

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנגד

לש"ס דף היומי

מסכת בבא קמא

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר ויקרא כרך ה'
לפי ספר הזוהר 10 פרקים (70-79 פרקים) עמודים קעג-תח
[מפרשת שמיני דף לה: עד פרשת קדושים דף פג:]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי הז"ל הקדושים הם סודות נוראים (הקדמת המהר"ח: לעזי תיים), ובזה יזכה להכנס לגן עדן העליון (זוהר החדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק, והאריז"ל]), וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס בעו"ם הבא (פמבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר הקד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפפצות אטום. וזוהי חובה על כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם ועד (תמוזי זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ל ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארזים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

פְּרֻשַׁת שְׁמִינִי

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְגו' (ויקרא ט) רַבִּי יִצְחָק פָּתַח,
 בְּרֵן יַחַד כְּכֹבֵי בְקָר וַיִּרְעֵנו כָּל בְּנֵי
 אֱלֹהִים. זָפַאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא יְהִיב לֹון אֹרִייתָא קְדִישָׁא, חֲדוּוּתָא
 דְּכֻלָּא, חֲדוּוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
 וְאַטְיִילוּתָא דִּילֵיהּ, דְּכַתִּיב, (משלי ח) וְאַהֲיָהּ
 שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְאֹרִייתָא כֻלָּא, חַד שְׁמָא
 קְדִישָׁא אִיהִי דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

וּבְאֹרִייתָא אַתְּבְּרִי עַלְמָא דְּכַתִּיב, (משלי ח) וְאַהֲיָהּ
 אֲצִלוּ אָמוֹן אֶל תְּקַרִי אָמוֹן אֲלָא
 אָמֵן. וּבְאֹרִייתָא אַתְּבְּרִי בַר נֶשׁ, הֲדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם.
 אָמַר קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא לְאֹרִייתָא, בְּעֵינָא
 לְמַבְרִי אָדָם. אָמְרָה קַמֵּיהּ, הֵיא בַר נֶשׁ זְמִין
 לְמַחֲטִי וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ, אִי לָא תִּאָרִיךְ רוּגְזָךְ
 עֲלֵיהּ, הֵיךְ יְקוּם בְּעַלְמָא. אָמַר לָהּ, אָנָּא וְאַתְּ
 נוֹקִים לִיָּה בְּעַלְמָא, דְּהָא לָאוּ לְמַגְנָא אַתְּקַרִינָא
 אַרְךְ אַפִּים. (ס"א דהא כל זמנא דישתדלון באורייתא מתקנימי
 בעלמא).

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל
 פָּה אוֹקְמוּהָ לִיָּה לְבַר נֶשׁ בְּעַלְמָא, הֲדָא
 הוּא דְּכַתִּיב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵינוּ.
 רַבִּי יוֹסִי אָמַר מֵהֶכָּא, (קהלת ב) אֶת אֲשֶׁר כָּבַר
 עָשׂוּהוּ, עָשׂוּהוּ וְדָאִי. וְדָא הוּא צֻלִים וְדַמוֹת,
 צֻלִים: בְּדַכוּרָא. דַּמוֹת: בְּנוֹקְבָא וְעַל דָּא
 שִׁירוּתָא דְּאֹרִייתָא ב', וְאוֹקְמוּהָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִפְּנֵי מַה ב' פְּתִיחָא וּסְתִימָא.
 אֲלָא, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נֶשׁ אֶתִי (דף ל"ו ע"א)
 לְאַתְחַבְּרָא בְּאֹרִייתָא, הֲרִי הִיא פְּתִיחָא לְקַבְלָא
 לִיָּה, וּלְאַשְׁתַּתְּפָא בְּהַדְיָה. וּבְשַׁעְתָּא דְּבַר נֶשׁ,
 סְתִים עֵינױ מְנָה, וַיְהִי לְאַרְחָא אַחְרָא, הֲרִי
 הִיא סְתִימָא, מִסְטָרָא אַחְרָא. כְּמַה דָּאֶת אָמַר, אִם יוֹם תַּעֲזֹבֵנִי יוֹמִים

פְּרֻשַׁת שְׁמִינִי

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
 פָּתַח, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכֹבֵי בְקָר
 וַיִּרְעֵנו כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. אֲשֶׁרֵיהֶם
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתָּן
 לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה, שְׁמַחַת הַכֹּל,
 שְׁמַחַתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְהַשְּׁעִשׂוּעַ שֶׁלוֹ, שְׁכַתוּב (משלי ח)
 וְאַהֲיָהּ שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְכֹל
 הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם אֶחָד שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא.

וּבַתּוֹרָה נִכְרָא הַעוֹלָם, שְׁכַתוּב
 וְאַהֲיָהּ אֲצִלוּ אָמוֹן, אֶל תְּקַרִי
 אָמוֹן אֲלָא אָמֵן. וּבַתּוֹרָה נִכְרָא
 אָדָם, זְהוּ שְׁכַתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לַתּוֹרָה: אָנִי רוּצָה
 לְבְרָא אָדָם. אָמְרָה לְפָנָיו: הָאָדָם
 הַזֶּה עֵתִיד לְחַטֵּא וּלְהַרְגִיז לְפָנֶיךָ,
 אִם לֹא תִּאָרִיךְ רִגְזֶךָ עָלָיו, אֵיךְ
 יַעֲמֵד בְּעוֹלָם? אָמַר לָהּ: אָנִי
 וְאַתְּ נַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּעוֹלָם, שְׁהֲרִי
 לֹא לְחַנּוּם נִקְרָאתִי אַרְךְ אַפִּים.
 (שְׁהֲרִי כֹל זְמַן שִׁישְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה, וַיִּתְקַנּוּ
 בְּעוֹלָם).

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב
 וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה הַעֲמִידוּ אֶת
 הָאָדָם בְּעוֹלָם. זְהוּ שְׁכַתוּב נַעֲשֶׂה
 אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ. רַבִּי יוֹסִי
 אָמַר מִכָּאן, (קהלת ב) אֶת אֲשֶׁר כָּבַר
 עָשׂוּהוּ, עָשׂוּהוּ וְדָאִי. וְזְהוּ צֻלִים
 וְדַמוֹת. צֻלִים - בְּזַכֵּר. דַּמוֹת -
 בְּנוֹקְבָה. וְעַל זֶה הִתְחַלַּת הַתּוֹרָה
 בְּב', וּפְרָשׁוּהָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִפְּנֵי מַה ב'
 פְּתוּחָה וּסְתוּמָה? אֲלָא בְּשַׁעְתָּא
 שְׁאָדָם בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם הַתּוֹרָה,
 הֲרִי הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל אוֹתוֹ
 וּלְהַשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. וּבְשַׁעְתָּא שְׁאָדָם
 סוֹתֵם עֵינָיו מִמְּנָה וְהוֹלֵךְ לְדַרְךְ
 אַחְרָת, הֲרִי הִיא סְתוּמָה מֵהַצַּד
 הָאֲחֵר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר, אִם יוֹם

תַּעֲזֹבֵנִי יוֹמִים

תעזבני - יומים אַעזבך. ולא ימצא פתח עד שישוב להתחבר עם התורה פנים בפנים, ולא ישפח ממנה. ולכן התורה פותחת לפני בני אדם ומכריזה וקוראת להם, (משלי ח) אליכם אישים אקרא וגו', וכתוב (שם א) בראש המלות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

רבי יהודה אומר, ב' שני גגות, ואחד שאוחז אותם. מה זה אומר? אלא אחד לשמים ואחד לארץ, והקדוש ברוך הוא אוזן ומקבל אותם.

רבי אלעזר אומר, שלשה אורות (צדדים אלו) אלו עליונים קדושים שאחוזים באחד, והם הכלל של התורה, ואלו פותחים פתח לכל. פותחים פתח לאמונה, ואלה הבית של הכל, ועל זה נקראו בית, שאלה הם הבית.

משום כך התחלת התורה ה', שהרי התורה (פרותיה הם הרפואה) היא רפואת העולם. ומשום כך, מי שמשפדל בתורה כאלו השתדל בשם הקדוש. והרי נתבאר שכל התורה היא שם קדוש אחד עליון, ומשום שהיא שם קדוש, היא פותחת בבית, שהיא הכלל של השם הקדוש בשלשת קשרי האמונה.

בא ראה, כל אלו שמשפדלים בתורה, נדבקים בקדוש-ברוך הוא, ומתעטרים בעטרות התורה, ואהובים למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מושיט להם את ימינו (והקדוש ברוך הוא רשם אותם). כל שפן אותם שמשפדלים בתורה גם בליה, והרי פרשוה שהם משתתפים עם השכינה (בבגת ישראל) ומתחברים כאחד. וכשבא הבקר, הקדוש ברוך הוא מעטר אותם בחוט אחד של חסד, להודיע בין עליונים ותחתונים.

אַעזבך. ולא ישפח פתחא, עד דיתוב לאתחבר בה באורייתא אנפין באנפין, ולא יתנשי מנה. ועל דא אורייתא פתחת קמי בני נשא ואכרזא וקרי להון (משלי ח) אליכם אישים אקרא וגו' וכתוב (משלי א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

רבי יהודה אומר, ב' תרין גגין, וחד דאחיד לון. מאי קא מיירי. אלא חד לשמיא וחד לארעא, וקודשא בריך הוא אחיד וקביל לון.

רבי אלעזר אומר, תלת נהורין (צדדים אלו) אינון עלאין קדישין, דאחידן פחדא, ואינון פללא דאורייתא, ואלין פתחין פתחא לכלא. פתחין פתחא למהימנותא, ואלין ביתא דכלא. ועל דא בית אקרו, דאלין אינון ביתא ובגין כך שירותא דאורייתא ב'. דהא היא אורייתא (ס"א אביה מני אסוותא) הוי ואסוותא דעלמא. ובגין כך, מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ביה בשמא קדישא. והא אתמר, דאורייתא כללא, חד שמא קדישא עלאה איהי. ובגין דאיהי שמא קדישא, פתחא בבית, דאיהי פללא דשמא קדישא, בתלת קשרי מהימנותא.

תא חזי, פל אינון דמשפדלי באורייתא, מתדבקין ביה בקודשא בריך הוא, ומתעטרי בעטרי דאורייתא, ואתרחימו לעילא ותתא, וקודשא בריך הוא אושיט לון ימיניה (ס"א וקודשא בריך הוא ארשים לון) פל שפן אינון דמשפדלי באורייתא נמי בליילא. והא אוקמוה, דאינון משתתפי בשכינתא (נ"א בכנסת ישראל) ואתחברו כחדא. וכד אתי צפרא, קדשא בריך הוא מעטר להו, בחד חוטא דחסד, לאשתמודעא בין עלאין ותתאין.

וְכַר אִינוּן כְּכַבֵּי צִפְרָא, בְּשַׁעְתָּא דְכִנְסַת
 יִשְׂרָאֵל, וְכַל אִינוּן דְלַעֲאן בְּאוֹרֵייתָא,
 אָתָאן לְאַתְחִזָּאָה קָמֵי מַלְכָּא, כְּלָהּוּ מְזַמְרֵי
 כַּחְדָּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב בְּרֵן יַחַד כְּכַבֵּי בְקָר
 וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאֵי וַיִּרְיעוּ. כִּמְהָ דְאַתְּ
 אָמַר, (ישעיה כד) רועה התרועעה הארץ. דְּאִינוּן
 דִּינִין מִתְבָּרִין, וְאַתְּבְּרוּ כְּלָהּוּ מְקָמֵי בְקָר, כַּד
 אֲתַעֵר בְּקָר בְּעֵלְמָא, כִּמְהָ דְאַתְּ אָמַר, (בראשית כד)
 וישעם אברהם בבקר. וְעַל דָּא וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי
 אֱלֹהִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוּה אֲזִיל בְּאוֹרְחָא, אֲשַׁפְּחִיה לְרַבִּי
 פְּנַחֵס בֶּן יֶאִיר דְהוּה אֲתִי, גַּעֲא חֲמַרְיָה.
 אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, וְדָאֵי בְּטַקוּלָא (נ"א בקלא)
 דְּחִדְוּתָא דְחֲמָרָא, חֲמִינָא (חמית) אֲנַפִּין חִדְתִּין
 יִשְׁתַּפְּחוּן הַכָּא, פִּיּוּן דְנִפְק מִבְּתַר עֲנַפּוּי
 דְטוּרָא, חֲמָא לִיה לְרַבִּי אֶלְעָזָר דְהוּה אֲתִי,
 אָמַר וְדָאֵי טַקוּלָא (נ"א קלא) דְּחִדְוּתָא אֲשַׁתְּלִים.
 נַחַת רַבִּי אֶלְעָזָר לְגַבִּיָּה, וְנִשְׁיַק לִיה, אָמַר לִיה
 אֵי טוּפְסָא דְאַרְחָא, חַד לְגַבְךָ, נְזִיל וְנִתְחַבֵּר
 כַּחְדָּא. וְאֵי לָאו טוּל אֲרַחָךְ וְזִיל. אָמַר לִיה,
 וְדָאֵי לְקַבְלָךְ אֲזִילְנָא, פִּיּוּן דְאֲשַׁפְּחִנָּא לָךְ,
 אֲזִיל אֲבַתְרָךְ וְנִתְחַבֵּר כַּחְדָּא.

פְּתַח רַבִּי פְּנַחֵס וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרְכֶךָ יי'
 מְצִיּוֹן וּרְאָה בְטוֹב וְגו' . יְבָרְכֶךָ יי'
 מְצִיּוֹן, מָאֵי טַעְמָא מְצִיּוֹן. בְּגִין דְהָא מִתְמַן
 שָׂרָאן בְּרַכָּאן לְאַשְׁתַּתְּפָא (ס"א לַאשְׁתַּבְּחָא). הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב פִּי שָׁם צִוָּה יי' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים
 עַד הָעוֹלָם. וּבְגִין כֵּן יְבָרְכֶךָ יי' מְצִיּוֹן דְהָא
 מִתְמַן נִפְקֵי בְּרַכָּאן לְכֻלָּא. וּרְאָה בְטוֹב
 יְרוּשָׁלַם, דְּכַגִּינֵי צִיּוֹן יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא, דְּכִיּוֹן
 דְּצִיּוֹן אֲתַמְלִי בְּרַכָּאן, כְּדִין יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא,
 וְאַשְׁתַּכְּחוּ בְּה רַחֲמִים. וְכַד יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא,
 כָּל עַמָּא אֲתַבְּרָא.

פְּתַח רַבִּי פְּנַחֵס וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרְכֶךָ יי'
 מְצִיּוֹן וּרְאָה בְטוֹב וְגו' . יְבָרְכֶךָ יי'
 מְצִיּוֹן, מָאֵי טַעְמָא מְצִיּוֹן. בְּגִין דְהָא מִתְמַן
 שָׂרָאן בְּרַכָּאן לְאַשְׁתַּתְּפָא (ס"א לַאשְׁתַּבְּחָא). הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב פִּי שָׁם צִוָּה יי' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים
 עַד הָעוֹלָם. וּבְגִין כֵּן יְבָרְכֶךָ יי' מְצִיּוֹן דְהָא
 מִתְמַן נִפְקֵי בְּרַכָּאן לְכֻלָּא. וּרְאָה בְטוֹב
 יְרוּשָׁלַם, דְּכַגִּינֵי צִיּוֹן יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא, דְּכִיּוֹן
 דְּצִיּוֹן אֲתַמְלִי בְּרַכָּאן, כְּדִין יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא,
 וְאַשְׁתַּכְּחוּ בְּה רַחֲמִים. וְכַד יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא,
 כָּל עַמָּא אֲתַבְּרָא.

בַּר יְמֵי חַיִּיךָ, דְּלֹא יִתְחַזֵּי קָשְׁתְּ בְיוֹמֶךָ, כְּמָה
לְאַבּוּךָ. וְעַל דָּא וּרְאָה בְטוֹב יְרוּשָׁלַם כּל
יְמֵי חַיִּיךָ. וּרְאָה בְנִים לְבָנֶיךָ, וְדַחֲלֵי חֲטָאָה,
חֲסִידִים, קְדוּשִׁים. אִז - שְׁלוֹם עַל
יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל?
אֵלָא כְּמֵי שְׁאוּמֵר: שְׁלוֹם עַל רֹאשׁ
הַמְּלָךְ, שְׁלֹא יַחְסֵר כּל. כִּף שְׁלוֹם
עַל יִשְׂרָאֵל, בְּזִמְנָא שְׁצַדִּיקִים
יִמְצְאוּ בְעוֹלָם.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי יז)
עֲטַרְתַּ זְקָנִים בְּנֵי בָנִים וְתַפְאֶרֶת
בְּנִים אֲבוֹתָם. בְּנִים - הָרִי בְּאַרְנוֹ.
בְּנֵי בָנִים - אֵלּוּ שְׁאָר כְּתָרֵי הַמְּלָךְ,
כְּמוֹ שְׁנְאָמֵר (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ
לְמוֹדֵי ה'. וְכָתוּב (איכה ד) בְּנֵי צִיּוֹן
הִיקָרִים, כְּמוֹ שְׁנְאָמֵר וְתַפְאֶרֶת
בְּנִים אֲבוֹתָם. אֵין מִתְעַטְרִים
הַבָּנִים אֵלָא בְּאַבוֹת. מִכָּאן לְמַדְנּוּ
שְׁבָנִים לֹא מִתְעַטְרִים וְלֹא מְשַׁקִּים
מִהֶשְׁקִית הַנַּחַל, אֵלָא בְּזִמְנָא
שֶׁהָאבוֹת מִתְעַטְרִים וּמְבָרְכִים.
זֶהוּ שְׁכָתוּב וְתַפְאֶרֶת בְּנִים
אֲבוֹתָם.

עַד דִּהוּוּ אֶזְלֵי, מָטָא עַדָּן צְלוֹתָא, נַחְתּוּ וְצְלוּ.
עַד דִּהוּוּ מְצַלֵּי, קַפְטֵר חַד חוּיָא בְּרַגְלוּי
דְּחַמְרָא, דְּרַבִּי פִנְחָס. קַסְטָא (ס"א קַפְטָא) וְגַעָא
תְּרֵי זְמַנֵּי. בְּתֵר דְּסֵיִמוּ צְלוֹתָא, אָמַר רַבִּי פִנְחָס,
וְדָאֵי צַעְרָא הוּא לְבַעֲרָא דִּילֵי, דְּהָא יוֹמָא דָּא
אֶקְדִּימְנָא, וְהוּינָא מְרַחֵשׁ בְּאוּרֵייתָא, וְאַעֲבֵר
לִי בְּאַתֵּר דְּלְכְלוּכָא שְׂרִיא, וְהִשְׁתָּא מְצַעְרֵי לֵה.
קָמוּ וְחָמוּ חַד חוּיָא קָטִיר אַרְגְּלֵיהָ, אָמַר רַבִּי
פִנְחָס, חוּיָא חוּיָא, זִיל וְאַסְחֵר (ס"א וְאַסְחֵר)
קוּטְרָךְ, בְּקַטְפוּרָא דְּחוּרָא. אִדְהֵכִי אֲתַנְשֵׁר
חוּיָא, וְנִפְל קַפְסִירֵי קַפְסִירֵי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה כָּל כִּף מְדַקְדֵּק קַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּצַדִּיקֵיִיא. אָמַר לֵיהָ, וְדָאֵי
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק בְּהוּ בְּצַדִּיקֵיִיא,
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, וְרוֹצֵה לְהוֹסִיף לָהֶם קַדְשָׁה עַל קַדְשָׁתָם,

בַּר יְמֵי חַיִּיךָ, דְּלֹא יִתְחַזֵּי קָשְׁתְּ בְיוֹמֶךָ, כְּמָה
לְאַבּוּךָ. וְעַל דָּא וּרְאָה בְטוֹב יְרוּשָׁלַם כּל
יְמֵי חַיִּיךָ. וּרְאָה בְנִים לְבָנֶיךָ, וְדַחֲלֵי חֲטָאָה,
חֲסִידִין, קְדִישִׁין, כְּדִין שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. מָאֵי
שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. אֵלָא, כְּמֵאן דְּאָמַר שְׁלָמָא
עַל רִישֵׁיהָ דְּמַלְכָּא, דְּלֹא יַחְסֵר כּלָּא. כִּף שְׁלוֹם
עַל יִשְׂרָאֵל, בְּזִמְנָא דְּצַדִּיקֵיִיא יִשְׁתַּכְּחוּן
בְּעַלְמָא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי יז)
עֲטַרְתַּ זְקָנִים
בְּנֵי בָנִים וְתַפְאֶרֶת בְּנִים אֲבֹתָם. בְּנִים הָא
אוּקִימְנָא. בְּנֵי בָנִים, אֵלִין שְׁאָר כְּתָרֵי מַלְכָּא,
כְּמָה דְּאֵתָא אָמַר (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יִי.
וְכָתִיב (איכה ד) בְּנֵי צִיּוֹן הִיקָרִים, כְּמָה דְּאֵתָא אָמַר
וְתַפְאֶרֶת בְּנִים אֲבֹתָם, לֹא מִתְעַטְרִין בְּנִין אֵלָא
בְּאַבְהֵן. מִכָּאן אוּלִּיפְנָא, דְּכַנִּין לֹא מִתְעַטְרִי,
וְלֹא מְשַׁתְּקִין מְשַׁקִּין דְּנַחְלָא, אֵלָא בְּזִמְנָא
דְּאַבְהֵן מִתְעַטְרִין וּמִתְבָּרְכִין, הָדָא הוּא
דְּכָתִיב (דף ל"ז ע"ב) וְתַפְאֶרֶת בְּנִים אֲבֹתָם.

עַד דִּהוּוּ אֶזְלֵי, מָטָא עַדָּן צְלוֹתָא, נַחְתּוּ וְצְלוּ.
עַד דִּהוּוּ מְצַלֵּי, קַפְטֵר חַד חוּיָא בְּרַגְלוּי
דְּחַמְרָא, דְּרַבִּי פִנְחָס. קַסְטָא (ס"א קַפְטָא) וְגַעָא
תְּרֵי זְמַנֵּי. בְּתֵר דְּסֵיִמוּ צְלוֹתָא, אָמַר רַבִּי פִנְחָס,
וְדָאֵי צַעְרָא הוּא לְבַעֲרָא דִּילֵי, דְּהָא יוֹמָא דָּא
אֶקְדִּימְנָא, וְהוּינָא מְרַחֵשׁ בְּאוּרֵייתָא, וְאַעֲבֵר
לִי בְּאַתֵּר דְּלְכְלוּכָא שְׂרִיא, וְהִשְׁתָּא מְצַעְרֵי לֵה.
קָמוּ וְחָמוּ חַד חוּיָא קָטִיר אַרְגְּלֵיהָ, אָמַר רַבִּי
פִנְחָס, חוּיָא חוּיָא, זִיל וְאַסְחֵר (ס"א וְאַסְחֵר)
קוּטְרָךְ, בְּקַטְפוּרָא דְּחוּרָא. אִדְהֵכִי אֲתַנְשֵׁר
חוּיָא, וְנִפְל קַפְסִירֵי קַפְסִירֵי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה כָּל כִּף מְדַקְדֵּק קַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּצַדִּיקֵיִיא. אָמַר לֵיהָ, וְדָאֵי
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק בְּהוּ בְּצַדִּיקֵיִיא,
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, וְרוֹצֵה לְהוֹסִיף לָהֶם קַדְשָׁה עַל קַדְשָׁתָם,

וְנָטִיר לֹוֹן, וּבָעָא לְאוֹסְפָא לֹוֹן קְדָשָׁה עַל
 קְדוּשַׁתִּיהוּ וְהַשְׁתָּא הַאי חֲמָרָא, עַל דְּלֹא נָטִיר
 קְדוּשַׁתָּא דִּילִי אֶצְטָעֵר. וְדָא חוּיָא שְׁלִיחָא
 הוּיָא, וּכְמָה שְׁלוּחִין אֵית לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא וּבְכֻלָּהוּ עֶבֶד שְׁלִיחוּתִיה, וְאֶפִּילוּ בְחִיּוֹת
 בְּרָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (ויקרא כו) וְהַשְׁלַחְתִּי בְכֶם
 אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁפְלָה אֶתְכֶם. וְאֶפִּילוּ בִּיד
 גּוֹי, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דברים כח) יֵשָׂא יְיָ עָלֶיךָ
 גּוֹי מְרַחֵק מִקְצֵה הָאָרֶץ.

וְעַכְשָׁו הַחֲמוּר הַזֶּה, שְׁלֹא שָׁמַר
 אֶת הַקְּדוּשָׁה שְׁלִי, הוּא הַצְּטָעֵר.
 וְהִנָּחַשׁ הַזֶּה הִיָּה שְׁלִיחַ, וְכֻמָּה
 שְׁלִיחִים יֵשׁ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּבְכֻלָּם הוּא עוֹשֶׂה אֶת שְׁלִיחוּתוֹ,
 וְאֶפִּילוּ בְחִיּוֹת הַשָּׂדֶה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 (ויקרא כו) וְהַשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת חַיַּת
 הַשָּׂדֶה וְשִׁפְלָה אֶתְכֶם. וְאֶפִּילוּ בִּיד
 גּוֹי, זֶהוּ שְׁכַתּוּב (דברים כח) יֵשָׂא ה'

עָלֶיךָ גּוֹי מְרַחֵק מִקְצֵה הָאָרֶץ.
 אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, וּבִיד יִשְׂרָאֵל
 עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּת? אָמַר לוֹ, כֵּן, כְּמוֹ
 רֶשַׁע בֵּיד צְדִיק. אָבֵל רֶשַׁע בֵּיד
 יִשְׂרָאֵל רֶשַׁע אַחֵר, לֹא עוֹשֶׂה בּוֹ
 שְׁלִיחוּת, אֲלֵא בְזִמְן שְׂאִינוּ מְכוּן
 בּוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שמות כא) וְאֲשֶׁר לֹא
 צָדָה וְהֶאֱלֵהִים אֹנָה לִידּוֹ. וְאֲשֶׁר
 לֹא צָדָה דּוֹקָא, שְׁלֹא לְהַרְגֵּ אוֹתוֹ.
 זֶה וְהֶאֱלֵהִים אֹנָה לִידּוֹ, כְּדִי
 לְהַעֲנִישׁ אֶת שְׁנֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, אֵיךְ עוֹשֶׂה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיחוּת בִּידֵי
 אֱלֹהִים וּבִיד גּוֹי? אָמַר לוֹ, וְאֵבִיד
 לֹא אָמַר לָךְ? אָמַר לוֹ, טָרַם
 שְׂאֵלְתִי.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לד) וְהוּא יִשְׁקֹט
 וּמִי יִרְשָׁע וּגּוֹי. וְהוּא יִשְׁקֹט -
 בְּזִמְן שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן
 שְׁקֵט וְשְׁלוֹה לְאָדָם, מִי הוּא
 שְׂרָשָׁאי לְהִזִּיק לוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ
 קְטִגּוּרָה? וְיִסְתַּר פָּנִים וּמִי
 יִשׁוּרְנוּ - וּבְזִמְן שֶׁהוּא מְסַתֵּיר אֶת
 עֵינָיו מִלְּהַשְׁגִּיחַ עֲלָיו, מִי הוּא
 שִׁשְׁגִּיחַ עֲלָיו לְשַׁמֵּר אוֹתוֹ
 וְלַעֲשׂוֹת לוֹ שְׁמִירָה? וְדַרְכֵי
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּזֶּה עַל גּוֹי
 וְעַל אָדָם יַחַד. בֵּין לְכָל הָעוֹלָם,
 בֵּין לְעַם אֶחָד, בֵּין לְאֶחָד לְבַדּוֹ.
 בֵּא רְאָה, בְּזִמְן שֶׁכִּנִּי אָדָם כְּשֵׁרִים
 מַעֲשִׂיהֶם לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם
 לְמַעַלָּה יְמִינוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. אַז מִתְעוֹרְרִים כְּמָה

אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, וּבִידָא דִּישְׂרָאֵל עֶבֶד
 שְׁלִיחוּתָא. אָמַר לִיה, אֵין. פְּגוּן רֶשַׁע
 בִּידָא דְצְדִיק. אָבֵל רֶשַׁע בִּידָא דִּישְׂרָאֵל רֶשַׁע
 אַחֲרָא, לֹא עֶבֶד בִּיה שְׁלִיחוּתָא, אֲלֵא בְזִמְנָא
 דְּאִיהוּ לֹא מְכוּון בִּיה. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (שמות
 כא) וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהֶאֱלֵהִים אֹנָה לִידּוֹ. וְאֲשֶׁר
 לֹא צָדָה דִּיִּיקָא, דְּלֹא לְקַטְלָא לִיה. דָּא,
 וְהֶאֱלֵהִים אֹנָה לִידּוֹ, בְּגִין לְאַעֲנִישָׁא לְתַרְוּיָהּ.
 אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, הִיכִי עֶבֶד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
 שְׁלִיחוּתָא בִּידָא דְהַנִּי, וּבִידָא דְגּוֹי. אָמַר
 לִיה וְאָבוּךָ לֹא קָאָמַר לָךְ. אָמַר לִיה עַד לֹא
 שְׂאִילְנָא.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לד) וְהוּא יִשְׁקֹט וּמִי יִרְשָׁע וּגּוֹי.
 וְהוּא יִשְׁקֹט, בְּזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 יְהִיב שְׁקִיטוֹ וְשְׁלוֹה לְבַר נֶשׁ, מָאן הוּא רִשְׁאִי
 לְאַבְאָשָׁא לִיה, וְלְמַעַבְד לִיה קְטִיגּוּרָיָא. וְיִסְתַּר
 פָּנִים וּמִי יִשׁוּרְנוּ. וּבְזִמְנָא דְאִיהוּ אֶסְתִּיר עֵינָיה
 מִלְּאַשְׁגָּחָא עֲלֵיה, מָאן הוּא דִּישְׁגָּח עֲלֵיה,
 לְנִטְרָא לִיה, וְלְמַעַבְד לִיה נְטִירוֹ. וְאוּרְחוּי
 דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְדָא, עַל גּוֹי, וְעַל אָדָם
 יַחַד. בֵּין לְעַלְמָא כְּלָא, בֵּין לְעַמָּא חַד, בֵּין
 לְחַד בְּלַחוּדוּי.

תָּא חֲזִי, בְּזִמְנָא דְכִנִּי נֶשׁא מִתְפַּשְׁרֵן עוּבְדִין
 לְתַתָּא, אַתְעַר לְגַבְיָהּ לְעֵילָא יְמִנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. כְּדִין מִתְעַרְיָן

כְּדִין מִתְעַרְיָן

אֹהֲבִים, כְּמֵה שׁוּמְרֵי הָעוֹלָם, כְּמֵה שׁוּמְרֵי הָאֵדָם, מִיָּמִין וּמִשְּׂמָאל. וְאֵז נִכְנַע הַשְּׂמָאל וְלֹא יָכוֹל לִשְׁלֹט. וּבְזִמְנָן שְׁבַנֵי אָדָם אֵין כְּשָׂרִים מַעֲשִׂיהֶם לְמִטָּה, מִתְעוֹרֵר הַשְּׂמָאל, וְכָל אֱלוֹ שְׂבָאוֹ מִצַּד הַשְּׂמָאל, כְּלָם מִתְעוֹרְרִים וְכָלָם נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לְהִרְע לְכַנֵּי הָאֵדָם. שְׁהָרִי אוֹתָם שְׁעָבְרוּ עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כְּלָם רְשׁוּמִים בְּפִנְיֵיהֶם, וְנוֹדְעִים לְאוֹתָם שְׂמִעוֹרְרִים מִצַּד הַשְּׂמָאל.

וּמִשׁוּם כֶּף הַחַיּוֹת וְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְכָל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַשְּׂמָאל, כְּלָם נִקְרָאִים (הוה) שְׁלוּחִים לְאוֹתָם הַרְשׁוּמִים שְׂמִתְעוֹרְרִים אוֹתָם. וַיִּשְׁרָאֵל, אָף עַל גַּב שְׂאִין מַעֲשִׂיהֶם כְּשָׂרִים, כְּלָם בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין. וּמִשׁוּם שְׂהִימִין נִכְנַע מִמַּעֲשִׂיהֶם שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַשְּׂמָאל, וְכָל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַשְּׂמָאל. וְלִכְּן הַשְּׁלִיחוֹת בִּידֵי הַחַיּוֹת וְהַגּוֹי וְכָל שְׂדוּמָה לָהֶם, שְׁהֶם מִצַּד הַשְּׂמָאל, וְלֹא בִּידֵי שֵׁל יִשְׂרָאֵל. שְׂאָף עַל גַּב שְׁהוּא רִשָּׁע, הוּא כָּא מִצַּד הַיָּמִין.

וַיִּשְׁרָאֵל רִשָּׁע שְׁנִפְל בִּידֵי יִשְׂרָאֵל רִשָּׁע אַחַר, בְּזִמְנָן שְׁלֹא הִתְכַּוֵּן בּוֹ - כְּדֵי שְׂשִׁנֵּיהֶם יַעֲנִשׁוּ וַיִּקְבְּלוּ עָנֶשׁ לְטַהַר אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּין לָנוּ? אָמַר לוֹ, הֵם בְּיָמִין, וְלֹא נִדְבְּקוּ בְּשְׂמָאל, וְלֹא הִתְעַרְבוּ עִמּוֹ לְעוֹלָמִים, וְלִכְּן לְזִמְנָן אַחַר הֵם יַעֲבְרוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּין לָנוּ? אָמַר לוֹ, כָּא רָאָה מִפִּילְגָשׁ בְּגַבְעָה, שְׂאָף עַל גַּב שְׁהִיו רִשָּׁעִים, לֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂהִתְעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם רִשָּׁעֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵים, וְלִכְּן מִתּוֹ (מִיִּשְׂרָאֵל) כָּל אוֹתָם פְּעָמִים שְׂמִתּוֹ. עַד שְׁכָל הַרִשָּׁעִים

דְּכִלְהוּ חִיבִין דְּאִתְעָרוּ

כְּמֵה רְחִימִין, כְּמֵה נְטוּרֵי עֲלָמָא, כְּמֵה נְטוּרֵי דְּבַר נֶשׁ, מִיָּמִינָא וּמִשְּׂמָאלָא. וְכַדִּין אִתְכַּפֵּינָא שְׂמָאלָא, וְלֹא יִכְלָא לְשִׁלְטָאָה. וּבְזִמְנָא דְּכַנֵּי אִנְשָׁא לֹא מִתְכַּשְּׁרֵן עוֹבְדִין לְתַתָּא, שְׂמָאלָא אִתְעָר, וְכָל אִינוּן דְּאִתּוּ מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, כְּלָהוּ אִתְעָרוּ, וְכִלְהוּ אִתְעָבְדוּ שְׁלוּחִין לְאַבְאָשָׁא לְגַבֵּייהוּ דְּכַנֵּי נֶשָׁא. דְּהָא אִינוּן דְּעָבְרוּ עַל פְּתַגְמֵי אוֹרֵייתָא, כְּלָהוּ רְשִׁימִין בְּאַנְפֵּיהוּ, וְאַשְׁתַּמּוּדְעָן לְגַבֵּי אִינוּן דְּמִתְעָרֵי מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא.

וּבְגִין כֶּף, חַיּוֹתָא וְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְכָל אִינוּן דְּאִתּוּ מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, כְּלָהוּ אִקְרוּן (נ"א אִינוּן) שְׁלוּחִין, לְגַבֵּי אִינוּן רְשִׁימִין דְּמִתְעָרֵי לָהּ. וַיִּשְׁרָאֵל, אָף עַל גַּב דְּלֹא מְכַשְּׁרֵן עוֹבְדִין, כְּלָהוּ מִן סְטָרָא דִּימִינָא קָא אִתִּין. וּבְגִין דְּאִתְכַּפֵּינָא יָמִינָא כְּעוֹבְדֵייהוּ, שְׁלִטָא עֲלֵיהוּ שְׂמָאלָא, וְכָל אִינוּן דְּאִתּוּ מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, וְעַל דָּא, שְׁלִיחוֹתָא בִּידָא דְּחַיּוֹתָא וְגוֹי, וְכָל דְּדָמֵי לוֹן, דְּאִינוּן מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, וְלֹא בִּידָא דִּיִּשְׂרָאֵל, דְּאָף עַל גַּב דְּחִיבָא אִיהוּ, מִסְטָרָא דִּימִינָא קָא אִתִּי.

וַיִּשְׁרָאֵל חִיבָא, דְּנִפְל בִּידָא דִּיִּשְׂרָאֵל חִיבָא אַחְרָא, בְּזִמְנָא דְּלֹא אִתְכַּוֵּן בֵּיהּ, בְּגִין דִּיתְעַנְשׁוּ תְרוּוֵייהוּ, וַיִּקְבְּלוּן עוֹנְשָׁא לְדַכָּאָה לוֹן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּין לָנוּ? אָמַר לוֹ, אִיהוּ אִינוּן בִּימִינָא. וְלֹא אִתְדַבְּקוּ בְּשְׂמָאלָא, וְלֹא אִתְעָרְבוּ בְּהַדְּרָה לְעֲלָמִין, וְעַל דָּא, לְזִמְנָא אַחְרָא אִתְעָבְרוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנָּא לָנוּ? אָמַר לוֹ, תָא חֲזִי מִן (שׁוֹפְטִים כ) פְּלִגְשׁ בְּגַבְעָה, דְּאָף עַל גַּב דְּחִיבֵי נִינְהוּ, לֹא בְּעָא קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא דִּיתְעָרוּן גַּבֵּייהוּ חִיבֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵינִין. וְעַל דָּא מִיתּוּ (מִיִּשְׂרָאֵל) כָּל אִינוּן זִמְנִין דִּמִּיתּוּ. עַד

שֶׁהַתְּעוֹרָר וְעָלֵיהֶם מִתּוֹ וְנֶאֱבְדוּ, וְנִשְׁאַרְוּ אוֹתָם צְדִיקִים יוֹתֵר שֶׁיַּעֲשׂוּ אֶת הַדְּבָר בְּדֶרֶךְ אֱמֶתִית. וְאִם עַל גַּב שְׁהֵם צְדִיקִים, לֹא נִתֵּן הַדְּבָר, אֲלֵא לְאוֹתָם שְׂנֵתָן. כְּשֶׁשְׂקוּלִים הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא נִמְצְאוּ הָעוֹלָמוֹת שְׂקוּלִים כְּאֶחָד.

וְעַל כֵּן, רִשְׁעִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִגְבִי רִשְׁעִים אַחֲרֵים אֵינָם שְׁלוּחֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָרִי אֵינָם בְּאִים מִצַּד הַשְּׂמָאל. מִשֶּׁל לִבְנֵי אָדָם שֶׁחֲטָאוּ לַמֶּלֶךְ. הַתְּעוֹרֵר הַשּׁוֹטֵר אֲלֵיהֶם לְתַפֵּשׂ אוֹתָם וּלְהַעֲנִיֵּשׁ אוֹתָם, לְאוֹתָם שֶׁחֲטָאוּ לַמֶּלֶךְ. קָם חֲכָם אֶחָד מֵהֶם וְהִתְעַרַּב עִם בְּנֵי הַשּׁוֹטֵר. הָרִים הַשּׁוֹטֵר אֶת עֵינָיו וְרָאָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, מִי נִתֵּן אוֹתְךָ בְּיַמֵּינוּ? וְהָרִי אֵינְךָ מֵאוֹתָם שֶׁחֲטָאוּ לַמֶּלֶךְ. הָרִי אֶתָּה תַּעֲנֵשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה! לְקַחוּ אוֹתוֹ וְהִרְגוּ אוֹתוֹ.

כִּי יִשְׂרָאֵל בְּאִים מִצַּד הַיָּמִין, וְלֹא נִדְּבְקוּ בַשְּׂמָאל, וְלֹא הִתְעַרְבוּ עִמּוֹ לְעוֹלָמִים. וְכִשְׁהֵם גּוֹרְמִים בְּעוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁנִּכְנַע הַיָּמִין, וְהַשְּׂמָאל מִתְעוֹרֵר וְכָל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצִּדוֹ - אִם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד לְהִתְעַרַּב עִמָּם, הֵם מְפִירִים אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ: אֵינְךָ מֵאוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁנִּכְנַע מִהָעוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם, וְאֵינְךָ מֵאוֹתָם שֶׁחֲטָאוּ לַמֶּלֶךְ, מִי נִתֵּן אוֹתְךָ אֲצִלָּנוּ? נִמְצָא שֶׁהוּא נֶעֱנֵשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ צוֹנֵחַ כְּנֶגְדָם וְאוֹמֵר, (קהלת ח) עַת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע לוֹ וְדָאִי, מִכִּיֵּן שְׂאִינוּ שְׁלִיחַ הַמֶּלֶךְ, וְלֹא בָּא מֵאוֹתוֹ הַצַּד.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאִי כִּף הוּא, שֶׁהָרִי שְׂנֵינוּ שֵׁישׁ יָמִין וְיֵשׁ שְׂמָאל, רַחֲמִים וְדִין. יִשְׂרָאֵל (לְיָמִין), וְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה

לְגַבֵּייהוּ, מִיתוּ וְאֶתְאַבְּדוּ, וְאֶשְׁתָּאֲרוּ אֵינּוֹן (דף ל"ו ע"ב) זָכָאִין וְתִיר, דִּיעַבְדוּן מְלָה בְּאַרְחַ קְשׁוּט. וְאִם עַל גַּב דְּזָכָאִין אֵינּוֹן, לָא אֶתְיִיחֵיב מְלָה, אֲלֵא לְאֵינּוֹן דְּאֶתְיִיחֵיב. כִּד שְׂקִילָן עַלְמִין כְּחֶדָא, עַלְמָא תַתָּאָה כְּגוֹנָא דְעַלְמָא עַלְאָה, וְהָהוּא זְמָנָא, לָא אֶשְׁתַּכַּחוּ עַלְמִין שְׂקִילָן כְּחֶדָא.

וְעַל דָּא, חֲיִיבִין דִּישְׂרָאֵל לְגַבֵּייהוּ דְחֲיִיבִין אַחֲרֵינִין, לָאוּ אֵינּוֹן שְׁלוּחֵי מְלָכָא, דְהָא לָא אֶתְיִין מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא. מִתַּל לִבְנֵי נֶשָׂא דְחִבּוּ לְמְלָכָא, אֶתְעַר סְנִטְרָא לְגַבֵּייהוּ, לְתַפְשָׂא לוֹן, וּלְאַעֲנֵשָׂא לוֹן, לְאֵינּוֹן דְחִבּוּ לְמְלָכָא. קָם חֲכָים חֵד מְנִייהוּ, וְאֶתְעַרְב בְּהָדִי בְנֵי סְנִטְרָא, זְקָף סְנִטְרָא עֵינּוֹי וְחֲמָא לִיה. אָמַר לִיה מָאן יְהַבְךָ לְגַבְךָ, וְלָאוּ אַנְתָּ מֵאֵינּוֹן דְחִבּוּ לְמְלָכָא, הָא אַנְתָּ אֶתְעַנְשׁ בְּקַדְמִיתָא, שְׂקִילוּ לִיה וְקַטְלוּהוּ.

כִּי יִשְׂרָאֵל מִסְטָרָא דִימִינָא קָא אֶתְיִין, וְלֹא אֶתְדַבְּקוּ בַשְּׂמָאלָא, וְלֹא אֶתְעַרְבוּ בְּהָדָה לְעַלְמִין. וְכִד אֵינּוֹן גְּרַמִּין בְּחוֹבֵייהוּ, דְאֶתְפְּיָא יְמִינָא, וְאֶתְעַר שְׂמָאלָא וְכָל אֵינּוֹן דְאֶתוּ מִסְטְרִיָּה, אִי חֵד מִיִּשְׂרָאֵל קָם לְאֶתְעַרְבָּא בְּהָדֵייהוּ, אֶשְׁתַּמוּדְעֵן בֵּיה, אָמְרִי לִיה לָאוּ אַנְתָּ מֵאֵינּוֹן דְקָא אֶתְיִין מִסְטָרָא דִימִינָא, דְאֶתְפְּיָא מְחוֹבֵייהוּ, וְלָאוּ אַנְתָּ מֵאֵינּוֹן דְחִבּוּ לְמְלָכָא מָאן יְהַבְךָ לְגַבְךָ. אֶשְׁתַּכַּח דְאִיהוּ אֶתְעַנְשׁ בְּקַדְמִיתָא. וְשִׁלְמָה מְלָכָא צוּחַ לְקַבְלֵייהוּ, וְאָמַר (קהלת ח) עַת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע לוֹ וְדָאִי, בְּגִין דְלָאוּ שְׁלִיחָא דְמְלָכָא אִיהוּ, וְלֹא אֶתִי מְהֵהוּא סְטָרָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְדָאִי הָכִי הוּא, דְהָא תְנִינָן, דְאִית יְמִינָא וְאִית שְׂמָאלָא, רַחֲמֵי וְדִינָא, יִשְׂרָאֵל (לְיָמִינָא), וְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה לְשְׂמָאלָא.

לשְׂמַאל. יִשְׂרָאֵל, אִף עַל גַּב שְׁהַם
רְשָׁעִים וְנִכְנָעִים, הֵם בְּיָמִין וְלֹא
נִדְבָקִים לְשְׂמַאל, וְלֹא מִתְעַרְבִים
עִמּוֹ לְעוֹלָמִים. וּמִשׁוּם כֵּךְ כְּתוּב,
(תהלים טו) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי.
שְׂפָאֵשׁר מִתְעַלֶּה הַיָּמִין, יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּדְבָקִים עִמּוֹ יִתְעַלּוּ וְיִתְעַטְרוּ
בּוֹ. אֲזַ נִכְנַע הַשְּׂמַאל, וְכָל אוֹתָם
שְׂבָאִים מְצֻדּוֹ. זֶהוּ שְׂכַתוּב (שמות
טו) יְמִינְךָ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׂמִינִי קָרָא וְגו'. וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׂמִינִי, מַה זֶה בַיּוֹם הַשְּׂמִינִי?
אֵלָּא כְּתוּב, וּמִפֶּתַח אֶהְל מוֹעֵד
וְגו', כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת
יְדָכֶם. כִּי שִׁבְעַת?! בְּשִׁבְעַת יָמִים
הָיָה צְרִיף לְהַיּוֹת, אוֹ שִׁבְעָה יָמִים
יִמְלֵא אֶת יְדָכֶם. מַה זֶה כִּי שִׁבְעַת
יָמִים יִמְלֵא?

אֵלָּא אֲשֶׁרֵי הַכֹּהֲנִים שְׂמַתְעַטְרִים
בְּעִטְרַת הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ וּמְשׁוּחִים
בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, מִשׁוּם
שְׂמַתְעוֹרֵר הַשֶּׁמֶן (האחר) הַעֲלִיזוֹן
שְׂמִשְׁקָה אֶת כָּל הַשִּׁבְעָה,
וְנִמְשְׁחִים מֵאוֹתוֹ מִשְׁחַת קֹדֶשׁ,
וְנִדְלָקִים מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָם שִׁבְעָה
מְנוֹרוֹת, וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה הַזֶּה הוּא
הַכֹּלֵל שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעָה, וְכֹלֵם
נִכְלָלוּ בּוֹ.

וְשִׁנְיָנוּ שְׁהֵם שִׁשָּׁה, וְכֹלֵם כְּלוּלִים
בְּזֶה, וְזֶהוּ הַכֹּלֵל שֶׁל כָּלֵם, וּמִשׁוּם
כֵּךְ שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא, שְׁהַרִי בְּזֶה
הֵם תְּלוּיִים. וְעַל כֵּן נִקְרָאת כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל בַּת שִׁבְעָה. מַה הִיא בַת
שִׁבְעָה? שְׁהִיא כְּלוּלָה מִשִּׁשָּׁה
אֲחֵרִים.

בֵּינָן שֶׁהַשִּׁבְעָה הַזֶּה מְשָׁלִים אֶת
הַכֹּהֲנִים וּמְעַטֵּר אוֹתָם וּמוֹשֵׁחַ
אוֹתָם בְּכָל, כְּשִׁמְגִיעִים לְכְנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא הַשְּׂמִינִית, הַצִּטּוּהַ
אֶהְרֹן לְהַקְרִיב עֲגֹל, מִשׁוּם שְׁהוּא
בְּנֵה שֶׁל הַפָּרָה, לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ
חֲטָא הַעֲגֹל הָאֲחֵר שֶׁעָשָׂה אֶהְרֹן,
יִשְׂרָאֵל. וְנִמְצָא הַכֶּהֵן שְׁלֵם בְּכָל,

יִשְׂרָאֵל אִף עַל גַּב דְּחִיבֵי נִינְהוּ, וְאַתְּכַפֵּיין,
אֵינוֹן בְּיָמִינָא, וְלֹא אֶתְדַבְּקוֹן בְּשְׂמַאלָא, וְלֹא
אֶתְעַרְבוֹן בְּהִדָּה לְעֵלְמִין. וּבְגִין כֵּךְ כְּתִיב, (תהלים
טו) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי. דְּכַד אֶסְתַּלֵּק יְמִינָא
יִשְׂרָאֵל דְּאֶתְדַבְּקוֹן בְּהִדָּה, יֶסְתַּלְקוֹן וְיִתְעַטְרוֹן
בִּיה. כְּדִין אֶתְכַפֵּינָא שְׂמַאלָא, וְכָל אֵינוֹן דְּאֶתוֹ
מְסַטְרִיה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות טו) יְמִינְךָ יי'
תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂמִינִי קָרָא
וְגו'. וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂמִינִי, מָאִי יוֹם
הַשְּׂמִינִי. אֵלָּא כְּתִיב וּמִפֶּתַח אֶהְל מוֹעֵד וְגו',
כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יְדָכֶם. כִּי שִׁבְעַת,
בְּשִׁבְעַת יָמִים מִיבְעֵי לִיה, אוֹ שִׁבְעָה יָמִים
יִמְלֵא אֶת יְדָכֶם, מָאִי כִי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא.
אֵלָּא, זְכַאִין אֵינוֹן כְּהַנִּי, דְּמִתְעַטְרֵי בְּעִטְרוֹי
דְּמִלְכָא קְדִישָׁא, וּמְשִׁיחִין בְּמִשְׁחַ רְבוֹת
קְדִישָׁא, בְּגִין דְּאֶתְעַר מִשְׁחָא (אחר) עֲלָאָה,
דְּמִשְׁקֵי לְכָל שִׁבְעָה, וְאַתְּמִשְׁחִין מִהֵהוּא רְבוֹת
קְדִישָׁא, וְאַתְּדִלְקוּ מִנִּיה כָּל אֵינוֹן שִׁבְעָה
בּוֹצִינִין, וְהֵאִי מִשְׁחַ רְבוֹת הוּא כְּלָלָא דְכָל
שִׁבְעָה, וְכֹלְהוּ בִיה אֶתְכַלִּילוּ.

וְתַנִּינָן שִׁיתָא אֵינוֹן, וְכֹלְהוּ אֶתְכַלִּילִין בְּהֵאִי,
וְדָא הוּא כְּלָלָא דְכֹלְהוּ, וּבְגִין כֵּךְ שִׁבְעַת
יָמִים יִמְלֵא, דְּהֵא בְּהֵאִי תְלִיין. וְעַל דָּא, אֶקְרִי
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בַּת שִׁבְעָה. מָאִי אִיהִי בַת שִׁבְעָה.
דְּאִיהִי כְּלִילָא מְשִׁיתָא אֶתְרַנִּין.

בֵּינָן דְּהֵאִי שִׁבְעָה, אֲשֶׁלִים לְהוּ לְכַהֲנִי, וְאַעֲטֵר
לוֹן, וּמִשְׁחַ לוֹן בְּכָלָא, כַּד מְטוּ לְכְנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי תְמִינָאָה, אֶתְפַּקֵּד אֶהְרֹן לְקַרְבָּא
עֲגֹל, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּרִיה דְּפָרָה, לְכַפֵּרָא עַל
הֵהוּא חוֹבָא דְּעֲגֹל אֶתְרָא דְּעַבֵּד אֶהְרֹן, וְחַב
לְגַבֵּי פָרָה, דְּאִיהִי תְמִינָאָה, שְׁלִימוֹ
וְחֲטָא אֶל הַפָּרָה, שְׁהִיא שְׂמִינִית, שְׁלִמוֹתָם שֶׁל מְנִי (של אמוני)

בשמונה מיני לבושי כבוד, שלם
בכל הפתרים, שלם למעלה, שלם
למטה.

ובב"ר צריך להראות מעשה. ולכן
נעשה באהרן המעשה למטה,
כדי שיתעורר כף למעלה והכל
ימצא בגון אחד, ואז כל
העולמות מתברכים, ונמצאות
ברכות על ידי הכהן. וכאן
משתלם הפהן בכל פראוי.

דמה עגל, שכתוב עגל בן בקר
לחטאת? משום אותה החטאת
שעשה בראשונה. ואיל לעלה,
מה הטעם איל? משום אילו של
יצחק, שהיה עולה תמימה, ואת
זה ראוי להקריב, כדי להשלים
את הכל. והמקום הזה נשאב
מצדו של יצחק. והאיל הזה,
בשכיל האיל של יצחק נקרב
עולה, (משום שהיא עולה) שהרי עולה
למעלה עולה, וכדי לעטר אותה
בשלמות. עגל ואיל. עגל
בשכילה כמו שאמרנו. איל -
להשלים אותה בשלמות של
יצחק פראוי.

וישראל שחטאו עם הפהן בזה,
מקריב כגון זה, שכתוב ושור
ואיל לשלמים לזבח לפני ה'.
שור - על מה שחטאו. ואיל -
להשלים את המקום הזה
בשלמותו של יצחק.

מה שונה בכהן שכתוב בו עגל
לחטאת, ולא כתוב בישראל שור
לחטאת? אלא ישראל הרי קבלו
עגש בראשונה, ומשום שקבלו
עגש בכמה מקומות, על פן
הקדוש ברוך הוא לא רצה
להזכיר להם את חטאיהם
בבראשונה, ועל פן לא כתוב כאן
לחטאת, אלא לשלמים, כדי
להראות שלום, שהרי הקדוש
ברוך הוא בשלום עם ישראל על
זה.

אבר אהרן, שהרי לא קבל עגש

דמוניה (ס"א דאמוני) ישראל. ואשתכח פהנא
שלים בכלא, בתמניא מיני לבושין דיקר,
שלים בכל פתרון, שלים לעילא, שלים לתתא.
ובב"ר, בעי לאחזאה עובדא. ועל דא
אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא,
בגין דיתער הכי לעילא, וישתכח פלא בגוונא
חד, וכדין אתברכאן עלמין פלהו, ומשתכחין
ברכאן על ידא דכהנא. והכא אשתלים פהנא
בכלא כדקא חזי.

עגל למה. דכתיב עגל בן בקר לחטאת, בגין
ההוא חטאת, דעבד בקדמיתא. ואיל
לעולה, מאי טעמא איל. בגין איל דיצחק,
דהוא עולה תמימה, והאי אתחזי לקרבא,
לאשלמא כלא. והאי אתר, מסטרא דיצחק
אשתאב. והאי איל בגין איל דיצחק מתקרבא
עולה, (בגין דאיהי עולה) דהא עולה לעילא סלקא,
ובגין לאעטרא לה בשלימותא. עגל ואיל:
עגל בגינה, כדקאמרן. איל, לאשלמא (דף ע"ז

ע"ב) לה בשלימו דיצחק כדקא חזי.

וישראל דחבו עמיה דכהנא בהאי, מקריבין
בגוונא דא, דכתיב ושור ואיל
לשלמים לזבח לפני יי'. שור, על מה דחבו.
ואיל לאשלמא להאי אתר בשלימו דיצחק.
מאי שנא בכהנא דכתיב ביה עגל לחטאת,
ולא כתיב בישראל שור לחטאת. אלא,
ישראל הא קבילו עונשא בקדמיתא, ובגין
דקבילו עונשא בכמה אתר, על דא קדשא
ברוך הוא לא בעא לאדפרא לון חובייהו
כדקדמיתא, ועל דא לא כתיב הכא לחטאת,
אלא לשלמים, בגין לאחזאה שלמא, דהא
קדשא ברוך הוא בשלמא בהו בישראל על
דא.

אבר אהרן, דהא לא קביל עונשא מצלותא

דְּמִשָּׁה, דְּכְתִיב, (דברים ט) וּבְאֶהְרֵן הַתְּאֲנָף יְיָ וְגו' .
 וְכְתִיב וְאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אֶהְרֵן בְּעַת הַהֵיא, וְעַד
 כְּעַן חוֹבָא הָהוּא תְּלִי, כְּתִיב וְעַגְל בֶּן בְּקָר
 לַחֲטָאת, לַחֲטָאת וּדְאִי, (ואיל לעולה) בְּגִין דִּיכִפֵּר
 חוֹבֵיהּ, וַיִּתְדַפֵּי וַיִּשְׁתַּלֵּם בְּכֹלָא.

וּבְהֵוָה יוֹמָא אֲשַׁתְּלִימוּ עֲלָאִין וְתַתְּאִין.
 וְאֲשַׁתְּכַח שְׁלָמָא בְּכֹלָא, בְּחִדּוּתָא
 דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא וְאֶלְמָלָא דְּאֲשַׁתְּכַח עֲרַבּוּבִיא
 דְּבְנֵי אֶהְרֵן בְּהֵוָה יוֹמָא, מִן יוֹמָא דְּאֶסְתְּלִקוּ
 יִשְׂרָאֵל מִן יוֹמָא, לֹא אֲשַׁתְּכַח חִדּוּתָא דְּעֲלָאִי
 וְתַתְּאִי כְּהֵוָה יוֹמָא. בְּהֵוָה יוֹמָא אֲתַעֲבַר
 הֵוָה חוֹבָא מִן עֲלָמָא, וְאֲשַׁתְּכַחוּ כְּהֵנָּה
 וַיִּשְׂרָאֵל מִתְּדַכְּאֵן מְנִיָּה. (ג) הֵוָה יוֹמָא,
 אֲתַעֲבַרוּ כָּל אֵינּוֹן מִקְטָרְגִין דְּלַעֲיָלָא, וְהוּוּ
 אֲזִלִין וְשִׁטְאֵן בְּסַחְרַנְיֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל, וְלֹא
 אֲשַׁתְּכַחוּ בְּהֵוָה עֲדָנָא.

עַד דְּגָרִים שַׁעְתָּא, וְקָמוּ נָדָב וְאַבְיָהוּא
 וְעַפְבּוּ (ס"א וְעַרְבּוּ) חִדּוּתָא דְּכֹלָא.
 וְאֲשַׁתְּכַח רוּגְזָא בְּעֲלָמָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב,
 וַיֵּרָא כְבוֹד יְיָ אֵל כָּל הָעָם, מִיַּד וַיִּקְחוּ שְׁנֵי
 בְנֵי אֶהְרֵן נָדָב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וְגו' .

תַּנְן, בְּהֵוָה יוֹמָא חִדּוּתָא דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל
 הוּוּת, לְאֶתְקַטְרָא בְּקִיטּוּרָא דְּמַהִימְנוּתָא
 בְּכִלְהוּ קְשָׁרִין קְדִישִׁין. דְּהָא קְטֹרֶת קְשִׁיר כֹּלָא
 כְּחֻדָּא, וּבְגִין כְּפֵי אַקְרִי קְטֹרֶת. וְאֵינּוֹן אָתּוּ,
 וְקְשִׁירוּ כָּל אֵינּוֹן אַחְרַנִין כְּחֻדָּא, וְשָׁרוּ לָהּ
 לְבַר, דְּלֹא קְשָׁרוּ לָהּ בְּהַדְיָיְהוּ, וְקְשִׁירוּ מְלָה
 אַחְרָא. וּבְגִין כְּפֵי, אֲזַהֵר לֹוֹן לְכַהְנֵי לְבַתֵּר,
 דְּכְתִיב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֵן אֵל הַקֹּדֶשׁ.

וּבְכַמְהָ גְוֹנִין עֲרַבּוּ חִדּוּתָא דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל.
 חַד דְּלֹא אֲתַנְסִיבוּ, וְלֹא אֲתַחֲזִיין
 לְקַרְבָּא, וְלֹא אֲתַבְּרָא עֲלָמִין עַל יַדֵּיהוּ. וְחַד
 וְשִׁתְּבַרְכוּ הָעוֹלָמוֹת עַל יָדָם. וְאַחַד - שְׁלֹא הִיְתָה הַשְּׁעָה כְּרַאוּי. וְאַחַד - שְׁדַחְקוּ אֶת הַשְּׁעָה.

מִתְפַּלְתּוּ שֶׁל מִשָּׁה, שְׁכָתוּב (דברים
 ט) וּבְאֶהְרֵן הַתְּאֲנָף ה' וְגו', וְכָתוּב
 וְאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אֶהְרֵן בְּעַת
 הַהֵיא, וְעַד עַכְשָׁו הַחֲטָא הָיָה
 תְּלִי, כְּתוּב וְעַגְל בֶּן בְּקָר
 לַחֲטָאת, לַחֲטָאת וּדְאִי, (ואיל לעלה)
 כְּדִי שִׁיכְפֹר אֶת חֲטָאוֹ, וַיִּטְהַר
 וַיִּשְׁתַּלֵּם בְּכֹלָא.

וּבְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִשְׁלְמוּ הָעֲלִיוֹנִים
 וְהַתְּחִתּוֹנִים, וְנִמְצָא שְׁלוֹם בְּכֹל,
 בְּשִׂמְחָה שְׁלֵמָה וּמְטָה, וְאֶלְמָלָא
 שְׁנִמְצָאת הָעֲרַבּוּבִיָּה שֶׁל בְּנֵי
 אֶהְרֵן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם - מִיּוֹם שֶׁעָלוּ
 יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם לֹא נִמְצָאָה שְׂמִחָה
 בְּעֲלִיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים כְּבְאוֹתוֹ
 הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הָעֵבֶר אוֹתוֹ
 הַחֲטָא מִן הָעוֹלָם, וְנִמְצָאוּ כְּהֵן
 וַיִּשְׂרָאֵל מִטְהָרִים מִמֶּנּוּ. (ג) אוֹתוֹ
 הַיּוֹם הָעֵבֶר כָּל אוֹתָם
 הַמְקַטְרִגִים שְׁלֵמָעֵלָה, וְהָיוּ
 הוֹלְכִים וּמְשׁוּטְטִים סְבִיבָם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצָאוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן.
 עַד שְׁגָרְמָה הַשְּׁעָה, וְקָמוּ נָדָב
 וְאַבְיָהוּא וְעַפְבּוּ (וְעַרְבּוּ) אֶת שְׂמִחַת
 הַכֹּל, וְנִמְצָא רִגְזוֹ בְּעוֹלָם. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֵל כָּל
 הָעָם. מִיַּד - וַיִּקְחוּ (שני) בְנֵי אֶהְרֵן
 נָדָב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וְגו' .
 שְׁנֵינּוּ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיְתָה
 שְׂמִחַתָּה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
 לְהַקְשֵׁר בְּקִשְׁרֵי הָאִמּוּנָה בְּכֹל
 הַקְשָׁרִים הַקְדוּשִׁים, שְׁהָרֵי קְטֹרֶת
 קוֹשֶׁרֶת הַכֹּל כְּאַחַד, וּמִשּׁוֹם כְּפֵי
 נִקְרְאת קְטֹרֶת. וְהֵם בָּאוּ וְקִשְׁרוּ
 אֶת כָּל אוֹתָם הָאֲחֵרִים כְּאַחַד,
 וְהִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, שְׁלֹא
 קִשְׁרוּ אוֹתָהּ עִמָּם. וְקִשְׁרוּ דְּבַר
 אַחֵר. וּמִשּׁוֹם כְּפֵי הַזְהִיר אַחֵר כְּפֵי
 אֶת הַכְּהֵנִים, שְׁכָתוּב (ויקרא טז)

בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֵן אֵל הַקֹּדֶשׁ.
 וּבְכַמְהָ גְוֹנִים עֲרַבּוּ אֶת שְׂמִחַתָּה
 שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אַחַד - שְׁלֹא
 נִשְׁאוּ, וְלֹא רְאוּיִים הָיוּ לְהַקְרִיב,
 וְאַחַד - שְׁדַחְקוּ אֶת הַשְּׁעָה.

וְאָחַד - שְׁהָרִי מִקְדָּם לְכֵן יֵצֵא גִזְרֵי דִינִים, וַיִּקְרִיבוּ לְפָנָי ה' אִשׁ זָרָה וְגו'. וְדָאֵי שְׁדָבֵר אַחַר קְשָׁרוֹ בְּקִשְׁרָה הַזֶּה, וְהַשְּׂאִירוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי פְּנַחֵס, אַל תֹּאמַר שֶׁהֵם הַשְּׂאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, אֲלֵא שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא נִקְשְׁרָה עַל יְדֵיהֶם. שְׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם שְׂאִין נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, כְּנֶסֶת לֹא שׁוֹרָה בִּינֵיהֶם כָּלֵל. מִשּׁוּם כִּף הַזְּהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים, שֶׁכְּתוּב בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שְׂיִמְצֵא זָכָר וְנִקְבָּה. וְעַל כֵּן לֹא יִכְנֵס הַכֹּהֵן לְקֹדֶשׁ עַד שְׂיִשְׂאֵא, כְּדִי שְׂיִשְׁתַּחֲוֶה עִם הַקֹּדֶשׁ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שְׂמִי שְׁלֹא נִשְׂא, מִשְׁרָה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ, וְהִיא לֹא מִשְׁתַּחֲוֶה עִמוֹ, וְעַל כֵּן נִמְצָאָה אֶצְלָם בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲרַבּוּבָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂמִינִי. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (שיר ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת. כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי פְּרוּשָׁה שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְחַבִּיבוּתוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּנֶגְדָה לְהִדְבֵּק בָּהּ.

וְעַל כֵּן, מִי שְׁנוֹשֵׂא, צְרִיף לְשַׁבַּח אֶת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, בְּכָל צְרִיף לְהַרְאוֹת מַעֲשֵׂה, כְּמוֹ שְׂאָדָם נִדְבֵּק עִם בַּת זִוְגוֹ וְחַבִּיבוּתוֹ כְּנֶגְדָה, כְּשֶׁבֵּא לְעַבֵּד לְפָנָי הַמְּלֹךְ הַקֹּדֶשׁ, הוּא מְעוֹרֵר זִוּג אַחֵר, שְׁהָרִי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, חַבִּיבוּתוֹ לְהִדְבֵּק בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְכִי שְׂמְעוֹרֵר הַדְּבָר, הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ, וְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבָרַכַת אוֹתוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

וְעַל כֵּן הִשְׁבַּח שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל -

דְּלֹא הָוֵה שְׁעֵתָא כְּדָקָא יְאוּת. וְחַד דִּדְחָקוּ שְׁעֵתָא. וְחַד, דְּהָא מִקְדָּמַת דְּנָא, נִפְקַן נִימוּסָא דְּלַהוּן, וַיִּקְרִיבוּ לְפָנָי יְי' אִשׁ זָרָה וְגו'. וְדָאֵי מְלָה אַחֲרָא אֶתְקַשְׁרוּ בְּקִשְׁרָא דָּא, וְשָׁרוּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַר.

אָמַר לִיהִי רַבִּי פְּנַחֵס, לֹא תִימָא דְאִינוּן שְׂאִרוּ לָהּ לְבַר, אֲלֵא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֶתְקַשְׁרָא עַל יְדֵיהֶו. דְּהָא בְּכָל אֶתְרֵי דְּלֹא אֶשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא שְׂרִיא בִּינֵיהֶו כָּלֵל. בְּגִין כִּף אֶזְהַר לְכַהֲנֵי, דְּכַתִּיב בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דִּישְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְעַל דָּא לֹא יִיעוּל פְּהֵנָא לְקוּדְשָׁא, עַד דִּיתְנַסִּיב. בְּגִין דִּישְׁתַּחֲוֶה בְּקִשְׁרָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּמֵאֵן דְּלֹא אֲנַסִּיב, שְׂאִרִי לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַר, וְהִיא לֹא אֶשְׁתַּחֲוֶה בְּהַדִּיָּה, וְעַל דָּא אֶשְׁתַּכַּח עֲרַבּוּבָא בְּהַוָּא יוֹמָא לְגַבִּיָּהוּ.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂמִינִי, (ויקרא ט) רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כֵּן רַעֲיָתִי

בֵּין הַבְּנוֹת. כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהָא אוּקְמוּהָ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְשַׁבַּח לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְחַבִּיבוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְקַבְּלָהָּ, לְאַתְדַּבְּקָא בָּהּ.

וְעַל דָּא, מֵאֵן דְּאֲנַסִּיב, בְּעֵי לְשַׁבַּחָא לִיהִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְלְשַׁבַּחָא לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהָא תְּנִינָן בְּכָלֵא בְּעֵי לְאַחֲזָאָה עוּבְדָא, כְּמָה דְּאִיהוּ בַר נֶשׁ מִתְדַּבֵּק כְּבַת זִוּגִיָּה, וְחַבִּיבוּתָא דִּילִיָּה לְקַבְּלָהּ, כִּד אֶתִּי לְמַפְלַח קָמִי מְלַפָּא קְדִישָׁא, הוּא אֶתְעַר זִוּגָא אַחֲרָא, דְּהָא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא חַבִּיבוּתָא דִּילִיָּה לְאַתְדַּבְּקָא בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְכֵאֵן דְּאֶתְעַר מְלָה, קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא מְבָרֵךְ לִיהִי, וְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבָרַכָא לִיהִי, וְהָא אֶתְמַר.

וְעַל דָּא שְׁבַחָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא דְּמְשַׁבַּח לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשׁוֹשְׁנָה

כְּשׁוֹשְׁנָה שְׁהִיא בֵּין הַחוּחִים, שְׁהִיא מְעֵלָה וְעוֹלָה עַל הַכֹּל. כִּף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׂאֵר הָאוּכְלוֹסִים, מִשּׁוּם שְׁהִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת עַל הַכֹּל. וְזוֹ שׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, וְאֶתְרוּג בֵּין הַחוּחִים, לְהִרְאוֹת אֶת שְׂבָחָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּל.

בֵּא רֵאָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרָכֶת עַל יְדֵי הַפֶּה, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרָכִים עַל יְדֵי הַפֶּה, וְהַכֶּהֱן מִתְבָּרָךְ עַל יְדֵי הַפֶּה הַעֲלִיּוֹן. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (במדבר ו) וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

כְּתוּב (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וְחֲסְדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלִים הִמָּה. זְכֹר רַחֲמֶיךָ - זֶה יַעֲקֹב, וְחֲסְדֶיךָ - זֶה אַבְרָהָם. כִּי מַעֲוֹלִים הִמָּה, וּמַעֲוֹלִים נָטַל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַעֲלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, וְעָשָׂה מֵהֶם מְרַפְּכָה קְדוֹשָׁה לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שְׁהִיוּ מַעֲוֹלִים, הוּא זֹכֵר אוֹתָם לְהִגָּן וּלְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. כִּמוֹ כֵּן נֹטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַצְּדִיקִים מִן הָעוֹלָם וּמַעֲלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, כְּדֵי לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמְרוּ, לָמָּה לֹא נִזְכָּר כֵּאֵן יִצְחָק? אֵלֹא נִשְׂאָר לְהַפְרֵעַ מֵאוֹתָם שְׂמֵצִיקִים לְבָנָיו. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם ט) עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרְתֶּךָ. וְכְתוּב (ישעיה מב) ה' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קְנָאָה וְגו'. וְזֶהוּ יִצְחָק שֶׁהִסְתַּלַּק מִכָּאֵן. רַבִּי חֲיִיָּא אוֹמְרֵי, זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וְחֲסְדֶיךָ - אֵלֹו הֵם יַעֲקֹב וְאַבְרָהָם, שְׂצָרִיכִים אוֹתָם לְהִגָּן עֲלֵינוּ. אֲבָל יִצְחָק עוֹמֵד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְרִבּוֹת, וּמִשּׁוּם כִּף לֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ עִמָּם. דְּבַר אַחֵר כִּי מַעֲוֹלִים הִמָּה, שְׂכַשְׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, נָטַל אֶת יִצְחָק וְקִים בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. רֵאָה שְׁלֵא יְכוּל לַעֲמֹד לְבַדּוֹ, נָטַל אֶת אַבְרָהָם וְהַעֲמִיד

דְּאִיהִי בֵּין הַחוּחִים, דְּאִיהִי מְעֵלָה וְסִלְקָה עַל כָּלָא. כִּף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׂאֵר אוּכְלוֹסִין, בְּגִין דְּהִיא סִלְקָה (דף ל"ח ע"א) וּמִתְעַטֶּרָה עַל כָּלָא. וְדָא שׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, וְאֶתְרוּג בֵּין הַחוּחִים, לְאַחֲזָאָה שְׂבָחָה דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַל כָּלָא.

תֵּא חֲזִי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרָכָה עַל יְדֵי דְכֶהֱנָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרָכָן עַל יְדֵי דְכֶהֱנָא. וְכֶהֱנָא מִתְבָּרָכָה עַל יְדֵי דְכֶהֱנָא עֲלָאָה, הָדָא הוּא דְכֶתִיב, (במדבר ו) וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

כְּתוּב (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ יי' וְחֲסְדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלִים הִמָּה. זְכֹר רַחֲמֶיךָ, דָּא יַעֲקֹב. וְחֲסְדֶיךָ, דָּא אַבְרָהָם. כִּי מַעֲוֹלִים הִמָּה, וּמַעֲוֹלִים נָטַל לִוְן קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְסִלִּיק לִוְן לְעֵילָא, וְעַבְד מְנַיְיְהוּ רְתִיבָא קְדִישָׁא, לְאַגְנָא עַל עֲלָמָא. וּבְגִין דְּהוּוּ מַעֲוֹלִים, הוּא דְכִיר לְהוּן לְאַגְנָא וּלְרַחֲמָא עַל עֲלָמָא. כְּגוֹוְנָא דָּא. נָטַל קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְצַדִּיקֵי מִן עֲלָמָא, וְסִלִּיק לִוְן לְעֵילָא, לְאַגְנָא עַל עֲלָמָא.

וְאִי תִימָא יִצְחָק אֲמַאי לָא אֲדַבֵּר הַכָּא. אֵלֹא אֲשַׁתָּאֵר לְאַתְפָּרַעָא מֵאִינוּן דְּעֵאקִין לְבָנוּי, הָדָא הוּא דְכֶתִיב (תהלים פט) עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרְתֶּךָ. וְכֶתִיב, (ישעיה מב) יי' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קְנָאָה וְגו', וְדָא הוּא יִצְחָק, דְּאִסְתַּלַּק מִהַכָּא. רַבִּי חֲיִיָּא אָמַר, זְכֹר רַחֲמֶיךָ יי' וְחֲסְדֶיךָ, אֵלִין אִינוּן יַעֲקֹב וְאַבְרָהָם, דְּבַעֲיָנָן לְהוּן לְאַגְנָא עֲלָן. אֲבָל יִצְחָק, לְמַעַבְד קְרִבִין קְיִימָא, וּבְגִינֵי כִף לָא בַעֲיָנָן לִיה לְגַבִּיָּהוּ.

דְּבַר אַחֵר כִּי מַעֲוֹלִים הִמָּה, דְּכַד בְּרָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלָמָא, נָטַל יִצְחָק וּבְרָא בֵיה עֲלָמָא. חֲמָא דְלָא יְכִיל לְמִיקָם בְּלַחֲדוּי, נָטַל אַבְרָהָם וְקִיִּים בֵּיה עֲלָמָא. הָדָא הוּא דְכֶתִיב,

בו את העולם. זהו שכתוב (בראשית מב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם. ראה שצריכים יותר קיום, לקח את יצחק ושתף אותו עם יצחק, וקנים את העולם. זהו שכתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. ועל זה באברהם ויצחק התקנים העולם.

ומשום כך - כי מעולם המה. רבי יהודה פתח, ויהי ביום השמיני, אחר שהשתלם אהרן באותם שבעה ימים והתעטר בהם, (באותו שמן משחת קדש עליז) היום השמיני צריך להשתלם מן שבעה, שההשלמה על ידי הכהן, ועל זה העבודה בשמיני, להתעטר מן שבעה, ושפכהו יתפתן על אותו (חטא) שחטא (שקבל) בראשונה.

ודו שכתוב, ויאמר אל אהרן קח לך עגל, הרי פרשה עגל ודאי, לכפר על אותו עגל, שכתוב (שמות לב) ויעשהו עגל מסכה. בן בקר, מה הטעם בן בקר ולא בן פרה? אלא שהוא צריך להתפתן אצל הפרה, לא ראוי להקריב ממנה אליה. מי ששלח דורון למלך, ראיתם שיקח מבית המלך ויתן למלך? אלא דורון לשלח למלך צריך מבית אחר, ולא מבית המלך. רבי יוסי אמר, משלו לשלו לא ראוי. אמר רבי יהודה, משום כך בן בקר ודאי, ולא בן פרה.

לחטאת - לטהר על אותו החטא שחטא בו. ואיל לעלה תמימם. תמימם?! תמים הנה צריך להיות! אם תאמר שאמר על עיל ועגל - לא כך, שהרי שניהם לא עולים לעולה, שהרי כתוב לעלה תמימם, ועגל עולה לחטאת. מה זה תמימם, וכתוב איל?

א"א אילו של יצחק להקריב אל

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם. חמא דבעיין קיומא יתיר, נטל ליצקב, ושתף ליה ביצחק, וקיים עלמא. ה"א הוא דכתיב ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. ועל דא, באברהם ויצחק אתקיים עלמא. ובגין כך פי מעולם המה.

רבי יהודה פתח, ויהי ביום השמיני, לבתר דאשתלים אהרן, באינון שבעה יומין, ואתעטר בהו, (בהוא משח רבות קדישא עלאה) יומא תמינאה בעיא לאשתלמא מן שבעה, דאשלמותא על ידי דכהנא, ועל דא פולחנא בתמינאה, לאתעטרא מן שבעה. ולא תתקנא כהנא על ההוא (חובה) דחב (ס"א דקביל) בקדמיתא.

ה"א הוא דכתיב, ויאמר אל אהרן קח לך עגל, הא אוקמוה עגל ודאי, לכפרא על ההוא עגל, דכתיב (שמות לב) ויעשהו עגל מסכה.

בן בקר, מאי טעמא בן בקר, ולא בן פרה. אלא איהו בעי לאתתקנא לגבי פרה, לא אתחזי לקרבא מינה לגבה. מאן דשדר דורון למלכא, חמיתון דנסיב מבי מלכא, ויהיב למלכא, אלא דורנא לשדרא למלכא, מבי אחרא אצטריך, ולא מבי מלכא. רבי יוסי אמר, מדידיה לדידיה לא אתחזי. אמר רבי יהודה בגין כך בן בקר ודאי ולא בן פרה.

לחטאת: לדפאה על ההוא חובה דחב ביה. ואיל לעולה תמימם. תמימם,

תמים מיבעי ליה. אי תימא דעל איל ועגל קאמר, לאו הכי. דהא תרווייהו לא סלקין לעולה, דהא כתיב לעולה תמימם, ועגל לחטאת סלקא, מהו תמימם, וכתיב איל.

א"א אילו דיצחק, לקרבא לגבי פרה, דאדפר תרי זמני בקרא, חד דכתיב, (בראשית כב)

פְּרָה, שְׁנוֹכַר פְּעָמִים בְּפְתוּב. אֶחָד שְׁפָתוֹב, (בראשית כב) וַיֵּשֶׁא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל, הָרִי אֶחָד. וְאֶחָד, וַיֵּלֶךְ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל, הָרִי שְׁנַיִם, וַיַּעֲלֵהוּ לְעֵלָה. וְעַל כֵּן אֵיל לְעֵלָה תְּמִימִם, שְׁנֵי אֵיל, שֶׁהוּא שְׁנַיִם. וְעַל כֵּן שְׁנֵינוּ גְבוּרֹת, וּמָהֶם נִפְרָדִים לְכַמָּה אַחֲרֵי.

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לְאֹמֶר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחַטָּאת. עֲגֹל לְחַטָּאת הִיא צְרִיף לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהִכְתִּיב. אֲלֹא יִשְׂרָאֵל הָרִי קָבְלוּ עֲנֹשׁ, וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב בָּהֶם עֲגֹל לְחַטָּאת, אֲלֹא עֲגֹל לְעוֹלָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֵלוֹ שִׁחְטָאוּ בוֹ, קָבְלוּ עֲנֹשׁ, בֵּין בְּדַבּוּר, בֵּין בְּמַעֲשֵׂה, בֵּין בְּעִבּוּדָה. וְאֶפְלוּ אֵלוֹ שְׁלֹא עָשׂוּ דָּבָר, אֲלֹא שֶׁהֵעֵלוּהוּ בְּרִצּוֹן לִפְנֵי לַעֲבֹד אוֹתוֹ, וְעָנְשׁוּ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת כב) וַיִּשָּׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כָּל אֵלוֹ שֶׁהֵעֵלוּ אוֹתוֹ בְּרִצּוֹן שְׁלֹא לַעֲבֹד אוֹתוֹ, אֲלֹא שֶׁהֵעֵלוּ גִּזְוֹן שֶׁל רִצּוֹן מִמֶּנּוּ - כָּאֵן נִטְהָרִים, וּמְקַרְבִּים אוֹתוֹ לְעוֹלָה וְלֹא לְחַטָּאת.

אֲבָרְ קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחַטָּאת, לְמָה? אֲלֹא מִשּׁוּם שֶׁהִיוּ מְקַרְבִּים רֵאשׁוֹנָה לְשְׁעִירִים, שְׁשׁוֹלְטִים עַל הַהָרִים הָרְמִים. וְזֶהוּ לְחַטָּאת. וְצִרִיכִים לְהִטְהַר מֵאוֹתוֹ הַחַטָּא, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שֶׁצְרִיף לְחַדוֹשׁ הַלְּבָנָה.

וְשׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים, שׁוֹר וְלֹא פֶר, מִשּׁוּם שֶׁשׁוֹר הוּא שְׁלֵם, לְהִרְאוֹת שְׁלוֹם, זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְשִׁלְמִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שׁוֹר וְאֵיל מִצַּד הַשְּׁמָאל הֵם בְּאִים. שׁוֹר מִצַּד הַשְּׁמָאל, שְׁפָתוֹב (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׁמָאל. אֵיל, מִשּׁוּם אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. וְעוֹלִים לְשִׁלְמִים, לְהַשְׁלִים אוֹתָם לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים.

וַיֵּשֶׁא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל, הָאֵל חַד, וְחַד וַיֵּלֶךְ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל, הָאֵל תְּרִי, וַיַּעֲלֵהוּ לְעוֹלָה. וְעַל דָּא אֵיל לְעוֹלָה תְּמִימִים, תְּרִי אֵיל, דְּאִיהוּ תְּרִי. וְעַל דָּא גְבוּרֹת תְּנִינָן, וּמִנֵּיהוּ מִתְּפָרְשִׁין לְכַמָּה אַחֲרֵינָן.

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לְאֹמֶר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחַטָּאת, (ויקרא ט) עֲגֹל לְחַטָּאת מִיִּבְעֵי לֵיהּ, כְּגוֹוֹנָא דְכֹהֲנָא. אֲלֹא יִשְׂרָאֵל הָא קָבִילוּ עוֹנֶשָׁא, וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב בְּהוּ עֲגֹל לְחַטָּאת, אֲלֹא עֲגֹל לְעוֹלָה. מֵאֵי טַעְמָא. דְּכָל אֵינוֹן דְּחָבוּ בֵיהּ, קָבִילוּ עוֹנֶשָׁא, בֵּין בְּמִלוּלָא, בֵּין בְּעוֹבְדָא, בֵּין בְּפוּלְחָנָא, וְאֶפְלוּ אֵינוֹן דְּלֹא עָבְדוּ מְדִי, אֲלֹא דְסָלִיקוּ לֵיהּ בְּרַעוּתָא דְלִפְנֵיהוּ לְמַפְלַח לֵיהּ, אַתְּעָנְשׁוּ, כְּמָה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת לב) וַיִּשָּׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כָּל אֵינוֹן דְסָלִיקוּ לֵיהּ בְּרַעוּתָא דְלֹא לְמַפְלַח לֵיהּ, אֲלֹא דְסָלִיקוּ גְוֹוֹנָא דְרַעוּתָא מִנֵּיהּ, הִכָּא אַתְּדַפֵּן, וּמְקַרְבִּין לֵיהּ (דף לח ע"ב) לְעוֹלָה וְלֹא לְחַטָּאת.

אֲבָרְ קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחַטָּאת, אֲמַאי. אֲלֹא בְּגִין דְהוּוּ מְקַרְבִּין בְּקַדְמִיתָא לְשְׁעִירִים, דְשִׁלְטִין עַל טוּרֵי רְמָאֵי. וְדָא הוּא לְחַטָּאת, וּבְעֵינָן לְאַתְדַפְּאָה מִהֵוּא חוּבָא, וְלֹא עוֹד אֲלֹא לְחַדְתוּתֵי דְסִיְהָרָא אֲצִטְרִיף.

וְשׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים. (ויקרא ט) שׁוֹר וְלֹא פֶר, בְּגִין דְשׁוֹר שְׁלִים אִיהוּ, לְאַחֲזָאָה שְׁלֵמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב לְשִׁלְמִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שׁוֹר וְאֵיל מִסְטָרָא דְשְׁמָאֲלָא קָא אַתְיִין. שׁוֹר מִסְטָרָא דְשְׁמָאֲלָא, דְכְּתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׁמָאל. אֵיל, בְּגִין אֵילוֹ דְיִצְחָק. וּסְלִקִין לְשִׁלְמִים, לְאַשְׁלֵמָא לֹוֹן לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל וְעַל דָּא שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים.

לְשִׁלְמִים, לְהַשְׁלִים אוֹתָם לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל מִשּׁוּם שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרַת וּמִתְבָּרַכַת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן בְּשִׁלְמוֹת. וְהַיּוֹם הַזֶּה הָיָה שִׁמְחָתָם שֶׁל כָּלֶם, שִׁמְחָתָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שִׁמְחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְכִמוּ שֶׁהַשְּׁתֵּלֶם הַכֹּהֵן לְמִטָּה, כְּכִיכּוֹל נִשְׁתַּלֵּם הַכֹּהֵן לְמַעְלָה. וְרַק שֶׁנֶּדַב וְאִבְיָהוּ שֶׁעוֹרְרוּ עֲרֻבוּכָיָה בֵּין הַגְּבִירָה וְהַמְּלִךְ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ - וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אֹתָם וְגו'.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱלֹעֶזֶר וְאֶל אֵיתָמָר רֵאשִׁיכֶם אֶל תְּפָרְעוּ וְגו', כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת ה' עֲלִיכֶם. רַבִּי אֲבָא אָמַר, הָרִי שְׁנִינוּ שְׁבַמְעֵשִׁים שֶׁלְמִטָּה מִתְעוֹרְרִים מַעֲשִׂים לְמַעְלָה, וְהַמַּעֲשֵׂה שֶׁלְמִטָּה צָרִיף לְהִרְאוֹת כְּמוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁלְמַעְלָה. בַּא רְאָה, כֹּל הַשְּׁמִחָה שֶׁלְמַעְלָה תְּלוּיָהּ בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן קְדוֹשׁ, שֶׁמֶשׁם יוֹצְאוֹת שִׁמְחָה וּבְרִכּוֹת לְכֹל הַמְּאוֹרוֹת, וְהַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן (מִמְנוּח) מִתְעַטֵּר בְּשַׁפַּע שֶׁל שֶׁמֶן. וּמִשּׁוּם כֵּךְ הַכֹּהֵן, שֶׁשֶׁמֶן מִשְׁחָה שׁוֹפֵעַ עָלָיו כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, צָרִיף לְהִרְאוֹת שִׁמְחָה וְהֶאֱרַת פָּנִים (יִוְתֵר מִהַכֹּל), וְשֶׁלֹּא יֵרָאֶה חֶסְרוֹן בְּרֵאשׁוֹ וְלֹא בְּלְבוּשׁוֹ, אֲלֵא לְהִיּוֹת הַכֹּל שֶׁלֶם כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, וְאֵל יֵרָאֶה בּוֹ פָּגַם כָּלֶל, כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה פָּגַם בְּמִקּוֹם אֲחֵר.

בַּא רְאָה, אֲלֵמְלָא אֱלֹעֶזֶר וְאֵיתָמָר הִרְאוּ פָּגַם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּלְבוּשָׁם אוֹ בְּרֵאשִׁיכֶם, לֹא נִצְוּלוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, שְׁתֵּרֵי הַשְּׁעָה עִמָּדָה לְעִשׂוֹת דִּין. וְעַל כֵּן שְׁנִינוּ, בְּשְׁעָה שֶׁהַמְּגַפָּה קוֹרֵאת בְּעוֹלָם, לֹא יַעֲזֹר אָדָם אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בְּעוֹלָם, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ עָלָיו. פָּרַט אִם עוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לְטוֹב, וְיִכּוֹל לְחַחֹת (לְדַחַק) אֶת הַשְּׁעָה, שְׁתֵּרֵי בְּזִמְן וּבְשְׁעָה שֶׁהִדִּין עוֹמֵד

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּלֵא בְּגִין דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרָא וּמִתְבָּרַכָא עַל יְדָא דְכִהְנָא, בְּאִשְׁלֻמוֹתָא. וְהָאֵי יוֹמָא חֲדוּתָא דְכֹלֵא הָוָה, חֲדוּתָא דְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָא בְרִיךְ הוּא, חֲדוּתָא דְעֲלִיּוֹן וְתַתִּיבָא. וְכִמָּה דְאִשְׁתְּלִים כִּהְנָא לְתַתָּא, כְּכִיכּוֹ"ל אִשְׁתְּלִים כִּהְנָא לְעִילָא, בְּר נֶדַב וְאִבְיָהוּ דְאִתְעָרוּ עֲרֻבוּכָיָא בֵּין מִטְרוּנִיתָא וּמִלְכָא. וּבְגִין כֵּךְ וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יי' וַתֹּאכַל אוֹתָם וְגו' (חֲסֵר).

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱלֹעֶזֶר וְאֶל אֵיתָמָר רֵאשִׁיכֶם אֶל תְּפָרְעוּ וְגו', כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת יי' עֲלִיכֶם. (ויקרא ט) רַבִּי אֲבָא אָמַר, הָא תְּנִינָן בְּעוּבְדִין דְלַתְתָּא, אִתְעָרוּן עוּבְדִין לְעִילָא, וְעוּבְדָא דְלַתְתָּא בְּעֵי לְאִתְחַזְּאָה כְּגוּוֹנָא דְעוּבְדָא דְלְעִילָא.

תָּא חֲזִי, כֹּל חֲדוּתָא דְלְעִילָא, תְּלִיא בְּהוּא שְׁמֵנָא קְדִישָׁא, דְמִתְמָן נְפִיק חֲדוּה וּבְרַכָּאן לְכֹלְהוּ בּוּצִינִין, וְכִהְנָא עֲלָאָה (מִינִיח) אִתְעָטֵר בְּנִגְדֵי דְמִשְׁחָא, וּבְגִין כֵּךְ כִּהְנָא, דְרַבּוּ מִשְׁחָא אִתְנַגֵּיד עָלֵיהּ כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא, בְּעֵי לְאִתְחַזְּאָה חִידוּ, וְנִהִירוּ דְאַנְפִּין (נִתִּיר כְּכֹלֵא), וְלֹא יִתְחַזִּי גְרַעוּנָא בְּרִישֵׁיהּ, וְלֹא בְּלְבוּשֵׁיהּ, אֲלֵא לְמַהוּי כֹּלֵא שְׁלִים כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא, וְלֹא יִתְחַזִּי בִּיהּ פְּגִימוּ כָּלֶל, בְּגִין דְלֹא יַעֲבִיד פְּגִימוּ בְּאַתְר אַחְרָא.

תָּא חֲזִי, אֲלֵמְלָא אֱלֹעֶזֶר וְאֵיתָמָר אִתְחַזְּוּן פְּגִימוּ בְּהֵיא שְׁעָתָא בְּלְבוּשֵׁיהוּן אוּ בְּרֵאשִׁיְהוּן, לֹא אִשְׁתְּזִיבוּ בְּהֵיא שְׁעָתָא, דְהָא שְׁעָתָא קְיָימָא לְמַעֲבַד דִּינָא. וְעַל דָּא תְּנִינָן, בְּשְׁעָתָא דְמוֹתְנָא אֲעָרַע בְּעִלְמָא, לֹא יִתְעָר אִינְש גְרַמִּיָּה לְמַלְּהָ בְּעִלְמָא, בְּגִין דְלֹא יִתְעָרוּן עָלֵיהּ. בְּר אִי אִתְעָר גְרַמִּיָּה לְטַב, וְיִכִּיל לְדַחִיָּא (לְדַחַק) שְׁעָתָא, דְהָא בְּזִמְנָא וְשְׁעָתָא דְדִינָא

בעולם, מי שפוגע בו, לוקטים אותו ומסתלק מן העולם. ומשום כך פתוב ולא תמותו. ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, משום שהם לא באים מצד הכהנים, ולא ינזקו.

רבי אלעזר פתח, (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה. ויקח אהרן הכל כמו שצריך, הכל כמו שלמעלה. בא וראה, ראוייה היתה בת שבע לדוד מיום שנברא העולם. ראוייה היתה אלישבע לאהרן מיום שנברא העולם.

מה בין זה לזה? אלא הכל אחד. אבל שם לדין, וכאן לרחמים. כשהתברר עם דוד - זה לדין, לערף קרבות ולשפך דמים. כאן באהרן - לשלום, לשמחה, להארת פנים, להתברך. ועל פן נקראת (כף) שם בת שבע, וכאן אלישבע. אלישבע - שהתבררה עם חסד. (בא ראה) בת שבע לדין, לרשת מלכות ולהתגבר.

אמר רבי שמעון, זה ששנינו שכתוב קול השופר - יפה הוא, וזהו יעקב, שעלה במחשבה של האבות, ויצאו כאחד מתוך שופר, שהרי שופר מוציא מים ואש ורוח כאחד, ונעשה מהם קול. כך האם העליונה מוציאה את האבות בקול אחד, ומתוך מחשבה התעלו כאחד בקול אחד, ואותו קול נקרא קול השופר, וזה יעקב שפולל את האבות כאחד, ונקרא קול.

ושני קולות הם, שהרי מתוך קול יוצא קול. אבל קול אחד שנקרא קול השופר, ומכאן יצאו שאר הקולות מתוך אותו השופר בזווג של המחשבה. ושבעה קולות הם שיוצאים בזווג של המחשבה עם

קיימא בעלמא, מאן דיערע ביה, לקטי ליה ויסתלק מעלמא. ובגין כך ולא תמותו פתיב. ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה, בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני, ולא מתזקי.

רבי אלעזר פתח, (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה. ויקח אהרן. כללא כמה דאצטריך, כללא כגוונא דלעילא. תא חזי, ראוייה היתה בת שבע לדוד, מיומא דאתברי עלמא. ראוייה היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא. מה בין האי להאי. אלא כלא חד. אבל התם לדינא, הכא לרחמי. פד אתחברא בדוד, לדינא, לאגחא קרבין, לאושדא דמין. הכא באהרן, לשלמא, לחדוה, לנהירו דאנפין, לאתברא. ועל דא אתקרי (הכי) התם בת שבע, הכא אלישבע. אלישבע: דאתחברא בחסד, (תא חזי) בת שבע לדינא, לירתא מלכותא ולא תקפא.

אמר רבי שמעון, הא דתנינן דכתיב, (שמות ט) קול השופר, שפיר הוא, ודא הוא יעקב, דאסתלק במחשבה דאבהן, ונפקו כחדא מגו שופר, דהא שופר אפיק מיא ואשא ורוחא כחדא, ואתעביד מנייהו קלא. כך אמא עלאה, אפיק לאבהן, בקל חד. ומגו מחשבה אסתלקו כחדא בחד קול, וההוא קול אקרי קול השופר, ודא יעקב דכליל לאבהן כחדא, ואקרי קול.

ותרי קלי נינהו, דהא מגו קלא, נפיק קלא. אבל קול חד דאקרי קול השופר, ומהכא נפקו שאר קולות, מגו ההוא שופר בזווגא (ד) ל"ט ע"א דמחשבה. ושבעה קולות נינהו, דנפקין

בזווגא דמחשבה בשופר, ודא שופר דאשקי לון ורזי לון לאבהן

השופר, והשופר הזה שמשקה אותם ומרוה את האבות בראשונה, ואחר כך את הבנים, והרי בארו את הדבר.

בא ראה, ויקח אהרן את אלישבע, לבסם אותה, לשמח אותה ולחבר אותה עם המלך בזווג שלם, שימצאו ברכות לכל העולמות על ידי אהרן. משום כך צריך הפהן להמצא בהארת פנים, בשמחה, הכל כמו שלמעלה, שהרי על ידו ברכות ושמחות נמצאות. ולכן מרחקים ממנו דין ורגז ועצב, כדי שלא יפגם מאותו מקום שנקשר בו. ועל זה - ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא הפהן. עליהם כתוב (דברים לג) ברוך ה' חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.

וין ושכר אל תשת אתה ובניך אהרן וגו'. אמר רבי יהודה, מתוך הפרשה הזו שומעים, שנדב ואביהו היו שתיי וין, משהזויר בזה את הכהנים. רבי חייא פתח, (תהלים קד) וין ישמח לבב אנוש וגו'. אם צריך הפהן לשמח ולהמצא בהארת פנים יותר מהפל, למה אסור לו וין? שהרי שמחה נמצאת בו, והארת פנים נמצאת בו?

אלא ראשיתו של וין שמחה, וסופו עצבות. ועוד, שיין בא מצד הלויים, מהמקום שיין שורה, שהרי תורה וינינה של תורה הם מצד הגבורה. (סופו עצבות, והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים. וין בא מצד הלויים) וצד הפהן מים צלולים מאירים.

רבי יוסי אמר, כל אחד מלוה לחברו, והפל כלול זה בזה. ומשום כך וין משרה שמחה, משום שפלול מתוך מים, ואחר (והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים).

בקדמיתא, ולבתר לבנין, והא אוקמוה מלה. תא חזי, ויקח אהרן את אלישבע, לבסמא לה, למחדי לה, לחברא לה במלפא, בזווגא שלים, לאשתפחא ברכאן לעלמין פלהו, על ידי אהרן. בגין כך, בעי פהנא לאשתפחא בנהירו דאנפין, בחידו, פלא כגוונא דלעילא, דהא על ידי ברכאן וחדוון משתפחי. ועל דא אתרחקא מניה דינא ורוגזא ועציבו, בגין דלא יתפגם מההוא אתר דאתקטר ביה. ועל דא ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא כהנא. עליהו כתיב (דברים לג) ברוך וין חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.

וין ושכר אל תשת אתה ובניך אהרן וגו'. (ויקרא) אמר רבי יהודה, מגו פרשתא דא שמעינן, דנדב ואביהו רוי חמרא הו, מדאזהר לכהני בהא. רבי חייא פתח, (תהלים קד) וין ישמח לבב אנוש וגו', אי בעי כהנא למחדי ולאשתפחא בנהירו דאנפין יתיר מפלא, אמאי אסיר ליה חמרא, דהא חידו ביה אשתכח, נהירו דאנפין ביה אשתכח.

אלא שירותא דחמרא חדוונתא. סופיה עציבו. ועוד דיין מסטרא דליואי אתי, מאתר דחמרא שרי, דהא אורייתא וחמרא דאורייתא, מסטרא דגבורה הוא. (כ"א סיפיה עציבו, וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוונא ונהירו דאנפין, וין אתי מסמרא דליואי) וסטרא דכהנא מיין צלילין נהירין.

רבי יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה, וכליל פלא דא בדא, ובגין כך, חמרא שרי חדוונתא, בגין דכליל מגו מיא, ולבתר אהדר לאתריה, ועציב ורגזו ודאין דינא. (וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוונא ונהירו דאנפין).

כך חוזר למקומו, ועצוב ורוגז ודן דין.

רבי אבא אמר, מאתר חד נפקו, זין ושמן ומים (דבש וחלב). מים ושמן לימין, נוטלים הפהנים ויורשים אותם, ושמן יותר מהכל, שהוא שמחה ראשית וסיוס, שפנתוב (שם קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. וזין לשמאל, ירתי ליואי, לארמא קלא ולזמרא, ולא לשתוק, דהא חמרא לא שתיק לעלמין, ושמן בחשאי הוא תדיר.

מה בין האי להאי. אלא, שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר, אתי מסטרא דמחשבה, דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע, והוא בחשאי, ועל דא הוא מימינא. וזין דאיהו לארמא קלא, ולא שתיק לעלמין, אתי מסטרא דאימא, וירתי ליואי לסטר שמאלא, וקיימי לזמרא לארמא קלא, וקיימי כדינא. ובגין כף פתיב, (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.

בגין כף, פהנא כד ייעול למקדשא למפלח פולחנא, אסיר ליה למשתי חמרא, דהא עובדוי בחשאי אינון, ובחשאי (כ"א אתחוו) אתאן ואתפון, (כ"א ובחשאי אתפון במה דאתפון) וזווג למאן דזווג, ונגיד ברכאן לעלמין פלהו, וכלא בחשאי, (ועוד) דעובדוי כלהו ברזא. וחמרא מגלה רזין הוא, דהא כל עובדוי לארמא קלא קאים.

רבי יהודה ורפי יצחק הו' אזלי בארמא, מפי מרונא לצפורי, והוה רביי חד שכיח בגנון (כ"א לגבייהו), בחמרא בקינטא דדובשא אמר רבי יהודה גימא מלה דאורייתא ונגיל. פתח רבי יצחק ואמר, (שיר השירים ז) וחכף פיין הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכף פיין הטוב, דא זינא דאורייתא, דאיהו טב. דהא זינא אחרא לאו איהו טב, וזינא

רבי אבא אמר, ממקום אחד יצאו מים ושמן לימין, נוטלים הפהנים ויורשים אותם, ושמן יותר מהכל, שהוא שמחה ראשית וסיוס, שפנתוב (שם קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. וזין לשמאל, יורשים הלויים, להרים קול ולזמר, ולא לשתק, שהרי זין לא שותק לעולמים, ושמן הוא תמיד בחשאי.

מה בין זה לזה? אלא ששמן שהוא בחשאי, בלחש תמיד, בא מצד המחשבה, שהיא תמיד בלחש ולא נשמעת, והוא בחשאי, ועל כן הוא מימין. וזין שהוא להרים קול, ולא שותק לעולמים, בא מצד האם, ויורשים הלויים לצד השמאל, ועומדים לזמר להרים קול, ועומדים בדין. ומשום כף פתיב, (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.

משום כף, כשכהן יכנס למקדש כדי לעבד את העבודה, אסור לו לשתות זין, שהרי מעשיו הם בחשאי, ובחשאי (נראה) הם באים, ומתפון, (ובחשאי מתפון במה שמתפון) ומזוג את מי שמזוג, ומשפיע ברכות לכל העולמות, והכל בחשאי, (ועוד) שכל מעשיו בסוד. וזין הוא מגלה רזים, שהרי כל מעשיו עומדים כדי להרים קול. רבי יהודה ורפי יצחק היו הולכים בדרך מבית מרון לצפורי, והיה עלם אחד מצוי בתוכם (אצלם) עם זין רקוח בדבש. אמר רבי יהודה, נאמר דבר תורה ונלך.

פתח רבי יצחק ואמר, (שיר ז) וחכף פיין הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכף פיין הטוב - זה זינה של תורה, שהוא טוב. שהרי זין אחר אינו טוב, וזינה של תורה

טוב לכל. טוב לעולם הזה, וטוב לעולם הבא. וזהו היין שנזכר לו לקדוש ברוך הוא יותר מהפל, ובזכות זה, מי שגורוה מיינה של התורה, יתעורר לעולם הבא, ויזכה להחיות פשיקים הקדוש ברוך הוא את הצדיקים. אמר רבי יהודה, דוכב שפתי ישנים, הרי שנינו, שאפלו באותו עולם יזכה לעסק בתורה. זהו שכתוב דוכב שפתי ישנים.

אמר אותו עלם, אם כתוב וחכף מיינ הטוב, היינו אומרים כף. אבל כתוב מיינ הטוב, ולא מיינ. השגיחו בו. אמר רבי יהודה, בני, אמר דכרף, שיפה אמרת.

אמר, אני שמעתי, שמי שמשתדל בתורה ודבק בה, ואותו דבר התורה נשמע בפיו ולא לוחש אותו בלחש, אלא מרים בו את קולו, שפף צריכה תורה להרמת קול, שכתוב (משלי א) בראש המיות תקרא, להרים את רנת התורה, ולא בלחש. מיינ הטוב, כמו יין טוב שלא שותק. והוא עתיד להרים קול, כשיצא מן העולם הזה. הולף לדודי למישרים, שלא יסטה לימין ולשמאל, לא ימצא שימחה בידו. דוכב שפתי ישנים, ואפלו באותו עולם שפתותיו מרחשות בתורה. עוד שמעתי, וחכף מיינ הטוב - הפסוק הזה נאמר לכנסת ישראל, ונאמר בתשפחת. אם כף, מי הוא שמשבח אותה בזה? אם הקדוש ברוך הוא - מה זה הולף לדודי?

הולף אלי הנה צריך להיות! אלא ודאי שהקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל כמו שהיא משבחת אותו, שכתוב חכו ממתקים, כף הקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל.

הוא משבח לה לכנסת

דאורייתא, טב לכלא. טב לעלמא דא, וטב לעלמא דאתי. ודא הוא יינא דניחא ליה לקודשא בריך הוא יתיר מפלא, ובזכו דא, מאן דמרוי מיינא דאורייתא, יתער לעלמא דאתי, ויזפי לאחייא, פד יוקים קדשא בריך הוא לצדיקיא. אמר רבי יהודה, דוכב שפתי ישנים, הא תנינן דאפילו בההוא עלמא, יזפי למלעי באורייתא, הדא הוא דכתיב דוכב שפתי ישנים.

אמר ההוא רביא, אי כתיב וחכף מיינ הטוב, הוינא אמרי הכי. אבל מיינ הטוב פתיב, ולא מיינ. אשגחו ביה, אמר רבי יהודה, ברי אימא מילך, דשפיר קא אמרת.

אמר, אנא שמענא, דמאן דאשתדל באורייתא, ודביק בה, וההיא מלה דאורייתא אשתמע בפומיה, ולא לחיש לה (דף ל"ט ע"ב) בלחישו, אלא ארים קליה בה. דאורייתא הכי בעיא לארמא קלא, דכתיב, (משלי א) בראש הומיות תקרא, לארמא רנה דאורייתא, ולא בלחישו. מיינ הטוב, פחמר טב דלא שתיק. והוא עתיד לארמא קלא, פד יפוק מהאי עלמא. הולף לדודי למישרים, דלא יסטי לימינא ולשמאלא, לא ישתפח דימחי בידוי. דוכב שפתי ישנים, אפילו בההוא עלמא שפותיה מרחשן אורייתא.

הו שמענא וחכף מיינ הטוב, האי קרא לכנסת ישראל אתמר, ובתושפחתא אתמר. אי הכי, מאן הוא דמשבח לה בהאי. אי קדשא בריך הוא, מהו הולף לדודי, הולף אלי מיבעי ליה.

אלא ודאי קדשא בריך הוא קא משבח לה לכנסת ישראל, פמה דהיא קא משבחת

ליה, דכתיב חכו ממתקים, כף קדשא בריך

ישראל. (דכתיב) וחפך פנין הטוב, יין הטוב: דהוא חמרא דמנטרא. הולך לדודי: דא יצחק, דאקרי ידיד מבטן. למישרים: פמה דאת אמר, (תהלים צט) אתה כוננת מישרים, לאתפללא שמאלא בימינא. ודא הוא מישרים, דבגין חדוותא דהוא חמר טב, אתפלליל שמאלא בימינא, וחדאן פלא. (דובב שפתי ישנים) דהא כלא מתערי בחדוואן וברפאן, ועלמין פלהו משתפחי בחדו, ומתערי לארקא ברכאן לתתא.

אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו ליה רישיה, וחדו עמיה, אמרו ליה מה שמך. אמר להו ייסא. אמרו רבי ייסא תהא יתיר תהא שכיח בעלמא מרבי ייסא חברנא, דאסתלק מביננא. אמרו ליה ומאן אבוך. אמר להו, אפטר מעלמא, והוה אוליף לי כל יומא תלת מלין דאורייתא, ובליילא תלת מילין דחכמתא דאגדתא. והני מילי אוליפנא מאבא, והשתא דיורי בחד בר נש, וסליק לי מאורייתא. ואנא אזיל כל יומא לעבידתא, ובכל יומא אהדרנא אינון מלין דאוליפנא מאבא.

אמרו ליה ההוא בר נש ידע באורייתא. אמר לון לאו. סבא הוא, ולא ידע לברכא ליה לקודשא בריה הוא, ואית ליה בנין, ולא שוי לון בבי רב. אמר רבי יהודה (נ"א אי לאו הכי הוה) אי לא הוה הכי, הוה אעילנא לגבי האי כפר למללא עלך, השתא אסיר לן למחזי אנפוי. שדי חמרא מנה, ואת זיל לגבן. אמרו ליה מאן הוא אבוך. אמר רבי זעירא דכפר ראמין.

שמע רבי יהודה ובכה, אמר אנא הוינא בביתיה, ואוליפנא מניה תלת מלין בכסא דברכה, ואוליפנא מניה במעשה

(שכתוב) וחפך פנין הטוב. יין הטוב - שהוא יין המשמר. הולך לדודי - זה יצחק שנקרא ידיד מבטן. למישרים - כמו שנאמר (תהלים צט) אתה כוננת מישרים, להכליל שמאל בימין. והוה מישרים, שבגלל השמחה של אותו היין הטוב, נכלל השמאל בימין, וכלם שמחים. (דובב שפתי ישנים) שהרי הכל מתעוררים בשמחות וברכות, וכל העולמות נמצאים בשמחה, ומתעוררים להריק ברכות למטה.

באו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו לו את ראשו, ושמחו עמו. אמרו לו, מה שמך? אמר לו, ייסא. אמרו, רבי ייסא תהיה. יותר תהיה מצוי בעולם מרבי ייסא חברנו, שהסתלק מבינינו. אמרו לו, ומי אביך? אמר לו, נפטר מן העולם, והיה מלמד אותי כל יום שלשה דברי תורה, ובליילה שלשה דברי חכמה של אגדה. והדברים הללו למדתי מאבי, וכעת אני גר עם אדם אחד שמונע אותי מן התורה, ואני הולך כל יום לעבודה, ובכל יום אני חוזר על אותם הדברים שלמדתי מאבי.

אמרו לו, אותו אדם יודע בתורה? אמר להם, לא, הוא זקן, ולא יודע לברך את הקדוש ברוך הוא, ויש לו בנים, ולא שם אותם בבית הרב. אמר רבי יהודה, (אם לא כך הוה) אם לא היה כך, הייתי נכנס לכפר הזה לדבר עליך. עכשו אסור לנו לראות את פניו, ורק ממך את החמור, ואתה לך אלינו. אמרו לו, מי אביך? אמר, רבי זעירא מכפר ראמין.

שמע רבי יהודה ובכה. אמר, אני הייתי בביתו, ולמדתי ממנו שלשה דברים בכוס של ברכה, ולמדתי ממנו שנים במעשה

בראשית. אמר רבי יצחק, ומה מיהאי רביא בריה אוליפנא, מניה לא כל שפן. אזלו ואתידו בידיה. חמו חד חקל ויתבו תמן. אמרו ליה אימא חד מלה, מאינן דאוליה לך אבוך במעשה בראשית.

פתח ואמר, (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדלים וגו'. ויברא אלהים - כל מקום של דין נקרא אלהים. ואותו מקום עליון, המקום שיצאו ממנו, כך קורא לו כאן. ואף על גב שהיא רחמי, יוצאים ממנו דינים, וכו' הם תלויים.

את התנינים הגדלים - אלו האבות, שהם משקים בראשונה ומשתרשים על הכל. ואת כל נפש החיה הרמשת. ואת כל נפש החיה - זו הנפש, שאותה הארץ העליונה הוציאה מאותה חיה עליונה על הכל, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה. וזוהי הנפש של אדם הראשון שמשך בתוכו. הרמשת - זוהי הרוחשת בכל החרים (הצדדים) למעלה ולמטה. אשר שרצו המים, שאותו נהר עליון שופע ויוצא מעדן, ומשקה את העץ הזה להשתרש בשרשיו על הכל, ושימצא בו מזון לכל.

דבר אחר החיה הרמשת - זהו דוד המלך, שכתוב בו (תהלים קיח) לא אמות פי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו - אלו כל אותם המלאכים הקדושים שמצויים לקדש את שם אדונם בכל יום ויום, שכתוב בהם שש כנפים שש כנפים לאחד. ומקם טסים בעולם לעשות רצון רבונם, כל אחד ואחד פראוי לו. אמר רבי יהודה, ודאי כל כך לילד הזה לא ראוי, אבל אני רואה בו שיעלה למקום עליון.

אמר רבי יצחק, ודאי החיה (הרמשת) זוהי החיה העליונה על

בראשית תרי. אמר רבי יצחק, ומה מיהאי רביא בריה אוליפנא, מניה לא כל שפן. אזלו ואתידו בידיה. חמו חד חקל ויתבו תמן. אמרו ליה אימא חד מלה, מאינן דאוליה לך אבוך במעשה בראשית.

פתח ואמר, (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו'. ויברא אלהים, כל אתר דדינא אלהים אקרי. והוא אתר עלאה אתר דנפקו מניה, הכי קרי ליה הכא. ואף על גב דרחמי הוא, מניה נפקו דינין, וביה תליין.

את התנינים הגדולים, אלין אבהן. דאינון מתשקיין בקדמיתא, ומשתרשין על פלא. ואת כל נפש החיה הרומשת, ואת כל נפש החיה, דא נפש, דהיא ארץ עלאה אפיקת מההיא חיה עלאה על פלא, דכתיב תוצא הארץ נפש חיה. ודא איהי נפש דאדם קדמאה, דמשיך בגויה. הרומשת: דא היא חיה דרחשא בכל טורין (ס"א סטרין), לעילא ותתא. אשר שרצו המים, דההוא נהר עלאה נגיד ונפיק מעדן, ואשקי להאי אילנא, לאשתרשא בשרשוי על פלא, ולאשתכחא ביה מזונא לכלא.

דבר אחר החיה הרומשת, דא הוא דוד מלכא, דכתיב ביה (תהלים קיח) לא אמות פי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו, אלין כל אינון מלאכין קדישין, דמשתכחי לקדשא שמא דמאריהון בכל יומא ויומא, דכתיב בהו (ישעיהו) שש כנפים שש כנפים לאחד. ומנהון טאסין בעלמא למעבד רעותא דמאריהון, כל חד וחד בדקא חזי. אמר רבי יהודה, ודאי כל כך להאי רביא לא אתחזי, אבל אנא חמי ביה דלא אתר עלאה יסתלק.

אמר רבי יצחק, (דף מ' ע"א) ודאי החיה (הרומשת)

הפל, שהרי האחרת, הכתוב קרא לה ארץ. כאן שכתוב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, ולא במים. שהרי אותו נהר שופע ויוצא ומשקה בלי פרוז, עד אותו מקום שנקרא ארץ, ומשם כתוב ומשם יפרד וגו'. והעוף, ואותו עוף, בארץ הזו תלויים ומשקים, וזהו שכתוב והעוף ירב בארץ. קמו והלכו. אמר רבי יהודה, נשתף את הילד הזה עמנו, וכל אחד ואחד יאמר דבר תורה.

פתח רבי יהודה ואמר, סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. הפסוק הזה הרי נתבאר, ויפה. אבל כנסת ישראל אמרה את זה בגלות. סמכוני, מה זה סמכוני? אלא מי שנופל צריך לסמוך אותו, זהו שכתוב (תהלים קמה) סומך ה' לכל הנופלים וגו'. ומשום כך, כנסת ישראל שנפלה, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום, צריכה לסמיכה, והיא אומרת סמכוני. למי היא אומרת? לישראל בניה, שהם עמה בגלות. ובמה? באשיות. אלו הם האבות שמתמלאים בראשונה מאותו יין טוב המשמר. וכשהם מתמלאים, הרי הברכות מצויות אליה על ידי דרגה אחת שהיא צדיק. ומי שיודע ליחד את השם הקדוש, אף על גב שברכות לא מצויות בעולם, הוא סומך וסועד את כנסת ישראל בגלות.

רפדוני בתפוחים, הפל אחד כמו שאמרנו. אבל הסוד הזה, אשישה - מכניסה יין. תפוח - מוציא יין, ומכון רצון. ועל כן אשיות ותפוחים. אשיות, לרנות מנין. תפוחים, לכון את הרצון שהיין לא יזיק. וכל זה למה? כי חולת אהבה אני,

דא היא חיה עלאה על כלא, דהא אחרא ארץ קרייה קרא. הכא דכתיב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, ולא במים. דהא ההוא נהר, נגיד ונפיק ואשקי, בלא פירוזא, עד ההוא אתר דאקרי ארץ, ומתמן כתיב ומשם יפרד וגו'. והעוף, וההוא עוף בהאי ארץ תליין ואתשקין, ודא הוא דכתיב והעוף ירב בארץ. קמו ואזלו. אמר רבי יהודה, נשתתף להאי רביא עמנא, וכל חד וחד לימא מלה דאורייתא.

פתח רבי יהודה ואמר, (שיר השירים ב) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. האי קרא הא אתמר ושפיר. אבל כנסת ישראל קאמר דא בגלותא. סמכוני, מהו סמכוני. אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קמה) סומך יי' לכל הנופלים וגו'. ובגין כך, כנסת ישראל דנפלה, דכתיב, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום, בעיא לאסמכא, והיא אמרה סמכוני. למאן אמרה. לישראל בנהא דאינון בגלותא עמה.

ובמה באשיות. אלין אינון אבהן, דאינון אתמליין בקדמיתא, מההוא חמר טב דמנטרא. וכד אינון אתמליין, הא ברכאן משתפחי לגבה, על ידא דחד דרגא דאיהו צדיק. ומאן דיידע ליחדא שמא קדישא, אף על גב דברכאן לא משתפחי בעלמא, איהו סמך וסועד לה לכנסת ישראל בגלותא.

רפדוני בתפוחים, כלא חד כמה דאמרן, אבל רזא דא, אשישא: עייל חמרא. תפוח: אפיק חמרא, ומכוון רעותא. ועל דא אשיות ותפוחים. אשיות, לרנואה מחמרא. תפוחים, לכיונא רעותא דלא יזיק חמרא. וכל דא למה. כי חולת אהבה אני, בגלותא. ומאן דמייחד שמא קדישא, בעי

דא למה. כי חולת אהבה אני, בגלותא. ומאן דמייחד שמא קדישא, בעי

בגלות. ומי שמיחד את השם הקדוש, צריך ליחד דין עם רחמים ולהכלילם פראוי, שייתבשם ויתתקן הכל פראוי, וזה התומך את פנסת ישראל בגלות. רבי יצחק פתח, (דברים לב) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם. אשריהם ישראל שהם קדושים, והקדוש ברוך הוא רוצה לקדש אותם. בא ראה, ישראל קדושים, כל חיי עולם שיושרים, הכל תלויים באותו העולם הבא, משום שהוא חיים של הכל, למעלה ולמטה, והוא המקום שהיין המשמר מתחיל (ונקרא יין), ומשם יוצאים חיים וקדושה לכל. ויין של ישראל בשביל יין של ישראל אחר, וזה תלוי בזה. שהרי ישראל למעלה, בו נוטל חיים, ומשום כך נקרא עץ חיים, עץ מאותו מקום שנקרא חיים, ויוצאים משם חיים, ועל פן מברכים את הקדוש ברוך הוא בנין. ויין של ישראל למטה כמו כן.

עובר עבודת פוכבים ומזלות, שהוא טמא, ומי שקרב עמו יטמא כשקרב ליין של ישראל, הרי נטמא, ואסור. כל שכן אותו היין שהוא עושה. ולכן אל תאמר שזה הוא בלבדו, אלא כל מה שעושים ישראל למטה, הכל הוא כעין דגמא של מעלה, כל שכן יין, שעומד במקום עליון, דגמת היין המשמר.

משום כך ישראל שותים יין של ישראל שנעשה פראוי בקדושה, כמו שישראל למעלה ששותה ונשרש ומתברך באותו יין עליון קדוש, ולא שותים יין שנעשה בטמאה ומצד הטמאה, שהרי בו שורה רוח הטמאה (ואינו מצד ישראל). ומי ששותה אותו (אתם),

ליחדא דינא ברחמי, ולאכללא לון פדקא חזי, לאתפסמא ולאדתקנא כלא כדקא יאות, ודא סמיה לה לכנסת ישראל בגלותא.

רבי יצחק פתח, (דברים לב) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם. זכאין אינון ישראל דאינון קדישין, וקודשא בריך הוא בעי לקדשא לון. תא חזי ישראל קדישין, כל חיי עלמא דירתין, כלא תליין בההוא עלמא דאתי, בגין דאיהו חיינ דכלא, לעילא ותתא, והוא אתר, דיין דמנטרא שארי (ואקרי יין) ומתמן נפקין חיינ וקדושא לכלא. ויין דישראל בגין יין דישראל אחרא, ודא בדא תליא. דהא ישראל לעילא, ביה נטיל חיינ, ובגין כך אקרי עץ חיים, עץ מההוא אתר דאקרי חיים, ונפקי מתמן חיינ, ועל דא מברכין ליה לקודשא בריך הוא בנין. ויין דישראל לתתא כהאי גוונא.

עובר עבודת פוכבים ומזלות, דאיהו מסאב, ומאן דקריב בהדיה יסתאב, פד יקרב בנין דישראל, הא אסתאב ואסיר, כל שכן ההוא יין דאיהו עביד. ועל דא לא תימא דדא הוא בלחודוי, אלא כל מה דעבדי ישראל לתתא, כלא הוא כעין דוגמא דלעילא, כל שכן יין, דקאי באתר עלאה, דוגמא דיין דמנטרא.

בגין כך ישראל שתיין יין דישראל, דאתעביד פדקא חזי בקדושה, כגוונא דישראל לעילא, דשתי ואשתרשא ואתברכא בההוא יין עלאה קדישא, ולא שתאן יין דאתעביד במסאבותא, ומסטררא דמסאבותא, דהא ביה שריא רוחא דמסאבותא. (ולאו הוא מסטררא דישראל) ומאן דשתי ליה (בחדויה), אסתאב רוחיה, נטמאת רוחו, והוא נטמא, ואינו מצד של ישראל, ואין לו חלק לעולם הבא, שהרי אותו עולם

וְאִסְתָּאב אִיהוּ, וְלֹא הוּא מִסְטָרָא דִישְׂרָאֵל,
וְלִית לִיה חוּלְקָא בְעֵלְמָא דְאִתִּי. דְהָא הֵהוּא
עֵלְמָא דְאִתִּי, יִין דְמִנְטָרָא אִיהוּ.

וְעַד דָּא יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, בְּעִיִן לְנִטְרָא דָּא עַל
כֹּלָא, בְּגִין דְאִתְקַשְׁר בְּאַתְר דְעֵלְמָא דְאִתִּי.
וּבְגִין כֹּף, בְּיִין אִתְבְּרִיף קְדִישָׁא בְרִיף הוּא יִתִיר
מִכֹּלָא, בְּגִין דְאִיהוּ חֲדִי לְסִטְרָא שְׂמָאֵלָא, וּבְגו
חֲדוּתָא דִילִיָּה אִתְפְּלִיל בִּימִינָא. וְכֹד אִתְעָבִיד
כֹּלָא יְמִינָא, כְּדִין שְׂמָא קְדִישָׁא בְּחִידוּ, וּבְרַכָּאן
מִשְׁתַּפְּחִי בְכֹלְהוּ עֵלְמִין. וּבְעוּבְדָא דִלְתַתָּא
יִתְעַר עוּבְדָא דְלַעִילָא, וְעַל דָּא מְזַמְנִי יִין
לְקַבִּיל יִין.

וּבְגִין דְאִיהוּ מְנִטְרָא לְעִילָא, בְּעִי לְנִטְרָא לִיה
לְתַתָּא, וְכֹל נְטִירוּ דִילִיָּה קְדִישָׁה הוּא
לִישְׂרָאֵל, וּמֵאן דְפָגִים לִיה לְתַתָּא בְסִטְרָא
דְמִסְאָבוּתָא, יִסְתָּאב אִיהוּ בְהֵאֵי עֵלְמָא, וְלִית
לִיה חוּלְקָא בְעֵלְמָא דְאִתִּי, אֲתֵר דְהֵהוּא יִין
דְמִנְטָרָא שְׂרִיא. הוּא לָא נְטִיר לִיה, לָא יִתְנַטֵּר
הוּא לְעֵלְמָא דְאִתִּי. (דף מ' ע"ב) הוּא סְאִיב לִיה,
יִסְאָבוּן לִיה בְּהֵהוּא עֵלְמָא, לָא יְהֵא לִיה
חוּלְקָא בְּהֵהוּא יִין דְעֵלְמָא דְאִתִּי. זַכָּאִין אִינּוּן
יִשְׂרָאֵל, דְמְקַדְשֵׁי נַפְשֵׁיהוּ בְקְדוּשָׁה עֲלָאָה,
וְנִטְרִי מַה דְאַצְטְרִיף לְאַתְנַטְרָא, וּמְקַדְשֵׁי
לְמַלְפָּא בְנְטִירוּ עֲלָאָה דָּא. זַכָּאִין אִינּוּן בְעֵלְמָא
דִין וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי.

פְּתַח הֵהוּא רַבִּיא וְאַמְר, (משלי כט) מְלֶךְ בְּמִשְׁפֵּט
יַעֲמִיד אַרְצָן וְגו'. מֵאן מְלֶךְ. דָּא קְדִישָׁא
בְרִיף הוּא. בְּמִשְׁפֵּט דָּא יַעֲקֹב, דְאִיהוּ כֹלְלָא
דְאַבְהֵן. וְאִישׁ תְּרוּמֹת, תְּרוּמַת פְּתִיב, כְּמָה
דְאַתְּ אָמַר (שמות כה) וְזֹאת הַתְּרוּמָה. וְאִישׁ
תְּרוּמֹת, דָּא עֲשׂו, דְבְעִי עַל תְּרוּמֹת וְעַל
מְעֻשְׂרוֹת כֹּל יוּמָא, וְלֹא עָבִיד מְדִי. וְאִישׁ

הַבָּא הוּא יִין הַמְשֻׁמֵּר.
וְעַד כֵּן יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים צְרִיכִים
לְשֻׁמְר אֵת זֶה עַל הַכֹּל, מִשׁוּם
שְׁנִקְשֵׁר בְּמִקּוּם הָעוֹלָם הַבָּא.
וּמִשׁוּם כֹּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
מִתְבְּרָף בְּיִין יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּכֹל,
מִשׁוּם שֶׁהוּא מְשַׁמַּח אֵת צַד
הַשְּׂמֵאל, וּבְתוּף שְׂמִחְתּוֹ נִכְלָל
בְּיָמִין. וּכְשֶׁהַכֹּל נַעֲשֶׂה יָמִין, אֲזַי
הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בְּשִׂמְחָה, וּבְרֻכּוֹת
נִמְצְאוֹת בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת.
וּבְמַעֲשֵׂה שְׁלֵמֻטָּה יִתְעוֹדֵר מַעֲשֵׂה
שְׁלֵמֻעֵלָה, וְעַל כֵּן מְזַמְנִים יִין
כְּגוֹנֵר יִין.

וּמִשׁוּם שֶׁהוּא שְׂמוּר לְמַעֲלָה,
צְרִיף לְשֻׁמְר אוֹתוֹ לְמַטָּה, וְכֹל
שְׂמִירְתּוֹ הִיא קְדוּשָׁה לִישְׂרָאֵל, וּמִי
שְׂפּוֹגֵם אוֹתוֹ לְמַטָּה בְּצַד
הַטְּמֵאָה, הוּא יִטְמָא בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְאִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, הַמִּקּוּם
שְׂשׁוּרָה אוֹתוֹ הַיִּין הַמְשֻׁמֵּר. הוּא
לֹא שְׂמֵר אוֹתוֹ, הוּא לֹא יִשְׁתַּמֵּר
לְעוֹלָם הַבָּא. הוּא טֵמָא אוֹתוֹ,
יִטְמָאוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְלֹא
יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתוֹ יִין שֶׁל
הָעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל
שְׂמַקְדָּשִׁים אֵת נַפְשָׁם בְּקְדוּשָׁה
עֲלִיּוֹנָה, וְשׁוּמְרִים מַה שְׂצְרִיף
לְשֻׁמְר, וּמְקַדְשִׁים אֵת הַמְּלֶךְ
בְּשִׂמְרָה הָעֲלִיּוֹנָה הַזֹּאת. אֲשֶׁרִיֵּהֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח אוֹתוֹ הַיֵּלֵד וְאַמְר, (משלי כט)
מְלֶךְ בְּמִשְׁפֵּט יַעֲמִיד אַרְצָן וְגו'.
מִי הַמְּלֶךְ? זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא.
בְּמִשְׁפֵּט - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַכֹּלֵל
שֶׁל הָאֲבוֹת. וְאִישׁ תְּרוּמֹת, כְּתוּב
תְּרוּמַת, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (שמות כה)
וְזֹאת הַתְּרוּמָה. וְאִישׁ תְּרוּמֹת -
זֶה עֲשׂו, שְׂשׁוּאֵל עַל תְּרוּמֹת
וּמְעֻשְׂרוֹת כֹּל יוֹם, וְלֹא עוֹשֶׂה
דְּבַר. וְאִישׁ תְּרוּמֹת, שְׂאִינוּ
מְשַׁפֵּט, שְׂהַרִי תְרוּמָה הִיא

תְּרוּמֹת דְלֹאוּ אִיהוּ מְשַׁפֵּט. דְהָא תְרוּמָה אִסְתְּלִקוּתָא דְרַחֲמִי, בְּגִין דָּא

לֹא אֶתְיָא בְּמִשְׁפֵּט, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפֵּט, וְעַל דָּא, וְאִישׁ תְּרוּמַת יְהִרְסָנָה.

וְאִי תִימָא, הָא דָּוִד מְלָכָא אִישׁ תְּרוּמָה הָוָה, אֶלָּא בְּרַחֲמֵי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא (כ"א דוד מלכא איש

תְּרוּמָה הָוָה וְאַרְעָא אֶתְקַיְימָא כְּנִינְיָה חֲכִי הוּא וְדָא. אֶבְל בְּלֹא בְּרַחֲמֵי הָוָה) דְּהָא כְּתִיב (ישעיה נה) חֲסֵדֵי דָּוִד הִנָּאֲמָנִים, כְּמָה דְאַתְדַּבֵּק בְּהָאִי, אֶתְדַּבֵּק בְּהָאִי.

תָּא חֲזִי, כָּל יוֹמוֹי דְדוֹד מְלָכָא, הָוָה מִשְׁתַּדַּל (בגין) דְּהָאִי תְרוּמָה, יִתְקַשֵּׁר בְּמִשְׁפֵּט,

וַיִּזְדוּגוּן כַּחֲדָא. (בגין דִּתְקַנְיָם בְּאַרְעָא) אֶתְא שְׁלֵמָה וַזְזוּג לֹוֹן כַּחֲדָא, וְקַיְימָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלֹמוֹתָא, וְקַיְימָא אַרְעָא בְּקַיְימָא. אֶתְא צְדָקְיָהוּ וְאַפְרִישׁ לֹוֹן, וְאַשְׁתַּאֲרַת אַרְעָא בְּלֹא מִשְׁפֵּט, וְאַתְפְּגִימַת סִיְהָרָא, וְאַתְחַרִּיבַת אַרְעָא, כְּדִין וְאִישׁ תְּרוּמַת יְהִרְסָנָה.

וְתָא חֲזִי, שְׁמֹן לְכַהֲנֵי, וַיִּיָּן לְלִיּוּאֵי. לָא בְּגִין דְּבַעֲיִין יִיָּן, אֶלָּא מִיָּין דְּמִנְטָרָא אֶתִּי לְסִטְרָא דְלַהוּן, לְחַבְרָא כַּחֲדָא, וְלִמְחַדִּי עֲלִמִין כְּלָהוּ, לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּהוּ כְּלָא, יְמִינָא וְשְׂמָאלָא כְּלִיל דָּא בְּדָא. לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּהוּ חֲבִיבוֹתָא דְכְּלָא, וְרַחֲמֵימוֹתָא דְבְּנֵי מְהִימְנוֹתָא. מֵאַן דְאַתְדַּבֵּק רְעוּתִיָּה בְּהָאִי, הוּא שְׁלִים בְּהָאִי עֲלִמָא, וְבַעֲלִמָא דְאַתִּי, וַיִּשְׁתַּפַּח כָּל יוֹמוֹי

דְאַתְדַּבֵּק בְּתַשׁוּבָה, אֶתֵר דִּינִין וְשְׁמֹן מִשְׁתַּפְּחִי. כְּדִין לָא יִתְדַבֵּק בְּתַר עֲלִמָא דָּא, לָא לְעִתְרָא, וְלָא לְכַסּוּפָא דִּילִיָּה. וְשְׁלֵמָה מְלָכָא צְוּוּחַ עַל דָּא וְאַמְר, (משלי כא) אוֹהֵב יִיָּן וְשְׁמֹן, לֹא יַעֲשִׂיר, דְּהָא עוֹתְרָא אַחְרָא יִזְדַּמֵּן לִיָּה, לְמַהוּי לִיָּה חוּלְקָא בִיָּה, וְלְמַהוּי בִיָּה חוּלְקָא בְּעֲלִמָא דְאַתִּי, אֶתֵר דִּינִין וְשְׁמֹן שְׂרִיין בְּעֲלִמָא דָּא וְבַעֲלִמָא דְאַתִּי. וּמֵאַן דְרַחֲמִים לִיָּה לְהָאִי אֶתֵר, לָא בְּעֵי עוֹתְרָא וְלָא רְדִיף אֲבַתְרִיָּה. זְכָאִין

הַסְתַּלְקוֹת הַרְחָמִים, מִשׁוּם זֶה לֹא כְּבָהּ בְּמִשְׁפֵּט, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (משלי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפֵּט. וְעַל כֵּן, וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יְהִרְסָנָה.

וְאַם תֵּאמַר, הֲרִי דוֹד הַמְלִיךְ הִיָּה אִישׁ תְּרוּמָה? אֶלָּא בְּרַחֲמִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא (דוד המלך איש תְּרוּמָה הִיָּה, וְהָאֲרֵץ הִתְקַיְימָה בְּשִׁבְלֹו, כִּי הוּא וְדָא. אֲבַל הַכֹּל בְּרַחֲמִים הִיָּה) שְׁהָרִי כְּתוּב (ישעיה נה) חֲסֵדֵי דָּוִד הִנָּאֲמָנִים, כְּמוֹ שְׁנֹדְבֵק בְּזָה - נִדְבֵק בְּזָה.

בֵּא רָאָה, כָּל יְמֵי דוֹד הַמְלִיךְ הִיָּה מִשְׁתַּדַּל (בְּשִׁבְלֵי) שְׁהַתְּרוּמָה הַזֹּו תִתְקַשֵּׁר לְמִשְׁפֵּט וַיִּזְדוּגוּן כַּחֲדָא. (כְּדִי שִׁתְקַנְיָם בְּאַרְעָא) בֵּא שְׁלֵמָה וַזְזוּג אוֹתָם כַּחֲדָא, וְעַמְדָּה הַלְבָנָה בְּשְׁלֵמוֹת, וְעַמְדָּה הָאֲרֵץ בְּקַיְימָא. בֵּא צְדָקְיָהוּ וְהַפְרִיד אוֹתָם, וְנִשְׁאָרָה הָאֲרֵץ בְּלֹא מִשְׁפֵּט, וְנִפְגְּמָה הַלְבָנָה וְנִחְרַבָה הָאֲרֵץ, אַז וְאִישׁ תְּרוּמַת יְהִרְסָנָה.

וְבֵא רָאָה, שְׁמֹן לְכַהֲנִים, יִיָּן לְלִוִים, לֹא מִשׁוּם שְׁצָרִיכִים יִיָּן, אֶלָּא מִיָּין הַמְשֻׁמֵּר שְׂבָא לְצַד שְׁלָהֶם כְּדִי לְחַבְרֵי הַכֹּל כַּחֲדָא, וְלִשְׁמַח אֶת כָּל הַעוֹלָמוֹת שְׁהַכֹּל יִמְצָא בְּהֶם, יְמִין וְשְׂמָאל כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה, שְׁיִמְצָא בְּהֶם חֲבִיבוֹת לְכָל וְאַהֲבָה שֶׁל בְּנֵי הָאֱמוּנָה.

מִי שְׂרָצוֹנוּ נִדְבֵק בְּזָה, הוּא שְׁלֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְיִמְצָא כָּל יְמֵיו שְׂדֵבּוּק בְּתַשׁוּבָה, הַמְקוּם שְׁיִיָּן וְשְׁמֹן מְצוּיִים. אַז לֹא יִדְבֵק אַחֲרֵי הַעוֹלָם הַזֶּה, לֹא לְעֵשֶׂר וְלֹא לְתַשׁוּבָה שְׁלֹו. וְשְׁלֵמָה הַמְלִיךְ צוּוּחַ עַל כִּי וְאוֹמַר, (משלי כא) אֹהֵב יִיָּן וְשְׁמֹן לֹא יַעֲשִׂיר, שְׁהָרִי עֵשֶׂר אַחֲרֵי יִזְדַּמֵּן לוֹ, שְׁיִהִיָּה לוֹ חֵלֶק בּוֹ וְלַהֲיוֹת לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא, הַמְקוּם שְׁיִיָּן וְשְׁמֹן שׁוֹרִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. מִי שְׂאוּהֵב אֶת הַמְקוּם הַזֶּה לֹא צָרִיף עֵשֶׂר וְלֹא רוֹדֵף אַחֲרָיו. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בְּעֵשֶׂר הַעֲלִיּוֹן כָּל

יום, שפתיב (איוב כח) לא יערכנה
זהב וזכוכית ותמורתה פלי פז.
זה בעולם הזה. אחר כך, (משלי ח)
להנחיל אהבי יש ואצרותיהם
אמלא.

עוד פתח ואמר, (שמות כד) ויאמר
ה' אל משה עלה אלי ההרה וגו'.
והתורה - זו תורה שבכתב.
והמצוה - זו תורה שבעל פה.
להורתם, פתיב חסר, כמו שנאמר
(שיר א) ואל חדר הורתי. כאן יש
להתבונן, להורתם של מי? אם
תאמר הורתם של ישראל - לא
כך, שהרי ישראל לא נזכרו
בפתיב הזה. אלא הורתם של
תורה ומצוות, ומה היא? זהו
(מקום) זין המשמר. משום שכל
פתיבה של הספר העליון שם
שרייה, ומשם יצאה תורה, ועל
זה קוראים תורה שבכתב. וזהו
אשר פתיב להורתם, להורתם
וידאי. (כמו שנאמר ואל חדר הורתי).

תורה שבעל פה, תורה אחרת
שעומדת על פה. מהו פה? זהו
דעת, שהיא פה של ספר וכתיבה.
ותורה זו היא תורה אחרת,
שנקראת תורה שבעל פה, שהיא
עומדת על אותו הפה שהוא
תורה שבכתב. משום כך התעלה
משה בכל, על כל הנביאים
הנאמנים, שפתיב ואתנה לה,
דוקא לה.

כתוב (משלי כח) הגו סיגים מכסף
ויצא לצרף פלי. הגו רשע לפני
מלך ויכון בחד פסאו. בא ראה,
בשעה שמתרבים הרשעים
בעולם, כסאו של המלך הקדוש
נתקן בדין, ונטמא (ונשאב) (עומד)
בדין, ושלחבותיו שורפות את
העולם. ובשעה שהרשעים
עוברים מן העולם, אז ויכון
בחד פסאו. בחד ולא בדין.
מה משמע?

משמע שהעולם התחתון תלוי בעולם העליון, והעולם העליון לפי דרכי העולם התחתון.

אינון צדיקניא דמשדלי בעותרא עלאה כל
יומא, דכתיב, (איוב כח) לא יערכנה זהב וזכוכית
ותמורתה פלי פז. האי בהאי עלמא. לבתר,
(משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרותיהם אמלא.

הו פתח ואמר, (שמות כד) ויאמר יי' אל משה
עלה אלי ההרה וגו'. והתורה, דא תורה
שבכתב. והמצוה, דא תורה שבעל פה.
להורתם פתיב חסר, פמה דאת אמר (שיר השירים ג)
ואל חדר הורתי. הכא אית לאסתפללא,
להורתם דמי, אי תימא הורתם דישראל, לאו
הכי, דהא ישראל לא אדפרו בהאי קרא. אלא
הורתם דתורה ומצוה. ומאי היא. דא (אתר) זין
דמנטרא. בגין דכל פתיבה דספר עלאה תמן
שריאה, ומתמן נפקא תורה, ועל דא קרינן
תורה שבכתב. ודא הוא אשר פתיב להורתם,
להורתם ודאי. (כמה דאת אמר ואל חדר הורתי).

תורה שבעל פה, תורה אחרת, דקיימא על
פה. מאן איהו פה. דא הוא דעת, דאיהו
פה דספר וכתיבה. ותורה דא, היא תורה
אחרת, דאקרי תורה שבעל פה, דאיהו קיימא
על ההוא פה דאיהו תורה שבכתב, בגין כך
אסתליק משה בכלא, על כל שאר נביאי
מהימני, דכתיב ואתנה לה, לה דייקא.

כתיב (משלי כח) הגו סיגים מכסף ויצא לצרף
פלי הגו רשע לפני מלך ויכון בחד
פסאו. תא חזי, בשעתא דאסיגאו חייבין
בעלמא, פורסייא דמלפא קדישא אתתקנת
בדינא, ואסתאבת (ס"א ואשתאבת) (ס"א וקיימא) בדינא,
ושלהובוי אוקדין עלמא. ובשעתא דאתעבר
חייביא מעלמא, כדין ויכון בחד פסאו.
בחד, ולא בדינא מאי משמע.

משמע דעלמא תתאה תליא בעלמא עלאה,

משמע שהעולם התחתון תלוי בעולם העליון, והעולם העליון לפי דרכי העולם התחתון.

וְעֵלְמָא עֵלְאָה לְפֻּם אַרְחֵי דְעֵלְמָא תַּתְּאָה. וְיִפּוֹן בַּחֲסָד (דף מא ע"א) כְּסָאוֹ. מָאן דְּבַעֵי לְבִרְכָא לִיָּה, וְלֹאֲתַקְנָא כּוּרְסֵיָּיהָ, בַּחֲסָד וְלֹא בְדִינָא. מָאִי מִשְׁמַע. דְּכַד עֵיִיל פִּהְנָא לְבִי מִקְדָּשָׁא, דִּיעוֹל בַּחֲסָד דְּאִיהוּ מִיָּא, וְלֹא יִיעוֹל בֵּינָן דְּשִׁתִּי דְּאִיהוּ גְבוּרָה. יִיעוֹל בְּהָאִי (מל"ה) בְּמִיָּא, וְלֹא יִיעוֹל בַּחֲמָרָא.

וְיִפּוֹן בַּחֲסָד כְּסָאוֹ, מִי שְׂרוּצָה לְבִרְךְ אֹתוֹ, לְהַתְקִין אֶת כְּסָאוֹ בַּחֲסָד וְלֹא בְדִין. מַה מִשְׁמַע? שֶׁכַּאֲשֶׁר נִכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שִׁיכְנַס בַּחֲסָד שֶׁהוּא מִים, וְלֹא יִכְנַס בֵּינָן שְׂשׂוּתָהּ, שֶׁהוּא גְבוּרָה. יִכְנַס בְּזָה (דבר) בְּמִים, וְאֵל יִכְנַס בֵּינָן.

בְּאִו רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ רֵישֵׁי, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא נִפְרָד מִבֵּית רַבִּי יְהוּדָה, וּכְשֶׁהִיָּה נִכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, הִיָּה עוֹמֵד רַבִּי יְהוּדָה לְפָנָיו. אָמַר, לְמַדְתִּי מִמֶּנּוּ דְבַר, וְרֵאוי לְנַהֵג בּוֹ כְּבוֹד. אַחַר כֵּךְ הִתְעַלָּה בֵּין הַחֲבֵרִים, וְהָיוּ קוֹרְאִים לוֹ רַבִּי יִיסָא, רֵישׁ הַפְּטִישׁ הַמְּשַׁבֵּר סְלָעִים וּמוֹצִיא שְׁלֵהָבוֹת לְכָל צַד. וְהָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר קוֹרָא עֲלָיו, (ירמיה א) בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּבִטָּן יַדְעִיתִךְ.

אֹתוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק, וְנִשְׁקוּ רֵישֵׁיהָ, וּמַהֲהוּא יוֹמָא לֹא אֲתַפְרֵשׁ מִבֵּי רַבִּי יְהוּדָה, וְכַד הָוָה עֵיִיל לְבִי מִדְרָשָׁא, הָוָה קָם רַבִּי יְהוּדָה קַמִּיהָ, אָמַר מְלָה אוֹלִיפְנָא מְנִיָּה, וְיֵאוֹת לְאַנְהֶגָא בֵּיהּ יָקָר. לְבַתֵּר אֶסְתַּלַּק בֵּין חֲבֵרֵיָּיא, וְהָיוּ קוֹרְאֵן לִיָּה רַבִּי יִיסָא, רֵישׁא דְּפִטְיִישׁא דְּמַתְּבַר טַנְרִין, וְאַפִּיק שְׁלֵהוּבִין לְכָל סָטֵר. וְהָוָה קָרִי עֲלֵיהָ רַבִּי אֶלְעָזָר, (ירמיה א) בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּבִטָּן יַדְעִיתִךְ.

וְיַדְבַּר יְיָ אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהֱרֹן לֵאמֹר אֲלֵיהֶם זֹאת הַחֶמְיָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְגו'. מַה שׁוֹנֶה בָּאֵן אֶהֱרֹן? אֵלָא מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹמֵד תְּמִיד לְהַפְרִיד בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר, שְׁכַתּוֹב לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר.

וְיַדְבַּר יְיָ אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהֱרֹן לֵאמֹר אֲלֵיהֶם זֹאת הַחֶמְיָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְגו', (ויקרא יא) מָאִי שְׁנָא הָכָא אֶהֱרֹן. אֵלָא בְּגִין דְּאִיהוּ קִיִּימָא תְּדִיר לְאַפְרָשָׁא בֵּין מְסַאבָּא וּבֵין דְּכִיָּא. דְּכַתִּיב לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר.

רַבִּי אַבָּא פִּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים וְגו', נִצַּר לְשׁוֹנֶף מֵרַע וְגו', סוּר מֵרַע וְגו'. וְכַתּוּב, (משלי כא) שׁוֹמֵר פִּיו וְלִשׁוֹנוֹ וְגו'. מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים, אֵיזָה חַיִּים? אֵלָא אֵלוֹ חַיִּים שְׁנִקְרָאִים הָעוֹלָם הַבָּא, וְהַחַיִּים שׁוֹרִים שָׁם. וְעַל כֵּן שְׁנִינוּ, עֵץ חַיִּים הוּא עֵץ מֵאוֹתָם הַחַיִּים, הָעֵץ שְׁנִטַּע בְּאוֹתָם חַיִּים, וְעַל כֵּן כְּתוּב מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים.

רַבִּי אַבָּא פִּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים וְגו'. נִצַּר לְשׁוֹנֶף מֵרַע וְגו'. סוּר מֵרַע וְגו'. וְכַתִּיב (משלי כא) שׁוֹמֵר פִּיו וְלִשׁוֹנוֹ וְגו'. מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים. מָאן חַיִּים. אֵלָא אֵלִין חַיִּים דְּאַקְרוּן עֵלְמָא דְּאַתִּי, וְחַיִּים תַּמָּן שְׂרִיין. וְעַל דָּא תְּנִינָן, עֵץ חַיִּים, הִיא אֵילָנָא מְאִינּוֹן חַיִּים, אֵילָנָא דְּאַתְנַטַּע בְּאִינּוֹן חַיִּין. וְעַל דָּא מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים כְּתִיב.

אוֹהֵב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, מִי הַיָּמִים? אֵלָא זֶהוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ, שְׂאוֹחַז בְּאוֹתָם יָמִים עֲלִיוֹנִים, שְׁנִקְרָאוּ יְמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. יְמֵי הַשָּׁמַיִם וְדָאִי, עַל הָאָרֶץ וְדָאִי. מִי שְׂרוּצָה חַיִּים

אוֹהֵב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, מָאן יָמִים. אֵלָא דָּא הוּא שְׁמָא דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא, דְּאַחִידָא בְּאִינּוֹן יוֹמִין עֵלְאִין, דְּאַקְרוּן יְמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, יְמֵי הַשָּׁמַיִם וְדָאִי, עַל הָאָרֶץ וְדָאִי.

שלמעלה, שיהיה לו חלק בהם. ומי שרוצה ימים עליונים להדבק בהם ולאהב אותם - ישמר פיו מהכל, ישמר פיו ולשונו, וישמר פיו ממאכל ומשתה שמטמאים את הנפש ומרחיקים את האדם מאותם חיים ומאותם ימים, וישמר (פיו ולשונו) לשונו מדברים רעים שלא יטמא בהם, ויתרחק מהם, ולא יהיה לו חלק בהם. בא ראה, פה ולשון, כף נקרא מקום (אחר) עליון, ומשום כף לא יפגם אדם את פיו ולשונו, וכל שפן לטמא את נפשו ועצמו, משום שנטמא הוא בעולם האחר, והרי בארנו.

זאת החיה אשר תאכלו מפל הבהמה וגו'. הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. זאת החיה, בהתחלה, ואחר כך מפל הבהמה? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, בכל זמן שישאל שומרים על נפשם ואת עצמם שלא לטמא אותם, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהיו מצויים בקדושה עליונה, להדבק בשמי, בפחירה של אותה בהמה שבחרתי לכם לאכל, אל תטמאו בהם, ותהיו דבקים בשמי.

וכך זמן שאינם שומרים את נפשם ואת עצמם ממאכל ומשתה, הם ידבקו במקום אחר טמא להטמא בהם. ומשום כף פתוב, זאת החיה אשר תאכלו מפל, מפל ודאי, שהוא סוד השם הקדוש להדבק בו. מפל הבהמה אשר על הארץ, משום שהאכל של הבהמה הזו נמצא טהור, ולא יטמא אתכם, ויהיה לכם חלק בשמי להדבק בו.

ועוד, זאת החיה אשר תאכלו - בפרעה כתוב (שמות ו) בזאת תדע

מאן דבעי חיים דלעילא, למהוי ליה חולקא בהו. ומאן דבעי יומין עלאין לאתדבקא בהו ולרחמא להו, ינטר פומיה מפלא, ינטר פומיה ולישניה, ינטר פומיה ממיקלא וממשתיא, דמסאב לנפשא, ומרחקא לבר נש מאינון חייך ומאינון יומיך, וינטר (ס"א פומיה ולישניה) לישניה ממלין בישין, דלא יסתאב בהו, ויתרחק מנייהו, ולא יהא ליה חולקא בהו.

תא חזי, פומא ולישן, אתר (אחר) עלאה הכי אקרי, ובגין כך לא יפגים איניש פומיה ולישניה, ופל שפן לאסתאבא נפשיה וגרמיה, בגין דאסתאב הוא בעלמא אחרא, והא אוקימנא.

זאת החיה אשר תאכלו מפל הבהמה וגו', (ויקרא יא) האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה. זאת החיה בקדמיתא, ולבתר מפל הבהמה. אלא אמר קדשא בריך הוא, בכל זמנא דישאל מנטרי נפשיהו, וגרמייהו, דלא לסאבא לון, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהון שכיחין בקדושה עלאה, לאתדבקא בשמי, בכרירו דהיא בהמה דברירנא לכו למיכל, לא תסתאבו בהו, ותהוון דבקיין בשמי.

וכך זמנא דלאו אינון נטריין נפשיהו וגרמייהו ממיקלא ומשתיא, יתדבקון באתר אחרא מסאבא, לאסתאבא בהו. ובגין כך פתיב, זאת החיה אשר תאכלו מפל, מפל ודאי, דאיהו רזא דשמא קדישא, לאתדבקא ביה. מפל הבהמה אשר על הארץ, בגין דהאי מיכלא דהאי בהמה אשתכח דכיא, ולא יסאב לכו, יהא לכו חולקא בשמי, לאתדבקא ביה.

תו, זאת החיה אשר תאכלו. בפרעה כתיב,

(שמות ו) בזאת תדע פי אני יי'. הא זאת לקבלך, לאתפרעא מנך. אוף

כּי אָנִי ה'. הָרִי זֹאת כְּנַגְדָּךְ, לְהַפְרֵעַ מִמֶּךָ. אִף כַּאֲךּוֹן זֹאת הַחֲזִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, הָרִי זֹאת כְּנַגְדְּכֶם לְהַפְרֵעַ מִכֶּם אִם תִּטְמְאוּ אֶת נַפְשְׁכֶם. מַה הַטַּעַם? כִּי הַנִּפְשׁוֹת הֵן מִמְּנֵה, וְאִם אַתֶּם תִּטְמְאוּ אֶת אוֹתָהּ שְׁלֵה, הָרִי זֹאת כְּנַגְדְּכֶם. אִם לְטוֹב - הִיא עוֹמֶדֶת אֲלֵיכֶם. וְאִם רַע - הִיא עוֹמֶדֶת אֲלֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֹאת הַחֲזִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, מִכָּל אוֹתָם הָאֲחוּזִים מֵהַצַּד הַזֶּה, מִתַּר לָכֶם לְאָכֹל, וְכָל אוֹתָם שְׁלֵה בְּאוֹת מַצַּד הַזֶּה, אֲסוּר לָכֶם לְאָכֹל. מִשּׁוּם שֵׁשׁ בְּהֵמוֹת מַצַּד זֶה, וַיֵּשׁ שְׁבָאוֹת מַצַּד אַחַר הַטְּמֵא. וְהִסִּימָן שְׁלֵהם - שְׁכֵתוֹב כָּל מִפְרֶסֶת פְּרָסָה. וְלִמְדוּנוּ שְׁכָלֶם רְשׁוּמִים, וְאֵת כָּלֶם רֶשֶׁם הַכְּתוּב. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, כָּל מִי שֶׁאוֹכֵל מֵאוֹתָם שְׁבָאִים מֵהַצַּד הַטְּמֵא הַזֶּה, הוּא נִטְמָא בָהֶם, וּמִטְמֵא אֶת נַפְשׁוֹ שְׁבָאָה מַצַּד טְהוֹר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּלֶל שֶׁל הַכֹּל - כָּמוֹ שֵׁשׁ עֲשָׂרָה כְּתָרִים שֶׁל אֲמוּנָה לְמַעְלָה, כֶּךָ יֵשׁ עֲשָׂרָה כְּתָרִים שֶׁל כְּשָׁפִים טְמֵאִים לְמַטָּה. וְכָל מַה שְׁבָאָרֶץ, מִהֶם אֲחוּזִים בְּצַד הַזֶּה, וּמֵהֶם אֲחוּזִים בְּצַד הַהוּא.

וְאִם תֹּאמְרוּ, וְהֵעֵז הַזֶּה, שְׁשׁוּרָה עֲלֶיהָ רוּחַ טְמֵאָה? לֹא כֶּךָ. שְׁאִם רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה בָּהּ, אִזּוֹ אֲסוּר לָנוּ לְאָכֹל. אֲלֵא שְׁעוֹבְרִים בְּתוֹכָן וְנִרְאִים כְּנַגְדָּךְ, וְלֹא שׁוֹרִים לְדוֹר בָּהֶן. שְׁכָאֲשֶׁר הֵם שׁוֹרִים, רוּחַ אַחֲרֵת עוֹבֶרֶת עֲלֵיהֶן, וְנִפְרָדִים מֵעֲצָמָן. וּמִשּׁוּם כֶּךָ נִרְאוֹת כְּנַגְדָּךְ וּמִקְטָרְגוֹת בְּתוֹכָן, וְלֹא שׁוֹלְטוֹת בְּעֲצָמָן, וְלִכֵּן מִתַּר לָנוּ לְאָכֹל אוֹתָן.

בֵּא רְאָה, כִּינֵן שְׁהֵן בְּאוֹת לְשֵׁלֵט בָּהֶן, עוֹבֶרֶת רוּחַ אַחֲת, זוֹקֶפֶת

הָכָא זֹאת הַחֲזִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, הִיא זֹאת לְקַבְּלִיכוֹן, לְאִתְפָּרְעָא מִנִּיכוֹ, אִי תִסְאָבוֹן נַפְשְׁכוֹן. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּנַפְשָׁתָא מְנַה הוּוּ, וְאִי אַתּוֹן תִּסְאָבוֹן לְהַהוּא דִּילָהּ, הִיא זֹאת לְקַבְּלִיכוֹ, אִי לְטַב הִיא קִימָא לְגַבִּיכוֹ, אִי לְבִישׁ הִיא קִימָא לְגַבִּיכוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֹאת הַחֲזִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, מִכָּל אִינוּן דְּאַחִידָן מִן סֵטֶר דָּא, שְׂאִרֵי לָכוּ לְמִיכָל, וְכָל אִינוּן דִּלָּא אַתִּיין ^(ד) מִסְטָרָא דָּא, אֲסִיר לָכוּ לְמִיכָל. בְּגִין דְּאִית בְּעִירָן דְּאַתִּיין מִסְטָרָא דָּא, וְאִית דְּאַתִּיין מִסְטָרָא אַחְרָא מִסְאָבָא. וְסִימְנָא דְּלַהוּן דְּכַתִּיב, כָּל מִפְרֶסֶת פְּרָסָה. וְגַמְרִינָן כְּלַהוּ רִשִּׁימָן, וְכְלַהוּ אַרְשִׁים לְהוּ קָרָא. וּבְגִין כֶּךָ, כָּל מֵאֵן דְּאָכִיל מֵאִינוּן דְּאַתִּיין מִסְטָרָא דָּא מִסְאָבָא, אִסְתָּאב בָּהוּ, וְסֵאִיב לְנַפְשִׁיהָ דְּאַתִּיָּא מִסְטָרָא דְּכִיָּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר כָּלֶל כְּלָא, כְּמַה דְּאִית עֲשָׂר כְּתָרִין דְּמַהִימְנוּתָא לְעִילָא. כֶּךָ אִית עֲשָׂר כְּתָרֵי דְּחֲרָשֵׁי מִסְאָבֵי לְתַתָּא. וְכָל מַה דִּי בְּאַרְעָא, מִנִּייהוּ אֲחִידָן בְּסֵטֶרָא דָּא, וּמִנִּייהוּ אֲחִידָן בְּסֵטֶרָא אַחְרָא.

וְאִי תִימָא, הִיאִי עֵז, דְּשָׂרְיָא עֲלֶיהָ רוּחַ מִסְאָבָא. לָאוּ הִכִּי. דְּאִי רוּחַ מִסְאָבָא שְׂרִיא בֵּיהּ, אֲסִיר לָן לְמִיכָל. אֲלֵא אַעְבְּרָן בְּגוּוִייהוּ, וְיִתְחַזוּן לְקַבְּלִיהוֹן, וְלֹא שְׂרִיא לְדִיירָא בָּהוּ, דְּכַד אִינוּן שְׂרִיין, רוּחַ אַחְרָא אַעְבֵּר עֲלֵיהוּ, וּפְרִישָׁן מִגְרַמִּייהוּ. וּבְגִין כֶּךָ אַתְחַזוּן לְקַבְּלִייהוּ, וּמִקְטָרְגֵי בְּגוּוִייהוּ, וְלֹא שְׁלֵטִי בָּהוּ בְּגַרְמִייהוּ, וְעַל דָּא שְׂרִי לָן לְמִיכָל.

תָּא חֲזִי, כִּינֵן דְּאַתִּיין לְשֵׁלְטָאָה בָּהוּ, אַעְבֵּר רוּחָא חָדָא, זְקָפֵן עֵינֵינִן וְחָמָאן רִשִּׁימִין דְּלַהוּן, וְאַתְפָּרְשָׁן מִנִּייהוּ, אֲבָל

אתחזו לקבליהון, ולא אסירי לן למיכל.
 בין בבעיירי, בין בחיותא, בין בעופי, בין
 בנוני ימא, בכלהו אתחזון ימינא
 ושמאלא (רחמי ודינא), וכל מאן דאתי מסטרא
 דימינא, (מסטרא ורחמי) שארי לן למיכל. וכל
 אינון דאתיין מסטרא דשמאלא (מסטרא
 ודינא), כלהו אסיר לן למיכל. בגין דדרגא (ס"א
 ונרפא) דכלהו מסאבא, וכלהו מסאבין, ורוח
 מסאבא שריא בגווייהו, ודרי בהו. ועל דא
 רוחא קדישא דישראל, לא יתערב בהו, ולא
 יסתאב בהו, בגין דישתפחון קדישין,
 וישתמודעון לעילא ותתא. זכאה חולקיהון
 דישראל, דמלפא קדישא אתרעי בהו, ובעי
 לדפאה להו, ולקדשא להו על פלא, בגין
 דאחידן ביה.

תא חזי, כתיב (ישעיה מט) ישראל אשר בך
 אתפאר, אי קדשא בריך הוא מתפאר
 בהו בישראל, היך אתיין לאסתאבא
 ולא תדבקא בסטרא מסאבא. ועל דא כתיב,
 והתקדשתם והייתם קדושים פי קדוש אני
 ולא תשקצו את נפשותיכם וגו', מאן (דתיב)
 דאיהו בדיוקנא דמלפא, לא לבעי ליה
 לאפרשא מאורחוי דמלפא. ובגין כן רשים
 להו קדשא בריך הוא לישראל, כל אינון
 דאתיין מסטרא דא, וכל אינון דאתיין מסטרא
 אחרא. זכאה חולקיהון דישראל, דכתיב בהו,
 כל רואיהם יפירום פי הם זרע ברך
 יי, ברך יי ממש, ברך יי בכלא.

ותא חזי, כל מאן דאכיל מאינון מאכלי
 דאסירי, אתדבק בסטרא אחרא, וגעיל
 נפשיה וגרמיה, ורוח מסאב שריא עליה,
 ואחזי גרמיה דלית ליה חולקא באלהא עלאה,
 ולא אתי מסטריה, ולא אתדבק ביה. ואי יפוק

עינים ורואות את רשומיהן
 ונפרדים מהן, אבל נראים פגנדין,
 ולא אסורים לנו למאכל.

בין בבהמות, בין בחיות, בין
 בעופות, בין דגי היס, בכלם
 נראים ימין ושמאל (רחמים ודין),
 ואת כל מי שבא מצד הימין (מצד
 הרחמים) מתר לנו למאכל. וכל
 אותם שבאים מצד השמאל (מצד
 הדין), אסורים כלם לנו למאכל,
 משום שהדרגה (שעצם) של כלם
 טמאה, וכלם טמאים, ורוח
 טמאה שרויה בתוכם וגרה בהם.
 ולכן רוח הקדושה של ישראל
 לא תתערב בהם ולא תטמא
 בהם, כדי שימצאו קדושים
 ויודעו למעלה ולמטה. אשרי
 חלקם של ישראל, שהמלך
 הקדוש רוצה בהם ורוצה לטהר
 אותם ולקדש אותם על הכל,
 משום שהם אחוזים בו.

בא ראה, כתוב (ישעיה מט) ישראל
 אשר בך אתפאר. אם הקדוש
 ברוך הוא מתפאר בישראל, איך
 באים להטמא ולהדבק בצד
 הטמאה? ועל זה כתוב
 והתקדשתם והייתם קדושים פי
 קדוש אני. ולא (א) תשקצו את
 נפשותיכם וגו'. מי (שישב) שהוא
 בדמות המלך, לא צריך להפריד
 מדרכי המלך, משום כן רשם
 הקדוש ברוך הוא את ישראל כל
 אותם שבאים מצד זה, וכל אותם
 שבאים מצד אחר. אשרי חלקם
 של ישראל, שכתוב בהם (שם סא)
 כל ראייהם יפירום פי הם זרע ברך
 ה'. ברך ה' ממש, ברך ה' בכל.
 ובא ראה, כל מי שאוכל מאותם
 מאכלים אסורים, נדבק בצד
 האחר, ומתעב נפשו ועצמו,
 ורוח טמאה שורה עליו, ומראה
 את עצמו שאין לו חלק באלוה
 העליון, ולא בא מהצד שלו ולא
 נדבק בו. ואם יצא כן מהעולם

הנה, אוֹחֲזִים בוּ כָּל אוֹתָם הָאֲחוּזִים בְּצַד (שְׂבָא מִצַּד) הַטְּמֵאָה, וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ וְדָנִים אוֹתוֹ כְּאֶדָם שֶׁהוּא נִתְעַב שֶׁל רְבוּנוּ, נִתְעַב בְּעוֹלָם הֵזֶה וְנִתְעַב בְּעוֹלָם הַבָּא.

וְעַל זֶה כְּתוּב וְנִטְמַתֶּם בָּם, כְּלִי א', שֶׁלֹּא נִמְצְאָת רְפוּאָה לְתוֹעֲבֹתוֹ, וְלֹא יוֹצֵא מִטְּמֵאָתוֹ לְעוֹלָמִים. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְנַפְשָׁם, שֶׁלֹּא יִדְבְּקוּ בְּצִרּוֹר הַחַיִּים לְעוֹלָמִים, שֶׁהָרִי נִטְמָאוּ! אוֹי לְעֶצְמָם! עַלֵּיהֶם כְּתוּב (ישעיה טו) כִּי תוֹלַעְתֶּם לֹא תָמוּת וְגו', וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל בְּשָׂר. מֵאֵי דְרָאוֹן. סְרַחֲוֹנָא. מֵאֵן גְּרִים לִיה, הֵהוּא סְטֵר דְּאִתְדַבֵּק בֵּיה.

יִשְׂרָאֵל אֲתִיִּן מִסְטְרָא דִּימִינָא, אִי אֲתִדְבִּקֵן בְּסְטֵר שְׂמָא לָא, הָא פְּגָמִין לְסְטֵר דָּא, וּפְגָמִין לְגֵרְמֵייהוּ, וּפְגָמִין לְנַפְשֵׁייהוּ, פְּגִימִין בְּעֵלְמָא דִּין, וּפְגִימִין, בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. כָּל שְׂכָן מֵאֵן דְּאִתְדַבֵּק בְּסְטֵר דְּמִסְאָבָא, דְּכֹלָא אֲחִיד דָּא בְּדָא, וְכְתִיב (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לֵיְי אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

רְבִי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (קהלת ו) כָּל עֵמֶל אָדָם לְפִיּהוּ וְגו'. הַסְּתַפְלְתִי בְּדַבְרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְכֹלֶם אֲחוּזִים בְּחֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה. כָּל עֵמֶל אָדָם לְפִיּהוּ, הַפְּסוּק הֵזֶה בִּשְׁעָה שְׂדֵנִים אֵת הָאָדָם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּתוּב. כָּל אוֹתוֹ הַדִּין, וְכָל מָה שְׁפוּבֵל בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְנוֹקְמִים מִמֶּנּוּ נִקְמַת הָעוֹלָם - לְפִיּהוּ, בְּשִׁבִיל פִּיּהוּ שֶׁלֹּא שָׁמַר אוֹתוֹ וְטָמְא אוֹתוֹ אֵת נַפְשׁוֹ, וְלֹא נִדְבַק לְצַד הַחַיִּים לְצַד הַיְמִין. וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלָא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם דִּינָה לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. דְּבַר אַחַר לֹא תִמְלָא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם לְעֵלוֹת לְמִקוּמָה לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי הִיא נִטְמָאָה וְנִדְבַקָה לְצַד הָאֲחֵר.

הָכִי מֵהָאֵי עֵלְמָא, אֲחִידֵן בֵּיה כָּל אֵינּוֹן דְּאִחִידֵן בְּסְטֵר (ס"א דִּאֲתִיִּן מִסְטֵר) דְּמִסְאָבָא, וּמִסְאָבִין לִיה וְדִיִּינִין לִיה כְּבַר נֶשׁ דְּאִיהוּ גְּעֵלָא דְּמִאֲרִיָּה, גְּעֵלָא בְּהָאֵי עֵלְמָא, וְגְעֵלָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

וְעַל דָּא כְּתִיב, וְנִטְמַתֶּם בָּם בְּלֹא א', דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח אֲסוּוֹתָא לְגְעוּלִיָּה, וְלֹא נִפִּיק מִמִּסְאָבוּתִיָּה לְעֵלְמִין. וְוִי לוֹן, וְוִי לְנַפְשֵׁייהוּ, דְּלֹא יִתְדְּבִקוֹן בְּצִרּוֹרָא דְחַיִּי לְעֵלְמִין, דְּהָא אֲסִתְאַבוּ. וְוִי לְגֵרְמֵייהוּ, עַלֵּייהוּ כְּתִיב (ישעיה טו) כִּי תוֹלַעְתֶּם לֹא תָמוּת וְגו', וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל בְּשָׂר. מֵאֵי דְרָאוֹן. סְרַחֲוֹנָא. מֵאֵן גְּרִים לִיה, הֵהוּא סְטֵר דְּאִתְדַבֵּק בֵּיה.

יִשְׂרָאֵל אֲתִיִּן מִסְטְרָא דִּימִינָא, אִי אֲתִדְבִּקֵן בְּסְטֵר שְׂמָא לָא, הָא פְּגָמִין לְסְטֵר דָּא, וּפְגָמִין לְגֵרְמֵייהוּ, וּפְגָמִין לְנַפְשֵׁייהוּ, פְּגִימִין בְּעֵלְמָא דִּין, וּפְגִימִין, בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. כָּל שְׂכָן מֵאֵן דְּאִתְדַבֵּק בְּסְטֵר דְּמִסְאָבָא, דְּכֹלָא אֲחִיד דָּא בְּדָא, וְכְתִיב (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לֵיְי אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

רְבִי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (קהלת ו) כָּל עֵמֶל הָאָדָם לְפִיּהוּ וְגו'. אֲסִתְפְּלִנָא בְּמִלֵּי דְשְׁלֹמֹה מִלְּפָא, וְכִלְהוּ אֲחִידֵן בְּחֻכְמָה עֲלָאָה. כָּל עֵמֶל הָאָדָם לְפִיּהוּ, הָאֵי קָרָא, בְּשַׁעְתָּא דְּדִיִּינִין לִיה (דף נ"ב ע"א) לְבַר נֶשׁ בְּהֵהוּא עֵלְמָא כְּתִיב, כָּל הֵהוּא דִינָא, וְכָל מֵאֵי דְסְבִיל בְּהֵהוּא עֵלְמָא, וְנִקְמִין מִגִּיָּה נִקְמַתָּא דְעֵלְמָא. לְפִיּהוּ: בְּגִין פִּיּהוּ, דְּלֹא נִטִּיר לִיה, וְסְאִיב לִיה לְנַפְשֵׁיָּהּ, וְלֹא אֲתִדְבִּק בְּסְטֵרָא דְחַיִּי, בְּסְטֵרָא דִּימִינָא. וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלָא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם דִּינָהָּ לְעֵלָם וְלְעֵלְמֵי עֵלְמִין. דְּבַר אַחַר לֹא תִמְלָא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם לְסִלְקָא לְאַתְרָהּ אֲלְעֵלְמִין, בְּגִין דְּהָא אֲסִתְאַבַּת, וְאִתְדַבַּקַת בְּסְטֵרָא אַחֲרָא.

רבי יצחק אָמר, כָּל מֵאֵן דְּאִסְתָּאָב בְּהוּ, כְּאֵילוּ פִלַּח לְעִבּוּדָה זָרָה, דְּאִיהוּ (דבריים יז) תּוֹעֵבַת יִי, וּכְתִיב לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. מֵאֵן דְּפִלַּח לְעִבּוּדָה זָרָה, נָפִיק מִסְטָרָא דְחִיִּי, נָפִיק מִרְשׁוּתָא קְדִישָׁא, וְעֵייל בְּרְשׁוּתָא אַחְרָא. אוּף מֵאֵן דְּאִסְתָּאָב בְּהֵנִי מִיכְלִי, נָפִיק מִסְטָרָא דְחִיִּי, וְנָפִיק מִרְשׁוּ קְדִישָׁא, וְעֵייל בְּרְשׁוּתָא אַחְרָא. וְלֹא עוּד, אֲלֵא דְאִסְתָּאָב בְּהֵאֵי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא דְאִתִּי. וְעַל דָּא וְנִטְמַתֶּם בָּם כְּתִיב בְּלֹא א'.
 וּכְתִיב, וְלֹא תִשְׁקְצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבַעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׁ הָאָדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם לְטַמָּא. מֵאֵי לְטַמָּא לְטַמָּא לְעַמִּין עוֹבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה, דְּהֵא אֵינּוּן מִסְאָבִין, וּמִסְטָרָא דְמִסְאָבָא קָא אִתְיִין. וְכָל חַד אִתְדַבֵּק בְּאַתְרֵיהּ.

רבי אֶלְעָזָר הָהוּ יְתִיב קָמֵי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, הָא דְתַנִּינָן זְמִין קְדָשָׁא בְרִיף הוּא לְדַפְאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּמָה. אָמַר לֵיהּ, בְּמָה דְכְתִיב, (יחזקאל לו) וְזַרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגו'. פִּינּוֹן דְּאִתְדַפְּאֵן מִתְקַדְּשׁוֹן, וְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְדַבְּקוֹן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, קְדָשׁ אַקְרוּן, דְכְתִיב, (ירמיה ב) קְדָשׁ יִשְׂרָאֵל לֵינִי רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, וּכְתִיב (שמות כב) וְאֲנָשֵׁי קְדָשׁ תִּהְיוּן לִי, זַפְּאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא קָאֲמַר עֲלֵיהּ, וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אָנִי יִי, בְּגִין דְכְתִיב (דבריים י) וְבוּ תִדְבַק, וּכְתִיב (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בָּל יִדְעוּם הִלְלוּיָהּ.

רעיא מהימנא

דְּגִים וְחַגְבִּים, אֵינּוּן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, אֲלֵא אֲסִיפְתֶּם הֵיא הַמְתַּרְתּוּ אוֹתָם. הֵכִי מְאִרֵי מְתִיבְתָא, אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה, אֲלֵא דְאִתְמַר בְּהוּן, (בראשית מט) וַיִּגְוַע וַיֵּאסֹף אֶל עַמּוּי. מָה נּוֹנֵי נִמָּא, חֵיוֹתָן בְּנִמָּא. אֵף תְּלַמְדֵי חַכְמַיִם,

רבי יצחק אָמר, כָּל מִי שְׁנִטְמָא בְּהֵם, כְּאֵלוּ עִבְד לְעִבּוּדָה זָרָה, שְׁהִיא תּוֹעֵבַת ה', וְכְתוּב לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. מִי שְׁעוּבַד לְעִבּוּדָה זָרָה, יוֹצֵא מִצַּד הַחַיִּים, יוֹצֵא מִרְשׁוֹת הַקְּדוּשָׁה וְנִכְנַס לְרְשׁוֹת אַחְרָת. אֵף מִי שְׁנִטְמָא בְּמֵאֲכָלוֹת הַלָּלוּ, יוֹצֵא מִצַּד הַחַיִּים, וְיוֹצֵא מִרְשׁוֹת הַקְּדוּשָׁה וְנִכְנַס לְרְשׁוֹת אַחְרָת. וְלֹא עוּד, אֲלֵא שְׁנִטְמָא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְלָכֵן כְּתוּב וְנִטְמַתֶּם בָּם בְּלֵי א'.

וּכְתוּב (ויקרא ט) וְלֹא תִשְׁקְצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבַעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׁ הָאָדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמָּא. מָה זֶה לְטַמָּא? לְטַמָּא אֶת הָעַמִּים עוֹבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה, שְׁהָרֵי הֵם טַמְאִים, וְהֵם בְּאִים מִצַּד הַטַּמְאָה, וְכָל צַד נִדְבֵק בְּמִקוּמוֹ.

רבי אֶלְעָזָר הָהוּ יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי. אָמַר לוֹ, זֶה שְׁשִׁנְיָנוּ עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְטַהַר אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּמָה? אָמַר לוֹ, בְּמָה שְׁכַתוּב (יחזקאל לו) וְזַרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגו'. פִּינּוֹן שְׁנִטְטְהָרִים מִתְקַדְּשִׁים, וְיִשְׂרָאֵל שְׁנִדְבְּקִים בְּקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא נִקְרָאוּ קְדָשׁ, שְׁכַתוּב (ירמיה ב) קְדָשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, וּכְתוּב (שמות כו) וְאֲנָשֵׁי קְדָשׁ תִּהְיוּן לִי. אֲשִׁרְיָהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא אוֹמַר עֲלֵיהֶם, (ויקרא כו) וְהֵייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אָנִי ה', מִשׁוּם שְׁכַתוּב וְבוּ תִדְבַק, וּכְתוּב (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בָּל יִדְעוּם הִלְלוּיָהּ.

רעיא מהימנא

דְּגִים וְחַגְבִּים אֵינָם טְעוּנִים שְׁחִיטָה, אֲלֵא אֲסִיפְתֶּם הֵיא הַמְתַּרְתּוּ אוֹתָם. כְּף מוֹרֵי הַשְּׂכִיבָה, אֵין צְרִיכִים שְׁחִיטָה, אֲלֵא שְׁנֵאֲמַר בְּהֵם (בראשית מט) וַיִּגְוַע וַיֵּאסֹף אֶל

עמיו. מה דגיי הים חיותם פים, אף תלמידי חכמים בעלי המשנה חיותם בתורה, ואם נפרדים ממנה, מיד מתים. (תנא) תניני המשנה, שבה התרבו פדגי הים, ואם אלו שבפשה יצלו למים ולא יודעים לשוט, הם מתים. אבל אדם (שהם בעלי קבלה, הללו שלמעלה), שהוא למעלה מכלם, נאמר בו (בראשית א) וירדו בדגת הים ובעוף השמים.

שאותם מורי המשנה, התנינים, הפנין הגדול, נחש בריח, פנגד והברית התיכון בתוף הקרשים, בזמן שהתנינים, בעלי המשנה, יש מחלקת ומקשים זה על זה, בולע את חברו, וזה תלמיד קטן שלא הגיע להוראה ומורה, חיה מיתה. ואם הם שוים זה לזה ויש בהם מחלקת וקשיה, נאמר בהם (לבסוף) (במדבר כא) את והב בסופה, ופרשוה - אהבה בסופה. (עד כאן רעיא מהימנא).

פרשת תזריע

וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. רפי אלעזר פתח, (שיר א) על משפכי בלילות בקשתי וגו'. על משפכי?! במשפכי היה צריך להיות! מה זה על משפכי? אלא כנסת ישראל אמרה לפני הקדוש ברוך הוא, ומבקשת ממנו על הגלות, משום שהיא יושבת בין שאר העמים עם בניה ושוככת לעפר. ועל שהיא שוככת בארץ טמאה אחרת, אומרת: על משפכי אני מבקשת, שאני כואבת (שוככת) בגלות, ועל זה - בקשתי את שאהבה נפשי, ולהוציא אותי ממנו.

בקשתיו ולא מצאתיו, שאין דרכו להודו עמי אלא בהיכלו, קראתיו ולא ענני. שהנה בין עמים אחרים אני יושבת, ואין שומעים את קולו אלא בניו, שפתיב (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגו'.

מארי מתניתין, חיותיהו באורייתא, ואי אתפרשן מנה, מיד מתים. (נ"א תנא) תנינן דמתניתין, דבה אתרבו כנוני זמא, ואי אינון דבבשפתא יעלו לזמא, ולא ידעין לשטטא, אינון מזיתין. אבל אדם (דאינון מארי קבלה אינון לעילא), דאיהו לעילא מפלהו, אתמר ביה (בראשית א) וירדו בדגת הים ובעוף השמים.

דאינון מארי מתניתין תנינא, התנין הגדול, (ישעיה כז) נחש בריח, לקבל (שמות כז) הברית התיכון בתוף הקרשים, בזמנא דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת, ומקשין דא לדא, בלע לחבריה. והאי איהו תלמיד זעיר שלא הגיע להוראה ומורה, חייב מיתה. ואי אינון שוין דא לדא, ואית בהון מחלוקת, וקושיא, אתמר בהון (ס"א לבסוף) (במדבר כא) את והב בסופה, אוקמוה אהבה בסופה. (ע"כ רע"מ)..

פרשת אשה כי תזריע

וידבר יי' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. (ויקרא יב) רפי אלעזר פתח, (שיר השירים ג) על משפכי בלילות בקשתי וגו'. על משפכי, במשפכי מיבעי ליה, מהו על משפכי. אלא כנסת ישראל אמרה קמי קדשא בריך הוא, ובצאת מניה על גלותא, בגין דהיא יתבא בין שאר עמין עם בנהא, ושכיבת לעפרא, ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא מסאבא, אמרה, על משפכי בעינא, דכאיבנא (נ"א דשכיבנא) בגלותא, ועל דא, בקשתי את שאהבה נפשי ולאפקא לי מניה. בקשתיו ולא מצאתיו, דלאו ארחיה לאזדווגא (דף מב ע"ב) בי אלא בהיכליה, קראתיו ולא ענני. דהא ביני עמין אחרנין יתיבנא, וקליה לא שמעין אלא בנוי. דכתיב, (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגו'. עמים אחרים אני יושבת, ואין שומעים את קולו אלא בניו, שפתיב (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגו'.

רבי יצחק אמר, על משכבי בלילות. אמרה כנסת ישראל על משכבי אתרעמנא קמיה, דיהא מזדווג עמי למחדי לי, ולברכא לי, בחידו שלי. דהכי תנינן דמזווגא דמלכא בכנסת ישראל, כמה צדיקים ירתו ירותת אחסנתא קדישא, וכמה ברכאן משתפחי בעלמא.

רבי אבא הוה אזיל לכפר קניא, (ס"א בפרקמטין) למערתא דלוד. והוה עמיה רבי יוסי ורבי חייא. אמר רבי יוסי, כתיב, (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה וגו'. אשת חיל, דא כנסת ישראל. וברקב בעצמותיו מבישה. אלן (נ"א דא מדימנותא דשאר) עמין עובדי עבודה זרה, דקודשא בריך הוא לא יכיל למסבל לון בעלמא, כמה דאת אמר, (ויקרא כ) ואקוץ פם. פהני קוצין וגובין דדחקין ליה לפר נש ולא יכיל למסבל לון. אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, אשת חיל, דא כנסת ישראל, דהיא גבירתא מכמה חילין וכמה משריין דמשתפחי בעלמא, עטרת בעלה, כמה דאת אמר, עטרת תפארת, וכלא חד. (ל"ג וכו') אשת חיל דא כנסת ישראל דהא בזווגא דמלכא אפיקת כמה חילין כמה משריין כמה צדיקים בעלמא וכלהו אקרון בנים לקודשא בריך הוא ולכנסת ישראל כמה דכתיב (דברים י"ד) בנים אתם ליה' אלהיכם.) עד דהוה אזלי, אמר רבי אבא כל חד לימא מלה, בכנסת ישראל.

רבי אבא פתח ואמר. (משלי לא) אשת חיל מי ימצא, דא כנסת ישראל, דאיהי אשת חיל, כמה דאמרן. מי ימצא, כמה דאת אמר, אשר ימצא אתכם באחרית הימים. (ל"ג מי ימצא לאתחא ביה קרבא) מי ימצא, מאן יזכה למהוי בה בשלימו, ולאשתפחא עמה תדיר. כמה דאת אמר, (תהלים כד) מי יעלה בהר יי' וגו'.

ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, מקחה מיבעי

רבי יצחק אמר, על משכבי בלילות - אמרה כנסת ישראל, על משכבי התרעמתי לפניו, שהיה מזדווג עמי לשמח אותי ולברך אותי בשמחה שלמה. שפך שנינו, שזווג של המלך עם כנסת ישראל כמה צדיקים ירשו ירשת נחלה הקדושה, וכמה ברכות נמצאות בעולם.

רבי אבא היה הולך לכפר קניא (בסוחרה) למערת לוד, והיו עמי רבי יוסי ורבי חייא. אמר רבי יוסי, כתוב (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה וגו'. אשת חיל - זו כנסת ישראל. וברקב בעצמותיו מבישה - אלו (והאמונה של שאר) העמים עובדי עבודה זרה שאין הקדוש ברוך הוא יכול לסבל אותם בעולם, כמו שנאמר (ויקרא כ) ואקוץ פם. פאותם קוצים ודרדרים שדוחקים את האדם ולא יכול לסבל אותם.

אמר רבי אבא, כך זה ודאי. אשת חיל - זו כנסת ישראל, שהיא הגברת מכמה חילות וכמה מחנות שנמצאים בעולם. עטרת בעלה - כמו שנאמר עטרת תפארת, והפל אחד. (ל"ג אשת חיל - זו כנסת ישראל, שהרי בזווג המלך הוציאה כמה חילות, כמה מחנות, כמה צדיקים בעולם, וכלם נקראים בנים להקדוש ברוך הוא ולכנסת ישראל, כמו שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם) עד שהיו הולכים, אמר רבי אבא, כל אחד יאמר דבר בכנסת ישראל.

רבי אבא פתח ואמר, אשת חיל מי ימצא - זו כנסת ישראל, שהיא אשת חיל, כמו שאמרנו. מי ימצא, כמו שנאמר אשר ימצא אתכם באחרית הימים. (ל"ג מי ימצא - להגיח בו קרב) מי ימצא - מי יזכה להיות עמה בשלמות ולהמצא עמה תמיד.

ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, מקחה מיבעי

מקחה הנה צריך להיות! אלא לכל אותם שלא נדבקו עמה בשלמות ולא שלמים עמה, היא מכרה אותם והסגירה אותם בידי עמים אחרים, כמו שנאמר ויעזבו בני ישראל את ה', וימכרו אתם ביד סיסרא. ואז התרחקו כלם מאותן פנינים עליונות קדושות, שלא יחזיקו בהן. זהו שכתוב ורחוק מפנינים מכרה.

רבי חייא פתח בפסוק אחריו ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר, בטח בה לב בעלה - זה הקדוש ברוך הוא, שמשום כך מנה אותה על העולם להנהיג אותו, כל כלי הזין שלו הפקיד בידה, וכל אותם לוחמי הקרב, ועל כן ושלל לא יחסר.

רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היא הזמינה טוב לעולם, הזמינה טוב להיכל המלך ולבני היכלו. ולא רע, משום שפיתוב (בראשית ב) ועץ הדעת טוב ורע. מתי טוב? בזמן שאותם ימי השמים מאירים עליה ומזדווגים עמה פראוי, שהם ימי חייה. משום שעץ החיים שולח לה חיים ומאיר לה, ובראותו זמן - גמלתהו טוב ולא רע. אמר רבי אבא, יפה הוא, וכל הפסוקים נאמרו על כנסת ישראל.

אשה פי תוריע. שנינו, אשה מזרעת תחלה, יולדת זכר. רבי אחא אמר, הרי שנינו שהקדוש ברוך הוא גזר על הטפה הקיאה אם היא זכר אם היא נקבה, ואתה אומר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר? אמר רבי יוסי, ודאי שהקדוש ברוך הוא מבחין בין טפה של זכר ובין טפה של נקבה, ומשום שמבחין בה, גזר עליה אם תהיה זכר או נקבה.

ליה. אלא, לכל אינון דלא אתדבקן בה בשלימו, ולא שלמין בהדה, היא מכרה לון ואסגרא לון בידא דעממין אחרנין. כמה דאת אמר, (שמואל א, יב) ויעזבו בני ישראל את יי' וימכורו אותם ביד סיסרא. וכדין פלהו רחיקין מאלין פנינים עלאין קדישין, דלא יהא חולקא בהו. הדא הוא דכתיב ורחוק מפנינים מכרה.

רבי חייא פתח קרא אבתריה ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, דא קדשא בריך הוא, דבגיני כף מגי ליה על עלמא, לאתדברא עליה, כל זיונין דליה אפקיד בידהא, וכל אינון מגיחי קרבא, ועל דא, ושלל לא יחסר.

רבי יוסי פתח קרא אבתריה, ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היא זמינת טוב לעלמא, זמינת טוב להיכלא דמלכא ולבני היכליה. ולא רע. בגין דכתיב, (בראשית ב) ועץ הדעת טוב ורע, טוב אימתי, בזמנא דאינון ימי השמים, נהרין עליה, ומזדווגן עמה פדקא גארת, דאינון ימי חייה. בגין דעץ החיים, שדר לה חיים, ונהיר לה. ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע. אמר רבי אבא שפיר הוא, וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו.

אשה כי תוריע. (ויקרא יב) תנינן, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. רבי אחא אמר, הא תנינן, דקודשא בריך הוא גזר על ההיא טפה, אי איהו דכר אי איהו נוקבא, ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. אמר רבי יוסי, ודאי קדשא בריך הוא מבחין בין טפה דזכורא ובין טפה דנוקבא, ובגין דאבחין ליה, גזר עליה, אי להוי דכר או נוקבא.

אמר רבי אחא, וילדה זכר, וכי כיון דמזרעת יולדת, דכתיב, וילדה (אלא), האי קרא הכי מיבעי ליה, אשה כי תהר וילדה זכר. (כ"א תזריע ונהנה זכר) מהו, פי תזריע וילדה. אמר רבי יוסי, אתתא, מן יומא דאתעברת עד יומא דיוולדת לית לה בפומא, אלא ילידו דילה אי להוי דכר, ועל דא, אשה כי תזריע וילדה זכר.

אמר רבי אחא, וילדה זכר - וכי כיון שמזרעת יולדת, שפתיב וילדה? (אלא) הפסוק הזה כף היה צריך להיות: אשה כי תהר וילדה זכר. (תזריע ויהיה זכר) מה זה פי תזריע וילדה? אמר רבי יוסי, אשה, מיום שמתעברת עד היום שמולידה, אין לה בפיה אלא הילוד שלה אם יהיה זכר, ועל כן - אשה פי תזריע וילדה זכר. אשה פי תזריע. רבי חזקיה פתח, מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש בעולם. משל לאדם שלקח בידו כמה זרעים יחד, וזרע אותם בפעם אחת, ואחר כך יוצא כל אחד ואחד לבדו. כך הקדוש ברוך הוא עשה מעשיו בחכמה, ובחכמה נטל הכל יחד וזרע אותם, ואחר כך יצאו כל אחד ואחד בזמנו. זהו שכתוב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית.

אמר רבי אבא, מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש, וכלם סתומים בחכמה. זהו שכתוב כלם בחכמה עשית. כלם כלולים בחכמה, ולא יוצאים החוצה אלא בשבילים ידועים כלפי הבינה, ומשם נעשים הכל ונתתקנים. זהו שכתוב (משלי כד) ובתבונה יתפונן, ועל זה - כלם בחכמה עשית, בבינה.

מלאה הארץ, הארץ - זו כנסת ישראל, שמשם הכל מתמלא, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים וגו'. קניגך - שהיא מוציאה אותם אחר כך. זהו שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. משום כך, מלאה הארץ קניגך.

בא ראה, בשעה שאדם בא להתקדש להזדוג בנקבתו (בכונה)

אשה פי תזריע. רבי חזקיה פתח, (תהלים קד) מה רבו מעשיך יי'. כמה סגיאיין עובדוהי דמלפא קדישא בעלמא, מתל לבר נש דנטיל בידוהי כמה (דף נ"ג ע"א) מקטורין כחדא, וזרע לון בזמנא חדא, ולבתר נפיק כל חד וחד בלחודוי. כך קדשא בריך הוא עביד עובדוהי בחכמה, ובחכמה נטיל פלא כחדא וזרע לון, ולבתר נפקו כל חד וחד בזמניה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) כלם בחכמה עשית.

אמר רבי אבא, מה רבו מעשיך יי', כמה סגיאיין אינון עובדוהי דמלפא קדישא, וכלהו, סתימין בחכמה, הדא הוא דכתיב כלם בחכמה עשית. פלהו בחכמה פלילין, ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיען, לגבי בינה. ומתמן, אתעבידו כלא ואתתקנו, הדא הוא דכתיב, (משלי כד) ובתבונה יתפונן. ועל דא כלם בחכמה עשית, בבינה.

מלאה הארץ, הארץ: דא כנסת ישראל, דמתמן אתמליא מפלא, כמה דאת אמר (קהלת א) כל הנחלים אל הים וגו'. קניגך. דהיא אפיקת לון לבתר, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. בגיני כך מלאה הארץ קניגך.

תא חזי, בשעתא דכר נש אתי לאתקדשא

לְאִזְדוּגָא בְּנוֹקְבִיָּה, (בבבב) בְּרַעוּתָא קְדִישָׁא
 דִּילִיָּה, אֲתַעַר עָלֶיהָ רוּחָא (אחרא) קְדִישָׁא, כְּלִיל
 דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְרַמִּיז קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַד
 שְׁלוּחָא מִמְּנָא עַל עֲדוּיֵיהוֹן דְּבִנֵי נָשָׂא, וּמְנִי
 בִידֵיהָ הֵהוּא רוּחָא, וְאוֹדַע לֶיהָ, לְאֵן אֲתֵר
 יִפְקוּד לֶיהָ. הָדָא הוּא דְכֹתִיב, (איוב א) וְהִלִּילָהּ
 אָמַר הוֹרָה גָבֵר. הִלִּילָהּ אָמַר, לְהֵהוּא מִמְּנָא,
 הוֹרָה גָבֵר מִפְּלִנְיָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶפְקִיד
 לֶיהָ, לְהֵהוּא רוּחָא, כֹּל מָה דְאַפְקִיד, וְהָא
 אוֹקְמוּהָ.

בְּדִין רוּחָא נַחְתָּא, וְחַד צוּלְמָא עֲמִיָּה, הֵהוּא
 דְקָאִים בְּדִיוֹקְנֵיהָ לְעִילָא, בְּהֵהוּא צוּלְמָא
 אֲתַבְרִי (ס"א אֲתַרְבִּי), בְּהֵהוּא צוּלְמָא אָזִיל בְּהֵאִי
 עֲלֻמָּא. הָדָא הוּא דְכֹתִיב, (תהלים ט) אֵךְ בְּצֻלְמֵ
 יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. בְּעוּד דְּהֵאִי צוּלְמָא אֲשַׁתְּכַח
 עֲמִיָּה דְּכַר נָשׁ, בְּצוּלְמָא דִּילִיָּה קָאִים בְּהֵאִי
 עֲלֻמָּא, דְּמִתְחַבְּרָאן פְּחָדָא (ס"א אֲשַׁתְּכַח עֲמִיָּה כִּר נָשׁ
 קָאִים בְּהֵאִי עֲלֻמָּא וְתִרְוִן אִינוּן דְּמִתְחַבְּרָן פְּחָדָא), וְשְׁלֵמָה מְלֻכָּא
 אֲזַהַר לְבִנֵי נָשָׂא וְאָמַר, (שיר השירים ב) עַד שְׁיִפּוּחַ
 הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים, תְּרִי.

וּבַסְפָּרָא דְחֵרְשִׁין דְאַשְׁמְדָאִי, אֲשַׁפְּחָנָא דְאִינוּן
 דִּי־דַעִי (ס"א דְעוּ) לְחֵרְשָׁא חֵרְשִׁין מְסֻטְר
 שְׁמָאֲלָא, וְלֹאֲתַדְבַּקָא בְּהוּ, יְקוּם לְנַהוּרָא
 דְשָׂרְגָא, אוּ בְּאַתֵּר דִּיתְחַזוֹן אִינוּן צוּלְמִין
 דִּילִיָּה, וְיִימָא אִינוּן מְלִין דְּמִתְתַּקְנִי לְאִינוּן
 חֵרְשִׁין, וְיִקְרִי לוֹן, לְאִינוּן סְטְרִין מְסֻאֲבִין,
 בְּשִׁמְהֵן מְסֻאֲבִין דִּילְהוֹן, וְיִזְמִין (ויימי) צוּלְמִין
 דִּילִיָּה לְאִינוּן דְקָאִרִי, וְיִימָא דְהוּא אֲתַתְּקֵן
 בְּרַעוּתֵיהָ לְהוּ לְפַקוּדֵיִיהוּ, וְהֵהוּא כִּר נָשׁ נִפְק
 מְרָשׁוּ דְמֵאֲרִיָּה וּפְקוּדוּנָא דִּילִיָּה, יֵהֵב לְסֻטְר
 מְסֻאֲבָא.

וּבְאִינוּן מְלִין דְחֵרְשִׁין דְאִיְהוּ יִימָא, וְיִזְמִין (נ"א
 וְיִימי) לוֹן לְצוּלְמִי, אֲתַחַזוֹן תְּרִין רוּחִין

בְּרַצוֹן קְדוֹשׁ שְׁלוֹ, מִתְעוּרְרַת
 עָלֶיהָ רוּחַ (אחרא) קְדוֹשָׁה, כְּלִילָה
 זְכָר וְנוֹקְבָה, וְרוּמוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְשַׁלִּיחַ אֶחָד הַמְּמַנֶּה עַל
 הַרְיוֹנוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וּמְפַקֵּד בְּיָדוֹ
 אוֹתָהּ הַרוּחַ, וּמוֹדִיעַ לוֹ לְאִיזָה
 מְקוּם יִפְקֵד אוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (איוב א) וְהִלִּילָהּ אָמַר הָרָה גָבֵר.
 הִלִּילָהּ אָמַר לְאוֹתוֹ מְמַנֶּה: הָרָה
 גָבֵר מְפֻלוּנִי. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְפַקֵּד לוֹ, אֵת אוֹתָהּ הַרוּחַ, כֹּל
 מָה שְׁמַפְקִיד, וְהִנֵּה פְרֻשׁוּהָ.

אִז יוֹרְדַת רוּחַ, וְצֻלְמֵ אֶחָד עֲמִיָּה,
 אוֹתוֹ שְׁעוּמֵד בְּדִיוֹקְנֵוֹ לְמַעֲלָה,
 בְּאוֹתוֹ צֻלְמֵ גָבֵר (התגדל), בְּאוֹתוֹ
 צֻלְמֵ הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב (תהלים ט) אֵךְ בְּצֻלְמֵ יִתְהַלֵּךְ
 אִישׁ. בְּעוּד שְׁהַצֻּלְמֵ הַזֶּה נִמְצָא
 עִם הָאָדָם, בְּצֻלְמֵ שְׁלוֹ עוּמֵד
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד
 (נמצא עמו אדם עומד בעולם הזה, ושנים הם
 שמתחבברים באחד) הוּא עוּמֵד בְּעוֹלָם
 הַבָּא, וְשְׁנַיִם הֵם שְׁמִתְחַבְּרִים יַחַד.
 וְשְׁלֵמָה הַמְּלִיךְ מְזַהֵר אֵת בְּנֵי
 הָאָדָם וְאָמַר, (שיר ב) עַד שְׁיִפּוּחַ
 הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים, שְׁנַיִם.

וּבַסְפָּר הַכְּשָׁפִים שֶׁל אֲשַׁמְדָאִי
 מְצָאנוּ, שְׁאוֹתָם שְׁיוּדְעִים (שְׁרוּצִים)
 לְכַשְׁף כְּשָׁפִים מְצַד הַשְּׁמָאֵל
 וְלְהַדְבִּיק בְּהֵם, יְקוּם לְאוֹר הַגֵּר אוּ
 בְּמְקוּם שְׁיִרְאוּ אוֹתָם הַצִּלְמִים
 שְׁלוֹ, וְיֵאמַר אוֹתָם דְּכָרִים
 שְׁמִתְקַנִּים לְאוֹתָם הַכְּשָׁפִים,
 וְיִקְרָא לְהֵם לְאוֹתָם צְדָדִים
 טְמָאִים בְּשִׁמּוֹת הַטְּמָאִים שְׁלֵהֵם,
 וְיִזְמִין (וישביע) הַצִּלְמִים שְׁלוֹ
 לְאוֹתָם שְׁקוּרָא, וְיֵאמַר שֶׁהוּא
 מִתְתַּקֵּן בְּרַצוֹנוֹ לְהֵם לְמַצּוֹתָם,
 וְאוֹתוֹ הָאִישׁ יוֹצֵא מְרָשׁוֹת רַבּוּנוֹ,
 וּפְקוּדוֹנוֹ נוֹתֵן לְצַד הָאֲחֵר.

וּבְאוֹתָם דְּבוּרִים שֶׁל כְּשָׁפִים
 שֶׁהוּא יֵאמַר וְיִזְמִין (וישביע) אוֹתָם

וּמִתְתַּקְנִין בְּאִינוּן צוּלְמִין

דיליה, בחיזו דבני אנשא, ומודעין ליה מלין
 לאבאשא, ומלין לאוטבא, לזמנין ידיען.
 ואלין תרי רוחין, דלא אתפלילו בכללא
 דגופא, השתא אתפלילן באלין צולמין,
 ומתפקנן בהו ומודעין ליה לבר נש מלין
 לאבאשא, ודא הוא דנפיק מרשותא דמאריה,
 ופקדונא דיליה, יהיב לסטר מסאבא.

תא חזי, אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני
 דביתא, ולאפקדא ליה לסטרא אחרא,
 דלא אצטריף, או מלה אחרא דכוותיה, (ס"א
 דבימותה לקבלא ליה) דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין
 לההוא מלה לקבלא ליה, ומההוא זמנא, לא
 שארו עליה ברכאן, דהא מסטרא אחרא הוא.
 כל שפן מאן דאזמין ברעותיה על ההוא טיבו
 עלאה דיליה, לאחרא ולסטרא אחרא. דהא,
 מההוא דאזמין ליה הוי.

וכד קריבו יומין דבר נש לנפקא מהאי עלמא,
 ההוא צולמא עלאה דיהבי ליה, אתנא
 ההוא רוחא בישא דההו מתדבק ביה בכל
 יומא, ונטיל ליה לההוא צולמא, ואתתקן ביה
 ואזיל ליה, ולא אתחזר ביה בבר נש לעלמין.
 כדין ינדע דהא אתדחיא הוא מפלא.

תא חזי, בשעתא דנשמתא נחתא לאעלא ליה
 בהאי עלמא, נחתא בגנתא דעדן דארעא,
 וחקאת יקרא דרוחיהון דצדיקיא קיימין
 שורין שורין. לבתר אזלא לגיהנם, וחקאת
 להו לרשיעיא דצווחין ווי ווי, ולא מרחמי
 עלייהו. ובכלא אסהידו בה סהדותא, וההוא
 צולמא קדישא קיימא עליה, עד דנפיק

לעלמא. (דף מ"ג ע"ב).

בר נפיק לעלמא, אזדמן ההוא צולמא לגביה,
 ואשתתף בהדיה, ואתרבי עמיה. כמה

לצלמים, נראים שתי רוחות,
 ומתפקנים באותם צלמים שלו
 במראה של בני אדם, ומודיעים
 לו דברים להרע ודברים להיטיב
 לזמנים ידועים. ואלו שתי
 הרוחות שלא נכללו בכלל של
 גוף, עכשו נכללים בצלמים
 הללו, ומתפקנים בהם ומודיעים
 לו לאדם דברים להרע, וזהו
 שיוצא מרשות רבונו, ופקדונו
 נותן לצד הטמא.

בא ראה, אסור לאדם לזרק פלי
 הבית ולהפקידו לצד האחר,
 שלא צריך, או דבר אחר שפמותו
 (של ביתו לקבל אותו), שהרי כמה
 שומרי הפללים מזמנים לדבר
 ההוא לקבל אותו, ומאותו זמן
 לא שורים עליו ברכות, שהרי
 הוא מצד אחר. כל שפן מי
 שפזמין ברצונו על אותו הטוב
 העליון שלו, לאחר ולצד האחר,
 שהרי הוא מאותו שהזמין אותו.
 ובשקרבים ימי האדם לצאת מן
 העולם הזה, אותו הצלם העליון
 שנותנים לו, באה אותה רוח רעה
 שהיה נדבק בה בכל יום, ונטולת
 אותו הצלם, ומתתקן בו והולך
 לו, ולא חוזר לאדם לעולמים. אז
 ידע שהרי הוא נדחה מן הכל.

בא ראה, בשעה שהנשמה יורדת
 להפגס לו בעולם הזה, יורדת לגן
 העדן של הארץ, ורואה את
 פכודם של רוחות הצדיקים
 עומדים שורות שורות. אחר כך
 הולכת לגיהנם, ורואה את
 הרשעים שצווחים וי ווי, ולא
 מרחמים עליהם. ובכל מעידים
 בה עדות, ואותו הצלם הקדוש
 עומד עליה, עד שיוצאת לעולם.
 כשיוצאת לעולם, מזדמן לה
 אותו הצלם, ומשתתף עמה,
 ומתגדל עמה, כמו שנאמר אף

דאתמר, (תהלים לט) אף בצלם יתהלך איש. ובההוא צלם אשתתפו (אשתתפו)

בְּצֵלִם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וּבְאֹתוֹ הַצֵּלִם
מִשְׁתַּתְּפִים (נִמְצָאִים) יְמֵי הָאָדָם
וּתְלוּוִיִּים בּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב ה) כִּי
תָמוּל אֲנַחְנוּ וְלֹא נִדְעַע כִּי צֵל יִמְיֵנוּ
עָלֵי אֶרֶץ. כִּי צֵל יִמְיֵנוּ וְדָאֵי.
וּמִיּוֹם שְׁמַתְעַבְרַת הָאִשָּׁה עַד
הַיּוֹם שְׁמוּלִידָה, לֹא יוֹדְעִים בְּנֵי
אָדָם אֶת מַעֲשֵׂי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
כַּמָּה הֵם גְּדוּלִים וְכַמָּה הֵם
עָלְיוֹנִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תַּהֲלִים קד) מָה
רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' וְגו'.

בֹּא רָאָה, כָּל רוּחוֹת הָעוֹלָם
כְּלוּלוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, וּכְשִׁיּוֹצְאוֹת,
יוֹצְאוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, וְאַחַר כֵּן
נִפְרָדִים בְּדְרוֹכֵיהֶם, אִם זוֹכָה
הָאָדָם, אַחַר כֵּן מַזְדְּוִגִים יַחַד.
וְהֵינּוּ בֵּת זּוּגוּ, וּמִתְחַבְּרִים בְּזוּג
(בְּגוּ) אַחַד כָּל, רוּחַ וְגוֹף, שְׁפָתוֹב
(בְּרֹאשִׁית א) תּוֹצֵא הָאֶרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה
לְמִינָהּ. מָה זֶה לְמִינָהּ? אֹתָהּ רוּחַ
הָאָדָם שִׁיּוֹצְאָת זּוּגוּ שְׂדוּמָה לוֹ.
וּמָה זֶה הָאֶרֶץ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
רַקְמָתִי בִּתְחִילוֹת אֶרֶץ, וְהִנֵּה
פְּרִשׁוּהָ. תּוֹצֵא הָאֶרֶץ וְדָאֵי, שְׁהִרִי
מִמֶּנָּה יוֹצְאִים נֶפֶשׁ חַיָּה, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנָנוּ, זֶה רוּחוֹ שֶׁל אָדָם
הִרְאִשׁוֹן, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם א) וּמִפְּרִי
הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֵּן. וּמִפְּרִי הָעֵץ
- זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁר
בְּתוֹךְ הַגֵּן - אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הָאִשָּׁה
שְׂנִינּוּ, הֵינּוּ אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה
זָכַר כְּתוֹב. וְלֹא כוֹלֵל זָכַר וְנִקְבָּה
כְּפִי דְרִף הָעוֹלָם, שְׁהֵם גְּרָמוּ לוֹ,
שֶׁלֹּא מִתְחַבְּרִים כְּמוֹ שִׁיּוֹצְאִים
מִלְמַעְלָה זּוּגוֹת.

כְּשׁוֹם שְׁאָדָם הִרְאִשׁוֹן וְזוּגוּ
חֶטְאוֹ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן
נִפְרָדִים כְּשִׁיּוֹצְאִים מִלְמַעְלָה, עַד
שִׁיְהִיָּה רְצוֹן מִלְּפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. אִם זוֹכָה אָדָם, נוֹתְנִים לוֹ
זּוּגוֹתוֹ, וְאִם לֹא - מִפְּרִידִים אוֹתָהּ
מִמֶּנּוּ, וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ לְאַחַר,
מוֹלִידִים בְּנִים שֶׁלֹּא כְּרֹאֵי. וְעַל
זֶה כְּתוֹב (שם ו) לֹא יִדּוֹן רוּחִי

יּוֹמוֹי דְּבַר נֶשׁ, וְתִלְיִין בֵּיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
(אִיּוֹב ח) כִּי תָמוּל אֲנַחְנוּ וְלֹא נִדְעַע כִּי צֵל יִמְיֵנוּ
עָלֵי אֶרֶץ. כִּי צֵל יִמְיֵנוּ וְדָאֵי. וּמִן יוֹמָא
דְּמַתְעַבְרָא אֶתְתָּא עַד יוֹמָא דְּאוּלִּידַת, לֹא יִדְעִין
בְּנֵי נֶשָׂא עוֹבְדוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה
אִינּוֹן רַבְרַבִּין, וְכַמָּה אִינּוֹן עֲלָאִין. הָדָא הוּא
דְכְּתִיב, (תַּהֲלִים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ יי' וְגו'.

תָּא חַזִּי, כָּל רוּחִין דְּעֲלָמָא כְּלִילִין דְּכַר וְנוֹקְבָא,
וְכַד נִפְקִין, דְּכַר וְנוֹקְבָא נִפְקִין, וְלִבְתַּר
מִתְפָּרְשִׁין בְּאַרְחִייהוּ, אִי זְכִי בַר נֶשׁ, לִבְתַּר
מַזְדְּוִגִי כְּחֻדָּא. וְהֵינּוּ בֵּת זּוּגוּ, וּמִתְחַבְּרִין
בְּזוּגָא (ס"א בְּגוּנָא) חַד בְּכֻלָּא, רוּחָא וְגוֹפָא.
דְכְּתִיב, (בְּרֹאשִׁית א) תּוֹצֵא הָאֶרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.
מָאֵי לְמִינָהּ. הֵהוּא רוּחָא דְּבַר נֶשׁ דְּנִפְיֵק זּוּגִיָּה
דְדָמִי לִיָּהּ.

וּמָאֵי הָאֶרֶץ, כַּמָּה דָּאֵת אָמַר, (תַּהֲלִים קלט) רַקְמָתִי
בְּתַחֲתִיּוֹת אֶרֶץ, וְהָא אוּקְמוּהָ. תּוֹצֵא
הָאֶרֶץ וְדָאֵי, דְּהָא מִנָּה נִפְקִין נֶפֶשׁ חַיָּה, כַּמָּה
דְּאוּקְמִנָּא, דָּא רוּחִיָּה דְּאָדָם קְדָמָא, הֵינּוּ
דְכְּתִיב, (בְּרֹאשִׁית ג) וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֵּן.
וּמִפְּרִי הָעֵץ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲשֶׁר בְּתוֹךְ
הַגֵּן, אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הָאִשָּׁה, תְּנִינָן, הֵינּוּ, אִשָּׁה
כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכַר, כְּתִיב. וְלֹא כְּלִיל דְּכַר
וְנוֹקְבָא, כְּפּוֹם אוּרְחוּי דְּעֲלָמָא, דְּאִינּוֹן, גְּרָמוּ
לִיָּהּ, דְּלֹא מִתְחַבְּרִין, כַּמָּה דְּנִפְקִין מִלְּעִילָא
זּוּגוֹת.

בְּגִין דְּאָדָם קְדָמָא, וְזוּג וְדִילִיָּהּ, חֲבוּ
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא מִתְפָּרְשִׁין,
כַּד נִפְקִין מִלְּעִילָא, עַד דְּהוּהוּ רַעוּא קָמִי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, אִי זְכָה בַר נֶשׁ, יְהִיבִין לִיָּהּ זּוּגוֹתוֹ,
וְאִי לֹא, מִפְּרִישִׁין לָהּ מִגִּיָּה, וְיַהֲבִין לָהּ
לְאַחְרָא, מוֹלִידִין בְּנִין דְּלֹא כְּדָקָא יָאוֹת. וְעַל
דָּא כְּתִיב, (בְּרֹאשִׁית ו) לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם. מָאֵי

באדם. מה זה רוחי? רוחו הנה צריך להיות! אותן שתי רוחות שיוצאות זוגות, לא ידונו יחד. ועל זה פתוב וילדה זכר, ולא כולל זכר ונקבה כפי דרך העולם, שהם גרמו.

רבי אלעזר אמר, לא כן, שהרי הפל, זכר ונקבה פלולים יחד, ואחר כך נפרדים. אבל וילדה זכר, פלולים יחד מצד הימין. ואם תלד נקבה, פלולים באחד נקבה וזכר מצד השמאל, שיותר שולט צד השמאל על צד הימין, והזכר נכנע בימין שלא שולט, ואז אותו הזכר שיוצא מן הנקבה מצד השמאל, כל דרכיו כמו נקבה (ולא נקרא זכר). אבל הזכר שיוצא מתוך הימין, הוא שולט, והנקבה שיוצאת ממנו נכנעת, שהרי צד השמאל לא שולט, ועל כן פתוב וילדה זכר.

וכמה אלפים ורובות יוצאים בפעם אחת בעולם. ומהיום שמוציאה אותם, לא נקראים נפשות, עד שהן מתישבות בגוף. וכמה הוא? שלשים ושלושה ימים. הינו שכתוב ושלושים יום ושלושת ימים וגו'. וטמאה שבעת ימים, שהרי כל שבעת ימים לא נכנסים אליה רוחות להתקשר בה, וכל שבעת הימים הללו הרוח הולכת בגוף למצא את מקומה, ואז פתוב (ויקרא כב) והיה שבעת ימים פתח אמו.

וביום השמיני חוזרים הרוח והגוף להראות לפני הגבירה ולהקשר עמה, ובזכר, בגוף וברוח. ושלושים יום ושלושת ימים תשב על (ב)דמי טהרה, שתתישב הרוח בגוף. ושלושה ימים מה עושים? אלו שלשת ימי המילה, שלתינוק פואב, והרוח לא שמה את מדורה בגוף כבשאר הימים, ועל כן - ושלושים

רוחי, רוחו מיבעי ליה, אינון תרין רוחי, דנפקי זוגות, לא ידונון פחדא, ועל דא כתיב, וילדה זכר, ולא כליל דכר ונקבא, כפום אורחוי דעלמא, דאינון גרמו.

רבי אלעזר אמר לאו הכי, דהא כללא, דכר ונקבא פלילין פחדא, ומתפרשין לבתר, אבל וילדה זכר, פלילין פחדא מסטרא דימינא, ואם נקבה תלד, פלילין פחדא נוקבא ודכר מסטרא שמאלא, דשלטא סטר שמאלא על סטר ימינא יתיר, ודכורא אתפפיא בימינא דלא שלטא, וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא, מסטר שמאלא, כל אורחוי כנוקבא (ולא אקרי דכר), אבל דכר דנפיק מגו ימינא, הוא שלטא, ונוקבא דנפקא מגויה אתפפיא, דהא סטר שמאלא לא שלטא, ועל דא וילדה זכר פתיב.

וכמה אלה ורובן נפקי בזמנא חדא לעלמא. ומן יומא דאפקת לון, לא אקרוין נפשין, עד דאתיישבן בגופא. וכמה הוא, שלשים ושלושה ימים. היינו דכתיב, ושלושים יום ושלושת ימים וגו'. וטמאה שבעת ימים, דהא כל שבעת ימים לא עאלין רוחין לגבה, לאתקשרא בה, וכל אלין שבעת ימים, רוחא אזלא בגופא, לאשפחא אתריה. וכדין פתיב, (ויקרא כב) והיה שבעת ימים פתח אמו.

וביומא תמינאה, אתהדרו רוחא וגופא לאתחזאה קמי מטרוניתא, ולא תקשרא בה, ובדכורא, בגופא וברוחא. ושלושים יום ושלושת ימים תשב על דמי טהרה, לאתיישבא רוחא בגופא. ושלושת ימים מאי עבידתייהו. אלא שלשת ימים דמילה, דרביא כאיב, ורוחא לא שריא מדוריה בגופא כשאר יומין, ועל דא

ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה. בדמי טהרה בקדמיתא, ולבתר ימי טהרה. בדמי טהרה, אליון, דמי מילה, דמא בתר דמא דאתי מרבאי, וקודשא ברין הוא נטיר לאינון דמי כל אליון יומין, הדא הוא דכתיב, תשב בדמי טהרה. טהרה סתם, ולא אדפיר ה"א בתרא, דלא תימא טהרה דמטרוניתא, אלא טהרה סתם, דמי טהרה אקרון אליון דמי דכא.

רעיא מהימנא

וביום השמיני ימל בשר ערלתו. (ויקרא יב) פקודא דא, למגזר לתמניא יומין גזירו דקיימא קדישא. רזא עלא, דכתיב, (תהלים כה) סוד יי' ליראיו וביתו להודיעם. למאן, לאינון יראיו אינון דחלי חטאה, דהא רזא דקיימא קדישא לא אתחזי לגלאה בר להו. ורזא דקיימא קדישא, הא אוקמוה ואתמר בכמה דוכתין.

ורזא דא, לתמניא יומין, איהו חיובא על עלמא, לכל עמא קדישא. דכתיב, וביום השמיני ימל בשר ערלתו. יום השמיני, דא הוא את קיימא קדישא, ואיהו תמינאה לכל דרגין. וגזירו דההוא קיימא, לאעברא ההוא ערלה. מקמי ברית.

דהא בההוא זמנא דמתפנשי עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי ברית, קדשא ברין הוא כניש כל פמליא דיליה, ואתגלי ודאי לאעברא לההוא ערלה לעילא, מקמי ברית קיימא קדישא. דהא כל עובדין דישראל עבדין לתתא, מתערי עובדא לעילא. ובההוא זמנא אתדחייא ההוא ערלה, מפל עמא קדישא לעילא. ולההוא ערלה מתקני מאנא חדא בעפרא, לאשראה ההוא ערלה בגויה, פרזא דכתיב, (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו, (בראשית א) ועפר תאכל כל ימי חייה.

יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה. בדמי טהרה בראשונה, ואחר כך ימי טהרה. בדמי טהרה - אלו דמי מילה, דם אחר דם שבא מהתינוק, והקדוש ברוך הוא שומר אותם דמים כל הימים הללו. זהו שכתוב תשב בדמי טהרה, טהרה סתם, ולא הזכיר ה"א האחרונה, שלא תאמר הטהרה של הגבירה, אלא טהרה סתם. דמי טהרה נקראים ימי הטהרה הללו.

רעיא מהימנא

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. מצוה זו למול לשמנה ימים מילת ברית הקדש. סוד עליון, שכתוב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו וביתו להודיעם. למי? לאותם יראיו, אותם יראי חטא, שהרי סוד הברית הקדוש לא ראוי לגלות, רק להם. ואת סוד הברית הקדוש הרי פרשוהו, ונתבאר בכמה מקומות.

וכוד זה לשמנה ימים הוא חיוב על העולם, לכל העם הקדוש, שכתוב וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני - זהו אות ברית הקדש, והוא שמיני לכל הדרגות, ומילת אותו הברית להעביר אותה ערלה מלפני הברית.

שהרי באותו הזמן שמתפנסי העם הקדוש להעביר אותה הערלה מלפני הברית, הקדוש ברוך הוא מכנס את כל הפמליא שלו ומתגלה ודאי להעביר את אותה הערלה למעלה מלפני ברית הקדוש. שהרי כל המעשים שישאל עושים למטה, מעוררים מעשה למעלה. ובאותו זמן נדחית אותה הערלה מפל העם הקדוש למעלה, ומתקנים לאותה הערלה כלי אחד עם עפר להשרות אותה הערלה בתוכו, בסוד הכתוב (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו. (בראשית א) ועפר תאכל כל ימי חייה.

מכאן, דלא אצטריף לאנהגא קלנא בהווא אתר, אף על גב דמעברי ליה מקמי האי ברית, ודוכתיה, פד מתעברא מהאי ברית, עפרא איהו, (ס"א דהא) דהרי בתר דהווא נחש אתעבר מקמי אדם, קדשא בריה הוא שוי ליה מדוריה בעפר, דכתיב ועפר תאכל כל ימי חייה. וכיון דקודשא בריה הוא כד אעבר ליה מקמי אדם שוי מדוריה בעפרא ואתקין ליה, כף בהווא גוונא ממש, אגן צריכין פד מעברין לערלה, לאתתקנא ליה עפרא, למיהוי ביה מדוריה.

כל פר נש אצטריף לקרבא ההווא ברא קרבנא לקודשא בריה הוא, בחדוה, ברעו דלפא, למיעל ליה תחות גדפוי דשכינתא, ואתחשב קמי קדשא בריה הוא דאיהו קרבנא, שלים לאתקבלא ברענא.

וקרבנא דא, כגוונא דקרבנא דבעירא, דא לתמנא יומין, ודא לתמנא יומין, דכתיב, ומיום השמיני והלאה ירצה, במאי ירצה. במעבר עליה חד שבתא, כיון דאעבר עליה חד שבתא, פדין ירצה דא לקרבנא, ודא לקרבנא. אמאי. בגין דאתדבק ואזדמן לגבי ההווא שבת, רזא דברית קדישא, ועל דא פלא ברזא עלאה איהו. (ע"ב רע"א מהימנא).

בכ"ר קדש לא תגע וא"ל המקדש וגו'. (ויקרא י"ב) תא חזי, בכ"ר יומא ויומא, כנסת ישראל, נטלא מפי מלפא מזונא לרוחיהו דבני נשא, וזנת (דף מ"ד ע"א) להו בקדושה. בר להני, עד דאתיישבון בגופא אינון רוחין. בתר תלתין ותלת יומין, אשגחת עלייהו כל יומא, דהא רוחין מתקשרן בגופא כשאר בני עלמא, כמה דהיא לא שריא אלא באתר שלים, כף כל עובדוי כהאי גוונא, עד דאשתלימו. בכ"ר קדש לא תגע, לאשגחא עלייהו.

ואם נקבה תלד. כמה דאוקימנא, דשלטא

מכאן שלא צריך לנהג בזיון במקום ההוא. אף על גב שמעבירים אותו מהברית הזו ומקומו כאשר נפרד מהברית הזו הוא עפר, (שהנה) שהרי אחר שהנחש ההוא העבר מלפני האדם, הקדוש ברוך הוא שם לו את מדורו בעפר, שכתוב ועפר תאכל כל ימי חייה. וכיון שהקדוש ברוך הוא כשהעביר אותו מלפני אדם, שם מדורו בעפר והתקין אותו, כף באותו גון ממש אנו צריכים כשהעבירים את הערלה, להתקין לה עפר שיהיה בו המדור שלו. כ"ר אדם צריך להקריב אותו בן קרבן לקדוש ברוך הוא, בשמחה, ברצון הלב, להכניסו תחת פנפי השכינה, ונחשב לפני הקדוש ברוך הוא שהוא קרבן שלם שיתקבל ברצון.

והקרבן הזה, כמו קרבן הבהמה. זה לשמנה ימים, וזה לשמנה ימים, שכתוב ומיום השמיני והלאה ירצה. כמה ירצה? בזה שעוברת עליו שבת אחת. כיון שעוברת עליו שבת אחת, אז זה ירצה לקרבן, וזה לקרבן. למה? משום שנדבק ונודמן אל אותה השבת, סוד ברית הקדש, ועל פן הפל הוא בסוד עליון. (ע"ב רע"א מהימנא).

בכ"ר קדש לא תגע וא"ל המקדש וגו'. בא ראה, בכ"ר יום ויום כנסת ישראל נוטלת מבית המלך מזון לרוחות בני האדם וזנה אותם בקדושה, פרט לאלה, שעד שמתישבות בגוף אותן רוחות. אחר שלשים ושלשה ימים היא משגיחה עליהם כל יום, שהרי הרוחות נקשרות בגוף כשאר בני העולם. כמו שהיא לא שורה

אלא במקום שלם, כף כל מעשיו כגון זה, עד שגשלים. בכ"ר קדש לא תגע, להשגיח עליהם. ואם נקבה תלד. כמו שבארנו, שיותר צד השמאל שולט, והימין נכנע. ועל פן הפל, על כל

אחד שנים, רחוקה הנקבה מן הזכר להקשר הרוח בגוף, שהרי השמאל אינו מתישב כף כמו הימין, ונמצא יותר בתקף.

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. רבי יהודה פתח, (שמואל א-ב) אין קדוש פה' כי אין בלתי ואין צור כאלהינו. הפסוק הנה קשה, אין קדוש פה', משמע שיש קדוש אחר, משום שפתוב פה'. ואין צור כאלהינו, משמע שיש צור אחר.

אָלָא ודאי, אין קדוש פה', שפמה קדושים הם, קדושים למעלה, שפתוב (דניאל ד) ומאמר קדישין שאלתא. ישראל הם קדושים, שפתוב (ויקרא ט) קדושים תהיו. וכלם קדושים, ולא קדושים פה'. ומה הטעם? משום שפתוב כי אין בלתי. מה זה כי אין בלתי? אלא קדשת הקדוש ברוך הוא בלתי הקדשה שלהם, שהוא לא צריך את הקדשה שלהם. אבל הם אינם קדושים בלתי, וזהו כי אין בלתי, אין הקדשה שלהם בלתי.

ואין צור כאלהינו. כמו שבארנו, שהקדוש ברוך הוא צור צורה בתוך צורה ומתקין אותה, ונפח רוח חיים, ומוציא אותה לאור העולם. דבר אחר ואין צור כאלהינו - יש צור שנקרא צור, (ישעיה נא) הביטו אל צור חצבתם. (שמות יז) והפית בצור. הנני עמד לפניך שם על הצור בחורב. וכלם נקראים צור, ואין צור בכלם כאלהינו, שלו השלטון והמלכות על הכל.

רבי חייא ורבי אחא היו יושבים לילה אחד לפני רבי אבא. קמו בחצות הלילה לעסק בתורה. עד שיצאו החוצה, ראו כוכב אחד שהיה מפה שלש פעמים כוכב אחר ומסתיר אורו. בינתיים שמעו

סטר שמאלא יתיר ואתפפא ימינא, ועל דא כלא על חד תריין, רחיקא ניקבא, מדכורא, לאתקשרא רוחא בגופא, דהא שמאלא לא אתיישבא הכי כימינא, ואשתכחת בתוקפא יתיר.

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. (ויקרא יב) רבי יהודה פתח, (שמואל א, ב) אין קדוש פה' כי אין בלתי ואין צור כאלהינו, האי קרא קשיא, אין קדוש פה', משמע דאיפא קדוש אחרא, בגין דכתיב פה', ואין צור כאלהינו, משמע דאיפא צור אחרא.

אָלָא ודאי, אין קדוש פה', דכמה קדישין גינהו, קדישין לעילא, דכתיב, (דניאל ד) ומאמר קדישין שאלתא. ישראל קדישין גינהו, דכתיב, (ויקרא ט) קדושים תהיו. וכלהו קדישין, ולא קדישין פה'. ומאי טעמא. בגין דכתיב, כי אין בלתי. מאי, כי אין בלתי, אלא קדשה דקודשא בריך הוא בלתי קדושא דלהון, דהוא לא אצטריך לקדושה דלהון. אבל אינון, לאו אינון קדישין בלתי, ודא הוא, כי אין בלתי, אין קדשה דלהון, בלתי. ואין צור כאלהינו. כמה דאוקמוה, דקודשא בריך הוא צור צורה בגו צורה, ותקין ליה, ונפח רוחא דחיי, ואפיק ליה לאורא דעלמא, דבר אחר, ואין צור כאלהינו. אית צור, דאקרי צור, (ישעיה נא) הביטו אל צור חוצבתם. (שמות יז) והפית בצור. הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב. וכלהו אקרון צור, ואין צור בכלהו כאלהינו, דיליה שולטנו ומלכותא על כלא.

רבי חייא ורבי אחא הוו יתבי ליליא חד קמיה דרבי אבא. קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. עד דנפקו לבר, חמו חד ככבא דהו בטש תלת זמני בככבא אחרא וסתים

שני קולות בשני צדדים, קול אחד לצד צפון למעלה, וקול אחד למטה, והקול ההוא מכריז ואומר: הכנסו והתכנסו למקומכם, עכשו השתמרות של נקבה פתוחה, הקדוש ברוך הוא נכנס לטיל בגן להשתעשע עם הצדיקים שבגן. עבר אותו הקול ושכף.

חזרו רבי אחא ורבי חייה. אמרו, הנה ודאי עת רצון, שהתעוררות של פנסת ישראל (ומן) היא להתחבר עם המלך הקדוש. אמר רבי אחא, ודאי לא (מתחברת) משפעת לה פנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא אלא מתוך שירה ומתוך השבח שלה אליו. עד שבא הבקר, ומושיט לה המלך חוט של חסד, וסוד הדבר כמו שאמרנו, (אסתר ה) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו'. ואל תאמר שלה לבדה מושיט המלך את זה, אלא לה, ולכל אותם שמתחברים עמה. בא ונתחבר יחד. ישבו.

פתח רבי אחא ואמר, (בראשית ב) ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. למה פתח הפסוק כך? אלא הנה נתבאר, שעל זה לא כתוב כי טוב בשני, משום שעתידי אדם להפרד, וכתוב לא טוב היות האדם לבדו. וכי לבדו ה'יה? והרי כתוב (שם ה) זכר ונקבה בראם. ושנינו, אדם דו פרצופים נברא, ואתה אומר לא טוב היות האדם לבדו! אלא שלא השתדל עם נקבתו, ולא היתה לו עזר כנגדו, משום שהיתה בצדו, והיה יחד מאחור, ואז היה האדם לבדו.

אעשה לו עזר כנגדו. מה זה כנגדו? כנגד פניו, להדבק זה עם זה פנים בפנים. מה עשה הקדוש ברוך הוא? נסר אותו ונטל

נהוריה. אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי, קלא חד לסטר צפון לעילא, וקלא (דף מ"ד ע"ב) חד לתתא. והוא קלא אכריז ואמר, עולו ואתכנישו לאתריכו, השתא אסתמרותא דנוקבא פתיחא, קדשא בריך הוא עאל לטיילא בגנתא, לאשתעשעא בצדיקייא די בגנתא, אעבר ההוא קלא ושכיף.

אהדרו רבי אחא ורבי חייה, אמרו, הא ודאי עזן רעותא, דאתערוותא דפנסת ישראל (ע"ד) הוא לאתחברא במלפא קדישא, אמר רבי אחא, ודאי, לא (אתחברת) אנגידת לה פנסת ישראל בקודשא בריך הוא אלא מגו שירתא, מגו שבחא דילה לגביה.

עד דאתי צפרא, ואושיט לה מלפא חוטא דחסד, ורזא דמלה כמה דאמרינן, (אסתר ה) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו'. ולא תימא דלה בלחודהא אושיט לה מלפא דא, אלא לה, ולכל אינון דמתחברין בה. תא ונתחבר פחדא. יתבו.

פתח רבי אחא ואמר, (בראשית ב) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. אמאי פתח קרא הכי, אלא הא אתמר, דעל דא לא כתיב, פי טוב בשני, בגין דזמין אדם לאתפרשא, וכתיב, לא טוב היות האדם לבדו. וכי לבדו הוה, והא כתיב, (בראשית ה) זכר ונקבה בראם. ותנינן אדם דו פרצופין אתברי, ואת אמרת, לא טוב היות האדם לבדו. אלא דלא אשתדל בנוקביה, ולא הות ליה, סמך לקבליה, בגין דהות בסטרוי, והווי כחדא מאחורא, וכדין הוה האדם לבדו.

אעשה לו עזר כנגדו. מהו כנגדו, לקבל אנפוי, לאתדבקה דא בדא אנפין באנפין, מה עבד קדשא בריך הוא, נסר ליה ונטיל נוקבא

הַנִּקְבָּה מִמֶּנּוּ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו. מַה זֶה אַחַת? זו הַנִּקְבָּה שְׁלוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אַחַת הִיא יוֹנְתֵי תַמְתֵּי. וַיְבִיֵאֶה אֶל הָאָדָם, הַתְקִינָה כְּכֹלָה, וְהִבִּיא אוֹתָהּ לְהִיּוֹת כְּנֶגֶד פְּנֵי הַמְּאִירוֹת פְּנִים בְּפָנִים. וּבְעוֹד שֶׁהִיָּתָה דְבוּקָה הַנִּקְבָּה בְּצֵדוֹ, הִנֵּה הָאָדָם לְבָדוֹ. אַחַר כֵּן עָלוּ שְׁנַיִם, וְקָמוּ שְׁבַע יַחַד.

בא ראה, בפעם שנכנסה (שהתקנה) אצל אדם, הקדוש ברוך הוא הוא ברוך אותם, זהו שפתיוב (שם) ויברך אתם אלהים, כחזן שמברך את הכלה בשבע ברכות. מכאן למדנו, חתן וכלה, כיון שמתברכים בשבע ברכות, נרמזים יחד, כמו דגמא שלמעלה.

ועל כן, מי שבא להתחבר עם אשה של של אחר, הנה פוגם את הזוג, (בכבוד עושה שתי רשות למעלה) שהרי הזוג של כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא לבדו, בזמן שהוא ברחמים ובזמן שהוא בדין. בא ראה, מי שמתחבר לאשה של אחר, כאלו משקר בקדוש-ברוך-הוא ובכנסת ישראל, ועל זה הקדוש ברוך הוא לא מכפר לו בתשובה, והתשובה תלויה עד שיסתלק מן העולם. זהו שפתיוב (ישעיה כב) אם יכפר העוין הזה לכם עד תמותו. ומתי? בפעם שנכנס בתשובה לעולם ההוא, ויש לו לקבל ענש.

רבי אלעזר אמר, מי שמשקר בכנסת ישראל לא יתקבל בתשובה עד שידון בדין של גיהנם. כל שכן מי שמשקר בכנסת ישראל ובקדוש-ברוך-הוא. וכל שכן אם מטריח את הקדוש ברוך הוא לעשות דמות של ממזר באשתו של האחר ומכחיש את פרסום המלך.

מַנִּיָּה, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (בראשית ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו. מַהוּ אַחַת. דָּא נּוֹקְבָא דִּילֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנְתֵי תַמְתֵּי. וַיְבִיֵאֶה אֶל הָאָדָם, אַתְקִין לָהּ כְּכֹלָה וְאַיִתִּי לָהּ לְמַהוּי לְקַבֵּיל אֲנָפוּי נְהִירִין אֲנָפוּי בְּאַנְפוּי. וּבְעוֹד דִּהוּהָ מִתְדַבְּקָא נּוֹקְבָא בְּסִטְרוּי, הוּהָ הָאָדָם לְבָדוֹ. לְבַתָּר, סְלִיקוּ תְרִין, וְקָמוּ שְׁבַע כַּחֲדָא.

תא חזי, בפשעתיא דאתפנש (ס"א דאתתקנת) לגבי אדם, קדשא בריך הוא בריך לון, הדא הוא דכתיב, (בראשית א) ויברך אותם אלהים. כחזן דמברך לכלה בשבע ברכות. מפאן אוליפנא, חתן וכלה, כיון דאתברכן בשבע ברכות אתדבקן כחדא, כדוגמא דלעילא.

ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו דאתרא, הא פגים זווגא, (בכבוד עבדו ב' רשויות לעילא) דהא זווגא דכנסת ישראל, ביה בקודשא בריך הוא בלחודו, בזמנא דאיהו ברחמי, ובזמנא דאיהו בדינא. תא חזי, מאן דמתחבר באנתו דאתרא, כאילו משקר ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל, ועל דא קדשא בריך הוא לא מכפר ליה בתשובה, ותשובה תליא עד דיסתלק מעלמא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה כב) אם יכופר העוין הזה לכם עד תמותו. ואימתי, בפשעתיא דעאל בתשובה לההוא עלמא, ואית ליה לקבלא עונשא.

רבי אלעזר אמר, מאן דמשקר בכנסת ישראל, לא יתקבל בתשובה, עד דיתדן בדינא דגיהנם. כל שכן, מאן דמשקר בכנסת ישראל ובקודשא בריך הוא. וכל שכן אי אטרח ליה לקודשא בריך הוא למעבד דיוקנא דממזר באנתו דאתרא, ואכחיש פומבי דמלכא.

רבי חייא פתח ואמר, (משלי ב) גוזל אביו ואמו וגו'. אביו ואמו וגו'. אביו - זה הקדוש ברוך הוא. אמו - זו כנסת ישראל. מה גוזל? כמו שנאמר (ישעיה א) גזלת העני בכתביכם. ומי היא? מי שחומד אשה אחרת שאינה בת זוגו.

שם שנינו, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל, שכתוב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה, כלל זה הוא האשה. מי שנדבק באשה להנות ממנה, ואף על גב שהיא פנויה, ונהנה ממנה בלא ברכה, כאלו גוזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל. מה הטעם? משום שהזוג שלהם הוא בשבע ברכות. ומה על פנויה כף - מי שנדבק באשתו של אחר, שעומד כמו שלמעלה, בזוג של שבע ברכות, על אחת כמה וכמה.

חבר הוא לאיש משחית - זה ירבעם, כמו שבארוה, ואמר אין פשע, שאומר הנה היא פנויה, למה אסור? משום זה הוא גוזל אביו ואמו. ולא עוד, אלא שחבר הוא לאיש משחית. מי הוא איש משחית? שפוגם הדמות והתקון של מעלה. כל שכן מי שחומד את אשתו של חברו להדבק (והדבק בה) עמה, שפוגם יותר, ועל זה הוא נפגם לעולמים. איש משחית - שפוגם למעלה, ופוגם למטה, ופוגם את נפשו, שכתוב משחית, וכתוב (משלי ו) משחית נפשו הוא יעשנה.

רבי אבא פתח ואמר, (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי קשור היה בידו של יעקב? אלא אשריהם הצדיקים שהקדוש ברוך הוא חס לא יתן לעולם מוט לצדיק. והנה

רבי חייא פתח ואמר, (משלי כח) גוזל אביו ואמו וגו'. אביו, דא קדשא בריך הוא. אמו, דא כנסת ישראל. מאי גוזל. כמה דאת אמר, (ישעיה א) גזלת העני בכתביכם. ומאן איהו, מאן דחמיד אתתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה.

תמן תנינן, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל לקודשא בריך הוא ופנסת ישראל, דכתיב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה, פלל דא, איהו אינתו. מאן דאתדבק באנתו למהני מנה, ואף על גב, דאיהי פנויה, ואהני מנה בלא ברכה, כאלו גוזל קדשא בריך הוא וכנסת ישראל. מאי טעמא, בגין דזווגא דלהון, בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כף, מאן דיתדבק באנתו דאחרא, דקאים כגוונא דלעילא, בזווגא דשבע ברכות, על אחת כמה וכמה.

חבר הוא לאיש משחית, (משלי כח) דא ירבעם, כמה דאוקמוה, ואמר אין פשע דאמר הא פנויה היא, אמאי אסור. בגין דא גוזל אביו ואמו הוי. ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש משחית. מאן הוא איש משחית. דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא. כל שכן מאן דחמיד לאנתו דחבריה לאתדבקא (ס"א ואתדבק פה) (דף נ"ה ע"א) בה, דפגים יתיר. ועל דא אתפגים הוא לעלמין. איש משחית, דפגים לעילא, ופגים לתתא, ופגים לנפשיה, דכתיב משחית, וכתיב, (משלי ו) משחית נפשו הוא יעשנה.

רבי אבא פתח ואמר, (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי עקוד הוה בידיה דיעקב. אלא זכאין אינון צדיקייא, דקודשא בריך הוא חס על יקרא דלהון, ולא שביק לון לעלמין. הדא הוא על כבודם ולא עוזב אותם לעולמים. זהו שכתוב (תהלים נח)

דְּכַתִּיב, (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק.

וְהָא כְּתִיב, (בראשית לב) וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב.

אֲלֵא לְדִידִיה גָּבַהּ. וְהָא אֲתָמַר, כְּתִיב (בראשית

לב) וְהוּא לָן בְּלִילָה הָהוּא בַּמַּחְנָה.

וּכְתִיב וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבִירֶם אֶת הַנָּחַל מֵאֵי הַזֶּה

דְּעַתִּיה דְּיַעֲקֹב, לְמַעַבְרָא לְהוֹן בְּנַחֲלָא

בְּלִילָא. אֲלֵא חָמָא מְקַטְרָגָא אֲזִיל בֵּין

מְשַׁרְיָא דִּילִיה, אָמַר יַעֲקֹב אַעֲבַר לְגִיסָא

אַחֲרָא דְנַהֲרָא, דְלָמָא לָא יִשְׁתַּפַּח עַרְבוּבָא.

מָאֵי קָא חָמָא. חָמָא שְׁלֵהוּבָא דְאֲשָׂא

מְלֵהֲטָא, אֲזִילָא וְטָאס בֵּין מְשַׁרְיָתִיה

אָמַר יַעֲקֹב מוּטָב לְנַטְלָא מְהֵבָא, וְנַהֲרָא

פְּסִיק בְּגוּוֹן, וְלָא יִשְׁתַּפַּח עַרְבוּבָא. מִיד

וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבִירֶם אֶת הַנָּחַל. וַיִּוְתַר יַעֲקֹב

לְבִדּוֹ, מִכָּאן אֲוִלִּיפְנָא מָאן דְּאִשְׁתַּכַּח

בְּלַחֲדוּי בְּבִיתָא בְּלִילָא, אֲוִ בִּימָמָא בְּבִית

מִיַּחְדָּא, כֹּל שְׁכָן בְּלִילָא, מָאֵי מִיַּחְדָּא.

מִיַּחְדָּא מִשְׁאָר בִּיתִין. אֲוִ מָאן דְּאֲזִיל

בְּלַחֲדוּי בְּלִילָא יְכִיל לְאַתְזָקָא.

תָּא חֲזִי וַיִּוְתַר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, כְּדִין וַיֵּאבֶק אִישׁ

עִמּוֹ וְגו'. תְּנִינָן מִסְטָרָא דְדִינָא קָא אֲתִי,

וְשׁוּלְטָנְיָה בְּסֵטֶר לִילָא. מָאֵי בְּסֵטֶר לִילָא.

לְאַעֲלָא גְלוּתָא (ג"א בְּגִלוּתָא) פִּיּוֹן דְּסָלִיק

נַהֲרָא, תְּשַׁשׁ חֵילִיה, וְאַתְגַּבַּר עָלֶיהָ חֵילִיה

דְּיַעֲקֹב. (ג"א הוּא) דְּהָא מִסְטָרָא דְלִילָא קָא

אֲתִי, וּבְזִמְנָא דְהוּה לִילָא לָא הוּה יְכִיל

בִּיה יַעֲקֹב. כֹּד סָלִיק נַהֲרָא אֲתַתְקַף חֵילָא

דְּיַעֲקֹב, וְאַחִיד בִּיה, וְאַתְגַּבַּר עָלֶיהָ. חָמָא

לִיה יַעֲקֹב דְּהָא שְׁלִיחָא הוּא.

כְּתוּב, וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב.

אֲלֵא אֶת שְׁלוֹ גָבַהּ. וְהִנֵּה נִתְפָּאֵר,

כְּתוּב (בראשית לב) וְהוּא לָן בְּלִילָה הָהוּא

בַּמַּחְנָה. וּכְתוּב וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבִירֶם אֶת

הַנָּחַל. מַה הֵיִתָּה דְעַתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב

לְהַעֲבִירֶם בְּנַחֲל בְּלִילָה? אֲלֵא רָאָה

אֶת הַמְּקַטְרָג הוֹלֵךְ בֵּין הַמַּחְנָה שְׁלוֹ,

אָמַר יַעֲקֹב, אַעֲבַר לְצַד הָאֲחֵר שֶׁל

הַנָּהָר, אֲוִלִּי לָא יִמְצָא עַרְבוּבָא.

מַה רָאָה? רָאָה שְׁלֵהֲבַת שֶׁל אִשׁ

לוֹהֲטָת, הוֹלֶכֶת וְטָסָה בֵּין מַחְנוֹתָיו.

אָמַר יַעֲקֹב, מוּטָב לְנִסְעַ מִכָּאן, וְהִנֵּהֲרָה

מִפְּסִיק בִּינִינוּ, וְלֹא תִמְצָא עַרְבוּבָא.

מִיד - וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבִירֶם אֶת הַנָּחַל. וַיִּוְתַר

יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, מִכָּאן לְמַדְנּוּ, מִי שְׁנִמְצָא

לְבִדּוֹ בְּבִית בְּלִילָה, אֲוִ בַּיּוֹם בְּבִית

מִיַּחַד, כֹּל שְׁכָן בְּלִילָה, מַה זֶה מִיַּחַד?

מִיַּחַד מִשְׁאָר הַבָּתִּים, אֲוִ מִי שֶׁהוֹלֵךְ

לְבִדּוֹ בְּלִילָה, יְכִיל לְהַנְזִיק.

בֵּא רָאָה, וַיִּוְתַר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, אֲז -

וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ וְגו'. שְׁנִינּוּ, הוּא פֹא

מִצַּד הַדִּין, וְשִׁלְטוֹנוֹ בְּצַד שֶׁל הַלִּילָה.

מַה זֶה בְּצַד הַלִּילָה? לְהַפְּנֵס לְגִלוּת

(בְּגִלוּתָם). פִּיּוֹן שְׁעָלָה הָאֲוִר, תְּשַׁשׁ כְּחוֹ,

וּמִתְגַּבַּר עָלָיו הַכַּח שֶׁל יַעֲקֹב, (הוּא)

שְׁהֵרִי מִצַּד הַלִּילָה הוּא פֹא. וּבְזִמְנָן

שְׁהֵרִי לִילָה, לָא הֵיָה יְכִיל לוֹ יַעֲקֹב.

כְּשֶׁעָלָה הָאֲוִר, הִתְחַזַּק הַכַּח שֶׁל יַעֲקֹב

וְאַחַז בּוֹ, וְהִתְגַּבַּר עָלָיו. רָאָה אוֹתוֹ

יַעֲקֹב שֶׁהֵנָּה הוּא שְׁלִיחַ.

אָמַר לוֹ, עֲזֹב אוֹתָךְ, שְׂאִינִי יְכִיל לָךְ.

מַה הַטַּעַם לֹא יְכִיל לוֹ? מִשּׁוּם שֶׁהֵיָה

עוֹלָה הָאֲוִר, וְנִשְׁפַּר הַכַּח שְׁלוֹ,

שְׁכָתוּב (אִיּוֹב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכַבִּי בְּקָר

וַיִּרְיעוּ כֹּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מַה זֶה וַיִּרְיעוּ?

שְׁנַשְׁבְּרוּ כֹּל אוֹתָם שְׁבָאִים מִצַּד הַדִּין.

אֲז הִתְחַזַּק יַעֲקֹב וְאַחַז בּוֹ.

אָמַר לִיה שְׁבוּק לִי דְלָא יְכִילָנָא לָךְ. מָאֵי טַעֲמָא לָא יְכִיל לִיה. בְּגִין דְּהוּה

סָלִיק נַהֲרָא, וְאַתְפַּר חֵילָא דִּידִיה, דְּכְתִיב, (אִיּוֹב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכַבִּי

בְּקָר וַיִּרְיעוּ כֹּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאֵי וַיִּרְיעוּ. דְּאַתְפְּרוּ כֹּל אִינוּן דְּאַתִּינָן מִסְטָרָא

דְּדִינָא. כְּדִין אֲתַתְקַף יַעֲקֹב וְאַחִיד בִּיה.

אמר לו, שלחני כי עלה השחר, הגיע הזמן לשבח את שבחו של הקדוש ברוך הוא ולהתכנס. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. אם תברכני הנה צריך להיות! מה זה אם ברכתני? אלא אמר לו יעקב, ודאי שאבא בך אותי אותן הברכות שרצה לברך את עשו, ואני פוחד ממך על אותן הברכות, אם תודה לי עליהן (א) אם לא, או שימצא עלי מקטרג בגללם.

מיד אמר לו, ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. מה אמר לו? אלא כך אמר לו, לא בהתחכמות ולא בעקבות (שלק) הרוחת את אותן הברכות, לא יאמר עוד שמך יעקב, שהרי לא בעקבות זה הנה, כי אם ישראל, ודאי ישראל הודה עליך וממנו יצאו הברכות, משום שאמה אחוז בו, ועל זה אני וכל שאר האוכלוסין הודינו עליהן.

כי שרית עם אלהים ואם אנשים ותוכל. עם אלהים - כל אותם שבאים מצד הדין הקשה. ועם אנשים - זה עשו והאוכלוסים שלו. ותוכל - כלת להם, והם לא יכלו לך. ולא עזב אותו יעקב עד שהודה לו על אותן הברכות. זהו שכתוב ויברך אתו שם.

בא ראה, בשעה שעלה האור, נכנעים כל אותם בעלי הדינים ואינם נמצאים, וכנסת ישראל מספרת עם הקדוש ברוך הוא. ואותה השעה היא עת רצון לפל, ומושיט לה המלך ולכל אותם שנמצאים עמה שרביט של חוט של חסד, להמצא בשלמות עם המלך הקדוש, והנה נתבאר.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא נמצא עם כנסת ישראל, באותם הזמנים שנמצא עמה, והיא מעוררת רעותא לגביה בקדמיתא,

אמר ליה שלחני כי עלה השחר, מטא זמנא לשבחא שבחא דקודשא בריך הוא, ולא תפנשא. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, אם תברכני מיבעי ליה, מאי אם ברכתני. אלא אמר ליה יעקב, ודאי אבא בריך לי אינון ברקאן דבעא לברכא לעשו, ומסתפינא מנך, על אינון ברקאן, אי אודית עליהו, (א) אי לאו, או תשתכח עלי מקטרגא בגיניהון.

מיד אמר ליה, ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. מאי קאמר ליה, אלא הכי קאמר ליה, לאו בחפימו, ולאו בעוקבא (דילק), רווחת לאינון ברקאן, לא יאמר עוד שמך יעקב, דהא לאו בעוקבא הוה, כי אם ישראל, ישראל ודאי אודי עלך, ומניה נפקו ברקאן, בגין דאנת אחיד ביה, ועל דא, אנא וכל שאר אוכלוסין, אודינא עליהו.

כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל, עם אלהים כל אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. ועם אנשים, דא עשו ואוכלוסין דיליה. ותוכל, יכילת להון, ואינון לא יכלין לך. ולא שביק ליה יעקב, עד דאודי ליה על אינון ברקאן, דהא הוא דכתיב ויברך אותו שם.

תא חזי, בשעתא דסליק נהורא, אתפפין כל אינון מארי דדינין, ולא משתפחי, ופנסת ישראל משתעי ביה בקודשא בריך הוא. והיא שעתא עידן דרענא הוא לכלא, ואושיט לה מלפא ולכל אינון דמשתפחי עמה, שרביטא דחוטא דחסד, לאשתפחא בשלימו במלפא קדישא, והא אתמר.

תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא אשתכח בה כנסת ישראל, באינון זמנין דאשתכח עמה, והיא מתערת רעותא לגביה בקדמיתא,

בְּרֵאשׁוֹנָה, וּמוֹשַׁכְתָּ אוֹתוֹ אֵלֶיךָ
בְּרֹב חֲבֵה וּתְשׁוּקָה, אִזּוּ מִתְמַלְאֵת
מִצַּד הַיָּמִין, וְכַמָּה אוֹכְלוֹסִים
נִמְצָאִים בְּצַד הַיָּמִין בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת. וְכִשְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מַעִיר חֲבִיבוֹת וְרִצּוֹן בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְהִיא מַעִירָה אַחַר כֵּךְ, וְלֹא בְזִמְזִן
שֶׁהוּא מַעִיר, אִזּוּ הַכֹּל נִמְצָא בְּצַד
הַנֶּקְבָה, וְהַשְׂמַאל מִתְעוֹרֵר, וְכַמָּה
אוֹכְלוֹסִים עוֹמְדִים וּמִתְעוֹרְרִים
בְּצַד הַשְׂמַאל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כִּי
גַם פְּתוּב, (וְהוּא שְׂכָתוּב) אֵשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ
וְיִלְדָה זָכָר וְגו'. מָה הַטַּעַם?
שְׁנֵינֵינוּ, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן נִמְצָא כְּמוֹ
הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְזֶה כְּדוּגְמָא שֶׁל
זֶה.

וְעַל זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר
זָכָר אוֹ נְקֵבָה, שְׂיִמְצָא רִצּוֹן
בְּעוֹלָם. וּבְכָל צְרִיף אָדָם לְהַדְבִּיק
רִצּוֹן לְמַעְלָה אֶל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׂיִמְצָאוּ רִצּוֹנוֹת בְּעוֹלָם.
אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם
יּוֹדְעִים לְהַדְבִּיק אֶת רִצּוֹנָם אֶל
הַמְּלַךְ הַקְדוּשׁ, עֲלֵיהֶם פְּתוּב,
(דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה'
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת
אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת וְגו'. רַבִּי
יְהוּדָה פֶּתַח וְאָמַר, (שִׁיר א) אֶל
תְּרַאנִי שְׂאֲנִי שְׂחַרְחַרְתָּ שְׂשׂוּפְתַנִּי
הַשֶּׁמֶשׁ. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר, אֲבָל
בְּשַׁעַה שֶׁהַלְבָּנָה מִתְכַּסֶּית בַּגְּלוֹת,
הִיא אוֹמְרָת, אֶל תְּרַאנִי. לֹא שֶׁהִיא
מְצוּיָה שְׂלֹא לְרֵאוֹת אוֹתָהּ, אֲלָא
מִשּׁוּם שֶׁהִיא רוֹאָה אֶת תְּשׁוּבָתָם
שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵלֶיךָ, לְרֵאוֹת אֶת
אוֹרָהּ, הִיא אוֹמְרָת אֶל תְּרַאנִי, לֹא
תוֹכְלוּ לְרֵאוֹת אוֹתִי. אֶל תְּרַאנִי
וְדַאי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂאֲנִי כְּקִדְרוֹת.
מָה זֶה שְׂחַרְחַרְתָּ? שְׂחַרְחַה הִזְיָה
צְרִיף לִהְיוֹת! אֲלָא שְׂפִי קִדְרִיוֹת,

וּמִשְׁכַּאת לִי לְגִבָּה, בְּסִגְיֵאוֹת חֲבֵתָא
וְתִיאוּבְתָא, כְּדִין אֶתְמַלְיָא מִסְטָרָא דִּימִינָא,
וְכַמָּה אוֹכְלוֹסִין מִשְׂתַּפְּחִי בְּסְטָרָא דִּימִינָא,
בְּכֻלְהוֹ עֲלָמִין. וְכַד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְעַר
חֲבִיבוֹתָא וְרַעוּתָא בְּקִדְמִיתָא, וְהִיא (דף מה ע"ב)
אֶתְעַרְתָּ לְבִתְרָא, וְלֹאוּ בְּזִמְזִנָא דְאִיהוּ אֶתְעַר, כְּדִין
כֹּלָא בְּסְטָרָא דְנוֹקְבָא אֲשֶׁתְּכַח, וּשְׂמַאלָא
אֶתְעַר, וְכַמָּה אוֹכְלוֹסִין קִיָּיִמִי וּמִתְעַרִי בְּסְטָרָא
דְשְׂמַאלָא בְּכֻלְהוֹ עֲלָמִין. כְּהֵאִי גְוּוֹנָא
כְּתִיב, (נ"א קְרָא הוּא דְכְּתִיב) אֵשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה
זָכָר וְגו'. מָאי טַעְמָא. תְּנִינָן, עֲלָמָא תַתָּא
כְּגוּוֹנָא דְעֲלָמָא עֲלָאָה אֲשֶׁתְּכַח, וְדָא כְּדוּגְמָא
דְדָא.

וְעַל דָּא, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹזֵר דְכָר אוֹ נוֹקְבָא,
לֹא שְׂתַפְּחָא רַעוּתָא בְּעֲלָמָא. וּבְכֹלָא בְּעִי
בַר נֶשׁ לֹא תִדְבַקָא רַעוּתָא לְעֵילָא לְגַבִּי קַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, לֹא שְׂתַפְּחָא רַעוּוֹן בְּעֲלָמָא. זְכָאָה
חֻלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקֵינָא, דְאֵינּוֹן יְדַעִין לְאֶדְבַקָא
רַעוּתְהוֹן לְגַבִּי מִלְּפָא קַדִּישָׁא, עֲלִייהוּ כְּתִיב,
(דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם
הַיּוֹם.

אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפְחַת אוֹ
בְּהֶרֶת וְגו'. (ויקרא יג) רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח
וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אֶל תְּרַאוּנִי שְׂאֲנִי שְׂחַרְחַרְתָּ
שְׂשׂוּפְתַנִּי הַשֶּׁמֶשׁ, הֵאִי קְרָא אֶתְמַר, אֲבָל
בְּשַׁעַתָּא דְסִיְהָרָא אֶתְכַסֶּיָא בַּגְּלוֹתָא, הִיא
אֹמְרָה, אֶל תְּרַאוּנִי. לֹאוּ דְאִיהִי פְקִידַת דְלָא
לְמַחְמִי לָהּ, אֲלָא בְּגִין דְאִיהִי חֲמַת תִּיאוּבְתָא
דִּישְׂרָאֵל לְגִבָּה, לְמַחְמִי נְהוּרָהָא, הִיא אֹמְרָת
אֶל תְּרַאוּנִי, לֹא תִיכְלוּן לְמַחְמִי לִי. אֶל תְּרַאוּנִי
וְדַאי. מָאי טַעְמָא. בְּגִין שְׂאֲנִי שְׂחַרְחַרְתָּ, בְּגִין
דְאֵנָא בְּקִדְרוּתָא.

מָאי שְׂחַרְחַרְתָּ, שְׂחַרְחַה מִיבְעִי לִי. אֲלָא, תְּרִין קִדְרוּתִי, חַד שְׂשׂוּפְתַנִּי

אחת - ששזפתני השמש, שהסתלק ממני השמש להאיר לי ולהסתכל בי, ואחת - שבני אמי נחרו בי.

ששזפתני?! שזפתני היה צריך להיות! אלא רמז הוא רמז, בשש. שבאשר מאיר השמש, בששה אורות הוא מאיר, וכשסתלק, כל אותם ששת האורות מסתלקים. בני אמי - אלו הם שבאים מצד הדין הקשה. נחרו בי, כמו שנאמר נחר גרוני. זהו שכתוב (איכה ה) על צוארנו נרדפנו. שבאשר היו ישראל נכנסים לגלות, היו הולכים ידיהם מהדקות לאחור, ורחים על צוארם, ולא יכלו לפתח את הפה.

שמוני נטרה את הפרמים, ללכת לגלות, לשמר את שאר העמים בשביל ישראל. פרמי שלי לא נטרתי, שהרי לא יכלתי לשמר אותם ככראשונה. כראשונה שמרתי את פרמי שלי, וממנו נשמרו שאר הפרמים. עכשו אני שומרת את שאר הפרמים בשביל פרמי שלי שיהיה שמור ביניהם. רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. כשהגיעו לשדה אחת, ראו עץ אפרסמון אחד בצד ימין הדרך. אמר רבי יוסי, עטיפה של עשן מצויה בעינים, אין לנו רשות לראות בשמחה מיום שחרב בית המקדש.

פתח ואמר, (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. פיון שאמר לה' הארץ ומלואה, למה תבל ויושבי בה? וכי תבל איננה מן הארץ? אלא כן אמר, לה' הארץ ומלואה - זו הארץ הקדושה, שנקראת עץ החיים. תבל ויושבי בה - אלו שאר הארצות, כמו שנאמר (שם ט) והוא ישפט תבל בצדק, שתבל תלויה בצדק, והכל דבר אחד.

השמש, דאסתלק מני שמשא, לאנהרא לי, ולאסתכלא בי. וחד דבני אמי נחרו בי.

ששזפתני, שזפתני מיבעי ליה. אלא רמז הוא דקא רמיז, בשש. דכד נהרא שמשא בשש נהורין נהיר, וכד אסתלק, כל אינון שית נהורין אסתלקו. בני אמי, אלין אינון דאתין מסטרא דדינא קשיא. נחרו בי, כמה דאת אמר (תהלים ט) נחר גרוני, הדא הוא דכתיב, (איכה ה) על צוארנו נרדפנו דכד הו עיילין ישראל בגלותא, הו אזלי ידיהו מהדקן לאחורא, וריחיין על צואריהון, ולא יכילו לאפתחא פומא.

שמוני נוטרה את הפרמים, למהך בגלותא, לנטרא לשאר עמין בגינהון דישראל. פרמי שלי לא נטרתי, דהא לא יכילנא לנטרא להון פד בקדמיתא. בקדמיתא נטירנא כרמי שלי, ומניה אתנטרו שאר פרמין. השתא נטירנא שאר פרמין בגין פרמי שלי דלהוי נטיר בינייהו.

רבי חייא ורבי יוסי הו אזלי באורחא, פד מטו חד בי חקל, חמו חד דפטירא דקיטפא בין ארחא לסטר ימינא. אמר רבי יוסי, עטיפא דקוטרא בעיינין שכח, לית לן רשו למחמי בחדוותא, מיומא דאתחריב בי מקדשא.

פתח ואמר, (תהלים כד) ליי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, פיון דאמר ליי' הארץ ומלואה, אמאי תבל ויושבי בה, וכי תבל לאו מן ארעא הוא. אלא הכי קאמר, ליי' הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא, דאקרי ארץ החיים. תבל ויושבי בה, דא שאר ארעאן, כמה דאת אמר (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק, דתבל בצדק תליא, וכלא חד מלא.

רבי חייא אָמר, לִי הָאָרֶץ וּמְלוּאָה. הָאָרֶץ תִּינַח, וּמְלוּאָה מָאי הִיא. אֵלָא אֵלִין נִשְׁמַתִּין דְּצַדִּיקָיָא. תֵּבֵל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ, תֵּבֵל : דָּא אַרְעָא דְלַתְתָּא. וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ : אֵלִין אֵינּוֹן בְּנֵי נָשָׂא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכֵי בְּמָאי אוֹקִימְנָא כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה. אָמַר לִיה וַדָּאי הָכֵי הוּא, דְּהֵהִיא אַרְץ הַחַיִּים עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה, דְּכֻלְהוּ נִפְקֵי מֵהָהוּא נָהַר עֲלָאָה דְּנַגִּיד וְנִפְקֵי מֵעֵדֶן, וּבָהוּ אֲתַתְּקִנַּת לְאַתְעֵטְרָא בְּמִלְפָּא קַדִּישָׁא, וְלִמְיֻזָּן עֲלִמְיֻזָּן. (ויבגין כד).

אָת הָעוֹלָמוֹת. (וימשום כד)

מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ וְגוֹ', נָקִי כַפַּיִם וְכֹר לֵבב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא נִפְשֵׁי וְגוֹ'. נִפְשׁוּ כְּתוּב, מַה זֶה נִפְשֵׁי וְנִפְשׁוּ? אֵלָא הַכֹּל דְּכֹר אַחַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה בְּנִפְשׁוֹ. (שמואל א-ב) כְּאֲשֶׁר בְּלִבִּי וּבְנִפְשֵׁי יַעֲשֶׂה. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ נֶאֱחָז בְּאוֹתוֹ לֵב וּבְאוֹתָהּ נִפְשׁ, וְעַל כֵּן לֹא נִשְׂא לְשׂוּא נִפְשׁוֹ.

בְּעוֹדֵם הוֹלְכִים, פְּגָשׁוּ בְּאִישׁ אַחַד, וּפְנִיּוֹ מִלְּאוֹת בְּמִכּוֹת, וְהָיָה קָם מִתַּחַת אֵילָן אַחַד. הִסְתַּפְּלוּ בּוֹ, וְרָאוּ פְּנֵי אַדְמוֹת בְּאוֹתָן הַמִּכּוֹת. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, מִי אֶתָּה? אָמַר לוֹ, אֲנִי יְהוּדִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חוּטָא הוּא, שְׂאָם לֹא כְּף, לֹא נִרְשָׁמוּ פְּנֵי בְּאֵלוֹ הַחִלָּאִים הַרְעִים, וְאֵלוֹ לֹא נִקְרְאִים יְסוּרִים שֶׁל אַהֲבָה. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כְּף הוּא וַדָּאי, שְׂיִסוּרִים שֶׁל אַהֲבָה מְכַסִּים הֵם מִבְּנֵי אָדָם.

בֹּא רְאֵה, שְׁפָתוֹב אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת. הִנֵּה שְׁלֹשָׁה מִיָּנִים פְּאָן, וְכֻלָּם נִקְרְאִים נִגְעַ צְרַעַת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְהִיא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנִגְעַ צְרַעַת. מַה זֶה נִגְעַ צְרַעַת? הַסְּגָרָה, הַסְּגָרָה בְּכָל, וְכַתוּב וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגוֹ'. אָבֵל

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, לִי הָאָרֶץ וּמְלוּאָה. הָאָרֶץ תִּינַח, וּמְלוּאָה מָאי הִיא. אֵלָא אֵלִין נִשְׁמַתִּין דְּצַדִּיקָיָא. תֵּבֵל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ, תֵּבֵל : דָּא אַרְעָא דְלַתְתָּא. וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ : אֵלִין אֵינּוֹן בְּנֵי נָשָׂא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכֵי בְּמָאי אוֹקִימְנָא כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה. אָמַר לִיה וַדָּאי הָכֵי הוּא, דְּהֵהִיא אַרְץ הַחַיִּים עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה, דְּכֻלְהוּ נִפְקֵי מֵהָהוּא נָהַר עֲלָאָה דְּנַגִּיד וְנִפְקֵי מֵעֵדֶן, וּבָהוּ אֲתַתְּקִנַּת לְאַתְעֵטְרָא בְּמִלְפָּא קַדִּישָׁא, וְלִמְיֻזָּן עֲלִמְיֻזָּן. (ויבגין כד).

מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ וְגוֹ', נָקִי כַפַּיִם וְכֹר לֵבב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׂוּא נִפְשֵׁי וְגוֹ'. נִפְשׁוּ כְּתוּב, מַהוּ נִפְשֵׁי וְנִפְשׁוּ. אֵלָא כְּלָא חַד מְלָה, כְּמַה דְּאֵתָּ אָמַר (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה בְּנִפְשׁוֹ (שמואל א, ב) כְּאֲשֶׁר בְּלִבִּי וּבְנִפְשֵׁי יַעֲשֶׂה. וְדוֹד מְלָפָא אֲתַתְּחִיד בְּהָהוּא לֵב וּבְהָהוּא נִפְשׁ, וְעַל דָּא לֹא נִשְׂא לְשׂוּא נִפְשׁוֹ.

עַד דְּהוּוּ אַזְלִי, אַעֲרַעוּ בְּחַד פֶּר נֶשׁ, וְאַנְפוּי מְלִיִּין מְכַתְּשִׁין, וְהָיָה קָם מִתַּחַת אֵילָנָא חַד, אֲסַתְּפְלוּ בֵּיהּ, וְחָמוּ (דף מ"ו ע"א) אַנְפוּי סוּמְקִין בְּאֵינּוֹן מְכַתְּשִׁין. אָמַר רַבִּי חֵיִיא מָאָן אַנְתָּ. אָמַר לִיה יוֹדָאי אָנָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי חֲטָאָה הוּא, דָּאי לָאוּ הָכֵי, לָא אֲתַרְשִׁימוּ אַנְפוּי בְּאֵלִין מְרַעִין בִּישִׁין, וְאֵלִין לָא אַקְרוּן יְסוּרִין דְּאַהֲבָה. אָמַר רַבִּי חֵיִיא הָכֵי הוּא וַדָּאי, דִּיְסוּרִין דְּאַהֲבָה מִתַּחְפִּיִּין אֵינּוֹן מִבְּנֵי נָשָׂא.

תָּא חֲזִי, דְּכַתִּיב אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת. הָא תֵּלַת זִינִין הָכָא, וְכֻלְהוּ אַקְרוּן נִגְעַ צְרַעַת, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב וְהִיא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנִגְעַ צְרַעַת. מָאי נִגְעַ צְרַעַת. סְגִירוּ. סְגִירוּ בְּכָלָא, וְכַתִּיב וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגוֹ'. אָבֵל אֵינּוֹן דִּיתְחַזוּן לְכֹר

אותם שיִראו לחוץ, פתוב וְרָאֵהוּ הפהן וְטָמֵא אתו. שְׁהִירֵי וְדָאֵי אותם שיִראו בחוץ בבְּנֵי אָדָם, הם בָּאִים מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְאִינָם יְסוּרִים שֶׁל אֶהְבָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִנֵּין לָנוּ? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, שְׁפִתוֹב (משלי כז) טוֹבָה תוֹכַחַת מְגִלָּה מֵאֶהְבָּה מְסַתְּרַת.

אִיזוּהִי תוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה? (וזה תוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה כַּאֲשֶׁר הִיא) מְסַתְּרַת מִבְּנֵי אָדָם. כְּמוֹ זֶה מִי שְׁמוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ בְּאֶהְבָּה, צָרִיף לְהַסְתִּיר דְּבָרָיו מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁלֹּא יִתְבַּשֵּׂשׂ מֵהֶם חֲבֵרוֹ. וְאִם דְּבָרָיו הֵם בְּגִלּוּי לְפָנֵי בְּנֵי אָדָם, אִינָם בְּאֶהְבָּה.

כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, כְּשִׁמוֹכִיחַ אֶת הָאָדָם, בְּכָל הוּא מוֹכִיחַ בְּאֶהְבָּה. בְּרֵאשׁוֹנָה מִכָּה אוֹתוֹ בְּגוּפוֹ בְּפָנִים. אִם חוֹזֵר בּוֹ - מוֹטֵב, וְאִם לֹא - מִכָּה אוֹתוֹ תַּחַת לְבוּשׁוֹ, וְאֵלּוּ (בערוך) נִקְרְאִים יְסוּרִים שֶׁל אֶהְבָּה. אִם חוֹזֵר בּוֹ - מוֹטֵב, וְאִם לֹא - מִכָּה אוֹתוֹ בְּגִלּוּי בְּפָנָיו, לְפָנֵי כָּל־ם, כְּדֵי שִׁסְתַּכְּלוּ בּוֹ וַיִּדְעוּ שֶׁהֵנָּה הוּא חוֹטֵא, וְלֹא אֶהוֹב שֶׁל רְבוּנוֹ הוּא.

אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּקֶשֶׁר שֶׁל עֵצָה אַחַת בְּאַתֶּם אֵלַי, וְדָאֵי אִינָכֶם אֵלֶּא מֵאוֹתָם שְׁדִיּוּרָם בְּבֵית רִשְׁבָּ"י, שֶׁלֹּא פוֹחֲדִים מֵהַפֵּל. אִם בְּנֵי שְׂבָאִים אַחֲרֵי יִתְגַּדּוּ בְּכֶם, אִיף דְּבָרֵיכֶם בְּגִלּוּי? אָמַר לוֹ, הַתּוֹרָה כִּף הִיא, שְׁפִתוֹב (משלי א) בְּרֵאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בְּעִיר אֲמֶרֶיָּה תֵאמַר. וּמָה אִם בְּדְבָרֵי תוֹרָה אָנוּ פוֹחֲדִים מִפְּנֵיךְ, הָרִי נִמְצָא בְּבוּשָׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שֶׁהַתּוֹרָה צָרִיכָה צַחוּת. פִּתַּח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (מיכה ז) מִי אֵל כְּמוֹךָ נִשְׂא עוֹן וְגוֹ'. הָרִים יִדְּוּ וּבָכָה. בֵּינְתֵימֵם הִגִּיעוּ בְּנֵיוֹ. אָמַר בְּנוֹ הַקְּטָן, יֵשׁ כָּאֵן סִיוַע שְׁמִימִי.

פְּתִיב, וְרָאֵהוּ הַפְּהֵן וְטָמֵא אוֹתוֹ. דְּהָא וְדָאֵי אִינּוּן דִּיתְחִזּוּן לְבַר בְּבֵנֵי נְשָׂא, מְסַטְרָא דְמִסְאָבָא קָא אֲתִיין, וְלָאוּ יְסוּרִין דְּאֶהְבָּה נִינְהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִנָּא לָן. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, דְּכִתִּיב, טוֹבָה תוֹכַחַת מְגִלָּה מֵאֶהְבָּה

מְסַתְּרַת. אִי הִיא תוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה (כ"א אִינְהוּ תוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה כְּדִאִיחִי), מְסַתְּרַת מִבְּנֵי נְשָׂא. פְּגוּוֹנָא דָא מָאן דְּאוֹכַח לְחֲבֵרִיהּ בְּרַחֲמֵימּוּתָא, בְּעֵי לְאַסְתְּרָא מְלוֹי מִבְּנֵי נְשָׂא, דְּלֹא יִכְסוּף מִנִּייהוּ חֲבֵרִיהּ, וְאִי מְלוֹי אִינּוּן בְּאַתְגְּלִיָּא קָמִי בְּנֵי נְשָׂא, לָאוּ אִינּוּן בְּרַחֲמֵימּוּתָא.

בִּךְ קְדֻשָּׁא בְּרִיף הוּא כְּדִאוֹכַח לְבַר נֶשׁ, בְּכִלְא אוֹכַח בְּרַחֲמֵימּוּתָא, בְּקִדְמִיתָא מְחִי לִיהּ

בְּגִרְמִיהּ דְּלָגוּ. אִי הָדָר בִּיהּ, מוֹטֵב. וְאִי לָאו מְחִי לִיהּ תַּחֲוֹת תּוֹתְבִיהּ, וְאֵלִין (בערוך) אֲקִרוּן

יְסוּרִין דְּאֶהְבָּה, אִי הָדָר בִּיהּ מוֹטֵב, וְאִי לָאו מְחִי לִיהּ בְּאַתְגְּלִיָּא בְּאַנְפּוּי, קָמִי כִלְא, בְּגִין דִּיסְתַּכְּלוּן בִּיהּ, וַיִּנְדְּעוּן דְּהָא חֲטָאָה אִיהוּ,

וְלָאו רַחֲמֵימָא דְמֵאֲרִיהּ הוּא.

אָמַר לוֹן הֵהוּא בַר נֶשׁ, בְּקִיטְרָא דְעֵיטָא חַד אֲתִיתוּן גְּבָאִי, וְדָאֵי לָאו אֲתוּן אֶלָּא

מֵאִינּוּן דִּדְיוּרִיהוּן בְּבֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי דְלֹא דַחְלִין מִכִּלְא. אִי בְּנֵי דְאַתְיִין אֲבִתְרָאִי יִקְטְרְגוּ בְּכוּ, אִיף מְלִיִּיכוּ בְּאַתְגְּלִיָּא. אָמַר לִיהּ

אוֹרִיִּיתָא הָכִי הוּא, דְּכִתִּיב, (משלי א) בְּרֵאשׁ הַמִּיּוֹת הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בְּעִיר אֲמֶרֶיָּה

תֵאמַר. וּמָה אִי בְּמִלֵּי דְאוֹרִיִּיתָא אָנּוּן דַּחְלִי מְקַמְף, הָא נִשְׁתַּכַּח בְּכִסּוּפָא קָמִי קְדֻשָּׁא בְּרִיף הוּא. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא דְאוֹרִיִּיתָא בְּעֵי צַחוּתָא.

פִּתַּח הֵהוּא גְּבָרָא וְאָמַר (מיכה ז) מִי אֵל כְּמוֹךָ נִשְׂא עוֹן וְגוֹ'. אֲרִים יִדְּוּ וּבָכָה. אֲדִהְכִי מְטוּן בְּנוֹי. אָמַר בְּרִיהּ זְעִירָא סִיעַתָּא דְשְׁמִיָּא הָכָא.

פֶּתַח וְאָמַר (קהלת ז) אֵת הַכֹּל רְאִיתִי בְיַמֵּי הַבְּלִי יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מְאָרִיךְ בְּרַעְתּוֹ. הַפְּסוּק הַזֶּה לְמַדְנֵנוּ בְּבֵית רַבִּי דוֹסְתָאִי סָבָא, שֶׁהָיָה אוֹמֵר מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא סָבָא. אֵת הַכֹּל רְאִיתִי בְיַמֵּי הַבְּלִי, וְכִי שָׁלְמָה הַמְּלֶךְ שֶׁהָיָה חָכֵם עַל הַכֹּל, אֵיךְ אָמַר כֶּף שֶׁהוּא רָאָה הַכֹּל בְּזִמְנָן שֶׁהוּא הִלְךְ בְּחֻשְׁכִּים שֶׁל הָעוֹלָם? שֶׁהָרִי כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּחֻשְׁכִּים שֶׁל הָעוֹלָם, לֹא רוֹאֵה דָבָר וְלֹא יוֹדֵעַ דָּבָר?

אֲלֵא כֶּף נִתְפָּאֵר, בְּיַמֵּי שְׁלֹמֹה הַמְּלֶךְ עֲמֻדָה הַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ, וְשִׁלְמָה הִתְחַפֵּם עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְאָז רָאָה הַכֹּל וְיָדַע הַכֹּל. וּמָה רָאָה? רָאָה כ"ל, שֶׁלֹּא זֶה מִן הַלְּבָנָה, וְהָיָה מְאִיר לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ (לֹא בְּשִׁמְשׁ). זֶהוּ שֶׁפְּתוּב אֵת הַכֹּל רְאִיתִי בְיַמֵּי הַבְּלִי. מַה זֶה הַבְּלִי? זֶה הַלְּבָנָה שֶׁנִּכְלָלֶת מִן הַכֹּל, מִמִּים וְאֵשׁ וְרוּחַ יַחַד. כִּהְבֵּל שִׁיּוּצָא מִן הַפֶּה שֶׁכְּלוֹל מִן הַכֹּל. וְהוּא רָאָה כ"ל, בְּאוֹתוֹ הַהֶבֶל שֶׁלוֹ שֶׁאֲחֻז בּוֹ. יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, בֹּא וּרְאֵה, בְּזִמְנָן שֶׁמִּתְרַבֵּים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם, הַכ"ל הַזֶּה לֹא זֶה מִהַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וְהַכ"ל הַזֶּה נוֹטֵל כָּל שֶׁמֶן וּמִשְׁחָה וְשִׁמְחָה שֶׁלְמַעְלָה, וּמִתְמַלֵּא (דִּי וְרוּחַ) וְשִׁמְחָה וְגִדּוֹל, כְּדִי לְהַזְדַּוֵּג עִם הַלְּבָנָה, וְהוּא מְרוּיַח בְּשִׁבִילָהּ.

וּבְזִמְנָן שֶׁמִּתְרַבֵּים הַרְשָׁעִים בְּעוֹלָם וְהַלְּבָנָה נִחְשָׁכֶת, אִזְ הַצְּדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ. לֹא כְּתוּב צְדִיק נֶאֱבָד, אֲלֵא צְדִיק אֹבֵד, שֶׁהָרִי לֹא נִרְאָה (מִתְחַבֵּר) בְּלְבָנָה, וְלֹא נוֹטֵל שֶׁמֶן וּמִשְׁחָה וְשִׁמְחָה לְמַלְא אוֹתָהּ וְלִהְיוֹת עִמָּה. וְעַל זֶה צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, זֶה הַלְּבָנָה, שֶׁבְּגִלָּל הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא נִמְצָאֶת לְהַזְדַּוֵּג עִמּוֹ, הוּא אֹבֵד, שֶׁלֹּא

פֶּתַח וְאָמַר (קהלת ז) אֵת הַכֹּל רְאִיתִי בְיַמֵּי הַבְּלִי יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מְאָרִיךְ בְּרַעְתּוֹ. הַיֵּשׁ קָרָא אוֹלִיפְנָא בִּי רַבִּי דוֹסְתָאִי סָבָא, דְּהָוָה אָמַר מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יִיסָא סָבָא. אֵת הַכֹּל רְאִיתִי בְיַמֵּי הַבְּלִי, וְכִי שָׁלְמָה מְלֶכָא דְהָוָה חֲפִים עַל כָּלָא, אֵיךְ אָמַר הָכִי דְאִיהוּ חֲמָא כָּלָא בְּזִמְנָא דְאִיהוּ אֲזִיל בְּחֻשְׁכֵי עֲלָמָא דְהָא כָּל מָאן דְאִשְׁתַּדֵּל בְּחֻשְׁכֵי עֲלָמָא, לֹא חֲמִי מְדִי, וְלֹא יָדַע מְדִי.

אֲלֵא הָכִי אֲתַמַּר, בְּיוֹמוֹי דְשִׁלְמָה מְלֶכָא, קִיִּימָא סִיְהָרָא בְּאִשְׁלְמוֹתָא, וְאִתְחַפֵּם שְׁלֹמָה עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, וּכְדִין חֲמָא כָּלָא, וְיָדַע כָּלָא. וּמֵאִי חֲמָא. חֲמָא כ"ל, דְּלֹא אֲעָדִי מִן סִיְהָרָא. וְהָוָה נִהִיר לָהּ שֶׁמֶשׁא (כ"א ל"ה בְּשִׁמְשָׁא). הָדָא הוּא דְכִתִּיב אֵת הַכֹּל רְאִיתִי בְיַמֵּי הַבְּלִי. מָאן הַבְּלִי. דָּא סִיְהָרָא דְאִתְכְּלִילֶת מִן כָּלָא, מִן מִיָּא וְאִשָּׁא וְרוּחָא בְּחֻדָּא. כִּהְבֵּל דְנִפְיָק מִן פּוּמָא, דְכִלְיִל מִכָּלָא.

וְהוּא חֲמָא כ"ל, בְּהָוָה הֶבֶל דִּילִיָּהּ, דְאֲחִיד בִּיהּ. יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, תָּא חֲזִי, בְּזִמְנָא דְאִסְגִּיאוּ זַכָּאִין בְּעֲלָמָא, הָאִי כ"ל לֹא אֲעָדִי מִן סִיְהָרָא לְעֲלָמִין, וְהָאִי כ"ל נוֹטֵל כָּל מִשְׁחָה וְרַבּוּ וְחִדּוּ דְלְעִילָא, וְאִתְמַלֵּי (כ"א ידו"ו וְרוּי) וְחִדֵּי וְרַבִּי, בְּגִין לְאִזְדַּוּוּגָא בְּסִיְהָרָא, וְהוּא רְוּוּחַ בְּגִינָהּ.

וּבְזִמְנָא דְאִסְגִּיאוּ חֲזִיבִין בְּעֲלָמָא, וְסִיְהָרָא אִתְחַשְׁכַּת, כְּדִין צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, צְדִיק נֶאֱבָד לֹא כְּתִיב, אֲלֵא צְדִיק אֹבֵד, דְּהָא לֹא אִתְחַזִּי (כ"א אִתְחַבֵּר) בְּסִיְהָרָא, וְלֹא נוֹטֵל מִשְׁחָה וְרַבּוּ וְחִדּוּ לְמַלְיָא לָהּ, וְלֹאִזְדַּוּוּגָא עִמָּה. וְעַל דָּא צְדִיק אֹבֵד, בְּצַדְקוֹ, דָּא סִיְהָרָא, דְכִגִּין סִיְהָרָא דְלֹא אִשְׁתַּכַּחַת לְאִזְדַּוּוּגָא עִמָּיָה, הוּא אֲבִיד, דְּלֹא שְׂאִיב מִחִידּוֹ כְּמָה דְהָוָה עֲבִיד.

וְכַדִּין כָּל סֹטֵר שְׁמָא לֹא אֶתְעַר, וְחִיבִין
 מְאָרִיכִין בְּשִׁלוּהוּ (דף מ"ו ע"ב) בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא
 דְכָתִיב, וַיֵּשׁ רָשָׁע מְאָרִיךְ בְּרַעְתּוֹ. מְאִי בְרַעְתּוֹ
 בְּהוּא סֹטֵר (נ"א בְּהֵימָא רַעִי) דְאֶתְדַבֵּק בֵּיהּ.

תוּ יֵשׁ צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ, דְכַד חִיבִין סְגִיאוֹ
 בְּעֵלְמָא, וְדִינָא תִלְיָא (בְּחֻבְיֵיהוּ) צְדִיק אוֹבֵד
 בְּצַדְקוֹ, אִיהוּ אֶתְפֵּס בְּחֻבְיֵיהוּ, כְּגוֹן אַבָּא
 דְאֶתְפֵּס בְּחֻבְיֵיהוּ דְכַנֵּי מְאֵתִיהּ, דְהוּוּ כְּלֵהוּ
 חֲצִיפִין (לְגִבְיָהּ), וְהוּא לֹא אֶסְהִיד בְּהוּ וְלֹא
 אַכְסִיף לְהוּ לְעֵלְמִין, וּמְחִי בִידָן, דְלֹא נִתְגַּרִי
 בְּהוּ בְּרִשְׁיַעֲיָא (נ"א וְלֹא מְחִי בִידֵיהוֹן דְלֹא מִתְגַּרִי בְּהוּ). וְהוּוּ
 אָמַר לָן, (תְּהֵלִים לו') לְדוֹד אַל תִּתְחַר בְּמַרְעִים אַל
 תִּקְנֵא בְעֵשִׂי עוֹלָה. אָמַר אַבּוּי, וְדָאִי קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אַעֲנִישׁ לִי בְדָא, דְהָא הָוָה רְשׁוּ בִידֵי
 לְמַחָא בִידֵיהוּ, וְלֹא עֲבָדִית, וְלֹא
 אַכְסִיפְנָא (נ"א אוֹכִיחְנָא) לְהוּ, לֹא בְטָמִירוּ, וְלֹא
 בְּאֶתְגַּלְיָא.

תוּ פִתַּח בְּרִיָּה אַחְרָא וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּצְרַר יְיָ
 אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְר מִן הָאֲדָמָה וְגו' .
 וַיִּצְרַר יְיָ אֱלֹהִים, בְּתַרִי יוֹדִין, בְּתַרִין יִצְרִין,
 יִצְרַר טוֹב וַיִּצְרַר רַע, חַד לְקַבֵּל מֵיָא, וְחַד לְקַבֵּל
 אֲשָׁא. יְיָ אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא. אֶת הָאָדָם, כְּלִיל
 דְכַר וְנוֹקְבָא. עֶפְר מִן הָאֲדָמָה, דָּא עֶפְרָא
 דְאַרְעָא קְדִישָׁא, דְמִתְמָן אֶתְבְּרִי, וְהוּא אֶתְר
 דְבִי מְקַדְשָׁא.

וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים, דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא,
 דְאֶתְמַשְׁכָּא מְאִינוֹן חַיִּים דְלַעֲלִילָא. וַיְהִי
 הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, אָדָם אֶתְכַלִּיל בְּנִפְשָׁא
 קְדִישָׁא, מַחְיָה עֲלָאָה דְאַפִּיקַת אַרְעָא דְכָתִיב,
 תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ דְהֵיָא
 חַיָּה עֲלָאָה. (בראשית א)

שׁוֹאֵב מִהַשְׁמָחָה כְּמוֹ שְׁהִיָּה
 עוֹשָׂה. וְאִזּוּ מִתְעוֹרֵר כָּל צַד
 הַשְׁמָאֵל, וְהַרְשָׁעִים מְאָרִיכִים
 בְּשִׁלוּהוּ בְּעוֹלָם. זְהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּשׁ
 רָשָׁע מְאָרִיךְ בְּרַעְתּוֹ. מַה זֶה
 בְּרַעְתּוֹ? בְּאוֹתוֹ הַצַּד (בְּאוֹתָהּ רַעִי)
 שְׁנַדְבֵּק בּוּ.

עוֹד יֵשׁ צְדִיק אַבֵּד בְּצַדְקוֹ,
 שְׁכַפְּאֵר הַרְשָׁעִים רַבִּים בְּעוֹלָם
 וְהִדִּין תְּלוּי (בְּחֻסְאִיָּהֶם), הַצְדִּיק אַבֵּד
 בְּצַדְקוֹ, הוּא נִתְפֵּס בְּחֻסְאָם, כְּמוֹ
 אַבָּא שְׁנַתְפֵּס בְּחֻסְאֵי בְנֵי עִירוֹ,
 שְׁכָלָם הָיוּ חֲצוּפִים (אֲלִיּוֹ), וְהוּא
 לֹא הִתְרָה בְּהֶם וְלֹא בִישׁ אוֹתָם
 לְעוֹלָמִים, וּמַחָה כְּדִינּוּ שְׁלֹא
 נִתְגַּרֵּה בְּרִשְׁעִים (וְלֹא מַחָה בְּדָם שְׁלֹא
 לַחֲתָרוֹת בְּהֶם), וְהִיָּה אוֹמַר לְנוּ,
 (תְּהֵלִים לו') לְדוֹד אַל תִּתְחַר בְּמַרְעִים
 אַל תִּקְנֵא בְעֵשִׂי עוֹלָה. אָמַר אַבּוּי,
 וְדָאִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַעֲנִישׁ
 אוֹתִי בְּזוֹה, שְׁהִרִי הִיתָה רְשׁוֹת
 בְּיַדִּי לְמַחֹת בִּידֵיהֶם וְלֹא עֲשִׂיתִי,
 וְלֹא בִישְׁתִּי (הוֹכַחְתִּי) אוֹתָם לֹא
 בְּסִתְרָא וְלֹא בְּגִלוּי.

עוֹד פִּתַּח בְּנוֹ אַחַר וְאָמַר, (בראשית
 א) וַיִּצְרַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְר
 מִן הָאֲדָמָה וְגו' . וַיִּצְרַר ה' אֱלֹהִים,
 בְּשִׁנֵּי יוֹדִי"ם, בְּשִׁנֵּי יִצְרִים, יִצְרַר
 טוֹב וַיִּצְרַר רַע, אַחַד כְּנַגְדֵּי מִים
 וְאַחַד כְּנַגְדֵּי אֲש. ה' אֱלֹהִים - שֵׁם
 מְלֵא. אֶת הָאָדָם - כּוֹלֵל זָכָר
 וְנִקְבָּה. עֶפְר מִן הָאֲדָמָה - זֶה עֶפְר
 הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה, שְׁמִשְׁם נִבְרָא,
 וְהוּא מְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים - זוֹ
 הַנְּשִׁמָּה הַקְדוּשָׁה שְׁנִמְשַׁכְתָּ
 מֵאוֹתָם הַחַיִּים שְׁלִמְעֵלָה. וַיְהִי
 הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, אָדָם נְכַלֵּל
 בְּנֶפֶשׁ הַקְדוּשָׁה, מִהַחְיָה הַעֲלִיוֹנָה
 שְׁהוֹצִיאָהּ הָאָרֶץ, שְׁפָתוֹב (שֵׁם א)
 תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנְּפֵשׁ שֶׁל
 הַחַיָּה הַעֲלִיוֹנָה הֵיָא.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

השלמה מההשמטות סימן ו'

שְׁכֵתוֹב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה עֲלִיּוֹנָה, וּמִשּׁוֹם שֶׁהִנָּפֵשׁ חַיָּה הַזֶּה הִיא קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה, כִּשֶׁהָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה מוֹשְׁכַת אוֹתָהּ לְתוֹכָהּ וְנִכְלְלַת בָּהּ, אִזִּי קוֹרְאִים לָהּ נִשְׁמָה.

וּבֵא רֵאשֵׁי, בְּכָל זְמַן שֶׁאֲדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֲמֶת, וּפְּיּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים קְדוּשִׁים, בְּתַפְלָה וּבְתוֹרָה, הַנִּשְׁמָה הַזֶּה נִדְבָקַת בּוֹ, הוּא אֶהוּב שֶׁל רַבּוֹנוֹ, כִּמְה שׁוֹמְרִים שׁוֹמְרִים עָלָיו מִכָּל הַצְּדִידִים, רְשׁוּם הוּא לְטוֹב לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, וְהַשְׁכִּינָה הַקְדוּשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו. וְזוֹהִי שְׁעוּלָה לְמַעֲלָה וּמְדַבְּרַת לְפָנָי הַמְּלָךְ הַקְדוּשׁ, וְנִכְנַסַת לְכָל הַשְּׁעִירִים, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחָה בְּיָדָהּ. וְעַל זֶה נִקְרָאת רוּחַ מְדַבְּרַת, שְׁהָרִי לְכָל שְׁאֵר הַנְּפֹשׁוֹת (נִפְשׁוֹתֵינוּ) אֵין רְשׁוּת לְדַבֵּר לְפָנָי הַמְּלָךְ פְּרִט לְזוֹ.

וּבְזִמְנָן שֶׁהוּא מְסֻטָּה אֶת דְּרָכָיו, וּשְׁפֹתוֹתָיו וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים רָעִים, הַשְׁכִּינָה מְסַלְקַת מִמֶּנּוּ, וְהַנִּשְׁמָה הַקְדוּשָׁה עוֹבְרַת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִדְבָקַת בּוֹ. וּמִצַּד שֶׁל הַנְּחַשׁ הָרַע הַקָּשָׁה מִתְעוֹרְרַת רוּחַ אַחַת שֶׁמְשׁוֹטְטַת וְאוֹכְלַת בְּעוֹלָם, שְׁאֵין שׁוֹרָה אֲלֵא בְּמִקּוֹם שֶׁקְדָּשָׁה עֲלִיּוֹנָה הִסְתַּלְקָה מִשָּׁם. וְאוֹתָם דְּבּוֹרִים עוֹלִים לְמִקּוֹם הַנְּחַשׁ הָרַע, שֶׁהִפֵּל חוּזֵר לְמִקּוֹמוֹ. וּבִשְׁעָה שֶׁמְעַלִּים, הִפֵּל מְכַרְיִים וְאוֹמְרִים: הִסְתַּלְקוּ מִסְבִּיבּוֹ שֶׁל הַדְּבוּר הָרַע שֶׁל פְּלוֹנִי! פְּנוּ מִקּוֹם לְדַרְכּוֹ שֶׁל הַנְּחַשׁ הַקָּשָׁה!

וְאוֹתָהּ נִשְׁמָה עוֹלָה בְּבוּשָׁה וּבְצִרַת הַפֶּל, וְלֹא נוֹתְנִים לָהּ מִקּוֹם לְדַבֵּר כִּמְקַדָּם, וְאִז מְזַדְּמָן הַנְּחַשׁ. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַדְּבוּר הָרַע עוֹלָה בְּדָרְכִים יְדוּעוֹת וְשׁוֹרָה לְפָנָי הַנְּחַשׁ הַקָּשָׁה, כִּמְה רוּחַת מִתְעוֹרְרוֹת בְּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרְדַת

דְּכֵתוֹב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, דֶּהֱהוּא חַיָּה עֲלָאָה. וּבְגִין דֶּהֱאִי נֶפֶשׁ חַיָּה אִיְהִי קְדִישָׁא עֲלָאָה, כִּד אֲרַעָא קְדִישָׁא מְשַׁכָּא לָהּ בְּגוּוּה וְאִתְפְּלִילַת בָּהּ, כְּדִין קְרִינָן לָהּ נִשְׁמָה. וְהָא חֲזִי, בְּכָל זְמַנָּא דְּבַר נֶשׁ אֲזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוּט, וּפּוֹמִיָּה וְלִישְׁנִיָּה מְמַלְלָן מִלִּין קְדִישִׁין בְּצִלוֹתָא, בְּאוֹרֵייתָא. הֵאִי נִשְׁמַתָּא אִתְדַבְּקַת בִּיהּ, רַחֲמֵיָּא הוּא דְמֵאֲרִיָּה. כִּמְה נְטוּרִין נְטוּרִין לִיהּ מִכָּל סְטָרִין. רְשִׁימָא הוּא לְטַב לְעִילָא וְתַתָּא וּשְׁכִינְתָּא קְדִישָׁא שְׁרִיָּא עָלוּי. וְדָא הִיא דְסַלְקָא לְעִילָא וּמְמַלְלָא קָמִי מְלַכָּא קְדִישָׁא וְעִילָא בְּכָל תְּרַעִין וְלִית דִּימְחִי בִידָהָא. וְעַל דָּא אִתְקַרֵּי רוּחַ מְמַלְלָא. דֶּהֱא כָּל שְׁאֵר נִפְשַׁתָּא (נִפְשַׁתָּא) לִית לוֹן רְשׁוּ לְמַלְלָא קָמִי מְלַכָּא בַר הֵאִי.

וּבְזִמְנָא דֵּאִיְהוּ אֲסִי אֹרְחוּי וּשְׁפּוֹתֵיהּ וְלִישְׁנֵיהּ מְמַלְלָן מִלִּין בִּישִׁין, שְׁכִינְתָּא אִסְתַּלְקַת מִנֵּיהּ וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ וְלֹא אִתְדַבְּקַת בִּיהּ. וּמְסֻטָּרָא דְחוּיָא בִישָׁא תְקִיפָא אִתְעַר רוּחָא חָדָא דְשֵׁט וְאִכִּיל בְּעֵלְמָא, דִּלָּא שְׁרִיָּא אֲלֵא בְּאַתְרֵי דְקְדוּשָׁה עֲלָאָה אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן. וְאִינוּן מִלִּין סְלָקִין לְאַתְרֵי דְחוּיָא בִישָׁא, דְכֵלָּא לְאַתְרֵיהּ אִתְהַדְרֵי. וּבְשַׁעְתָּא דְסַלְקִין, כֵּלָּא מְכַרְיִין וְאִמְרִין אִסְתַּלְקוּ סוּחְרֵינֵיהּ דְמֵלָה בִישָׁא דְפְלַנְיָא. פְּנוּן אִתְרֵי לְאַרְחֵיהּ דְחוּיָא תְקִיפָא. וְהֵוִיא נִשְׁמָה סַלְקָא בְּכַסּוּפָא, בְּעֵאקוּ דְכֵלָּא. וְלֹא יְהִיבִין לָהּ אִתְרֵי לְמַלְלָא כְּמַלְקָדְמִין.

וּכְדִין חוּיָא אֲזַדְמָן. וְכִד הֵהִיא מְלָה בִישָׁא סַלְקָא בְּאוֹרְחִין יְדִיעָאן וּשְׁאֲרֵי קָמִי דְחוּיָא תְקִיפָא כִמְה רוּחִין מִתְעַרְיִין בְּעֵלְמָא וְרוּחָא עוֹלָה בְּדָרְכִים יְדוּעוֹת וְשׁוֹרָה לְפָנָי הַנְּחַשׁ הַקָּשָׁה, כִּמְה רוּחַת מִתְעוֹרְרוֹת בְּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרְדַת

מאותו הצד, ומוצאת שאותו אדם עורר אותה בדבור רע, והרי הרוח המדברת הקדושה עברה ממנו, אז שורה עליו ומטמאת אותו, ואז הוא סגור, ונפגם בשרו במראה פניו בכל, ועל זה כתוב שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו, נפשו ודאי. אותה שהיתה מדברת, נעשתה משתקת משום דבור רע. וכמו שענשו של אדם בזה משום אותו דבור רע, כך ענשו בגלל דבור טוב (שבא לידו שיכל לדבר ולא דבר). ע"כ מההשמטות.

בא ראה, בכל זמן שהנשמה הקדושה הזו נדבקת באדם, אהוב רבונו הוא. כמה שומרים שומרים אותו מכל הצדדים, רשום הוא לטוב, למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו.

ובזמן שהוא מסטה את דרכו, השכינה מסתלקת ממנו, והנשמה הקדושה לא נדבקת בו. ומצד הנחש הרע התקיף מתעוררת רוח אחת שמשוטטת והולכת בעולם, שלא שורה אלא במקום שהקדושה העליונה הסתלקה משם, ואז האישי נטמא, ונפגם בשרו במראה פניו בכל. ובא ראה, משום שנפש חיה הזו היא קדושה עליונה, כשמושכת אותה הארץ הקדושה ונכללת בתוכה, אז קוראים לה נשמה, וזו היא שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת בכל השערים, ואין מוחה בידה, ועל פן נקראת רוח ממללא, שהרי לכל שאר הנפשות אין רשות לדבר לפני המלך, פרט לזו.

ועל פן התורה מכריזה ואומרת: (תהלים לד) נצר לשונך מרע וגו', וכתוב (משלי כא) שמר פיו ולשונו וגו'. משום שאם שפתותיו

נחתא מההוא סטרא, ואשפח דההוא בר נש אתער ליה במלה בישא. והא רוחא ממללא קדישא אתעברת מניה, פדין שרייא עלוי וסאיב ליה, וכדין הוא סגיר ואתפגים בבשריה בחיזו דאנפוי בכלא. ועל דא כתיב (משלי כא) שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי, ההיא דהוה ממללא אתעבידת משתוקא בגין מלולא בישא וכמה דעונשא דבר נש בהאי, בגין מלה בישא, כך עונשיה בגין מלה טבא (דאתי לידיה דביביל למללא ולא קליל): (ער כאן מההשמטות).

תא חזי, בכל זמנא דהאי נשמתא קדישא, אתדבקת ביה בבר נש. רחימא הוא דמאריה. כמה נטורין נטורין ליה מפל סטורין, רשימא הוא לטב לעילא ותתא, ושכינתא קדישא שרייא עלוי.

ובזמנא דאיהו אסטי ארחוי, שכינתא אסתלקת מניה, ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה. ומסטרא דחויא בישא תקיפא, אתער רוחא חד, דשט ואזיל בעלמא, דלא שרייא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן. וכדין אסתאב בר נש, ואתפגים בבשריה, בחיזו דאנפוי בכלא.

ותא חזי, בגין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה, פד ארעא קדישא משכא לה, ואתפלילת בגווה, פדין קרינן לה נשמה. ודא היא דסלקא לעילא, וממללא קמי מלפא קדישא, ועיילא בכל תרעין, ולית דימחי בידהא. ועל דא אתקרי רוחא ממללא, דהא כל שאר נפשתא לית לון רשו למללא קמי מלפא, בר האי.

ועל דא אורייתא אכריזת ואמרת, (תהלים לד) נצור לשונך מרע וגו', וכתיב (משלי כא) שומר פיו ולשונו וגו', בגין דאי שפוטתיה ולישניה

וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים רָעִים, אֹתָם הַדְּבוּרִים עֹלִים לְמַעַלְהָ, וּבִשְׁעָה שְׁעוֹלִים, הַפֶּל מְכַרְזִים וְאוֹמְרִים: הַסְתַּלְּקוּ מִסְבִּיב הַדְּבוּר הֶרַע שֶׁל פְּלוֹנִי! פָּנוּ מִקּוֹם לְדַרְכוֹ שֶׁל הַנְּחֹשׁ הַתְּקִיף! אִז הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה עֹבְרַת מִמֶּנּוּ וּמִסְתַּלְּקַת וְלֹא יִכּוֹלָה לְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב.

וְהָיָה נִשְׁמָתָא סְלָקָא בְּכֹסוּפָא, בְּעֵאקוּ דְכָלְא, וְלֹא יִהְיֶין לָהּ אֲתַר כְּמַלְקָדְמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, שׁוֹמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְּרוֹת נַפְשׁוֹ. נִפְשׁוֹ וְדָאֵי הֵיכָא דְהוּא מְמַלְלָא, אֲתַעְבִּידַת מִשְׁתּוּקָא, בְּגִין מְלוּלָא בִישָׁא. וּכְדִין חוּיָא אֲזִדְמֵן, דְּכָלְא לְאַתְרֵיהּ אֲתַהֲדֵר, וְכֵד הֵיכָא מְלָה בִישָׁא סְלָקָא בְּאוֹרְחִין יְדִיעֵן, וְשָׂאֲרֵי קַמֵּיהּ דְּחוּיָא תְּקִיפָא, כְּמָה רִוְחִין מִתְעַרִין בְּעַלְמָא, וְרוּחָא נְחֻתָא מִהֵהוּא סְטָרָא, וְאַשְׁפַּח דֵּהֵהוּא בַר נֶשׁ אֲתַעַר לֵיהּ בְּמְלָה בִישָׁא, וְהָא רִוְחָא מְמַלְלָא קְדִישָׁא אֲתַעְבְּרָא מַנְיָה, כְּדִין שְׂרִיא עֲלוּי וְסָאִיב לֵיהּ, וּכְדִין הוּא סְגִיר.

כְּמוֹ שֶׁעָנְשׁוּ שֶׁל הָאִישׁ הַזֶּה מִשׁוּם דְּבוּר רַע, כִּף עָנְשׁוֹ מִשׁוּם דְּבוּר טוֹב, שָׂבָא לְדוֹ וְכָל לְדַבֵּר וְלֹא דַבֵּר. מִשׁוּם שֶׁפָּגַם אֹתָהּ הָרוּחַ הַמְמַלְלֵת, שֶׁהִיא מְתַקֶּנֶת לְדַבֵּר לְמַעַלְהָ וּלְדַבֵּר לְמַטָּה, וְהַכֵּל בְּקִדְשָׁהּ. כָּל שֶׁכֵּן אִם הָעַם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ עֲקָמָה, וְהוּא יִכּוֹל לְדַבֵּר לָהֶם וּלְהוֹכִיחַ אֹתָם, וְשׁוֹתֵק וְלֹא מְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁכְּתוּב נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב וְכַאֲבִי נְעַכְר.

נְעַכְר בְּמַכְתְּשִׁין דְּמִסְאַבוּתָא, וְדָא הוּא דְאָמַר דּוֹד (דף מ"ז ע"א) מְלָכָא אֲלֵקִי בְּהָאֵי, וְאַתְּפִנִי מַנְיָה, דְּכְתִיב, (תהלים כה) פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי. מֵהוּ פָּנָה אֵלַי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וַיִּפֶן אֶהָרָן.

מְמַלְלָן מְלִין בִישִׁין, אֵינוֹן מְלִין סְלָקִין לְעֵילָא, וּבִשְׁעָתָא דְסְלָקִין, כָּלְא מְכַרְזִין וְאַמְרִין אֲסְתַּלְּקוּ מִסּוּחְרַנְיָה דְמְלָה בִישָׁא דְפְלַנְיָא, פָּנוּן אֲתַר לְאַרְחֵיהּ דְּחוּיָא תְּקִיפָא. כְּדִין נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא אֲתַעְבְּרָא מַנְיָה וְאַסְתַּלְּקַת, וְלֹא יִכּוֹלָ לְמַלְלָא, כְּמָה דְאֵתָא אָמַר (תהלים ט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב.

וְהָיָה נִשְׁמָתָא סְלָקָא בְּכֹסוּפָא, בְּעֵאקוּ דְכָלְא, וְלֹא יִהְיֶין לָהּ אֲתַר כְּמַלְקָדְמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, שׁוֹמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְּרוֹת נַפְשׁוֹ. נִפְשׁוֹ וְדָאֵי הֵיכָא דְהוּא מְמַלְלָא, אֲתַעְבִּידַת מִשְׁתּוּקָא, בְּגִין מְלוּלָא בִישָׁא. וּכְדִין חוּיָא אֲזִדְמֵן, דְּכָלְא לְאַתְרֵיהּ אֲתַהֲדֵר, וְכֵד הֵיכָא מְלָה בִישָׁא סְלָקָא בְּאוֹרְחִין יְדִיעֵן, וְשָׂאֲרֵי קַמֵּיהּ דְּחוּיָא תְּקִיפָא, כְּמָה רִוְחִין מִתְעַרִין בְּעַלְמָא, וְרוּחָא נְחֻתָא מִהֵהוּא סְטָרָא, וְאַשְׁפַּח דֵּהֵהוּא בַר נֶשׁ אֲתַעַר לֵיהּ בְּמְלָה בִישָׁא, וְהָא רִוְחָא מְמַלְלָא קְדִישָׁא אֲתַעְבְּרָא מַנְיָה, כְּדִין שְׂרִיא עֲלוּי וְסָאִיב לֵיהּ, וּכְדִין הוּא סְגִיר.

כְּמָה דְּעוֹנְשָׁא דְהָאֵי בַר נֶשׁ בְּגִין מְלָה בִישָׁא. כִּף עוֹנְשִׁיהּ בְּגִין מְלָה טְבָא, דְּקֵאֲתִי לִידֵיהּ, וְיָכִיל לְמַלְלָא, וְלֹא מְלִיל. בְּגִין דְּפָגַם לָהּ הוּא רִוְחָא מְמַלְלָא, דֵּהֵי אֲתַתְּקֶנֶת לְמַלְלָא לְעֵילָא, וּלְמַלְלָא לְתַתָּא, וְכָלְא בְּקִדְוִשָׁה. כָּל שֶׁכֵּן אִי עֲמָא אֲזִלִין בְּאוֹרְחָא עֲקִימָא, וְהוּא יָכִיל לְמַלְלָא לָהּ וּלְאוּכְחָא לָהּ, וְשִׁתִּיק וְלֹא מְלִיל, כְּמָה דְאָמִינָא דְכְּתִיב, נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב וְכַאֲבִי נְעַכְר.

נְעַכְר בְּמַכְתְּשִׁין דְּמִסְאַבוּתָא, וְדָא הוּא דְאָמַר דּוֹד (דף מ"ז ע"א) מְלָכָא אֲלֵקִי בְּהָאֵי, וְאַתְּפִנִי מַנְיָה, דְּכְתִיב, (תהלים כה) פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי. מֵהוּ פָּנָה אֵלַי. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וַיִּפֶן אֶהָרָן.

אַהֲרֵן. נִחַתוּ רַבֵּי חֲזִיָּא וְרַבֵּי יוֹסִי, וּנְשָׁקוּהוּ. אֲזִדְּוִיגוּ כַּחֲדָא כֹּל הֵהוּא אֹרְחָא, קָרָא רַבֵּי חֲזִיָּא עָלְיֵיהוּ, (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם.

נִגַּע צָרַעַת פִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַפֶּה. (ויקרא יג) אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, הָאִי נִגַּע, כָּל גְּוֹוִינִין דִּילֵיהּ אֲתַעְרוּ בֵּהוּ חֲבֵרַיָּא, וְכִהְנָא הוּוּ יָדַע בֵּהוּ לְדַכְיָא וְלִמְסַאֲבָא, הוּוּ יָדַע, אֵינּוּן דִּהוּוּ יְסוּרִין דִּרְחִימוּתָא, אוֹ אֵינּוּן דִּאֲשַׁתְּכַחוּ בְּמֵאן דְּמָאִיס בֵּיהּ מְאָרִיָּה וְרַחִיק בֵּיהּ, דְּהָא לְפּוּם אֲרַחוּי דִּבְרַי נֶשׁ גְּרִים נִגַּע בְּעֵלְמָא.

בְּתוּב (תהלים קמא) אַל תֵּט לְבִי לְדַבֵּר רַע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִילוֹת בְּרָשָׁע, מִכָּאן תְּגִינֵן בְּאֲרַחָא דִּבְרַי נֶשׁ בְּעֵי לְמִיָּהֶן בֵּיהּ מִדְּבָרִין לֵיהּ. אָמַר רַבֵּי יִצְחָק, הָאִי קָרָא קְשִׁיא, וְכִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲסֻטֵי לֵיהּ לְבַר נֶשׁ לְמַהֶן בְּאַרְחַ חֲטָאָה, וְלִמְעַבַּד עוֹבְדִין בִּישִׁין, אִי הָכִי לֵית דִּינָא בְּעֵלְמָא דָּא, וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְאוֹרִיָּיתָא לֹא אֲתַתְּקַנְתָּ, דִּכְתִּיב בֵּיהּ אִם תִּשְׁמַע וְאִם לֹא תִשְׁמַע.

יָרְדוּ רַבֵּי חֲזִיָּא וְרַבֵּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּהוּ. הִתְחַבְּרוּ יַחַד כָּל אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ. קָרָא עָלֵיהֶם רַבֵּי חֲזִיָּא, (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם.

נִגַּע צָרַעַת פִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַפֶּה. אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, הַנִּגַּע הַזֶּה כָּכֵל הַגְּוִינִים שְׁלוֹ הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, וְהִפְהִין הֵיךְ יוֹדַע בְּהֶם לְטַהַר וְלְטַמֵּא, הֵיךְ יוֹדַע אוֹתָם שֶׁהֵיוּ יְסוּרִים שֶׁל אֲהֻבָּה, אוֹ אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ בְּמִי שֶׁמָּאָס בּוֹ רַבּוֹנוֹ וְהִרְחִיק אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי לְפִי דְרַכֵּי הָאִישׁ גּוֹרֵם נִגַּע בְּעוֹלָם.

בְּתוּב (תהלים קמא) אַל תֵּט לְבִי לְדַבֵּר רַע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִילוֹת בְּרָשָׁע. מִכָּאן שְׁנִינּוּ, בְּדֶרֶךְ שְׂבֵה רוּצָה אָדָם לְלַכֵּת, בֵּיהּ מְנַהֲיָגִים אוֹתוֹ. אָמַר רַבֵּי יִצְחָק, הַפְּסוּק הַזֶּה קֶשֶׁה, וְכִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַטֵּה אֶת הָאָדָם לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ שֶׁל חֲטָא וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים רָעִים? אִם כֵּן, אֵינֶן דִּין בְּזֵה הָעוֹלָם וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא, וְהַתּוֹרָה לֹא מְתַקְּנַת, שֶׁכְּתוּב בֵּיהּ אִם תִּשְׁמַע וְאִם לֹא תִשְׁמַע!

אַלָּא דוֹד הַזֶּהִיר אֶת לְבוֹ לְהַנְהִיגוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבַבְךָ. מַה זֶה וְהִשְׁבַּתְּ? אֵלָּא פַעַם אַחַת וּפַעַמִּים וְשִׁלַּשׁ לַחֲזוֹר כְּנֶגְדּוֹ, וְלִהְיוֹלֵךְ וְלִהְיוֹהִיר אוֹתוֹ. וְכֵן אָמַר לוֹ: אַל תֵּט לְבִי לְדַבֵּר רַע. לְלִבּוֹ אָמַר דוֹד, (בלומר) אַל תִּטֵּה לְפִי דְרַכֵּי הָאָדָם (וְכֵן אָמַר לוֹ: לְבִי, אַל תֵּט לְדַבֵּר רַע. שְׁהָרִי דְבַר) רַע גּוֹרֵם נִגַּע בְּעוֹלָם, וְהִדִּין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, וְהִינּוּ נִגַּע צָרַעַת.

נִגַּע צָרַעַת, הֵנָּה הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, אַבְּל צָרַעַת כְּתַרְגוּמוֹ. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, מַה זֶה כְּתַרְגוּמוֹ? הַסְּגָרָה, שֶׁסּוֹגֵר וְלֹא פּוֹתַח. וְכִשָּׁהוּא סוֹגֵר וְלֹא פּוֹתַח,

מִסְתַּפְּקִין אֲבָהֶן, כָּל שְׂכָן

אַלָּא דוֹד אַזְהִיר לְלִבֵּיהּ, לְדַבְּרָא לֵיהּ בְּאוֹרַח קְשׁוּט, כְּמַה דְאַתְּ אָמַר (דברים ד) וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבַבְךָ. מְאִי וְהִשְׁבַּתְּ. אֵלָּא זְמַנָּא חַד, וְתַרְוִין, וְתַלְתָּ, לְאַהֲדָרָא לְקַבְּלֵיהּ, וְלְדַבְּרָא, וְלְאַזְהִירָא לֵיהּ. וְהָכִי קָאֵמַר לֵיהּ, אַל תֵּט לְבִי לְדַבֵּר רַע, לְלִבֵּיהּ קָאֵמַר דוֹד (בלומר) אַל תֵּט לְפּוּם אוֹרְחוּי דִּבְרַי נֶשׁ (נ"א וְהָכִי קָאֵמַר לֵיהּ, לְבִי, אַל תֵּט לְדַבֵּר רַע דְּהָא דְבַר) רַע גְּרִים נִגַּע בְּעֵלְמָא, וְדִינָא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא, וְהִינּוּ נִגַּע צָרַעַת.

נִגַּע צָרַעַת, הֵא אֲתַעְרוּ חֲבֵרַיָּא, אַבְּל צָרַעַת כְּתַרְגוּמוֹ. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, מְאִי כְּתַרְגוּמוֹ. סְגִירוֹ, דְּסְגִיר וְלֹא פִתַח, וְכַד סְגִיר הוּא וְלֹא פִתַח, נִגַּע הוּא דְאַקְרִי. רַבֵּי יוֹסִי אָמַר, דְּלֹא

הוא נקרא נגע. רבי יוסי אָמר, שאין האבות נהנים, כל שפן הבנים, והינו שפּתוב נגע צרעת פי תהיה באדם, באדם ממש, ומכאן יורד למי שיוֹרד. נמצא נגע לכל מאותה ההסגרה.

אמר רבי יצחק, ודאי זהו סוד הדבר, שפּתוב (איכה ב) נאָר מקדשו. מה הטעם? משום שבני העולם גרמו את זה, שפּתוב (במדבר יט) את מקדש ה' טמא, טמא ממש. אמר רבי אלעזר, טמא משום שהסתלקה (השכינה ממנו) מי שהסתלקה, והנחש התקיף שרוי ומטיל זְהמא, ומטמא את מי שמטמא, וכלם משום חטאי העולם.

למדנו, כשמתחיל הנחש (החוק) להתגלות, מסתלקים הבננים והעמודים ועוברים, ובא הנחש התקיף ומטיל זְהמא, ואז נמצא המקדש טמא. מי המקדש? כמו שנאמר ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם. וכתוב (בראשית א) והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלהים ויאמר אל האשה. אל האשה ממש, שמקום המקדש נאָחו בתוכה, והינו את מקדש ה' טמא, משום חטאו, משום שהתגלה הנחש התקיף.

מה חטאו? זה לשון הרע, שבגלל לשון הרע הנחש מזדמן בין למעלה בין למטה, שפּתוב (במדבר כא) וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. השרפים או השרפים לא כתוב, אלא השרפים. מי השרפים? שפּתוב (תהלים עד) ראשי תנינים, (שנים). אָחד נאָחו למעלה ואָחד למטה) (שנים). אָחד חוזרים לפעמים) וכתוב (ישעיה ו) שרפים עמדים ממעל לו, ממעל לו ודאי, כמו שנאמר (איוב א) להתניצב על ה', ואז הסגרה בכל, ואין מי שפּותח. ועל זה פתוב, (משלי ל) כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחיתה

בנין. והיינו דכתיב נגע צרעת פי תהיה באדם, באדם ממש, ומכאן נחית למאן דנחית, אשתכח נגע לכלא, מההוא סגירו.

אמר רבי יצחק, ודאי דא הוא רזא דמלה, דכתיב, (איכה ב) נאָר מקדשו. מאי טעמא. משום דבני עלמא גרמו האי, דכתיב, (במדבר יט) את מקדש יי' טמא, טמא ממש. אמר רבי אלעזר, טמא, משום דאסתלקת (שכינה מניה) מאן דאסתלק, וחויא תקיפא שריא, ואטיל זוהמא, וסאיב למאן דסאיב, וכלהו בגין חובי עלמא.

תאני, כד שארי חויא (תקיפא) לאתגלאה, מסתלקין סמכין ובניינין ומתעברין, ואתי חויא תקיפא ואטיל זוהמא, וכדין אשתכח מקדשא מסאב, מאן מקדשא. כמה דאתמר (ויקרא יד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם. וכתיב (בראשית א) והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יי' אלהים ויאמר אל האשה. אל האשה ממש, דאתר מקדשא אתאחיד בגווה, והיינו את מקדש יי' טמא בגין חובי, משום דאתגליא חויא תקיפא.

מאן חובי. דא לישנא בישא, דבגין לישנא בישא, חויא אזדמן, בין לעילא בין לתתא, דכתיב, (במדבר כא) וישלח יי' בעם את הנחשים השרפים. השרפים או השרופים לא כתיב, אלא השרפים, מאן שרפים. דכתיב

(תהלים עד) ראשי תנינים (תרי, חד אתחוד לעילא, וחד לתתא) (ס"א תרי, חד אתחודו לזמנין) וכתיב (ישעיה ו) שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו ודאי, כמה דאת אמר (איוב א) להתניצב על יי', וכדין סגירו בכלא, ולית מאן דפתח, ועל דא כתיב (משלי ל) כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחיתה פיה וגו', מאי ה', ואז הסגרה בכל, ואין מי שפּותח. ועל זה פתוב, (משלי ל) כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחיתה

פיה וגו'. מה זה מנאפת? מנאפת ממש ודאי, אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

אמר רבי חייא אמר רבי יצחק, ברצון של הכל לא נמצא למטה, אלא משום שנמצא למעלה. ולמעלה לא נמצא, אלא כשנמצא למטה בחטאי העולם, שלמדנו שהכל תלוי זה בזה, וזה בזה.

ואיש פי ימרט ראשו וגו'. (ויקרא יג) רבי חייא פתח ואמר, (קהלת ב) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו'. בכמה מקומות הסתפלתי בדברי שלמה המלך והשגחתי בחכמה הרבה שלו, והסתיר דבריו בתוכו, לתוף ההיכל הקדוש. בפסוק זה יש להסתפל, למה אמר וראיתי אני? וכי שאר בני העולם לא יודעים ולא רואים את זה? אפלו מי שלא יודע חכמה מימיו ולא השגיח בה, יודע את זה שיש יתרון לחכמה מן הסכלות פיתרון האור מן החשך, והוא משבח את עצמו ואומר ראיתי אני?

אלא כף למדנו, מי חכם כמו שלמה, שבשבע דרגות של חכמה נקרא כמו שלמעלה. ששה ימים למעלה, שביעי עליון עליהם. ששה ימים למטה, שביעי עליהם. שש דרגות לפסא, הוא על הפסא, שכתוב וישב שלמה על פסא ה' למלך. שבעה כתרים של ימים למעלה, ואז כנגדם שבעה שמות לשלמה, להראות בו החכמה הקדושה. ומשום כך נקרא שבעה שמות: שלמה. ידידה. אגור. בן יקה. למואל. איתאל. קהלת.

ואמר שבעה הכלים. ומה שהוא ראה לא ראה אדם אחר, וכשכנס חכמה והתעלה לדרגות החכמה, נקרא קהלת. ושבעה הכלים

מנאפת. מנאפת ממש ודאי, אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

אמר רבי חייא אמר רבי יצחק, ברעותא דכלא לא אשתבח לתתא, אלא בגין דאשתבח לעילא. ולעילא לא אשתבח, אלא כד אשתבח לתתא בחובי עלמא, דילפינן דכלא תלייא האי בהאי, והאי בהאי.

ואיש פי ימרט ראשו וגו'. (ויקרא יג) רבי חייא פתח ואמר (קהלת ב) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו', בכמה אתר אסתפלנא במלוי דשלמה מלפא, ואשגחנא בחכמתא (דף ט"ז ע"ב) סגיאה דיליה, ואסתים מלוי בגו, לגו היכלא קדישא. האי קרא אית לאסתפלא ביה, אמאי אמר וראיתי אני, וכי שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא. אפילו מאן דלא ידע חכמתא מן יומי, ולא אשגח בה, ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות פיתרון האור מן החשך. והוא שבח גרמיה ואמר ראיתי אני.

אלא הכי תאנא, מאן חכים פשלמה דבשבעה דרגין דחכמה אתקרי כגוונא דלעילא. שיתא יומין לעילא, שביעאה עלאה עלייהו. שיתא יומין לתתא, שביעאה עלייהו. שיתא דרגין לכוורסייא, הוא על פורסייא, דכתוב, (דברי הימים א, כט) וישב שלמה על פסא יי' למלך. שבעה כתרים דיומין לעילא, וכדין לקבליהון שבעה שמיהן לשלמה. לאתחזאה ביה חכמתא קדישא. ובגין כך אתקרי שבע שמיהן: שלמה. ידידה. אגור. בן יקה. למואל, איתאל, קהלת.

ואמר שבעה הכלים. ומה דאיהו חמא לא חמא בר נש אחרא, וכד פנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמתא, אקרי קהלת.

אמר, כנגד שבעה כתרין שלמעלה, וכל הבל נעשה ממנו קול, והעולם אינו מתקיים אלא בהבל.

ולמדנו משמו של רבי שמעון, ההבל מוציא קול ברוח ומים שבו, ואין קול אלא עם הבל. ולמדנו, בשבעה הכלים מתקיימים העליונים והתחתונים. ולמד רבי יצחק, בא תראה שעל ההבל מתקיים העולם, שאלמלא לא היה הבל שיוצא מן הפה, לא התקיים אדם אפילו שעה אחת.

כמו כן אמר שלמה דבריו, שהעולם מתקיים בהם, שבהבל הזה מתקיים העולם. וההבל הזה שמתקיים בו העולם, בא מן ההבלים שלמעלה. זהו שכתוב הבל הכלים, הבל מההבלים שלמעלה, וכל דבריו היו כף. ובהבלים שלמעלה פתוב, (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מה זה מוצא פי ה' זה ההבלים שלמעלה.

ולמדנו, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. מן הסכלות ממש באה תועלת לחכמה. שאלמלא לא נמצאה שטות בעולם, לא נודעה החכמה ודבריה. ולמדנו, חיוב הוא על אדם שלמד חכמה ללמד מעט מן השטות ולדעת אותו, משום שבאה תועלת לחכמה בשבילו, כמו שבאה תועלת לאור מן החשכה. שאלמלא החשכה לא נודע האור, ולא באה (נראית) לעולם תועלת ממנו.

שנה, שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם. שאמר רבי שמעון לרבי אבא, בא וראה סוד הדבר, לא מאירה החכמה שלמעלה ולא נאורה אלא בשביל השטות שמתעוררת ממקום אחר, ואלמלא זה, אור ומשחה רבה

ושבעה הבלין אמר, לקביל שבעה כתרין דלעילא, וכל הבל קלא אתעביד מניה, ועלמא לא מתקיימא אלא בהבל.

ותאנא משמיה דרבי שמעון, הבל אפיק קלא ברוחא ומיא דביה, ולית קלא אלא בהבל. ותאנא בשבעה הבלין אתקיימין עלאין ותתאין. ותאני רבי יצחק, תא חזי, דעל הבל מתקיים עלמא, דאלמלא לא הוה הבל דנפיק מפומא, לא אתקיים בר נש אפילו שעתא חדא.

בגוונא דא אמר שלמה מלוי, דעלמא מתקיימא בהו, דהאי הבל דמתקיים ביה עלמא. והאי הבל דמתקיים ביה עלמא, מהבלים דלעילא קאתי, הדא הוא דכתיב הבל הכלים, הבל מהבלים דלעילא. וכל מלוי הכי הו. ובהבלים דלעילא כתיב, (דברים ח) פי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם. מאי מוצא פי יי'. דא הכלים דלעילא.

ותניא, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. מן הסכלות ממש, אתי תועלתא לחכמתא, דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא, לא אשתמודעא חכמתא ומלוי. ותאנא חיובא הוא על בר נש דאולף חכמתא, למילף זעיר מן שטותא, ולמנדע לה. בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיניה. כמה דאתיא תועלתא לנהורא מחשוכא, דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא. ולא אתינא (כ"א אתחניא) תועלתא לעלמא מניה.

תנא שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם. דאמר רבי שמעון לרבי אבא, תא חזי רזא דמלה, לא נהיר חכמתא דלעילא, ולא אתנהיר, אלא בגין שטותא דאתער מאתר אחרא, ואלמלא האי, נהירו ורבו סגיא ויתיר

ויותר לא היתה (להיות), ולא נראתה תועלתה של החכמה, ומשום השטות מאיר יותר, ומאירים לו יותר. זהו שכתוב שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך למטה, אלמלא לא היתה שטות מצויה בעולם, לא היתה החכמה מצויה בעולם.

והינו שרב המנונא סבא, כשהיו לומדים ממנו החברים סודות החכמה, היה מסדר לפניהם פרק של דברי שטות, כדי שתבא תועלת לחכמה בשבילו. זהו שכתוב (קהלת י) יקר מחכמה ומפבוד סכלות מעט, משום שהיא התקון של החכמה וכבוד החכמה. ועל זה כתוב, ולפי נהג בחכמה ולאחזו בסכלות.

רבי יוסי אמר, יקר מחכמה ומפבוד, כלומר, כבוד החכמה והנוי שלה והיקר של הפבוד שלמעלה מה הוא? סכלות מעט, מעט של שטות, מראה ומגלה את כבוד החכמה והפבוד של מעלה יותר מכל דרכי העולם.

ביתרון האור מן החשך, תועלת האור לא באה (נראית) אלא מתוך החשכה. (ולעולם) תקון הלבן מהו? השחר. אלמלא השחר לא נודע הלבן, ומשום השחר מתעלה הלבן ומתיקר. אמר רבי יצחק, משל למתוק במר, שאין יודע איש טעם המתוק עד שטועם את המר. מי עושה את זה מתוק? הנה אמר זה המר. והינו שכתוב (שם ז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים. וכתוב טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה בזה וגם מזה אל תנח ירך.

שנינו, בכמה דרגות נקרא בן אדם: אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכלם אדם, (משום) שכתוב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וכתוב (שם ט) כי בצלם

לא הנה (להיות), ולא אתחזיא תועלתא דחכמתא. ובגין שטותא אתנהיר יתיר, ונהירין ליה יתיר, הדא הוא דכתיב שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך לתתא, אלמלא לא הנה שטותא שכיח בעלמא, לא הוי חכמתא שכיח בעלמא.

והינו דרב המנונא סבא, כד הווי ילפין מגיה חברייה רזי דחכמתא, הנה מסדר קמיהו פרקא דמלי דשטותא, בגין דייתי תועלתא לחכמתא בגיניה. הדא הוא דכתיב (קהלת י) יקר מחכמה ומפבוד סכלות מעט, משום דהיא תקוונא דחכמתא, ויקרא דחכמתא. ועל דא כתיב, ולפי נהג בחכמה ולאחזו בסכלות. רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומפבוד, כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה, ויקרא דכבוד דלעילא, מאי היא. סכלות מעט. זעיר דשטותא אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא, יתיר מכל ארחין דעלמא.

ביתרון האור מן החשך, תועלתא דנהורא לא אתייה (נ"א אתחזיא) אלא מן חשוכא. (ולעולם) תקוונא דחורא מאי היא. אוכמא, אלמלא אוכמא לא אשתמודע חורא, ובגין אוכמא, אסתליק חורא ואתיקר. אמר רבי יצחק, משל למתוק במר, דלא ידע אינש טעמא דמתיקא, עד דטעים מריא, מאן עביד להאי מתיקא. הוי אמר האי מריא. והינו דכתיב, (קהלת ז) גם את זה לעומת זה עשה האלהים. וכתוב (נ"ח ע"א) טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח ירך.

תאנא בכמה דרגין אתקרי בר נש: אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכלם אדם. (משום) דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וכתוב (בראשית ט) כי בצלם אלהים עשה

אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאֵדָם. וְלֹא כְּתוּב גְּבֹר, אֲנוּשׁ, אִישׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף, וְהָרִי כְּתוּב (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַיהוָה. מִי צָרִיף לְהִקְרִיב קִרְבָּן? מִי שֶׁהוּא חוֹטָא, וְכְתוּב אָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק תָּא חֲזִי, קִיּוּמָא דְעֵלְמָא הָעוֹלָם שֶׁל עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הוּא קִרְבָּן, הַנַּחַת שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִי רְאוּי לְהִקְרִיב לְפָנָיו אֶת הַנַּחַת הַזֶּה? הֲוֵה אוֹמֵר זֶה אָדָם, שִׁיקֵר מִן הַכֹּל. אָמַר לוֹ, אִם כֶּף, הִנֵּה כְּתוּב, אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגו', וְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת. אָמַר לוֹ, אֶת זֶה צָרִיף לְטַהֵר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִהַכֹּל, שְׁמִי שֶׁהוּא בְּדִרְגָּה עֲלִיּוֹנָה שֶׁל כָּלֵם, לֹא יֵשֵׁב כֶּף.

וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב בְּאָדָם, וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. וּבֹא לֹא כְּתוּב, אֲלֵא וְהוּבָא. שְׁפָל מִי שְׂרוּאָה אוֹתוֹ, מִתְחַיֵּב בּוֹ לְהִקְרִיבוֹ לְפָנֵי הַכֹּהֵן, שֶׁהַדְמוּת הַקְדוּשָׁה לֹא תִשָּׁב כֶּף. וְכְתוּב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בּוֹ נֹגַע וְגו', וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהִרְוֹת וְגו'. וְלֹא כְּתוּב בָּהֶם וְהוּבָא.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשָּׁה, כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ, לָמָּה לֹא נִקְרָא אָדָם? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁנִיקְרָא עֶבֶד לְמִלְכָּךְ, שְׁכְּתוּב (שם) לֹא כֵן עֶבְדֵי מִשָּׁה. (יהושע א) מִשָּׁה עֶבְדֵי. וְאַף כֶּף נִקְרָא אִישׁ כְּלַפֵּי אָדָם שְׁלִמְעֵלָה. אָמַר לוֹ, אִם כֶּף, הָרִי כְּתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כְּתוּב אָדָם. אָמַר לוֹ, סוּד ה' לִירְאָיו. אָמַר לוֹ, אִם כֶּף אֲנִי בִּינְיָהֶם (יושב) הוֹשִׁיבוּ בְּכָל, וּבְמִקוֹם הַזֶּה לֹא זְכִיתִי.

אָמַר לוֹ, לָךְ לְרַבִּי אַבָּא, שְׁאַנִּי לְמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֵא עַל מְנַת לְגִלוּת. הֲלָךְ אֲצֵל רַבִּי אַבָּא, מְצָא

אֶת הָאֵדָם. וְלֹא כְּתוּב, גְּבֹר, אֲנוּשׁ, אִישׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, וְהָא כְּתוּב (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַיהוָה. (ולא גְּבֹר, אֲנוּשׁ, אִישׁ) מָאן בְּעֵי לְמִקְרַב קִרְבָּנָא. מָאן דְּאִיהוּ חֲטָאָה וְכְתוּב אָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק תָּא חֲזִי, קִיּוּמָא דְעֵלְמָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין, הוּא קִרְבָּנָא. נִיחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמָאן אֲתַחֲזִי לְמִקְרַב קַמִּיהָ הָאִי נִיחָא, הָוִי אוֹמֵר הָאִי אָדָם, דִּיִּקְרָא מִכְּלָא. אָמַר לִיהָ אִי הָכִי, הָא כְּתוּב, אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגו', וְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת. אָמַר לִיהָ, לְהָאִי בְּעֵי קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַפְּאָה יִתִּיר מִכְּלָא, דְּמָאן דְּאִיהוּ בְּדִרְגָּא עֲלֵאָה דְכִלְהוּ, לֹא לִיתִיב הָכִי.

וּבְגִין כֶּף כְּתוּב בְּאָדָם, וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. וּבֹא לֹא כְּתוּב, אֲלֵא וְהוּבָא, דְּכָל מָאן דְּחָמִי לִיהָ, אֲתַחֲזִיב בֵּיהָ לְאִקְרוּבֵי קַמִּי כְּהֵנָּא, דְּדִיּוּקְנָא קְדִישָׁא לֹא לִיתִיב הָכִי. וְכְתוּב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בּוֹ נֹגַע וְגו', וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהִרְוֹת וְגו', וְלֹא כְּתוּב בָּהֶם וְהוּבָא.

אָמַר לִיהָ, וְהָא כְּתוּב (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשָּׁה, (שמות לב) כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ, אֲמַאי לֹא אִקְרִי אָדָם. אָמַר לִיהָ מִשּׁוּם דְּאִקְרִי עֶבֶד לְמִלְכָּא, דְּכְּתוּב, (במדבר יב) לֹא כֵן עֶבְדֵי מִשָּׁה. (יהושע א) מִשָּׁה עֶבְדֵי. וְאוּף הָכִי אִקְרִי אִישׁ לְגַבִּי אָדָם דְּלַעֲיֵלָא. אָמַר לִיהָ אִי הָכִי, וְהָא כְּתוּב (שמות טו) יְי' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כְּתוּב אָדָם. אָמַר לִיהָ (תהלים כה) סוּד יְי' לִירְאָיו. אָמַר לִיהָ אִי הָכִי אֲנָא בִּינְיָהֶוּ (ס"א ותיב) אֲתִיבוּ בְּכֻלָּא, וּבְאַתֵּר דָּא לֹא זְכִינָא.

אָמַר לִיהָ זִיל לְרַבִּי אַבָּא, דְּאֲנָא אוֹלִיפְנָא מְנִיָּה

עַל מְנַת דְּלֹא לְגִלְאָהּ. אֲזַל לְגַבִּי דְרַבִּי אַבָּא, אֲשַׁכְחִיהָ דְהוּה דְרִישׁ

ואתו שהיה דורש ואומר: מתי נקראת שלמות של מעלה (של הכל)? כשיושב הקדוש ברוך הוא בכסא, ועד שלא יושב בכסא, לא נמצאת שלמות, שכתוב (יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. משמע שכתוב אדם, שהוא הפלל ושלמות הכל. אמר רבי יהודה, ברוך הרחמן שמצאתי אותך בזה. אמר לו, אם כך, הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם. אמר לו, יפה שאלת.

בא ראה, שם לא נמצאת שלמות של הכל, ומשום כך נקרא איש. אבל כאן שלמות הכל והפלל של הכל, משום כך נקרא אדם. קרא עליו, (תהלים קיט) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

עוד אמר לו, כתוב (שם לו) אדם ובהמה, ולא כתוב איש ובהמה. אמר לו, ולא?! והרי כתוב (שמות יא) למאיש ועד בהמה. אבל מה שכתוב אדם ובהמה, כמו שכתוב (מלכים א ה) מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יצא בקיר. דרך הכתוב הוא, שלוקח העליון מכלם והנמוך מכלם. אף כאן העליון של הכל - אדם, והנמוך מהכל - בהמה.

אמר לו, והרי כתוב (בראשית ב) ואדם אין לעבוד את האדמה. אמר לו, בא וראה שכל מה שבעולם אינו אלא בשביל האדם, וכלם בגללו מתקיימים ולא נראים בעולם, וכלם התעפכו עד שיבא אותו שנקרא אדם. זהו שכתוב (שם) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו'. טרם: עד שלא, פתרגומו. משום שלא נראתה הדמות העליונה. זהו שכתוב ואדם אין. כלומר, כלם התעפכו בשבילה של הדמות הזאת עד שנראתה.

אין, כלומר, פלהו אתעפכו בגינייה דהאי דיוקנא, עד דאתחזי.

ואמר, אימתי אתקרי שלימותא דלעילא (נ"א וכלא), פד יתיב קדשא בריך הוא בכורסייא. ועד דלא יתיב בכורסייא, לא אשתכח שלימותא. דכתיב, (יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, משמע דכתיב אדם, דהוא כללא, ושלימותא דכלא. אמר רבי יהודה, בריך רחמנא דאשפחית לך בהאי. אמר ליה אי הכי הא כתיב (שמות טו) יי' איש מלחמה, ולא כתיב אדם. אמר ליה יאות שאלת.

תא חזי, התם לא אשתכח שלימותא דכלא, ובגיני כך אקרי איש. אבל הכא, שלימותא דכלא, וכללא דכלא, בגין כך אקרי אדם. קארי עליה (תהלים קיט) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

תו אמר ליה, כתיב (תהלים לו) אדם ובהמה, ולא כתיב איש ובהמה. אמר ליה ולא. והכתיב (שמות יא) למאיש ועד בהמה. אבל מה דכתיב אדם ובהמה, כמה דכתיב, (מלכים א ה) מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר. אורחיה דקרא הוא, דנקיט עלאה מפלהו, ונמיה מפלהו. אוף הכא עלאה דכלא, אדם, ונמיה מפלא בהמה.

אמר ליה והא כתיב (בראשית ב) ואדם אין לעבוד את האדמה. אמר ליה, תא חזי, דכל מה די בעלמא לא הוי אלא בגינייה דאדם, וכלהו בגינייה מתקיימי, ולא אתחזיאו בעלמא, וכלהו אתעפכו עד דיייתי ההוא דאקרי אדם. הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו'. טרם: עד לא, פתרגומו. משום דדיוקנא עלאה לא אתחזי, הדא הוא דכתיב ואדם

ומשום כף לא נראתה (נבראה) הדמות הזו אלא בדמות שראויה לה. זהו שכתוב (שם) וייער ה' אלהים את האדם, בשם מלא, כמו שבארנו, שהוא שלמות הכל והכלל של הכל.

למדנו, בששי נברא אדם, בשעה שנשלם הפסא. ונקרא כסא, שכתוב (מלכים א-י) שש מעלות לכסא. ולפיכך נברא האדם בששי, שהוא ראוי לישוב על הפסא. ולמדנו, כיון שנברא אדם, הכל התתקן, וכל מה שלמעלה ולמטה, והכל נכלל באדם.

שנינו, אמר רבי יוסי, כתוב (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, הכלל של הכל, והכל כלולים בדמות הזאת. אמר רבי יהודה, והרי כתוב ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתם? אמר לו, הכל היו פני אדם, ובאותה דמות של אדם נראים כל הגונים וכל הדמיות. כמו ששנינו, פניו פני נשר, לא שהוא נשר, אלא שנראה בדמות של אדם, משום שכולל את כל הגונים וכל הדמיות.

אמר רבי יצחק, בא ראה, כל מי שהוא תחת שלטונו של אדם, נקרא איש, משום שהתתקן בגון של אדם מדרגה אחרת שהיתה לו בראשונה. שלמדנו בסוד עליון בספרא דצינועותא, כשנברא אדם, ירד בדמות קדושה עליונה, וירדו עמו שתי רוחות משני צדדים, מזמין ומשמאל, הכלל של אדם. והרוח של הימין נקראת נשמה קדושה, שכתוב (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים. והרוח של השמאל נקראת נפש חיה, והיתה הולכת ויורדת ממעלה למטה, ולא מתישבת עם האחרת.

ובגין כף לא אתחזי (נ"א אתברי) האי דיוקנא, אלא בדיוקנא דאתחזי ליה, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) וייער יי' אלהים את האדם, בשם מלא. כמה דאוקימנא, דאיהו שלימותא דכלא, וכללא דכלא.

תאנא, בששי נברא אדם, בשעה שנשלם הפסא. ונקרא כסא, דכתיב, (מלכים א, י) שש מעלות לכסא. ולפיכך נברא האדם בששי, שהוא ראוי לישוב על הפסא. ותאנא כיון דנברא אדם אתתקן כלא, וכל מה דלעילא ותתא, וכלא אתכליל באדם.

תניא אמר רבי יוסי, כתיב (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, כללא דכלא, וכלא כלילן בהאי דיוקנא. אמר רבי יהודה והא כתיב (יחזקאל א) ופני אריה אל הימין לארבעתם, ופני שור (דף מ"ח ע"ב) מהשמאל לארבעתם, אמר ליה כלא אפי אדם הו, ובההוא דיוקנא דאדם, אתחזיין כל גוונין וכל דיוקנין. כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא, לא שהוא נשרא, אלא דאתחזי בדיוקנא דאדם, משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין.

אמר רבי יצחק, תא חזי, כל מאן דאיהו תחות שולטני דאדם, אתקרי איש. משום דאתתקן בגוונא דאדם, מדרגא אחרא דהוה ביה בקדמיתא. דתניא ברזא עלאה בספרא דצינועותא, כד אתברי אדם, נחת בדיוקנא קדישא עלאה, ונחתו עמיה תרין רוחין, מתרין סטרין, מימינא ומשמאלא, כללא דאדם. ורוחא דימינא, אתקרי נשמתא קדישא, דכתיב, (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים. ורוחא דשמאלא, אתקרי נפש חיה, והוה אזיל ונחית מעילא לתתא, ולא אתיישבא בהדי אחרא.

באשר נכנסה השבת ואדם הנה חוטא, נעשו (נשפעו) מאותה רוח השמאל בריות שמתפשטות בעולם, וגופם לא הסתים, והתחברו עם גוף האדם הנה, עם זכר ונקבה, ונולדו בעולם. ואלו נקראים נגעי בני אדם. למדנו, העליונים מהם שלא נדבקו למטה ותלויים באויר, ושומעים מה ששומעים מלמעלה, ומהם יודעים אותם האחרים למטה.

למדנו מהניצוץ הקשה יוצאים שלש מאות ועשרים וחמשה ניצוצות, חקוקים ואחוזים יחד מצד הגבורה, שנקראים גבורות, (ומתלכדים) יחד ונעשו אחד (גוף). וכשאלה נכנסים לגוף, הוא נקרא איש. (ולא איש זה) זה ששנינו, איש תם וישר איש צדיק. והאיש של פאן, פתוב איש מלחמה, שהכל עולה דין, והכל אחד. אמר רבי יהודה, למה? לא היה בידו (של רבי יצחק)? באו שאלו לפני רבי שמעון. אמר להם, עוד קשה, שהרי שנינו שפתוב, (בראשית ב) לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת. ושנינו, מי זה איש חסד, וכאן אמרתם שהוא דין?

א"ר כן למדנו, הכל הוא במשקל אחד עולה, והכל אחד. ומשום שהדינים התחתונים אחוזים (ומתלכדים) ומחברים בשערוותיו של זה, הוא נקרא הדין הקשה, וכשעובר ממנו השער של הראש - נמתק, והדינים של מטה לא מזדמנים, ומשום כן נקרא טהור. שלא נקרא טהור, אלא כשיוצא מצד הטמאה, וכשיוצא מצד הטמאה נקרא טהור, שפתוב (איוב יד) מי יתן טהור מטמא. מטמא ודאי, וכאן פתוב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.

ובא ראה, בראש האיש הנה

בר הנה עייל שבתא, והנה חב אדם, אתעבידו (נ"א אתנגידו) מההוא רוחא שמאלא, בריין מתפשטין בעלמא, ולא אסתיימו גופא דלהון. ואתחברו בהאי גופא דאדם, בדכורא ונוקבא, ואתילידו בעלמא. ואלין אקרין נגעי בני אדם. תנא, עלאין מנייהו דלא אתדבקו לתתא, ותליין באוירא, ושמעין מה דשמעין מלעילא. ומנייהו ידעין אינון אחרנין לתתא.

תנא, מן בוצינא דקרדינותא, נפקין תלת מאה ועשרים וחמש ניצוצי, מתגלפין ומתאחדן פחדא מסטרא דגבורה, דאקרין גבורות, (ס"א ומתלכדן) פחדא, ואתעבידו חד. (נפא) וכד עיילין אלין בגופא, אקרי איש. (ס"א ולא איש דא) דא דתנינן איש תם וישר איש צדיק, ואיש דהכא, איש מלחמה כתיב, דכלא סליק דינא, וכלא חדא. אמר רבי יהודה אמאי. לא הנה בידיה (רבי יצחק). אתו שאילו קמיה דרבי שמעון, אמר לון, תו קשיא, דהא תנינן כתיב (בראשית ב) לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת, ותנינן מאן איש דא חסד, והכא אמריתו דהוא דינא.

א"ר הכי תאנא, פלא הוא בחד מתקלא סלקא, וכלא חד. ומשום דדיני תתאי מתאחדן (נ"א ומתלכדן) ומתחברן בשערוי דהאי אקרי הוא דינא קשיא, וכד אתעבר מניה שערא דרישא, אתבסם, ודינין דלתתא לא אנדמנו. ובגין כן אקרי טהור. דלא אקרי טהור, אלא כד נפיק מסטרא דמסאבא, וכד נפיק מן מסאבא, אקרי טהור. דכתיב, (איוב יד) מי יתן טהור מטמא. מטמא ודאי, והכא כתיב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.

ותא חזי, ברישא דהאי איש, בוצינא

ניצוץ הקשה, ומשום כך גלגלת הראש של זה אדמה כלה כשושנה, והשערות אדמות בתוך אדמות, ותלויים ממנו פתרים תחתונים שלמטה שמעוררים דינים בעולם, וכשעובר ממנו השער ונגלש, מהחסד העליון הפל נמתק, ונקרא טהור על שמו. אמר רבי יהודה, אם נקרא על שמו - קדוש נקרא ולא טהור? אמר לו, לא כך, שקדוש לא נקרא אלא כשהשער תלוי, שהקדשה תלויה בשער, שכתוב (במדבר ו) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. וזה נקרא טהור, מהצד שתלויים למטה ממנו. ומשום כך עובר ממנו השער ונטהר.

ובא ראה, כל מי שהוא מצד הדין והדינים נאחזים בו, לא נטהר, עד שעובר ממנו השער. ומשעובר ממנו השער, נטהר. ואם תאמר אדם - לא כך, שהרי הוא שלמות הכל, ונמצאים בו רחמים. משום כך לא כך, שכל הקדשות והקדושים התיחדו בו. אבל זה - הוא דין, והדינים אחוזים בו, לא נמתק עד שעובר ממנו השער.

בא ראה, שהרי הלויים שבאו מצד הדין הזה לא נטהרים עד שעובר מהם השער, שכתוב (שם ח) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו'. וכדי שימתקו יותר, צריך הפהן, שהוא מצד חסד העליון, להרים אותם, שכתוב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'. כמו שהוא לאיש הזה שלמעלה, שכאשר רוצה להתמתק יותר, מתגלה בו חסד עליון, ונמתק. וממתק הוא למטה.

והאיש הזה הוא בכלל של אדם, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא

דקדינותא. ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי, סומקא כלא כוורדא, ושערי סומקי בגו סומקי, ותליין מניה פתרין דלתתא, דמתערין דינין בעלמא. וכד אתעבר מניה שערא ואתגליש, מחסד עלאה אתבסם כלא, ואתקרי טהור על שמייה.

אמר רבי יהודה, אי אתקרי על שמייה, קדוש אתקרי, ולא טהור. אמר ליה לאו הכי, דקדוש לא אתקרי אלא כד תלי שערא. דקדושה בשערא תלי, דכתיב, (במדבר ו) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. והאי אקרי טהור, מסטרא דתליין לתתא מניה, ובגיני כך אתעבר מניה שערא, ואתדכיא.

ותא חזי כל מאן דאיהו מסטרא דדינא, ודינין מתאחדין ביה, לא אתדכי, עד דאתעבר מניה שערא, ומדאתעבר מניה שערא אתדכי. ואי תימא אדם. לאו הכי, דהא הוא שלימותא דכלא, ורחמי אשתכחו ביה. בגין כך לאו הכי דכלהו קדושאן וקדישין אתיחדו ביה. אבל האי, הוא דינא, ודיני אתאחדן ביה, לא אתבסם עד דאתעבר מניה שערא.

תא חזי, דהא ליואי דאתו מהאי סטרא דדינא, לא מתדפאן עד דאתעברו מנהון שערא, דכתיב, (במדבר ח) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו'. ובגין דיתבסמון יתיר, בעי כהנא דאתא מסטרא דחסד עלאה, לארמא לון, דכתיב, (במדבר ח) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יי'. פמה דאיהו להאי איש דלעילא, דכד בעי לאתבסמא (דף מ"ח ע"א) יתיר, אתגלייא ביה חסד עלאה, ואתבסם. ומבסם הוא, לתתא.

והאי איש בכלל דאדם הוא. וכד בעי קדשא בריה הוא לאגחא קרבא, בהאי איש אגח

להלחם בקרב, באיש הזה הוא נלחם בהם בקרב, שפתיב (שמות טו) ה' איש מלחמה, באיש הזה ממש. ולא נלחם בהם בקרב, עד שעובר לו שער הראש, כדי שישתלשלו מהשתלשלותם, וילשכרו כל אותם הפתרים האחוזים בשערות. זהו שפתיב (ישעיה ז) ביום ההוא יגלח ה' וגו', בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה.

תאנא, וכה תעשה להם לטהרם. מאי וכה. פגוונא דלעילא, הנה עליהם מי חטאת, שיוירי טלא דבדולחא הכא מי חטאת, דאינון שיוירי טלא. לזמנא דאתי כתיב, (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים. וכבסו בגדיהם, פגוונא דלעילא, דתקונוי דהאי איש אתסחן בחדס עלאה ואתדפי מפלא.

ותנינן, אמאי כתיב בתער ולא במספרים. אלא משום דיתעבר שער א בשרשוי, ויתעברון מניה דינין תתאין משולשוליהון. ולזמנא דיתפשרון עובדין לתתא, זמין קדשא בריך הוא שער א דא לאעברא ליה, ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה, דכתיב פי ימרט ראשו. אמר רבי יצחק, רב מפל ליואי, קרח הוא, דעבדיה קדשא בריך הוא לתתא, פגוונא דלעילא, וקרייה קרח. אימתי. בשעתא דגליש בגיניה להאי איש, דכתיב קרח הוא.

וכה תעשה להם לטהרם. מאי וכה. פגוונא דלעילא, הנה עליהם מי חטאת, שיוירי טלא דבדולחא הכא מי חטאת, דאינון שיוירי טלא. לזמנא דאתי כתיב, (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים. וכבסו בגדיהם, פגוונא דלעילא, דתקונוי דהאי איש אתסחן בחדס עלאה ואתדפי מפלא.

ותנינן, אמאי כתיב בתער ולא במספרים. אלא משום דיתעבר שער א בשרשוי, ויתעברון מניה דינין תתאין משולשוליהון. ולזמנא דיתפשרון עובדין לתתא, זמין קדשא בריך הוא שער א דא לאעברא ליה, ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה, דכתיב פי ימרט ראשו. אמר רבי יצחק, רב מפל ליואי, קרח הוא, דעבדיה קדשא בריך הוא לתתא, פגוונא דלעילא, וקרייה קרח. אימתי. בשעתא דגליש בגיניה להאי איש, דכתיב קרח הוא.

וכה תעשה להם לטהרם. מאי וכה. פגוונא דלעילא, הנה עליהם מי חטאת, שיוירי טלא דבדולחא הכא מי חטאת, דאינון שיוירי טלא. לזמנא דאתי כתיב, (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים. וכבסו בגדיהם, פגוונא דלעילא, דתקונוי דהאי איש אתסחן בחדס עלאה ואתדפי מפלא.

ותנינן, אמאי כתיב בתער ולא במספרים. אלא משום דיתעבר שער א בשרשוי, ויתעברון מניה דינין תתאין משולשוליהון. ולזמנא דיתפשרון עובדין לתתא, זמין קדשא בריך הוא שער א דא לאעברא ליה, ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה, דכתיב פי ימרט ראשו. אמר רבי יצחק, רב מפל ליואי, קרח הוא, דעבדיה קדשא בריך הוא לתתא, פגוונא דלעילא, וקרייה קרח. אימתי. בשעתא דגליש בגיניה להאי איש, דכתיב קרח הוא.

ותנינן, אמאי כתיב בתער ולא במספרים. אלא משום דיתעבר שער א בשרשוי, ויתעברון מניה דינין תתאין משולשוליהון. ולזמנא דיתפשרון עובדין לתתא, זמין קדשא בריך הוא שער א דא לאעברא ליה, ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה, דכתיב פי ימרט ראשו. אמר רבי יצחק, רב מפל ליואי, קרח הוא, דעבדיה קדשא בריך הוא לתתא, פגוונא דלעילא, וקרייה קרח. אימתי. בשעתא דגליש בגיניה להאי איש, דכתיב קרח הוא.

גיהנם, ששם צווחים הרשעים, ואין מי שמרחמים עליהם. ועתידים הם לחיות ולעלות כשיעורר הקדוש ברוך הוא את עמו ולהחיותם, שכתוב (שמואל א-א) ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

ואם מפאת פניו ימרט ראשו. למדנו, יש פנים ויש פנים. ומי הפנים הללו? אלו הם שנקראים פנים של זעם. וכל אלו שתלויים מאותם פנים חצופים, כלם תקיפים, כלם לא מרחמים. וכשעובר השער מצד אותם הפנים, כלם עוברים ונשברים. שדמדנו, כל אותם שתלויים מהשער של הראש, הם עליונים על האחרים ולא חצופים כמותם, וכל אותם שתלויים מצד השער של אותם הפנים, כלם חצופים ותקיפים, ומשום כך פניו מלהטים כאש, משום הניצוץ של הניצוץ הקשה. ובזה כתוב (איכה ד) פני ה' חלקם. (תהלים לד) פני ה' בעשי רע.

אמר רבי יצחק, מהו נגע לבן אדם? נגע ממש הוא, אם נראה לבן, והאדם לא עבר. משמע שכתוב לבן אדם. אמר רבי יוסי, שהלבן לא נראה אלא עם אדם, כמו הלבן והאדם. רבי יצחק אמר, אף על גב שהלבן נראה, אם האדם לא הולך - נגע הוא, שכתוב (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם פשנים כשילג ילבינו. וכשמלבין, כל הרחמים נמצאים, ודינים לא נמצאים. (שחי נעקרו). לומר רבי אבא, כתוב נגע הוא, וכתוב נגע היא. אחד זכר ואחד נקבה. אלא כשהנקבה נטמאת משום חטאי התחוננים, כתוב

ולית מאן דמרחמי עלייהו. וזמינן אינון לאחייא ולאעלא, פד יתער קדשא בריה הוא לעמיה, ולאחייא להו. דכתיב, (שמואל א, ב) יי' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

ואם מפאת פניו ימרט ראשו. (ויקרא יג) תאנא, אית פנים ואית פנים, ומאן פנים הללו. אלין אינון דאקרון פנים של זעם. וכל אלין דתליין מאינון פנים חציפין, פלהו תקיפין. פלהו דלא מרחמי, וכד אתעבר שערא מסטרא דאינון פנים, מתעברן פלהו ואתברו.

דתנא, כל אינון דתליין משערא דרישא, אינון עלאין על אחרנין, ולא חציפין פותייהו. וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון פנים, פלהו חציפין ותקיפין, ובגין כך אנפוי מתלהטן כאשא, משום ניצוצא דבוצינא דקרדינותא. ובהאי כתיב, (איכה ד) פני יי' חלקם. (תהלים לד) פני יי' בעושי רע.

אמר רבי יצחק מהו נגע לבן אדם. נגע ממש הוא, אי חוורא אתחזי, וסומקא לא אתעבר. משמע דכתיב לבן אדם. אמר רבי יוסי, דחוורא לא אתחזי אלא בסומקא, כגוונא חוורא וסומקא. רבי יצחק אמר, אף על גב דחוורא אתחזי, אי סומקא לא אזיל, נגע הוא. דכתיב, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם פשנים כשילג ילבינו. וכד אתחווור, פלא רחמי אשתכחו, ודינין לא אשתכחו. (ס"א דהא אתעקרו).

תאני רבי אבא, פתיב נגע הוא, וכתיב נגע היא. חד דכר וחד נוקבא. אלא כד נוקבא, אסתאבת בגין חובי תתאי, פתיב נגע היא. וכד דכר לא אתדכי בגין חובי תתאי, פתיב נגע הוא.

נגע היא. וכשהזכר לא נטהר משום חטאי התחוננים, כתוב נגע הוא.

וְאִשְׁתְּמוּדְעָן מְלִין אֲלִין לְגַבֵּי כַהֲנָא, דִּינִין דְּאֵתוּ מֵהָא, וְדִינִין דְּאֵתוּ מֵהָא.

וְאִשְׁתְּמוּדְעָן קָרְבְּנֵי דְּבַעֲיִין לְקָרְבָּא, דְּכִתִּיב זָכַר תָּמִים. וְכִתִּיב נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה, דְּהָא אִשְׁתְּמוּדְעָן מְלִי, מֵאֵן אֵתוּ דִּינִין, וּמֵאֵן אֵינּוֹן חוּבֵי. דְּאֵתְאַחְדָּן בְּהָא אִוּ בְּהָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים נא) זָבַחַי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה. לְאַפְקָא שְׂאֵר קָרְבְּנֵין דְּלֹא כְּתִיב רוּחַ נִשְׁפָּרָה, דְּאֵינּוֹן שְׁלָמָא לְעֵלְמָא, וְחִדּוּה דְּעֵלְאִין וְתַתְּאִין.

וְאִם יִרְאָנָה הַפְּהֵן. (ויקרא יג) תָּאֲנִי רַבִּי יוֹסִי, כְּתִיב (דף מ"ט ע"ב) (תהלים סה) שִׁמְעַתְּ תִּפְלָה עֲדִידָךְ וְגו'. שִׁמְעַתְּ תִּפְלָה, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה, שׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת מִיְבַעֲי לִיה, מֵהוּ שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה. אֲלֹא תִפְלָה, דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, דְּאֵיְהִי תִפְלָה, דְּכְתִיב, (תהלים קט) וְאֲנִי תִפְלָה (ס"א) (תהלים טט) וְאֲנִי תִפְלָתִי וְדוֹד בְּגִין כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל קָאֲמַר לָהּ. וּמַה דְּאָמַר וְאֲנִי תִפְלָה, כִּלְאֵ חַד, וְעַל דָּא שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה, וְדָא תִפְלָה שְׁלַ יָד, דְּכְתִיב, (שמות יג) עַל יָדְכָה בְּה"א. עֲדִידָךְ כֹּל בְּשׂוֹר יְבוֹאוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּגוּפָא שְׂרִיא בְּצַעֲרָא, בְּמַרְעִין בְּמַכְתְּשִׁין. כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר וּבְשׂוֹר כִּי יִהְיֶה בְּעוֹרוֹ. אֵת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבְּשָׂר. הַבְּשָׂר הַחַי. וּבְגִין כֶּן לֹא כְּתִיב, כֹּל רוּחַ יְבֹאוּ, אֲלֹא כֹל בְּשָׂר יְבֹאוּ. מֵהוּ עֲדִידָךְ. אֲלֹא כְּמַה דְּאֵתְמַר, וְהוּבָא אֶל הַפְּהֵן, דָּא הוּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, וְאִם יִרְאָנָה הַפְּהֵן. תָּא חֲזִי, בְּאֵתֵר חַד אֵתְרֵן הַפְּהֵן, וּבְאֵתְרָא אֵתְרָא הַפְּהֵן סִתְּמֵן, וְדָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָא כְּתִיב נִגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַפְּהֵן, אִי הָכִי דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר לִיה אֵין. בְּגִין דְּבִיּה

וְהַדְּבָרִים הִלְלוּ נוֹדְעִים לַכְּהֵן, הַדְּיָנִים שְׂבָאִים מִזֶּה וְהַדְּיָנִים שְׂבָאִים מִזֶּה. וְנוֹדְעִים הַקְּרָבָנוֹת שְׂצָרִיךְ לְהַקְרִיב, שְׂכַתוּב זָכַר תָּמִים, וְכַתוּב נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה. שְׂהָרֵי הַדְּבָרִים נוֹדְעִים מֵאִיפָּה בְּאוּ הַדְּיָנִים וּמֵאִיפָּה אוֹתָם הַחֲטָאִים, שְׂאֵחֻזִּים בְּזֶה אוּ בְּזֶה. וְעַל כֵּן כְּתוּב, (תהלים נא) זָבַחַי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה. לְהוֹצִיא שְׂאֵר הַקְּרָבָנוֹת שְׁלֹא כְּתוּב רוּחַ נִשְׁפָּרָה, שְׂהֵם שְׁלוּם לְעוֹלָם וּשְׂמִחַת הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

וְאִם יִרְאָנָה הַפְּהֵן. שְׁנֵה רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (תהלים סה) שִׁמְעַתְּ תִּפְלָה עֲדִידָךְ וְגו'. שִׁמְעַתְּ תִּפְלָה - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, שִׁמְעַתְּ תִּפְלָה! ? שׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת הִיָּה צָרִיךְ לְהֵיזֵת! מַה זֶה שִׁמְעַתְּ תִּפְלָה? אֲלֹא תִפְלָה זֹו כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, שְׂהִיא תִפְלָה, שְׂכְּתוּב (שם קט) וְאֲנִי תִפְלָה. (תהלים טט) וְאֲנִי תִפְלָתִי וְדוֹד אָמַר אוֹתָהּ בְּשָׂבִיל כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. וּמַה שְׂאָמַר וְאֲנִי תִפְלָה, הַכֹּל אַחַד, וְעַל זֶה שִׁמְעַתְּ תִפְלָה, וְזוֹ תִפְלָה שְׁלַ יָד, שְׂכַתוּב (שמות יג) עַל יָדְכָה, בְּה"א.

עֲדִידָךְ כֹּל בְּשׂוֹר יְבֹאוּ - בְּשַׁעֲתָא שְׂהַגּוּף שְׂרוּי בְּצַעֲר, בְּמַחְלוֹת וּמַכּוֹת, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר וּבְשׂוֹר כִּי יִהְיֶה בְּעוֹרוֹ. אֵת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבְּשָׂר. הַבְּשָׂר הַחַי. וּמִשּׁוּם כֶּן לֹא כְּתוּב כֹּל רוּחַ יְבֹאוּ, אֲלֹא כֹל בְּשָׂר יְבֹאוּ. מַה זֶה עֲדִידָךְ? אֲלֹא כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר וְהוּבָא אֶל הַפְּהֵן, זֶה הוּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זְהוּ שְׂכַתוּב וְאִם יִרְאָנָה הַפְּהֵן. בֵּא רָאָה, בְּמָקוֹם אַחַד אֵתְרֵן הַפְּהֵן, וּבְמָקוֹם אַחַר הַפְּהֵן סִתְּמֵן, וְזֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָרִי כְּתוּב נִגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַפְּהֵן, אִם כֶּן, זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא? אמר לו, כן, משום שבו תלויה כל טהרה וכל קדשה. אמר לו, אם כן, למה והובא? והעלה היה צריך להיות! אמר לו, כמו שנאמר (שם כז) והובא את בדיו בטבעת, שמכניס זה לתוך זה. אף פאן והובא, שיכנסו לפהן לטהר אותו (בפחזור ב) ויכניסו דבר לפניו.

אמר רבי יצחק, כן שנינו, נגע צרעת: נגע - הוא הדין הקשה השרוי בעולם. צרעת - הסגרה, כמו שנאמר הסגר האור העליון. הסגר של הטוב העליון שלא יורד לעולם. פי תהיה באדם - באדם סתם. והובא אל הכהן - זה הכהן שלמטה, והוא מתקן לפתח אותו הסגר ולהדליק מאורות, שימצאו על ידו ברכות למעלה ולמטה, ויעבר ויסתלק אותו הנגע, וישרה אור של רחמים על הכל, ומשום כן והובא אל הכהן.

אמר רבי אבא, ראיתי אותם בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם. כתוב בישראל, (ויקרא כ) אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתוב (שם) והתקדשתם והייתם קדשים פי קדוש אני ה'. אם הם מתרחקים, איפה הקדשה שלהם? הרי רצונם התרחק ממנו, והכתוב מכריז ואומר, (תהלים לב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. במה נפרדים בני אדם מסוס ופרד? בקדשת עצמם, שימצאו שלמים ורשומים מהכל.

ועל כן זונגם של בני אדם הוא בזמנים ידועים, לכונן הרצון להדבק בקדוש ברוך הוא. והרי העירו, בחצות הלילה הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן

תליא כל דכיותא וכל קדשה. אמר ליה, אי הכי, אמאי והובא, והועלה מיבעי ליה. אמר ליה, כמה דאת אמר (שמות כז) והובא את בדיו בטבעות, דעייל דא בגו דא. אוף הקא והובא, דיפנסון ליה לכהנא, לדפאה ליה (כד אהדר ביה) ויעלון מלה קמיה.

אמר רבי יצחק, הכי תנינן, נגע צרעת. נגע הוא דינא תקיפא שריא בעלמא. צרעת: סגירו. כמה דאת אמר, סגירו דנהורא עלאה. סגירו דטיבו עלאה, דלא נחית לעלמא. פי תהיה באדם, באדם סתם. והובא אל הכהן. דא כהן דלתפא, דהוא אתתקן למפתח ההוא סגירו, ולאדלקא בוצינא דישתכחו על ידי ברכן לעילא ולתתא. ויתעבר ויסתלק ההוא נגע, וישרי נהירו דרחמי על פלא, ובגין כן והובא אל הכהן.

אמר רבי אבא, חמינא לאינהו בני עלמא, דלא משגחין, ולא ידעין ביקרא דמאריהון, פתיב בהו בישראל, (ויקרא כ) אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתוב, (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים פי קדוש אני יי'. אי אינון מתרחקין, אן הוא קדשה דלהון, הא רעותא דלהון אתרחקת מניה. וקרא אכריז ואמר, (תהלים לב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין, במה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד, בקדושה דגרמייהו, לאשתפחא שלימין ורשימין מפלא.

ועל דא זונגא דבני נשא הוא בזמנין ידיעין, לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא. והא אתערו, בפלגות ליליא קדשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן, לאשתעשעא עם צדיקייא, וכנסת ישראל משבחת ליה לקודשא להשתעשע עם הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת את הקדוש

ברוך הוא, והיא שעתא דרעותא לאתדבקה בהו.

וחברייא דמשתדלי באורייתא, משתתפי בה בפנסת ישראל, לשבחה למלכא קדישא, ואתעסקן באורייתא, שאר בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא בקדושה דקודשא בריך הוא, ולכוונא רעותא לאתדבקה ביה. ואינון חברייא דמשתדלי באורייתא זיוגא דלהון בשעתא דזיוגא אחרא אשתכח, והאי משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקה ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל, דהוא עידן רעותא דמתברכן פלא עלאי ותתאי.

אי בני נשא אתרחקו מגיה, ועבדן כבעירי, אן היא קדשה דלהון, לאשתכחא קדישין. אן אינון נפשין קדישין דמשכן מעילא. ושלמה מלכא צווח ואמר, (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מי הוא הדעת? זה הקדוש ברוך הוא. נפש לא טוב - זוהי הנפש שהם מושכים במעשיהם. לא טוב, שהרי מהצד האחר נמשכות עליהם נפש שאינה טוב, משום שלא מכוונים לבם לקדוש ברוך הוא.

מאן דאתלהיט ביצר הרע, בלא רעותא וכוונה דלבא לקודשא בריך הוא. מסטרא דיצר הרע אתמשך עליה נפשא, דלאו איהי טוב, הדא הוא דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב ואין פרגלים חוטא. מאן דאיהו אין פרגלים ודחי שעתא בלא רעותא קדישא, חוטא. חוטא ודאי, בכלא.

וער דא שריין מכתשין בישין בבני נשא, ואסהידו באנפיהו בחציפותא דלהון,

בהם.

והחברים שמשתדלים בתורה, משתתפים עם כנסת ישראל לשבח את המלך הקדוש, ומתעסקים בתורה לשאר בני האדם, אז עת רצון להתקדש בקדשת הקדוש ברוך הוא ולכוון רצון לדבק בו. ואותם החברים שמשתדלים בתורה, הזיוג שלהם בשעה שנמצא זיוג אחר, וזה משבת לשבת, לכוון הרצון לדבק בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, שהיא עת רצון שהכל מתברכים, העליונים

והתחתונים.

אם בני אדם התרחקו ממנו ועושים כבהמות, איפה הקדשה שלהם שימצאו קדושים? איפה הנפשות הקדושות שמושכים מלמעלה? ושלמה המלך צווח ואומר, (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מי הוא הדעת? זה הקדוש ברוך הוא. נפש לא טוב - זוהי הנפש שהם מושכים במעשיהם. לא טוב, שהרי מהצד האחר נמשכות עליהם נפש שאינה טוב, משום שלא מכוונים לבם לקדוש ברוך הוא.

מי שמתלהט ביצר הרע בלי רצון וכוונת הלב לקדוש ברוך הוא, מהצד של יצר הרע נמשכת עליו נפש שאינה טוב. זהו שכתוב גם בלא דעת נפש לא טוב ואין פרגלים חוטא. מי שהוא אין פרגלים ודחה את השעה בלי רצון קדוש - חוטא, חוטא ודאי בכל.

וער זה שורות מכות רעות בבני אדם, ומעידים בפניהם על חצפתם, להראות שהנה הקדוש ברוך הוא מואס בהם ואין דעתו

לאחזאה דהא קדשא בריך הוא מאיס בהו, ולא דעתיה בהון, עד דאינון

בָּהֶם, עַד שֶׁהֵם זֹכִים וּמְכַשְׂרִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כְּמַקְדָּם וּמִתְפַּרְכִּים (ומשִׁהרִים). וְעַל זֶה נִדְרְעוֹת הַמְּכֹת לַכֹּהֵן, אוֹתָן שְׂבָאוֹת מִצַּד הַטְּמֵאָה וְאוֹתָן שְׂבָאוֹת מִהַצַּד הָאֲחֵר.

כְּמוֹ זֶה כְּתוּב, כִּי תִבְאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן וְגו', וְנִתְּתִי נֹגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם. וְכִי שָׂכַר טוֹב הוּא שְׁיִמְצֵא בְּאוֹתָם שְׂזֹכִים לְהַכְנִס לְאֶרֶץ? אֲלֵא הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ, לְמַצֵּא מִטְמוּנִים שֶׁהִטְמִינוּ בְּבֵיתָם, וְלִהְנוֹת בָּהֶם אֶת יִשְׂרָאֵל.

אָבֵר בָּא רָאָה, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְדַבְּקִים לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָם, שֶׁכְּתוּב (מִלֵּאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'. וּמִתּוֹךְ אֶהְבֵּתוֹ הַכְּנִיס אוֹתָם לְאֶרֶץ הַקִּדּוּשָׁה, לְהַשְׁרוֹת שְׂכִינְתוֹ בֵּינֵיהֶם, וְשִׁיחֵהוּ דִּירוֹ עִמָּהֶם, וְיִשְׂרָאֵל שְׁיִמְצֵאוּ קִדּוּשִׁים עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בָּא רָאָה, כְּתוּב (שְׁמוֹת לז) וְכָל הַנְּשִׂים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבֶן וְגו'. בְּשַׁעַת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה, הָיוּ אוֹמְרִים: זֶה לְמַקְדָּשׁ, זֶה לְמִשְׁכָּן, וְזֶה לְפָרְכָת. וְכֵן כָּל אוֹתָם הָאֲמָנִים, כְּדִי שֶׁתְּשַׁרְהוּ קִדְשָׁה עַל יְדֵיהֶם, וּמִתְקַדְּשֵׁת אוֹתָהּ עֲבוּדָה. וּכְשֶׁעוֹלָה לְמִקְוָמוֹ, עוֹלָה בְּקִדְשָׁה.

כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁעוֹשֶׂה עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה זָרָה אוֹ לְצַד הָאֲחֵר שְׂאִינוֹ קִדּוּשׁ, פִּינּוֹן שְׁמוֹזְכִיר אוֹתוֹ עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה, הָרִי רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עָלָיו. וְכְשֶׁעוֹלָה הַמַּעֲשֵׂה, עוֹלָה בְּטְמֵאָה. הַכְּנָעֲנִיִּים הֵם עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּמִדְּבָקִים כָּלֵם יַחַד בְּרוּחַ טְמֵאָה בְּעֲבוּדָה זָרָה, וְהָיוּ בּוֹנִים בְּנִין לְפָרְצוּפֵיהֶם (לְטְנוּפֵיהֶם) וְלִגְעוּלֵיהֶם לְצַד הַטְּמֵאָה לְעֲבוּדָה זָרָה. וְכְשֶׁמִּתְחִילִים לְכַנּוֹת, הָיוּ אוֹמְרִים דְּבוּר. וְכִינּוֹן שְׁנוֹכָר

זָפָן (דָּרָן ע"א) וּמְכַשְׂרָאן עוֹבְדֵיֶיהוּ כְּמַלְקָדְמִין, וּמִתְפַּרְכֵן (ס"א וּמִתְפַּרְכָּאן). וְעַל דָּא אֲשַׁתְּמוּדְעֵן מִכְתָּשִׁין לְגַבֵּי פְהֵנָא, אֵינּוּן דְּאֲתִיִּין מִסְטְרָא דְּמִסְאַבָּא, וְאֵינּוּן דְּאֲתִיִּין מִסְטְרָא אֲחֵרָא.

בְּגוֹזְנָא דָּא כְּתִיב, כִּי תִבְאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן וְגו', וְנִתְּתִי נֹגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם.

וְכִי אָגַר טַב הוּא, דִּישְׁתַּכַּח בְּאֵינּוּן דְּזָפָן לְמִיעַל בְּאַרְעָא. אֲלֵא הָא אוּקְמוּהָ לְאַשְׁפַּחָא מִטְמוּנִין דְּאֲטְמָרֵן בְּבֵיתֵיהוּ, וְלִאֲהַנְּאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל.

אָבֵר תָּא חֲזִי, זָפָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוּן מִתְדַבְּקֵן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחִים לְהוּ, דְּכְתִיב, (מִלֵּאכִי א)

אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי'. וּמִגּוֹ רַחִימוּתָא דִּילֵיהּ,

אָעִיל לְהוּ לְאַרְעָא קְדִישָׁא, לְאַשְׁרָאָה שְׂכִינְתֵיהּ

בֵּינֵיהוּ, וְלִמְהֵוִי דִּירוּרֵיהּ עִמָּהוֹן, וְיִשְׂרָאֵל

דִּישְׁתַּפְחוּן קְדִישִׁין עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (שְׁמוֹת לז) וְכָל הַנְּשִׂים אֲשֶׁר נָשָׂא

לְבֶן וְגו'. בְּשַׁעַתָּא דְּהוּוּ עֲבִידִין עֲבִידְתָּא,

הוּוּ אֲמָרִי, דָּא לְמַקְדָּשָׁא. דָּא לְמִשְׁכָּנָא. דָּא

לְפָרוּכְתָּא. וְכֵן כָּל אֵינּוּן אוּמְנִין בְּגִין דִּישְׁרִי

קְדִשָׁה עַל יְדֵיהוּ, וְאֲתַקְדָּשׁ הוּוּא עֲבִידְתָּא.

וְכַד סָלִיק לְאַתְרֵיהּ, בְּקִדּוּשָׁה סָלִיק.

בְּגוֹזְנָא דָּא מָאן דְּעֵבִיד עֲבִידְתָּא לְעֲבוּדָה זָרָה,

אוֹ לְסְטְרָא אֲחֵרָא, דְּלֵא קְדִישָׁא. פִּינּוֹן

דְּאֲדַפְר לֵיהּ עַל הוּוּא עֲבִידְתָּא, הָא רוּחַ

מִסְאַבָּא שְׂרִיא עָלוּי, וְכַד סָלִיק עֲבִידְתָּא,

בְּמִסְאַבָּא סָלִיק. כְּנִעֲנִים פְּלַחִי לְעֲבוּדָה זָרָה

אֵינְהוּ, וּמִתְדַבְּקֵן כְּלָהוּ כַחְדָּא בְּרוּחַ מִסְאַבָּא

בְּעֲבוּדָה זָרָה, וְהוּוּ בְּנִיִּין בְּנִין לְפָרְצוּפֵיהוּ (ס"א

לְטְנוּפֵיהוּ) וְלִגְעוּלֵיהוּ לְסְטְרַ מִסְאַבָּא לְעֲבוּדָה

זָרָה, וְכַד שְׂרָאן לְמַבְנֵי, הוּוּ אֲמָרִי מְלָה, וְכִינּוֹן

דְּאֲתַדְכֵר בְּפוּמֵיהוּ, סָלִיק עָלֵיהּ רוּחַ מִסְאַבָּא.

בפיהם, עולה עליו רוח של טמאה. כשעולה המעשה, הוא עולה ברוח טמאה.

בין שנכנסו ישראל לארץ, רצה הקדוש ברוך הוא לטהר אותם ולקדש להם את הארץ, ולפנות מקום לשכינה, שלא תשרה השכינה בתוך הטמאה. ועל פן באותו נגע צרעת היו סותרים בנינים של עצים ואבנים שנעשו בטמאה.

בא ראה, אם המעשה הזה היה למצא מטמונים בלבד, יחזירו האבנים אחר כך פמות שהם למקומם, והעפר למקומו. אבל הפסוק פותב, וחלצו את האבנים. וכתוב ועפר אחר יקח. כדי שתעבר רוח הטמאה, ויתפנה ויתקדש פעת במקדס, וימצאו ישראל בקדשה ובדיור קדוש, להשרות ביניהם שכינה.

וער פן, מי שבונה בנין, כשמתחיל לבנות צריך להזכיר בפיו, שהרי לעבודת הקדוש ברוך הוא הוא בונה, משום שכתוב (ירמיה כב) הוי בנה ביתו בלא צדק וגו'. ואז סיוע שמימי שורה עליו, והקדוש ברוך הוא מזמין עליו קדשה וקורא עליו שלום. זהו שכתוב (איוב ה) וידעת פי שלום אהלך וגו'. מה זה ופקדת נך? הרי פרשה. אבל ופקדת, להפקיד דבור בפה כשהוא בונה. ואז כתוב ולא תחטא. ואם לא, הרי מזמין לביתו את הצד האחר. כל שפן מי שבונה, ורצונו בצורה אחרת, משום שמיחד הבית לצד האחר להטמא בו, הרי ודאי שורה בו רוח של טמאה, ולא יוצא אותו אדם מן העולם עד שנענש בבית ההוא. ומי שדר בו יכול להנזק, שהרי בדיקה ההיא שורה בה רוח טמאה, ומזיקה מי שנמצא בה.

פד אסתליק עבידתא, ברוח מסאבא אסתליק.

בין דעאלו ישראל לארעא, בעא קדשא בריה הוא לדכאה לון, ולקדשא לון ארעא, ולאפנאה אתר לשכינתא דלא תשרי שכינתא גו מסאבא. ועל דא בההוא נגע צרעת, הוו סתרין בניינין דאעין ואבנין דאתעבידו במסאבו.

תא חזי, אי עובדא דא הוה לאשפחא מטמונין בלחודוי, יהדרון אבנין לבתר פמה דאינון לאתרייהו, ועפרא לאתריה. אבל קרא כתיב, וחלצו את האבנים. וכתוב ועפר אחר יקח. בגין דיתעבר רוח מסאבא, ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין, וישתכחו ישראל בקדושה, ובדיורא קדישא, למשרי בנייהו שכינתא.

וער דא מאן דבני בנין פד שארי למבני, בעי לאדפרא בפומיה, דהא לפולחנא דקודשא בריה הוא הוא בני. בגין דכתיב, (ירמיה כב) הוי בונה ביתו בלא צדק וגו', וכדין סיעתא דשמיא שארי עלוי, וקודשא בריה הוא זמין עליה קדושתא, וקארי עליה שלום, הדא הוא דכתיב, (איוב ה) וידעת פי שלום אהלך וגו'. מהו (איוב ה) ופקדת נוך, הא אוקמוה, אבל ופקדת, לאפקדא מלה בפומא כד איהו בני. וכדין ולא תחטא כתיב. ואי לאו הא זמין לביתיה סטרא אחרא.

כל שפן, מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא, בגין דמיחד ביתא לסטרא אחרא, לאסתאבא ביה. הא ודאי שריא ביה רוח מסאבא, ולא נפיק ההוא בר נש מעלמא, עד דאתענש בההוא ביתא, ומאן דדייר ביה, יכיל לאתזקא, דהא ההוא דירה רוח מסאבא שריא ביה, ואזיק מאן דאשתכח ביה.

ואם תאמר, במה ידוע? כגון שגזוק בבית ההוא אותו שבנה אותו, או אנשי ביתו, או בנזקי גוף, או בנזקי ממוץ, הוא ושני אחרים אחריו. הרי ודאי יברח אדם להר, ולא ידור בו. ידור במחלת עפר, ולא ידור בו.

ומשום כך הקדוש ברוך הוא חס על ישראל, שהם לא יודעים דבר בכל אותם הפתים, והוא אומר: אתם לא יודעים - אני יודע, ורשמתי אותם בנגע. נגע דר בבית, הנה נגע אחר תקיף שיוציא אותו ויעביר אותו מן העולם. ואז - ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. כיון שהולך לו, מה הטעם ונתן את הבית? אלא בכל זמן שאותו בנן יהיה קיים - שלו הוא, ויכול לחזר.

זה בארץ הקדושה, כל שפן בארץ אחרת, שרוח הטמאה מצויה יותר, ויכול אדם להנזק. אמר רבי אלעזר, וכל שפן שנקרא בקלפות של חבריו האחרים להמצא שם, ואפלו דפיקות בפלים לא מעבירים אותו מן הבית. ומשום כך הפסוק הזה מכריז ואומר, הוי בנה ביתו בלא צדק. הוי ודאי שאומרים כל יום בבית ההוא.

רבי יוסי נכנס יום אחד לבית אחד, הגיע לסף (טרח בטפוס) ונכנס פנימה. שמע קול אחד שאומר: התפנסו והפנסו, הנה אחד מהיריבים שלנו. התחברו ונזיק אותו לפני שניצא. אמרו, לא נוכל אלא אם דיורו כאן. יצא רבי יוסי ופחד. אמר, ודאי מי שעובר על דברי החברים, מתחייב בנפשו. אמר לו רבי חייא, והרי הגוים ושאר בני אדם דרים בתוכו, ונשלמו. אמר לו, הם מצדדים הם באים, אבל מי שירא חטא יכול להנזק. ואפלו הם, אם יעכבו את

ואי תימא כמה ידיע. כגון דאתזק בההוא ביתא, ההוא דבני לה, או אנשי ביתיה, או בנזקי דגופא, או בנזקי ממונא, הוא ותרין אחרנין אבתריה. הא ודאי יערוק בר נש לטורא, ולא ידור ביה. ידור בטיחלא דעפרא, ולא ידור ביה.

ובגין כך, קדשא בריך הוא חס עלייהו דישראל, דאינון לא ידעין מלה בכל אינון בתי. והוא אומר, אתון לא ידעין, אנא ידענא, וארשימנא לון בנגע. נגע דייר בביתא, הא נגע אחרא תקיפא, דיפיק ליה, ויעבר ליה מן עלמא. וכדין ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. כיון דאזיל ליה, מאי טעמא ונתן את הבית. אלא בכל זמנא דההוא בנן להוי קיים, (דף נ' ע"ב) דיליה הוא, ויכיל לאהדרא.

האי בארעא קדישא, כל שפן בארעא אחרא, דזמינא רוח מסאבא יתיר, ויכיל בר נש לאתזקא. אמר רבי אלעזר, וכל שפן דאקרי בקלפוי דחברוי אחרנין, לאשתפחא תמן, ואפילו טורפי דקספתא לא מעברן ליה מההוא ביתא, ובגין כך האי קרא אכריז ואמר, הוי בונה ביתו בלא צדק. הוי ודאי קאמרי כל יומא בההוא ביתא.

רבי יוסי עאל חד יומא בחד ביתא, מטא בספתא (ס"א אטרח בטיפסא), עאל לגו. שמע חד קלא דאמר, אתפנשו עולו, הא חד פלוגתא דילן. סיפתו וננזיק ליה עד לא ינפוק, אמרו, לא ניכול אלא אי דיוריה הכא. נפק רבי יוסי ודחיל. אמר, ודאי מאן דאעבר על מלוי דחברייא, אתחייב בנפשיה.

אמר ליה רבי חייא, והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגויה, ואשתלימו. אמר ליה, אינון מסטרייהו קא אתיין, אבל מאן דדחיל

דייורם בו, לא יצאו בשלום. אמר לו, והרי כתוב (איוב כא) בתייהם שלום מפחד. אמר לו, כגון שהיה מאחר, ונבנה מצדק, והפסוק כף הוא, בתייהם שלום מפחד - כשבתייהם שלום מפחד, שבט אלוה לא שורה עליהם.

ובא אשר לו הבית והגיד וגו' (ויקרא יד). והגיד?! ויאמר ה' זה צריך להיות, או וידבר, מה זה והגיד? אלא בכל מקום דבר של חכמה הוא, והנה פשוטה. כנגע נראה לי בבית. כנגע?! נגע היה צריך להיות! נראה לי?! יש לי היה צריך להיות, שהרי כתוב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחרתכם, שיראה לכל! למה כנגע נראה לי.

אמא בשעה שזה נכנס, אחר מתגלה, ומתגרים זה בזה. ועל זה נראה לי. אותו שהתפסה התגלה, ושהתגלה התפסה, ואחר כך נראה לו בדמות אותו הנגע של הבית, ואחר מתפסה. ועל זה והגיד לפה, שדבר חכמה הוא.

ואז בא הפה, ויפילו הבית, וינתצו לו האבנים והעצים והפל. כיון שנתצו וטהרו הפל, מתברכים. אז כתוב (דברים ה) וכתים טובים תבנה וישבת. אלו נקראים טובים, שהרי הראשונים אינם טובים, ואינם בכלל של קדשה וטהרה.

אמר רבי יהודה, אם כך, כמה מפרשים את הפסוק שכתוב, (שם) וכתים מלאים כל טוב אשר לא מלאות? אם רוח טמאה שורה בתוכם, איך מלאים כל טוב? אמר רבי אלעזר, מלאים כל טוב - במקומו, בכסף ובזהב, ובכל, כמו שנקאמר (בראשית מה) כי טוב כל ארץ מצרים. ואמר רבי יהודה, והנה כל בתי המצרים היו מלאים

חטאה, יכיל לאתקא. ואפילו אינון, אי יעכבו דייוריהון ביה, לא יפקון בשלם. אמר ליה, והא כתיב (איוב כא) בתייהם שלום מפחד. אמר ליה כגון דהיה מאחר, ואתבני מצדק. וקרא ה' כי הוא, בתייהם שלום מפחד, כשבתייהם שלום מפחד שבט אלוה לא שריא עליהם.

ובא אשר לו הבית והגיד וגו'. (ויקרא יד) והגיד, ויאמר מיבעי ליה, או וידבר, מהו והגיד. אלא בכל אתר מלה דחכמתא הוא, והא אוקמוה. כנגע נראה לי בבית, כנגע, נגע מיבעי ליה. נראה לי, יש לי מיבעי ליה. דהא כתיב, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחרתכם, דיתחזי לכלא. אמאי כנגע נראה לי.

אמא בשעתא דהאי עייל, אחרא אתגליא. ומקטרגא דא בדא. ועל דא נראה לי, ההוא דאתפסי אתגליא, ודאתגליא אתפסי, ולבתר מתחזי ליה בדיוקנא דההוא נגע דביתא, ואתפסיא אחרא. ועל דא והגיד לפה, דמלה דחכמתא היא.

וכדין אתי כהנא, וירמוז ביתא, וינתצון ליה אבנין ואעין וכלא. כיון דאנתצון ואתדכן פלא, מתברכאן, כדין כתיב, (דברים ח) ובתים טובים תבנה וישבת. אלין אקרוין טובים, דהא קדמאי לאו אינון טובים, ולא בכילא דקדושה ודכיו ניהו.

אמר רבי יהודה, אי הכי במאי מוקמינן קרא דכתיב, (דברים ו) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאות. אי רוח מסאבא שריא בגווייהו ה' מלאים כל טוב. אמר רבי אלעזר, מלאים כל טוב: במקומו, בכסף, ובדהבא, ובכלא. כמה דאת אמר (בראשית מה) כי טוב כל ארץ מצרים. ואמר רבי יהודה, והא כל בתי דמצראי, מליין חרשין וטעוון הוו.

כְּשֵׁפִים וְתוֹעֲבוֹת? אֵלָּא עֲבוּר
הַעֲשֵׂר שֶׁל הָאֶרֶץ זֶה נֹאמֵר. אִף
כָּאן עֲבוּר הַעֲשֵׂר וְהַמָּמוֹן הוּא.
שְׁתֵּי עֲשִׂירֵי נְטִלוֹ יִשְׂרָאֵל, אַחַת
כְּשִׁיבָאוּ מַגְלוֹת מִצְרַיִם, וְאַחַת
כְּשִׁנְכָסוּ לְאֶרֶץ. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר, כֹּל זֶה וְדַאי הִיָּה לְקֹדֶשׁ אֶת
הָאֶרֶץ, וְלֹהֲעֲבִיר רוּחַ הַטְּמֵאָה מִן
הָאֶרֶץ וּמִתּוֹךְ יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁהִבִית
הִיָּה מִנְתָּן, הִיָּה נִמְצָא בּוֹ מָמוֹן
לְבָנוֹת אוֹתוֹ וּלְמֵלֵא אֶת בֵּיתוֹ, כְּדִי
שְׁלֵא יִצְטָעֵר עַל הַבַּיִת וַיִּשְׁהוּ
בְדִיּוּר שֶׁל קֹדֶשׁהּ.

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּהֵרוֹת
וְגו' (ויקרא יג) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּסִילְתָּא
דְּמוֹקֵפִי בְּבִהְרַת עֲזָה, חִיזוּ תַנְיִנָא, וּבְחִיזוּ
אֲתַדְן, בְּאִינוּן גְּוּוּנִין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק שְׁלֵשׁ
מֵאוֹת טַעֲמִים אֵיךְ מָאן דְּגָרִיס בְּבִהְרַת עֲזָה.
וְכִלְהוּ אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, פֵּר חִיזוּר (חִיזוּר) חַד
סְאִיב, סְהָדָא חַד. תְּרִין, תְּרִי סְהָדִי, וְדָכִי. מִפְּאֵן
וְלֹהֲלָאָה, אֲפִילוּ מֵאָה כְּתָרִי, וְתָרִי כְּמֵאָה. וְדָא
אוֹלִיפְנָא לְכְתָר דְּכְתִיב, (דברים יט) לֹא יָקוּם עַד
אֶחָד בְּאִישׁ וְגו', עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים וְגו'.

רַבִּי חִזְקִיָּה הוּא יְתִיב קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר, פְּתִיב נִגְעָ לְבָן אֲדַמְדָּם, כְּדִין הוּא
נִגְעָ, דְּהָא חוּוֹרָא לֹא קָאִים בְּעִינֵיהּ. פְּתַח רַבִּי
שְׁמַעוֹן וְאָמַר, פְּתִיב (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם
כְּשָׁנִים וְגו', זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּעִי לְדַפְּאָה לֹון בְּכֵלָא, בְּגִין דְּלֹא
יִשְׁתַּפְּחוּן בְּדִינָא קָמִיָּה. וּמְאִרְיָהוּן דְּדִינָא לֹא
יִשְׁלִטוּן בְּהוּן, דְּהָא כֵּלָא אֲזִיל בְּתַר זִינֵיהּ.
סוּמְקָא לְסוּמְקָא, וְחוּוֹרָא לְחוּוֹרָא. יְמִינָא
לְיְמִינָא, וְשְׁמָאֵלָא לְשְׁמָאֵלָא.

בְּעֵשׂוֹ פְתִיב, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי,
וְעַל דָּא שְׂרִיָא בֵּיה זִינֵיהּ. (דף נ"א ע"א) וְאִי

תִּמָּא אֲדָמוֹנִי כְתִיב בְּעֵשׂוֹ. וְכְתִיב בֵּיה בְּדוֹד, (שמואל א, טז) וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא

אֵלָּא בְּגִין עוֹתָרָא דְאַרְעָא אֲתָמַר. אוֹף הָכָא
בְּגִין עוֹתָרָא וּמְמוֹנָא הוּא.

תְּרִין עוֹתָרִין נְטִלוֹ יִשְׂרָאֵל, חַד פֵּד נְפִקוּ
מַגְלוֹתָא דְּמִצְרַיִם. וְחַד פֵּד עֲאֵלוּ
לְאַרְעָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כֹּל דָּא וְדַאי הוּא
לְאַתְקֻדְשָׁא אַרְעָא, וְלֹא עֲבָרָא רוּחַ מִסְּאַבָּא
מְאַרְעָא, וּמְגוֹ יִשְׂרָאֵל. וְכֹד בֵּיתָא הוּא נְתִיץ,
הוּא אֲשַׁתַּכַּח בַּהּ מְמוֹנָא, לְמַבְנֵי לֵיהּ, וְלְמֵלֵיא
בֵּיתֵיהּ, בְּגִין דְּלֹא יִצְטָעֵר עַל בֵּיתָא, וַיִּשְׁרוּן
בְּדִיּוּרָא דְקוֹדֶשׁהּ.

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהֵרוֹת
וְגו' (ויקרא יג) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּסִילְתָּא
דְּמוֹקֵפִי בְּבִהְרַת עֲזָה, חִיזוּ תַנְיִנָא, וּבְחִיזוּ
אֲתַדְן, בְּאִינוּן גְּוּוּנִין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק שְׁלֵשׁ
מֵאוֹת טַעֲמִים אֵיךְ מָאן דְּגָרִיס בְּבִהְרַת עֲזָה.
וְכִלְהוּ אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, פֵּר חִיזוּר (חִיזוּר) חַד
סְאִיב, סְהָדָא חַד. תְּרִין, תְּרִי סְהָדִי, וְדָכִי. מִפְּאֵן
וְלֹהֲלָאָה, אֲפִילוּ מֵאָה כְּתָרִי, וְתָרִי כְּמֵאָה. וְדָא
אוֹלִיפְנָא לְכְתָר דְּכְתִיב, (דברים יט) לֹא יָקוּם עַד
אֶחָד בְּאִישׁ וְגו', עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים וְגו'.

רַבִּי חִזְקִיָּה הוּא יְתִיב קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר, פְּתִיב נִגְעָ לְבָן אֲדַמְדָּם, כְּדִין הוּא
נִגְעָ, דְּהָא חוּוֹרָא לֹא קָאִים בְּעִינֵיהּ. פְּתַח רַבִּי
שְׁמַעוֹן וְאָמַר, פְּתִיב (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם
כְּשָׁנִים וְגו', זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּעִי לְדַפְּאָה לֹון בְּכֵלָא, בְּגִין דְּלֹא
יִשְׁתַּפְּחוּן בְּדִינָא קָמִיָּה. וּמְאִרְיָהוּן דְּדִינָא לֹא
יִשְׁלִטוּן בְּהוּן, דְּהָא כֵּלָא אֲזִיל בְּתַר זִינֵיהּ.
סוּמְקָא לְסוּמְקָא, וְחוּוֹרָא לְחוּוֹרָא. יְמִינָא
לְיְמִינָא, וְשְׁמָאֵלָא לְשְׁמָאֵלָא.

בְּעֵשׂוֹ פְתִיב, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי,
וְעַל דָּא שְׂרִיָא בֵּיה זִינֵיהּ. (דף נ"א ע"א) וְאִי

תִּמָּא אֲדָמוֹנִי כְתִיב בְּעֵשׂוֹ. וְכְתִיב בֵּיה בְּדוֹד, (שמואל א, טז) וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא

אֲדַמּוּנִי. אֵלָא דָּא מְזוּהָמָא דְדַהֲבָא אֲתַעֲבִיד, וְדָא בְּזוּהָרָא דְדַהֲבָא אֲתַדְבֵּק, בַּעֲשׂוֹ כְּתִיב בֵּיהּ, אֲדַמּוּנִי כְּלוּ פְּאֲדַרְת שְׁעָר, בְּזוּהָמָא דְהַתּוּכָא נִפְק. בְּדוּד כְּתִיב בֵּיהּ, עִם יִפֵּה עֵינִים וְטוֹב רְאִי.

וְכַתוּב בּוּ בְּדוּד, (שמואל-א טז) וְלִבִּיאָהּוּ וְהוּא אֲדַמּוּנִי. אֵלָא זֶה מְזוּהָמָת הַזֶּהָב נַעֲשֶׂה, וְזֶה נִדְבַק בְּזוּהַר הַזֶּהָב. כְּתוּב בַּעֲשׂוֹ, אֲדַמּוּנִי כְּלוּ פְּאֲדַרְת שְׁעָר, יֵצֵא בְּזוּהָמָת הַהַתּוּף. בְּדוּד כְּתוּב, עִם יִפֵּה עֵינִים וְטוֹב רְאִי.

תָּא חֲזִי, מָאִי טַעְמָא. גְּוֹנָא תּוּרָא אֲשַׁתְּמוּדַע, וְגְוֹנָא סוּמְקָא אֲשַׁתְּמוּדַע, סוּמְקָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָא אֲתַחֲזִי בֵּיהּ תּוּרָא, הָא דְכִיּוּתָא אֲתִיילִיד בֵּיהּ, וְשִׁאֲרֵי לְאֲתַדְכָּאָה. תּוּרָא בְּקַדְמִיתָא, וְאֲתַחֲזִי בֵּיהּ סוּמְקָא, הָא שְׁאֲרֵי לְאֲסַתְאַבָּא, וְכְתִיב וְטַמְאוּ הַפֶּה, דְּהָא אֲתִיילִיד בֵּיהּ סוּמְקָא, לְאֲסַתְאַבָּא. וְכִהֲנָא הוּא יָדַע בְּכָל אֵינּוֹן גְּוֹוִינִין. וְלִזְמַנִּין דְּאֲתַחֲזִי בֵּיהּ גְּוֹוִנָא דְּכִיּוּתָא, וְיִסְגַר לִיהּ לְמַחְמֵי אִי אֲתִיילִיד בֵּיהּ גְּוֹוִנָא אַחְרָא. וְאִי לָא, מְדַפֵּי לִיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְטַהֲרוּ הַפֶּה וְגו'.

בֵּא וְרָאָה מַה הַטַּעַם. הַגְּוֹן הַלְבָן נוֹדַע, וְהַגְּוֹן הָאֲדָם נוֹדַע. אֲדָם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִנֵּה נִרְאָה בּוּ לְבָן, הָרִי טַהֲרָה נוֹלְדָה בּוּ וּמַתְחִיל לְהַטְהֵר. לְבָן בְּרֵאשׁוֹנָה וְנִרְאָה בּוּ אֲדָם, הִנֵּה מַתְחִיל לְהַטְמָא. וְכַתוּב וְטַמְאוּ הַפֶּה, שֶׁהִנֵּה נוֹלֵד בּוּ אֲדָם לְהַטְמָא. וְהַפֶּה הִיָּה יוֹדַע בְּכָל אוֹתָם הַגְּוִנִים. וְלַפְעָמִים שְׁנִרְאָה בּוּ גְוֹן שֶׁל טַהֲרָה, וְיִסְגְּרוּ לְרֵאוֹת אִם יוֹלֵד בּוּ גְוֹן אַחֵר. וְאִם לָא, מְטַהֵר אוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב וְטַהֲרוּ הַפֶּה וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הוּוּ אֲזֵלִי בְּאַרְחָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (מלכים ב, ה) וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְצֹרַעַף לְעוֹלָם וְגו'. אִי הוּא חֲטָא בְּנוֹי אָמַאי יִלְקוּן. אָמַר לִיהּ, אֵלִישָׁע יִתִּיר מִשְׁאֵר נְבִיאֵי חֲמָא. חֲמָא דְלָא נִפִּיק מִגְּחֲזִי בְּרָא דְמַעֲלִיא, וְעַל דָּא לֵיִיט לְכַלְהוּ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הִיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב (מלכים ב, ה) וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְצֹרַעַף לְעוֹלָם וְגו'. אִם הוּא חֲטָא, לְמָה יִלְקוּ בְּנוֹי? אָמַר לוֹ, אֵלִישָׁע רָאָה יוֹתֵר מִשְׁאֵר הַנְּבִיאִים. רָאָה שְׁלֵא יֵצֵא מִגְּחֲזִי בֵּין מַעֲלָה, וְעַל כֵּן קָלַל אֶת כָּלָם. וְרָא עוֹד, אֵלָא אָמַר לוֹ: אֲנִי עֲבַדְתִּי בְּשִׁמוֹשׁ עֲלִיוֹן אֲצֵל אֱלֹהִי, וְנִכְתִּי בְּשִׁנֵּי חֲלָקִים, שְׁהָרִי עֲבַדְתִּי אוֹתוֹ בְּאַמְתָּ. וְאַתָּה רִשְׁעַת פְּגַמְתָּ אוֹתִי, נִשְׁבַּעְתָּ לְשַׁקֵּר וְחַמְדְתָּ, הָרִי עֲבַרְתָּ עַל כָּל הַתּוּרָה כְּלָה, וּמִי שְׁעוֹבֵר עַל זֶה, מֵת הוּא לְעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל מִשּׁוֹם שֶׁעֲבַדְתָּ אוֹתִי, הַשִּׁמוֹשׁ שֶׁלָּךְ לֹא יִהְיֶה לְחַנּוּם; תִּהְיֶה מִיתְתְּךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ, וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְצֹרַעַף.

וְרָא עוֹד, אֵלָא אָמַר לִיהּ, אָנָּא פְּלַחְנָא בְּשִׁמוֹשָׁא עַלְאָה לְגַבֵּי אֱלֹהִי, וְזַכִּינָא בְּתַרְיִן חוֹלְקִין, דְּהָא פְּלַחְנָא לִיהּ בְּקִשׁוּט, וְאַנְתָּ רִשְׁעַת פְּגִימַת לִי, אוּמִית לְשַׁקְרָא, וְחַמִּידַת, הָא עֲבַרְתָּ עַל אוּרִייתָא כְּלָא, וּמֵאֵן דְּאֵעֲבַר עַל דָּא, מִית הוּא לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אֲבָל בְּגִין דְּפִלַּחַת לִי, שְׁמוֹשָׁא דִילָךְ לֹא לְהָוִי לְמַגְנָא, תִּהְוִי מִיתָה דִילָךְ בְּעֵלְמָא דִין, וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי לָא. וּבְגִין כֵּךְ, וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְצֹרַעַף. (גוּוֹנָא דְחִיּוּרָא אֲשַׁתְּמוּדַע, וְגוּוֹנָא דְסוּמְקָא אֲשַׁתְּמוּדַע).

(גון הלבן נוֹדַע, וגון האדם נוֹדַע). אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגַד הַצֹּמֵר אוּ

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגַד הַצֹּמֵר אוּ הַפְּשֻׁתִים אָמַאי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכָלָא

הפּשְׁתִּים לְמָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּפְלָ שׁוֹרָה וּכְכַל שׁוֹלֵט. וַיֵּשׁ כְּמוֹ זֶה, שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי לֵא) דְרָשָׁה צָמַר וּפְשָׁתִים. וּמִשׁוּם כִּף שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נִגְעַ שְׂיֹצֵא מִמְקוֹם עֲלוֹיוֹן, זֶה שׁוֹלֵט בְּכָל, בְּשָׁנֵי גִוּוּנִים, בְּצָמַר וּבְפְשָׁתִים. וּמִשׁוּם כִּף, זֹאת תּוֹרַת נִגְעַ הַצָּרְעַת כִּגְדַ הַצָּמַר אוֹ הַפְּשָׁתִים.

רַבִּי יִצְחָק הִזִּיהוּ הוֹלֵךְ לְבָצִיר שֶׁל אָבִיו. רָאָה אִישׁ אֶחָד שֶׁסָּטָה עִם קֶשֶׁר שֶׁל מִשָּׂא עַל כֶּתֶפוֹ. אָמַר לוֹ, קִנִּים שֶׁל עֲצִים שֶׁעַל כֶּתֶפְךָ לָשֵׁם מָה? לֹא אָמַר לוֹ דְּבַר. הִלֵּךְ אַחֲרָיו. רָאָה שֶׁנִּכְנַס לַמַּעְרָה אַחַת, נִכְנַס אַחֲרָיו. רָאָה קִיטוֹר שֶׁל עֶשֶׂן שֶׁהִיָּה עוֹלָה מִתַּחַת לְאַרְצֵן, וְנִכְנַס הָאִישׁ הַהוּא לְנֹקֵב אֶחָד וְהִתְכַּסֶּה מִמֶּנּוּ. פָּחַד רַבִּי יִצְחָק, וַיֵּצֵא לְפִי הַמַּעְרָה.

בְּעוֹדוֹ יוֹשֵׁב, עָבְרוּ רַבִּי יְהוּדָה וּרַבִּי חִזְקִיָּה. רָאָה אוֹתָם וְקָרַב אֲלֵיהֶם. סִפֵּר לָהֶם אֵת הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁהִצִּילָךְ. זוֹהִי מַעֲרַת הַמַּצְרְעִים שֶׁל סְרוּנָא, וְכָל יוֹשְׁבֵי הַקְּרִיָּה הֵיחָא הֵם מְכַשְׁפִּים, וּבָאִים לְמַדְבַּר לְנִחְשִׁים הַשְּׁחָרִים, שֶׁהֵם בְּנֵי עֶשֶׂר שָׁנִים אוֹ יוֹתֵר, לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, וְלֹא נִשְׁמָרִים מֵהֶם וְנִצְעָשִׁים מַצְרְעִים, וְכָל מִינֵי כְּשָׁפִים שֶׁלָּהֶם הֵם בְּמַעֲרָה הַזֹּאת הִלְכּוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים פָּגְשׁוּ בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁהִיָּה בָּא, וּבְנֹו שֶׁהִיָּה חוֹלָה קָשׁוֹר עַל הַחֲמוֹר. אָמְרוּ לוֹ, מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם, יְהוּדִי, וְזֶה הוּא בְּנֵי שֶׁקָּשׁוֹר עַל הַחֲמוֹר. אָמְרוּ לוֹ, לְמָה הוּא קָשׁוֹר? אָמַר לָהֶם, מְגוּרֵי הֵם בְּכַפֵּר אֶחָד שֶׁהוּא מְבַנֵּי הַרומאים, וּבְנֵי הַזֵּה הִיָּה לוֹמַד תּוֹרָה בְּכָל יוֹם, וְהִיָּה חוֹזֵר הַבֵּיתָה וְלוֹמַד אֵת אוֹתָם הַדְּבָרִים, וְשִׁלֵּשׁ שָׁנִים הָיוּ מְגוּרֵי לְחֹזֵר עַל הַדְּבָרִים, עָבְרָה רוּחַ אַחַת

שְׂרִיא, וּבְכֹלֵא שְׁלֵטָא. וְאִית כְּגוּוּנָא דָּא דְכַתִּיב, (מִשְׁלֵי לֵא) דְרָשָׁה צָמַר וּפְשָׁתִים. וּבְגִינֵי כִף, שׁוֹלֵטָנִיָּה דִּהְיוּא נִגְעַ דְנִפְיָק מֵאַתֵּר עֲלָאָה, דָּא שְׁלֵטָא בְּכֹלֵא, בְּתַרֵי גִוּוּנֵי, בְּצָמַר וּבְפְשָׁתִים. וּבְגִין כִּף, זֹאת תּוֹרַת נִגְעַ הַצָּרְעַת כִּגְדַ הַצָּמַר אוֹ הַפְּשָׁתִים.

רַבִּי יִצְחָק הָוָה אָזִיל לְקַטְפוּרֵי דְאַבּוּי. חָמָא חַד בַּר נֶשׁ, דְסַאטֵי בְקוּטְרָא דְמְטוּלָא אַכְתָּפוּי. אָמַר לִיָּה, שׁוֹרְטָא דְקִישְׁטָא בְּכַתְפֶךָ אַמְאֵי, לֹא אָמַר לִיָּה מְדִי. אָזִיל אַבְתְּרִיָּה, חָמָא דְעִייל בְּמַעְרְתָא חָדָא, עָאל אַבְתְּרִיָּה, חָמָא קְטוּרָא דְתַנְנָא דִּהְוָה סְלִיק מִתַּחַת אַרְעָא, וְעָאל הַהוּא בַר נֶשׁ בְּנוֹקְבָא חַד, וְאַתְפְּסִיא מְנִיָּה. דְחִיל רַבִּי יִצְחָק, וְנִפְקַ לְפוּם מַעְרְתָא. עַד דִּהְוָה יְתִיב, אַעֲבְרוּ רַבִּי יְהוּדָה וּרַבִּי חִזְקִיָּה, חָמָא לוֹן, וְקָרִיב גְּבִיָּהוֹן, סַח לוֹן עוֹבְדָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרִיךְ רַחֲמֵנָא דְשַׁזְבֵּךְ. הָאִי מַעְרְתָא דְסָגִיר, דְסְרוּנָא הִיא, וְכָל יְתִבֵי הֵיחָא קְרַתָּא, חֲרָשִׁין אֵינּוֹן, וְאַתְיִין לְמַדְבְּרָא לְחַוּוּיִין אוּכְמִין, דְאֵינּוֹן בְּנֵי עֶשֶׂר שָׁנִין, אוֹ יְתִיר, לְמַעַבַד חֲרָשִׁין, וְלֹא מְנַטְרָא מְנִיָּהוּ, וְאַתְעַבִּידוּ סָגִירִין וְכָל זֵינֵי חֲרָשִׁין דִּלְהוֹן בְּהָאִי מַעְרְתָא אֵינּוֹן.

אָזִלוּ, עַד דִּהּוּ אָזִילֵי, אַעֲרַעְרוּ בְּחַד בַּר נֶשׁ דִּהְוָה אַתֵּי, וּבְרִיָּה דִּהְוָה מַרְע, קְטִיר עַל חָמְרָא. אָמְרוּ לִיָּה מָאן אַתָּ. אָמַר לְהוּ יוּדָאֵי, וְדָא הוּא בְּרִי דְאֵיָּהוּ קְטִיר עַל חָמְרָא. אָמְרוּ לִיָּה, אַמְאֵי הוּא קְטִיר. אָמַר לוֹן דִּיּוּרֵי הוּא בְּחַד כְּפַר, דְאֵיָּהוּ מְבַנֵּי רוּמָאֵי, וְהָאִי בְּרִי הוּא אוּלִיף אוּרְיִיתָא בְּכָל יוֹמָא, וְהוּוָה אַהֲדָר לְבֵיתָא, וְלַעִי לוֹן לְאֵינּוֹן מְלִין. וְתַלַת שָׁנִין הָוָה דִּיּוּרֵי בְּהֵיחָא בֵיתָא, וְלֹא חָמִינָא מְדִי. וְהַשְׁתָּא בְּבֵית הַהוּא וְלֹא רִאִיתִי דְבַר. וְכַעַת יוֹם אֶחָד נִכְנַס בְּנֵי לְבֵית

לפניו והזיקה לו, התעקמו פיו ועיניו, וידיו התעקמו ולא יכל לדבר. ובאתי למערת המצרעים של סרוניא אולי ילמדו אותי דבר של רפואה.

אמר לו רבי יהודה, ובאותו הבית האם ידעת מקדם לכן אם נזוק בו איש אחר? אמר לו, ידעתי, שהרי מפמה ימים נזוק בו איש אחד, והיו אומרים שהיה חולה, ומהם אומרים שרוח של הבית, ואחר כך נכנסו בו פמה אנשים ולא נזקו. אמרו, זהו שאומרים החברים, אוי לאותם שעוברים על דבריהם.

פתח רבי יהודה ואמר, (ירמיה כב) הוי בנה ביתו בלא צדק, שהרי בכל מקום שנמצא בו צדק, כל הרוחות וכל מזיקי העולם בורחים ממנו, ולא נמצאים לפניו. ועם כל זה, מי שמקדים ונוטל המקום, אוהז בו. אמר לו רבי חזקיה, אם כך, שקול השם הקדוש פרוח הטמאה?

אמר לו, לא כך, אלא השם הקדוש לא שורה במקום טמא, ומשום כך, אם השם הקדוש נוטל המקום מקדם לכן, כל הרוחות וכל מזיקי העולם לא יכולים להראות בו, כל שפן לקרב עמו. אם רוח טמאה קודם ונוטל את המקום - השם הקדוש לא שורה בו, שהרי אינו מקומו. וכשהיה יורד נגע צרעת, היה מטהר את המקום, ומוציא את רוח הטמאה ממקומו, ואחר כך מנתצים את הבית, האבנים והעצים והפל, ובונה אותו במקדם, בצד הקדוש בצדק, שמזכיר את השם הקדוש ומשרה עליו קדשה, ועם כל זה בעפר אחר, וירחיק את הבית ממקומו, מהיסוד הראשון שני טפחים.

יומא חד עאל ברי לביתא לאהדרא מלין, אעבר חד רוחא קמיה, ונזיק ליה, אעקם פומיה ועינוי, וידוי אתעקמו, ולא יכיל למללא. ואתינא לגבי מערתא דסגירו דסרוניא דלמא ילפון לי מלה דאסוותא.

אמר ליה רבי יהודה, ובההוא (דף נ"א ע"ב) ביתא ידעת מן קדמת דנא, דאתנזק ביה בר נש אחרא. אמר ליה ידענא, דהא מפמה יומין אתנזק ביה חד בר נש, והווי אמרי דמרעא הוה, ומנייהו אמרי דרוחא דביתא, ולבתר עאלו ביה פמה בני נשא, ולא אתנזיקו. אמרו, היינו דאמרי חברייא, ווי לאינון דעברין על מלייהו.

פתח רבי יהודה ואמר, (ירמיה כב) הוי בונה ביתו בלא צדק, דהא בכל אתר דאשתכח ביה צדק, כל רוחין וכל מזיקי עלמא ערקי מגיה, ולא משתכחי קמיה. ועם כל דא, מאן דאקדים ונטיל אתר, אחיד ביה. אמר ליה רבי חזקיה, אי הכי שקיל שמא קדישא כרוח מסאבא.

אמר ליה, לאו הכי, אלא שמא קדישא לא שריא באתר מסאבא, ובגין כך, אי שמא קדישא נטיל אתר מקדמת דנא, כל רוחין וכל מזיקין דעלמא לא יכלין לאתחזאה ביה, כל שפן לקרבא בהדיה. אי רוח מסאבא קדים, נטיל אתר. שמא קדישא לא שריא ביה, דהא לאו אתריה.

ובר הוה נחית נגע צרעת, הוה מדפי אתרא, ואפיק לרוח מסאבא מאתריה, ולבתר מנתצי ביתא, אבנין ואעין וכלא, ובני לה פמלקדמין, בסטר קדישא בצדק, דדכיר ליה לשמא קדישא, ולשרי עליה קדשה, ועם כל דא בעפרא אחרא, וירחיק ביתא מאתריה, מיסודא קדמאה תרי טפחים.

עכשו שלא נראה ולא יורד מי שמתגרה באתה רוח טמאה להוציאה ממקומו, מה תקנתו? אם יכול לצאת מן הבית הזה - יפה, ואם לא - יבנה אותו במקדשם באבנים אחרות, ועצים והפל. ויוציא וירחיק אותו מהמקום הראשון, ויבנה אותו על השם הקדוש.

ועם כל זה לא יוצאת אותה הרוח מן המקום הראשון, משום שקדשה לא שורה על מקום טמא. אמר רבי יצחק, למה לו לטרח על זה? בזמן הזה פתוב, (קהלת א) מענות לא יוכל לתקון וגו'. מיום שנחרב בית המקדש לא נמצאה רפואה בעולם, משום כף צריך אדם להזהר, כף שיהיה שמור.

אמרו, גלף עם האיש הזה ונראה. אמר רבי יצחק, אסור לנו. אם היה הולך לאיש גדול ירא חטא, כמו נעמן לאלישע, גלף אחריו. עכשו שהוא הולך לרחוקי העולם, רחוקי התורה, מגעלים מן הפל, אסור לנו להראות לפניהם. ברוף הרחמן שהציל אותנו מהם. והאיש הזה אסור לו. אמר רבי יהודה, והרי שנינו, בכל מתרפאים חוץ מעצי אשרה וכו'. אמר לו, וזהו עבודה זרה, ולא עוד, אלא שהרי פתוב, (דברים ט) לא ימצא כף בנו ובתו באש וגו'. הלכו לדרפם.

הרף אותו האיש למערה ההיא, הוא ובנו, שם אותו במערה. עד שיצא אביו לקשר את חמורו, יצא קיטור של אש והכה אותו בראשו והרג אותו. בינתיים נכנס אביו ומצא אותו מת. לקח אותו ואת חמורו והלך לו. ומצא אחר יום אחד את רבי יצחק ואת רבי

השתא דלא אתחזי, ולא נחית מאן דמקטרג ביה בההוא רוח מסאבא, לאפקא ליה מאתריה, מאי תקנתיה. אי יכיל לנפקא מהאי ביתא שפיר. ואי לאו יבנה ליה פמלקדמין, באבנין אחרנין, ואעין וכלא, ויפיק וירחיק ליה מאתר קדמאה, ויבני ליה על שמא קדישא.

ועם כל דא, לא נפיק ההוא רוחא מן אתר קדמאה, בגין דקדושה לא שריא על אתר מסאבא. אמר רבי יצחק למה ליה לאטרחא כולי האי, בזמנא דא פתיב, (קהלת א) מענות לא יוכל לתקון וגו'. מיומא דאתחרב בי מקדשא, לא אשתכח אסוותא בעלמא, בגיני כף בעי בר נש לאזדהרא, פי היכי דלהוי נטיר.

אמרי נזיל בהדי האי בר נש ונחמי. אמר רבי יצחק, אסיר לן. אי הוה אזיל לגבי גברא רבא דחיל חטאה, פגון נעמן לגבי אלישע, נזיל אבתריה. השתא דאיהו אזיל לגבי רחיקי עלמא, רחיקי אורייתא, געלי מפלא, אסיר לן לאתחזאה קמייהו. בריך רחמנא די שזיב לן מנייהו. והאי בר נש אסיר ליה. אמר רבי יהודה, והא תנינן בפל מתרפאין, חוץ מעצי אשרה וכו'. אמר ליה, ודא עבודה זרה איהו, ולא עוד, אלא דהא פתיב (דברים יח) לא ימצא כף מעביר בנו ובתו באש וגו'. אזלו לארחייהו.

אזל ההוא בר נש לההיא מערתא, הוא ובריה, שרי ליה במערתא. עד דנפק אבוי לקטרא לחמריה, נפק קיטורא דאשא, ומחא ליה ברישא, וקטליה. אדהכי עאל אבוי, ואשפחיה מית. נטל ליה ולחמריה, ואזל ליה. ואשפח להו לבתר יומא חד, לרבי יצחק, ולרבי יהודה, ורבי חזקיה, דהוו אזלי. בכה קמייהו,

וסח לון עובדא. אמר רבי

יִצְחָק, וְלֹא זְמַנִּין סְגִיאיִן אַמִּינָא לָךְ, דְּאָסִיר
 לְמִיּהוּ תַפְזֵן. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, (דניאל ד) דִּי כָל
 מַעֲבָדוּהֵי קְשׁוּט, וְאַרְחֻתִּיה דִּין. זְכָאִין אִינוּן
 צְדִיקָיָא, דְּאִזְלִין בְּאַרְח קְשׁוּט, בְּעֵלְמָא דִּין,
 וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְעֲלִיִּהוּ כְתִיב, (משלי ד) וְאַרְח
 צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגַה וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל עוֹבְדוֹי דְּבַר נֶשׁ, לְבַעֵי
 לִיה דְּלַהוּוֹן כְּלָהוּ לְשִׁמָּא קְדִישָׁא. מָאִי
 לְשִׁמָּא קְדִישָׁא. לְאַדְפְּרָא בְּפוּמִיה שְׁמָא
 קְדִישָׁא עַל כָּל מַה דְּאִיהוּ עֶבֶיד, דְּכֹלֵא הוּא
 לְפוּלְחָנִיה, וְלֹא יִשְׂרֵי עֲלוֹי סְטְרָא אַחְרָא. בְּגִין
 דְּאִיהוּ זְמִין תְּדִירָא לְגַבֵּי בְנֵי נֶשׁא, וְיִכִּיל
 לְאַשְׁרָאָה עַל הַהוּא עֶבֶידְתָּא. וְעַל דָּא, הִשְׁתִּי
 אוּ הַעֲרַב הָוָה אֶסְתָּאב, וְשִׁרְיָא (דף נ"ב ע"א) עָלֶיהָ
 רוּחַ מְסֻאָבָא. וּמַה בְּהַאי כֶּף, מָאֵן דְּפִקִּיד מְלוּי
 לְסְטְרָא אַחְרָא דְלֹא אֶצְטְרִיךְ, עַל אַחַת כְּמַה
 וּכְמַה. וּבְגִין כֶּף פְּתִיב (דברים כג) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל
 דְּבַר רָע.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְמַחְמֵי לְאַבּוּי (ס"א לחמיו)
 וְהָוָה עֲמִיה רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי אַבָּא נִימָא
 מְלִין דְּאוּרִייתָא וְנִזִּיל. פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר,
 (בראשית יב) אֲמָרִי נָא אַחֲתִי אָתָּה, הַאי קָרָא קְשִׁיא.
 וְכִי אַבְרָהָם דְּאִיהוּ דְּחִיל חֲטָאָה, רְחִימוּ
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוָה אָמַר הָכִי עַל אַתְתִּיה,
 בְּגִין דְּיוֹטְבִין לִיה. אֲלֵא אַבְרָהָם, אַף עַל גַּב
 דְּהָוָה דְּחִיל חֲטָאָה, לֹא סְמִיךְ עַל זְכוּתָא
 דִּילִיה, וְלֹא בְּעַא מִן קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא
 זְכוּתִיה, אֲלֵא עַל זְכוּתָא דְּאַתְתִּיה, דִּירוּחַ
 בְּגִינָה מְמוּנָא דְשָׁאָר עַמִּין, דְּהָא מְמוּנָא
 בְּאַתְתִּיה זְכִי לִיה בַּר נֶשׁ, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב,
 (משלי יט) בֵּית וְהוֹן נִחְלַת אָבוֹת וּמִינִי אִשָּׁה
 מִשְׁפָּלַת. מָאֵן דְּזְכִי בְּאִשָּׁה מִשְׁפָּלַת, זֹכָה
 אִשָּׁה מִשְׁפָּלַת. מִי שְׁזֹכָה בְּאִשָּׁה מִשְׁפָּלַת, זֹכָה בְּכָל. וְכְתוּב,

יְהוּדָה וְאֵת רַבִּי חֲזַקְיָה שְׁהִיו
 הוֹלְכִים. בְּכָה לְפָנֵיהֶם, וְסִפֵּר לָהֶם
 אֵת הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 וְהָאִם לֹא אָמַרְתִּי לָךְ פְּעָמִים רַבּוֹת
 שְׁאַסוּר לְלַכֵּת לְשָׁם? בְּרוּךְ
 הַרְחֵמֵן שְׁכָל מַעֲשֵׂיו אָמַת, וּדְרָכּוֹ
 אָמַת. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִיקִים
 שְׁהוֹלְכִים בְּדַרְךְ הָאָמַת בְּעוֹלָם
 הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְעֲלֵיהֶם כְּתוּב
 (משלי ד) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגַה
 וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל מַעֲשֵׂי
 הָאָדָם צְרִיךְ שְׁכָלָם יְהִיו לְשֵׁם
 הַקְדוּשׁ. מַה זֶה לְשֵׁם הַקְדוּשׁ?
 לְהַזְכִּיר בְּפִיו אֵת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ
 עַל כָּל מַה שְׁהוּא עוֹשֶׂה שֶׁהַכֹּל
 הוּא לְעִבּוּדָתוֹ, וְלֹא יִשְׂרָה עָלָיו
 הַצַּד הָאֲחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא תְּמִיד
 מְזַמֵּן לְבְנֵי הָאָדָם וְיִכּוֹל לְשִׁרּוֹת
 עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן, הִשְׁתִּי
 אוּ הַעֲרַב הָיָה נְטֻמָּא, וְשׁוּרָה עָלָיו
 רוּחַ טְמֵאָה. וּמַה בְּזָה כֶּף - מִי
 שְׁמִפְקִיד דְּבָרָיו לְצַד הָאֲחֵר שְׁלֹא
 צְרִיךְ עַל אַחַת כְּמַה וּכְמַה. וּמִשּׁוּם
 כֶּף כְּתוּב, (דברים כב) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל
 דְּבַר רָע.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֵת
 אַבְיָו (חמיו), וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא.
 אָמַר רַבִּי אַבָּא, נֹאמַר דְּבָרֵי תוֹרָה
 וְנִלְךְ. פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר,
 (בראשית יב) אֲמָרִי נָא אַחֲתִי אָתָּה.
 הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה, וְכִי אַבְרָהָם
 שְׁהוּא יָרָא חֲטָא, אֶהוּבּוּ שֶׁל
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר כֶּף
 עַל אֲשֶׁתּוֹ כְּדִי שְׁיִיטְיִבוּ לוֹ? אֲלֵא
 אַבְרָהָם, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא יָרָא
 חֲטָא, לֹא סְמִיךְ עַל זְכוּתוֹ, וְלֹא
 רְצָה מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא
 מִזְכוּתוֹ, אֲלֵא עַל זְכוּת אֲשֶׁתּוֹ,
 שִׁירוּיָם בְּשִׁבְלֵיהָ מְמוֹן שֶׁל שָׁאָר
 הָעַמִּים, שֶׁהֵרִי מְמוֹן זֹכָה לוֹ
 הָאָדָם בְּאֲשֶׁתּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי
 יט) בֵּית וְהוֹן נִחְלַת אָבוֹת וּמִה' (שם לא) בְּטַח בָּה לֵב בַּעֲלָה וְשָׁלַל

בכלא. וכתוב, (משלי לא) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר.

ואברהם הוה אזיל בגינה, למיכל שללא משאר עמין, וסמך על זכותא דילה, דלא יכלון לאענשא ליה, ולחייבא בה. ובגיני כן לא יהיב מדי למימר אחתי היא. ולא עוד, אלא דחמא חד מלאכא אזיל קמה, ואמר ליה לאברהם, לא תדחל מנה, קדשא בריך הוא שדר לי, לאפקא לה ממונא דשאר עמין, ולנטרא לה מפלא. וכדין לא דחיל אברהם מאתתיה, אלא מגיה, דלא חמא עמיה מלאכא, אלא עמה. אמר הא היא מתנטרא, ואנא לא נטירנא. ובגיני כן אמר, אמרי נא אחתי את וגו'.

ייטב לי, ייטיבו לי מיבעי ליה, דכתיב והיה כי יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת, ועל דא ייטיבו לי מיבעי ליה. אלא ייטב לי, דא דאזיל קמה. ייטב לי בהאי עלמא קדשא בריך הוא בממונא. וחיתה נפשי בההוא עלמא בגלגל, דלא תסטי מן אורחא דקשוט, דאי אזפי בגינה בממונא בהאי עלמא, ותסטי אנת באורחא, הא מיתא זמינא בההוא עלמא, אלא תסתמר, דתחי נפשי בההוא עלמא בגלגל.

ובגין דההוא מלאכא אזיל קמה לנטרא לה, מה כתיב. וינגע יי את פרעה וגו', על דבר שרי ודאי, דהות אמרת למלאכא מחי, והוא מחי. ועל דא לא דחיל אברהם מנה פלום, דהא היא מתנטרא. ומה דדחיל מגרמיה דחיל, דלא חמא עמיה נטורא הכי. תא חזי, עשר זמנין פקידת שרה למלאכא, למחאה לפרעה. ובפשע מכתשין אלקי. סימנא עבדת שרה לבנהא בתראה במצרים. רבי אבא פתח, (מכה ז) כימי צאתך מצרים

לא יחסר. ואברהם היה הולך בשבילה לאכל השלל משאר העמים, וסמך על זכותה שלא יוכלו להענישו ולצחק בה. ומשום כן לא נתן דבר לומר אחתי היא, ולא עוד, אלא שראה מלאך אחד הולך לפניו, ואמר לאברהם: אל תפחד עליה, הקדוש ברוך הוא שלח אותי להוציא לו את ממון שאר העמים ולשמר אותה מהכל. ואז לא פחד על אשתו, אלא עליו, שלא ראה עמו מלאך, אלא עמה. אמר, הרי היא שמונה, ואני לא שמור. ומשום כן אמר, אמרי נא אחתי את וגו'. ייטב לי? ! ייטיבו לי היה צריך להיות, שפתוב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, ועל כן ייטיבו לי צריך להיות! אלא ייטב לי - זה שהולך לפניך. ייטב לי הקדוש ברוך הוא בעולם הזה בממון. וחיתה נפשי באותו העולם בגלגל, שלא תסטי מדרך האמת. שאם אזכה בגלגל בממון בעולם הזה ואת תסטי בדרך, הרי מיתה זמינה בעולם ההוא, אלא תשמרי, שתחי נפשי בעולם ההוא בגלגל.

ומשום שהמלאך ההוא הלך לפניו לשמר אותה, מה כתוב? וינגע ה' את פרעה וגו', על דבר שרי, ודאי. שהיתה אומרת למלאך הכה - והוא מכה, ועל כן לא פחד אברהם עליה פלום, שהרי היא שמונה. ומה שפחד - על עצמו פחד, ולא ראה עמו שמירה כזו.

בא ראה, עשר פעמים צותה שרה למלאך להכות את פרעה, ובעשר מכות לקה. סימן עשתה שרה לבניה אחריה במצרים. רבי אבא פתח, (מכה ז) כימי צאתך מצרים אראנו נפלאות.

אַרְאֵנוּ נִפְלְאוֹת. זְמַיִן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְאַחֲזָא פּוּרְקָנָא לְבַנּוּי, כְּאִינוּן יוֹמֵי דְשִׁלַּח
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחֲזִי
 אִינוּן מִכְתָּשִׁין בְּמִצְרָאֵי, וְאַלְקֵי לוּן בְּגִינֵיהוּן
 דְיִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזִי, מַה בֵּין פּוּרְקָנָא דָּא,
 לְפוּרְקָנָא דְמִצְרַיִם. פּוּרְקָנָא דְמִצְרַיִם הָוּה בְּחַד
 מְלָפָא, וּבְמִלְכוּ חֲדָא. הֵכָא, בְּכָל מְלָכִין
 דְעֵלְמָא, וּכְדִין יִתְיַקֵּר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל
 עֵלְמָא, וַיִּנְדְּעוּן פְּלֵא שׁוּלְטָנוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, וְכִלְהוּ יִלְקוּן בְּמִכְתָּשִׁין עֵלְאִין, עַל חַד
 תְּרִין, בְּגִין דִּיִּסְרְבוּן כְּלָהוּ בִישְׂרָאֵל.

וּכְדִין יִתְגַּלֵּי שׁוּלְטָנִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 דְכְּתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יְיָ לְמַלְךָ עַל כָּל
 הָאָרֶץ. וּכְדִין כְּלָהוּ יִתְנַדְּבוּן בְּהוּ בִישְׂרָאֵל
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה סו)
 וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵיכֶם וְגו'. כְּדִין קִיַּיְמִין אַבְהֵן
 בְּחַדְוָה, לְמַחְמֵי פּוּרְקָנָא דְבִנְיָיְהוּ כְּמַלְקֵי דְמִין.
 הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 אַרְאֵנוּ נִפְלְאוֹת. אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. בְּרוּךְ יְיָ
 לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן: יְמַלּוּךְ יְיָ אֲמֵן וְאֲמֵן:

עֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִרְאוֹת
 גְּאֻלָּה לְבַנּוּי כְּאוֹתָם הַיָּמִים
 שֶׁשִּׁלַּח הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא
 אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִרְאָה אֶת אוֹתָן
 הַמַּכּוֹת לְמִצְרַיִם, וְהִלְקָה אוֹתָם
 בַּגִּלְגָּל יִשְׂרָאֵל. בֵּא וּרְאֵה מַה בֵּין
 הַגְּאֻלָּה הַזֹּאת לְגְאֻלַּת מִצְרַיִם. גְּאֻלַּת
 מִצְרַיִם הָיְתָה בְּמַלְךְ אֶחָד,
 וּבְמַלְכוּת אַחַת - כְּאֵן בְּכָל
 הַמְּלָכִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאֵן יִתְכַבֵּד
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הָעוֹלָם,
 וַיִּדְעוּ הַכָּל שֶׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְכֹלֵם יִלְקוּ בְּמַכּוֹת
 עֲלֵינוֹת, עַל אַחַת שְׁתַּיִם, מִפְּנֵי
 שֶׁיִּסְרְבוּ כֹלֵם אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאֵן יִתְגַּלֵּה שֶׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב (זכריה יד) וְהָיָה
 ה' לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. וְאֵן כֹּלֵם
 יִתְנַדְּבוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. זְהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ
 אֶת כָּל אַחֲיֵיכֶם וְגו'. אֵן יַעֲמְדוּ
 הָאֲבוֹת בְּשִׁמְחָה לְרֵאוֹת אֶת גְּאֻלַּת
 בְּנֵיהֶם כְּמַקְדָּם. זְהוּ שְׁכָתוּב כִּימֵי
 צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֵנוּ
 נִפְלְאוֹת, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. בְּרוּךְ
 ה' לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן יְמַלּוּךְ ה'
 לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן

פְּרִשְׁת מִצְרַע

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. זֹאת
 תְּהִיָּה תוֹרַת הַמִּצְרַע בְּיוֹם טְהַרְתוּ
 וְגו'. רַבִּי אֲבָא פְתַח, (איוב ט) גִּירוּ
 לְכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֲמָה עֹנוֹת
 חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן. שְׂדוּן,
 שְׂדִין פְּתוּב. כְּמָה יֵשׁ לְבַנֵי אָדָם
 לְשִׁמֵר אֶת דְּרָכֵיהֶם וּלְפַחַד מִלְּפָנֵי
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִסְטוּ
 מִדְרֹךְ כְּשֶׁרָה, וְלֵא לְעִבְר עַל דְּבַרֵי
 תוֹרָה וְלֵא תִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ.

שְׁכַרְי מִי שְׁלֵא לומד תוֹרָה וְלֵא
 מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, נִזְוֵף הוּא מִהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, רְחוּק הוּא מִמֶּנּוּ, וְלֵא
 שוֹרָה עִמוּ שְׁכִינָה. וְאוֹתָם

פְּרִשְׁת תוֹרַת הַמִּצְרַע (דף נ"ב ע"ב)

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. זֹאת תְּהִיָּה תוֹרַת
 הַמִּצְרַע בְּיוֹם טְהַרְתוּ וְגו'. (ויקרא יד) רַבִּי
 אֲבָא פְתַח, (איוב ט) גִּירוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֲמָה
 עֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן. שְׂדוּן,
 שְׂדִין פְּתוּב. כְּמָה אֵיִת לוּן לְבַנֵי נְשָׂא לְאַסְתַּמְרָא
 אֲרַחֲמֵיהוּ וְלִדְחֵלָא מִקְמֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 דְלֵא יִסְטֵי מֵאֲרַחָא דְכְּשָׂרָא, וְלֵא יַעֲבוּר עַל
 פְּתַגְמֵי אוּרִייתָא, וְלֵא יִתְנַשֵּׂי מִנָּה.

דְּכַרְ מֵאֵן דְלֵא לְעִי בְאוּרִייתָא, וְלֵא יִשְׁתַּדֵּל
 בָּהּ, נִזְיַפָּא הוּא מִקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

רְחִיקָא הוּא מְנִיָּה, לָא שְׂרִיא שְׂכִינְתָא עִמֵּיהּ. וְאִינוּן נְטוּרִין, דְּאִזְלוּן עִמֵּיהּ, אֶסְתְּלְקוּ מְנִיָּה, וְלֹא עוּד אֶלָּא דְּמַכְרְזֵי קַמֵּיהּ וְאִמְרִי, אֶסְתְּלְקוּ סוּחְרַנְיָה דְּפִלְנְיָא, דְּלֹא חָשׂ עַל יְקָרָא דְּמֵאֲרִיָּה. וּוֵי לֵיָּהּ, דְּהָא שְׂבִקוּהוּ עַלְאִין וְתַתְּאִין. לֵית לֵיהּ חוּלְקָא בְּאַרְחָא דְּחַיִּי.

וְכַד אִיהוּ אֶשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְּמֵאֲרִיָּה, וְלַעֲי בְּאוּרִייתָא, כְּמָה נְטוּרִין זְמִינִין לְקַבְּלֵיהּ לְנִטְרָא לֵיהּ, וְשְׂכִינְתָא שְׂרִיא עֲלֵיהּ, וְכֹלָא מַכְרְזֵי קַמֵּיהּ וְאִמְרִי, הָבוּ יְקָרָא לְדִיוקְנָא דְּמִלְפָּא, הָבוּ יְקָרָא לְבְרִיָּה דְּמִלְפָּא, אֶתְנַטְרִי הוּא בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְּאִתִּי, וְכַפָּא חוּלְקֵיהּ.

תָּא חֲזִי, בְּלִישְׁנָא בִישָׂא דְּאָמַר נַחֲשׁ לְאַתְתָּא, גְּרִים לְאַתְתָּא, וּלְאָדָם, לְמַגְזַר עַלְיֵיהּ מִיתָה, וְעַל פֶּל עַלְמָא בְּלִישְׁנָא בִישָׂא כְּתִיב, (תהלים נז) וּלְשׁוֹנָם חָרֵב חֲדָה. בְּגִין כֵּן, גּוּרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חָרֵב, מִפְּנֵי לִישְׁנָא בִישָׂא. כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חָרֵב. מָאִי כִי חֲמָה עֲוֹנוֹת חָרֵב. דָּא חָרֵב לִיָּי, דְּתַנּוּ, חָרֵב אֵית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְרִיָּה הוּא, דְּבִיָּה דְּאִין לְחִיבֵיָּא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה לז) חָרֵב לִיָּי מְלֵאָה דָם. (דברים לב) וְחָרְבֵי תֹאכַל בְּשָׂר. וּבְגִין כֵּן גּוּרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חָרֵב כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חָרֵב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן, שְׂדִין כְּתִיב. בְּגִין דְּתִדְעוּן דְּהִכִּי אֶתְדַן, מָאן דְּאֵית לֵיהּ חָרֵב בְּלִישְׁנֵיהּ, אֶזְדַּמֵּן לֵיהּ חָרֵב (כ"א אֶתְדַן בְּהוּא חָרֵב) דְּשָׂצִי כֹלָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְצוּרָע.

הַשּׁוֹמְרִים שֶׁהוֹלְכִים עִמּוֹ, מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ, וְלֹא עוּד, אֶלָּא שְׂמַכְרִיזִים לְפָנָיו וְאִמְרִים: הִסְתַּלְקוּ מִסְבִּיב לְפָלוּנִי, שְׁלֹא חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד רַבּוֹנוֹ. אוּי לוֹ! שְׁהִרִי עֲזָבוּ אוֹתוֹ עַלְיוֹנִים וְתַתְּחוּנִים, אִין לוֹ חֵלֶק בְּדַרְבָּי הַחַיִּים.

וּכְשֶׁהוּא מִשְׁתַּדַּל בְּעֲבוֹדַת רַבּוֹנוֹ וְלוֹמַד תּוֹרָה, כְּמָה שׁוֹמְרִים מְזַמְנִים כְּנִגְדּוֹ לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ, וְשׂוֹכֵנָה שׁוֹרָה עֲלָיו, וְכֹלָם מַכְרִיזִים לְפָנָיו וְאִמְרִים: תְּנוּ כְבוֹד לְדִיוְקָן הַמְּלָךְ. תְּנוּ כְבוֹד לְכֵן הַמְּלָךְ. שְׁמוֹר הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרִי חֵלְקוֹ! בֵּא רְאֵה, בְּלִשׁוֹן הָרַע שְׂאֵמַר הַנְּחָשׁ לְאִשָּׁה, גְּרַם לְאִשָּׁה וּלְאָדָם לְגוֹר עַלְיֵיהֶם מִיתָה וְעַל פֶּל הָעוֹלָם. בְּלִשׁוֹן הָרַע כְּתוּב, (תהלים נז) וּלְשׁוֹנָם חָרֵב חֲדָה. מִשׁוּם כֵּן, גּוּרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חָרֵב, מִפְּנֵי לִשׁוֹן הָרַע. כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חָרֵב. מָהוּ כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חָרֵב? זוֹ חָרֵב לְהִי. שְׂשֻׁנִינוּ, יֵשׁ לְקוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא חָרֵב שְׂפָה הוּא דִּין אֶת הַרְשָׁעִים. זֶהוּ שְׂכַתוּב, (ישעיה לד) חָרֵב לְהִי מְלֵאָה דָם. (דברים לב) וְחָרְבֵי תֹאכַל בְּשָׂר. וּמִשׁוּם כֵּן גּוּרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חָרֵב כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חָרֵב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן, שְׂדִין כְּתוּב, כְּדִי שְׂתִדְעוּן שְׂכַף גְּדוּן. מִי שֵׁישׁ לוֹ חָרֵב בְּלִישׁוֹנוֹ, מְזַדְּמֶנֶת לוֹ חָרֵב (גְּדוּן בְּאוֹתָהּ חָרֵב) שְׂמִשְׁמִידָה הַכֹּל. זֶהוּ שְׂכַתוּב זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְצוּרָע. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (קהלת ט) וְכַצְּפָרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפִח כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. הַפְּסוּק הַזֶּה הִרִי נִתְבָּאֵר. אַבְל בֵּא רְאֵה, בְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא מִסְתַּפְּלִים בְּרִצּוֹן אֲדוֹנָם, וְהַכְּרוּז

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (קהלת ט) וְכַצְּפָרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפִח כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. הַאי קָרָא הָא אֶתְמַר. אַבְל תָּא חֲזִי, בְּנֵי נִשְׂא לֹא יוֹדְעִין, וְלֹא שְׂמַעִין, וְלֹא מִסְתַּפְּלִי בְּרַעֲיוֹתָא דְּמֵאֲרִיָּהוּן, וְכַרוּזָא כָּל יוֹמָא קֵאֲרִי

כל יום קורא לפנייהם, ואין מי שמקשיב לו, ואין מי שמעיר את רוחו לעבודת אדונו.

בשעה שיורד הלילה והשערים נסתמים, מתעורר נקב תהום רבה, וכמה קבוצות של מחבלים נמצאים בעולם. אז מפיל הקדוש ברוך הוא שנה על כל בני העולם, ואפלו על כל שבהם התעוררות של חיים, והם משוטטים בעולם ומודיעים לבני אדם דברים, מהם פוזבים ומהם אמת, ובני אדם קשורים בשנה.

בשמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, השלהבת יוצאת ומכה פחת פנפי התרנגול, והוא קורא, והקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. ואז הפרוז יוצא וקורא, וכל בני העולם מתעוררים במטותיהם. אותם שיש בהם התעוררות של חיים, עומדים לעבודת רבונם ועוסקים בתורה ובשכחו של הקדוש ברוך הוא עד שבא הבקר.

בשבא הבקר, (פרוז קורא וכל) כל החילות והמחנות שלמעלה משבחים את הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (איוב לח) ברוך יחד כוכבי בקר וגו'. אז כמה שערים נפתחים לכל הצדדים, והשער של אברהם נפתח לכנסת ישראל לזמן את כל בני העולם. זהו שכתוב וישע אשל בכאר שבע. ומי שלא מעיר את רוחו לעבודת רבוננו, באיזה פנים יעמד לפני המלך כשיתעוררו עליו בדין, ויתפסו אותו בקולר, ולא תמצא עליו זכות להנצל? ואז כתוב, וכצפירים האחזות בפח פהם ייקשים בני האדם. וטרם שיצא אדם מן העולם הזה, בכמה דינים הוא נדון הנפש עם הגוף טרם שיפרדו זה מזה, ואין מי

קמיייהו, ולית מאן דציית ליה, ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה.

בשעתא דרמש ליליא, ותרעין סתימין, אתער נוקבא דתהומא רבא, וכמה חבילי טריקין משתפחי בעלמא. כדין אפיל קדשא בריך הוא שינתא על כל בני עלמא, ואפילו על כל די בהון אתערוותא דחיי, ואינון שאטן בעלמא, ומודעין להו לבני נשא, מלין, מנהון כדיבן, ומנהון קשוט, ובני נשא אתקטרו בשניתא.

בר אתער רוחא דצפון, ואתפליג ליליא, שלהובא נפקא ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, וקרי, וקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא. וכדין פרוזא נפיק וקרי, וכל בני עלמא מתערי בערסיהו, אינון די בהון אתערוותא דחיי, קיימין לפולחנא דמאריהון, ועסקי באורייתא ובשבחא דקודשא בריך הוא עד דאתי צפרא. בר אתי צפרא, (ס"א ברזוא קרי וכל) כל חיילין ומשריין דלעילא משבחן ליה לקודשא בריך הוא. הדא הוא דכתיב, (איוב לח) ברוך יחד כוכבי בקר וגו'. כדין פמה תרעין אתפתחו לכל סטרין. ותרעא דאברהם, אתפתח בה בכנסת ישראל, לזמנא לכל בני עלמא, הדא הוא דכתיב, (בראשית כא) וישע אשל בכאר שבע. ומאן דלא יתער רוחיה בפולחנא דמריה, בהיך (דף נ"ג ע"א) אנפין יקום קמי מלפא, פד יתערוך עליה בדינא, ויתפשוך ליה בקולרא, ולא ישתפח עליה זכותא לאשתזבא, כדין כתיב, (קהלת ט) וכצפירים האחזות בפח פהם יוקשים בני אדם. ועד לא ינפוק בר נש מהאי עלמא, בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא, עד לא יתפרשוך דא מן דא, ולית מאן דישיגח.

שישיגית.

(אפלו) באותו זמן שמגיעה שעת ההפרדה, לא יוצאת הנפש מן הגוף עד שמתגלה עליו שכינה, והנפש מתוך שמחה וחיבבות של השכינה יוצאת מן הגוף כנגדה. אם הוא צדיק, הוא נקשר ונדבק בה. ואם לא, השכינה הולכת, והיא נשארת והולכת ומתאבלת על פרדת הגוף. משל אומרים, חתול לא נפרד מאש, חדר את הספין, והוא לך אחריו. אחר כך נדונים שניהם על ידי דומה. הגוף נדון בקבר עד ששב לעפר, והנפש באש הגיהנם בכמה דינים, עד אותו זמן שנגזר עליה לקבל ענש. אחר שקבלה ענשה ומגיע הזמן להטהר, אז עולה היא מהגיהנם, ומתלבנת מחטאיה כמו ברזל שמתלבן באש, ועולים עמה עד שנכנסת לגן עדן שלמטה, ורוחצת שם באותם מים, ורוחצת בבשמים ששם, כמו שנאמר (שיר א) מקטרת מר ולבנה. ועומדת שם עד הזמן שנגזר עליה להתרחק מהמקום שיושבים בו הצדיקים.

ובשמגיע הזמן לעלות, אז עולים עמה דרגה אחת דרגה, עד שנקרבת קרוב על המזבח. זהו שפתיב זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הפה, הפה העליון שלמעלה, הנפש הזו שלא נטמאה כל כך בעולם הזה, לזו יש תקנה כמו כן. ואם לא, אז מעות לא יוכל לתקן וגו'. זאת תהיה תורת המצרע. רבי יצחק פתח, וזרח השמש וכא השמש וגו'. פסוק זה נתבאר, ובארנו אותו על נשמת האדם, בשעה שהיא עומדת עם האדם בעולם הזה, אז וזרח השמש.

(אפלו) בההוא זמנא דמטא שעתא לאתפרשא, לא נפקא נפשא מן גופא, עד דאתגלי עליה שכינתא, ונפשא, מגו חדותא וחיבבותא דשכינתא, נפקא מגופא לקבלהא. אי זכאה הוא, מתקשר בה ואתדבק בה. ואי לאו, שכינתא אזלא, והיא אשתארת, ואזלת ומתאבלא על פרישותא דגופא. מתלא אמרי. שונרא מאשא לא מתפרשא, חדדי לספינא, אזלא אבתריה.

לבתר אתדנו תרווייהו על ידי דדומה. גופא אתדן בקברא עד דתב לעפרא, ונפשא באשא דגיהנם בכמה דינין, עד ההוא זמנא דאתגזר עליה לקבלא עונשא. בתר דקבילת עונשא, ומטי זמנא לאתדכאה, פדין אסתלקא מגיהנם, ואתלבנת מחובקהא כפרזלא דאתלבן פנורא, וסלקין עמה, עד דעאלת לגנתא דעדן דלתתא, ואסתחי תמן באינון מיא, ואסתחי בבוסמין דתמן. כמה דאת אמר, (שיר השירים) מקטרת מר ולבנה. וקיימא תמן עד זמנא דאתגזר עליה לאתרחקא מאתר דיתבין ביה צדיקיא.

וכד מטא זמנא לסלקא, פדין סלקין עמה, דרגא בתר דרגא, עד דאתקריבת פקורבנא על מדבחא. הדא הוא דכתיב, זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הפה, פהנא עלאה דלעילא, האי נפשא דלא אסתאבת כל כך, בהאי עלמא, האי אית לה תקנתא, פגוונא דא. ואי לאו, (קהלת א) מעוות לא יכול לתקון וגו'.

זאת תהיה תורת המצרע. (ויקרא י"ד) רבי יצחק פתח, (קהלת א) וזרח השמש וכא השמש וגו'. האי קרא אתמר, ואוקימנא ליה בנשמתא דבר נש, בשעתא דהיא קיימא עמיה דבר נש

בהאי עלמא, פדין, וזרח

השמש. ובא השמש, בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא, ואשתכח בתשובה, כדין אל מקומו שואף זורח הוא שם, אי זכאה איהו, כמה דאת אמר, (ויקרא כב) ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.

תא חזי, כל חובי עלמא, קדשא בריה הוא מכפר עליהו, בתשובה, בר מההוא לישנא בישא, דאפיק שום ביש על חבריה. והא אוקמוה, דכתיב, זאת תהיה תורת המצורע, זאת היא תורתו של מוציא שם רע. רבי חייא אמר, כל מאן דאפיק לישנא בישא, אסתאבן ליה כל שייפוי, ויתחזי לסגרא, בגין דההיא מלה בישא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאב, אתי לאסתאבא מסאבין ליה, במלה דלתתא אתער מלה אחרא.

פתח ואמר, (ישעיה א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. מאן דהות מהימנא לבעלה, אהדרת לזונה. מלאתי משפט, ודאי דא קדשא בריה הוא, צדק, דא כנסת ישראל, ובגין דאתערת מלה אחרא, אסתלק מנה קדשא בריה הוא, ושריא בה רוחא דקטולי. הדא הוא דכתיב ועתה מרצחים. ומה ירושלים קרתא קדישא כף, שאר בני נשא על אחת כמה וכמה. הדא הוא דכתיב, זאת תהיה תורת המצורע. רבי יהודה אמר, זאת תהיה ודאי לקבליה לאתפרעא מניה, דההוא מוציא שם רע, ביום טהרתו והובא אל הכהן, מאי קא משמע לן. משמע, מאן דאית ליה לישנא

ובא השמש, בזמן שיוצא בן אדם מן העולם הזה ונמצא בתשובה, אז אל מקומו שואף זורח הוא שם, אם הוא צדיק, כמו שנאמר ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.

בא ראה, על כל חטאי העולם הקדוש ברוך הוא מכפר בתשובה, פרט מאותו לשון הרע שמוציא שם רע על חברו. והרי פרשוה, שכתוב זאת תהיה תורת המצורע - זאת היא תורתו של מוציא שם רע. רבי חייא אמר, כל מי שמוציא שם רע, מטמאים לו את כל איבריו וראוי לסגור, משום שאותו דבור רע עולה ומעיר רוח טמאה עליו, והוא נטמא. בא להטמא - מטמאים אותו. בדבור שלמטה מתעורר דבור אחר.

פתח ואמר, (ישעיה א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. מי שהיתה נאמנה לבעלה, הפכה לזונה. מלאתי משפט. משפט - זה ודאי הקדוש ברוך הוא. צדק - זו כנסת ישראל. ומשום שהעירה דבר אחר, הסתלק ממנה הקדוש ברוך הוא, ושרתה בה רוח של מרצחים. זהו שכתוב ועתה מרצחים. ומה ירושלים הקדושה כף - שאר בני אדם על אחת כמה וכמה. זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע.

רבי יהודה אמר, זאת תהיה ודאי כנגדו להפרע ממנו, של אותו מוציא שם רע. ביום טהרתו והובא אל הכהן, מה בא להשמיענו? משמע, מי שיש לו לשון הרע, תפלתו אינה נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי עורר עליו רוח טמאה. פיון שחזר בתשובה וקבל עליו תשובה, מה כתוב? ביום טהרתו והובא אל

בישא צלותיה לא עאלת קמי קדשא בריה הוא, דהא אתער עליה רוחא מסאבא. פיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה, מה כתיב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'.

הכהן וגו', וראה הכהן וגו'.
 וצוה הכהן ולקח למטהר שתי
 צפרים חיות. רבי יצחק ורבי יוסי
 היו מצויים לפני רבי שמעון. יום
 אחד אמר לו, עץ ארז הרי ידוע,
 כמו שנאמר (מלכים א ה) מן הארז
 אשר בלבנון, שהרי אותו עץ ארז
 לא נשרשים נטיעותיו אלא
 בלבנון, והרי נתבאר. אזוב למה?
 ומה הוא?

פתח ואמר, ולקח למטהר שתי
 צפרים חיות טהרות ועץ ארז
 ושני תולעת ואזוב. בא ראה,
 אדם שמשפדל בעבודת רבונו
 ומשפדל בתורה, הקדוש ברוך
 הוא שורה עליו, והשכינה
 משתתפת עמו. כיון שאדם בא
 להטמא, השכינה מסתלקת
 ממנו, הקדוש ברוך הוא מתרחק
 ממנו, וכל צד הקדשה של רבונו
 מרחקים ממנו, ושורה עליו רוח
 טמאה וכל צד הטמאה. אם בא
 להטהר, מסייעים אותו. אחר
 שנטהר וחזר בתשובה, אותו
 שהסתלק ממנו חוזר ושורה
 עליו.

בא ראה, פתוב ולקח למטהר
 שתי צפרים חיות טהרות. כיון
 שאמר שתי צפרים, לא ידענו
 שהן חיות? אלא הרי פרשוק,
 אבל חיות, חיות ממש, כמו
 שנאמר (יחזקאל א) וארא החיות,
 כנגד המקום שיונקים מהם
 הנביאים הנאמנים. ועץ ארז, הרי
 נתבאר. ושני תולעת, הצד האדם
 של גבורה שהשתתף עמו
 בראשונה. ואזוב, זו ר' קטנה
 שמיניקה את כנסת ישראל.
 ומשום כך עץ ארז ואזוב הולכים
 יחד, ועל כן ר' ו' נמצאו כאחד,
 אחד עליון ואחד קטן, וקוראים
 להם ר' עליונה, ו' תחתונה. וכלם
 חוזרים לשורות עליו, משום
 שהרי נטהר. כנגד אלה למטה

וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות.
 (ויקרא י"ד) רבי יצחק ורבי יוסי הוו שכיחי
 קמיה דרבי שמעון. יומא חד אמרו ליה, עץ
 ארז הא ידיע, כמה דאת אמר, (מלכים א ה) מן
 הארז אשר בלבנון, דהא ההוא עץ ארז, לא
 אשתרשן נטיעותיו אלא בלבנון, והא אתמר.
 אזוב למה, ומאי הוא.

פתח ואמר, ולקח למטהר שתי צפרים חיות
 טהרות ועץ ארז ושני תולעת (דף נ"ג ע"ב)
 ואזוב. תא חזי, בר נש דמשפדל בפולחנא
 דמאריה, ואשתדל באורייתא, קדשא בריך
 הוא שארי עלוי ושכינתא אשתתפא בהדיה.
 כיון דבר נש אתי לאסתאבא, שכינתא
 אסתלקת מגיה, קדשא בריך הוא אתרחיק
 מגיה, וכל סטרא דקדושה דמאריה מתרחקין
 מגיה, ושארי עליה רוח מסאבא וכל סטרא
 דמסאבא, אתי לאתדכאה מסייעין ליה. בתר
 דאתדפי ואהדר בתשובה, ההוא דאסתלק
 מגיה אהדר, ושארי עלוי.

תא חזי, פתיב ולקח למטהר שתי צפרים
 חיות טהרות. כיון דאמר, שתי צפרים,
 לא ידענא דאינון חיות, אלא, הא אוקמוה,
 אבל חיות, חיות ממש. כמה דאת אמר (יחזקאל
 א) וארא החיות, לקבל אתר דינקי מגייהו
 נביאי מהימני, ועץ ארז הא אתמר, ושני
 תולעת, סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה
 בקדמיתא. ואזוב, דא ו' זעירא, דיניק לה
 לכנסת ישראל, ובגין כך, עץ ארז ואזוב,
 אזלן פחדא, ועל דא ו' ו' פחדא אשתכחו,
 חד עלאה, וחד זעירא, וקרין לון, ו'
 עלאה, ו' תתאה. וכלהו אהדרו לשריא עלוי
 בגין דהא אתדכי, לקבל אלין, לתתא (מגילה),
 עץ ארז ואזוב ושני תולעת אשתכחו

(בש"מ) בְּרִבּוּיָתָא דָּא, וְתַלְיִין מְאֲלִין עַלְאִין. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הוּוּ אֲזֵלִי בְּאַרְחָא. יְתָבוּ בְּהֵוּא בִּי חֻקְלָא וְצִלוּ. בְּתַר דְּסִימּוּ צְלוּתָא קָמוּ וְאֲזִלוּ. פִּתַּח רַבִּי יְהוּדָה בְּמִלֵּי דְאוּרִייתָא. וְאָמַר, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכִיהָ מְאוֹשֵׁר. עֵץ חַיִּים, דָּא אוּרִייתָא, דְּאִיהִי אֵילָנָא עַלְאָה רַבָּא וְתַקִּיף. תוֹרָה, אָמַאי אֶקְרִי תוֹרָה. בְּגִין דְּאוּרִי וְגַלִּי בְּמָה דְהוּהּ סָתִים דְּלֹא אֲתִידַע. חַיִּים, דְּכָל חַיִּים דְּלְעִילָא בָּהּ אֲתַפְּלִילוּ, וּמְנָה נְפָקִין. לְמַחְזִיקִים בָּהּ, לְאִינוּן דְּאַחַדִּין בָּהּ, דְּמֵאן דְּאַחִיד בְּאוּרִייתָא אָחִיד בְּכֻלָּא, אָחִיד לְעִילָא וְתַתָּא. וְתוֹמְכִיהָ מְאוֹשֵׁר, מֵאן תוֹמְכִיהָ. אֵלִין אִינוּן דְּמַטִּילִין מְלָאי, לְכִיסָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְתוֹמְכִיהָ, זְכִי לְנַבְיָאי מְהִימְנֵי דִּיפְקוּן מְנִיהָ. מְאוֹשֵׁר, אַל תִּקְרִי מְאוֹשֵׁר, אֵלָא מְרֵאשׁוּ, אִינוּן תַּמְכִּין לְאוּרִייתָא, מְרֵאשׁוּ וְעַד סוּפוּ. מְרֵאשׁוּ, דָּא רִישָׁא דְּכֻלָּא דְּאַקְרִי רֵאשׁ, דְּכֻתִּיב, (משלי ח) מְעוֹלָם נִסְכַּתִּי מְרֵאשׁ. וְרֵאשׁ דָּא חֲכָמָה, דְּאִיהִי רִישָׁא לְכָל גּוּפָא, וְגוּפָא אֲתַפְּשֵׁט בִּיהּ עַד סִיּוּמָא דְּשִׂית סְטָרִין, וְתוֹמְכִיהָ, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שיר השירים ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. דְּאִינוּן דְּמַטִּילִין מְלָאי לְכִיסָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אִינוּן תַּמְכִּין לְאוּרִייתָא מְרִישָׁא עַד סִיּוּמָא דְּגוּפָא, וְכָל מְהִימְנוּתָא, בִּיהּ תַּלְיָא, וְאֲתַמְךָ. וְזְכִי לְבָנִין דִּיתְחַזוּן לְנַבְיָאי מְהִימְנֵי.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְיָ אֵלָיו מֵאַהֲל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיִּקְרָא אֶלְךָ זַעֲרָא, אָמַאי. אֵלָא כְּגִין לְאַחְזָא מֵאן הוּא הֵהוּא דְּקָרָא, הֵהוּא דְּשָׂרֵי בְּמַקְדָּשָׁא, וְכַדִּין שְׁקָרָא - אוֹתוֹ שְׁשֵׁרוּי בְּמַקְדָּשׁ, וְאֵז זְמַן אֵת מֹשֶׁה כְּמוֹ שְׁמַזְמִין אוֹרַח. כָּאן א' קְטָנָה, שֵׁם א'

(מ"ה) - עֵץ אֶרֶז וְאֲזוּב וְשֵׁנֵי תוֹלַעַת נִמְצְאוּ (בש"מ) בְּגִדְלָה הַזֶּה, וְתַלְוִיִּים מְהַעֲלִינוּת הִלְלוּ.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הוּוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. יִשְׁבוּ בְּאוֹתוֹ שְׂדֵה וְהִתְפַּלְלוּ. אַחַר שְׁסִימּוּ אֵת הַתְּפִלָּה, קָמוּ וְהִלְכוּ. פִּתַּח רַבִּי יְהוּדָה בְּדַבְרֵי תוֹרָה וְאָמַר, (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכִיהָ מְאוֹשֵׁר. עֵץ חַיִּים - זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עֵץ עֲלִיוֹן גְּדוֹל וְחֻזֵק. תוֹרָה, לְמָה נִקְרְאת תוֹרָה? מְשׁוּם שְׁמֹרָה וּמְגִלָּה אֵת מָה שְׁהִיָּה סְתוּם וְלֹא יְדוּע. חַיִּים, שְׁכַל חַיִּים שְׁלֹמְעֵלָה נְכַלְלוּ בָּהּ, וּמְמָנָה יוֹצְאִים. לְמַחְזִיקִים בָּהּ, אֵת אוֹתָם שְׁאוּחִזִּים בָּהּ, שְׁמֵי שְׁאוּחִז בַּתּוֹרָה אוֹחִז בְּכָל. אַחֲזוּ לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה. וְתוֹמְכִיהָ מְאוֹשֵׁר, מִי זֶה תוֹמְכִיהָ? אֵלּוּ אוֹתָם שְׁמַטִּילִים מְלָאי לְכִיסָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּמוֹ שְׁבַּאֲרוּהָ. וְתוֹמְכִיהָ, זוֹכָה שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ נַבְיָאִים נְאֻמְנִים. מְאוֹשֵׁר, אַל תִּקְרִי מְאוֹשֵׁר אֵלָא מְרֵאשׁוּ. אוֹתָם הַתּוֹמְכִים שֶׁל הַתּוֹרָה מְרֵאשׁוּ וְעַד סוּפוּ. מְרֵאשׁוּ, צַד הֵרֵאשׁ שֶׁל הַכָּל שְׁנִקְרָא רֵאשׁ, שְׁפָתוּב (ש"ס ח) מְעוֹלָם נִסְכַּתִּי מְרֵאשׁ. וְרֵאשׁ זוֹ חֲכָמָה, שֶׁהִיא הֵרֵאשׁ לְכָל הַגּוּף, וְהַגּוּף מִתְּפַשֵּׁט בָּהּ עַד הַסִּיּוּם שֶׁל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים וְתוֹמְכִיהָ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. שְׁאוֹתָם שְׁמַטִּילִים מְלָאי לְכִיסָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הֵם תוֹמְכִים אֵת הַתּוֹרָה מְהֵרֵאשׁ עַד סִיּוּם הַגּוּף, וְכָל הָאֻמוּנָה בּוֹ תְלוּיָה, וְנִתְמַךְ. וְזוֹכָה לְבָנִים שִׁירָאוּ לְנַבְיָאִים נְאֻמְנִים.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאַהֲל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיִּקְרָא, אֵלְךָ קְטָנָה, לְמָה? אֵלָא כְּדִי לְהִרְאוֹת מִיְהוּ אוֹתוֹ שְׁקָרָא - אוֹתוֹ שְׁשֵׁרוּי בְּמַקְדָּשׁ, וְאֵז זְמַן אֵת מֹשֶׁה כְּמוֹ שְׁמַזְמִין אוֹרַח. כָּאן א' קְטָנָה, שֵׁם א'

גְּדוּלָה. אָדָם שֶׁת אָנוּשׁ. (אָדָם) זו שְׁלֵמוֹת הַכֹּל.

בא וראה מה בין משה לאהרן, מי מהם עליון? אלא משה הוא העליון, משה הוא שושבין המלך, ואהרן שושבין הגבירה. משל למלך שהיתה לו גבירה עליונה. מה עשה? נתן לו שושבין לתקן אותה ולהסתכל בדברי הבית. ועל כן, כשנכנס השושבין הנה למלך, לא נכנס אלא רק עם הגבירה. זהו שכתוב בזאת יבא אהרן וגו'.

משה הוא שושבין המלך, משום כך הודמן כאורח, ואחר כך - וידבר ה' אליו. אהרן הוא שושבין של הגבירה, וכל דבריו היו לפי שאת המלך עם המלכה, ויתפס המלך עמה. ועל כן, משום שהוא שושבין שלה, הוא שם מדורו עמה לתקן את הבית ולעין תמיד בדברי הבית. ועל כן התפקדו כמו שלמעלה, ונקרא כהן גדול. מנין לנו? שכתוב (תהלים ק) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק.

ומשום כך, כל מה שצריך מבית המלך הוא נוטל, ואין מי שימחה בידו. ולכן הוא עומד לטהר את כל אותם שנכנסים לבית הגבירה, כדי שלא תמצא טמאה באותם בני ההיכל, ומשום כך כתוב ולקח למטהר שתי צפרים וגו'.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים ב) יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. יושב בשמים ישחק - זה יצחק שפא מצד היין, מאיר בראשונה, ויצחק, ואחר כך זועם ומגרש. זהו שכתוב יושב בשמים ישחק, ולא כתוב יושב שמים. ישחק, מאיר וצוחק. ועל כן הדין מאיר וצוחק להם לרשעים.

זמין למשה, כמאן דזמין אושפיזא. הכא א' זעירא, הָתָם א' רבֵתָא, אָדָם שֶׁת אָנוּשׁ. (ס"א אָדָם) דָּא שְׁלִימוֹ דְכָלָא.

תא חזי, מה בין משה לאהרן, הי מנייהו עלאה. אלא משה עלאה, משה שושביןא דמלפא, אהרן שושביןא דמטרוניתא. מתל למלפא דהוה ליה מטרוניתא עלאה. מה עבד. יהב לה שושביןא לתקנא לה ולאסתפלא במלי דביתא. ועל דא, פד עייל שושביןא דא למלפא, לא עייל אלא עם מטרוניתא, הדא הוא דכתיב, בזאת יבא אהרן וגו'.

משה שושביןא למלפא, בגין כך אזדמן כאושפיזא, ולבתר, וידבר יי' אליו. אהרן הוא שושביןא למטרוניתא, וכל מלוי הו, לפייסא למלפא במטרוניתא, ויתפייס מלפא בהדה. ועל דא בגין דאיהו, שושביןא לה שוי מדוריה בהדה, לתקנא ביתא ולעיינא תדיר במלי דביתא. ועל דא אתתקן פגוונא דלעילא, ואקרי כהן גדול. מנא לן. דכתיב, (תהלים ק) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. ובגין כך כל מה דאצטריך מבי מלפא, נטיל, ולית מאן דימחי בידיה. ועל דא הוא קאים לדפאה לכל אינון דעאלין לבי מטרוניתא, בגין דלא (ד' נ"ד ע"א) ישתפח מסאבא באינון בני היכלא. ובגין כך כתיב, ולקח למטהר שתי צפרים וגו'.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים ב) יושב בשמים ישחק יי' ילעג למו. יושב בשמים ישחק, דא יצחק דאתי מסטרא דחמרא, נהיר בקדמיתא, וחייה, ולבתר זעים ותריף. הדא הוא דכתיב יושב בשמים ולא כתיב, יושב שמים. ישחק, נהיר וחייה. ועל דא דינא נהיר וחייה, להו לרשיעייא.

וּלְבַתֵּר מַה כְּתִיב, אֲזִי יִדְבַר אֱלִימוּ
 בְּאִפּוֹ וּבְחֶרְוֵנוּ יִבְהַלְמוּ. וְכֵן אֲרַחֲוִי
 דְחִיבֵינָא, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נְהִיר לְהוּ בְּהַאי
 עֲלָמָא, וְנְהִיר לֹון אֲנַפִּין פְּחֻמְרָא, דְנְהִיר
 בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר זְעִים וְקֻטִּיל. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא מְשִׁיךְ לֹון לְחִיבֵינָא, אִי יְהִדְרוּן לְקַבְלֵיהּ,
 יָאוּת, וְאִי לָא שְׂצִי לֹון מֵהֵהוּא עֲלָמָא דְאֵתִי,
 וְלִית לֹון בֵּיה חוּלְקָא, וַיִּשְׁתַּצֹּון מִכְּלָא. אֵתוּן
 לְאֵתְדַכְּאָה, מְסִייעִין לֹון. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 מְדַפֵּי לֹון וְקָרִיב לֹון לְגַבִּיהּ, וְקָאֵרִי עַלִּייהוּ
 שְׁלוֹם. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה נז) שְׁלוֹם שְׁלוֹם
 לְרַחֲוֹק וְלְקָרוֹב וְגוֹ'.

וְאִשָּׁה כִּי יִזוּב זוֹב דְמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת
 נְדָתָהּ וְגוֹ' (ויקרא ט"ז) רַבִּי חֵינָא פְּתַח
 וְאָמַר, (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לִי וְחִלַּק שְׁלַלְךָ
 בְּקִרְבֶּךָ. הַאי קָרָא הֵכִי מִיבְעִי לִיהּ, הִנֵּה יוֹם
 יָבֵא, מָאִי, הִנֵּה יוֹם בָּא. אֲלֹא שְׁפַכְרָא בָּא,
 עַד לָא אֲבָרִי עֲלָמָא, וְהוּא יוֹם דְבִיהּ יַעֲבִיד
 דִּינָא לְחִיבֵינָא. וְהוּא יוֹם דְבִיהּ יִתְפָּרַע קִדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא מְאִינוּן דְעִקוּן לֹון לְיִשְׂרָאֵל. הַאי
 יוֹם בָּא וְקָאִים קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְתַבַּע
 מַנִּיהּ לְמַעֲבַד דִּינָא וּלְשַׁצָּאָה עֲבוּדַת פּוֹכְכֵים
 וּמַזְלוֹת, וְאֵתִיהִיב לִיהּ רְשׁוּ, פְּמָה דְאֵת אָמַר
 (זכריה יד) וְאִסְפְּתִי אֵת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַם
 לְמַלְחָמָה וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, תָּרִין יוֹמִין אֵינוּן לְקוּדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא, חַד שְׁאֲרִי עַמִּיהּ, וְחַד אֵתִי
 לְקַמִּיהּ, וּבְאֵלִין עֲבִיד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 קָרְבִין בְּכָלֵא. וְכַד הַאי יוֹמָא, אֵתִי לְאַגְחָא
 קָרְבָא, אֲזִדְיוּג בְּהֵהוּא יוֹמָא אַחְרָא, וְנָטִיל
 זַיִינִין עַל זַיִינִיהּ, וְאַגַּח קָרְבָא בְּכָלֵא, בְּאֵינוּן
 רְאֵמִין וְנִמּוּכִין. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה

וְאַחַר כֵּן מַה פְּתוּב? אֲזִי יִדְבַר
 אֱלִימוּ בְּאִפּוֹ וּבְחֶרְוֵנוּ יִבְהַלְמוּ.
 וְכֵן דְרַכֵּי הַרְשָׁעִים - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְאִיר לְהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וּמְאִיר לְהֵם כְּמוֹ יַיִן שְׂמֵאִיר
 בְּרֵאשׁוּנָה, וְאַחַר כֵּן זְעִים וְהוֹרֵג.
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף אֵת
 הַרְשָׁעִים, אִם יִחְזְרוּ כְּנִגְדּוֹ - יָפֵה.
 אִם לֹא - הוּא מְכַלֵּה אוֹתָם מְאוּתוֹ
 הַעוֹלָם הַבָּא, וְאִין לְהֵם בּוֹ חֵלֶק
 וַיִּשְׁמְדוּ מֵהַכֵּל. בָּא לְהַטְהֵר -
 מְסִיעִים לְהֵם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְטַהֵר אוֹתָם וּמְקַרֵב אוֹתָם אֵלָיו
 וְקוֹרָא עֲלֵיהֶם שְׁלוֹם. זֶהוּ שְׁפַתּוּב
 שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחֲוֹק וְלְקָרוֹב וְגוֹ'.
 וְאִשָּׁה כִּי יִזוּב זוֹב דְמָה יָמִים
 רַבִּים בְּלֹא עֵת נְדָתָהּ וְגוֹ'. רַבִּי
 חֵינָא פְּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם
 בָּא לִי וְחִלַּק שְׁלַלְךָ בְּקִרְבֶּךָ.
 הַפְּסוּק הַזֶּה כֵּן הִנֵּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת:
 הִנֵּה יוֹם יָבֵא. מַה זֶה הִנֵּה יוֹם
 בָּא? אֲלֹא שְׁפַכְרָא בָּא טְרַם שְׁנַבְרָא
 הַעוֹלָם, וְהוּא הַיּוֹם שְׁבוּ יַעֲשֶׂה
 דִּין לְרְשָׁעִים, וְהוּא הַיּוֹם שְׁבוּ
 יִפְרַע הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאוֹתָם
 שְׁהִצִּיקוּ לְהֵם לְיִשְׂרָאֵל. הַיּוֹם הַזֶּה
 בָּא וְעוֹמֵד לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת דִּין
 וּלְכַלּוֹת עוֹבְדֵי פּוֹכְכֵים וּמַזְלוֹת,
 וְנִתְּנַת לוֹ רְשׁוּת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם)
 וְאִסְפְּתִי אֵת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַם
 לְמַלְחָמָה וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁנֵי יָמִים הֵם
 לְקִדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶחָד שְׂרוּי
 עִמּוֹ, וְאֶחָד בָּא לְפָנָיו, וּבְאֵלוֹ
 עוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרְבּוֹת
 עִם הַכֵּל. וּכְשֵׁפָא הַיּוֹם הַזֶּה לַעֲרֵף
 קָרְב, הוּא מְזַדְּוֵג עִם אוֹתוֹ יוֹם
 אַחַר, וְנוֹטֵל כְּלֵי זִין עַל כְּלֵי זֵינוֹ,
 וְעוֹרֵף קָרְב בְּכָלֵם, בְּאוֹתָם רְמִים
 וְנִמּוּכִים. זֶהוּ שְׁפַתּוּב (ישעיה ב) כִּי
 יוֹם לִי אֶגָּה וְרָם וְעַל כָּל נֶשָׂא וְשָׁפַל.

(ב) כִּי יוֹם לִי אֶגָּה וְרָם וְעַל כָּל נֶשָׂא וְשָׁפַל.

רבי שמעון אָמר, וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זֹכֵב דָּמָה וְגוֹי. הֵינּוּ דְכִתִּיב, (ישעיה לד) חָרֵב לִי מְלָאָה דָם. מְלָאָה דָם וְדָאֵי, דְכִתִּיב כִּי יָזוּב זֹכֵב דָּמָה יָמִים רַבִּים. בְּלֹא עֵת נִדְתָּהּ, הֵינּוּ דְכִתִּיב, (דניאל ט) וַיִּשְׁקֹד יְיָ עַל הָרָעָה וַיְבִיֶאֱהָ עֲלֵינוּ. דְתַנִּינָן, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲקָדִים פּוֹרְעָנוּתָא לְעֵלְמָא, חֵיבִיבָא מְקַדְמִין פּוֹרְעָנוּתָא בְּחֻבִּיהוּן לְמִיתֵי לְעֵלְמָא, אוּ כִי תָזוּב עַל נִדְתָּהּ. הֵינּוּ (ויקרא כו) וַיִּסְפְּתִי לְיִסְרָה אֶתְכֶם, מַהוּ וַיִּסְפְּתִי לְיִסְרָה. אוּסִיף דִּינָא עַל דִּינָא, וְאַתָּן דָּמָא עַל דָּמָא, יְתִיר עַל מַה דְאֵית בָּהּ הוּא חָרֵב לִי מְלָאָה דָם.

רבי שמעון אָמר, וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זֹכֵב דָּמָה וְגוֹי. הֵינּוּ שְׁכֵתוּב, (שם לד) חָרֵב לֵהּ מְלָאָה דָם. מְלָאָה דָם וְדָאֵי, שְׁכֵתוּב כִּי יָזוּב זֹכֵב דָּמָה יָמִים רַבִּים. בְּלֹא עֵת נִדְתָּהּ, הֵינּוּ שְׁכֵתוּב (דניאל ט) וַיִּשְׁקֹד ה' עַל הָרָעָה וַיְבִיֶאֱהָ עֲלֵינוּ. שְׁשִׁנּוּ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדֵּם פְּרָעָנוּת לְעוֹלָם, וְהַרְשָׁעִים מְקַדֵּמִים אֶת הַפְּרָעָנוּת בְּחֻטְאֵיהֶם לְבֹא לְעוֹלָם. אוּ כִי תָזוּב עַל נִדְתָּהּ, הֵינּוּ (ויקרא כו) וַיִּסְפְּתִי לְיִסְרָה אֶתְכֶם. מַה זֶה וַיִּסְפְּתִי לְיִסְרָה? אוּסִיף דִּין עַל דִּין וְאַתָּן דָם עַל דָם יוֹתֵר עַל מַה שֵׁישׁ בְּאוֹתָהּ הַחָרֵב לֵהּ מְלָאָה דָם.

בְּתוּב, (בראשית ח) לֹא אוּסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֵבֹר הָאָדָם. מַהוּ לֹא אוּסִיף. אֲלֵא, לֹא אֶתָּן עוֹד תּוֹסַפֵּת לְהַהוּא חָרֵב, אֲלֵא כְגוֹנָא דִּיכִיל עֵלְמָא לְמַסְבַּל. וְהָא כְתִיב וַיִּסְפְּתִי. אֲלֵא לְיִסְרָה כְתִיב, וְלֹא לְשִׁיפָא. הָדָא הוּא דְכִתִּיב, אוּ כִי תָזוּב עַל נִדְתָּהּ.

בְּתוּב, לֹא אוּסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֵבֹר הָאָדָם. מַה זֶה לֹא אוּסִיף? אֲלֵא, לֹא אֶתָּן עוֹד תּוֹסַפֵּת לְאוֹתָהּ חָרֵב, אֲלֵא כְמוֹ שֵׁיכוּל הָעוֹלָם לְסַבַּל. וְהָרִי כְתוּב וַיִּסְפְּתִי? אֲלֵא כְתוּב לְיִסְרָה, וְלֹא לְכָלוֹת. זֶהוּ שְׁכֵתוּב אוּ כִי תָזוּב עַל נִדְתָּהּ.

כִּי יָמִי זֹכֵב טַמְאָתָהּ. מַהוּ כָּל יָמִי זֹכֵב טַמְאָתָהּ. אֲלֵא חֵיבִיבָא מְסַאֲבִין בְּחֻבִּיהוּן לְגַרְמִיהוּן, וּמְסַאֲבִין לְאַתֵּר אַחְרָא, כְּמַה דְאֵת אָמֵר, (במדבר ט) כִּי אֶת מִקְדָּשׁ יְיָ טַמֵּא. וְאַתְעֵר רוּחַ מְסַאֲבָא עֲלֵיהּ. וְלִזְמַנָּא דְאֵתִי, זְמִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְדַכָּאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא עֵבְרָא לְהַהוּא רוּחָא מְסַאֲבָא מְעֵלְמָא. דְכִתִּיב, (ישעיה נב) לֹא יוּסִיף יְבֹא בָךְ עוֹד עֵרֶל וְטַמֵּא. וְכְתִיב (זכריה יג) וְאַת רוּחַ הַטּוֹמְאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ וְדָאֵי. (מֵאן דְאֵתִי לְאִסְתַּאֲבָא מְסַאֲבִין לִיהּ וְדָאֵי).

כִּי יָמִי זֹכֵב טַמְאָתָהּ. מַה זֶה כָּל יָמִי זֹכֵב טַמְאָתָהּ? אֲלֵא שְׁהַרְשָׁעִים מְטַמְאִים אֶת עֲצָמָם בְּחֻטְאֵיהֶם וּמְטַמְאִים מְקוּם אַחֵר, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (במדבר ט) כִּי אֶת מִקְדָּשׁ ה' טַמֵּא. וּמַעֲוָרִים רוּחַ טַמְאָה עֲלֵיהֶם. וְלְעֵתִיד לְבֹא עֵתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהַר אֶת יִשְׂרָאֵל וְלְהַעֲבִיר אֶת אוֹתָהּ רוּחַ טַמְאָה מִן הָעוֹלָם, שְׁכֵתוּב לֹא יוּסִיף יְבֹא בָךְ עוֹד עֵרֶל וְטַמֵּא. וְכְתוּב וְאַת רוּחַ הַטּוֹמְאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ וְדָאֵי. (מִי שְׂבָא לְהַטְמֵא. מְטַמְאִים אוֹתוֹ וְדָאֵי).

רבי חזקיה הוּא יְתִיב קַמִּיהּ דְרַבִּי אֶלְעָזָר, לִילְיָא חַד קָמוּ בְּפַלְגוֹת לִילְיָא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא. פִּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמֵר, (קהלת ז) בְּיוֹם טוֹבָה הִיָּה כְּטוֹב וְגוֹי גַּם אֶת זֶה לְעוֹמֵת זֶה

רבי חזקיה הִיָּה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר. לִילְיָא אֶחָד קָמוּ בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה לְעֵסַק בְּתוֹרָה. פִּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמֵר, (קהלת ז) בְּיוֹם טוֹבָה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים וְגוֹי. בְּיוֹם

טובה היה בטוב, בזמנא דאסגי קדשא בריך
 הוא חסד בעלמא, בעי בר נש למיהך בשוקי
 ולא תחזא קמי כלא, דהא כד שארי טיבותא
 דקודשא בריך הוא בעלמא, בכלא שארי,
 ובכלא עביד טיבו ואסגי ליה בעלמא. ובגין
 כך, יתחזי בר נש באתגליא בשוקי, ויעביד
 טיבו דלשרי עליה טיבו אחרא. דהא הוא
 דכתיב ביום טובה היה בטוב. היה בטוב ודאי.
 וביום רעה ראה. לא כתיב וביום רעה היה
 ברע, אלא, ביום רעה ראה. דהא
 בשעתא דינא תליא בעלמא, לא לבעי ליה
 לאיניש לאתחזא בשוקא (דף נ"ד ע"ב) ולמיהך
 יחידא בעלמא. דהא כד דינא שריא בעלמא,
 על כלא שארי. ומאן דפגע ביה, ואערע קמיה,
 יתדן בההוא דינא. וכדין פתיב, (משלי יג) ויש
 נספה בלא משפט. דהא משפט אסתלק
 מצדק, ולא שריין דא בדא על עלמא. ועל
 דא ראה. ראה והוי נטיר, אשגח ועיין לכל
 סטר. והוי ידע, דבכלהו שריא דינא, ולא
 תפוק לבר, ולא תתחזי בשוקא, בגין דלא
 ישרי עלך. מאי טעמא. בגין דגם את זה לעמת
 זה עשה האלהים. כמה דכד שארי טיבו
 בעלמא שארי על כלא, כך, כד שריא דינא
 בעלמא שארי על כלא, ומאן דאערע ביה
 אתפס.

תא חזי, כד דינא שריא בעלמא, כמה סיפין
 תליין, דנפקי מההוא חרב עלאה, וזקפין
 רישא וחמן דהא ההוא חרב עלאה סומקא,
 מלייא דמא בכל סטרין, פדין גזרין נימוסין.
 וכמה סיפיא אתערו, (ס"א בדין פסידן סיפין, וכמה נימוסין
 אתערו) כמה דאת אמר, (שיר השירים ג) איש חרבו
 על ירכו. וכתיב, (יהושע ה) וחרבו שלופה בידו.

מתחדדות חרבות, וכמה חקים מתעוררים) כמו שנאמר (שיר א) איש חרבו על

היה בטוב וגו', גם את זה עמת
 זה עשה האלהים וגו'. ביום
 טובה היה בטוב - בזמן שמרבה
 הקדוש ברוך הוא חסד בעולם
 צריך אדם ללכת בשוקים
 ולהראות לפני הכל, שהרי
 כשמתחיל טובו של הקדוש ברוך
 הוא בעולם, הוא שורה בכל,
 ובכל הוא עושה טוב ומרבה
 אותו בעולם. ומשום כך יראה
 אדם בגלוי בשוקים, ויעשה טוב
 שישרה עליו טוב אחר. זהו
 שפיתוב (סם) ביום טובה היה
 בטוב. היה בטוב ודאי.

וביום רעה ראה. לא כתיב וביום
 רעה היה ברע, אלא ביום רעה
 ראה. שהרי בשעה שהדין תלוי
 בעולם, אין צריך לאדם להראות
 בשוק וללכת יחידי בעולם.
 שהרי כשדין שרוי בעולם, על
 הכל הוא שורה. ומי שפוגע בו
 ונפגש לפניו, ידון באותו הדין,
 ואז פתיב (משלי יג) ויש נספה בלא
 משפט. שהרי משפט הסתלק
 מצדק, ולא שורים זה עם זה על
 העולם. ועל כך ראה. ראה והיה
 שמור, השגח ועיין לכל צד והיה
 יודע שבכלם שרוי הדין, ואל
 תצא החוצה ואל תראה בשוק,
 כדי שלא ישרה עליך. מה
 הטעם? משום שגם את זה לעמת
 זה עשה האלהים. כמו
 שפשוורה הטוב בעולם, הוא
 שורה על הכל - כך כששורה
 הדין בעולם, הוא שורה על הכל,
 ומי שפוגש בו נתפס.

בא ראה, כשדין שרוי בעולם,
 כמה חרבות תלויות שיוצאות
 מאותה חרב עליונה, וזקפים
 ראש ורואים שהרי אותה חרב
 עליונה היא אדמה, מלאה דם
 בכל הצדדים, ואז גוזרים גזרות.
 וכמה מיני חרבות מתעוררים, (אז
 ירכו, וכתיב (יהושע ה) וחרבו שלופה

בְּיָדוֹ. וְכֵלָם מְצוּיִים לְעִשׂוֹת דִּין. וּמֵי שְׂפֹגֵשׁ בְּהֶם נְדוּק. כְּתוּב (בראשית ט) הִנֵּה נָא מֵצָא עֲבָדְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וּתְגַדֵּל חֶסֶדְךָ וְגו'. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּכֹל מְקוֹם שֶׁהָדִין שְׂרוּי, בְּכֹל הוּא שׂוֹרָה, בֵּין בְּעִיר בֵּין בְּמִדְבָּר וּסְבִיב הָעִיר.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (שיר ח) שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ וְגו'. שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם, כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרָה אֵת זֶה לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם, מִי הוּא הַחוֹתֶם? זֶהוּ חוֹתֶם הַטְּבַעַת שֶׁל הָאֱמֶת. כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ - זֶהוּ חוֹתֶם שֶׁל תְּפִלִּין שְׂמַנִּיחַ אָדָם עַל לְבוֹ. כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ - זוֹ יָד בְּהֵה שְׂמַנִּיחַ בְּאוֹתָהּ זְרוּעַ. וּמִיָּהוּ? יִצְחָק. וּכְנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל אוֹמְרָת, שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם. חוֹתֶם הֵיחָא צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה כַחוֹתֶם? כְּאוֹתֶן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שְׂמַבִּיא שְׂבַח לְכֹל הַגּוּף. וְעַל כֶּף תְּפִלִּין בְּזְרוּעַ, עַל הַלֵּב, וּבְזֵה נִמְצָא אָדָם שֶׁלֵּם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

בִּי עֲזָה כְמוֹת אַהֲבָה. מַה זֶה כִּי עֲזָה כְמוֹת? אֵלָּא לֹא נִמְצָאת קְשִׁיּוֹת בְּעוֹלָם כְּמוֹ פְּרֻדַּת הַנֶּפֶשׁ מִהַגּוּף כְּשֶׁרוֹצִים לְהַפְרֵד. (ועל דא) כֶּף אַהֲבַת כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כֶּף תְּפִלָּה שֶׁל יָד נִקְשְׂרַת בְּזְרוּעַ, לְקַיֵּם אֵת הַכְּתוּב, (שם ב) שְׂמַאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי.

קָשָׁה כְּשֹׁאֵל קִנְיָה. בְּכֹל דְּרָגוֹת הַגִּיּוֹנָם אֵין קָשָׁה כְּמוֹ הַשְּׂאוֹל, שִׁיּוֹרֵד לְמִטָּה מִכֻּלָּם, פֶּרַט לְאוֹתָהּ מִדְּרָגָה שְׂנִקְרָאת אַבְדוֹן, וְזֶה וְזֶה הַשְּׂתַתְּפוּ כְּאַחַד, וְזֶה קָשָׁה לְרִשְׁעִים מִהַפֵּל. כֶּף קָשָׁה כְּשֹׁאֵל קִנְיָה, שְׂאִין קִנְיָה אֵלָּא בְּאַהֲבָה, וּמִתּוֹךְ אַהֲבָה בְּאַהֲבָה קִנְיָה. וּמִי שְׂמַקְנָא לְאוֹתוֹ שְׂאוֹהֵב בְּיוֹתֵר, קָשָׁה לוֹ לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ מֵאוֹתָהּ דְּרָגָה שְׂנִקְרָאת שְׂאוֹל, שְׁהִיא קָשָׁה מִכֻּל דְּרָגוֹת הַגִּיּוֹנָם.

לֹא אֵית קְשִׁיָּא כְּשֹׁאֵל, דְּנִחִית לְתַתָּא מִנְיָהוּ, בַּר הַהוּא דְרָגָא דְאַקְרִי אַבְדוֹן, וְדָא וְדָא אֲשַׁתְּפוּ כַחַד. וְדָא קְשִׁיָּא לְהוּ לְחִיבֵינָא מִכְּלָא. כֶּף, קָשָׁה כְּשֹׁאֵל קִנְיָה, דְלִית קִנְיָה אֵלָּא בְּרַחֲמֵי מוֹתָא, וּמִגּוֹ רַחֲמֵי מוֹתָא אֲתִי קִנְיָה, וּמֵאֵין דְקִנְיָ לְהַהוּא דְרַחֲמִים יִתִּיר, קְשִׁיָּא לִיָּה לְאַתְפְּרָשׁא מִנְיָה מִהַהוּא דְרָגָא דְאַקְרִי שְׂאוֹל, דְאִיהוּ קְשִׁיָּא מִכֻּל דְרָגִין דְגִיּוֹנָם.

וְכִלְהוּ מִשְׂתַּפְּחִי לְמַעַבְדֵי דִינָא. וּמֵאֵין דִּיעֲרַע בְּהוּ אֲתַזְק. כְּתִיב, (בראשית ט) הִנֵּה נָא מֵצָא עֲבָדְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וּתְגַדֵּל חֶסֶדְךָ וְגו'. מֵאֵין טַעַמָא, בְּגִין דְּבְכָל אֲתֵר דְדִינָא שְׂרִיא בְּכֻלָּא שְׂרִיא, בֵּין בְּמִתָּא בֵּין בְּמִדְבָּרָא וּבְכַסְתְּרָנָא דְמִתָּא.

הֵנוּ פִּתַּח וְאָמַר, (שיר השירים ח) שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ וְגו'. שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם, כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרָה דָּא לְקוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא. שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם, מֵאֵין הוּא חוֹתֶם. דָּא חוֹתֶם דְגוֹשְׁפִּנְקָא דְקָשׁוּט. כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ, דָּא חוֹתֶם שֶׁל תְּפִלִּין, דְאֵנְחַ בַּר נֶשׁ עַל לִבִּיהַ. כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ, דָּא יָד בְּהֵה, דְמִנְחַ בְּהַהוּא זְרוּעַ, וּמִנּוּ יִצְחָק. וּכְנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל קְאָמַר שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם, חוֹתֶם מִיבְעֵי לִיָּה, מֵאֵין כַחוֹתֶם. כְּאֵינוֹן תְּפִלִּין דְרִישָׁא, דְאֲתִי שְׂבַחָא לְכֹל גּוּפָא. וְעַל דָּא תְּפִלִּין בְּזְרוּעַ, עַל הַלֵּב, וּבְדָא אֲשַׁתְּכַח בַּר נֶשׁ שְׁלִים כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא. בִּי עֲזָה כְמוֹת אַהֲבָה. מֵאֵין כִּי עֲזָה כְמוֹת. אֵלָּא לֹא אֲשַׁתְּכַח קְשִׁיּוֹתָא בְּעִלְמָא, כְּמָה דְפְרִישׁוּ דְנִפְשָׁא מִגּוּפָא, כַּד בְּעִיִּין לְאַתְפְּרָשׁא. (ועל דא) כֶּף אַהֲבַת כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, דְלָא אֲתַפְּרָשֵׁן לְעִלְמִין. וּבְגִין כֶּף תְּפִלָּה שֶׁל יָד, אֲתַקְשְׂרָא בְזְרוּעַ, לְקַיֵּימָא דְכְּתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמַאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי.

קָשָׁה כְּשֹׁאֵל קִנְיָה. בְּכֹל דְרָגִין דְגִיּוֹנָם,

רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ שְׁלֵהֶבֶת יָהּ. וּמֵאֵן אִיהוּ
שְׁלֵהֶבֶת יָהּ, דָּא אֲשָׁא דְנַפְיָא מִגּוּ
שׁוּפְרָא, כְּלִיל מְרוּחָא וּמְיָא. וּמִגּוּ הֵהוּא
שְׁלֵהֹבָא כַד מִתְלַהֵטָא בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, אוֹקִיד
עֲלָמָא בְּשִׁלְהוּבִיתָא בְּקִנְאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא, וּבְשַׁעְתָּא דְהִיא מְקִנְאָה לֵיהּ, וְוִי דְאֶעְרַע
בְּשִׁלְהוּבִיתָא, דְאִיהוּ יִתְוַקֵּד בֵּהוּ.

הֲוֵי פִתַּח וְאָמַר. (שיר השירים ח) מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ
לְכַבּוֹת וְגו'ו'. מִיָּם רַבִּים דָּא דְרוּעָא יְמִינָא,
דְּבַעֵי לְקִשְׂרָא בֵּיהּ קִשְׂרָא דְתַפְלָה עַל דְרוּעָא
שְׁמַמְלָא, לְקִיּוּמָא וּיְמִינֵנוּ תַחֲבַקְנִי. דְּבַר אַחַר,
מִיָּם רַבִּים, דָּא הוּא נְהָר עֲלָאָה, דְּמַגִּינָה נְפִקִין
נְהָרִין לְכָל עֵבֶר, וְכִלְהוּ נְגַדִין וְאַתְמַשְׁכֵּן מַגִּינָה.
כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים צג) מְקוּלוֹת מִיָּם רַבִּים.
מְאִינֹון קוּלוֹת דְּמִיָּם רַבִּים, דְּנִפְקֵן וְאַתְמַשְׁכֵּן
מַגִּינָה. וּנְהָרוֹת, כְּמָה דְאֵת אָמַר, נִשְׂאוּ נְהָרוֹת
וְגו'ו'.

אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה, דְּרַחֲמִים
כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, יְבוּזוּ
לוֹ. (שיר השירים ח) בּוּז יְבוּזוּ לוֹ, יְבוּז מִיְבַעֵי לֵיהּ,
מְאִי יְבוּזוּ לוֹ. אֶלָּא, אִם יִתֵּן אִישׁ, דָּא קוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא. אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ, כְּמָה דְאֵת אָמַר
(משלי כד) כָּל הוֹן יִקָּר וְנָעִים.

תוספתא

בוּז יְבוּזוּ לוֹ. מְאִי בּוּז. יוּמָא תְּנַיִנָא וְיוּמָא שְׁתִּיתָאָה
וְיוּמָא שְׁבִיעָאָה דְסוּפוֹת, דְּבַהוּן הוּוּ מְנַסְכֵי מִיָּם וְיִין
דְז' יוּמִין דְסוּפוֹת, בַּהוּן הוּוּ מְקִרְבִין יִשְׂרָאֵל, שְׁבַעִין
פָּרִים, לְכַפָּרָא עַל שְׁבַעִין מְמַנָּן, בְּגִין דְלֹא יִשְׁתַּאֲרַע עֲלָמָא
חַרוֹב מַגִּינָהוּ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (במדבר כט) וּבַחֲמֹשֶׁה עָשָׂר
יוֹם וְגו'ו' וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה אֵשָׁה וְגו'ו'. (ע"כ תוספתא).

בְּאַהֲבָה, דְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְגַבִּינָה, וְלֹא
לְאַתְקִשְׂרָא בְּהֵדָה, בּוּז יְבוּזוּ לוֹ,

וְלֹא לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּה, בּוּז יְבוּזוּ לוֹ - כָּל אוֹתָם אוֹכְלוּסִים וְכָל

רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ שְׁלֵהֶבֶת יָהּ.
וּמִי הִיא שְׁלֵהֶבֶת יָהּ? זוֹ אֵשׁ
שְׁיֻצָּאת מִתּוֹךְ שׁוּפְרָא, כְּלוּלָה
מְרוּחַ וּמְיָא. וּמִתּוֹךְ אוֹתָהּ
הַשְׁלֵהֶבֶת כְּשִׁמְתְּלֵהֶטָת בְּכִנְסַת
יִשְׂרָאֵל, שׁוּרְפַת הָעוֹלָם בְּשִׁלְהֶבֶת
בְּקִנְאָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא.
וּבְשַׁעֵה שֶׁהִיא מְקִנְאָה לוֹ, אוֹי
לְפִגְשׁ בְּשִׁלְהֶבֶת, שֶׁהוּא יִשְׂרָף
בָּהֶם.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (שיר ח) מִיָּם רַבִּים
לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת וְגו'ו'. מִיָּם רַבִּים
- זוֹ זְרוּעַ יְמִין שְׁצָרִיף לְקִשְׂרָא בֵּיהּ
קִשְׂרָא שֶׁל תַּפְלָה עַל זְרוּעַ שְׁמַמְלָא,
לְקִיָּם וּיְמִינֵנוּ תַחֲבַקְנִי. דְּבַר אַחַר
מִיָּם רַבִּים - זֶהוּ הַנְּהָר הַעֲלִיּוֹן
שֶׁמְמַנֵּנוּ יוּצְאִים נְהָרוֹת לְכָל
הָעֵבֶרִים, וְכֻלָּם שׁוּפְעִים
וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים צג) מְקוּלוֹת מִיָּם רַבִּים.
מְאוּתָם קוּלוֹת שֶׁל מִיָּם רַבִּים
שְׁיֻצָּאִים וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר נִשְׂאוּ נְהָרוֹת וְגו'ו'.

אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ
בְּאַהֲבָה - שְׂאוּהֶבֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל
אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא - יְבוּזוּ לוֹ.
בּוּז יְבוּזוּ לוֹ?! יְבוּז הִנֵּה צָרִיף
לְהִיּוֹת! אֶלָּא אִם יִתֵּן אִישׁ - זֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא. אֶת כָּל הוֹן
בֵּיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כד) כָּל הוֹן
יִקָּר וְנָעִים.

תוספתא

בוּז יְבוּזוּ לוֹ. מַה זֶה בּוּז? יוֹם
שְׁנֵי יוֹם שְׁשֵׁי יוֹם שְׁבִיעֵי שֶׁל
סְפוֹת, שְׁבָהֶם הָיוּ מְנַסְכֵי מִיָּם
וְיִין שֶׁל שְׁבַעֵת יְמֵי הַסְּפוֹת, בָּהֶם
הָיוּ מְקִרְבִים יִשְׂרָאֵל שְׁבַעִים
פָּרִים לְכַפָּר עַל שְׁבַעִים מְמַנִּים,
כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁאֲרַע הָעוֹלָם חַרֵב
מֵהֶם, זֶהוּ שְׁכַתוּב וּבַחֲמֹשֶׁה עָשָׂר
יוֹם וְגו'ו' וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה אֵשָׁה
וְגו'ו'. (ע"כ תוספתא).

בְּאַהֲבָה - שֶׁל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אֵלֶי
אוֹתָם מִחֲנֻנֹת שְׁלֹמְעֵלָה לְאוֹתוֹ הוֹן

יָקָר, שֶׁהָרִי אֵין רְצוֹן לְכֻלָּם אֶלֶּא
בְּשַׁעֲהַ שְׁמַתְקַשְׂרֵת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִתְעַשְׂרֵת
עִמוֹ, וְאֵז כָּל אוֹתָם הָאוֹכְלוֹסִים
וְכָל אוֹתָם הַמַּחְנֹנֹת וְכָל
הַעוֹלָמוֹת, כָּלָם בְּשִׁמְחָה, בְּאוֹר
וּבְכִרְכוֹת, (וְעַל זֶה אָמַר) כְּתוּב שְׂמֵאלוּ
תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי.

מִי שְׂמַנִּיחַ תְּפִלִּין, כְּשִׁמְנִיחַ תְּפִלָּה
שֶׁל יָד, צָרִיף לְהוֹשִׁיט זְרוּעַ שְׂמֵאל
לְקַבֵּל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלִקְשֹׁר
קֶשֶׁר עִם הַיָּמִין כְּדִי לְחַבֵּק אוֹתָהּ,
לְקַיֵּם אֶת הַכְּתוּב, שְׂמֵאלוּ תַּחַת
לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי. שִׁירָאָה
הָאָדָם כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה וְלִהְתַּעֲטֹר
בְּכָל, וְאֵז הָאָדָם שָׁלֵם בְּכָל,
בַּקְּדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא קוֹרֵא עֲלָיו, (יִשְׁעִיָּה מַט) יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

רְבִי חֲזַקְיָה פֶּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים יז)
שְׁמַעַה ה' צִדְקָה וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָה
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁבָכַל זְמַן שְׁכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל
בָּאָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְמֵן כְּנֶגְדָּהּ.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב שְׁמַעַה ה' צִדְקָה
הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הָאֲזִינָה תְּפִלָּתִי.
אָמַר דָּוִד, אֲנִי הִתְקַשְׂרָתִי עִם
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁהִיא נִמְצָאת
לְפָנֶיךָ, גַּם אֲנִי כָּךְ נִמְצָא. וּמִשׁוּם
כָּךְ, שְׁמַעַה ה' צִדְקָה - בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְאַחַר כָּךְ - הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הָאֲזִינָה
תְּפִלָּתִי.

בְּרֵא שְׁפָתֵי מְרֻמָּה, מַה זֶה בְּלֵא
שְׁפָתֵי מְרֻמָּה? אֶלֶּא כָּךְ שְׁנִינוּ, כָּל
דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל תְּפִלָּה שְׂמוּצִיא
אָדָם מִפִּי, עוֹלָה לְמַעְלָה וּבוֹקֵעַ
רְקִיעִים, וְנִכְנָס לְמִקְוֵם שְׁוֹכְנֵס,
וְשֵׁם נִבְחָן אוֹתוֹ הַדְּבוּר, אִם זֶה
דְּבוּר כְּשֶׁר וְאִם לֹא. אִם זֶה דְּבוּר
כְּשֶׁר - מְכַנְיִסִים אוֹתוֹ לְפָנֵי הַמַּלְאָךְ
הַקְּדוּשׁ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. וְאִם לֹא -

אִיהִי מְלָה דְכִשְׂרָא עָאֲלִין

כָּל אֲיִנוּן (דַּרְבְּנֵי הַעֲבָרָה) אוֹכְלוֹסִין וְכָל אֲיִנוּן מִשְׂרַיִן
דְּלַעֲיִלָּא, לְהֵהוּא הוּן יָקָר, דִּהָא לִית רְעוּתָא
לְכַלְהוּ אֶלֶּא בְּשַׁעֲתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְׂרָא
בִּיהַ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וּמִתְעַשְׂרָא בְּהַדִּיָּה,
כְּדִין כָּל אֲיִנוּן אוֹכְלוֹסִין, וְכָל אֲיִנוּן מִשְׂרַיִן,
וְכַלְהוּ עֲלָמִין כְּלָהוּ בְּחֵדוֹ, בְּנִהֲרֵוֹ,
בְּבִרְכָאן, (עַל דָּא אָמַר) כְּתוּב שְׂמֵאלוּ תַּחַת לְרֵאשִׁי
וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי.

מֵאֵן דְּאִנַּח תְּפִלִּין, כְּדִ מְנַח תְּפִלָּה שֶׁל יָד, בְּעֵי
לְאוּשְׁטָא דְרוּעָא שְׂמֵאלָא, לְקַבֵּלָא לָהּ
לְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְלִקְשְׂרָא קֶשֶׁרָא עִם יָמִינָא,
בְּגִין לְחַבֵּקָא לָהּ, לְקַיֵּימָא דְכְּתִיב, שְׂמֵאלוּ
תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי. לְאַתְחַזְּאָה בְּרִי
נֶשׁ כְּגוֹוִנָא דְלַעֲיִלָּא, וְלִאֲתַעֲטֹרָא בְּכֻלָּא, וְכְּדִין
בְּרִי נֶשׁ שְׁלִים בְּכֻלָּא, בְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה. וְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא קֶאֱרִי עֲלֵיהּ, (יִשְׁעִיָּה מַט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

רְבִי חֲזַקְיָה פֶּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים יז) שְׁמַעַה יי' צִדְקָה
וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמִי
קְדוּשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּבָכַל זְמַנָּא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
אֲתַת לְקָמִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, קְדוּשָׁא בְּרִיף
הוּא אֲזַדְמֵן לְקַבֵּלָהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב שְׁמַעַה
יי' צִדְקָה הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הָאֲזִינָה תְּפִלָּתִי. אָמַר
דָּוִד, אֲנָא אֶתְקַטְרָנָא בְּכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּמָה
דִּהִיא אֲשַׁתְּכַחַת לְקַמְךָ, אֲנָא נְמִי הָכִי
אֲשַׁתְּכַחֵנָא. וּבְגִין כָּךְ שְׁמַעַה יי' צִדְקָה,
בְּקְדֻמִּיתָא, וְלִבְתַּר, הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הָאֲזִינָה
תְּפִלָּתִי.

בְּרֵא שְׁפָתֵי מְרֻמָּה. מָאִי בְּלֵא שְׁפָתֵי מְרֻמָּה.
אֶלֶּא הָכִי תְּנִינָן. כָּל מְלָה וּמְלָה דְצְלוּתָא,
דְּאֶפִּיק בְּרִי נֶשׁ מִפּוּמִיָּה, סְלִקָא לְעֵילָא וּבְקַעָא
רְקִיעִין, וְעֵאלַת לְאַתְרֵי דְעֵאלַת, וְתַמְן אֶתְבַּחֲנַת
הֵהִיא מְלָה, אִי הִיא מְלָה דְכִשְׂרָא אִי לֹא, אִי

מסטים אותו החוצה, ומתעוררת
באותו דבור רוח אחרת.

ובא ראה, ביוסף פתוב, (שם קה)
ענו בכבל רגלו וגו'. עד מתי ענו
בכבל רגלו? עד עת בא דברו
אמרת ה' צרפתהו. עד עת בא
דברו של מי? אלא עד עת בא
דברו (של יוסף ונחח) אותו דבור. זהו
שפתוב אמרת ה' צרפתהו. ואז -
שלח מלך ויתירהו משל עמים
ויפתחהו. בינתיים היה בא הבקר.
אמר רבי אלעזר, פתוב (שמואל א-
כה) והיתה נפש אדני צרויה
בצרוור החיים. נפש אדני, סתם,
כמו שנאמר (תהלים כד) אשר לא
נשא לשוא נפשי. הרי הזמן בבקר
לקשר את פנסת ישראל ולחברה
לבעלה. אשרי הצדיקים
שמשתדלים בתורה בלילה
ובאים להתקשר עם הקדוש ברוך
הוא ועם פנסת ישראל, עליהם
פתוב (משלי כג) ישמח אביך ואמך
ותגל יולדתך.

אמר רבי אלעזר, פתוב (ויקרא טו)
והזרתם את בני ישראל מטמאם
וגו' בטמאם את משכני אשר
בתוכם. והזרתם, כמו הזר הזה,
שהוא זר מכלם ולא מתחבר במה
שאינו שלו.

ובא ראה, בשעה שאנשים
מטמאים למטה, מטמאים אותם
בכל, והרי זה נאמר. אבל בשעה
שרוח טמאה מתעוררת (למטה)
מתעוררת רוח (וכו) נחשבתם כזר, אלא
רוח טמאה שלמטה מעוררת רוח
טמאה אחרת, ונתנת לה רשות
לרדת לעולם. איזו רשות? רשות
של קדושה, שהיה יורד ומכה בו,
לא נמצא ומסתלק, ואז מתגלה
הדין כנגד הרשעים, ומוסיף דיין
על דינו. ואז שתי רוחות נמצאות
בעולם, אחת רוח הדין, ואחת
רוח הטמאה.

רוחין משתפחין בעלמא, חד, רוחא דדינא, וחד, רוחא דמסאבא.

לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותה. ואי
לאו, סאטין לה לבר, ואתער בההיא מלה
רוחא אחרא.

ותא חזי, פתיב ביה ביוסף, (תהלים קה) ענו בכבל
רגלו וגו'. עד אימתי, ענו בכבל רגלו.
עד עת בא דברו אמרת יי' צרפתהו. עד עת
בא דברו דמאן. אלא עד עת בא דברו (דיוסף,
ואתחזין) ההיא מלה, הדא הוא דכתיב, אמרת
יי' צרפתהו. פדין, שלח מלך ויתירהו מושל
עמים ויפתחהו. אדהכי הוה אתא צפרא.

אמר רבי אלעזר, פתיב, (שמואל א כה) והיתה נפש
אדוני צרויה בצרוור החיים. נפש אדני,
סתם. כמה דאת אמר, (תהלים כד) אשר לא נשא
לשוא נפשי, הא עינא בצפרא לאתקשרא
כנסת ישראל ולא תחברא בבעלה, זכאין אינון
צדיקאי דמשתדלין באורייתא בליליא, ואתאן
לאתקשרא ביה בקודשא ברוך הוא ובכנסת
ישראל. עלייהו כתיב, (משלי כג) ישמח אביך
ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי אלעזר פתיב, (ויקרא טו) והזרתם את
בני ישראל מטומאם וגו' בטמאם את
משכני אשר בתוכם. והזרתם, פהאי זר, דאיהו
זר מפלהו, ולא אתחבר במה דליתיה דיליה.
ותא חזי, בשעתא דמסתאבין בני נשא לתתא,
מסאבין לון בכלא, והא אתמר. אבל,

בשעתא דרוח מסאבא אתער (ס"א לתתא, אתער רוח
וכו) חשבתון זר, אלא רוח מסאבא דלתתא,
אתער רוח מסאבא אחרא, ואתיהיב ליה
רשותא לנחתא לעלמא. מאי רשותא, רשותא
דקדושה דהוה נחית ומחי ביה, לא אשתכח,
ואסתלק, וכדין אתגלייא דינא, לקבליהוון
דחייבין, ואוסיף דינא על דיניה, וכדין, תריין

רוחין משתפחין בעלמא, חד, רוחא דדינא, וחד, רוחא דמסאבא.

אמר רבי אלעזר, אצטריכנא הכא למימר מלה דאוליפנא מאבא. תא חזי, הכא ילפינן מנגע דביתא. דכד רוחא מסאבא שריא בביתא וקודשא בריך הוא בעי לדפאה ליה, שדר נגע צרעת בביתא, לקטרגא דא בדא, וההוא נגע לא אעדי מביתא, ואף על גב דרוח מסאבא אסתלק מההוא ביתא, עד דינתצון ביתא, אבנין ואעין וכלא, פדין אתדכי אתרא.

בהאי גוונא, מאן דאסתאב ואתער רוחא מסאבא ושארי עלוי, פד בעי קדשא בריך הוא לדפאה עלמא, אתער רוח דינא תקיפא, ואשתכח בעלמא ושריא על ההוא רוח מסאבא, ומקטרגי דא בדא, עד (דף נ"ה ע"ב) דיתעבר מעלמא, וההוא רוחא דינא תקיפא, לא אסתלק מאתריה עד דינתין אתר, שייפין וגרמין וכלא, פדין אתדכי עלמא ואתעברו מגיה רוחין מסאבין, ועלמא אשתכח בדכיו. ועל דא תנינן, אתא לאסתאבא מסאבין ליה ודאי. ווי ליה לבר נש פד שארי עליה רוח מסאבא, ואשתכח ביה בעלמא, דודאי לינדע, דקודשא בריך הוא בעי לבערא ליה מן עלמא. זפאין אינון צדיקיא דכלהו קדישין, ואשתכחו בקדושה קמי מלכא קדישא, ושריא עליהו רוח קדישא, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. פיון דאתא צפרא קמו אזלו.

עד דהוו אזלי, פתח רבי אלעזר ואמר, (בראשית) ויעקב הלך לדרפו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ויעקב הלך לדרפו, דהוה אזיל לקבל אבוהי.

תא חזי, פל זמנא, דיעקב אשתכח לגביה דלכון לא מליל עמיה קדשא בריך

אמר רבי אלעזר, הצטרכתי כאן לומר דבר שלמדתי מאבי. בא ראה, כאן למדנו מנגע הבית, שפשוט טמאה שורה בבית והקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותו, שולח נגע צרעת בבית להלחם זה עם זה, ואותו הנגע לא סר מהבית. ואף על גב שרוח טמאה הסתלקה מאותו בית, עד שינתצו את הבית, האבנים והעצים והכל, אז נטהר המקום. כמו כן מי שנמצא ומעיר רוח טמאה ושורה עליו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא לטהר את העולם, מתעוררת רוח דין קשה, ונמצאת בעולם, ושורה על אותה רוח טמאה, ונלחמות זו עם זו עד שתעבר מן העולם. ואותה רוח הדין הקשה לא מסתלקת ממקומה עד שינתץ את המקום, איברים ועצמות והכל, ואז נטהר העולם, ועוברות ממנו רוחות של טמאה, והעולם נמצא בטהר. ועל זה שנינו, הבא לטמא מטמאים אותו ודאי. אוי לאדם כששורה עליו רוח טמאה ונמצא עמה בעולם, שודאי ידע שהקדוש ברוך הוא רוצה לבערו מן העולם. אשרי הצדיקים שכלם קדושים ונמצאים בקדושה לפני המלך הקדוש, ושורה עליהם רוח קדושה בעולם הזה ובעולם הבא. פיון שפא הבקר, קמו והלכו.

עד שהיו הולכים, פתח רבי אלעזר ואמר, (בראשית לב) ויעקב הלך לדרפו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ויעקב הלך לדרפו, שהיה הולך פגוד אביו.

בא ראה, פל זמן שיעקב נמצא אצל לכון, לא דבר עמו הקדוש ברוך הוא (ולא נמצא אצלו). ואם

הוא, (ולא אשתכח לגביה) ואי תימא, והא כתיב, (בראשית לא) ויאמר יי' אל יעקב

בו? אלא הם באו מצד הגבורה, שכתוב מלאכי אלהים, וראה מצד אחר מלאכי רחמים, ונכללו בו רחמים ודין.

בא ראה, בראשונה מלאכי אלהים, זה אחד. אחר כך - ויקרא שם המקום ההוא מחננים, שנים. אחד מצד הדין, ואחד מצד הרחמים. מלאכים מן הצד הזה, ומלאכים מן הצד ההוא. ועל זה כתוב ויפגעו בו. בו דיןקא. ויאמר יעקב פאשר ראם, ראה אותם היה צריך להיות! מה זה ראם? אלא ראה אותם כלולים כאחד מדברים זה בזה, מחוברים זה בזה, ולכן כתוב ראם, וכלם באו ללוות אותו ולהצילו מיד עשו. כתוב בעשו, ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, אם תאמר שיעקב היה מטפה ראשונה - לא כך, שהרי כתוב ויצא הראשון, ולא כתוב ויצא ראשון. ומשום שיצחק בא מצד הדין הקשה, יצא עשו אדמוני, אדם. שאם יעקב היה בכור, אותה טפה ראשונה איך יצאה כך אדמה. אבל טפה שניה היא, ומשום כך לא יצא כך, שהרי אותה טפה היתה מצד הרחמים מצד זה ומצד זה.

והטפה של עשו לא היתה כמו הטפה של יעקב, שזה שלם וזה לא שלם. ובאותה שעה היה יצחק מכון בסיום הדין הקשה, שהוציא בצדו באורות חקוקים באיבריו, ומשום כך עשו זקמא שהתכה מהזקב.

ועל כך שנינו, שצריך אדם לכוון באותה שעה ברצון של רבנו, כדי שיוציא בנים קדושים לעולם. ואם תאמר שיצחק לא התפון - לא כך, אלא התפון

לאתפללא ביה. אלא אינון מסטרא דגבורה קאתיין, דכתיב מלאכי אלהים, וקמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי, ואתפללו ביה רחמי ודינא.

תא חזי, בקדמיתא, מחנה אלהים, זה חד. לבתר ויקרא שם המקום ההוא מחננים, תרי. חד מסטרא דדינא וחד מסטרא דרחמי, מלאכין מהאי גיסא, ומלאכין מהאי גיסא, ועל דא כתיב, ויפגעו בו. בו, דייקא. ויאמר יעקב פאשר ראם, ראה אותם מיבעי ליה, מאי ראם. אלא קמא לון פלילן פחדא, מתדבקן דא בדא, מתחפרן דא בדא, ועל דא כתיב ראם, וכלהו אתו לאוזפא ליה ולשיזבא ליה מידא דעשו.

כתיב ביה בעשו, (בראשית כה) ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, אי תימא, דייעקב טפה קדמאה הוה, לאו הכי, דהא כתיב, ויצא הראשון, ולא כתיב, ויצא ראשון. ובגין דיצחק אתי מסטרא דדינא קשיא, נפק עשו אדמוני, סומקא. דאי יעקב הוה בוכרא, ההיא טפה קדמאה היכי נפקא הכי סומקא. אבל טפה תניינא הוה, ובגין כך לא נפקא הכי, דהא מסטרא דרחמי הוה ההיא טפה, מהאי גיסא ומהאי גיסא.

וטפה דעשו לא הוה כטפה דיעקב, דדא שלים ודא לא שלים. ובההיא שעתא, יצחק הוה (דף נ"ו ע"ב) מכון בסיומא דדינא קשיא, דאפיק בסטרוי, בגליפוי טהירין בשייפוי, ובגין כך עשו, זוקמא דאתהתיף מדהבא.

ועל דא תנינן, דבעי בר נש לכונא בההיא שעתא, ברעותא דמאריה, בגין דיפיק בנין קדישין לעלמא. ואי תימא, יצחק לא אתפון. לאו הכי, אלא אתפון בקדושה, ואתפון בסיומא דההיא אתר,

וְאֶשְׁתַּכַּח כַּד נִפְקַה הֵיא טָפְה קְדַמָּאָה, בְּהֵהוּא
 אַתְר מַמָּשׁ, וְעַל דָּא כְּתִיב, כְּלוּ פְּאֲדַרְת שְׁעָר.
 תָּא חֲזִי, דְּוֹד בְּשִׁפִּירוּ דְּסוּמְקָא נָפְק, וְאֶתְאַחַד
 בְּקְדוּשָׁה דְּמֵאֲרִיָּה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל א'
 טו) וְהוּא אֲדַמוּנִי עִם יִפְה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי. אָבֵל
 יַעֲקֹב בּוֹכְרָא הָוָה מְנִיָּה דְּעֵשׂוֹ, לָאוּ מְטָפְה,
 אָלָא דְּכוּוֹנָה דְּרַעוּתָא, בְּאִילָנָא עֲלָאָה רַבְרָבָא
 וְתַקִּיף, וְעֵשׂוֹ בְּהֵהוּא אַתְר דְּסִיּוּמָא דְּכָלָא,
 וּבְגִין כְּף פְּתִיב, (עוּבְרִיָּה א') הִנֵּה קִטְן נִתְתִּיף בְּגוּיִם
 בְּזוּי אֶתְהָ מָאָד.

רְבִי יְהוּדָה הָוָה מִתְּנִי הָכִי. עֵשׂוֹ נִקְרָא רֵאשׁוֹן,
 דְּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית כ"ה) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדַמוּנִי
 כְּלוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֶקְרִי רֵאשׁוֹן, דְּכְתִיב,
 (ישעיה מד) אָנִי רֵאשׁוֹן וְאָנִי אַחֲרוֹן וְאֶת אַחֲרוֹנִים
 אָנִי הוּא. וְזַמִּין לְאַתְפָּרְעָא רֵאשׁוֹן מְרֵאשׁוֹן.
 וְלִמְבַנֵּי רֵאשׁוֹן, דְּכְתִיב, (ירמיה י"ז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם
 מְרֵאשׁוֹן. וְלִזְמַנָּא דְּאֶתִי כְּתִיב, (ישעיה מא) רֵאשׁוֹן
 לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנֵּם וְלִירוּשָׁלַם מְבִשֵּׁר אֶתְּן.

תָּאנָא, זְמִינָא יְרוּשָׁלַם, לְמַהוּי שׁוּרְהָא לְעִילָא
 וְלֵאֲתַקְרָבָא עַד פְּרִסֵי יִקְרָא דְּמִלְכָּא.
 הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ירמיה ג') בָּעַת הֵיא יִקְרָאוּ
 לִירוּשָׁלַם כִּסָּא יִי. כְּדִין כְּתִיב, (ישעיה ל') וְהָיָה
 אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יְהִיָּה
 שְׁבַעֲתַיִם. כְּדִין (זכריה י"ד) בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יִי
 אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּף יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:
 יְמִלוּף יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת אַחְרֵי מוֹת

וַיְדַבֵּר יִי אֶל מֹשֶׁה אַחְרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן
 וַגּוֹ'. (ויקרא טו) וַיֹּאמֶר יִי אֶל מֹשֶׁה. רְבִי
 יְהוּדָה אָמַר, כִּיּוֹן דְּכְתִיב וַיְדַבֵּר יִי אֶל מֹשֶׁה,
 אָמַאי זְמַנָּא אַחְרָא וַיֹּאמֶר יִי אֶל מֹשֶׁה דְּכָר
 אֶל אֶהֱרֹן אַחִיף, דְּהָא בְּמִלוּלָא קְדַמָּאָה סָגִי.
 אָלָא הָכִי תְּנִינָן, כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר

בְּקְדוּשָׁה, וְהִתְכַּוֵּן בְּסִיּוּם שֶׁל אוֹתוֹ
 מְקוֹם, וְנִמְצָא כְּשִׁיזְעָא אוֹתָהּ
 טָפְה רֵאשׁוֹנָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם מַמָּשׁ,
 וְלִכְּן כְּתוּב, כְּלוּ פְּאֲדַרְת שְׁעָר.

בֵּא רְאָה, דְּוֹד יֵצֵא בִּפְיֵי שֶׁל אָדָם,
 וְנִגְאָחוּ בְּקְדוּשַׁת רְבוּנוּ, וְעַל זֶה
 כְּתוּב (שְׁמוּאֵל א' טו) וְהוּא אֲדַמוּנִי
 עִם יִפְה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי. אָבֵל
 יַעֲקֹב הָיָה כְּכוֹר מְעֵשׂוֹ, לָאוּ
 מְטָפְה, אָלָא שְׁכוּן אֶת הָרִצּוֹן לְעֵץ
 הָעֵלִיּוֹן הַגָּדוֹל וְהַתַּקִּיף, וְעֵשׂוֹ
 בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל סִיּוּם הַכֹּל,
 וּמְשׁוּם כְּף כְּתוּב, (עוּבְרִיָּה א') הִנֵּה
 קִטְן נִתְתִּיף בְּגוּיִם בְּזוּי אֶתְהָ מָאָד.
 רְבִי יְהוּדָה הָיָה שׁוֹנֵה כְּף. עֵשׂוֹ
 נִקְרָא רֵאשׁוֹן, שְׁכְּתוּב וַיֵּצֵא
 הָרֵאשׁוֹן אֲדַמוּנִי כְּלוּ. וְהַקְדוּשׁ
 בְּרוּף הוּא נִקְרָא רֵאשׁוֹן, שְׁכְּתוּב
 (ישעיה מד) אָנִי רֵאשׁוֹן וְאָנִי אַחֲרוֹן,
 (שם מא) וְאֶת אַחֲרוֹנִים אָנִי הוּא.
 וְעִתִּיד לְהַפְרַע רֵאשׁוֹן מְרֵאשׁוֹן,
 וְלִבְנוֹת רֵאשׁוֹן, שְׁכְּתוּב (ירמיה י"ז)
 כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן.
 וְלְעִתִּיד לְבֵא כְּתוּב, (ישעיה מא)
 רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנֵּם וְלִירוּשָׁלַם
 מְבִשֵּׁר אֶתְּן.

שְׁנֵינּוּ, עִתִּידָה יְרוּשָׁלַם לְהִיּוֹת
 חוּמְתָהּ לְמַעְלָה וְלְהִתְקַרֵּב עַד
 כִּסָּא כְבוֹד הַמְּלָךְ. זֶהוּ שְׁכְּתוּב
 (ירמיה ב') בָּעַת הֵיא יִקְרָאוּ
 לִירוּשָׁלַם כִּסָּא ה'. אִזְ כְּתוּב, (ישעיה
 ל') וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה
 וְאוֹר הַחֲמָה יְהִיָּה שְׁבַעֲתַיִם. אִזְ,
 (זכריה י"ד) בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד
 וְשְׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּף ה' לְעוֹלָם אָמֵן
 וְאָמֵן. יְמִלֵף ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת אַחְרֵי מוֹת

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחְרֵי מוֹת
 שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן וַגּוֹ'. וַיֹּאמֶר ה' אֶל
 מֹשֶׁה. רְבִי יְהוּדָה אָמַר, כִּיּוֹן
 שְׁכְּתוּב וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה, לְמַה
 פְּעַם אַחֲרָת וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה
 דְּכָר אֶל אֶהֱרֹן אַחִיף, שְׁהָרִי
 בְּדַבְּרוֹ הָרֵאשׁוֹן מְסַפִּיק? אָלָא כְּף

שנינו, פתוב ויקרא אל משה וידבר ה' אליו. וכתוב (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה'. והרי בארו את הדבר, כאן דרגה אחת, ואחר כך דרגה אחרת. אף כאן, וידבר ה' אל משה - דרגה אחת. ואחר כך, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך - דרגה אחרת. והכל עולה במשקל אחד, ומשרש אחד התיחבר.

אחרי מות שני בני אהרן. רבי יצחק פתח, (תהלים ב) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. וכתוב (שם ק) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. הפסוקים הללו קשים זה על זה. אלא כך שנינו, עבדו את ה' ביראה - שכל עבודה שרוצה בן אדם לעבד לפני רבונו, בראשונה צריך יראה, לפחד ממנו. ומשום הפחד של אדונו ימצא אחר כך שיעשה בשמחה את מצוות התורה, ועל פן פתוב, (דברים י) מה ה' אליהך שאל מעמך כי אם ליראה.

וגילו ברעדה - שאסור לאדם לשמח יותר בעולם הזה. וזה בדברי העולם. אבל בדברי תורה ובמצוות התורה צריך לשמח. אחר כך ימצא אדם שיעשה בשמחה את מצוות התורה, שפתוב עבדו את ה' בשמחה.

רבי אבא אמר, עבדו את ה' ביראה - סוד הדבר הוא. עבדו את ה' ביראה, איזו יראה כאן? אלא כמו שבארנו, שפתוב (משלי א) יראת ה' ראשית דעת, וכתוב (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה'. יראת ה' - כך נקרא הקדוש ברוך הוא. רבי אלעזר אמר, עבדו את ה' ביראה - מי שרוצה לעשות עבודת אדונו, מאיזה מקום מתחיל, ובאיזה מקום יכון את העבודה ליחד את שם רבונו? חזר ואמר, ביראה. ביראה היא הראשית, ממטה למעלה. (בא ראה בני אהרן הרי בארנו, והרי נתבאר הדבר).

וי' אליו. וכתוב, (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל יי'. והא אוקמוה מלה, דהקא דרגא חד. ולבתר, דרגא אחרא. אוף הקא, וידבר יי' אל משה דרגא חד. ולבתר ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך, דרגא אחרא. וכלא, בחד מתקלא סלקא, ומן שרשא חד פלא אתחבר.

אחרי מות שני בני אהרן. רבי יצחק פתח, (תהלים ב) עבדו את יי' ביראה וגילו ברעדה. וכתוב, (תהלים ק) עבדו את יי' בשמחה באו לפניו ברננה. הני קראי קשיין אהדדי, אלא הכי תאנא, עבדו את יי' ביראה. דכל פולחנא דבעי בר נש למפלח קמי מאריה, בקדמיתא בעי יראה, לדחלא מגיה, ובגין דחלא דמאריה, ישתפח לבתר דייעביד בחדוותא פקודי אורייתא. ועל דא כתיב, (דברים י) מה יי' אליהך שואל מעמך כי אם ליראה.

וגילו ברעדה. דאסיר ליה לבר נש למחדי יתיר בעלמא דין. האי במלי דעלמא, אבל במלי דאורייתא ובפקודי דאורייתא, בעי למחדי. לבתר, ישתפח בר נש דייעביד בחדוותא פקודי אורייתא. דכתיב, עבדו את יי' בשמחה.

רבי אבא אמר, עבדו את יי' ביראה. (דף נ"ו ע"ב) ויאמר להוואבזאביראומה אדהכא לפמה

דאוקימנא, דכתיב, (משלי א) יראת יי' ראשית דעת, וכתוב, (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת יי'. יראת יי', קדשא בריך הוא הכי אקרי. רבי אלעזר אמר, עבדו את יי' ביראה, מאן דבעי למעבד פולחנא דמאריה, מאן אתר שארי, ובאן אתר יכוין פולחנא ליחדא שמא דמאריה. הדר ואמר ביראה, ביראה הוא שירותא, מתתא לעילא. (תא חזי בני אהרן הא אוקימנא וקא אתמר מלה).

בא ראה, מה כתוב פאן אחר
מות, ואחר כך - דבר אל אהרן
אחיד וגו' בזאת יבא אהרן? אלא
מפאן הראשית להזהיר את
הפנהנים, כל מי שצריכים להזהר
בזאת הזו, וזוהי יראת ה'.

דבר אחר אחר מות שני בני
אהרן - רבי יוסי אמר, אחר מות
נדב ואביהוא היה צריך להיות!
מה הטעם שני בני אהרן, והרי
ידוע שהיו בניו? אלא כך שנה,
שעד פאן לא עמדו ברשותם,
אלא ברשות אביהם, ומשום כך
- בקרבנתם לפני ה' וימתו, שהם
דחקו את השעה בחיי אביהם,
והכל היה בשביל אותו חטא
שעשו, שכתוב (במדבר א) בהקריכם
אש זרה. ששנינו, במקום אחד
כתוב בהקריכם אש זרה,
ובמקום אחד כתוב בקרבנתם
לפני ה'. וזה וגם זה היה, ומשום
כך כתוב בני אהרן, וכתוב
בקרבנתם.

אמר רבי חייא, יום אחד הייתי
הולך בדרך ללכת אל רבי שמעון
ללמד ממנו פרשת הפסח. פגשתי
בהר אחד, וראיתי בקיעים
וחורים בסלע אחד ושני אנשים
בו. עד שהייתי הולך, שמעתי
קול האנשים הללו שהיו
אומרים, (תהלים מח) שיר מזמור
לבני קרח גדול ה' ומהלל מאד
וגו'. מהו שיר מזמור? אלא כך
שנו משמו של רבי שמעון, שיר
שהוא כפול, שיר דאיהו משבח
משאר שירים, ועל שהוא
משבח משאר השירים, פעמים
נאמר בו שירה, וכן (שם צב) מזמור
שיר ליום השבת. כמו כן שיר
השירים אשר לשלמה, שירה
למעלה משירה.

שיר מזמור, שירה של הקדוש
ברוך הוא שמזמרים בני קרח (על)
אותם שיושבים על פתח הגיהנם.

תא חזי, מה כתיב הכא אחרי מות, ולכתר
דבר אל אהרן אחיד וגו' בזאת יבא אהרן,
אלא מפאן, שירותא לאזהרא לכהני, כל מאן,
דבעיין לאזהרא בהאי זאת, ודא היא יראת
ה'.

דבר אחר. אחרי מות שני בני אהרן. רבי יוסי
אמר, אחרי מות נדב ואביהוא, מיבעי
ליה, מאי טעמא שני בני אהרן, והא ידיע
דבנוי הו'. אלא הכי תאנא, דעד פאן לאו
ברשותיהו קיימי, אלא ברשותא דאבוהון,
ובגין כך, בקרבנתם לפני ה' וימתו, דאינון
דחקו שעמא בחיי דאבוהון, וכלא הוה, בגין
ההוא חובא דעבדו, דכתיב (במדבר ג) בהקריכם
אש זרה. דתנא, באתר חד, כתיב בהקריכם
אש זרה, ובאתר חד כתיב, בקרבנתם לפני ה'.
והאי והאי הוה, ובגין כך כתיב הכא בני אהרן,
וכתיב בקרבנתם.

(תאנא) אמר רבי חייא, יומא חד הוינא אזיל
בארחא, למיהר גביה דרבי שמעון,
למילף מניה פרשתא דפסחא. ערעית בחד
טורא, וחימנא בקיעין גומין בחד טינרא,
ותרין גוברין בה. עד דהוינא אזיל, שמענא
קלא דאינון גוברין, והוה אמרין, (תהלים מח) שיר
מזמור לבני קרח גדול ה' ומהלל מאד וגו'.
מאי שיר מזמור. אלא הכי תאנא משמיה דרבי
שמעון, שיר דאיהו כפול, שיר דאיהו משבח
משאר שירין, ועל דאיהו משבח משאר
שירין, תרין זמנין אתמר ביה שירתא, וכן
(תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת. פהאי גוונא,
(שיר השירים א) שיר השירים אשר לשלמה, שירתא
לעילא מן שירתא.

שיר מזמור, שירתא דקודשא בריך הוא, דקא
מזמרי בני קרח (על) אינון דיתבי, על

ומי הם? אחיהם שהם שיושבים בשערי הגיהנם. ועל כן השירה הזאת נאמרת ביום שני. קרבתי אליהם ואמרתי להם: מה עסקיכם במקום הזה? אמרו: סוחרים אנחנו, ושני ימים בשבוע אנו בדלים מהישוב ועוסקים בתורה, כי לא עוזבים אותנו בני אדם כל יום ויום.

אמרתי: אשרי חלקכם. עוד פתחו ואמרו, בכל זמן שצדיקים מסתלקים מן העולם, הדין מסתלק מן העולם, ומיתת הצדיקים מכפרת על חטאי הדור. ולכן פרשת בני אהרן קוראים אותה ביום הכפורים שתהיה כפרה על חטאי ישראל. אמר הקדוש ברוך הוא: התעסקו במיתת הצדיקים הללו, ויחשב לכם כאלו אתם מקריבים קרבנות ביום הזה לכפר עליכם. ששינונו, כל זמן שישראל יהיו בגלות ולא יקריבו קרבנות ביום הזה, ואת אותם שני שעירים לא יכולים להקריב, יהיה להם זכרון של שני בני אהרן, ויתפפר עליהם.

שכך למדתי, שכתוב (במדבר א) ואלה שמות בני אהרן הפהנים וגו'. וכתוב, הבכור נדב ואיתמר אלעזר ואיתמר. והיה צריך להיות! מה זה אלעזר ואיתמר? אלא שקול היה אביהוא פשני אחיו, ונדב כמו כלם.

ויש ששונים (את זה הפוק), הבכור נדב - זה לבדו, ואביהוא - לבדו, וכל אחד נחשב בעיניו לפשניהם, כמו אלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא לבדם שקולים היו פנגד שבעים סנהדרין, שהיו משמשים לפני משה. ומשום כך מיתתם מכפרת על ישראל. ועל זה כתוב, (ויקרא י) ואחיהם כל בית ישראל

פתחא דגיהנם. ומאן אינון, אהוהון דאינון דיתבי בתרעי דגיהנם. ועל דא, שירתא דא ביום שני אתמר. קריבנא גביהו, אמינא להו, מאי עסקייכו באתר דא. אמרו מזבני אנן, ותרי יומי בשבתא, בדילנא מישובא ונעסק באורייתא. בגין דלא שבקינן לן בני נשא, כל יומא ויומא. אמינא זכאה חולקייכו.

הו פתחו ואמרו. בכל זמנא דצדיקאי מסתלקי מעלמא, דינא אסתלק מעלמא, ומיתתהון דצדיקאי מכפרת על חובי דרא. ועל דא פרשתא דבני אהרן, ביומא דכפורי קרינן לה, למהוי כפרה לחוביהון דישראל. אמר קדשא בריך הוא, אתעסקו במיתתהון דצדיקאי אליון, ויתחשב לכו כאלו אתון מקרבינן קרבנין פהאי יומא לכפרא עלייכו. דתנינן, כל זמנא דישראל יהון בגלותא, ולא יקרבו קרבנין פהאי יומא, ואינון תריין שעירין לא יכלין לקרבא, יהא להו דכרנא, דתרי בני אהרן, ויתפפר עלייהו.

דהבי אוליפנא, דכתיב, (במדבר ג) ואלה שמות בני אהרן הפהנים וגו'. וכתוב, הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. ואלעזר ואיתמר מיבעי ליה, מהו אלעזר ואיתמר. אלא שקול הוה אביהוא כתרי אחוי. ונדב ככלהו.

ואית דמתני (לה אפכא) הבכור נדב, דא בלחודוי, ואביהוא בלחודוי, וכל חד אתחשיב בעיניה, פתרוייהו, פאלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא בלחודייהו, שקולין הו ל קבל שבעין סנהדרין, דהו משמשין קמי משה. ובגין כך, מיתתהון מכפרא על ישראל. ועל דא כתיב, (ויקרא י) ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השרפה. ואמר רבי שמעון, הבכור נדב, יבכו את השרפה. ואמר רבי שמעון, הבכור נדב - כלומר,

אותו שכל השבח והכבוד שלו (מה

כְּלוּמַר, הֵהוּא, דְּכָל שְׁבַחָא וְיִקְרָא דְלִיָּה (מֵה שְׁמִיָּה). נָדַב וְאַבְיָהוּא, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, דְּהֵנִי תֵרִי, לָא אֲשַׁתְּכַחוּ כְּוַתִּיָּהוּ בִישְׂרָאֵל.

וַיְדַבֵּר יִי אֵל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן. רַבִּי (דף נ"ז ע"א) חִזְקִיָּה פָתַח וְאָמַר, (ישעיה כט) לָכֵן כֹּה אָמַר יִי אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְגו'. הָאִי קָרָא קְשִׁיא, לָכֵן כֹּה אָמַר יִי אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם מִיבְעֵי לִיָּה. מְאִי, כֹּה אָמַר יִי אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

אֲלָא הָא אוּקְמוּהּ וְהָא אַתְמַר, דִּיעַקֵּב פְּדָה אֶת אַבְרָהָם וְדָאִי. דְּבַהֲהִיא שַׁעְתָּא דְנַפְל

בְּגוּ נוֹרָא דְכַשְׁדָּאִי, דְּנָוּ דִּינִיָּה (ס"ו וְאֶמְרוּ קָמִי קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, בְּגִין מְאִי יִשְׁתַּיִב הָא, זְכוּת אֶבְהֹן לִית לִיָּה. אִמַר לִיָּהוּ, יִשְׁתַּיִב בְּגִין בְּגִינֵי, דְּהִכִּי תִנְיָא, קָרָא מִזְבֵּי אַבָּא). אֲמָרוּ, הָא יִשְׁמַעְאֵל דְנַפְיָק מִנִּיָּה. אֲמַר קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, הָא יִצְחָק, דִּיוֹשִׁיט קְדָלִיָּה עַל גְּבִי מַדְבַּחָא. אֲמָרוּ, הָא עֲשׂוּ דְנַפְיָק מִנִּיָּה. אֲמַר, הָא יַעֲקֹב, דְּאִיָּהוּ כּוּרְסִיא שְׁלִימָתָא, וְכָל בְּנוֹהֵי שְׁלִימִין קָמִאי. אֲמָרוּ, הָא וְדָאִי בּוֹזְכוּתָא דָּא יִשְׁתַּיִב אַבְרָהָם הָדָא הוּא דְכְתִיב, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחֲרוּ כִי בְרָאוֹתוֹ יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי. מָאֵן אֵינּוֹן יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה וְגו'. אֵלִין אֵינּוֹן, חֲנֻנְיָה מִישָׂאֵל וְעֲזֵרְיָה. דְּאֶפִּילוּ גְרַמִּיָּהוּ לְגוּ נוֹרָא יִקְיִדְתָּא לְקִדְשָׁא שְׁמִיָּה לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב מְאִי בְעֵי הָכָא יַעֲקֹב, וְהָא כְתִיב, (דניאל א) וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דְנִיָּאֵל חֲנֻנְיָה מִישָׂאֵל וְעֲזֵרְיָה. בְּנֵי יְהוּדָה אֶקְרוּן, וּבְגִין כֶּף לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יְהוּדָה מִיבְעֵי לִיָּה, מְאִי לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב.

אֲלָא הִכִּי תִנְיָנָן. בְּהָאִי שַׁעְתָּא דְאִיכְפִּיתוּ, לְמַנְפַּל בְּנוֹרָא, כָּל חַד אַרְיִים קְלִיָּה

שְׁמוֹ). נָדַב וְאַבְיָהוּא, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, שְׁשֵׁנֵי אֵלָּה לֹא נִמְצְאוּ כְמוֹתָם בִּישְׂרָאֵל.

וַיְדַבֵּר ה' אֵל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן. רַבִּי חִזְקִיָּה פָתַח וְאָמַר, (ישעיה כט) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְגו'. פְּסוּק זֶה הוּא קְשִׁיא. לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם?

אֲלָא הָרִי פְרֻשׁוּהּ וְהָרִי נִתְבָּאֵר, שְׁיַעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְדָאִי. שְׁבָאוֹתָהּ הַשְׁעָה שְׁנַפְל בְּתוֹף אֲשֶׁר הַפְּשָׁדִים, דְּנָוּ דִּינֵוּ (ס"ו וְאֶמְרוּ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּשִׁבִיל מַה זֶה יִצְלַל? זְכוּת אֲבוֹת אֵין לֹחַ אֲמַר לְהֶם: שְׁיִצְלַל בְּשִׁבִיל בְּנָיו, שְׁכַף שְׁנִינֵהוּ, הֵבֵן מִזְבֵּחַ אֶת הָאֵב). אֲמָרוּ: הָרִי יִשְׁמַעְאֵל שְׁיַצָּא מִמְּנוּ. אֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הָרִי יִצְחָק שְׁיִוֹשִׁיט צְוָאָרוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ. אֲמָרוּ: הָרִי עֲשׂוּ שְׁיַצָּא מִמְּנוּ. אֲמַר: הָרִי יַעֲקֹב שֶׁהוּא כְּפֵסָא שְׁלָם וְכָל בְּנָיו שְׁלָמִים לְפָנָי. אֲמָרוּ: הָרִי וְדָאִי בּוֹזְכוּתוֹ שֶׁל זֶה יִצְלַל אַבְרָהָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחֲרוּ כִי בְרָאוֹתוֹ יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי. מִי הֵם יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה וְגו'? אֵלֹא הֵם חֲנֻנְיָה מִישָׂאֵל וְעֲזֵרְיָה שֶׁהִפִּילוּ עֲצָמָם לְתוֹף כְּבָשָׁן הָאֲשֶׁר לְקִדְשׁ אֶת שְׁמוֹ. לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב, מַה עוֹשֶׂה כָּאֵן יַעֲקֹב? וְהָרִי כְּתוּב (דניאל א) וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דְנִיָּאֵל חֲנֻנְיָה מִישָׂאֵל וְעֲזֵרְיָה. בְּנֵי יְהוּדָה נִקְרָאוּ, וּמִשּׁוּם כֶּף לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יְהוּדָה הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת, מַה זֶה לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב?

אֲלָא כֶּף שְׁנִינֵהוּ, בְּשַׁעָה הַזֹּו שְׁנַכְפְּתוּ לְפַל בְּאֲשׁ, כָּל אַחַד

הרים קולו ואמר אל כל אותם עמים ומלכים ושרים. חנניה אמר, (תהלים קיח) 'י' לי לא אירא מה יעשה לי אדם ה' לי בעזרי ואני אראה בשנאי טוב לחסות בה' וגו'. מישאל פתח ואמר, (ירמיה ל) 'ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' וגו' פי אתך אני נאם ה' להושיעך פי אעשה וגו'. באותה שעה ששמעו כלם את שם יעקב, תמהו וצחקו בליצנות. עזריה פתח ואמר, (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

זהו שכתוב, (ישעיה מד) זה יאמר ליני אני לה' אני וגו'. זה יאמר לה' אני - זה חנניה. וזה יקרא בשם יעקב - זה מישאל. וזה יכתב ידו לה' ובשם ישראל יכנה - זה עזריה. באותה שעה כנס הקדוש ברוך הוא את הפמליא שלו, ואמר להם: באיזה דבור מאותם הדבורים שאמרו אלה השלשה אציל אותם? פתחו ואמרו, (תהלים 66) וידעו פי אתה שמך ה' לבדך עליון על כל הארץ.

באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לפסא: כסא שלי, באיזה דבור מאותם הדבורים אציל את אותם הצדיקים? אמר לו: באותו הדבור שכלם צחקו עליו אציל אותם, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. כמו שעמד יעקב אצל אברהם באש, יקום עכשו אצל אלה. זהו שכתוב, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו'. מהבושה של הליצנות.

שנינו, כל אותם שצחקו מהדבור הזה, נשרפו באותה אש, והרג אותם שביב של אש. מה הציל את אלה? על שהיו מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא ומיחדים שמו כראוי, ועל שמיוחדים שמו כראוי, נצלו מאותה אש יוקדת.

ואמר, גבי כל אינון עמיין ומלכין ואפרכיא, חנניה אמר, (תהלים קיח) 'י' לי לא אירא מה יעשה לי אדם יי' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי טוב לחסות ביני וגו'. מישאל פתח ואמר, (ירמיה ל) 'ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' וגו' פי אתך אני נאם יי' להושיעך פי אעשה וגו'. בהיא שעתא, דשמעו פלהו שמה דיעקב, תוהו וחייכו בלצנותא. עזריה פתח ואמר, (דברים ו) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד.

הדא הוא דכתיב, (ישעיה מד) זה יאמר ליני אני וגו'. זה יאמר לה' אני, דא חנניה, וזה יקרא בשם יעקב, דא מישאל, וזה יכתוב ידו ליני ובשם ישראל יכנה, דא עזריה, ביה שעתא כנש קדשא בריך הוא פמליא דיליה, אמר לון, במאן מלה, מאינון מלין דאמרו אלין תלתא, אשזיב לון. פתחו ואמרו, (תהלים 66) וידעו כי אתה שמך יי' לבדך עליון על כל הארץ.

בה שעתא אמר קדשא בריך הוא לכורסייא, פורסייא דילי, במאן מלה מאינון מלין, אשזיב לאינון צדיקיא. אמר ליה, בהיא מלה דכלהו חייכין בה, אשזיב לון, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. פמה דקאים יעקב לגבי דאברהם בנורא, יקום השתא לגבי אלין, הדא הוא דכתיב, כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו'. מהאי פסופא דלצנותא.

תנא, פלהו דהוו חייכין ממלה דא, אתוקדו בההוא נורא, וקטל לון שביבא דנורא. מאן שזיב לאלין. על דהוו מצלן קמי קדשא בריך הוא ומיחדן שמייה פדקא יאות, ועל דמיחדן שמייה פדקא יאות, אשתיבו מההוא נורא יקידתא.

תרי בני אהרן קריבו אשא נוקראה, דלא אתיחדו שמייה פדקא יאות, ואתוקדו בנורא. רבי יצחק אמר, פתיב, אחרי מות וכתוב וימותו. פיון דאמר אחרי מות שני בני אהרן, לא ידענא, דהא וימותו. אלא הכי תנינן, תרי מיתות הוו, חד לפני יי. וחד, דלא הוו להו בנין, דכל מאן דלא זכי לבנין מית הוא. בגין כך, אחרי מות, וימותו.

שני בני אהרן הקריבו אש זרה, שלא יחדו אל שמו פראוי ונשרפו באש. רבי יצחק אמר, כתוב אחרי מות, וכתוב וימתו. פיון שאמר אחרי מות שני בני אהרן, לא ידענו שהרי וימתו? אלא כך שנינו, שתי מיתות היו, אחת לפני ה', ואחת שלא היו להם בנים. שכל מי שלא זוכה לבנים, הוא מת. משום כך, אחרי מות, וימתו.

רבי אבא אמר, מה שכתוב (במדבר א) וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקרבתם אש זרה לפני ה' במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר. מה זה לגבי זה, שכתוב ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר? אלא סוד הדבר - זה שאמרתי, וימתו, שלא היו להם בנים. וכך זה ודאי. אבל לא כשאר בני העולם, אף על גב שלא נשאו, שהרי אלו לא מתו אלא מיתת עצמם, אבל מיתת נפשם לא מתו.

רבי אבא אמר, מאי דכתיב, (במדבר ג) וימת נדב ואביהוא לפני יי בהקריבם אש זרה לפני יי במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר. מאי דא לגבי דא, דכתיב, ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר ואיתמר. אלא רזא דמלתא. האי דאמינא, וימותו, דלא הוו להו בנין. והכי הוא ודאי. אבל לא כשאר בני עלמא, אף על גב דלא אנסיבו, דהא אלין לא מיתו אלא מיתת גרמיהון, אבל מיתת נפשהון לא מיתו.

מנא לן, דכתיב, (שמות ו) ואלעזר בן אהרן (דף נ"ז ע"ב) לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלויים למשפחותם. אלה, והא פנחס בלחודוי הוה. וכתיב, ראשי אבות הלויים, בגין כך, מיתת גרמיהון מיתו, מיתת נפשהון לא מיתו. אמר רבי אלעזר ודאי משמע אלה, ומשמע ראשי ובגין כך פתיב, (במדבר כה) פינחס בן אלעזר בן אהרן הפהן וכתיב ופינחס בן אלעזר בן אהרן הפהן הנה כהן בימים ההם, פנחס בן אלעזר הפהן מיבעי ליה, אלא בכל אתר דאתא פנחס בן אהרן הפהן פתיב, ואלעזר לא פתיב אלא אלעזר הפהן. דכתיב, (במדבר כז) ולפני אלעזר הפהן. (במדבר לא) ויאמר אלעזר הפהן וגו'. ועל דא מיתת

בנינו לנו? שכתוב (שמות ו) ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלויים למשפחותם. אלה, והרי פנחס לבדו הנה, וכתוב ראשי אבות הלויים. משום כך מתו מיתת עצמם, ומיתת נפשם לא מתו. אמר רבי אלעזר, ודאי משמע אלה, ומשמע ראשי

ומשום כך פתוב, (במדבר כה) פינחס בן אלעזר בן אהרן הפהן, וכתוב ופינחס בן אלעזר בן אהרן הפהן הנה כהן בימים ההם. פנחס בן אלעזר הפהן הנה צריך להיות! אלא בכל מקום שבא פנחס, בן אהרן הפהן פתוב. ואלעזר לא כתוב, אלא אלעזר הפהן, שכתוב (שם כז) ולפני אלעזר הפהן. (שם לא) ויאמר אלעזר הפהן וגו'. ועל כן

מיתת עצמם מתו, ומיתת נפשם לא מתו.

ושנינו בסוד המשנה, שנים זוג - פן חס. והרי נתבאר, יו"ד קטנה בין אותיות פנחס, שהרי יו"ד כוללת שנים כאחד, וזהו סוד הדבר, וזה נתבאר.

רבי אלעזר שאל את אביו ואמר לו, והרי שנים הם ושנים היו, למה לא נמצאו שנים? אמר לו, שני חצאי גוף היו, שהרי לא נשארו, ומשום כך הם נכללו כאחד, שכתוב ותלד לו את פינחס אלה ראשי וגו'.

יו"ד של פנחס לא נתן בה לחבר האותיות, אלא בשעה שקנא לקדוש ברוך הוא וכא לישר את העקם, שראה את אות הברית הקדושה הזו שהכניס זמרי לרשות אחרת, ובמה שהתעקם בראשונה התפתק פאן. בנכריה התעקמו בהתחלה, שכתוב בהקריבם אש זרה, וכאן בנכריה התפתקו, כמו שכתוב ובעל בת אל נכר. מה להלאה אש זרה, אף כאן גם אשה זרה.

מה נראה כאן? אלא בהתחלה הקריבו את הרחוקה, שכתוב בהקריבם אש זרה. אף כאן זמרי היה מקריב את הרחוקה, את שם המלך היה מקרב לרחוקה, מיד - (שם כה) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הפהין ויקם מתוך העדה. כאן תקן את העקם שבראשונה, ואז נתנה יו"ד לשמו לחבר את האותיות כאחד והתבשר בשלום, שכתוב לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. (בריתי ממש).

מה השלום כאן? אלא באותו הפתר חטאו בתחלה, באותו הפתר העירו קטטה בתחלה, ועכשו שתקן, כתוב הנני נתן לו כך נתנה יו"ד קטנה בשמו, שהרי

גרימיהון מיתו, מיתת נפשהון לא מיתו. ותנינן ברזא דמתניתין, תרי זוג, פן חס. והא אתמר, יו"ד זעירא ביני אתוון דפנחס. דהאי יו"ד פליל תרי כחדא, ודא הוא רזא דמלה, והא אתמר.

רבי אלעזר שאיל לאבוי, אמר ליה, והא תרי אינון ותרי הוו, אמאי לא אשתכחו תרי. אמר ליה, תרי פלגי גופא הוו, דהא לא אנסיבו, ובגין כך, בחד אתפלילו, דכתיב, ותלד לו את פינחס אלה ראשי וגו'.

יו"ד דפנחס, לא אתייהיב ביה לחברא אתוון, אלא בשעתא דקני לקודשא בריה הוא, ואתא לישרא עקימא, דחמא דהאי את ברית קדישא, עייל זמרי ברשותא אחרא. ובמה דאתעקם בקדמיתא, אתתקן הכא. בנוכראה אתעקם בקדמיתא, דכתיב, בהקריבם אש זרה, הכא בנוכראה, אתתקן, כמה דכתיב, (מלאכי ב) ובעל בת אל נכר. מה להלן אש זרה, אף כאן נמי אשה זרה.

מאי אתחזי הכא. אלא בקדמיתא רחיקא קריבו, דכתיב, בהקריבם אש זרה. אוף הכא זמרי, הוה קריב רחיקא, שמא דמלפא, הוה קריב גפי רחיקא, מיד, (במדבר כה) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הפהין ויקם מתוך העדה. הכא אתקין עקימא דקדמיתא, כדין אתייהיב יו"ד בשמיה לחברא אתוון כחדא, ואתבשר בשלום, דכתיב, (במדבר כה) לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום. (בריתי ממש).

מאי שלום הכא, אלא בההוא כתרא, חבו בקדמיתא, בההוא כתרא, אתערו קטטותא בקדמיתא, והשתא דאתתקן, כתיב הנני נתן לו את בריתי שלום. בריתי ממש, את בריתי שלום, בריתי ממש תהיה עמו בשלום, ומשום

היא מהאזותיות הקטנות, להראות שהרי תקן מה שהתעקם בתחלה, והרי השלימה עמו. בא רבי אלעזר ונשק ידו ואמר, ברוך הרחמן ששאלתי דבר זה ולא אבד ממני.

שנינו, אמר רבי יוסי, ביום הכפורים הנה תקנו לקרא פְּרָשָׁה זו, לכפר על ישראל בגלות, בשביל זה סדר היום הזה כאן הסתדר, ומשום שמיתת בני אהרן מכפרת על ישראל.

מכאן למדנו, כל אותו בן אדם שישורי רבוננו באים עליו - כפרת חטאיו הם. וכל מי שמצטער על יסורי הצדיקים, מעבירים חטאיהם מן העולם. ועל בן ביום הזה קוראים אחרי מות שני בני אהרן, שישמעו העם ויצטערו על אבדן הצדיקים, ויתכפרו להם חטאיהם. וכל מי שמצטער על אבדנם של הצדיקים או מוריד עליהם דמעות, הקדוש ברוך הוא מכריז עליו ואומר: (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. ולא עוד, אלא שלא ימותו בניו בימיו. ועליו פתוב, (שם ג) יראה זרע יאריך ימים וגו'.

ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בעת עת אל הקדש וגו'. רבי שמעון פתח ואמר, (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא וגו'. אמר רבי שמעון, תמהני על בני העולם, שהרי אין להם עינים לראות ולב להשגיח, ולא יודעים ולא שמים לבם להסתפל על רצון רבונם, איך ישנים ולא מתעוררים משנתם טרם יבא אותו היום שחשך ואפלה יכסו עליהם, ויתבע אותו בעל הפקדון מהם חשבון.

וקבלא, ויתבע ההוא (דף נ"ח ע"א) מאריה דפקדונא, חשבנא מנייהו.

תהא עמיה בשלום, ובגין כך, אתייהיב יו"ד זעירא בשמיה, דהא מאתון זעיראן היא, לאתחזאה דהא אתתקן מה דאתעקם בקדמיתא, והא אשלימת עמיה. אתא רבי אלעזר ונשיק ידו. אמר, בריך רחמנא דשאלנא האי מלה, ולא אתאביד מנאי.

תאנא אמר רבי יוסי, בהאי יומא דכפורי, אתתקן למקרי פרשתא דא, לכפרא לישראל בגלותא, בגין דא, סדרא דיומא דא, הכא אסתדר, ובגין דמיתתהון דבני אהרן, מכפרא על ישראל.

מכאן אוליפנא, כל ההוא בר נש דיסורי דמאריה אתיין עליה, כפרה דחובוי אינון. וכל מאן דמצטער על יסוריהון דצדיקיא, מעבירין חובייהו דלהון מעלמא. ועל דא ביומא דא, קורין, אחרי מות שני בני אהרן, דישמעון עמא, ויצטערו על אבדן הצדיקיא, ויתכפר להון חובייהו. וכל דמצטער על אבדן הצדיקיא, או אחית דמעין עלייהו, קדשא בריך הוא מכריז עליה ואומר, (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. ולא עוד, אלא דלא ימותון בנוי ביומי. ועליה פתיב, (ישעיהו ג) יראה זרע יאריך ימים וגו'.

ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'. (ויקרא טז)

רבי שמעון פתח ואמר, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. אמר רבי שמעון, תוהנא על בני עלמא, דהא לית להו עינין למחזי, ולבא לאשגחא, ולא ידעין, ולא שויין לפייהו לאסתפל לא ברעותא דמאריהון, הין ניימין, ולא מתערי משנתיהו, עד לא ייתי ההוא יומא דחפי עלייהו חשוכא

וְכִרְוֹזָא כָּל יוֹמָא קָאֲרִי עֲלֵייהוּ, וְנִשְׁמַתְהוּן, אֶסְהִידַת בְּהוּן בְּכָל יוֹמָא וְלִילָא, אֲוִרִיתָא רָאמַת קָלִין לְכָל עֶבֶר, מִכְרִזַּת וְאוֹמְרַת, (משלי א) עַד מְתֵי פְתִים תֵּאָהֲבוּ פְתֵי (משלי ט) מִי פְתֵי יִסֵּר הַנֶּהָה חֲסֵר לֵב אֲמָרָה לוֹ. לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמֵי וּשְׂתוּ בֵּינָן מִסְכְּתֵי. וְאִין מִי שְׂרַפְיָן אָנּוּן וְאִין מִי שְׂעִיר אֶת לְבוֹ.

וְכִרְוֹזָא כָּל יוֹמָא קָאֲרִי עֲלֵייהוּ, וְנִשְׁמַתְהוּן, אֶסְהִידַת בְּהוּן בְּכָל יוֹמָא וְלִילָא, אֲוִרִיתָא רָאמַת קָלִין לְכָל עֶבֶר, מִכְרִזַּת וְאוֹמְרַת, (משלי א) עַד מְתֵי פְתִים תֵּאָהֲבוּ פְתֵי (משלי ט) מִי פְתֵי יִסֵּר הַנֶּהָה חֲסֵר לֵב אֲמָרָה לוֹ. לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמֵי וּשְׂתוּ בֵּינָן מִסְכְּתֵי. וְאִין מִי שְׂרַפְיָן אָנּוּן וְאִין מִי שְׂעִיר אֶת לְבוֹ.

בֵּא רָאָה, עֲתִידִים הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים שְׂיָבֹאוּ שֶׁתִּשְׁכַּח תּוֹרָה מִבִּינֵיהֶם, וְחֲכָמֵי הַלֵּב יִתְפַּנְּסוּ לְמִקּוּמָם (לְחַדְרָא קְדוּשָׁא), וְלֹא יִמְצֵא מִי שְׂפוּגָר וּפּוֹתֶת. אוֹי לְאוֹתוֹ הַדּוֹר! וּמִכָּפֵן וְהִלָּאָה לֹא יִהְיֶה דוֹר כְּמוֹ הַדּוֹר הַזֶּה, עַד הַדּוֹר שְׂיָבֹא מְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְהַדְּעָה תִּתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, שְׂפָתוֹב (יִרְמִיָּה לֹא) כִּי כָּלֵם יִדְעוּ אוֹתֵי לְמִקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם.

תָּא חֲזִי, זְמִינִין דְּרִי בְּתַרְאֵי דִּייתוּן, דִּיתַנְשִׁי אֲוִרִיתָא מִבִּינֵיהוּ, וְחֲפִימֵי לְבָא יִתְפַּנְּשוּן לְאַתְרֵיהוּ, (ס"א לְאֲדָרָא קְדוּשָׁא) וְלֹא יִשְׁתַּפַּח מָאן דְּסָגִיר וּפְתַח. וְוִי לְהֵהוּא דְרָא. וּמִכָּפֵן וְלִהְלָאָה, לֹא יֵהֵא דְרָא כְּדָרָא דָא, עַד דְרָא דִּייתֵי מִלְּפָא מְשִׁיחָא, וּמִנְדַּעָא יִתְעַר בְּעֵלְמָא, דְכְּתִיב, (יִרְמִיָּה לֹא) כִּי כָּלֵם יִדְעוּ אוֹתֵי לְמִקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם.

בֵּא רָאָה, פְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וְנִהַר יִצְא מֵעֵדֶן. וְשִׁנְיָנוּ, מַה שָּׁמוּ שֶׁל אוֹתוֹ נִהַר? בְּאַרְנוֹ שָׁשְׁמוּ יוֹבֵל, שְׂפָתוֹב (יִרְמִיָּה טו) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא: חַיִּים שָׁמוּ, שְׁמִשָּׁם יוֹצְאִים חַיִּים לְעוֹלָם, וְהֵם נִקְרָאִים חַיֵּי הַמְּלָךְ. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, אוֹתוֹ עֵץ גְּדוֹל וְחֲזָק שְׁבּוּ יֵשׁ מְזוּן לְכָל נִקְרָא עֵץ הַחַיִּים. הָאֵילָן שְׁנִטְע שְׂרָשָׁיו בְּאוֹתָם הַחַיִּים, וְהַכֵּל הוּא נְאֻה.

תָּא חֲזִי, פְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ב) וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. וְתַנְיָנָן, מַה שְּׁמִיָּה דִּהֵהוּא נִהַר. אוֹקִימָנָא יוֹבֵל שְׁמִיָּה, דְכְּתִיב, (יִרְמִיָּה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְּנוּנָא סְבָא, חַיִּים שְׁמִיָּה, דְּמִתְמָן נִפְקִין חַיִּים לְעֵלְמָא, וְאֵינּוּן אֶקְרוּן חַיֵּי מִלְּפָא. וְהָא אוֹקִימָנָא, הֵהוּא אֵילָנָא רַבָּא וְתַקִּיפָא, דְּמְזוּן לְכָלֵא בֵּיהּ. אֶקְרִי עֵץ חַיִּים. אֵילָנָא דְנִטְע שְׂרָשָׁיו בְּאֵינּוּן חַיִּים, וְכָלֵא הוּא שְׂפִיר.

וְשִׁנְיָנוּ, אוֹתוֹ הַנִּהַר הוֹצִיא נְחָלִים עֲמָקִים בְּשֵׁם הַמְּשַׁחָה, לְהִשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְלְהַרְוֹת עֲצִים וּנְטִיעוֹת, שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים קד) יִשְׁפְּעוּ עֲצֵי ה' אֲרֻזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. וְאוֹתָם הַנְּחָלִים שׁוֹפְעִים וְנִמְשְׁכִים וּמִתְפַּנְּסִים לְשָׁנֵי עֲמוּדִים, וְאוֹתָן בְּרִיתוֹת (שְׁתִּים) קוֹרְאִים לְהָן כִּי"ן וּבּוֹעִ"ז, וְנִפְּהָ. וּמִשּׁוּם יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם נְחָלִים, וּמְשָׁרִים אוֹתָם בְּדַרְגָּה אַחַת שְׁנִקְרָאת צְדִיק,

וְתַאנָּא, הֵהוּא נִהַר אֶפִּיק נְחָלִין עֲמִיקִין, בְּמִשַׁח רַבּוֹת, לְאַשְׁקָאָה גְּנֻתָא, וְלַרְוּוּאָה אֵילָנִין וּנְטִיעִין, דְכְּתִיב (תְּהִלִּים קד) יִשְׁפְּעוּ עֲצֵי יְי' אֲרֻזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, וְאֵינּוּן נְחָלִין, נְגִדִין וְאַתְמִשְׁכָּן וּמִתְפַּנְּשִׁין בְּתַרִּין קְרִימִין (נ"א סְבָבִין) וְאֵינּוּן בְּרִיתֵי (תְּר) קְרִינָן לְהוּ, (מַלְכִים א ז) כִּי"ן וּבּוֹעִ"ז, וְשְׂפִיר. וּמִתְמָן נִפְקִין כָּל אֵינּוּן נְחָלִין, וְשְׂרִינָן לּוֹן בְּחַד דְּרָגָא דְאַקְרִי צְדִיק, דְכְּתִיב, (מְשָׁלִי י) וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם. וְכִלְהוּ אֲזִלִּין וּמִתְפַּנְּשִׁין לְהֵהוּא

צְדִיק, דְכְּתִיב, (מְשָׁלִי י) וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם. וְכִלְהוּ אֲזִלִּין וּמִתְפַּנְּשִׁין לְהֵהוּא

שְׁפָתוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יִסֹּד עוֹלָם. וְכֻלָּם הוֹלְכִים וּמִתְכַּנְּסִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָם, וְהוּא יָם הַחֲכָמָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָרִי מְגִיעִים לְמְקוֹם הַזֶּה וְלֹא שָׁבִים - כְּתוּב אַחַר כָּךְ, אֵל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת, מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ נִהַר לֹא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים. הֵם שָׁבִים, לְאִיזָה מְקוֹם הֵם שָׁבִים? לְאוֹתָם שְׁנֵי עֲמוּדִים, נֶצַח וְהוֹד. לְלֶכֶת, בְּצַדִּיק הַזֶּה, לְמַצֵּא בְּרוּכּוֹת וּשְׂמִיחָה. וְזֶהוּ הַסּוּד שֶׁשְׁנֵינּוּ, (תהלים קד) לְיוֹתֵן זֶה יִצְרָף לְשִׁחַק בּוֹ, זֶה צַדִּיק.

כִּלָּם אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּן לְתֵת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. מִי זוֹ עֵתוֹ? (זו עתו של צדיק) זו הַגְּבִירָה, שֶׁנִּקְרָאת עֵתוֹ שֶׁל צַדִּיק, וּמִשּׁוּם כֵּךְ כִּלָּם מִחֲכִים לְעֵתוֹ הַזֶּה. כָּל אֱלוֹ שְׁנוֹזְנִים לְמִטָּה, מְמָקוֹם זֶה נְזוּנִים, וְסוּד זֶה בְּאַרְנוֹ, (שם קמה) עֵינֵי כָל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְגו', כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעֲהַ שֶׁהַכֵּל הַזֶּה מְבֹשֵׁם אֵת עֵתוֹ וּמִתְחַבֵּר עִמוֹ, אֲזַי כָּל הַעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה וְכָל הַעוֹלָמוֹת בְּבְרוּכּוֹת, אֲזַי נִמְצָא שְׁלוֹם בְּעֵלְיוֹנִים וּבִתְחִתּוֹנִים, וּכְשֶׁגּוֹרְמִים רִשְׁעֵי הַעוֹלָם שֶׁשָּׁם לֹא נִמְצְאוֹת בְּרוּכּוֹת שֶׁל אוֹתָם הַנְּחָלִים, וְהַעֵת הַזֶּה יוֹנְקֵת מִצַּד הָאֲחֵר, אֲזַי מִתְעוֹרְרִים דֵּינִים בְּעוֹלָם וְלֹא נִמְצָא שְׁלוֹם. וּכְשֶׁרוֹצִים בְּנֵי הַעוֹלָם לְהִתְבַּרֵּךְ, לֹא יִכּוֹלִים, אֲלֵא רַק עַל יְדֵי הַכְּהֵן, כְּדֵי שִׁיעוֹרֵר אֵת הַכֹּהֵן שֶׁלּוֹ וְתִתְבַּרֵּךְ הַגְּבִירָה, וְיִמְצְאוּ בְּרוּכּוֹת בְּכָל הַעוֹלָמוֹת.

שְׁנֵינּוּ, בְּאוֹתָהּ שַׁעֲהַ בְּקֵשׁ מִשָּׁה מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְבָר זֶה. אָמַר לוֹ, אִם בְּנֵי הַעוֹלָם יִשׁוּבוּ לְפָנֶיךָ, עַל יְדֵי מִי מִתְבַּרְכִּים? אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִי אַתָּה אוֹמֵר?! דְּבַר אֵל אֶהְרֵן אַחִיךָ, שֶׁתִּרֵי בִידוֹ מִסּוּרוֹת הַבְּרוּכּוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

וְכַד בְּעָאן בְּנֵי עֲלָמָא לְאַתְבָּרְכָא, לֹא יִכְלִין אֲלָא עַל יְדֵא דְכֹהֲנָא, בְּגִין דִּיתְעַר כְּתָרָא דִּילִיהּ, וְתִתְבַּרֵּךְ מִטְרוֹנִיתָא, וְיִשְׁתַּכְּחוּ בְּרַכָּאן בְּכֻלְהוֹ עֲלָמִין.

תֵּאנָא, בַּהֵיא שַׁעֲתָא, בְּעָא מִשָּׁה קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְלָה דָא, אָמַר לִיהּ, אִי בְנֵי עֲלָמָא יְתוּבוּן קִמְךָ, עַל יְדֵי דְמָאן מִתְבַּרְכָּאן. אָמַר

לִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִי אֵת אוֹמֵר, דְּבַר אֵל אֶהְרֵן אַחִיךָ, דִּהָא בִּידִיהּ מְסִירָאן בְּרַכָּאן לְעִילָא וְתַתָּא.

אַתְר דְּאַקְרִי יָם, וְהוּא יָמָא דְחֲכָמְתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

וְאִי תִימָא, דִּהָא מָטוּ לְאַתְר דָּא, וּפְסִקִין, וְלֹא תִיִיבִין, לְבַתֵּר כְּתִיב, אֵל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת, בְּגִין דִּהֵוּא נִהַרָא לֹא פְסִיק לְעֲלָמִין. הֵם שָׁבִים, לְאֵן אַתְר שָׁבִים, לְאִינוּן תְּרִין קִיִּימִין, נֶצַח וְהוֹד. לְלֶכֶת, בַּהֵיא צַדִּיק, לְאַשְׁפַּחַא בְּרַכָּאן וְחִידוֹ. וְהֵינּוּ רְזָא דְתַנְיִנּוּ, (תהלים קד)

לְיוֹתֵן זֶה יִצְרָף לְשִׁחַק בּוֹ, דָּא צַדִּיק. כִּלָּם אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּן לְתֵת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ.

מָאן עֵתוֹ. (דָּא עֵתוֹ דְצַדִּיק) דָּא מִטְרוֹנִיתָא, דְּאַקְרִי עֵתוֹ דְצַדִּיק, וּבְגִין כֵּךְ כִּלְהוּ מִחֲפָאן לְהֵיא עֵתוֹ, כִּלְהוּ דְאַתְזָנּוּן לְתַתָּא, מֵאַתְר דָּא אַתְזָנּוּן, וְרְזָא דָּא אוֹקִימָנָא, (תהלים קמה) עֵינֵי כָל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְגו' כְּמָה דְאוֹקִימָנָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דֵהֵיא כָל, מְבֹשֵׁם לְעֵתוֹ, וּמִתְחַבֵּרָא עִמִּיהּ, כִּלְהוּ עֲלָמִין בְּחִידוֹ, כִּלְהוּ עֲלָמִין בְּבְרַכָּאן,

כְּדִין שְׁלָמָא אֲשַׁתְּכַח בְּעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי. וְכַד גְּרַמִּין חֲיִיבֵי עֲלָמָא, דִּתְמָן לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּרַכָּאן דְּאִינוּן נְחָלֵי, וְיִנְקָא,

הֵיא עֵת, מְסִטְרָא אַחֲרָא, כְּדִין דֵּינִין מִתְעַרִּין בְּעֲלָמָא, וּשְׁלָמָא לֹא אֲשַׁתְּכַח.

וְכַד בְּעָאן בְּנֵי עֲלָמָא לְאַתְבָּרְכָא, לֹא יִכְלִין אֲלָא עַל יְדֵא דְכֹהֲנָא, בְּגִין דִּיתְעַר כְּתָרָא דִּילִיהּ, וְתִתְבַּרֵּךְ מִטְרוֹנִיתָא, וְיִשְׁתַּכְּחוּ בְּרַכָּאן בְּכֻלְהוֹ עֲלָמִין.

תֵּאנָא, בַּהֵיא שַׁעֲתָא, בְּעָא מִשָּׁה קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְלָה דָא, אָמַר לִיהּ, אִי בְנֵי עֲלָמָא יְתוּבוּן קִמְךָ, עַל יְדֵי דְמָאן מִתְבַּרְכָּאן. אָמַר

לִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִי אֵת אוֹמֵר, דְּבַר אֵל אֶהְרֵן אַחִיךָ, דִּהָא בִּידִיהּ מְסִירָאן בְּרַכָּאן לְעִילָא וְתַתָּא.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִיד וְאֵל יִבָּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, יֵשׁ זְמַנִּים לִפְנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא שְׁנַמְצָאִים רְצוּנוֹת וְנִמְצָאוֹת בְּרִכּוֹת וְלִבְקֵשׁ בְּקִשּׁוֹת, וְלִפְעָמִים שְׂאִין נִמְצָאִים רְצוּנוֹת, וְאִין מְזַדְּמָנוֹת בְּרִכּוֹת, וְדִינִים הַקָּשִׁים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם. וְלִפְעָמִים שֶׁהֵדִין תְּלוּי. בֵּא רֵאָה, יֵשׁ בְּשָׁנָה זְמַנִּים שְׁנַמְצָא רְצוֹן, וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּשָׁנָה שֶׁהֵדִין נִמְצָא וְתְלוּי. יֵשׁ זְמַנִּים בְּחֻדְשֵׁים שֶׁהֵרְצוֹן נִמְצָא בָהֶם, וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּחֻדְשֵׁים שְׁנַמְצָאִים דִּינִים, וְתְלוּיִים עַל הַכֹּל.

יֵשׁ זְמַנִּים בְּשָׁבוּעוֹת שְׁרָצוּנוֹת נִמְצָאִים, וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּשָׁבוּעוֹת שְׁדִינִים נִמְצָאִים בְּעוֹלָם. וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּיָמִים שְׁנַמְצָא רְצוֹן בְּעוֹלָם וְהַעוֹלָם מִתְבַּשֵּׂם. וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּיָמִים שֶׁהֵדִינִים תְּלוּיִים וְנִמְצָאִים, וְאִפְלוּ בְּשָׁעוֹת, וְעַל זֶה כְּתוּב (קהלת א) וְעַת לְכָל חִפְץ וְגו'. וְכְתוּב (תהלים טו) וְאֲנִי תִפְלְתִי לָךְ וְגו'. וְכְתוּב (ישעיה נח) דַּרְשׁוּ ה' בְּהִמְצָאוֹ. וְכְתוּב (תהלים י) לָמָּה ה' תַּעֲמֹד בְּרַחוֹק תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בְּצָרָה. וְכְתוּב (ירמיה לא) מְרַחֵק ה' נִרְאָה לִי. וְלִפְעָמִים שֶׁהוּא קְרוֹב, שֶׁכְּתוּב (תהלים קמה) קְרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאֵיו. מִשׁוּם כֶּף, וְאֵל יִבָּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָרִי בְּאֶרְצוֹ הַדָּבָר בְּעַתּוֹ, וְכֵן הוּא וְדָאִי, וְכֵן הוּא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא בֵּא לְהַזְהִיר אֶת אֶהֱרֹן שְׁלֵא יִטְעֵה בְּאוֹתוֹ חֲטָא שְׁטַעַנּוּ בְּנֵי, שֶׁהָרִי הָעֵת הַזֶּה יְרוּעָה, כְּדִי שְׁלֵא יִטְעֵה לְחַבֵּר עֵת אַחֲרַת לְמַלְךְ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְאֵל יִבָּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּלוֹמַר, אֵף עַל גַּב שִׁירָאָה זְמַן שְׁנַמְסֵר לְיַד אַחַר לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם וְיִמְסֵר בִּידוֹ לְיַחַד בּוֹ לְקַרְבוֹ לְקֹדֶשׁ, שֶׁהָרִי אֲנִי וְשָׂמִי אֶחָד הוּא.

וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִיד וְאֵל יִבָּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, זְמַנִּין אֵית קָמִי קֹדְשָׁא בְּרִיף הוּא, לְאַשְׁתַּכְּחָא רַעְוּוֹן, וְלֹא שְׁתַּכְּחָא בְּרַכָּאן, וְלִמְתַּבַּע בְּעוֹתִי, וְזְמַנִּין, דְּרַעְוּוֹן לֹא אֲשְׁתַּכְּחוּ, וּבְרַכָּאן לֹא מְזַדְּמָנִין, וְדִינִין קְשִׁיין מִתְעַרְיִין בְּעֵלְמָא. וְזְמַנִּין דְּדִינָא תְּלוּי. תָּא חֲזִי, זְמַנִּין אֵית בְּשַׁתָּא, דְּרַעְוּוּא אֲשְׁתַּכַּח. וְזְמַנִּין אֵית בְּשַׁתָּא, דְּדִינָא אֲשְׁתַּכַּח. וְזְמַנִּין אֵית בְּשַׁתָּא, דְּדִינָא אֲשְׁתַּכַּח וְתְלוּיָא. זְמַנִּין אֵית בְּיַרְחִי, דְּרַעְוּא (דף נ"ח ע"ב) אֲשְׁתַּכַּח בְּהוּ. וְזְמַנִּין אֵית בְּיַרְחִי, דְּדִינִין אֲשְׁתַּכְּחוּ, וְתְלוּיִין עַל כֹּלָא.

זְמַנִּין אֵית בְּשָׁבוּעֵי, דְּרַעְוּוֹן מִשְׁתַּכְּחִין, וְזְמַנִּין אֵית בְּשָׁבוּעֵי, דְּדִינִין מִשְׁתַּכְּחִין בְּעֵלְמָא. וְזְמַנִּין אֵית בְּיוֹמֵי, דְּרַעְוּוּא אֲשְׁתַּכַּח בְּעֵלְמָא וְעֵלְמָא אֲתַבְּסָמָא. וְזְמַנִּין אֵית בְּיוֹמֵי דְּדִינִין תְּלוּיִין וּמִשְׁתַּכְּחִין, וְאִפְלוּ בְּשַׁעֲתֵי. וְעַל דָּא כְּתוּב, (קהלת ג) וְעַת לְכָל חִפְץ וְגו'. וְכְתוּב, (תהלים טו) וְאֲנִי תִפְלְתִי לָךְ וְגו'. וְכְתוּב, (ישעיה נח) דַּרְשׁוּ יי' בְּהִמְצָאוֹ. וְכְתוּב, (תהלים י) לָמָּה יי' תַּעֲמֹד בְּרַחוֹק תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בְּצָרָה. וְכְתוּב, (ירמיה לא) מְרַחֵק יי' נִרְאָה לִי. וְזְמַנִּין דְּאִיהוּ קְרוֹב, דְּכְתוּב, (תהלים קמה) קְרוֹב יי' לְכָל קוֹרְאֵיו. בְּגִין כֶּף, וְאֵל יִבָּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָא אוֹקִימָנָא. מְלָה בְּעַתּוֹ, וְהָכִי הוּא וְדָאִי, וְהָכֵא אֲתָא קֹדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַזְהָרָא לְאַהֲרֹן, דְּלֹא יִטְעֵי בְּהוּא חוּבָא, דְּטַעַנּוּ בְּנוּי, דְּהָא הָאִי עֵת יְדִיעָא, בְּגִין כֶּף לֹא יִטְעֵי לְחַבְרָא עֵת אַחֲרָא, לְגַבֵּי מְלַכָּא. הָדָא הוּא דְּכְתוּב, וְאֵל יִבָּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּלוֹמַר, אֵף עַל גַּב דִּיחָמִי עֵידִין, דְּאֲתַמְסֵר בִּידָא אַחֲרָא, לְאַתְנַהֲגָא עֵלְמָא, וְיִתְמַסֵּר בִּידוֹ לְיַיְחַד בִּיהּ לְקַרְבָּא לִיהּ לְקוֹדְשָׁא, דְּהָא אֲנָא וְשָׂמִי

חד הוא. ובגניני כף, (ס"א לקרבא ליה לקודשא בריך הוא דהא מאי עת ודיע, בגין כף) ואל יבא בכל עת אל הקדש. ואי בעי למנדע במה ייעול. בזאת. בזאת יבא אהרן אל הקדש. דהאי זאת, היא עת דאחידת בשמי, בהאי י', דרשימא בשמי, ייעול אל הקדש. (אבל) ואל יבא בכל עת.

תאנא אמר רבי יוסי כתיב (קהלת א) את הפל עשה יפה בעתו האי מלה אוקמה בוצינא (ס"א בשמא) קדישא והכי הוא דתנינא את הפל עשה יפה בעתו והכי הוא ודאי. את הפל ודאי. עשה יפה בעתו, דא בדא, ולא יתערבון אחרנין בינייהו. בעתו ממש, ולא באחרא. בגיני כף, אזהרותא לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקדש. אבל במה ייעול. בזאת, במה דאוקימנא, דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש. רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי, אמר ליה, פתיב בכנישתא דקרח, (במדבר טו) ויאבדו מתוך הקהל, מאי ויאבדו. אלא כמה דכתיב, (ויקרא כג) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. (ס"א כתיב בבני אהרן ויקרא י) ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וימותו. וכתיב בכנישתא דקרח ואש יצאה מאת יי' ותאכל את החמשים וקאתים איש סלקא דעתך דשקילין דא כדא) אמר רבי שמעון, שאני אינון בני אהרן, דלא כתיב בהו אבדה, פאינון דכנישתא דקרח, דכתיב בהו, ויאבדו מתוך הקהל. וכתיב, (במדבר יז) הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו. לאכללא אינון דאקריבו קטרת פוסמין, מאתן וחמשין, דאתאבידו ודאי, ואלין לא אתאבידו.

אמר ליה פתיב, ואל יבא בכל עת אל הקדש. וכתיב, בזאת יבא אהרן אל הקדש. פיון דאמר, ואל יבא בכל עת, אמאי לא כתיב, במה זמנא ייעול. אמר ליה (רבי) אלעזר, הא יבא בכל עת, למה לא כתוב באיזה זמן יפנס? אמר לו (רבי) אלעזר, הרי נאמר, ודבר אחד הוא,

ומשום כף, (לקרב אותו להקדוש בריך הוא. שרי העת הזו ידועה. משום כף) ואל יבא בכל עת אל הקדש. ואם רוצה לדעת במה יפנס - בזאת. בזאת יבא אהרן אל הקדש. שהזאת הזו היא עת שאחונה בשמי, ביי' הזו שרשומה בשמי יפנס אל הקדש, (אבל) ואל יבא בכל עת.

שנינו, אמר רבי יוסי, פתוב (קהלת א) את הפל עשה יפה בעתו. דכר זה בארו המנורה (בשם) הקדושה, וכף הוא ששנינו, את הכל עשה יפה בעתו, וכף הוא ודאי. את הפל ודאי. עשה יפה בעתו, זה עם זה, שלא יתערבו אחרים ביניהם. בעתו ממש, ולא באחר. משום כף אזהרה לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקדש. אבל במה יפנס? בזאת, כמו שבארנו, שפתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש.

רבי אלעזר היה יושב לפני אביו. אמר לו, פתוב בעדת קרח, ויאבדו מתוך הקהל. מה זה ויאבדו? אלא כמו שפתוב, (במדבר טו) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. (פתוב בבני אהרן, שם י) ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו. וכתוב בעדת קרח, ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים וקאתים ומאתים איש. היעלה בדעתך ששקולים אלה כאלה?) אמר רבי שמעון, שונים בני אהרן, שלא כתיב בהם אבדה כמותם של עדת קרח שפתוב בהם, ויאבדו מתוך הקהל, וכתוב (במדבר יז) הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו. להכליל את אותם שהקריבו קטרת בשמים, מאתים וחמשים שאבדו ודאי, ואלה (קרב ואביהוא) לא אבדו. אמר לו, פתוב ואל יבא בכל עת אל הקדש. וכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש. פיון שאמר ואל יבא בכל עת, למה לא כתוב באיזה זמן יפנס? אמר לו (רבי) אלעזר, הרי נאמר, ודבר אחד הוא,

וזמן אחד הוא שידעו הפהנים.
אבל על מה שחטאו בניו רצה
להזהיר פאן, והרי זה נתבאר.
אמר לו, ואני כף סברתי, וכדי
לישב את הדבר רציתי.

אמר לו, אלעזר בני, בא ראה,
כל הקרבנות וכל העולות נחת
הם לקדוש ברוך הוא, אבל לא
היתה נחת כמו הקטרת הזו,
שהקטרת היא מעלה מהפל,
ומשום כף היו מכניסים אותה
לפני ולפנים בלחש, והרי זה
נתבאר. ומשום כף לא נענשו כל
בני האדם בשאר הקרבנות
והעולות כמו בקטרת, שכל
העבודה של הקדוש ברוך הוא
כאן נקשרת ונקטרת יותר מהפל,
ולכן נקראת קטרת. והרי נאמר,
(משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב.

פתח רבי שמעון ודרש, (שיר השירים א) לריח
שמניך טובים וגו'. האי קרא אסתפלנא
ביה, והכי הוא. לריח, מאי ריח. ריח דקטרת
דאיהו דקיקא ומעליא ופנימאה מפלא, וכד
סליק ההוא ריח לאתקשרא, בההוא משח
רבות דנחלי מבועא, אתערו דא בדא ואתקטרו
כחדא. וכדין אינון משחן טבאן לאנהרא.
כמה דאת אמר, לריח שמניך טובים.

וכדין אתרק משחא מדרגא לדרגא, באינון
דרגין דאקרון שמא קדישא, הדא הוא
דכתיב, שמן תורק שמך על פן עלמות אהבוך.
מאי עלמות. כמה דאוקימנא עלמות, עולמות
ממש, דבר אחר על פן עלמות אהבוך. כמה
דאת אמר, (תהלים מו) על עלמות שיר. וכלא חד.
ובספרא דרב המנונא סבא כתיב, מאי
עולמות. כמה דאת אמר, (משלי לא)

ותתן טרף לביתה וחק (דף נ"ט ע"א) לנערותיה.
נערותיה הני עלמות, אהבוך, לברכא שמך,
העלמות. אהבוך, לברך את שמך ולזמר לפניך, ומשם יוצאות ברכות בכל התחתונים, ומתברכים

אתמר, ומלה חד הוא, וזמנא חד הוא הו
ידעי כהני. אבל על מה דחאבו בניו, בעא
לאזהרא הכא, והא אתמר. אמר ליה, ואנא
הכי סבירנא, ובגין לאתישבא מלה בעינא.
אמר ליה, אלעזר ברי תא חזי, כל קרבנין וכל
עלוון, נייחא הוא דקודשא בריך הוא,
אבל לא הוה נייחא, כמה דהאי קטרת, דקטרת
מעליא מפלא. ובגין כף, הוה מעלין ליה לגו
בגו, בלחישו. והא אתמר. ובגין כף, לא
אתענשו כל בני נשא בשאר קרבנין ועלוון
כמו בקטרת, דכל פולחנא דקודשא בריך הוא,
הכא אתקטר ואתקשר יתיר מפלא. ועל דא
אקרי קטרת. והא אתמר, (משלי כז) שמן וקטרת
ישמח לב.

פתח רבי שמעון ודרש, (שיר השירים א) לריח
שמניך טובים וגו'. האי קרא אסתפלנא
ביה, והכי הוא. לריח, מאי ריח. ריח דקטרת
דאיהו דקיקא ומעליא ופנימאה מפלא, וכד
סליק ההוא ריח לאתקשרא, בההוא משח
רבות דנחלי מבועא, אתערו דא בדא ואתקטרו
כחדא. וכדין אינון משחן טבאן לאנהרא.
כמה דאת אמר, לריח שמניך טובים.

וכדין אתרק משחא מדרגא לדרגא, באינון
דרגין דאקרון שמא קדישא, הדא הוא
דכתיב, שמן תורק שמך על פן עלמות אהבוך.
מאי עלמות. כמה דאוקימנא עלמות, עולמות
ממש, דבר אחר על פן עלמות אהבוך. כמה
דאת אמר, (תהלים מו) על עלמות שיר. וכלא חד.

ובספרא דרב המנונא סבא כתיב, מאי
עולמות. כמה דאת אמר, (משלי לא)
ותתן טרף לביתה וחק (דף נ"ט ע"א) לנערותיה.
נערותיה הני עלמות, אהבוך, לברכא שמך,
העלמות. אהבוך, לברך את שמך ולזמר לפניך, ומשם יוצאות ברכות בכל התחתונים, ומתברכים

וּלְזַמְרָא קַמְךָ, וּמִתְמַן אֲשַׁתְּכֶחַן בְּרַכָּאן בְּכֻלְהוּ תַּתְּאִי, וּמִתְבְּרַכִּין עֲלָאִין וְתַתְּאִין.

דְּבַר אַחַר עַל פֶּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ. שְׁפִיר הוּא מָאן דְּאָמַר. עַל מוֹת אֶהְבוּךָ, דְּהָא בְּמִלָּה דָּא מְאָרִיהוֹן דְּדִינִין אֲתַבְּסָמֵן, וּבְגִין דְּהָא קְטֻרַת, אֲתַקְטֵר בְּמִשְׁחָא דְלַעֲיִלָּא יְתִיר, אֲתַחֲשָׁב קָמִיה דְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא, מְכַל קְרַבְנִין וְעֵלוּן. אֲמַרְהָ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲנָא כְּקְטֻרַת, וְאַנְתָּ כְּמִשְׁחָא, מְשַׁכְנִי אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה וְגו'.

נְרוּצָה: כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, עַל פֶּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ. אֲנָא וְכָל אוֹכְלוֹסִין, דְּהָא פְּלִהוּ בִי אַחֲרֵיךָ, וְעַל דָּא מְשַׁכְנִי, דְּהָא בִי תִלְיִין.

הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ. אִם יִיעוֹל לִי מִלְּכָא בְּאֲדָרוֹי, נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בָךְ, אֲנָא וְכֻלְהוּ אוֹכְלוֹסִין. תָּאנָא, פְּלִהוּ אוֹכְלוֹסִין, בְּשַׁעֲתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל חֲדָאֵת וּמִתְבְּרַכָּא, פְּלִהוּ חֲדָאֵן, וְדִינָא לָא שְׂרִיא כְּדִין בְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים צ) יִשְׁמַחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ.

הָאָרֶץ.

כִּי בְּעֵנָן אֲרָאָה עַל הַכְּפָרֶת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זָפְאִין אֵינּוּן צְדִיקָא, דְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעֵי בִיקְרִיהוֹן. וְתַנִּינָא, מֶלֶךְ בְּשֵׁר וְדָם, אִי בַר נֶשׁ רְכִיב עַל סוּסָא דִילִיָּה, בַּר קְטָלָא הוּא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲרַפִּיב אֲלִיָּהוּ עַל דִילִיָּה, דְכְּתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֲלֵיהוּ בַסְּעָרָה הַשָּׁמַיִם וְגו'.

הָכָא מְאִי כְּתִיב, וְלֹא יָמוֹת פִּי בְּעֵנָן אֲרָאָה עַל הַכְּפָרֶת. וְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵיילִיָּה לְמִשְׁחָה בִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן, בְּתוֹךְ הָעֲנָן מִמֶּשׁ, כִּי בְּעֵנָן אֲרָאָה עַל הַכְּפָרֶת. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ד) וּבָרָא יי' עַל פֶּל מְכוּז הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶיהָ עֲנָן יוֹמָם וְעֶשֶׂן. וְכְּתִיב, (שמות מ) כִּי עֲנָן יי' עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם.

עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

דְּבַר אַחַר עַל פֶּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ - יָפָה הוּא מִי שְׁאָמַר, עַל מוֹת אֶהְבוּךָ. שְׁהֵרִי בְּדְבַר הַזֶּה בְּעֲלֵי הַדִּינִים מִתְבַּשְׂמִים, וּבְשִׁבִיל שְׁהַקְטֵרְתָּ הַזֶּה נִקְשַׁרְתָּ בְשִׁמְן שְׁלַמְעֵלָה יוֹתֵר, נַחֲשַׁכְתָּ לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַל הַקְרַבְנוֹת וְהַעוֹלוֹת. אֲמַרְהָ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל: אֲנִי כְּקְטֻרַת וְאַתָּה כְּשִׁמְן, מְשַׁכְנִי אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה וְגו'. נְרוּצָה, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר עַל פֶּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ, אֲנִי וְכָל הָאוֹכְלוֹסִים, שְׁהֵרִי כְּלָם אַחֲזוּזִים בִּי, וְלִכְן מְשַׁכְנִי, שְׁהֵרִי בִי הֵם תְּלוּיִים.

הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ. אִם יִכְנִיס אוֹתִי לְחֲדָרְיוֹ, נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בָךְ, אֲנִי וְכָל הָאוֹכְלוֹסִים. שְׁנִינּוּ, כָּל הָאוֹכְלוֹסִים בְּשַׁעֲה שְׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁמַחָה וּמִתְבְּרַכְתָּ, כְּלָם שְׁמַחִים, וְאִזּוּ הַדִּין לֹא שְׂרִוי בְּעוֹלָם. וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים צ) יִשְׁמַחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ.

כִּי בְּעֵנָן אֲרָאָה עַל הַכְּפָרֶת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשַׁרְיָהֶם הַצְּדִיקִים שְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה בְּכַבּוּדָם. וְשְׁנִינּוּ, מֶלֶךְ בְּשֵׁר וְדָם, אִם אָדָם רוֹכֵב עַל סוּסוֹ, הוּא בֶן מוֹת, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֲרַפִּיב אֶת אֲלֵיהוּ עַל שְׁלוֹ, שְׁכַתוּב (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֲלֵיהוּ בַסְּעָרָה הַשָּׁמַיִם וְגו'. פֶּאֶן מַה כְּתוּב? וְלֹא יָמוֹת פִּי בְּעֵנָן אֲרָאָה עַל הַכְּפָרֶת. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִכְנִיסוּ לְמִשְׁחָה בּוֹ, זֶהוּ שְׁכַתוּב (שמות כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן, בְּתוֹךְ הָעֲנָן מִמֶּשׁ, כִּי בְּעֵנָן אֲרָאָה עַל הַכְּפָרֶת. זֶהוּ שְׁכַתוּב, (ישעיה ד) וּבָרָא ה' עַל פֶּל מְכוּז הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶהָ עֲנָן יוֹמָם וְעֶשֶׂן. וְכְּתוּב, (שמות מ) כִּי עֲנָן ה' עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם.

וְלִמְדָנוּ, מֵה שִׁכְתוּב (שם לה) וַיֵּרֶד ה' בְּעָנָן. בְּעָנָן אֲרָאָה עַל הַכַּפְּרֶת. לְמִדְנֹו, מְקוּם שֶׁהָיוּ שׁוֹרִים הַכְּרוּבִים הַלְלוּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, שֶׁהַכְּרוּבִים עַל אוֹת הָיוּ יוֹשְׁבִים. וְלִמְדָנוּ, שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם הִתְרַחֵשׁ גַּם בְּכַנְפֵיהֶם. בְּשַׁעֲה שֶׁהִתְגַּלְתָּה עֲלֵיהֶם קִדְשַׁת הַמֶּלֶךְ, הֵם מֵעֲצָמָם הָיוּ מַעֲלִים כְּנַפְיָהֶם וּפּוֹרְשִׁים אוֹתָם וּמְכַסִּים עַל הַכַּפְּרֶת. אַחַר כֵּן סוֹגְרִים כְּנַפְיָהֶם וְנֹאֲחָזִים בְּכַנְפֵיהֶם (וְנֹאֲחָזִים בְּגוּפָם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (שם כה) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעַלְהָ. פְּרָשֵׁי וְלֹא פְרוּשֵׁי. סְכָכִים וְלֹא סְכוּכִים. זֶה בְּאוֹת (בְּזֹאת) הָיוּ עוֹמְדִים וּשְׂמַחִים עִם הַשְּׂכִינָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מֵה רִצָּה כָּאן, כִּי בְּעָנָן אֲרָאָה עַל הַכַּפְּרֶת, וְכַתוּב בְּזֹאת לְבֹא אֲהָרֹן, וְהָרִי הִכְהֵן אֵינֹו רֹאֶה אֶת הַשְּׂכִינָה בְּשַׁעֲה שֶׁנִּכְבָּס? אֵלֶּא עָנָן הָיָה יוֹרֵד, וּכְשֶׁהָיָה יוֹרֵד, מִגִּיעַ עַל הַכַּפְּרֶת הַזֶּה וּמִתְעוֹרְרִים כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים, וּמְקִיִּשִׁים בָּהֶם וְאוֹמְרִים שִׁירָה.

וְאִיזוֹ שִׁירָה אוֹמְרִים? (תהלים צו) כִּי גָדוֹל ה' וּמְהִלֵּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים. זֶה כְּשֶׁמַּעֲלִים אֶת כְּנַפְיָהֶם. וּבְשַׁעֲה שְׁפוֹרְשִׁים אוֹתָן, אוֹמְרִים, כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וְה' שָׁמַיִם עָשָׂה. כְּשֶׁמְכַסִּים עַל הַכַּפְּרֶת, אוֹמְרִים, לִפְנֵי ה' כִּי בֹא לְשַׁפֵּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תָּבֵל בְּצַדִּק, וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים. וְקוֹלוֹתֵיהֶם הָיָה שׁוֹמֵעַ הַכֹּהֵן בְּמִקְדָּשׁ, אֲזַ שֶׁם קִטְרֶת בְּמִקְוָמָה, וּמִתְכַּוֵּן בְּמָה שֶׁמִּתְכַּוֵּן, כְּדִי שִׁיתְּכַרֵּךְ הַכֹּל (וְקוֹלוֹתֵיהֶם). וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְשָׂרִים שָׂרִים, מְכַסִּים לְכַפְּרֶת וּמַעֲלִים לָהֶם. זֶהוּ שִׁכְתוּב סְכָכִים. סְכָכִים דְּוָקָא. וּמִנֵּין לָנוּ שְׁקוֹלוֹתֵיהֶם נִשְׁמָעִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (יחזקאל א) וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל וְגו'.

קִטְרֶת בְּאֲתָרֶיהָ, וְאֲתַכְּוֹן בְּמָה דְּאֲתַכְּוֹן, בְּגִין דִּיתְּכַרֵּךְ כָּלֵא (וְגַלְהוּזוֹ). וְגַדְפֵי כְרוּבֵיָא, סְלִקִין וְנִחְתִּין, וְזַמְרֵי שִׁירָתָא, מְחַפְּיִין לְכַפּוֹרֶתָא וְסִלְקֵי לָהּ. הֵדָא הוּא דְכָתִיב סוּכָכִים. סוּכָכִים דִּיִּיקָא וּמִנָּא לָן דְקַלְהוּן אֲשַׁתְּמַע, כְּמָה דְאֵת אָמַר (יחזקאל א) וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל וְגו'.

וְתֵאנָא, הָאִי דְכָתִיב, (שמות לה) וַיֵּרֶד יי' בְּעָנָן. בְּעָנָן אֲרָאָה עַל הַכַּפְּרֶת. תֵּאנָא, אֲתַר דִּהוּוּ שְׂרָאן אֵינֹון כְּרוּבֵי, כְּמָה דְאוּקִימָנָא, כְּרוּבִים עַל אֶת הוּוּ יִתְבִּין. וְתֵאנָא, תְּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא אֲתַרְחִישׁ נִיסָא, בְּגַדְפֵיָהּ. בְּשַׁעֲתָא דְאֲתַגְלִי עֲלֵיָהּ קִדְשָׁה דְמִלְכָא, אֵינֹון מְגַרְמִיָהּ סְלִקִין גְּדַפְיָהּ, וּפְרָסִין לוֹן, וְחַפְּיִין עַל פְּפוֹרְתָא. לְבַתָּר קְמִיטִין גְּדַפְיָהּ, וְנֹאֲחָזִין בְּגַדְפֵיָהּ (כ"א וְנֹאֲחָזִין בְּנִפְיָהּ) כְּמָה דְאֵת אָמַר (שמות כה) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעַלְהָ, פּוֹרְשֵׁי וְלֹא פְרוּשֵׁי. סוּכָכִים וְלֹא סְכוּכִים. דָּא בְּאֵת (כ"א בְּזֹאת) הוּוּ קְיִימֵי וְחַדָּאן בְּשְׂכִינְתָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מֵה בְּעָא הַכָּא, כִּי בְּעָנָן אֲרָאָה עַל הַכַּפְּרֶת. וְכָתִיב בְּזֹאת יִבֹא אֲהָרֹן, וְהָא כְּהֵנָּא לָא חָמֵי לְשְׂכִינְתָא בְּשַׁעֲתָא כַּד הָוָה עָאֵל. אֵלֶּא עָנָן הָוָה נְחִית, וְכַד הָוָה נְחִית מְטָא עַל הָאִי כַפְּרֶת, וּמִתְעוֹרִין גְּדַפְיָהּ דְכְרוּבִין, וְאִקְשִׁי לָהּ וְאִמְרֵי שִׁירָתָא.

וְמָה שִׁירָתָא אִמְרֵי (תהלים צו) כִּי גָדוֹל יי' וּמְהִלֵּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים. הָאִי כַּד סְלִקֵי גְדַפְיָהּ. בְּשַׁעֲתָא דְפְרָסִין לָהּ אוֹמְרֵי, (תהלים צו) כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיִּי' שָׁמַיִם עָשָׂה. כַּד חַפְּיִין עַל פְּפוֹרְתָא, אִמְרֵי, (תהלים צח) לִפְנֵי יי' כִּי בֹא לְשַׁפֵּט אֶת הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תָּבֵל בְּצַדִּק וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים.

וְקַלְהוּן הָוָה שְׁמַע כְּהֵנָּא בְּמִקְדָּשָׁא, כְּדִין שְׁוִי קִטְרֶת בְּאֲתָרֶיהָ, וְאֲתַכְּוֹן בְּמָה דְּאֲתַכְּוֹן, וְגַדְפֵי כְרוּבֵיָא, סְלִקִין וְנִחְתִּין, וְזַמְרֵי שִׁירָתָא, מְחַפְּיִין לְכַפּוֹרֶתָא וְסִלְקֵי לָהּ. הֵדָא הוּא דְכָתִיב סוּכָכִים. סוּכָכִים דִּיִּיקָא וּמִנָּא לָן דְקַלְהוּן אֲשַׁתְּמַע, כְּמָה דְאֵת אָמַר (יחזקאל א) וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל וְגו'.

אמר רבי יוסי, ועמים במישורים. מהו במישורים? כמו שנאמר מישורים אהבוד - להכליל שני כרובים, זכר ונקבה, מישורים ודאי. ועל זה, ועמים במישורים. וכתוב, (במדבר ז) וישמע את הקול מדבר אליו (נג) מבין שני הכרובים וידבר אליו. רבי יצחק אמר, מפאן למדנו, שבכל מקום שלא נמצא זכר ונקבה, אינו פדאי לראות פני שכינה. זהו שכתוב (תהלים קמ) ישבו ישרים את פניך, ושנינו, פתוב (דברים לב) צדיק וישר הוא, זכר ונקבה, אף פאן כרובים זכר ונקבה. ועליהם פתוב, (תהלים טז) אתה כוננת מישורים. ועמים במישורים. ומשום כך, (שמות כה) ופניהם איש אל אחיו, והרי בארנו.

שנינו שאמר רבי יוסי, פעם אחת היה צריך העולם למטר, באו לפני (הלכו אצל) רבי שמעון רבי ייסא ורבי חזקיה ושאר החברים. מצאוהו שקה הולך לראות את רבי פנחס בן יאיר, הוא ורבי אלעזר בנו. פיון שראה אותם, פתח ואמר, (תהלים קלג) שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מה זה שבת אחים גם יחד?

כמו שנאמר ופניהם איש אל אחיו. בשעה שהיו אחד עם אחד, משגיחים פנים בפנים, פתוב מה טוב ומה נעים. וכשהזכר מחזיר פניו מן הנקבה - אוי לעולם, שאז פתוב, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. בלא משפט ודאי. וכתוב (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך, שלא הולכים זה בלי זה. וכשמשפט מתרחק מצדק - אוי לעולם. (אז פתוב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט).

ועכשו ראיתי שאתם באתם על שהזכר לא שורה עם הנקבה.

אמר רבי יוסי, ועמים במישורים. מהו במישורים. כמה דאת אמר, מישורים אהבוד, לאכללא תרין כרובין, דכר ונוקבא, מישורים ודאי. ועל דא, ועמים במישורים. וכתוב, (במדבר ז) וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים וידבר אליו. רבי יצחק אמר, מפאן אוליפנא דבכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא, לאו כדאי למחמי אפי שכינתא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קמ) ישבו ישרים את פניך, ותנינן, פתיב, (דברים לב) צדיק וישר הוא, דכר ונוקבא, אוף הקא כרובים דכר ונוקבא. ועלייהו כתיב, (תהלים טז) אתה כוננת מישורים. ועמים במישורים. ובגיני פך, (שמות כה) ופניהם איש אל אחיו, והא אוקימנא. (דף נ"ט ע"ב).

תניא אמר רבי יוסי, זמנא חדא, הוה צריכא עלמא למטר, אתו לקמיה (ס"א אולו לנביה) דרבי שמעון, רבי ייסא ורבי חזקיה ושאר חברייה. אשפחוהו דהוה אזיל למחמי, לרבי פנחס בן יאיר, הוא ורבי אלעזר בריה. פיון דחמא לון, פתח ואמר, (תהלים קלג) שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מאי שבת אחים גם יחד.

כמה דאת אמר, ופניהם איש אל אחיו, בשעתא דהוו חד בחד משגיחין אנפין באנפין, פתיב, מה טוב ומה נעים. וכד מהדר דכורא אנפוי מן נוקבא, ווי לעלמא. פדיון פתיב, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. בלא משפט ודאי, וכתוב, (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך, דלא אזיל דא בלא דא, וכד משפט, מתרחק מצדק, ווי לעלמא. (פרין פתיב, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט).

והשתא חמינא, דאתון אתיתון, על דכורא לא שריא בנוקבא, אמר, אי לדא

אמר, אם לשם זה באתם אלי - שבו, שהרי היום הסתכלתי, שיחזר הכל פנים בפנים לשרות. ואם לתורה באתם - שבו לפני. אמרו לו, לכל באנו לפני מורנו, ושתמט אחד מאתנו לבשר לאחינו שאר החברים, ואנו נשב לפני מורנו.

עד שהיו הולכים, פתח ואמר, (שיר א) שחורה אני ונאנה בנות ירושלים וגו'. אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: שחורה אני בגלות, ונאנה אני במצוות התורה. שאף על פי שישאל בגלות, אין עוזבים אותם. פאהלי קדר, שאותם בני קטורה (הרים) שמקדמים פניהם תמיד, ועם כל זה - פיריעות שלמה, כאותו מראה השמים לטהר, שכתוב (תהלים קד) נוטה שמים פיריעה.

אל תראני שאני שחרחרת. מה הטעם (אני שחרחרת משום שזפתני) אל תראני? משום שאני שחרחרת. שזפתני השמש, שלא הסתכל עלי השמש להאיר לי כראוי. ומה ישראל אומרים? בני אמי נחרו בי. מי הם אותם בני אמי? אלו הממנים הגדולים המגנים על שאר העמים.

דבר אחר, בני אמי ממש, כמו שנאמר (איכה ב) השליף משמים ארץ וגו'. וכשהשליף משמים ארץ, שמני נטרה את הכרמים. מה הטעם? שפרמי שלי לא נטרתי. ושנינו, בני אמי ודאי הספימו עלי, כלומר, כשפרה ארץ משמים, כמו שבארנו, שכתוב (שמות ב) ותצב אחתו מרחוק.

וכאן נאמר ודאי, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. ובהם בארנו (וכאן בארנו), גם יחד, כמו שנאמר (ויקרא כו) ויאהב גם זאת בהיותם, שבת אחים בכלל,

אתיתון גפאי תיבו. דהאי יומא אסתפלנא, דיתהדר כלא למשרי אנפין באנפין. ואי לאורייתא אתיתון, שרו גפאי. אמרו ליה, לכלא, קא אתינא לגבי דמר, ושתמיט חד מינן, לבשרא לאחנא, שאר חבריאי, ואנן נתיב לקמיה דמר.

עד דהוו אזלי, פתח ואמר, (שיר השירים א) שחורה אני ונאנה בנות ירושלים וגו'. אמרה כנסת ישראל קמי קדשא בריך הוא, שחורה אני בגלותא, ונאנה אני בפקודי אורייתא, דאף על גב דישאל בגלותא לא שבקי לון. פאהלי קדר, דאינון בני קטורה (ס"א טוריא), דאתקדרו אנפיהו תדירא, ועם כל דא כיריעות שלמה, פה הוא חיזו שמיא למדכי, דכתיב, (תהלים קד) נוטה שמים פיריעה.

אל תראוני שאני שחרחרת. מאי טעמא (ס"א) אני שחרחרת בגין שזפתני) אל תראוני, בגין שאני שחרחרת. שזפתני השמש, דלא אסתכל בי שמשא, לאנהרא לי כדקא יאות. ישראל מה אינון אמרין. בני אמי נחרו בי. מאן אינון בני אמי, אלין רכרבין ממנן תריסין על שאר עמין. דבר אחר, בני אמי ממש. כמה דאת אמר, (איכה ב) השליף משמים ארץ וגו'. וכד

השליף משמים ארץ, שמוני נוטרה את הכרמים. מאי טעמא. בגין דכרמי שלי לא נטרתי. ותנינן, בני אמי ודאי אסתכמו עלי, כלומר, פד אתעדי ארץ, משמים, כמה דאוקימנא, דכתיב, (שמות ב) ותצב אחותו מרחוק.

והכא אתמר ודאי, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. ובהו אוקימנא (נ"א) והכא אוקימנא, גם יחד. כמה דאת אמר (ויקרא כו) כמו שנאמר (ויקרא כו) ויאהב גם זאת בהיותם, שבת אחים בכלל,

שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁכַל הַשְּׁלִטוֹן נִמְצָא
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם.

דְּבַר אַחַר הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים
וְגו' - אֵלּוּ אוֹתָם הַחֲבָרִים בְּשִׁעָה
שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים כְּאֶחָד וְלֹא נִפְרָדִים
זֶה מִזֶּה, בְּהִתְחַלָּה הֵם נִרְאִים
אֲנָשִׁים עוֹרְכֵי קֶרֶב שְׂרוּצִים לְהִרְג
זֶה אֶת זֶה. אַחַר כֵּן חוֹזְרִים
לְאַהֲבָה וְאַחֲוָה. מַה אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא? הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה
נְעִים שְׁבֵת אַחִים גַּם יַחַד. גַּם -
לְהַכְלִיל עִמָּהֶם שְׂכִינָה. וְלֹא עוֹד,
אֲלֹא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַשֵּׁב
לְדַבְּרֵיהֶם, וַיֵּשׁ לוֹ נַחַת וְשִׂמְחָה
בָּהֶם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (מלאכי א) אֲז
נִדְּבָרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר
זְכָרוֹן לְפָנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם הַחֲבָרִים שֶׁל כָּאן, כְּמוֹ
שֶׁהֵייתֶם בְּחִיבוֹת וְאַהֲבָה מִקִּדְּם
לְכֹן, כֵּן גַּם מִכָּאן וְלְהֵלָּא לֹא
תִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה, עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִשְׂמַח עִמָּכֶם, יִקְרָא
עֲלֵיכֶם שְׁלוֹם, וַיִּמְצָא בְּגִלְגֶּלְכֶם
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב, (תהלים
קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא
שְׁלוֹם בְּךָ.

הֲרֵבּוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ
לְבֵית רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֶאֱיר. יֵצֵא רַבִּי
פְּנַחֵס וְנִשְׁקוּ. אָמַר, זְכִיתִי לְנִשְׁק
אֶת הַשְּׂכִינָה. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי. תִּקַּן
לָהֶם מִצְעֵי מִטוֹת בְּקִשְׂרֵי קְלִיעָה.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַתּוֹרָה לֹא
צְרִיכָה כֵּן. הַעֲבִיר אוֹתָם, וַיִּשְׁבוּ.
אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, טָרֵם שְׁנֹא כָל
נִשְׁמַע מִבְּעַל הַתּוֹרָה דְּבַר, שֶׁהָרִי
רַבִּי שְׁמַעוֹן, כֹּל דְּבָרָיו הֵם בְּנִגְלָה,
הוּא אִישׁ שְׁלֹא פוֹחַד מִמְּעֵלָה
וּמִמְטָה לוֹמֵר אוֹתָם. לֹא פוֹחַד
מִמְּעֵלָה, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַסִּפִּים עַל יְדוֹ. וְלֹא פוֹחַד מִמְטָה,
כְּמוֹ אַרְיָה שְׁלֹא פוֹחַד מִבְּנֵי

וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם, שְׁבֵת אַחִים בְּכָלֵל, בִּינוֹן
דְּכִתִּיב, גַּם, לְאַכְלֵלָא כָּל אֵינּוֹן דְּלַעֲיֵלָא, דְּכָל
שׁוֹלְטָנּוּתָא בְּהֵוּא אַתְר אֲשֶׁתְּכַח.

דְּבַר אַחַר. הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים וְגו'. אֵלִין
אֵינּוֹן חֲבָרִיָּא, בְּשִׁעָתָא דְּאֵינּוֹן יִתְבִּין
בְּחֻדָּא, וְלֹא מִתְפָּרְשֵׁן דָּא מִן דָּא. בְּקִדְמֵיתָא
אֲתַחֲזוֹן גּוֹבְרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא, דְּבָעוּ לְקֻטְלָא דָּא
לְדָא. לְבַתָּר, אֲתַהֲדְרוּ בְּרַחֲמֵמוּתָא דְּאַחֲוָה.
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַהוּ אוֹמֵר, הִנֵּה מַה טוֹב
וּמַה נְעִים שְׁבֵת אַחִים גַּם יַחַד. גַּם, לְאַכְלֵלָא
עִמָּהוֹן שְׂכִינָתָא. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אֲצִית לְמַלּוּלֵייהוּ, וַיִּנְיחָא לִיה וַיְחַדֵּי בְּהוּ.
הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (מלאכי א) אֲז נִדְּבָרוּ יִרְאֵי יי'
אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב יי' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר
זְכָרוֹן לְפָנָיו וְגו'.

וְאַתְּוֹן חֲבָרִיָּא דְּהָכָא, כְּמַה דְּהוּיִתּוֹן
בְּחִיבוֹתָא בְּרַחֲמֵמוּתָא, מִקְדַּמַּת דְּנָא,
הָכִי נָמִי, מִכָּאן וְלְהֵלָּא לֹא תִתְפָּרְשׁוֹן דָּא מִן
דָּא, עַד דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי עִמָּכוֹן, וַיִּקְרֵי
עֲלֵיכוֹן שְׁלָם. וַיִּשְׂתַּפַּח בְּגִינֵיכוֹן שְׁלָמָא
בְּעֵלְמָא. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחֵי
וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

אֲזִלוּ. עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, מְטוּ לְבִי רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן
יֶאֱיר. נִפְק רַבִּי פְּנַחֵס, וְנִשְׁקִיָּה. אָמַר,
זְכִינָא לְנִשְׁקָא שְׂכִינָתָא. זְכָאָה חוּלְקִי אֲתַקִּין
לְהוּ טִיקְלִי דְּעַרְסִי, קְפִטוּרִי דְּקִילְטָא. אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹרִייתָא לֹא בְּעֵי הָכִי, אַעֲבַר
לְהוֹן, וַיְתִיבוּ. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, עַד לֹא נִיכוּל,
נִשְׁמַע מִמְּאָרִיָּה דְּאוֹרִייתָא מְלָה. דְּהָא רַבִּי
שְׁמַעוֹן כֹּל מְלוּי בְּאַתְגְּלִיָּא אֵינּוֹן, אִיְהוּ גְבָרָא
דְּלֹא דְחִיל מְעִילָא וְתַתָּא, לְמִימַר לוֹן, לֹא דְחִיל
מְעִילָא, דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסַתְפָּם (דף ט'

י"ב) בֵּיה, לֹא דְחִיל מִתְתָּא, כְּאַרְיָה דְּלֹא דְחִיל מִבְּנֵי עָנָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן

הצאן. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, עמד במקומך ואמר דבר חדש אל רבי פנחס ושאר החברים.

קם רבי אלעזר, פתח ואמר, וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. בפסוק הזה יש להסתפל, שנראה שהוא מיתר, שהרי כתוב אחריו, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך. מכאן ראשית הפרשה, הפסוק הזה שלמעלה מה הוא, שכתוב וידבר ה' אל משה? מה הוא שאמר לו, ואחר כך ויאמר ה' אל משה?

אלא בשעתא דקודשא בריך הוא יתב קטרת בוסמין לאהרן, בעא, דלא ישתמש ביה בחייו בר נש אחרא. מאי טעמא. בגין דאהרן אסגי שלמא בעלמא. אמר ליה קדשא בריך הוא, את בעי לאסגאה שלמא בעלמא, על ידך יסגי שלמא לעילא, הא קטרת בוסמין, יהא מסור ביך מפאן ולהלאה, ובחייך לא ישתמש ביה בר נש אחרא. נדב ואביהוא אקדימו בחיי דאבוהון, לאקרבא מה דלא אתמסר להו. ומלה דא, גרים להון דטעו ביה.

ותאנא, משה הוה מהרהר, מאן גרם לון טעותא דא, והוה עציב. מה כתיב, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן. ומה אמר ליה, בקרבתם לפני יי' וימותו. בהקריבם לא כתיב, אלא בקרבתם. אמר ליה קדשא בריך הוא למשה, דא גרמא להו, דדחקו שעתא בחיי אבוהון, וטעו בה, והיינו דכתיב, (ויקרא י) אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה, אבל לאהרן צוה. ומה שני בני אהרן, על שדחקו את השעה בחיי אביהם גרמו לעצמם כל כך - אני כלפי אבא ורבי פנחס ושאר החברים על אחת כמה וכמה. בא

לרבי אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חדתא, לגבי דרבי פנחס ושאר חברייה.

קם רבי אלעזר פתח ואמר, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. האי קרא אית לאסתפלא ביה, דאתחזי דיתירא איהו. דהא כתיב בתריה, ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך. מכאן שירותא דפרשתא, האי קרא דלעילא, מאי הוא, דכתיב, וידבר יי' אל משה. מאי הוא דאמר ליה, ולבתר ויאמר יי' אל משה.

אלא בשעתא דקודשא בריך הוא יתב קטרת בוסמין לאהרן, בעא, דלא ישתמש ביה בחייו בר נש אחרא. מאי טעמא. בגין דאהרן אסגי שלמא בעלמא. אמר ליה קדשא בריך הוא, את בעי לאסגאה שלמא בעלמא, על ידך יסגי שלמא לעילא, הא קטרת בוסמין, יהא מסור ביך מפאן ולהלאה, ובחייך לא ישתמש ביה בר נש אחרא. נדב ואביהוא אקדימו בחיי דאבוהון, לאקרבא מה דלא אתמסר להו. ומלה דא, גרים להון דטעו ביה.

ותאנא, משה הוה מהרהר, מאן גרם לון טעותא דא, והוה עציב. מה כתיב, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן. ומה אמר ליה, בקרבתם לפני יי' וימותו. בהקריבם לא כתיב, אלא בקרבתם. אמר ליה קדשא בריך הוא למשה, דא גרמא להו, דדחקו שעתא בחיי אבוהון, וטעו בה, והיינו דכתיב, (ויקרא י) אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה, אבל לאהרן צוה. ומה תרין בני אהרן, על שדחקו שעתא בחיי אבוהון גרמו לגרמייהו כל כך, אנא לגבי אבא ורבי פנחס ושאר חברייה, על אחת

פְּמָה וְכַמָּה. אֶתָּא רַבִּי פִּנְחָס נִשְׁקִיָּה וּבִרְכִיָּה. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ וְגו'.

הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה, מָאֵי מִטָּתוֹ. דָּא כְּרִסִּי (ג"א ערסא) יִקְרָא דְמִלְפָּא, דְכָתִיב בֵּיהּ, (משלי לא) בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ. שְׁלֹשְׁלֹמָה, מִלְפָּא דִּי שְׁלֹמָא כֻּלָּא דִּילֵיהּ הוּא. שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ, דְאֵתְאַחַדָּן בְּסִטְרָהּ אֲמַדִּינָא קִשְׂיָא, וְאֲקָרוּן, שְׁתִּין פּוּלְסִי דְנוּרָא, (ס"א שתינו מוויניו זיוני קשין) דִּיהוּא נַעַר, אֶתְלַבֵּשׁ בָּהּ.

מִימִינֵיהּ, שְׁנָנָא דְחִרְפָּא תְּקִיפָא, מִשְׁמַאלֵיהּ גּוּמְרֵי דְנוּרָא תְּקִיפָא, דְמֵתְאַחַדָּא בְּגִלְפִיּוֹ (ס"א בקלפיו), בְּשִׁבְעִין אֶלְף לֵהֲטֵי נוּרָא דְאֲכָלָא, וְאֵינּוּן שְׁתִּין מְזִינֵי זִיּוּנֵי קִשְׂיִין, מְאֵינּוּן גְּבוּרֵן תְּקִיפֵן, דִּיהֵיָא גְבוּרָה עֲלָאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא. הָדָא הוּא דְכָתִיב מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְתֵאנָא, בְּהַאי עֲרִסָא, מַה כְּתִיב בָּהּ, וְתַקָּם בְּעוֹד לִילָהּ, פֶּד יִנְקָא מִסְטְרָא דִּימִינָא (ס"א מסטרא דדינא). וְתַתַּן טְרַף לְבֵיתָהּ. מָאֵי טְרַף, פְּמָה דָּאת אָמַר (מיכה ה) וְטְרַף וְאֵין מְצִיל. הָדָא הוּא דְכָתִיב פְּלֹם אַחוּזֵי חֶרֶב מְלַמְּדֵי מְלַחְמָה, זְמִינִין בְּכָל אֶתֶר לְמַעַבַּד דִּינָא, וְאֲקָרוּן מְאָרֵי דִּיבְבָא וִילָלָהּ.

אִישׁ חֲרָבּוֹ עַל יָרְכוֹ. פְּמָה דָּאת אָמַר, (תהלים מה) חֲגוּר חֲרָבָּךְ עַל יָרֵךְ גְּבוּר. מִפְּחַד בְּלִילוֹת. הָא אוּקְמוּהָ, מִפְּחַדְהָ דְגֵיהֶנָּם וְכוּ' אֲבָל מִפְּחַד בְּלִילוֹת, פְּלוּמַר, כֹּל דָּא מֵאֵן אֶתֶר נְטֻלִין, מִפְּחַד, מַהֵהוּא אֶתֶר דְאֲקָרֵי פְחַד, פְּמָה דָּאת אָמַר (בראשית לא) וּפְחַד יִצְחָק הָיָה לִי. וְיִשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפְחַד אָבִיו יַצְחָק. בְּלִילוֹת, בְּזִמְנִים שְׁהֵם מִנּוּ לַעֲשׂוֹת דִּין. וְלִמְדֵנוּ, כְּתוּב (משלי לא) זְמָמָה שְׂדֵה וּתְקַחְהוּ. זֵהוּ שְׁכַתּוּב (איוב מ) וְכָל חֵיַת הַשְּׂדֵה יִשְׁחָקוּ שָׁם.

רַבִּי פִּנְחָס, נִשְׁקוּ וּבִרְכוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ וְגו'. הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה, מִי זֹ מִטָּתוֹ? זֵהוּ כְּפִסָּא (מטת) הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שְׁכַתּוּב בּוֹ (משלי לא) בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ. שְׁלֹשְׁלֹמָה, הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּל הַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ הוּא. שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ, שְׁנֹאֲחֻזִּים בְּצַדִּיָּהּ מִן הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְנִקְרָאִים שְׁשִׁים מַכּוֹת שֶׁל אֵשׁ (ששים מזנינים בכלי זון קשים) שְׁאוֹתוֹ נַעַר מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם.

מִימִינֵנוּ שְׁנִינּוֹת הַחֶרֶב הַקָּשֶׁה, מִשְׁמַאלוֹ גְּחִלֵּי אֵשׁ חֲזָקָה שְׁאַחַזְוָה בְּחִקְיֹקוֹתֵינוּ (במקלותיה) בְּשִׁבְעִים אֶלְף לֵהֲטֵי אֵשׁ אוּכְלֵת, וְהֵם שְׁשִׁים מְזִינִים בְּכָלֵי זִין קִשְׂיִים מְאוּתָן גְּבוּרֹת תְּקִיפּוֹת שֶׁל אוֹתָהּ גְבוּרָה עֲלִינָהּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֵהוּ שְׁכַתּוּב מִגְּבֻרֵי יִשְׂרָאֵל. וְלִמְדֵנוּ, בְּמִטָּה הַזֹּאת מַה כְּתוּב בָּהּ? וְתַקָּם בְּעוֹד לִילָהּ, כְּאֶשֶׁר יִנְתֵּן מִצַּד הַיָּמִין (מצד הדין). וְתַתַּן טְרַף לְבֵיתָהּ. מַה הַטְּרַף? כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (מיכה ה) וְטְרַף וְאֵין מְצִיל. זֵהוּ שְׁכַתּוּב פְּלֹם אַחוּזֵי חֶרֶב מְלַמְּדֵי מְלַחְמָה, זְמִינִים בְּכָל מְקוֹם לַעֲשׂוֹת דִּין, וְנִקְרָאִים בְּעֵלֵי כִבְהָ וִילָלָהּ.

אִישׁ חֲרָבּוֹ עַל יָרְכוֹ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (תהלים מה) חֲגוּר חֲרָבָּךְ עַל יָרֵךְ גְּבוּר. מִפְּחַד בְּלִילוֹת, הֲרֵי פְרִשְׁוּהָ מִפְּחַדְהָ שֶׁל גֵּיהֶנָּם וְכוּ'. אֲבָל מִפְּחַד בְּלִילוֹת, פְּלוּמַר, אֵת כֹּל זֵה מְאִיזָה מְקוֹם לוֹקְחִים? מִפְּחַד, מְאוּתוֹ מְקוֹם שְׁנֹקְרָא פְחַד, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בראשית לא) וּפְחַד יִצְחָק הָיָה לִי. וְיִשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפְחַד אָבִיו יַצְחָק. בְּלִילוֹת, בְּזִמְנִים שְׁהֵם מִנּוּ לַעֲשׂוֹת דִּין.

וְלִמְדֵנוּ, כְּתוּב (משלי לא) זְמָמָה שְׂדֵה וּתְקַחְהוּ. זֵהוּ שְׁכַתּוּב (איוב מ) וְכָל חֵיַת הַשְּׂדֵה יִשְׁחָקוּ שָׁם.

ועל זה כתוב, (תהלים קד) זה הים גדול ורחב ידיים וגו' שם אניות יהלכון וגו', כמו שנאמר (משלי לא) היתה פאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. מרחק ודאי. מראש המח, וממעלה של הראש, תביא לחמה, על ידי הצדיק כשמוזגים כאחד, אזי שמחה בכל. זהו שכתוב ליתן זה יצרת לשחק בו.

למנו, אלה וחמש מאות בעלי מגנים בעלי השלטון נאחזים מהצד הזה, שהם גבורים. בידי אותו שנקרא נער ארבעה מפתחות גדולים. תנינים שהולכים תחת הספינה של הים הגדול הזה לארבע זויות. זה הולך לצד זה, וזה הולך לצד זה, וכך כלם. ארבעה מראות של פנים נראים בהם, וכשנכללים כאחד, כתוב (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, פניהם של כלם. פנים גדולים ופנים קטנים כלולים כאחד למעלה, שנים עולים ומשוטטים, ושתי מגרפות ביניהם. אלה הרים עולים ונכנסים (אלו מכסים נכנסים ועולים) בכל יום מהשקאת אותו הים, אחר כך נצקרים ממנה ועולים לים אחר. אין חשבון לאותם הנאחזים בשערותיה, שני בנים יונקים כל יום, שנקראים מרגלי הארץ, וזהו סוד של ספרא דצניעותא, שכתוב (יהושע ב) וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר. ואלו יונקים מתחת צדדי איבריך. שתי בנות מתחת רגליך, ואלו יונקים מצד אברהם, שתי בנות בתחיה) ועל זה כתוב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם. ואלו נאחזים בעלי (בצפוני) אותה מטה, וזהו ששנינו, שכתוב (מלכים א-א) אז תבאנה שתיים נשים זנות אל המלך. אז תבאנה, ולא

הדא הוא דכתיב, (איוב מ) וכל חית השדה ישחקו שם. ועל דא כתיב, (תהלים קד) זה הים גדול ורחב ידיים וגו' שם אניות יהלכון וגו' כמה דאת אמר. (משלי לא) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. ממרחק ודאי. מרישא דמוחא, ומעילא דרישא, תביא לחמה. על ידא דצדיק, פד מזדווגן פחד, פדין חידו בכלא. הדא הוא דכתיב, ליתן זה יצרת לשחק בו.

תאנא, אלה וחמש מאה, מארי תריסין, מארי דשולטנותא, אתאחדן מהאי סטרא, דאינון גיבירין. בידוי דההוא דאקרי נער, ארבע מפתחין רברבן. תנייניא אזלין תחות ספינה, דהאי (דף ס' ע"ב) ימא רבא, לארבע זויין. דא אזיל לסטרא דא, ודא אזיל לסטרא דא. וכן פלהו. ארבע חיזו דאנפין אתחזיין בהו, וכד אתפלילין פחד, כתיב, (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, פניהם דכלא.

אפי רברבי, ואפי זוטרי, כלילין פחד לעילא, תרי סלקין ושאטין, ותרין מגרופין בידיהו. אלה טורין סלקין ועאלין (ס"א אלון טמירין עאלין וסלקין) בכל יומא, משקיו דההוא ימא, לבתר, אתעקרו מנה, וסלקין לימא אחרא. לית חשבנא לאינון דאתאחדן בשערהא, תרין בנין ינקין כל יומא, דאקרון מאללי ארעא. ודא הוא רזא דספרא דצניעותא, דכתיב, (יהושע ב) וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר. ואלין ינקין מתחות סטרי אברהא, תרין בנות בתחות רגליהא, (ס"א ואלין ינקו מסטרא דאברהא, תרין בנות בתחותהא) ועל דא כתיב, (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם. ואלין מתאחדן בטרפי (ס"א בטופרי) דהיא ערסא, ודא הוא דתנינן, דכתיב, (מלכים א א) אז תבאנה שתיים נשים זנות אל המלך. אז

תבאנה, ולא מקדמת דנא, ובזמנא דישראל לתתא, אהדרון קדל מבתר קדשא ברין הוא, מאי כתיב, ^(ישעיה ג) עמי נגשיו מעולל ונשים משלו בו. ודאי.

בידא שמאלא, שבועין ענפין, דמגדלין בין נוני ימא, פלהו סומקי כוורדא. ועילא מנהון, ענפא חד סומקא יתיר, דא סליק ונחית. וכלהו אתחפין בשערהא.

מארי דלישנא בישא. פד נחית חוין. אתעביד מקפץ על טורין, מדלגא על טגרי. עד דישפח טרפא, דאחיד בטופרי ויכול. פדין שכיח, ואתחזר לישניה לטב. זפאין אינון ישראל, דמזמנין ליה טרפיה. אהדר לאתריה ^(ס"א לבתריה), עייל בנוקבא דתהומא רבא.

פד ^(ס"א סליק סלקין) סלקין מארי דרומחין וסייפין, דלית לון חשבנא, סוחרנייהו דאינון שתין עלאין, דסוחרניה דהאי ערסא, אלה אלפין, ורבוא רבוון, קיימין בכל סטרא דהאי ערסא לעילא. ומניה אתזנן, פלהו מקמיה ^(ס"א ומניה אתנוני, ליה פלחין בולחו קמיה) יקומון.

מתחזות פלהו, נפקין פמה אלה ורבבון, דלית לון חשבנא, ונחתין ושאטין בעלמא, עד דתקעי מארי שופרא, ומתפנשי. והני בזוהמא דטופרי אחידן.

דא ערסא כליל לון, דא ערסא, רגלוהי אחידן בארבע סטרי עלמא, פלא עאלין בכללא, דאשתכח לעילא, ואשתכח לתתא, בשמים ממעל, ועל הארץ מתחת, ועל דא כתיב הנה. מאי הנה. בגין דזמינא לכלא לעילא ותתא. ורשומא האי ערסא מפלא, אדנ"י אתקרי, רבונא דכלא, רשימא בין חייליהא. בגין פך, פהנא בעי לכוונא מלי דלעילא,

מקדם לכו. ובזמן שישראל למטה, מחזירים ערף מאחר הקדוש ברוך הוא, מה כתוב? ^(ישעיה ג) עמי נגשיו מעולל ונשים משלו בו. ודאי.

בד שמאל שבועים ענפים שמגדלים בין דגי הים, כלם אדמים פשושנה, ומעליהם ענף אחד יותר אדם, זה עולה ויורד, וכלם מתפסים בשערוותיה.

בעל הלשון הרע, כשיורד הנחש, נעשה מקפץ על ההרים מדלג על הסלעים, עד שימצא טרף שאחוז בצפרנים, ויאכל. אז שוכף, וחוזרת לשונו לטוב. אשריהם ישראל שמזמנים לו טרפו. חוזר למקומו ^(לאחריה), ונכנס לנקב תהום רבה.

בשעורים ^(עולה עולם) בעלי הרמחים והחרבות, שאין להם חשבון, סביב אותם ששים עליונים שסביב המטה הזו, אלה אלפים ורבוא רבבות עומדים בכל צד של המטה הזו למעלה, וממנה נזונים, כלם מלפניה ^{(וממנה נזונים, כלם עובדים לה לפניה) לעמודו.}

מתחת לכלם יוצאים פמה אלה ורבבות שאין להם חשבון, ויורדים ומשוטטים בעולם, עד שתוקעים בעלי השופר ומתפנסים, ואלה אחוזים בזהמת הצפרנים.

המטה הזו כוללת אותם. רגלי המטה הזו אחוזים בארבעת צדדי העולם, כלם נכללים בכלל שנמצא למעלה ונמצא למטה, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ועל זה כתוב הנה. מה זה הנה? משום שמזמנת לכלם, למעלה ולמטה. ורשומה המטה הזו מהכל, ונקראת אדנ"י, הרבון של הכל, ורשומה בין חילותיה.

משום כך הכהן צריך לכוון דברים שלמעלה, ליחד את השם הקדוש

מִהֶמְקוֹם שְׁצָרֶיךָ לִיחָדוֹ, וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, כְּתוּב בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ, בְּזֶה צָרֶיךָ לְקָרֵב קִדְשָׁהּ לְמִקְוָמָהּ, מִהֶמְקוֹם הַזֶּה צָרֶיךָ אָדָם לִפְחַד מִלִּפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה כְּתוּב, (דברים לד) לוֹ חֲכָמוֹ יִשְׁפִּילוּ זֹאת מִיַּד יִבְיִנוּ לְאַחֲרֵיכֶם. כְּלוּמַר, אִם יִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי אָדָם בְּעֲנֹשׁ, אֵיךְ זֹאת אֲחוּזָה בֵּין חַיְלוּתֶיהָ, וְאֵיךְ הִתְמַנּוּ לִפְנֵיהָ כָּל אוֹתָם בְּנֵי הַחַיְלוּת, וְאוֹחֲזִים בְּעֲבוּרָהּ לְהַפְרֵעַ מִן הַרְשָׁעִים, מִיַּד יִבְיִנוּ לְאַחֲרֵיכֶם, וְיִשְׁמְרוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וְלֹא יִחַטְּאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל אָדָם שְׂזוּכָה לְלַמַּד תּוֹרָה וְשׁוֹמֵר אֶת הַזֹּאת הַזֹּו, הַזֹּאת הַזֹּו שׁוֹמֵרֶת אוֹתוֹ וְכוּרְתָת עִמּוֹ בְּרִית עַל בְּרִיתוֹ, שְׁלֹא תִסּוּר מִמֶּנּוּ וּמִבְּנָיו וּמִבְּנֵי בְּנָיו לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה נט) וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם וְגו'. יִשְׁבּוּ לְאָכֹל. עַד שְׁאֲכֹלוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרַיִם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דְּבַר תִּדְּשׁ בַּתּוֹרָה עַל הַשְּׁלַחֵן לִפְנֵי רַבִּי פְּנַחֵס.

פָּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה וְאָמַר, ה' אֱלֹהִים נִתֵּן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים לְדַעַת לְעוֹת אֶת יַעֲף דְבַר וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים וְקָרָאם קְדָשׁ, שְׁכָתוּב קְדָשׁ יִשְׂרָאֵל לְה', וְנִתֵּן לָהֶם חֵלֶק לְהֶאֱחֹז בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. וּבִמָּה אֲחֹזוּ יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ? מִשׁוּם שְׂזוּכּוּ בַתּוֹרָה. שְׁכָל מִי שְׂאוּחֹז בַּתּוֹרָה, זוֹכֵה בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. (בבא קמא)

וְשְׁנִינּוּ לִפְנֵי מוֹרְנוּ, מֵה זֶה קְדָשׁ? שְׁלֵמוֹת הַכָּל שְׁנִקְרָאת הַחֲכָמָה הַעֲלִיּוֹנָה. וּמִהֶמְקוֹם הַזֶּה (שופע שמן משחת קדש בשבילים ידועים למקום שנקרא ביקה עליונה), וּמִשֵּׁם יוֹצְאִים מַעֲנִנּוֹת

לִיחָדָא שְׁמָא קְדִישָׁא מֵאַתְר דְּבִבְעָא לִיחָדָא, וְעַל דָּא תְּנִינּוּ, כְּתוּב, בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ, בְּהַאי בְּעֵי לְקָרְבָא קִדְשָׁהּ לְאַחֲרֵיהּ, מֵהַאי אֶתְר, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְדַחֲלָא מִקְמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כְּתוּב, (דברים לב) לוֹ חֲכָמוֹ יִשְׁפִּילוּ זֹאת מִיַּד יִבְיִנוּ לְאַחֲרֵיכֶם. כְּלוּמַר, אִי יִסְתַּכְּלוּן בְּנֵי נֶשָׁא בְּעוֹנֵשָׁא, הֵיךְ אֲחִידַת זֹאת בֵּין חַיְלוּתָהּ, וְהֵיךְ אֲתַמְנּוּ קָמָה כָּל אֵינוֹן בְּנֵי חַיְלוּתֵין, וְאֲחִידֵין בְּפוּלְחָנָא לְאַתְפְּרַעָא מִן חַיְבִיבָא, מִיַּד יִבְיִנוּ לְאַחֲרֵיכֶם, וְיִסְתַּמְרוּן עוֹבְדֵיהוֹן, וְלֹא יַחֻבּוּן קָמֵי מַלְכָא קְדִישָׁא.

הַזֹּו אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל בַּר נֶשׁ דְּזָכִי לְמִילְךָ אוֹרִייתָא, וְנָטִיר לָהּ לְהַאי זֹאת, הַאי זֹאת נְטִירַת לֵיהּ, וְגִזַּר עֲמִיָּה קְיִימָא עַל קְיִימָא דִּילֵיהּ, דְּלֹא יִתְעַדֵי מַגִּיָּה, וּמִן בְּנוּהֵי וּמִן בְּנֵי בְּנוּהֵי לְעֵלְמִין. הָדָא הוּא דְכְּתוּב, (ישעיה נט) וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם וְגו'. יִתְבוּ לְמִיכָל. עַד דְּאֲכֹלוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרַיִיא, כָּל חַד וְחַד לִימָא מְלָה חֲדַתָּא דְאוֹרִייתָא, עַל פְּתוּרָא, לְקָמִיָּה דְרַבִּי פְּנַחֵס.

פָּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה וְאָמַר, (ישעיה נ) יְי' אֱלֹהִים נִתֵּן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים לְדַעַת לְעוֹת אֶת יַעֲף דְבַר וְגו'. זַפְאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּ מִכָּל שְׂאֵר עַמִּין, וְקָרָאן, קְדָשׁ. דְכְּתוּב, (ירמיה ב) קְדָשׁ יִשְׂרָאֵל לִי. וְיַהֲיִב (דף ס"א ע"ב) לְהוּ חוּלְקָא, לְאַתְאֲחָדָא בְּשְׁמָא קְדִישָׁא. וּבִמָּה אֲחִידוּ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁמָא קְדִישָׁא. בְּגִין דְּזָכוּ בְּאוֹרִייתָא, דְּכָל מָאן דְּזָכִי בְּאוֹרִייתָא זָכִי בֵיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (ג"א בבבא קמא)

וְתַנִּינּוּ קָמִיָּה דְמַר, מָאי קְדָשׁ. שְׁלִימוּתָא דְכָלָא דְאֶקְרִי חֲכָמָה עֲלָאָה, וּמֵהַאי אֶתְר (נגיד מִשַּׁח רַבּוֹת קְדִישָׁא בְּשִׁבְלֵין יְדֻעָה, לְאַתְר דְּאֶקְרִי בִינָה עֲלָאָה), וּמִתְמַן נִפְקִין מְבוּעֵין וְנַחֲלִין לְכָל עַבְרָא, עַד דְּמַטּוּ

לְהָאֵי זֹאת. (ומאמר דא אתער רוחא קדישא) **וְהָאֵי זֹאת כַּד מִתְבְּרָכָא, אֲקָרִי קֹדֶשׁ, וְאֲקָרִי חֲכָמָה, וְקָרָאן לִיה** (נ"א וְהָאֵי זֹאת כַּד אֲתִבְרָכָא מֵאִתְרַע עֲלָאָה דא דאֲקָרִי קֹדֶשׁ וְאֲקָרִי חֲכָמָה קָרָאן לִיה) **רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. פְּלוּמְר, רוּחַ, מֵהָהוּא קֹדֶשׁ דְּלַעֲיָלָא. וְכַד נִפְקִין וּמִתְעַרְיָן מִנְהָ רִזֵּי אוֹרִייתָא, כְּדִין אֲתִקְרִי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.**

וּבְשַׁעְתָּא דְּנִגְיָד הָהוּא רְבוּת קְדִישָׁא, לְאִינוּן תְּרִין קַיִימִין, דְּאֲקָרוּן לְמוּדֵי ה', וְאֲקָרוּן צְבָאוֹת, אֲתַכְנֹשׁ תַּמָּן, וְכַד נִפְיָק מִתַּמָּן, בְּהָהוּא דְּרָגָא דְּאֲקָרִי יְסוּד, לְהָהוּא חֲכָמָה זַעֲרָא, כְּדִין אֲתִקְרִי לְשׁוֹן לְמוּדִים. וְנִפְיָק לְאֲתַעְרָא לְאִינוּן קְדִישֵׁי עֲלִיוֹנִים. כְּדִין כְּתִיב, יי' אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוּדִים. וְלִמָּה. לְדַעַת לְעוֹת אֶת יַעֲף דְּבַר. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב הָאֵי לְבוּצִינָא קְדִישָׁא, רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְעוּד דְּסָלִיק לִיה לְעִילָא לְעִילָא, בְּגִין כֶּף כָּל מְלוּי בְּאֲתַגְלִיָּא אֲתַמְרוּ, וְלֹא אֲתַכְפְּסִין. עֲלִיהָ כְּתִיב, (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, (מלכים א ה) **וַיְיָ נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה כִּפְּאֶשֶׁר דְּבַר לּוֹ וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וְגו'.** וַיְיָ נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה, דָּא הוּא דְתַנִּינָן, בְּיוֹמֵי דְשַׁלְמָה מְלָכָא, קַיִימָא סִיְהָרָא בְּאֲשַׁלְמוּתָא, כִּפְּאֶשֶׁר דְּבַר לּוֹ, כְּמָה דְאֲתַמַּר לִיה, (דברי הימים ב א) **הַחֲכָמָה וְהַמְּדַע נָתַן לָךְ.**

וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה. וְכִי מַה (בין) הָאֵי לְהָאֵי. אֶלָּא הֵכִי תַנִּינָן, וַיְיָ נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה. וְהָאֵי חֲכָמָה כְּמָאֵי אוּקִים לָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוּקִים לָהּ בְּהָאֵי, בְּקַדְמִיתָא, דְּשַׁלְמָה עֶבֶד דְנַחֲתִית לְחִירָם מֵהָהוּא דְרָגָא, דְהָהוּא אָמַר, (יחזקאל כח) מוֹשֵׁב אֱלֹהִים יִשְׁבְּתִי וְגו', דְתַנִּינָא, אוּתָהּ בְּנָה בְּרַאשׁוֹנָה, שְׁשַׁלְמָה עָשָׂה שְׁהוּרִיד אֶת חִירָם מֵאוּתָהּ דְרָגָה, שְׁהִנָּה אוּמַר (יחזקאל כח)

וּנְחִלִים לְכָל עֶבֶר, עַד שְׁמַגִּיעִים לְזֹאת הַזֶּה. וּבְמִקּוּם זֶה מִתְעַרְרַת רוּחַ קְדוּשָׁהוּ וְכִשְׁמֵתְבְּרַכְתָּ הַזֹּאת הַזֶּה, נִקְרָאת קֹדֶשׁ, וְנִקְרָאת חֲכָמָה, וְקוּרָאִים לָהּ (וְהַזֹּאת הַזֶּה כִּשְׁמֵתְבְּרַכְתָּ מִקּוּם עֲלִיוֹן, זֶה שְׁנִקְרָא קֹדֶשׁ וְנִקְרָא חֲכָמָה, קוּרָאִים לוֹ) רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. פְּלוּמְר, רוּחַ מֵאוּתוֹ קֹדֶשׁ שְׁלַמְעֵלָה. וְכִשְׁיוֹצְאִים וּמִתְעַוְרִים מִמֶּנָּה סוּדוֹת הַתּוֹרָה, אֲזַ נִקְרָאת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

וּבְשַׁעָה שְׁשׁוּפַע אוֹתוֹ מִשְׁחַת קֹדֶשׁ לְאוּתָם שְׁנֵי עֲמוּדִים, שְׁנִקְרָאִים לְמוּדֵי ה', וְנִקְרָאִים צְבָאוֹת, מִתְכַּנְּס לְשָׁם, וְכִשְׁיוֹצָא מִשָּׁם בְּאוּתָהּ דְרָגָה שְׁנִקְרָאת יְסוּד, לְאוּתָהּ חֲכָמָה קְטַנָּה, אֲזַ נִקְרָאת לְשׁוֹן לְמוּדִים, וַיּוֹצֵאת לְהַעִיר אוּתָם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים. אֲזַ כְּתוּב, ה' אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוּדִים. וְלִמָּה? לְדַעַת לְעוֹת אֶת יַעֲף דְּבַר. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת זֶה לְמַנּוּחָהּ הַקְדוּשָׁה, רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְעוּד, שְׁהַעֲלָה אוֹתוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּמִשׁוּם כֶּף כָּל דְּבָרָיו בְּנִגְלָה גְּאֻמְרִים, וְלֹא מְכַסִּים. עֲלִיו כְּתוּב, (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידָת.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, (מלכים א ה) **וַיְיָ נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה כִּפְּאֶשֶׁר דְּבַר לּוֹ וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וְגו'.** וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה, זֶהוּ שְׁשִׁנְיָנוּ, בְּיַמֵּי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עֲמַדָה הַלְבָנָה בְּשַׁלְמוּתָהּ, כִּפְּאֶשֶׁר דְּבַר לּוֹ, כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר לּוֹ, הַחֲכָמָה וְהַמְּדַע נָתַן לָךְ.

וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה. וְכִי מַה (בין) זֶה לְזֶה? אֶלָּא כֶּף שְׁנִינּוּ, וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה. וְאֵת הַחֲכָמָה הַזֶּה כְּמָה הָעֲמִיד אוּתָהּ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָעֲמִיד אוּתָהּ בְּנָה בְּרַאשׁוֹנָה, שְׁשַׁלְמָה עָשָׂה שְׁהוּרִיד אֶת חִירָם מֵאוּתָהּ דְרָגָה, שְׁהִנָּה אוּמַר (יחזקאל כח)

מושב אלהים ישבתי וגו'.
ש'למדנו שחירם מ'לך צור עשה
עצמו אלוה. אחר ששלמה בא,
עשה לו בחכמתו שירד מאותה
עצה והודה לשלמה. ומשום כ'ף
פתוב, (מלכים א-ה) ויהי שלום בין
חירם ובין שלמה.

ושנינו, אמר רבי יצחק אמר רבי
יהודה, ששלח לו שד אחד,
והוריד אותו לשבעה מדורי
גיהנם, והעלה אותו ושלח לו
פתקים בכל יום ויום בידו, עד
שחזר והודה לשלמה. ושנינו,
שלמה ירש את הלבנה בכל
הצדדים, ומשום כ'ף שלט בכל
בחכמתו. ורבי שמעון בר יוחאי
שולט בחכמתו על כל בני
העולם, וכל אותם שעולים
בדרגותיו לא עולים אלא
להשלים עמו (אם לא שלמים עמו).

פתח רבי יוסי ואמר, (שיר ב) יונתי
בחגי הסלע בסתר המדרגה וגו'.
יונתי - זו כנסת ישראל. מה יונה
לא עוזבת את בן זוגה לעולמים,
כ'ף כנסת ישראל לא עוזבת את
הקדוש ברוך הוא לעולמים.
בחגי הסלע - אלו תלמידי
חכמים, שלא נמצאים במנוחה
בעולם הזה. בסתר המדרגה -
אלו תלמידי חכמים שצנועים,
שבהם חסידים יראי הקדוש
ברוך הוא, ששכינה לא וזה מהם
לעולמים. אז הקדוש ברוך הוא
תובע את כנסת ישראל בשבילם
ואומר, הראיני את מראיך
השמיעני את קולך פי קולך ערב,
שאין קול שנשמע למעלה, אלא
קולם של אלו העוסקים בתורה.
ו'למדנו, כל אותם העוסקים
בתורה בלילה, הדיוקן שלהם
נחקק למעלה לפני הקדוש ברוך
הוא, והקדוש ברוך הוא
משתעשע בהם כל היום ומסתכל
בהם, ואותו קול (של באן) עולה ובוקע את כל אותם רקיעים עד שעולה לפני הקדוש ברוך הוא,

חירם מ'לך צור עבד גרמיה אלוה. בתר
דשלמה אתא, עבד ליה בחכמתיה, דנחית
מההוא עיטא, ואודי ליה לשלמה. ובגין כ'ף,
(מלכים א ה) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה.

ותנינו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, דשדר
ליה, חד שיידא, ונחית ליד שבועה
מדורין דגיהנם וסלקיה, ושדר ליה פתקין
בכל יומא ויומא בידיה, עד דאהדר, ואודי
ליה לשלמה. ותנינו. שלמה ירית לה לסיהרא,
בכל סטרוי. בגין כ'ף, בכלא שליט בחכמתיה.
ורבי שמעון בן יוחאי, שליט בחכמתיה על
כל בני עלמא, כל אינון דסלקין בדרגוי, לא
סלקין אלא לאשלמא עמיה. (ס"א א' לא שלמים עמיה).

פתח רבי יוסי ואמר, (שיר השירים ב) יונתי בחגי
הסלע בסתר המדרגה וגו'. יונתי, דא
כנסת ישראל, מה יונה לא שבקת בן זוגה
לעלמין, כ'ף כנסת ישראל לא שבקת לקודשא
ברוך הוא לעלמין. בחגי הסלע, אלין תלמידי
חכמים, דלא משתפחי בנייחא בעלמא דין.
בסתר המדרגה, אלין תלמידי חכמים,
הצנועין, דבהון חסידין דחלי קדשא בריך
הוא, דשכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין.
כדין, קדשא בריך הוא מתבע בגינייהו לכנסת
ישראל, ואמר, הראיני את מראיך השמיעני
את קולך פי קולך ערב, דלית קלא משתמע
לעילא, אלא קלא דאינון דמתעסקי
באורייתא.

ותאנא, כל אינון דמתעסקי באורייתא,
בליליא, דיוקניהון אתחקק לעילא
קמי קדשא בריך הוא, וקודשא בריך הוא
משתעשע בהו כוליה יומא, ומסתכל בהו.
וההוא קלא, (דחבא) סליק ובקע כל אינון
בהם, ואותו קול (של באן) עולה ובוקע את כל אותם רקיעים עד שעולה לפני הקדוש ברוך הוא,

וְאִז כְּתוּב, כִּי קוֹלְךָ עָרַב וּמְרֵאִיךָ נֶאֱוָה. וְעַלְשׁוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹקֵק אֶת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן לְמַעְלָה, וְקוּלוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עוֹלָה, וּמִתְעַטֵּר בַּכְּתָר הַקְדוּשׁ, עַד שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בּוֹ בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ. עֲלֵיו כְּתוּב (ישעיה מט) וַיֵּאמֶר לִי עַבְדִּי אֲתָה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְאֵר.

פָּתַח רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמַר, (קהלת א) מַה שְׁהִיָּה כְּכֹר הוּא וְאֲשֶׁר לֵהִיּוֹת וְגוֹ'. מַה שְׁהִיָּה כְּכֹר, הֵינּוּ מַה שְׁשִׁנְיָנוּ, שְׁטָרִם בְּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, הִיָּה בּוֹרָא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵם, עַד שֶׁעָלָה כְּרֻצוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִמְלַךְ בַּתּוֹרָה. אִז הוּא הַתַּפְתֵּן בְּתַקּוּנָיו וְהַתְעַטֵּר בְּעֻטְרוֹתָיו, וּכְבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל מַה שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה הָרִי הִיָּה לְפָנָיו (שְׁהָרִי עֲלָה מִלְּפָנָיו) וְהַתַּפְתֵּן לְפָנָיו.

וְשִׁנְיָנוּ, כָּל אוֹתָם מְנַהֲגֵי הָעוֹלָם שְׁנִמְצָאִים בְּכֹל דוֹר וְדוֹר, טָרָם שִׁיבְאוּ לְעוֹלָם, הָרִי הָיוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו בְּדִיוֹקָן שְׁלֵהֶם. (וכר שנינו) אֶפְלוּ כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָאָדָם טָרָם שִׁיבְדוּ לְעוֹלָם, כְּלָן חִקּוּקוֹת לְפָנָיו בְּרַקִּיעַ בְּאוֹתוֹ דְּיוֹקָן מִמֶּשׁ שֶׁהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכָל מַה שְׁלוּמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַכֹּל יָדְעוּ טָרָם בּוֹאִם לְעוֹלָם. וְשִׁנְיָנוּ, זֶה בְּאוֹתָם צְדִיקֵי אָמֵת.

וְכָל אוֹתָם שְׂאִין נִמְצָאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֶפְלוּ שֵׁם מְרַחֲקִים מִלְּפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִכְנְסִים לְנֻקַּב תְּהוֹם רַבָּה, וְדוֹחֲקִים אֶת הַשְּׁעָה וְיוֹרְדִים לְעוֹלָם. וְאוֹתָהּ הַנְּשִׁמָּה שְׁלֵהֶם, הָרִי לְמַדְנֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁהֵם קָשִׁי עָרַף בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף הָיוּ טָרָם בּוֹאִם לְעוֹלָם.

וְאֵת אוֹתוֹ חִלַּק קְדוּשׁ שְׁנַתָּן לָהֶם זִקְנוֹ אוֹתוֹ, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים

רְקִיעֵינוּ, עַד דְּסָלִיק קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדִין כְּתִיב, כִּי קוֹלְךָ עָרַב וּמְרֵאִיךָ נֶאֱוָה. וְהַשְׁתָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֹקֵק דְּיוֹקְנָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן לְעִילָא וְקָלִיָּה לְעִילָא לְעִילָא סְלָקָא, וּמִתְעַטֵּרָא בְּכְתָרָא קְדִישָׁא, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטֵּר בֵּיהּ בְּכֹלְהוּ עֲלָמִין. וּמִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ. עֲלִיָּה כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֵּאמֶר לִי עַבְדִּי אֲתָה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְאֵר.

פָּתַח רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמַר, (קהלת א) מַה שְׁהִיָּה כְּכֹר הוּא (נִקְרָא שְׁמוֹ ל"ג) וְאֲשֶׁר לֵהִיּוֹת וְגוֹ'. מַה שְׁהִיָּה כְּכֹר, הֵינּוּ דִתְנִינָן, עַד לָא בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָאִי עֲלָמָא, הָוָה בְּאִרֵּי עֲלָמִין וְחָרִיב לֹון, עַד (דף ט"א ע"ב) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק בְּרַעוּתֵיהּ, לְמַבְרֵי הָאִי עֲלָמָא, וְאִמְלִיךְ בְּאוּרֵייתָא. כְּדִין אֲתַתְּקֵן הוּא בְּתַקּוּנָיו, וְאֲתַעַטֵּר בְּעֻטְרוֹי, וּכְבָרָא הָאִי עֲלָמָא. וְכָל מַאי דְאֲשְׁתַּכַּח בְּהָאִי עֲלָמָא, הָא הָוָה קָמִיָּה, (וְהָא סָלִיק מִקָּמִיָּה) וְאֲתַתְּקֵן קָמִיָּה.

וְחֵאנָא, כָּל אֵינּוֹן דְּבְרֵי עֲלָמָא, דְאֲשְׁתַּכַּחוּ בְּכָל דְרָא וְדָרָא, עַד לָא יִיתוּן לְעֲלָמָא, הָא הוּוּ קָמִיָּה קָמִיָּה בְּדִיוֹקְנֵיהוֹן. (וְהָכִי תֵאנָא) אֶפְלוּ כָּל אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין דְּבְנֵי נְשָׂא, עַד לָא יַחְתּוּן לְעֲלָמָא, כְּלָהוּ גְלִיפִין קָמִיָּה בְּרַקִּיעַא, בְּהָהוּא דְּיוֹקְנָא מִמֶּשׁ, דְּאֵינּוֹן בְּהָאִי עֲלָמָא. וְכָל מַה דְּאוּלְפִין בְּהָאִי עֲלָמָא, כְּלָא יָדְעוּ עַד לָא יִיתוּן לְעֲלָמָא. וְתַנִּינָא, הָאִי בְּאֵינּוֹן זַפְּאֵי קְשׁוּט.

וְכָל אֵינּוֹן דְּלֵא מִשְׁתַּפְּחִין זַפְּאִין בְּהָאִי עֲלָמָא, אֶפְלוּ תַפְּן, מִתְרַחֲקִין מִקָּמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָאֲלִין בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, וְדַחֲקִין שְׁעַתָּא, וְנַחְתִּין לְעֲלָמָא. וְהָהִיא נִשְׁמַתָּא דְלַהוֹן, הָא אוּלְפִנָא, כְּמָה דְּאֵינּוֹן קָשִׁי קְדָל בְּהָאִי עֲלָמָא, כְּךָ הוּוּ עַד לָא יִיתוּן לְעֲלָמָא, וְתַהוּא חוּלְקָא קְדִישָׁא דְיַהֲב לֹון רְמָאן לֵיהּ,

ונטמאים באותו נקב תהום רבה, ונוטלים חלקם משם, ודוחקים את השערה ויורדים לעולם. אם זוכה אחר כך ושב בתשובה לפני רבונו - הוא נוטל את אותו חלק שלו ממש. זהו שכתוב, (קהלת ו) מה שהיה כבר (נקרא שמו) הוא, (שם א) ואשר להיות וגו' כבר היה.

בא ראה, לא נמצאו כמו בני אהרן בישראל, פרט למשה ואהרן, והם נקראו אצילי בני ישראל. ועל שטעו לפני המלך הקדוש מתו. וכי הקדוש ברוך הוא רצה לאבדם? והרי שנינו בסוד המשנה, שהקדוש ברוך הוא עושה חסד עם הכל, ואפלו את רשעי העולם אינו רוצה לאבדם, וצדיקי האמת הללו, היעלה על דעתך שנאבדו מן העולם?! איפה הזכות שלהם? איפה הזכות של אביהם, וזכותו של משה גם כן? ואיך הם נאבדו?

א"ל כן למדנו מהמאור הקדוש, שהקדוש ברוך הוא חס על פבדום, ונשרף גופם בפנים, ונשמתם לא נאבדה, והרי בארנו. ובה ראה, טרם שמתו בני אהרן, כתוב (שמות ו) ואלעזר בן אהרן לקח לו וגו', נקרא שמו פנחס, שהיה עתיד לתקן את העקם. זהו שכתוב ואשר להיות כבר היה.

ורמנו, כל צדיקי האמת טרם שיבאו לעולם, כלם מתקנים למעלה ונקראים בשמות. ורשבי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, היה מזמן לפני הקדוש ברוך הוא ונמצא עמו, והקדוש ברוך הוא קרא אותו בשמו, אשרי חלקו למעלה ולמטה, עליו כתוב (משלי ב) ישמח אביך ואמך. אביך - זה הקדוש ברוך הוא. ואמך - זו כנסת ישראל.

ואזלין ושאטין ואסתאבון, ביה הוא ניקבא דתהומא רבא, ונטלי חולקיהון מתמן, ודחקין שעתא ונחתי לעלמא. אי זכי לבתר, ותב בתיובתא קמי מאריה, הוא נטיל ההוא חולקא דיליה ממש, הדא הוא דכתיב, מה שהיה כבר (נקרא שמו) הוא ואשר להיות וגו' כבר היה.

תא חזי בני אהרן לא אשתכחו בישראל פוותיהו, בר משה ואהרן, ואינון אקרוין אצילי בני ישראל. ועל דטעו קמי מלפא קדישא, מיתו. וכי קדשא בריה הוא בעא לאובדא לון, והא תנינן ברזא דמתניתין, דקודשא בריה הוא עבד חסד בכלא, ואפילו ברשיעי עלמא לא בעי לאובדא לון. והני זפאי קשוט סלקא דעתך דאינון אתאבידו מעלמא, זכותא דלהון אן הוא. זכותא דאבוהון אן הוא. זכותא דמשה הכי נמי. ואינון היך אתאבידו.

א"ל הכי אוליפנא מבוצינא קדישא, דקודשא בריה הוא חס על יקרא דלהון, ואתוקד גרמיהון לגו, ונשמיתהון לא אתאבידו, והא אוקימנא. ותא חזי עד לא מיתו בני אהרן כתיב, (שמות ו) ואלעזר בן אהרן לקח לו וגו', אקרי שמייה פנחס, דהוה זמין לאתתקנא עקימא, הדא הוא דכתיב ואשר להיות כבר היה.

ותאנא, פלהו זפאי קשוט, עד לא ייתון לעלמא, פלהו אתתקנו לעילא, ואקרוין בשמהן. ורבי שמעון בן יוחאי, מן יומא דברא קדשא בריה הוא עלמא, הוה אזדמן קמי קדשא בריה הוא, ואשתכח עמיה. וקודשא בריה הוא קרי ליה בשמיה, זפאה חולקיה לעילא ותתא, עליה כתיב (משלי כג) ישמח אביך ואמך, אביך: דא קדשא בריה הוא. ואמך: דא כנסת ישראל.

פָּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, (שיר א) עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה פָּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים בְּשִׁעָה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה נִמְצָא וּמִזְמָן בְּהַר סִינַי לְתַת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ, יִשְׂרָאֵל נִתְּנוּ וְהָעָלוּ רִיחַ טוֹב שֶׁעָמַד וְהִגָּן עֲלֵיהֶם לְדוֹרוֹ דוֹרוֹת, וְאָמְרוּ (בראשית א) כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. דָּבָר אַחֵר עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ - בְּעוֹד שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל תּוֹרָה מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּנְחַקְקָה בְּשָׁנֵי לוחות אֲבָנִים, עָזְבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת אוֹתוֹ רִיחַ טוֹב שֶׁהָיָה מִתְעַטֵּר עֲלֵיהֶם, וְאָמְרוּ לְעַגְלָה, אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל.

עֲכָשׁוּ פְּסוּק זֶה הוּא בְּסוּד הַחֲכָמָה. בֹּא רֵא, כְּתוּב (בראשית ב) וַיִּקְרַע יִצְחָק מַעֲדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. הַנִּקְרָה הַזֶּה הַתְּפִשֵׁט לְצַדִּדְיוֹ, בְּשִׁעָה שֶׁמְזַדְּדוּג עִמוֹ בְּזוּיָג שְׁלֹם, כְּאֲשֶׁר הָעֵדָן הַזֶּה (וויג) בְּאוֹתוֹ נִתְּיָב שְׁלֵא נִדְעָה לְמַעַלָּה וְלִמְטָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז) נִתְּיָב לֹא יָדְעוּ עֵיט. וְנִמְצָאוּ בְּרִצּוֹן שְׁלֵא נִפְרָדִים תְּמִיד אֶחָד מֵאֶחָד. אִזּוֹ יוֹצְאִים מְעִינּוֹת וּנְחָלִים וּמַעֲטָרִים אֶת הַבֵּן הַקְדוּשׁ בְּכָל אוֹתָם הַכְּתָרִים, וְאִזּוֹ כְּתוּב (שיר א) בְּעֵטְרָה שֶׁעֲטָרָה לוֹ אִמּוֹ, וְכִאֲתָה שֶׁעָה יִרַשׁ אוֹתוֹ בֶּן יִרְשֵׁת אָבִיו וְאִמּוֹ, וְאִזּוֹ הוּא הַשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוֹתוֹ עֲנַג וְתַפְנוּקָה.

וְכִמְנַנּוּ, בְּשִׁעָה שֶׁהַמְלִיךְ הָעֲלִיּוֹן בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִים יוֹשֵׁב בְּעֵטְרוֹתָיו, אִזּוֹ כְּתוּב, עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. זֶה הַיְסוּד שֶׁמוֹצֵיא בְּרִכּוֹת לְזוּג אֶת הַמְלִיךְ הַקְדוּשׁ עִם הַגְּבִירָה (בְּדִרְגָּה הַזֹּאת), וְאִזּוֹ נִתְּנוֹת בְּרִכּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, (ויוצאים) וּמִתְבָּרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְעַכְשָׁיו הָרִי הַמְּאֹר הַקְדוּשׁ מִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹת הַדִּרְגָּה הַזֹּאת, הוּא וְהַחֲבָרִים מַעֲלִים תְּשֻׁבּוֹת

פָּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר (שיר השירים א) עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. הַאי קָרָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּא, בְּשִׁעָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֶׁתְּכַח וְזִמִּין בְּטוֹרָא דְסִינַי, לְמִיָּהֵב אוּרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל, נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ, יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה וְסִלְקוּ רִיחָא טַב, דְקָאִים וְאָגִין עֲלֵיהוּ לְדָרֵי דְרִין. וְאָמְרוּ, (שמות כד) כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יי' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. דָּבָר אַחֵר עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ, בְּעוֹד דְסִלְקֵי מֹשֶׁה לְקַבֵּל אוּרִיָּתָא מִקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲתַחֲקֵק בְּתַרִּי לִוְחֵי אֲבָנִין, יִשְׂרָאֵל שְׁבָקוּ הַהוּא רִיחָא טַבָּא דְהוּא מִתְעַטֵּר עֲלֵיהוּ, וְאָמְרוּ לְעַגְלָה, אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל.

הַשְׁתָּא הַאי קָרָא בְּרִצָּא דְחֲכָמָתָא הוּא, תָּא חֲזִי, כְּתִיב (בראשית ב) וַיִּקְרַע יִצְחָק מַעֲדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, הַאי נִהְרָא אֲתַפְּשֵׁט בְּסִטְרוֹי, בְּשִׁעָתָא דְמְזַדְּדוּג עִמִּיהָ בְּזוּיָגָא שְׁלִים, כְּדִין הַאי עֵדָן (וויג) בְּהַהוּא נִתְּיָב, דְלֹא אֲתִידַע לְעִילָא וְתַתָּא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (איוב כח) נִתְּיָב לֹא יָדְעוּ עֵיט. וְאֲשֶׁתְּכַחוּ בְּרַעוּתָא דְלֹא מִתְפָּרְשֵׁן תְּדִירָא חַד מִחַד. כְּדִין נִפְקִין מְבוּעֵין וּנְחָלִין, וּמַעֲטָרִין לְבֵן קְדִישָׁא, בְּכָל אֵינּוֹן כְּתָרִין, כְּדִין כְּתִיב (שיר השירים ג) בְּעֵטְרָה שֶׁעֲטָרָה לוֹ אִמּוֹ. וּבְהַהוּא שֶׁעָתָא יִרִית הַהוּא בֶּן אַחְסָנָתָא דְאָבוּי וְאִמִּיהָ, כְּדִין הוּא אֲשֶׁתַּעֲשַׁע, בְּהַהוּא עֲנוּגָא וְתַפְנוּקָא.

וְתָאנָא, בְּשִׁעָתָא דְמִלְכָּא עֲלָאָה בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִין, יִתְיָב בְּעֵטְרוֹי, כְּדִין כְּתִיב עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. דָּא יְסוּד דְאִפִּיק בְּרַכָּאן לְאִזְדוּגָא מִלְכָּא קְדִישָׁא (דף ס"ב ע"א) בְּמִטְרוֹנִיתָא. (בְּהַא דְרִיָּא) וְכְדִין אֲתִיָּהֲבוֹן בְּרַכָּאן בְּכִלְהוּ עֲלִמִין, (וּנְחָלִין) וּמִתְבָּרְכֵן עֲלֵאִין וְתַתָּאִין. וְהַשְׁתָּא הָא בּוֹצִינָא קְדִישָׁא מִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹי דְהַאי דְרָגָא, וְהוּא וְחֲבָרִיָּא סִלְקוּ

ממטה למעלה, והיא מתעטרת באותן התשבחות. עכשו יש להוציא ברכות לכל החברים ממעלה למטה בדרגה הקדושה הזו, ורבי אלעזר (שרבי אלעזר) בנו יאמר מאותם הדברים המעלים שלמד מאביו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה וגו', ונאספו שמה כל העדרים וגו'. יש להסתפל בפסוקים הללו, והם בסוד החכמה שלמדתי מאבא, וכך למדתי: וירא והנה באר בשדה, איזו באר? זהו שכתוב (במדבר כא) באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם. והנה שם שלשה עדרים צאן רבצים עליה, אלו הם נצח סוד יסוד, שאלו הם הרובצים עליה ועומדים עליה. ומאלה מתמלאת הבאר הזו בברכות.

כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, שהרי מהבאר הזו נזונים עליונים ותחתונים (עלמות תחתונים), וכלם מתברכים באחד. והאבן גדולה על פי הבאר, זהו הדין הקשה שעומד עליה מהצר האחר להניק לה (ממנה). ונאספו שמה כל העדרים, אלו הם ששת כתרי המלך שכלם מתפנסים ומשפיעים ברכות מראש המלך ומריקים לתוכה. וכשכלם מתברכים באחד להריק בה, אז פתוב וגללו את האבן מעל פי הבאר, מנדיין (גוללים) את אותו הדין הקשה ומעבירים אותו ממנה.

והשקו את הצאן, מריקים ברכות מאותה באר לעליונים ולתחתונים. אחר כך - והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה. ושב אותו הדין למקומו, משום שצריך לו לבשם את העולם ולתמן העולם. ועכשו הרי הקדוש ברוך הוא מריק עליכם ברכות ממעין הנחל, ומכם מתברכים

תשבחן מתתא לעילא, והיא מתעטרא באינון תשבחן. השתא אית לאפקא ברכאן לכלהו חבריאי מעילא לתתא, בהאי דרגא קדישא, ורבי אלעזר (ס"א רבי אלעזר) בריה לרמא מאינון מלין מעליין דאוליף מאבוי.

פתח רבי אלעזר ואמר, (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה וגו'. ונאספו שמה כל העדרים וגו'. הני קראי אית לאסתפלא בהו, וברזא דחכמתא אינון, דאוליפנא מאבא, והכי אוליפנא, וירא והנה באר בשדה, מאן באר. דא הוא דכתיב, (במדבר כא) באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם. והנה שם שלשה עדרים צאן רובצים עליה, אלין אינון נצח הוד יסוד, דאלין אינון רביעין עליה, וקיימין עליה, ומאלין אתמליא ברכאן ההיא באר.

כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, דהא מן האי באר אתזנו עלאין ותתאין (נ"א עלמין תתאין), ומתברכאן פלהו פחדא. והאבן גדולה על פי הבאר, דא הוא דינא קשיא, דקיימא עליה מסטרא אחרא לינקא לה (נ"א מינה). ונאספו שמה כל העדרים, אלין אינון שית כתרי מלפא, דמתפנשי כלהו, ונגדי ברכאן מרישא דמלפא, ומריקן בה. וכד אתחבראן פלהו כחדא לארקא בה, פתיב וגללו את האבן מעל פי הבאר, מנדיין (ס"א מנדיין) לההוא דינא קשיא, ומעברן ליה מינה. והשקו את הצאן, מריקין ברכאן מההיא באר, לעלאין ותתאין לבתר והשיבו את

האבן על פי הבאר למקומה. תב ההוא דינא לאתריה, בגין דאצטריך ליה לבשמא עלמא, ולתקנא עלמא. והשתא הא קדשא בריך הוא אריק עלייכו ברכאן, ממבושא דנחלא, ולתמן העולם. ועכשו הרי הקדוש ברוך הוא מריק עליכם ברכות ממעין הנחל, ומכם מתברכים

וּמְנַיִּיכוּ כָּל בְּנֵי דְרָא מִתְּפָרְכִין. זַפְאָה חוּלְקִיכוֹן
בְּעֵלְמָא דִין, וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי עֲלִיִּיכוּ כְּתִיב, (ישעיה
נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קמט) יַעֲלוּ
חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם
וְגו', תֵּאֲנָא בְּתַלְיִסַר מְכִילָן, אֲתַקְשֵׁר קִשְׂרָא
דְּמַהִימְנוּתָא, לְאִשְׁתַּפְּחָא בְּרַכָּאן לְכֹלָא. וְכָל
מַהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתַלְתָּא
אֲסִתִּימוּ. וְעַל הָאֵי, בְּתַלְיִסַר מְכִילָן, אִוְרִייתָא
מִתְעַטְרָא, כְּמָה דְאִוְקִימְנָא מְקַל וְחוֹמֵר
וּמַגְזֵרָה שְׁוֵה וְכו', וְכַמָּה זְמַנִּין אִוְקִימְנָא הָאֵי.
וּשְׁמָא קְדִישָׁא בְּהָאֵי מִתְעַטְרָא.

תָּא חֲזִי, בְּהָאֵי שַׁעֲתָא דְבַעָא יַעֲקֹב, דִּיתְפָּרְכוּן
בְּנוֵי בְּשָׂמָא (ס"א בְּקִשְׂרָא) דְּמַהִימְנוּתָא. מַה
כְּתִיב, (בראשית מט) כָּל אֱלֹהֵי שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שָׁנִים
עָשָׂר וְזֹאת, הָא תַלְיִסַר, דְּאִשְׁתַּתַּף עִמָּהוֹן
שְׁכִינְתָא, וְאִתְקִימוּ בְּרַכָּאן. וְהֵינְנוּ דְכְּתִיב,
אִישׁ אֲשֶׁר כִּבְרַכְתּוּ בְּרַךְ אוֹתָם. מְאִי כִּבְרַכְתּוּ.
בְּהָאֵי דִּוְגְמָא דְלַעִילָא, כִּבְרַכְתּוּ דְכָל מְכִילָא
וּמְכִילָא.

וְתֵאֲנָא, כָּל אֵינּוֹן מְכִילִין סְלָקִין, וּמִתְעַטְרִין
וְנִיחִין בְּרִישָׁא חָדָא, וְתַמָּן מִתְעַטְרָא
רִישָׁא דְמַלְפָּא, הַהוּא דְאִקְרִי בְּדַרְגָּא עֲלָאָה
דְּחֲסִידוּת. וְחֲסִידִים, יִרְתִּין כָּל הַהוּא כְּבוֹד
דְּלַעִילָא, דְכְּתִיב יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד, בְּהָאֵי
עֵלְמָא. יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם בְּעֵלְמָא דְאִתִּי.
רוּמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנָם, דִּינְדַעִין לְקִשְׂרָא קִשְׂרָא
דְּמַהִימְנוּתָא פְּדָקָא יְאוּת, וְכַדִּין חֲרִב פִּיפִיּוֹת
בְּיָדָם. מְאֵן חֲרִב פִּיפִיּוֹת. דָּא הוּא חֲרִב לָהּ,
חֲרַבָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פִּיפִיּוֹת: לְהִיטָא
בְּתַרִּין דִּינִין. וְלָמָּה. לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בְּגוֹיִם וְגו'.
וְהָא רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאִיר, כִּתְרָא דְחֶסֶד, רִישָׁא
עֲלָאָה. בְּגִין כּוֹן כְּבוֹד דְלַעִילָא יִרִית, וְהוּא

כָּל בְּנֵי הַדּוֹר. אֲשֶׁרִי חֲלַקְכֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלִיכֶם
כְּתוּב (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה'
וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים
קמט) יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ
עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְגו'. לְמַדְנוּ, בִּי"ג
מִדּוֹת נִקְשֵׁר קִשְׂרָא הָאֲמוּנָה,
שִׁימְצָאוּ בְּרֻכּוֹת לְכָל. וְכָל אֲמוּנָתוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּרוֹ
בְּשֵׁלֶשׁ. וְעַל זֶה בְּשֵׁלֶשׁ עֲשָׂרָה
מִדּוֹת מִתְעַטְרַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ מְקַל וְחוֹמֵר וּמַגְזֵרָה שְׁוֵה
וְכו', וְכַמָּה פְּעָמִים בְּאַרְנוֹ אֵת זֶה,
וְהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ מִתְעַטֵּר בָּזֶה.

בֵּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂרָצָה
יַעֲקֹב שִׁיתְפָּרְכוּ בְּנוֵי בֵּשָׁם (בְּקִשְׂרָא)
הָאֲמוּנָה, מַה כְּתוּב? (בראשית מט)
כָּל אֱלֹהֵי שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שָׁנִים עָשָׂר
וְזֹאת - הֲרִי שְׁלֹשָׁה עֲשָׂר,
שֶׁהַשְּׁתַּתַּפָּה עִמָּהֶם שְׁכִינָה
וְהִתְקַיְּמוּ הַבְּרֻכּוֹת. וְהֵינְנוּ שְׁכִינְתּוֹ
אִישׁ אֲשֶׁר כִּבְרַכְתּוּ בְּרַךְ אוֹתָם. מַה
זֶה כִּבְרַכְתּוֹ? בְּאוֹתָהּ דְּגִמָּא שֶׁל
מַעֲלָה, כִּבְרַכְתָּהּ שֶׁל כָּל מְדָה
וּמְדָה.

וְלִמְדֵנוּ, כָּל אוֹתָן מִדּוֹת עוֹלוֹת
וּמִתְעַטְרוֹת וְנִחוֹת בְּרֵאשׁ אַחַד,
וְשֵׁם מִתְעַטֵּר רֵאשׁ הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ
שֶׁנִּקְרָא בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה שֶׁל
חֲסִידוּת, וְהַחֲסִידִים יוֹרְשִׁים כָּל
אוֹתוֹ הַכְּבוֹד שֶׁלְמַעֲלָה, שְׁכִינְתּוֹ
יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד - בְּעוֹלָם
הַזֶּה, יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם -
בְּעוֹלָם הַבָּא. רוּמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנָם
- שִׁיּוּדָעִים לְקִשְׂרָא אֵת קִשְׂרָא
הָאֲמוּנָה בְּרֵאשׁוֹ, וְאֵז חֲרִב פִּיפִיּוֹת
בְּיָדָם. אִיזוֹ חֲרִב פִּיפִיּוֹת? זֹהִי
חֲרִב לָהּ, חֲרַבּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. פִּיפִיּוֹת - לוֹהֲטֵת בְּשֵׁנֵי
דִּינָיִם. וְלָמָּה? לַעֲשׂוֹת נְקָמָה
בְּגוֹיִם וְגו'.

וְהֲרִי רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאִיר, כִּתְרָא
הַחֶסֶד, הֲרֵאשׁ הַעֲלִיּוֹן, מִשׁוּם כּוֹן

יִרְשׁ אֶת הַכְּבוֹד שֶׁלְמַעֲלָה, וְהוּא
קָשֶׁר קָשֶׁר עֲלִיּוֹן, קָשֶׁר קְדוּשׁ,
קָשֶׁר הָאָמוּנָה. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עַל
הַשְּׁלֶחֶן הַזֶּה נֶאֱמַר, (יחזקאל מא) זֶה
הַשְּׁלֶחֶן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. קָם רַבִּי
פְּנַחֵס וְנָשַׁק לוֹ וּבִרְךָ אוֹתוֹ, וְנָשַׁק
לְרַבִּי אֶלְעָזָר וּלְכָל הַחֲבָרִים וּבִרְךָ
אוֹתָם. נִטַּל פּוֹס וּבִרְךָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרֹף לִפְנֵי
שְׁלֶחֶן נֶגֶד צַרְרֵי וְגו'. לְשִׁבוֹ (שְׁמַחוּ)
שֵׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהָיוּ כָּל
הַחֲבָרִים שְׂמֵחִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה,
וְשִׂמְחָתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׂמֵעוֹן הִיְתָה
רַבָּה. לָקַח רַבִּי פְּנַחֵס אֶת רַבִּי
אֶלְעָזָר, וְלֹא עָזַב אוֹתוֹ כָּל אוֹתוֹ
הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה, וְהָיָה שְׂמֵחַ
עִמּוֹ. קָרָא עָלָיו, (ישעיה נח) אִז
תִּתְעַנֵּג עַל ה'. כָּל הַשְּׂמֵחָה וְהַעֲנֵג
הַיְתָר הַזֶּה - שֶׁל חִלְקֵי הוּא, (על
זֶה שְׁעִמִּי הוּא, עַל זֶה כְּתוּב (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי
הָעַם שִׂכְּבָה לוֹ וְגו') עֲתִידִים בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם לְהַכְרִיז עָלַי: אֲשֶׁרִי חִלְקָה
רַבִּי פְּנַחֵס, שְׂאֵתָה זְכִיתָ לְכָל זֶה,
שְׁלוֹם לָךְ וְשְׁלוֹם לְעוֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ
אֶלְהִידֶךָ. הַשְּׂפִימוּ לְלַכְתּוֹ. קָם רַבִּי
פְּנַחֵס וְאָחַז בְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא
הִשְׁאִיר אוֹתוֹ לְלַכְתּוֹ. לָוָה רַבִּי
פְּנַחֵס אֶת רַבִּי שְׂמֵעוֹן וּבִרְכוּ, וְאֵת
כָּל הַחֲבָרִים. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים,
אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׂמֵעוֹן לְחֲבָרִים,
(תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לֵה'.

בָּא רַבִּי אַבָּא וְשָׂאל, כְּתוּב וְנִתַּן
אֶהְרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרֻלוֹת
וְגו'. הַגְּרֻלוֹת הַלְלוּ לָמָּה? וְאֶהְרֹן
לָמָּה לוֹ לְתַת גְּרֻלוֹת? וְהַפְּרָשָׁה
הַזֹּאת לָמָּה? וְהָרִי לְמַדְּנֵנוּ לִפְנֵי
מִוְרָנוּ אֶת סֵדֶר הַיּוֹם, וְהָרִי רוּצִים
לְדַעַת.

פְּתַח רַבִּי שְׂמֵעוֹן וְאָמַר, (בראשית
מב) וַיִּקַּח מֵאֵתָם אֶת שְׂמֵעוֹן וַיַּאֲסֵר
אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. וְכִי מָה רָאָה יוֹסֵף
לְקַחְתָּ אֶת שְׂמֵעוֹן עִמּוֹ יוֹתֵר
מֵאֲחֵיו? אֵלֹא אָמַר יוֹסֵף בְּכָל מְקוֹם שְׂמֵעוֹן (ולוי) הוּא (הם) פְּתִיחַת הַדִּין, וְאוֹתָהּ הִשְׁעָה שֶׁהִלְכְּתִי

קָשֶׁר קָשֶׁר עֲלָאָה, קָשֶׁרִי קְדִישָׁא, קָשֶׁרִי
דְמַהִימְנוּתָא. זַפְּאָה חוּלְקִיָּה בְּעֲלָמָא דִּין
וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי. עַל הָאֵי פְתוּרָא אֲתִמַּר, (יחזקאל
מא) זֶה הַשְּׁלֶחֶן אֲשֶׁר לִפְנֵי יי'. קָם רַבִּי פְּנַחֵס,
וְנָשַׁק לֵיהּ, וּבִרְךָ לֵיהּ, וְנָשַׁק לְרַבִּי אֶלְעָזָר,
וּלְכָלֵהוּ חֲבָרֵיִיא, וּבִרְךָ לוֹן, נִטַּל פּוֹסָא וּבִרְךָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרֹף לִפְנֵי שְׁלֶחֶן נֶגֶד
צוֹרְרֵי וְגו', יִתְבוּ (ס"א ח"ד) תִּמְזֵן, כָּל הַהוּא
יוֹמָא, וְהוּוּ חֲבָרֵיא כְּלֵהוּ חֲדָאן (דף ט"ב ע"ב) בְּמִלֵּי
דְאוּרֵיִיתָא, וְחֲדוּתָא דְרַבִּי שְׂמֵעוֹן הָוָה סְגִי.
נִטַּל רַבִּי פְּנַחֵס לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא שִׁבְקִיהָ כָּל
הַהוּא יוֹמָא וְכָל לַיְלָא, וְהוּוּ חֲדֵי עַמִּיָּה, קָרָא
עָלֵיהּ, (ישעיה נח) אִז תִּתְעַנֵּג עַל יי', כָּל חֲדוּתָא
וְעִנּוּגָא יִתִּירָא דָא דְחוּלְקֵי הוּא, (על דָא רְעַמִּי הוּא עַל
דָא כְּתִיב (תהלים קמ"ד) אֲשֶׁרִי תַעֵם שִׁכְּבָה לוֹ וְגו') זְמִינִין בְּהַהוּא
עֲלָמָא לְאַכְרִיזָא עָלֵי, זַפְּאָה חוּלְקֵי רַבִּי פְּנַחֵס,
דְאַנְתָּ זְכִיתָ לְכָל הָאֵי, (דברי הימים א יב) שְׁלוֹם לָךְ
וְשְׁלוֹם לְעוֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֶלְהִידֶךָ. אֲשִׁפִּימוּ
לְמִיזַל, קָם רַבִּי פְּנַחֵס וְאָחִיד בֵּיהּ בְּרַבִּי אֶלְעָזָר,
וְלֹא שִׁבְקִיהָ לְמִיָּהּ. אוֹזִיף רַבִּי פְּנַחֵס לְרַבִּי
שְׂמֵעוֹן וּבִרְכִיָּהּ, וּלְכָלֵהוּ חֲבָרֵיִיא. עַד יְהוּוּ
אִזְלֵי אָמַר לָהֵו רַבִּי שְׂמֵעוֹן לְחֲבָרֵיִיא, (תהלים קיט)
עֵת לַעֲשׂוֹת לִיִּי.

אֲתָא רַבִּי אַבָּא וְשָׂאִיל, כְּתִיב וְנִתַּן אֶהְרֹן עַל
שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרֻלוֹת וְגו'. הֲנִי עֲדָבִין
לָמָּה. וְאֶהְרֹן לָמָּה לֵיהּ לְמִיָּהּ עֲדָבִין. וּפְרָשְׁתָּא
דָא לָמָּה. וְהָא אוֹלִיפְנָא קָמִי דְמַר סְדָרָא
דְיוֹמָא, וְהָאֵי בְּעִינָא לְמַנְדַּע.

פְּתַח רַבִּי שְׂמֵעוֹן וְאָמַר, (בראשית מב) וַיִּקַּח מֵאֵתָם
אֶת שְׂמֵעוֹן וַיַּאֲסֹר אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. וְכִי
מָה חָמָא יוֹסֵף לְמִיָּסֵב לְשְׂמֵעוֹן עַמִּיָּה יִתִּיר
מֵאֲחֵוּהִי. אֵלֹא, אָמַר יוֹסֵף, בְּכָל אֲתֵר
מֵאֲחֵיו? אֵלֹא אָמַר יוֹסֵף בְּכָל מְקוֹם שְׂמֵעוֹן (ולוי) הוּא (הם) פְּתִיחַת הַדִּין, וְאוֹתָהּ הִשְׁעָה שֶׁהִלְכְּתִי

שְׁמַעוֹן (ולוי) פְּתִיחוּתָא דְדִינָא אִיהוּ (אוינו), וְהֵיא שְׁעֵתָא דְאִזְלִנָא מֵאֲבָא לְגַבֵּייהוּ דְאָחִי, שְׁמַעוֹן פְּתַח בְּקִדְמִיתָא בְּדִינָא, הָדָא הוּא דְכֹתִיב, (בראשית לו) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלוּמוֹת הַלְזָה בָּא וְעַתָּה לְכוּ וְגו'. אַחַר כֵּךְ בְּשִׁכְם, (בראשית לד) וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמַעוֹן וְלוֹי, כָּלֶם בְּדִין הָיוּ. טוֹב לְקַחַת אֶת זֶה, וְלֹא יַעִיר קִטְטָה עִם כָּל הַשְּׂבָטִים. בְּדִינָא הוּוּ. טַב לְמִיסַב דָּא, וְלֹא יִתְעַר קִטְטוּתָא בְּכֻלְהוּ שְׂבָטִין.

וְתַנְיִן, מָאי קָא חָמָא שְׁמַעוֹן לְאִזְדוּגָא בְּלוֹי יַתִּיר מִכָּלָא. וְהָא רְאוּבֵן הָוֵה אַחוּהַ וְסַמְיָ לִיה, אֶלָּא שְׁמַעוֹן חָמָא וַיַּדַּע דְלוֹי מִסְטָרָא דְדִינָא קִשְׂיָא יַתִּיר אֲתַאֲחַד. אָמַר נִתְעַרְבַּ חַד בְּחַד וְאֲנִן נְחָרִיב עַלְמָא. מָה עֲבַד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, נָטַל לִיה לְחוּלְקִיהָ לְלוֹי, אָמַר מִכָּאן וְלְהֵלְאָה שְׁמַעוֹן לִיתִיב בְּקוּפְטִירָא בְּהֵדִיָּה בְּלַחֲדוּי.

תַּאנָּא בְּסְטָרָא דְאִמָּא, תַּרְיִן גְּרַדִּינֵי טְהִירִין (כ"א תריסין) אֲתַאֲחַדְדֵן בִּידָא שְׁמַאֲלָא, וְהָא אוּקִימָנָא דְאִינוּן מְאֲלִילֵי אַרְעָא בְּכָל יוּמָא וַיּוּמָא, וְהֵינּוּ רְזָא דְכֹתִיב, (יהושע ב) שְׁנַיִם אַנְשִׁים מְרַגְלִים.

וְתַאנָּא, זַפְאָה חוּלְקִיהוּן דְיִשְׂרָאֵל יַתִּיר מִכָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעֵי לְדַפְאָה לְהוּ, וְלִרְחֵמָא עַלֵּיהוּ, דְאִינוּן חוּלְקִיהַ וְעַדְבִּיהַ, הָדָא הוּא דְכֹתִיב (דברים לב) כִּי חָלַק יְי' עִמּוֹ וְגו', וְכֹתִיב (דברים לב) יִרְפִּיבְהוּ עַל בְּמַתִּי אַרְצָן. עַל בְּמַתִּי אַרְצָן דִּיִּיקָא. דְהָא אִינוּן אֲתַאֲחַדְדֵן לְעִילָא לְעִילָא. וְעַל דָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דִּילֵיהַ אֲתַדְבֵּק בְּהוּ, הָדָא הוּא דְכֹתִיב, (מלאכי א) אֶהְבַּתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְי', וְכֹתִיב (דברים ז) כִּי מֵאֲהַבְתִּי יְי' אֶתְכֶם וְגו', וּמִגּוֹ רְחִימוּתָא יַתִּירָא דְרַחֲמִים לְהוּ, יַהֲב לֹזֵן יוּמָא

מֵאֲבִי אֶל אָחִי, שְׁמַעוֹן פְּתַח בְּרֵאשׁוּנָה בְּדִין, זְהוּ שְׁפָתוֹב (שם לו) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלוּמוֹת הַלְזָה בָּא וְעַתָּה לְכוּ וְגו'. אַחַר כֵּךְ בְּשִׁכְם, (שם לד) וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמַעוֹן וְלוֹי, כָּלֶם בְּדִין הָיוּ. טוֹב לְקַחַת אֶת זֶה, וְלֹא יַעִיר קִטְטָה עִם כָּל הַשְּׂבָטִים.

וְשַׁנְיָנוּ, מָה רָאָה שְׁמַעוֹן לְהַזְדוּגָא עִם לוֹי יוֹתֵר מִכָּל, וְהָרִי רְאוּבֵן הָיָה אָחִיו וְסַמְיָ לוֹ? אֶלָּא שְׁמַעוֹן רָאָה וַיַּדַּע שְׁלוֹי בָּא מִצַּד הַדִּין, וְשְׁמַעוֹן נֶאֱחָז יוֹתֵר בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה. אָמַר, נִתְעַרְבַּ אַחַד עִם אַחַד, וְאֲנִן נְחָרִיב אֶת הָעוֹלָם. מָה עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? נָטַל לְחַלְקוֹ אֶת לוֹי וְאָמַר: מִכָּאן וְהֵלְאָה שְׁיִשְׁב שְׁמַעוֹן עִם שְׁלֹשֶׁת הַגְּבוּרָה עִמּוֹ לְבַדוּ.

לְמַדְנֵנוּ, בְּצַד הָאֵם שְׁנֵי שׁוֹמְרִים חוֹקְרֵי דִין (מגנים) אַחֲזוּיִם בְּיַד שְׁמַאל, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שְׁהֵם מְרַגְלִים אֶת הָאָרֶץ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְהֵינּוּ סוּד הַפְּתוּב, (יהושע ב) שְׁנַיִם אַנְשִׁים מְרַגְלִים.

וְשַׁנְיָנוּ, אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָם שַׁל יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְטַהַר אוֹתָם וְלִרְחַם עֲלֵיהֶם, שְׁהֵם חֲלָקוּ וְגוּרְלוּ. זְהוּ שְׁפָתוֹב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ וְגו'. וְכֹתוֹב (שם) יִרְפְּבֵהוּ עַל בְּמַתִּי אַרְצָן. עַל בְּמַתִּי אַרְצָן דְּוָקָא, שְׁהָרִי הֵם אַחֲזוּיִם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְעַל כֵּן אֶהְבְּתוּ שַׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִדְבַקְתּוּ בְּהֵם. זְהוּ שְׁפָתוֹב (מלאכי א) אֶהְבַּתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה', וְכֹתוֹב (דברים ז) כִּי מֵאֲהַבְתִּי ה' אֶתְכֶם וְגו'. וּמִתּוֹךְ הָאֶהְבָּה הִתְרַה שְׁאוּהַב אוֹתָם, נָתַן לָהֶם יוֹם אַחַד בְּשַׁנָּה לְטַהַר אוֹתָם וְלִזְכוֹת אוֹתָם מִכָּל חֲטָאֵיהֶם, שְׁפָתוֹב כִּי בְיוֹם הַזֶּה

חַד בְּשַׁתָּא לְדַכָּאָה לְהוּ,

וּלְזַפָּאָה לְהוּ מִכָּל חוֹבֵיהוֹן, דְּכַתִּיב, (ויקרא טו) כִּי בְיוֹם הַזֶּה וּגְו'. בְּגִין דִּיהוֹן זַפָּאִין בְּעֶלְמָא דִּין, וּבְעֶלְמָא דְאַתִּי, וְלֹא יִשְׁתַּפַּח בְּהוּ חוֹבָא. וְעַל דָּא בְיוֹמָא דָּא, מִתְעַטְרִין יִשְׂרָאֵל, וְשִׁלְטִין עַל כְּלָהוּ גְרַדִּינִין, וְעַל כְּלָהוּ טְהִירִין.

תַּאנָּא (ויקרא טז) וְנָתַן אֶהְרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת. וְנָתַן אֶהְרֹן, בְּגִין דְּאַתִּי מִסְטָרָא דְחֶסֶד. עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, עַל דִּיִּיקָא, בְּגִין דְּתַתְּבַסֵּם מְטְרוֹנִיתָא. גּוֹרֵל אֶחָד לִיְיָ וּגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזְאֵזֵל וְהָא תְרִין שְׁעִירִין אֵינוֹן, אֲמַאי חַד לִיְיָ. אֲלֹא אָמַר קֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא, יִתִּיב הָאִי גַבְּאִי, וְחַד זִיזֵל וְיִשׁוּט בְּעֶלְמָא, דְּאֶלְמְלִי תְרוּיֵיהוּ מְזִדְּוֹגֹן, לֹא יְכִיל עֶלְמָא לְמִסְבֵּל.

נָפַק הָאִי, אֲזִיל וְשָׂאט בְּעֶלְמָא, וְאַשְׁפַּח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּכַמְה פּוֹלְחָנִין, בְּכַמְה דְּרַגִּין, בְּכַמְה נְמוּסִין טְבֹן, לֹא יְכִיל לְהוּ, כְּלָהוּ שְׁלָמָא בִּינְיֵיהוּ, לֹא יְכִיל לְמִיעַל בְּהוּ בְּדִלְטוֹרָא. (אול וְשָׂאט בְּעֶלְמָא, וְאַשְׁפַּח לְיִשְׂרָאֵל כְּהַאי גּוֹנָא) (ג"א יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אוּף חַבִּי כְהַאי גּוֹנָא) הָאִי שְׁעִירָא אַחְרָא שְׁלַחִין לִיָּה בְּמִטּוֹלָא דְכָל חוֹבֵיֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל.

תַּאנָּא, כְּמָה חֲבִילִי טְרִיקִין מְזִדְּוֹגֹן (ג"א מְזִדְּוֹגֹן), דְּאֵינוֹן תַּחוֹת יְדֵיהּ, וּמְמַנֵּן לְאַלְלָא אֲרַעָא, עַל כָּל אֵינוֹן (דף ס"ג ע"א) דְּעֶבְרִין עַל פְּתַגְמֵי אוּרִיתָא. וְהָהוּא יוֹמָא, לֹא שְׁכִיחַ דִּילְטוֹרָא (ס"א פְּטָרָא) לְמִלְלָא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל. כַּד מְטָא הָאִי שְׁעִירָא לְגַבֵּי טוֹרָא, כְּמָה חִידוּ עַל חִידוּ מִתְבַּסְּמִין כְּלָהוּ בֵיהּ. וְהָהוּא גְרַדִּינָא דְנַפְיָק, אֶהְדֵּר וְאָמַר תּוֹשְׁבַחְתָּא דִּישְׂרָאֵל, קְטִיגוֹרָא אַתְעֵבִיד סְנִיגוֹרָא.

וְהָא חֲזִי, לָאוּ דָּא בְלַחוּדוּי הוּא, אֲלֹא בְכָל אַתְר דְּבַעֲיִין יִשְׂרָאֵל לְאַתְדַּכְּפָּא מִחוֹבֵיֵיהוּ, קֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא יְהִיב לוֹן עֵיטָא לְקִשְׂרָא מְאָרִי דְדִינָא, וְלְבַסְמָא לְהוּ בְּאֵינוֹן קְרַבְנִין וְעֶלְוֹן, דְּקַרְבִּין קָמִי

וּגְו', כְּדִי שְׁיֵהִיו צְדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יִמְצָא בָהֶם חֶטָּא. וְעַל כֵּן בְּיוֹם הַזֶּה מִתְעַטְרִים יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹלְטִים עַל כָּל חוֹקְרֵי הַדִּין וְעַל כָּל הַרוֹחוֹת. לְמַדְנֵוּ, וְנָתַן אֶהְרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת. וְנָתַן אֶהְרֹן, מְשׁוּם שְׂכָא מְצַד חֶסֶד. עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, בְּדִיוֹק עַל, כְּדִי שְׁתַּתְּבַּשֵּׁם הַגְּבִירָה. גּוֹרֵל אֶחָד לַה' וּגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזְאֵזֵל, וְהָרִי שְׁנֵי שְׁעִירִים הֵם. אֲזַ לְמָה אֶחָד לַה' ? אֲלֹא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִשָּׁב זֶה אֲצִלִּי, וְאֶחָד יִלְךְ וְיִשׁוּט בְּעוֹלָם, שְׁאֶלְמָלָא שְׁנֵיהֶם מְזִדְּוֹגִים, לֹא יְכוּל הַעוֹלָם לְסַבֵּל. יֵצֵא זֶה, הוֹלֵךְ וּמְשׁוּט בְּעוֹלָם, וּמוֹצֵא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַמְה עֲבוּדוֹת, בְּכַמְה דְּרַגּוֹת, בְּכַמְה הַנְּהַגוֹת טוֹבוֹת, וְלֹא יְכוּל לְהֶסֶם בֵּין כָּלֵם שְׁלוֹם, וְלֹא יְכוּל לְהַכְּנִס עֲמֵהֶם בְּמַלְשֵׁינוֹת. (הוֹלֵךְ וּמְשׁוּט בְּעוֹלָם וּמוֹצֵא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּצוּרָה הַזֹּאת) (אף יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כִּף בְּצוּרָה הַזֹּאת) אֶת הַשְּׁעִיר הַאֲחֵר שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ עִם מְשָׂא שֶׁל כָּל חֶטְאֵי יִשְׂרָאֵל. לְמַדְנֵוּ, כְּמָה קְבוּצוֹת מַחְבָּלִים מְזִדְּוֹגִים (מְזִדְּוֹגִים), שְׁהֵם תַּחַת יָדוֹ, וּמְמַנִּים לְרַגְלָא אֶת הָאֲרֶץ עַל כָּל אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ יוֹם לֹא מְצוּי הַמַּלְשִׁין (פְּתוּחִין) לְדַבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל. כְּשִׁמְגִיעַ הַשְּׁעִיר הַזֶּה אֶל הַקֶּר, כְּמָה שְׁמַחָה עַל שְׁמַחָה מִתְבַּשְּׂמִים כָּלֵם בּוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹמֵר שְׁיוּצָא חוּזֵר וְאוֹמֵר אֶת תְּשַׁבְּחַתְּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַקְּטָגוֹר נַעֲשֶׂה סְנִגוֹר. וְכֹא רָאָה, לֹא זֶה לְכַדוּ הוּא, אֲלֹא בְּכָל מְקוֹם שְׁרוּצִים יִשְׂרָאֵל לְהַטְהֵר מִחֶטְאֵיהֶם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָהֶם עֲצָה לְקַשֵּׁר אֶת בְּעִלֵּי הַדִּין וּלְבַשֵּׁם אוֹתָם בְּאוֹתָם

לְקִשְׂרָא מְאָרִי דְדִינָא, וְלְבַסְמָא לְהוּ בְּאֵינוֹן קְרַבְנִין וְעֶלְוֹן, דְּקַרְבִּין קָמִי

קדשא בריך הוא, וכדין לא יכלין לאבאשא. וההוא יומא יתיר על כלא, כמה דמבסמין ישראל לתתא לכלא, הכי מבסמין לכל אינון דאית להו דלטורא (כ"א פטרא) וכלא קרבנא הוא ופולחנא דקודשא בריך הוא.

תאנא, בההיא שעתא דכתיב, ולקח אהרן את שני השעירים וגו', מתעריין אינון בההוא יומא לעילא, ובעיין לשלטאה (נ"א לשטאה) ולמיפק בעלמא. פיון דכהנא מקרב אליו לתתא, מתקרבין אינון לעילא. פדין עדבין סלקין בכל סטרין, פהנא יהב עדבין לתתא, פהנא יהיב עדבין לעילא. כמה דחד אשתאר ביה בקודשא בריך הוא לתתא. וחד אפקין ליה ליההוא מדפרא, הכי נמי לעילא, חד אשתאר ביה בקודשא בריך הוא, וחד נפיק ושט בעלמא, ליההוא מדפרא עלאה, וחד בחד מתקשר.

בתיב (ויקרא טז) וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו'. בגין כך וסמך אהרן את שתי ידו, דקודשא בריך הוא יסתפם על ידו. על ראש השעיר החי, החי דייקא, לאכללא ההוא דלעילא. והתודה עליו את כל עונות, (ויקרא ה) כמה דכתיב (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה. ואוקימנא עליה, דאתדפי בר נש ואשתאר עליה פל ההוא חובא. אוף הכי והתודה עליו, בתר דאודי פהנא בגינייהו דישראל, עליו: פלומר, ישתארוון פלהו עליו.

אמר ליה רבי אבא, אי הכי והא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים, אמר ליה שאני הקא, דהתם לשעירים הוה קרבין קרבנא, ובגין כך לא כתיב ולא יזבחו עוד את ששם לשעירים היו מקריבים קרבן, ומשום כך לא כתוב ולא

קרבנות ועולות שקרבים לפני הקדוש ברוך הוא, ואז לא יכולים להרע. ואותו יום יותר על הכל, כמו שישראל מבשמים למטה את הכל, כך מבשמים את כל אלו שלהם יש הלשנה (פתחון), והכל הוא קרבן ועבודה של הקדוש ברוך הוא.

למדנו, באותה שעה שכתוב ולקח אהרן את שני השעירים וגו', הם מתעוררים באות יום למעלה ורוצים לשלט (לשטות) ולצאת לעולם. פיון שהכהן מקריב את אלו למטה, אז נקריבים אותם שלמעלה, ואז עולים הגורלות בכל הצדדים. הכהן נותן גורלות למטה, הכהן נותן גורלות למעלה. כמו שאחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא למטה, ואת האחד מוציאים לאותו המדבר, כך גם למעלה אחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא, ואחד יוצא לשוטט בעולם לאותו המדבר העליון, ואחד נקשר באחד.

כתוב וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו'. משום כך וסמך אהרן את שתי ידו, שהקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. על ראש השעיר החי, החי דנקא, להכליל אותו שלמעלה.

והתודה עליו את כל עונות, כמו שכתוב (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה. ובארנו עליה, שנטהר האדם ונשאר עליה כל אותו החטא. אף כאן והתודה עליו, אחר שהתודה הכהן בעבורם של ישראל - עליו, פלומר, פלם ישארו עליו.

אמר לו רבי אבא, אם כך, כתוב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים. אמר לו, כאן שונה, יזבחו עוד את זבחיהם שעירים,

אֵלָא לְשַׁעֲרִים, שְׁשָׁם לְשַׁעֲרִים
הָיוּ עוֹשִׂים פְּלִחָן וְשִׁלְטוֹן, וְכֵאן
- וְנִשְׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל
עֹנֹתָם, וְהִקְרִיב אֵינּוּ נַעֲשֶׂה אֵלָא
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בֵּא וּרְאֵה
שְׁבַגְלָל הַקְּרָבָן מִתְּבַשְׂמִים
עָלֵינוּ וְתַחְתּוֹנִים וְהַדִּין לֹא
שׁוֹלֵט וְשׁוֹרֵה עַל יִשְׂרָאֵל.

לְמַדְנֵנוּ, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי
הַמְּדַבְּרָה. מֵהוּ אִישׁ עֵתִי? אֵלָא
סוֹד הַדְּבָר כִּף הוּא - בְּכָל מָה
שְׁנַעֲשֶׂה, צָרִיךְ אָדָם מְזַמֵּן לְאוֹתוֹ
דְּבָר. יֵשׁ אָדָם שֶׁהַבְּרָכָה מִתְקַיֶּמֶת
עַל יְדוּ יוֹתֵר מֵאַחֵר. בֵּא וּרְאֵה מָה
כְּתוּב בְּכֹהֵן, טוֹב עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ,
אֶל תִּקְרִי יְבָרֵךְ אֵלָא יְבָרֵךְ, כִּי הוּא
מְזַמֵּן שְׁתַּתְקִים בְּרָכָה עַל יְדוּ בְּזָה.

(וְשׁוֹרֵה הַבְּרָכָה בַּהֲשִׁיחָתוֹ)

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמְזַמֵּן שְׁתַּתְקִימוּ עַל
יְדוּ קְלָלוֹת, וּבְכָל מָה שְׁתַּתְבּוֹנֵן
יְבֹאוּ קְלָלוֹת וּמְאָרָה וּבַעֲתָהּ, כְּמוֹ
בְּלַעַם שֶׁנִּקְרָא רַע עֵינַן, שֶׁהָיָה
מְזַמֵּן לְכָל רַע וְלֹא הָיָה מְזַמֵּן
לְטוֹב, וְאֵף עַל גַּב שְׁבָרָךְ, בְּרִכְתּוֹ
אֵינָהּ בְּרָכָה וְלֹא הַתְקִימָה.
וּכְשֶׁהָיָה מְקַלְלֵל, כָּל מָה שֶׁקָּלַל
הַתְקִימִים, וְאֶפְלוּ בְּרַגַע אֶחָד, וְעַל
זֶה כְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כֹּד) שְׁתָּם הָעֵינַן.
בְּכָל מְקוֹם שֶׁעֵינּוּ שְׁלֹטָה -
הַתְקַלְלֵל.

בֵּא וּרְאֵה מָה כְּתוּב, (שם) וַיִּשֶׁת
אֶל הַמְּדַבֵּר פְּנֵיו, כְּדֵי שְׁתַּעֲוֹרֵר
מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁהוּא שׁוֹלֵט שָׁם, וַיָּבֵא
בְּהַשְׁנָה עַל יִשְׂרָאֵל. מָה כְּתוּב
בְּפִקְחֵינִים? (מְשָׁלִי כֵב) טוֹב עֵינַן הוּא
יְבָרֵךְ, שֶׁהוּא הָיָה מְזַמֵּן לְזֶה
וְשׁוֹרֵה בְּרָכָה בַּהֲשִׁיחָה שְׁלוֹ. וְעַל
זֶה שְׁנִינּוּ, יִסְטָה אָדָם אֶפְלוּ
מִמְּאָה דְרָכִים וְלֹא יִפְגַּשׁ אָדָם
שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַן רַעָה.

בְּפִר נֶשׁ דְּאִית לִיה עֵינַא

זְבַחֵיהֶם שְׁעִירִים, אֵלָא לְשַׁעֲרִים, דְּהָתָם
לְשַׁעֲרִים הָווּ עַבְדֵי פּוֹלְחָנָא, וְשׁוֹלְטָנוּתָא.
וְהָכָא וְנִשְׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֹנֹתָם,
וְקָרְבָּנָא לָא אֶתְעַבֵּיד אֵלָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
תָּא חֲזִי, דְּבִגְיֵי קְרָבָנָא מִתְּבַסְמָן עַלְאִין
וְתַתְאִין, וְדִינָא לָא שְׂרִיא וְשִׁלְטָא עַלְיֵיהּ
דְּיִשְׂרָאֵל.

תָּאנָא, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמְּדַבְּרָה. מֵהוּ
אִישׁ עֵתִי. אֵלָא רִזָּא דְּמַלְהָ הָכִי הוּא
(דף ס"ג ע"ב) בְּכָל מָה דְּאֶתְעַבֵּיד, בְּעֵי בַר נֶשׁ זְמִין
לְהֵיָא מַלְהָ. אִית בַּר נֶשׁ דְּבִרְכָתָא אֶתְקִיִּים
עַל יְדֵיהּ יַתִּיר מֵאַתְרָא. תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב בֵּיהּ
בְּכֹהֵנָא, (מְשָׁלִי כֵב) טוֹב עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ, אֶל תִּקְרִי
יְבָרֵךְ, אֵלָא יְבָרֵךְ, בְּגִין דְּהוּא הָוָה זְמִין
דִּיתְקִיִּים בְּרִכְתָּא עַל יְדֵיהּ בְּהָאִי. (ס"א וְשָׂרִי בְּרִכְתָּא
בְּאֲשִׁיחָתָא דִּילֵיהּ).

וְאִית בַּר נֶשׁ דְּהוּא זְמִין לְאֶתְקִיִּמָא לְוֹטִין עַל
יְדֵיהּ, וּבְכָל מָה דְּיִשְׁגַּח לִיתֵי לְוֹטִיָּא
וּמְאָרָה וּבַעֲיָתָא כְּגוֹן בְּלַעַם, דְּאֶקְרִי רַע עֵינַן,
דְּהָוָה זְמִין בְּכָל בִּישׁ, וְלֹא הָוָה זְמִין לְטַב. וְאֵף
עַל גַּב דְּבָרָךְ, בְּרִכְתֵּיהּ לָא בְּרִכְתָּא, וְלֹא
אֶתְקִיִּים. וְכַד הָוָה לָיִט, כָּל מָאן דְּלָיִט
אֶתְקִיִּים, וְאֶפְלוּ בְּרַגַע חֲדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב,
(בַּמְדַּבֵּר כֹּד) שְׁתָּם הָעֵינַן. בְּכָל אֶתְר דְּעֵינִיָּה שְׁלֹטָא
אֶתְלַטְיָא.

תָּא חֲזִי מָה כְּתִיב. (בַּמְדַּבֵּר כֹּד) וַיִּשֶׁת אֶל הַמְּדַבֵּר
פְּנֵיו, בְּגִין דִּיתְעַר מֵהָהוּא סְטָרָא הָהוּא
דְּשִׁלְטָא תַּמָּן, וַיִּיתֵי בְּדִלְטוֹרָא עַלְיֵיהּ
דְּיִשְׂרָאֵל. מָה כְּתִיב בְּהוּ בְּכֹהֵנִי, (מְשָׁלִי כֵב) טוֹב
עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ, דְּהוּא הָוָה זְמִין בְּהָאִי, וְשָׂרִי
בְּרִכְתָּא בְּאֲשִׁיחָתָא דִּילֵיהּ. וְעַל דָּא תְּנִינָן,
יִסְטִי בַר נֶשׁ אֶפְלוּ מִמְּאָה אַרְחִין, וְלֹא יֶאֱרַע
בִּישָׂא.

אף פאן, ושלח ביד איש עתי, דהוא זמין להאי. ורשים להאי, וכהנא הוה אשתמודע ביה, חד עינא יתיר מאחרא פורתא. סורטא דעל עינא אתחפיא בשערין סגיאין. מפחלא עינא, ולא מסתפל במישר. האי הוא בר נש זמין להאי, וכדקא חזי ליה. ועל דא כתיב ביד איש עתי.

בגוש חלב הוה אדם, שבכל מקום שמפה בידו, הוה מת, ולא היו אנשים מתקרבים אליו. בסוריה הוה אדם, שבכל מקום שבו הסתפל, אפלו לטוב, הכל התהפף לרע. יום אחד הוה איש אחד הולך בשוק, והיו פניו מאירות. בא אותו איש והסתפל בו, ונבקעה עינו. משום כך לכל הוה אדם מוכן, לזה ולזה. ועל זה פתוב טוב עין הוא יברך, אל תקרי יברך אלא יברך.

ולמדנו, האיש הזה שהיה הולך למדבר, כשהגיע שם אותו שער, הוה עולה לקר, ודוחה אותו בשתי ידי, ולא הוה מגיע לחצי הקר עד שנעשה איברים איברים, ואותו איש הוה אומר: כך ימחו עונות עמך וגו'. ומשום שעולה אותו קטגור ונעשה סגור של ישראל, אז הקדוש ברוך הוא, את כל חטאי ישראל וכל מה שפתוב באותם פתקים שלמעלה להזכיר את חטאי בני האדם, הוא נוטל אותם וזורק אותם כמו זה למקום שנקרא מצולות ים. זהו שפתוב (מיכה ז) ותשליך במצלות ים כל חטאתם.

רעיא מהימנא

מצוה זו, שיעבד הכהן הגדול את עבודת אותו היום כמו שצריך, ושלח שער לעזאזל. הסוד הזה כמו שנאמר, כדי שיפרד מהעם

אוף הקא ושלח ביד איש עתי, דהוא זמין להאי. ורשים להאי, וכהנא הוה אשתמודע ביה, חד עינא יתיר מאחרא פורתא. סורטא דעל עינא אתחפיא בשערין סגיאין. מפחלא עינא, ולא מסתפל במישר. האי הוא בר נש זמין להאי, וכדקא חזי ליה. ועל דא כתיב ביד איש עתי.

בגוש חלבא הוה בר נש, דבכל אתר דמחי בידוי, הוה מית, ולא הוו בני נשא מקרבין בהדיה. בסוריא הוה בר נש, דבכל אתר דאסתפל אפילו לטב, פלא אתהפף לביש. יומא חד הוה חד בר נש אזיל בשוקא, והווי אנפוי נהירין. אתא ההוא בר נש ואסתפל ביה, ואתבקע עיניה. בגין כך, בכלא הוה בר נש זמין, להאי ולהאי. ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך.

ותאנא, האי בר נש דהוה אזיל למדברא, פד מטא ביה בהווא שעירא הוה סליק לטורא, ודחי ליה בתרין ידוי. ולא הוה נחית לפלגות טורא, עד דאתעביד שייפין שייפין. והווא בר נש הוה אמר, כך ימחו עונות עמך וכו'. ובגין דסליק ההוא קטיגוריא ואתעביד סניגוריא דישראל, כדין קדשא בריהו הוא, כל חובייהו דישראל, וכל מה דכתיב באינון פתקין דלעילא, לאדפרא חובייהו דבני נשא, נטיל לון ורמי לון פהאי גוונא, לאתר דאתקרי מצולות ים. הדא הוא דכתיב, (מיכה ז) ותשליך במצולות ים כל חטאתם.

רעיא מהימנא

פקודא דא, למפלח כהנא רבא פולחנא דהווא יומא כמה דאצטריך, ולמשלח שער לעזאזל. ודא

דא כמה דאת אמר, בגין לאתפרשא מעמא קדישא, ולא יתבע חוביהון קמי מלכא. ולא

יִקְטָרְגַּע עֲלֵיהֶוּ, דְּהָא לִית לֵיהּ תְּקִיפּוּ וְשׁוּלְטָנוּ, (בה) בַּר פִּד אֶתְקַף רױגָזָא מְלַעֲיָלָא, וּבִהֵהוּא דוֹרוּנָא אֶתְהַפֵּף לְבַתֵּר אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא עֲלֵיהֶוּ, וְעַל דָּא אֶתְדַחֲקִיא מְקַמֵּי מְלָבָא. וְהָא אוֹקִימְנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ קִץ כָּל בְּשָׂר.

וְעָמָא קְדִישָׁא יְהִיבִין לֵיהּ כְּמָה דְאַצְטְרִיף לֵיהּ שְׁעִיר, וְרִזָּא דָא (בראשית כז) הֵן עֲשׂוּ אַחֵי אִישׁ שְׁעִיר. כְּמָה דְאִיהוּ בִסְטֵר דְקָדוּשָׁה דְכַר וְנוֹקְבָא, אוֹף הָכִי בִסְטֵר מְסַאֲבוּ דְכַר וְנוֹקְבָא. מִתְלָא אַמְרִי, לְכַלְבָּא אַרְמֵי לֵיהּ גְרָמָא, יִלְחֹף עַפְרָא דְרַגְלָף.

שְׂאֵלוּ לְכֵן זִמְנָא, מַהוּ לְסְרוּסֵי כַלְבָּא. אָמַר לָהֶם, (ויקרא כב) וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ, כָּל שְׂבָאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. כְּמָה דְאַצְטְרִיף עֲלֵמָא לְהָאֵי, הָכִי אַצְטְרִיף עֲלֵמָא לְהָאֵי. וְעַל דָּא אֶתְמַר, (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד דָּא מְלֶאֱךָ הַמּוֹת. לִית לְבִטְלָא לֵיהּ מִן עֲלֵמָא, עֲלֵמָא אַצְטְרִיף לֵיהּ, אִף עַל גַּב דְכַתִּיב בֵּיהּ, (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עֲזִי נִפְשׁ לֹא יִדְעוּ שְׂבַעָה וְגוֹ', לֹא יִתְבַטְלוּן מִן עֲלֵמָא. כִּלְאֵ אַצְטְרִיף טוֹב וְרַע.

וּבְגִינֵי כֵף אֵית לֵן בְּיוֹמָא דָּא לְמַרְמֵי לֵיהּ גְרָמָא לְכַלְבָּא, עַד דְאִיהוּ גְרִיר, יִיעוּל מָאן דְיִיעוּל לְגַבֵּי הֵיכְלָא דְמְלָכָא, וְלִית מָאן דְיִמְחֵי בִידוּי. לְבַתֵּר יִכְשַׁפֵּשׁ לֵיהּ בְּזַנְבֵיהּ.

מַה פְּתִיב וְהַתּוֹדָה עֲלֵיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב וּנְשָׂא הַשְׁעִיר עֲלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶם. כִּינּוּן דְאִיהוּ חֲמֵי הָאֵי שְׁעִיר. תִּיאֻבְכְתִיָה לְגַבֵּיהּ, וְלֹא שְׂתַכְלֵלָא בְּהִדְיָה, וְלֹא יִדַע מַאיִנּוּן חוּבִין דְקָא נְטִיל שְׁעִיר. תֵּב לְגַבֵּיהּ דִּישְׂרָאֵל, חֲמֵי לֹוּן בְּלֹא חוּבִין, בְּלֹא פְשָׁעִין, דְּהָא כְּלָהוּ שְׂרָאן בְּרִישָׁא דְשְׁעִיר, סְלִיק לְעֵילָא, וְשַׁבַּח לֹוּן קָמֵי קְדֻשָׁא בְרִיף הוּא. וְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא חֲמֵי סְהִדוּתָא דְהוּא מְקַטְרָגָא, וְהוֹאִיל וְתִיאֻבְכְתִיָה לְרַחֲמָא עַל עֲמִיָה, אִף עַל גַּב דְאִיהוּ יִדַע כָּל עוֹבְדָא, חָס עֲלֵיהֶוּן דִּישְׂרָאֵל.

הַקְדוּשׁ וְלֹא יִתְבַע אֶת חֲטָאֵיהֶם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא יִקְטָרְגַּע עֲלֵיהֶם, שְׁהֵרֵי אֵין לוֹ תִקְף וְשִׁלְטוֹן (בה) אֲלֵא רַק כְּשִׂמְתַחֲזֵק הִרְגִז מְלַמְעָלָה, וּבִאֹתוֹ דוֹרוּן מִתְהַפֵּף אַחַר כֵּף לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס עֲלֵיהֶם, וְעַל כֵּן נִדְחָה מִלְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וְהֵרֵי בְאַרְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא קִץ כָּל בְּשָׂר. וְהָעַם הַקְדוּשׁ נִתְנַיִם לוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא צְרִיף שְׁעִיר, וְסוּד זֶה - (בראשית כז) הֵן עֲשׂוּ אַחֵי אִישׁ שְׁעִיר.

כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּצַד הַקְדֻשָׁה זְכָר וְנוֹקְבָה, אִף כֵּף בְּצַד הַשְׂמָאָה זְכָר וְנוֹקְבָה. מְשַׁל אוֹמְרִים, זֶרֶק עֲצָם לְכַלְב, וְהוּא יִלְחֹף אֶת עַפְרָא רַגְלָף. שְׂאֵלוּ אֶת כֵּן זִמְנָא, הָאֵם לְסְרוּסֵי כַלְב? אָמַר לָהֶם, (ויקרא כב) וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ, כָּל שְׂבָאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם צְרִיף אֶת זֶה, כֵּף צְרִיף הָעוֹלָם אֶת זֶה. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד - זֶה מְלֶאֱךָ הַמּוֹת, אֵין לְבִטְלוֹ מִן הָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם צְרִיף אוֹתוֹ. אִף עַל גַּב שְׂפָתוֹב בּוֹ (ישעיה נב) וְהַכְּלָבִים עֲזִי נִפְשׁ לֹא יִדְעוּ שְׂבַעָה וְגוֹ', לֹא יִתְבַטְלוּ מִן הָעוֹלָם. הַפֵּל צְרִיף, טוֹב וְרַע. וּבְמִשּׁוּם כֵּף יֵשׁ לָנוּ בְּיוֹם הַזֶּה לְזֶרֶק עֲצָם לְכַלְב, עַד שֶׁהוּא גוֹרֵר, יִכְנַס מִי שִׁיכְנַס לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְאֵין מִי שִׁימְחָה בִּידוּ. אַחַר כֵּף יִכְשַׁפֵּשׁ בְּזַנְבוֹ.

מַה פְּתוּיב? וְהַתּוֹדָה עֲלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְתוּב וּנְשָׂא הַשְׁעִיר עֲלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶם. כִּינּוּן שֶׁהוּא רוֹאֵה אֶת הַשְׁעִיר הַזֶּה, תְּשׁוּקָתוֹ אֵלָיו וְלֹא תִתְפַּקֵּן עִמּוֹ, וְלֹא יוֹדַע מַאוּתֶם הַחֲטָאִים שְׁנוּטֵל הַשְׁעִיר. הוּא שֵׁב אֶל יִשְׂרָאֵל, רוֹאֵה אוֹתֶם בְּלֵי חֲטָאִים, מַה פְּשָׁעִים, שְׁהֵרֵי כָּלֶם שׁוֹרִים עַל רֹאשׁ הַשְׁעִיר, עוֹלָה לְמַעְלָה וּמְשַׁבַּח אוֹתֶם לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה אֶת עֲדוּת אוֹתוֹ הַמְקַטְרָג, וְהוֹאִיל וְתְשׁוּקָתוֹ לְרַחֵם עַל עִמּוֹ, אִף עַל גַּב שֶׁהוּא יוֹדַע אֶת כָּל הַמַּעֲשָׂה, הוּא חָס עַל יִשְׂרָאֵל.

והב"ל שורה על זה, כְּדִי שְׁלֹא יַעֲוֹר אֶת סוּד הַדִּין מִלְּמַעְלָה, וְזֶה יִתְחַזַּק וְיִשְׁמְדוּ בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֲרִי זֶה בָּא מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה, וְאִם זֶה יִתְעוֹרֵר, הוּא מִתְעוֹרֵר בְּחֻטְאֵי בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁהֲרִי אֵין לוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְעוֹרֵר דִּין קָשָׁה רַק מִשׁוּם חֻטְאֵי בְּנֵי אָדָם. שֶׁהֲרִי בְּשַׁעַה שְׁאֵדָם עוֹשֶׂה חֻטָּא, זֶה מִתְאַסֵּף, וְכַמְּה אֲלָפִים מְסִיעִים שְׁלוֹ, וּמִתְכַנְּסִים שֵׁם וְנוֹטְלִים אוֹתוֹ וְעוֹלִים לְמַעְלָה. הַרְחַמֵּן יִצְיַלְנוּ. וְעַל הַכֹּל נוֹתֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲצָה לְיִשְׂרָאֵל לְהַנְצִיל מִכָּל הַצְּדָדִים, וְעַל זֶה פְּתוּב, (תהלים קמח) אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁפָּכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁהִי אֱלֹהֵינוּ.

(עד כאן הרעיא מהימנא.)

לְמַדְנֵנוּ וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׁעִירֵי עִזִּים לַחֲטָאת. וּמֵאֵת עֲדַת, כְּדִי שִׁיְהִיָּה מִכָּלֵם וְיִתְכַפֵּר לְכָלֵם, שֶׁהֲרִי כָּל חֻטְאֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֵן תְּלוּיִים, וְכָלֵם מִתְכַפְּרִים בְּזֶה, וְלֹא מִסְפִּיק מֵאִישׁ אֶחָד. וּמֵאִיזָה מְקוֹם נִלְקָחִים? מֵאוֹתָן קְפוֹת שֶׁבְּעֲזָרָה נוֹטְלִים שְׂכָר, וּמִבֵּיֵאִים אוֹתָם מֵאוֹתָם דְּמִים שֶׁהִיוּ מִכָּלֵם.

וְאוֹתוֹ הַשְּׁעִיר הַאֲחֵר, שֶׁהִיָּה נִשְׂאָר לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עוֹשִׂים אוֹתוֹ חֲטָאת בְּרֵאשׁוֹנָה. וְהֲרִי בְּאַרְנוּ בְּאִיזָה מְקוֹם הִיָּה נִקְשָׁר. וְאֲחֵר כֶּף מִקְרִיבִים אֶת אֱלֹהִים, וְהַכֹּל מִתְבַּשְׂמִים, וְיִשְׂרָאֵל נִשְׂאָרִים צְדִיקִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּל הַחֻטְאִים שֶׁעָשׂוּ וְחֻטְאוֹ לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם וּגְו'.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (בראשית כו) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רַבְקָה אִמּוֹ הֵן עָשׂוּ אֲחֵי אִישׁ שְׁעִיר וְאֲנֹכִי אִישׁ חֶלֶק. מַה הוּא רוֹמֵז? אֲלֹא וְדֹאֵי שֶׁעָשׂוּ אִישׁ שְׁעִיר, וְהוּא מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שְׁעִיר, שֶׁהֲרִי מֵאוֹתוֹ צַד הוּא בָּא. וְאֲנֹכִי אִישׁ חֶלֶק - אִישׁ מֵאוֹתוֹ שֶׁחֶלֶק לְכָל שְׂאָר הָעַמִּים

וְכֹלֵא שְׂרִיָּא בְּדָא, בְּגִין דְּלֹא יִתְעַר רְזָא דְדִינָא מִלְּעִילָא, וְיִתְקַף הָאִי וְיִשְׁתַּצוֹן בְּנֵי עֲלָמָא, דְּהָא דָּא מִסְטְרָא דְדִינָא קִשְׂיָא קָא אָתִי. וְאִי יִתְעַר הָאִי, בְּחוּבֵי בְּנֵי אֲנָשָׁא אֲתַעַר. דְּהָא לִית לִיה אֲתַעַרוּ לְסִלְקָא לְעִילָא לְאֲתַעַרָא דִינָא קִשְׂיָא בַר בְּדִיל חוּבֵי בְּנֵי נָשָׂא. דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ עֲבִיד חוּבָא, אֲתַפְנֵשׁ הָאִי, וְכַמְּה אֲלָף סִייעֵן דִּילִיָּה, וּמִתְכַנְּפִי תַמְן, וְנִטְלִי לִיָּה, וְסִלְקִי לְעִילָא רַחֲמֵנָא לִישׁוּבָן. וְעַל כֹּלָּא יְהֵב קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֵיטָא לְיִשְׂרָאֵל לְאֲשַׁתְּזָבָא מִכָּל סְטָרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁפָּכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁנִּי אֱלֹהֵינוּ. (ע"כ רעיא מהימנא.)

וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׁעִירֵי עִזִּים לַחֲטָאת, וּמֵאֵת עֲדַת, בְּגִין דְּיִהֵא מִכָּלְהוֹ, וְיִתְכַפֵּר לְכָלְהוֹ. דְּהָא כָּל חוּבֵיָּהוּ דְבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵכָא תְּלוּיָן, וְכָלְהוֹ מִתְכַפְּרֵי בְּדָא. (דף ט"ד ע"א) וְלֹא סָגִי מִכָּל נֶשׁ חַד. וּמֵאֵן אֲתֵר אֲתַנְּסִיבוּ מֵאִינוֹן קוּפִין דְּבְּעֲזָרָה נִטְלִין אֲגָרָא, וְאִיִּתִי לְהוּ מֵאִינוֹן דְּמִי דְּהוּ מִכָּלְהוֹ.

וְתַהוּא שְׁעִירָא אֲחֵרָא, דְּהוּא אֲשַׁתָּאָר לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, עֲבָדִין לִיָּה חֲטָאת בְּקַדְמִיתָא. וְהָא אוֹקִימָנָא בְּאֵן אֲתֵר הוּא מִתְקַשְׂרָא. וְלְבָתֵר דָּא מִתְקַרְבִּין הֵנִי, וּמִתְבַּסְּמִין כֹּלָּא, וְאֲשַׁתָּאָרוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא, מִכָּל חוּבִין דְּעַבְדוּ וְחָבוּ קָמִיָּה. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם וּגְו'.

הֵן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (בראשית כו) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רַבְקָה אִמּוֹ הֵן עָשׂוּ אֲחֵי אִישׁ שְׁעִיר וְאֲנֹכִי אִישׁ חֶלֶק. מָאִי קָא רְמִיזָא, אֲלֹא וְדֹאֵי עָשׂוּ אִישׁ שְׁעִיר, הוּא מִהֵהוּא דְאֲקָרִי שְׁעִיר, דְּהָא מִהֵהוּא סְטָרָא אָתִי. וְאֲנֹכִי אִישׁ חֶלֶק: גְּבַר מִהֵהוּא דְפְּלִיג לְכָל שְׂאָר עַמִּין רַבְּרִבִּין מְמַנָּן.

שֶׁנִּקְרָא שְׁעִיר, שֶׁהֲרִי מֵאוֹתוֹ צַד הוּא בָּא. וְאֲנֹכִי אִישׁ חֶלֶק - אִישׁ מֵאוֹתוֹ שֶׁחֶלֶק לְכָל שְׂאָר הָעַמִּים

ממנים גדולים, שכתוב (דברים ד) אשר חלק ה' אליהם אתם, וכתוב (שם לב) כי חלק ה' עמו וגו'. עוד איש חלק, משני שעירים, ונשא אהד. שהכהן חלק אותם - אהד לחלקו, ואהד לקדוש ברוך הוא. למה? כדי שיטען על כתפו את כל חטאי יעקב, שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם, עונות תם.

למדנו, באותו יום כמה פתחים פתוחים פנגד ישראל לקבל תפלותיהם. אשרי חלקם של ישראל, שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותם ולזכות אותם, זהו שכתוב כי ביום הזה וגו'. ביום הזה מתעטר הכהן בכמה עטרות. ביום הזה עבודת הכהן נכבדה וגדולה מפל העבודות. לכלם נותן חלק באותם הקרבנות של הקדוש ברוך הוא. ביום הזה מתעטר (מתעורר) החסד בעולם על ידי הכהן, מקריב את הקרבנות על חטאי העם, על חטאו בראשונה, ואחר כך על חטאי העם. הוא מקריב עולות עליו ועל העם, והרי בארנו את הדברים.

עד שהיו הולכים, ישבו בשדה אחת והתפללו. ירד ענן אהד של אש והקיף אותם. אמר רבי שמעון, הריני רואה שרצונו של הקדוש ברוך הוא פאן. גשב. ישבו והיו אומרים דברי תורה. פתח ואמר, (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, הא סתפלגא במלוי דשלמה מלפא, וכלהו (ס"א) בחכמהא) בחכמה אמן.

בא ראה, שלשה ספרי חכמה הוציא שלמה לעולם, וכלם בחכמה עליונה. שיר השירים - חכמה, קהלת - תבונה, ומשלי - פנגד חכמה כף הוא. קהלת פנגד

דכתיב, (דברים ד) אשר חלק יי' אליהם אותם, וכתוב (דברים לב) כי חלק יי' עמו וגו'. תו איש חלק, מתרי שעירים ואשתאר חדא. דכהנא פליג לה, חד לחולקיה, וחד לקודשא בריה הוא. אמאי. בגין דיטעין על כתפוי כל חובוי דיעקב, דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם, עונות תם.

תאנא, בההוא יומא כמה פתחין פתיחין לקבליהון דישראל לקבלא עלותיהון. זפאה חולקיהון דישראל, דהא קדשא בריה הוא בעא לזפאה לון, ולדפאה לון, הדא הוא דכתיב כי ביום הזה יכפר וגו'. בהאי יומא אתעטר פהנא בכמה עטרין. בהאי יומא פולחנא דכהנא יקירא ורב מפל פולחנין. לכלא יתב חולקא באינון קרבנין דקודשא בריה הוא. בהאי יומא אתעטר (ס"א) חסד בעלמא על ידא דכהנא, מקרב קרבנין על חוביהון דעמא. על חוביה בקדמיתא, ולבתר על חוביהון דעמא. מקרב עלוון עליה ועל עמא והא אוקימנא מלי.

עד דהו אולי, יתבו בחד חקל, וצלו. נחת חד עננא דאשא, ואסחר לון. אמר רבי שמעון, הא חמינא דקודשא בריה הוא רעותא דיליה הכא. גייתב. יתבו והו אמרי מלי דאורייתא. פתח ואמר, (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, הא סתפלגא במלוי דשלמה מלפא, וכלהו (ס"א) בחכמהא) בחכמה אמן.

תא חזי תלת ספרין דחכמתא אפיק שלמה לעלמא, וכלהו בחכמתא עלאה. שיר השירים חכמה, קהלת תבונה, ומשלי דעת. לקבל תלת אליון, עבד תלת ספרים. שיר דעת. פנגד שלשת אלה עשה שלשה ספרים. שיר השירים

השירים פנגד חכמה הכי הוא. קהלת לקבל תבונה, הכי הוא. משלי לקבל דעת. במאי אתחזי. אלא כל אינון קראי בתרי גוויי אינון, רישא וסיפא תרי גוויי אתחזיין. וכד מסתפלי קראי, דא כליל בדא, ודא כליל בדא, בגין כף שקיל לקבליה דדעת.

האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה. וכד אסתפלנא ביה, פלא כליל חד בחד, בין מסיפיה לרישיה, בין מרישיה לסיפיה. שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה. מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, ודא ודא נייחא דרוחא, כמה דהאי נייחא דרוחא, כף האי נייחא דרוחא.

עד דהוו יתבי, אתא חד בר נש, אמר, אנתו דרבי שמעון אתסיאת ממרעהא. וחבריאי שמעו קלא, דקוידשא בריה הוא שבק לאינון חובי דדרא. אמר רבי שמעון, הא אתקיים הכא קרא, ושמועה טובה מארץ מרחק, הכי הוא נייחא דרוחא, כמו מים קרים על נפש עיפה. אמר להו נקום ונזיל דקוידשא בריה הוא ארחיש לן בנסין.

פתח ואמר, מים קרים על נפש עיפה, דא אורייתא. דכל מאן דזכי למלעי באורייתא, ומרוי נפשא מנה, מה כתיב ושמועה טובה מארץ מרחק. קדשא בריה הוא אכריז עליה כמה טבאן לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי. הדא הוא דכתיב, ושמועה טובה, מאן אתר מארץ מרחק, מאתר דקוידשא בריה הוא הנה רחיק מגיה בקדמיתא, מאתר דהוה בר נש בדבבו עמיה בקדמיתא, דכתיב, וארץ מתקוממה לו, מההוא אתר (דף ט"ד)

תבונה כף הוא. משלי פנגד דעת. במה זה נראה? אלא כל אותם הפתובים הם בשני גוונים, ראש וסוף, שני גוונים נראים. וכשמסתפלים בפתובים, זה כלול בזה וזה כלול בזה, משום כף שקול פנגד הדעת.

הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, וכשהסתפלתי בו, הכל כלול אחד עם אחד, בין מסופו לראשו, בין מראשו לסופו. שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה. מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, וזה וזה נחת רוח. כמו שזה נחת רוח, כף זה נחת רוח.

עד שהיו יושבים, בא איש אחד ואמר, אשתו של רבי שמעון נרפאה מחלה. והחברים שמעו קול, שהקדוש ברוך הוא מחל לאותם חטאי הדור. אמר רבי שמעון, הרי התקיים כאן הפסוק, ושמועה טובה מארץ מרחק, כף זה נחת רוח, כמו מים קרים על נפש עיפה. אמר להם, נקום ונלך, שהקדוש ברוך הוא מרחיש לנו נסים.

פתח ואמר, מים קרים על נפש עיפה - זו התורה. שכל מי שזוכה לעסק בתורה ומרוה ממנה את הנפש, מה כתוב? ושמועה טובה מארץ מרחק. הקדוש ברוך הוא מכריז עליו כמה טובות להיטיב לו בעולם הזה ובעולם הבא. זהו שכתוב ושמועה טובה. מאיזה מקום? מארץ מרחק, ממקום שהקדוש ברוך הוא הנה רחוק ממנו בתחלה, ממקום שהיה אדם בשנאה עמו בתחלה, שכתוב (איוב ב) וארץ מתקוממה לו, מאותו מקום שמקדימים לו

ע"ב (א) מקדימין ליה שלם, הדא הוא דכתיב, מארץ מרחק. וכתוב (ירמיה לא)

שְׁלוֹם, זֶהוּ שְׁפָתוֹב מֵאַרְץ מִרְחֶק. וְכָתוּב, (ירמיה לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֶּתִיךָ עַל כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֶסֶד.

וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' וַיִּכְפֹּר עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) מִזְמוֹר לְאֶסְפָּה אֶל אֱלֹהִים ה' דָּבַר וַיִּקְרָא אֶרְצָן מִמִּזְרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. תֵּאֵנָה, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה וַחֲמִשִּׁין רַבּוּא מְאִרֵי שִׁירְתָּא, מִזְמָרִין לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, פֶּד נְהִיר יִמְמָא. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה וְאַרְבָּעִין וַתְּמַנִּיא בְּטִיְהֵרָא. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה וַתְּשַׁעִין אֶלֶף רַבּוּא בְּהֵיִא שַׁעֲתָא דְאֶקְרֵי בֵּין הָעַרְפִּיִּים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, פֶּד נְהִיר יִמְמָא, כָּל אֵינּוֹן מְאִרֵי דִיבְבָא, מִשְׁבָּחִין בְּמַלְי תְּשַׁבְּחִין, לְקַבְּלֵיהּ דְּהֵאֵי בְּקָר. (ס"א כד אתער, רבד) דְּכַד אֲתַעֵר הָאֵי בְּקָר, כְּלָהוּ מִתְּבַסְּמִין, וְדִינָא אֲשַׁתְּכִיךָ, וְאֶמְרִין תְּשַׁבְּחִין. הֵדָּא הוּא דְכָתִיב, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכַבֵּי בְּקָר וַיִּרְעִעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וְהָהוּא זְמַנָּא, (הימנוחתא) חֲדוּוֹתָא וּבְרַפְּאֵן מִשְׁתַּפְּחִין בְּעֵלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַעֵר לְאַבְרָהָם לְאַחֲיָא לֵיהּ, וְאַשְׁתַּעֲשַׁע בֵּיהּ, וְאַשְׁלִיטֵיהּ בְּעֵלְמָא. וּמַנָּא לָן דְּהֵאֵי בְּקָר דְּאַבְרָהָם הוּא. דְכָתִיב (בראשית יט) וַיִּשְׁפָּם אַבְרָהָם בַּבְּקָר.

בְּהֵוּא זְמַנָּא דְּבִין הָעַרְפִּיִּים, כָּל אֵינּוֹן אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה וַתְּשַׁעִין אֶלֶף רַבּוּא מְאִרֵי דִילְלָה אֶקְרוּן, וּמִזְמָרִין בְּהֵיִא שַׁעֲתָא, וּקְטוּתָא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא, וְהֵיִא שַׁעֲתָא אֲתַעֵרוּתָא דְאֲתַעֵר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִצְחָק, וְקָם וְדָאִין לְחִיבֵיא דְעַבְרִין עַל פְּתַגְמֵי אֲוִרִייתָא, וְשַׁבְּעָה נְהִירֵי אֲשָׁא נְגִדִין וְנִפְקִין וְחֲלִין עַל רִישֵׁיהוֹן דְּרִשִׁיעֵיִיא, וְשְׁלֵהוּבֵי גוּמְרִין דְּנוּרָא מִתַּעֵרִין מְעִילָא לְתַתָּא, וְכַדִּין תַּב אַבְרָהָם לְאַתְרֵיהּ. כְּמָה דְאֵתָּא אָמַר, (בראשית יא) וַאֲזַ שְׁב אַבְרָהָם לְמַקְוֹמוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַאֲבָרָהָם שָׁב לְמַקְוֹמוֹ. וְהַיּוֹם פּוֹנֵה, וְרִשְׁעֵי הַגִּיהֵנִם צוֹנְחִים

מִרְחֹק יֵי נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֶּתִיךָ עַל כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֶסֶד. (כאן חסד).

וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ וַיִּכְפֹּר עָלָיו. (ויקרא ט"ז) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג)

מִזְמוֹר לְאֶסְפָּה אֶל אֱלֹהִים יְיָ דָּבַר וַיִּקְרָא אֶרְצָן מִמִּזְרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. תֵּאֵנָה, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה וַחֲמִשִּׁין רַבּוּא מְאִרֵי שִׁירְתָּא, מִזְמָרִין לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, פֶּד נְהִיר יִמְמָא. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה וְאַרְבָּעִין וַתְּמַנִּיא בְּטִיְהֵרָא. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה וַתְּשַׁעִין אֶלֶף רַבּוּא בְּהֵיִא שַׁעֲתָא דְאֶקְרֵי בֵּין הָעַרְפִּיִּים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, פֶּד נְהִיר יִמְמָא, כָּל אֵינּוֹן מְאִרֵי דִיבְבָא, מִשְׁבָּחִין בְּמַלְי תְּשַׁבְּחִין, לְקַבְּלֵיהּ דְּהֵאֵי בְּקָר. (ס"א כד אתער, רבד) דְּכַד אֲתַעֵר הָאֵי בְּקָר, כְּלָהוּ מִתְּבַסְּמִין, וְדִינָא אֲשַׁתְּכִיךָ, וְאֶמְרִין תְּשַׁבְּחִין. הֵדָּא הוּא דְכָתִיב, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכַבֵּי בְּקָר וַיִּרְעִעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וְהָהוּא זְמַנָּא, (הימנוחתא) חֲדוּוֹתָא וּבְרַפְּאֵן מִשְׁתַּפְּחִין בְּעֵלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַעֵר לְאַבְרָהָם לְאַחֲיָא לֵיהּ, וְאַשְׁתַּעֲשַׁע בֵּיהּ, וְאַשְׁלִיטֵיהּ בְּעֵלְמָא. וּמַנָּא לָן דְּהֵאֵי בְּקָר דְּאַבְרָהָם הוּא. דְכָתִיב (בראשית יט) וַיִּשְׁפָּם אַבְרָהָם בַּבְּקָר.

בְּהֵוּא זְמַנָּא דְּבִין הָעַרְפִּיִּים, כָּל אֵינּוֹן אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאָה וַתְּשַׁעִין אֶלֶף רַבּוּא מְאִרֵי דִילְלָה אֶקְרוּן, וּמִזְמָרִין בְּהֵיִא שַׁעֲתָא, וּקְטוּתָא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא, וְהֵיִא שַׁעֲתָא אֲתַעֵרוּתָא דְאֲתַעֵר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִצְחָק, וְקָם וְדָאִין לְחִיבֵיא דְעַבְרִין עַל פְּתַגְמֵי אֲוִרִייתָא, וְשַׁבְּעָה נְהִירֵי אֲשָׁא נְגִדִין וְנִפְקִין וְחֲלִין עַל רִישֵׁיהוֹן דְּרִשִׁיעֵיִיא, וְשְׁלֵהוּבֵי גוּמְרִין דְּנוּרָא מִתַּעֵרִין מְעִילָא לְתַתָּא, וְכַדִּין תַּב אַבְרָהָם לְאַתְרֵיהּ. כְּמָה דְאֵתָּא אָמַר, (בראשית יא) וַאֲזַ שְׁב אַבְרָהָם לְמַקְוֹמוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַאֲבָרָהָם שָׁב לְמַקְוֹמוֹ. וְהַיּוֹם פּוֹנֵה, וְרִשְׁעֵי הַגִּיהֵנִם צוֹנְחִים

ואומרים: (ירמיהו 1) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. ואותה שעה צריך אדם להזהר בתפלת המנחה.

בזמן שמגיע הלילה, אותם אלה וחמש מאות וארבעים ושמונה נקראים מחוץ לפרכת ואומרים שירה. אז מתעוררים הדינים שלמטה, והולכים ומשוטטים בעולם, ואלה אומרים שירה עד שנחלק הלילה משמרת וחצי. אחר שנחלק הלילה, מזדמנים כל האחרים כאחד ואומרים תהלות, כמו שנאמר (ישעיהו 5) ותהלות ה' יבשרו. רבי יהודה אמר, כשנמצא רצון בבקר, תהלות ה' מבשרים.

רבי יוסי אמר, אחר שרוח הצפון התעוררה בנצות הלילה והלכה לה, מבשרים תהלות עד שיבא הבקר, ומתעורר הבקר הזה, ואז שמחה וברכות נמצאים בעולם. למדנו, אמר רבי אבא, כלם כף, ומעל כלם שלשה שרים. באותה שעה שמתעורר הבקר הזה ומעוררים תשבחות על כל אותם אלה וחמש מאות וחמשים רבוא, מתמנה עליהם ממנה אחד, ושמו הימן. כנגד שלמטה, ותחת ידו שרים ממנים עליהם לתקן שיר. באותה שעה שמתעורר זמן של בין הערבים ומזמרים כל אותם אלה וחמש מאות ותשעים אלה רבוא בעלי היילה, מתמנה עליהם ממנה אחד, ושמו ידותון. כנגד שלמטה, ותחת ידו ממנים עליהם שרים לתקן אותו הזמר, כמו שנאמר (שם כה) זמיר עריצים. באותה שעה שמגיע הלילה, מתעוררים כל אותם שמחוץ לפרכת, ואז הכל שוכף, ופתח לא נמצא, והדינים שלמטה

(ח) ואברהם שב למקומו. ויומא אתפני, וחיבי גיהנם צווחין ואמריין (ירמיהו 1) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. וההיא שעתא, בעי בר נש לאזדהרא, בצלותא דמנחה.

בזמנא דמטי ליליא אינון אלה וחמש מאה וארבעין ותמניא, אקרון מברא לפרוכתא, ואמריין שירתא. פדין דינין דלתתא מתעריין, ואזליין ושאטיין בעלמא, ואלין אמריין שירתא. עד דיתפליג ליליא משמרה ופלגא. בתר דיתפליג ליליא מזדמני כלהו אחריני כחדא, ואמרי תהלות, כמה דאת אמר (ישעיהו 5) ותהלות יי' יבשרו. רבי יהודה אמר פד רעוא אשתכח בצפרא, תהלות יי' מבשריין.

רבי יוסי אמר, בתר דרוחא דצפון אתער בפלגות ליליא ואזיל ליה, תהלות מבשרי, עד דייתי צפרא, ואתער האי בקר, פדין חדוותא וברפאן אשתכח בעלמא.

תאנא, אמר רבי אבא, פלהו הכי, ועילא מנהון סרכין תלתא. בההיא שעתא דאתער האי בקר, ומתעריין תשבחין, כל אינון אלה וחמש מאה וחמשים רבוא, אתמנא עלייהו חד ממנא, והימן שמייה לקבליה דלתתא, ותחות ידיה סרכין ממנן עלייהו לאתקנא שירתא. בההיא שעתא דאתער זמנא דבין הערבים, וזמריין כל אינון אלה וחמש מאה ותשעים אלה רבוא מארי דילה, אתמנא עלייהו חד ממנא וידותון שמייה, לקבליה דלתתא, ותחות ידיה סרכין ממנן עלייהו, לאתקנא ההוא זמרא, כמה דאת אמר (ישעיהו כה) זמיר עריצים.

בההיא שעתא דמטי ליליא, מתעריין כל אינון דמברא לפרוכתא, פדין שכיף פלא, ופטררא לא אשתכח, ודינין דלתתא מתעריין,

פלהו אתמנן פחדא, אליין

מתעוררים, כלם מתמנים פאחד אלה על אלה, עד שנחלק הלילה. אחר שנחלק הלילה וכלם מתכנסים, מתמנה עליהם ממנה אחד ומכנס את כל המחנות, כמו שנאמר (במדבר י) מאסף לכל המחנות וגו', ושמו אסף, פנגד שלמטה, ותחת ידו כל אותם שרים ממנים ומבשרים תהלות. עד שבא הבקר. פיון שבא הבקר, קם אותו וע"ר ויונק משדי אמו לטהר אותם, ונכנס לשמש. כשמתעורר הבקר, אז היא עת רצון שמדברת הגבירה עם המלך, והמלך מושף ממנו חוט אחד של ברכות ופורס על הגבירה ועל אותם שמזדווגים עמה. מי הם שמזדווגים עמה? אותם שמשפדלים בתורה בלילה, כשנחלק.

רבי שמעון אמר, אשרי חלקו של מי שבא עם הגבירה בשעה שבאה לקבל את פני המלך לדבר עמה, ונמצא עמה, בשעה שהמלך מושיט את ימינו לקבל את הגבירה. זהו שכתוב (תהלים קלט) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית יום. מי אחרית היום? אותה שעה אחרית של אותו יום היא. שפנחלק, היתה ראשית, והיה דין, ועכשו האחרית הוא שלה, שמשפלקים דיניה, ונכנסת לכנפי המלך היא וכל אותם שמזדווגים עמה. זהו שכתוב אשכנה באחרית יום.

וכמדנו, כל אותם שמשפדלים בתורה בשעה שנחלק הלילה, משתתפים עם השכינה. וכשבא הבקר והגבירה מתחברת עם המלך, הוא נמצא עמה עם המלך, והמלך פורס על כלם את כנפיו. זהו שכתוב (שם מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

על אלין, עד דאתפליג ליליא. פתר דאתפליג ליליא, ומתפנשי כלהו, אתמנא עלייהו חד ממנא וכניש לכל משריין, כמה דאת אמר (במדבר י) מאסף לכל המחנות וגו', ואסף שמייה, לקבליה דלתתא, ותחות ידיה פל אינון סרכין ממנן, ומבשרי תהלות.

עד דאתי צפרא, פיון דאתי צפרא, קם ההוא נע"ר, יונק משדי אמייה, לדכאה להו, ועאל לשמשא. פד אתער בקר, פדין היא שעתא דרעוא, דאשתעי מטרוניתא במלפא, ומלפא משיך מניה חד (דף ס"ה ע"א) חוטא דברפאן ופריס על מטרוניתא, ועל אינון דמזדווגי לה. מאן אינון דמזדווגי עמה. אינון דמשפדלי באורייתא בליליא, פד אתפלג.

רבי שמעון אמר, זכאה חולקיה מאן דאתי עם מטרוניתא, בשעתא דאתת לקבלא אנפי מלפא, לאשתעי ביה. ואשתכח עמה. בשעתא דאושיט מלפא ימינא, לקבלא למטרוניתא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קלט) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית יום. מאי אחרית יום. ההיא שעתא אחרית דההוא יום הוא. דכד אתפלג, שירותא הוה, ודינא הוה, והשתא אחרית הוא דילה, דמסתלקין דינהא. ועאלת בגדפוי דמלפא, היא וכל אינון דמזדווגין לה, הדא הוא דכתיב אשכנה באחרית יום.

ותאנא, פל אינון דמשפדלי באורייתא בשעתא דאתפליג ליליא. אשתתף בשכינתא וכד אתי צפרא, ומטרוניתא אתחברת עם מלפא, הוא אשתכח עמה עם מלפא. ומלפא פריס על פלהו גדפוי, הדא הוא דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

תַּאנָא, בַּהֵיא שַׁעְתָּא, אַבְהֵן מִזְדַּמְּנִין
בַּמְטְרוֹנִיתָא, וְקַדְמִין לְאַשְׁתַּעֲי
בַּהֲדָה, וְלֹאֲתַחֲבָרָא עִמָּה. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
מְלִיל עִמָּה בַּהוּ. וְהוּא קָאֲרִי לָהּ לְפָרְסָא לָהּ
גְּדַפּוּי, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים ו) מִזְמוֹר לְאַסָּף
אֶל אֱלֹהִים יְיָ דִּבֵּר וַיִּקְרָא אֶרֶץ וְגו'. אֵל : דָּא
נְהִירו דְחֻכְמָתָא, וְאֶקְרִי חֻסְד. אֱלֹהִים : דָּא
גְבוּרָה. יְהוֹ"ה : דָּא שְׁלִימו דְכֻלָּא, רַחֲמֵי. וְעַל
דָּא, דִּבֵּר וַיִּקְרָא אֶרֶץ וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה יְתִיב קָמִיה דְרַבִּי שַׁמְעוֹן אַבּוּי,
אָמַר לִיה, הָא תְּנִינָן אֱלֹהִים בְּכָל אֲתַר
דִּינָא הוּא. יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. אִית אֲתַר
דְּאֶקְרִי אֱלֹהִים, פְּגוֹן (בראשית טו) אֲדַנְיִי יְהוֹ"ה.
אֲמַאי אֶקְרִי אֱלֹהִים, וְהָא אֲתָוּן רַחֲמֵי אֵינוֹן
בְּכָל אֲתַר.

אָמַר לִיה, הֲכִי הוּא כְּתִיב בַּקְּרָא, דְכַתִּיב, (דברים
ד) וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשְּׁבוֹת אֶל לְבַבְךָ פִּי יְיָ
הוּא הָאֱלֹהִים, וְכְתִיב (מלכים א יח) יְיָ הוּא
הָאֱלֹהִים. אָמַר לִיה מְלָה דָּא יַדְעָנָא, דְבִאֲתַר
דְּאִית דִּינָא, אִית רַחֲמֵי. וְלִזְמָנָא, בְּאֲתַר דְּאִית
רַחֲמֵי, אִית דִּינָא. אָמַר לִיה תָּא חֲזִי דְהֲכִי הוּא,
יְהוֹ"ה בְּכָל אֲתַר רַחֲמֵי. וּבְשַׁעְתָּא דְמַהֲפְכֵי
חֲזִיבִיא רַחֲמֵי לְדִינָא, כְּדִין פְּתִיב יְהוֹ"ה, וְקָרִינָן
לִיה אֱלֹהִים.

אֲבָרָ תָּא חֲזִי רְזָא דְמְלָה, תְּלַת דְּרַגִּין אֵינוֹן,
וְכָל דְּרַגָּא וְדְרַגָּא בְּלַחוּדוּי, וְאַף עַל גַּב
דְּכֻלָּא חַד, וּמַתְקֻשְׁרֵי בְּחַד, וְלֹא מַתְפָּרְשֵׁי דָּא
מִן דָּא. תָּא חֲזִי, כְּלָהוּ גְטִיעֵן, וְכָל אֵינוֹן בּוֹצִינִין
(דמלתקטין) כְּלָהוּ נְהִירִין וּמַתְלַהֲטֵן וּמַשְׁתַּקְּיִין
וּמַתְפָּרְכָּאן, מַהֵהוּא נְהִירָא דְנָגִיד וְנָפִיק, דְּכֻלָּא
כְּלִיל בֵּיה, (תרי נוסחתי) וְכֻלָּא דְכֻלָּא בֵּיה.
וְהֵאֵי נְהִירָא אֲתַקְרִי א"ם לְגַנְתָּא, וְעִילָא מְגַנְתָּא,
בְּגִין דְּעַדָּן מַשְׁתַּתֵּף בַּהֲדָה, וְלֹא פְרִישׁ מִנָּה. וּבְגִין כַּךְ, כָּל מְבוֹעֵין

לְמַדְנֵי, בְּאוֹתָהּ שַׁעָה הָאֲבוֹת
מִזְדַּמְּנִים עִם הַגְּבִירָה, וּמְקַדְּמִים
לְדַבֵּר עִמָּה וְלֹאֲתַחֲבָר עִמָּה,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמָּה
עֲלֵיהֶם, וְהוּא קוּרָא לָהּ לְפָרְסָא
עֲלֵיהָ אֵת כְּנַפְיוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם
ו) מִזְמוֹר לְאַסָּף אֶל אֱלֹהִים ה' דִּבֵּר
וַיִּקְרָא אֶרֶץ וְגו'. אֵל - זֶה אוֹר
הַחֻכְמָה, וְנִקְרָא חֻסְד. אֱלֹהִים -
זו גְבוּרָה. יְהוָה - זו שְׁלֹמוֹת הַכֹּל,
רַחֲמִים. וְעַל זֶה - דִּבֵּר וַיִּקְרָא אֶרֶץ
וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר הִזֵּה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי
שַׁמְעוֹן אַבּוּי. אָמַר לוֹ, הֲרִי שְׁנִינוּ
אֱלֹהִים בְּכָל מְקוֹם הוּא דִּין. יו"ד
ה"א וְא"ו ה"א. יֵשׁ מְקוֹם שְׁנִקְרָא
אֱלֹהִים, כְּמוֹ אֲדַנְיִי יְהוֹ"ה. לְמָה
נִקְרָא אֱלֹהִים, וְהֲרִי אוֹתִיּוֹת
הַרַחֲמִים הֵן בְּכָל מְקוֹם?

אָמַר לוֹ, כִּף זֶה פְּתוּב בַּמְקָרָא,
שְׁכַתּוּב (דברים ד) וַיִּדְעַת הַיּוֹם
וְהַשְּׁבוֹת אֶל לְבַבְךָ פִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים, וְכַתּוּב (מלכים-א יח) ה'
הוּא הָאֱלֹהִים. אָמַר לוֹ, דִּבֵּר זֶה
יַדְעַתִּי, שְׁבַמְקוֹם שֵׁישׁ דִּין יֵשׁ
רַחֲמִים, וְלִפְעָמִים בְּמְקוֹם שֵׁישׁ
רַחֲמִים יֵשׁ דִּין. אָמַר לוֹ, בֵּא וְרָאָה
שְׁפָכָה זֶה, יְהוֹ"ה בְּכָל מְקוֹם
רַחֲמִים. וּבְשַׁעָה שְׁמַהֲפְכִים
הַרְשָׁעִים רַחֲמִים לְדִין, אִזּוּ פְּתוּב
יְהוֹ"ה, וְקוּרָאִים אוֹתוֹ אֱלֹהִים.
אֲבָרָ בֵּא רָאָה סוּד הַדְּבָר, שֶׁלֶשׁ
דְּרַגּוֹת הֵן, וְכָל דְּרַגָּה וְדְרַגָּה
לְבַדָּה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד
וּמְקֻשְׁרִים בְּאֶחָד, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה
מִזֶּה. בֵּא רָאָה, כָּל הַנְּטִיעוֹת וְכָל
הַמְּאוּרוֹת (שמתלקטים) כְּלָם מְאִירִים
וּמַתְלַהֲטִים וְנִשְׁקִים וּמַתְפָּרְכִים
מֵאוֹתוֹ נְהִר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא שֶׁהַכֹּל
כְּלוּל בּוֹ, וּבּוֹ כָּלֵל הַכֹּל.

וְהַנְּהַר הַזֶּה נִקְרָא א"ם לְגֵן וּמְעַל
לְגֵן, מִשּׁוּם שֶׁעַדָּן מַשְׁתַּתֵּף עִמָּה

בְּגִין דְּעַדָּן מַשְׁתַּתֵּף בַּהֲדָה, וְלֹא פְרִישׁ מִנָּה. וּבְגִין כַּךְ, כָּל מְבוֹעֵין

וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. וּמִשּׁוּם כֵּן כָּל
הַמַּעֲיָנוֹת יוֹצְאִים וְשׁוֹפְעִים
וְנוֹשְׁקִים לְכָל עֶבֶר וּפּוֹתְחִים בָּהּ
פְּתוּחִים, וְעַל כֵּן רַחֲמִים נִמְצְאוּ
מִמֶּנָּה, וְרַחֲמִים פְּתוּחִים בָּהּ.
וּמִשּׁוּם שֶׁקָּרְאוּ לָהּ אִם, נִקְבְּהָ
גְבוּרָה, וְדִין יוֹצֵא מִמֶּנָּה. נִקְרָאת
רַחֲמִים לְבִדְהָ, הִרִי מִצְדֵּיהָ
מִתְעוֹרְרִים דֵּינִים, וּמִשּׁוּם כֵּן
פְּתוּב בְּרַחֲמִים וְנִקְוֵד בְּדִין.
הָאוֹתִיּוֹת בְּרַחֲמִים, וְנִשְׁפָּע דִּין
מִצְדָּהּ, כְּמוֹ כֵן יְהו"ה, הִנֵּה דְרָגָה
אֲחַת.

דְּרָגָה שְׁנִיָּה - מִצְד הִרְאֵשׁוּנָה הַזֹּה
יוֹצְאֵת וּמִתְעוֹרְרֵת דְּרָגָה אַחֶרֶת
שֶׁנִּקְרָאת גְבוּרָה, וְזֶה נִקְרָא
אֱלֹהִים בְּאוֹתִיּוֹת הֵלְלוּ מִמֶּשׁ.
וְהִרְאֵשִׁית (אחת) הִיא מִזְעִיר אֲנִפִּין,
וְכֹּו נֶאֱחָזָה. וּמִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱחָזָה (יד)
בְּזֶה פְּתוּב ה' הָאֱלֹהִים, כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים, בְּאֵלוֹ הָאוֹתִיּוֹת, וְהוּא
אֶחָד, וְזוֹהִי דְרָגָה שְׁנִיָּה.

דְּרָגָה שְׁלִישִׁית - צָדֵק. פְּתֵר
אֶחָד, הִרִי בֵּית דִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ.
וְלִמְדֵנוּ אֲדִנְיָ כֵּן פְּתוּב וְכֵן
נִקְרָא, וְכִנְסֵת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת בְּשֵׁם
הַזֶּה, וְהֵשֵׁם הַזֶּה בְּמָקוֹם הַזֶּה
נִשְׁלַם, וְאֵלוֹ הֵן שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת
שֶׁנִּקְרָאוֹת בְּשֵׁמוֹת הַדִּין, וְהַכֹּל
נִקְשֵׁר אֶחָד עִם אֶחָד בְּלִי פְרוּד,
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

אָמַר לוֹ, אִם נוֹחַ לִפְנֵי אָבָא, הִרִי
שְׁמַעְתִּי עַל זֶה, שֶׁכְּתוּב (שמות א)
אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, וְלֹא עוֹמֵד בּוֹ.
אָמַר לוֹ, אֲלַעְזֹר בְּנִי, הִרִי פְּרוּשָׁה
הַחֲבָרִים, וְעַכְשָׁו בְּדָבָר אֶחָד הַכֹּל
נִקְשֵׁר.

וְכֹּוּד הַדְּבָר כֵּן הוּא. אֶהְיֶה, זֶה
כִּלְלֵי שֶׁל הַכֹּל. שֶׁפְּשָׁטֵיבִילִים
סְתוּמִים וְלֹא מִתְפָּרְשִׁים, וְכִלְלוּלִים
בְּמָקוֹם אֶחָד, אֲזִי נִקְרָא אֶהְיֶה,
הַכִּלְלֵי שֶׁל הַכֹּל, סְתוּם וְלֹא נִגְלָה.
אֶחָד שֶׁיִּצְאָה מִמֶּנּוּ רֵאשִׁית וְאוֹתוֹ
נִהַר עֶבֶר לְמִשְׁךְ אֵת הַכֹּל, אֲזִי

נִפְקִין וְנִגְדִין וְאֲשֶׁתְּקִיין לְכָל עֶיבָר. וּפְתוּחִין
בָּהּ פְּתִיחִין, וְעַל דָּא רַחֲמֵי מִנָּה מִשְׁתַּכְּחִין,
וְרַחֲמִין פְּתִיחִין בָּהּ.

וּבְגִין דְּקָרִינָן לָהּ אִם, נִיִּקְבָּא גְבוּרָה, וְדִינָא
מִנָּה נְפִיק. אֶקְרִי רַחֲמֵי בְּלַחֲוֹדָהּ, הָא
מְסֻטְרָהּ דִּינִין מִתְעָרִין. וּבְגִין כֵּן פְּתִיב
בְּרַחֲמֵי, וְנִקְוֵד בְּדִינָא. אֲתוּוֹן בְּרַחֲמֵי, וְאֲתַנְגִּיד
דִּינָא מְסֻטְרָהּ, כְּגוּוֹנָא דָּא יְהו"ה, הִיא דְרָגָא
חַד.

דְּרָגָא תְּנִינָא, מְסֻטְרָא דְהִיא קְדָמָא, נְפִיק
וְאֲתַעַר דְּרָגָא אַחֶרָא אֶקְרִי גְבוּרָה, וְהִיא
אֶקְרִי אֱלֹהִים, בְּאֵלִין אֲתוּוֹן מִמֶּשׁ. וְשִׁירוּתָא
(חד) מִזְעִיר אֲנִפִּין הוּא, וּבִיָּה אֲתַאֲחִיד. וּבְגִין
דְּאֲתַאֲחִיד (הא) בְּהִיא, פְּתִיב יְי' הוּא הָאֱלֹהִים,
כִּי יְי' הוּא הָאֱלֹהִים, בְּאֵלִין אֲתוּוֹן, וְהוּא חַד,
וְדָא הוּא דְרָגָא תְּנִינָא.

דְּרָגָא תְּלִיתָא, צָדֵק. פְּתֵרָא בְּתֵרָא, הִיא בִּי
דִינָא דְמִלְכָּא. וְתַאנָּא אֲדִנְיָ הִכִּי כְּתִיב,
וְהִכִּי אֶקְרִי, וְכִנְסֵת יִשְׂרָאֵל בְּהִיא שְׁמָא אֲתַקְרִי.
וְהִיא שְׁמָא בְּאֶתֶר דָּא אֲשֶׁתִּלִּים. וְאֵלִין אִינוּן
תְּלַת דְּרָגִין, דְּאֶקְרוּן בְּשֵׁמֵהוּן דְּדִינָא. וְכִלְלָא
מִתְקַשֵּׁר חַד בְּחַד בְּלֵא פְרוּדָא, כְּמָה
דְּאוּקִימָנָא.

אָמַר לִיה, אִי נִיחָא קָמִיה דְּאַבָּא, הָא שְׁמַעְנָא
בְּהִיא, דְכְּתִיב, (שמות א) אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה,
וְלֹא קִימָא בִּיה. אָמַר לִיה אֲלַעְזֹר בְּרִי, הָא
אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּא, וְהִשְׁתָּא בְּחַד מְלָה אֲתַקְשֵׁר
כִּלְלָא. (דף ס"ה ע"א).

וְרָזָא דְמְלָה הִכִּי הוּא. אֶהְיֶה, דָּא כִלְלָא דְכִלְלָא.
דְּכַד שְׁבִילִין סְתִימִין וְלֹא מִתְפָּרְשִׁין,
וְכִלְלִין בְּחַד אֶתֶר. כְּדִין אֶקְרִי אֶהְיֶה, כִּלְלָא
כִּלְלָא, סְתִימִים וְלֹא אֲתַגְלִיָּא.

בְּתֵר דְנִפְק מִנָּה שִׁירוּתָא, וְהוּא נִהַר אֲתַעַבֵּר

נקרא אשר אהיה. כלומר, על פן אהיה, אהיה מזמן להמשיך ולהוליד הכל. אהיה - כלומר, עכשו אני הוא הפלל של הכל, הפלל של כל פרט. אשר אהיה - שהתעברה האם, ועתידה להוציא את כל הפרטים ולגלות את השם העליון.

אחר כך רצה משה לדעת מהו פרט הדבר, עד שפרש ואמר אהיה (יהוה) - זהו פרט. וכאן לא כתוב אשר אהיה. ומצאתי בספרו של שלמה המלך, אשר - בקשר של עדון הממשלה נמצאת בחברותא עליונה, כמו שנאמר (בראשית ל) באשרי פי אשרוני בנות, אהיה עתידה להוליד.

בא וראה איך יורד מדרגה לדרגה להודיע את סוד השם הקדוש (להראות את הקדוש ברוך הוא) למשה. בראשונה אהיה, הפלל של הכל, הנסתר שלא התגלה כלל, כמו שאמרנו. וסימן (מסליל ח) ואהיה אצלו אמון וגו', וכתוב (איוב כח) לא ידע אנוש ערפה וגו'. אחר כך הוציא (סוד של הראשית העליונה, תחלת הכל ו) אותו הנקר, האם העליונה שהתעברה ועתידה להוליד. ואמר אשר אהיה, עתידה להוליד ולתקן הכל. אחר כך התחילה להוליד, ולא כתוב אשר, אלא רק אהיה. כלומר, עכשו יוציא ויתפקן הכל.

אחר שהפל יצא וכל אחד ואחד התפקן במקומו, עזב את הכל ואמר יהו"ה. זה פרט, וזה הקיום. ובאותה שעה ידע משה את סוד השם הקדוש הנסתר והנגלה, ונדבק במה שלא נדבקו שאר בני העולם. אשרי חלקו. בא רבי אלעזר ונשק ידו.

אמר לו, אלעזר בני, מכאן

לאמשכא פלא, פדין אקרי אשר אהיה. כלומר, על פן אהיה, אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא. אהיה: כלומר, השתא אנא הוא כלל פלא, כללא דכל פרטא. אשר אהיה: דאתעברת אימא, וזמינת לאפקא פרטין פלהו, ולא תגלייא שמא עלאה.

לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא, עד דפריש ואמר אהיה (ס"א יהוה), דא הוא פרטא, והכא לא כתיב אשר אהיה. ואשפחנא בספרא דשלמה מלכא, אשר: בקיטורא דעדונא קסטירא בחברותא עלאה אשתכת. כמה דאת אמר, (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות, אהיה זמינא לאולדא.

תא חזי היך נחית מדרגא לדרגא, לאודעא רזא דשמא קדישא (לאסחאה קדשא ברין הוא) למשה. בקדמיתא אהיה, כללא דכלא, סתים דלא אתגלייא כלל, כמה דאמינא. וסימן, (משלי ח) ואהיה אצלו אמון וגו', וכתוב (איוב כח) לא ידע אנוש ערפה וגו'. לבתר אפיק (הוא דשירותא עלאה, ראשיתא דכלא ו) ההוא נהרא, אימא עלאה, אתעברת, וזמינא לאולדא. ואמר אשר אהיה, זמינא לאולדא, ולתקנא פלא. לבתר שארי לאולדא, ולא כתיב אשר, אלא אהיה: כלומר, השתא יפיק ויתפקן פלא.

בתר דנפיק פלא, ואתפקן פל חד וחד באתריה, שבק פלא, ואמר יהו"ה. דא פרטא, ודא קיומא. ובההיא שעתא ידע משה, רזא דשמא קדישא, סתים וגליא ואתדבק מה דלא אתדבקו שאר בני עלמא, זכאה חולקיה. אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי.

אמר ליה, אלעזר בני, מכאן ולהלאה, אזדהר דלא למכתב שמא קדישא, אלא כדקא

והלאה הזהר שלא לכתב את השם הקדוש אלא פראוי. שכל מי שלא ידע לכתב את השם

הקדוש פראוי וְלְקַשֵּׁר אֶת קֶשֶׁר
הָאֻמוֹנָה קֶשֶׁר שֶׁל אֶחָד עִם אֶחָד
כְּדִי לִיחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּתוּב
עָלָיו (במדבר טו) כִּי דָבַר ה' בְּזֶה וְאֶת
מִצְוֹתוֹ הִפְרָה תִּפְרָת וְגו'.
אִפְלוּ שֶׁהַחֲסִיר דְּרָגָה אַחַת או
קֶשֶׁר אֶחָד מֵאוֹת אַחַת מֵהֶן.

בא ראה, י' בראשונה - הפלל
שֶׁל הַלֵּל, נִסְתַּר מִכָּל הַצְּדִידִים,
הַשְּׁבִילִים לֹא נִפְתַּחְתִּים, הַפְּלֵל שֶׁל
זָכַר וְנִקְבָּה. קוֹצוּ שֶׁל יו"ד
שֶׁלְמַעֲלָה רוֹמְזוּ לְאַיִן. אַחַר כֵּן י'
שְׁמוּצִיָּאָה אֶת אוֹתוֹ הַנֶּהָר
שֶׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְלִהְתַּעֲבֹר
מִמֶּנּוּ ה', בְּזֶה כְּתוּב (בראשית ב) וְנֶהָר
יֵצֵא מֵעֵדֶן. יֵצֵא וְלֹא יֵצֵא. מִשׁוּם
כֵּן לֹא צָרִיךְ לְהִפְרֹד מִמֶּנּוּ. וּמִשׁוּם
כֵּן כְּתוּב רַעֲיָתִי.

ואם תאמר, כתוב נהר, משמע
אֶחָד, וְהָרִי פֶּאֶן שְׁלֵשָׁה? זֶה כֵּן
וְדַאי. י' מוֹצִיָּאָה שְׁלֵשָׁה,
וּבְשֵׁלֶשָׁה הַפֵּל נִכְלָל. י' מוֹצִיָּאָה
לְפָנֶיהָ אוֹתוֹ נֶהָר, וְשְׁנֵי בָנִים
שְׁמֹנִיקָה הָאֵם, וְהִתְעַבְּרָה מֵהֶם,
וּמוֹצִיָּאָה אוֹתָם אַחַר כֵּן. ה' -
כִּמוֹ כֵּן ה', וְהֵם בָּנִים תַּחַת הָאֵב
וְהָאֵם.

אחר שהולידה, הוציאה בן זכר,
וְשָׁמָּה אוֹתוֹ לְפָנֶיהָ, וְצָרִיךְ לְכַתֵּב
ו', וְזֶה יוֹרֵשׁ אֶת נַחֲלַת הָאֵב
וְהָאֵם, וְיֹורֵשׁ שְׁנֵי חֲלָקִים, וּמִמֶּנּוּ
נִזְוֹנֵית הַבַּת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְכַתֵּב
אַחַר כֵּן ו"ה כְּאַחַד, כִּמוֹ שֶׁה"א
רֵאשׁוֹנָה י"ה כְּאַחַד, וְלֹא צָרִיךְ
לְהִפְרִידֵם. אֵף פֶּאֶן ו"ה כְּאַחַד,
וְלֹא צָרִיךְ לְהִפְרִידֵם. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ
אֶת הַדְּבָרִים. וְהַדְּבָרִים הִלְלוּ
עוֹלָם לְמִקּוֹם אַחַר. אֲשֶׁרֵי חֲלָקִים
שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׂיֹודְעִים אֶת
הַסּוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֶׁל הַמְּלָךְ
הַקְּדוֹשׁ וְרֵאוּיִים לְהוֹדוֹת לוֹ. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (תהלים קמ) אֵף צְדִיקִים יוֹדוּ
לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיךָ.

למדנו, אמר רבי יהודה, (שם א) אל

יאות. דכל מאן דלא ידע למכתב שמא קדישא
כדקא יאות, ולקשרא קשרא דמהימנותא
קשרא דחד בחד, בגין ליחדא שמא קדישא.
עליה כתיב, (במדבר טו) כִּי דָבַר יי' בְּזֶה וְאֶת מִצְוֹתוֹ
הִפְרָה תִּפְרָת וְגו'. אִפְלוּ דְגָרַע חַד דְּרָגָא,
או חד קשרא, מאת חד מנייהו.

תא חזי, י' בקדמיתא, כללא דכלא, סתים
מכל סטרין, שבילין לא מתפתחין, כללא
דדכר ונוקבא. קוצא דיו"ד דלעילא, רמיזא
לאינן. לבתר, י' דאפיק ההוא נהרא דנגיד
ונפיק מניה, ולא תעברא מניה ה', בהאי כתיב
(בראשית ב) וְנֶהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן. יוֹצֵא וְלֹא יֵצֵא. בגין
כֵּן לֹא בְעֵינָא לְאַתְפָּרְשָׁא מִנִּיהָ. וּבְגִין כֵּן כְּתִיב
רַעֲיָתִי.

ואי תימא נהר כתיב, משמע חד, והא הכא
תלת. הכי הוא ודאי, י' אפיק תלתא,
ובתלתא אתפלל כלא. י' אפיק לקמיה ההוא
נהר, ותרין בנין דינקא להו אימא, ואתעברת
מנייהו, ואפיק לון לבתר. ה': פגוונא דא ה',
ואינון בנין תחות אבא ואימא.

בתר דאולידת, אפיקת בן דכר, ושוייה לקמה,
ובעי למכתב ו', והאי ירית אחסנתא
דאבא ואימא, וירית תרין חולקין, ומניה אתון
ברתא. ועל דא, בעי למכתב לבתר, ו"ה כחדא
כמה דה"א קדמאה י"ה כחדא, ולא בעי
לאפרשא לון, אוף הכא ו"ה כחדא, ולא בעי
לאפרשא לון. והא אוקימנא מלי. ולא תר
אחרא סלקין הגי מלי. זפאה חולקיהון
דצדיקייא, דידיעין רזין עלאין דמלפא קדישא,
ויתחזון לאודאה ליה, הדא הוא דכתיב, (תהלים
קמ) אֵף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת
פְּנִיךָ.

תאנא אמר רבי יהודה, (תהלים נ) אל אלהים יי'

אֱלֹהִים דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ. שְׁלֹמוֹת
הַכֹּל, שְׁלֹמוֹתָם שֶׁל הָאֲבוֹת
הַקְדוּשִׁים. דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ,
לְהַמְצִיא עִם כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁלְמוֹת וּבְשִׁמְחָה. וּמֵאִיזָה
מְקוֹם הוּא נִמְצָא עִמָּה? חֲזוּר
וְאָמַר, מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יְפִי אֱלֹהִים
הוֹפִיעַ.

לְמַדְנֵנוּ, כְּשֶׁרָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם שְׁלֵמָטָה,
עָשָׂה הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֵמָעֵלָה. עָשָׂה
יְרוּשָׁלַיִם מְרֻכָּז כָּל הָאֶרֶץ, וּמְקוֹם
אֶחָד שֶׁנִּקְרָא צִיּוֹן עָלֶיהָ,
וּמֵהַמְקוֹם הַזֶּה מִתְבָּרְכָת.
וּבְמְקוֹם הַזֶּה שֶׁל צִיּוֹן מִתְחִיל
הָעוֹלָם לְהִבְנוֹת, וּמִמֶּנּוּ נִבְנְהָ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב, אֵל אֱלֹהִים ה' דְּבַר וַיִּקְרָא
אֶרֶץ מִמְזֻרַח שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאוֹ.
וּמֵאִיזָה מְקוֹם? מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יְפִי
אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. כְּלוֹמַר, מִצִּיּוֹן,
שֶׁהִיא שְׁלֹמוֹת שֶׁל הַיְפִי שֶׁל
הָעוֹלָם, אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. בֹּא רְאֵה,
לֹא הִתְבָּרְכָה יְרוּשָׁלַיִם אֲלָא רַק
מִצִּיּוֹן. וְצִיּוֹן מִלְמַעְלָה, וְהַכֹּל
נִקְשֵׁר אֶחָד עִם אֶחָד.

לְמַדְנֵנוּ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיִּצָּא
אֶל הַמְזֻבַּח אֲשֶׁר לְפָנָיו ה' וְכִפֵּר
עָלָיו. אֶל הַמְזֻבַּח סָתֵם. (בְּבִבּוּל)
כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה לְמַטָּה, נַעֲשֶׂה
לְמַעְלָה, וְהַכֹּל נִקְשֵׁר אֶחָד בְּאֶחָד.
וְלְמַדְנֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁבִּיּוֹם הַזֶּה מְכַפֵּר
הַכֹּהֵן לְמַטָּה, כִּף גַּם לְמַעְלָה.
וְכִשְׁהִכְהֵן שְׁלֵמָטָה מְסַדֵּר אֶת
עֲבוֹדָתוֹ, כִּף גַּם הַכֹּהֵן שְׁלֵמָעֵלָה
(בְּבִבּוּל) לֹא נִמְצָא לְמַעְלָה עַד
שֶׁנִּמְצָא לְמַטָּה. וּמִמַּטָּה מִתְחִילָה
לְעֲלוֹת קְדֻשַׁת הַמִּלּוּךְ הָעֲלִיּוֹן, וְכָל
הָעוֹלָמִים נִמְצָאִים אֶחָד לְפָנָיו
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמְלָא הָיוּ
יודעים יִשְׂרָאֵל לְמָה צִוָּה הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹכִיחַ
אוֹתָם יוֹתֵר מִכָּל שְׁאֵר הָעַמִּים,
גְּבַה מֵהֶם אֶחָד מִמָּאָה. לְמַדְנֵנוּ

דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ. שְׁלִימוֹ דְכֹלָא, שְׁלִימוֹ דְאֲבָהֵן
קְדִישֵׁי. דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ, לְאַשְׁתַּכְחָא בְּכְנֻסַת
יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמוֹ בְּחִדּוּתָא. וּמֵאֵן אֲתֵר הוּא
אַשְׁתַּכַּח עִמָּה. הָדָר וְאָמַר, מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יוֹפִי
אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

תַּאנָּא פַּד בְּעָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַבְרִי עֲלֵמָא
דְלִתְתָא, כֹּלָא כְּגוּוּנָא דְלַעִילָא עֲבַד לִיה.
עֲבַד יְרוּשָׁלַיִם, אִמְצָעִיתָא דְכָל אֶרְעָא. וְאֲתֵר
חַד דְאֶקְרִי צִיּוֹן, עָלָה. וּמֵהֵאִי אֲתֵר מִתְבָּרְכָא.
וּבְהֵאִי אֲתֵר דְצִיּוֹן שְׁאֲרֵי עֲלֵמָא לְאַתְבְּנָאָה,
וּמִנֵּיהּ אֲתְבְּנִי. הָדָא הוּא דְכְתִיב, אֵל אֱלֹהִים
יְי' דְבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֻרַח שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאוֹ.
וּמֵאֵן אֲתֵר. מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יוֹפִי (דף ט"ו ע"א) אֱלֹהִים
הוֹפִיעַ. כְּלוֹמַר, מִצִּיּוֹן דֶּהוּא שְׁלִימוֹ דְיוֹפִי
דְעֲלֵמָא, אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. תָּא חֲזִי, לֹא אֲתְבָרְכָא
יְרוּשָׁלַם, אֲלָא מִצִּיּוֹן. וְצִיּוֹן מֵעִילָא, וְכֹלָא חַד
בְּחַד אֲתִקְשֵׁר.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיִּצָּא אֶל הַמְזֻבַּח אֲשֶׁר
לְפָנָיו יְי' וְכִפֵּר עָלָיו. אֶל הַמְזֻבַּח סָתֵם.
(בְּבִבּוּל) כְּמָה דְאַתְעֲבִיד לְתַתָּא, אֲתַעֲבִיד לְעִילָא,
וְכֹלָא אֲתִקְשֵׁר חַד בְּחַד. וְתַאנָּא, כְּמָה דְבְהֵאִי
יוֹמָא מְכַפֵּר כְּהֵנָּא לְתַתָּא, הֲכִי נְמִי לְעִילָא.
וְכַד כְּהֵנָּא דְלְתַתָּא מְסַדֵּר פּוּלְחָנִיָּה, כְּהֵנָּא
דְלַעִילָא הֲכִי נְמִי, (בְּבִבּוּל) לֹא אֲשְׁתַּכַּח לְעִילָא,
עַד דְאַשְׁתַּכַּח לְתַתָּא. וּמִתְתָּא שְׁאֲרֵי לְסִלְקָא
קְדָשָׁה דְמִלְפָּא עֲלָאָה, וּמִשְׁתַּכְחִין כְּלָהוּ עֲלֵמִין
חַד קְמִיָּה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמְלָא הוּוּ יְדַעֵי יִשְׂרָאֵל
אֲמֵאֵי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא פְקִיד עֲלֵייהוּ
דְיִשְׂרָאֵל, לְאוֹכְחָא לְהוּ יִתִּיר מְכַל שְׁאֵר עַמִּין,
יְנַדְעוֹן דֶּהֵא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁבִיק דִיִּידֵיהּ,
וְלֹא גְבִי מְנַהוֹן חַד מִמָּאָה. תַּאנָּא, קְדָשָׁא בְרִיךְ
יְדַעֵי שְׁהָרֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׁאִיר אֶת שְׁלוֹ, וְלֹא

שֶׁלְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יֵשׁ כַּמָּה מְרַבּוֹת וְכַמָּה חֲזִלוֹת וְכַמָּה שְׁלִיטִים מְמַנִּים שְׁנִמְצָאִים בְּעִבּוּדְתוֹ, כְּשׁוֹמֵן אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה הַכְּתִירִם בְּכְתָרִים קְדוּשִׁים כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, הַשְּׂרָה אוֹתָם בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה כְּדִי שְׁיִמְצָאוּ בְּעִבּוּדְתוֹ, וְקָשַׁר אֶת כָּל הָעֲלִיּוֹנִים עִם יִשְׂרָאֵל.

וּשְׁמַחוֹת לֹא נִכְנָסוֹת לְפָנָיו, וְעִבּוּדָה לֹא נַעֲשִׂית לְפָנָיו לְמַעַלָּה, עַד שְׁיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים לְמַטָּה. כָּל זְמַן שְׁיִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בְּעִבּוּדֵי רַבּוֹנָם לְמַטָּה, כִּף גַּם לְמַעַלָּה. (בבבול) בְּזִמְנֵי שְׁיִשְׂרָאֵל מְבַטְלִים אֶת הָעִבּוּדָה לְמַטָּה, הֵם מְבַטְלִים לְמַעַלָּה, וְהָעִבּוּדָה לֹא נִמְצָאֵת לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה. וְעַל שְׁיִשְׂרָאֵל בְּטָלוּ אֶת עִבּוּדְתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהָיוּ שְׂרוּיִים בְּאַרְץ, כִּף גַּם לְמַעַלָּה, כָּל שְׁפָן אַחַר כִּף.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, אִם אַתֶּם יוֹדְעִים כַּמָּה אוֹכְלוֹסִים וְכַמָּה חֲזִלוֹת מְתַעַכְבִּים בְּשִׁבְלֵיכֶם, תִּדְעוּ שְׁאֵינְכֶם כְּדָאִים לְעַמֵּד בְּעוֹלָם אִפְלוּ שְׁעָה אַחַת, וְעַל כָּל זֶה מָה כְּתוּב? (ויקרא כו) וְאִיבִיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְגו'. (משום כף) וְיִצְא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, אֶל הַמִּזְבֵּחַ סֵתֶם, אֲשֶׁר לְפָנָי ה' סֵתֶם. וְכִפֵּר עָלָיו אַחַר כִּף, וְיִצְא וַעֲשֵׂה אֶת עֲלָתוֹ וְאֶת עוֹלַת הָעֶם וְגו'. וְכִפֵּר עָלָיו, מָה זֶה אוֹמֵר? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לְהַעִיר חֶסֶד בְּעוֹלָם בְּתַחֲלָה. לְמַדְנֵנוּ, וְכִפֵּר עַל הַקְּדָשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָה זֶה וְכִפֵּר עַל הַקְּדָשׁ? אֵלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָרִי שְׁנִינוּ שֶׁהֲרַשְׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעַלָּה, וּמַעוֹרְרִים דִּינִים, וְגוֹרְמִים לְטֵמְאָה הַמְּקַדָּשׁ. וְהִנְחֵשׁ הַקְּשָׁה מִתְחִיל לְהִגְלוֹת, וְאִזּוּ מַתְעוֹרְרִים דִּינִים בְּעוֹלָם, וּבְיוֹם הַזֶּה צְרִיף הַכֶּהֵן לְטַהֵר אֶת הַכָּל וְלְהַתְעַטֵּר (לעזרה) הַכֶּתֶר הַקְּדוֹשׁ

הוּא כַּמָּה רְתִיכִין, כַּמָּה חֲזִילִין אֵית לֵיהּ, כַּמָּה שׁוֹלְטָנִין מְמַנֵּן מִשְׁתַּפְּחִין בְּפוֹלְחָנֵיהּ, כַּד זְמִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּהַאי עֲלָמָא, אַכְתָּר לֹון בְּכְתָרִין קְדִישִׁין כְּגוֹוְנָא דְלַעִילָא, אֲשֶׁרִי לֹון בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, בְּגִין דִּישְׁתַּכְחוּ בְּפוֹלְחָנֵיהּ, קָשִׁיר לְכַלְהוּ עֲלָאִי בְּהוּ בִישְׂרָאֵל.

וְחֲרוֹזֵן לֹא עָאֲלִין קַמֵּיהּ, וּפוֹלְחָנָא לֹא אֲתַעְבִּיד קַמֵּיהּ לַעִילָא, עַד דִּישְׂרָאֵל עֲבָדִין לְתַתָּא. כָּל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל מִשְׁתַּפְּחִין בְּפוֹלְחָנֵיהּ דְמֵאֲרִיהוֹן לְתַתָּא, הַכִּי נָמִי לַעִילָא. (בבבול) בְּזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל בְּטָלִי פוֹלְחָנָא לְתַתָּא. בְּטָלִי לַעִילָא, וּפוֹלְחָנָא לֹא אֲשַׁתְּכַח לֹא לַעִילָא וְלֹא לְתַתָּא. וְעַל דִּישְׂרָאֵל בְּטָלוּ פוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא כַּד שְׁאַרְן בְּאַרְעָא, הַכִּי נָמִי לַעִילָא, כָּל שְׁפָן לְבַתֵּר.

אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, יִשְׂרָאֵל אֵי אַתּוֹן יוֹדְעִין, כַּמָּה אוֹכְלוֹסִין, כַּמָּה חֲזִילִין, מְתַעַכְבִּין בְּגִינֵיכֶוּ, תִּנְדָּעוֹן דְלִית אַתּוֹן כְּדָאִי לְמִיקָם בְּעֲלָמָא, אִפְלוּ שְׁעַתָּא חָדָא. וְעַם כָּל דָּא מָה כְּתִיב, (ויקרא כו) וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתֶם בְּאַרְץ אִיבִיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעַלְתִּים וְגו', (גין כף) וְיִצְא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, אֶל הַמִּזְבֵּחַ סֵתֶם, אֲשֶׁר לְפָנָי יִי סֵתֶם. וְכִפֵּר עָלָיו לְבַתֵּר, וְיִצְא וַעֲשֵׂה אֶת עוֹלָתוֹ וְאֶת עוֹלַת הָעֶם וְגו'. וְכִפֵּר עָלָיו מָאִי קָא מִיִּירִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לְאַתְעָרָא חֶסֶד בְּעֲלָמָא בְּקַדְמִיתָא.

תַּאנָּא, כְּתִיב וְכִפֵּר עַל הַקְּדָשׁ מִטְּמֵאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָאִי וְכִפֵּר עַל הַקְּדָשׁ. אֵלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא תְּנִינָן, חֲזִיבֵיא עֲבָדִין פְּגִימוֹתָא לַעִילָא, וּמַתְעָרִין דִּינִין, וְגַרְמִין לְאַסְתָּאבָא מְקַדָּשָׁא. וְחֻיָּא תְּקִיפָא שְׂאֲרִי לְאַתְגַּלְאָה. וְכַדִּין דִּינִין מַתְעָרִין בְּעֲלָמָא, מַתְעוֹרְרִים דִּינִים בְּעוֹלָם, וּבְיוֹם הַזֶּה צְרִיף הַכֶּהֵן לְטַהֵר אֶת הַכָּל וְלְהַתְעַטֵּר (לעזרה) הַכֶּתֶר הַקְּדוֹשׁ

שלו, שהוא ראש המלך, פדי
שיבא המלך לשרות עם הגבירה.
וכשראש המלך נוסע, הכל נוסע,
ויבא להודווג עם הגבירה ולעורר
שמחה וברכות בעולם. (כדי שיבא
המלך להודווג עם הגבירה ולעורר שמחה
וברכות בעולם, וכשראש המלך נוסע, הכל
נוסע).

נמצא שכל השלום (השלמות)
שלמעלה ולמטה תלויה בכהן.
שאם הוא מעורר את הכתר שלו,
הכל מתעורר והכל נמצא
בשלמות, ועל זה כתוב וכפר על
הקדש. בראשונה וכפר על
הקדש, להרבות שלום בעולם
ולהרבות שמחה בעולם.
וכששמחת הזווג נמצאת עם
המלך והגבירה, כל השמשים
וכל בני ההיכל, כלם נמצאים
בשמחה (וכל שמחת העולם). וכל
החטאים שחטאו לפני המלך,
מתכפרים להם. זהו שכתוב מכל
חטאתיכם לפני ה' תטהרו.
ומשום כך כתוב, וכל אדם לא
יהיה באהל מועד בבאו לכפר
בקדש עד צאתו. בשעה שנוכנס
לזוג אותם, ובשעה שמזדווגים
המלך עם הגבירה, אותה שעה
- וכפר בעדו ובעד ביתו.

למדנו, וכל אדם לא יהיה באהל
מועד. רבי יצחק פתח, (שם)
וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את
בריתי יצחק וגו', והפסוק הזה
פרשוהו. בא וראה, בשעה
שישראל בגלות, כביכול הקדוש
ברוך הוא עמהם בגלות, שהרי
השכינה לא זזה מהם לעולמים.
בא ראה, בזמן שישראל נמצאו
בגלות בכל, השכינה שרתה
ביניהם ושבה עמהם מן הגלות,
ובזכות אותם הצדיקים שנשארו
בארץ, שרתה בארץ ולא זזה
מהם לעולמים. אמר רבי יהודה,
המלך, וחזר הכל בסעודת השמחה של

ובהאי יומא, בעי כהנא לדכאה כלא,
ולאתעטרא (ס"א ולא תערא) כתרא קדישא דיליה,
דהיא רישא דמלפא. בגין דייתי מלפא
לאשראה במטרוניתא, וכד רישא דמלפא
נטיל, כלא נטיל, וייתי לאזדווגא במטרוניתא
ולאתערא חידו וברפאן בעלמא. (ס"א בגין דייתי
מלפא לאזדווגא במטרוניתא ולא תערא חדו וברפאן בעלמא, וכד רישא
דמלפא נטיל כלא נטיל).

אשתבח דכל שלמא (נ"א שלימו) דעילא ותתא,
בכהנא תליא. דאי אתער כתרא
דיליה, כלא אתער וכלא בשלימו אשתבח.
ועל דא כתיב וכפר על הקדש. בקדמיתא וכפר
על הקדש. לאסגאה שלמא בעלמא,
ולאסגאה חידו בעלמא. וכד חידו דזווגא
אשתבח במלפא ובמטרוניתא, כל שמשין,
וכל בני היכלא, פלהו אשתכחו בחידו (וכל חידו
דעלמא). וכל חובין דחבו קמי מלפא, אתכפר
להו. הדא הוא דכתיב, מכל חטאתיכם לפני
י' תטהרו. ובגין כך כתיב וכל אדם לא יהיה
באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו.
בשעתא דעאל לזווגא להו, ובשעתא
דמזדווגין מלפא ומטרוניתא, ההיא שעתא
וכפר בעדו ובעד ביתו.

תאנא, (ויקרא טז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד,
רבי יצחק פתח, (ויקרא כו) וזכרתי את
בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק וגו', והאי
קרא אוקמוה. תא חזי, בשעתא דישראל
בגלותא, כביכול קדשא בריך הוא עמהון
בגלותא, דהא שכינתא לא אתעדי מנייהו
לעלמין. תא חזי, בזמנא דישראל אשתכחו
בגלותא דבבל, שכינתא בינייהו שריא, ותאבת
עמהון מן גלותא. ובזכות אינון צדיקיא (ד)

שחזרה הגבירה עם המלך, וחזר הכל בסעודת השמחה של

הגדולה, פְּנִסַת הַגְּדוּלָה וְדַאי. לְמַדְנֵנוּ, בְּכֹל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלוּת, אִם הֵם צְדִיקִים - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדְּמִים לְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּלְהוֹצִיאֵם מִהַגְּלוּת, וְאִם הֵם אֵינֶם צְדִיקִים - הוּא מְעַכֵּב אוֹתָם בְּגִלוּת עַד אוֹתוֹ זְמַן שְׁנַגְזֹר. וּכְשֶׁמִּגִּיעַ הַזְּמַן וְהֵם אֵינֶם רְאוּיִים - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ, וְאֵינוֹ שׁוֹכַח אוֹתָם בְּגִלוּת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְזִכְרָתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו'. אֵלוֹ הָאֲבוֹת שֶׁל הַכֹּל, סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מָה הַטַּעַם יַעֲקֹב רִאשׁוֹן פֶּאן? אֵלָא מִשּׁוּם שִׁיעֲקֵב הוּא כָּלֵל הָאֲבוֹת, וְהוּא הָעֵץ הַקְּדוּשׁ. מִשּׁוּם כֶּן ו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ אַחֲוִיָּה בּוּ, וְכֶן קוֹרְאִים יַעֲקֹב בּו'. רַבִּי יֶצְחָק אָמַר, וְאִ"ו בְּאוֹתִיּוֹתָיו שֶׁלֵּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת, שִׁירֵשׁ יִרְשָׁה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר מַעֲנִיּוֹת שֶׁל הַמַּעֲזֵן הַנִּסְתָּר הַקְּדוּשׁ.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, וְאִ"ו לְמָה כּוֹלֵלֶת ו' א' ו'? אֵלָא, ו' שִׁיּוּשֵׁב עַל הַפֶּסַע, כְּמוֹ שְׁנָאֲמַר (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסַע דְּמוֹת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה. א' נִסְתָּרֶת בְּתוֹכוֹ וְלֹא מְגִלָּה, וְזֶהוּ שְׁכִתוּב (בראשית כב) בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה', מִשּׁוּם כֶּן כְּתוּב, וְלֹא נִקְרָא אַחֲרוֹן כָּלֵל שֶׁל הַרְאשׁוֹן. הָאֲחֲרוֹן, הָרִי בְּאֲרָנֵי יי אַחֲרוֹנָה כָּלֵל שֶׁל ו' רִאשׁוֹנָה, ו' אַחֲרוֹנָה) זֶה יְהוָה יְסוּד, שֶׁהוּא סִיּוּם הַגּוּף וְהַכֹּלֵל שְׁלוֹ. וְעַל כֵּן כְּלוּלוֹת הָאוֹתִיּוֹת זֹז עִם זֹז - וְאִ"ו, רִאשׁ וְסִיּוּם, כְּמוֹ שְׁבָאֲרָנוּ.

וְלְמַדְנֵנוּ, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הֵן, כְּמוֹ זֶה וְאִ"ו שְׁאֲמַרְנוּ, נו"ן אָף כֶּן. וְאָף עַל גַּב שְׁבָאֲרוֹ אֶת הַדְּבָר, נו"ן כֶּן

דְּאִשְׁתְּאָרוּ בְּאַרְעָא, שְׁאֲרַת בְּאַרְעָא, וְלֹא אַעֲדִי מִנִּיּוּהוּ לְעֵלְמִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דְּאִתְהַדְרַת מִטְרוּנִיתָא בְּמַלְכָּא, וְאִתְהַדְרַת כְּלָא בְּהַלּוּלָא דְּמַלְכָּא, בְּגִין כֶּן אַקְרוּן אַנְשֵׁי כְּנַסַת הַגְּדוּלָה, כְּנַסַת הַגְּדוּלָה וְדַאי.

וְתַאנָּא, בְּכֹל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא, אִי אֵינּוֹן זְפִאִין, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לְרַחֵמָא עֲלֵיהוּ, וְלֹאֲפַקָּא לֹוֹן מְגִלוּתָא. וְאִי אֵינּוֹן לָא זְפִאִין, מְעַכֵּב לֹוֹן בְּגִלוּתָא, עַד הֵהוּא זְמַנָּא דְּאַתְגְּזֹר. וְכַד מְטָא זְמַנָּא, וְאֵינּוֹן לָא אַתְחַזְיִין, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁגַּח לִיקְרָא דְשְׁמִיָּה, וְלֹא אַנְשֵׁי לְהוּ בְּגִלוּתָא, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב וְזִכְרָתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו'. אֵלִין אַבְהֵן דְּכִלָּא, רְזָא דְשְׁמָא קַדִּישָׁא.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מָאִי טַעַמָּא יַעֲקֹב קַדְמָאָה הָכָא. אֵלָא, בְּגִין דִּיעֲקֹב כְּלָלָא דְאַבְהֵן, וְהוּא אֵילָנָא קַדִּישָׁא. בְּגִין כֶּן, ו' דְשְׁמָא קַדִּישָׁא בִּיהּ אַחֲדָא, וְהִכִּי קַרִּינֵן יַעֲקֹב בּו'. רַבִּי יֶצְחָק, אָמַר וְאִ"ו בְּאַתּוּוֹי תְּלִיסַר מְכִילָן, דִּירִית יְרוּתָא דְתְּלִיסַר מְבוּעֵין דְּמְבוּעָא סְתִימָא קַדִּישָׁא.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, וְאִ"ו אֲמַאי כָּלִיל ו' א' ו'. אֵלָא, ו' דִּיתִיב עַל כּוֹרְסִיָּיא, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסַע דְּמוֹת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה. א' סְתִים בְּגִיּוּהָ וְלֹא אַתְגְּלִיָּיא, וְדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית כב) בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יי', בְּגִין כֶּן כְּתִיב, וְלֹא אַקְרִי בְּתַרְאָה, כְּלָלָא דְקַדְמָאָה. בְּתַרְאָה, הָא אוּקִימָנָא (נ"א ו' בְּתַרְאָה כְּלָלָא דו' כְּמָאָה ו' בְּתַרְאָה) דָּא יְהוָה יְסוּד, דְּאִיהוּ סִיּוּמָא דְגּוּפָא, וְכָלֵלָא דִּילִיָּהּ. וְעַל דָּא כְּלִילָן אַתְוּוֹן דָּא בְּדָא, וְאִ"ו, רִישָׁא וְסִיּוּמָא, כְּמָה דְאוּקִימָנָא.

וְתַאנָּא, תְּרִין אַתְוּוֹן אֵינּוֹן, כְּהִיא גְּוּוֹנָא וְאִ"ו דְּאַמִּינָא, נו"ן אוּף הָכִי. וְאָף

מתפרשת: נ' כפופה זו הגבירה. וסמוכה לה ו', שהיא יסוד, פדי שתתברך ממנו. ו' פשוטה, זו התפשטות התפארת. ולכן כלולות האותיות ונאחזות זו בזו. ואם תאמר, למה מחזיר ו' פניו מנו"ן כפופה, ומחזיר פניו אל הן הפשוטה. אלא בשביל כבוד המלך הוא מחזיר פניו כנגד המלך.

ולמדנו, מ"ם לא כוללת בתוכה אות אחרת, (משום) אלא מ' פתוחה, מ' סתומה. מ' פתוחה - שהוא כשהזכר מתחבר עמה. מ' סתומה - יוכל. שהרי נסתרים דרכיה ואף על גב שלפעמים מתפשטים, ויש ששונים בזה, כמו שנאמר (שיר ד) גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום.

אמר רבי יצחק, בשעה שהמלך הקדוש זוכר את ישראל בעבור שמו וחוזרת הגבירה למקומה, (א) כתוב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש. כך הכהן, בשעה שנכנס ליחד את השם הקדוש ולכפר בקדש, לזוג את המלך עם הגבירה, כתוב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'. למדנו, רבי יהודה אמר, הכהן מעורר שלום בעולם, למעלה ולמטה. ולמדנו, נכנס בדרגה אחת, רוחץ גופו. יוצא מדרגה זו לדרגה אחרת, רוחץ גופו. אוזח שלום בזה ובזה. קדש ידיו, ומתברכים פאחד. ובפל צריך להראות מעשה, וצריך להראות לבושו שיתלבש כגון שהמעשה יתכונן, עד שיסדר הכל כמו שצריך, ויתברכו עליונים ותחתונים.

למדנו, רבי שמעון פתח, (ה) יו"ד בתקיותיו, אותיות בצדדים

על גב דאוקמוה מלה, נו"ן הכי מתפרשא: נ' כפופה, דא מטרוניתא. וסמיכא לה ו', דאיהו יסוד, בגין לאתברכא מניה. ו' פשוטה, אתפשטותא דתפארת. ועל דא כלילן אתוון, ומתאחדן דא בדא. ואי תימא, אמאי אהדר ו' אנפוי מנו"ן כפופה, ואהדר אנפוי לגבי ו' פשוטה. אלא בגין יקרא דמלכא, אהדר אנפוי לקבליה דמלכא.

ותאנא, מ"ם לא כליל בגויה את אחרא, (בגין) אלא מ' פתוחה, מ' סתומה. מ' פתוחה: דהוא כד דכר אתחבר עמה. מ' סתומה: יוכלא. דהא סתימין ארחהא ואף על גב דמתפשטין לזמנין, ואית דמתני בהאי כמה דאת אמר (שיר השירים ד) גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום.

אמר רבי יצחק, בשעתא דמלכא קדישא אדפר להו לישראל בגין שמיה, ואהדרת מטרוניתא לאתרהא, (בגין) פתיב, וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש. כך פהנא, בשעתא דעאל ליחדא שמא קדישא, ולכפרא בקודשא, לזווגא למלכא במטרוניתא. פתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'.

ותאנא, רבי יהודה אמר, פהנא אתער שלמא בעלמא, לעילא ותתא. ותניא עאל בדרגא חד, אסחי גופיה. נפיק מהאי דרגא, לדרגא אחרא אסחי גופיה. אחיד שלמא בהאי ובהאי, קדש ידיו, ומתברכאן פחדא. ובכלא בעי לאחזאה עובדא, ובעי לאחזאה לבושו, דיתלבש כגוונא דעובדא דיתפון, עד דיסדר פלא כמה דאצטריך, ויתברכון עלאי ותתאי. ותאנא רבי שמעון, פתח (ה) יו"ד בגליפוי,

אתוון בסטרין, אתקשרן ביו"ד. יו"ד אזיל ליו"ד. (ליו"ד) יו"ד סליק

התקשרו ביו"ד. יו"ד הולף ליו"ד וליו"ו. יו"ד עולה ביו"ד. יו"ד הולף ליו"ו, מתכנסים בה'. ומכונן את הדעת, ומתחברים ה' עם ו'א"ו.

ה' עליונה אוחות שְעָרִיה (בשְעָרִיה) בחקוקי תכסיסים, אוחות בהארת אֶלֶף וחמש מאות ושבעים אכסדרות נסתרות. עולה ה', ומתעטרת חמשים פעמים לחמשים שְעָרִים עמודים שְעוּמָדִים. כְּשֶׁמֶתְגַלֵּף בְּעֶטְרוֹתָיו, מְאִירִים פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, וְא"ו מתפשט לשבעים וששים חקיקות.

מְעַטְרֶת ה' אֶת ו' (כ"א מתעטר ביו"ד, ה' לו') בשבעים אֶלֶף וחמש מאות פְּתָרִים שְׁמֹתֵעֲטָרִים בְּכֹתֵר אֶחָד. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (א ש) בְּעֶטְרָה שְׁעֲטָרָה לו' אמו. ו' בְּשָׁנֵי רֵאשִׁים, רֵאשׁ הַגְּלִילֹת חָקוֹק הָרֵאשׁ שְׁלוֹ, קוֹץ אֶחָד לְמַעְלָה וְקוֹץ אֶחָד לְמַטָּה, וְי' יוֹרֶדֶת לו', חֲקִיקַת הַחֲקִיקוֹת בְּתוֹכָם, שְׁבָעִים פְּנִים שֶׁל עֲטָרוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה. בּוֹ טָסִים גְּבִיעִים וּפְרָחִים, זֶה עוֹלָה וְזֶה יוֹרֵד, וְנִחְקָקִים אֶחָד עִם אֶחָד.

נִקְשָׁרֶת י' עִם ה', ה' עִם ו', ו' עִם ה' (ו' בה/ ה' בו' ו' ב' בה). זֶה אֶחָד בְּזֶה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בראשית מט) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ וַיִּפְּזוּ זְרוּעֵי זְרוּעֵי יָדָיו מִיָּדָי אֲבִירֵי יַעֲקֹב. וְכֵתוּב, (במדבר כד) אֵיתָן מוֹשֶׁבֶךְ וְשִׁים בְּסָלַע קִנְפֹּךְ. אֵז הַכֹּל מִתְקַשֵּׁר אֶחָד עִם אֶחָד, זֶה עִם זֶה, מְאִירִים הַמִּפְתָּחוֹת וּמְאִירִים כָּל הַפְּנִים. אֵז כָּלֵם נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וּמְזַדְעָזְעִים וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

הַקוֹל נִקְשָׁר עִם הַכֶּהֱן, וְהוּא מְשִׁיב אֲלֵיהֶם וְאוֹמֵר תְּטֹהְרוּ. תְּטֹהְרוּ אֵין אוֹמְרִים שְׁאֵר הַכֶּהֱנִים וְהָעַם, פָּרַט לַכֶּהֱן הַגְּדוֹל, כְּשֶׁנִּקְשָׁר בּוֹ אוֹתוֹ הַקוֹל.

ביו"ד. יו"ד אֶזֶל לְיו"ו, מִתְפַּנְשֵׁי בַה'. וּמְכוּוֹן דְּעַתָּא, אֶתְחַבֵּר ה' בְּוֹא"ו.

ה' עֲלָאָה אֶחָד תְּרַעוּי (כ"א בְּתַרְעוּי) בְּגִלּוּפֵי תְכָסִיסִין, אֶחָדָא בְּנִהִירוֹ אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מְאָה וְשִׁבְעִין אַכְסָדְרִין סְתִימִין. סְלִיק ה', וְאֶתְעַטֵּר חֲמִשִּׁין זְמַנִּין, לְחֲמִשִּׁין תְּרַעִין קְיִימִין דְּקִיִּימִין, כִּד אֶתְגַּלֵּף בְּעֶטְרוֹי, נִהְרִין אֲנַפִּין דְּמִלְכָּא, וְא"ו אֶתְפָּשֵׁט לְשִׁבְעִין וְתָרִין גְּלִיפִין.

מְעַטֵּר ה' לו', (כ"א מְתַעַטֵּר בְּיו"ד, ה' לו') בְּע' אֶלֶף וְה' מְאָה פְּתָרִין, דְּמִתְעַטְרִין בְּחַד פְּתָרָא, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ג) בְּעֶטְרָה, שְׁעֲטָרָה לו' אמו. ו' בְּתָרִין רִישִׁין, רִישָׁא דְגוּלְגֻלְתָּא גְּלִיפָא רִישָׁא, קוֹצָא חַד לְעִילָא, וְקוֹצָא חַד לְתַתָּא, וְי' נְחִית לו', (כ"א וְא"ו נְחִית לוֹא"ו) גְּלִיפָא דְגִלּוּפִין בְּגוּיָיְהוּ, שְׁבָעִין אֲנַפִּין דְּעֶטְרִין מְעִילָא לְתַתָּא. בִּיה טָאסִין גְּבִיעִין וּפְרָחִין, דָּא סְלִיק, וְדָא נְחִית מִתְגַּלְפִּין חַד בְּחַד.

אֶתְקַשֵּׁר י' בַּה', ה' בּו', ו' בַּה'. (כ"א ו' בַּה/ ה' בּו', ו' בּו' ו' בַּה) דָּא אֶחָד בְּדָא, כְּמָה דָּאֵתְ אָמַר, (בראשית מט) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ וַיִּפְּזוּ זְרוּעֵי יָדָיו מִיָּדָי אֲבִירֵי יַעֲקֹב. וְכֵתִיב, (במדבר כד) אֵיתָן מוֹשֶׁבֶךְ וְשִׁים בְּסָלַע קִנְפֹּךְ. כְּדִין אֶתְקַשֵּׁר (דף ס"ז ע"א) כְּלָא חַד בְּחַד, דָּא בְּדָא, נִהְרִין מִפְתָּחִין, וְנִהְרִין אֲנַפִּין כְּלָהוּ, כְּדִין כְּלָהוּ נְפֻלִין עַל אֲנַפִּיָּהוּ, וּמְזַדְעָזְעִין, וְאֲמַרִי בְרִיךְ שְׁמָא יְקָרָא מַלְכוּתִיהָ לְעָלָם וְלְעָלְמֵי עָלְמִין.

קָרָא מִתְקַשֵּׁר עֲמִיהָ דְכַהֲנָא, וְהוּא אֶתִיב לְגַבְיָיְהוּ. וְאָמַר תְּטֹהְרוּ. תְּטֹהְרוּ לָא אֲמַרִין שְׁאֵר פְּהַגֵי וְעַמָּא, בַּר כַּהֲנָא רַבָּא, כִּד אֶתְקַשֵּׁר בִּיה הַהוּא קָלָא.

מְשִׁיב אֲלֵיהֶם וְאוֹמֵר תְּטֹהְרוּ. תְּטֹהְרוּ אֵין אוֹמְרִים שְׁאֵר הַכֶּהֱנִים וְהָעַם, פָּרַט לַכֶּהֱן הַגְּדוֹל, כְּשֶׁנִּקְשָׁר בּוֹ אוֹתוֹ הַקוֹל.

דְּמַדְנוּ, מְכַל חֲטָאֲתִיכֶם לְפָנֵי ה'.
כִּינּוֹן שְׁכָתוֹב מְכַל חֲטָאֲתִיכֶם,
לְמָה לְפָנֵי ה'? אֵלָא אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לְפָנֵי ה' מִמֶּשׁ.

שְׁשֻׁנֵינוּ, מֵרֵאשׁ חֲדָשׁ הַסְּפָרִים
פְּתוּחִים וְהַדְּיָנִים דְּנִים. בְּכָל יוֹם
וְיוֹם בְּתֵי הַדִּין נִמְסְרִים לְהַפְתָּח
לְדִין, עַד אוֹתוֹ יוֹם שְׁנִקְרָא תַשְׁעָה
לְחֲדָשׁ. בְּאוֹתוֹ יוֹם כָּל הַדְּיָנִים
עוֹלִים לְכַעַל הַדִּין וּמִתְקַנִּים כְּסָא
עֲלִינָן שֶׁל רַחֲמִים לְמַלְךְ הַקְּדוֹשׁ.
בְּאוֹתוֹ יוֹם צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה
לְשִׁמְח בְּשִׂמְחָה לְפָנֵי אֲדוֹנָם
שְׁעֵתִיד לְיוֹם אַחַר לְשִׁבְתָּ עֲלֵיהֶם
בְּכִסֵּא הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רַחֲמִים, בְּכִסֵּא
שֶׁל וְתַרְנוּת.

וְכָרְ אֹתָם הַסְּפָרִים הַפְּתוּחִים
לְפָנֵינוּ וּכְתוּבִים לְפָנֵינוּ אֶת כָּל
אֹתָם הַחֲטָאִים, הוּא מְזַכֵּה אֹתָם
וּמְטַהֵר אֹתָם מִכָּלֵם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
מְכַל חֲטָאֲתִיכֶם לְפָנֵי ה' תְּטַהֲרוּ.
לְפָנֵי ה' מִמֶּשׁ. אֹתָם שְׂאוּמְרִים
אֶת הַפְּסוּק, אוֹמְרִים עַד כָּאֵן וְלֹא
יִתַר. וְאֵין רְשׁוּת לְאַחַר לֹאמַר
תְּטַהֲרוּ, אֵלָא הִכְהֵן הַגְּדוֹל
שְׁעוֹבֵד אֶת הַעֲבוּדָה, וְקוֹשֵׁר אֶת
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּפִיו. וּכְשֶׁהִיָּה
נִקְשֵׁר וּמִתְבָּרֵךְ בְּפִיו, אוֹתוֹ קוֹל
יִוֵרֵד וּמִכָּה בּוֹ, וּמֵאִירָה הַמְּלָה
בְּפִי הִכְהֵן, וְאוֹמַר תְּטַהֲרוּ. עַבְד
עֲבוּדָה, וּמִתְבָּרְכִים כָּל אֹתָם
הַעֲלִינִים שְׁנִשְׂאָרוֹ.

אַחַר כֶּף רוּחָן גּוֹפוֹ וּמְקַדֵּשׁ יָדָיו
לְהַפְנֵס לְעֲבוּדָה קְדוֹשָׁה אַחֲרָת.
עַד שִׁיתַּכּוֹן לְהַפְנֵס לְמִקּוֹם אַחַר
עֲלִינָן קְדוֹשׁ מִהַכֵּל. שְׁלֹשׁ שׁוּרוֹת
מְקִיפּוֹת אוֹתוֹ; שֶׁל אֲחִיו הַכְּהֵנִים,
וְלוֹיִם, וּמִכָּל שְׂאֵר הָעָם. (בְּרִכּוֹת
לְפָנֵינוּ) זֹקְפִים יָדִים עֲלֵיו בְּתַפְלָה,
וְקוֹשֵׁר שֶׁל זֶהָב תְּלוּי בְּרַגְלוֹ. נוֹטֵל
שְׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, וְכָלֵם עוֹמְדִים
בְּמִקּוּמָם וְלֹא הוֹלְכִים אַחֲרָיו. (הִיָּה

מְקַטֵּיר קְטֵרֹת).

הוֹלֵךְ שְׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת אַחֲרוֹת,

תֵּאנָא, מְכַל חֲטָאֲתִיכֶם לְפָנֵי יי', כִּינּוֹן דְּכָתִיב
מְכַל חֲטָאֲתִיכֶם, אִמְאִי לְפָנֵי יי'. אֵלָא
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְפָנֵי יי' מִמֶּשׁ.

דְּתַנָּא, מֵרֵישָׁא דִּירְחָא סְפָרִין פְּתִיחִין, וְדִינֵי
דִּינֵינָן. בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּתֵי דִינֵין
אֲתַמְסְרָן, לְאַתְפַּתְחָא בְּדִינָא, עַד הֵהוּא יוֹמָא
דְּאִקְרִי תַשְׁעָה לִירְחָא. בְּהֵהוּא יוֹמָא, סְלִקִין
דִּינֵין כְּלָהוּ לְמֵאֲרֵי דְדִינָא, וּמִתְקַנִּי כּוֹרְסֵיָא
עֲלָאָה דִּרְחֵמֵי, לְמַלְכָּא קְדִישָׁא. בְּהֵהוּא יוֹמָא
בְּעָאן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְמַחְדֵי בְּחֲדוּוֹתָא
לְקַדְמוֹת מְאֲרִיהוּן, דְּזַמִּין לְיוֹמָא אַחֲרָא,
לְמִיתַב עֲלֵיהוּ בְּכוֹרְסֵיָא קְדִישָׁא דִּרְחֵמֵי,
בְּכוֹרְסֵיָא דְוֹתְרַנּוּתָא.

וְכָרְ אֵינּוֹן סְפָרִין דְּפְתִיחִין קָמִיָה, וּכְתִיבִין
קָמִיָה כָּל אֵינּוֹן חוֹבִינָן, הוּא מְזַכֵּי לוֹן,
וּמְדַכֵּי לוֹן מְכַלָּהוּ, הֵדָא הוּא דְכָתִיב מְכַל
חֲטָאֲתִיכֶם לְפָנֵי יי' תְּטַהֲרוּ. לְפָנֵי יי' מִמֶּשׁ,
אֵינּוֹן דְּאִמְרִין קָרָא, עַד הָכָא אִמְרִין, וְלֹא יַתִּיר.
וְלִית רְשׁוּ לְאַחֲרָא דְלִימָא תְּטַהֲרוּ, אֵלָא כִּהֵנָּא
רַבָּא, דְּפִלַּח פּוֹלְחָנָא, וְקוֹשֵׁר שְׂמָא קְדִישָׁא
בְּפוּמִיָה, וְכַד הָוָה אֲתַקְשֵׁר וּמִתְבָּרֵךְ בְּפוּמִיָה,
הֵהוּא קָלָא נְחִית וּבִטְשׁ בֵּיה, וְאַתְנַהִיר מְלָה
בְּפוּמִיָה דְכִהֵנָּא, וְאוֹמַר תְּטַהֲרוּ. פִּלַּח פּוֹלְחָנָא,
וּמִתְבָּרְכִין כָּל אֵינּוֹן עֲלֵאִין דְּאִשְׁתְּאָרוּ.

וְלְבָתַר אֲסַחֵי גּוֹפִיָה, וְקַדֵּשׁ יָדָיו, לְאַעֲלָא
בְּפוֹלְחָנָא אַחֲרָא קְדִישָׁא. עַד דִּיתַכּוֹן
לְמִיעַל לְאַתַר אַחֲרָא עֲלָאָה, קְדִישָׁא מְכַלָּא.
תֵּלַת שׁוּרִין סְחָרִין לִיה, כְּהֵנִי אַחֲוִי, וְלִיּוֹאֵי,
וּמִכָּל שְׂאֵר עֲמָא כְּלָהוּ. (בְּרַבָּאן קָמִיָה) זֹקְפִין יָדִין
עֲלֵיהֶם בְּצִלוֹתָא וְקוֹטְרָא דְדַהֲבָא זֹקְפָא בְּרַגְלֵיהֶם.
נְטִיל תֵּלַת פְּסִיעָן, וְכִלְהוּ קְיָיִמִין בְּקִיּוּמֵיהוּ,
וְלֹא נְטִלִין בְּתַרִּיהֶם (הוּוּ אִקְטִיר קְטֵרֹת).

נְטִיל תֵּלַת פְּסִיעָן אַחֲרוֹן, (רְשִׁימָא בְּלָפָא) אֲסַחַר

(רשומה בלב) מקיף את מקומו. הולך שלש פסיעות, וסותם את עיניו ונקשר למעלה. נכנס למקום שנכנס, שומע קול כנפי הכרובים שמזמרים ומקישים בכנפים הפרושות למעלה. היה מקטיר את הקטרת, ושוכך קול כנפיהם ונדבקים בלחש.

אם הפהן זוכה, שהרי למעלה נמצא בשמחה - אף כאן באותה שעה יוצא רצון האור המתפשט מריחות של הרי אפרסמון טהור שלמעלה, והולך בכל אותו המקום. נכנס הריח לשני נקבי חטמו, ולבו מתישב. אז הכל הוא בלחש, ולא נמצא שם פתחון פה. פותח הפהן את פיו בתפלה ברצון, בשמחה, ומתפלל את תפלתו.

אחר שסיים, זוקפים הכרובים כמו מקדם את כנפיהם ומזמרים. אז יודע הפהן שהיה רצון, ועת שמחה לכל, והעם יודעים שתפלתו התקבלה, כמו שכתוב (ישעיה א) אם יהיה חטאיכם כשנים כשולג ילבינו. והוא שב לאחוריו ומתפלל לתפלתו. אשרי חלקו של הפהן, שהרי על ידו שמחה על שמחה נמצאת באותו יום למעלה ולמטה. על אותה שעה פתוב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו. והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור תענו את נפשתיכם וגו'. רבי חייא פתח, (ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו'. נפשי אויתך בלילה, נפשי אותך בלילה היה צריך להיות! מהו נפשי אויתך? אף רוחי בקרבי אשחרך, ישחרך היה צריך להיות! אלא כך למדנו, הקדוש ברוך הוא הוא רוח והנפש של הכל, וישואל

לדוכתיה. נטיל תלת פסיען, אסתים עינין, ואתקשר לעילא. עאל לאתר דעאל, שמע קול גדפי דכרוביאי מזמרין, ואקישן גדפין פרישאן לעילא. הוה אקטיר קטורת, משתפכא קול גדפייהו ובלחישו אתדבקן.

אי פהנא זכי, דהא לעילא בחידו אשתכח, אוף הכא בההיא שעתא נפיק רעוא דנהורא, מתבסמא מריחין דטורי אפרסמונא דכיא דלעילא, ואזלא בכל ההוא אתר, אעיל ריחא בתרי נוקבי דחוטמיה, ואתישבא לבא. כדין פלא הוא בלחישו, ופטרא לא אשתכח תמן. פתח פהנא פומיה בצלותא ברעותא בחדוותא, וצלי צלותיה.

בתר דסיים, זקפין פרוביאי כמלקדמין גדפייהו, ומזמרין. כדין ידע פהנא דרעותא הו, ועידן חדוותא לכלא, ועמא ידעין דאתקבל צלותיה, כמה דכתיב, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשולג ילבינו. והוא תב לאחוריה, וצלי צלותיה. זכאה חולקיה דכהנא, דהא על ידוי חידו על חידו אשתכח ההוא יומא לעילא ותתא, על ההיא שעתא כתיב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, אשרי העם שיי' אלהיו.

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וגו'. (ויקרא ט"ז) רבי חייא פתח, (ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו'. נפשי אויתך בלילה. נפשי אותך בלילה מיבעי ליה, מאי נפשי אויתך. אף רוחי בקרבי אשחרך, ישחרך מיבעי ליה. אלא הכי תאנא, קדשא בריך הוא רוחא ונפשא דכלא, וישואל אמרי נפשי ורוחי אנת. בגין כן

אומרים: נפשי ורוחי אָתָּה. משום כֵּן אֵוִיתָךְ לְדַבֵּק בְּךָ, וְאַשְׁחַרְךָ לְמִצָּא אֶת רְצוֹנְךָ.

רבי יוסי אָמַר, בְּשִׁעָה שְׁאֵדָם יִשָּׁן בְּמִטָּתוֹ, יוֹצֵאת נִפְשׁוֹ, עוֹלָה וּמַעֲרִידָה בְּאֵדָם עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה בְּכָל הַיּוֹם. הַגּוֹף אֹמֵר לְנִפְשׁוֹ: נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ בְּלִילָה, אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחְרְךָ.

דְּבַר אַחֵר נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ, אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ בְּלִילָה, בְּעוֹד דְּאֵנָּא בְּגִלוּתָא בִּינִי עִמְמִיא, וּמְנִיעָא נִפְשִׁי מִכָּל בִּישְׁתָּא (נ"א וְרוּיָא נִפְשִׁי מִכָּל בִּישְׁתָּא) דְּקוּטְרָא בְּנִי עִמְמִיא, נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ, בְּגִין לְאַתְבָּא לְאַתְרִי. אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחְרְךָ, כְּלוּמַר, אִף עַל גַּב דְּאֵינּוֹן מְשַׁעְבְּדִין לְבְנֵי, בְּכָל שַׁעְבוּדָא, רוּחָא קְדִישָׁא לֹא אֲתַעְדִּי מִנְאִי, בְּגִין לְמַשְׁחַר לָךְ, וּלְמַעַבְד פְּקוּדֵיךָ.

רבי יצחק אָמַר, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעוֹד דְּנִפְשִׁי בִּי, אֵוִיתָךְ בְּלִילָה. מָאִי טַעְמָא בְּלִילָה, אֶלָּא בְּגִין דְּהֵאִי נִפְשׁ בְּהֵאִי שַׁעְתָּא, אֲצִטְרִיךְ לְחַמְדָּא לָךְ. אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחְרְךָ, כִּד אֲתַעַר בִּי רוּחָא קְדִישָׁא, אֲשַׁחְרְךָ בְּאַתְעָרוּתָא לְמַעַבְד רַעוּתָךְ. כִּי כְּאֲשֶׁר מְשַׁפְּטִיךָ לְאַרְץ בְּזִמְנָא דְּמַשְׁפֵּט נְחִית בְּאַרְעָא, לְבִשְׁמָא עֲלָמָא, פְּדִין צְדָק לְמַדּוֹ יוֹשְׁבֵי תַבְל. כְּלוּמַר יְכַלִּין לְמַסְכַּל דֵּינָא דְצְדָק, וְלֹא יִשְׁתַּצִּי עֲלָמָא מְנִיָּה. אֵימְתִי צְדָק לְמַדּוֹ יוֹשְׁבֵי תַבְל, כְּאֲשֶׁר מְשַׁפְּטִיךָ לְאַרְץ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ בְּלִילָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחְרְךָ, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

רבי אבא הוּהוּ יְתִיב קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּפִלְגּוֹ לִילִיא, לְמַלְעִי בְּאוּרֵייתָא. קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא עִמִּיָּה. הַלִּילָה לְעַסְק בַּתּוֹרָה. קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא עִמּוֹ. פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) כָּאֵיל

אֵוִיתִיךָ לְאֲדַבְקָא בְּךָ, וְאַשְׁחַרְךָ לְאֲשַׁכְּחָא רַעוּתָךְ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נֶשׁ נְאִים בְּעַרְסִיָּה. נִפְקָא נִפְשִׁיָּה, סִלְקָא וְאַסְהִידַת בֵּיהּ בְּבַר נֶשׁ, עַל כָּל מַה דְּעַבְד בְּכָל יוֹמָא. גּוּפָא אָמַר לְנִפְשָׁא, נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ בְּלִילָה, (דף ס"ז ע"ב) אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחְרְךָ.

דְּבַר אַחֵר נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ, אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ בְּלִילָה, בְּעוֹד דְּאֵנָּא בְּגִלוּתָא בִּינִי עִמְמִיא, וּמְנִיעָא נִפְשִׁי מִכָּל בִּישְׁתָּא (נ"א וְרוּיָא נִפְשִׁי מִכָּל בִּישְׁתָּא) דְּקוּטְרָא בְּנִי עִמְמִיא, נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ, בְּגִין לְאַתְבָּא לְאַתְרִי. אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחְרְךָ, כְּלוּמַר, אִף עַל גַּב דְּאֵינּוֹן מְשַׁעְבְּדִין לְבְנֵי, בְּכָל שַׁעְבוּדָא, רוּחָא קְדִישָׁא לֹא אֲתַעְדִּי מִנְאִי, בְּגִין לְמַשְׁחַר לָךְ, וּלְמַעַבְד פְּקוּדֵיךָ.

רבי יצחק אָמַר, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעוֹד דְּנִפְשִׁי בִּי, אֵוִיתָךְ בְּלִילָה. מָאִי טַעְמָא בְּלִילָה, אֶלָּא בְּגִין דְּהֵאִי נִפְשׁ בְּהֵאִי שַׁעְתָּא, אֲצִטְרִיךְ לְחַמְדָּא לָךְ. אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחְרְךָ, כִּד אֲתַעַר בִּי רוּחָא קְדִישָׁא, אֲשַׁחְרְךָ בְּאַתְעָרוּתָא לְמַעַבְד רַעוּתָךְ. כִּי כְּאֲשֶׁר מְשַׁפְּטִיךָ לְאַרְץ בְּזִמְנָא דְּמַשְׁפֵּט נְחִית בְּאַרְעָא, לְבִשְׁמָא עֲלָמָא, פְּדִין צְדָק לְמַדּוֹ יוֹשְׁבֵי תַבְל. כְּלוּמַר יְכַלִּין לְמַסְכַּל דֵּינָא דְצְדָק, וְלֹא יִשְׁתַּצִּי עֲלָמָא מְנִיָּה. אֵימְתִי צְדָק לְמַדּוֹ יוֹשְׁבֵי תַבְל, כְּאֲשֶׁר מְשַׁפְּטִיךָ לְאַרְץ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, נִפְשִׁי אֵוִיתָךְ בְּלִילָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחְרְךָ, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

רבי אבא הוּהוּ יְתִיב קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּפִלְגּוֹ לִילִיא, לְמַלְעִי בְּאוּרֵייתָא. קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא עִמִּיָּה. הַלִּילָה לְעַסְק בַּתּוֹרָה. קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא עִמּוֹ. פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) כָּאֵיל

רבי אבא הוּהוּ יְתִיב קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּפִלְגּוֹ לִילִיא, לְמַלְעִי בְּאוּרֵייתָא. קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא עִמִּיָּה. הַלִּילָה לְעַסְק בַּתּוֹרָה. קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא עִמּוֹ. פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) כָּאֵיל

תַּעֲרַג עַל אֲפִיקֵי מַיִם כֵּן נִפְשֵׁי
תַּעֲרַג אֲלֵיךְ אֱלֹהִים. הַפְּסוּק הַזֶּה
פָּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים, אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים, שֶׁהַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה
וְהוֹרִישׁ לָהֶם נִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת
מִמָּקוֹם קְדוּשׁ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
מִצְוֹתָיו וְלַהֲשַׁתֵּעֵשׂע בַּתּוֹרָה.
שְׁכַל מִי שֶׁמִּשְׁתַּעֲשֵׂע בַּתּוֹרָה, לֹא
פוֹחַד מִכָּל, שְׁכָתוֹב (תהלים קט) לְלוּלִי
תּוֹרַתְךָ שֶׁעֲשֵׂי אֲז אֲבֹדְתִי בְּעֵנִי.
מִי הֵם שֶׁעֲשֵׂעִי תּוֹרָה. שֶׁהַתּוֹרָה

נִקְרָאת שֶׁעֲשׂוּעִים, שְׁכָתוֹב (משלי
ח) וְאֶהְיֶה שֶׁעֲשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְזֶהוּ
שֶׁשְׁנִינוּ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פֹא
לַהֲשַׁתֵּעֵשׂע עִם הַצְּדִיקִים בְּגוֹן
עֲדוֹן. מַה זֶה לַהֲשַׁתֵּעֵשׂע? כְּדֵי
לְשַׁמַּח עִמָּהֶם, שֶׁשְׁנִינוּ, אֲשֶׁרֵי
הַצְּדִיקִים, שְׁכָתוֹב בָּהֶם (ישעיה נח)
אֲז תִּתְעַנֵּג עַל ה', כְּדֵי לַהֲתַעַנֵּג
מֵאוֹתָה הַשְּׂקָאָה שֶׁל הַנַּחַל, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת
נִפְשָׁךְ. בְּכִיכּוֹל מִשְׁתַּעֲשֵׂע הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם מֵאוֹתָה הַשְּׂקָאָת
הַנַּחַל שְׂבִיעַ מִתְעַנֵּגִים הַצְּדִיקִים,
וְעַל כֵּן פֹא לַהֲשַׁתֵּעֵשׂע עִם
הַצְּדִיקִים. וְכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה, זוֹכֵה לַהֲשַׁתֵּעֵשׂע עִם
הַצְּדִיקִים מֵאוֹתָה הַשְּׂקָאָת הַנַּחַל.

רַעִיא מְהִימָנָא (רועה הנאמן)
אָמַר הַרּוּעָה הַנֶּאֱמָן, בְּאוֹתוֹ זְמַן
בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַלְלוּ, בְּעֲלֵי
הַחֲכָמָה הַעֲלִינָה, בְּעֲלֵי קַבְלָה,
בְּעֲלֵי רְזִי תּוֹרָה, הַשְּׂעָה דְּחוּקָה
לָהֶם. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר פְּאִיל תַּעֲרַג עַל
אֲפִיקֵי מַיִם, שְׁאוֹתָם אֲפִיקֵי מַיִם
שֶׁל הַתּוֹרָה אֶל הַשְּׂכִינָה. וְאִין
תּוֹרָה אֶלָּא עֲמוּד הָאֲמִצְעִי, שִׁיְהִי
אֲפִיקֵי הַמַּיִם הַלְלוּ בְּצַעַר, בְּגִוּוֹן
וּבְעֵנִי, וְאֵלוֹ הֵם חֲבָלִים, צִירִים
שֶׁל יוֹלְדָה, שִׁיְהִי הַשְּׂכִינָה, שְׂבִיעַ
נֶאֱמַר (משלי כג) וְתַגֵּל יוֹלְדְתֶךָ.
וּבְאוֹתָם הַחֲבָלִים תִּהְיֶה בְּצַעַר
שְׁלָהֶם.

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) פְּאִיל תַּעֲרַג
עַל אֲפִיקֵי מַיִם כֵּן נִפְשֵׁי תַעֲרוּג אֲלֵיךְ אֱלֹהִים.
הַי קָרָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיא, זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל
מִכָּל עַמִּין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִי לִוּן
אוּרִייתָא קְדִישָׁא, וְאוּרִית לִוּן נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין
מֵאַתֵּר קְדִישָׁא, בְּגִין לְמַעַבְד פְּקוּדֵי,
וְלֹא שְׁתַּעֲשֵׂע בְּאוּרִייתָא, דְּכָל מָאן
דֹּא שְׁתַּעֲשֵׂע בְּאוּרִייתָא, לֹא דְּחִיל מִכְּלָא.
דְּכָתִיב, (תהלים קט) לְלוּלִי תּוֹרַתְךָ שֶׁעֲשׂוּעִי אֲז
אֲבֹדְתִי בְּעֵנִי.

מָאן אִינוּן שֶׁעֲשׂוּעִי. אוּרִייתָא. דְּאוּרִייתָא
שֶׁעֲשׂוּעִים אֲקָרִי, דְּכָתִיב, (משלי ה) וְאֶהְיֶה
שֶׁעֲשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְדָא הוּא דְּתַנִּינן, קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֲתִי לַאֲשַׁתֵּעֵשׂע עִם צְדִיקִיא
בְּגִנְתָא דְּעֵדוֹן. מָאִי לַאֲשַׁתֵּעֵשׂע. בְּגִין לְמַחְדֵי
בְּהוּ. דְּתַנִּינן, זְכָאִין אִינוּן צְדִיקִיא, דְּכָתִיב בְּהוּ,
(ישעיה נח) אֲז תִּתְעַנֵּג עַל יי', בְּגִין לַאֲתַעַנֵּגָא
מְהִהוּא שְׁקִיּו דְּנַחְלָא, כְּמַה דְּאֵתָא אָמַר (ישעיה נח)
וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת נִפְשָׁךְ. בְּכִיכּוֹל, קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׂע בְּהוּ, מְהִהוּא שְׁקִיּו
דְּנַחְלָא, דְּמִתְעַנֵּגִי בְּהוּ צְדִיקִיא. וְעַל דָּא אֲתִי
לַאֲשַׁתֵּעֵשׂע עִם צְדִיקִיא. וְכָל מָאן דֹּא שְׁתַּדֵּל
בְּאוּרִייתָא, זְכִי לַאֲשַׁתֵּעֵשׂע עִם (דף ט"ז פ"א ע"א)
צְדִיקִיא, מְהִהוּא שְׁקִיּו דְּנַחְלָא.

רעיא מהימנא

אָמַר רַעִיא מְהִימָנָא, בְּהִהוּא זְמַנָּא, אֵלִין מְאָרִי מִתְנִיתִין
מְאָרִי חֲכָמָתָא עֲלָאָה, מְאָרִי קַבְלָה, מְאָרִי רְזִי תּוֹרָה,
שְׁעֵתָא דְּחִיקַת לִוּן. וְהַי אִיְהוּ דְּאָמַר פְּאִיל תַּעֲרוּג עַל
אֲפִיקֵי מַיִם, דְּאִינוּן אֲפִיקֵי מַיִם דְּאוּרִייתָא לְגַבִּי שְׂכִינְתָא.
וְלִית תּוֹרָה, אֶלָּא עֲמוּדָא דְּאֲמִצְעִיתָא. דִּיהוּן אֵלִין אֲפִיקֵי
מַיִם, בְּצַעֲרָא בִּיגוּנָא בְּעֵנוּתָא, וְאֵלִין אִינוּן חֲבָלִים צִירִין
דְּיוֹלְדָה, דְּאִיְהִי שְׂכִינְתָא, דְּאֵתְמַר בְּהָ, (משלי כג) וְתַגֵּל
יוֹלְדְתֶךָ. וּבְאִינוּן חֲבָלִים, תְּהֵא בְּצַעֲרָא דְּלִהוּן.

ובאותם חבלים שצוּעַקַת בָּהֶם, מתעוררים שבעים סנהדרין שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד יהו"ה, ומיד - (תהלים כט) קול ה' יחלל אילות, שהם בעלי המשנה, בתולדות אחריה רעותיה, לְכֹלֵם יְהִיָּה חֵיל פִּיּוּלְדָּה מִמֶּשׁ בְּדַחְקִים שֶׁהַשְּׁעָה דוֹחֶקֶת אוֹתָם בְּכֹמָה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יֶצֶר הָרַע, שֶׁל נַחַשׁ שְׂנוּשֶׁף אוֹתָם בְּכֹמָה דַּחְקִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתַּחַת לְהוֹלִיד אֶת הַמְּשִׁיחַ, מִשׁוּם הַחֲבָלִים וְהַדַּחְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים, וּבְעֲלֵי מִדּוֹת וּבְעֲלֵי רָזִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בְּעֲלֵי בִשֶׁת וְעֲנוּה, בְּעֲלֵי יְרָאָה וְאַהֲבָה, בְּעֲלֵי חֶסֶד, אֲנָשֵׁי חֵיל וְנִחְנֻנוּ, וְיִרְאֵי חֶטָּא וְחֻכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח, וְתַהֲי הָאֵמֶת נְעֻדְרַת, וְהַגֶּפֶן תִּתֵּן פְּרִיָּה, וְהַיִּזְן בְּיוֹקֵר.

ובאותם חבלים שצוּעַקַת בָּהֶם, מתעוררים שבעים סנהדרין שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד יהו"ה, ומיד - (תהלים כט) קול ה' יחלל אילות, שהם בעלי המשנה, בתולדות אחריה רעותיה, לְכֹלֵם יְהִיָּה חֵיל פִּיּוּלְדָּה מִמֶּשׁ בְּדַחְקִים שֶׁהַשְּׁעָה דוֹחֶקֶת אוֹתָם בְּכֹמָה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יֶצֶר הָרַע, שֶׁל נַחַשׁ שְׂנוּשֶׁף אוֹתָם בְּכֹמָה דַּחְקִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתַּחַת לְהוֹלִיד אֶת הַמְּשִׁיחַ, מִשׁוּם הַחֲבָלִים וְהַדַּחְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים, וּבְעֲלֵי מִדּוֹת וּבְעֲלֵי רָזִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בְּעֲלֵי בִשֶׁת וְעֲנוּה, בְּעֲלֵי יְרָאָה וְאַהֲבָה, בְּעֲלֵי חֶסֶד, אֲנָשֵׁי חֵיל וְנִחְנֻנוּ, וְיִרְאֵי חֶטָּא וְחֻכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח, וְתַהֲי הָאֵמֶת נְעֻדְרַת, וְהַגֶּפֶן תִּתֵּן פְּרִיָּה, וְהַיִּזְן בְּיוֹקֵר.

ובאותם חבלים שצוּעַקַת בָּהֶם, מתעוררים שבעים סנהדרין שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד יהו"ה, ומיד - (תהלים כט) קול ה' יחלל אילות, שהם בעלי המשנה, בתולדות אחריה רעותיה, לְכֹלֵם יְהִיָּה חֵיל פִּיּוּלְדָּה מִמֶּשׁ בְּדַחְקִים שֶׁהַשְּׁעָה דוֹחֶקֶת אוֹתָם בְּכֹמָה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יֶצֶר הָרַע, שֶׁל נַחַשׁ שְׂנוּשֶׁף אוֹתָם בְּכֹמָה דַּחְקִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתַּחַת לְהוֹלִיד אֶת הַמְּשִׁיחַ, מִשׁוּם הַחֲבָלִים וְהַדַּחְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים, וּבְעֲלֵי מִדּוֹת וּבְעֲלֵי רָזִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בְּעֲלֵי בִשֶׁת וְעֲנוּה, בְּעֲלֵי יְרָאָה וְאַהֲבָה, בְּעֲלֵי חֶסֶד, אֲנָשֵׁי חֵיל וְנִחְנֻנוּ, וְיִרְאֵי חֶטָּא וְחֻכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח, וְתַהֲי הָאֵמֶת נְעֻדְרַת, וְהַגֶּפֶן תִּתֵּן פְּרִיָּה, וְהַיִּזְן בְּיוֹקֵר.

ובאותם חבלים שצוּעַקַת בָּהֶם, מתעוררים שבעים סנהדרין שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד יהו"ה, ומיד - (תהלים כט) קול ה' יחלל אילות, שהם בעלי המשנה, בתולדות אחריה רעותיה, לְכֹלֵם יְהִיָּה חֵיל פִּיּוּלְדָּה מִמֶּשׁ בְּדַחְקִים שֶׁהַשְּׁעָה דוֹחֶקֶת אוֹתָם בְּכֹמָה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יֶצֶר הָרַע, שֶׁל נַחַשׁ שְׂנוּשֶׁף אוֹתָם בְּכֹמָה דַּחְקִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתַּחַת לְהוֹלִיד אֶת הַמְּשִׁיחַ, מִשׁוּם הַחֲבָלִים וְהַדַּחְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים, וּבְעֲלֵי מִדּוֹת וּבְעֲלֵי רָזִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בְּעֲלֵי בִשֶׁת וְעֲנוּה, בְּעֲלֵי יְרָאָה וְאַהֲבָה, בְּעֲלֵי חֶסֶד, אֲנָשֵׁי חֵיל וְנִחְנֻנוּ, וְיִרְאֵי חֶטָּא וְחֻכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח, וְתַהֲי הָאֵמֶת נְעֻדְרַת, וְהַגֶּפֶן תִּתֵּן פְּרִיָּה, וְהַיִּזְן בְּיוֹקֵר.

ובאותם חבלים שצוּעַקַת בָּהֶם, מתעוררים שבעים סנהדרין שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד יהו"ה, ומיד - (תהלים כט) קול ה' יחלל אילות, שהם בעלי המשנה, בתולדות אחריה רעותיה, לְכֹלֵם יְהִיָּה חֵיל פִּיּוּלְדָּה מִמֶּשׁ בְּדַחְקִים שֶׁהַשְּׁעָה דוֹחֶקֶת אוֹתָם בְּכֹמָה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יֶצֶר הָרַע, שֶׁל נַחַשׁ שְׂנוּשֶׁף אוֹתָם בְּכֹמָה דַּחְקִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתַּחַת לְהוֹלִיד אֶת הַמְּשִׁיחַ, מִשׁוּם הַחֲבָלִים וְהַדַּחְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים, וּבְעֲלֵי מִדּוֹת וּבְעֲלֵי רָזִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בְּעֲלֵי בִשֶׁת וְעֲנוּה, בְּעֲלֵי יְרָאָה וְאַהֲבָה, בְּעֲלֵי חֶסֶד, אֲנָשֵׁי חֵיל וְנִחְנֻנוּ, וְיִרְאֵי חֶטָּא וְחֻכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח, וְתַהֲי הָאֵמֶת נְעֻדְרַת, וְהַגֶּפֶן תִּתֵּן פְּרִיָּה, וְהַיִּזְן בְּיוֹקֵר.

ובאינון חבלים צווחת בהון, אתערת שבעין סנהדרין דלעילא, עד דיתער קול דילה עד יהו"ה, ומיד (תהלים כט) קול יי' יחולל אילות, דאינון מארי מתניתין, (תהלים מה) בתולדות אחריה רעותיה, פלהון יהון לון חיל פיולדה ממש, בדחקין, דדחקא לון שעתא, בכמה נשיכין דיצר הרע, דחויא דנשיף לון בכמה דחקין.

במהווא זמנא אתפתחת לאולדא משיחא, בגין חבלים ודוחקים דצדיקים, ומארי מדות, ומארי רזין דאורייתא, מארי בושט וענוה, מארי יראה ואהבה, מארי חסד, אנשי חיל יראי אלהים, אנשי אמת, שונאי בצע, דדחקא לון שעתא. והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין, דו שפן דוד בא, אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו, ויראי חטא ומאסו, וחכמת סופרים תסרח, ותהי האמת נעדרת, והגפן תתן פריה, והיזן ביוקר.

ובאינון קלין דיהיבת, דאינון שבעין, לקבל שבעין תיבין דינענה יי' ביום צרה, אתפתחת רחמה, דאיהי תרין, כלילא מתרין ביתין, לאולדא תרין משיחין, ואעילת רישה בין ברפחא, דאיהו רישא דילה, עמונדא דאמצעייתא. תרין שוקהא, נצח והוד, תרין נביאים. מתמן אולידת תרין משיחין. בההיא זמנא ויחשוף יערות, יתעבר נחש מעלמא (ע"כ רעיא מהימנא).

תאנא, כאיל תערוג על אפיקי מים, דא כנסת ישראל. כמה דאת אמר, (תהלים כב) אילותי לעזרתי חושה. תערוג על אפיקי מים, ודאי לאשתקיא משקיו דמבויעי דנחלא, על ידי דצדיק. תערוג: כמה דאת אמר, (שיר השירים ו) לערוגת הבושם, כן נפשי תערוג אליך אלהים. לאשתקייא מנה, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

מבויעי נחלא מאן אינון. מבועא חד לעילא, דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן

להשקות את הגן וגו'. ומתמן נגיד ונפיק, ומשקי גנתא, וכל אינון נחלין,

הנחל על ידי הצדיק. תערג, כמו שנאמר (שיר 1) לערגות הבשם. פן נפשי תערג אליך אלהים, לקבל ממך השקאה בעולם הזה ובעולם הבא.

מענינות הנחל מי הם? מעין אחד למעלה, שכתוב (בראשית 6) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו', ומשם שופע ויוצא ומשקה את הגן. כל אותם הנחלים שופעים ויוצאים ומתכנסים לשני מעינות שנקראים נצח והוד, ואלו נקראים אפיקי מים, באותה דרגה של צדיק, שממנו שופע ויוצא ונשקה הגן. משום כך איל וצבי נמצאים כאחד, (איל וצבי נקראים עשרת יוסוד) צדק וצדיק.

דמדנו, כתוב קול ה' יחולל אילות. אילות, אילות, כתוב חסר, זו אילות השדה (נ"א זו אילות השחר) (ד"א אילות השדה). אילות השדה, ששנינו, בחצות הלילה, בשעה שהקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, הקול הזה יוצא ומכאיב לכל אותן האילות שסביב הפסא הנכבד הקדוש, זהו שכתוב (שיר 1) ששים גברים סביב לה. דבר אחר יחולל אילות - כמו שנאמר (איוב 10) חללה ידו נחש ברח. ויחשוף יערות, כמו שנאמר (שמואל א-ד) ביערת הדבש, וכתוב (שיר 7) אכלתי יערי עם דבשי, ומיניקה אותם כמו אם שמיניקה את הבנים.

אמר לו רבי אבא, (ישעיה 10) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. הנה צריך להיות נפשי אויתך בלילה! אשחרך?! ישחרך הנה צריך להיות! אמר לו, הרי

פרשונה, כמו שנאמר (איוב 1) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. בא ראה, הנפש והרוח נודעות (בגשות) (משתתפות) כאחד לעולמים. למדנו, עבודה שלמה שצריך אדם לעבד את הקדוש ברוך הוא, כמו שלמדנו ואהבת את ה' אלהיך, שיאהב את הקדוש ברוך הוא אהבת נפש ממש, וזוהי אהבה שלמה, אהבת נפשו ורוחו. כמו שאלה נדבקים בגוף, והגוף

נגדין ונפקין ומתפנשין בתרי מבויעין, דאקרון נצח והוד, ואלין אקרון אפיקי מים, בההוא דרגא וצדיק, דמניה נגיד ונפיק ומשתקיא גנתא. בגין כך איל וצבי פחדא משתכחי, (נ"א איל וצבי אקרון עשרת יוסוד) צדק וצדיק.

תאנא, פתיב (תהלים 137) קול יי' יחולל אילות, אילות, אילות פתיב חסר, דא אילות השדה (נ"א דא אילות השחר). (ד"א אילות השדה), דתניא, בפלגות ליליא, בשעתא דקודשא בריך הוא עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, האי קול נפיק, וכאיב כל אינון אילתא דסחרני כורסייא יקירא קדישא, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים 1) ששים גבורים סביב לה. דבר אחר יחולל אילות, כמה דאת אמר (איוב 10) חללה ידו נחש ברח. ויחשוף יערות כמה דאת אמר.

(שמואל א 1) ביערת הדבש, וכתיב (שיר השירים 7) אכלתי יערי עם דבשי, וינקא להו כאמא דינקא לבנין.

אמר ליה רבי אבא, (ישעיה 10) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך, נפשי אויתך בלילה מיבעי ליה. אשחרך, ישחרך מיבעי ליה. אמר ליה הא אוקמוה, (בראשית 17) כמה דאת אמר (איוב 1) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש.

תא חזי נפשא ורוחא אשתמודע (ס"א אשתעי) (ס"א אשתתפי) פחדא לעלמין. תנא פולחנא שלימתא דבעי בר נש למפלח לקודשא בריך הוא, כמה דתנינן (דברים 10) ואהבת את יי' אלהיך וגו'. דירחים ליה לקודשא בריך הוא

פרשונה, כמו שנאמר (איוב 1) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. בא ראה, הנפש והרוח נודעות (בגשות) (משתתפות) כאחד לעולמים. למדנו, עבודה שלמה שצריך אדם לעבד את הקדוש ברוך הוא, כמו שלמדנו ואהבת את ה' אלהיך, שיאהב את הקדוש ברוך הוא אהבת נפש ממש, וזוהי אהבה שלמה, אהבת נפשו ורוחו. כמו שאלה נדבקים בגוף, והגוף

אוהב אותם, (א"א) כף ידבק אדם לאהב את הקדוש ברוך הוא אהבת נפשו ורוחו לדבק בו. זהו שכתוב נפשי אויתך בלילה, (כלומר) נפשי ממש.

אף רוחי בקרבי אשחרך, אתדבק בך אהבה רבה בלילה, שצריך אדם מאהבתו של הקדוש ברוך הוא לעמד בכל לילה להשתדל בעבודתו עד שיתעורר הבקר, וימשך עליו חוט של חסד. ששנינו, אשרי חלקו של אותו אדם שאוהב את הקדוש ברוך הוא אהבה כזו, וצדיקי האמת הללו שאוהבים את הקדוש ברוך הוא כף, העולם מתקיים בעבורם, ושולטים על כל הגזרות הקשות שלמעלה ולמטה.

(דיא) (כדי שיתקום העולם בעבורם).

למדנו, אותו צדיק שנדבק ברוחו ונפשו למעלה במלך הקדוש באהבה כראוי, שולט בארץ שלמטה, וכל מה שגזור על העולם מתקיים. מנין לנו? מאליהו, שכתוב (מלכים א' יז) ח' ה' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

בא ראה, בשעה שבאות הנשמות הקדושות ממעלה למטה, ואותם צדיקי העולם שולפים אותם מהמלך ומהגבירה, מעטים הם. שבאותה שעה שירדת, עומדת לפני המלך, ורצונו של המלך להתבונן בה, כמו שבארנו, בשעה שנושב הקדוש ברוך הוא רוח בכל חיל וחיל של השמים, כל החילות נעשים, ועומדים במקומם. זהו שכתוב וברוח פיו כל צבאם. ומהן מתעכבות עד שהקדוש ברוך הוא מוריד אותן למטה.

רחימותא דנפש ממש, ודא הוא רחימותא שלימתא, רחימותא דנפשיה ורוחיה. כמה דאתדבקו אלין בגופא, וגופא רחים לון. (פ"א ג"ו) כף יתדבק בר נש לרחמא ליה לקודשא בריך הוא, רחימותא דנפשיה ורוחיה, לאדבקא ביה. הדא הוא דכתיב נפשי אויתך בלילה (כלומר) נפשי ממש.

אף רוחי בקרבי אשחרך, אתדבקא בך ברחימותא סגיא, בלילה. דבעי בר נש מרחימותא דקודשא בריך הוא, למיקם בכל ליליא, לאשתדלא בפולחניה, עד דיתער צפרא, ויתמשך עליה חוטא דחסד. דתניא, זכאה חולקיה דההוא בר נש דרחימותא דא רחים ליה לקודשא בריך הוא, והגי (א"י) זכאי קשוט דמרחמין ליה לקודשא בריך הוא הכי, עלמא מתקיימא בגיניהון, ושלטין על כל גזירין קשין דלעילא ותתא. (נ"א דיא) (ג"ו דוחמנים עלמא בגיניהון).

תאנא, ההוא זכאה דאתדבק ברוחיה ונפשיה לעילא, במלכא קדישא, ברחימותא כדקא יאות. שליט בארעא דלתתא, וכל מה דגזר על עלמא אתקיים. מנא לן, מאליהו. דכתיב, (מלכים א' יז) ח' יי' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

תא חזי, בשעתא דאתין נשמתין קדישין מעילא לתתא, ואינון זכאי עלמא משלפי להו ממלכא ומטרוניתא, זעירין אינון, דבההוא שעתא דנחית, קיימא קמי מלכא, ורעותא דמלכא לאסתכלא בה, כמה דאוקימנא, בשעתא דנשב קדשא בריך הוא רוחא בכל חילא וחילא דשמיא, פלהו חזילין אתעבידו, וקיימי בקיומיהו, הדא הוא דכתיב (תהלים לב) וברוח פיו כל צבאם. ומנייהו אתעכבו עד דקודשא בריך הוא (דף ט"ו ע"ב) אחית להו לתתא.

וְלַמְדָּנוּ, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הֵן עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִתְעַפְּבוֹת עַד שֶׁמֵּגִיעַ הַזְּמַן לְהוֹרִיד אוֹתָן לָאָרֶץ, וְאֵלּוּ שׁוֹלְטוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב חֵי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנָיו. אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לֹא כְּתוֹב, אֲלֵא אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי. אַחַר כֵּן חוֹזְרֵת לְמִקוּמָהּ וְנִכְנַסְתָּ לְחִדְרָהּ, וְאוֹתָן אַחֲרוֹת לֹא עוֹלוֹת עַד שִׁמּוֹתוֹ, כִּי לֹא עֲמַדוּ קֹדֶם כְּאוֹתָן הָאַחֲרוֹת. וּמִשּׁוּם כֵּן אֵלֶיהוּ נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ, מְלַאֲכָה לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ שְׁמַתְדַּבְּקִים יוֹתֵר לְמַלְאָךְ.

מִצָּאֵנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הֵרָאשׁוֹן, שְׁכַל הַרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלְמַעְלָה עוֹשׂוֹת שְׁלִיחוֹת, וְכֵלֶן בְּאוֹת מְקוֹם אֶחָד. שְׁנֵשׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים הֵן מִשְׁתֵּי דְרָגוֹת שְׁכָלוֹת בְּאַחַת, וּמִשּׁוּם כֵּן עוֹלוֹת יוֹתֵר, וְדוֹרְגָתָן יִתְרָה, וְכֵן זֶה. וְכֵל אוֹתָן שֶׁהֵיוּ טְמוּנוֹת שָׁם, יָרְדוּ וְעָלוּ בְּחַיִּיקָן, כְּמוֹ חֲנוּף שֶׁלֹּא נִמְצָאָה בּוֹ מִיתָה. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ הַדְּבָר הַזֶּה בְּחֲנוּף וְאֵלֶיהוּ. וְלַמְדָּנוּ, מֵאֵה וְעֲשִׂירִים וְחֲמֵשֶׁה אֶלֶף דְּרָגוֹת (לְצְדִיקִים) הֵן לְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁעָלוּ בְּרִצּוֹן בְּטָרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִזְמַן אוֹתָן לְעוֹלָם הַזֶּה בְּכֹל דוֹר וָדוֹר, וְעוֹלוֹת וְטָסוֹת בְּעוֹלָם, וְנִקְשְׁרוֹת לְצָרוֹר הַחַיִּים. וְעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ בְּהֵן אֵת הָעוֹלָם. עֲלֵיהֶם כְּתוּב (ישעיה סו) כִּי כְּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

הַעֲנֵנוּ אֵת נִפְשׁוֹתֵיכֶם, נִפְשׁוֹתֵיכֶם הוּא אָמַר, כִּי יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים צְדִיקִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְיִהְיֶה הַרְצוֹן שֶׁלָּהֶם אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִהְדַּבֵּק בּוֹ כְּדִי שִׁתְּכַפֵּר לָהֶם חֲטָאִים. וְלָכֵן, מִי שְׁאוּכָל וְשׁוֹתֵה בְּתִשְׁעֵי וּמַעֲנֵג אֵת נִפְשׁוֹ בְּמֵאֵל וּבְמִשְׁתָּהּ, נִמְצָא בְּעֵשִׂירֵי עֲנֵוֵי נִפְשׁ בְּשְׁנֵי חֲלָקִים, וְנִמְצָא כְּאֵלּוּ הַתְּעֵנָה תִּשְׁעֵי

וְתֵאנָא, מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא, קִיִּימֵי קָמִיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְעַפְּבוּ עַד דְמִטָּא זְמַנָּא לְאַחְתָּא לֹוֹן בְּאַרְעָא, וְאַלִּין שְׁלִיטוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב חֵי יי' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנָיו, אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לֹא כְּתִיב, אֲלֵא אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי. לְבַתֵּר אֶהְדֵּר לְאַתְרֵיהּ, וְסָלִיק לְאַדְרֵיהּ, וְאַיִנוּן אַחֲרַיִן לֹא סָלְקִין עַד דִּימוֹתוֹן. בְּגִין דְלֹא קִיִּימוּ קוּדֶם לָכֵן פְּאַיִנוּן אַחֲרַיִן. וּבְגִין כֵּן אֵלֶיהוּ אֲתַעַבִּיד שְׁלִיחָא, מְלַאֲכָא לְעֵילָא, וְאַלִּין דְמַתְדַּבְּקֵן יִתִּיר לְמַלְכָּא. אֲשַׁבְּחָנָא בְּסִפְרָא דְאָדָם קְדָמָהּ דְכָל רוּחִין קְדִישִׁין דְלְעֵילָא, עֲבָדִין שְׁלִיחוֹתָא, וְכִלְהוּ אֲתֵינִין מְאַתֵּר חַד. דְנִשְׁמַתְהוֹן דְצְדִיקֵי אֵי מִתְרֵי דְרָגִין דְכִלְיֵן בְּחַד, וּבְגִין כֵּן סָלְקִין יִתִּיר, וְדוֹרְגֵיהוֹן יִתִּיר, וְהָכִי הוּא. וְכֹל אֵינּוּן דְהוּוּ טְמִירִין תְּמָן, נְחַתּוּ וְסָלְקוּ בְּחַיִּיהוֹן, כְּגוֹן חֲנוּף דְלֹא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ מִיתָה. וְהָא אוֹקִימָנָא מְלָה דָא, בְּחֲנוּף וְאֵלֶיהוּ.

וְתֵאנָא מֵאֵה וְעֲשִׂרִין וְחֲמֵשׁ אֶלֶף דְרָגִין (לְצְדִיקֵי) לְנִשְׁמַתְהוֹן דְצְדִיקֵי אֵי, סָלְקוּ בְרַעוּתָא, עַד לֹא אֲתַבְּרִי עֲלֵמָא, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְזַמְנָא לָהּ בְּעֲלֵמָא דִין, בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, וְסָלְקִין וְטָאסִין עֲלֵמָא, וּמִתְקַשְׁרֵי בְצָרוּרָא דְחַיִּי, וְזַמִּין קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְחַדְתָּא עֲלֵמָא בְּהוּ, עֲלֵייהוּ כְּתִיב, (ישעיה סו) כִּי כְּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

הַעֲנֵנוּ אֵת נִפְשׁוֹתֵיכֶם, (ויקרא ט"ז) נִפְשׁוֹתֵיכֶם קָאָמַר, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל מִשְׁתַּכְּחִין קָמִי מְלַכָּא קְדִישָׁא וְזַפְאִין, וְיִהְיֶה רַעוּתָא דְלָהוֹן לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹאֲתַדְבְּקָא בֵּיהּ, בְּגִין דִּיתְכַפֵּר לָהּ חוֹבֵייהוּ. וְעַל דָּא, מָאֵן דְאָכַל וְשָׁתִי בְּתִשְׁעָהּ, וּמַעֲנֵנָא נִפְשִׁיהּ בְּמִיכָלָא אֵת נִפְשׁוֹ בְּמֵאֵל וּבְמִשְׁתָּהּ, נִמְצָא בְּעֵשִׂירֵי עֲנֵוֵי נִפְשׁ בְּשְׁנֵי חֲלָקִים, וְנִמְצָא כְּאֵלּוּ הַתְּעֵנָה תִּשְׁעֵי

ועשירי. את נפשתיכם - להכליל את הכל, גוף ונפש, ולהפנע ביום הזה, כדי לכפר על חטאם.

דמננו, כי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה?! היום הזה היה צריך להיות! אלא ביום הזה דוקא, שבו מתגלה העתיק הקדוש לכפר על חטאי כלם.

דבר אחר תענו את נפשתיכם - רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו'. עיר קטנה, הרי פרושה. אבל עיר קטנה, כמו שנגאמר (ישעיה כו) עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחל וגו'. וכתוב (דושע יא) ולא אבוא בעיר. עיר קטנה, קטנה היא, שיהא אחרונה מהכל ותחתונה מהכל. חומותיה גדולות, חזקות, קדושות, נקראת עיר הקדש. ואנשים בה מעט, מעטים אותם שזוכים לפגס לתוכה ולשרות בה, כמו שנגאמר (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו'. ועל זה אנשים בה מעט.

ובא אליה מלך גדול - זה הקדוש ברוך הוא, להודג עמה ולשרות בה. וסבב אתה, כמו שנגאמר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וגו'. ובנה עליה מצודים גדלים, שפנה חומותיה גדולים וחזקים, נאים ויפים (מכל אבנים קרות) וקדושים. ונקראת עיר הקדש, ואת כל כבוד המלך הכניס לתוכה. ומשום כך היא לבדה כלולה מכל עטרות המלך, וכל עטרות המלך מתעטרים בה. משום כך כתוב, ואנשים בה מעט.

ומצא בה איש מספן (ח) חכם, זהו שכתוב נקי כפים ובר לבב. מספן, כמו שנגאמר (שמות א) ויבן

ומשתייא, אשתכח בעשיראה ענויא דנפשא בתרין חולקין, ואשתכח פאלו אתעני תשיעאה ועשיראה. את נפשותיכם: לאכללא כלא, גופא ונפשא, ולא תפנעא בהאי יומא, לאתפפרא על חוביהון.

תאנא פי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה היום הזה מיבעי ליה. אלא ביום הזה דייקא, דביה אתגלי עתיקא קדישא, לכפרא על חוביהון דכלא.

דבר אחר תענו את נפשותיכם. רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו'. עיר קטנה, היא אוקמוה. אבל עיר קטנה, כמה דאת אמר, (ישעיה כו) עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחיל וגו'. וכתוב (דושע יא) ולא אבא בעיר. עיר קטנה, זעירא היא, דהיא בתראה מפלא, תתאה מכלא, שורוי רברבין תקיפין, קדישין, עיר הקדש אקרי. ואנשים בה מעט, זעירין אינון דזפאן לסלקא לגווה, ולמשרי בה, כמה דאת אמר (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו'. ועל דא אנשים בה מעט.

ובא אליה מלך גדול, דא קדשא בריך הוא. לאזדווגא בה, ולמשרי בה, וסבב אותה, כמה דאת אמר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וגו'. ובנה עליה מצודים גדולים, דבנה שורוי, רברבין תקיפין יאנאן ושפירין (ס"א מכל אבניו וקרוין) קדישין. עיר הקדש אקרי, וכל יקרא דמלפא עייל בגווה. ובגין כך, היא בלחודהא כלילא מפל עטרי דמלפא, וכל עטרי מלפא בה מתעטריין. בגין כך, ואנשים בה מעט פתיב.

ומצא בה איש מספן וחכם, הדא הוא דכתיב,

(תהלים טו) נקי כפים ובר לבב. מספן: פמה דאת אמר (שמות א) ויבן ערי

מספנות לפרעה, מתעטר בעטרין תקיפין, בעטרי אורייתא, בעטרי פקודי אורייתא דמלפא. וחכם, דזכי בה בהאי חכמה. וחכם, דהוא חפים יתיר מפלא לעיינא בפולחנא דמאריה, בגין למזפי בה, ולאעלא בה. הדא הוא דכתיב, ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט: כמו (שמואל א כ) אמלטה נא ואראה את אחי, (בראשית יט) אמלטה נא שמה. אוף הכא ומלט הוא את העיר בחכמתו.

ערי מספנות לפרעה. מתעטר בעטרות חזקות, בעטרות התורה, בעטרות של מצוות תורת המלך. וחכם, שזוכה בה בחכמה הזאת. וחכם, שהיא יותר חכם מכלם לעין בעבודת רבונו כדי לזכות בה ולהכנס אליה. זהו שכתוב ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט, כמו (שמואל א כ) אמלטה נא ואראה את אחי, אמלטה נא שמה. אף כאן, ומלט הוא את העיר בחכמתו.

ואדם לא זכר את האיש המספן ההוא, ואדם לא זכר, למעבד פקודי אורייתא, לאשתדלא באורייתא, כההוא גבר מספנא דאתחבר בכלא, (דף ט"ט ע"א) בגין למזפי בה. (קהלת ט) ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה. דהא בההוא עלמא, לא יהבין רשו למיעל, בר הגני זפאי קשוט, הגני דמשתדלי בה באורייתא יומא ולילי, ומתעטרי בפקודי אורייתא בהאי עלמא, למיעל בהו לעלמא דאתי.

ואדם לא זכר את האיש המספן ההוא. ואדם לא זכר, לעשות מצוות התורה, להשתדל בתורה כאותו איש עני שהתחבר בכל כדי לזכות בה. (קהלת ט) ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה. שהרי כאותו עולם לא נותנים רשות להכנס, פרט לאותם צדיקי אמת, אלו שמשתדלים בתורה ימים ולילות, ומתעטרים במצוות התורה בעולם הזה להכנס בהם לעולם הבא.

וחכמת המספן בזויה ודבריו אינם נשמעים. דהא בני נשא לא מסתכלין ביה, ולא בעאן לאתחברא ביה, ולאצית למלוי. דתנא, כל מאן דאצית למלוי דאורייתא, זפאה הוא בהאי עלמא, וכאלו קביל תורה מסיני. ואפילו מפל בר נש נמי בעי למשמע מלוי דאורייתא. ומאן דארכין אודניה לקבליה, יהיב יקרא למלפא קדישא, ויהיב יקרא לאורייתא. עליה כתיב, (דברים כז) היום הזה נהיית לעם ליי אלהיך.

וחכמת המספן בזויה ודבריו אינם נשמעים. שהרי בני אדם אינם מסתכלים עליו, ולא רוצים להתחבר עמו ולהקשיב לדבריו. שלמדנו, כל מי שמקשיב לדברי התורה, אשריו בעולם הזה, וכאלו קבל תורה מסיני. ואפלו מפל אדם גם כן צריך לשמע דברי תורה. ומי שמרפין אזניו כנגדו, נותן כבוד למלך הקדוש ונותן כבוד לתורה. עליו כתוב, היום הזה נהיית לעם לה אלהיך. למדנו, יום אחד היו הולכים החברים עם רבי שמעון. אמר רבי שמעון, ראיתי שהעמים הללו פלם עליונים, וישראל תחתונים מפלם. מה הטעם? משום שהמלך שלח ממנו את

תאנא, יומא חד הו אולי חברייה עמיה דרבי שמעון, אמר רבי שמעון, חמינא אלין עמין בלהו עלאי, וישראל תתאי מפלהו, מאי טעמא. בגין דמלפא אשדר מטרונייתא מינה, ואעיל אמהו באתרהא (פלומר שפחה). כמה דאת אמר, (משלי ל) תחת שלש רגזה

ואעיל אמהו באתרהא (פלומר שפחה). כמה דאת אמר, (משלי ל) תחת שלש רגזה

הגבירה, והכניס אמה במקומה
(בלומר שפחה), כמו שנאמר, (משלי ל)
תחת שלוש רגזה ארץ וגו'. תחת
עבד פי מלוך וגו'. ושפחה פי
תירש גברתה. מי השפחה? זוהי
כתר הנכרי, שהרג הקדוש ברוך
הוא הבכור שלהם במצרים,
שפתוב (שמות יא) עד בכור השפחה
אשר אחר הרחמים. אחר הרחמים
היא היתה יושבת בראשונה,
ועכשו השפחה הזו תירש
גברתה.

בכה רבי שמעון ואמר, מלך בלי
גבירה לא נקרא מלך. מלך
שנדבק בשפחה, באמה (שלה) של
הגבירה, איפה כבודו? ועתיד
קול לבשר לגבירה ולומר: (זכריה
ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת
ירושלם הנה מלכך יבוא לך צדיק
ונושע הוא. כלומר, צדיק הוא
נושע, פי הנה רוכב עד עכשו
במקום שאינו שלו, במקום נכרי,
ומיניק אותו.

ועל זה פתוב עני ורכב על חמור.
עני (שלא) הנה בראשונה, ורכב על
חמור, כמו שבארנו, אותם
כתרים תחתונים של עמים עובדי
עבודה זרה שהרג הקדוש ברוך
הוא את הבכור שלהם במצרים.
זהו שפתוב (שמות יא) וכל בכור
בהמה, והרי בארנו הדברים.
כבכול צדיק ונושע הוא, הוא
ודאי יותר מהכל. פי עד עכשו
שרוי צדיק בלי צדק. ועכשו
שידווגון כאחד, צדיק ונושע הוא,
שהרי אינו יושב בצד האחר.
למדנו, (ישעיה נז) הצדיק אבד ואין
איש שם על לב וגו'. פסוק זה
קשה. הצדיק אבד? ! נאבד הנה
צריך להיזות! מה זה אבד? אלא
אבד ממש. ומה אבד? אבד
לגבירה, ונדבק במקום אחר,
שנקרא שפחה.

שפתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם,

ארץ וגו'. תחת עבד פי מלוך וגו'. ושפחה
כי תירש גבירתה. מאן שפחה. היא כתרא
נוכרא, דקטיל קדשא בריך הוא בוכרא דלהון
במצרים. דכתיב (שמות יא) עד בכור השפחה אשר
אחר הרחמים. אחר הרחמים הות יתבא
בקדמיתא, והשתא, האי שפחה תירש
גבירתה.

בכה רבי שמעון ואמר, מלכא בלא
מטרוניתא, לא אקרי מלכא. מלכא
דאתדבק בשפחה באמהו (דילה) דמטרוניתא,
אן הוא יקרא דיליה. וזמינא קלא לבשרא
למטרוניתא, ולימא (זכריה ט) גילי מאד בת ציון
הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבוא לך צדיק
ונושע הוא. כלומר, צדיק הוא נושע, בגין
דהוה רכיב עד השתא באתר דלאו דיליה,
באתר נוכראה, ויניק ליה.

ועל דא כתיב עני ורכב על חמור, עני (דלא)
הוה בקדמיתא, ורכב על חמור, כמה
דאוקימנא, אינון כתרין תתאין דעמין עובדי
עבודה זרה, דקטיל קדשא בריך הוא בוכרא
דלהון במצרים, הדא הוא דכתיב, (שמות יא) וכל
בכור בהמה, והא אוקימנא מלי. פביכול צדיק
ונושע הוא, הוא ודאי יתיר מפלא. בגין דעד
השתא שארי צדיק בלא צדק. והשתא
דיזדווגון פחדא, צדיק ונושע הוא, דהא לא
יתיב בסטרא אתרא. תאנא, (ישעיה נז) הצדיק
אבד ואין איש שם על לב וגו', האי קרא
קשיא, הצדיק אבד, נאבד מיבעי ליה, מהו
אבד. אלא אבד ממש, ומאי אבד. אבד
למטרוניתא, ואתדבק באתר אתרא, דאקרי
שפחה.

אמר רבי יצחק לרבי שמעון, אי ניחא קמי

אמר רבי יצחק לרבי שמעון, אם נוח לפני מורי, זה ששנינו

יש מי שאומר שעל שבעה עמודים עומד העולם, ויש מי שאומר על עמוד אחד עומד העולם, איך הדברים מתישבים? אומר לו, הכל הוא דבר אחד, שהרי שבעה הם, ובהם יש עמוד אחד שנקרא צדיק, ועומדים עליו, והעולם מתקים על זה. וכשהעולם מתקים עליו, כאלו שהתקים על כל השבעה, ועל פן כתוב וצדיק יסוד עולם, והרי בארנו את הדברים בכמה מקומות.

ולמדנו, השפחה הזו עתידה לשלט בארץ הקדושה שלמטה, כמו שהיתה הגבירה שולטת בראשונה, שכתוב צדק ילין בה, ועליו שפחה כי תירש גברתה, בכל. ועתיד הקדוש ברוך הוא להשיב את הגבירה למקומה בבראשונה, ואז של מי היא השמחה? הוי אומר, שמחת המלך ושמחת הגבירה. שמחת המלך, משום שישב אותה ויפרד מן השפחה כפי שאמרנו. ושמחת הגבירה, פי תשוב להדרוג עם המלך. זהו שכתוב גילי מאד בת ציון וגו'.

בא ראה, כתוב והיתה זאת לכם לחקת עולם. והיתה לכם הנה צריך להיות! מה זה זאת? זה שאמרנו, לחקת עולם. בכל מקום ומקום חקת עולם נקראת, גזרת המלך, שמכניס את כל הנהגותיו במקום הנה ומסתיר אותם, כמו שמסתיר הכל באוצר אחד. חקת עולם ודאי. בזאת הזו רשם וחקק את כל הגנזים שלו ואת כל המטמונים שלו.

בחדש השביעי בעשור לחדש. בעשור בדיוק, כמו שבארנו. תענו את נפשתיכם, ודאי כף זה, והרי נאמר נפשתיכם ודאי. שהרי בנפש תלוי הדבר, ומשום כף

דמו, הא דתנינן, דכתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, מאן דאמר, דעל שבעה קיימין קיימא עלמא. ומאן דאמר, על חד קיימא עלמא, הוי מתנישבין מלי. אומר ליה, פלא מלה חד הוא, דהא שבעה אינון ובהו אית חד קיימא, דאקרי צדיק, וקיימי עליה, ועלמא בהאי אתקיימא. וכד אתקיימא עלמא עליה, פאלו אתקיימא על פלהו שבעה. ועל דא כתיב, וצדיק יסוד עולם. והא אוקיימנא מלי בכמה אתר.

ותאנא, האי שפחה זמינא לשלטאה בארעא קדישא דלתתא, כמה דהות

מטרוניתא שלטא בקדמיתא, דכתיב (ישעיה א) צדק ילין בה, והשפא שפחה פי תירש גבירתה בכלא. וזמין קדשא בריך הוא, לאתבא למטרוניתא לאתרהא כקדמיתא, וכדין ממאן הוא חדוותא, הוי אימא חדוותא דמלפא, וחדוותא דמטרוניתא. חדוותא דמלפא, בגין דיתוב לה ויתפרש משפחה, בדקא אמינא. וחדוותא דמטרוניתא, בגין דתיתוב לאזדווגא במלפא, הדא הוא דכתיב גילי מאד בת ציון וגו'.

תא חזי, פתיב והיתה זאת לכם לחקת עולם. והיתה לכם מיבעי ליה, מאי זאת. הא דאמרן, לחקת עולם. בכל אתר ואתר חקת עולם אתקרי, גזרה דמלפא, דעייל כל נמוסוי באתר דא, ואסתים לון, פמאן דסתים פלא, באסקופא חדא. חקת עולם ודאי. בהאי זאת (דף ט"ט ע"ב) רשים וחקק כל גניזין דיליה, וכל טמירין דיליה.

בחדש השביעי בעשור לחדש. (ויקרא ט"ז) בעשור דייקא, כמה דאוקיימנא. תענו את נפשתיכם, ודאי הכי הוא, והא אתמר נפשתיכם ודאי. דהא בנפשא תליא מלתא,

אכילה פך, אכילה ושתיה מתשיעאה, יתיר מיומא אחרא. ואף על גב דהאי מלה אתמר בגוונא אחרא, וכלא שפיר, והאי והאי מלה חדא, וכל חד באתריה, והכי הוא.

והאנא, בהאי יומא, כל חידו, וכל נהירו, וכל ותרנוותא דעלמין, פלהו תליין באימא עלאה, דכל מבוועין נגדין ונפקין מנה. וכדין נהירין פל אינון בוצינין, ונהרין בנהירו בחדוותא, עד דמתבסם פלא. וכדין פל אינון דינין אשתכחו בנהירו, ודינא לא אתעביד, ועל דא תענו את נפשותיכם.

אמר רבי אבא, הא אוקים לה מו, מן גופא דמתניתא, לא גלו ישראל מארצם, עד שפפרו בקודשא בריה הוא. דכתיב, (שמואל ב ב) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה (לנו) בכין ישי, והרי נאמר. פסוק אחר מצאנו על זה, שכתוב (מלכים א יא) ראה ביתך דוד. אמר לו, פך זה ודאי, בית דוד נקרא, כמו שכתוב (ישעיה ה) בית יעקב לכו ונלכה באור ה'. בית יעקב, כמו שנאמר (שם ט) ובית תפארתי אפאר. לכו ונלכה באור ה', שכתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן, ונטע את הגן הזה להשתעשע בו עם הצדיקים, שבו הם שרויים.

דמדנו פתוב אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא וגו' ועניתם את נפשתיכם. וכתוב והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי וגו'. מה שכתוב אף, מה הוא רוצה כאן? אמר לו, זה בא למעט, שכיון שאמר ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, אמר (אחר כך) אף בעשור, והנה צריך להיות אף עשור! שבעשור הדבר תלוי.

מבתיכם, ושנינו אף - חלק, חציו

אמר רבי אבא, הא אוקים לה מו, מן גופא דמתניתא, לא גלו ישראל מארצם, עד שפפרו בקודשא בריה הוא. דכתיב, (שמואל ב ב) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה (לנו) בכין ישי, והרי נאמר. קרא אחרניא אשפחנא בהאי, דכתיב, (מלכים א יב) ראה ביתך דוד. אמר ליה, הכי הוא ודאי, בית דוד אקרי, כמה דכתיב, (ישעיה ב) בית יעקב לכו ונלכה באור יי'. בית יעקב, כמה דאת אמר (ישעיה ט) ובית תפארתי אפאר. לכו ונלכה באור יי', דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ונטע האי גן לאשתעשעא ביה עם צדיקייא, דביה שריין.

והאנא, פתיב אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא וגו' ועניתם את נפשתיכם. וכתוב והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי וגו'. אף דכתיב, מאי קא בעי הכא. אמר ליה, למעוטא קא אתיא. דכיון דאמר ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, אמר (לבתר) אף בעשור. אף עשור מיבעי ליה, דבעשור תליא מלתא.

אמר רבי אבא, הא אוקים לה מו, מן גופא דמתניתא, לא גלו ישראל מארצם, עד

שפפרו בקודשא בריה הוא. דכתיב, (שמואל ב ב) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בכין ישי, והיא אתמר. קרא אחרניא אשפחנא בהאי, דכתיב, (מלכים א יב) ראה ביתך דוד. אמר ליה, הכי הוא ודאי, בית דוד אקרי, כמה דכתיב, (ישעיה ב) בית יעקב לכו ונלכה באור יי'. בית יעקב, כמה דאת אמר (ישעיה ט) ובית תפארתי אפאר. לכו ונלכה באור יי', דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ונטע האי גן לאשתעשעא ביה עם צדיקייא, דביה שריין.

והאנא, פתיב אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא וגו' ועניתם את

נפשתיכם. וכתוב והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי וגו'. אף דכתיב, מאי קא בעי הכא. אמר ליה, למעוטא קא אתיא. דכיון דאמר ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, אמר (לבתר) אף בעשור. אף עשור מיבעי ליה, דבעשור תליא מלתא.

אמר ליה אי הכי, (שמות יב) אף ביום הראשון

אמר לו, אם פך, אף ביום הראשון תשביתו שאר

אָסוּר בְּאֵכִילת חֶמֶץ וְחֻצֵי מִתָּר. אָף כָּאֵן אָף בְּעִשׂוֹר לַחֲדָשׁ, אָמַר שְׁחֻצֵי אָסוּר בְּמִלְאָכָה (בַּאֲבִילָה) וְחֻצֵי מִתָּר. אָמַר לוֹ, אָף כָּאֵן בְּוִעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם זֶה תְּלוּי, שְׁהָרִי עֲנׁוּי לֹא נִמְצָא אֶלָּא מִחֻצוֹת הַיּוֹם וְאֵילָף, וְיָפָה הוּא אָף חֶלֶק בְּוִעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם וְגו'. אָכַפֵּר עֲלֵיכֶם הֲיֵה צָרִיף לְהִיּוֹת! אֶלָּא יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם - לְהַכְלִיל אֶת הַיּוֹבֵל שְׁשׁוּפֵעַ מַעֲנִיּוֹת לְהַשְׁקוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה לְכָל עֶבֶר לְרוּוֹת אֶת הַכֹּל וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל. זֶה עֲלֵיכֶם, כְּלוֹמַר עֲבוּרְכֶם, לְטַהַרְכֶם בַּיּוֹם הַזֶּה, שְׁכַתוּב לְפָנַי ה' תְּטַהֲרוּ, וְלֹא יִשְׁלַט עֲלֵיכֶם הַדִּין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲשֶׁרִיחֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בְּהֶם וְרוּצָה לְטַהֵר אוֹתָם שְׁלֹא יִמְצָא בְּהֶם חֻטָּא, כְּדִי שְׁיִהְיוּ בְּנֵי הַיִּכְלוֹ וְיִדְוֲרוּ בְּהִיכְלוֹ.

וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּתוּב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְמָקִים קָרָאתִיךָ ה'. שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעַה שְׁכָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, רְצָה לְבְרָא אָדָם. נִמְלָף בְּתוֹרָה. אָמְרָה לְפָנָיו: תְּרַצָּה לְבְרָא הָאָדָם הַזֶּה? ! עֲתִיד הוּא לְחַטָּא לְפָנֶיךָ וְעֲתִיד הוּא לְהַרְגִּיז לְפָנֶיךָ. אִם תַּעֲשֶׂה לוֹ כַּמַּעֲשׂוּי, הָרִי הָעוֹלָם לֹא יוֹכֵל לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ, כֹּל שְׁכָן אוֹתוֹ הָאִישׁ. אָמַר לָהּ: וְכִי לְחַנּוּם נִקְרָאתִי (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן אַרְךָ אַפִּים?

וְטָרַם שְׁכָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בְּרָא תְּשׁוּבָה. אָמַר לָהּ לְתְּשׁוּבָה: אֲנִי רוּצָה לְבְרָא אָדָם בְּעוֹלָם, עַל מְנַת שְׁכָשְׁיִשׁוּבוֹ אַרְךָ אַפִּים?

וְטָרַם שְׁכָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בְּרָא תְּשׁוּבָה. אָמַר לָהּ לְתְּשׁוּבָה: אֲנִי רוּצָה לְבְרָא אָדָם בְּעוֹלָם, עַל מְנַת שְׁכָשְׁיִשׁוּבוֹ אַרְךָ אַפִּים?

תְּשׁוּבָתוֹ שְׁאֹר מִבְּתִיכֶם, וְתַנִּינָן אָף חֶלֶק, חֻצֵי אָסוּר בְּאֵכִילת חֶמֶץ, וְחֻצֵי מוֹתָר. אוֹף הָכָא אָף בְּעִשׂוֹר לַחֲדָשׁ, אִימָא דְחֻצֵי אָסוּר בְּמִלְאָכָה (נ"א בַּאֲבִילָה), וְחֻצֵי מוֹתָר. אָמַר לִיהּ אוֹף הָכָא בְּוִעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם תְּלוּי, דְּהָא עֲנׁוּי לֹא אֲשַׁתְּכַח אֶלָּא מִפְּלִגּוֹת יוֹמָא וּלְהַלְאָה, וְשִׁפִּיר הוּא אָף חֶלֶק בְּוִעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב, (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם וְגו'. אָכַפֵּר עֲלֵיכֶם מִיבְעֵי לִיהּ. אֶלָּא יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם, לְאַכְלֵלָא יוֹבְלָא, דְּנִגִּיד מְבוּעֵי לְאַשְׁקָאָה בְּהַאי יוֹמָא לְכָל עֵיבֵר, לְאַרוּאָה כְּלָא, וּלְאַשְׁקָאָה כְּלָא. וְדָא עֲלֵיכֶם, כְּלוֹמַר, בְּגִינִיכוֹן לְדַכָּאָה לְכוֹן בְּהַאי יוֹמָא, דְּכְתוּב לְפָנַי יִי תְּטַהֲרוּ. וְלֹא יִשְׁלוּט עֲלֵיכוֹ דִּינָא.

רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר זְכָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲתְרֵעֵי בְּהוּ, וּבְעֵי לְדַכָּאָה לְהוּ, דְּלֹא יִשְׁתַּפַּח בְּהוּ חוּבָה, בְּגִין דִּיהוֹן בְּנֵי הַיִּכְלִיָּה, וְיִדְוֲרוּן בְּהִיכְלִיָּה. וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי כְּתוּב, (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְמָקִים קָרָאתִיךָ יי'. תַּנִּינָן, בְּשַׁעֲתָא דְבְרָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עֲלֵמָא, בְּעָא לְמַבְרֵי בְּרֵשׁ, אֲמַלִּיף בְּאוּרֵיָתָא, אָמְרָה קַמִּיהּ, תְּבַעֵי לְמַבְרֵי הַאי בְּרֵשׁ, זְמִין הוּא לְמַחֲטֵי קַמִּי, זְמִין הוּא לְאַרְגָּזָא קַמִּי. אִי תַעֲבִיד לִיהּ כְּעוֹבְדוּי, הָא עֲלֵמָא לֹא יְכִיל לְמִיקָם קַמִּי, כֹּל שְׁכָן הַהוּא בְּרֵשׁ. אָמַר לִיהּ, וְכִי לְמַגְנָא אֲתַקְרִינָא, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן אַרְךָ אַפִּים.

וְעַד לֹא בְרָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עֲלֵמָא, בְּרָא תְּשׁוּבָה, אָמַר לָהּ לְתְּשׁוּבָה, אָנָּא בְּעִינָא לְמַבְרֵי בְּרֵשׁ בְּעֵלְמָא, עַל מְנַת דְּכַד יְתוּבוּן לָךְ מִחוּבִיָּהוֹן, דְּתַהוּי זְמִינָא

לך מחטאיהם, שתהיי עתידה לעזוב את חטאיהם ולכפר עליהם. ובכל שעה ושעה התשובה זמינה לאנשים, וכשאנשים שבים מחטאיהם, התשובה הזו שבה לקדוש ברוך הוא, והוא מכפר על הפל, והדינים נכנעים, וכלם מתבשמים, ואדם נטהר מחטאו. מתי נטהר אדם מחטאו? בשעה שנכנס לתשובה הזו כראוי. רבי יצחק אמר, ששב לפני המלך העליון ומתפלל תפלה מעמק הלב. זהו שפתוב ממעמקים קראתיך ה'.

רבי אבא אמר, ממעמקים קראתיך ה', מקום גנוז הוא למעלה, והוא עמק הבאר, ומזה יוצאים נחלים ומעינות לכל עבר, ואתו עמק העמקים נקרא תשובה. ומי שרוצה לשוב ולהטהר מחטאיו, מהעמק הזה הוא צריך לקרא לקדוש ברוך הוא. זהו שפתוב ממעמקים קראתיך ה'.

למדנו, בשעה שהיה אדם חוטא לפני רבונו ומקריב קרבנו על המזבח, והכהן מכפר עליו, ומבקש בקשתו עליו, מתעוררים רחמים, והדינים מתבשמים, והתשובה מריקה ברכות במעינות ששופעים יוצאים, וכל המאורות מתברכים כאחד, והאדם נטהר מחטאו.

בא ראה, הקדוש ברוך הוא הוציא עשרה כתרים, עטרות קדושות למעלה, שהתעטר בהם ומתלבש בהם, והוא זה הם, והם זה הוא, כשלהבת האחוזה בגחלת, ואין שם פריד. כנגד זה יש עשרה כתרים שאינם קדושים למטה, והם אחוזים בזהמת הצפרן של עטרה קדושה שנקראת חכמה, ועל כן נקראו חכמות.

למשבק חוביהו, ולכפרא עליהו. ובכל שעתא ושעתא תשובה זמינא לגבי בני נשא, וכד בני נשא תייבין מחוביהו, האי תשובה תבת לגבי קדשא בריך הוא, וכפר על פלא, ודינין אתפפיין, ומתבסמן בלהו, ובר נש אתדכי מחוביה.

אימתי אתדכי בר נש מחוביה בשעתא דעאל בהאי תשובה כדקא חזי. רבי יצחק אמר, דתב קמי מלפא עלאה, וצלי (דף ע"ו א) צלותא מעומקא דלבא, הדא הוא דכתיב ממעמקים קראתיך יי'.

רבי אבא אמר, ממעמקים קראתיך יי', אתר גניז הוא לעילא, והוא עמיקא דבירא, ומהאי נפקין נחלין ומבויעין לכל עיבר, וההוא עמיקא דעמיקתא אקרי תשובה. ומאן דבעי לאתבא ולא תדכא מחובי, בהאי עומקא אצטריך למקרי לקודשא בריך הוא, הדא הוא דכתיב ממעמקים קראתיך יי'.

תאנא, בשעתא דהוה בר נש חב קמי מאריה, וקריב קרבניה על מדבחא, וכהנא מכפר עליה, ובעי בעותיה עליה, מתערין רחמי, ודינין מתבסמן, ותשובה אריק ברכאן, במבויעין דנגדין ונפקין, ומתברכין בלהו בוצינין פחדא, ובר נש אתדכי מחוביה.

תא חזי, קדשא בריך הוא, אפיק עשר כתרין, עטרין קדישין לעילא, דאתעטר בהו, ומתלבש בהו, והוא אינון, ואינון הוא, כשלהובא דאחידא בגומרא, ולית תמן פרידא. לקביל דנא, אית עשר כתרין דלא קדישין לתתא, ואינון אחידן בזהמא דטופרא דחד עטרא קדישא, דאקרי חכמה. ועל דא אקרון חכמות.

וְתֵאנָא, עֲשֶׂרָה זַיְנֵי חֻכְמוֹת אֵלִין נַחְתוּ לְעֵלְמָא.
 וְכִלְהוּ אִסְתְּאָבוּ (ס"א אשתאבו) בְּמִצְרַיִם,
 בַּר מַחַד דְּאִתְפְּשֵׁט בְּעֵלְמָא, וְכִלְהוּ זַיְנֵי חַרְשֵׁי
 אֵינּוֹן, וּמִנֵּיהוּ יִדְעֵי מִצְרַיִם חַרְשִׁין, עַל כָּל
 בְּנֵי עֵלְמָא. וְכַד מִצְרַאֲי בְּעָאן לְמַעְבַּד פְּנוּפְיָא
 בְּחַרְשֵׁיהוּ לְעוֹבְדֵיהוֹן, הוּוּ נִפְקֵי לְחֻקְלָא
 לְטוּרֵי רְמָאֵי, וְדִבְחִין דְּבַחִין, וְעַבְדִּין גּוּמִין
 בְּאַרְעָא, וְסַחְרִין הֵהוּא דְמָא סוּחְרַנְיָה דְהֵנִי
 גּוּמִין, וְשָׂאָר דְמָא מִתְפַּנְפִּי בְהֵהוּ גּוּמִין,
 וּבְשָׂרָא שׁוּין עֲלֵיהוּ. וְקַרְבִּין קַרְבְּנֵיהוֹן, לְאֵינּוֹן
 זַיְנִין בִּישִׁין, וְאֵינּוֹן זַיְנִין בִּישִׁין מִתְפַּנְשִׁין
 וּמִתְקַרְבִּין פְּחָדָא, וּמִתְפַּיִסִין בְּהַדִּיָּהוּ בְּהֵהוּ
 טוּרָא.

וּמִתְפַּיִסִים עִמָּם בְּאוּתוּ הַהֵר.
 יִשְׂרָאֵל שְׁהִיו מִשְׁעַבְדִּים לָהֶם,
 הִיו מִתְקַרְבִּים לָהֶם, וְלָמְדוּ מֵהֶם,
 וְהִיו טוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. וְהֵינּוּ מַה
 שְׁכַתוּב, כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם
 אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ
 וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן וְגו'. וְכַתוּב
 וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זְבַחֵיהֶם
 לְשַׁעִירִים וְגו'. לְמַדְנּוּ, בְּשַׁעֲה
 שְׁהִיו מִקְרִיבִים לָהֶם עַל גְּבֵי
 הַשָּׂדֶה וְהִיו מְזַמְּנִים אוֹתוֹ הַדָּם
 וּמִקְרִיבִים קַרְבְּנוֹתֵיהֶם, הִיו
 מִתְפַּנְסִים כָּל אוֹתָם מֵינִים רָעִים,
 וְרוֹאִים אוֹתָם כְּמוֹ הַשַּׁעִירִים,
 כְּלָם מְלֹאִים בְּשַׁעַר, וּמוֹדִיעִים
 לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים.

בֵּא רָאָה, מַה פְּתוּב בְּיִצְחָק?
 (בראשית כו) וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק
 אָבִיו וַיִּמְשְׁהוּ. אָמַר, זֶה לֹא חֶסֶד
 (כֹּאן לֹא מִתְעוֹרֵר), אֲלֵא מִטַּל הַשָּׁמַיִם
 שְׁנוּזַל עַל הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
 וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, בְּכַל הוּא בְּרַף
 אוֹתוֹ. מַה הַטַּעַם? כִּי רָאָה אוֹתוֹ
 עִם שַׁעַר. אָמַר, שְׁכַדִּי לְהַעֲבִיר
 אֶת זֶה, צְרִיף וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, וְלֹא
 זִהְמַת הָאָרֶץ, שְׁהִרִי זִהְמָה הִיא
 שֶׁל הָאָרֶץ, וְכִשְׁטַל הַשָּׁמַיִם וּמִגְדֵי הָאָרֶץ מִתְחַבְּרִים, עוֹבְרַת הַזִּהְמָה הַזֹּאת.

יִשְׂרָאֵל הֵהוּוּ בְּשַׁעֲבוּדֵיהוֹן, הוּוּ מִתְקַרְבִּין
 לָהוֹן, וְאוּלְפּוּ מִנֵּיהוּ, וְהוּוּ טַעְאָן
 בְּתַרְיָיהוּ, וְהֵינּוּ דְכְּתִיב כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם
 אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ
 כְּנָעַן וְגו', וְכְּתִיב וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זְבַחֵיהֶם
 לְשַׁעִירִים וְגו'. תֵּאנָא, בְּשַׁעֲתָא דְהוּוּ מִקְרַבִּין
 לָהוֹן עַל גְּבֵי חֻקְלָא, וְהוּוּ מְזַמְּנֵי הֵהוּא דְמָא,
 וּמִקְרַבִּי קַרְבְּנֵיהוּ, הוּוּ מִתְפַּנְפִּי כָּל אֵינּוֹן זַיְנִין
 בִּישִׁין, וְחֻמָּאן לָהוֹן כְּגוּוֹנָא דְשַׁעִירִים, כְּלָהוּ
 מְלִיִין שַׁעֲרָא, וּמוֹדְעֵי לָהּ מַה דְאֵינּוֹן בַּעֲיִין.
 תָּא חַזִּי, יִצְחָק מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כו) וַיִּגַּשׁ
 יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁהוּ, אָמַר, דָּא
 לֹא אִתְעֵדִי (ס"א חֵבָא לֹא אִתְעֵר), אֲלֵא מִטַּלָּא דְשָׁמַיָא
 דְנִגִּיד עַל אַרְעָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וּמִשְׁמַנֵּי
 הָאָרֶץ, בְּכֹלָא בְּרַכִּיָּה. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְחֻמָּא
 לִיָּה בְּשַׁעֲרָא, אָמַר לְמַעְבַּר דָּא, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
 אֲצִטְרִיף, וְלֹא זוֹהֻמָּא דְאַרְעָא, דְהֵאִי זוֹהֻמָּא
 הוּא דְאַרְעָא, וְכַד טַלָּא דְשָׁמַיָא וּמִגְדָּא דְאַרְעָא
 מִתְחַבְּרָאן אִתְעַבְּרָא הֵאִי זוֹהֻמָּא.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, בְּתַרְיִיתָא דְאִינוּן כְּתָרִין תַּתְּאִין
 דְּלֹא קְדִישֵׁין הָאֵי הוּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב,
 (דברים יח) וְדוֹרַשׁ אֶל הַמַּתִּים, וְדָא הוּא עֲשִׂירָאָה
 דְּכֻלָּא. דִּתְנִיא אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 נַפְשָׁתָא דְרִשְׁעִיאָא אֵלִין אִינוּן מְזִיקִין דְּעֵלְמָא.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵי הָכִי טַב לְהוּ לְחֵיבֵיָא
 דְּאֵתְעַבְדִּין מְזִיקִין בְּעֵלְמָא, אָן הוּא
 עוֹנֵשָׂא דְגִיּהֲנָם. אָן הוּא בִישָׂא דְזְמִינָא לְהוּ
 בְּהוּא עֵלְמָא. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, הָכִי תְנִינָן, וְהָא
 אוֹקִימָנָא מְלִי, נַפְשָׁתָא דְרִשְׁעִיאָא בְּשַׁעְתָּא
 דְּנַפְקִין מֵעֵלְמָא, כְּמָה גְרִדִּינִי נְמוּסִין מְזִדְּמִי
 לְקַבְּלָא לְהוּ, וְלֹאֲעֵלְאָה לְהוּ לְגִיּהֲנָם, וְעֵאֲלִין
 לְהוּ בְתֵלַת דִּינִין בְּכָל יוֹמָא, בְּגִיּהֲנָם. לְבַתָּר
 מְזִדְּוֹגִי בְהוּ, וְאֲזֵלִין וְשָׂאטִין בְּעֵלְמָא, וּמְטַעֲן
 לְהוּ לְרִשְׁעִיאָא, לְאִינוּן דְקָא אֶסְתִּים תְּשׁוּבָה
 מְקַמֵּיָהוּ. לְבַתָּר תִּיבִין לְהוּ לְגִיּהֲנָם,
 וְאֵתְסַאבִּין (נ"א וְאֵתְדִינִין) תַּמָּן, וְכֹךְ בְּכָל יוֹמָא.
 לְבַתָּר דְּאֲזֵלִין בְּהוּ, וְשָׂאטִין בְּהוּ בְּעֵלְמָא,
 מְהַדְרִין לְקַבְּרִיָהוּ, וְחַמָּן תּוֹלְעָתָא
 דְּגוּפָא מְנַקְרִי בְשָׂרָא וּמִתְאַבְּלָן עֲלֵיָהוּ, וְאִינוּן
 חֲרָשִׁין הוּוּ אֲזֵלִי לְבִי קַבְּרִי, וְחֲרָשִׁי בְחֲרָשִׁיָהוּ,
 וְעַבְדִּין חַד צֵלְמָא דְבַר נֶשׁ, וְדַבְּחִין קַמִּיהּ חַד
 צְפִירָא. לְבַתָּר עֵאֲלִין לְהוּא (דף ע"ב) צְפִירָא,
 בְּהוּא קַבְּרָא, וְהוּא צֵלְמָא מְתַבְּרִין (כ"א מְדַבְּרִין)
 לִיהּ לְאַרְבַּע סְטָרִין, וּמְעֵלִין לִיהּ לְאַרְבַּע זִיּוּוּיִן
 דְּקַבְּרָא. פְּדִין מְחָרְשִׁי בְחֲרָשִׁיָהוּ, וּמִתְכַּנְּפִי
 אִינוּן כְּנוּפִי, וְאִינוּן זִינִין בִּישֵׁין, וּמִיִּיתִין הֵיא
 נַפְשָׁתָא, וְעֵאל בְּקַבְּרָא וּמְשַׁתְּעִי בְּהַדְרִיָהוּ.
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְזָפְאִין אִינוּן צְדִיקֵיאָא בְּעֵלְמָא
 דִּין, וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, דְּהָא כְּלָהוּ קְדִישֵׁין.
 גּוּפָא דְלָהוּן קְדִישָׂא. נַפְשָׂא דְלָהוּן קְדִישָׂא.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, הָאֲחֲרוֹן שָׁל
 אוֹתָם הַכְּתוּרִים הַתְּחִלָּתִים שְׂאִינָם
 קְדוּשִׁים, זֶהוּ הוּא מֵה שְׁכַתּוֹב
 (דברים י) וְדוֹרַשׁ אֶל הַמַּתִּים, וְזֶהוּ
 הַעֲשִׂירִי שֶׁל הַכֹּל. שְׁלֹמֹדְנוּ, אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 נַפְשוֹת הַרְשָׁעִים אֵלוֹ הֵם מְזִיקֵי
 הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֹּף טוֹב
 לְרִשְׁעִים שׁוֹנְעִים מְזִיקִים
 בְּעוֹלָם, אֵיפֹה הוּא עוֹשֶׂה הַגִּיּוֹנָם?
 אֵיפֹה הֵרַע שְׁעֵתִיד לָהֶם בְּעוֹלָם
 הַהוּא? אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כֹּף שְׂנִינּוּ,
 וְהָרִי בְּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים. נַפְשוֹת
 הַרְשָׁעִים בְּשַׁעֲה שׁוֹיֹצְאִים מִן
 הָעוֹלָם, כְּמָה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים
 מְזִדְּמִינִים כְּנִגְדָם וְלֹהֲכִנִּסָם
 בְּגִיּוֹנָם, וּמְכַנְּסִים אוֹתָם
 בְּשִׁלְשָׁה דִינִים בְּכָל יוֹם בְּגִיּוֹנָם.
 אַחַר כֹּף מְזִדְּוֹגִים עִמָּם, וְהוֹלְכִים
 וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וּמְטַעֲים אֶת
 הַרְשָׁעִים לְאוֹתָם שְׁנִסְתָּמָה
 מִלְּפָנֵיהֶם הַתְּשׁוּבָה. אַחַר כֹּף
 מְשִׁיבִים אוֹתָם לְגִיּוֹנָם, וְנִטְמָאִים
 (וְנִדְוִיִּים) שָׁם, וְכֹךְ בְּכָל יוֹם.

אַחַר שְׁהוֹלְכִים עִמָּם וּמְשׁוֹטְטִים
 עִמָּם בְּעוֹלָם, מְחַזְרִים לְקַבְּרִיָהֶם,
 וְרוֹאִים אֶת הַתּוֹלַעַת שֶׁל הַגּוֹף
 מְנַקֶּרֶת אֶת הַבָּשָׂר וּמִתְאַבְּלִים
 עֲלֵיהֶם, וְאוֹתָם מְכַשְׁפִּים הִיוּ
 הוֹלְכִים לְבֵית הַקְּבָרוֹת וּמְכַשְׁפִּים
 בְּכַשְׁפֵיהֶם, וְעוֹשִׂים צֶלֶם אֶחָד שֶׁל
 הָאָדָם, וְזוֹבְחִים לְפָנָיו שְׁעִיר
 אֶחָד. אַחַר כֹּף מְכַנְּסִים אוֹתוֹ
 הַשְׁעִיר לְאוֹתוֹ קַבְּרִי, וְאֵת אוֹתוֹ
 צֶלֶם מְשַׁבְּרִים (מְנַהֲיִים) אוֹתוֹ
 לְאַרְבַּע צְדָדִים, וּמְכַנְּסִים אוֹתוֹ
 לְאַרְבַּע זְוִיּוֹת הַקְּבָרִי, וְאֵז
 מְכַשְׁפִּים בְּכַשְׁפֵיהֶם, וּמְכַנְּסִים
 אוֹתָם כְּנוּסִים וְאוֹתָם מִינִים רְעִים,
 וּמְבִיאִים אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, וּמְכַנְּסִים
 לְקַבְּרִי וּמְדַבְּרִים עִמָּם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הֵזָה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהָרִי כֻּלָּם קְדוּשִׁים. גּוּפָם קְדוּשָׁה,
 נַפְשָׁם קְדוּשָׁה. רוּחָם קְדוּשָׁה. נִשְׁמָתָם קְדוּשָׁה. שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן כְּמוֹ שְׁלֹמֹעֲלָה. שְׁשִׁנּוּ,

אמר רבי יהודה, פתוב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה, זוהי נשמה (עליונה) של אדם הראשון (עליון). בא ראה, שלש דרגות הן, ונדבקו כאחת - נפש, רוח, נשמה. והעליונה מהן - נשמה. שאמר רבי יוסי, בכל האנשים יש נפש, ויש נפש עליונה מהנפש. זכה אדם בנפש הזו - מריקים עליו עטרה אחת שנקראת רוח. זהו שכתוב (ישעיה

לב) עד יערה עלינו רוח ממרום. אז מתעורר אדם בהתעוררות אחרת עליונה, להסתכל בנימוסי המלך הקדוש. זכה אדם באותה הרוח - מעטרים אותו בכתר קדוש עליון שכולל הכל, שנקרא נשמה, שנקראת נשמת אלוה. וכמדנו בסוד הסודות, בתוך הסודות של ספרו של שלמה המלך, הפסוק הזה שכתוב (קהלת ד) ושבח אני את המתים שפכר מתו, כיון שכתוב ושבח אני את המתים, למה שפכר מתו? אלא שפכר מתו בעולם הזה בעבודת רבונם.

ושם פתוב, שלשה מדורים עשה הקדוש ברוך הוא לצדיקים, אחד (שזכו אותם צדיקים שלא נאכרו מהעולם הזה, וכך צריך) לנפשות אותם הצדיקים שלא הסתלקו מהעולם הזה ומצויים בעולם הזה. וכשהעולם צריך רחמים, ואותם החיים יושבים בצער, הם מתפללים עליהם תפלה, והולכים ומודיעים את הדבר לאותם ישגי חברון, ומתעוררים ונכנסים לגן העדן של הארץ, ששם רוחות הצדיקים מלבשות בעטרות אור, ומתעצצים עם, וגוזרים גזרה, והקדוש ברוך הוא עושה את רצונם וחס על העולם.

ואותן נפשות הצדיקים נמצאות והאי

רוחא דלהון קדישא. נשמתא דלהון קדש קדשים. תלת דרגין אינון, פגוונא דלעילא. דתניא אמר רבי יהודה, פתיב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה, דא היא נשמתא (עלאה) דאדם קדמאה (עלאה). תא חזי, תלת דרגין אינון, ואתדבקו כחד, נפש, רוח, נשמה. ועלאה מנייהו, נשמה.

דאמר רבי יוסי, בכלהו בני נשא אית נפש, ואית נפש עלאה מנפש. זכה בר נש ביהאי נפש, מריקין עליה עטרא חד, דאקרי רוח. הדא הוא דכתיב, (ישעיה לב) עד יערה עלינו רוח ממרום. כדין אתער בר נש באתערוותא אחרא עלאה, לאסתכלא בנמוסי מלכא קדישא. זכה בר נש ביה ביהווא רוחא, מעטרין ליה בכתרא קדישא עלאה, דכליל פלא, דאקרי נשמה. דאתקרי נשמת אלוה.

ותאנא פרזא דרזין, בגו רזין דספרא דשלמה מלכא. האי קרא, דכתיב, (קהלת ד) ושבח אני את המתים שפכר מתו, כיון דכתיב ושבח אני את המתים, אמאי שפכר מתו. אלא שפכר מתו בהאי עלמא, בפולחנא דמאריהון.

ותמן פתיב, תלת מדורין עבד קדשא בריך הוא לצדיקייא, חד (ס"א דוכו אינון צדיקייא דלא אישתצאו מהאי עלמא וכך אצטרף) לנפשאן דאינון צדיקייא, דלא אסתלקו מהאי עלמא, ושכיחין בהאי עלמא. וכד אצטרף עלמא רחמין, ואינון חייין יתבין בצערא, אינון מצלו צלותא עלייהו, ואזלין ומודעין מלה לאינון דמיכין דחברון, ומתערין, ועאלין לגן עדן דארעא, דתמן רוחיהון דצדיקייא, מתלבשן בעטרין דנהורא, ואתיעטו בהו, וגזרין גזרה, וקודשא בריך הוא עביד רעותא דלהון, וחס על עלמא. ואינון נפשן דצדיקייא, משתפחין בהאי עלמא, לאגנא על חייא, והאי

בעולם הזה להגן על החיים, וזו נקראת נפש, וזו לא מסתלקת (אבדת) מן העולם הזה, ומצויה בעולם הזה כדי להסתכל ולרעות ולהגן על הדור. וזהו שאמרו החכמים, שהמתים יודעים בצערו של העולם. וענש הרשעים שבארץ הוא בזה, שפיתוב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.

והמדור השני הוא גן העדן שבארץ, בו עשה הקדוש ברוך הוא מדורים עליונים נכבדים, כמו שהעולם הזה וכמו שהעולם העליון, והיכלות בשני גנים שאין להם חשבון, ואילנות ועשבים וריחות שעולים בכל יום. ובמקום הזה שורה אותו שנקראת הרוח של אותם הצדיקים, והמדור של אותה רוח שבו שורה, וכל רוח ורוח מתלבשת בלבוש נכבד כמו של העולם הזה, וכמו של אותו עולם עליון.

המדור השלישי, אותו מדור קדוש עליון שנקרא צרור החיים, ששם מתעדנת אותה דרגה עליונה קדושה שנקראת נשמה, וזו דבקה להתענג בענג העליון. עליה פתוב, (ישעיה נח) אז תתענג על ה' והרפכתיו וגו'.

והמדור, בשעה שצריך העולם רחמים ואותם צדיקים זכאים, אותה הנפש שנמצאת בעולם להגן על העולם, הנפש עולה והולכת ומשוטטת בעולם ומודיעה לרוח, והרוח עולה ומתעטרת ומודיעה לנשמה, והנשמה לקדוש ברוך הוא, ואז חס הקדוש ברוך הוא על העולם. אז יורדת ממעלה למטה, והנשמה מודיעה לרוח, והרוח מודיעה לנפש.

ובב"ר שבת ושב"ת וראש חדש, פלם מתחברות ומתעטרות כאחד, עד שמזדוגות לבא להשתחוות

אקרי נפש, ודא לא אסתלקא (ס"א אשתמי) מהאי עלמא, ושכיחא בהאי עלמא, לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דרא. והאי הוא דאמרו חבריאי, דמתי ידעי בצערא דעלמא. ועונשא דחייבין די בארעא, בהאי הוא, דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.

ומדורא תניינא הוא גן עדן די בארעא. ביה עבד קדשא בריך הוא מדורין עלאין יקירין, פגוונא דהאי עלמא, וכגוונא דעלמא עלאה. והיכלין בתרין גוונין, דלית להון חשבונא, ואילנין ועשבין וריחין דסלקין בכל יומא. ובהאי אתר שארי ההוא דאקרי רוח דאינון צדיקייא, ומדורא דההוא רוחא ביה שארי. וכל רוח ורוח מתלבשא בלבוש יקירא, פגוונא דהאי עלמא, וכגוונא דההוא עלמא עלאה.

מדורא תליתאה, ההוא מדורא עלאה קדישא דאיתקרי צורא דחיי. דתמן מתעדנא ההוא דרגא עלאה קדישא, דאקרי נשמה. והאי אתדבק לאתענגא בעדוונא עלאה. עליה פתיב, (ישעיה נח) אז תתענג על יי' והרפכתיו וגו'.

ותאנא, בשעתא דאצטריך עלמא רחמי, ואינון צדיקייא זכאין. ההוא נפש דאשתפחא בעלמא, לאגנא על עלמא. נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא, ומודע לרוח. ורוח סליק ואתעטר, ומודע לנשמה. ונשמה לקודשא בריך הוא. וכדין חס קדשא בריך הוא על עלמא. פדין נחתא מעילא לתתא, נשמה אודע לרוח, ורוח אודע לנפשא.

ובב"ר שב"תא ושב"תא, וריש ירחא, פלהו, מתחברין ומתעטרין כחד, עד דאזדווגו

למלך העליון. ואחר כך חוזרות למקומן. זהו שכתוב (שם טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וגו'. ובשעה שהעולם צריך רחמים, והחיים הולכים ומודיעים לנפשות הצדיקים ובוכים על קבריהם, אותם שראויים להודיע להם. מה הטעם? כי שמים רצונם להדבק נפש בנפש, אז מעוררים את נפשות הצדיקים, ומתכנסים והולכים ומשוטטים לישני חברון, ומודיעים להם את צער העולם. וכלם נכנסים לאותו פתח גן העדן ומודיעים לרוח. ואותן רוחות שמתעטרות בגן עדן, הולכים ביניהן מלאכים עליונים, וכלם מודיעים לנשמה. והנשמה מודיעה לקב"ה, וכלם מבקשים רחמים על החיים, והקדוש ברוך הוא חס על העולם בעבורם. ועל זה אמר שלמה, ושבת אני את המתים שפבר מתו וגו'.

אמר רבי חייא, תמהני אם יש מי שיודע להודיע למתים פרט לנו. אמר רבי אבא, הצער מודיע להם, התורה מודיעה להם. שהרי בשעה שאין מי שמכיר את זה, מוציאים את התורה סמוך לקברים, והם מתעוררים על התורה על מה גלתה לאותו מקום, ואז דומה מודיע להם. אמר רבי יוסי, והם יודעים שהרי העולם בצער, והחיים לא ראויים ולא יודעים להודיע להם. באותה שעה כלם צווחים על שהתורה נקלתה וגלתה לאותו מקום. אם בני אדם שבים ובוכים בלב שלם ושבים לפני הקדוש ברוך הוא, אז כלם מתכנסים ומבקשים רחמים ומודיעים לאותם ישני חברון, ונכנסים ומודיעים לרוח שפגן עדן, כמו שאמרנו.

אורייתא על מה אתגלייא לההוא אתר, פדין דומה אודע להון. אמר רבי יוסי, ואינון ידעי דהא עלמא בצערא, וחייא לא אתחזון, ולא ידעי לאודעא להו. ביה שעתא פלהון צווחין על אורייתא דאתקלנא ואתגלייא לההוא אתר. אי בני נשא תייבין ובכאן בלבא שלים, ותייבין קמי קדשא בריה הוא, פלהו מתפנשי, ובצאן רחמי, ומודיעין לאינון דמיכי חברון, ועאלין ומודיעין לרוח דפגן עדן, פמה דאמרן.

למייתי לסגדא למלכא עלאה. ולבתר תייבין לאתרייהו. הדא הוא דכתיב, (ישעיה טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וגו'.

ובשעתא דאצטריך עלמא רחמי, וחייא אזלי ומודיעי להו לנפשיהו דצדיקייא, ובכאן על קברייהו, אינון דאתחזו לאודעא להו. מאי טעמא. דשוין רעותא דלהון לאתדבקא נפשא בנפשא, (דף ע"א ע"א) פדין אתערין נפשיהו דצדיקייא, ומתפנפי ואזלין ושאטין לדמיכי חברון, ומודיעי להו צערא דעלמא. וכלהו עאלין פההוא פתחא דגן עדן, ומודיעי לרוח. ואינון רוחין דמתעטרן בגן עדן, מלאכי עלאין אזלי ביניהו. וכלהו מודיעין לנשמה. ונשמה אודעת לקודשא בריה הוא, וכלהו בצאן רחמי על חיינ, וחס קדשא בריה הוא על עלמא בגיניהון. ועל דא אמר שלמה, ושבת אני את המתים שפבר מתו וגו'.

אמר רבי חייא, תוהנא אי אית מאן דיידע לאודעא להו למתייא, בר אנן. אמר רבי אבא, צערא מודעא להו. אורייתא מודעא להו. דהא בשעתא דלית מאן דיידע בהאי, אפקי אורייתא סמוך לקברי, ואינון מתערי, על

אורייתא על מה אתגלייא לההוא אתר, פדין דומה אודע להון. אמר רבי יוסי, ואינון ידעי דהא עלמא בצערא, וחייא לא אתחזון, ולא ידעי לאודעא להו. ביה שעתא פלהון צווחין על אורייתא דאתקלנא ואתגלייא לההוא אתר. אי בני נשא תייבין ובכאן בלבא שלים, ותייבין קמי קדשא בריה הוא, פלהו מתפנשי, ובצאן רחמי, ומודיעין לאינון דמיכי חברון, ועאלין ומודיעין לרוח דפגן עדן, פמה דאמרן.

ואם הם לא שבים בלב שלם לבקש ולככות על צער העולם - אוי להם! שפלים מתכנסים לריק ואומרים: מי גרם לתורה הקדושה לגלות על ידיהם בלי תשובה? וכלם באים לחדש (להחיות) חטאיהם. משום כך אל ילכו לשם בלי תשובה ובלי תענית לבקש בקשה לפניהם. רבי אבא אמר, (הבל על שלש) בלי שלש תעניות. רבי יוסי אמר, אפלו אחת ובאותו יום, ובלבד שהעולם ישב בצער יתר, אז כלם מזדווגים לבקש רחמים על העולם.

רמדנו, אמר רבי יהודה, יום אחד היו הולכים רבי חזקיה ורבי ייסא בדרך. פגעו בגוש חלב, והיה חרב. ישבו סמוך לבית הקברות, ובדי רבי ייסא היה מקל (קשר) של ספר תורה שנקרע. בעוד שישבו, רעש קבר אחד לפניהם וצוח: אוי אוי! שהרי העולם מצוי בצער. הרי התורה גלתה לכאן, או שהחיים באו לצחק עלינו ולבייש אותנו בבושה בתורתם! הנדעזעו רבי חזקיה ורבי ייסא.

אמר רבי חזקיה, מי אתה? אמר לו: אני מת, והרי התעוררתי לספר התורה. שפעם אחת היה העולם יושב בצער, ובאו לכאן החיים לעורר אותנו עם ספר תורה, ואני וחברי הקדמנו אל ישני חברון, וכשהתחברו בגן עדן עם רוחות הצדיקים, נמצא לפניהם, שאותו ספר תורה שהביאו לפנינו אותם החיים היה פסול ומשקר בשם המלך, על שנמצאה וא"ו יתרה באותו פסוק של (ויקרא יא) ושסעת שסע שתי פרסות, ואמרו, שהואיל ושקרו בשם המלך, שלא ישבו אליהם, ודחו אותי ואת החברים שלי מבית הישיבה.

ואי אינון לא תייבין בלבא שלים למבעי ולמבפי על צערא דעלמא. ווי להון, דכלהו מתפנפי לריקא אמרי מאן גרם לאורייתא קדישא דאתגלייא על ידיהו בלא תשובה. וכלהו אתאן לאתחדתא (ס"א לאברא) חובייהו בגיני כך לא נהכון תמן בלא תשובה ובלא תעניתא למבעי בעותא קמייהו. רבי אבא אמר, (ס"א בלא אתלת) בלא תלת תעניתא. רבי יוסי אמר, אפילו חד, ובההוא יומא, ובלבד דעלמא יתיב בצערא טפי, כדין פלהו מזדווגי למבעי רחמין על עלמא.

תאנא, אמר רבי יהודה, יומא חד הוה אזלי רבי חזקיה ורבי ייסא באורחא, ערעו בגוש חלב, והוה חריב, יתבו סמיך לבי קברי, ורבי ייסא הוה בידיה חד חוטרא (ס"א חוטרא) דספר תורה דאקרע, עד דיתבו אתרגיש חד קברא קמייהו, וצווח ווי ווי, דהא עלמא בצערא שכיח, הא אורייתא הכא דאתגלייא, או חייא אתו לחייכא עלן, ולכספא בכסופא עלן באורייתיהו. אזדעזעו רבי חזקיה ורבי ייסא.

אמר רבי חזקיה מאן את. אמר ליה מיתא אנא, והא אתערנא לגבי ספר תורה. דזמנא חדא הוה יתיב עלמא בצערא, ואתו חייא הכא, לאתערא לן בספר תורה, ואנא וחבראי אקדימנא לגבי דמיכי חברון, וכד אתחברו בגן עדן ברוחיהון דצדיקייא, אשתכח קמייהו, דההוא ספר תורה דאייתו לקמן אינון חייא, הוה פסול ומשקר בשמא דמלפא, על דאשתכח וא"ו יתיר בההוא קרא (ויקרא יא) דושסעת שסע שתי פרסות, ואמרו דהואיל ושקרו בשמא דמלפא דלא יתובון לגביהון, ודחו לי ולחבראי בההוא שעתא מפי מתיבתא.

עד שזקן אחד שהיה ביניהם הלך והביא את ספרו של רב המנונא סבא, ואז התעורר רבי אלעזר בן רבי שמעון, שהיה קבור עמו, והלך ובקש בגן עדן עליהם, ונרפא העולם. ואז התירו לנו, ומאותו יום שהעלו את רבי אלעזר מבית הקברות הזה ונתנו לאביו, אין מי שיתעורר לעמד לפני ישגי חבורן, שאנו פוחדים מאותו היום שדחו אותי ואת חברי ועכשו באתם אלינו עם ספר תורה עמכם, אמרנו שהרי העולם מצוי בצער. ועל פן הודעונו, שאמרנו: מי יקדים להודיע לאתם צדיקי אמת ישגי חבורן? נשמט רבי ייסא עם אותו חלק של ספר תורה. אמר רבי חזקיה, חס ושלום אין העולם בצער, ואנו לא באנו לכך.

קמו רבי חזקיה ורבי ייסא והלכו. אמרו, ודאי בשעה שצדיקים לא נמצאים בעולם, העולם אינו מתקיים אלא בשביל המתים. אמר רבי ייסא, בשעה שהעולם צריך את המטר, למה הולכים אצל המתים, והרי כתוב (דברים יח) ודרש אל המתים, ואסור? אמר לו, עד כאן לא ראתי כנף צפור העדן. ודרש אל המתים, דוקא אל המתים. שהם רשעי העולם שהם מעמים עובדי עבודה זרה שנמצאים תמיד עם המתים. אבל ישראל, שהם צדיקי אמת, עליהם קרא שלמה, (קהלת) ושבח אני את המתים שפבר מתו, בזמן אחר ולא עכשו. שפבר מתו, ועכשו הם חיים.

ועוד, ששאר העמים, כשהם באים למתייהם, הם באים עם כשפים לעורר עליהם מינים רעים. וכשישראל באים למתייהם, באים בכמה תשובה לפני הקדוש ברוך הוא, בשברון

עד דחד סבא דהוה בינייהו, אזל ואיתי ספרא דרב המנונא סבא, וכדין אתער רבי אלעזר ברבי שמעון, דהוה קביר עמנא, ואזל ובקע בגן עדן עלייהו, ואתסי עלמא, כדין שארו לן, ומן ההוא יומא דסליקו ליה לרבי אלעזר מבי קברא דא, ואתייהב לגבי אבוה, לית מאן דאתער למיקם קמייהו דדמיכי חבורן, דמסתפינא מן ההוא יומא דדחו לי ולחברי. והשתא אתיתון לגבן, וספר תורה גביכון, אמינא דהא עלמא בצערא אשתכח. ועל דא אזדעזענא, דאמינא מאן יקדים לאודעא לאינון זכאי קשוט דמיכי חבורן, אשתמיט רבי ייסא בההוא קיטרא דספר תורה. אמר רבי חזקיה, חס ושלום לית עלמא בצערא, ואנו לא אתינון להאי.

קמו רבי חזקיה ורבי ייסא ואזלו. אמרי, ודאי בשעתא דזכאין לא אשתכחו בעלמא, עלמא לא מתקיימא אלא בגיניהון דמתתיא. אמר רבי ייסא, בשעתא דאצטריך עלמא למטרא, אמאי אזלינן לגביהון דמתתיא, והא כתיב (דף ע"א ע"ב) (דברים יח) ודורש אל המתים ואסור. אמר ליה עד כאן לא חמיתא גדפא דצפרא דעדן. ודורש אל המתים, אל המתים דייקא. דאינון חייבי עלמא, דאינון מעמיין עובדי עבודה זרה, דאשתכחו תדיר מתים. אבל ישראל דאינון זכאי קשוט, שלמה קרא עלייהו (קהלת ד) ושבח אני את המתים שפבר מתו, בזמנא אחרא ולא השתא. שפבר מתו, והשתא אינון חייין.

ועוד, דשאר עמין פד אתאן למתייהון, אתיין בתרשין, לאתערא עלייהו זינין בישין. וכד ישראל אתאן למתייהון, אתיין בכמה תשובה לקמי קדשא בריך הוא. בתבירו

לב ובתענית כנגדו, והפל כְּדִי שְׁנִשְׁמֹת הַקְּדוּשִׁים יִבְקָשׁוּ רַחֲמִים לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹסֵעַ עַל הָעוֹלָם בְּעִבּוּרָם.

וְעַל זֶה שְׁנִינוּ, צְדִיק, אֵף עַל גַּב שְׁנַפְטָר מִהָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא מִסְתַּלֵּק וְלֹא נֹאכֵד מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהָרִי בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הוּא נִמְצָא יוֹתֵר מִבְּחִיּוֹ, שֶׁבְּחִיּוֹ נִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּלִבְדוֹ, וְאַחַר כֵּן נִמְצָא בְּשִׁלְשָׁה עוֹלָמוֹת וּמִזְמָן אֲלֵיהֶם, שְׁפָתוֹב (שיר א) עֲלֵמוֹת אֲהַבּוּךְ, אֵל תִּקְרִי עֲלֵמוֹת אֲלֹא עוֹלָמוֹת. אֲשֶׁרִי חֲלַקְם.

לְמַדְנֵנוּ, פְּתוּב (שמואל א-כח) וְהִיִּתָּה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים. וְהִיִּתָּה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי? ! נִשְׁמַת אֲדֹנָי הִיא צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֹא כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁאֲשֶׁרִי חֲלַקְם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁהִפֵּל נֶקֶשׁר זֶה עִם זֶה, נֶפֶשׁ בְּרוּחַ, וְרוּחַ בְּנִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. נִמְצָא שֶׁהִנְפֵּשׁ צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שְׁאֲמַרוּ הַחֲבֵרִים, גְּלוּתוֹ שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה אֶפְלוּ מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת אַחַר אֶסוּר, וְכָל שֶׁפֶן לְרַחוּב. לְמָה לְרַחוּב? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, כְּדִי שִׁתְּעוֹרְרוּ עֲלֵינוּ וְיִבְקָשׁוּ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כִּשְׁשִׁכְיָה גְלוּתָהּ כֵּן גַּם מִמְּקוֹם לְמִקוֹם, עַד שְׁאֲמַרְהָ (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אֲוֹרְחִים וְגו', אֵף פֶּאֶן בְּרֵאשׁוֹנָה מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת, אַחַר כֵּן לְרַחוּב, אַחַר כֵּן בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אֲוֹרְחִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּנֵי כָּבֵל פּוֹחֲדִים וְלֹא מַעֲבִירִים אֶפְלוּ מִבֵּית כְּנֶסֶת לְבֵית כְּנֶסֶת, כָּל שֶׁפֶן זֶה.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן

דְּלִבָּא, בְּתַעֲנִיתָא לְקַבְּלִיהָ, וְכֹלָא בְּגִין דְּנִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין יִבְעוּן רַחֲמֵי לְקַמֵּי קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא עֲלֵיהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא חַיִּים עַל עֲלָמָא בְּגִינְהוּן.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, צְדִיקָא אֵף עַל גַּב דְּאִתְּפֹטֵר מֵהָאֵי עֲלָמָא, לֹא אִסְתַּלֵּק וְלֹא אִתְּאָבִיד מִכְּלָהוּ עֲלָמִין, דְּהָא בְּכָלְהוּ עֲלָמִין אִשְׁתַּכַּח יְתִיר מִחִיּוֹ. דְּבְחִיּוֹי אִשְׁתַּכַּח בְּהָאֵי עֲלָמָא בְּלַחֲדוּי, וְלִבְתַּר אִשְׁתַּכַּח בְּתַלַּת עֲלָמִין, וְזִמִּין לְגַבְיֵיהוּ, דְּכְתִיב, (שיר השירים א) עֲלֵמוֹת אֲהַבּוּךְ, אֵל תִּקְרִי עֲלֵמוֹת, אֲלֹא עוֹלָמוֹת. זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן.

תְּאֵנָא, פְּתִיב (שמואל א כח) וְהִיִּתָּה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים, וְהִיִּתָּה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי, נִשְׁמַת אֲדֹנָי מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲלֹא כְּמָה דְּאִמְרוּן, דְּזַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְּצְדִיקָיָא דְּכֹלָא אִתְּקַשְׁר דָּא בְּדָא, נֶפֶשׁ בְּרוּחַ, וְרוּחַ בְּנִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. אִשְׁתַּכַּח דְּנֶפֶשׁ צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָאֵי דְּאִמְרוּ חֲבֵרָיָא, גְּלוּתָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה אֶפְלוּ מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא אַחְרָא אָסִיר. וְכָל שֶׁפֶן לְבֵי רַחוּב, אִמָּאֵי לְבֵי רַחוּב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה דְּאִמְרוּן, בְּגִין דִּיתְעַרוּן עֲלֵיהּ וְיִתְּבַעוּן רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁכִינְתָּא כַּד אִתְּגַלְיָא הָכִי נָמִי מֵאַתֵּר לְאַתֵּר, עַד דְּאִמְרָה (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אֲוֹרְחִים וְגו' אוּף הָכָא בְּקִדְמִיתָא מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, לְבַתֵּר לְבֵי רַחוּב, לְבַתֵּר בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אֲוֹרְחִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּנֵי כָּבֵל מִסְתַּפּוּ וְלֹא קָא עֲבָרִי אֶפְלוּ מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, כָּל שֶׁפֶן הָאֵי.

תְּנִינָא, אָמַר לְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֲבֵרָיָא, בְּיוֹמָאֵי לָא יִצְטָרְכוּן בְּנֵי עֲלָמָא

לחברים, בְּיָמֵי לֹא יִצְטָרְכוּ בְּנֵי
הָעוֹלָם אֶת זֶה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי
הַצְּדִיקִים מְגַנְיִים עַל הָעוֹלָם
בְּחַיֵּיהֶם, וּבְמִיתָתָם יוֹתֵר
מִבְּחַיֵּיהֶם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (ישעיה לז)
וּגְנוּתֵי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. וְאֵלּוּ
בְּחַיֵּיו לֹא כָתוּב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
מֵה שׁוֹנֶה כָּאֵן שְׂכָתוֹב לְמַעַנִי
וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי, שְׂשָׁקוֹל זֶה
לְזֶה? אֵלֶּא מְשׁוּם שְׁדוּד זָכָה
לְהַקְשֵׁר לְמַרְכָּבָה הַקְדוּשָׁה שֶׁל
הָאֲבוֹת, וּמְשׁוּם כֶּף הַכֹּל אַחַד.
כְּרוּף הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים.

בְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
יִשְׁבְּתָם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ. רַבִּי יִצְחָק
פְּתַח, (תהלים קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם
ה' וַתִּהְלֹתוּ בִּירוּשָׁלַם. שֵׁם שִׁנְיָנו,
הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ נִסְתָּר וּנְגַלָה.
וַתְּתוֹרָה, שֶׁהִיא הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ
הַעֲלִיּוֹן, נִסְתָּרָת וּנְגַלִּית. וְכֹל
פְּסוּק שִׁבְתוֹרָה, וְכֹל פְּרָשָׁה שֶׁל
הַתּוֹרָה, נִסְתָּר וּנְגַלָה.

שְׁלֵמְדָנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
מִחֲצַפְתָּה שֶׁל צְדִיקָה אַחַת יִצְאוּ
כַּמָּה טוֹבוֹת לְעוֹלָם, וּמִי הִיא?
תָּמַר, שְׂכָתוֹב (בראשית לח) וַתֵּשֶׁב
בְּפֶתַח עַיִנִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
פְּרָשָׁה זוֹ מוֹכִיחָה שֶׁהַתּוֹרָה
נִסְתָּרָת וּנְגַלִּית. וְהָרִי הַסְּתַפְלָתִי
בְּכֹל הַתּוֹרָה וְלֹא מִצְאֵתִי מְקוֹם
שֶׁנִּקְרָא פֶתַח עַיִנִים, אֵלֶּא הַכֹּל
נִסְתָּר, וְסוּד הַסּוּדוֹת הוּא.

וְלִמְדָנוּ, מֵה רֵאֲתָה הַצְּדִיקָת הַזֹּאת
לְמַעֲשֵׂה הַזֶּה? אֵלֶּא הַכִּיָּרָה בְּבֵית
חֲמִיָּה אֶת דְּרָכֵי הַקְדוּשׁ כְּרוּף
הוּא, אִיךְ מְנַהֵיג אֶת הָעוֹלָם עִם
בְּנֵי הָאָדָם. וּמְשׁוּם שֶׁהִיא הַכִּיָּרָה,
הַקְדוּשׁ כְּרוּף הוּא הַקִּים אֶת
הַדָּבָר עַל יְדָה. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ
שֶׁשִּׁנְיָנו, מְזַמְנָת הֵיחָד בַּת שְׁבַע
מְשַׁשֵּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית לְהֵיוֹת אָמוֹ

לְהָאִי. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, צְדִיקָיִא מְגַנְיָן עַל
עֲלָמָא בְּחַיֵּיהוֹן, וּבְמִיתָתְהוֹן יוֹתֵר מִחַיֵּיהוֹן.
הָדָא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה לז) וּגְנוּתֵי עַל הָעִיר
הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי,
וְאֵילוּ בְּחַיֵּיהוּ לֹא כָתִיב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מָאִי
שָׁנָא הָכָא דְכָתִיב לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי,
דְּשָׁקִיל הָאִי לְגַבֵּי הָאִי. אֵלֶּא, בְּגִין דְּדוּד זָכָה
לְאַתְקַשְׂרָא בְּרִתִּיכָא קְדִישָׁא דְאַבְהֵתָא, וּבְגִין
כֶּף כְּלָא חַד, בְּרִיף הוּא לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמֵיָא.
בְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתָם בָּהּ לֹא

תַעֲשׂוּ, (ויקרא יח) רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים
קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְי' וַתִּהְלֹתוּ בִּירוּשָׁלַם.
תָּמַן תְּגִינְוּ, שְׁמָא קְדִישָׁא סְתִים וּגְלִיָא.
וְאוֹרִייתָא דְהִיא שְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, סְתִים
וּגְלִיָא. וְכֹל קְרָא דְבְּאוֹרִייתָא, וְכֹל פְּרָשָׁתָא
דְּאוֹרִייתָא, סְתִים וּגְלִיָא.

דְּתַנָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִחֲצִיפוּתָא דְצְדִיקָת
חָדָא, נִפְקֵן כַּמָּה טְבָאן לְעֵלְמָא. וּמָאן
הִיא. תָּמַר. דְכָתִיב, (בראשית לח) וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח
עַיִנִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, פְּרָשָׁתָא דָּא מוֹכַח,
דְּאוֹרִייתָא סְתִים וּגְלִיָא. וְהָא אִסְתַּפְּלָנָא
בְּאוֹרִייתָא כְּלָא, וְלֹא אֲשַׁכְחָנָא אֶתְר דְּאִקְרִי
פֶתַח עַיִנִים, אֵלֶּא כְּלָא סְתִים, וְרָזָא דְרָזִין הוּא.
וְתַנָּא, מָאִי חֲמָאת צְדִיקָת זוֹ לְעוֹבְדָא דָּא. אֵלֶּא
יְדַעַת בְּבֵיתָא דְחַמוּהִי אֶרְחוּי דְקוּדְשָׁא
כְּרִיף הוּא, הִיךְ מְדַבֵּר הָאִי עֲלָמָא עִם בְּנֵי נְשָׂא.
וּבְגִין דְהִיא יְדַעַת, קְדִישָׁא כְּרִיף הוּא אוּקִים
מְלָה עַל יְדָהָא. וְאִזְלָא הָא כַּמָּה דְתַנְיָנָן,
אוֹדְמָנַת הוֹת בַּת שְׁבַע מְשַׁשֵּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית
לְמַהוּי אֲמִיָּה דְשְׁלָמָא מְלָכָא. אוּף הָכָא
אוֹדְמָנַת הוֹת תָּמַר לְדָא, מִיוֹמָא דְאַתְבְּרִי
עֲלָמָא.

שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ. אִף כָּאֵן מְזַמְנָת הֵיחָד תָּמַר לְכַף מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

והשב בפתח עינים, מאן פתח עינים כמה דאת אמר, (בראשית יח) והוא יושב פתח האהל. וכתוב, (שמות יב) ופסח יי' על הפתח. וכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק וגו'. עינים - שכל עיני העולם מצפים לפתח הזה. אשר על דרך תמנתה, מה זה תמנתה? כמו שנאמר (במדבר יב) ותמונת ה' יביט. וכך בארנו, תמר הקימה הדבר למטה, והפריחה פרחים ונצנצה ענפים לתתא, ופרחת פרחין, ואניצת ענפין ברזא דמהימנותא.

ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן (הושע יב). ויראה יהודה ויחשבה לזונה וגו'. כמו שנאמר (משלי ל) פן דרך אשה מנאפת. כי כסתה פניה, ובארנו כי כסתה פניה, כמו שנאמר אכלה ומחתה פיה, שרפה את העולם בשלהבותיה, ואמרה לא פעלתי און. מה הטעם? משום כי כסתה פניה, ואין מי שידע דרכיה להנצל ממנה. ויט אליה אל הדרך, אל הדרך ממש, לחבר לכן באדם. ויאמר הבה נא אבוא אליך וגו', הרי בארנו הבה בכל מקום.

והושע יב) ויראה יהודה ויחשבה לזונה וגו'. פמה דאת אמר, (משלי ל) פן דרך אשה מנאפת. כי כסתה פניה, ואוקימנא כי כסתה פניה, פמה דאת אמר, אכלה ומחתה פיה, אוקידת עלמא בשלהובוי, ואמרה לא פעלתי און. מאי טעמא. בגין כי כסתה פניה, ולית מאן דיידע אורחא, לאשתזבא מנה. ויט אליה אל הדרך, אל הדרך ממש, לאתחברא חוורא בסומקא. ויאמר הבה נא אבא אליך וגו', הא אוקימנא הבה בכל אתר.

בי לא ידע פי כלתו היא. פי כלתו היא של העולם, מתרגמים: אשר השמדת העולם היא. מה הטעם לא ידע? משום שהאירו פניה לקבל ממנו, והזדמנה לבשם ולרחם על העולם. כי כלתו היא - זו פלה ממש, שכתוב (שיר ד) אתי מלבנון פלה.

מתרגמינן ארי שצייתא דעלמא היא. מאי טעמא לא ידע. בגין דהא מנהרן אנפחא, לקבלא מניה, ואזדמנא לאתבסמא ולרחמא עלמא כי כלתו היא, דא פלה ממש, דכתוב, (שיר השירים ד) אתי מלבנון פלה.

והאמר מה תתן לי כי תבא אלי. השתא כלה בעיא תכשיטה. ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן. למלך שהיה לו בן משפחה אחת שהלך בהיכל, רצה המלך לשאת גבירה עליונה ולהכניסה להיכלו. אמרה: מי

והאמר מה תתן לי כי תבא אלי. השתא כלה בעיא תכשיטה. ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן. למלך דהוה ליה ברא מאמהו חדא, ואזיל בהיכלא, בעא מלכא לאתנסבא במטרוניתא עלאה, ולאעלאה

בהיכליה. אמרה מאן יהיב ליה בהיכליה דמלכא (נ"א מאן יהיב ליה לדין בהיכליה

נתן את זה בתוך היכל המלך?
 (מי נתן את זה בהיכל המלך? אמר המלך)
 אמר: מפאן והלאה אשלח
 ואגרש את בן השפחה מהיכלי.
 כך גם כאן, אנכי אשלח גדי עזים
 מן הצאן. והרי בארנו בלא תבשל
 גדי. וכל אותם שמצד בכור
 הבהמה הם באו. ועל פן לא כתוב
 אנכי אתן, אלא אנכי אשלח,
 אגרש ואשלח אותו שלא ימצא
 בהיכלי.

ותאמר אם תתן ערבון עד
 שלחך. אלו הם סימני הגבירה
 שהתברכה מהמלך בזווגה.
 ויאמר מה הערבון אשר אתן לך,
 ותאמר חתמך ופתיילך ומטף. אלו
 הם (צודי) הקשרים העליונים,
 תכשיטיה של הפלה מתברכים
 משלשת אלה, נצח הוד יסוד,
 והכל נמצא בשלשת אלה,
 והפלה (מנצח הוד יסוד) מתברכת
 מפאן. מיד - ויתן לה ויבא אליה
 ופתה לו.

ויהי כמשלש חדשים. מה זה
 משלש חדשים? אחר שישלשו
 החדשים, והרי שלשה חדשים
 בארנו. וכאן כמשלש חדשים,
 שהתחיל החדש הרביעי לעורר
 דינים בעולם מחטאי בני אדם,
 והיא יונקת מצד האחר. אז - ויגד
 ליהודה לאמר זנתה תמר פלתיך.
 הרי פלה בצד האחר נמצאת. מה
 פתוב? הוציאונה, כמו שכתוב,
 (איכה ב) השליף משמים ארץ
 תפארת ישראל. ותשרף,
 בשלהבת הצהרים בגלות.

מה פתוב? היא מוצאת, להמשך
 לגלות. והיא שלחה אל חמיה
 לאמר לאיש אשר אלה לו. לא
 כתוב לאיש אשר אלה ממנו,
 אלא לאיש אשר אלה לו. שלו
 הסימנים הללו המצויים, אנכי
 הרה. מיד - ויכר יהודה ויאמר
 הנה. חזר ואמר, ממני שכתוב כי

דמלכא. אמר מלכא), אמר מפאן ולהלאה אשדר
 ואתריף לברא דאמהו מהיכלא דילי.

כך נמי הכא, אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן.
 והא אוקימנא, בלא תבשל גדי. וכל אינון
 בסטרא דבכור בהמה קא אתו. ועל דא לא
 כתיב אנכי אתן, אלא אנכי אשלח, אתריף
 ואשדר ליה, דלא ישתפח בהיכלי.

ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך. אלין אינון
 סימנין דמטרוניתא, דאתברכא מן
 מלכא בזווגהא. ויאמר מה הערבון אשר אתן
 לך, ותאמר חותמך ופתיילך ומטף. אלין אינון
 (ג"א סמרי) קטרי עלאי, תכשיטה דכלה אתברכא
 מתלתא אלין, נצח הוד יסוד, וכלא אשתכח
 בתלתא אלין וכלה (ס"א מנצח הוד יסוד) מהכא
 מתברכא. מיד ויתן לה ויבא אליה ופתה לו.

ויהי כמשלש חדשים. מאן משלש חדשים.
 בתר דיתלתון ירחיא, והא תלתא ירחין
 אוקימנא. והכא כמשלש חדשים, דשאר י
 ירחא רביעאה לאתערא דינין בעלמא בחובי
 בני נשא, והיא ינקא מסטרא אחרא. פדין,
 ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר פלתיך, הא
 פלה בסטרא אחרא אשתכחת. מה כתיב,
 הוציאונה. פמה דכתיב, (איכה ב) השליף משמים
 ארץ תפארת ישראל. ותשרף, בשלהובי
 טיהרא בגלותא.

מה פתיב, היא מוצאת, לאתמשכא בגלותא.
 והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר
 אלה לו. לאיש אשר אלה ממנו לא כתיב,
 אלא לאיש אשר אלה לו. דיליה סימנין אלין
 משתפחין, אנכי הרה. מיד ויכר יהודה ויאמר
 צדקה ממני. צדקה ודאי, ושמא גרים. מאן
 גרים לה, שמא דא. הדר ואמר ממני, דכתיב,
 צדקה ממני. צדקה ודאי, והשם גורם. מה גרם לה? השם

(תהלים יא) **פִּי צִדִּיק יִי צְדָקוֹת אָהֵב יִשְׂרָאֵל יַחֲזוּ פְּנִימוֹ. צְדָקָה: צְדָק ה', דְּמִמְּנֵי נִטְלָת שְׁמָא דָא. מִמְּנֵי יִרְתָּא. מִמְּנֵי אֲשַׁתְּכַחַת.**

צִדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב יִשְׂרָאֵל יַחֲזוּ פְּנִימוֹ. צְדָקָה - צְדָק ה', שְׁמִמְּנֵי נִטְלָה אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה. מִמְּנֵי יִרְשָׁה, מִמְּנֵי נִמְצָאת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאֵי טַעְמָא חֲמִיָּה כְּתִיב בְּאַתְרַּחְדָּא, יְהוּדָה בְּאַתְרַּחְדָּא. אָמַר לִיה, כִּלְאֵי אֲתַקְטֵר דָּא בְּדָא. חֲמִיָּה, בְּאַתְרַּחְדָּא עֲלָאָה תְּלִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה הַטַּעַם כְּתוּב חֲמִיָּה בְּמִקּוּם אַחַד, וַיְהוּדָה בְּמִקּוּם אַחֵר? אָמַר לוֹ, הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה עִם זֶה. חֲמִיָּה תְּלוּי בְּמִקּוּם עֲלִיּוֹן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּרִשְׁתָּא דָּא אוֹקִימָנָא בְּרִזָּא עֲלָאָה, בְּכַמְהָ גּוֹוִינִין. כִּד יִסְתַּפְּלוּן מְלִי, מִינָּה יִשְׁתַּמַּע רִזִּין דְּאוֹרְחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדִינּוּי בְּכָל אֲתַר. וְהִיא יִדְעַת וְאֶקְדִּימַת גְּרַמָּאָה לְמַלְּאָה דָּא, לְאַשְׁלֵמָא אוֹרְחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דִּינִפְקוּ מִינָּה מְלַכִּין שְׁלִיטִין, וְזַמְינִין לְשִׁלְטָאָה עַל עֲלָמָא. וְרוּת פְּהֵאֵי גּוֹוִנָּא עֲבַדַּת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַפְּרִשָׁה הַזֶּה בְּאַרְנוֹ בְּסוּד עֲלִיּוֹן בְּכַמְהָ גּוֹוִינִים. כְּשֵׁיִתְּבוּנָנוּ בַּדְּבָרִים, מִמְּנָה יִשְׁמַעוּ הַסּוּדוֹת שֶׁל דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדִינּוּי בְּכָל מְקוּם. וְהִיא יִדְעָה וְהֶקְדִּימָה עֲצֵמָה לְדַבֵּר הַזֶּה, לְהַשְׁלִים אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּדֵי שְׂיָצְאוּ מִמְּנָה מְלַכִּים שְׁלִיטִים, שְׁעֲתִידִים לְשַׁלֵּט עַל הָעוֹלָם. וְרוּת עֲשֵׂתָה כְּגוֹן זֶה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, פְּרִשְׁתָּא דָּא בְּרִזָּא דְחֲכַמְתָּא דְאוֹרִייתָא אֲתַקְשָׁרָא, וְכִלְאֵי סְתִים וְגַלְיָא. וְאוֹרִייתָא כִלְאֵי פְּהֵאֵי גּוֹוִנָּא אֲשַׁתְּכַחַת. וְלִית לָךְ מְלָא בְּאוֹרִייתָא, דְּלֵא רְשִׁים בְּהָ שְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, דְּסְתִים וְגַלְיָא. (דף ע"ב ע"ב) בְּגִינֵי כַךְ, סְתִימֵי דְאוֹרִייתָא, קְדִישֵׁי עֲלִיּוֹנִין יִרְתִּין לָהּ, וְאַתְּגַלְיָא בְּשָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא. כְּגוֹוִנָּא דָּא כְּתִיב, (תהלים קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְיָ וְתִהְלֶתוּ בִירוּשָׁלַם, דְּהָא בְּצִיּוֹן בְּמִקְדָּשָׁא, שְׂרִי לְאַדְפְּרָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא חֲזִי. וְלִבְר בְּכִינּוּיּוֹ. וְעַל דָּא כִלְאֵי סְתִים וְגַלְיָא. תְּאַנָּא, כֹּל מָאן דְּגִרַע אֶת חַד מְאוֹרֵייתָא. אוּ יוֹסִיף אֶת חַד מְאוֹרֵייתָא, כְּמָאן דְּמִשְׁקַר בְּשְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה דְּמִלְכָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, פְּרִשָׁה זוֹ נִקְשָׁרָה בְּסוּד חֲכַמַת הַתּוֹרָה, וְהַכֹּל נִסְתַּר וְנִגְלָה. וְכֹל הַתּוֹרָה מְצוּיָה כְּגוֹן זֶה, וְאִין לָךְ דְּבַר בְּתוֹרָה שְׁלֵא רְשׁוּם בּוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן שְׁנִסְתַּר וְנִגְלָה. מִשׁוּם כִּף הַנְּסֻתָרוֹת שֶׁבְּתוֹרָה, קְדוּשִׁים עֲלִיּוֹנִים יוֹרְשִׁים אוֹתָם, וְנִגְלִית לְשָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵן כְּתוּב, (תהלים קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם ה' וְתִהְלֶתוּ בִירוּשָׁלַם. שְׂהֵרִי בְּצִיּוֹן בְּמִקְדָּשׁ מִתַּר לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ פְּרָאוּי, וּבַחֲזִין בְּכִנּוּיּוֹ. וְלִכְּן הַכֹּל נִסְתַּר וְנִגְלָה. לְמַדְּנּוּ, כֹּל מִי שְׁגוֹרַע אוֹת אַחַת מִהַתּוֹרָה אוּ מוֹסִיף אוֹת אַחַת לַתּוֹרָה, כְּמִי שְׁמִשְׁקַר בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עוֹבְדָא דְּמִצְרַיִם פְּלַחִין לְשַׁפְּחָה, כְּמָה דְּאוֹקִימָנָא. עוֹבְדָא דְּכְנַעַן, פְּלַחִין לְהַהוּא דְּאַקְרִי (שְׁמוֹת יב) שְׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ט) אָרוּר כְּנַעַן כְּתוּב, (בראשית ט) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֵיו. מִשׁוּם

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַעֲשֵׂה שֶׁל מִצְרַיִם שְׁעוֹבְדִים לְשַׁפְּחָה, כְּמוֹ שְׁבָאֲרָנוּ. מַעֲשֵׂה שֶׁל כְּנַעַן שְׁעוֹבְדִים לְאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא (שְׁמוֹת יב) שְׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר. וְעַל זֶה כִּף כְּלָם מְכַתִּיבִים (מְכַרְכִּים) (מְכַוְּבִים)

בדברים קדושים, ועושים מעשים (ערוה) בכל. משום כך, כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'. רבי יהודה אמר, שעושים דינים (מינים) רעים לשלט (לטמא) על הארץ, כמו שנאמר ולא תטמא את אדמתך. וכתוב ותטמא הארץ.

כמעשה ארץ מצרים וגו'. רבי חייא פתח, (איוב לח) לאחז בכנפות הארץ וגו'. למדנו, עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ארצו מפל טמאת העמים עובדי עבודה זרה שטמאו אותה, כמי שאחז בטליתו ומנער את הטנפת ממנה. וכל אותם שנקברו בארץ הקדושה, לזרק אותם החוצה, ולטהר את הארץ מהצד האחר (קדוש אחר), כפיכול שהיתה מזינה את שאר גדולי העמים ולקבל את טמאתם ולהנהיגם, ועתיד לטהר אותה ולהעבירם החוצה. רבי שמעון היה מטהר את (הרי) שוקי טבריה, וכל שהיה שם מת, היה מעלה אותו ומטהר את הארץ. למדנו, פתוב ותבאו ותטמאו את ארצי וגו'. אמר רבי יהודה, אשרי חלקו של מי שזוכה בחייו להשרות מדורו בארץ הקדושה. שפל מי שזוכה לה, זוכה להשפיע מטל השמים שלמעלה שיורד על הארץ. וכל מי שזוכה להקשר בחייו בארץ הקדושה הזו, זוכה להקשר אחר כך לארץ הקדושה העליונה.

וכר מי שלא זוכה בחייו, ומביאים אותו להקבר שם, עליו פתוב ונחלתי שמתם לתועבה. רוחו יצאה ברשות נכריה אחרת, וגופו בא פחת רשות הארץ הקדושה כפיכול, עשה קדש חל, וחל קדש. וכל מי שזוכה להוציא

עבד עבדים יהיה לאחיו. בגין כך פלהו מכתובין (ס"א מברבי) (ס"א מברבי) במלין קדישין, ועבדין עובדין (ס"א ערוה) בכלא. בגיני כך כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'. רבי יהודה אמר, דעבדין דינין (ס"א וינין) בישין לשלטא על (ג"א לכאבא) ארעא, כמה דאת אמר ולא תטמא את אדמתך. וכתוב ותטמא הארץ. כמעשה ארץ מצרים וגו', (ויקרא יח) רבי חייא פתח, (איוב לח) לאחוז בכנפות הארץ וגו', תאנא, זמין קדשא בריה הוא לדכאה לארעיה, מפל מסאבותא דעמין עובדי עבודה זרה, דסאיכו לה. פהאי מאן דאחיד בטליתיה, ואנער טנופא מניה. וכל אינון דאתקברו בארעא קדישא, למשדי לון לבר, ולדכאה ארעא קדישא מסטרא אחרא (ס"א קדישא אחרא), כפיכול דהוה מתזנא לשאר רברבי עמין, ולקבלא מסאבותא דלהון, ולדפרא לון. וזמין לדכאה לה ולאעברא לון לבר.

רבי שמעון הוה מדפי טורי (ס"א שוקי) דטבריא, וכל דהוה תמן מית, הוה סליק ליה, ומדפי ארעא. תאנא, פתיב (ירמיה ב) ותבאו ותטמאו את ארצי וגו', אמר רבי יהודה, זכאה חולקיה מאן דזכי בחייו למשרי מדורא בארעא קדישא. דכל מאן דזכי לה, זכי לאנגדא מטלא דשמיא דלעילא, דנחית על ארעא. וכל מאן דזכי לאתקשרא בחייו בהאי ארעא קדישא, זכי לאתקשרא לבתר בארעא קדישא עלאה.

וכר מאן דלא זכי בחייו, ומייתין ליה לאתקברא תמן, עליה פתיב, (ירמיה ב) ונחלתי שמתם לתועבה. רוחיה נפיק ברשותא נוכראה אחרא, וגופיה אתי תחות רשותא דארעא קדישא, כפיכול עבד קדש חול, וחול קדש. וכל מאן דזכי

נשמתו בארץ הקדושה, מתכפרים חטאיו, וזוכה להקשר תחת כנפי השכינה, שפתוב (דברים 33) וכפר אדמתו עמו. ולא עוד, אלא אם זוכה בחייו, זוכה למשך עליו רוח קדשה תמיד, וכל מי שיושב ברשות אחרת, נמשכת עליו רוח אחרת נכריה.

למדנו, כשעלה רב המנונא סבא לשם, היו עמו שנים עשר בני הישיבה שלו. אמר להם, אם אני הולך לדרך הזה, לא על שלי אני עושה, אלא כדי להשיב הפקדון לבעליו. שנינו, כל אותם שלא זכו לזה בחייהם, הם משיבים את פקדון רבונם לאחר.

אמר רבי יצחק, משום כך, כל מי שמעביר מאותם מינים רעים או רשות אחרת לארץ, הארץ נטמאת. אוי לאותו האיש! אוי לנפשו! שהרי הארץ הקדושה לא תקבל אותו אחר כך, עליו פתוב (תהלים קד) 'תמו חטאים מן הארץ - בעולם הזה ובעולם הבא. ורשעים עוד אינם - בתחית המתים. אז - ברכי נפשי את ה' הללויה.

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וגו', (ויקרא יח) רבי אבא אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מפל העמים עובדי עבודה זרה, ובשביל אהבתו עליהם נתן להם הנהגות אמת, נטע בהם את עץ החיים והשרה שכנתו ביניהם. מה הטעם? משום שישראל רשומים ברשם קדוש בבשרם, ונודעים שהם שלו, (ונודעים) מבני היכלו.

ומשום כך, כל אותם שלא רשומים ברשם הקדוש בבשרם, הם אינם שלו, ונודעים שכלם מצד הטמאה הם באים, ואסור להודיעם דברי תורה, כי התורה

למיפק נשמתיה בארעא קדישא, אתכפרו חובוי, וזכי לאתקשרא תחות גדפוי דשכינתא, דכתיב, (דברים לב) וכפר אדמתו עמו. ולא עוד אלא אי זכי בחייו, זכי לאתמשכא עליה רוחא קדישא תדיר, וכל מאן דיתב ברשותא אחרא, אתמשך עליה רוחא אחרא נוכראה.

תאנא, בד סליק רב המנונא סבא להתם, הוו עמיה תריסר בני מתיבתא דיליה, אמר לון, אי אנא אזיל לארחא דא, לאו על דידי קא עבידנא, אלא לאתבא פקדונא למאריה. תנינן כל אינון דלא זכו להאי פחיו, אתיבין פקדונא דמאריהון לאחרא.

אמר רבי יצחק, בגיגי כף, כל מאן דאעבר מאינון זנין פישין, או רשותא אחרא בארעא, ארעא אסתאבת, ווי ליה לההוא גבר, ווי לנפשיה, דהא ארעא קדישא לא מקבלא ליה לבתרי. עליה פתיב, (תהלים קד) 'תמו חטאים מן הארץ, בעולם הזה, ובעולם הבא, ורשעים עוד אינם, בתחית המתים, כדין ברכי נפשי את יי' הללויה.

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וגו', (ויקרא יח) רבי אבא אמר, זכאה חולקא דישראל, דקודשא ברוך הוא אתרעי בהו מפל עמין עובדי עבודה זרה, ובגין רחימותא דיליה עליהו, יהיב לון נימוסין דקשוט, נטע בהו אילנא דחיי, אשרי שכינתא ביניהו. מאי טעמא. בגין דישראל רשימין ברשימא קדישא בבשריהון. ואשתמודען דאינהו דיליה, (אשתמודען) מבני היכליה.

ובגיגי כף, כל אינון דלא רשימין ברשימו קדישא (דף ע"ג ע"א) בבשריהון לאו אינון דיליה, ואשתמודען דכלהו מסטרא להתחבר עמהם ולדבר עמם בדברי הקדוש ברוך הוא, ואסור

כלה שמו של הקדוש ברוך הוא, וכל אות של התורה נקשרת לשם הקדוש. וכל מי שלא רשום ברשם הקדוש בכשרו, אסור להודיעו דבר תורה, וכל שפן להתעסק (להסתכל) עמו.

רבי שמעון פתח, (שמות יב) זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו, וכתוב וכל עבד איש וגו', וכתוב תושב ושכיר לא יאכל בו. ומה פסח שהוא בשר למאכל, על שגרמזו בדבר קדוש אסור לכל אלה לאכל בו ולתת להם לאכל עד שימולו - התורה שהיא קדש קדשים (של קדשים), השם העליון של הקדוש ברוך הוא, על אחת פמה וכמה.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו. אמר לו, הרי שנינו שאסור ללמד תורה לעובדי כוכבים ומזלות, ויפה העירו החכמים מבבל, שכתוב לא עשה כן לכל גוי. אבל פיון שאמר מגיד דבריו ליעקב, למה חקיו ומשפטיו לישראל? אמר לו, אלעזר, בא ראה, אשריהם ישראל שהחלק העליון הקדוש הזה נטע בהם הקדוש ברוך הוא, שכתוב פי לקח טוב נתתי לכם, לכם ולא לעמים עובדי עבודה זרה.

וכשום שהיא גנוזה עליונה נכבדה, שמו ממש, התורה כלה נסתר ונגלה בסוד של שמו, ועל פן ישראל הם בשתי דרגות, נסתר ונגלה. ששנינו, שלש דרגות הן שנקשרות זו בזו: הקדוש ברוך הוא, תורה וישראל. וכל אחת דרגה על דרגה, נסתר ונגלה. הקדוש ברוך הוא דרגה על דרגה, נסתר ונגלה. התורה גם כן נסתר

ברוך הוא דרגא על דרגא,

דמסאבותא אתיין, ואסיר לאתחברא בהו, ולאשתעי בהדיהו, במלוי דקודשא בריך הוא ואסיר לאודעא להו מלי דאורייתא, בגין דאורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא, וכל את דאורייתא, מתקשרא בשמא קדישא. וכל מאן דלא אתרשים ברשימא קדישא בכשריה, אסיר לאודעא ליה מלה דאורייתא. וכל שפן לאשתדלא (נ"א לאסתכלא) ביה.

רבי שמעון פתח, (שמות יב) זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו, וכתוב וכל עבד איש וגו'. וכתוב תושב ושכיר לא יאכל בו. ומה פסחא דאיהו בשרא למיכלא, על דאתרמיז במלה קדישא, אסיר לכל הגי למיכל ביה, ולמיהב להו למיכל, עד דאתגזרו. אורייתא דהיא קדש קדשים (דקדשים) שמא עלאה דקודשא בריך הוא, על אחת פמה וכמה.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי, אמר ליה, הא תנינן אסור ללמד תורה לעובד כוכבים ומזלות, ושפיר אתערו חבריאי דבבל, דכתיב, (תהלים קמז) לא עשה כן לכל גוי, אבל פיון דאמר מגיד דבריו ליעקב, אמאי חקיו ומשפטיו לישראל. אמר ליה, אלעזר תא חזי, זפאין אינון ישראל, דחולקא עלאה קדישא דא נטע בהו קדשא בריך הוא, דכתיב, (משלי י) פי לקח טוב נתתי לכם, לכם, ולא לעמין עובדי עבודה זרה.

ובגין דאיהי גניזא עלאה וקירא, שמייה ממש, אורייתא כלא סתים וגליא, ברזא דשמייה. ועל דא, ישראל בתרין דרגין אינון, סתים וגליא, דתנינן תלת דרגין אינון מתקשרן דא בדא, קדשא בריך הוא, אורייתא, וישראל. וכל חד, דרגא על דרגא, סתים וגליא. קדשא

סְתִים וְגִלְיָא. אורֵייתָא הָכִי נָמִי סְתִים וְגִלְיָא. יִשְׂרָאֵל הָכִי נָמִי דְרָגָא עַל דְרָגָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קמז) מְגִיד דְבָרָיו לְיַעֲקֹב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. תְּרֵי דְרָגִין אֵינּוּן, יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, אַחַד גְּלוֹי וְאַחַד נְסִתָּר. מַה זֶה אוֹמֵר? אֵלָּא כָּל מִי שְׁנַמּוּל וְנִרְשָׁם בְּשֵׁם (בְּרִשָׁם) הַקְּדוֹשׁ, נוֹתְנִים לוֹ בְּאוֹתָם דְבָרִים שְׁהַתְּגַלוּ בַתּוֹרָה, כְּלוּמַר, מוֹדִיעִים לוֹ בְּרָאשֵׁי אוֹתִיּוֹת וּבְרָאשֵׁי פְרָקִים, נוֹתְנִים עָלָיו חֻמְרָה שֶׁל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלֹא יוֹתֵר, עַד שִׁיתְעַלֶּה לְדְרָגָה אַחֲרָתָּה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב מְגִיד דְבָרָיו לְיַעֲקֹב (לְיַעֲקֹב יִפְחֵ). אֲבָל חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהוּא בְּדְרָגָה יוֹתֵר עָלְיוֹנָה, וְכַתּוּב (בְּרָאשִׁית לֵב) לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב וְגו'. חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, אֵלּוּ סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהַנְּהַגוֹת הַתּוֹרָה וְסִתְרֵי תּוֹרָה, שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ לְגַלּוֹת אֵלָּא לְמִי שְׁהוּא בְּדְרָגָה יוֹתֵר עָלְיוֹנָה כְּרֵאוּי.

מַאי קָא מִיִּירֵי. אֵלָּא כָּל מָאן דְּאַתְגָּזֵר וְאַתְרָשִׁים בְּשִׁמְאָא (נ"א בְּרִשׁוּמָא) קְדִישָׁא, יְהִיבִין לִיהּ בְּאֵינּוּן מְלִין דְּאַתְגָּלִיין בְּאוֹרֵייתָא, כְּלוּמַר, מוֹדִיעִין לִיהּ בְּרִישֵׁי אַתּוּוּן, בְּרִישֵׁי פְרָקִין, יְהִיבִין עָלֶיהּ חוּמְרָא דְפַקוּדֵי אוֹרֵייתָא, וְלֹא יִתִּיר, עַד דִּיסְתַּלַּק בְּדְרָגָא אַחֲרָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב מְגִיד דְבָרָיו לְיַעֲקֹב (לְיַעֲקֹב שְׁפִיר). אֲבָל חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ בְּדְרָגָא עֲלָאָה יִתִּיר. וְכַתִּיב (בְּרָאשִׁית לֵה) לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב וְגו'. חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, אֵלּוּן רְזִי אוֹרֵייתָא וְנִמּוּסֵי אוֹרֵייתָא, וְסִתְרֵי אוֹרֵייתָא, דְּלֹא יִצְטָרְכוּן לְגַלּוֹת אֵלָּא לְמָאן דְּאִיהוּ בְּדְרָגָא עֲלָאָה יִתִּיר בְּדָקָא חֲזִי.

וּמַה לְיִשְׂרָאֵל הָאִי, לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, וְכָל מָאן דְּלֹא אַתְגָּזֵר וְיְהִיבִין לִיהּ אֲפִילוּ אֶת זַעֲרָא דְאוֹרֵייתָא, כְּאֵלוּ חָרִיב עֲלִמָּא, וּמִשְׁקֵר בְּשִׁמְאָא דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, דְּכֻלָּא בְּהָאִי תְלִיא, וְדָא בְּדָא אַתְקֻשֵׁר, דְכְתִיב, (יִרְמִיָּה לֵג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקּוֹת שְׁמַיִם וְאַרְצָא לֹא שְׁמַתִּי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (דְּבָרִים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשֶּׁה לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שָׁם, אֲבָל לְשֹׂאֵר עַמִּין לֹא שָׁם. בְּגִין כֶּךָ דְּבֵר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (וִיקְרָא כ) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר. וְכֵן כְּלָהוּ. יְנוּחוּן אַבְהֵן דְּעֲלִמָּא, אֵינּוּן הִלְל וְשִׁמְאִי, דְּהָכִי אֲמָרוּ לְאוּנְקְלוּס, וְלֹא אוֹדְעוּ לִיהּ מְלָה דְאוֹרֵייתָא עַד דְּאַתְגָּזֵר.

וְתָא חֲזִי, מְלָה קְדֻמָּאָה דְאוֹרֵייתָא, דְּיְהִיבִין לִינוּקֵי, אֶל"ף בֵּי"ת, דָּא מְלָה

התורה שנותנים לתינוקות אל"ף בי"ת, זה דבר שאין בני העולם יכולים להשיג בשכלם ולהעלותו ברצון, וכל שפן לדבר אותו בפיהם, ואפלו מלאכים עליונים ועליוני העליונים אין יכולים להשיג, כי הם נסתרות השם הקדוש. ואלף וארבע מאות וחמש רבבות של עולמות, כלם תלויים בקוצו של אל"ף, ושבעים ושנים שמות קדושים חקוקים באותיותיו רשומים, שעמדו בהם עליונים ותחתונים, שמים וארץ, וכסא הכבוד של המלך, תלויים מצד אחד לצד אחד, שפשיטות האלף קיומם של כל העולמות, ותומכים של עליונים ותחתונים בסוד החכמה.

ושבירים נסתרים ונהרות עמקים ועשר אמירות, כלם יוצאים מאותו קוץ פחתון שפחת האלף. מכאן והלאה מתחיל להתפשט אלף בבי"ת, ואין חשבון לחכמה שנתקנה פאן.

משום כך התורה היא הקיום של הכל ואמונת הכל, לקשר קשר של האמונה זה עם זה פראוי. ומי שנמול, נקשר באותו קשר האמונה. ומי שלא נמול ולא נקשר בו, כתוב בו (ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש. (שמות יב) ערל לא יאכל בו. שהרי התעוררה רוח הטמאה שמצדו, וכא להתערב בקדשה. ברוב הרחמן שהפריד את ישראל בניו, רשומים ברשם קדוש, מהם ומזהמתם. עליהם כתוב, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק פלה זרע אמת. ומשום כך, (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, ולא לאחר. תורת אמת, לזרע אמת. בא רבי אלעזר ונשקו על ידו.

רבי חזקיה אמר, פתוב (שמואל א יב) כי לא יטש את עמו בעבור שמו וגו'. כי לא יטש ה' את

דלא יכלין בני עלמא לאדבקא בסוכלתנו, ולסלקא ליה ברעותא, ופל שפן למלא בפומיהון. ואפילו מלאכי עלאי, ועלאי דעלאי, לא יכלין לאדבקא, בגין דאינון סתימין דשמא קדישא. ואלף וארבע מאה וחמש רבבן דעלמין, פלהו תליין בקוצא דאל"ף, ושבעין ותריין שמהן קדישין גליפין באתווי רשימין, דקיימו בהו עלאי ותתאי, שמיא וארעא, וכורסייא יקרא דמלכא, תליין מסטרא חדא לסטרא חדא, דפשיטותא דאלף, קיומא דעלמין פלהו, וסמכין דעלאין ותתאין ברזא דחכמתא.

ושבירין סתימין, ונהרין עמיקין, ועשר אמירן, פלהו נפקין מההוא קוצא תתאה דתחות אלף. מכאן ולהלאה שארי לאתפשטא אלף בבי"ת. ולית חשבון לחכמתא דהכא אתגליה.

בגיני (דף ע"ג ע"ב) פך, אורייתא קיומא דכלא, ומיהימנותא דכלא, לקשרא קשרא דמיהימנותא דא בדא פדקא חזי. ומאן דאתגזר, אתקשר בההוא קשרא דמיהימנותא. ומאן דלא אתגזר, ולא אתקשר ביה, כתיב ביה, (ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש. (שמות יב) וכל ערל לא יאכל בו. דהא אתער רוח מסאבא דמסטריה, ואתי לאתערבא בקדושה. בריף רחמנא, דפריש לישראל בנוי, רשימין ברשימא קדישא, מנייהו ומזוהמא דלהון. עלייהו כתיב, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק פלה זרע אמת. ובגיני כף, (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, ולא לאחרא. תורת אמת, לזרע אמת. אתא רבי אלעזר ונשקיה על ידו.

רבי חזקיה אמר, פתוב (שמואל א יב) כי לא יטש

רבי חזקיה אמר, פתוב (שמואל א יב) כי לא יטש ה' את עמו בעבור שמו וגו'. כי לא יטש ה' את

י' את עמו בעבור שמו וגו', כי לא יטש
 י' את עמו, מאי טעמא בעבור שמו הגדול.
 בגין דכלא אתקשר דא בדא, ובמה אתקשרו
 ישראל בקודשא ברין הוא. בההוא רשימא
 קדישא דאתרשים בבשריהון. ובגניי כן, לא
 יטש י' את עמו. ולמה. בעבור שמו הגדול
 דאתרשים בהו.

תאנא, אורייתא אקרי ברית, וקודשא ברין
 הוא אקרי ברית. והאי רשימא קדישא
 אקרי ברית. ועל דא כלא אתקשר דא בדא,
 ולא אתפרש דא מן דא. אמר ליה רבי ייסא,
 אורייתא וישראל שפיר. אבל קדשא ברין
 הוא מנלן דאקרי ברית. אמר ליה דכתיב,
 (תהלים קו) ויזכור להם בריתו, והא אתיידע,
 והא אתמר.

ואת חקתי תשמרו, חקותי: (ויקרא יח) אלין אינון
 נמוסי מלפא. משפטי: אלין אינון גזרי
 אורייתא, רבי יהודה אמר, כל אינון נמוסין
 מאתר דאקרי צדק, אקרון חקותי, ואינון גזרת
 מלפא. ובכל אתר דאקרי משפט אקרון דינא
 דמלפא, דאיהו מלפא קדישא, קדשא ברין
 הוא, מלפא דשלמא כלא דיליה הוא. דהוא
 מלפא קדישא, באתר דתרין חולקין אחידן
 דא בדא. ועל דא כתיב, (תהלים פט) צדק ומשפט
 מכון פסאף, ואינון דינא ורחמי. ובגניי כן חק
 ומשפט. ועל דא כתיב (תהלים קמז) חקיו ומשפטיו
 לישראל. לישראל ולא לשאר עמין.

בתריה מה כתיב, לא עשה כן לכל גוי.
 ותנינן, אף על גב דאתגזר ולא
 עביד פקודי אורייתא, הרי הוא כגוי בכלא,
 ואסיר למילף ליה פתגמי אורייתא. ועל דא
 תנינן (שמות כ) מזבח אבנים, דא מזבח אבנים
 ממש. והא קשיו דלביה באתריה קיימא, וזוהמא לא אתפסק מגיה.

עמו, מה הטעם בעבור שמו
 הגדול? כי הכל נקשר זה עם זה.
 ובמה נקשרו ישראל בקדוש
 ברין הוא? באותו רשם קדוש
 שנקרשם בכשרם, ומשום כך לא
 יטש ה' את עמו. ולמה? בעבור
 שמו הגדול שנקרשם בהם.

למדנו, התורה נקראת ברית,
 והקדוש ברין הוא נקרא ברית,
 והרשם הקדוש הזה נקרא ברית.
 ולכן הכל נקשר זה עם זה ולא
 נפרד זה מזה. אמר לו רבי ייסא,
 תורה וישראל - יפה, אבל
 הקדוש ברין הוא מנין לנו
 שנקרא ברית? אמר לו, שכתוב
 (תהלים קו) ויזכור להם בריתו, והרי
 נודע, והרי נתבאר.

ואת חקתי תשמרו (ויקרא יח). חקתי
 - אלו הן הנהגות המלך. משפטי
 - אלו הן גזרות התורה. רבי
 יהודה אמר, כל אותן הנהגות
 שנקראות צדק, נקראו חקתי, והן
 גזרת המלך. ובכל מקום שנקרא
 משפט, הן נקראות דינו של
 המלך, שהוא המלך הקדוש,
 הקדוש ברין הוא המלך שכל
 השלום שלו, שהוא המלך
 הקדוש במקום ששני חלקים
 אחוזים זה עם זה. ועל זה כתוב,
 (תהלים פט) צדק ומשפט מכון
 פסאף, והם דין ורחמים. ומשום
 כך חק ומשפט. ועל זה כתוב,
 (שם קמז) חקיו ומשפטיו לישראל.
 לישראל ולא לשאר העמים.

מה כתוב אחריו? לא עשה כן
 לכל גוי. ושנינו, אף על גב שגמול
 ולא עשה את מצוות התורה, הרי
 הוא כמו גוי בכל, ואסור ללמדו
 דברי תורה. ועל זה שנינו, (שמות
 כ) מזבח אבנים, זה מזבח אבנים
 ממש. והרי קשי הלב עומד
 במקומו, והזהמה לא פסקה
 ממנו.

וזהמא לא אתפסק מגיה.

משום כך לא עולה בידו אותה מילה ולא מועילה לו. ועל זה כתוב, כי חרבך הנפת עליה ותחללה. משום כך, לא עשה כן לכל גוי סתם. ומשפטים כל ידעום, לעולם ולעולמי ועולמים. דבר אחר (קטז), לא נותנים להם כל שפן סודות תורה ונהגות התורה. וכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו.

משנה, בדרכי האורות העליונים. ארבעה מפתחות נעשו לארבעת צדדי העולם, ובכוניותיהם נמצאים אחד לצד ארבעה, וארבעה לצד אחד. נחקקים (בחלק) בגון אחד. באותו גון, תכלת וארגמן וצבע זוהר ולבן ואדם. זה נכנס לגון של חברו, ושל רשום בו.

ארבעה ראשים עלו כאחד, ובדיקון אחד נדבקים. ראש אחד עולה מתוך הרחצה שרוחץ. שתי אילות קצובות בשעור אחד עולות מאותה רחצה, שכתוב (שיר ד) פעדר הקצובות שעלו מן הרחצה. בשער שלהם מראה של אבן טובה של ארבעה גונים. ארבע כנפים שמכסות על הגוף, וידיים קטנות תחת כנפיהם. וחמש בחמש חקוקים. טסים (שואפים) למעלה למעלה מן ההיכל, שהוא יפה תאר ונאה למראה.

עלם אחד ילד יוצא שנון חרב, שמתהפכת לגברים ולנקבות. לוקחים מדידת האיפה בין שמים ובין ארץ. לפעמים לוקחים (עולים) לה בכל העולם, וכל המדידות מודדים בה, שכתוב איפת צדק וגו'.

מראה אחד של בדולח עומד על חרב אחת, בראש אותו ילד (חרב)

בגני כף, לא סליק בידיה ההוא גזירו, ולא מהניא ליה. ועל דא כתיב, (שמות כ) כי חרבך הנפת עליה ותחללה. בגני כף, לא עשה כן לכל גוי סתם. ומשפטים כל ידעום לעלם ולעלמי עלמין. מלה אחרא (נ"א ועדא), לא יבהינן להו, כל שפן רזי אורייתא, ונמוסין דאורייתא. וכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

מתניתין, בנמוסי טהירין. ארבע מפתחין שויין לארבע סטרי עלמא. בזוייתהון אשתכחו. חד לסטר ארבע, וארבע לסטר חד. אתגלפן (ס"א אתפלגן) בחד גוונא. בההוא גוונא, תכלא, וארגוונא וצבע זהורי, וחוורא, וסומקא. דא עייל בגוונא דחבריה, ודידיה ביה רשים.

ארבע רישין פחדא אסתליקו, ובחד דיוקנא מתדבקן. חד רישא אסתליק, מגו סחיו דאסתחי. תרי איילתא קציבין בשיעורא חד, סלקן מההוא סחיותא, דכתיב, (שיר השירים ד) פעדר הקצובות שעלו מן הרחצה. בשערא דלהון, חיזו דאבן טבא דארבע גוונין.

ארבע גדפין דכסיין על גופא, וידין זעירין תחות גדפייהו. וחמש בחמש גליפן. טאסין (ס"א שאפין) לעילא לעילא מהיכלא, דשפירא בריוא ונאה למחזי.

חד עולים רביא, נפיק שגן חרבא, דמתהפכא לגוברין לנוקבין. נטלין למשיחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא. לזמנין נטלין (ס"א עולין) לה בכל עלמא, וכל משיחין בה משיחין, דכתיב, (ויקרא יט) איפת צדק וגו'.

חד חיזו דבדולחא, קיימא על חרבא חד, ברישא דההוא רביא (נ"א חרבא) מלהטא

מלהט אדם מתוך הבדולח. שני צדדים מצד זה ומצד זה, נראית אותה החרב ברשמים עמקים, גבר אחד תקיף, סלם שעומד בשלשה עשר עולמות חגור אותה החרב לעשות נקמות, ועמו חגורים ששים אחרים, כלם מחלפים (מלמדי) (שולפי) מנצחי קרב. זהו שכתוב (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכתוב (שיר ג) כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה וגו'. בכמה גונים מתהפכים פניהם, שאין מפיר אותם פרט לתולעת אחת ששטה (שורה) בין דגי הים, כל האבנים שעוברות עליהם נבקעות.

באותו זמן הקול שיוצא מאותם חגורי החרב, מבקע שמונה עשר הרים גדולים, ואין מי שיפזין אזניו. כל העולם סתומי עינים, אטומי לב, אין מי שישגיח, שהרי הבנון סתור כשעושים מעשים שאינם פשרים, סוטים מדרך תקינה, הימין סרה והשמאל שולטת, ואז מצויות עריות. אוי לרשעים שגורמים את זה בעולם, שהרי אין מתברכים למעלה עד שיכלו אותם למטה. זהו שכתוב (תהלים קד) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה.

(עד כאן)

ערות אביך וערות אמה לא תגלה. רבי תייא פתח, (שיר ב) כתפוח בעצי היער פן דודי בין הבנים וגו'. את הפסוק הזה בארו החברים, אבל כמה חביבה פנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שהיא משבחת אותו בזה. כאן יש להתבונן, למה היא משבחת אותו כתפוח ולא בדבר אחר, או בגונים או בריח או בטעם? אבר הואיל וכתוב תפוח, בכל היא משבחת אותו - בגונים, בריח, ובטעם. מה תפוח הוא

סומקא מגו בדולחא. (דף ע"ד ע"א) תרין סטרין מהאי גיסא ומהאי גיסא, אתחזי ההוא חרבא, ברשימין עמיקין, חד גבר תקיף, סולמא דקיימא בי"ג עלמין. חגיר ההוא חרבא, למעבד נוקמין. עמיה חגירין שתין אתרנין, פלהו משתלחפי (נ"א מתילפי) (ס"א משלפי) נצחין קרבא, הדא הוא דכתיב, חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכתוב (שיר השירים ג) כלם אחזי חרב מלומדי מלחמה וגו'. בכמה גוונים מתהפכין אנפיהו, לית דידע לון, בר חד תולעתא דשאט (ס"א דשאר) בין נוני ימא, כל אבנין דאעבר עלייהו מתבקעין.

בההוא זמנא, קלא דנפיק מאינון דחגירי חרבא, מבקע תמניסר טורין רברבין, ולית מאן דירכין אודניה. פלהו עלמא סתימין עיינין, אטימין לפא, לית מאן דישגח דהא בנינא לסתור פד עבדין עובדן דלא מתפשרן, סאטין מארחא דתקנא, ימינא אעדי, ושמאלא שלטא, פדין עריין אשתכחו. ווי לחיביא דגרמין דא בעלמא, דהא לא מתברכין לעילא, עד דישתצון אינון לתתא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי' הללויה. (ע"ב).

ערות אביך וערות אמה לא תגלה. (ויקרא ח"י) רבי תייא פתח. (שיר השירים ב) כתפוח בעצי היער פן דודי בין הבנים וגו'. האי קרא אוקמוה חברייא, אבל כמה חביבה פנסת ישראל קמי קדשא בריך הוא. דהיא משבחת ליה בהאי. הכא אית לאסתפלא, אמאי משבחת ליה בתפוח, ולא במלה אחרא, או בגוונין או בריחא או בטעמא.

אבר הואיל וכתוב תפוח, בכלא היא משבחת ליה, בגוונין, בריחא, ובטעמא. מה

רפואה לכל - אף הקדוש ברוך הוא רפואה לכל. מה תפוח נמצא בגוונים, כמו שבארנו - אף הקדוש ברוך הוא נמצא בגוונים עליונים. מה תפוח יש בו ריח דק מפל שאר העצים - אף הקדוש ברוך הוא כתוב בו וריח לו כלבנון. מה תפוח טעמו מתוק - אף הקדוש ברוך הוא כתוב בו חכו ממתקים.

והקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל כמו שושנה, והרי בארנו את הדברים למה כמו שושנה, והרי נתבאר. רבי יהודה אמר, בשעה שמתרבים צדיקים בעולם, כנסת ישראל מעלה ריחות טובים, ומתברכת מן המלך הקדוש, ופניה מאירים. ובזמן שמתרבים הרשעים בעולם, כביכול אין כנסת ישראל מעלה ריחות טובים, וטועמת מהצד האחר המר, אז כתוב (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו', ופניה חשוכים.

רבי יוסי אמר, בשעה שמתרבים צדיקים בעולם, כתוב (שם ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ובזמן שמתרבים רשעים בעולם, כתוב השיב אחר ימינו. רבי חזקיה אמר מפאן, (משלי טז) ונרגן מפריד אלוף, כלומר, מפריד את המלך מהגבירה. זהו שכתוב ערות אביך וערות אמהך לא תגלה.

רבי אלעזר היה יושב לפני אביו. אמר לו, אם פרקליט יש בעולם, הוא נמצא עם הגבירה. ואם יש בעולם קטגור, הוא נמצא עם הגבירה. למה? אמר לו, למלך שניה לו בן מן הגבירה - כל זמן שאותו הבן עושה את רצון המלך, המלך שם מדורו עם

תפוח הוא אסוותא לכלא, אוף קדשא בריך הוא אסוותא לכלא. מה תפוח אשתכח בגווי, כמה דאוקימנא, אוף קדשא בריך הוא אשתכח בגוויין עלאין. מה תפוח אית ביה ריחא דקיק מפל שאר אילני, אוף קדשא בריך הוא כתיב ביה (הושע יד) וריח לו כלבנון. מה תפוח טעמיה מתיקא, אוף קדשא בריך הוא כתיב ביה (שיר השירים ה) חכו ממתקים.

וקודשא בריך הוא משבח לה לפנסת ישראל בשושנה, והא אוקימנא מלי, אמאי כשושנה, והא אתמר. רבי יהודה אמר, בשעתא דאסגיא זכאי בעלמא, כנסת ישראל סלקא ריחין טבין, ומתברכא ממלכא קדישא, ואנפיה נהירין. ובזמנא דאסגיא חייבין בעלמא, כביכול כנסת ישראל לא סלקא ריחין טבין, ואטעמת מסטרא אחרא מריא. פדין, כתיב (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו', ואנפיה חשוכן.

רבי יוסי אמר, בשעתא דאסגיא זכאין בעלמא, כתיב (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ובזמנא דאסגיא חייבין בעלמא, כתיב (איכה ב) השיב אחר ימינו. רבי חזקיה אמר מהכא, (משלי טז) ונרגן מפריד אלוף, כלומר פריש מלכא מן מטרוניתא, הדא הוא דכתיב ערות אביך וערות אמהך לא תגלה.

רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי, אמר ליה, אי פרקליטא בעלמא במטרוניתא אשתכח, ואי קטיגוריא בעלמא, במטרוניתא אשתכח, אמאי. אמר ליה, למלכא דהוה ליה בר ממטרוניתא, כל זמנא דההוא ברא עביד רעותא דמלכא, מלכא עביד מדוריה במטרוניתא. וכל זמנא דלא הוה

ההוא בר עביד רעותא

דמלפא, מלפא פריש מדוהגברה. וכל זמן שחזרונתא

בך קדשא בריך הוא ופנסת ישראל, כל זמנא דישראל עבדין רעותא דקודשא בריך הוא, קדשא בריך הוא שוי מדוריה בכנסת ישראל. וכל זמנא דישראל לא עבדין רעותא דקודשא בריך הוא, קדשא בריך הוא לא שוי מדוריה בכנסת ישראל. מאי טעמא. בגין דישראל הוא ברא בוכרא דקודשא בריך הוא, דכתיב, (שמות ד) בני בכורי ישראל. אמא, דא היא כנסת ישראל דכתיב, (משלי יא) ואל תטוש תורת אפך.

תא חזי, כל זמנא דישראל רחקין מהיכלא דמלפא, כפיכול מטרוניתא אתרחקת עמהון. מאי טעמא. בגין דמטרוניתא לא אקדימת קיסטא להאי בר, לאלקאה ליה, למיהו באורח מישר. בגין דמלפא לא אלקי לבריה לעלמין. אלא שביק פלא בידא דמטרוניתא, לאנהגא היכלא, ולא לקאה ברה, ולדברא ליה באורח קשוט, לקבליה דמלפא.

(דף ע"ד ע"ב.)

ורזא דמלה דכתיב, (משלי לא) דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו (אמו ודאי), דא בת שבע, והא אתמר פתיב, (משלי י) משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן פסיל תוגת אמו. תוגת אמו ודאי. חמי מה כתיב, בן חכם ישמח אב, בעוד דהאי בר אזיל באורח מישר, והוא חפימא, ישמח אב (בלל), דא מלפא קדישא לעילא. ישמח אב סתם. אשתכח האי בר באורחא תקלא, מה כתיב ובן פסיל תוגת אמו. תוגת אמו ודאי, דא כנסת ישראל. ורזא דמלה כתיב, (ישעיה ג) ובפשעכם שלחה אמכם.

תא חזי, לא אשתכח חדוותא קמי קדשא בא ראה, לא נמצאת שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כמו

וסוד הדבר - שכתוב (משלי לא) דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו, (אמו ודאי) זו בת שבע, והרי נאמר הפתוב (שם י) משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן פסיל תוגת אמו. תוגת אמו ודאי. ראה מה פתוב, בן חכם ישמח אב. בעוד שהבן הזה הולך בדרך ישרה והוא חכם - ישמח אב (בלל), זה המלך הקדוש למעלה. ישמח אב סתם. נמצא הבן הזה בדרך פושלת - מה פתוב? ובן פסיל תוגת אמו. תוגת אמו ודאי, זו כנסת ישראל. וסוד הדבר פתוב, (ישעיה ג) ובפשעכם שלחה אמכם.

היום שעלה שלמה לחכמה ואמר

שיר השירים. אז האירו פני הגבירה, ובא המלך להשרות את מדורו עמה. זהו שכתוב (מלכים א-ד) ותרב חכמת שלמה וגו'. מה זה ותרב? שעלה היפי של הגבירה והתגדלה בדרגותיה על כל שאר הדרגות, כי המלך שם את מדורו עמה. וכל כך למה? כי הוציאה את הבן החכם הזה לעולם (למלך).

ובשהוציאה את שלמה, היא הוציאה לכל ישראל, וכלם היו בדרגות עליונות צדיקים כשלמה (בשלוש), שהקדוש ברוך הוא שמח בהם, והם בו. וכיום שתקן שלמה את הבית למטה, תקנה הגבירה בית למלך, ושמו מדורם יחד, והאירו פניה בשמחה ושלמות. אז נמצאה שמחה לכל, למעלה ולמטה. וכל כך למה? כי כתוב משא אשר יסרתו אמו, שהנהיגה אותו לרצון המלך.

ובשהבן הזה, כמו שאמרנו (שצריך), אינו מתנהג לרצון המלך, אז זו ערות הפל, ערות כל הצדדים, שהרי המלך פורש מהגבירה, והגבירה התרחקה מהיכלו, ומשום כך זוהי ערות הפל. וכי אין זו ערוה, מלך בלי גבירה, וגבירה בלי מלך? ועל זה כתוב, ערות אביך וערות אמן לא תגלה אמן היא. אמן היא ודאי, ושורה עמן. משום כך לא תגלה ערותה.

רבי שמעון הקיש ידיו ובכה ואמר: אוי אם אמר ואגלה סוד, אוי אם לא אמר, שיאבדו החברים דבר. (יחזקאל יא) אהה ה' אלהים פלה אפה עשה את שארית ישראל. מה זה אהה? ומה זה פלה אפה עשה? אלא סוד הדבר - בזמן שה' תחתונה

ברוך הוא, כיומא דסליק שלמה לחכמתא, ואמר שיר השירים. פדין נהירו אנפוי דמטרוניתא, ואתי מלפא למשרי מדוריה עמה. הדיא הוא דכתיב, (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה וגו'. מאי ותרב. דסלקא שפירו דמטרוניתא, ואתרביאת בדרגהא על כל שאר דרגין, בגין דמלפא שוי מדוריה בה. וכל כך למה. בגין דאפיקת ברא חפימא דא לעלמא.

(נ"א למלכא)

וכד אפיקת ליה לשלמה, לכל ישראל אפיקת, וכלהו הוו בדרגין עלאין זפאין כשלמה (ס"א בשלמא). דקודשא בריך הוא חדי בהו, ואינון ביה. וביומא דשכלל שלמה ביתא לתתא, אתקינת מטרוניתא ביתא למלפא. ושוי מדוריהון פחדא, ונהירו אנפיהא בחדנה שלימו. פדין אשתכח חדוותא לכלא, לעילא ותתא. וכל כך למה. בגין דכתיב, משא אשר יסרתו אמו, דדברת ליה לרעותא דמלפא.

וכד האי בר פמה דאמינא, (ס"א דאצטרף) לא אתדבר לרעותיה דמלפא. פדין היא ערייתא דכלא, ערייתא דכל סטרין דהא מלפא פריש ממטרוניתא, ומטרוניתא אתרחקת מהיכליה, ובגין כך ערייתא היא דכלא. וכי לא ערייתא הוא, מלפא בלא מטרוניתא, ומטרוניתא בלא מלפא. ועל דא כתיב, ערות אביך וערות אמן לא תגלה אמן היא ודאי, ושריא עמן, בגיני כך לא תגלה ערותה.

רבי שמעון אקיש ידיו ובכה, ואמר ווי אי אימא וגלינא רזא, ווי אי לא אימא, דייבדון חבריאי מלה. (יחזקאל יא) אהה יי' אלהים פלה אפה עושה את שארית ישראל. מאי אהה. ומאי כלה אפה עושה. אלא רזא דמלה, בזמנא דה' תתא אתתרכת

התגִּרְשָׁה מֵהִיכַל הַמִּלְךְ, ה' אַחֲרַת
עֲלִיֹנָה מוֹנַעַת בְּרִכְתָּהּ, וְאֵז
פְּתוּב, אָהָה פְּלָה אֶתָּה עֹשֶׂה.
מִשׁוּם שֶׁכִּשְׂהִיא (הה' הוֹאֵת) נִמְנַעַת
מִבְּרִכּוֹת, ה' אַחֲרַת מוֹנַעַת אוֹתָם
מֵהַפֵּל. מָה הַטַּעַם? כִּי בְּרִכּוֹת
אֵינָן מְצוּיֹת, אֲלֵא בְּמָקוֹם
שִׁשּׁוּרִים זָכַר וְנִקְבָּה.

וְעַל זֶה פְּתוּב, (ירמיה כה) ה' מִמְרוֹם
יִשְׂאָג וּמִמְעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ
יִשְׂאָג יִשְׂאָג עַל גְּוָהוּ. עַל גְּוָהוּ
מִמֶּשׁ. זֶה הַגְּבִירָה, וְזֶהוּ וְדָאִי.
וּמָהוּ אוֹמֵר? אֵי שֶׁהַחֲרֻבְתִּי אֶת
בֵּיתִי וְכוּ'. בֵּיתִי זֶהוּ זְוִיג הַגְּבִירָה.
וְזֶהוּ וְדָאִי עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ
לֹא תִגְלַח. שְׁהָרִי מִכָּל הַצְּדָדִים זֶה
עֲרוֹה. וְאֵז, לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קִדְרוֹת
וְשָׁק הוֹשֵׁם פְּסוּתָם, שְׁהָרִי מְקוֹם
יְרֻשַׁת הַבְּרִכּוֹת שֶׁל מַעֲיָנוֹת
הַנְּחָלִים שְׁהָיו שׁוֹפְעִים וּמִשְׁקִים
פְּרָאוֹי, נִמְנָעוּ.

שְׁנֵינּוּ, כִּשְׁנִפְרַד הַמִּלְךְ מִן הַגְּבִירָה
וְאֵינן בְּרִכּוֹת מְצוּיֹת, אֵז נִקְרָא וְיִי.
מָה הַטַּעַם וְיִי? שֶׁלְמִדְנּוּ, רֹאשׁ
הַיְסוּד י', שְׁהָרִי יְסוּד הוּא ו'
קְטָנָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא ו'
גְדוּלָה עֲלִיֹנָה. וְלִכֵּן פְּתוּב וְיִי,
שְׁתֵּי וְיִיִּים פְּאָחַד. וְהִרְאֵשׁ שֶׁל
הַיְסוּד הִנֵּה הוּא י'. וּכְשֶׁמִּתְרַחֶקֶת
הַגְּבִירָה מִן הַמִּלְךְ וְהַבְּרִכּוֹת
נִמְנָעוֹת מִן הַמִּלְךְ, וְהַזְוִיג לֹא
נִמְצָא בְּרֹאשׁ הַיְסוּד, נוֹטֵל ו'
הַעֲלִיֹן אֶת הִרְאֵשׁ הִנֵּה שֶׁל
הַיְסוּד, שְׁהוּא י', וּמִשְׁפִּיעוֹ אֵלָיו,
וְאֵז הוּא וְיִי, וְיִי לְכָל, לְעֲלִיֹנִים
וְלַתְּחִתּוֹנִים.

וְעַל זֶה שְׁנֵינּוּ, מִיּוֹם שֶׁחֲרָבָה
יְרוּשָׁלַיִם לֹא נִמְצָאוּ בְּרִכּוֹת
בְּעוֹלָם, וְאֵינן לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא מְצוּיִים
בּוֹ קְלָלוֹת, שְׁהָרִי הַבְּרִכּוֹת
מְנוּעוֹת בְּכָל יוֹם. אָמַר לוֹ, אוֹ כָּף:
אוֹי, אוֹ: הוֹי. (אוֹוה) מָה הוּא?
אָמַר לוֹ, כִּשְׁהַדְבַר תְּלוּי בַתְּשׁוּבָה
וְלֹא שָׁבִים, אֵז ה' הַעֲלִיֹנָה נוֹטֵלֶת

מֵהִיכָל דְּמִלְכָּא, ה' אַחֲרָא עֲלָאָה בְּגִינָה מוֹנַעַת
בְּרִכְתָּא. וּכְדִין פְּתִיב, אָהָה פְּלָה אֶתָּה עוֹשֶׂה.
בְּגִין דְּכַד אֵיהִי (נ"א הָאִי ה') אֶתְּמוֹנַעַת מִבְּרִכְאָן, ה'
אַחֲרָא מוֹנַעַת לוֹן מִכְּלָא. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין
דְּבִרְכָּאָן לֹא מִשְׁתַּפְּחִי, אֲלֵא בְּאַתְרֵי דְּשְׁרִיין דְּכַר
וְנוֹקְבָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה כה) יִי מִמְרוֹם יִשְׂאָג וּמִמְעוֹן
קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שְׂאָג יִשְׂאָג עַל גְּוָהוּ. עַל
גְּוָהוּ מִמֶּשׁ. דָּא מִטְרוֹנִיתָא, וְדָא הוּא וְדָאִי.
וּמָאִי אוֹמֵר. אֵי שֶׁהַחֲרֻבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְכוּ'.
בֵּיתִי זְוִיגָא דְּמִטְרוֹנִיתָא. וְדָא הוּא וְדָאִי, עֲרוֹת
אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלַח. דְּהָא מִכָּל סְטָרִין
עֲרִייתָא הוּא. וּכְדִין, (ישעיה ג) לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קִדְרוֹת
וְשָׁק הוֹשֵׁם פְּסוּתָם דְּהָא אֶתְרֵי אַחְסָנַת בְּרִכְאָן
דְּמִבּוּעִין דְּנַחְלִין דְּהוּוּ נְגִידִין וְשִׁקְיִין בְּדָקָא
חֲזוּ, אֶתְמוֹנָעוּ.

תְּנִינָן, פֶּד אֶתְפָּרֵשׁ מִלְכָּא מִמִּטְרוֹנִיתָא, וּבִרְכָּאָן
לֹא מִשְׁתַּפְּחִין, כְּדִין אֲקָרִי וְיִי. מָאִי
טַעְמָא וְיִי. דְּתִנָּא, רִישָׁא דִּיְסוּד י', דְּהָא יְסוּד
ו' זְעִירָא הוּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ו' רְבִרְבָּא
עֲלָאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב וְיִי תְרִין וְיִין כְּחָדָא,
וְרִישָׁא דְּהָאִי יְסוּד י' הוּא. וְכַד אֶתְרַחֶקֶת
מִמִּטְרוֹנִיתָא מִמִּלְכָּא, וּבִרְכָּאָן אֶתְמוֹנָעוּ מִמִּלְכָּא,
וְזְוִיגָא לֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּרִישָׁא דִּיְסוּד, נְטִיל ו'
עֲלָאָה לְהָאִי רִישָׁא דִּיְסוּד דְּהוּא י', וְנִגִּיד לִיָּה
לְגַבִּיָּה, כְּדִין הוּא וְיִי, וְיִי לְכָלָא, לְעֲלָאִין
וְתַתְּאִין.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, מִיּוֹמָא דְּאֶתְחַרִּיב יְרוּשָׁלַם,
בְּרִכְאָן לֹא אֶשְׁתַּכַּחוּ בְּעֲלָמָא, וְלִית לָךְ
יוֹם דְּלֹא אֶשְׁתַּכַּח בֵּיהּ לְוֹטִין, דְּהָא בְּרִכְאָן
אֶתְמוֹנָעוּ בְּכָל יוֹם. אָמַר לִיָּה, אֵי הָכִי, אוֹיִי
אוֹ הוֹי, (נ"א אוֹוה) מָהוּ.

אָמַר לִיָּה, פֶּד מְלָה תְּלִיא בַתְּשׁוּבָה, וְלֹא

אוֹתָם וּמִשְׁפִּיעָה לְאָדָם וְי' אֵלֶיהָ, כִּי לֹא שָׁבִים, וְאָז נִקְרָא הוּא. הוּא כִּשְׁהִסְתַּלַּק הַמֶּלֶךְ לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְצוּחִים בְּנֵי אָדָם וְאֵין מִשְׁגִּיחַ בָּהֶם. וְאוֹתוֹ הַעֲלִיּוֹן אֶהְיֶה הוּא הַשְּׁמִיר, מַעַלָּה לּו', וְי' אֵלָיו, כִּי לֹא הִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ, אָז נִקְרָא אוֹי, שְׁהָרִי א' עוֹלָה לּו' וְי', (שְׁהִיא א' עוֹלָה לַח' לּו' לִי) וְאָז אֵין מְצוּיָה תְּשׁוּבָה, וְלִכְּן הִסְתַּלַּקָה מִהָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ ה', שְׁהָרִי לֹא תָלוּי בַתְּשׁוּבָה.

וְדָא' כִּשְׁהִתְרַבּוּ יוֹתֵר חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְתְשׁוּבָה הֵיחָה תְּלוּיָה בְּרֵאשׁוֹנָה וְלֹא רְצוּ, אֲזַי הִסְתַּלַּקָה ה', וְא' הַעֲלָתָה אֶת ר' וְי' וְי' אֵלָיו, וְנִקְרָא אוֹי. וְכִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְשׁוּבָה הִסְתַּלַּקָה (וְלֹא מַעַלָּה), אֲזַי צָוָחוּ וְאָמְרוּ, (יִרְמִיָּה ו') אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם. מַה זֶה כִּי פָּנָה הַיּוֹם? זֶה הַיּוֹם הַעֲלִיּוֹן, שְׁנִקְרָא תְּשׁוּבָה, שְׁהִסְתַּלַּק וְעֵבֶר וְלֹא מְצוּי. אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנִדְעָה, לְפִשְׁט הַיָּמִין כְּנֶגֶד הַרְּשָׁעִים, וְהָרִי הִתְפַּנָּה מִהַכֵּל וְלֹא נִמְצָא, וְלִכְּן אָמְרוּ אוֹי וְלֹא הוּא. כִּי יָנְטוּ צִלְלֵי עָרֵב, שְׁהָרִי נִתְּנָה רְשׁוּת לְגִדּוּלֵי הַמְּמַנִּים שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם.

לְמַדְנֵנוּ, עֲלָתָה ו' לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְהַיִּכְלָל נִשְׂרָף, וְהָעָם גָּלָה, וְהַגְּבִירָה גִּרְשָׁה, וְהַבַּיִת נִחְרַב. אַחַר כֵּן שְׂיָרַד וְי' לְמִקּוּמוֹ, הַשְּׁגִיחַ עַל בֵּיתוֹ וְהִנֵּה חָרַב, בְּקֶשׁ אֶת הַגְּבִירָה, וְהִנֵּה הִתְרַחַקָה וְהִלְכָה. רָאָה אֶת הַיִּכְלוֹ, וְהִנֵּה נִשְׂרָף. בְּקֶשׁ אֶת הָעָם, וְהִנֵּה גָלָה. רָאָה אֶת בְּרֻכּוֹת הַנְּחָלִים הַעֲמֻקִּים שְׁהָיוּ שׁוֹפְעִים, וְהִנֵּה נִמְנָעוּ. וְאָז כְּתוּב, (יִשְׁעִיָּה כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד וּלְקִרְחָה וּלְחִגּוֹר שָׁק. וְאָז לְבָשׁוּ שְׁמַיִם קְדְרוֹת.

תִּיבִינְךָ, כְּדִין ה' עֲלָאָה נְטִיל לֹחַ, וְאֲנִגִּיד לְאָדָם וְי', לְגַבְיָה, (דף ע"ה ע"א) בְּגִין דְּלֹא תִיבִינְךָ, כְּדִין אֲקָרִי הוּא. הוּא כַּד אִסְתַּלַּק מִלְּפָא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְצוּחִין בְּנֵי נָשָׂא וְלֹא אֲשַׁגַּח בָּהוּ. וְהָהוּא עֲלָאָה אֶהְיֶה טְמִירָא, סָלִיק לּו', וְי' לְגַבְיָה, בְּגִין דְּלֹא אִתְקַבֵּיל צְלוּתִיהָ, כְּדִין אֲקָרִי אוֹי, דְּהָא א' סָלִיק לְגַבְיָה דְּו' וְי'. (ס"א דְּהוּא א' סָלִיק נְבִיחָה לַח' לּו' לִי) וְכִדִּין תְּשׁוּבָה לֹא אֲשַׁתְּכַח. וְעַל דָּא אִסְתַּלַּק מֵאֵלִין אֲתוּוֹן ה', דְּהָא בַתְּשׁוּבָה לֹא תִלְיָא.

וְדָא' כַּד אֲסַגִּיאוּ חוּבֵי עֲלָמָא טְפִי, וְתְשׁוּבָה הוּא תְּלִיָא בְּקַדְמִיתָא, וְלֹא בְּעוּ, כְּדִין אִסְתַּלַּק ה', וְא' סָלִיק לּו' וְי' לְגַבְיָה, וְאֲקָרִי אוֹי. וְכַד חָרִיב בֵּי מִקְדָּשָׁא, וְתְשׁוּבָה אִסְתַּלַּקָה (וְלֹא מַעַלָּה), כְּדִין צָוָחוּ וְאָמְרוּ, (יִרְמִיָּה ו') אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם. מַאי כִּי פָּנָה הַיּוֹם. דָּא הוּא יוֹמָא עֲלָאָה, דְּאֲקָרִי תְּשׁוּבָה, דְּאִסְתַּלַּק וְאִתְעַבֵּר, וְלֹא שְׁכִיחַ. הַהוּא יוֹמָא דְּאִשְׁתְּמוּדַע, לְפִשְׁטָא יְמִינָא לְקַבְּלָא חִיבִינְךָ, וְהָא אִתְפְּנִי מִכְּלָא, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח, וְעַל דָּא אָמְרוּ אוֹי, וְלֹא הוּא. כִּי יָנְטוּ צִלְלֵי עָרֵב, דְּהָא אִתְיַיְהִיב רְשׁוּת לְרַבְרַבֵּי מְמַנִּין דְּשְׂאֵר עַמִּין, לְמַשְׁלֵט עֲלֵיהוּ.

הַתַּנְאָה, סָלִיק ו' לְעֵילָא לְעֵילָא, וְהַיִּכְלָא אֲתוּקַד, וְעַמָּא אֲתַגְּלִי, וּמְטְרוּנִיתָא אֲתַתְּרַכַת, וּבֵיתָא אֲתַחְרַבַת. לְבַתֵּר כַּד נִחִית וְי' לְאֲתַרִּיהָ, אֲשַׁגַּח בְּבֵיתָהּ וְהָא אִתְחָרִיב, בְּעֵי לְמְטְרוּנִיתָא, וְהָא אִתְרַחַקַת וְאִזְלַת. חֲמָא לְהַיִּכְלִיהָ, וְהָא אֲתוּקַד. בְּעָא לְעַמָּא, וְהָא אֲתַגְּלִי. חֲמָא לְבַרְפָּאן דִּנְחַלִּין עֲמִיקִין דִּהוּוּ נִגְדִין, וְהָא אֲתַמְנָעוּ. כְּדִין כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה כב) וַיִּקְרָא יְי' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד וּלְקִרְחָה וּלְחִגּוֹר שָׁק. וְכִדִּין לְבָשׁוּ שְׁמַיִם קְדְרוֹת.

שונאיך, ולא תשמר עליך בגלות.
זהו שכתוב ערות אשת אביך לא
תגלה. מה הטעם? משום פי
ערות אביך הוא. אף על גב
שהתרחקה מן המלך, בה
השגחת המלך תמיד, וצריך
להשמר כנגדה יותר ולא תחטא
אליה.

רבי שמעון פתח, (דברים כג) כי ה'
אלהיך מתהלך בקרב מחנהך
להצילך וגו'. כי ה' אלהיך - זו
השכינה שנמצאת עם ישראל,
וכל שכן בגלות, להגן עליהם
תמיד מכל הצדדים ומכל שאר
העמים כדי שלא ישמידו את
ישראל.

שדמדנו, לא יכולים שונאייהם
של ישראל להזיק להם עד
שישראל מחלישים פת השכינה
מלפני גדולי הממנים של שאר
העמים, ואז יכולים להם שונאי
ישראל ושולטים עליהם וגוזרים
עליהם כמה גזרות רעות. וכשהם
שבים אליה, היא משברת הכח
והתקף של שונאי ישראל
ונפרעת להם מן הכל.

ועל פן והיה מחניף קדוש,
שצריך אדם שלא יטמא בחטאו
ויעבר על דברי תורה. שאם הוא
עושה כף, מטמאים אותו, כמו
שכתוב ונטמתם בם, בלי א'
ולמדנו, מאתים ארבעים ושמונה
איברים בגוף, וכלם נטמאים
כשהוא נטמא. כלומר, כשהוא
רוצה להטמא.

ועל פן והיה מחניף קדוש. מה
זה מחניף? אלו הם איברי הגוף.
ולא יראה כף ערות דבר, מה זה
ערות דבר? ערוה נכריה שזה
(שוא) דבר רמז, לדבר הזה, כמו
שבארנו. שאם כף, ושב מאחריך
ודאי. ועל פן ערות אשת אביך
לא תגלה. מה הטעם? משום
שכתוב ערות אביך הוא, כמו
שבארנו.

לא תגלה. מאי טעמא. בגין פי ערות אביך
היא. אף על גב דאתרחקת מן מלפא,
אשגחיתא דמלפא בה תדירא, ובעינא
לאסתמרא לקבלה יתיר, ולא תיחוב לגבה.

רבי שמעון פתח, (דברים כג) כי יי' אלהיך מתהלך
בקרב מחנהך להצילך וגו'. כי יי' אלהיך:
דא שכינתא, דאשתכחת בהו בישראל, ופל
שפן בגלותא, לאגנא עליהו תדירא מפל
סטרין, ומפל שאר עמין, דלא ישיצון להו
לישראל.

דתנא, לא יכלין (דף ע"ה ע"ב) שנאיהון דישראל
לאבאשא להו, עד דישראל מחלישין
חילא דשכינתא מקמי רבבי ממנן דשאר
עמין. כדין יכלין להון שנאיהון דישראל,
ושלטין עלייהו, וגזרין עלייהו כמה גזירין
בישין. וכד אינון תייבין לקבלה, היא מתברת
חילא ותוקפא דכל אינון ממנן רבבין, ותברת
חילא ותוקפא דשנאיהון דישראל, ואתפרעא
להו מפלא.

ועל דא והיה מחניף קדוש, דבעי בר נש דלא
יסתאב בחובוי, ויעבר על פתגמי
אורייתא. דאי עביד הכי, מסאבין ליה, כמה
דכתיב ונטמתם בם, בלא א'. ותאנא, מאתן
ותמניא וארבעין שייפין בגופא, וכלהו
אסתאבן, כד איהו אסתאב. כלומר, כד בעי
לאסתאבא.

ועל דא, והיה מחניף קדוש. מאי מחניף, אלין
אינון שייפי גופא. ולא יראה כף ערות
דבר, מאי ערות דבר. ערייתא נוכראה דהאי
(ס"א דסו) דבר רמז, כמה דאוקימנא. דאי הכי,
ושב מאחריך ודאי. ועל דא ערות אשת אביך
לא תגלה. מאי טעמא. בגין דכתיב ערות אביך
היא, כמה דאוקימנא.

למדנו, על שלשה דברים מתעכבים ישראל בגלות: על שעושים קלון בשכינה בגלות, ומחזירים פניהם מהשכינה, ועל שמטמאים את עצמם לפני השכינה, ואת כלם בארנו במשנתנו.

רבי אבא היה הולך לקפוטקיא, והיה עמו רבי יוסי. עד שהיו הולכים, ראו איש אחד שהיה בא עם רשם אחד בפניו. אמר רבי אבא, נסטה מהדרך הזו, שהרי פניו של זה מעידים עליו שעבר על ערוה של התורה, כי כף רשום בפניו. אמר לו רבי יוסי, אם הרשם הזה היה לו כשהיה תינוק, איזו ערוה תמצא בו? אמר לו, אני רואה בפניו שמעידים על ערוה של התורה.

קרא לו רבי אבא, אמר לו, אמר דברך, הרשם הזה שבפניך מה זה? אמר להם, בכקשה מכס, אל תענישו יותר את אותו אדם, שהרי חטאיו גרמו לו. אמר רבי אבא, מהו? אמר לו, יום אחד הייתי הולך בדרך אני ואחותי, ושהינו במלון אחד ושתיתי יין, וכל אותו הלילה אחזתי באחותי. בבקר קמנו, ובעל בית המלון התקוטט עם איש אחד, ונכנסתי בניגהם, וקשרו אותי זה מצד זה וזה מצד זה, והרשם הזה היה נכנס למח, ונצלת על ידי רופא אחד שיש בתוכנו.

אמר לו, מי הרופא? אמר לו, זה רבי שמלאי. אמר לו, איזו רפואה נתן לך? אמר לו, רפואת הנפש. ומאותו יום חזרתי בתשובה. ובכל יום אני רואה את פני במראה אחת, ואני בוכה לפני הקדוש ברוך הוא, שהוא רבון העולמים, על אותו החטא,

תאנא, על תלת מלין מתעכבין ישראל בגלותא. על דעבדין קלנא בשכינתא בגלותא. ומהדרי אנפיהו מן שכינתא, ועל דמסאבי גרמיהו קמי שכינתא. וכלהו אוקימנא במתניתא דילן.

רבי אבא, הוה אזיל לקפוטקיא, והוה עמיה רבי יוסי. עד דהוו אזלי, חמו חד בר נש, דהוה אתי, ורשימא חד באנפוי. אמר רבי אבא, נסטי מהאי אורחא, דהא אנפוי דדין אסהידו עליה, דעבר בערייתא דאורייתא, בגיני כף אתרשים באנפוי. אמר ליה רבי יוסי, אי האי רשימא הוה ליה פד הוה ננוקא, מאי ערייתא אשתכח ביה. אמר ליה, אנא חמינא באנפוי, דאסהידו בערייתא דאורייתא.

קרא ליה רבי אבא, אמר ליה אימא מלה, האי רשימא דאנפך, מה הוא. אמר לון, במקוטא מנייכו, לא תענשו יתיר להווא בר נש, דהא חובוי קא גרמו ליה. אמר רבי אבא מהו. אמר ליה, יומא חד הוינא אזיל בארחה אני ואחתי, שרינא בחד אושפיזא, ורוינא חמרא, וכל ההוא ליליא אחידנא באחתי. בצפרא קמנא, ואושפיזאי קטט בחד גברא, עיילנא בינייהו, וקטרו לי דא מהאי גיסא, ודא מהאי גיסא, ורשימא דא הוה עייל לבי מוחא, ואשתזבנא על ידא דחד אסייא דאית בגוון.

אמר ליה, מאן הוא אסייא. אמר ליה, רבי שמלאי הוא. אמר ליה מאי אסוותא ירב לך. אמר ליה אסוותא דנפשא. ומההוא יומא אהדרנא בתשובה. ובכל יומא חזינא אנפאי בחד חיזו, ובכינא קמי קדשא בריך הוא, דהוא רבון עלמין על ההוא חובה.

ומאינון דמעין אסחינא אנפאי. אמר רבי אבא, אי לאו דאתמנע מנך

ומאותן דמעות רחצתי פני. אמר רבי אבא, אם לא שנמנעה ממך תשובה, הייתי מעביר מפניך את אותו הרשם, אבל אני קורא עליך, (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. אמר לו, אמר שלש פעמים. אמר לו שלש פעמים והרשם עבר.

אמר רבי אבא, ודאי אדונך רצה להעבירו ממך, שודאי נמצאת בתשובה. אמר לו, נדרתי מהיום הזה לעסק בתורה יומם ולילה. אמר לו, מה שמך? אמר לו, אלעזר. אמר לו, אל עזר, ודאי שהשם גורם שאלקיך סיע לך והיה בעזרך. שלח אותו רבי אבא וברך אותו.

בפעם אחרת היה רבי אבא הולך אל רבי שמעון, נכנס לעירו, מצא אותו שהיה יושב ודורש (תהלים צ) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. איש בער לא ידע וגו', פמה טפשים אותם בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים ולא מסתכלים לדעת את דרכי הקדוש ברוך הוא על מה הם עומדים בעולם, מי מעכב אותם לדעת? טפשותם, כי לא עוסקים בתורה. שאלו עוסקים בתורה, היו יודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא.

וכסיל לא יבין את זאת, שלא מתבונן ולא יודע ההנהגות של זאת בעולם. (שאף על צא) שדן את העולם בדיניו ורואים את דיניה של זאת הזו שמגיעים לכני אדם שהם צדיקים, ולא מגיעים על הרשעים החיבים שעוברים על דברי התורה, שפתיב בפרוח רשעים כמו עשב וגו'. שאת העולם הזה הם יורשים אותו בכל צדדיו, והדינים לא מגיעים אליהם בעולם הזה. ואלמלא שדוד המלך הודיע אותו בסוף הכתוב, לא היינו יודעים, שפתיב להשמדם עדי עד, להשמדם

תשובה, אעברנא מאנפך ההוא רשימא. אבל קרינא עליך, (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. אמר ליה, תלת זמנין אימא. אמר ליה תלת זמנין, ואתעבר רשימא.

אמר רבי אבא, ודאי מארך הא בעא לאעברא מנה, דודאי בתשובה אשתכחת. אמר ליה, נדרנא מהאי יומא לאתעסקא באורייתא יממא ולייליא. אמר ליה, מה שמך. אמר ליה אלעזר. אמר ליה אל עזר, ודאי שמא גרים, דאלהך סייעך, והוה בסעדה, שדריה רבי אבא וברכיה.

לזמנא אחרא, הוה רבי אבא אזיל לגבי רבי שמעון, עאל במאתיה, אשפחיה דהוה יתיב ודריש, (תהלים צב) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. איש בער לא ידע וגו', פמה טפשין אינון בני עלמא, דלא משגיחין ולא ידעין ולא מסתכלין למנדע אורחוי דקודשא בריך הוא, על מה קיימין בעלמא. מאן מעכב להו למנדע, טפשותא דלהון. בגין דלא משתדלי באורייתא, דאילו הו משתדלי באורייתא ינדעון אורחוי דקודשא בריך הוא. וכסיל לא יבין את זאת, דלא מסתכל ולא ידע (דף ע"ו ע"א) נימוסי דזאת בעלמא. (דאף על

צ) דדאין עלמא בדינוי וחמאן לדינוי דהאי זאת, דמטאן על בני נשא דאינון זפאין, ולא מטאן על רשיעיא חייבין, דעברין על פתגמי אורייתא, דכתיב, (תהלים צב) בפרוח רשעים כמו עשב וגו'. דהאי עלמא ירתין ליה בכל סטרוי, ודינין לא מטון עלוי בהאי עלמא. ואלמלא דדוד מלכא אודעיה בסופיה דקרא, לא ידעינן, דכתיב להשמדם עדי עד, לשיצאה להון מההוא עלמא, ולמהוי עפרא תחות שדוד המלך הודיע אותו בסוף הכתוב, לא היינו יודעים, שפתיב להשמדם עדי עד, להשמדם

מאותו העולם, ושיהיו עפר תחת רגלי הצדיקים, שפתיב (מלאכי א) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

עוד פתח ואמר, (איוב טז) ויגם בי כחשי יענה. במה מדבר? אלא אשרי חלקו של אדם שמשתדל בתורה לדעת את דרכי הקדוש ברוך הוא. שכל מי שמשתדל בתורה, כאלו השתדל בשמו ממש. מה שמו של הקדוש ברוך הוא עושה הנגהגות, אף התורה גם כן. בא וראה, מי שעובר על דברי תורה, התורה עולה ויורדת ועושה באדם רשומים בפניו, כדי שישתכלו בו עליונים ותחתונים, וכלם שופכים קללות על ראשו.

ורמזנו, כל אותם עיני ה' שהולכים ומשוטטים בעולם לדעת את דרכי בני אדם, כלם זוקפים עינים ומסתכלים בפני אותו האיש, ורואים אותם, וכלם פותחים עליו: וי וי. אוי לו בעולם הזה, ואוי לו בעולם הבא. הסתלקו מסביב לפלוני, שהרי עדות בפניו, ורוח טמאה שורה עליו. וכל אותם ימים שנמצא רשם בפניו לעדות, אם מוליד בן, הוא שולף לו רוח מצד הטמאה, ואלו הם הרשעים של הדור, עני הפנים, שרבונו עוזב אותם בעולם הזה להשמידם לעולם הבא.

שנינו, הצדיק הזכאי הזה שמשתדל בתורה יומם ולילה, הקדוש ברוך הוא מושף עליו חוט אחד של חסד ונרשם לו בפניו, ומאותו רשם פוחדים עליונים ותחתונים. כך גם מי שעובר על דברי תורה, מושכים עליו רוח טמאה ונרשם לו בפניו, וממנו בורחים עליונים ושעבר על דברי תורה ועל מצוות

רגליהון דצדיקייא, דכתיב, (מלאכי ג) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

הו פתח ואמר, (איוב טז) ויגם בי כחשי יענה. במאי קא מיירי. אלא, זכאה חולקיה דבר נש דאשתדל באורייתא, למנדע אורחוי דקודשא בריך הוא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל בשמיה ממש. מה שמיה דקודשא בריך הוא עביד נימוסין. אוף אורייתא הכי נמי. תא חזי, האי מאן דעבר על פתגמי אורייתא, אורייתא סלקא ונחתא ועבדא ביה בבר נש רשימין באנפוי, בגין דיסתכלון ביה עלאי ותתאי, וכלהו אושדן לווטין על רישיה.

ותאנא, כל אינון עיני יי, דאזלין ושאטין בעלמא למנדע אורחוי דבני נשא, כלהון זקפין עינין, ומסתכלין באנפוי דההוא בר נש, וחקמן להו, וכלהו פתחין עליה ווי ווי. ווי ליה בהאי עלמא, ווי ליה בעלמא דאתי. אסתלקו מסוחרניה דפלניא, דהא סהדותא באנפוי, ורוחא דמסאבא שריא עלוי. וכל אינון יומין דאשתכח רשימו באנפוי לסהדותא, אי אוליד בר, אשליף ליה רוחא מסטרא דמסאבא. ואלין אינון חייבי דרא, תקיפי אנפין, דמאריהון שביק להון בהאי עלמא, לשיצאה להו בעלמא דאתי.

תנינן, האי צדיקא זכאה דאשתדל באורייתא יממא וליליא, קדשא בריך הוא משיף עליה חד חוטא דחסד, ואתרשים ליה באנפוי, ומההוא רשימא דחלי עלאי ותתאי. הכי נמי מאן דעבר על פתגמי אורייתא, משכאן עליה רוחא דמסאבא, ואתרשים ליה באנפוי, ומגניה ערקין עלאי ותתאי. וכלא מכרזי עליה, ותחתונים. וכלם מכריזים עליו: הסתלקו מסביב לפלוני,

רבננו. אוי לו ואוי לנפשו! הרי שלף ריח טמאה שנמצאת עמו והורישו לבנו, וזהו שהקדוש ברוך הוא אין לו בו חלק, ועוזב אותו להשמידו לעולם הבא.

אמר לו רבי אבא, יפה אמרת, אבל מנין לך את זה? אמר לו, כף למדתי, ולמדתי שהירשה הרעה הזו יורשים כל בניו, אם לא שישבו, שהרי אין דבר שעומד לפני תשובה. ואני כף למדתי, שרפואה זו נתנה לי פעם אחת, שהייתי רשום בפני, ויום אחד הייתי הולך בדרך ופגשתי צדיק אחד, ועל ידו עבר ממנו אותו הרשם. אמר לי, מה שמך? אמרתי לו, אלעזר, וקרא עלי אלעזר אחר. אמר לו, ברוך הרחמן שראיתי אותך וזכיתי לראותך בזה. אשרי חלקך בעולם הזה ובעולם הבא. (אמר

11) אני הוא שפגשתי כף.

השתטח לפניו והביאו לביתו. התקין לפניו חלת (טרבוסא) לחם ובשר של עגלה משלשת. אחר שאכלו, אמר לו אותו האיש: רבי, אמר לי דבר אחד, פרה אדמה יש לי, אמו של העגל שאת בשרו זה עתה אכלנו, ויום אחד טרם שהתעברה והולידה, הלכתי אחריה למרעה במדבר, בעוד שאני מנהיג אותה עבר לפני איש אחד, אמר לי, מה שמה של הפרה הזו? אמרתי, מיום שנולדה לא קראתייה בשם. אמר לי, היא נקראת בת שבע אם שלמה, אם תזכה לכפרה. ואני, בעוד שהחזרתי את ראשי, לא ראיתי אותו, וצחקתי מאותו הדבר.

ועכשו שזכיתי בתורה, התעוררתי על הדבר ההוא,

אסתלקו מסחרניה דפלגיא, דעבר על פתגמי אורייתא, ועל פקודי דמאריה, ווי ליה, ווי לנפשיה. האי אשליף רוחא דמסאבא, דאשתכח עמיה, ואורית ליה לבריה, והאי הוא דקודשא בריך הוא לית ליה ביה חולקא, ושביק ליה, לשיצאה ליה לעלמא דאתי.

אמר ליה רבי אבא, שפיר קאמרת, מנא לך האי. אמר ליה הכי אוליפנא. ואוליפנא, דהאי ירותא בישא, אחסינון בלהו בנוי, אי לא יתובון, דהא לית מלה קיימא קמי תשובה. ואנא הכי אוליפנא, דאסותא דא יתבו לי זמנא חדא, דהוינא רשים באנפאי, ויומא חד הוינא אזיל באורחא, ואערענא בחד זפאה, ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא. אמר לי, מה שמך. אמר ליה אלעזר, וקרי עלי אלעזר אחרא. אמר ליה, בריך רחמנא, דחמינא לך, וזכינא למחמי לך בהאי. זפאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי, (אמר ליה) אנא הוא דאערענא לך.

אשתטח קמיה, אייתייה לביתיה, אתקין קמיה קורטיסא (כ"א טרבוסא) דנהמא, ובשרא דעגלא תליתאה. בתר דאכלו, אמר ליה ההוא גברא, רבי, אימא לי חד מלה, חדא תורתא סומקא אית לי, אימא דעגלא דבישרא דא דאכילנא, ויומא חד עד לא אתעברת ואולידת, אזילנא בתראה למרעא למדברא, עד דדברנא לה אעבר קמאי חד גברא, אמר ליה, מה שמה דתורתא דא. אמינא, מן יומא דאתיילידת לא קרינא לה בשמא. אמר ליה, בת שבע אם שלמה אתקרי, אי תזכה לכפרה. ואנא בעוד דאהדרנא רישאי, לא חמינא ליה, וחיכנא מההוא מלה. (דף ע"ו ע"ב)

והשתא דזכינא באורייתא, אתערנא על ההיא, ומן יומא דאתפטר

ומיום שנפטר מכאן רבי שמלאי, לא היה איש שיאיר לנו בתורה כמותו, ואני פחדתי לומר דבר תורה שלא למדתי. והדבר הזה שהסתפלתי שדבר חכמה הוא, ולא ידעתי. אמר לו, ודאי שזהו דבר חכמה, ורמז עליון הוא למעלה ולמטה.

אבל תא חזי, בת שבע אתקרי ממש ברזא דחכמתא. בגין כך פתיב בה פלא בשבע. שבע פרות. שבע שרפות. שבע הזאות. שבע כבוסים. שבע טמאים. שבע טהורים. שבע כהנים. ומשה ואהרן בחדש בון, שכתוב וידבר ה' אל משה ואהרן וגו'. ויפה אמר אותו האיש שאמר בת שבע, והכל הוא סוד של חכמה. אמר לו, ברנף הרחמן ששמעתי דבר זה, ברנף הוא, שהרי הקדים לי שלום בראשונה לזכות לזה, שכתוב (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה'. כשאני הייתי רחוק, הקדים לי הקדוש ברנף הוא שלום להיות קרוב. קרא עליו רבי אבא, (שמואל א כה) אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.

ערות אחות אביך לא תגלה. רבי חייא פתח, ואיש אשר יקח את אחת או בת אביו או בת אמו וראה את ערותה וגו'. שם שנינו, מאה ושלשים שנה פרש אדם מאשתו ולא היה מוליד. משהרג קין את הבל לא רצה אדם להזדווג עם אשתו. רבי יוסי אמר, משעה שנגזרה עליו ועל כל העולם מיתה. אמר, למה אני אוליד לבהלה? מיד פרש מאשתו.

ושתי רוחות נקבות היו באות ומדווגות עמו והולידו. ואותם שהולידו היו המזיקים של

רבי שמלאי מהכא, לא הוה בר נש דיננהיר לן באורייתא כוותיה. ואנא דחילנא למימר מלה דאורייתא דלא אוליפנא. ומלה דאסתפלנא דמלה דחכמתא היא, ולא ידענא. אמר ליה, ודאי מלה דחכמתא היא, ורמיזא עלאה היא לעילא ולתתא.

אבל תא חזי, בת שבע אתקרי ממש ברזא דחכמתא. בגין כך פתיב בה פלא בשבע. שבע פרות. שבע שרפות. שבע הזאות. שבע כבוסים. שבע טמאים. שבע טהורים. שבע כהנים. ומשה ואהרן בחושבנא דהא פתיב, וידבר יי' אל משה ואהרן וגו'. ושפיר קאמר ההוא גברא, דאמר בת שבע, וכלא רזא דחכמתא היא.

אמר ליה, ברנף רחמנא דשמענא מלה דא. ברנף הוא דהא אקדים לי שלום בקדמיתא, למזפי להאי. דכתיב (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי'. אנא פד הוינא רחוק, קדשא ברנף הוא אקדים לי שלום למהוי קרוב. קרא עליה רבי אבא, (שמואל א כה) אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.

ערות אחות אביך לא תגלה. (ויקרא ח"י) רבי חייא פתח, ואיש אשר יקח את אחת או בת אמו וראה את ערותה וגו'. תמן תנינן, מאה ותלתין שנין, אתפרש אדם מאתתיה, ולא הוה אוליד. מדקטל קין להבל, לא בעא אדם לאזדווגא באתתיה. רבי יוסי אמר, משעתא דאתגזר עליה ועל כל עלמא מיתה, אמר, אמאי אנא אוליד לבעתותא. מיד אתפרש מאתתיה.

ותרין רוחין נוקבין, הוו אתיין ואזדווגן עמיה, ואולידו. ואינן דאולידו הוו מזיקין

דעלמא, ואקרוין נגעי בני אדם. ואלין סאטן לבני אדם, ושריין בפתחא

העולם, ונקראים נגעי בני אדם, ואלה מסיתים בני אדם ושורים בפתח הפית ויבבורות ויבבתי הפסא. ועל כן בן אדם שנמצא בפתח ביתו השם הקדוש שדי בכתרים עליונים, פלם בורחים ומתרחקים ממנו. זהו שכתוב (תהלים צא) ונגע לא יקרב באהלך. מה זה ונגע לא יקרב? אלו נגעי בני אדם.

והכדנו, בשעה שירד אדם בדיוקן עליון, בדיוקן קדוש, וראו אותו עליונים ותחתונים, פלם קרבו אליו והמליכוהו על העולם הזה. לאחר שבא הנחש על חנה והטיל בה זמה, אחר כך הולידה את קין, ומשם (מתקס) נתחזקו כל דורות הרשעים בעולם. ומדור השדים והרוחות משם נמצאו, ומצדו. ומשום כך כל השדים והרוחות, חצי יש בהם מבני אדם שלמטה, וחצי ממלאכים עליונים שלמעלה. וכן כשנולדו מאדם אותם אחרים, פלם נמצאו כגון זה - חצי מהתחתונים, וחצי מהעליונים.

אחר שנולדו מאדם, (חזרו לו קצת מאותן רוחות שיצאו מתשוקתו בחלום) הוליד מאותן רוחות בנות שדומות ליפי העליונים וליפי התחתונים, ועל זה כתוב, (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה וגו', וטעמו כלם אחריהן. וזכר אחד נמצא שפא לעולם מרוחו של צד קין, וקראו לו תובל קין, ונקבה אחת יצאה עמו, והיו הבריות טועים אחריה, ונקראת נעמ"ה. ממנה יצאו רוחות ושדים אחרים, והם תלויים באויר ומודיעים דברים לאותם אחרים שמצויים למטה. והתברר קין הנה הוציא פלי זין להרג לעולם, ונעמה הזו התרעשה ברגשה, ונדבקה

דביתהא, ובביראי, ובבתי כסאי. ועל דא בר נש, דאשתכח בפתחא דביתהא שמא קדישא שדי בכתרין עלאין, פלהו ערקאן ואתרחקו מניה, הדא הוא דכתיב, (תהלים צא) ונגע לא יקרב באהלך. מאי ונגע לא יקרב. אלין נגעי בני אדם.

והאנא, בשעתא דנחת אדם בדיוקנא עלאה, בדיוקנא קדישא, וחמו ליה עלאי ותתאי, פלהו קריבו גביה, ואמלכוהו על האי עלמא. בתר דאתא חויא על חנה, ואטיל בה זוהמא, לבתר אולידת קין. מתמן (ס"א נתיחסו) נתחייבו כל דרין חייבין דעלמא. ומדורא דשדין ורוחין, מתמן אשתכחו, ומסטרואי. ובגיגי פה כל רוחין ושדין, פלגותא אית בהו מבני נשא דלתתא, ופלגותא ממלאכי עלאי דלעילא. וכן פד אתיילידו מאדם אינון אחרנין, פלהו אשתכחו כהאי גוונא, פלגו מתתאי, ופלגו מעלאי.

בתר דאתיילידו מאדם, (ס"א אהדרו ליה קצת מאינון רוחין דנפקו מתאובתיה בחלמא) אוליד מאינון רוחי בנתו, דדמן לשפירו דעלאי, ולשפירו דתתאי. ועל דא כתיב, (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם פי טובות הנה וגו', וטען פלא בתרייהו. וחד דכורא אשתכח, דאתא לעלמא מרוחיה דסטרא דקין, וקרון ליה תובל קין. וחדא נוקבא נפקת עמיה, והו ברין טעאן בתראה, ואתקרי נעמ"ה. מינה נפקו רוחין ושדין אחרנין. ואינון תליין באוירא, ואודעין מלין לאינון אחרנין דשכיחין לתתא.

ודא תובל קין, אפיק זייגי קטולא לעלמא, ודא נעמה אתרגישת בריגשהא, ואתדפקת בסטרהא. ועד כען קיימא,

בצדקה. ועד עכשו היא קימת, ומדורה בין שאון הים הגדול, ויוצאת וצוחקת עם בני אדם, ומתחממת מהם בחלום באותה השוקה של אדם, ונדבקת בו. תשוקה היא נוטלת, ולא יותר. ומאותה תשוקה היא מתעברת, ומוציאה מינים אחרים לעולם. והבנים הללו שמולידה מבני אדם נמצאים כנגד נקבות בני האדם, ומתעברות מהם ומולידות רוחות, וכלם הולכים אל לילית הראשונה, והיא מגדלת אותם. והיא יוצאת לעולם ורוצה תינוקותיה. ורואה תינוקות של בני אדם ונדבקת להם להרג אותם, ולהשאב לרוחות תינוקות בני האדם, והולכת עם אותה הרוח (תינוק), ומזדמנים שם שלש רוחות קדושות, וטסים לפניה, ונוטלים ממנה אותה הרוח (תינוק), ומניחים אותה לפני הקדוש ברוך הוא, ושם נחקקים (לומדים) לפניו.

משום כך התורה מזכירה את בני האדם, והתקדשותם והייתם קדושים, ודאי. אם נמצא אדם קדוש, לא פוחד ממנה, שאז מזמין הקדוש ברוך הוא את אותם שלשת המלאכים הקדושים שאמרנו, ושומרים את אותו התינוק, והיא לא יכולה להרע לו. זהו שכתוב לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. מה הטעם לא תאנה אליך רעה? משום שכי מלאכיו יצוה לך. וכתוב פי כי חשק ואפלטוהו. שאם אדם לא נמצא קדוש, ושולף רוח מצד הטמאה, אזי היא באה וצוחקת עם אותו תינוק. ואם היא הורגת אותו, היא נשאבת לאותה הרוח ולא זזה ממנה לעולמים. ואם תאמר, אותם האחרים שהרגה אותם והזדמנו לפניה הם אותם שלשה קדושים, ונוטלים ממנה אותה

ומדורה בין ריגשי ימא רבא, ונפקת וחיבת בכני נשא, ואתחממת מנייהו בחלמא, בההוא תיאובתא דבר נש, ואתדבקת ביה. תיאובתא נטלת ולא יתיר. ומההוא תיאובתא אתעברת, ואפיקת זינין אחרנין לעלמא.

ואלין בנין דאלידת מבני נשא, משתפחין לקבלי נוקבי בני נשא, ומתעברין מנייהו, ואולידין רוחין, וכלהו אזלין ללילית קדמיתא, והיא מגדלת לון. והיא נפקת לעלמא, ובעיא (דף ע"ד ט"ז) רבייהא, וחת רבני בני נשא, ואתדבקת בהו, לקטלא להו, ולאשתאבא ברוחייהו דרבני בני נשא והיא אזלת בההוא רוחא (נ"א רביא), ואזדמנן תמן תלת רוחין קדישין, וטאסין קמה, ונטלין ההוא רוחא (נ"א רביא) מנה, ומניחין ליה קמי קדשא בריה הוא, ותמן מתגלפי (ס"א מהאלפי) קמיה.

בניי פך אורייתא אזהרת להו לבני נשא, והתקדשתם והייתם קדושים ודאי. אי אשתכח בר נש קדישא, לא מסתפי מינה, דכדין זמין קדשא בריה הוא לאלין תלת מלאכין קדישין דאמרן, ונטרין ליה לההוא רביא, והיא לא יכלא לאבאשא ליה, הדא הוא דכתיב, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. מאי טעמא לא תאנה אליך רעה. בגין פי מלאכיו יצוה לך, וכתיב (תהלים צ) פי כי חשק ואפלטוהו.

דאי בר נש לא אשתכח קדישא, ואשליף רוחא מסטרא דמסאבא, כדין היא אתיא וחיבת ביה בההוא רביא. ואי קטילת ליה, אשתאבת בההוא רוחא, ולא תעדי מגיה לעלמין. ואי תימא אינון אחרנין, דקטילת לון, ואזדמנו קמה אינון תלתא קדישין, ונטלין מנה ההוא אותם האחרים שהרגה אותם והזדמנו לפניה הם אותם שלשה קדושים, ונוטלים ממנה אותה

הרוח, הרי לא נמצאו בצד הטמאה, למה היא שולטת להרג אותם? אלא זה כשהאיש הזה אינו מתקדש, אבל לא מתפונן להטמא ולא נטמא, פי כף היא יכולה לשלט בגוף ולא ברוח.

ולפעמים נמצא שיוצאת נעמה לעולם להתחמם עם בני אדם, ונמצא אדם בקשר (בקשרו) של תשוקה עמה, ומתעורר משנתו, ואוחז באשתו ושוכב עמה, והרצון שלו באותה תשוקה שהיתה לו בחלומו, אז אותו הבן שמוליד בא מצדה של נעמה, שהרי בתשוקה שלה זה נמצא. כשיוצאת ליליית ורואה אותו, היא יודעת הדבר ונקשרת בו, ומגדלת אותו כמו האחרים בני נעמה, ונמצאת עמו זמנים רבים ולא הורגת אותו.

והו איש, שפכל לבנה ולבנה נחסר, ולא מתאיאשת ממנו לעולמים, שהרי בכל לבנה ולבנה כשהיא מתחדשת בעולם, ליליית יוצאת, ופוקדת על כל אלה שהיא מגדלת וצוחקת בהם, ואז אותו האיש פגום באותו זמן. אשריהם הצדיקים שמתקדשים בקדשת המלך, עליהם כתוב, (ישעיה טו) והנה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.

את הדברים הללו גלה שלמה המלך בספרו של אשמדאי המלך, ומצאנו בו אלה וארבע מאות וחמשה מיני טמאה שנטמאים בהם בני אדם. את זה גלה אשמדאי למלך שלמה.

אוי להם לבני אדם, שפכלם אטומים וסתומי עינים, ולא יודעים ולא שומעים ולא משגיחים איך הם עומדים בעולם. והנה עצה ורפואה

רוחא, הא לא בסטרא דמסאבא אשתכחו, אמאי שלטא לקטלא להו. אלא, האי כד בר נש לא אתקדש, אבל לא אתפונן לאסתאבא ולא אסתאב, בגין כף יכלא לשלטאה בגופא, ולא ברוחא.

וזמנין אשתכח דנפקת נעמה לעלמא, לאתחמא מבני נשא, ואשתכח בר נש בקשרא (נ"א בקשרו) דתיאובתא עמה, ואתער משנתיה, ואחיד באנתתיה, ושכיב עמה, ורעותא דיליה בההוא תיאובתא דהוה ליה בחלמיה, כדין ההוא בר דאוליד, מסטרא דנעמה קא אתיא, דהא בתיאובתא דילה אשתכח האי, כד נפקא ליליית וחקמת ליה, ידעת מלה, והיא אתקטרת ביה, ומגדלת ליה פאינון אחרנין בנוי דנעמ"ה, ואשתכחת עמיה זמנין סגיאין, ולא קטלא ליה.

האי הוא בר נש, דבכל סיהרא וסיהרא אתפגים, ולא אתיאשא מגייה לעלמין, דהא בכל סיהרא וסיהרא פד אתחדשא בעלמא, ליליית נפקא, ופקדא על פלהו דהיא מגדלת, וחייבא בהו, וכדין ההוא בר נש פגים בההוא זמנא, זפאין אינון צדיקיא, דמתקדשי בקדושה דמלפא, עלייהו כתיב (ישעיה טו) והנה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.

מלין אלין גלי שלמה מלפא, בספרא דאשמדאי מלפא, ואשפחנא ביה אלה וארבע מאה וחמש זיני מסאבותא, דמסתאבי בהו בני נשא. דגלי דא אשמדאי לשלמה מלפא.

ווי להו לבני נשא, דכלהו אטימין וסתימין עיינין, ולא ידעין, ולא שמעין, ולא משגיחין, הוה קיימין בעלמא. והא עיטא ואסוותא קמיהו, ולא מסתפלין. דהא לא יכלין בני נשא לאשתזבא,

ואסוותא קמיהו, ולא מסתפלין. דהא לא יכלין בני נשא לאשתזבא,

לפניהם, ואינם מסתכלים. שהרי אין אנשים יכולים להנצל אלא בעצה של התורה, שפתוב (דברים) כי יהיה בך איש אשר לא טהור מקרה לילה. אשר לא יהיה טהור דוקא, מקרה לילה דוקא, והרי בארנו את הדברים בעצת התורה הקדושה. שפך פתוב בתורה הקדושה, והתקדשתם והייתם קדשים פי אני ה' אלהיכם.

למדנו, אחר שהסתלקו קין והבל, חזר אדם לאשתו, והתלבש ברוח אחרת, והוליד את שתי בנות, ומפאן התייחסו דורות הצדיקים בעולם, והגדיל הקדוש ברוך הוא את החסד בעולם, ולכל אחד נולדה עמו נקבה, שיתישב העולם כמו שלמעלה. והרי פרשה החברים בסתם משנה, שפתוב ואיש אשר קח את אחותו פת אביו או בת אמו וגו', חסד הוא. חסד הוא ודאי. ואחר ששרה החסד, יצאו גזעים ושרשים מתחת למעלה, ונפרדו הענפים, והקרוב התרחק. אז גדל הענף ובה להתחבר בזווג אחד עם האילן. זה בראשונה, וזה בסתור העולם, משום שפתוב (תהלים פב) אמרתי עולם חסד יבנה. אבל מפאן והלאה, אנשים שימצאו בו - ונכרתו לעיני בני עמם.

למדנו, ערות אחות אביך, כמו שנתגלה בנסתר. פתוב (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם וגו'. אשרי חלקם של הצדיקים שיוצעים דרכי הקדוש ברוך הוא והולכים בהם ונודעים אליהם. אשרי חלקם.

למדנו, התעברת ה' עליונה באהבה וחביבות שאין נפרד ממנה יו"ד לעולמים. התעברת והוציאה וא"ו, אחר כך עמד לפניה והיניקה אותו, וזו (דוד בועלם)

אלא בעיטא דאורייתא. דכתיב, (דברים כג) פי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה. אשר לא יהיה טהור דייקא, מקרה לילה דייקא, והא אוקימנא מלי, בעיטא דאורייתא קדישא. דהכי כתיב באורייתא קדישא, והתקדשתם והייתם קדושים פי אני יי' אלהיכם.

תאנא, בתר דאסתלקו קין והבל, אתהדר אדם לאנתתיה, ואתלבש ברוחא אחרא, ואוליד לשת. מפאן אתייחסו דרי דצדיקייא בעלמא. ואסגי קדשא בריך הוא חסד בעלמא, ובכל חד אתיילידת נוקבא עמיה, לאתיישבא עלמא כגוונא דלעילא. והא אוקמוה חברייא בסתימאה דמתניתין, דכתיב, (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחותו פת אביו או בת אמו וגו', חסד הוא. חסד הוא ודאי, ובתר דשארי חסד, גזעין ושרשין נפקין מתחות לעילא, ואתפרשן ענפין, וקריב אתרחק. כדין ענפא אסגי, ואתי לאתחברא בזווגא חד באילנא. האי בקדמיתא, האי בסתימא דעלמא. בגין דכתיב, (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה. אבל מפאן ולהלאה בני נשא דישתכחון ביה, ונכרתו לעיני בני עמם. (דף ע"ז ע"ב).

תאנא ערות אחות אביך, פמה דאתגלייא בסתימא. פתיב, (הושע יד) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו', זפאה חולקיהון דצדיקייא, דידיעי ארחוי דקודשא בריך הוא, ואזלין בהו, ואשתמודען גפניהו. זפאה חולקיהון.

תאנא, אתעברת ה"א עלאה ברחימותא וחביבותא דלא מתפרש מנה יו"ד לעלמין. אתעברת ואפיקת וא"ו, לבתר קאים קמה, וננקה ליה. ודא (נ"א ודאין בעלמא) וא"ו כד

הוא"ו כְּשִׁינְאָה, בַּת זִוְגוֹ יִצְאָה עִמּוֹ. בַּא הַחֶסֶד וְהַתְּעוּרָר אֵלָיו, וְהַפְּרִיד אוֹתָם, וְיִצְאוּ גְזֵעִים מִתַּחַת לַמַּעֲלָה, וְהַתְּפַשְׁטוּ עֲנָפִים וְהַתְּרַבּוּ, וְנִעְשְׂתָה ה"א תַּחְתּוֹנָה. וְהַתְּרַבְּתָה בַּעֲנַפֶּיהָ לַמַּעֲלָה לַמַּעֲלָה, עַד שֶׁהִזְדוּגָה בְּאֵילָן הָעֲלִיּוֹן, וְהַתְּחַבְּרוּ וְא"ו עִם ה"א. מִי גֵרָם לָהֶם? חֶסֶד הוּא. חֶסֶד

הוא ודאי. שְׁחַבְּרָם כְּאֶחָד. יו"ד עִם ה"א עֲלִיּוֹנָה, אֵין תְּלוּי חֲבוּרָן בַּחֶסֶד, אֶלָּא חֲבוּרָן תְּלוּי בַּמַּזְל, וְחֲבִיבוּתָן, שְׁלֵא נִפְרְדוֹת לְעוֹלָמִים. יו"ד נִקְשְׂרַת לַה"א, וְה"א נִקְשְׂרַת לְא"ו, וְא"ו נִקְשְׂרַת בְּה"א, וְה"א נִקְשְׂרַת בְּכָל. וְהַכֹּל הוּא קֶשֶׁר אֶחָד וְדָבָר אֶחָד. לֹא נִפְרְדוֹת זֶה מִזֶּה לְעוֹלָמִים. כִּיכֹּל מִי שְׁגוּרָם אֶת הַפְּרוּד, כְּאֵלוֹ חֲרִיב עֲלֵמָא, וְאֶקְרִי עֲרִייתָא עֲרוֹת הַכֹּל.

וְלַעֲתִיד לְבַא עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשִּׁיב שְׂכִינָה לְמִקְוָמָה, וְשִׁמְצָא הַכֹּל בְּזוּוּג אֶחָד, שְׁכַתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד וְגו'. וְאִם תֹּאמַר, עַכְשָׁו אֵינוֹ אֶחָד? לֹא, שְׁהָרִי עַכְשָׁו הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם גָּרְמוּ שְׁלֵא יִמְצָא אֶחָד, שְׁהָרִי הַגְּבִירָה הַתְּרַחֲקָה מִן הַמַּלְאָךְ, וְלֹא נִמְצְאוּ בְּזוּוּג. הָאִם הָעֲלִיּוֹנָה הַתְּרַחֲקָה מִהַמַּלְאָךְ וְלֹא מִיְנִיקָה אוֹתוֹ.

כִּי מַלְאָךְ בְּלִי גְבִירָה לֹא מִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו עִמָּה (שֶׁל הָאִם) כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהַתְּחַבְּרָ עִם הַגְּבִירָה, שְׁעֵטְרָה אוֹתוֹ בְּכִמְהָ עֵטְרוֹת, בְּכִמְהָ זֵהָרִים בְּעֵטְרוֹת קְדוּשׁוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, שְׁכַתוּב (שיר א) צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְאָךְ שְׁלֵמָה וְגו', שֶׁהִזְדוּגָה עִם הַגְּבִירָה, אִז עֵטְרָה אוֹתוֹ הָאִם הָעֲלִיּוֹנָה כְּרֵאוּי. וְכַעַת שְׁאֵין נִמְצָא הַמַּלְאָךְ עִם הַגְּבִירָה, אִזִּי הָאִם הָעֲלִיּוֹנָה נוֹטֶלֶת אֶת כְּתָרָה (עֵטְרָתָה) וּמוֹנַעַת

נִפְקָא, בַּת זִוְגוֹ נִפְקָא עִמָּיה. אֶתִּיא חֶסֶד אֶתְעַר גְּבִיָה, וּפְרִישׁ לוֹן, וְנִפְקוּ גְזֵעִין מִתַּחַת לְעֵילָא, וְאֶתְפַּשְׁטוּ עֲנָפִין, וְאֶסְגִּיאוּ, וְאֶתְעַבְּדַת ה"א תַּתָּא. וְאֶתְרַבִּיאַת בַּעֲנַפָּהָ לְעֵילָא לְעֵילָא, עַד דְּאִזְדוּגַת בְּאֵילָנָא עֲלָא, וְאֶתְחַבְּרוּ וְא"ו עִם ה"א, מָאן גָּרִים לוֹן. חֶסֶד הוּא. חֶסֶד הוּא וְדָאִי. דְּחַבְּר לוֹן כְּחָדָא.

יו"ד עִם ה"א עֲלָא. לֹא תְלִיא חֲבוּרָא דְלַהוֹן בַּחֶסֶד, אֶלָּא בַּמַּזְלָא תְלִיא חֲבוּרָא דְלַהוֹן, וְחֲבִיבוּתָא דְלַהוֹן, דְּלֹא מִתְפַּרְשֵׁן לְעֲלָמִין. יו"ד אֶתְקַשֵּׁר בְּה"א, וְה"א אֶתְקַשֵּׁר בְּא"ו, וְא"ו אֶתְקַשֵּׁר בְּה"א, וְה"א אֶתְקַשֵּׁר בְּכָלָא. וְכָלָא חֵד קְשׁוּרָא הוּא, וְחֵד מְלָה. לֹא אֶתְפַּרְשׁוּ דָא מִן דָּא לְעֲלָמִין. כִּיכֹּל, מָאן דְּגָרִים פְּרוּדָא, כְּאֵלוֹ חֲרִיב עֲלֵמָא, וְאֶקְרִי עֲרִייתָא דְכָלָא.

וְלִזְמַנָּא דְאֶתִי, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֶתְבָּא שְׂכִינְתָא לְאֶתְרָהָא, וְלֹא שְׁתַּפְּחָא כְּלָא בְּזוּוּגָא חֵד דְכְּתִיב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי' אֶחָד וְגו'. וְאִי תִימָא הַשְׁתָּא לָאו הוּא אֶחָד. לֹא, דְהָא הַשְׁתָּא חֲיִיבִי עֲלֵמָא גְרָמוּ, דְלֹא אֶשְׁתַּכַּח חֵד. דְהָא מְטְרוּנִיתָא אֶתְרַחֲקַת מִן מַלְפָּא, וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִי בְּזוּוּגָא. אִמָּא עֲלָאָה אֶתְרַחֲקַת מִן מַלְפָּא וְלֹא יִנְקָא לִיהָ.

בְּגִין דְּמַלְפָּא בְּלֹא מְטְרוּנִיתָא, לֹא מִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹי עִמָּה (ס"א דִּאִמָּא), כְּמָה בְּקַדְמִיתָא כַּד אֶתְחַבְּר בְּמְטְרוּנִיתָא, דְּעֵטְרָא לִיהָ, בְּכִמְהָ עֵטְרִין, בְּכִמְהָ זֵהִירִין בְּעֵטְרִין קְדִישִׁין עֲלָאִין. דְכְּתִיב, (שיר השירים ג) צְאֵנָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְאָךְ שְׁלֵמָה וְגו', דְּאִזְדוּגָה בְּמְטְרוּנִיתָא, כְּדִין עֵטְרָא לִיהָ אִימָא עֲלָאָה כְּדָקָא יֵאוֹת. וְהַשְׁתָּא דְלֹא אֶשְׁתַּכַּח מַלְפָּא בְּמְטְרוּנִיתָא, כְּדִין אִימָא עֲלָאָה נֹטֶלֶת כְּתָרָה (נ"א עֵטְרָתָה) וּמוֹנַעַת מִגְּבִיָה

ממנו את מעינות הנחלים, ולא נמצא בקשר אחד. כביכול אינו בנמצא אחד.

ובזמן שתשוב הגבירה למקום היכלה והמלך יזדווג עמה בזווג אחד, אז יתחבר הכל כאחד בלי פרוד. ועל זה כתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ביום ההוא, בזמן שתשוב הגבירה להיכל, אז הכל ימצא אחד בלי פרוד. ואז - (עובדיה א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפט וגו'. שלמדנו, אמר רבי שמעון, לא תפגס הגבירה בשמחה להיכלו עד שתדון מלכות עשו ותקח ממנו נקמות שגרמה כל זה. אחר כך תזדווג עם המלך ותהיה שמחה שלמה. זהו שכתוב ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו - בראשונה, ואחר כך - והיתה לה' המלוכה. מי המלוכה? זו הגבירה. זהו שכתוב והיתה לה' המלוכה. ואחר שיזדווגו כאחד מה כתוב? והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

ערות אחי אביך לא תגלה, שנה רבי יהודה - זהו ישראל למטה. ואחות אמן - זו ירושלים שלמטה. בחטאים הללו יגלו ישראל לבין העמים ותחרב ירושלים למטה. ועל זה שנינו, אהבת הקדוש ברוך הוא שקרא לישראל אחים, שנאמר (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא וגו'. (ובארנו הדברים, ושם (דברים שם) בת בנה ובת בתה. ואף על גב שהם בנגלה ובנסתר וכן אחריו. שהרי העולם צריך להם, והם ישוב העולם, כמו שכתוב (משלי כז) רעך ורע אביך) וזה סוד הדבר. שאמר רבי שמעון.

אמר רבי יהודה, אם אחי, למה רעי? ואם רעי, למה אחי? אלא

מבועי דנחלין, ולא אשתכח בקשורא חד. כביכול לא אשתכח חד.

ובזמנא דתיתוב מטרוניתא לאתר היכלא, ומלפא יזדווג עמה בזווגא חד. פדין, יתחבר פלא פחדא, בלא פרודא, ועל דא כתיב, ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ביום ההוא: בזמנא דיתוב מטרוניתא להיכלא, פדין פלא אשתכח חד בלא פרודא. וכדין (עובדיה א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפט וגו'.

דתנא, אמר רבי שמעון, לא תיעול מטרוניתא בחדוותא בהיכליה עד דיתדן מלכותא דעשו, ותיסב מניה נוקמין דגרמא כל האי. לבתר תזדווג במלפא, ויהא חדו שלים, הדא הוא דכתיב, ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו בקדמיתא, ולבתר והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה, דא מטרוניתא. הדא הוא דכתיב, והיתה ליי' המלוכה. ולבתר דיזדווגן פחדא, מה כתיב. והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

ערות אחי אביך לא תגלה. (ויקרא ח"י) תאני רבי יהודה, דא ישראל לתתא. ואחות אמן: דא ירושלים דלתתא. דבחובין אלין, יגלון ישראל ביני עממייא, ויתחריב ירושלים לתתא. ועל דא תנינן, רחימותא דקודשא בריה הוא דקרא לישראל אחים, שנאמר (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא וגו'. (ואוקימנא מילין ותמן (ס"א מילי תמן) בת בנה ובת בתה. ואף על גב דאינון באתנגלייא ובאתתקטא וכן בתריה. דהא עלמא איצטרך לון, ואינון ישובא דעלמא כמה דכתיב (משלי כ"ז) רעך ורע אביך) והאי רזא דמלה. דאמר רבי שמעון.

אמר רבי יהודה, אי אחי למה רעי, ואי רעי למה אחי. אלא תאנא, ההוא

למדנו, אותו דבר שלא סר לעולמים נקרא רע, כמו שנאמר רעף ורע אביך אל תעזוב. וזהו סוד הדבר שאמר רבי שמעון, האם העלינוה נקראת רעיה, פי לא וזה אהבת האב ממנה לעולמים. והאם התחתונה נקראת פלה, ונקראת אחות, כמו שבארנו (שיר ח) אחות לנו קטנה. והינו סתם משנה שלנו, שכתוב כאן ערות אחותך בת אביך או בת אמה. פיון שאמר בת אביך, מה זה או בת אמה? אלא, אם היא נמצאת מצד האב, נקראת חכמה. ואם מצד האם, נקראת בינה. ועל כל פנים, בין כך ובין כך, היא נמצאת מהאב והאם. שהרי יו"ד אינה וזה מה לעולמים. וזהו סוד הדבר, מולדת בית - מצד האב. או מולדת חוץ - מצד האם.

רבי אבא אמר, (משלי כד) בחכמה יבנה בית. מי הבית שנובנה בחכמה? הוי אומר זה הנהר שיוצא מעדן. משום כך מולדת בית או מולדת חוץ, כשצאה מו', כמו שכתוב (בראשית ב) עצם מעצמי ובשר מבשרי. וכתוב ויקח אחת מצלעותיו, וזהו מולדת חוץ, ממקום של זעיר אנפין נמצא, כמו שנתבאר.

וע"ז אמר רבי יהודה, ישראל לקודשא ברוך הוא, שלא סרה אהבתם לעולמים. ירושלים שלמטה נקראת אחות אמה, כמו שכתוב (תהלים קכב) ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדו וגו'. מה זה שחברה לה יחדו? פדי שיזדווג עמה המלך משה צדדים, בכל צדדי המלך, בדרגת הצדיק, וכל פתרי המלך שכלולים בו. והינו שחברה לה יחדו.

מלה דלא אתעדי לעלמין, אקרי רע, כמה דאת אמר רעף ורע אביך אל תעזוב. והאי רזא דמלה דאמר רבי שמעון, אימא עלאה, רעיא אקרי, בגין דלא אתעדי רחמיותא דאבא מנה (דף ע"ח ע"א) לעלמין. ואימא תתאה כלה אקרי, ואקרי אחות, כמה דאוקימנא (שיר השירים ח) אחות לנו קטנה.

והיינו סתם מתניתא דילן, דכתיב הכא, ערות אחותך בת אביך או בת אמה, פיון דאמר בת אביך, מאי או בת אמה. אלא, אי מסטרא דאבא אשתכחת, חכמה אתקרי. ואי מסטרא דאימא, בינה אתקרי. ועל כל פנים בין האי ובין האי, מאימא ואבא אשתכחת. דהא יו"ד לא אתעדי מן ה' לעלמין. ודא הוא רזא דמלה, מולדת בית: מסטרא דאבא. או מולדת חוץ: מסטרא דאימא.

רבי אבא אמר, (משלי כד) בחכמה יבנה בית, מאן הוא בית דאתבני בחכמה. הוי אימא דא נהר דנפיק מעדן, בגיגי כך מולדת בית. או מולדת חוץ. פד נפקת מן ו', כמה דכתיב, (בראשית ב) עצם מעצמי ובשר מבשרי. וכתוב (בראשית ב) ויקח אחת מצלעותיו, ודא הוא מולדת חוץ, מאתר דזעיר אנפין אשתכח, כמה דאתמר.

וע"ז אמר רבי יהודה, ישראל אחין אקרין לקודשא ברוך הוא, דלא אעדי רחמיותא דלהון לעלמין. ירושלים דלתתא אחות אמה אתקרי, כמה דכתיב, ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדו וגו'. מאי שחברה לה יחדו. בגין דאזדווג בה מלפא משית סטרין, בכל סטרי מלפא, בדרגא דצדיק, וכל פתרי מלפא כלילן ביה. והיינו שחברה לה יחדו.

ה"א פלולה ביו"ד, ממנו יוצאת, אז מעטרים את האבות. נפתחת ה"א בנחלים שלה, ומעטרת את ראש הו', ששם שרונים האבות. ו' כוללת שש אותיות, ואת כלם כוללת יו"ד. יו"ד נחלקת בגלופיה, ועולה להתעטר בשפתים עשרה אותיות אחרות, ממנו יוצאות עשר אמירות בגלופים שלו, וכלם שבילים של הדרף העליונה, (של דרכי התורה) הנכבדה מהכל. אזי ה"א אחרת נכללת מכלם, חקוקה מצד מתיח (מתמידת) טמיר להוליד למטה.

נחקקו (נחלקו) כלם בארבעים ושפתים אותיות, ואת כלם פרשנו במשנתנו, וכלם עולים לראש המלה.

שבע שבתות שלמות מתפרשות בשבעים אותיות. שבעים ושפתים עליו, והן עלו באות ו' (י"ד), ושמות בפרשת ויהי בשלח פרעה בפסוק ויסע ויבא ויט. כשהשכינה נוטלת ושבעה ושומים נרשמו בה, מתעלות שבע מנהג במעשים ושומים. למדנו שהתעלו האותיות ברשמים ידועים ודרכים סתומות, פרט לצדיקי אמת, עמודי העולם.

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר, בא ראה, עשרים ושפתים האותיות שחקוקות בתורה, פלן מתפרשות (מאלו) בעשר האמירות הללו, כל אמירה ואמירה מאותן העשר, שהן כתרי המלה, פלן חקוקות באותיות ידועות (אחרות). משום כך השם הקדוש מתכסה באותיות אחרות, וכל אמירה מלה לאמירה יותר עליונה את אותיותיה, משום שנקללות זו עם זו. ולכן את השם הקדוש חקקנו אותו באותיות אחרות, משום שהתכסו זו בזו וזו בזו, עד שפלן נקשרות כאחת.

ה"א פליל ביו"ד, מניה נפקת, פדין מעטרין לאבקה. אתפתחת ה"א בנחלוי, ואעטר לרישא דו', דתמן שריין אבקה.

ו' פליל שית אתוון, וכלהו כליל יו"ד. י' אתגליף בגלופוי, וסליק לאתעטרא בתריסר אתוון אתרנין, מניה נפקו עשר אמירן בגלופוי, וכלהו שבילין דאורחא עלאה, (ס"א דאורחן דאורייתא) יקרא דכלא. פדין ה"א אתרא אתפלילת מן פלהו, גליפא מסטרא מתיחא (ס"א מתיחא) טמירא, לאולדא לתתא.

אתגריפו (ס"א אתפליגו) פלהו בארבעין ותריין אתוון, וכלהו פרישנא במתניתא דידן, וכלהו סלקן ברישא דמלכא.

שבע שבתין שלימין, מתפרשין בשבעין אתוון. שבעין ותריין אסתלקו, ואסתלקו באות ו' (ס"א יו"ד), רשימן בפ' ויהי בשלח פרעה בקרא ויסע ויבא ויט. פד נוטלת שכינתא, ושבעה רשימין אתרשימו ביה, שבעה אסתלקו (דף ע"ח ע"ב) מניה, בעובדין רשימין. תאנא, אסתלקו אתוון ברשימין ידיען, וארחין סתימין, בר לזכאי קשוט, סמכי עלמא.

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר, תא חזי, הגי עשרין ותריין אתוון דגליפין באורייתא, פלהו מתפרשן בהגי (נ"א מאלין) עשר אמירן. כל אמירה ואמירה מאלין עשר, דאינון פתרי מלכא כלהו גליפין באתוון ידיען (ד"א אתרנין), בגיני כך שמה קדישא אתכפטיא באתוון אתרנין, וכל אמירה, אוזיף לאמירה עלאה מנה אתווי, בגין דאתפליל האי בהאי. ועל דא שמה קדישא, גליפנא ליה באתוון אתרנין, בגין דאתכפטיין דא בדא, ודא בדא, עד דמתקשרן פלהו כחדא.

ומי שרוצה לדעת את צרופי השמות הקדושים, שידע את אותן האותיות הרשומות בכל כתר וכתר, ואז ידע ויתקיים בכל והרי חקקנו אותם בכל אותן האותיות שרשומות וידועות בכל כתר וכתר מהספר העליון של שלמה. וכך עלה בנינו, והחברים חקקו אותם, (ולחברים ג'ינו אותם) ויפה הוא. שהרי כל כתר וכתר מלוה לחברו את אותיותיו, כמו שבארנו, ולפעמים שלא צריך אלא באותיות אותם שרשומים בו. וכלם ידועים לחברים, והרי בארנו אותם.

אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם ומגלה להם סודות עליונים של שמו הקדוש, שלא גלה לעליונים קדושים, ועל זה יכל משה להתעטר בין קדושים, וכלם לא יכלו להתקרב אליו, כאש יוקדת וגחלי אש. שאם לא כן, מי היה לו למשה לעמד ביניהם? אלא אשרי חלקו של משה, שהרי כשהתחיל לדבר עמו הקדוש ברוך הוא, רצה לדעת את שמו הקדוש (שמותיו הקדושים), נסתר ונגלה, בכל אחד ואחד פראוי, ואז נדבק וידע יותר מכל בני העולם.

בא ראה, בפעם שעלה משה לתוף הענן הנכבד, נכנס לבין קדושים. פגע בו מלאך אחד בשלהבות אש, בעינים לוחטות, וכנפיו שורפות. רצה לשאף אותו לתוכו. ושם אותו מלאך גבריאל (גוריא"ל) (גורנא"ל). אז הזכיר משה שם קדוש אחד שהיה חקוק עם שתיים עשרה אותיות, והודיעו והתרגש, עד שעלה משה ביניהם, וכן לכל אחד ואחד. אשרי חלקו, והרי בארנו את הדברים.

ומאן דבעי למנדע צרופי שמחן קדישין, לינדע אינון אתוון דרשימין בכל כתר וכתרא, וכדין לינדע ויתקיים בכלא. והא גליפנא לון, בכל אינון אתוון דרשימין וידיען בכל כתר וכתרא, מספרא עלאה דשלמה. והכי סליק פידן, וחבריאי גליפין לון, (ס"א ולחבריאי גליפין לון) ושפיר הוא, דהא כל כתר וכתרא אוזיף לחבריה אתווי, פמה דאוקימנא, ולזמנין דלא אצטריף אלא, באתווי אינון דרשימין ביה. וכלהו ידיען לגבי חבריאי והא אוקימנא לון.

זבאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי, דקודשא בריך הוא בעי ביקריהון, ומגלי להון רזין עלאין דשמייה קדישא, דלא גלי לעלאין קדישין, ועל דא יכיל משה, לאתעטרא בניי קדישין, וכלהו לא יכלי למקרב בהדיה, פנורא יקידתא, וגומרי דאשא. דאי לאו הכי, מאן הוה ליה למשה, למיקם בינייהו. אלא זכאה חולקא דמשה, דהא כד שארי למלא עמיה קדשא בריך הוא, בעא למנדע שמייה קדישא (ס"א שמוי קדישין), סתים וגליא, בכל חד וחד פדקא חזי, וכדין אדפק וידע יתיר מפל בני עלמא.

תא חזי, בשעתא דסליק משה גו עננא יקירא, עאל ביני קדישין. פגע ביה חד מלאכא בשלהובי נורא, בעינין מלהטן, וגדפוי מוקדן, בעא לשאפא ליה בגווייה. וההוא מלאכא גבריאל (ס"א גוריא"ל) (ס"א גורנא"ל) שמייה, פדין אדפר משה חד שמא קדישא. דהוה גליף בתריסר אתוון, ואזדעזע ואתרגש, עד דסליק משה בינייהו. וכן לכל חד וחד, זכאה חולקיה והא אוקימנא מלי.

עֲרוֹת אִשָּׁה, וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה. לְמַדְנֵנוּ, בְּתַקּוּנֵי הַגְּבוּרָה בְּאַרְנוֹ אֶת הַעֲרִיּוֹת הַלְלוּ, אִף עַל גַּב שֵׁהֶם (עֲרִיּוֹת הֵם) בְּנִגְלָה וּבִנְסֻתָּר, וְשֵׁם בַּת בְּנֵה וּבַת בִּתָּהּ. שֶׁהָרִי הָעוֹלָם צָרִיף אוֹתָם, וְהֵם יִשׁוּבוּ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וּמִי שֶׁמְגַלֶּה עֲרוֹה אַחַת מֵהֶן, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, שֶׁהָרִי גֹלָה בְּשִׁבִיל זֶה עֲרִיּוֹת אַחֲרוֹת.

וְלְמַדְנֵנוּ, הַדְּבוּר הָאֲחֵרוֹן שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה - (שְׁמוֹת ט) לֹא תַחֲמֹד אֶשֶׁת רֵעֶךָ, כִּי זֶהוּ הַכֶּלֶל שֶׁל כָּלֶם. וּמִי שֶׁחֹמֵד אִשָּׁה אַחֶרֶת כְּאִלוֹ עֵבֶר עַל כָּל הַתּוֹרָה. בְּרָם, אֵינן דְּבָר שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי תְּשׁוּבָה, וְכָל שֶׁפֶן אִם קָבֵל עָנְשׁוּ כְּמוֹ דְּוֹד הַמֶּלֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנִינֵנוּ, כָּל מִי שֶׁחֻטָּא וּפְרַשׁ מְאוֹתוֹ חֻטָּא, הַתְּשׁוּבָה מוֹעִילָה לוֹ יוֹתֵר. וְאִם לֹא, לֹא עוֹלָה בְּיָדוֹ תְּשׁוּבָה וְלֹא מוֹעִילָה לוֹ. אִם כֵּן, אִזְ אֵיךְ דְּוֹד לֹא פְרַשׁ מִבַּת שְׁבַע לְאַחַר מִכְּן? אָמַר לוֹ, בַּת שְׁבַע הִיְתָה שְׁלוֹ, וְאֵת שְׁלוֹ הוּא לָקַח, שֶׁהָרִי מַת בְּעֻלָּה.

שֶׁלְמַדְנֵנוּ, מְזַמְנֵת הִיְתָה בַת שְׁבַע לְדוֹד מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְמָה עָכַב אוֹתוֹ? שֶׁנִּשְׂא אֶת בִּתּוֹ שֶׁל שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ, וְאוֹתוֹ יוֹם נִשְׂא אוֹתָהּ אוֹרְיָה בְּרַחֲמִים, אִף עַל גַּב שֶׁלֹּא הִיְתָה שְׁלוֹ. אַחַר כֵּן בָּא דְּוֹד וְנִטַּל אֶת שְׁלוֹ. וְעַל שְׁדוֹד דְּחִיק אֶת הַשְּׁעָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַרְג אֶת אוֹרְיָה וְלַעֲשׂוֹת כֵּן, הִרַע לִפְנֵינוּ, וְהַעֲנִישׁ אֶת דְּוֹד, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַשִּׁיבָה לְדוֹד, לְקַיֵּם לוֹ אֶת הַמְּלָכוֹת הַקְּדוֹשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה. וְכִשְׁהַשְׁתַּוְּקָה, לְשִׁלּוֹ הַשְׁתַּוְּקָה. לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהוּ שֶׁפְּתוּב אֲנִי ה' - אֲנִי ה' עֲתִיד לִתֵּן שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים לְעֲתִיד לְבֹא. אֲנִי ה' עֲתִיד לְהַפְרֵע מִן הַרְשָׁעִים

עֲרוֹת אִשָּׁה, וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה. תָּאנָא, בְּתַקּוּנֵי מְטָרוֹנִיתָא אוֹקִימָנָא אֵלֶיךָ עֲרִיין, אִף עַל גַּב דְּאִינוּן (כ"א עֲרִיין אִינוּן) בְּאַתְגְּלִיָּא וּבִסְתִימָא, וְתַמְזָן בַּת בְּנֵה וּבַת בִּתָּהּ. דְּהָא עֲלָמָא אֶצְטְרִיף לֹון, וְאִינוּן יִשׁוּבָא דְעֲלָמָא, כְּמָה דְּאוֹקִימָנָא. וּמֵאֵן דְּגַלִּי חַד עֲרִייתָא מִנֵּיהּ, וְוִי לִיָּה, וְוִי לְנַפְשִׁיהּ, דְּהָא גַלִּי בְּגִין דָּא עֲרִיין אַחֲרֵינוּן.

וְתַנִּיא מְלָה בְּתַרְאָה דְעֶשֶׂר אֲמִירָן דְּאוֹרִייתָא, (שְׁמוֹת ט) לֹא תַחֲמֹד אֶשֶׁת רֵעֶךָ, בְּגִין דְּהָא כָּלְלָא דְכָלְהוּ. וּמֵאֵן דְּחֻמֵּיִד אֶתְתָּא אַחֲרָא, כְּאִלוֹ אֶעֱפֹר עַל אוֹרִייתָא כְּלָא. בְּרָם לֹא אִית מְלָה דְקִיִּימָא קָמִי תְּשׁוּבָה. וְכָל שֶׁפֶן אִי קָבִיל עוֹנְשִׁיהּ כְּדוֹד מְלָפָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תְּנִינֵן, כָּל מֵאֵן דְּחָב וְאֶתְפָּרַשׁ מֵהֵהוּא חוּבָא, תְּשׁוּבָה קָא מְעֻלִּיא לִיָּה טְפִי. וְאִי לָאו, לֹא סָלִיק בְּיַדִּיהּ תְּשׁוּבָה, וְלֹא מְעֻלִּיא לִיָּה. אִי הָכִי, דְּוֹד הִיךְ לֹא אֶתְפָּרַשׁ מִבַּת שְׁבַע לְבִתָּר. אָמַר לִיָּה, בַּת שְׁבַע דִּיִּדִיהּ הוֹת, וְדִיִּדִיהּ נָטִיל, דְּהָא מִית בְּעֻלָּה.

דְּתַנִּיא, אֲזַדְמַנַּת הוֹת בַּת שְׁבַע לְדוֹד, מִיּוֹמָא דְּאֶתְבְּרִי עֲלָמָא, וְמָה עָכָבָא לִיָּה. דְּנִטַּל בְּרִתִּיהּ דְּשְׂאוֹל מְלָפָא, וְהֵהוּא יוֹמָא נָטִיל לָהּ אוֹרְיָה בְּרַחֲמִי, אִף עַל גַּב דְּלֹא הוֹת דִּילִיָּה. לְבִתָּר אֶתָּא דוֹד, וְנָטִיל דִּילִיָּה, וְעַל דְּוֹד דְּחִיק שְׁעֵתָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַטְלָא לְאוֹרְיָה וְלְמַעֲבַד הָכִי, אֲבָאִישׁ קָמִיהּ, וְאַעֲנֵשׁ לִיָּה לְדוֹד, דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַתְבָּא לִיָּה לְדוֹד, לְקִיִּימָא לִיָּה מְלָכוֹתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. וְכַד תָּאב, לְדִיִּדִיהּ תָּאב.

תָּאנָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאִי דְכָתִיב אֲנִי יי'. אֲנִי יי': עֲתִיד לִיתֵן שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים לְעֲתִיד לְבֹא. אֲנִי יי' עֲתִיד לְהַפְרֵע מִן הַרְשָׁעִים לְעֲתִיד לְבֹא. אִינוּן דְּכָתִיב בְּהוּ (יִשְׁעִיָּה טו)

לְעֵתִיד לְבֵא, אוֹתָם שְׁפָתוֹב בְּהֵם
הַפְּשָׁעִים בִּי. פְּתוֹב אֲנִי ה', וְכְתוֹב
(דברים לב) אֲנִי אֲמִית וְאֲחִיָּה. אֶף עַל
פִּי שְׁאֲנִי בְּמִדַּת הַרְחָמִים,
הַרְשָׁעִים הוֹפְכִים אוֹתִי לְמִדַּת
הַדִּין. שְׁלֹמְדָנוּ, שֵׁם מְלֵא - ה'
אֱלֹהִים. זְכוּ - ה', וְאִם לֹא -
אֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
הַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה.
אֵיזָה פָּגָם? כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ פָּגָם
מִמֶּש, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

לְמַדְנֵנוּ, פְּתוֹב וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת
טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָה.
שְׁנָה רַבִּי יְהוּדָה, דוֹר שְׁרַבִּי
שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ,
כָּלֶם צְדִיקִים, חֲסִידִים, כָּלֶם הֵם
יֵרָאִי חֲטָא, וְשִׁכְנָה שׁוֹרָה
בִּינֵיהֶם, מַה שְּׂאִין כֵּן בְּדוֹרוֹת
אַחֲרֵים. מִשׁוּם כֵּן הַדְּבָרִים הִלְלוּ
מִתְפָּרְשִׁים וְלֹא נִטְמָנִים. בְּדוֹרוֹת
אַחֲרֵים לֹא כֵן, וְדְבָרִים שֶׁל סוּדוֹת
עֲלִיוֹנִים לֹא יְכוּלִים לְגִלּוֹת,
וְאוֹתָם שִׁיּוּדְעִים פּוֹחֲדִים.
שְׁפָאֲשֶׁר הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר
סוּד הַפְּסוּק הַזֶּה, עֵינֵי כָל
הַחֲבָרִים נִכְעָו דְּמַעוֹת, וְכָל
הַדְּבָרִים שְׁאָמַר הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם
גְּלוּיִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (במדבר יב) פֶּה
אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא
בְּחִידוֹת.

שְׂיוֹם אֶחָד שְׂאֵל רַבִּי יִיסָא, אָמַר,
בִּיעֵצָה שֶׁל אֲמַת (מדה) שִׁיעֵצָה מַעוֹף
שְׁשֵׁרוּי (שגורק) בְּאוּר, וְהִתְבַּקְּעָה
לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שְׁנַיִם עוֹלָם
מֵהֶם, וְאֶחָד מִתְנַמֵּף, וְאֶחָד רוֹבֵץ
בְּמַרְבֵּץ (מבועי המעוז) שֶׁל הַיָּם
הַגָּדוֹל. אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֲשִׂית
לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן קֹדֶשׁ חַל, שְׁהָרִי
כְּתוֹב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אָמַר
לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, טָרַם שֶׁתִּתְבַּקַּע
הַבִּיעָצָה, תִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְכֵן
הָיָה בְּאֶדְרָא שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן.

וְיֵאִירוֹ דְּבַרְיָה. אַחַר שֶׁנִּפְטַר רַבִּי

הַפּוֹשְׁעִים בִּי. פְּתִיב אֲנִי יי', וְכְתִיב (דברים לב) אֲנִי
אֲמִית וְאֲחִיָּה. אֶף עַל פִּי (דף ע"ט ע"א) שְׁאֲנִי בְּמִדַּת
הַרְחָמִים, הַרְשָׁעִים הוֹפְכִים אוֹתִי לְמִדַּת הַדִּין.
דְּתַנָּיָא, שֵׁם מְלֵא: יי' אֱלֹהִים. זְכוּ יי', וְאִי לֹא
אֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חִיָּיבִין עַבְדֵי
פְּגִימוֹתָא לְעִילָא. מָאִי פְּגִימוֹתָא. כְּמָה
דְּאוּקִימָנָא פְּגִימוֹתָא מִמֶּש, וְהָא אֲתַמַּר.

תַּאנָּא פְּתִיב וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב
לְגִלּוֹת עֲרוּתָה, תְּנִי רַבִּי יְהוּדָה, דְּרָא
דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי שְׂאִרִי בְּגִיָּה, כְּלָהּ
זְפִאִין, חֲסִידִין, כְּלָהּ דְּחֲלִי חֲטָאָה נִינְהוּ.
שְׁכִינְתָא שְׂרִיא בִּינֵיהוּ, מַה דְּלִית בֶּן בְּדַרְיָן
אַחַרְנִין. בְּגִינֵי כֵן מִילִין אֵינוֹן מִתְפָּרְשִׁין, וְלֹא
אַחַרְנִין. בְּדַרְיָן אַחַרְנִין לֹא הָכִי, וּמִלִין דְּרִזִּי
עֲלָאָה לֹא יְכָלִין לְגַלָּאָה, וְאֵינוֹן דִּידְעֵי מִסְתַּפּוּ.
דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן כַּד הָוָה אָמַר רִזָּא דְהָאִי קָרָא,
חֲבַרְיָא כְּלָהּ עֵינֵיהוֹן נִבְעִין דְּמַעִין, וְכְלָהּ
מִילִין דְּאָמַר הוּוּ בְּעֵינֵיהוּ גְלִיָּין, כְּמָה דְכְּתִיב,
(במדבר יב) פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא
בְּחִידוֹת.

דְּיוֹמָא חַד שְׂאִיל רַבִּי יִיסָא אָמַר, בִּיעָא
דְּקוּשְׁטָא (ס"א דְּקוּשְׁטָא), דְּנַפְקָא מַעוֹפָא
דְּשְׂרִיא (ס"א דְּשְׂרִיא) בְּנִנְרָא, וְאַתְבַּקַּע לְאַרְבַּע
סְטְרִין. תְּרִין סְלָקִין מִנֵּיהוּ, וְחַד מְאִיף, וְחַד
רַבִּיעַ בְּרַבִּיעָא (ס"א נְבִיעַ נְבִיעָא) דְּיִמָּא רַבָּא. אָמַר
רַבִּי אַבָּא, עַבְדַּת קַמִּיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, קֹדֶשׁ
חוּל, דְּהָא כְּתִיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אָמַר
לִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַד לֹא יִתְבַּקַּע בִּיעָא, תִּסְתַּלַּק
מַעְלָמָא. וְכֵן הָוָה בְּאֶדְרָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן.

תַּאנָּא, בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה אָמַר בַּר נֶשׁ
לְחַבְרִיָּה, פֶּתַח פִּיךָ וְיֵאִירוּ דְּבַרְיָה. בְּתַר

לְמַדְנֵנוּ, בִּימֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה אוֹמֵר אָדָם לְחַבְרוֹ: פֶּתַח פִּיךָ

דשכיב רבי שמעון, הווי אמרי (קהלת ה) אל תתן את פיד לחטיא את בשרף.

תניא אמר רבי שמעון, אי בני עלמא מסתפלן במה דכתיב באורייתא, לא ייתון לארגזא קמי מאריהון. תאנא, פד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא, ואל אשה בנדת טמאתה וגו', הכא כתיב (תהלים כה) סוד יי ליראיו, ובאדרא (ס"א ובהאי דרא) קדישא אתמר, הכא אצטריכנא לגלאה, דהא לאתר דא אסתלק.

דחנינן, בשעתא דחויא תקיפא דלעילא אתער, בגין חובי עלמא, שארי ואתחבר עם נוקבא, ואטיל בה זוהמא, אתפרש דכורא מינה, בגין דהא אסתאבת, ואתקריאת מסאבא, ולא אתחזי לדכורא למקרב בהדה, דווי אי אסתאב הוא בהדה, בזמנא דאיהי אסתאבת.

ותאנא, מאה ועשרין וחמש זיני מסאבותא נחתו לעלמא, דמתאחדן מסטרא דחויא תקיפא, ושבעה ועשרין רברבין מנייהו, מתאחדן בנוקבי, ואתדבקן בהו. ווי למאן דיקרב בהדה בההוא זמנא, דמאן דיקרב בהדה, אחזי פגימותא לעילא, דהא בחובא דא, אתער חויא תקיפא לעילא, ואשדי זוהמא באתר דלא אצטריף, ואתחבר בנוקבא, ואתרבי שעריה לדכורא, בנוקבא אסתאבת, ושערהא רבא, וטופרהא סגיאנו, וכדין דינין שריין לאתערא בעלמא, ויסתאבון פלא. הדא הוא דכתיב, (במדבר יט) פי את מקדש יי טמא, מקדש יי אסתאב, בחובייהו דבני נשא.

תאנא, מאי דכתיב, (בראשית א) ואיבה אשית בינך ובין האשה, ארבעה ועשרים זיני

שמעון, היו אומרים: (קהלת ה) אל תתן את פיד לחטיא את בשרף. למדנו, אמר רבי שמעון, אם בני העולם מסתפללים במה שכתוב בתורה, לא יבאו להרגיז לפני רבונם. למדנו, לשמתעוררים הדינים הקשים לרדת לעולם, ואל אשה בנדת טמאתה וגו'. כאן כתוב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו, ובאדרא (ובדור הזה) הקדושה נאמר, כאן הצטרכנו לגלות, שהרי למקום הזה הסתלק.

ששנינו, בשעה שהנחש התקף של מעלה התעורר בשביל חטאי בני האדם, התחיל להתחבר עם נקבה והטיל בה זחמה, נפרד ממנה הזכר, משום שהרי נטמאה ונקראת טמאה, ואין ראוי לזכר לקרב אליה. שאזי אם הוא נטמא עמה בזמן שהיא טמאה.

ולמדנו, מאה עשרים וחמשה מיני טמאה ירדו לעולם שצחוזים מצדו של הנחש החזק, ושבעה ועשרים גדולים מהם נאחזים בנקבות ונדבקים בהם. אזי למי שיקרב אליה באותו זמן, שמי שיקרב עמה, מראה פגם למעלה, שהרי בחטא הזה מתעורר הנחש הקשה למעלה ומטיל זחמה במקום שלא צריך, ומתחבר עם הנקבה, וגדלות שערותיו של הזכר, והנקבה נטמאת, ושערה גדול וצפרניה גדולות, ואז הדינים שורים להתעורר בעולם ונטמאים הפל. זהו שכתוב (במדבר יט) כי את מקדש ה' טמא, מקדש ה' נטמא בחטאי בני האדם.

למדנו, מה שכתוב (בראשית א) ואיבה אשית בינך ובין האשה, ארבעה ועשרים מיני טמאה הטיל הנחש בנקבה כשהתחבר

מסאבותא אטיל חויא בנוקבא, פד אתחבר עמה, פחושפן ואיבה, ועשרין

וְאַרְבַּע זִינִין (ס"א רי"ז) מִתְעַרְיִן לְעֵילָא, וְעֵשְׂרִין
 וְאַרְבַּע לְתַתָּא. וְשַׁעְרָא רַבָּא, וְטוּפְרִין סְגִיאוּ,
 וְכַדִּין דִּינִין מִתְעַרְיִן בְּכֻלָּא. וְתַאנָּא כַד בְּעַת
 אִתְתָּא לְאַתְדַכָּא, בַּעֲיָא לְסַפְרָא הֵהוּא שַׁעְרָא
 דְרַבֵּי בְיומָא דְאִיהִי מְסַאבָּא, וְלְסַפְרָא
 טוּפְרָהָא, וְכֹל הֵהוּא זוּהֶמָּא דִּי בַהוּן.

דְתַאנָּא בְרַזִּי דְמְסַאבוּתָא, זוּהֶמָּא דְטוּפְרִין,
 יִתְעַר זוּהֶמָּא אַחְרָא, וּבְגִינֵי כֹף, בַּעֲיִין
 גְּנִיזָא, וּמֵאן דְאַעְבֵּר לוֹן לְגַמְרִי, כְּאֵלוּ אִתְעַר
 חֶסֶד בְּעֵלְמָא. דְתַנִּיא לָא לְבַעֵי לִיהַּ לְאִינִישׁ
 לְמִיחָב דְיוֹכְרָנָא לְזִינִין בִּישִׁין. דְתַגְּנִין אֶלְף
 וְאַרְבַּע מָאָה וְחֲמֵשׁ זִינִין בִּישִׁין, מִתְאַחֲדִין
 בַּהֵהוּא זוּהֶמָּא, דְאַטִּיל חוּנָא תְקִיפָא, וְכֻלְהוּ
 מִתְעַרְיִן בַּהֵהוּא זוּהֶמָּא דְטוּפְרִין.

וְאַפִּילוּ מָאן דְבַעֵי, יַעֲבִיד בַּהוּ חַרְשִׁין לְבַנֵּי
 נְשָׂא, מְשׁוּם אִינוּן דְתַלְיִין בַּהוּ, וּמֵאן
 דְאַעְבֵּר (דף ע"ט ע"ב) לוֹן, כְּאֵלוּ אִסְגִּי חֶסֶד
 בְּעֵלְמָא, וְדִינִין בִּישִׁין לָא מִשְׁתַּפְּחִין. וְיַעְבֵּר
 הֵהוּא זוּהֶמָּא וְטוּפְרָהָא דְרָשִׁים בִּיהַּ. דְתַנִּיא,
 מָאן דְדַרְיָךְ בְּרַגְלִיהַּ, אוּ בְמִסְאֲנִיהַּ עֲלִייהוּ,
 יְכִיל לְאַתְזַקָּא. וּמַה בַּהִיא שִׁינְרֵי דְשִׁינְרֵי
 דְזוּהֶמָּא דְלְעֵילָא כֹף, אִתְתָּא דְמְקַבְּלָא
 וְאַתְחַבְּרַת בְּחוּיָא, וְאַטִּיל בַּהּ זוּהֶמָּא, עַל אַחַת
 כְּמַה וְכְמַה. וּוִי לְעֵלְמָא דְמְקַבְּלָא מִינָהּ מַהֵהוּא
 זוּהֶמָּא, בְּגִינֵי כֹף וְאֵל אִשָּׁה בְּנַדַת טְמֵאָתָה לָא
 תִקְרַב.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא,
 הִבִּיאוּ עָלַי כְּפָרָה בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ. עָלַי
 וְדַאי, בְּגִין דִּיתְעַבֵּר הֵהוּא חוּיָא, וְיִתְבַּסֵּם מָאן
 דְבַעֲיָא. עָלַי: כְּמַה דְכֹתִיב, (ישעיהו ו) שְׂרָפִים
 עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּקִרְחָא, (במדבר
 טו) הַנּוֹעֲדִים עַל יְיָ, דְבְּגִינֵיהוּן אִתְעַר מָאן
 דְאַתְעַר דְאַתִּי מִסְטְרִייהוּ. אוּף הִכָּא הִבִּיאוּ עָלַי

עֲמָה, כַּחֲשַׁבּוֹן וְאִיבָה, וְעֵשְׂרִים
 וְאַרְבַּעָה מִינִים (דיני) מִתְעוֹרְרִים
 לְמַעְלָה, וְעֵשְׂרִים וְאַרְבַּעָה לְמַטָּה.
 וְשַׁעַר גְּדוֹל וְצַפְרָנִים גְּדוֹלוֹת, וְאִז
 מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים כֻּלָּ. וְלְמַדְנֹה,
 כְּשִׁרוּצָה אִשָּׁה לְהַטְהַר, צְרִיכָה
 לְסַפֵּר אוֹתוֹ שַׁעַר שְׁגָדֵל בְּיוֹם
 שֶׁהִיא טְמֵאָה, וְלְסַפֵּר אֶת
 צַפְרָנֶיהָ, וְכֹל אוֹתָהּ זְהֵמָה שְׁבָהָן.
 שְׁלֵמְדֵנוּ בְּסוּדוֹת הַטְמֵאָה,
 שְׁזַהֲמַת הַצַּפְרָנִים מְעוֹרְרַת זְהֵמָה
 אַחְרַת, וּמְשׁוּם כֹּף צְרִיכִים גְּנִיזָה,
 וּמִי שְׁמַעְבִּיר לְגַמְרִי, כְּאֵלוּ הַעִיר
 חֶסֶד בְּעוֹלָם. שְׁלֵמְדֵנוּ, אִין צְרִיךְ
 אָדָם לְתַת זְכַר לְמִינִים רְעִים.
 שְׁשִׁנְנוּ, אֶלְף וְאַרְבַּע מֵאוֹת
 וְחֲמֵשׁ מִינִים רְעִים גְּאַחְזִים
 בְּאוֹתָהּ הַזְהֵמָה שֶׁהִטִּיל הַנְּחֹשׁ
 הַחֲזֹק, וְכֻלָּם מִתְעוֹרְרִים בְּאוֹתָהּ
 זְהֵמַת הַצַּפְרָנִים.

וְאַפִּילוּ מִי שְׁרוּצָה, יַעֲשֶׂה בְהֵם
 כְּשָׁפִים לְבַנֵּי אָדָם, מְשׁוּם אוֹתָם
 שְׁתַּלוּיִים בְהֵם. וּמִי שְׁמַעְבִּיר,
 כְּאֵלוּ הַרְבֵּה חֶסֶד בְּעוֹלָם, וְדִינִים
 רְעִים לֹא נִמְצְאִים, וְתַעֲבַר אוֹתָהּ
 זְהֵמָה וְצַפְרָנֶיהָ שְׁרִשׁוּמוֹת בַּהּ.
 שְׁלֵמְדֵנוּ, מִי שְׁדוּרְךָ בְּרַגְלוֹ אוּ
 בְּנַעְלֹ עֲלֵיהֶן, יְכוּל לְהַנְזֹק. וּמַה
 בְּשִׁינְרֵי הַשִּׁינִים שֶׁל הַזְהֵמָה
 שְׁלֵמְעֵלָה כֹּף - אִשָּׁה שְׁמַקְבֶּלֶת
 וּמִתְחַבְּרַת עִם הַנְּחֹשׁ וְהִטִּיל בַּהּ
 זְהֵמָה עַל אַחַת כְּמַה וְכְמַה. אוּי
 לְעוֹלָם שְׁמַקְבֶּל מִמֶּנָּה אוֹתָהּ
 זְהֵמָה. מְשׁוּם כֹּף, וְאֵל אִשָּׁה בְּנַדַת
 טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא: הִבִּיאוּ עָלַי כְּפָרָה
 בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ. עָלַי וְדַאי, כְּדִי
 שְׁיַעֲבֵר אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ וְיִתְבַּשֵּׂם מִי
 שְׁצִרְיָךְ. עָלַי, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (ישעיהו)
 שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. וְעַל זֶה
 כְּתוּב בְּקִרְחָא, (במדבר טו) הַנּוֹעֲדִים עַל
 ה', שְׁבַגְלָלִם מִתְעוֹרֵר מִי
 שְׁמַתְעוֹרֵר שְׁבָא מְצָדָם. אַף כְּאִין

הביאו עלי כפרה, עלי ממש, עלי ממש, כדי שיתבשם ויעבר ולא ימצא הנחש במקום ששורה. וכל כך למה? על שמעטתי את הירח ושולט בה מי שלא צריך. ומשום כך פתוב, ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב.

אשרי הדור שרבי שמעון בן יוחאי שרוי בתוכו. אשרי גורלו בין עליונים ותחתונים. עליו כתוב (קהלת) אשריך ארץ שמלכך בן חורים. מהו בן חורים? שזקף ראש לגלות ולפרש דברים ואינו פוחד. פנה שהוא בן חורין, ויאמר מה שהוא רוצה ולא פוחד. מי זה מלכך? זה הוא רבי שמעון בן יוחאי, בעל התורה, בעל החכמה. שפשהיה רבי אבא והחברים רואים את רבי שמעון, היו רצים אחריו ואומרים: (הושע יא) אחרי ה' ילכו פאריה ישאג.

אמר רבי שמעון, כתוב (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו. למה שקול זה בזה? אלא הכל בדרגה אחת עולה. זה מזדוג עם זה, ושמחה של זה עם זה לא נמצאת, אלא כשמתגלה העתיק הקדוש, אז זוהי חדות הכל. ושנינו, כתוב (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש. השבח שמשבח הקדוש ברוך הוא, אזי נמצאת שמחה, ונשמה מתוספת. שהרי העתיק התגלה, והזדוג יזדמן.

אף כך בחדוש הלכנה, שהרי מאיר השמש בשמחת האור של העתיק למעלה. משום כך הקרבן הזה הוא למעלה, כדי שהכל יתבשם ותמצא שמחה בעולם, ועל כן הביאו עלי כפרה, דבר מדויק.

דמדנו, כתוב (במדבר כח) עלת שבת בשבתו על עלת התמיד, שצריך

כפרה, עלי ממש. בגין דיתבסם ויתעבר ולא אשתכח חויה באתר דשארין. וכל כך למה. על שמעטתי את הירח, ושלטא בה מאן דלא אצטריך. ובגין כך פתיב ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב.

זבאה דרא, דרבי שמעון בן יוחאי שארין בגויה. זבאה עדביה בין עלאין ותתאין. עליה פתיב, (קהלת י) אשריך ארץ שמלכך בן חורין. מהו בן חורין. דזקף רישא לגלאה, ולפרשא מלין ולא דחיל. פהאי דאיהו בן חורין, ויימא מאי דבעיא ולא דחיל. מהו מלכך. דא הוא רבי שמעון בן יוחאי, מאריה דאורייתא, מאריה דחכמתא. דכד הוה רבי אבא וחברייה חמאן לרבי שמעון, הוה רהטי אבתריה, ואמרי, (הושע י) אחרי יי' ילכו פאריה ישאג.

אמר רבי שמעון, פתיב (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו, אמאי שקיל דא בדא. אלא כלא בחד דרגא סליקו, דא אזדוג בדא. וחדוותא דדא בדא לא אשתכח, אלא כד אתגלי עתיקא קדישא, וכדין חדוותא דכלא. ותנינו, פתיב (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש. שבחא דקא משבח קדשא בריך הוא. כדין חדוותא אשתכח, ונשמתא אתוספת. דהא עתיקא אתגלי וזוגא יזדמן.

אוף הכי בחדותתי סיהרא, דהא נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא. בגיני כך האי קרבנא הוא לעילא, בגין דיתבסם כלא, וישתכח חדוותא בעלמא, ועל דא הביאו עלי כפרה, דייקא מלה.

תאנא, פתיב (במדבר כח) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, דבעי לכיונא לבא

לכונן את הלב למעלה למעלה יותר מבשאר הימים. ועל זה על עלת התמיד דוקא. למדנו, כתוב בחנה (שמואל א-א) ותתפלל חנה על ה', על דוקא, משום שהבנים תלויים במזל הקדוש, כמו שבארנו. ואין לה דבר בתורה או אות קטנה בתורה שלא רמוזה בחכמה העליונה, ותלויים ממנה תלי תלים של סודות החכמה העליונה. זהו שכתוב (שיר ה) קנוצותיו תלתלים, והרי נתבאר. רבי יוסי מצא את רבי אבא שהיה יושב וקורא את הפסוק שכתוב, (תהלים נה) השלף על ה' יהבך, על דוקא. שהרי מזונות תלויים במזל. רבי יהודה היה קורא, (שם לב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא. על זאת ודאי. לעת מצא, הרי בארנו. אבל לעת מצא, כמו שכתוב (ישעיה נה) דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב. דבר אחר לעת מצא - בשעה שנהרות שופעים ונמשכים, והאבות נהנים, והכל מתברכים. רק לשטף מים רבים, מי זה השטף מים רבים? זהו עמק הנחלים ונהרות, שמי יזכה לו ומי יזכה להתקרב ולעלות לשם. זהו שכתוב בו, (תהלים לח) רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, שהרי לא זוכים ולא יכולים. רבי יצחק אמר, כתוב (שם כז) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש וגו'. אשריהם הצדיקים שפמה גנזים עליונים שמונים להם באותו העולם, שהקדוש ברוך הוא משתעשע עמם באותם העולמות, כמו שבארנו בנעם ה', והרי נתבאר. רבי חזקיה אמר, מפאן (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים וזלתך יעשה למחפה לו. יעשה, תעשה מיבעי ליה. אלא יעשה ודאי, היינו (ישעיה לח) יוסיף על ימיה חמש עשרה להיות! אלא יעשה ודאי. הינו (שם לח) יוסיף על ימיה חמש עשרה שנה. והינו השלף על ה' יהבך.

לעילא לעילא, יתיר משאר יומין. ועל דא על עולת התמיד דייקא. תניא, פתיב בחנה (שמואל א א) ותתפלל על יי', על דייקא, בגין דבנין במזלא קדישא תליין, כמה דאוקימנא ולית לה מלה באורייתא, או את זעירא באורייתא. דלא רמיזא בחכמתא עלאה, ותליין מניה תלי תלין רזין דחכמתא עלאה, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ה) קנוצותיו תלתלים, והא אתמר.

רבי יוסי אשפחיה לרבי אבא, דהוה יתיב וקארי, האי קרא דכתיב, (תהלים נה) השלף על יי' יהבך, על דייקא, דהא מזוני במזלא תליין. רבי יהודה הוה קארי, (תהלים לב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא. על זאת ודאי. לעת מצא, הא אוקימנא. אבל לעת מצא, כמה דכתיב, (ישעיה נה) דרשו יי' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב. דבר אחר לעת מצא, בשעתא דנהרין נגדין ואתמשכאן, ומסתפקי אבהן, ומתברכאן כלא. רק לשטף מים רבים, מאן שטף מים רבים, דא עמיקא דמבועין ונהרין, דמאן יזכה ליה, ומאן יזכה לקרבא ולסלקא תמן. הדא הוא דכתיב ביה, (תהלים לב) רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו דהא לא זכאן, ולא יכלין.

רבי יצחק אמר, פתיב (תהלים כז) אחת שאלתי מאת יי' אותה אבקש וגו'. זכאין אינון צדיקייא, דכמה גניזין עלאין טמירין להו בהווא עלמא, דקודשא בריה הוא משתעשע בהו באינון עלמין, כמה דאוקימנא בנעם יי', והא אתמר. רבי חזקיה אמר מהכא, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים וזלתך יעשה למחפה לו. יעשה, תעשה מיבעי ליה. אלא יעשה ודאי, היינו (ישעיה לח) יוסיף על ימיה חמש עשרה להיות! אלא יעשה ודאי. הינו (שם לח) יוסיף על ימיה חמש עשרה שנה. והינו השלף על ה' יהבך.

וְכַתוּב וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה'. וְהַפֶּל אַחַד.

אֲשֶׁר חִלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם כְּתוּב (תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי כֶּף לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתִסַּף עֲלֵימוֹ וַיַּעֲלֶצּוּ בֶּךָ אֱהָבֵי שְׁמֶךָ. וְכַתוּב (שם קמ) אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם אֶת פְּנֵיךָ. וְכַתוּב (שם ט) וַיִּבְטְחוּ בֶּךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עֲזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ ה'. בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשֵׁת קְדוּשִׁים

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל כָּל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (תהלים לב) אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרֵד אֵין הַבֵּין וְגו'. בְּכַמָּה פְּעָמִים הַתּוֹרָה מְעִידָה בְּבִנֵי אָדָם, כְּמָה פְּעָמִים הִיא מְרִימָה קוֹלוֹת לְכָל הַצְּדִיקִים לְהַעֲבִיר אוֹתָם, וְכָלֵם רְדוּמִים בְּשָׁנָה בַּחֲטָאֵיהֶם (בְּחוּרֵיהֶם), אֵינָם מְסַתְּפָלִים וְאֵינָם מְשַׁגְּיחִים בְּאֵיזָה פְּנִים יַעֲמְדוּ לְיוֹם הַדִּין הָעֲלִיּוֹן, כְּשִׁיתְּבַע אוֹתָם הַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן עַל עֲלֻבוֹן הַתּוֹרָה שְׂצוּעָתָה כְּנֶגְדָם, וְאֵינָם מְחַזְרִים פְּנֵיהֶם מוֹלָה, שְׂכָלֵם פְּגוּמִים בְּכָל, שְׂאֵינָם יוֹדְעִים אֶת אֲמוּנַת הַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם!

שְׁהָרֵי הַתּוֹרָה מְעִידָה בּוֹ וְאוֹמַרְתָּ, (משלי ט) מִי פָתִי יִסֹּר הַנֶּה חֶסֶר לֵב (וְאִמְרָה) אֲמָרָה לוֹ. מַה זֶה חֶסֶר לֵב? שְׂאֵין בּוֹ אֲמוּנָה. שְׂמִי שְׂאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֵין בּוֹ אֲמוּנָה וּפְגוּם הוּא מִהַכֵּל. (וְאִמְרָה) אֲמָרָה לוֹ? ! אוֹמְרָה לוֹ הִנֵּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (תהלים מב) אוֹמְרָה לֹא לֹא

שָׁנָה. וְהֵינּוּ הַשְּׁלֹף עַל ה' יְהִבֵּךְ. וְכַתִּיב וַתִּתְפַּלֵּל עַל יי'. וְכֹלֵא חַד.

וְכַתִּיב חוֹלְקֵיהוֹן דְּצְדִיקֵי יִיא, בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא (דף פ' ע"א) דְּאֵתִי, עֲלֵייהוּ כְּתִיב (תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי כֶּף לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתִסַּף עֲלֵימוֹ וַיַּעֲלֶצּוּ בֶּךָ אֱהָבֵי שְׁמֶךָ. וְכַתִּיב (תהלים קמ) אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם אֶת פְּנֵיךָ. וְכַתִּיב (תהלים ט) וַיִּבְטְחוּ בֶּךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עֲזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יי'. בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשֵׁת קְדוּשִׁים

וַיְדַבֵּר יי' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (ויקרא ט) דַּבֵּר אֶל כָּל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יי' אֱלֹהֵיכֶם. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (תהלים לב) אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרֵד אֵין הַבֵּין וְגו'. בְּכַמָּה זְמַנִּין אוֹרִייתָא אֶסְהִידַת בְּהוּ בְּבִנֵי נְשָׂא, כְּמָה זְמַנִּין אַרְיִמַת קְלִין, לְכָל סְטָרִין לְאַתְעָרָא לְהוּ, וְכִלְהוּ דְּמִיכִין בְּשִׁינְתָּא בְּחוּבֵיהוֹן (ס"א בְּחוּרֵיהוֹן), לֹא מְסַתְּפָלִין, וְלֹא מְשַׁגְּיחִין, בְּהִיךְ אַנְפִּין יְקוּמוּן לְיוֹמָא דְּדִינָא עֲלָאָה, כִּד יִתְבַּע לוֹן מְלָפָא עֲלָאָה עֲלֻבוֹנָא דְּאוֹרִייתָא, דְּצוּוחַת לְקַבְּלֵיהוֹן, וְלֹא אֶהְדְּרוּ אַנְפִּין לְקַבְּלָהּ, דְּכִלְהוּ פְּגִימִין בְּכֹלָא, דְּלֹא יַדְעוּ מְהִימְנוּתָא דְּמְלָפָא עֲלָאָה, וְוִי לוֹן, וְוִי לְנַפְשָׁהוֹן.

דְּהָא אוֹרִייתָא בִּיהַ אֶסְהִידַת, וְאִמְרַת (משלי ט) מִי פָתִי יִסֹּר הַנֶּה חֶסֶר לֵב (ס"א וְאִמְרָה) אֲמָרָה לוֹ. מַהוּ חֶסֶר לֵב. דְּלִית לֵיהַ מְהִימְנוּתָא, דְּמֵאֵן דְּלֹא אֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרִייתָא, לָאוּ בִּיהַ מְהִימְנוּתָא, וּפְגִיָם הוּא מְפֹלָא (ס"א וְאִמְרָה) אֲמָרָה לוֹ, אוֹמְרָה לוֹ מִיבְעֵי לֵיהַ, כְּמָה דְּאֵת אִמְרַת (תהלים מב) אוֹמְרָה לֹא לֹא סְלַעֵי, מַהוּ אִמְרָה. אֲלֹא לְאַכְלֵלָא וְלֵאֲתוּסְפָא אוֹרִייתָא דְּלַעֲלֵלָא,

סלעי. מה זה אמרה? אלא להכליל ולהוסיף את התורה שלמעלה, שהיא קוראת לו חסר לב, פגום מהאמונה.

שכך שנינו, שכל מי שלא משתדל בתורה, אסור לו להתקרב אליו, להשתתף עמו ולעשות עמו סחורה, וכל שפן ללכת עמו בדרך, שהרי אין בו אמונה. (ועל זה) שנינו, כל אדם שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה, מתחייב בנפשו. כל שפן מי מתחבר בדרך עם מי שאין בו אמונה, שלא מחשיב את כבוד אדונו ואת שלו, שלא חס על נפשו.

רבי יהודה אומר, מי שלא חס על נפשו, איך ישלף נפש פשרה לבנו? אמר רבי אלעזר, תמהני על הדור, והרי הדבר נאמר וכו'. ועל זה כתוב אל תהיו פסוס כפרד אין הבין. אשריהם הצדיקים שמשתדלים בתורה ויודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא, ומקדשים את עצמם בקדשת המלך, ונמצאים קדושים בכל, ומשום כך שולפים רוח של קדש מלמעלה, וכל בניהם הם צדיקי אמת, ונקראים בני המלך, בנים קדושים.

אוי להם לרשעים, שכלם חצופים ומעשיהם חצופים, ומשום כך יורשים בניהם נפש חצופה מצד הטמאה, כמו שכתוב ונטמתם בם. בא להטמא - מטמאים אותו. אל תהיו פסוס כפרד, שהם בעלי זנות (של טמאה) על הכל. אין הבין, שלא ישתדלו אנשים בדרך הזו. שאם כך, כתוב כאן אין הבין, וכתוב שם (ישעיה) ובהכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רעים לא ידעו הבין. מה הטעם? משום שלא ידעו הבין.

דהיא קרייה ליה חסר לב, פגים ממהימנותא. דהבי תנינן, כל מאן דלא אשתדל באורייתא, אסיר למקרב לגביה, לאשתתפא בהדיה, ולמעבד ביה סחורתא, וכל שפן למהך עמיה באורחא. דהא לית ביה מהימנותא. (ועל דא) תנינן כל בר נש דאזיל באורחא, ולית עמיה מלי דאורייתא, אתחייב בנפשיה. כל שפן מאן דאזדווג באורחא, עם מאן דלית ביה מהימנותא, דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה.

רבי יהודה אומר, מאן דלא חס על נפשיה, היך ישלוף נפשא דכשרא לבריה. אמר רבי אלעזר, תוהנא על דרא, והא אתמר מלה וכו'. ועל דא כתיב אל תהיו פסוס כפרד אין הבין. זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דקודשא בריך הוא, ומקדשי גרמיהו בקדושא דמלכא, ואשתכחו קדישין בכלא, ובגין כך משלפי רוחא דקודשא מלעילא, ובנייהו כלהו זכאי קשוט, ואקרוין בני מלכא בנין קדישין.

וזי להון לרשיעיא, דכלהו חציפין, ועובדייהו חציפין. בגיני כך ירתין בנייהו נפשא חציפא, מסטרא דמסאבא. כמה דכתיב ונטמתם בם, אתא לאסתאבא, מסאבין ליה. אל תהיו פסוס כפרד, דאינון מארי זנותא (פ"א דמסאבותא) על כלא. אין הבין, דלא ישתדלון בני נשא באורחא דא, דאי הכי, כתיב הכא אין הבין, וכתיב התם (ישעיה נז) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רעים לא ידעו הבין. כלומר יהון מזדמנין אינון דאקרוין עזי נפש. מאי טעמא. משום דלא ידעו הבין.

כלומר, יהיו מזדמנים אותם שנקראים עזי נפש. מה הטעם? משום שלא ידעו הבין.

וְהָמָּה רוּעִים, מָה זֶה רוּעִים? אֵלּוּ אוֹתָם הַמּוֹכִילִים וְהַמְנַהֲיִגִים אֶת הָאָדָם לְגִיהֵנּוּם. לֹא יָדְעוּ שְׂבָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) לְעֵלּוּקָה שְׁתִּי כְּנֹתֵת הֵב הֵב. מִשּׁוּם כִּף שֶׁהֵם הֵב הֵב, לֹא יָדְעוּ שְׂבָעָה. כֹּלָם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבַצְעוֹ מִקְצָהוּ. דִּהָא תִּיַּרִי דְגִיְהֵנּוּם אֵינּוּן. וְכֹל דָּא מֵאֵן גָּרִים לְהוּ. בְּגִין דְּלֹא אֶתְקַדְּשׁוּ בַּהֲוָא זְוֹגָא כְּמָה דְּאַצְטְרִיף. וְעַל דָּא כְּתִיב, קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי, אֶמַר קְדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא, מִכָּל שְׂאָר עַמִּין לֹא רַעִיתִי לְהַדְּבִיק בִּי אֶלָּא רַק יִשְׂרָאֵל, שְׂכַתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּי. אֶתֶם, וְלֹא שְׂאָר הָעַמִּים. (ועל כן כתוב כאן קדוש) מִשּׁוּם כִּף (קדושים תהיו דוקא).

קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (ישעיה יח) הוּי אֲרַךְ צִלְצֵל כְּנַפְיִם וְגו'. וְכִי מִשּׁוּם שֶׁהִיא אֲרַךְ צִלְצֵל כְּנַפְיִם נִמְצָא בָּהּ קְנֻטָּה, שְׂכַתוּב הוּי אֲרַךְ? אֶלָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעָה שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם וְרָצָה לְגַלּוֹת עֲמֻקּוֹת מִתּוֹךְ הַהֶסְתֵּר, וְאוֹר מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, הָיוּ כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. וּמִשּׁוּם כִּף מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ יֵצֵא אוֹר, וּמִתּוֹךְ הַהֶסְתֵּר יֵצֵא וְהַתְּגַלָּה הָעֵמֶק, וְזֶה יֵצֵא מִזֶּה. שְׂמִתּוֹךְ הַטּוֹב יֵצֵא הָרַע, וּמִתּוֹךְ הָרַחֲמִים יֵצֵא דִין, וְהַפֶּל נִכְלָל זֶה בְּזֶה - יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רַע, יְמִין וְשְׂמָאל, יִשְׂרָאֵל וְשְׂאָר הָעַמִּים, לְכֹן וְשִׁחַר, וְהַפֶּל תְּלוּי הָאֶחָד בְּאֶחָד.

רַמְדֵּנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל הָעוֹלָם כְּלוֹ לֹא נִרְאָה, אֶלָּא בְּעֵטְרָה אַחַת הַמְּדַבְּקָת (הוֹחֵרֶת) בְּקִשְׁרֵיו. כְּשֶׁנֶּדּוֹן הָעוֹלָם בְּדִין, הוּא נִדּוֹן כְּלוֹל בְּרַחֲמִים. וְאִם לֹא, אֵין הָעוֹלָם כּוֹל לְעַמֵּד רַגַע אֶחָד, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (שם כו) כִּי כְּאִשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לְאֶרֶץ צִדְקָה לְמַדּוֹ יוֹשְׁבֵי תַבַּל.

וְהָמָּה רוּעִים, מָאי (דף פ' ע"ב) אֵלּוּן אֵינּוּן מְדַבְּרֵי וּמְנַהֲגֵי לְבַר נֶשׁ בְּגִיְהֵנּוּם. לֹא יָדְעוּ שְׂבָעָה, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (משלי ל) לְעֵלּוּקָה שְׁתִּי כְּנֹתֵת הֵב הֵב, בְּגִין כִּף דְּאֵינּוּן הֵב הֵב, לֹא יָדְעוּ שְׂבָעָה. כֹּלָם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבַצְעוֹ מִקְצָהוּ. דִּהָא תִּיַּרִי דְגִיְהֵנּוּם אֵינּוּן. וְכֹל דָּא מֵאֵן גָּרִים לְהוּ. בְּגִין דְּלֹא אֶתְקַדְּשׁוּ בַּהֲוָא זְוֹגָא כְּמָה דְּאַצְטְרִיף. וְעַל דָּא כְּתִיב, קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יי'. אֶמַר קְדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא, מִכָּל שְׂאָר עַמִּין לֹא רַעִיתִי לְאֶדְבָּקָא בִּי, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, דְּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּי, אֶתֶּוּן, וְלֹא שְׂאָר עַמִּין. (ועל דא כתיב הכא קדוש) בְּגִין כִּף, (קדושים תהיו דוקא).

קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יי'. (ויקרא יט) רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (ישעיה יח) הוּי אֲרַךְ צִלְצֵל כְּנַפְיִם וְגו'. וְכִי בְּגִין דִּהִיא אֲרַךְ צִלְצֵל כְּנַפְיִם, קְנֻטָּרָא בִּיהּ אֲשַׁתְּכַח, דְּכְתִיב הוּי אֲרַךְ. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעָתָא דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלֵמָא, וּבְעָא לְגַלְּאָה עֲמִיקְתָּא מִגּוֹ מְסַתְּרָתָא, וּנְהוֹרָא מִגּוֹ חֹשׁוֹכָא, הוּוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא, וּבְגִין כִּף, מִגּוֹ חֹשׁוֹכָא נִפְקַת נְהוֹרָא, וּמִגּוֹ מְסַתְּרָתָא, נִפְקַת וְאֶתְגַּלְּיָא עֲמִיקָא, וְדָא נִפְקָא מִן דָּא. דְּמִגּוֹ טַב, נִפְקַת בִּישׁ. וּמִגּוֹ רַחֲמִי, נִפְקַת דִּינָא. וְכֹלָא אֶתְכְּלִיל דָּא בְּדָא. יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רַע, יְמִינָא וְשְׂמָאלָא, יִשְׂרָאֵל וְשְׂאָר עַמִּין, חוֹרֵר וְאוֹכֵם, וְכֹלָא חַד בְּחַד תְּלִיָא.

תַּאנָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל עֲלֵמָא כְּלֵהוּ לֹא אֶתְחַזִּי, אֶלָּא בְּחַד עֲטִירָא דְּקוֹטְפָא (ס"א דקו"טופא) בְּקִיטְרוּי. כַּד אֶתְדִּין עֲלֵמָא בְּדִינָא כְּלִיל בְּרַחֲמֵי אֶתְדִין. וְאִי לֹא, לֹא יְכִיל עֲלֵמָא לְקִימָא, אֶפִּילוּ רַגְעָא חֲדָא, וְהָא אוֹקִימָנָא מְלִי, כְּמָה דְּכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי כְּאִשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לְאֶרֶץ צִדְקָה לְמַדּוֹ יוֹשְׁבֵי תַבַּל.

וְתֵאנָא בַּהֲהוּא זְמַנָּא דְדִינָא תְלִיא בְּעֵלְמָא,
 וְצִדְקָא אֲתַעֲטָרָא בְּדִינֵי, כְּמָה מְאָרִי
 גְּדַפִּין מִתְעָרִי, לְקַבְּלִי מְאָרִי דְדִינָא קְשִׁיא,
 לְשִׁלְטָאָה בְּעֵלְמָא. פְּרִסִין גְּדַפִּין מִהֲאִי סְטָרָא,
 וּמִהֲאִי סְטָרָא, לְאַשְׁתַּחְוָא (כ"א לְאַשְׁתַּחְוָא) בְּעֵלְמָא.
 כְּדִין מִתְעָרִין גְּדַפִּין לְמַפְרֵס לֹוֹן, וְלְאַשְׁתַּאֲבָא
 (נ"א וְלְאַשְׁתַּחְוָא) בְּדִינָא קְשִׁיא, וְשִׁאטִּין בְּעֵלְמָא
 לְאַבְאָשָׁא. כְּדִין כְּתִיב, הוּי אֶרֶץ צִלְצֵל כְּנַפְיָם.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲמִינָא בְּנֵי עֵלְמָא
 בְּחֲצִיפוּתָא, בְּרֵי אֵינֹון זְכָאִי קְשׁוּט.
 וּבְגִין כֶּן, כְּבִיכּוּל, כֵּלָא הֲכִי אֲשַׁתְּכַח, אֲתָא
 לְאַתְדַּכְּאָה, מְסִיעֵין לִיה. אֲתָא לְאַסְתַּאבָּא,
 כְּמָה דְאֻקְיָמָנָא, וְנִטְמַתָּם בָּם.

רַבִּי יוֹסִי הָוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, פָּגַע בֵּיה רַבִּי
 חֲזִיא, אָמַר לִיה הֲאִי דְאֻקְמוּהָ חֲבֵרִיא,
 דְכְתִיב בְּעֵלִי, (שְׁמוּאֵל א ג) וְלִכְן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עֲלִי
 אִם יִתְפַּכֵּר עֹון בֵּית עֲלִי בְּזִבְחָ וּמִנְחָה עַד עוֹלָם.
 בְּזִבְחָ וּמִנְחָה אֵינֹו מִתְפַּכֵּר, אָבַל מִתְפַּכֵּר הוּא
 בְּדַבְרֵי תוֹרָה. אָמַאי. בְּגִין דְדַבְרֵי תוֹרָה, סִלְקִין
 עַל כָּל קְרַבְנִין דְּעֵלְמָא. כְּמָה דְאֻקְמוּהָ דְכְתִיב,
 (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת
 וְלֶאֱשֶׁם וְלַמִּלּוּאִים, שְׁקִיל אוֹרֵייתָא לְקַבִּיל כָּל
 קְרַבְנִין דְּעֵלְמָא. אָמַר לִיה, הֲכִי הוּא וְדָאִי,
 דְכָל מָאן דְּאֲשַׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא, אָף עַל גַּב
 דְּאַתְגָּזַר עָלֵיה עוֹנָשָׁא מְלַעֲיָלָא, נִיחָא לִיה מְכָל
 קְרַבְנִין וְעֵלְוֹון, וְהֵוּא עוֹנָשָׁא אֲתַקְרַע. (ובגין דלעי
 כה לשמה, קרשא ברין הוא אתפיים בהריח).

וְתָא חֲזִי, לָא אֲתַדְכִּי בַר נֶשׁ לְעֵלְמִין, אֶלָּא
 בְּמִלִּין דְּאוֹרֵייתָא. בְּגִינֵי כֶּן מְלִין
 דְּאוֹרֵייתָא לָא מְקַבְּלִין טוּמְאָה, בְּגִין דְּאִיהִי
 (משלי ג) קִיִּימָא לְדַכְּאָה לְאַלִּין מְסַאֲבִי, וְאַסְוֹוֹתָא
 בְּאוֹרֵייתָא אֲשַׁתְּכַח. דְכְתִיב, רַפְאוֹת תְּהִי לְשִׁרְךָ
 לְטַהַר אֶת אַלּוֹי הַטְּמָאִים, וְהִקְפּוּאָה נִמְצָאת בַּתּוֹרָה, שְׁכַתּוּב

יְשִׁבֵי תְבַל.
 וְלְמַדְנֵנוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁהִדִּין תְּלוּי
 בְּעוֹלָם וְצִדְקָא מִתְעַטֵּר בְּדִינֵי, כְּמָה
 בְּעֵלִי כְּנַפִּים מִתְעוֹרְרִים כְּנֶגֶד
 בְּעֵלִי הִדִּין הִקְשָׁה לְשִׁלְט
 בְּעוֹלָם. פּוֹרְשִׁים כְּנַפִּים מִהֲצַד
 הַזֶּה וּמִהֲצַד הַזֶּה לְהִשְׁתַּטַּח
 (להשגיח) בְּעוֹלָם. אֹז מִתְעוֹרְרוֹת
 הַכְּנַפִּים לְפָרֵשׁ אוֹתָן וְלִהְיֵאָב
 (ולהשתתף) בְּדִין הִקְשָׁה, וּמְשׁוֹטְטוֹת
 בְּעוֹלָם לְהִרְעֵ. אֹז כְּתוּב, הוּי אֶרֶץ
 צִלְצֵל כְּנַפְיָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְאִיתִי בְּנֵי
 הָעוֹלָם בְּחֲצִפָּה, פָּרַט לְאוֹתָם
 צִדִּיקֵי הָאֱמֶת. וּמְשׁוּם כֶּן,
 כְּבִיכּוּל, הַכֵּל כֶּן נִמְצָא. כָּא
 לְהִטְהַר - מְסִיעֵין אוֹתוֹ. כָּא
 לְהִטְמָא - כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ וְנִטְמַתָּם
 בָּם.

רַבִּי יוֹסִי הָוָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, פָּגַשׁ
 בּוֹ רַבִּי חֲזִיא. אָמַר לוֹ, זֶה שְׁבַאֲרוֹ
 הַחֲבֵרִים, שְׁכַתּוּב בְּעֵלִי (שְׁמוּאֵל א-
 א) וְלִכְן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עֲלִי אִם
 יִתְפַּכֵּר עֹון בֵּית עֲלִי בְּזִבְחָ
 וּבְמִנְחָה עַד עוֹלָם, בְּזִבְחָ וּמִנְחָה
 אֵינֹו מִתְפַּכֵּר, אָבַל מִתְפַּכֵּר הוּא
 בְּדַבְרֵי תוֹרָה. לְמָה? מְשׁוּם
 שְׁדַבְרֵי תוֹרָה עוֹלִים עַל כָּל
 הַקְּרַבְנוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, כְּמוֹ שְׁבַאֲרוּהָ
 שְׁכַתּוּב, (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה
 לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלֶאֱשֶׁם
 וְלַמִּלּוּאִים, שְׁקוּלָה הַתּוֹרָה כְּנֶגֶד
 כָּל הַקְּרַבְנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. אָמַר
 לוֹ, כֶּן זֶה וְדָאִי, שְׁכָל מִי
 שְׁמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אָף עַל גַּב
 שְׁנִגְזַר עָלָיו עֹנָשׁ מְלַמְעָלָה, נוֹחַ
 לוֹ מְכָל הַקְּרַבְנוֹת וְהָעוֹלוֹת,
 וְאוֹתוֹ הָעֹנָשׁ נִקְרַע. (ומשום שעוסק בה

לשמה, הקדוש ברוך הוא מתפייס עמו).
 וְבֵא רְאָה, הָאָדָם לָא נִטְהַר
 לְעוֹלָמִים, אֶלָּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה.
 מְשׁוּם כֶּן דְּבַרֵי תוֹרָה לָא מְקַבְּלִים
 טְמָאָה, מְשׁוּם שְׁהִיא עוֹמֶדֶת
 (משלי ג) רַפְאוֹת תְּהִי לְשִׁרְךָ וְשִׁקּוּי

לְעֶצְמוֹתֶיךָ. וְהִטְהַרְהָ נִמְצָאת
בַּתּוֹרָה, שְׁפָתוֹב (תהלים יט) יִרְאת ה'
טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד. מִה זֶה
עוֹמֶדֶת לְעַד? שְׁעוֹמֶדֶת תָּמִיד
בְּאוֹתָהּ טְהוֹרָה, וְלֹא יִזְזֶה מִמֶּנָּה
לְעוֹלָמִים.

אָמַר לוֹ, יִרְאת ה' כְּתוֹב, וְלֹא
תוֹרָה. אָמַר לוֹ, כִּי הוּא וַדָּאֵי,
שְׁתֵּרֵי הַתּוֹרָה בְּאֵה מִצַּד הַגְּבוּרָה.
אָמַר לוֹ, וּמִשָּׁם יֵצֵא? מִכַּאן
יֵצֵא! שְׁפָתוֹב רֵאשִׁית חֲכָמָה
יִרְאת ה', וְכְתוֹב יִרְאת ה' טְהוֹרָה.

וְתוֹרָה נִקְרָאת קִדְשָׁה, שְׁפָתוֹב כִּי
קִדּוּשׁ אֲנִי ה', וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא
הַשֵּׁם הַקִּדּוּשׁ הָעֲלִיּוֹן. וְעַל כֵּן, מִי
שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בִּיה נִטְהָר, וְאַחַר כֵּן
מִתְקַדֵּשׁ, שְׁפָתוֹב קִדְשִׁים תִּהְיֶי.
לֹא כְּתוֹב קִדְשִׁים הֵיוּ, אֲלֵא תִהְיֶי,
תִּהְיֶי וַדָּאֵי. אָמַר לוֹ, כִּי הוּא,
וּמְקַרָּא כְּתוֹב, (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיֶי
לִי מִמְּלַכֶת כְּהִנִּים וְגוֹי קִדּוּשׁ,
וְכְתוֹב אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגו'.

לְמַדְנֵנוּ, קִדְשֵׁת הַתּוֹרָה קִדְשָׁה
שְׁעוֹלָה עַל כָּל הַקִּדְשׁוֹת.
וְהַקִּדְשָׁה שֶׁל הַחֲכָמָה הַנִּסְתָּרֶת
עוֹלָה עַל הַכָּל. אָמַר לוֹ, אֵינן תּוֹרָה
בְּלֵי חֲכָמָה, וְאֵינן חֲכָמָה בְּלֵי
תּוֹרָה, וְהַכָּל הוּא בְּדִרְגָּה אַחַת
וְהַכָּל אַחֵד. אֲלֵא תּוֹרָה נִמְצָאת
עִם הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, וּבִיה הִיא
עוֹמֶדֶת, וּבִיה נִשְׁעוּ שְׁרָשִׁיָּה מִכָּל
הַצְּדָדִים.

בְּעוֹד שֶׁהֵיוּ הוֹלְכִים מִצְאוּ אִישׁ
אֶחָד בְּלִקְטִיט עֲצִים (בְּלִקְטִיט וְרַעִים)
רְכוּב עַל סוּסוֹ. הִשְׁמִיט יָדוֹ לְעֵנָף
אֶחָד שֶׁל הָאֵילָן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְהַתְקַדְשָׁתֶם וְהִיִּיתֶם
קִדְשִׁים. אָדָם מְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ
מִלְמַטָּה - מְקַדְשִׁים אוֹתוֹ
מִלְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב קִדְשִׁים
תִּהְיֶי כִּי קִדּוּשׁ אֲנִי ה'.

שָׁנָה רַבִּי אַבָּא, פִּרְשָׁה הַזֹּו הִיא
כְּלָלָה שֶׁל תּוֹרָה, וְחוֹתֶם הָאֵמֶת
שֶׁל הַחוֹתֶמֶת הִיא. בְּפִרְשָׁה זֹו

וְשִׁקוּי לְעֶצְמוֹתֶיךָ. וְדְכִיּוֹתָא אֲשַׁתְּכַח
בְּאוֹרֵיִיתָא, דְּכְתִיב, (תהלים יט) יִרְאת יי' טְהוֹרָה
עוֹמֶדֶת לְעַד. מֵאֵי עוֹמֶדֶת לְעַד. דְּקִיָּמָא תְּדִירָא
בְּהֵוָה דְּכִיּוֹתָא, וְלֹא אֲתַעְדִּי מִנִּיה לְעֶלְמִין.

אָמַר לִיה יִרְאת יי' כְּתִיב, וְלֹא תוֹרָה. אָמַר
לִיה, הַכִּי הוּא וַדָּאֵי, דְּהָא אוֹרֵיִיתָא
מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה קָא אֲתֵיָא. אָמַר לִיה, וּמִהֶתֶם
נִפְקָא, מִהֶכָּא נִפְקָא, דְּכְתִיב, (תהלים קיא) רֵאשִׁית
חֲכָמָה יִרְאת יי', וְכְתִיב יִרְאת יי' טְהוֹרָה.

וְאוֹרֵיִיתָא קִדְשָׁה אֲתַקְרִי, דְּכְתִיב כִּי קִדּוּשׁ אֲנִי
יי', וְדָא אוֹרֵיִיתָא, דְּהִיא שְׁמָא

קִדְשָׁה עֲלָאָה. וְעַל דָּא, (דף פ"א ע"א) מָאן
דְּאֲשַׁתְּדַל בִּיה אֲתַדְכִּי, וְלִבְתַר אֲתַקְדֵּשׁ, דְּכְתִיב
קִדּוּשִׁים תִּהְיֶי, קִדּוּשִׁים הֵיוּ לָא כְּתִיב, אֲלֵא
תִהְיֶי. תִּהְיֶי וַדָּאֵי. אָמַר לִיה הַכִּי הוּא, וּמְקַרָּא
כְּתִיב, (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיֶי לִי מִמְּלַכֶת כְּהִנִּים
וְגוֹי קִדּוּשׁ, וְכְתִיב אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגו'.

תְּאֵנָא, קִדְשָׁה דְּאוֹרֵיִיתָא, קִדְשָׁה דְּסְלִיקַת עַל
כָּל קִדּוּשִׁין. וְקִדּוּשָׁה דְּחֲכָמָתָא עֲלָאָה
סְתִימָא, סְלִקָא עַל כָּלָא. אָמַר לִיה לָאו
אוֹרֵיִיתָא בְּלֵא חֲכָמָתָא, וְלָאו חֲכָמָתָא בְּלֵא
אוֹרֵיִיתָא, וְכָלָא בְּחַד דְּרַגְאָ הוּא, וְכָלָא חַד,
אֲלֵא אוֹרֵיִיתָא בְּחֲכָמָה עֲלָאָה אֲשַׁתְּכַחַת, וּבִיה
קִיָּמָא, וּבִיה אֲתַנְטְעוּ שְׁרָשִׁיָּה מִכָּל סְטְרִין.

עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, אֲשַׁפְּחוּ חַד בְּר נִשׁ, בְּלִקְיִנְטָא
דְּקוּסְטָא, (ס"א בְּלִקְיִנְטָא דְּקוּסְטָא) רְכִיב עַל סוּסָא,
אֲשַׁמִּיט יָדוֹי לְחַד עֵנְפָא דְּאֵילָנָא. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, הָאֵי הוּא דְּכְתִיב וְהַתְקַדְשָׁתֶם וְהִיִּיתֶם
קִדְשִׁים. אָדָם מְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ מִלְמַטָּה, מְקַדְשִׁין
אוֹתוֹ מִלְמַעְלָה. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, קִדּוּשִׁים
תִּהְיֶי כִּי קִדּוּשׁ אֲנִי יי'.

תְּאֵנִי רַבִּי אַבָּא, פִּרְשָׁתָא דָּא כְּלָלָא דְּאוֹרֵיִיתָא
הִיא, וְחוֹתֶמָא דְּקוּשְׁטָא דְּגוֹשְׁפִּנְקָא הִיא.

התחדשו סודות עליונים של התורה בעשר אמירות, וגזרות וענשים, ומצוות עליונות, ששם מגיעים לפרשה הזו היו שמחים.

אמר רבי אבא, מה הטעם שפרשת עריות ופרשת קדשים תהיו סמוכות זו לזו? אלא כף למדנו, כל מי שנשמר מן העריות הללו, ודאי שנעשה בקדשה. וכל שכן אם מתקדש בקדשת רבנו, ויהי העירו החברים.

מתי היא עונתם של כלם שיתקדש אדם? בא ראה, מי שרוצה להתקדש ברצון רבנו, אל ישמש אלא מחצות הלילה ואילף, או בחצות הלילה. שהרי באותה השעה הקדוש ברוך הוא נמצא בגן עדן, והקדשה העליונה מתעוררת, ואז השעה להתקדש. זה לשאר בני האדם, תלמידי חכמים שיודעים את דרכי התורה, בחצות הלילה שעתם לעמד ולעסק בתורה, להזדווג עם כנסת ישראל, לשבח את השם הקדוש, את המלך הקדוש.

בריר שבת, שנמצא הרצון של הכל, הזיווג שלהם באותה שעה להוציא את רצונו של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, כמו שנאמר שכתוב, (דברים יד) בני אדם לה' אלהיכם. ואלה נקראים קדושים, שכתוב קדשים תהיו פי קדוש אני ה'. וכתוב (תהלים א) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו וגו'.

קדשים תהיו. רבי אבא פתח, (שמואל ב ז) ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ. בא ראה, בכל עמי העולם לא רצה הקדוש ברוך הוא בהם, פרט לישראל בלבדם,

עמא יחידאה בעלמא, וקרא לון גוי אחד בשמיה. ואעטר לון בכמה

בפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא, בעשר אמירן, וגזרין ועונשין, ופקודין עלאין, דכד מטאן חבריא לפרשתא דא, הוו חדאן.

אמר רבי אבא, מאי טעמא פרשתא דעריות, ופרשתא דקדושים תהיו, סמוכין דא לדא. אלא הכי תאנא, כל מאן דאסתמר מאלין עריין, בקדושה אתעביד ודאי. וכל שכן אי אתקדש בקדושה דמאריה. והא אתערו חבריא.

אימתי עונתן דכלא, לאתקדש בר נש. תא חזי, מאן דבעי לאתקדשא ברעותא דמאריה, לא לישמש אלא מפלגות ליליא ואילף, או בפלגות ליליא. דהא בההיא שעתא, קדשא בריך הוא אשתכח בגנתא דעדן, וקדושה עלאה אתער, וכדין שעתא היא לאתקדשא. האי לשאר בני נשא, תלמידי חכמים דידיעין אורחוי דאורייתא, בפלגות ליליא שעתא דלהון למיקם למלעי באורייתא, לאזדווגא בכנסת ישראל, לשבחא לשמא קדישא, למלכא קדישא.

בריריא דשבתא, דרעותא דכלא אשתכח, זיוגא דלהון בההיא שעתא. לאפקא רעותא דקודשא בריך הוא וכנסת ישראל, כמה דאתמר דכתיב, (דברים יד) בני אדם ליי' אלהיכם. ואלין אקרון קדישין, דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. וכתיב (תהלים א) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו וגו'.

קדושים תהיו, רבי אבא פתח, (שמואל ב ז) ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ, תא חזי, בכל עמין דעלמא, לא אתרעי בהו קדשא בריך הוא, בר פישראל בלחודייהו, ועבד לון עמא יחידאה בעלמא, וקרא לון גוי אחד בשמיה.

ועשה אותם עם יחיד בעולם, וקרא להם גוי אחד בשמו, ועטר אותם בכמה עטרות וכמה מצוות להתעטר בהן. ועל כן תפלין של ראש ותפלין של זרוע שיתעטר בהן בן אדם כמו שלמעלה, ולהמצא אחד שלם בכל.

ובאותה שעה שמתעטר בהן אדם ומתקדש בהן, נעשה שלם ונקרא אחד, שלא נקרא אחד אלא כשהוא שלם. ומי שפגום, לא נקרא אחד. ועל כן הקדוש ברוך הוא נקרא אחד - בשלמות הכל, בשלמות האבות, בשלמות של פנסת ישראל. משום כך ישראל למטה נקראים אחד. שפאשר מניח אדם תפלין ומתפסה בכסוי של מצוה, אזי הוא מתעטר בעטרות קדושות כמו שלמעלה, ונקרא אחד.

ומשום כך, לבא אחד וישתדל עם אחד. הקדוש ברוך הוא הוא אחד וישתדל עם אחד, שהרי אין מלך משתדל אלא במה שראוי לו. ומשום כך כתוב, והוא באחד ומי ישיבנו, אין הקדוש ברוך הוא שורה ולא נמצא אלא באחד. באחד? ! אחד צריך להיות! אלא במי שמתמקן בקדשה עליונה להיות אחד, אז הוא שורה באחד, ולא במקום אחר.

ומתי נקרא אדם אחד? בשעה שנמצא זכר ונקבה, ומתקדש בקדשה (בעטרה) עליונה, ומתפון להתקדש. ובא ראה, בזמן שנמצא אדם בזווג אחד זכר ונקבה ומתפון להתקדש פראוי, אז הוא שלם, ונקרא אחד בלי פגום.

משום כך צריך אדם לשמח את אשתו באותה שעה, לזמן אותה ברצון אחד עמו. ויתפוננו שניהם כאחד לאותו הדבר. וכשנמצאים זה בזה ברצון אחד. ובגוף - כמו

עטרין, וכמה פקודין, לאתעטרא בהו. ועל דא תפלין דרישא ותפלין דדרועא, לאתעטרא בהו בר נש פגוונא דלעילא. ולאשתפחא חד שלים בכלא.

ובההיא שעתא דאתעטר בהו בר נש, ואתקדש בהו, אתעביד שלים, ואקרי אחד, דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים. ומאן דפגים, לא אקרי אחד. ועל דא קדשא בריך הוא אקרי אחד, בשלימו דכלא, בשלימו דאבהו, בשלימו דכנסת ישראל. בגין כך ישראל לתתא אקרון אחד. דכד בר נש אנח תפלין, ואתחפי בכסוייא דמצוה, כדין אתעטר בעטרין קדישין פגוונא דלעילא, ואקרי אחד.

ובגין כך, לייתי אחד, וישתדל באחד. קדשא בריך הוא דאיהו אחד, וישתדל באחד. דהא לית מלפא משתדל, אלא במאי דאתחזי ליה. ובגין כך פתיב, (איוב כג) והוא באחד ומי ישיבנו, לא שארי קדשא בריך הוא ולא אשתכח אלא באחד. באחד, אחד מיבעי ליה אלא במאן דאתתקן בקדושא עלאה למהוי חד. כדין הוא שריא באחד, ולא באתר אחרא. ואימתי אקרי בר נש אחד. בשעתא דאשתכח דכר ונוקבא, ואתקדש בקדושה (פ"א בעטריו) עלאה, ואתפון לאתקדשא. ותא חזי, בזמנא (דף פ"א ע"ב) דאשתכח בר נש בזווגא חד דכר ונוקבא, ואתפון לאתקדשא פדקא יאות. כדין הוא שלים, ואקרי אחד בלא פגיומו.

בגין כך, בעי בר נש למחדי לאתתיה בההיא שעתא, לזמנא לה ברעותא חדא עמיה. ויתפונון תרווייהו כחד לההיא מלה. וכד משתפחי תרווייהו כחד, כדין כלא חד בנפשא שניהם כאחד, אזי הכל אחד בנפש ובגוף. בנפש - להדבך

שְׁלֹמֹדְנוּ שְׁאֲדָם שְׁלֹא נִשָּׂא הוּא כְּמִי שֶׁנֶּחְלַק, וְכִשְׁמִתְחַבְּרִים זָכָר וּנְקֵבָה, אִזּוּ נֶעֱשִׂים גּוֹף אֶחָד. נִמְצָא שֶׁהֵם נִכְשׁ אַחַת וְגוֹף אֶחָד, וְנִקְרָא אֶדָם אֶחָד. אִזּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹרֵה בְּאֶחָד, וּמִפְקִיד רוּחַ שֶׁל קְדוּשָׁה בְּאוֹתוֹ אֶחָד.

וְאֵלּוֹ נִקְרָאִים בְּנִים שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וּמִשׁוּם כֶּף קְדוּשִׁים תִּהְיֶה כִּי קְדוּשׁ אֲנִי ה' אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא בְּאֵר הַדְּבָר הַזֶּה בְּמִקּוֹם אֲחֵר, אֲלֵא בּוֹ מִמֶּשׁ, שֶׁכְּתוּב כִּי קְדוּשׁ אֲנִי ה', כְּדֵי לְהַדְבִּיק בּוֹ וְלֹא בְּאֲחֵר. וְעַל כֵּן קְדוּשִׁים תִּהְיֶה כִּי קְדוּשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגו'. הָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁפָּרְשָׁה זֶה הוּא הַכֹּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה. מִקִּישׁ יִרְאֵת אָב וְאָם לְשִׁבְתוֹתַי. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַכֹּל אֶחָד. מִי שִׁירָא מְזֵה, שׁוֹמֵר אֵת זֶה.

אִישׁ אִמּוֹ, מֵה טַעַם הַקְדָּיִם אִמּוֹ לְאָבִיו בִּירְאָה? כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ. אֲבָל הָאֵם שְׂאִין רְשׁוֹת בִּידֵיהָ כֹּל כֶּף כְּמוֹ אָבִיו, (אֲבָל בֹּא רְאָה, אִמּוֹ – זוֹ בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וּמִשׁוּם שֶׁבָּה שׁוֹרֵה הִירְאָה וְהִיא נִקְרָאת יִרְאֵת ה')

הַקְדָּיִם אֵת יִרְאֵתָהּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מֵה כְּתוּב לְמַעַלָּה? קְדוּשִׁים תִּהְיֶה. בֹּא אֶדָם לְהַתְקַדֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ כְּאֶחָד, מִמִּי הוּא יוֹתֵר שְׁבַח בְּאוֹתָהּ קְדוּשָׁה? הַוָּה אֹמֵר מִהֶנְקֵבָה. מִשׁוּם כֶּף אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, כְּגוֹן זֶה (בְּרֵאשִׁית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרְץ וְשָׁמַיִם. וּבְמִקּוֹם אֲחֵר הַקְדָּיִם שָׁמַיִם לְאָרֶץ. אֲלֵא לְהִרְאוֹת שֶׁשְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד נֶעֱשׂוּ. אִף כֹּאֵן הַקְדָּיִם אֵם לְאָב, וּבְמִקּוֹם אֲחֵר הַקְדָּיִם אָב לְאֵם, לְהִרְאוֹת שֶׁשְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד הִשְׁתַּדְּלוּ בּוֹ.

אִימָא דְלִית רְשׁוֹ בִידֵהָ כֹּל כֶּף כְּאָבִיו (ס"א אֲבָל תֵּא חַוִּי אִמּוֹ דֵּא בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל וּבְגִין דְּבָה שִׁירָא יִרְאָה וְאִיחִי יִרְאֵת ה' אֲתִקְרִי) אֲקָדָיִם דְּחִילוֹ דִּילָהּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מֵה כְּתוּב לְעֵילָא, קְדוּשִׁים תִּהְיֶה. אֵתִי בַר נֶשׁ לְאִתְקַדְּשָׁא בְּאִתְתִּיהָ כְּחַד. מִמָּאן הוּא שְׁבַחָא יִתִּיר בְּהֵיא קְדוּשָׁה. הָוִי אִימָא מְנוּקָבָא. בְּגִין כֶּף אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, כְּהֵאִי גְוּוֹנָא, (בְּרֵאשִׁית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אָרְץ וְשָׁמַיִם. וּבְאִתְרֵא אֲחֵרָא, אֲקָדָיִם שָׁמַיִם לְאָרֶץ. אֲלֵא לְאִחְזָא דְתֵרוּוִייהוּ כְּחַדָּא אֲתַעְבִּידוּ. אוּף הֵכָא אֲקָדָיִם אִימָא לְאָבָא, וּבְאִתְרֵא אֲחֵרָא אֲקָדָיִם אָבָא לְאִימָא, לְאִחְזָא דְתֵרוּוִייהוּ כְּחַדָּא אֲשְׁתַּדְּלוּ בֵּיהּ.

וּבְגוּפָא. בְּנִפְשָׁא: לְאִדְבָקָא דָּא בְּדָא בְּרַעוּתָא חַדָּא. וּבְגוּפָא: כְּמָה דְאוּלִּיפְנָא דְבַר נֶשׁ דְּלֵא נְסִיב, הוּא כְּמָאן דְּאִתְפְּלִיג, וְכַד מִתְחַבְּרִין דְּבַר וְנוּקָבָא, כְּדִין אֲתַעְבִּידוּ חַד גּוּפָא. אֲשִׁתְּכַח דְּאִינְהוּ חַד נִפְשָׁא, וְחַד גּוּפָא, וְאִקְרִי בַר נֶשׁ אֶחָד. כְּדִין קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאִרִי בְּאֶחָד, וְאִפְקִיד רוּחָא דְקְדוּשָׁה בְּהוּא אֶחָד.

וְאֵלִין אֲקָרוּן בְּנִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאִתְמַר. וּבְגִינִי כֶּף קְדוּשִׁים תִּהְיֶה כִּי קְדוּשׁ אֲנִי יְיָ. זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּלֵא אוּקִים מְלָה דָּא בְּאִתְרֵא אֲחֵרָא, אֲלֵא בֵּיה מִמֶּשׁ, דְּכְתִיב כִּי קְדוּשׁ אֲנִי יְיָ. בְּגִין לְאִתְדְּבָקָא בֵּיה, וְלֹא בְּאֲחֵרָא. וְעַל דָּא קְדוּשִׁים תִּהְיֶה כִּי קְדוּשׁ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגו'. (וִיקְרָא יט) הָא תְּנִינָן, דְּפִרְשֵׁתָּא דָּא כְּלָלָא דְאוּרִייתָא. מִקִּישׁ דְּחִילוֹ דְּאָבָא וְאִימָא לְשִׁבְתוֹתַי. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֹּלָא חַד, מָאן דְּדְחִיל מֵהֵאִי, נְטִיר לְהֵאִי. אִישׁ אִמּוֹ, אֲקָדָיִם אִמּוֹ לְאָבִיו בְּדְחִילוֹ מָאִי טַעַמָּא. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. אֲבָל

אִימָא דְלִית רְשׁוֹ בִידֵהָ כֹּל כֶּף כְּאָבִיו (ס"א אֲבָל תֵּא חַוִּי אִמּוֹ דֵּא בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל וּבְגִין דְּבָה שִׁירָא יִרְאָה וְאִיחִי יִרְאֵת ה' אֲתִקְרִי) אֲקָדָיִם דְּחִילוֹ דִּילָהּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מֵה כְּתוּב לְעֵילָא, קְדוּשִׁים תִּהְיֶה. אֵתִי בַר נֶשׁ לְאִתְקַדְּשָׁא בְּאִתְתִּיהָ כְּחַד. מִמָּאן הוּא שְׁבַחָא יִתִּיר בְּהֵיא קְדוּשָׁה. הָוִי אִימָא מְנוּקָבָא. בְּגִין כֶּף אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, כְּהֵאִי גְוּוֹנָא, (בְּרֵאשִׁית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אָרְץ וְשָׁמַיִם. וּבְאִתְרֵא אֲחֵרָא, אֲקָדָיִם שָׁמַיִם לְאָרֶץ. אֲלֵא לְאִחְזָא דְתֵרוּוִייהוּ כְּחַדָּא אֲתַעְבִּידוּ. אוּף הֵכָא אֲקָדָיִם אִימָא לְאָבָא, וּבְאִתְרֵא אֲחֵרָא אֲקָדָיִם אָבָא לְאִימָא, לְאִחְזָא דְתֵרוּוִייהוּ כְּחַדָּא אֲשְׁתַּדְּלוּ בֵּיהּ.

וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תְּשׁוּמוֹרוֹ, זֶה שְׁקוּל לְזוֹה, וְהַכֹּל כְּאֶחָד נִשְׁקָל בְּמִשְׁקַל אֶחָד, שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת לַה) וְשִׁמְרָתָם אֵת הַשְּׁבֻת כִּי קִדָּשׁ הִיא לָכֶם, וְכַתוּב (ויקרא כו) זְכוֹר אֵת יוֹם הַשְּׁבֻת לְקַדְּשׁוֹ. אֵלֶּא אֶחָד לְאָב, וְאֶחָד לְאֵם. כְּתוּב כְּאֵן, אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תְּשׁוּמוֹרוֹ. וְכַתוּב שָׁם, אֵת שְׁבֻתוֹתֵי תְּשׁוּמוֹרוֹ וּמִקְדָּשֵי תִירָאוּ. מֵהוּ מִקְדָּשֵי? כְּמִשְׁמְעוֹ. עוֹד מִקְדָּשֵי - אֵלוֹ אוֹתָם שְׁמִקְדָּשִׁים עֲצָמָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. כְּמוֹ זֶה, (יחזקאל ט) וּמִמִּקְדָּשֵי תַחֲלוּ. אֵל תִּקְרִי מִמִּקְדָּשֵי אֵלֶּא מִמִּקְדָּשֵי. מֵה לְהֵלֵן מִמִּקְדָּשֵי, אֵף כְּאֵן מִמִּקְדָּשֵי, דְּאִינוּן אַבָּא וְהָאֵם.

אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (דברים ד) וְאִתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁנֹדְבָקִים בּוֹ בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (הם ולא אמות עובדי כוכבים ומזלות) וּמִשׁוּם שְׁנֹדְבָקִים בּוֹ בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּלָם נִדְבָקִים כְּאֶחָד זֶה עִם זֶה.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַה שְׁאִדָּם מִקְדָּשׁ לְמִטָּה, כְּמוֹ הַחֲבָרִים שְׁמִקְדָּשִׁים אֵת עֲצָמָם מִשְׁבֻּת לְשְׁבֻת, בְּשַׁעַה שֶׁהוּנָהג העליון נִמְצָא, שְׁהָרִי בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה נִמְצָא הַרְצוֹן וְהַבְּרָכָה מִזְדַּמְנָת, אִזּוּ כְּלָם נִדְבָקִים כְּאֶחָד - הַנֶּפֶשׁ שֶׁל שְׁבֻת, וְהַגּוּף שְׁמוֹזְדַּמְנָן בְּשְׁבֻת. וְעַל זֶה כְּתוּב אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ, שְׁהֵם זְווג אֶחָד בְּגוּף בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה לְהַתְקַדָּשׁ.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשַׁמְמוֹת (סִימָן ב') שְׁמוֹר אֵת יוֹם הַשְּׁבֻת, הַהוּא בְּמִדָּה שְׁבִיעִית נְאֻמָּר, שְׁפָתוֹב אֵת שְׁבֻתוֹתֵי תְּשׁוּמוֹרוֹ וּמִקְדָּשֵי תִירָאוּ. מֵה זֶה מִדָּה שְׁבִיעִית? הִנֵּה אוֹמַר, זֶה מִדַּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמֵה הַטַּעַם אָמַר שְׁבֻתוֹתֵי וְלֹא אָמַר שְׁבֻתִי?

וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תְּשׁוּמוֹרוֹ, שְׁקוּל דָּא לְדָא, וְכֹלָא כְּחֶדָּא אֲתַקְלוּ בְּמִתְקַלָּא חַד. דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת לַא) וְשִׁמְרָתָם אֵת הַשְּׁבֻת כִּי קִדָּשׁ הִיא לָכֶם, וְכַתִּיב (שְׁמוֹת כ) זְכוֹר אֵת יוֹם הַשְּׁבֻת לְקַדְּשׁוֹ. אֵלֶּא חַד לְאַבָּא, וְחַד לְאִימָא. כְּתִיב הֵכָּא אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תְּשׁוּמוֹרוֹ. וְכַתִּיב הָתָם (ויקרא כו) אֵת שְׁבֻתוֹתֵי תְּשׁוּמוֹרוֹ וּמִקְדָּשֵי תִירָאוּ. מֵהוּ מִקְדָּשֵי. (דף פ"ב ע"א) כְּמִשְׁמְעוֹ. תּוֹ מִקְדָּשֵי אֵלִין אִינוּן דְּמִקְדָּשֵי גְרַמְיִיהוּ בְּהֵיא שְׁעָתָא. כְּגוּוֹנָא דָּא, (יחזקאל ט) וּמִמִּקְדָּשֵי תַחֲלוּ. אֵל תִּקְרִי מִמִּקְדָּשֵי, אֵלֶּא מִמִּקְדָּשֵי. מֵה לְהֵלֵן מִמִּקְדָּשֵי, אֵף כְּאֵן מִמִּקְדָּשֵי, דְּאִינוּן אַבָּא וְאִימָא.

אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ. (ויקרא יט) רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתִיב (דברים ד) וְאִתֶּם הַדְּבָקִים בִּי וְגו'. זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּמִתְדַבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (אִינוּן וְלֹא אוֹמִין עוֹבְדֵי כּוּכְבִּים וּמַזְלוֹת) וּבְגִין דְּאִינוּן מִתְדַבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּלָא אֲתַדְבְּקוּ כְּחֶדָּא דָּא בְּדָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּבַר נֶשׁ מִקְדָּשׁ לְתַתָּא, כְּגוּן חֲבָרִיָּא דְּמִקְדָּשֵי גְרַמְיִיהוּ מִשְׁבֻּת לְשְׁבֻת, בְּשַׁעַתָּא דְּזוּוּגָא עֲלָאָה אֲשַׁתְּכַח, דְּהָא בְּהֵיא שְׁעָתָא רַעוּא אֲשַׁתְּכַח, וּבְרַכְתָּא אֲזַדְּמַנַּת. כְּדִין מִתְדַבְּקִין כְּלָהוּ כְּחַד, נִפְשָׁא דְשְׁבֻת, וְגוּפָא דְּאֲזַדְּמָן בְּשְׁבֻת. וְעַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דְּאִינוּן זְווגָא חַד בְּגוּפָא, בְּהֵיא שְׁעָתָא דְּאֲתַקְדָּשָׁא.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשַׁמְמוֹת (סִימָן ב') שְׁמוֹר אֵת יוֹם הַשְּׁבֻת, הַהוּא בְּמִדָּה שְׁבִיעִית נְאֻמָּר דְּכַתִּיב, אֵת שְׁבֻתוֹתֵי תְּשׁוּמוֹרוֹ וּמִקְדָּשֵי תִירָאוּ, מָאִי נִיהוּ מִדָּה שְׁבִיעִית הִנֵּה אוֹמַר זֶה מִדַּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָאִי טַעַמָּא אָמַר שְׁבֻתוֹתֵי וְלֹא אָמַר שְׁבֻתִי.

מִשָּׁר לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ אִשָּׁה נְאֻה, וְכָל שְׂבוּעַ וְשְׂבוּעַ מִזְמִינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ. וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נְאֻים וְאוֹהֲבִים, וְאָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְכֵן הוּא, שְׂמַחוּ גַם אַתֶּם בְּיוֹם שְׂמַחְתִּי, כִּי אֲנִי בְּשַׁלְכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְגַם אַתֶּם הִדְרֹו אוֹתִי. וּמֵאֵי טַעְמָא זְכוֹר וְשְׂמוֹר. זְכוֹר לְזָכַר וְשְׂמוֹר לְכַלֵּה. וּמֵאֵי טַעְמָא וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ, שְׂמְרוּ עֲצֻמְכֶם מִן הַהֲרָהוּר, כִּי מִקְדָּשֵׁי קְדוֹשׁ הוּא. לְמָה, כִּי אֲנִי יֵי בְּכָל צָד. (עַד כֵּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת).

מִשָּׁר לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ אִשָּׁה נְאֻה, וְכָל שְׂבוּעַ וְשְׂבוּעַ מִזְמִינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נְאֻים וְאוֹהֲבִים, הוּא, שְׂמַחוּ גַם אַתֶּם בְּיוֹם שְׂמַחְתִּי, כִּי אֲנִי בְּשַׁלְכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְגַם אַתֶּם הִדְרֹו אוֹתִי. וּמָה הַטַּעַם זְכוֹר וְשְׂמוֹר? זְכוֹר לְזָכַר, וְשְׂמוֹר לְכַלֵּה. וּמָה הַטַּעַם וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ? שְׂמְרוּ עֲצֻמְכֶם מִן הַהֲרָהוּר, כִּי מִקְדָּשֵׁי קְדוֹשׁ הוּא, לְמָה? כִּי אֲנִי ה' בְּכָל צָד:

(ע"כ ממהשמטות)

וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ. דָּא שַׁבַּת עֲלָאָה וְשַׁבַּת תַּתְּאָה, דְּאִינוּן מְזַמְנֵי לְנַפְשָׁא בְּהֵוֹא גּוֹפָא, מִהֵוֹא זְוֹגָא עֲלָאָה. וְעַל דָּא וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ, תְּרִי וְכִלְא אַתְּדַבֵּק דָּא בְּדָא, זַפְּאָה חוּלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל.

וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ - זוֹ שַׁבַּת הָעֲלִינָה וְשַׁבַּת הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן מְזַמְנוֹת אֶת הַנַּפֶּשׁ לְאוֹתוֹ הַגּוּף מֵאוֹתוֹ הַזְּוִיג הָעֲלִיוֹן. וְעַל כֵּן, וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ - שְׁנַיִם, וְהַכֵּל נִדְבֵק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרִי חִלְקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

דְּבַר אַחַר וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ, לְאַזְהָרָה לְאִינוּן דְּמַחְכֵן לְזְוִיגֵיהוּ מִשַׁבַּת לְשַׁבַּת, וְהָא אֻקְיַמְנָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה נה) לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי. מֵאֵן סָרִיסִים. אֵלִיִן אִינוּן חֲבַרְיָא דְּמִסְרֶסֶן גְּרַמִּיָּהוּ כָּל שְׂאָר יוֹמִין, בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא. וְאִינוּן מַחְכְּפָאן מִשַׁבַּת לְשַׁבַּת. הָדָא הוּא דְכְּתִיב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית לו) וְאָבִיו שְׂמַר אֶת הַדְּבָר. וּבְגִין כְּפֹךְ וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דָּא גּוֹפָא. וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ, דָּא נַפְשָׁא. וְכִלְא אַתְּדַבֵּק דָּא בְּדָא. זַפְּאָה חוּלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל.

דְּבַר אַחַר וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ - לְהַזְהִיר אֶת אוֹתֶם שְׂמַחְכִּים לְזְוִיגָם מִשַׁבַּת לְשַׁבַּת, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב, (ישעיה נה) לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי. מִי הֵם הַסָּרִיסִים? אֵלוֹ אוֹתֶם הַחֲבַרִים שְׂמַסְסִים אֶת עֲצָמָם כָּל שְׂאָר הַיָּמִים כְּדֵי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהֵם מַחְכִּים מִשַׁבַּת לְשַׁבַּת. זֶהוּ שְׂכַתוֹב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (בראשית לו) וְאָבִיו שְׂמַר אֶת הַדְּבָר, וּמִשּׁוּם כְּפֹךְ - וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ - זֶה הַגּוּף. וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ - זוֹ הַנַּפֶּשׁ. וְהַכֵּל נִדְבֵק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרִי חִלְקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

רעיא מהימנא

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ. פְּקוּדָא דָּא, שְׁקִיל דָּא לְדָא. שְׁקִיל יְקָרָא דְאָב וְאָם, לִיקָרָא דְשַׁבַּת. לְאַפָּא אֶקְדִים כְּבוֹד, וְהָאֵי אִיהוּ דְאָמַר קָרָא, (מלאכי כב) וְזֶהוּ שְׂאֲמַר הַכְּתוּב (מלאכי א) וְאָם אָב אֲנִי אִיהוּ כְּבוֹדִי וְאָם אֲדוֹנִים אֲנִי אִיהוּ מוֹרְאִי. כְּבוֹדִי

רַעִיָא מִהִימְנָא
אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תְשַׁמְרוּ. מְצֻנָה זוֹ שְׁקוּלָה זוֹ לְזוֹ. שְׁקוּל כְּבוֹד אָב וְאָם לְכְבוֹד הַשַּׁבַּת. לְאָב הַקְּדִים כְּבוֹד, וְזֶהוּ שְׂאֲמַר הַכְּתוּב (מלאכי א) וְאָם אָב אֲנִי אִיהוּ כְּבוֹדִי וְאָם אֲדוֹנִים אֲנִי אִיהוּ מוֹרְאִי. כְּבוֹדִי

עולה בכשבון עשר אמירות,
ול"ב אלהים של מעשה
בראשית.

ובבב"ק מקום (משלי א) כבוד חכמים
ינחלו, ופרשה רבותינו, אין
כבוד אלא תורה. משום שהם
ל"ב אלהים של תורה, הפכוד
שלו. ואלו (הם) החכמים של
התורה, חכמים בחכמה יורשים
את הפכוד הזה ולא טפשים,
שעליהם נאמר וכסילים מרים
קלון. ומנין לנו שמי שאינו מפיר
את התורה נקרא כסיל? שכתוב
(תהלים צב) וכסיל לא יבין את זאת.
ואין זאת אלא תורה, שכתוב
(דברים ד) וזאת התורה אשר שם
משה.

רועה הנאמן, משום שחלוש
אפה פתחתי את הפרשה במצוות
הללו, להיות לך מעט לעזר.
התחזק בך, שהרי המצוות של
הישיבות באים אליך, במצוה
אחר זו, שהיא מצוה להעמיד
עליך מלך למעלה. והקדוש ברוך
הוא יעמיד אותך מלך בעליונים
ובפתחונים בדיוקנו, משום
שרבותינו מהישיבה, עליהם
שכינה ותחתונה. והקדוש ברוך
הוא מלך באמצע, אוחז
בעליונים ובפתחונים. כן אפה
תהיה בדיוקנו, הבן שלו, עמד
לכבוד המלך.

עמד הרועה הנאמן, והרים ידיו
למעלה ואמר: יהי רצונך, עלת
העלות, שאפה מתעלה מעלוי
לעלוי, עד אין עלוי, אלא שאפה
מעל לכל עלוי, (לחט) לי כח לעשות
את רצונך בדרגותיך, שהן אב
ואם, ואני הבן שלהם, וביחוד
שלך שניהם אחד. ואפה השוית
את יראת אב ואם ליראתך, אחר שאפה באמצע, אחד ולא שנים, בלי שתפות, אף על גב שהם
בשתפות שלך, אבל אפה אחד בלי שתפות של שני. ומשום זה נאמר בך, ואין אלהים עמדי.
תן לי כח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו,

א) ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי.
כבודי סליק בחושפון עשר אמירן, ול"ב אלהים דעובדא
דבראשית.

ובבב"ק אטר (משלי א) כבוד חכמים ינחלו, ואוקמוה רבנן,
אין כבוד אלא תורה. בגין דאינון ל"ב אלהים
דתורה, יקרא דיליה. ואלין (אינון) חכמים דאורייתא,
חכמים בחכמה, ירתין האי כבוד ולא טפשי, דעליהו
אתמר, (משלי א) וכסילים מרים קלון. ומנלן דמאן דלא
ידע באורייתא אקרי כסיל, דכתיב, (תהלים צב) וכסיל לא
יבין את זאת. ואין זאת, אלא תורה, דכתיב, (דברים ד)
וזאת התורה אשר שם משה.

רעיא מהימנא. בגין דחלישתא, פתחנא לפרשתא באלין
פקודין, למהוי מעט עזר לך. אתתקף בך, דהא
משרין דמתיבתאן אתאן לגבך, בפקודא בתר דא, דאיהו
פקודא להעמיד עליך מלך לעילא. וקודשא בריך הוא
יוקים לך מלך בעלאין ותתאין בדיוקניה. בגין דרבנן
דמתיבתא, עליהו שכנתא עלאה ותתאה. וקודשא בריך
הוא מלך באמצעיתא, אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת
תהא בדיוקניה, ברא דיליה, קום ביקרא דמלכא.

קם רעיא מהימנא, וסליק ידוי לעילא, ואמר, יהא רענא
דילך עלת העלות, דאנת מתעלה מעלוי לעלוי, עד
דלית עלוי. אלא דאנת לעילא מפל עלוי. (למהיב) לי
חילא, למעבד רעותך בדרגין דילך, דאינון אבא ואימא,
ואנא ברא דלהון. וביחודך תרווייהו אחד. ואנת שקלת
דחילו דאבא ואימא, לדחילו דילך, בתר דאנת
באמצעיתא חד, ולא תרין, בלא שותפו, אף על גב דאינון
חד בשותפו דילך, אבל אנת חד בלא שותפו דתניינא.
ובגין דא אתמר בך, (דברים לב) ואין אלהים עמדי.

הב לי חילא, לאתערא ביקרך בקדמיתא. ולבתר ביקרא

את יראת אב ואם ליראתך, אחר שאפה באמצע, אחד ולא שנים, בלי שתפות, אף על גב שהם
בשתפות שלך, אבל אפה אחד בלי שתפות של שני. ומשום זה נאמר בך, ואין אלהים עמדי.
תן לי כח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו,

דאָבי ואָמי דבֿשִׁמְיָא, דאָוקמוּהָ עֲלֵיהּוּ, (משלי כח) גּוֹזֵל אָבּוֹ וְאָמוֹ וְאֹמֵר אֵין פֿשַׁע חֵבֵר הוּא לַאִישׁ מִשְׁחִית. וְאֹקְמוּהָ מֵאֲרֵי מִתְנִיתִין, אֵין אָבּוֹ, אֵלֹא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵין אָמוֹ, אֵלֹא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וַיִּקְרָא דִּילָךְ אַבָּא חֲכָמָה, דְּכֻלִּיל עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִתְתַּא דִּילִיהּ לְעִילָא, וְתַרוּוִייהּ אֵינוֹן כּוֹרְסִיָא סְפָסֵל תַּחוּתָךְ לִיקְרָךְ.

וְהָבִי תְקִינוֹ, לְמַהּוֹי קֶטֶן מְכַבֵּד לְגִדּוֹל דְּלְעִילָא מְגִיה. אַבָּא, אִיהוּ חֲכָמָה, הֵלֵא אַב אֶחָד לְכַלְנֹו, לְמַהּוֹי מִשְׁמַשׁ תַּחוּתָךְ, וְאַנְתָּ כְּתֵר עֲלִיוֹן עַל רִישִׁיהּ. וְלִית כְּתֵר עֲלֵךְ, וְלִית אֱלֹהָא אַחְרָא. וְאִימָא, לְשִׁמְשָׁא לְאַבָּא. דְּאִיהוּ תַּחוּתִיהּ לְמַהּוֹי כֶּסֶא תַּחוּתִיהּ.

וַיֹּאמֶר אִיהוּ, בְּכָל מְאָמֵר, עַד תִּלְתִּין וְתַרְיִן, יְהִי כֵן, וַיְהִי כֵן. וְאִיהִי, עֵבִידַת מְאָמְרִיהּ מִיַּד. וּבְגִין דְּעֵבִידַת מְאָמְרִיהּ וְצוּוּיָהּ בְּלֹא עִפּוּבָא כָּלֵל, בַּל"ב שְׁבִילִין דְּבַהוֹן אַתְּבְּרִי כָּל עוּבְדָא דְּבְרָאשִׁית, אַתְּקְרִיאַת כְּבוֹד, (תהלים ט) וּבַהִיכְלוֹ כְּלוֹ אֹמֵר כְּבוֹד. (יחזקאל א) בְּרוּךְ כְּבוֹד יי' מִמְּקוֹמוֹ. אִיָּהּ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתַרְגּוּם כְּבוֹד אָבּוֹ, יִקְרָא דְאַבּוּהִי. וְדָא (תהלים ט) תּוֹרַת יי' תְּמִימָה, עֲלֵהּ אַתְּמֵר (משלי א) יִקְרָה הִיא מְפֻנִינִים.

וַיִּשְׂרָאֵל דְּאַתְקְרִיאֵוּ בְּנִים, בְּכָלֵל בֵּן וּבַת, מִסְטָרָא דְתַפְאָרַת וּמַלְכוּת. דְּאֵינוֹן בֵּן וּבַת, יִקְרָא דְאָבּוֹ וְאָמוֹ, לְמַעַבַּד צוּוּיָהּ, וְצוּוִי דִּילִיהּ, אֵינוֹן פְּקוּדִין דְּעֵשָׂה. וְהָא אֹקְמוּהָ מֵאֲרֵי מִתְנִיתִין, יֵשׁ מְצוּהָ וְעוֹשָׂה. וּבְגִין כֶּף אִיהוּ נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע. וְהָאִי אִיהוּ כְּבוֹד דְּאַבָּא וְאִימָא, דִּיצוּהָ לְבְרִיהּ דִּיעַבַּד הָכִי וְאִיהוּ עֵבִיד מִיַּד, בְּלֹא עִפּוּבָא כָּלֵל.

וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא, אֲנָא כְּעִי לְאַשְׁתְּדֵלָא בִיקְרָךְ, לְתַמְנָן מַדּוֹת דְּאַבָּא וְאִימָא, לִיקְרָךְ. תְּהָא בְּעֲזָרִי לְסִדְרָא כְּלָא כְּדָקָא יֵאוּת. וְאַנְתָּ תְּסַדֵּר לִי, וְלִכְל מְאֲרֵי מִתְיַבְתָּאן עִילָא

גּוֹזֵל אָבּוֹ וְאָמוֹ וְאֹמֵר אֵין פֿשַׁע חֵבֵר הוּא לַאִישׁ מִשְׁחִית. וְאֹקְמוּהָ מֵאֲרֵי מִתְנִיתִין, אֵין אָבּוֹ, אֵלֹא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵין אָמוֹ, אֵלֹא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וַיִּקְרָא דִּילָךְ אַבָּא חֲכָמָה, שְׁכּוּלְלַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמַּטֵּה שְׁלוֹ לְמַעְלָה, וְשְׁנֵיהֶם הֵם כְּסָא סְפָסֵל תַּחוּתָךְ לְכַבּוּדָךְ.

וְכֶף תְּקִינוֹ, שְׁיִהִיָּה קֶטֶן מְכַבֵּד אֶת הַגִּדּוֹל שְׁלִמְעֵלָה מִמֶּנּוּ. אַב הוּא חֲכָמָה, הֵלֵא אַב אֶחָד לְכַלְנֹו, לְהֵיוֹת מִשְׁמַשׁ תַּחוּתָךְ, וְאַתְּהָ כְּתֵר עֲלִיוֹן עַל רִאשׁוֹ. וְאֵין עֲלֵיךְ כְּתֵר, וְאֵין אֱלֹהֵי אַחֵר. וְהָאֵם לְשִׁמְשׁ אֶת הָאָב, שְׁהִיא תַּחוּתִיו, לְהֵיוֹת כְּסָא תַּחוּתִיו.

וַיֹּאמֶר הוּא בְּכָל מְאָמֵר עַד שְׁלִשִׁים וּשְׁנַיִם, יְהִי כֵן, וַיְהִי כֵן. וְהִיא עֵשֶׂתָה מְאָמְרוֹ וְצוּוּיָו בְּלִי עִפּוּבָא שְׁעֵשֶׂתָה מְאָמְרוֹ וְצוּוּיָו בְּלִי עִפּוּבָא כָּלֵל בַּל"ב שְׁבִילִים שְׁבָהֶם נִבְרָא כָּל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, נִקְרָאֵת כְּבוֹד, (תהלים ט) וּבַהִיכְלוֹ כְּלוֹ אֹמֵר כְּבוֹד. (יחזקאל א) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. אִיָּהּ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתַרְגּוּם כְּבוֹד אָבּוֹ - יִקְרָא דְאַבּוּהִי. וְזֶה (תהלים ט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עֲלֵיהּ נֹאמֵר (משלי ו) יִקְרָה הִיא מְפֻנִינִים.

וַיִּשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאוּ בְּנִים, בְּכָלֵל בֵּן וּבַת, מִצַּד שֵׁל תַּפְאָרַת וּמַלְכוּת, שְׁהֵם בֵּן וּבַת, הַכְּבוֹד שֵׁל אָבּוֹ וְאָמוֹ לְעֵשׂוֹת אֶת הַצּוּוִי שְׁלוֹ, וְהַצּוּוִי שְׁלוֹ אוֹתָן מְצוּוֹת עֵשָׂה. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ בְּעִלֵי הַמִּשְׁנָה, יֵשׁ מְצוּהָ וְעוֹשָׂה. וּמִשׁוּם כֶּף הוּא נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע. וְזֶהוּ כְּבוֹד אַב וְאָם, שְׁיִצְוָה אֶת בְּנוֹ שְׁיַעֲשֶׂה כֶּף, וְהוּא עוֹשָׂה מִיַּד בְּלִי עִפּוּבָא כָּלֵל. וְעֵלְתָּ עַל הַכֵּל, אֲנִי רוּצָה

לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוּדָךְ, לְתַמְנָן אֶת הַמַּדּוֹת שֵׁל אַבָּא וְאִמָּא לְכַבּוּדָךְ. תְּהִיָּה בְּעֲזָרִי לְסִדֵּר הַכֵּל כְּרָאוּי, וְאַתְּ תְּסַדֵּר אוֹתִי וְאֶת כָּל רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מַעְלָה וּמַטָּה, וּמַחְנֹוֹת הַמְּלָאכִים הַעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחוֹנִים,

להיות מתקנים ומסדרים לכבודך ולכבוד אבא ואמא, להיות ספסל תחת רגליו, ולעשות צווייו בכל מצוותיו, ולירא ממנו בכל המצוות של לא תעשה.

וזהו איש אמו ואביו תיראו, וסמך לו ואת שבתותי תשמרו. ובפסוק אחר ואת מצוותי תעשו. מצד של מצוות עשה שהם כבוד, הקדים אב לאם, וזה י"ה. מצד של לא תעשה הקדים אם לאב, וזה ה"י, והינו (משלי כח) כבוד אלהים הסתר דבר. לאלו שאינם משתדלים בכבוד הזה, הסתר דבר מהם.

ועל־יהם נאמר, (משלי א) וכסילים מרים קלון. אלו הם עמי הארץ, מאחר שאינם משתדלים בכבוד הזה של התורה, ואיך אומרים, אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו? הרי הוא יאמר להם: ואם אב אני איה כבודי? איה השתדלותכם בתורה ובמצוותי לעשות את הצוויים שלי? שמי שאינו מכיר את הצווי של אדונו, איך יעשה אותו?

פרט למי ששומע מחכמים ועושה, וזהו שקבל נעשה ונשמע. ועם כל זה, מי שלא קבל מאדונו, אלא משלוהו, יש הבדל. ואיזה הבדל יש בין זה לזה? שהרי כתוב, משה קבל תורה מסיני, ואחר כך מסרה ליהושע. אני קבלתי, ואחר כך מסרתי לכלם. וכך מי שמקבל מאחר, כקבלת הלבנה והפוככים מן השמש, ובקבול הזה הוא מתמלא. ומי שמקבל, יכולה להסתלק ממנו הנביעה, כמו שראיתי בשמש ובלבנה, שמסתלק האור שלהם בלילה, שאין השמש מאיר, אלא ביום. והלבנה בלילה.

ואם תאמר שאותו אור של הלבנה הוא מן השמש, שאף על גב שהתפנס, הוא מאיר בלבנה ובפוככים, הרי ראינו מצד אחר בלקוי הלבנה והשמש שמסתלק אורם, ונשארים כמו גוף בלי

ותא, ומשריין דמלאכין עלאין ותתאין, למנהי מתקנין ומסדרין ליקרא דילך, וליקרא דאבא ואימא, למנהי ספסל תחות רגלוי. ולמעבד צווייה בכל פקודין דיליה. ולמדחל מניה בכל פקודין דלא תעשה.

והאי איהו (דף פ"ב ע"א) איש אמו ואביו תיראו, וסמך ליה ואת שבתותי תשמרו. ובקרא אחרנא ואת מצוותי תעשו. מסטרא דפקודין דעשה דאינון כבוד, אקדים אבא לאימא, ודא י"ה. מסטרא דלא תעשה, אקדים אימא לאבא, ודא ה"י. והינו כבוד אלהים הסתר דבר. לאלין דלא משתדלי בהאי כבוד, הסתר דבר מנייהו.

ועל־יהו אתמר, (משלי א) וכסילים מרים קלון. אלין אינון עמי הארץ, בתר דלא משתדלין בהאי כבוד דאורייתא, ואיך אמרין אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו. הא איהו לימא לון, ואם אב אני איה כבודי, איה אשתדלותא דלכון באורייתא, ובפקודין דילי, למעבד צוויי, דמאן דלא ידע בצווייה דמאריה, איך יעביד ליה.

בר ממאן דשמע מחכמים ועביד, והאי איהו דקביל נעשה ונשמע. ועם כל דא, מאן דלא קביל ממאריה, אלא משלוהיה, איכא אפרשותא. ומאי אפרשותא אית בין דא לדא. דהא כתיב, משה קבל תורה מסיני, ולבתר ומסרה ליהושע. אנא קבילנא, ולבתר מוסרנא לכלהו. והכי מאן דמקבל מאחרא, כקבלת סיהרא וככבייא משמשא, ובהאי קבול אתמלי. ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו, כמה דחזינא בשמשא וסיהרא, דאסתלקת נהורא דלהון, בליליא, דלא נהיר שמשא, אלא ביממא. וסיהרא בליליא.

ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו, דאף על גב דאתפניש, נהיר בסיהרא וככבייא, הא חזינן

נשמה, שיש עליהם אדון שמחשיף את מאוריהם. אבל עקר האור אותו מקום שנובע, שאין הפסק לאור שלו, ואין עליו אלוה אחר להפסיק ממנו את מאורו.

ועלת העלות, מאחר שאתה שם, אין הפסק לנביעת אור התורה. יהי רצונך שלא תזוז מאבא ואמא שלי ולא מבניו. וכך מי שממית עצמו על התורה, שהיא יקרה, מתקיימת בו ואינה מפסיקה ממנו. מה שאין כן מי שאינו משתדל בה, אלא אף על גב שעושה צווי חכמים, הוא שמש שלחם, עבד ולא בן. אבל אם הוא נאמן, אדונו משליט אותו בכל אשר לו.

אבר מי שלא משתדל בתורה ולא משמש חכמים לשמע מהם מצוות, לקיים נעשה ונשמע, אלא שסרח ועבר על לא תעשה, הוא שקול לאמות העולם עובדי עבודה זרה, בני סמא"ל ונחש, שנאמר בהם (משלי א) וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל את התורה, שכל שאין בו תורה, אין בו כבוד, שנאמר בהם (שם) כבוד חכמים ינחלו.

ועם כל זה, ראשי הישיבה, לא כל כבוד שוה, שהרי בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת שלא לקבל שכר, אבל הוא מצוה בכבוד אב ואם. ואם לא רוצה לעשות צויו, יפו אותו האב והאם עד שיעשה בעל פרחו. ואם היה בן גדול, בית דין כופים אותו. שאם אינו רוצה לעשות, מה כתוב בו? (דברים כא) בגנו זה סורר ומרה איננו שומע בקולנו, ונדנין ליה בסקילה. אבל עבד ודנים אותו בסקילה. אבל עבד

שממש על מנת לקבל פרס, אם אינו עושה את צווי רבו, אדונו מעביר אותו מתוך ביתו ויגח אחר, מה שלא היה יכול לעשות כף לבנו, אלא או שיעשה את הצווי שלו, או שיהרג אותו.

מסטר אחרא בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהורייהו, ואשתארו כגופא בלא נשמתא, דאית אדון עליהם מחשיף מאוריהם. אבל עקרא דנהורא, ההוא אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה, ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהוריה.

ועלת העלות, בטר דאנת תמן, לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא. יהא רענא דילך דלא תזוז מאבא ואימא דילי, ולא מבניו. והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא, דהיא יקרה, אתקיימת ביה, ולא מפסקת מניה. מה דלאו הכי, מאן דלא ישתדל בה, אלא אף על גב דעבד צווי חכמים, איהו שמש דלהון, עבד ולא בן, אבל אי איהו מהימנא, מאריה אשליט ליה בכל דיליה. אבל מאן דלא אשתדל באורייתא, ולא משמש חכמים, למשמע מנייהו פקודין, לקיים נעשה ונשמע. אלא דסרח ועבר על לא תעשה, איהו שקיל לאומין דעלקא עובדי עבודה זרה, בניו דסמא"ל ונחש, דאתמר בהו, (משלי א) וכסילים מרים קלון, דלא בעו לקבלא אורייתא, דכל דלית ביה תורה, לית ביה כבוד, דאתמר בהם (משלי א) כבוד חכמים ינחלו.

ועם כל דא מארי מתיבתא, לא כל כבוד שוה, דהא (מלאכי א) בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת דלא לקבלא אנרא, אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואימא. ואי לא בעי למעבד צווייה, יכתש ליה אבא ואימא, עד דיעבד על פרחיה. ואי הוי ברא רברבא, בית דין כופין ליה. דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה, (דברים כא) בגנו זה סורר ומרה איננו שומע בקולנו, ונדנין ליה בסקילה. אבל עבד דמשמש על מנת לקבל פרס, אי לא עביד צווייה דרבייה, מאריה אעבר ליה מגו ביתיה, ויטול אחרא. מה דלא הוה יכיל למעבד הכי לבריה, אלא או יעביד צווייה או יטול ליה.

שממש על מנת לקבל פרס, אם אינו עושה את צווי רבו, אדונו מעביר אותו מתוך ביתו ויגח אחר, מה שלא היה יכול לעשות כף לבנו, אלא או שיעשה את הצווי שלו, או שיהרג אותו.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, מִי גֵרַם שְׁלֹא יַעֲשֶׂה אֶת צְוויֹוֹ, הוֹאִיל וּבָנוּ הוּא? אָמַר הַרוֹעֵה הַנֶּאֱמָן, וְדָאֵי תַעֲרֹכַת שֶׁל רַע, וְסוּד זֶה גֵרַם לְיִשְׂרָאֵל לַחֲטָא לְאַבְיֵיהֶם שְׁבַשְׁמִים. וְסוּד זֶה - (תהלים ק) וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם. וְזֶה גֵרַם הַרְג לְיִשְׂרָאֵל, וְהַחֲרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשּׁוּם זֶה אֵין מַקְבְּלִים גֵּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ, אֲלֵא - (דברים ab) ה' בְּדָר יִנְחָנוּ וְאֵין עִמּוּ אֵל נִכְר.

שְׂיִשְׂרָאֵל הֵם מֵעַץ הַחַיִּים, עֶבֶד טוֹב וְעֶבֶד רַע. מִצַּד שֶׁל מְטַטְרוּ"ן עֶבֶד טוֹב, עֶבֶד נֶאֱמָן לְרַבּוֹ. עֶבֶד רַע - סְמָא"ל. מִי שֶׁהוּא מֵעַץ הַחַיִּים, הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא, בֶּן מִצַּד שֶׁל בֶּן י"ה, בִּינָה. וְיִוֹרֵשׁ אֶת הַמְּלָכוּת שֶׁהִיא ה'. וְאֵיךְ יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ? אִם עוֹשֶׂה אֶת הַצְּוויֹוֹ שֶׁל אֲבָא וְאֲמָא, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְלָכוּת מְצוּת הַמְּלָךְ, וְעֵלְיוֹ נֶאֱמַר (אסתר a) מְדוּעַ אֲתָה עוֹבֵר אֶת מְצוּת הַמְּלָךְ. הִיא מְצוּהָ, וְצוּוּי שֶׁל הַמְּלָךְ עַל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

מְצוּהָ מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תַּפְאָרֶת. וְכַאֲן אֵין שֵׁם פְּרוּד, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲמֵת, תּוֹרָתוֹ תּוֹרַת אֲמֵת, הוּא תּוֹרָתוֹ וּמְצוּתוֹ. כְּמוֹ שֶׁבִּינָה, תּוֹרָתוֹ וּמְצוּתוֹ שֶׁל חֻכְמָה. שֵׁישׁ תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה, וְחֻכְמָה שֶׁל בְּרִיאָה, וּבִינָה שֶׁל בְּרִיאָה, וְכַךְ בְּכָל הַמְּדוּת. בְּזֶה יְכוּל בֶּן בַּתּוֹרָה הַזֶּה לְהִיּוֹת בְּלִי מְצוּהָ, וּמְצוּהָ בְּלִי תּוֹרָה בְּפִרּוּד. וּמִכַּאֲן בֶּן סוּרֵר וּמּוֹרָה. אֲבָל מִצַּד שֶׁל אֲצִילוּת אֵין הַבְּדֵל שֵׁם, וְכֵן מִשֵּׁם אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוֹ, וְאֵין בּוֹ עֲנֵשׁ וְלֹא שְׂכָר וְלֹא מִיתָה.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ, הַתּוֹרָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, שְׂכָר הָעוֹלָם הַבָּא, וְהַאִילָן הַזֶּה נִקְרָא עֵץ הַחַיִּים, וְנִקְרָא הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא נִקְרָא בּוֹ שְׂכָר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא בֶּן. מִשֵּׁם לֹא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְקַבֵּל שְׂכָר, לֹא בְּמַעֲשֵׂה וְלֹא בְּדַבּוּר וְלֹא בְּמַחֲשָׁבָה.

אָמַר לִיהִ בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, מֵאֵן גֵּרִים דְּלֹא יַעֲבִיד צְוויֵיהִי, הוֹאִיל וּבְרִיָה הוּא. אָמַר רַעֲיָא מְהִימְנָא, וְדָאֵי תַעֲרוּכַת דְּרַע, וְרִזָּא דָּא גֵרַם לְיִשְׂרָאֵל, לְמַחֲטִי גְבִי אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמִיָּא. וְרִזָּא דָּא, (תהלים ק) וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם. וְדָא גֵרַם קְטוּלָא לְיִשְׂרָאֵל, וְחֲרִיב בֵּי מִקְדָּשָׁא. וּבְגִין דָּא, אֵין מַקְבְּלִים גֵּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ, אֲלֵא (דברים לב) י"י בְּדָר יִנְחָנוּ וְאֵין עִמּוּ אֵל נִכְר.

דְּיִשְׂרָאֵל אֵינּוּן מְאִילְנָא דְּחַיִּי, עֶבֶד טוֹב וְעֶבֶד רַע, מְסַטְרָא דְּמְטַטְרוּ"ן עֶבֶד טוֹב, עֶבֶד נֶאֱמָן לְרַבִּיָהּ. עֶבֶד רַע סְמָא"ל. מֵאֵן דְּאִיהוּ מְאִילְנָא דְּחַיִּי, אִיהוּ בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, בֶּן מְסַטְרָא דְּבֶן י"ה, בִּינָה. וְיִרִית מְלָכוּתָא דְּאִיהוּ ה'. וְאֵיךְ יִרִית לָהּ. אִי עֶבִיד צְוויֵיהִי דְּאֲבָא וְאִמָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ מְלָכוּתָא מְצוּת הַמְּלָךְ, וְעֵלְיָה אֲתַמַּר, (אסתר a) מְדוּעַ אֲתָה עוֹבֵר אֶת מְצוּת הַמְּלָךְ. אִיהוּ מְצוּהָ, וְצוּוּיָא דְּמְלָכָא עַל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

מְצוּהָ מְדַאֲוִרִיָּתָא, דְּאִיהוּ תַּפְאָרֶת. וְהִכָּא לִית תַּפְּזָן פְּרוּדָא, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמֵת, תּוֹרָתוֹ תּוֹרַת אֲמֵת, אִיהוּ תּוֹרָתוֹ וּמְצוּתוֹ. כְּגוֹוֹנָא דְּבִינָה, תּוֹרָתוֹ וּמְצוּתוֹ דְּחֻכְמָה. דְּאִית תּוֹרָה דְּבְרִיאָה, וְחֻכְמָה דְּבְרִיאָה, וּבִינָה דְּבְרִיאָה, וְהִכִּי בְּכָל מְדוּת. בְּהֵאֵי בֶן בְּהֵאֵי אוֹרִיָּתָא, לְמַהוּי בְּלֵא מְצוּהָ, וּמְצוּהָ בְּלֵא תּוֹרָה בְּפִרּוּדָא. וּמְהִכָּא, (דף ע"א) בֶּן סוּרֵר וּמּוֹרָה. אֲבָל מְסַטְרָא דְּאֲצִילוּת, לִית אֲפִרְשׁוּתָא תַּפְּזָן, וְכֵן מִתַּפְּזָן אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוֹ וְלִית בֵּה עֲנֵשׁ וְלֹא שְׂכָר וְלֹא מִיתָה.

וּבְגִין דָּא, אוֹרִיָּתָא דָּא אֵילְנָא דְּחַיִּי, שְׂכָר הָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵילְנָא דָּא, אֵילְנָא דְּחַיִּי אֲתַקְרִי, וְאֲתַקְרִי הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא אֲתַקְרִי בִּיהִ שְׂכָר. בְּגִין דְּאִיהוּ בֶּן. מִתַּפְּזָן, לֹא אֲשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִיָּתָא לְקַבֵּל אַגְרָא, לֹא בְּמַעֲשֵׂה וְלֹא בְּדַבּוּר וְלֹא בְּמַחֲשָׁבָה.

בא המנורה הקדושה לנשק את ידו. אמר, ודאי אתה הוא בן משם, בדיוקן של בנו בכורו, תפארת בן של אבא ואמא העליונים, האצילות שלו בלי הפסקה, לא קדם אותך בן אחר, לא במחשבה, ולא בדבור, ולא במעשה. אמר הרועה הנאמן, ואתה והחברים, וראשי מורי הישיבות, שמזמנים לך לך עמי בלי הפסקה כלל וכלי תערכת. נשקו כלם זה לזה, והכירו באהבה ובכו.

פתח רבי שמעון ואמר, עם כל דא, ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה, דהא כתיב (שמות כ) כבוד את אביך, ואוקמוה רבנן, את לרבות אחיך הגדול. ואפילו מכל סטרא איהו מפרש עלך באורייתא, בשג"ם זה הבל. ולא הוה לאדם קדמאה ברא קדמאה מגיה, ואוקמוה רבנן, בשגם, זה משה. דברא דמלכא בכל אתר, אנת בוכרא מסטרא דאילנא דחיי דטוב ורע, אנת הוא טוב. (בוכרא) הדא הוא דכתיב, (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, (שמות ב) ותרא אותו כי טוב הוא.

ומשם קרא אותך הקדוש ברוך הוא עבד נאמן. אחר כך עלית להיות מלך. זהו שכתוב (דברים א) ויהי בישרון מלך. אחר כך בן בית למעלה. מלך מצד של מלכות של בריאה, בן בית מצד של בינה של בריאה. כעת אתה מלך מצד של עץ המלכות של אצילות. בן בית מצד של ב"ן י"ה. תפארת של אצילות, אשרי חלקך. ומי גרם לך את זה? משום

השתדלותך בתורה ובמצוה, ליחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו, להעלות את המלך על מקומו ועל מחנותיו למעלה ועל ישראל למטה.

ומשום כך (ובגלגלך) כלם יורשים נשמות של אצילות ממנו, ונקראים בנים שלו, משום יהו"ה של

אתא בוצינא קדישא, לנשקא ליה ידיה. אמר, ודאי אנת הוא בן מתמן, בדיוקנא דברא בוכרא דיליה, תפארת ברא דאבא ואימא עלאה, אצילות דיליה בלא הפסקה, לא קדמך ברא אחרא, לא במחשבה, ולא בדבור, ולא במעשה. אמר רעיא מהימנא, ואנת, וחברייא, וראשי מארי מתיבתאן, דמזמנין הכא, אחי, בלא הפסקה כלל, ובלא תערוכת. נשקו פלהו דא לדא, ואשתמודעו באהבה, ובכו.

פתח רבי שמעון ואמר, עם כל דא, ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה, דהא כתיב (שמות כ) כבוד את אביך, ואוקמוה רבנן, את לרבות אחיך הגדול. ואפילו מכל סטרא איהו מפרש עלך באורייתא, בשג"ם זה הבל. ולא הוה לאדם קדמאה ברא קדמאה מגיה, ואוקמוה רבנן, בשגם, זה משה. דברא דמלכא בכל אתר, אנת בוכרא מסטרא דאילנא דחיי דטוב ורע, אנת הוא טוב. (בוכרא) הדא הוא דכתיב, (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, (שמות ב) ותרא אותו כי טוב הוא.

ומתמן קרא יתך קדשא בריך הוא עבד נאמן. לבתר סליקת למהוי מלכא, הדא הוא דכתיב, (דברים א) ויהי בישרון מלך. לבתר בן בית לעילא. מלך מסטרא דמלכות דבריאה. בן בית, מסטרא דבינה דבריאה. כעת אנת מלך, מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות. בן בית, מסטרא דב"ן י"ה, תפארת דאצילות, זכאה חולקך. ומאן גרים לך דא, בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה, ליחדא קדשא בריך הוא ושכינתיה, לאעלא מלכא על אתריה, ועל משרייתיה לעילא, ועל ישראל לתתא.

ובגין כך (ס"א ובגינה) ירתין פלהו נשמתין דאצילות מגיה, ואתקריאו בנין דיליה, משם יהו"ה דאצילות,

השתדלותך בתורה ובמצוה, ליחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו, להעלות את המלך על מקומו ועל מחנותיו למעלה ועל ישראל למטה.

ומשום כך (ובגלגלך) כלם יורשים נשמות של אצילות ממנו, ונקראים בנים שלו, משום יהו"ה של

אֲצִילוֹת שְׂאִין שֵׁם פְּרוּד וְקִצּוּץ.
שְׁבֵרָא שׁוֹנָה נֹאמֵר בְּהֵם בְּנִים
לְקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתּוֹ, מִצַּד
יְהוָה שֶׁל בְּרִיאָה, שֶׁנֹּאמֵר בּוֹ
בְּרֵאתִיו יִצְרָתִיו אֶף עֲשִׂיתִיו, כְּגוֹן
בְּנִים לַיהוָה שֶׁל אֲצִילוֹת.

וּבִרְךָ הַתְּקִימָה הַמְצִוָּה, שֶׁהִיא
מְצוּהָ עַל יִשְׂרָאֵל לְהַעֲמִיד לָהֶם
מִלֶּךָ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, (שם י) שׁוֹם
תְּשִׁים עֲלֶיךָ מִלֶּךָ. וְהַתְּקִים בְּךָ (שם
א) וַיְהִי בִישְׁרוֹן מִלֶּךָ, כְּבִרְאשׁוֹנָה.
וְכֻלָּם מִתְּנַהֲגִים אַחֲרֶיךָ, כְּמוֹ
אֵיבָרִים שֶׁכָּלֶם מִתְּנַהֲגִים בְּתַנוּעַת
הַנִּשְׁמָה שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט עַל כָּל אֵיבָר.
מִשׁוֹם שֶׁכֶּתֶר עֲלִיוֹן אִתָּה תְּהִיָּה
מִעֵטֶר בּוֹ, שְׁבוּ עַלֹת הַעֲלוֹת הוּא
כֶּתֶר עַל הַכֹּל, טְמִיר וְגַנּוּז מִבְּפָנִים
מִמֶּנּוּ. וּמִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט עַל כָּל
הַסְּפִירוֹת, וּמִסֵּדֵר אוֹתָם לְהִיּוֹת
זֶה גְדוֹל, זֶה קָטָן, זֶה בִּינוּנִי,
וּמִנְהִיג אוֹתָם לְרִצּוֹנוֹ וּמְאִיר
בָּהֶם, וּמְקַשֵּׁר אוֹתָם וּמְיַחֵד
אוֹתָם.

בְּכָה אִתָּה תְּהִיָּה מְנַהֵג לְיִשְׂרָאֵל
בְּכָל הַמַּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁלוֹ, וְהַסֵּדֵר
כָּל אֶחָד כְּרְאוּי לוֹ - הַבְּכוֹר
כְּבִכּוֹרָתוֹ, וְהַצֵּעִיר כְּצֵעִירוֹתוֹ,
וְהַבִּינוּנִי כְּפִי דְרָגָתוֹ. וְהַתְּקַשֵּׁר
אוֹתָם קֶשֶׁר אֶחָד לְאַבְיָהִם
שֶׁבְשִׁמְיָם, לְהִיּוֹת כָּלֶם בְּשִׁפְהָ
כְּרוּרָה, לְכַרְךָ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּלְקַדְּשׁוֹ וּלְיַחֲדוֹ בְּדִרְגָּה
שְׁלֵף, בְּמַחְשְׁבָה שְׁלֵף, בְּאֲצִילוֹת
שְׁלֵף, שֶׁהַתְּקִים בְּךָ (בַּמְדַּבֵּר יא)
וְאֲצִלְתִּי מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עֲלֶיךָ
וְשִׁמְתִי עֲלֵיהֶם. קוּם הַתְּעוֹרֵר
בְּמִצְוָה, לְהַכְרִית זִרְעוֹ שֶׁל עֲמֶלֶק.
אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגו'. מִצְוָה
זוֹ לְכַבֵּד אָב וְאִם, שֶׁצִּרְיָךְ בֵּן אָדָם
לִירָא מְאֹבִיו וּמְאִמוֹ וּלְכַבֵּד
אוֹתָם. כְּמוֹ שֶׁצִּרְיָךְ בֵּן אָדָם לְכַבֵּד
אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצַּד הַרוּחַ שֶׁנֶּתַן
בְּתוֹכּוֹ וּלְיָרָא מִמֶּנּוּ, כִּי צִרְיָךְ לְכַבֵּד
אֶת אָבִיו וְאֵת אִמּוֹ
מִצַּד שֶׁל הַגּוּף שֶׁלוֹ וּלְיָרָא מֵהֶם,
שֶׁהָרִי הֵם מִשְׁתַּתְּפִים עִם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשִׂים לוֹ גּוּף.
וְהוֹאִיל וְהֵם שִׁתְּפִים בְּמַעֲשֵׂה,
יְהִי שִׁתְּפִים בִּירְאָה וְכַבּוֹד.

דְּלִית תַּמָּן פְּרוּד וְקִצּוּץ. דְּבִקְדָמִיתָא
אֲתַמַּר בְּהוּ בְּנִין לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתֵיהּ, מִצַּד יְהוָה
דְּבִרְיָאָה, דֹּא תַמַּר בֵּיהּ
בְּרֵאתִיו יִצְרָתִיו אֶף עֲשִׂיתִיו, כְּגוֹן
בְּנִים לַיהוָה דְּאֲצִילוֹת.

וּבִרְךָ אֲתַקְיִים פְּקוּדָא, דֹּא יְהִי
מְצוּהָ עַל יִשְׂרָאֵל, לְהַעֲמִיד
עֲלֵיהֶם מִלֶּךָ. הַדָּא הוּא דְכִתִּיב,
(דְּבָרִים יז) שׁוֹם תְּשִׁים
עֲלֶיךָ מִלֶּךָ. וְאֲתַקְיִים בְּךָ
(דְּבָרִים לג) וַיְהִי בִישְׁרוֹן מִלֶּךָ,
כְּדִקְדָמִיתָא. וְכֻלָּהוּ מִתְּנַהֲגִין
אַבְתְּרֵךְ, כְּאַבְרִין דְּמִתְּנַהֲגִין
כְּלָהוּ בְתַנוּעָה דְנִשְׁמָתָא,
דֹּא תַפְשֵׁטָא עַל כָּל אֵבָר. כְּגִין
דְּכֶתֶר עֲלִיוֹן אִנְתָּה תְּהֵא
מְעוּטֵר בֵּיהּ, דְּבִיהּ עַלֹת
הַעֲלוֹת אִיהוּ כֶּתֶר עַל כָּלָא,
טְמִיר וְגַנּוּז מִלְּגִיו מִנִּיהּ.
וּמִנִּיהּ אֲתַפְשֵׁט עַל כָּל סְפִירָן,
וּמִסֵּדֵר לוֹן לְמַהוּי דָּא רַב,
וְדָא זְעִיר, וְדָא בִּינוּנִי,
וְאִנְהִיג לוֹן לְרַעוּתֵיהּ,
וְנַהִיר בְּהוּ, וּמְקַשֵּׁר לוֹן,
וּמְיַחֵד לוֹן.

הָכִי אִנְתָּה תְּהֵא מְנַהֵג לְיִשְׂרָאֵל,
בְּכָל מַדּוֹת טְבִין דִּילֵיהּ,
וְהַסֵּדֵר כָּל חַד כְּדִחְזִי לֵיהּ,
הַבְּכוֹר כְּבִכּוֹרָתוֹ, וְהַצֵּעִיר
כְּצֵעִירוֹתוֹ, וּבִינוּנִי כְּפּוּם
דְּרָגִיָּה. וְהַתְּקַשֵּׁר לוֹן קֶשֶׁר
אֶחָד לְגַבֵּי אָבוּהוֹן דְּבְשִׁמְיָא.
לְמַהוּי כְּלָהוּ בְשִׁפְהָ
כְּרוּרָה, לְכַרְכָּא לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וּלְקַדְּשֵׁיהּ,
וּלְיַחֲדֵיהּ, בְּדִרְגָּא דִּילָךְ,
בְּמַחְשְׁבָה דִּילָךְ, בְּאֲצִילוֹת
דִּילָךְ, דֹּא תַתְּקִים בְּךָ
(בַּמְדַּבֵּר יא) וְאֲצִלְתִּי מִן
הַרוּחַ אֲשֶׁר עֲלֶיךָ וְשִׁמְתִי
עֲלֵיהֶם. קוּם אֲתַעַר
בְּפְקוּדָא, לְהַכְרִית זִרְעוֹ
שֶׁל עֲמֶלֶק.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגו' (ויקרא ט)
פְּקוּדָא דָּא, לְכַבֵּד אָב וְאִם,
דֹּא צִרְיָךְ בְּרַנְשׁ לְמַדְחַל
מְאֹבִיו וּמְאִמֵּיהּ, וּלְאֹקִיר לוֹן.
כְּמָה דֹּא צִרְיָךְ בְּרַנְשׁ
לְאֹקִיר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. מִסְטָרָא דְרוּחָא
דִּיהֵב בְּגוּיָהּ. וּלְמַדְחַל מְנִיָּה.
הָכִי אֲצִרְיָךְ לֵיהּ לְאֹקִיר
לְאָבִיו וּלְאִמֵּיהּ, מִסְטָרָא
דְּגוּפָא דִּילֵיהּ, וּלְמַדְחַל
מְנַהֲוֹן, דִּהָא אִינוּן מִשְׁתַּתְּפִין
בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְעַבְדֵי לֵיהּ גּוּפָא, וְהוֹאִיל
וְאִינוּן שׁוּתְפִין בְּעוּבְדָא,
לִיהוּוּ שׁוּתְפִין בְּדַחִילוֹ וּיקְרָא.

אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצַּד
הַרוּחַ שֶׁנֶּתַן בְּתוֹכּוֹ וּלְיָרָא
מִמֶּנּוּ, כִּי צִרְיָךְ לְכַבֵּד
אֶת אָבִיו וְאֵת אִמּוֹ
מִצַּד שֶׁל הַגּוּף שֶׁלוֹ וּלְיָרָא
מֵהֶם, שֶׁהָרִי הֵם מִשְׁתַּתְּפִים
עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְעוֹשִׂים לוֹ גּוּף. וְהוֹאִיל
וְהֵם שִׁתְּפִים בְּמַעֲשֵׂה,
יְהִי שִׁתְּפִים בִּירְאָה וְכַבּוֹד.

בגוונא דא, תלת שותפין אשתכחו לעילא ברזא דאדם. אדם קדמא, אף על גב דגופא דיליה הוה מעפרא, לאו מעפרא דהקא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא. אבא ואימא אשתכחו, ומלפא עלאה אשתתף בהדייהו, ושדר ביה רוחא דחיי, ואתברי. וכגוונא דא, אשתתף פלא עילא ותתא. ועל דא אצטריף ליה לבר נש למדחל לקודשא בריהו הוא, ולמדחל לאבוי ולאמיה.

בסתרי תורה, אדם קדמא לא הוה ליה מהאי עלמא כלום. חד צדיק עבד שמושא בנוקביה, ואתעביד מההוא שמושא גופא חדא, דנהירו דיליה נתיר מפל אינון מלאכין שליחן לעילא. וכד אתברי ההוא גופא מלפא עלאה, שדר בההוא צדיק תרין ועשרין אתנון, ואשתתף בהדייהו, ונפק לעלמא.

ביון דנפק, חמו ליה שמשא וסיהרא, ואסתימו (דף פ"ג ע"א) נהורייהו, דתפוחא דרגליה אחשיף נהורא דלהון. מאי טעמא. בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא עלאה נפק. ביון דחטא, אתחשף, ואזעיר גרמיה, ואצטריף לגופא אחרא במשכא ובבשרא. דכתיב, (בראשית א) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כההוא שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה, לא אשתתח מקדמת דנא, ולבתר דנא, דהא עד לא נפק לצורף אומנא. עד דאתא חנוף, ונטיל ליה קדשא בריהו הוא מארעא, ואבריר פסולת וקסטורא מכספא, וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא. לבתר אתתקן ההוא אתר, ואתעבידו רוחין ונשמתין בשמושייהו וגופא מתתא בארעא. ועל דא בשותפו דלעילא ותתא, בר נש אתי לעלמא, ואצטריף למדחל לאינון שותפין, ולאוקיר לון, כמה דאתמר (ע"כ רעיא מהימנא).

כמו כן, שלשה שותפים נמצאו לו למעלה בסוד של אדם. אדם הראשון, אף על גב שגופו היה מעפר, לא מעפר של כאן היה, אלא מעפר של בית המקדש של מעלה. האב והאם נמצאו, והמלך העליון השתתף עמם, ושלח בו רוח של חיים ונכרא. וכמו זה נמצא הכל למעלה ולמטה. ועל כן צריך אדם לירא מהקדוש ברוך הוא ולירא מאביו ואמו.

בסתרי תורה, אדם הראשון לא היה לו מהעולם הזה כלום. צדיק אחד עשה שמוש עם נקבתו, ונעשה מאותו השמוש גוף אחד, שאורו יותר מפל אותם המלאכים השלוחים למעלה. וכשנברא אותו הגוף, המלך העליון שלח באותו הצדיק עשרים ושנים אותיות, והשתתף עמם ויצא לעולם.

ביון שיצא, ראו אותו השמש והלבנה והסתירו את אורם, שתפות רגלו החשיף את האור שלהם. מה הטעם? משום שממעשה השמש והלבנה יצא ביון שחטא, נחשף, והקטין עצמו, והצטרף לגוף אחר בעור ובבשר, שכתוב (בראשית א) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כמו אותו השמוש שעשה אותו צדיק עם נקבתו, לא נמצא מקדם לכן ולאחר מכן. שהרי טרם יצא לצורף אמן.

עד שבא חנוף, ונטל אותו הקדוש ברוך הוא מן הארץ, ונבררה הפסלת והזהמה מן הכסף, וכן בכל אותם הצדיקים שבארץ. אחר כך התתקן אותו המקום, ונעשו רוחות ונשמות בשמושיהם והגוף מלמטה בארץ. ועל כן, בשתפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריך לירא מאותם השתפים ולכבד אותם, כמו שנתבאר. (עד כאן רעיא מהימנא).

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנגד

לש"ס דף היומי

מסכת בבא מציעא

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר ויקרא כרך ה' וספר במדבר כרך ו'
לפי ספר הזוהר 10 כרכים (70-79 כרכים) עמרים ח"ה תש עד ח"ו עו
[מפרשת קדושים דף פג: עד פרשת נשא דף קלח. (ארך רבא)]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי חז"ל
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרה"ו לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר החדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובבה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשת בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארזים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

זהר:

אֲלֹ תִפְנוּ אֶל הָאֱלֹהִים וְאֵלֵהי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ
 לָכֶם. (ויקרא ט) רַבִּי חֲזִיא פֶתַח, (דברים ט) אֶל
 תִּפְנוּ אֶל קְשֵׁי הָעַם הַזֶּה וּגְוֹ'. אֶל תִּפְנוּ. וְכִי מֵאֵן
 הוּא דִימָא לְמַלְכָּא, אֶל תִּפְנוּ. וְהָא כְּתִיב (איוב
 לד) כִּי עֵינָיו עַל דְּרָכֵי אִישׁ. וְכְתִיב (ירמיה כג) אִם
 יִסְתַּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי',
 וְהָא בְּכֹלָא אֲשַׁגַּח קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֹל עוֹבְדֵין
 מְסִתְּפֵל, וְעֵייל בְּדִינָא עַל כְּלָהוּ, אִם טַב וְאִם
 בִּישׁ, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (קהלת יב) הָאֱלֹהִים יִבִּיא
 בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע. וּמִשָּׁה
 אָמַר אֶל תִּפְנוּ.

אֲרָא, כְּמָה כְּעֵי בַר נָשׁ לְאִסְתְּמָרָא מְחֻבּוּי,
 בְּגִין דְּלֹא יַחֲטִי קָמִי מְלַכָּא קְדִישָׁא. תָּא
 חֲזִי, בַר נָשׁ דְּעַבִּיד מַצְוָה, הֵהִיא מַצְוָה סְלִקָּא,
 וְקִימָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמְרָה אֲנָא
 מְפֻלְגִיָּא דְעַבְד לִי. וְקִוְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנִי
 לָהּ קָמִיָּה, לְאֲשַׁגְחָא בְּהָ כֹּל יוֹמָא לְאוֹטְבָא
 לִיָּה בְּגִינָה. עֶבֶר עַל פִּתְגָמֵי אוֹרִיָּתָא, הֵהִיא
 עֲבִירָה סְלִקָּא קָמִיָּה, וְאָמְרָה אֲנָא מְפֻלְגִיָּא
 דְעַבְד לִי, וְקִוְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנִי לָהּ, וְקִימָא
 תִּמְן לְאֲשַׁגְחָא בְּהָ, לְשִׁיזְעָאָה לִיָּה. הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב, (דברים לב) וַיֵּרָא יי' וַיִּנְאֹץ מִכַּעֲס בְּנֵיו
 וּבְנוֹתֵיו. מַהוּ וַיֵּרָא. הֵהוּא דְקִימָא קָמִיָּה.

תָּב בַּתְּשׁוּבָה, מַה כְּתִיב. (שמואל ב יב) גַּם יי' הָעֵבִיר
 חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. דְּאֵעָבֵר הֵהוּא חוֹבָא
 מִקָּמִיָּה, בְּגִין דְּלֹא יִסְתְּפֵל בֵּיהּ. לְאוֹטְבָא לִיָּה.
 וְעַל דָּא אֶל תִּפְנוּ אֶל קְשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ
 וְאֶל חֲטָאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכֵן מְהִכָּא מִשְׁמַע,
 דְכְּתִיב, (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי.

רַבִּי יוֹסִי זְעִירָא, עָאל קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן יוֹמָא
 חַד, אֲשַׁכְחִיָּה דְהָהוּא יְתִיב וְקִאָרִי, כְּתִיב,

זהר:

אֲלֹ תִפְנוּ אֶל הָאֱלֹהִים וְאֵלֵהי
 מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רַבִּי חֲזִיא
 פֶתַח, (דברים ט) אֶל תִּפְנוּ אֶל קְשֵׁי
 הָעַם הַזֶּה וּגְוֹ'. אֶל תִּפְנוּ, וְכִי מִי
 שִׂיאֵמַר לְמַלְכָּא אֶל תִּפְנוּ? וְהָרִי
 כְּתוּב (איוב לד) כִּי עֵינָיו עַל דְּרָכֵי
 אִישׁ. וְכְתוּב (ירמיה כד) אִם יִסְתַּר
 אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ
 נְאֻם ה', וְהָרִי כְּכֹל מִשְׁגִּיחַ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּמְסִתְּפֵל עַל כָּל
 הַמַּעֲשִׂים, וּמְכַנֵּס בְּדִין עַל כָּלֵם,
 אִם טוֹב וְאִם רָע, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
 (קהלת יב) הָאֱלֹהִים יִבִּיא בְּמִשְׁפָּט עַל
 כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע, וּמִשָּׁה
 אָמַר אֶל תִּפְנוּ! ?

אֲרָא צְרִיךְ אָדָם לְהַשְׁמַר
 מִחֲטָאוֹ כְּדִי שְׁלֵא יַחֲטֵא לְפָנֵי
 הַמְּלִיךְ הַקְּדוֹשׁ. בָּא רָאָה, בֶּן אָדָם
 שְׁעוֹשֶׂה מַצְוָה, אוֹתָהּ מַצְוָה עוֹלָה
 וְעוֹמְדַת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְאוֹמְרָת: אֲנִי מְפֻלְגִיָּא שְׁעֵשָׂה
 אוֹתִי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹנֶה
 אוֹתָהּ לְפָנָיו, לְהַשְׁגִּיחַ בְּהָ כָּל יוֹם,
 לְהִיטִיב לוֹ בְּשִׁבְלֵהּ. עֶבֶר עַל
 דְּכָרִי תוֹרָה - אוֹתָהּ עֲבִירָה עוֹלָה
 לְפָנָיו וְאוֹמְרָת: אֲנִי מְפֻלְגִיָּא
 שְׁעֵשָׂה אוֹתִי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מוֹנֶה אוֹתָהּ, וְעוֹמְדַת שָׁם
 לְהַשְׁגִּיחַ בְּהָ, לְכַלּוֹת אוֹתוֹ. זְהוּ
 שְׁפָתוּב (דברים לב) וַיֵּרָא ה' וַיִּנְאֹץ
 מִכַּעֲס בְּנֵיו וּבְנוֹתֵיו. מַה זֶה וַיֵּרָא?
 אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד לְפָנָיו.

שָׁב בַּתְּשׁוּבָה - מַה כְּתוּב?
 (שמואל ב יב) גַּם ה' הָעֵבִיר חֲטָאתְךָ
 לֹא תָמוּת. שְׁהָעֵבִיר אוֹתוֹ הַחֲטָא
 מִלְּפָנָיו כְּדִי שְׁלֵא יִסְתְּפֵל בּוֹ,
 לְהִיטִיב לוֹ. וְעַל כֵּן, אֶל תִּפְנוּ אֶל
 קְשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ וְאֶל
 חֲטָאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכֵן מְכַאֵן
 מִשְׁמַע, שְׁפָתוּב (ירמיה ב) נִכְתָּם
 עֲוֹנֵךְ לְפָנַי.

רַבִּי יוֹסִי הַקָּטָן נִכְנַס לְפָנֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן יוֹם אֶחָד, מִצָּא אוֹתוֹ שְׁהָיָה יוֹשֵׁב וְקוֹרָא, כְּתוּב (בראשית ב) וַיֵּאמֶר הָאָדָם הָאֵשֶׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה

וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי
 היא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל. מִשְׁמַע דְּאָדָם
 וְחָוָה כִּחְדָּא אֲתַבְרִיאוּ, וּבְגוּפָא חָדָא. דְּכְתִיב
 אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי, וְלֹא כְתִיב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי, אָמַר
 לִי, אִי הָכִי, וְהִפְתִּיב (שמואל א א) אָנִי הָאִשָּׁה
 הַנִּצְצָבֶת עִמָּכָה בְּזָה. וְלֹא כְתִיב הַנִּצְצָבֶת לְפָנַי.
 אָמַר לִי, אִי כְתִיב הַנִּתְנַתְּ עִמָּךְ, הָוָה אָמִינָא
 הָכִי, כְּדִכְתִּיב אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי, אֲבָל הַנִּצְצָבֶת
 כְּתִיב.

עִמָּדִי היא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל.
 מִשְׁמַע שְׂאָדָם וְחָוָה נִבְרְאוּ כְּאֶחָד
 וּבְגוּף אֶחָד, שְׁכַתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה
 עִמָּדִי, וְלֹא כְתוּב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי.
 אָמַר לוֹ, אִם כֶּן, וְהָרִי כְתוּב
 (שמואל-א א) אָנִי הָאִשָּׁה הַנִּצְצָבֶת
 עִמָּכָה בְּזָה, וְלֹא כְתוּב הַנִּצְצָבֶת
 לְפָנַי. אָמַר לוֹ, אִם כְּתוּב הַנִּתְנַתְּ
 עִמָּךְ - הֵייתִי אוֹמֵר כֶּן, כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, אֲבָל
 הַנִּצְצָבֶת כְּתוּב.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְתוּב (בראשית ב)
 וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ
 הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ.
 אֲעֲשֶׂה לוֹ עֲכָשׁוּ. אָמַר לוֹ, כֶּן הוּא
 וְדָאִי, שְׂאָדָם הִזְיָה לְבַדּוֹ, שְׁלֵא הִזְיָה
 לוֹ סִמְךָ מִנְקַבְתּוֹ, מִשּׁוּם שְׁהִיְתָה
 בְּצַדּוֹ כְּפִי שְׁבַאֲרָנּוּ. וּמָה שְׂאָמַר
 אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר - כֶּן הוּא, שְׁלֵא
 כְּתוּב אֶבְרָא לוֹ עֵזֶר, מִשּׁוּם
 שְׁכַתוּב (שם ה) וְזָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם.
 אֲבָל כְּתוּב אֲעֲשֶׂה. וּמָה הוּא
 אֲעֲשֶׂה? אֲתַקֵּן. מִשְׁמַע שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִטְלָא אוֹתָהּ מִצַּדּוֹ, וְתַקֵּן
 אוֹתָהּ בְּתַקּוּן, וְהִבִּיא אוֹתָהּ לְפָנָיו.
 וְאֵז הַשְׁתַּמֵּשׁ אָדָם בְּאִשְׁתּוֹ, וְהִזְיָה
 לוֹ סִמְךָ.

וְשִׁנְיָנוּ, יִפְיוּ שֶׁל אָדָם כְּפֵסָא שֶׁל
 הַקָּשֶׁר הַעֲלִיּוֹן, מִהִזְהַר הַמַּאִיר.
 יִפְיָה שֶׁל חָוָה, שְׁלֵא הָיוּ יְכוּלִים
 כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ. וְאִפְלוּ
 אָדָם הִרְאִשׁוֹן לֹא הִזְיָה מִסְתַּכֵּל
 בָּהּ, עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁחֲטָאוּ,
 וְהוֹסֵר (וְהַקָּשׁוּ) הַיִּפִּי שְׁלָהֶם. אֵז
 הִסְתַּכֵּל בָּהּ אָדָם וְהִפִּיר בָּהּ
 לְשִׁמְשׁ עִמָּה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם ד)
 וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֵת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע
 - בְּכָל. וַיֵּדַע - בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע -
 שֶׁהִפִּיר בָּהּ וְהִסְתַּכֵּל בָּהּ.

וְשִׁנְיָנוּ, אִסּוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל
 בְּיָפִיָּה שֶׁל אִשָּׁה, כְּדִי שְׁלֵא יִבֵּא
 לְהִרְהוּר רַע, וַיַּעֲקֹר לְדַבְּרֵי אַחֵר.

אָמַר לִי, וְהָא כְתִיב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר יי' אֱלֹהִים
 לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר
 כְּנֶגְדּוֹ. אֲעֲשֶׂה לוֹ הַשְׁתָּא. אָמַר לִי הָכִי הוּא
 וְדָאִי, דְּאָדָם לְבַדּוֹ הָוָה, דְּלֹא הָוָה לִי סִמְךָ
 מִנְוִקְבִיָּה, בְּגִין דְּהוֹת בְּסִטְרוֹי כְּמָה דְּאוּקִימָנָא.
 וּמָה דְּאָמַר אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר, הָכִי הוּא, דְּלֹא
 כְּתִיב אֶבְרָא לוֹ עֵזֶר, בְּגִין דְּכְתִיב, (בראשית ה) זָכַר
 וּנְקָבָה בְּרָאָם. אֲבָל אֲעֲשֶׂה כְתִיב. וּמָהוּ אֲעֲשֶׂה.
 אֲתַקֵּן. מִשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִטְיִל לָהּ
 מִסִּטְרוֹי, וְתַקִּין לָהּ בְּתַקּוּנָא, וְאִיִּיתִי לָהּ קַמִּיָּה.
 וְכַדִּין אֲשַׁתְּמֵשׁ אָדָם בְּאִנְתְּתִיָּה, וְהָוָה לִי
 סִמְךָ.

וְתַנְיָנוּ, שְׁפִירוּ דְּאָדָם קְדִיתְרָא דְּקִיטְרָא עֲלָאָה,
 מִזִּיְהִרָא דִּנְהִרָא. שְׁפִירוּ דְּחָוָה, דְּלֹא
 הָווּ יְכַלִּין כָּל בְּרִיִּין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ. וְאִפְלוּ
 אָדָם לֹא הָוָה אִסְתַּכֵּל בָּהּ, עַד הִהוּא זְמַנָּא
 דְּחָאבוּ, וְאֲעֲדִיאַת (ס"א וְאוּעִירַת) שְׁפִירוּ דְּלָהוֹן.
 כְּדִין אִסְתַּכֵּל בָּהּ אָדָם, וְאִשְׁתַּמּוּדַע בָּהּ
 לְשִׁמְשָׁא בָּהּ. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית ד) וַיֵּדַע
 אָדָם עוֹד אֵת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע: בְּכָלָא. וַיֵּדַע:
 בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע: דְּאִשְׁתַּמּוּדַע בָּהּ וְאִסְתַּכֵּל בָּהּ.
 וְתַנְיָנוּ, אִסּוּר לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּשְׁפִירוּ
 דְּאִנְתְּתָא, בְּגִין דְּלֹא יִיתִי בְּהִרְהוּרָא
 בִּישָׂא, וַיַּתְעֲקֹר (דף ט"ז ע"א) לְמַלְאָה אַחֲרָא. וְכַן הָוָה רַבִּי שְׁמַעוֹן עֲבִיד, כְּדִי

וכך היה רבי שמעון עושה - כשהיה הולך בעיר והיו החברים הולכים אחריו וראה נשים יפות, השפיל את עיניו, והיה אומר לחברים: אל תפנו.

וכך מי שמסתכל ביפי של אשה ביום, בא להרהור בלילה. ואם עולה אותו הרהור רע עליו, עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ועוד, אם שמש עם אשתו בזמן שעולה בו אותו הרהור הרע, אותם בנים שמולידים נקראים אלהי מסכה. ועל זה כתוב אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי אבא אמר, אסור לו לאדם להסתכל באלילי עבודה זרה, ובנשות העמים, ולא להנות מהן, ולא להתרפא בהן. שאסור לו לאדם להסתכל במקום שלא צריך.

רבי אבא פתח, (תהלים פ) פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך, פנה אלי וחנוני, וכי לא היה לו לקדוש ברוך הוא בעולם יפה כבוד, שהוא אומר פנה אלי וחנוני? אלא כך שנינו, דוד אחר יש לקדוש ברוך הוא, והוא ממנה על כמה אוכלוסים עליונים ומחנות. וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לרחם על העולם, מסתכל בדוד הזה, ומאיר לו פנים, והוא מאיר לעולמות וחס על העולם.

ויפיו של הדוד הזה מאיר לכל העולמות, ראשו גלגלת זהב שנקמה בשבעה תכשיטי מינים של זהב, והרי פרשוה. וחיבתו של הקדוש ברוך הוא כנגדו, ומרב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא שיחזיר עיניו כנגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר (שיר ו) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי, שבשעה שהעינים הללו

היה אזיל במתא, והיו חבריאי אזלין אבתריה, וקמא לאינתו שפיראן, מאיך עיניה, והיה אומר לחבריאי אל תפנו.

וכך מאן דיסתפל בשפירו דאנתתא ביממא, אתי להרהורי בליליא. ואי סליק ההוא הרהורא בישא עלויה, אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. תו, אי שמש באנתתיה בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא, אינון בנין דאולידו אלהי מסכה אקרון. ועל דא פתיב, (ויקרא יט) אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי אבא אמר, אסיר ליה לבר נש לאסתכלא באלילי עבודה זרה, ובנשי דעמין, ולא לאתהנייא מנייהו, ולא לאתרפאה בהו, דאסיר ליה לבר נש לאסתכלא באתר דלא אצטריך.

רבי אבא פתח, (תהלים פ) פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך, פנה אלי וחנוני, וכי לא היה ליה לקודשא בריך הוא בעלמא שפירא כדוד, דאיהו אמר פנה אלי וחנוני. אלא הכי תנינן, דוד אחרא אית ליה לקודשא בריך הוא, והוא ממנא על כמה אוכלוסין עלאין ומשריין. וכד בעי קדשא בריך הוא לרחמא על עלמא, אסתפל בהאי דוד, ונהיר ליה אנפין, והוא נהיר לעלמין, וחיס עלמא.

ושפירו דהאי דוד, נהיר לעלמין פלהו, רישיה גולגלתא דדהבא, אתרקימת בשבעה תכשיטי זינין דדהבא. והא אוקמוה. וחיבותא דקודשא בריך הוא לקבליה, ומסגיאות רחימותא דיליה גביה, אמר ליה לקודשא בריך הוא, דיהדר עינוי לקבליה, ויסתכל ביה. בגין דאינון שפירן בכלא, כמה דאת אמר, (שיר השירים ו) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין

מסתפלין ביה בקודשא בריה הוא, כדין מתערין בלביה קסטין דבלסטראי, ברחימותא עלאה, ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה, אמר הסבי עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסטר אחרא מני, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא. ועל דא כתיב ביה בדרוד, (שמואל א טז) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ובגין ההוא דוד עלאה שפירא, רחימנא ותיאובתא דקודשא בריה הוא לאדבקא ביה. אמר דוד פנה אלי וחנוני.

מסתפלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבו חצי בליסטראות באהבה עליונה, ומגדל השלהבת של האהבה העליונה אליו, אמר הסבי עיניך מנגדי, סוכבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה. ועל כן כתוב בדרוד, (שמואל א טז) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ובשביל אותו דוד עליון הנאה, אהבתו ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא להדבק עמו, אמר דוד פנה אלי וחנוני.

בגוונא דא, (בראשית כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי. משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן, דאיהו שדה תפוחין קדישין. וכי היך יכול גנתא דעדן לאעלא עמיה, דהא גנתא דעדן פמה רב הוא בפותיא ובארפא. פמה זינין דבייתין עלאין קדישין, דרגין על דרגין, מדורין על מדורין אית תמן.

כמו זה, (בראשית כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי. משמע שנכנס עם יעקב גן עדן, שהוא שדה התפוחים הקדושים. וכי איך יכול גן עדן להכניס עמו, שהרי גן עדן פמה הוא גדול ברחב ובארץ, פמה מינים של פתים עליונים קדושים, דרגות על דרגות, מדורים על מדורים יש שם?

אלא גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקודשא בריה הוא, וההוא גנתא רחימותא דיליה, ואתדבק ביה, ולא אתנטיר אלא לקודשא בריה הוא בלחודוי, דהוא עייל ביה. ודא אחסין קדשא בריה הוא לאשתכחא תדיר עמהון דצדיקיא. ופל שפן לאשתכחא ביה בייעקב, ודא זמין ליה קדשא בריה הוא לאעלאה עמיה לסייעא ליה.

אזא גן אחר עליון קדוש יש לקדוש ברוך הוא, ואותו הגן הוא אהבתו, ונדבק בו, ואינו שמור אלא לקדוש ברוך הוא לבדו, שהוא נכנס בו. וזה הוריש הקדוש ברוך הוא להמצא תמיד עם הצדיקים, וכל שפן להמצא בו עם יעקב, וזה מה שזמן לו הקדוש ברוך הוא להכניס עמו לסייע לו.

בגוונא דא, (בראשית כח) אני יי' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. תנן, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל, וכי ארץ ישראל, דאיהו ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה, היך אתעקרת מאתרה, ויתבא תחותי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית לקודשא בריה הוא, וארץ ישראל אקרי. והיא תחות

כמו כן, (שם כח) אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. שנינו, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, שהיא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, איך נעקרה ממקומה ושבה תחתיו? אלא ארץ אחרת עליונה קדושה יש לקדוש ברוך הוא, ונקראת ארץ ישראל. והיא תחת דרגת יעקב

שְׁעוּמַד עֲלֶיהָ, וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׂרָאֵל
בְּשִׁבִיל אֲהַבְתָּם, לְדוֹר עִמָּם
וּלְהִנְהִיג אוֹתָם וּלְהַגִּן עֲלֵיהֶם
מִהַפֵּל, וּנְקִרְאת אֶרֶץ חַיִּים.

בא ראה, אסור לו לאדם
להסתפל במקום שהקדוש ברוך
הוא מואס בו ונפשו רחוקה
ממנו. ומה במה שאוהב הקדוש
ברוך הוא אסור להסתפל בו -
במה שרחוק על אחת כמה וכמה.
שבא ראה, אסור לו לאדם
להסתפל בקשת, משום שהיא
מראה של דיוקן עליון. אסור לו
לאדם להסתפל באות הברית
שלו, משום שהוא רומז לצדיק
של עולם. אסור לו לאדם
להסתפל באצבעות הפהנים
בשעה שפורשים ידיהם, משום
ששם שרוי כבוד המלך העליון.
ומה במקום קדוש עליון אסור
להסתפל - במקום טמא רחוק לא
כל שכן. משום כך, אל תפנו אל
האילילים. רבי יצחק אמר, ומה
להסתפל בהם אסור - לעבד
אותם או לעשות אותם על אחת
כמה וכמה.

ומשום כך, אל תפנו אל
האילילים. כֵּן בֵּא לְהַזְהִיר אֶת
יִשְׂרָאֵל כְּבִרְאשׁוֹנָה, כְּנִגְדַּי (שמות כ)
לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל
פְּנֵי. ואלהי מסכה לא תעשו לכם,
כְּנִגְדַּי לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ פֶּסֶל אֲנִי ה'
אֱלֹהֵיכֶם. כְּנִגְדַּי אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ -
אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. כְּנִגְדַּי כִּפְדֵּי
אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. וְאֶת שְׁבֹתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ,
זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. לֹא תִשְׁבְּעוּ בְּשֵׁמִי
לְשָׁקֵר. לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא.
לֹא תִגְנוּבוּ, לֹא תִגְנוּבוּ. וְלֹא תִכְחָשׁוּ, וְלֹא
תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעֵמִיתוֹ. לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְיָךְ עַד
שָׁקֵר. מוֹת יוֹמַת הַנוֹאֵף וְהַנוֹאֶפֶת, לֹא תִנְאָף.
לֹא תַעֲמוּד עַל דַּם רַעְיָךְ, לֹא תִרְצַח. וְהָא

דִּרְגָא דִּיעֲקֹב דְקָאִים עֲלָהּ, וְאַחֲסִין לָהּ קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לִישְׂרָאֵל בְּגִין רַחֲמֵימוֹתָא דְלִהוֹן,
לְדִיִּירָא עִמָּהוֹן, וּלְדִבְרָא לִהוֹן, וּלְאַגְנָא לִהוֹן
מִכְּלָא, וְאַקְרִי אֶרֶץ חַיִּים.

תא חזי, אסור ליה לבר נש, לאסתפל באתר
דקודשא בריך הוא מאיס ביה, ורחיקא
ביה נפשיה. ומה במה דרחים קדשא בריך
הוא, אסור לאסתפל ביה, במה דרחיק על
אחת כמה וכמה. דתא חזי, אסור ליה לבר
נש לאסתפל באקשת, בגין דאיהו חיזו
דדיוקנא עלאה. אסור ליה לבר נש לאסתפל
באת קיימא דיליה, בגין דהוא רמזו לצדיקא
דעלמא. אסור ליה לבר נש לאסתפל,
באצבען דכהני, בשעתא דפרסי ידיהו, בגין
דתמן שריא יקרא דמלכא עלאה. ומה באתר
קדישא עלאה אסור (דף פ"ד ע"ב) לאסתפל,
באתר מסאבא רחיקא לא כל שכן. בגיני כך,
אל תפנו אל האילילים. רבי יצחק אמר, ומה
לאסתפל בהו אסור, למפלח להו, או למעבד
להו, על אחת כמה וכמה.

ובגיני כך, אל תפנו אל האילילים. הכא אתא
לאזהרא להו לישראל כקדמיתא.
לקביל (שמות כ) לא יהיה לך אלהים אחרים על
פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, לקביל לא
תעשה לך פסל אני יי אלהיכם. לקביל אנכי
יי אלהיך, איש אמו ואביו תיראו. לקבל כפד
את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמרו,
זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבועו בשמי
לשקר. לא תשא את שם יי אלהיך לשוא.
לא תגנובו, לא תגנובו. ולא תכחשו, ולא
תשקרו איש בעמיתו. לא תענה ברעך עד
שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף.
לא תעמוד על דם רעך, לא תרצח. והא

אוקמוה, ועל דא כללא דאורייתא, בפרשתא דא.

אמר רבי חייא, בקדמיתא, אנכי יי' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלישנא יחידאי. והכא, אני יי' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלישנא דסגיאין. אלא תא חזי, מיומא דהווי ישראל שכיחין בעלמא, לא אשתכחו קמי קדשא בריהו הוא, בלפא חד, וברעותא חדא, פמה בההוא יומא דקיימו בטורא דסיני. ועל דא כלא אתמר בלשון יחידאי. לבתר בלישנא דסגיאין, דהא לא אשתכחו כל פה בההוא רעותא.

רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי, והווי עמיה רבי חייא ורבי יוסי, כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (הושע יג) ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים הוה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, וכתוב (בראשית לה) ונקומה ונעלה בית אל, ואת אמרת מארץ מצרים.

א"ר, מן יומא דהווי ישראל בעלמא, לא אשתמודעו יקרא דקודשא בריהו הוא. פר בארעא דמצרים, דהווי בההוא פולחנא קשיא, וצווחו לקבליה, ולא אשתנו מנימוסא דלהון לעלמין. ותמן אתפחינו אבהתנא, פדהבא מגו שפכה. (ס"א כהתובא ודהבא מגו ספסא) ועוד, דהווי חמאן בכל יומא,

- לא תרצח. והרי פרשה, ועל כן כלל התורה בפרשה הזו. אמר רבי חייא, בראשונה - אנכי ה' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלשון יחיד. וכאן - אני ה' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלשון רבים. אלא בא ראה, מיום שהיו ישראל מצויים בעולם, לא נמצאו לפני הקדוש ברוך הוא בלב אחד וברצון אחד כמו באותו יום שעמדו בהר סיני, ועל כן הכל נאמר בלשון יחיד. אחר בלשון רבים, שהרי לא נמצאו כל כף באותו הרצון.

רבי אלעזר הוה הולך לראות את רבי יוסי בן לקוניא בן שמעון בן לקוניא חמוי, והיו עמו רבי חייא ורבי יוסי, כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (הושע יג) ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים הוה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, ואתה אמרת מארץ מצרים!?

א"ר, מיום שהיו ישראל בעולם, לא הכירו את כבוד הקדוש ברוך הוא, רק בארץ מצרים, שהיו באותה עבודה קשה וצוחו כנגדו, ולא שנו מנימוסייהם לעולמים. ושם נבחנו האבות, כזהב מתוך הפסלת (כהתוף הוהב

מתוך השלחבת). ועוד, שְׁהִיו רוֹאִים בכל יום כְּמָה כְּשָׁפִים, כְּמָה מִינִים רְעִים, לְהַטְעוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְלֹא סָטוּ מִן הַדְּרֹךְ לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. וְאָף עַל גַּב שְׂלֵא הָיוּ מְפִירִים כָּל כֶּף בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא הָיוּ הוֹלְכִים אַחַר מִנְהֲגֵי אֲבוֹתֵיהֶם.

וְאַחַר כֵּן רָאוּ כְּמָה נְסִים וְכְמָה גְבוּרוֹת, וְלָקַח אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַבּוֹדָתוֹ. וּמִשׁוּם שְׂפָלָם רָאוּ כְּמָה נְסִים וְאוֹתוֹת בְּעִינֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת, אָמַר וְאָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם. שֶׁשֵּׁם הָיָה כְּבוֹדוֹ בְּהַתְגַּלוּת. וְהַתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם עַל הַיָּם, וְרָאוּ אֶת זֵיו הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן פְּנִים בְּפָנִים. שְׂלֵא תֵאמְרוּ שְׂאֵלוֹהָ אַחַר הוּא שֶׁדָּבַר עִמָּנוּ, אֲלֵא אֲנִי הוּא שֶׁרְאִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי הוּא שֶׁהֲרַגְתִּי אֶת שׁוֹנְאֵיכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי הוּא שֶׁעֲשִׂיתִי כָל אוֹתוֹ עִשׂוֹר מִכּוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּמִשׁוּם כֵּן, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא תִדְעַ, שְׂלֵא תֵאמַר שְׂאֲחַר הָיָה, אֲלֵא אֲנִי הוּא הַכֹּל.

עוֹד פְּתַח, לֹא תַעֲשֶׂק אֶת רַעַף וְלֹא תִגְזֹל וְלֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר עַד בְּקָר. לְמָה לֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר? אֲלֵא מִכְּתוּב אַחַר נִשְׁמַע, שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים כ"ד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, הַזֶּהָר שְׂלֵא תִתְכַּנֵּס בְּגִלְלוֹ מִן הָעוֹלָם טָרָם יִגְיעַ זְמַנְךָ לְהַתְכַּנֵּס, כְּמוֹ שְׂנֵאמַר (קְהֵלֶת י"ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִכַּהֲכָא דְמִסְפָּנָא. אֲפִילוֹ (דף פ"ה ע"א) דְמָטוּ יוֹמוֹי לְאִסְתַּלְקָא מֵעֲלָמָא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשֶׁלִים לְנַפְשֵׁיהָ, וְיִהִיב לִיהָ חֵיִין יְתִיר.

כְּמָה חֲרָשִׁין, כְּמָה זִינִין בִּישִׁין, לְאִטְעָאָה לֹון לְבְנֵי נִשָּׂא, וְלֹא סָטוּ מֵאֲרַחָא לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאָלָא. וְאָף עַל גַּב דְּלֹא הָווּ יְדַעֵי כָל כֶּף בְּיַקְרָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲלֵא הָווּ אֲזֵלִין בְּתַר נִימוּסֵי אֲבָהֵתְהוֹן.

וְלְבַתֵּר, חֲמוּ כְמָה נְסִין, וְכְמָה גְבוּרָאן, וְנָטַל לֹון קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפּוֹלְחָנִיהָ. וּבְגִין דְכֻלְהוּ חֲמוּ כְמָה נְסִין וְאִתִּין בְּעִינֵיהוֹן, וְכָל אֵינוֹן אִתִּין וּגְבוּרוֹן. אָמַר וְאָנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם. דְתַמֵּן הוּא בְּאִתְגַּלְיָא יַקְרָא דִּילֵיהָ. וְאִתְגַּלִּי עֲלֵייהוּ עַל יַמָּא, וְחֲמוּ זֵיו יַקְרָא עֲלָאָה דִּילֵיהָ אֲפִין בְּאֲפִין. דְלֹא תִימְרוּן אֲלֵהָא אַחֲרָא הוּא דְמַלִּיל עִמָּנָא, אֲלֵא אֲנָא הוּא דְחִמִּיתוֹן בְּאֲרַעָא דְמִצְרַיִם, אֲנָא הוּא דְקִטְלָנָא סְנְאִיכוֹן בְּאֲרַעָא דְמִצְרַיִם. אֲנָא הוּא דְעַבְדָּנָא כָּל אֵינוֹן עִשְׂרֵי מַחְאָן בְּאֲרַעָא דְמִצְרַיִם. וּבְגִינֵי כֵן, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא תִדְעַ, דְלֹא תִימָא דְאַחֲרָא הוּא, אֲלֵא אֲנָא הוּא כְּלָא.

הַזֶּה פְּתַח, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוֹק אֶת רַעַף וְלֹא תִגְזֹל לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֶתְךָ עַד בְּקָר. לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֲמָאִי. אֲלֵא מִקְרָא אַחֲרָא אֲשֶׁתַּמַּע, דְכְּתִיב, (דְּבָרִים כ"ד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, אֲזִדְהָר דְלֹא תִתְכַּנֵּשׁ בְּגִינֵי מֵעֲלָמָא, עַד לֹא יִמְטִי זְמַנְךָ לְאִתְכַּנְשָׁא. כְּמָה דְאִתְ אָמַר, (קְהֵלֶת י"ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִכַּהֲכָא אֲוִלִּיפְנָא מְלָה אַחֲרָא, מָאן דְאֲשֶׁלִים לְנַפְשָׁא דְמִסְפָּנָא. אֲפִילוֹ (דף פ"ה ע"א) דְמָטוּ יוֹמוֹי לְאִסְתַּלְקָא מֵעֲלָמָא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשֶׁלִים לְנַפְשֵׁיהָ, וְיִהִיב לִיהָ חֵיִין יְתִיר.

לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר, תָּא חֲזִי, מָאן דְנָטַל

לֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר. בֹּא רֵאָה, מִי שְׁנוּטַל אֶת שְׂכָר הָעֲנִי, כִּאֲלוֹ נָטַל אֶת נַפְשׁוֹ וְאֵת שֶׁל אֲנָשִׁי

ביתו. הוא הקטין את נפשם - הקדוש ברוך הוא מקטין את ימיו ומקטין את נפשו מאותו העולם. שהרי כל אותם ההבלים שיוצאים מפיו כל אותו היום, כלם עולים לפני הקדוש ברוך הוא ועומדים לפניו, אחר כך עולה נפשו ונפשות בני ביתו, ועומדים עם אותם ההבלים של פיו. ואז, אפלו נגזר על אותו האיש כמה ימים וכמה טובות, כלם נצקרים ממנו ומסתלקים ממנו.

ולא עוד, אלא שנפשו אינה עולה למעלה, והינו מה שאמר רבי אבא: הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. ופרשה, אפלו שהוא עשיר, ואליו הוא נשא את נפשו דוקא, אפלו מפל אדם גם כן, וכל שפן עני. והינו מה שהיה עושה רב המנונא, כשהיה אותו שכיר מסתלק מעבודתו, היה נותן לו שכרו ואומר לו: טל את נפשך שהפקדת בידי, טל את פקדונך.

ואפילו אמר יהי בידיך, שאני (לא) רוצה לותר על שכרי - לא היה רוצה. אמר: פקדון של גופך לא ראוי להיות מפקד בידי, כל שפן פקדון הנפש, שהרי פקדון הנפש לא נתן אלא לקדוש ברוך הוא, שפנתוב (תהלים לא) בידיך אפקיד רוחי. אמר רבי חייא, וכי אחר מתר. אמר לו, אפלו בידי, אחר שנתן.

כתוב לא תלין פעולת שכיר, וכתוב ולא תבוא עליו השמש. אלא הרי פרשה, אבל בא ראה, אין לך יום שיום שלא שולט בו יום אחר עליון. ואם הוא אינו נותן לו את נפשו באותו יום, כמי שפוגם את אותו יום עליון.

להוא יומא עלאה. ובגיני כן ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש.

אגרא דמספנא, פאילו נטיל נפשיה, ודאנשי ביתיה. הוא אזהר נפשיהו, קדשא בריה הוא אזהר יומי, ואזהר נפשיה, מההוא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה, כל ההוא יומא, פלהו סלקין קמיה דקודשא בריה הוא, וקיימין קמיה, לבתר סלקא נפשיה, ונפשיהו דאנשי ביתיה, וקיימין, באינון הבלים דפומיה. וכדין, אפילו אתגזר על ההוא בר נש כמה יומין, וכמה טבאן, פלהו מתעקראן מניה, ומסתלקי מניה.

ולא עוד, אלא דנפשא דיליה לא סלקא לעילא, והינו דאמר רבי אבא, רחמנא לשזבינן מנייהו, ומעלבונייהו. ואוקמוה אפילו עשיר הוא, ואליו הוא נושא את נפשו דייקא, אפילו מפל בר נש נמי, ופל שפן מספנא. והינו דהוה רב המנונא עביד, פד הוה ההוא אגיר מסתלק מעבידתיה, הוה יהיב ליה אגריה, ואמר ליה, טול נפשך דאפקידת בידי, טול פקדונך.

ואפילו אמר יהא בידיך, דאנא (לא) בעינא לסלקא אגרי. לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופך, לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שפן פקדונא דנפשא. דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת, אלא לקודשא בריה הוא. דכתיב, (תהלים לא) בידיך אפקיד רוחי, אמר רבי חייא, וכי אחר דאתרא שארי. אמר ליה, אפילו בידיה, בתר דיהיב.

כתוב לא תלין פעולת שכיר, וכתוב ולא תבא עליו השמש. אלא הא אוקמוה, אבל תא חזי לית לך יומא ויומא, דלא שלטא ביה יומא עלאה אתרא. ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה בההוא יומא, כמאן דפגים לההוא יומא עלאה.

ומשום כף ביאמו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש. וזה שנאמר לא תלין, משום שנפשו לא עולה, ועולה אותה נפש העני

ושל אנשי ביתו, כמו שנתבאר.

רבי חייא פתח ואמר פסוק אחריו, לא תקלל חרש ולפני עור וגו'. פסוק זה כמשמעו, אבל מפרשה זו בלה למדנו ממה דברים אחרים, וכלם תלויים זה בזה. בא ראה, מי שמקלל את חברו, והוא לפניו, ומביש אותו, כאלו שפך את דמו, והרי בארנו. ופסוק זה כשאין חברו עמו, והוא קלל אותו, אותו הדבור עולה.

שאין לך דבור ודבור שיוצא מפיו שאין לו קול. אותו קול עולה למעלה, וכמה מלאכי חבלה מתחברים לאותו הקול, עד שעולה ומעיר את התהום הגדול, כמו שבארוה, וכמה הם שמתעוררים על האדם. אוי למי שמוציא דבר רע מפיו, והרי פרשה.

ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ופרשה, במי שגורם לאחר לחטא. וכן מי שמפכה את בנו הגדול. ולפני עור לא תתן וגו', במי שלא הגיע להוראה

ומורה, (כמו שנאמר) שכתוב (משלי ז) פי רבים חללים הפילה ועצמים כל הרגיה. וזה עבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, משום שהכשיל את חברו לעולם הבא.

ששנינו, מי שהולך בדרך ישרה בתורה ומי שמשתדל בתורה כראוי, יש לו תמיד חלק טוב לעולם הבא. שאותו דבר התורה שהוציא מפיו, הולך ומשוטט בעולם, ועולה למעלה. וכמה עליונים קדושים מתחברים עם אותו הדבר, ועולה בדרך ישרה, ומתעטר בעטרה קדושה, ורוחץ הנהר של העולם הבא, שופע

והא דאתמר לא תלין, בגין דנפשיה לא סליק, וסליק ההוא נפשא דמסכנא, ודאנשי ביתיה, כמה דאתמר.

רבי חייא פתח ואמר קרא אבתריה, (ויקרא ט)

לא תקלל חרש ולפני עור וגו', האי קרא כמשמעו. אבל פרשתא דא, פלא אוליפנא מינה מלין אחרנין, וכלהו תליין דא בדא. תא חזי, מאן דלייט לחבריה, ואיהו קמיה, ואכסוף ליה, פאלו אושיד דמיה, והא אוקימנא. והאי קרא, דלאו חבריה עמיה, והוא לייט ליה, ההיא מלה סלקא.

דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה, דלא אית ליה קלא, ההוא קלא סליק לעילא, וכמה קסטרין מתחברין עמיה דההוא קלא, עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא, כמה דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא בר נש. ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה, והא אוקמוה.

ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ואוקמוה, במאן דגרים לאחרא למחטי. וכן מאן דמחי לבריה רבא. ולפני עור לא תתן וגו', במאן דלא מטא להוראה ואורי, (כמה דאת אמר) דכתיב, (משלי ז) פי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. והאי אעבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, בגין דאכשיל ליה לחבריה לעלמא דאתי.

דתנינן מאן דאזיל באורח מישר באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, אית ליה חולקא טבא תדיר לעלמא דאתי. דההיא מלה דאורייתא דאפיק מפומיה, אזלא ושאטא בעלמא, וסלקא לעילא. וכמה עלאין קדישין מתחברין בההיא מלה, וסלקא באורח מישר, ואתעטר בעטרא קדישא,

וְאִסְתַּחֲי בְּנֶהְרָא דְעֵלְמָא דְאַתִּי, דְּנָגִיד וְנַפְיָא
מַעְדָן, וְאִתְקַבַּל בֵּיהּ, וְאִשְׁתַּאֲב בְּגוּיָהּ, וְאִתְעַנַּג
(ס"א וְאִתְנַטַּע) סוּחְרַנְיָה דְהֵהוּא נֶהְרָא, אֵילָנָא
עֲלָאָה. וְכַדִּין נָגִיד וְנַפְיָא נֶהְרָא עֲלָאָה
וְאִתְעַטַּר בֵּיהּ בְּהֵהוּא בַר נָשׁ כָּל יוֹמָא, כְּמָה
דְּאַתְמַר.

וּמָאן דְלָעֵי (נ"א דְלִיָּה) בְּאוּרֵייתָא, וְלֹא אִשְׁתַּדַּל
בְּהּ בְּאוּרַח קְשׁוּט, (דף פ"ה ע"ב) וּבְאוּרַח
מִישָׁר. הֵהוּא מְלָה סְלֵקָא, וְסִטִּי אוּרְחִין, וְלִית
מָאן דִּיתְחַבֵּר בְּהּ, וְכֹלָא דְחִיִּין לָהּ לְבַר, וְאִזִּיל
וְשֹׂאט בְּעֵלְמָא וְלֹא יִשְׁפַח אֶתְרָהּ. מָאן גְּרִים לִיה
הָאִי. הֵהוּא דְסֵאטִי לִיה מְאוּרַח מִישָׁר, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב וּלְפָנַי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוּל. וּבְגִינֵי
כֶּף פְּתִיב, וְיִרְאֵת מְאַלְהֵיךְ אֲנִי יי'.

וּמָאן דְתִיאֻבְתִּיה לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא, וְלֹא
אִשְׁפַּח מָאן דִּיּוֹלִיף לִיה, וְהוּא
בְּרַחֲמֵיהּ דְאוּרֵייתָא, לָעֵי בְּהּ, וּמְגַמְגֵּם בְּהּ,
בְּגַמְגוּמָא דְלֹא יָדַע. כָּל מְלָה וּמְלָה סְלֵקָא,
וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲדִי בְּהֵיָא מְלָה, וְקָבִיל
לָהּ, וְנָטַע לָהּ סְחַרְנְיָה דְהֵהוּא נַחְלָא,
וְאִתְעַבִּידוּ מְאֵלִין מְלִין אֵילָנִין רַבְרַבִּין, וְאִקְרוּן
עַרְבֵי נַחַל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ה) בְּאַהֲבַתָּהּ
תִּשְׁגָּה תְּמִיד.

וְדוּד מְלָפָא אָמַר, (תהלים פו) הוֹרְנֵי יי' דִּרְכָּךְ אֶהְלֵךְ
בְּאַמְתָּךְ. וְכְּתִיב (תהלים כז) וְנַחֲנֵי בְּאוּרַח
מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרֵי. זַפְּאִין אֵינּוֹן דִּינְדַּעִין
אוּרְחוּי דְאוּרֵייתָא, וּמְשַׁתְּדְלֵי בְּהּ בְּאוּרַח מִישָׁר,
דְּאֵינּוֹן נְטַעִין אֵילָנִין דְּחִיִּין לְעֵילָא, דְּכֹלְהוּ
אִסוּתָא. וּבְגִין כֶּף פְּתִיב, (מלאכי ב) תּוֹרַת אֲמַת
הֵיְתָה בְּפִיהוּ. וְכִי אֵית תּוֹרָה דְלֹאוּ אֵיהִי אֲמַת.
אֵין כְּגוּוֹנָא דְאַמְרוֹן, דְּאוּרֵי מָאן דְלֹא יָדַע, וְלֹאוּ
אֵיהִי קְשׁוּט וְהֵהוּא דְאוּלִיף מְלָה מִינֵיהּ, אוּלִיף מְלָה דְלֹאוּ אֵיהִי אֲמַת.
וּבְגִינֵי כֶּף פְּתִיב, תּוֹרַת אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיהוּ.

וְיֹצֵא מַעְדָן, וּמִתְקַבַּל בּוּ וְנִשְׁאָב
לְתוֹכוֹ, וּמִתְעַנַּג (וְנִטַּע) סְבִיב אוֹתוּ
הַנְּהַר, הַעֵץ הַעֲלִיּוֹן. וְאִזּוּ שׁוֹפֵעַ
וְיֹצֵא אוֹר עֲלִיּוֹן וּמִתְעַטַּר עִם
אוֹתוּ אָדָם כָּל יוֹם, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר.
וְכִי שְׁעוּסָק (שְׁלוּמָד) בְּתוֹרָה וְלֹא
מְשַׁתְּדֵל בְּהּ בְּדִרְכָּךְ אֲמַת וּבְדִרְכָּךְ
יִשְׁרָה, אוֹתוּ הַדְּבָר עוֹלָה וְסוּטָה
בְּדִרְכֵיכֶם, וְאִין מִי שִׁיתְחַבֵּר עִמּוֹ,
וְהַכֵּל דּוּחִים אוֹתוּ הַחוּצָה, וְהוֹלֵךְ
וּמְשׁוּטָט בְּעוֹלָם וְלֹא יִמְצָא
מְקוֹם. מִי גְרַם לוֹ אֵת זֶה? אוֹתוּ
שְׁהִסְטָה אוֹתוּ מִדְּרָךְ הַיִּשָּׁר. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב וּלְפָנַי עוֹר לֹא תִתֵּן
מְכָשׁוּל. וּמִשׁוּם כֶּף פְּתוֹב, וְיִרְאֵת
מְאַלְהֵיךְ אֲנִי ה'.

וְכִי שְׁתִּשְׁוֹקְתוּ לְעַסְק בְּתוֹרָה וְלֹא
מוֹצֵא מִי שִׁילְמַד אוֹתוּ, וְהוּא
בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה לוֹמַד אוֹתָהּ,
וּמְגַמְגֵּם בְּהּ בְּגַמְגוּם שְׂאִינוּ יוֹדַע
- כָּל דְּבוּר וְדְבוּר עוֹלָה, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׂמַח בְּאוֹתוּ דְבוּר
וּמְקַבַּל אוֹתוּ, וְנוֹטַע אוֹתוּ סְבִיב
אוֹתוּ הַנַּחַל, וְנִנְעָשִׁים מְאוּתָם
דְּבוּרִים עֲצִים גְּדוּלִים, וְנִקְרְאִים
עַרְבֵי נַחַל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (משלי ה)
בְּאַהֲבַתָּהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד.

וְדוּד הַמְּלֵךְ אָמַר, (תהלים פו) הוֹרְנֵי
ה' דִּרְכָּךְ אֶהְלֵךְ בְּאַמְתָּךְ. וְכְּתוּב
(שם כז) וְנַחֲנֵי בְּאוּרַח מִישׁוֹר לְמַעַן
שׁוֹרְרֵי. אִשְׁרֵי אוֹתָם שִׁיּוֹדְעִים אֵת
דְּרָכֵי הַתּוֹרָה וּמְשַׁתְּדְלִים בְּהּ
בְּדִרְכָּךְ יִשְׁרָה, שְׁהֵם נוֹטְעִים עֲצֵי
חַיִּים לְמַעְלָה, שְׁפָלָם רְפוּאָה.
וּמִשׁוּם כֶּף פְּתוֹב, (מלאכי ב) תּוֹרַת
אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיהוּ. וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה
שְׂאִינָה אֲמַת? כֵּן, כְּמוֹ שְׂאִמְרָנוּ,
שְׁמוּרָה מִי שְׁלֹא יוֹדַע, וְאֵינוּ
אֲמַת, וְאוֹתוּ שְׁלוּמַד מִמְּנוּ, לוֹמַד
דְּבָר שְׂאִינוּ אֲמַת. וּמִשׁוּם כֶּף
פְּתוֹב, תּוֹרַת אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיהוּ.

וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה דְלֹאוּ אֵיהִי אֲמַת.
וּבְגִינֵי כֶּף פְּתִיב, תּוֹרַת אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיהוּ.

ועם כל זה, צריך אדם ללמד דברי תורה מכל אדם, אפלו ממי שאינו יודע. משום שעל פני תעורר בתורה, ויבא ללמד ממי שידע, ואחר כך נמצא שהולך בתורה בדרך אמת. בא ראה, ישתדל אדם בעולם בתורה ובמצוותיה אפלו שאין עושה לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הרי נאמר, שבפרשה הזו יש בה דברים עליונים ונכבדים במצוות התורה. מסוף הפסוק הזה משמע, שכתוב בצדק תשפט עמיתך. בא ראה, שתי דרגות הן כאן - משפט וצדק. מה בין זה לזה? אלא אחד רחמים ואחד דין, וזה מתבשר עם זה.

בשמתעורר צדק, הוא דן דין את הכל כאחד, שאין בו רחמים ולא ותרנות. כשמתעורר משפט, יש בו רחמים. יכול יהיה הפל במשפט? בא הכתוב ואומר, בצדק תשפט עמיתך. מה הטעם? משום שצדק לא דן את זה ועוזב את זה, אלא כלם כאחד במשקל אחד. כמו כן, לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלם במשקל אחד, בצדק. יכול יהיה הכל בצדק בלבד? בא הכתוב ואמר תשפט, שצריך לחבר אותם כאחד שלא ימצא זה בלי זה, וזוהי שלמות הדין. וכך כך למה? משום שהקדוש ברוך הוא מצוי שם. ומשום כך צריך להשלים את הדין. כמו שהוא עושה למטה, כמו שלו ממש עושה למעלה. ובא ראה, הקדוש ברוך הוא שם כסא של דין בשעה שיושבים הדינים, וזהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של

ועם כל זה, מיבעי ליה לבר נש למילף מלי דאורייתא מכל בר נש, אפילו ממאן דלא ידע. בגין דעל דא יתער באורייתא, וייתי למילף ממאן דידע, ולבתר אשתכח, דאזיל בה באורייתא בארז קשוט. תא חזי, ישתדל בר נש בעלמא באורייתא ופקודוי, אפילו דלא עביד לשמה, דמתוך שלא לשמה בא לשמה. רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר, (ויקרא יט) לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הא אתמר, דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא. האי קרא מסופיה קא משמע, דכתיב בצדק תשפוט עמיתך. תא חזי, תרי דרגין אינון הכא: משפט, וצדק. מה בין האי להאי. אלא חד רחמי, וחד דינא, ודא אתבסם בדא. בר אתער צדק, דאין דינא לכלא כחדא, דלית ביה רחמי, ולא ותרנותא. פד אתער משפט, אית ביה רחמי. יכול יהא כלא במשפט. אתא קרא ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מאי טעמא. בגין דצדק לאו דאין לדא ושביק לדא, אלא כלהו כחדא בשקולא חדא. כגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלהו בשקולא חדא, בצדק. יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודוי. אתא קרא ואמר תשפוט, דבעי לחברא להו כחדא, דלא ישתכח דא בלא דא, והאי שלימו דדינא.

וכך כך למה. בגין דקודשא בריך הוא שכיח תמן. ובגיני כך בעי לאשלמא דינא. כגוונא דאיהו עביד לתתא, כגוונא דיליה ממש עביד לעילא. ותא חזי, קדשא בריך הוא שוי כורסייא דדינא, בשעתא דדייני נתבין, הדא הוא דכתיב, (תהלים ט) כונן למשפט כסאו.

דין בשעה שיושבים הדינים, וזהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של

הקדוש ברוך הוא. ומי הוא הפסא? אלו הם צדק ומשפט. זהו שכתוב (שם פט) צדק ומשפט מכון כסאך. ומי שדן דין, צריך לדון (לשבת) בכסא המלך. ואם פוגם אחד מהם, כאלו פגם את כסא המלך. ואז הקדוש ברוך הוא מסתלק מבין הדיינים, ולא עומד בדיניהם. ומה אומר? (שם יב) עתה אקום יאמר ה' וגו'. ורוח הקדש אומרת, (שם נז) רומה על השמים אלהים.

רעיא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'. מצוה זו להוכיח את אותו שחטא להראות לו אהבה רבה, שאהב אותו, כדי שהוא לא יענש. שהרי כתוב בקדוש ברוך הוא, כי את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שעושה הקדוש ברוך הוא ומוכיח את מי שאהב אותו, כך ילמד אדם מאותה הדרך יוכיח את חברו. במה מוכיח הקדוש ברוך הוא את האדם? הוא מוכיחו באהבה בסתר. אם יקבל אותו - יפה. ואם לא מוכיחו בין אוהביו, אם יקבל - יפה, ואם לא - מוכיחו בגלוי לעין כל. אם יקבל - יפה. ואם לא - מניח אותו ולא מוכיח אותו, ועוזב אותו שילך ויעשה את רצונו.

בראשונה מודיעה לו בסתר, כדי להוכיח אותו ולעזר אותו, שלא יכיר בו בן אדם. וזה הוא בינו לבינו. אם מקבל - טוב, ואם לא - מודיע לו בין אוהביו. בזמן שהכהן הגדול היה בעולם, נתן לו מחלה במשחו, וכאז אוהביו של הקדוש ברוך הוא, ומודיעים לו, שאם יש בו חובה שישוּב ממנה ויעזב בדבריו. אם מקבל -

ומתמן אתתקן פורסייה דקודשא בריך הוא. ומאן איהו פורסייה. אלין אינון צדק ומשפט. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך. ומאן דדאין דינא, בעי למידן (ס"א למיתב) בכורסייה דמלכא. ואי פגים חד מנייהו, כאלו פגים לכורסייה דמלכא. וכדין קדשא בריך הוא אסתלק מביניהו דדייני, ולא קאים בדיניהו. ומאי אמר. (תהלים יב) עתה אקום יאמר יי' וגו'. ורוחא דקודשא אמר, (תהלים נז) רומה על השמים אלהים.

רעיא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך (ויקרא ט) וגו'. פקודא דא, לאוכחא לההוא דחטי, למחזי ליה רחימו סגיא, דרחים ליה, בגין דלא יתענש איהו. דהא בקודשא בריך הוא כתיב, (משלי ג) כי את אשר יאהב יי' יוכיח. וכמה דקודשא בריך הוא עביד ואוכח למאן דרחים ליה, הכי יוליף בר נש מההוא ארחא, ויוכח לחבריה. קדשא בריך הוא כמאי אוכח לבר נש. אוכח ליה ברחימו בסתרא, אי יקבל ליה יאות. ואי לא, אוכח ליה בין רחימוי. אי יקבל יאות. ואי לא, אוכח ליה באתגלויא לעיניהון דכלא. אי יקבל יאות. ואי לאו, שרי ליה, ולא אוכח ליה, ושביק (דף פ"ו ע"א) ליה ייזיל ויעביד רעותיה.

בן דמיתא אודע ליה בסתרא, בגין לאוכחא ליה, ולא תערא ליה, דלא ינדע ביה בר נש. ודא איהו ביניה לביניה. אי מקבל יאות. ואי לאו, אודע ליה בין רחימוי, בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא, יהיב ליה מרעין בערסיה, ואתו רחימוי דקודשא בריך הוא, ואודען ליה, אי אית ביה חוכא דייטוב מניה, ולעיינ במליה. אי מקבל יאות, ואי לאו אוכח ליה באתגלויא, בממוניה, בכנוי, דכלא מלחשן עליה, וייתון לגביה. אי מקבל מוטב, ואם לא - מוכיח אותו בגלוי, בממונו, בכנוי, שכלם

מקבל - מוטב, ואם לא - מתיר לו קונו לעשות רצונו, ולא מחזיק בו לעולמים. כגון זה צריך לו להוכיח לחברו בראשונה בפתר, ואחר כך בין אוהביו, ולבסוף בגלוי. מכאן ולהלאה יעזב לו ויעשה כרצונו.

וע"ז זה פתוב הוכח תוכיח. הוכח - בפתר, שלא ידע בו בן אדם. תוכיח - בין חבריו ואוהביו. את עמיתך - בגלוי. ועל פן לא כתוב בראשונה תוכיח, אלא הוכח. ועוד הוכח - אם הוא אדם שיתביש, לא יאמר לו ולא יוכיח אותו אפלו בפתר, אלא יאמר לפניו כמי שמספר בדברים אחרים. ובתוך אותם דברים יזכיר מי שעושה אותו החטא הוא כך וכך, כדי שהוא ידע בעצמו ויעזב את אותו החטא. ועל פן הוכח. ואם לא - תוכיח. ואחר כך את עמיתך - בגלוי. מכאן והלאה - ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא - שהרי בין שאדם מוכיח את חברו ומזדמן להוכיחו בגלוי, לא יעלה לפניו אותו חטא שעשה, שאסור לו ודאי, אלא יאמר סתם, ולא יעלה עליו אותו חטא בגלוי, ולא ירשם עליו חטא. שהקדוש ברוך הוא חס על כבודו של אדם אפלו ברשעים. (עד כאן רעיא מהימנא). פתח ואמר, ויהי קול השפר הולך וגו'. ויהי קול השפר, כאן נחלקו ספרי הקדמונים וכו', עד שבאו רבי אבא ורבי יהודה, והודו לרבי אחא.

קמו. עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר, לא תלך רכיל בעמיה, לא תשנא את אחיך, לא תקם ולא תטר. הרי בארנו אותם, וכלם התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. פתוב את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד

יאות. ואי לאו שארי ליה מאריה למעבד רעותיה, ולא נתקיף ביה לעלמין. כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימוי. לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה. ועל דא כתיב הוכח תוכיח. הוכח: בסתרא, דלא ינדע ביה בר נש. תוכיח: בין חברי ורחימוי. את עמיתך: באתגלייא. ועל דא לא כתיב בקדמיתא תוכיח, אלא הוכח. תו הוכח, אי איהו בר נש דיקסוף, לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא, אלא יימא קמיה, כמאן דמשתעי במלין אתרנין. ובגו אינון מלין, ידבר מאן דעבד תהוא חובא הוא כף וכף, כגין דאיהו ידע בגרמיה, וישתביק מההוא חובא. ועל דא הוכח. ואם לאו, תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא, דהא כיון דבר נש אוכח לחבריה, ואזדמן לאוכחא ליה באתגלייא, לא יסלק קמיה ההוא חובה דעביד, דאסיר ליה ודאי, אלא יימא סתם, ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא, ולא ירשים עלוי חובא, דקודשא בריך הוא חס על יקרא דבר נש, אפילו בחייבנא. (ע"כ רעיא מהימנא).

פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וגו'. ויהי קול השופר, הקא אתפליגו ספרי קדמאי וכו', עד דאתו רבי אבא ורבי יהודה, ואודו ליה לרבי אחא.

קמו, עד דהוו אזלי, אמר רבי אלעזר לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטר. הא אוקימנא לון, וכלהו אתערו עלייהו חברייא, אבל גימא מלה בפרשתא דא, פתיב, את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך.

התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. פתוב את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַתֶּם עַדִּי נֹאֵם
נֹאֵם ה' וְעַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ
תִּדְעוּ וּתְאָמִינוּ וְגו'. אַתֶּם עַדִּי,
אֱלוֹהֵי הַיָּם יִשְׂרָאֵל. וְשִׁנִּינוּ, אֱלוֹהֵי הַיָּם
שָׁמַיִם וְאָרֶץ, שְׁכָתוּב (דברים ד)
הַעִידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֵת הַשָּׁמַיִם
וְאֵת הָאָרֶץ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם עַדִּים
אֱלוֹהֵי עַל אֱלוֹהֵי, וְשָׁמַיִם וְאָרֶץ וְהַכֹּל
עַדִּים עֲלֵיהֶם. וְעַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי
זֶה יַעֲקֹב, שְׁכָתוּב (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדֵי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכָתוּב אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים, זֶה דָּוִד.
וְנִקְרָא דָּוִד עַבְדֵי, שְׁכָתוּב (שם לו)
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדֵי אֲשֶׁר
בְּחַרְתִּי, זֶה דָּוִד הַעֲלִיּוֹן.

לְמַעַן תִּדְעוּ וּתְאָמִינוּ לִי וְתַבִּינוּ
כִּי אֲנִי הוּא (ישעיה מג). מַה זֶה כִּי
אֲנִי הוּא? שֶׁהַתְּרַצִּיתִי בְּאוֹתוֹ דָּוִד
וּבְאוֹתוֹ יַעֲקֹב, אֲנִי הוּא הֵם מִמֶּשׁ.
לְפָנַי לֹא נוֹצֵר אֵל, שְׁשִׁנִּינוּ, קָרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל,
שְׁכָתוּב (בראשית לו) וַיִּקְרָא אֵל אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא
לְיַעֲקֹב אֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב לְפָנַי לֹא
נוֹצֵר אֵל וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה. וּמִשׁוּם
כֵּן אֲנִי הוּא, הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר.
וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה, שֶׁהָרִי דָּוִד נִקְרָא
כֵּן, וְאֵין אַחֲרָיו אַחֵר.

בֵּא רֵאָה, כְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֵת הָעוֹלָם, תִּקְוֵן כֹּל דְּכָר
וְדְכָר, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצֵדוֹ, וּמִנְהָ
עֲלִיָּהֶם כַּחוֹת עֲלִיוֹנִים. וְאֵין לָךְ
אֶפְלוּ עֹשֵׁב קִטְן בְּאָרֶץ שְׂאִין לוֹ
כַּח עֲלִיּוֹן לְמַעְלָה. וְכֹל מַה
שְׁעוֹשִׂים עִם כֹּל אֶחָד וְאֶחָד, (שתי
נוסחאות) וְכֹל מַה שֶּׁכֹּל אֶחָד וְאֶחָד
עוֹשֶׂה, הַכֹּל הוּא בְּחֻזְקָ שֶׁל אוֹתוֹ
הַכַּח הַעֲלִיּוֹן שְׁמִמְנָה עֲלָיו
מְלַמְעָלָה. וְכֹל הַהֲנַהֲגוֹת גְּזוּרוֹת
מִן הַדִּין, עַל דִּין הֵם נוֹסְעִים, וְעַל
הַדִּין הֵם עוֹמְדִים. אֵין מִי שִׁיּוּצָא
מִמְקוֹמוֹ הַחוּצָה.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מג) אַתֶּם עַדִּי נֹאֵם
יְי' וְעַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ
וּתְאָמִינוּ וְגו'. אַתֶּם עַדִּי, אֵלֶיךָ אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל.
וְתַנִּינֵן, אֵלֶיךָ אֵינוֹן שְׁמַיָא וְאַרְעָא, דְּכַתִּיב (דברים
ל) הַעִידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.
אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן סְהַדִּין אֵלֶיךָ עַל אֵלֶיךָ,
וְשְׁמַיָא וְאַרְעָא וְכֹלָא, סְהַדִּין עֲלֵייהוּ. וְעַבְדֵי
אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, דָּא יַעֲקֹב, דְּכַתִּיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר
לִי עַבְדֵי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכַתִּיב,
(ירמיה ל) וְאֶתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב. וְאֵית דְּאִמְרֵי
דָּא דָּוִד. וְדָוִד עַבְדֵי אִקְרִי, דְּכַתִּיב, (ישעיה לו)
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, דָּא דָּוִד
עַלְאָה.

לְמַעַן תִּדְעוּ וּתְאָמִינוּ לִי וְתַבִּינוּ כִּי אֲנִי הוּא.
מַאי כִּי אֲנִי הוּא. דְּאֶתְרַעִיתִי בְּהַהוּא
דָּוִד, וּבְהַהוּא יַעֲקֹב. אֲנָא, הוּא אֵינוֹן מִמֶּשׁ.
לְפָנַי לֹא נוֹצֵר אֵל, דְּתַנִּינֵן, קָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְיַעֲקֹב אֵל, דְּכַתִּיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב
אֵל. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, לְפָנַי לֹא נוֹצֵר אֵל וְאַחֲרָי
לֹא יִהְיֶה. וּבְגִין כֵּן, אֲנִי הוּא. כֹּלָא כְּמַה
דְּאֶתְמַר. וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה, דְּהָא דָּוִד הָכִי אִקְרִי,
וְלֹא אֵית בְּתַרְיָה אַחֲרָא.

תָּא חֲזִי, כִּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלִמָא,
אֶתְקִין כֹּל מְלָה וּמְלָה, כֹּל חַד וְחַד
בְּסִטְרוּי. וּמְנִי עֲלֵייהוּ חִילִין עֲלֵאִין. וְלִית לָךְ
אֶפְלוּ עֹשֵׁב זְעִירָא בְּאַרְעָא, דְּלִית לִיה חִילָא
עַלְאָה לְעִילָא. וְכֹל מַה דְּעַבְדִּין בְּכֹל חַד וְחַד,
(תרי נוסחי) וְכֹל מַה דְּכֹל חַד וְחַד עַבְדִּי, כֹּלָא הוּא
בְּתַקִּיפוֹ דְּהַהוּא חִילָא עַלְאָה, דְּמִמְנָא עֲלִיהָ
לְעִילָא. וְכֹלָהוּ נְמוּסִין גְּזִירִין מְדִינָא, עַל דִּינָא
נְטִלִין, וְעַל דִּינָא קְיִימִין. לִית מָאן דְּנִפְיֵק (דף
91 ע"ב) מִן קְיִוְמִיָה לְבַר.

וְכִדְּהוּ מְמַנֵּן, מִן יוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא,
מִתְפַקְדָן שְׁלִטוֹנִין עַל כָּל מְלָה וּמְלָה.
וְכִלְהוּ נְטִלִין עַל נִימוּסָא אַחְרָא עֲלָא, דְנִטְלִין
כָּל חַד וְחַד. כְּמָה דְכְתִיב, (משלי לא) וְתַקֵּם בְּעוֹד
לֵילָה וּתְתֵן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. כִּיּוֹן
דְנִטְלִין הֵהוּא חַק, כְּלָהוּ אַקְרוּן חֲקוֹת, וְהֵהוּא
חַק דְאַתְיִיחֵיב לָהּ, מִן שְׂמֵיָא קָא אָתִי, וְכִדְּיִן
אַתְקְרוּן חֲקוֹת שְׁמַיִם. וּמְנַלָן דְמֵן שְׁמַיִם קָא
אַתְיִין. דְכְתִיב (תהלים פא) כִּי חַק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.
הוּא.

וְעַל פֶּן כְּתוּב אֵת חֲקֵי תִשְׁמְרוּ,
מִשּׁוּם שְׁכָל אַחַד וְאַחַד מְמַנָּה עַל
דְּבַר יְדוּעָה בְּעוֹלָם, בְּאוֹתוֹ חֲחַק.
מִשּׁוּם כֶּף אֲסוּר לְהַחֲלִיף מִיָּנִים
וּלְהַכְנִיס מִיָּן בְּמִין אַחֵר, מִשּׁוּם
שְׁעוּקָא אֵת כָּל כַּח וְכַח מְמַקְוֵמוּ,
(וּמַכְחִישׁ פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה) וּמַכְחִישׁ אֵת
פְּרוֹסוּם הַמְּלָךְ.

כְּלָאִים, מַהוּ כְּלָאִים? כְּמִי שְׁנוֹתָן
מִיִּשְׁהוּ אַחֵר בְּבֵית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר (ירמיה לו) אֵל בֵּית הַכְּלָא,
כְּדִי לֹא לַעֲשׂוֹת דְּבַר. כְּלָאִים -
מְנִיעָה, שְׂמוֹנֵעָ אֵת כָּל אוֹתָם
הַפְּחוֹת מִן הַמַּעֲשֵׂה שְׁלָהֶם.
כְּלָאִים - עֲרֻבּוּבָיָה, שְׁעוּשָׁה
עֲרֻבּוּבָיָה בְּכַח שְׁלִמְעָלָה וּמַכְחִישׁ
אֵת פְּרוֹסוּם הַמְּלָךְ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר
וּבְגֵד כְּלָאִים שְׁעֻטְגוּ לֹא יַעֲלֶה
עֲלֶיךָ.

בֹּא רְאֵה, כְּתוּב (בראשית ב) וּמַעַץ
הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ מוֹת
כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.
וְהָרִי נִתְבָּאָר, שְׁשׂוּנָה מִצּוֹת הַמְּלָךְ,
וְהַחֲלִיף עֵץ חַיִּים, שְׁבוּ הַשְּׂתַלְמֵם
הַכֵּל וְכוּ תְלוּיָה הָאֲמוּנָה, וְנִדְבַק
בְּמַקּוֹם אַחֵר. וְהָרִי שְׁנִינּוּ, בְּכָל
צְרִיף אָדָם לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ
שְׁלִמְעָלָה וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ
שְׁצַרְיָה. וְאִם שְׁנָה בְּדָבָר אַחֵר,
הוּא מְשַׁפֵּיעַ לְהַשְׁרוֹת בּוּ דְבַר
אַחֵר שְׁלֵא צְרִיף.

וְכִדְּהוּ מְמַנֵּן, מִן יוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא,
מִתְפַקְדָן שְׁלִטוֹנִין עַל כָּל מְלָה וּמְלָה.
וְכִלְהוּ נְטִלִין עַל נִימוּסָא אַחְרָא עֲלָא, דְנִטְלִין
כָּל חַד וְחַד. כְּמָה דְכְתִיב, (משלי לא) וְתַקֵּם בְּעוֹד
לֵילָה וּתְתֵן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. כִּיּוֹן
דְנִטְלִין הֵהוּא חַק, כְּלָהוּ אַקְרוּן חֲקוֹת, וְהֵהוּא
חַק דְאַתְיִיחֵיב לָהּ, מִן שְׂמֵיָא קָא אָתִי, וְכִדְּיִן
אַתְקְרוּן חֲקוֹת שְׁמַיִם. וּמְנַלָן דְמֵן שְׁמַיִם קָא
אַתְיִין. דְכְתִיב (תהלים פא) כִּי חַק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.
וְעַל דָּא כְתִיב, אֵת חֲקוֹתֵי תִשְׁמְרוּ בְּגִין דְכָל
חַד וְחַד מְמַנָּא עַל מְלָה יְדִיעָא בְּעֲלֵמָא,
כְּהֵהוּא חַק. בְּגִין כֶּף אֲסוּר לְמַחֲלָף זִינִין,
וְלֹאֲעֲלָא זִינָא בְּזִינָא אַחְרָא. בְּגִין דְאַעְקָר לְכָל
חִילָא וְחִילָא מְאַתְרִייהוּ, (וּמַכְחִישׁ פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה)
וּמַכְחִישׁ פּוּמְבִי דְמִלְכָּא.

כְּלָאִים, מַהוּ כְּלָאִים. כְּמָאן דְיִחֵיב אַחְרָא בְּבֵי
מִטְרָא, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ירמיה לו) אֵל בֵּית
הַכְּלָא, בְּגִין דְלֹא לְמַעַבְד מִיָּדִי. כְּלָאִים:
מְנִיעוּתָא, דְמְנַע לְכָל אִינוּן חִילִין מְעַבְדְּתָא
דְלָהוּן. כְּלָאִים: עֲרֻבּוּבָיָא, דְעַבִּיד עֲרֻבּוּבָיָא
בְּחִילָא דְלַעֲלִילָא, וּמַכְחִישׁ פּוּמְבִי דְמִלְכָּא, כְּמָה
דְאַתְמַר, (וּבְגִין כֶּף) וּבְגֵד כְּלָאִים שְׁעֻטְגוּ לֹא יַעֲלֶה
עֲלֶיךָ.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (בראשית ב) וּמַעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת
תָּמוּת. וְהָא אַתְמַר, דְשְׁנֵי פְקוּדוֹי דְמִלְכָּא,
וְאַחֲלָף עֵץ חַיִּים, דְבִיָּה אֲשַׁתְּלִים כְּלָא, וְבִיָּה
תְּלִיא מְהִימְנוּתָא, וְאַתְדְּבַק בְּאַתְר אַחְרָא. וְהָא
תְּגִינָן, בְּכָלָא כְּעִי בַר נֶשׁ לְאַחְזָא עוּבְדָא
כְּגוֹוָנָא דְלַעֲלִילָא, וְלְמַעַבְד עוּבְדָא כְּמָה
דְאַצְטְרִיךְ. וְאִי אֲשַׁתְּנִי בְּמְלָה אַחְרָא, הוּא
אַנְגִיד עֲלִיָּה לְשַׁרְיָא בִיָּה מְלָה אַחְרָא דְלֹא
אַצְטְרִיךְ.

ובא ראה, בשעה שאדם מראה למטה בדרך ישרה כמו שצריך, שופעת ויוצאת ושוורה עליו רוח קדושה עליונה. ובשעה שהוא מראה מעשה למטה בדרך עקמה, שאינה דרך ישרה, אז שופעת ויוצאת ושוורה עליו רוח אחרת, שלא צריכה, שמסטה את האדם לצד רע. מי מושך עליו אותה הרוח? הוה אומר, אותו מעשה שהראה בצד אחר.

בתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה? שמבקשת ודורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם כצמד. ואם תאמר למה בציצית מתר? הרי פרשה. אבל שם הוא אותו לבוש בתקונו, בהשלמת המעשה כראוי.

(וזה עוד, דרשה צמר ופשתים - לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד. אבל מתי שורה? בשעה שהוא בשלמות, שכתוב ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הרי בארנו ששם באותו הכלל של השלמות נמצא, ולא עושה דבר. אבל בשעה שלא נמצא בשלמות, מי שפא לחפרם יחד, מעורר עליו רוח שאינה צריכה.

מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים, שזה בא מצד אחד, וזה בא מצד אחר, ומשום כך איננו צריכים לחפרם יחד. (מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים) וקרננו של קין התרחק מלפני קרננו של הבל. ועל כן, ובגד פלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוח אחרת לשלט בך. וצריך לו לאדם להראות מעשה פשוט כמו שראוי, ובאותו מעשה שורה עליו רוח קדושה, רוח עליונה, להתקדש בו. בא

ותא חזי, בשעתא דבר נש אחזי עובדא לתתא בארץ מישר, כמה דאצטריך, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח קדישא עלאה. ובשעתא דאיהו אחזי עובדא לתתא באורחא עקימא, דלית איהו אורח מישר, פדין נגיד ונפיק ושרי עלוי רוח אחרא, דלא אצטריך, דסטי ליה לבר נש לסטר ביש. מאן משיך עליה ההוא רוחא. הוי אומר, ההוא עובדא דאחזי בסטר אחרא.

בתיב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה. דבעיא ודריש על צמר ופשתים, מאן דמחבר לון פחדא, ואי תימא בציצית אמאי שרי. הא אוקמוה. אבל התם הוא ההוא לבושא בתקונו, פאשלמות עובדא פדקא חזי.

(כ"א ודא) תו, דרשה צמר ופשתים, למעבד נוקמא במאן דמחבר לון פחדא. אבל אימתי שריא. בשעתא דאיהו פאשלמותא, דכתיב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח, ולא עביד מדי. אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא, מאן דאתי לחברא לון פחדא, אתער עליה רוחא דלא אצטריך.

מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן. דדא אתי מסטרא חד, ודא אתי מסטרא אחרא. ובגין כך לא לבעי לן לחברא לון פחדא. (ס"א ל"ג מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן) וקרננו דקין, אתרחק מקמי קרננו דהבל.

ועל דא ובגד פלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלטא בך. ואצטריך ליה לבר נש לאחזאה עובדא דכשרא כמה דיאות, ובההוא עובדא שריא עליה רוח קדישא, רוח עלאה, לאתקדשא ביה, אתא

להתקדש - מקדשים אותו, שכתוב והתקדשתם והייתם קדשים פי קדוש אני ה'.

כתוב ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על זה גרס אדם מיתה בעולם - מי שמראה מעשה אחר שלא צריך על אחת כמה וכמה. שור וחמור מוכיחים. מצד זה נקרא שור, ומצד זה נקרא חמור. ועל פן כתוב, (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו. אל תעשה ערבוביה יחד, משום שמתעורר להתחבר הצד האחר כאחד להרע לעולם. ומי שמפריד, מרבה שלום בעולם. אף כאן מי שמפריד אותם באותו גון כמו שאמרו, שלא נמצא שוע טווי ונוז כאחד, זה אדם שמרבה שלום עליו ועל כל העולם.

קרננו של קיץ הנה פשתים, וקרננו של הבל היו צמר, לא זה כזה, ולא זה כזה. סוד הדבר - קיץ הנה פלאים, ערבוביה שאינה נצרכת. הצד האחר, שאינו מינס של אדם וחוה, וקרננו מאותו הצד הוא בא. הבל מצד אחד של אדם וחוה. ובמעיה של חוה התחברו שני הצדדים הללו. ומשום שהתחברו כאחד, לא באה מהם תועלת לעולם ונאבדו. ועד היום הנה הצד שלהם קיים. ומי שמראה את עצמו במעשה של החבור הנה, מעורר עליו את אותם הצדדים כאחד, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחרת שאינה צריכה. וישראל צריכים לעורר עליהם רוח קדשה להיות קדושים, להמצא בשלום בעולם הנה ובעולם הבא.

כתוב (ויקרא ו) ולבש הפהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו, (שם טז) ובאבנט בד יחגור. למה נקרא בד, יחיד? משום שלא צריך לחבר את הפשתים הנה עם אחר, ועל

להתקדש מקדשין ליה, דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים פי קדוש אני יי'.

כתיב ומעץ הדעת טוב ורע, ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך, על אחת כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מסטרא דא אקרי שור, ומסטרא דא אקרי חמור, ועל דא כתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. לא תעביד ערבובייתא כחדא, בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כחדא, לאבאשא עלמא. ומאן דפריש לון, אסגי שלמא בעלמא. אוף הכא, מאן דפריש לון בההוא גוונא כמה דאמרו, דלא אשתכח שוע (דף פ"ו ע"א) טווי ונוז כחדא, האי בר נש אסגי שלמא עליה, ועל כל עלמא. קרננא דקיץ הנה פשתים, וקרננא דהבל הנה צמר, לאו דא כדא, ולא דא כדא.

רזא דמלה, קיץ פלאים הנה, ערבובייתא דלא אצטריך, סטרא אחרא, דלא זינא דחוה ואדם. וקורבניה מההוא סטרא קא אתיא. הבל מזינא חדא דאדם וחוה. ובמעיה דחוה אתחברו אלין תרין סטרין. ובגין דאתחברו כחדא, לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא, ואתאבידו.

ועד יומא דין, סטרא דלהון קיימא. ומאן דאחזי גרמיה בעובדא דחבורא דא, אתער עליה אינון סטרין כחדא, ויכיל לאתזקא, ושארי עלוי רוחא אחרא, דלא אצטריך. וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא קדישא למהוי קדישין, לאשתכחא בשלמא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

כתיב (ויקרא ו) ולבש הפהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור אמאי אקרי בד, יחידאי. בגין דלא בעי לחברא להאי פשתים באחרא, ועל דא

כֵּן לֹא כְּתוּב מִדּוּ פְּשָׁתִים, אֲלֵא
בְּד, יְחִידִי.

וְכִמָּה הִכְהֵן צְרִיף לְהִרְאוֹת בְּזָה?
אֲלֵא לְבוּשֵׁי הַבַּד הִלְלוּ צְרִיף
לְהִרְאוֹת בְּהֵם עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה,
כְּשֶׁהָיָה מִפְּנֵה אֶת הַדִּשָּׁן (הַאֲפֹר) שֶׁל
דִּשָּׁן הָעוֹלָה, שֶׁהָרִי הָעוֹלָה בָּאָה
מֵהֶצֶד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה וְהָרְהוּר
רַע. וּמִשּׁוּם כֵּן צְרִיף לְהִרְאוֹת
בְּהֵם בְּלִבָּדָם, וְלֹא בְּעֶרְבוּכֵיהֶם כְּפִי
שְׁאֲמָרְנוּ, כְּדִי שִׁיתְּכַפְּרוּ לְאָדָם כֹּל
אוֹתָם חֲטָאִים שְׂפָאִים מֵאוֹתוֹ
הַצֵּד.

וּכְשֶׁנִּכְנַם לְמִקְדָּשׁ, הַמְּקוֹם שֶׁשָּׁם
נִמְצְאוֹת הַשְּׁלֻמוֹת וְכֹל אוֹתָן
עֲבוּדוֹת הַשְּׁלֻמוֹת, אָף עַל גִּב
שֶׁהִתְחַבְּרוּ, אֵין לָנוּ בְּזָה עֲגִין, כְּמוֹ
שְׁאֲמָרְנוּ בְּצִיצִית, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם
נִמְצְאוּ וְהִתְחַבְּרוּ כֹל אוֹתָם
הַמֵּינִים שֶׁלְמַעַלָּה, וְכֹל אוֹתָם כְּלִי
הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצְאוּ בּוֹ כְּמָה מֵינִים
שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, וְכֹלָם נִכְלְלוּ שָׁם
כְּמוֹ שֶׁלְמַעַלָּה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לָהֶם
תּוֹרַת אֶמֶת, תּוֹרָה שֶׁל אֱמוּנָה,
וְאֵהָב אוֹתָם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁכְּתוּב (מִלֹּאכִי
א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'.

פֶּתַח רִבִּי חֵיָא אֲבַתְרִיָּה וְאָמַר, כִּי תִבְאוּ אֶל
הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶם כָּל עֵץ מֵאֲכָל וְגו'.

וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלָיִם
לַיְי'. כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא,
אָבֵל תָּא חֲזִי, דְּהָא אֵילָנָא לֹא עֵבִיד פִּירִין,
אֲלֵא בְּאַרְעָא. וְאַרְעָא אֲפִיק לְהוֹן, וְאַחֲזִי הֵהוּא
אֵיבָא לְעֵלְמָא. וְאַרְעָא לֹא עֵבִיד פִּירִין אֲלֵא
מִגּוֹ חֵילָא אַחְרָא דְעָלָה. כְּמָה דְנוֹקְבָא לֹא
עֵבִיד פִּירִין, אֲלֵא מִגּוֹ חֵילָא דְדְכוּרָא.

וְהָהוּא אֵיבָא, לֹא אֲשַׁתְּלִים בְּאֲשַׁלְמוֹתָא, עַד
תֵּלַת שָׁנִין. וְחֵילָא לֹא אֲתַפְקֵדָא עָלֶיהָ
לְעֵילָא עַד דְּאֲשַׁתְּלִים. בְּתַר דְּאֲשַׁתְּלִים
עָלֶיהָ לְמַעַלָּה עַד שְׁנַשְׁתַּלְּמִים. אַחַר שֶׁשְׁתַּלְּמִים, נִפְקֵד עָלֶיהָ הַכֹּהֵן, וְהָאָרֶץ מִתְתַקְנָת בּוֹ. שֶׁהָרִי עַד

לֹא כְּתוּב מִדּוּ פְּשָׁתִים, אֲלֵא בְּד יְחִידָאָה.
וְכִהֵנָּה אֲמַאי אִיהוּ בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה בְּהַאי. אֲלֵא
אֵלִין מָאֲנִי בְּד, בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה בְּהוּ עַל

מִזְבַּח הָעוֹלָה, בְּד הוּה מִפְּנֵי קִטְרָא (ס"א קטמא)
דְּדִשְׁנָא דְעוֹלָה, דְּהָא עוֹלָה מִסְטֵרָא דְעֲבוּדָה
זָרָה וְהָרְהוּרָא בִישָׂא קָא אֲתֵיא. וּבְגִין כֵּן, בְּעֵי
לְאַתְחַזְּאָה בְּהוּ בְּלַחֲדֵייהוּ, וְלֹא בְּעֶרְבוּכֵיא
כְּמָה דְאַמְרוּן, בְּגִין דִּיתְפְּכָר לִיה לְבַר נֶשׁ כָּל
אֵינוּן חוֹבִין דְּאֲתֵיין מֵהָהוּא סִטְרָא.

וְכַד עֵייל לְמִקְדָּשָׁא, אֲתַר דְּשְׁלִימוֹ אֲשַׁתְּכַח,
וְכֹל אֵינוּן פּוֹלְחֵי דְשְׁלִימוֹתָא, אָף עַל גִּב
דְּאַתְחַבְּרוּ, לִית לָן בְּה, כְּמָה דְאַמְרוּן בְּצִיצִית,
בְּגִין דְּתַמְן אֲשַׁתְּכַחוּ וְאַתְחַבְּרוּ כֹל אֵינוּן זַיִינִין
דְּלְעֵילָא, וְכֹל אֵינוּן מָאֲנִי מִקְדָּשָׁא, מִשְׁתַּפְּחִין
בִּיה כְּמָה זַיִינִין מִשְׁנֵיין דָּא מִן דָּא, וְכִלְהוּ
אֲתַפְּלִילוּ תַמְן כְּגוֹנָא דְלְעֵילָא. וְכֵאֵיִן אֵינוּן
יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא יְהִיב לְהוּ אוֹרֵייתָא
דְּקִשׁוּט, אוֹרֵייתָא דְמֵהִימְנוּתָא, וְרִיחָם לְהוּ
מִכָּל שְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְכְּתוּב,
(מִלֹּאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי'.

פֶּתַח רִבִּי חֵיָא אֲבַתְרִיָּה וְאָמַר, כִּי תִבְאוּ אֶל
הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶם כָּל עֵץ מֵאֲכָל וְגו'.

וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלָיִם
לַיְי'. כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא,
אָבֵל תָּא חֲזִי, דְּהָא אֵילָנָא לֹא עֵבִיד פִּירִין,
אֲלֵא בְּאַרְעָא. וְאַרְעָא אֲפִיק לְהוֹן, וְאַחֲזִי הֵהוּא
אֵיבָא לְעֵלְמָא. וְאַרְעָא לֹא עֵבִיד פִּירִין אֲלֵא
מִגּוֹ חֵילָא אַחְרָא דְעָלָה. כְּמָה דְנוֹקְבָא לֹא
עֵבִיד פִּירִין, אֲלֵא מִגּוֹ חֵילָא דְדְכוּרָא.

וְהָהוּא אֵיבָא, לֹא אֲשַׁתְּלִים בְּאֲשַׁלְמוֹתָא, עַד
תֵּלַת שָׁנִין. וְחֵילָא לֹא אֲתַפְקֵדָא עָלֶיהָ
לְעֵילָא עַד דְּאֲשַׁתְּלִים. בְּתַר דְּאֲשַׁתְּלִים
עָלֶיהָ לְמַעַלָּה עַד שְׁנַשְׁתַּלְּמִים. אַחַר שֶׁשְׁתַּלְּמִים, נִפְקֵד עָלֶיהָ הַכֹּהֵן, וְהָאָרֶץ מִתְתַקְנָת בּוֹ. שֶׁהָרִי עַד

ש'לש שנים אין הארץ מתתקנת
בו ולא (נמצאת) משתלמת
(מתבשרת) (מסכימה) עמו. אחר
שהשתלמו והתתקנו כאחד,
אזי זו שלמות.

בא ראה, הנקבה, עד
שמתעברת שלש פעמים, פרי
מעיה לא נשלים. אחר שלשה
הריונות הנקבה מתתקנת
באותו הפרי, ומסכימים כאחד.
אזי אותו הפרי הוא שלמות
הכל והיפי של הכל. אחר
שיצא, עד שלש שנים אין לו
פח למעלה, שהרי אז היא
הבשלתו. לוי נרצה מהכל,
שלישי לאמו, שהתקנה בו
והסכימה (והתבשרה) עמו.

אחר שלש שנים התמנה עליו
(התמנה עליה) פח עליון למעלה,
ובשנה הרביעית יהיה כל פרו
קדש הלולים. מהו קדש
הלולים? תשבחות לשבח את
הקדוש ברוך הוא. עד כאן.
מכאן ואילך סוד הדבר,
שבשנה הרביעית מזדווגת כנסת
ישראל עם הקדוש ברוך הוא,
והלילה אחת נמצאת, שכתוב
קדש הלולים, הלילה ושמה
בפעם (בזווג) אחת.

מה זה השנה (הרביעית)? זה
הקדוש ברוך הוא. ושנינו, שנה
הרביעית זו כנסת ישראל,
שהיא עמוד רביעי לפסא, והכל
אחד, שהרי אז מזדווג הקדוש
ברוך הוא עם כנסת ישראל, ואז
היא קדש, ונמצאת הלילה
קדושה, (הקדוש ברוך הוא מזדווג עמה)
ואז החילות מתמנים על
העולם, על כל דבר ודבר פראוי
לו. מכאן והלאה כלם
מתברכים ומתרים למאכל,
שהרי כלם בשלמות הכל,
בשלמות של מעלה ומטה.

אתפקדא עליה חילא וארעא אתתקנת ביה.
דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה
ולא (אשתכחת) (אשתלימת) (כ"א אתבסמת) (ג"א אסתכמת)
עמיה. בטר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין
הוא שלימותא.

תא חזי, נוקבא, עד תלת זמנין דאתעברא,
איבא דמעיה לא אשתלים. בטר ג' עידואן,
נוקבא אתתקנת בההוא איבא,
ואסתפמו כחדא. כדין ההוא איבא שלימו
דכלא, ושפירו דכלא. בטר דנפק, עד ג' שנין
לא אית ליה חילא לעילא, דהא כדין אשתלים
בשולא דיליה. לוי אתרעי מפלא, תליתאה
לאמיה, דאתתקנת ביה, ואסתכמת (כ"א ואתבסמת)
בהדיה.

בטר ג' שנין, אתפקדת עליה (כ"א אתפקד עליה)
חילא עלאה לעילא. ובשנה הרביעית,
יהיה כל פרו קדש הלולים. מאי קדש הלולים.
תשבחון, לשבחא ליה לקודשא בריך הוא. עד
הכא. מכאן ואילך רזא דמלה, דבשנה (ד) פ"ו
(ע"ב) הרביעית מזדווגת כנסת ישראל לקודשא
ברוך הוא, והלולא חד אשתכת. דכתיב קדש
הלולים, הלולא וחדוה בזמנא (כ"א בזווגא) חדא.

מאי שנה (הרביעית) דא קדשא בריך הוא. ותנינן,
שנה הרביעית, דא כנסת ישראל דאיהי
קיימא רביעאה לכורסייא, וכלא חד, דהא
כדין קדשא בריך הוא מזדווג בה בפנסת
ישראל, וכדין היא קדש, והלולא קדישא
אשתכת, (וקודשא בריך הוא אדווג בהרה) וכדין חזילין
אתמנן על עלמא, על כל מלה ומלה כדקא
חזי ליה מכאן ולהלאה מתברכאן פלהו,
ושארי למיכל, דהא פלהו בשלימותא דכלא,
בשלימותא דעילא ותתא.

ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא, אסיר למיכל מניה. ומאן דאכיל מניה, כמאן דלית ליה חולקא בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל, דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא, דלא שארי עליה עד דישתלים. ובלא רשותא. תתאה, דהא לא אסתפמת (כ"א אהבסמת) חילא דארעא ביה. וההוא דאכיל מניה, אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי בריך עליה, ברכה לבטלה הוא. דהא קדשא בריך הוא עד כען לא שריא עלוי, ולית ביה חולקא. רחמנא לישזבינן מאינון דלא משגיחין ליקרא דמאריהון.

זבאין אינון צדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (משלי ד) וארח צדיקים פאור נוגה. בגין דבההוא זמנא, יסתלק חויה דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה פד בקדמיתא, וכלא יהא שלים. תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא וכו' עד צדיק בתמר יפרח.

רבי יוסי פתח קרא ואמר, (ויקרא יט) לא תאכלו על הדם. הא בכמה אתר אוקמוהו חברייא, וכל הני קראי אבתריה. וכל חד וחד באתגלויא. אבל האי קרא אית לאתערא ביה, דכתיב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה שיבה דאורייתא סתם. תקום, דבעי בר נש למיקם בקיומא (מכאן דבעי בר נש למיקם) מקמי ספר תורה, והכי רב המנונא (כ"א י"א) סבא, פד הוה חמי ספר תורה, הוה קם מקמיה, ואמר מפני שיבה תקום. (פד הוה חמי חוקש דאורייתא הוא קם מקמיה) (כ"א עבד ליה הדורא) (נמוי אמר ודדרת פני זקן) פגוונא דא, בעי בר נש למיקם בקיומיה לקמיה דתלמיד חכם, בגין דאיהו קאים בקיומא (נ"א ברייקנא) קדישא עלאה. ורמז לכהנא עלאה (כ"א והבא רמז לעתיקא)

ועד שלא נשלם בכל ממשטה וממעלה, אסור לאכל ממנו. ומי שאוכל ממנו, כמי שאין לו חלק בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, שהרי אותו הפרי עומד בלי רשות עליונה קדושה, שאינה שורה עליו עד שישתלים. ובלי רשות תחתונה, שהרי לא הספימה (התבשמה) כח הארץ בו. ואותו שאכל ממנו, מראה את עצמו שאין לו חלק למעלה ולמטה, ואם בריך עליו, זו ברכה לבטלה, שהרי הקדוש ברוך הוא עד עכשו לא שורה עליו, ואין בו חלק. הרחמן יצילנו מאותם שאינם משגיחים לכבוד רבונו. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם פתוב (משלי ד) וארח צדיקים פאור נוגה. משום שבאותו זמן יסתלק הנחש, ששרה עם הנקבה בראשונה, ויבא הזכר לשרות במקומו כבראשונה, והכל יהיה שלם. למדנו, בזמן שצדיק שורה בעולם וכו', עד צדיק בתמר יפרח.

רבי יוסי פתח בפסוק ואמר, לא תאכלו על הדם. הרי בכמה מקומות פרשה החברים, וכל הפסוקים הללו אחרינו, וכל אחד ואחד בגלוי. אבל יש להתעורר בפסוק הזה, שכתוב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיבה של התורה סתם. תקום, מכאן שצריך אדם לעמד בעמדו (מכאן שצריך אדם לעמד) מלפני ספר תורה, וכן רב המנונא (י"א) סבא, כשהיה רואה ספר תורה, היה קם מלפניו ואומר: מפני שיבה תקום. (כשהיה רואה חמש של התורה, היה עומד מלפניו) (עושה לו הדור) (והיה אומר: ודדרת פני זקן) כמו כן צריך אדם לעמד במקומו מלפני תלמיד חכם, משום שהוא עומד במקום

קדישא עלאה, דכתיב והדרת פני זקן, דאיהו בעלמא. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב ורמז לתורה שבעל פה.

ותו תנינן, האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום, פמה דאתערו ביה חבריאי, מפני שיבה תקום, אזהר ליה לבר נש, עד לא יסתלק בסיבותא, דיקום בקיומא טבא בעלמא, בגין דדין הוא הדורא ליה, אבל לסוף יומוי לית שבחא ליה לבר נש כל פה, פד איהו סיב ולא יכיל למהוי ביש. אלא שבחא דיליה, פד איהו בתוקפיה, ואיהו טב. ושלמה מלפא צווח ואמר, (משלי כ) גם במעלליו יתנפר נער וגו'. פגוונא דא כתיב, (קהלת יב) וזכור את פוראף בימי בחורותיך. אמר רבי אלעזר, ודאי (תבי הוא) אורחא דא מתקנא קמן, והאי אורחא דקודשא בריך הוא.

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע יי דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. מאי כי יודע יי. אלא, קדשא בריך הוא יודע ואשגח בארחא דצדיקייא, לאוטבא להו, ולאגנא להו, והוא אזיל קמיייהו לנטרא להו. ובגין פה, מאן דנפיק לארחא בעי דלהוי ההיא ארחא דקודשא בריך הוא, וישתתף ליה בהדייהו. ובגין פה פתיב, פי יודע יי דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מגרמה, בגין דקודשא בריך הוא לא (דף פ"ח ע"ב א) אשתמודע ליה לההוא ארחא דלהון, ולא אזיל בהדייהו.

בתיב דרך, וכתיב ארח, מה בין האי להאי. אלא, דרך: דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה. ארח: דאיהו אתפתח מן זמנא זעירא (דא ארח כמה דאת אמר (איוב ל"ד) וארח לחברה עם פעלי און) ועל ארחא דא כתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור און, ועל הארח הנה פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה

(בדיקון) קדוש עליון. ורמז לפהן העליון (וכאן רמז לעתיק) הקדוש העליון, שפתיב והדרת פני זקן, שהוא בעולם. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב, ורמז לתורה שבעל פה.

ועוד שנינו, הפסוק הזה בא לדרשה. מפני שיבה תקום, כמו שהעירו בו החברים, מפני שיבה תקום, הזהיר את האדם טרם שייעלה לשיבה שייעמד בקיום טוב בעולם, משום שזהו ההדור שלו. אבל לסוף ימיו אין לאדם שבח כל פה, כשהוא זקן, ואינו יכול לעשות רע. אלא השבח שלו כשהוא בכחו, והוא טוב. ושלמה המלך צווח ואמר, (שם א) גם במעלליו יתנפר נער וגו'. כמו כן פתיב, (קהלת יב) וזכור את פוראף בימי בחורותיך. אמר רבי אלעזר, ודאי (פה הוא) שהדרך הזו מתקנת לפנינו, וזוהי דרכו של הקדוש ברוך הוא.

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. מה זה פי יודע ה'? אלא הקדוש ברוך הוא יודע ומשגיח על דרכי הצדיקים להיטיב להם ולהגן עליהם, והוא הולך לפנייהם לשמר אותם. ומשום פה, מי שיוצא לדרך, צריך שאותה הדרך תהיה דרכו של הקדוש ברוך הוא, וישתף אותו עמו. ומשום פה פתיב, פי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מעצמה, משום שאין הקדוש ברוך הוא מפיר באותה דרך שלחם, ואינו הולך עמם.

בתיב דרך, וכתוב ארח. מה בין זה לזה? אלא, דרך - ששאר קרסלי בני אדם הלכו בה. ארח - שהיא נפתח מזמן מועט (וחא ארח כמו שנאמר (איוב לד) וארח לחברה עם פעלי און, ועל הארח הנה פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה

יהי רצון. ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

נגה הולך ואור עד נכון היום. אמן פן יהי רצון. ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁת אָמַר

פְּרִשְׁת אָמַר

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמִּי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה הַטַּעַם זֶה כַּנֶּגֶד זֶה, שְׁפָתוֹב לְמַעְלָה, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֹנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ, וְסָמְךָ לוֹ אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים? אֵלָּא (מִשְׁמַע) כִּיּוֹן שֶׁהִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אוֹתָם כִּפְלַי, הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים לְקַדֵּשׁ אוֹתָם, וְכֵן אֶת הַלְוִיִּם. לְכַהֲנֵי מִנִּיין? שְׁפָתוֹב אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים. וּמִנִּיין לְלוֹוִיִּם? שְׁפָתוֹב (בַּמְדַּבֵּר יֵא) וְאֵל הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם. כְּדֵי שְׁיִמְצְאוּ כֻלָּם צְדִיקִים קְדוּשִׁים טְהוּרִים.

וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמִּי. (ויקרא כ"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאֵי טַעְמָא דָּא לְקַבֵּל דָּא, דְּכִתְיִב לְעֵילָא, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֹנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ, וְסָמְךָ לִיָּה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים. אֵלָּא (מִשְׁמַע) כִּיּוֹן דְּאִזְהַר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַדְּשָׁא לְהוּ בְּכֻלָּא, אִזְהַר לְהוּ לְכַהֲנֵי לְקַדְּשָׁא לוֹן, וְכֵן לְלוֹוִיִּם. לְכַהֲנֵי מִנִּיין. דְּכִתְיִב אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים. לְלוֹוִיִּם מִנִּיין. דְּכִתְיִב, (בַּמְדַּבֵּר יח) וְאֵל הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם. בְּגִין דִּישְׁתַּפְּחוּן כְּלָהוּ זַפְּאִין קְדִישִׁין דְּכִיּוֹן.

אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן. מָה הַטַּעַם כַּאֲן בְּנֵי אֶהֱרֹן? וְכִי לֹא יִדְעֹנוּ שֶׁהֶם בְּנֵי אֶהֱרֹן? אֵלָּא בְּנֵי אֶהֱרֹן וְלֹא בְּנֵי לוֹי, שְׁאֶהֱרֹן הוּא רֵאשִׁיתָם שֶׁל כָּל הַכֹּהֲנִים שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁבוּ הַתְּרַצָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַפֵּל כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּמִשׁוּם שְׁאֶהֱרֹן, דְּרַכִּיּוּ הָעָלּוּ אוֹתוֹ לְזָה, שְׁכַל יָמֵי שֶׁל אֶהֱרֹן הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לְהַרְבּוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּמִשׁוּם שְׁדַרְכִּיּוּ כֶּךָ, הָעֵלָה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזָה, לְהַכְנִיֵס שְׁלוֹם בְּפִמְלִיאָ שֶׁל מַעְלָה, וּמִשׁוּם כֶּךָ - אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן.

אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן, מָאֵי טַעְמָא הֵכָא בְּנֵי אֶהֱרֹן, וְכִי לֹא יִדְעֹנָא דְּבְנֵי אֶהֱרֹן נִינְהוּ. אֵלָּא בְּנֵי אֶהֱרֹן, וְלֹא בְּנֵי לוֹי, דְּאֶהֱרֹן דְּהוּא שִׁירוּתָא דְּכָל כְּהֵנִי דְּעֻלְמָא, דְּבִיָּה אֶתְרַעֵי קַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִפְּלָא, בְּגִין לְמַעַבְדַּ שְׁלָמָא בְּעֻלְמָא, וּבְגִין דְּאֶהֱרֹן אֶרְחוּי סְלִיקוּ לִיָּה לְהָאֵי, דְּכָל יוֹמוֹי דְּאֶהֱרֹן הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעֻלְמָא. וּבְגִין דְּאוֹרְחוּי כֶּךָ, סְלִיק לִיָּה קַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהָאֵי, לְמִיעַל שְׁלָמָא בְּפִמְלִיאָ דְּלְעֵילָא, וּבְגִין כֶּךָ אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן.

אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ וְגו'. מָה רַב טוֹבָךְ, כְּמָה עֲלִיּוֹן וּנְכַבֵּד אוֹתוֹ הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן שְׁנִקְרָא טוֹב, שְׁפָתוֹב וִירָא אֲלֵהֶם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְזֶה הוּא הָאוֹר הַגָּנוּז, שְׁבוּ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹב בְּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, מִכִּיּוֹן שְׁבוּ מִתְקַיִם

אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ וְגו'. מָה רַב טוֹבָךְ, כְּמָה עֲלִיּוֹן וּנְכַבֵּד אוֹתוֹ הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן שְׁנִקְרָא טוֹב, שְׁפָתוֹב וִירָא אֲלֵהֶם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

הַגָּנוּז, שְׁבוּ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹב בְּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, מִכִּיּוֹן שְׁבוּ מִתְקַיִם

העולם ועומד עליו. אשר צפנת ליראיך, ששנינו, אור עליון עשה הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם, וגנז אותו לצדיקים לעתיד לבא. זהו שכתוב אשר צפנת ליראיך.

פעלת לחוסים בך. פעלת, בזמן שנברא העולם אותו האור היה עומד ומאיר מראש העולם לסופי העולם. כשהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים שעתידים לעמד, גנז את אותו האור, שכתוב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. ועתיד להאיר לצדיקים לעולם הבא, וזה הוא אשר צפנת ליראיך, וכתוב (מלאכי א) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

בא ראה, בשעה שכן אדם עומד ללכת לאותו העולם והוא בבית חליו, באים עליו שלשה שלוחים, ורואה שם מה שלא יכול לראות אדם כשהוא בעולם הזה. ואותו היום הוא יום הדין העליון, שמבקש המלך את פקדונו. אשרי האיש שמישב למלך את פקדונו, כמו שנתן לו בתוכו. אם אותו הפקדון התטנף בטנופי הגוף, מה יאמר לבעל הפקדון?

מרים עיניו, ורואה את מלאך המות עומד לפניו, וחרבו שלופה בידו, קושר בקשרים במאסר של אותו האיש. ואין לנפש קשי בכל ספרדתה מן הגוף. ואדם לא מת עד שרואה את השכינה, ומתוף גדל התשוקה לשכינה, הנפש יוצאת לקבל את השכינה.

אחר שיצאה, מי הנפש שנדבקת בה (ותתקבל) ויקבל בגוף (לתוכה)? והרי בארנו את הדברים האלה. אחר שיצאה הנפש מן הגוף

ודא הוא אור הגנוז, דביה עביד קדשא בריך הוא טב בעלמא, ולא מנע ליה בכל יומא, בגין דביה מתקיים עלמא, וקאים עליה. אשר צפנת ליראיך, דתנן, נהורא עלאה עבד קדשא בריך הוא כד ברא עלמא, וגניז ליה לצדיקאי לזמנא דאתי. דא הוא דכתיב, אשר צפנת ליראיך.

פעלת לחוסים בך. פעלת, בזמנא דאתברי עלמא, ההוא נהורא הוה קאים ונהיר מרישא דעלמא לסייפי דעלמא. כד אסתפל קדשא בריך הוא, לאינון חייבין דזמינין לקיימא בעלמא, גניז ליה לההוא נהורא, דכתיב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וזמין לאנהרא לצדיקייא לעלמא דאתי, ודא הוא אשר צפנת ליראיך, וכתוב (מלאכי א) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

תא חזי, בשעתא דבר נש קאים למיהו לההוא עלמא, והוא כבי מרעיה, אתיין עליה ג' שלוחין, וחקמי תמן, מה דלא יכיל בר נש למחמי כד איהו בהאי עלמא. וההוא יומא, יומא דדינא עלאה הוא, דמלפא בעי פקדונא דיליה. זכאה ההוא בר נש, דפקדוניה אתיב למלפא כמה דאתייהיב ליה בגויה. אי ההוא פקדונא אתטנף בטנופי גופא, מה יימא למארי פקדונא.

זקף עינוי, וחקמי למלאך המות קאים קמיה, וסייפיה שליפא בידיה, קסטור בקטריין, בקומטא דההוא בר נש. ולית לה לנפשא קשיו בכלא, כפרישו דילה מן גופא. ובר נש לא מית, עד דחקמי לשכינתא, ומגו סגיאות תיאובתא דשכינתא, נפשא נפקת (דף פ"ח ע"ב) לקבלא לשכינתא.

בתר דנפקא, מאן איהי נפשא דאתדבק בה (ס"א ותתקבל) ויקבל בגופא (ס"א

בגונה) וְהָא אוקמוה לְהַנִּי מְלִי. בְּתַר דְּנַפְקָא נַפְשָׁא מִן גּוּפָא, וְאִשְׁתָּאֵר גּוּפָא בְּלֹא רוּחָא, אָסִיר לְמַשְׁבַּק לִיה בְּלֹא קְבוּרָתָא, דְּכִתִּיב, (דברים כא) לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קָבוּר תִּקְבְּרֵנוּ בַיּוֹם הַהוּא. בַּיּוֹם הַהוּא. בְּגִין דְּמִיתָא דִּישְׁתֵּהִי כ"ד שָׁעוֹת, דְּאִינוּן יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּלֹא קְבוּרָתָא, יְהִיב חֲלִישׁוֹתָא בְּשִׁיפוּי דְרִתִּיכָא, וּמַעֲפֵב עֲבִידָתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְלֻמְעֵבֵד דְאִפְשֵׁר דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא גָזַר עֲלֵיהּ, בְּגִין לְמִיתִיה בְּגִלְגוּלָא אַחְרָא, מִיַּד בְּהֵהוּא יוֹמָא דְאִתְפָּטֵר, לְאוּטְבָא לִיה. וְכֹל זְמַנָּא דְלֹא אִתְקַבֵּר גּוּפָא, נִשְׁמַתָּא לָאו עֲאֵלַת קָמִי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹא יִכְלָא לְמַהוּי בְּגוּפָא אַחְרָא, בְּגִלְגוּלָא תַנּוּינָא, דְלֹא יְהִיבִין לְנִשְׁמַתָּא גּוּפָא אַחְרָא, עַד דִּיתְקַבֵּר קְדָמָא. וְדָא דְמִי לְבַר נֶשׁ דְּמִיתַת אִתְתִּיהּ, לֹא אִתְחַזִּי לִיה, לְמִיסַב אִתְתָּא אַחְרָא, עַד דְקִבֵּר לְקַדְמִיתָא, וּבְגִין דָּא אִמְרָה אוֹרִייתָא, לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.

וְנִשְׁאֵר הַגּוּף בְּלִי רוּחַ, אָסוּר לְהִשְׁאִירוֹ בְּלִי קְבוּרָה, שְׁפָתוּב (דברים כא) לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קָבוּר תִּקְבְּרֵנוּ בַיּוֹם הַהוּא. מִשּׁוּם שְׁמַת שִׁישְׁתֵּהִי כ"ד שָׁעוֹת, שֶׁהֵם יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּלִי קְבוּרָה, נוֹתֵן חֲלָשָׁה בְּאִיבְרֵי הַמְרַפָּכָה, וּמַעֲפֵב אֶת מַעֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַהֲעָשׂוֹת, שְׁאִפְשֵׁר שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר עֲלָיו כְּדֵי לְבַא בְּגִלְגוּל אַחַר מִיַּד בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁנַפְטֵר לְהִיטִיב לוֹ, וְכֹל זְמַן שֶׁלֹּא נִקְבֵּר הַגּוּף, הַנִּשְׁמָה לֹא נִכְנָסֶת לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יְכוּלָה לְהִיּוֹת בְּגוּף אַחַר עַד שֶׁיִּקְבֵּר הָרֵאשׁוֹן. וְזֶה דוּמָה לְאָדָם שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ, לֹא רְאוּי לוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת עַד שֶׁקּוֹבֵר אֶת הָרֵאשׁוֹנָה, וּמִשּׁוּם כִּף אִמְרָה תוֹרָה, לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.

דְּבַר אַחַר - כְּשֶׁנִּפְרֶדֶת הַנִּשְׁמָה מִן הַגּוּף וְרוּחָה לְלַכֵּת לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, לֹא תִכְנַס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם עַד שְׁנוֹתַנִּים לָהּ גוּף אַחַר מְאוּר, וְאַחַר כִּף יְכוּלָה לְהִכְנַס. וּמֵאֵלֶיהוּ תִדַּע, שֶׁהִיוּ לוֹ שְׁנֵי גוּפִים, אֶחָד שָׁבוּ נִרְאָה לְמִטָּה לְבָנֵי אָדָם, וְאֶחָד שָׁבוּ נִרְאָה לְמַעְלָה בֵּין מְלֻאָכִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים. וְכֹל עוֹד שֶׁהַגּוּף לֹא נִקְבֵּר, זֶהוּ צַעַר לְנִשְׁמָה, וְרוּחַ טְמֵאָה מְזַדְּמֶנֶת לְשֵׁרוֹת עֲלָיו וְלִטְמָא אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף.

וּמִשּׁוּם שְׁאוּתָהּ רוּחַ הַטְּמֵאָה מְזַדְּמֶנֶת, לֹא צָרִיךְ לְאִישׁ לְהִלִּין אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף לִילָה אֶחָד, כִּי רוּחַ טְמֵאָה נִמְצָאת בְּלִילָה וּמִשְׁתַּטַּחַת בְּכָל הָאָרֶץ לְמִצָּא גוּף בְּלִי נֶפֶשׁ לְטַמָּא אוֹתָהּ, וְנִטְמָא יוֹתֵר, וְעַל כֵּן הַזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים וְאִמְר, לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּי. מִשּׁוּם

דְּבַר אַחַר, כִּד אִתְפָּרְשָׁא נִשְׁמַתָּא מִן גּוּפָא, וּבְעֵינָא לְמִיזַל לְהֵהוּא עֲלָמָא, לֹא תִיעוּל לְהֵהוּא עֲלָמָא, עַד דִּיהִבִּין לָהּ גּוּפָא אַחְרָא מִנְהוּרָא, וְיִלְבְּתַר יִכְלָא לְמִיעֵל. וּמֵאֵלֶיהוּ תַנְדַּע, דִּהוּ לִיה תְּרִין גּוּפִין, חַד דְּבִיה אִתְחַזִּי לְתַתָּא לְבָנֵי נָשָׂא, וְחַד דְּבִיה אִתְחַזִּי לְעִילָא, בֵּין מְלֻאָכִין עֲלָאִין קְדִישִׁין. וְכֹל כְּמָה דְגוּפָא לֹא אִתְקַבֵּר, צַעֲרָא הוּא לְנִשְׁמַתָּא, וְרוּחַ מְסֻאָבָא אִזְדְּמַן לְשִׁרְיָא עֲלוּי, וְלִסְאָבָא לְהֵהוּא גּוּפָא. וּבְגִין דִּיהוּא רוּחַ מְסֻאָבָא, אִזְדְּמַן, לֹא לְבַעֲי לִיה לְאִינִישׁ, לְמִיבַת הֵהוּא גּוּפָא לִילִיא, חַד, בְּגִין דְרוּחַ מְסֻאָבָא אִשְׁתַּכַּח בְּלִילִיא, וְאִשְׁתַּטַּח בְּכָל אַרְעָא, לְאִשְׁכַּחַא גּוּפָא בְּלֹא נֶפֶשָׁא, לְסְאָבָא לִיה, וְאִסְתַּאב יְתִיר, וְעַל דָּא אִזְהַר לְכַהֲנֵי וְאִמְר, לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּי, בְּגִין דְּאִינוּן קְדִישִׁין לֹא יִשְׁרִי

בְּגִין דְּאִינוּן קְדִישִׁין לֹא יִשְׁרִי

שְׁהֵם קְדוּשִׁים, לֹא תִשָּׁרֶה עֲלֵיהֶם רִיחַ טְמֵאָה, וְלֹא יִטְמְאוּ.

אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, בְּלַחֲשׁ כִּמּוֹ שְׂכַל מַעֲשֵׂי הַכֹּהֲנִים בְּלַחֲשׁ, כִּי אֲמִירְתֶּם בְּלַחֲשׁ. אָמַר וְאִמְרַתְּ - פַּעַם אַחַת וּפְעָמִים, לְהִזְהִיר אוֹתָם עַל קְדוּשָׁתָם כִּדִּי שְׁלֹא יִטְמְאוּ. שְׂמִי שְׂמִשְׁמֵשׁ בְּאַתֵּר קְדוֹשׁ, צְרִיף שְׂיִמְצֵא קְדוֹשׁ בְּכַל לְנַפֵּשׁ לֹא יִטְמָא, כִּמּוֹ שְׂבִאֲרָנוּ, שְׂגוּף בְּלִי רִיחַ טְמָא הוּא, וְשׁוֹרֶה עָלָו רִיחַ טְמֵאָה, שְׁהֵרִי תִשׁוּקְתֶם שֶׁל הַרוּחֹת הַטְּמָאוֹת הֵיא אֶל גּוֹפּוֹת יִשְׂרָאֵל, מְכִינָן שְׁהַתְרוּקְנָה מֵהֶם הַרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה, וְעַם כְּלֵי שֶׁל קֹדֶשׁ הֵם בָּאִים לְהַתְחַבֵּר. וְהַכֹּהֲנִים, שְׁהֵם קְדוּשִׁים קְדוּשָׁה עַל קְדוּשָׁה, לֹא צְרִיכִים כְּלָל לְהַטְמֵא, כִּי כְּתוּב כִּי נִזְר אֱלֹהֵיו עַל רֹאשׁוֹ. וְכְתוּב כִּי שָׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי ה'.

וְהוּא כִּמּוֹ שְׁלִמְעֵלָה עוֹמֵד לְמִטָּה, שְׂכַתוּב (תְּהִלִּים קלג) כְּשָׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל הַזָּקֵן וְזָקֵן אֶהְרֵן שִׁירֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֲרָנוּ. אָבֵל כְּשָׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ, זֶהוּ שָׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הַעֲלִיּוֹן, שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִמְּקוֹם הַנְּהַר הַעֲמֵק שֶׁל הַכֹּל. דְּבַר אַחֵר, שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרֹאשִׁים, הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים. עַל הָרֹאשׁ, וְדַאי עַל הָרֹאשׁ, רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם הָרֹאשׁוֹן. יֵרֵד עַל הַזָּקֵן - זֶה הַזָּקֵן הַנִּכְבֵּד, כִּמּוֹ שְׂבִאֲרִיָּה. זָקֵן אֶהְרֵן - זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שְׁלִמְעֵלָה, וְהֵרִי פִּרְשׁוּהָ. וְאוֹתוֹ שָׁמֶן יֵרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, שְׂמֵאוֹתֵן הַמְּדוּת שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְיֵרֵד לַתְּחֻמוֹנִים. וְכִמּוֹ זֶה שׁוֹפֵעַ וּמְתַעֵטֵר הַכֹּהֵן הַתְּחַתּוֹן כְּשָׁמֶן מִשְׁחָה לְמִטָּה.

הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוּפוֹ, וְאֵין סוּפוֹ רֹאשׁוֹ. כְּתוּב אָמַר אֶל

עֲלֵיהֶם רִיחַ מְסֻאָבָא, וְלֹא יִסְתַּאֲבוּן. אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, (ויקרא כ"א) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, בְּלַחֲשׁוֹ. כְּמָה דְּכָל עוֹבְדֵיהוֹן דְּכֹהֲנֵי בְּלַחֲשׁוֹ, כִּי אֲמִירָה דְּלֵהוֹן בְּלַחֲשׁוֹ. אָמַר וְאִמְרַתְּ: זְמָנָא חַד, וְתַרְיִן זְמָנִין, לְאַזְהָרָא לְהוֹ עַל קְדוּשִׁיהוֹ, בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּאֲבוּן. דְּמָאן דְּמִשְׁמֵשׁ בְּאַתֵּר קְדִישָׁא, בְּעֵיא דִישְׁתַּכַּח קְדִישָׁא בְּכָלֵא. לְנַפֵּשׁ לֹא יִטְמָא, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא, דְּגוּפָא בְּלֹא רִיחַ, מְסֻאָבָא הוּא, וְשֹׂאֲרֵי עֲלֵיהֶם רִיחַ מְסֻאָבָא. זֵהָא תִּיאוּבְתָא דְּרוּחֵי מְסֻאָבֵי לְגַבֵּי גּוֹפֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל אִיהוֹ, בְּגִין דְּאַתְרָק מְנִיֵּיהוֹ רִיחָא קְדִישָׁא, וּבְמָנָא דְּקוּדְשָׁא, אֲתִיִּין לְאַתְחַבְרָא. וְכֹהֲנֵי דְּאִינוּן קְדִישִׁין, קְדוּשָׁתָא עַל קְדוּשָׁתָא, לֹא בְּעִיִּין לְאַסְתַּאֲבָא כְּלָל, בְּגִין דְּכְתִיב, (במדבר ו) כִּי נִזְר אֱלֹהֵיו עַל רֹאשׁוֹ. וְכְתִיב כִּי שָׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי יי'.

וְהוּא כְּגוֹנוּנָא דְּלַעִילָא קָאִים לְתַתָּא, דְּכְתִיב, (תהלים קלג) כְּשָׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל הַזָּקֵן וְזָקֵן אֶהְרֵן שִׁירֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, הַאי קָרָא אוּקְמוּהָ, אָבֵל כְּשָׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ, דָּא מִשְׁחָ רְבוּת קְדִישָׁא עֲלָאָה, דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵאַתֵּר דְּנִהָרָא עֲמִיקָא דְּכָלֵא. דְּבַר אַחֵר, דְּנָגִיד וְנָפִיק מִרִישָׁא דְּכָל רִישִׁין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. עַל הָרֹאשׁ, עַל הָרֹאשׁ וְדַאי, רִישָׁא דְּאָדָם קְדִמָּאָה.

יֵרֵד עַל הַזָּקֵן, דָּא דִּיקְנָא יִקְרָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. זָקֵן אֶהְרֵן, דָּא כְּהֵן גָּדוֹל דְּלַעִילָא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְהוּא שָׁמֶן, (דף ט"ו א') יֵרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, דְּמֵאִינוּן מְשִׁיחָן, נָגִיד וְנָפִיק וְנִחִית לְתַתָּא, וּכְגוֹנוּנָא דָּא נָגִיד וְאַתְעֵטֵר כְּהֵנָּא תַתָּאָה, בְּמִשְׁחָ רְבוּת לְתַתָּא.

הַאי קָרָא, לָאוּ רִישִׁיָּה סִיפִיָּה, וְלָאוּ סִיפִיָּה

מְהֵרֵי הָעוֹלָם מְלֵאִים מִהַרְוֵגֵי הָעַמִּים, וְלִקְרָא לְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם עֲלֵיהֶם, וְכָל חַיֹּת הַבֵּר יִזְוֶנוּ מֵהֶם שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, וְעוֹף הַשָּׁמַיִם שִׁבְעַת שָׁנִים, עַד שֶׁלֹּא תִסָּבֵל הָאָרֶץ אֶת הַנְּוִוֵּל שֶׁלָּהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם לז) כִּי זָבַח לַה' בְּבַצְרָה וְטִבַּח גְּדוֹל בְּאָרֶץ אֲדוֹם, עַד שֶׁאוֹתָם לְבוֹשִׁים יִטְמְאוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם סג) וְכָל מְלִבוּשֵׁי אֲגָאֲלָתִי.

חֲמוּזֵי בְּגָדִים מְבַצְרָה, מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנָּה יֵצְאוּ אוֹכְלוֹסֵי הָעוֹלָם לְצַבֵּא עַל יְרוּשָׁלַיִם, וְהֵם הַתְּחִילוּ לְשׂוֹרֵף אֶת הַהֵיכָל, וּבְנֵי אֲדוֹם מְהַרְסִים אֶת הַחֹמוֹת, וְעַקְרוּ אֶת אֲבְנֵי הַיְסוּד. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קלז) זָכַר ה' לְבְנֵי אֲדוֹם וְגו', הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ. זֶה הַדּוֹר בְּלִבוּשׁוֹ, בְּאוֹתָם לְבוֹשֵׁי הַנִּקְמָה שְׁעֵתִיד לְלַבֵּשׁ. צַעַה בְּרַב כַּחוֹ, מַה זֶה צַעַה? מִשְׁבֵּר, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תהלים מה) עַמִּים תַּחֲתִיד יִפְלוּ וְגו'. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִישְׁעָהּ, מִי הוּא זֶה שְׁיַעֲשֶׂה כָּל כֵּן? פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיהו סג) אֲנִי מְדַבֵּר בְּצַדִּיקָה, אוֹתוֹ שֶׁהוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ, אוֹתוֹ שְׁכָתוּב בּוֹ (תהלים לג) אֲהַב צַדִּיקָה וּמִשְׁפָּט. וְהוּא צַדִּיקָה מִמֶּשׁ, וְהוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ.

וְכֵן כֵּן לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁגָּרְמוּ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת שׁוֹכְכֶת לְעַפְר בְּגִלוֹת וְלִנְפֹל לְאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם כֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִלְבֹּשׁ לְבוּשֵׁי נִקְמָה עֲלֵיהֶם לְטַמֵּא אוֹתָם בְּרַב הַהַרְוֵגִים, שְׁכָתוּב וְכָל מְלִבוּשֵׁי אֲגָאֲלָתִי.

וְכֵן כֵּן לָמָּה? שְׁכָתוּב וְלֹאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה לְאִישׁ. שְׁאִינָה חֲלָקוֹ שֶׁל

וְאוֹקִידוֹ הֵיכְלִיהָ, וְגָלוּ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמֻּמִּיָּא. וְלִמְעַבַּד לְהוֹן נִקְמַת עַלְמִין, עַד דִּישְׁתַּכְחוּן כָּל טוֹרִין מִטּוֹרֵי עֲלָמָא, מְלִיִין מְקִטוּלֵי עַמִּין, וְלִמְקַרֵי לְכָל עוֹפָא דְשַׁמַּיָּא עֲלֵיהֶו, וְכָל חַיֹּת בְּרָא יִתְזַנּוּן מִנֵּיהֶו תְּרִיסָר יָרְחֵי, וְעוֹפָא דְשַׁמַּיָּא שִׁבְעַת שָׁנִין, עַד דִּלֹּא תִסָּבֵל אֲרַעָא נִיוּוֹלָא דִידָהּוּ. הֵדָּא הוּא דְכָתִיב, (ישעיהו לד) כִּי זָבַח לַיְי' בְּבַצְרָה וְטִבַּח גְּדוֹל בְּאָרֶץ אֲדוֹם, עַד דִּאֵינּוּן לְבוֹשִׁין יִסְתַּאֲבוּן, הֵדָּא הוּא דְכָתִיב, (ישעיהו סג) וְכָל מְלִבוּשֵׁי אֲגָאֲלָתִי.

חֲמוּזֵי בְּגָדִים מְבַצְרָה, בְּגִין דְּמִינָה נִפְקוּ אוֹכְלוֹסִין דְּעֲלָמָא, לְחֵיילָא עַל יְרוּשָׁלַם, וְאֵינּוּן שָׂרוּ לְאוֹקִדָא הֵיכְלָא, וּבְנֵי אֲדוֹם מְפַגְרִין שׁוֹרִין, וְרַמּוּ אֲבְנֵי יְסוּדָא, הֵדָּא הוּא דְכָתִיב (תהלים קלז) זָכַר יי' לְבְנֵי אֲדוֹם וְגו', הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ.

זֶה הַדּוֹר בְּלִבוּשׁוֹ, בְּאֵינּוּן לְבוּשֵׁי דְנוֹקְמָא דְזַמִּין לְאֲלַבְּשָׂא. צַעַה בְּרַוב כַּחוֹ, מַהוּ צַעַה. מְתַבֵּר. כְּמָה דְכָתִיב, (תהלים מה) עַמִּים תַּחֲתִיד יִפְלוּ וְגו'. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִישְׁעָהּ, מָאן הוּא דִין דִּיעֲבִיד כָּל כֵּן. פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיהו סג) אֲנִי מְדַבֵּר בְּצַדִּיקָה, הַהוּא דְאִיהוּ רַב לְהוֹשִׁיעַ, הַהוּא דְכָתִיב בֵּיהּ, (תהלים לג) אֲהַב צַדִּיקָה וּמִשְׁפָּט. וְאִיהוּ צַדִּיקָה מִמֶּשׁ, וְאִיהוּ רַב לְהוֹשִׁיעַ.

וְכֵן כֵּן לָמָּה. בְּגִין דִּגָּרְמוּ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל לְמַהוּי שְׁכִיבַת לְעַפְרָא בְּגִלוֹתָא, וְלִמְנַפֵּל לְאֲרַעָא, כְּמָה דְכָתִיב, (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כֵּן, קִדְשָׁא בְּרִין הוּא יִלְבֹּשׁ לְבוּשֵׁי נוֹקְמָא עֲלֵיהֶו, לְסַאֲבָא לוֹן בְּסִגְיָאוֹ דְקִטּוּלֵיָא, דְכָתִיב וְכָל מְלִבוּשֵׁי אֲגָאֲלָתִי.

וְכֵן כֵּן לָמָּה, דְכָתִיב וְלֹאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה

לְאִישׁ. דְּלָאוּ חוֹלְקִיהָ דְּעָשׂוּ, וְלֹא הוֹת בְּעַדְבֵיהָ דִּהְיוּא דְכְּתִיב בֵּיהּ (בראשית כה) אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ שָׂדֶה, לָהּ יִטְמָא, בְּאִינוּן לְבוּשֵׁין דְּנוּקְמָא, דְּזִמִּין לְאַסְתָּאבָא בֵּין אִינוּן אוּכְלוּסִין, דְּכְּתִיב בֵּיהּ לָהּ יִטְמָא, בְּגִינָה, בְּגִין דְּאִיְהִי שְׂכִיבַת לְעַפְרָא, וְהוּא בְּעֵי לְאַקְמָא לָהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ט) קוּמִי אוּרִי כִי בָא אוּרִי. (עמוס ט) בְּיוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶבֶת דְּוִיד הַנְּפֹלֵת).

עָשׂוּ, וְלֹא הִיְתָה בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שְׂכָתוֹב בּוֹ (בראשית כה) אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ שָׂדֶה. לָהּ יִטְמָא, בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי נְקָמָה, שְׁעִתִּיד לְהִטְמָא בֵּין אוֹתָם הַהֲמוֹנִים, שְׂכָתוֹב בּוֹ לָהּ יִטְמָא, בְּשִׁבְלֵיהּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא שׁוֹכְבַת לְעַפְרָא, וְהוּא רוּצָה לְהִקָּים אוֹתָהּ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (ישעיה ט) קוּמִי אוּרִי כִי בָא אוּרִי. (עמוס ט) בְּיוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶבֶת דְּוִיד הַנְּפֹלֵת).

לֹא יִקְרָחָה קְרָחָה בְּרֵאשֶׁם. (ויקרא כ"א) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לֹא יִקְרָחָה בַּה"א, אֶלָּא, הַטַּעַם? אֶלָּא, אוֹתוֹ שְׁמֹן עֲלִיוֹן, שֶׁהוּא שְׁמֹן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, שֶׁמְשָׁלִים אֶת כָּל שְׂבַעַת הַיָּמִים כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, שְׂכָתוֹב (ויקרא ח) כִּי שְׂבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יָדְכֶם, אוֹתוֹ שְׁמֹן עֲלִיוֹן הוֹסֵר מִמֶּנּוּ וְנִקְרַח, אִם הוּא פָּגָם אֶת רֵאשׁוֹ. מִשּׁוּם שֶׁרֵאשׁוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן הַעֲלִיּוֹן הֵנוּ אוֹתוֹ שְׁמֹן עֲלִיוֹן, וְעַל פֶּן לֹא צָרִיךְ לַכֹּהֵן שְׁלֹמֶטָה לְהִרְאוֹת בְּעֶצְמוֹ פָּגָם כָּלֵל, וְהָרִי זֶה נֶאמַר. וּמִשּׁוּם כֶּן כְּתוּב בַּה"א.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכו) בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הִינְנוּ כְּחֹלְמִים. בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת, זֶה נֶאמַר בְּגִלוֹת בְּכָל, שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ יוֹתֵר בְּגִלוֹת אֶלָּא שְׂבָעִים שָׁנִים, שְׂכָתוֹב (ירמיה כט) כִּי לִפִּי מְלֹאֵת לְכַבֵּל שְׂבָעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם. וְכְתוּב הִינְנוּ כְּחֹלְמִים, מַה זֶה כְּחֹלְמִים? אֶלָּא הָרִי הַתְּעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים, שֵׁישׁ שְׂבָעִים שָׁנִים בְּחֹלוֹם.

וְבֵא רָאָה, כְּתוּב כִּי שְׂבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יָדְכֶם. מִי שְׂבַעַת הַיָּמִים? הָרִי נִתְבָּאָר, אוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיוֹן שֶׁהוּא כָּלֵל שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת הָאֲחָרִים נִקְרָא שְׂבַעַת יָמִים, וְנִקְרָא תְּשׁוּבָה. שְׁנֵינּוּ, מִי שִׁוֵּשׁ בְּתַעֲנִית בְּשִׁבַת, קוֹרְעִים לוֹ גִּזְרֵי

לֹא יִקְרָחָה קְרָחָה בְּרֵאשֶׁם. (ויקרא כ"א) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לֹא יִקְרָחָה בַּה"א מְאִי טַעְמָא. אֶלָּא, הַהוּא שְׁמֹן עֲלֵאָה, דְּאִיְהוּ מְשַׁח רְכוֹת קְדָשָׁא, דְּאִשְׁלִים לְכָל שְׂבַעַת יוֹמִין כְּמָה דְּאִתְמַר, דְּכְּתִיב, (ויקרא ח) כִּי שְׂבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יָדְכֶם, הַהוּא שְׁמֹן עֲלֵאָה אֲתַעְדִּי מִנִּיהּ וְאִתְקַרַח, אִי אִיְהוּ אֶפְגִּים רִישִׁיהּ. בְּגִין דְּרִישָׁא דְּכַהֲנָא עֲלֵאָה, הַהוּא שְׁמֹן עֲלֵאָה הוּי, וְעַל דָּא לֹא לִיבְעֵי לִיהּ לְכַהֲנָא דְּלִתְתָּא, לְאַחְזָאָה בֵּיהּ בְּגִרְמִיהּ פְּגִימוֹ כָּלֵל, וְהָא אִתְמַר. וּבְגִין כֶּן כְּתִיב בַּה"א.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכו) בְּשׁוּב יי' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הִינְנוּ כְּחֹלְמִים. בְּשׁוּב יי' אֶת שִׁיבַת, דָּא בְּגִלוֹת בְּכָל אִתְמַר. דְּלָא אֲשַׁתְּכַחוּ יִתִּיר בְּגִלוֹתָא אֶלָּא שְׂבָעִין שָׁנִין. דְּכְּתִיב, (ירמיה כט) כִּי לִפִּי מְלֹאֵת לְכַבֵּל שְׂבָעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם. וְכְּתִיב הִינְנוּ כְּחֹלְמִים, מְאִי כְּחֹלְמִים. אֶלָּא הָא אֲתַעְרוּ חֲבַרְיָא, דְּאִיכָא שְׂבָעִין (דף פ"ט ע"ב) שָׁנִין בְּחֹלְמָא.

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב כִּי שְׂבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יָדְכֶם. מֵאַן שְׂבַעַת יָמִים. הָא אִתְמַר, הַהוּא אֲתֵר עֲלֵאָה, דִּהוּא כָּלֵל דְּכָל שִׁיתָא אַחְרֵנִין, אִקְרִי שְׂבַעַת יָמִים, וְאִקְרִי תְּשׁוּבָה. תְּנִינָן, מֵאַן דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא בְּשִׁבַתָּא, קוֹרְעִין לוֹ גִּזְרֵי דִּינּוֹ שֶׁל שְׂבָעִים שָׁנָה, וְשְׂבָעִין שָׁנָה אִינוּן שְׂבַע אֲנִפֵּי

מְלִפָּא, דְּאֶפִּילוּ אִסְתְּכָמוּ

דינו של שבועים שנה, ושבועים שנה הם שבע פני המלך, שאפלו הספימו כלם עליו (הכל) לרע, נקרע אותו גזר הדין. מה הטעם? משום שאחז באותו היום בכלל של כלם, שנקרא שבועה, ונקרא תשובה, ומשום כך בכלם הוא אחז, וחזר בתשובה, ונקרע גזר הדין בכלם. ועל כן שבועים שנה יש בחלום.

כמו כן הכהן מתעטר בשבועה, שנקרא שבעת ימים. אם פגם את ראשו, אותו שבועה שהוא כלל של כלם, מקריח ממנו כל אותה קדשה של כלם ששורה עליו. ועל כן הזהירו שלא יקרחה קרחה בראשם, וימצאו פגומים מהכל. ומשום כך הכהן צריך להמצא בשלמות יותר מהכל, כל שפן אותו שהוא עליון מכלם.

אמר רבי אבא, פאן בה"א תחתונה, פאן בה"א עליונה. כהן גדול, שהוא עליון מכלם, בה"א עליונה, שכתוב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא את ידו, שכתוב שבעת ימים ימלא את ידכם. כהן אחר בה' תחתונה, שכתוב לא יקרחה קרחה בראשם, וכתוב אחריו, ולא יחללו שם אלהיהם. והשם הזה הנו ידוע. ומשום כך כתוב, והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבש את הבגדים, כמו שאמרנו. ומשום שהוא קדוש כמו שלמעלה, כתוב ומן המקדש לא יצא.

רבי אבא פתח ואמר, (דניאל ט) לך ה' הצדקה ולנו בשרת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה ולישבי ירושלים. אשריהם ישראל שהקדוש ברופ הוא התרצה בהם מכל העמים עובדי עבודה זרה, שכל מי שמשפדל בתורה,

עליה (כלא) לביש, ההוא גזר דינא אתקרע. מאי טעמא. בגין דאחיד ביה בההוא יומא, בכללא דכלהו, דאקרי שבועה, ואקרי תשובה, בגין כך בכלהו אחיד, ואהדר בתשובה, ואתקרע גזר דינא בכלהו. ועל דא ודאי שבועין שנין איפא בחלמא.

בגוונא דא, כהנא אתעטר בשבע, דאקרי שבעת ימים, אי פגים רישיה, ההוא שבועה דאיהו פללא דכלהו, אקרח מניה פל ההוא קדושא דכלהו, דשריא עליה. ועל דא אזדהרו דלא יקרחה קרחה בראשם, וישתכחו פגימין מפלא. ובגין כך כהנא בעי לאשתפחא בשלימו יתיר מפלא, פל שפן ההוא דאיהו עלאה מפלהו.

אמר רבי אבא, פאן בה"א תתאה, פאן בה"א עלאה. כהן גדול דאיהו עלאה מפלהו, בה"א עלאה. דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא ידו דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם. כהנא אחרא בה' תתאה, דכתיב, לא יקרחה קרחה בראשם, וכתיב בתריה, ולא יחללו שם אלהיהם. והאי שם הא ידיעא איהו. ובגין כך כתיב, והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים, כמה דאמרן. ובגין דאיהו קדושא כגוונא דלעילא, כתיב ומן המקדש לא יצא.

רבי אבא פתח ואמר, (דניאל ט) לך יי' הצדקה ולנו בשרת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלים. זפאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, מפל עמין עובדי עבודה זרה, ומגו רחימותא דלהון, יתב ומתוך אהבתם נמן להם תורת אמת, לדעת את דרך המלך הקדוש. שכל מי שמשפדל בתורה,

כאלו השתדל בקדוש ברוך הוא, שבתורה פלה שמו של הקדוש ברוך הוא היא. ומשום כך, מי שמתעסק בתורה, מתעסק בשמו, ומי שמתרחק מן התורה, הוא רחוק מהקדוש ברוך הוא. **בא ראה, לך ה' הצדקה, כמו שנאמר** (דברי הימים א-בט) **לך ה' הגדלה והגבורה. מי הצדקה? המקום שכל הפנים המאירות אחוזים בו, והוא אחוז בכלם ובו נמצאים. ולנו בשת הפנים, המקום שכל הפנים המאירות מתרחקים ממנו. צדקה, אמת קשוט, ואור הכל, ואור של פנים שמחת הכל. בשת, בוששה והרחוק של האמת מי שמתבייש, משום שהאמת, שהיא צדקה, התרחקה ממנו רחוק של פנים מאירות.**

בא ראה, הפהן העליון צריך להראות ביפי הפנים, בהארת הפנים, בשמחה יותר מהכל, ולא צריך להראות בו עצבות ורגז, אלא הכל כמו שלמעלה. אשרי חלקו, שעליו כתוב אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) הוא נחלתו. ועל פן צריך להראות שלם בכל, בעצמו, בלבד, כמו שלא יפגם עצמו כלל, כמו שנתבאר.

והוא אשה בבתוליה יקח. רבי שמעון פתח, (שם כב) והנה הוא שם עלילת דברים וגו'. וכתוב וענשו אתו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא? בתולת אביה או בתולת בעלה היא. מה זה בתולת ישראל פאן? זהו שכתוב (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אף כאן הפהן שעומד כמו שלמעלה, כתוב

להו אורייתא דקשוט, למנדע ארחא דמלפא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ביה בקודשא ברוך הוא, דאורייתא כללא שמייה דקודשא ברוך הוא הוי. ובגין כך מאן דאתעסק באורייתא, אתעסק ביה בשמייה, ומאן דאתרחק מאורייתא, רחיקא הוא מקודשא ברוך הוא.

תא חזי, לך יי' הצדקה, כמה דאת אמר, (דברי הימים א כט) **לך יי' הגדולה והגבורה. מאן צדקה. אתר דכל אנפין נהירין אחידן ביה, והוא אחיד בכלהו, וביה אשתכחו. ולנו בוששת הפנים אתר דכל אנפין נהירין אתרחקן מגייה. צדקה, אמת קשוט, ונהורא דכללא, ונהורא דאנפין חידו דכללא. בוששת, פסופא רחיקו דקשוט מאן דאכסיה, בגין דאמת דאיהו צדקה, אתרחק מגייה. רחיקו דאנפין נהירין. תא חזי, פהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין, בנהירו דאנפין, בחידו יתיר מפלא. ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורוגזא, אלא כללא כגוונא דלעילא. זפאה חולקיה, דעליה פתיב, (במדבר יח) אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) יי' הוא נחלתו. ועל דא בעי לאתחזאה שלים בכללא, בגרמיה, בלבושייה, דלא יפגים גרמיה כלל, כמה דאתמר.**

והוא אשה בבתוליה יקח. רבי שמעון פתח, (דברים כב) והנה הוא שם עלילות דברים וגו'. וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל, וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה, או בתולת בעלה היא, מהו (ד' ז' ע"א) בתולת ישראל הכא. הדא הוא דכתיב, (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אוף הכא כהנא דקאים כגוונא דלעילא, פתיב והוא אשה בבתוליה יקח, הכי נמי בבתוליה, דלא

המלך, ועליו כתוב (שם קיב) אשרי
איש ירא את ה'.

מהו טרף נתן ליראיו? אלא כמו
שכתוב, (משלי לא) ותקם בעוד
לילה ותתן טרף לביתה. מכאן
למדנו, שכל אדם שעוסק בתורה
בלילה, וקם בחצות הלילה,
בשעה שפנסת ישראל מתעוררת
להתקין בית למלך - זה משתתף
עמה, וזה נקרא מבית המלך,
ונותנים לו כל יום מאותם תקוני
הבית. זהו שכתוב ותתן טרף
לביתה וחק לנערתיה. מי זה
ביתה? כל אותם שמשתתפים
עמה בלילה נקראים ביתה, בני
ביתה. ומשום כך, טרף נתן
ליראיו.

מה זה טרף? טרף ממש, שהיא
נוטלת ממקום רחוק עליון,
שכתוב (משלי לא) ממרחק תביא
לחמה. ומי זוכה לטרף הזה? סוף
הכתוב מוכיח, שכתוב (תהלים קיא)
יזכר לעולם בריתו. מי שמתבונן
(שמשתדל) בתורה להשתתף עמה
בלילה. ולא עוד, אלא שצדיק
אחד עליון יש לו לקדוש ברוך
הוא, והוא משתתף עמו,
ויורשים שניהם את פנסת
ישראל, שכתוב (ישעיה ס) צדיקים
לעולם יירשו ארץ.

עוד פתח ואמר, ולא יחלל זרעו
בעמיו כי אני ה' מקדשו. בא
ראה, כל מי שמוציא זרע
לבטלה, לא זוכה לראות פני
שכינה, ונקרא רע, שכתוב (תהלים
ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא
יגדך רע. זה מי שמוציא אותו
בזר, או באשה אחרת שאינה
בשרה. ואם תאמר שמוציא אותו
באשה שאינה מתעברת, כך גם?
לא. אלא כמו שאמרנו.

ועל כן בקש אדם מהקדוש ברוך

דכל מאן דדחיל ליה, אתקרי מאינשי דביתא
דמלפא, ועליה כתיב, (תהלים קיב) אשרי איש ירא
את יי'.

מהו טרף נתן ליראיו. אלא כמה דכתיב, (משלי
לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.
מהכא אוליפנא, דכל בר נש דלעי באורייתא
בליליא, וקם בפלגות ליליא, בשעתא דכנסת
ישראל אתערת לאתקנא ביתא למלפא, האי
אשתתף בהדה, והאי אקרי מבי מלפא, ויהבין
ליה כל יומא מאינון תיקוני ביתא, הדא הוא
דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערוותיה. מאן
ביתה. כל אינון דמשתתפי בהדה בליליא,
אקרון ביתה, בני ביתה. ובגין כך טרף נתן
ליראיו.

מהו טרף. טרף ממש, דאיהי נטלא מאתר
רחיקא עלאה, דכתיב (משלי לא) ממרחק
תביא לחמה. ומאן זכי להאי טרף, סופיה
דקרא אוכח, דכתיב, (תהלים קיא) יזכור לעולם
בריתו. מאן דאסתפל (ס"א דאשתדל) באורייתא,
לאשתתפא בהדה בליליא. ולא עוד, אלא
דצדיק חד עלאה אית ליה לקודשא בריך הוא,
והוא אשתתף בהדיה, וירתין תרווייהו
לכנישתא דישראל, דכתיב, (ישעיה ס) צדיקים
לעולם יירשו ארץ.

הו פתח ואמר, (ויקרא כא) ולא יחלל זרעו בעמיו
כי אני יי' מקדשו. תא חזי, כל מאן דאפיק
זרע לבטלה, לא זכי למחמי אפי שכינתא,
ואקרי רע, דכתיב (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע
אתה לא יגורף רע. האי מאן דאפיק ליה
בידיה, או באנתו אחרא דלא כשרא. ואי תימא
דאפיק ליה באנתו דלא מתעברא, הכי נמי.
לא. אלא כמה דאמרנו.

ועל דא יבעי בר נש מקודשא בריך הוא, דיזמין ליה מאנא דכשרא, דלא

הוא שִׁזְמִין לוֹ כְּלֵי כֶּשֶׁר, שְׁלֹא יִפְגַּם וְרָעוּ. מִי שֶׁמּוֹצִיא זֶרַע בְּכֵלֵי שְׁלֹא כֶּשֶׁר, פּוֹגֵם אֶת זֶרַעוֹ. אוֹי לְמִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת זֶרַעוֹ. וּמָה בִּשְׂאֵר בְּנֵי אָדָם כֶּף - בִּכְהֵן שְׁעוֹמֵד לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה בְּקִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

בְּעַמּוּי, מָה זֶה בְּעַמּוּי? שֶׁהָרִי כְּתוּב לְמַעְלָה, אֲלֻמְנָה וּגְרוּשָׁה וְחֻלְלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקַּח, וְכַתוּב וְלֹא יִחַלֵּל זֶרַעוֹ בְּעַמּוּי. בָּהֶם הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת, מָה זֶה בְּעַמּוּי? אֲלֹא דְבָר זֶה קְלוֹן בְּעַמּוּי, פֶּגַם בְּעַמּוּי, וְעַל כֵּן כְּתוּב, כִּי אִם בְּתוּלָה מִעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה, מִעַמּוּי וְדָאִי, הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ, מָה זֶה מְקַדְּשׁוֹ? אֲלֹא אֲנִי הוּא אוֹתוֹ שֶׁמְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וּמִשׁוּם כֶּף לֹא יִפְגַּם זֶרַעוֹ וְלֹא יִמְצָא בּוֹ פֶּגַם. (וּמִשׁוּם זֶה) שֶׁהָרִי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ, שְׂאֵנִי רוֹצֵה לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְיִמְצָא קְדוּשׁ בְּכָל, שֶׁקְדוּשׁ יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי קְדוּשׁ.

בֵּא רָאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי הַכְּהֵן, וְיִמְצָא קְדוּשׁ כְּשָׂבֵא לְשִׁמְשׁ, וּמִשׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי הַכְּהֵן שֶׁהוּא קְדוּשׁ, הַכְּהֵן יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי טְהוֹר, שֶׁהַתְּקַדֵּשׁ בְּטְהוֹרָתוֹ, וּמִי הוּא? זֶה לׁוֹי. אָדָם (כַּהֵן) אַחֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי קְדוּשׁ אַחֵר, כְּדִי שֶׁכֹּלֵם יִמְצָאוּ בְּקִדְשָׁה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא. אֲשֶׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעֲלִיָּהֶם כְּתוּב (ויקרא ב) וְאֲבָדֵל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי. כְּמָה פְּרוּשִׁים הֵם יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (סו) וְהַתְּקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים א) לְה' יִשְׁוֹעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתֶּךָ סֵלָה.

יִפְגַּם זֶרַעִיהָ, מָאֵן דְּאִפִּיק זֶרַעָא בְּמֵאֲנָא דְלֹא כְּשָׂרָא, פְּגָמִים לִיהָ לְזֶרַעִיהָ, וְוִי לְמֵאֵן דְּפָגִים זֶרַעִיהָ. וּמָה בְּשָׂרָא בְּנֵי נָשָׂא כֶּף, בְּכַהֲנָא דְקֹאִים לְתַתָּא כְּגוֹוֹנָא דְלְעִילָא בְּקִדְוִשָׁה עֲלָאָה, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

בְּעַמּוּי, מָהוּ בְּעַמּוּי. דְּהָא כְּתוּב לְעִילָא, אֲלֻמְנָה וּגְרוּשָׁה וְחֻלְלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקַּח, וְכַתוּב וְלֹא יִחַלֵּל זֶרַעוֹ בְּעַמּוּי. בָּהֶם מִיבְעִי לִיהָ, מָהוּ בְּעַמּוּי. אֲלֹא מְלָה דָּא קְלָנָא בְּעַמּוּי, פְּגִימוֹ בְּעַמּוּי, וְעַל דָּא כְּתוּב, כִּי אִם בְּתוּלָה מִעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה, מִעַמּוּי וְדָאִי, כְּלָא כְּגוֹוֹנָא דְלְעִילָא, כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ, מָהוּ מְקַדְּשׁוֹ. אֲלֹא אֲנָא הוּא הַהוּא, דְּאִיהוּ מְקַדֵּשׁ לִיהָ בְּכָל יוֹמָא, וּבְגִין כֶּף לֹא יִפְגַּם זֶרַעִיהָ, וְלֹא יִשְׁתַּכַּח בִּיהָ פְּגִימוֹ. (ס"א וּבְגִין דָּא) דְּהָא אֲנִי יי' מְקַדְּשׁוֹ דְּאֲנָא בְּעִינָא לְקַדֵּשׁ לִיהָ וְיִשְׁתַּכַּח קְדִישָׁא בְּכָלָא, דְּקַדִּישָׁא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְקַדִּישָׁא.

תָּא חֲזִי, קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא (דף צ' ע"ב) יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְכַהֲנָא, וְיִשְׁתַּכַּח קְדִישָׁא כַּד אָתִי לְשִׁמְשָׁא, וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְכַהֲנָא דְאִיהוּ קְדִישָׁא, כְּהֵנָּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְדְכָאִי, דְּאִתְקַדֵּשׁ בְּדְכִוְתִיהָ, וּמֵאִי אִיהוּ. לִיּוֹאִי. בַּר נָשׁ (כְּהֵנָּא) אַחֲרָא, יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְקַדִּישָׁא אַחֲרָא, בְּגִין דְּיִשְׁתַּכַּחוּן כְּלָא בְּקִדְוִשָׁא, לְשִׁמְשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. זְכָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, דְּעֲלִיָּהוּ כְּתוּב, (ויקרא כ) וְאֲבָדֵל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי. כְּמָה פְּרִישָׁן יִשְׂרָאֵל מְכָלָא, בְּקִדְוִשָׁה, לְשִׁמְשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הָדָא הוּא דְכְּתוּב, (ויקרא כ) וְהַתְּקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי אֲנִי יי' אֱלֹהֵיכֶם.

תו פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים ג) לַיְי' הִישׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתֶּךָ סֵלָה. לַיְי' הִישׁוּעָה. הִכִּי תִנְיִן,

זכאין אינון ישראל, דבכל אתר דאתגלו, שכונתא אתגלייא בהדייהו. פד יפקון ישראל מגלותא, פורקנא למאן, לישראל או לקודשא בריך הוא. אלא הא אוקמוה בכמה קראי, והכא, ליי' הישועה ודאי, אימתי. על עמך ברכתך סלה. בשעתא דקודשא בריך הוא ישגח בברכאן עלייהו דישראל, לאפקא לון מן גלותא, ולאוטבא להו, כדין ליי' הישועה ודאי. ועל דא תנינן, דקודשא בריך הוא ייתוב עמהון דישראל מן גלותא, הדא הוא דכתיב, (דברים ל) ושב יי' אלהיך את שבותך ורחמך.

איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום. (ויקרא כא) רבי יצחק אמר, בגין דאיהו פגים, ומאן דאיהו פגים, לא אתחזי לשמשא בקודשא. והא אוקמוה, דבר נש דאשתכח פגים, לית ביה מהימנותא, וההוא פגימו אסהיד עליה, כל שפן פהנא, דבעיא לאשתכחא שלים, מאריה דמהימנותא, יתיר מכלא, והא אוקמוה.

רבי אלעזר הוה יתיב בקסטרא דבי חמוי, והוא הוה אמר, זילגא דבקסטרא בעיטא שכיח. אדהכי, אעבר חד בר נש, פגים מעיניה חד. אמר חמוי, נשאל להאי. אמר, פגים הוא, ולא מהימנא. אמר, נשאל בהדיה. אתו שאילו ליה. אמר ליה, טופקא מאן הוא בעלמא. אמר עתירא, אבל דישליף, בהדיה אנא מפלהו. (ס"א עתירא, אבל דישליף, ווי על דא, בהדיה אנא מפלהו) אמר רבי אלעזר, במלוי אשתמע, דלאו מהימנותא גביה, ולא בר מהימנא הוא. תא חזי, קדשא בריך הוא אמר כל איש אשר בו מום לא יקרב, דהא קדושא דלעילא, לא שריא באתר פגים.

פתח ואמר, (ישעיה ח) לתורה ולתעודה אם לא

לה' הישועה - כף שנינו, אשריהם ישראל, שלכל מקום שגלו, שכניה גלתה עמהם. כשיצאו ישראל מהגלות, למי הגאלה - לישראל או לקדוש ברוך הוא? אלא הרי פרשוה בכמה כתובים, וכאן - לה' הישועה ודאי. מתי? על עמך ברכתך סלה. בשעה שהקדוש ברוך הוא ישגח בברכות על ישראל להוציא אותם מן הגלות ולהיטיב להם, אזי - לה' הישועה ודאי. ועל כן שנינו שהקדוש ברוך הוא ישוב עם ישראל מן הגלות. זהו שכתוב, (דברים ד) ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך. איש מזרעך לדורתם אשר יהיה בו מום. רבי יצחק אמר, משום שהוא פגום, ומי שהוא פגום לא ראוי לשמש בקדש. והרי פרשוה, שאדם שנמצא פגום אין בו אמונה, ואותו הפגם מעיד עליו, כל שכן כהן, שאין להמצא שלם, בעל האמונה, יותר מהכל, והרי פרשוה.

רבי אלעזר היה יושב בהיכל של בית חמיו, והוא היה אומר, לזליגת הדמעות שבהיכל יש עצה למצא. בין כף עבר איש אחד פגום בעין אחת. אמר חמיו, נשאל את זה. אמר, הוא פגום ולא נאמן. אמר, נשאל אותו. באו ושאלו אותו. אמר לו, מיהו המאשר שבעולם? אמר, העשיר, אבל אם ינתק, עמו אני מפלם. (העשיר, אבל אם ינתק, אוי על זה, עמו אני מפלם) אמר רבי אלעזר, מדבריו נשמע שאין בו אמונה, ולא כן אמונה הוא. בא ראה, הקדוש ברוך הוא אמר, כל איש אשר בו מום לא יקרב, שהרי הקדשה שלמעלה אינה שורה במקום פגום.

פתח ואמר, (ישעיה ח) לתורה ולתעודה

וְלַתְעוּדָה אִם לֹא יֹאמְרוּ כְּדָבָר הַזֶּה. לְתוֹרָה וְלַתְעוּדָה, מִי הִיא תוֹרָה, וּמִי הִיא תְעוּדָה? אֲלֹא תוֹרָה - זֹאת תוֹרָה שֶׁבְכָתָב. תְעוּדָה - זֹאת תוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה. תוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה אֵינָה שׁוֹרָה בְּמִקּוֹם פְּגוּם, שֶׁהָיָה מִתּוֹרָה שֶׁבְכָתָב נִבְנִיתָ. כְּתוּב צוֹר תְעוּדָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלִמּוּדֵי צוֹר תְעוּדָה - זֹאת תוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה, מִשּׁוּם שֶׁשָׂם נֶצְרָר צוֹר הַחַיִּים, וּבִתְעוּדָה נִקְשָׁר קֶשֶׁר הַחַיִּים (קֶשֶׁר הָאֲמוּנָה) שֶׁלְמַעַלָּה, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וּמִשָּׁם לְמִטָּה נִפְרְדוֹת הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים, וּמִשָּׁם נִפְרְדוֹת הַדְּרָכִים בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב, (בְּרֵאשִׁית ב) וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים.

חֲתוּם תוֹרָה, חֲתִימָה דְאִיְהִי תוֹרָה, שֶׁהִיא תוֹרָה שֶׁבְכָתָב, בְּאִיזָה מִקּוֹם? בְּלִמּוּדֵי, אֵלּוּ הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים א-ו) וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יְכִין וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ בַעֲזָה. וּמִשָּׁם נִפְרְדוֹת הַדְּרָכִים לְנְבִיאִים הַנְּאֻמִּים. וְאַלְהָ עוֹמְדִים בְּקִיּוּם לְגוֹף, לְשֵׁשֶׁת הָאוֹרוֹת, זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (שִׁיר) שׁוֹקִיּוֹ עוֹמְדֵי שֵׁשׁ. וְהַכֹּל לֹא עוֹמֵד אֲלֹא בִשְׁלֵמוֹת, וְלֹא שׁוֹרָה קִדְשָׁה שֶׁל הַכֹּל אֲלֹא בִשְׁלֵמוֹת, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה, הַכֹּל הוּא שְׁלֵם, הַכֹּל הוּא אֶחָד, לֹא נִפְגָּם הַמִּקּוֹם. וְלִכֵּן נִקְרָאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ד) וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֹךְ שְׁלֵם, (תְּהִלִּים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סָכוּ.

וּבְגִין כִּי לֹא שְׂרִיא כָּלָא, אֲלֹא בְּאַתְרֵי שְׁלִים. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוּ מוּם לֹא יִקְרַב. כְּגוֹנוּנָא דָּא קָרְבָּנָא דְבִיָּה מוּמָא לֹא יִתְקַרֵּב. מֵאֵי טַעְמָא. דְּכִתְיִב כִּי לֹא לְרִצּוֹן יְהִיָּה לְכֶם. וְאֵי תִימָא הָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שְׂאֲרֵי אֲלֹא

יֹאמְרוּ כְּדָבָר הַזֶּה. לְתוֹרָה וְלַתְעוּדָה. מִאֵן הוּא תוֹרָה, וּמִאֵן הוּא תְעוּדָה. אֲלֹא תוֹרָה, דָּא תוֹרָה שֶׁבְכָתָב. תְעוּדָה, דָּא תוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה. תוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה לֹא שְׂרִיא בְּאַתְרֵי פְּגִים, דְּהִיא מִתּוֹרָה שֶׁבְכָתָב אֲתִבְנִי. כְּתִיב צוֹר תְעוּדָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלִמּוּדֵי, צוֹר תְעוּדָה, דָּא תוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה, בְּגִין דְּתַמְזָן אֲתִצֵּר צְרוּרָא דְחַיִּי, וּבִתְעוּדָה אֲתִקְשָׁר קֶשֶׁרָא דְחַיִּי (נ"א קֶשֶׁרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא) דְלַעֲיָלָא, לְמַהֲוֵי כֹּלָא חֵד.

וּמִתְמַזְנָן לְתַתָּא אֲתִפְרָשָׁן אֲוִרְחִין וּשְׁבִילִין, וּמִתְמַזְנָן מִתְפָּרְשִׁין אֲוִרְחִין בְּעַלְמִין כֹּלָהוּ הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (בְּרֵאשִׁית ב) וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים.

חֲתוּם תוֹרָה, חֲתִימָה דְאִוְרִייתָא, דְאִיְהִי תוֹרָה שֶׁבְכָתָב בְּאֵן אֲתֵר. בְּלִמּוּדֵי, אֵלּוּ נְבִיאֵי כְּמָה דְאֵת אֲמַר (מַלְכִים א ז) וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְכִין וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בַעֲזָה. וּמִתְמַזְנָן אֲתִפְרָשָׁן אֲוִרְחִין לְנְבִיאֵי מַהֲיִמְנֵי, וְקִיּוּמֵי אֵלּוּן בְּקִיּוּמָא לְגוּפָא, לְשִׁית טְהִירִין, הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) שׁוֹקִיּוֹ עוֹמְדֵי שֵׁשׁ. וְכֹלָא לֹא קִיּוּמָא אֲלֹא בְּשְׁלִימוֹ, וְלֹא שְׂרִיא קִדְשָׁה דְכָלָא, אֲלֹא בְּשְׁלִימוֹ, כִּד מִתְחַבְּרָן דָּא בְּדָא, כֹּלָא הוּא שְׁלִים, כֹּלָא הוּא חֵד, לֹא אֲתִפְגִּים אֲתֵר. וְעַל דָּא אֲקָרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלֵם, כְּמָה דְאֵת אֲמַר (בְּרֵאשִׁית יד) וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֹךְ שְׁלֵם (תְּהִלִּים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סָכוּ.

וּבְגִין כִּי לֹא שְׂרִיא כָּלָא, אֲלֹא בְּאַתְרֵי שְׁלִים. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוּ מוּם לֹא יִקְרַב. כְּגוֹנוּנָא דָּא קָרְבָּנָא דְבִיָּה מוּמָא לֹא יִתְקַרֵּב. מֵאֵי טַעְמָא. דְּכִתְיִב כִּי לֹא לְרִצּוֹן יְהִיָּה לְכֶם. וְאֵי תִימָא הָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שְׂאֲרֵי אֲלֹא

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹרָה אֲלֹא בְּמִקּוֹם שְׁבוּר, בְּכִלֵּי שְׁבוּר, שֶׁפְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נב) וְאֵת דְּכָא וּשְׁפַל

באתר תבירא, במאנא תבירא, דכתיב, (ישעיה נז) ואת דפא ושפל רוח. האי אתר שלים יתיר הוא מפלא, (דכתיב, ישעיה נז) ואת דפא ושפל רוח בגין דמאיך גרמיה למשרי עליה גאותא דכלא, גאותא עלאה, ודא הוא שלים. אבל לא כתיב, ואת (ד' צ"א ו"א) ענר ושבור וחרום ושרוע. אלא ואת דפא ושפל רוח, מאן דמאיך גרמיה, קדשא ברין הוא זקיף ליה.

ובגיני פך, פהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא, פעי למהוי שלים יתיר מפלא, ולא יתחזי פגים, ועל דא אזהר להו לכהני, דכתיב איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום.

הו פתח ואמר, (מלאכי א) וכי תגישון ענר לזבוח אין רע, וכי תגישו פסח וחולה אין רע, וכי קדשא ברין הוא אמר אין רע, אי הכי טוב הוא. אלא סופיה דקרא אוכח, דישראל באינון יומין הוו ממןן פהני מארי דמומין, על גבי מדבחה, ולשמשא על מקדשא, ואמרי מאי אכפת ליה לקודשא ברין הוא דא, או אחרא. ואינון הוו דאמרי אין רע. וקודשא ברין הוא אתיב להון ההיא מלה דהו אמרי אמר: ישראל אתון אמרי כד מקרבי מארי דמומין על פולחני אין רע, מאי אכפת ליה לקודשא ברין הוא.

סופיה דקרא מה כתיב, הקריבהו נא לפחתך הירצה או הישא פניך. בר נש מנייכו, אי בעיתו לשלומי למלא, ולקרבא קמיה דורונא, אתון משדרין ליה בפגימא, או לא. הירצה או הישא פניך בההוא דורונא, כל שפן וכל שפן דאתון מקרבין קמאי בר נש פגים לקרבא דורונא, הא דורונא דלכון לכלבא אתמסר, דודאי בר נש דאיהו פגים, פגים

רוח. המקום הזה הוא שלם יותר מהכל, (שכתוב ישעיה נז) ואת דפא ושפל רוח משום שמנמיך עצמו להשרות עליו את גאות הכל, הגאות שלמעלה, וזהו שלם. אבל לא כתוב, ואת ענר ושבור וחרום ושרוע, אלא ואת דפא ושפל רוח. מי שמנמיך עצמו, הקדוש ברוך הוא זוקף אותו.

ומשום פך, הפהן שעומד למטה כמו שלמעלה צריך להיות שלם יותר מהכל, ולא יראא פגום, ועל פן הזהיר את הפהנים, שכתוב איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום.

עוד פתח ואמר, (מלאכי א) וכי תגישון ענר לזבוח אין רע וכי תגישו פסח וחולה אין רע. וכי הקדוש ברוך הוא אמר אין רע? אם פך טוב הוא! אלא סוף הכתוב מוכיח, שישראל באותם הימים היו ממנים פהנים בעלי מומים על גבי המזבח ולשממש על המקדש, ואומרים: מה אכפת לקדוש ברוך הוא זה או אחר. והם היו שאומרים אין רע. והקדוש ברוך הוא השיב להם אותו דבר שהיו אומרים. אמר: ישראל, אתם אומרים כשמקריבים בעלי מומים לעבודתי אין רע, מה אכפת לו לקדוש ברוך הוא.

בסוף הפסוק מה כתוב? הקריבהו נא לפחתך הירצה או הישא פניך. אדם מכם, אם תרצו לשלם למלא ולקריב לפניו דורון, אתם שולחים לו עם פגם או לא? ! הירצה או הישא פניך באותו הדורון? ! כל שפן וכל שפן כשאתם מקריבים לפני אדם פגום לקריב דורון, הרי הדורון שלכם נמסר לכלב, שודאי אדם

הוא מפלא, פגים הוא

מהימנותא. ועל דא כל איש אשר בו מום לא יקרב.

אמר רבי יוסי, זמין קדשא בריה הוא לאשלאמא להו לישראל, ולאשתפחא שלימין בכלא, דלא יהא בהון מארי דמומין כלל, בגין דיהון תקונא דעלמא, פאלין מאני ולבושא דבר נש דאינון תקונא דגופא, הדא הוא דכתיב (איוב לח) ויתיצבו כמו לבוש.

(ס"א דבר אחר) תא חזי, פד יתערון מעפרא, כמה דעאלו, הכי יקומו, חגרין או סומין עאלו, חגרין וסומין יקומו, בההוא לבושא, דלא יימרון דאחרא הוא דאתער. ולבתר, קדשא בריה הוא ייסי לון, וישתכחון שלימין קמיה, וכדין יהא עלמא שלימין בכלא, פדין (זכריה יד) פיום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד.

שור או כשב או עז פי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו'. (ויקרא כ"ב) רבי יוסי פתח, (תהלים לו) צדקתך פהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי. האי קרא אית לאסתפלא ביה, אבל תא חזי, צדק: פתרא קדישא עלאה. פהררי אל: פאינון טורין עלאין קדישין, דאקרון טורי דאפרסמונא דכיא. ובגין דאיהי סלקא לאתקשרא בהו לעילא, פל דינהא בשקולא חדא לכלא, דלית בההוא דינא רחמי. משפטיך תהום רבה. משפט דאיהו רחמי, נחית לתתא לההוא דרגא לתקנא עלמין, וחיים על פלא, ועביד דינא ברחמי לבסמא עלמא.

ובגין דאיהו רחמי, אדם ובהמה תושיע יי. לכלא בשקולא חדא. אדם ובהמה, הא אוקמוה, מאן דהוא אדם, ושוי לגרמיה פבהמה. אדם ובהמה: דין אדם, ודין בהמה, פבהמה. אדם ובהמה - דין אדם ודין בהמה אחד הוא. אדם

שהוא פגום, פגום הוא מהפל, פגום הוא באמונה. ועל פן כל איש אשר בו מום לא יקרב. אמר רבי יוסי, עתיד הקדוש ברוך הוא להשלים עם ישראל ושימצאו שלמים בכל, שהרי לא יהיו בהם כלל בעלי מומים, משום שהיה תקונו של עולם, כמו הפלים הללו ולבושו של אדם שהם תקונו הגוף. זהו שכתוב (איוב לח) ויתיצבו כמו לבוש.

(דבר אחר) בא ראה, כשיתעוררו מהעפר, כמו שנכנסו פך יקומו, חגרין או סומים נכנסו, חגרין וסומים - יקומו, באותו לבוש. שלא יאמרו שאחר הוא שהתעורר. ואחר פך הקדוש ברוך הוא ירפא אותם וימצאו שלמים לפניו, ואז יהיה העולם שלם בכל, אז - (זכריה יד) פיום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. שור או כשב או עז פי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו'. רבי יוסי פתח, (תהלים לו) צדקתך פהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'. בפסוק הזה יש להתבונן בו, אבל בא ראה, צדק - פתר קדוש עליון. פהררי אל - כמו אותם הרים עליונים קדושים שנקראים הרי אפרסמון נך. ומשום שהיא עולה להתקשר בהם למעלה, פל דיניה במשקל אחד לכל, שאין באותו הדין רחמים. משפטיך תהום רבה - משפט שהוא רחמים יורד למטה לאותה הדרגה לתקן עולמות, וחס על העולם, ועושה דין ברחמים לבשם את העולם.

ומשום שהוא רחמים - אדם ובהמה תושיע ה'. לכל במשקל אחד. אדם ובהמה, הרי פרשוה, מי שהוא אדם ושם את עצמו - (בראשית יז) ובן שמנת ימים ימול

לכם כל זכר. בהמה - והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה, כדי שתעבר עליהם שבת אחת, והרי פרושה.

רבי חייא פתח, (שופטים ה) ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. בא ראה, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, והם נדבקים בו ונקראים קדושים, עם קדוש. וכן עד שהעלה אותם לדרגה עליונה שנקראת קדש, שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כמו שבארנו, שהרי ישראל משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך פִּישְׂרָאֵל גוי אחד בארץ. והעממים לא נדבקים בו ולא הולכים בהנהגותיו, והרשם הקדוש נעדר מהם, עד שהם נדבקים לצד האחר שאינו קדוש. ובא ראה, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הזמין אותה לבני עשו. אמר להם: רוצים אתם לקבל תורה? באותה שעה רגזה הארץ הקדושה, ורצתה להכנס לנֶקֶב תהום רבה. אמרה לפניו: רבון העולם, שעשועי השמחה (של העולם) אלפים שנים טרם שנברא העולם, יזדמנו לפניו (יזדמנו תוף) (יזדמן לפני) צרלים שאינם רשומים בכריתך?!

אמר לה הקדוש ברוך הוא: כסא כסא, יאבדו אלף אמות פמותם, וברית התורה לא תזדמן לפניהם. זהו שכתוב ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה. ודאי משום שהתורה לא נתנה

חד הוא. אדם: (בראשית יז) ובן שְׁמֹנֶת יָמִים יִמַּל לְכֶם כָּל זָכָר. בהמה: והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי, בגין דיעבר עלייהו שבת חד, והא אוקמוה.

רבי חייא פתח (שופטים ה) יי' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. תא חזי, זפאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, ואינון מתדבקין ביה, ואקרון קדישין, עם קדוש. וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש, דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה. כמה דאוקימנא, דהא ישראל מתמנא יומין מתדבקין ביה בשמיה, ורשימין בשמיה, ואינון דיליה. כמה דאת אמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך פִּישְׂרָאֵל גוי אחד בארץ. ועממין לא מתדבקין ביה, ולא אזלין בנימוסיה, ורשימא קדישא אעדיאו מנייהו, עד (דף צ"א ע"ב) דאינון מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדישא.

ותא חזי, בשעתא דבעא קדשא בריך הוא למיהב אורייתא לישראל, זמין בה לבני עשו, אמר לון, בעאן אתון לקבלא אורייתא. בהיא שעתא אתרגיזת ארעא קדישא, ובעאת לאעלא לנוקבא דתהומא רבה. אמרה קמיה, מארי דעלמא, פסטירא דחדוה (ס"א דעלמא) תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא, קלטינא קמיה (נ"א קלימנא גו) (נ"א אודמן קמי) ערלין דלא רשימן בקיומך.

אמר לה קדשא בריך הוא, פורסייא כורסייא, ייבדון אלף אומין פוותיהו, וקיימא דאורייתא לא יזדמן קמיהו, הדא הוא דכתיב

יי' בצאתך משעיר בצעדה אדום ארץ רעשה. ודאי בגין דאורייתא

(משום שהיא ברית קדושה) אלא למי שיש בו ברית קדש. ומי שמלמד תורה למי שלא נמול, משקר בשתי בריתות - משקר בברית התורה, ומשקר בברית של צדיק וכנסת ישראל, שהתורה נתנה למקום הזה, ולא לאחר.

רבי אבא אמר, משקר בשלשה מקומות עליונים - משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, שכתוב (דברים ד) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים, שכתוב (ישעיה נד) וכל בניך למודי ה'. הם למודי ה' ולא אחר, וכתוב (שם ח) חתום תורה בלמדי, הם ולא אחר. משקר בכתובים, שכתוב (תהלים עח) ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וכתוב (שם קא) אף צדיקים יודו לשמך. מי הצדיקים? זה צדיק וכנסת ישראל. שמי שלא נמול ולא נכנס לברית שלהם, לא יודו לשמו הקדוש, שהיא התורה. אמר רבי חייא, כיון שהתגלה הקדוש ברופך הוא על הר סיני לתת תורה לישראל, שככה הארץ ושבה למנוחה. זהו שכתוב (שם עו) ארץ יראה ושקטה.

בא ראה, אדם שנולד לא התמנה עליו הכח שלמעלה עד שנמול. כיון שנמול, מתעוררת עליו (רוח) התעוררות של רוח של מעלה. זוכה להתעסק בתורה - מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ועושה מצוות התורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ונושא - זוכה ומוליד בנים ומלמד אותם את דרכי המלך הקדוש, הרי אז הוא אדם שלם, שלם בכל.

אבר בהמה שנולדה, באותה שעה שנולדה, אותו כח שיש לה

לא אתייהיבת (בגין דאיהו קיימא קדישא) אלא למאן דאית ביה קיימא קדישא. ומאן דיליף אורייתא למאן דלא אתגזר, משקר בתרי קיימי, משקר בקיימא דאורייתא, ומשקר בקיימא דצדיק וכנסת ישראל. דאורייתא להאי אתר אתייהיבת, ולא לאחרא.

רבי אבא אמר, משקר בתלת דוכתי עלאי, משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, דכתיב, (דברים ד) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים דכתיב, (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי'. אינון למודי יי', ולא אחרא, וכתיב (ישעיה ח) חתום תורה בלמודי, אינון, ולא אחרא. משקר בכתובים, דכתיב, (תהלים עח) ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וכתיב (תהלים קא) אף צדיקים יודו לשמך. מאן צדיקים. דא צדיק וכנסת ישראל. דמאן דלא אתגזר, ולא עאל בקיומא דלהון, לא יודון לשמיה קדישא, דהיא אורייתא. אמר רבי חייא כיון דאתגלי קדשא בריך הוא על טורא דסיני, למיהב אורייתא לישראל, שכיבת ארעא, ותבת בניחא, הדא הוא דכתיב, (שם עו) ארץ יראה ושקטה.

תא חזי, בר נש דאתיליד לא אתמנא עליה חילא דלעילא, עד דאתגזר. כיון דאתגזר, אתער עליה (רוחא) אתערותא דרוחא דלעילא. זכי לאתעסקא באורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ועביד פקודי אורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ואתנסיב, זכי ואוליד בנין, ואוליף לון אורחוי דמלכא קדישא, הא כדן הוא אדם שלם. שלים בכלא.

אבר בהמה דאתילידת, בההיא שעתא דאתילידת, ההוא חילא דאית לה בסופה, אית לה בההיא שעתא

בסופה יש לה באותה שעה שנוקדה, והתמנה עליה. ומשום כך כתוב, שור או כשב או עז פי יולד. עגל או טלה או שעיר או גדי לא נאמר, אלא שור או כשב או עז. אותו שיש לו לסוף - יש לו בשעה שנוקד.

והיה שבעת ימים תחת אמו, כדי לישב בו אותו כח ומתקיים בו. ובמה יתקיים בו? כשתשרה עליו שבת אחת, ואם לא - לא יתקיים. (ועוד, שיתבשר מזהמת אמו) ואחר שיתקיים בו אותו הפח, כתוב ירצה לקרבן אשה לה, בקיום של שבת אחת שעברה עליו.

ובן אדם, בקיום של שבת אחת מתקיימת בו התעוררות של העולם הזה והכח שלו. אחר שנמול, מתעוררת עליו התעוררות של רוח עליונה, וכנסת ישראל עוברת עליו ורואה אותו ברשם קדוש, ומתעוררת עליו ושרה עליו הרוח של אותו עולם קדוש, כמו שנאמר (יחזקאל טו) ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמין וגו'. בדמין - בשנים.

ואם תאמר, שם כשיצאו ישראל ממצרים, שהיו מצויי ביניהם דם פסח ודם מילה, אזי כתוב בדמין חיי, כאן מה זה בדמין? אלא שנים - אחד של מילה ואחד של פריעה. אחד של מילה של כנסת ישראל, ואחד של פריעה בצדיק יסוד עולם. ואלו שני דמים שאדם עומד בשבילם בקיום של העולם הבא. זהו שכתוב בדמין חיי.

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד ה' ליראיו - זו כנסת ישראל. ובריתו להודיעם - זה צדיק יסוד עולם, בקשר אחד.

ויד, שלש אותיות, השלמות של הכל. י ראשית הכל. י עליונה

דאתילידת, ואתמנא עליה. ובגין כך פתיב, שור או כשב או עז פי יולד. עגל או טלה, או שעיר או גדי לא אתמר, אלא שור או כשב או עז, ההוא דאית ליה לסופא, אית ליה בשעתא דאתיליד.

והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה. כד ישרי עליה שבת חד, ואי לא, לא יתקיים. (ועוד דאתיבש מוהמא דאמיה) ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא, פתיב ירצה לקרבן אשה ליי', בקיומא דשבת חד, דאעבר עליה. ובר נש, בקיומא דשבת חד, אתקיים ביה אתערוותא דהאי עלמא, וחילא דיליה. פתר דאתגזר, אתער עליה אתערוותא דרוחא עלאה, וכנסת ישראל אעבר עליה, ורחמא ליה, ברשימא קדישא, ואתערת עליה, ושריא עליה רוחא דההוא עלמא קדישא, כמה דאת אמר, (יחזקאל טו) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמין וגו'. בדמין: בתרי.

ואי תימא, התם כד נפקו ישראל ממצרים, דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה, כדין פתיב בדמין חיי, הכא מאי בדמין. אלא תרין, חד דמילה, וחד דפריעה. חד דגזירו, דכנסת ישראל. וחד דפריעה, בצדיק יסוד עולם. ואלין תרין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב בדמין חיי.

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי' ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק יסוד עולם, (דף צ"ב ע"א) בקשורא חדא.

ויד, תלת אתוון, שלימותא דכלא. י ראשיתא דכלא. י עלאה דכלא. וא"ו אמצעיתא,

שֶׁל הַפֶּל, וְאִי אֲמַצַע, שְׁלֵמוֹתָם
שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, מַעֲבִיר אֶת כָּל
הַרוּחֹת, בּו תְּלוּיָהּ הָאֲמוּנָה.
דְּלִ"ת, הֵגֶן, צְרוּר הַחַיִּים. הָאוֹת
הַזֹּאת קִטְנָה, שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַפֶּל.
הָאוֹת הַזֹּאת סְתוּמָה שֶׁל כָּל
הַצְּדָדִים. כְּשִׁיּוֹצֵאת, יוֹצֵאת כְּמוֹ
מֶלֶךְ עִם חֵילוֹתָיו. שְׁבָה (יִשְׁבֵּת)
אַחַר כֶּף י' לְבָדָה, בְּה נִסְתָּר הַדְּבָר,
בְּה יוֹצֵא, סוּגָר וּפּוֹתַח. (שׁוֹפֵעַ יוֹצֵא
וּפּוֹתַח).

ה"א (10) הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַפֶּל,
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְהָרִי נִתְבָּאָר,
ה"א ה', הָרִי יְדוּעָה. א' הִיא יוֹ"ד,
שְׁלֵמוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתוֹת שֶׁהֵן
בְּרֵאשׁ, שְׁסֻתוֹמוֹת (בְּיוֹ"ד, וְהָרִי פְּרֻשָׁה)
בּו ו' עַל גְּבִי א' (שֶׁא' הָא), וְהָרִי
פְּרֻשָׁה (בִּי, וְהָרִי פְּרֻשָׁה), וְהַפֶּל הוּא
דְּבָר אֶחָד, שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
הוּא שְׁלֵמוֹת שֶׁל מַעַלָּה (מִמַּטָּה).
מִשּׁוּם כֶּף לְפַעְמִים ה"א נוֹטְלַת
א', בְּזִמְן שֶׁהִיא מִתְעַטָּרֶת
בְּעֻטְרוֹתָיו.

בֵּא רְאָה, בְּכָל אוֹת וְאוֹת שֶׁל
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִרְאִית הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל
כָּל הַשֵּׁם. יוֹ"ד הָרִי נִתְבָּאָר
שְׁלֵמוֹת הַפֶּל. ה' שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַפֶּל,
וְאָף עַל גִּב שְׁאִינָה בְּאֶלֶף, ה'
בְּלְבָדָה, הָרִי נִתְבָּאָר בְּדִיוֹקָן (10 א'
הִיא וְכו') ה"י (הִיא) (10 ה'). הוּא שְׁלֵמוֹת
הַפֶּל. ו' בֵּין בְּצַד זֶה בֵּין בְּצַד
אַחֵר, שְׁלֵמוֹת הוּא שֶׁל הַפֶּל. ו"ה
הִיא שְׁלֵמוֹת תְּרָה, לְעֶשֶׂר אֶת
הַפֶּל זֶה שֶׁהַפֶּל אֶחָד, וְהָרִי
הַתְּעוֹרְרוֹ בּו הַחֲבָרִים.

בֵּא רְאָה, וְהִיָּה שְׁבַעַת יָמִים וְגו'.

יוֹ"ד ה"א וְאִי ה"א (וְאִי ה"א יוֹ"ד
ה"א) - נִחְקָקוּ אוֹתוֹת (וְהִיָּה). ו' ה',
הָרִי שְׁבַעַת יָמִים נִכְלָלוּ כְּאֶחָד. י'
ה', שְׁבַעַת יָמִים. י' אֶחָד, הַפֶּל
שֶׁל הַפֶּל. ה' שְׁלֹשָׁה, הִיא וְשְׁנֵי
בָּנִים. וּבֵן אֶחָד, שְׁנֵי אָבוֹת
(שְׁשֵׁה). נִשְׁמַע שֶׁה' עֲלִינוּנָה כָּלֵל שֶׁל

שְׁלֵמוֹתָא דְכָל סְטָרִין. מַעֲבֵר לְכָל רוּחִין, בִּיה
תְּלִיא מְהִימְנוּתָא. דְּלִ"ת, גְּנֻתָא, צְרוּרָא דְחַיִּי.
אֶת דָּא זְעִירָא, שְׁלִימָא דְכָלָא.

אֶת דָּא סְתִימָא דְכָל סְטָרִין. כַּד נִפְיָק, נִפְיָק
כְּמִלְכָּא עִם חֵילוֹי. תָּב (נ"א יתב) לְבָתָר, י'
בְּלַחֲדוּי, בִּיה אִסְתִּים מְלָה, בִּיה נִפְיָק, סְגִיר
וּפְתַח. (נ"א נגיד ונפיק ופתח).

ה"א (נ"א דא) שְׁלֵמוֹתָא דְכָלָא, לְעִילָא וּלְתַתָּא.
וְהָא אֲתָמַר, ה"א ה', הָא יְדִיעָא. א' הוּא
יו"ד, שְׁלִימוֹ דְתַלְת אַתְוון, דְאִינוּן בְּרִישָׁא,
דְסְתִימִין (ס"א ביו"ד וְהָא אוֹקְמוּהָ) בִּיה ו' עַל גְּבִי א'
(ס"א דא' הָא) וְהָא אוֹקְמוּהָ (ב' וְהָא אוֹקְמוּהָ), וְכָלָא חַד
מְלָה הוּא, שְׁלִימוֹ דְשָׁמָא קְדִישָׁא, הוּא שְׁלִימוֹ
דְעִילָא (וּתְתָא). בְּגִין כֶּף, לְזִמְנִין ה"א נְטִיל א',
בְּזִמְנָא דְהִיא מִתְעַטָּרָא בְּעֻטְרוֹי.

תָּא חַזִּי, כָּל אֶת וְאֶת דְשָׁמָא קְדִישָׁא, אֲתַחַזִּי
בִּיה שְׁלִימוֹ דְכָלָא שְׁמָא. יו"ד הָא אֲתָמַר
שְׁלִימוֹ דְכָלָא. ה' שְׁלִימוֹ דְכָלָא וְאָף עַל גִּב
דְּלָאו אִיהוּ בְּאֶלֶף, ה' בְּלַחֲדוּי, הָא אֲתָמַר
בְּדִיוֹקְנָא (ס"א דא' הוּא וכו') ה"י (ס"א אִיהוּ) (דא ה'). הוּא
שְׁלֵמוֹתָא דְכָלָא. ו' בֵּין בְּסֻטְרָא דָא, בֵּין
בְּסֻטְרָא אַחְרָא, שְׁלִימוֹ הוּא דְכָלָא. וְאוּ הָא
הוּא שְׁלִימוֹ יְתִיר, לְאַעֲטָרָא לְכָלָא הָא דְכָלָא
חַד, וְהָא אֲתַעְרוּ בִּיה חֲבָרִיא.

תָּא חַזִּי, וְהִיָּה שְׁבַעַת יָמִים וְגו'. יו"ד ה"א
וְאִי ה"א (נ"א וְאִי ה"א יו"ד ה"א) אֲתַגְּלִיפוּ אַתְוון
(וְהִיָּה). ו' ה', הָא שְׁבַעַת יוֹמִין אֲתַכְּלִילוּ בְּחַד.
י' ה', שְׁבַעַת יוֹמִין. י' חַד, כָּלֵל דְכָלָא. ה'
תְּלַת, הִיא וְתָרִין בְּנִין. וּבְרָא חַד, תָּרִין אֲבָהִין
בִּיה כָּלִילָן, הָא שִׁיתָא (חֲמִשָּׁא). בְּרֵתָא נוֹקְבָא חַד,
הָא שְׁבַעַה (שִׁיתָא), אֲשַׁתְּמַע דְה' עֲלָאָה כָּלֵלָא
כְּלוּלִים בּו - הָרִי שְׁשֵׁה (חֲמִשָּׁה). בַּת נִקְבָּה אַחַת - הָרִי שְׁבַעַה

דְּשִׁיתָא. י"ה הָא שְׁבַעָה. הֵינּוּ דְכִתְיב, (מלכים א
 ח) שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם.
 וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים פִּתַח אָמוֹ. פִּתַח אָמוֹ,
 אֲתַעְטְרוּ שְׁבַעַת יָמִים, דְכִתְיב, (דברי הימים
 א כט) לָךְ יְיָ הַגְדוּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. וְעַל דָּא
 שְׁבַעַת יָמִים לְתַתָּא, לִיקְרָא דְאִימָא עֲלָאָה.
 פִּתַח אָמוֹ לְתַתָּא, דְכִתְיב, (שמואל א ב) עַד עֲקָרָה
 יִלְדָה שְׁבַעָה וְרַבַת בָּנִים אֲמַלְלָה. עֲקָרָא דְכָל
 בֵּיתָא, יִלְדָה שְׁבַעָה, אֲלִין שְׁבַעַת יוֹמִין דִּחַג
 הַסּוּפּוֹת. וְרַבַת בָּנִים אֲמַלְלָה, אֲלִין קְרַבְנִין
 דִּחַג, דִּנְחַתִּין בְּכָל יוֹמָא מִן מְנַיְינָא.
 וְתָא חֲזִי אֲלִין סְלִקִין לְעִילָא לְעִילָא, וְאֲלִין
 נְחַתִּין לְתַתָּא לְתַתָּא, כְּמָה דְאֲתָ אָמַר (עובדיה
 א) אִם תִּגְבִּיָה כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כְּכַבִּים שִׁים קִנְיָד
 מִשָּׁם אֹרִידִדְךָ נָאִם יְיָ. וְיִשְׂרָאֵל סְלִקִין מִתַּתָּא
 לְעִילָא, דְכִתְיב, (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפֶר
 הָאָרֶץ, וּכְתִיב (בראשית כו) וְהִרְבִּיתִי אֶת זֶרְעֶךָ
 כְּכַכְבֵי הַשָּׁמַיִם, וּלְכַתֵּר סְלִקִין עַל כְּלָא,
 וּמִתְדַבְּקוֹן בְּאֲתַר עֲלָאָה עַל כְּלָא, הָדָא הוּא
 דְכִתְיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם
 וְגו'.

וְשׁוֹר אוּ שְׁה אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, כְּתַרְגוּמוֹ לָהּ וּלְבָרָה. דְעֲקָרָא
 דְאִימָא לְמַנְדַּע בְּרָה, וְאִזִּיל בִּתְרָה, וְלֹא אִזִּיל
 בְּתַר אַבּוּהָ, וְאִנְן לֹא יַדְעִינן מָאן הוּא. לֹא
 תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָאי טַעְמָא. אִי תִימָא מִשׁוּם
 עֲגַמַת נֶפֶשׁ דְּבַעֲרָא, גִּיכּוּס לְהָאִי בְּבֵיתָא
 חַד, וְלְהָאִי בְּבֵיתָא אַחְרָא. אוּ לְהָאִי הַשְׁתָּא,
 וְלְהָאִי לְבַתָּר. אָמַר לִיה, אֵית מָאן דְּשָׂרִי, וְלֹא
 הָכִי, אָלֹא בְיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ.

תָּא חֲזִי תְנִינן יְפָה תַעֲנִית לְחֵלוּם, כְּאֵשׁ
 לְנַעֲוֶרֶת. וְעֲקָרָא דְתַעֲנִיתָא בַּהּ הוּא יוֹמָא
 בְּאוֹתוֹ יוֹם מִמֶּשׁ, וְלֹא בְיוֹם אַחֵר.

וְשׁוֹר אוּ שְׁה אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, כְּתַרְגוּמוֹ לָהּ וּלְבָרָה. דְעֲקָרָא
 דְאִימָא לְמַנְדַּע בְּרָה, וְאִזִּיל בִּתְרָה, וְלֹא אִזִּיל
 בְּתַר אַבּוּהָ, וְאִנְן לֹא יַדְעִינן מָאן הוּא. לֹא
 תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָאי טַעְמָא. אִי תִימָא מִשׁוּם
 עֲגַמַת נֶפֶשׁ דְּבַעֲרָא, גִּיכּוּס לְהָאִי בְּבֵיתָא
 חַד, וְלְהָאִי בְּבֵיתָא אַחְרָא. אוּ לְהָאִי הַשְׁתָּא,
 וְלְהָאִי לְבַתָּר. אָמַר לִיה, אֵית מָאן דְּשָׂרִי, וְלֹא
 הָכִי, אָלֹא בְיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ.

תָּא חֲזִי תְנִינן יְפָה תַעֲנִית לְחֵלוּם, כְּאֵשׁ
 לְנַעֲוֶרֶת. וְעֲקָרָא דְתַעֲנִיתָא בַּהּ הוּא יוֹמָא

מה הטעם? משום שאין לך יום למטה שלא שולט בו יום אחר עליון. וכשהוא שרוי בתענית חלום, למדנו שאותו יום לא מוסר, עד שמתבטלת אותה גזרה. ואם דוחה אותה ליום אחר, הרי שלטונו של היום האחר הוא, ולא נכנס יום ביום אחר של חברו. כמו זה, אין לך יום שלא התמנה עליו יום עליון למעלה. וצריך אדם להשמר שלא יעשה פגם באותו היום, ולא יפגם לפני שאר הימים האחרים.

ושנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה. אם אדם עושה מעשה למטה כראוי, כך מתעורר כח כראוי למעלה. עושה אדם חסד בעולם - מתעורר חסד למעלה, ושורה באותו היום, ומתעטר בו בשבילו. ואם נוהג אדם ברחמים למטה - מעורר רחמים על אותו יום, ומתעטר ברחמים בשבילו. ואז אותו היום עומד עליו להיות אפוטרופוס עליו בשעה שיצטרף אותו.

כמו זה בהפך של זה. (ועל הכל) אם עושה אדם מעשה אכזרי, כך מעורר באותו יום ופוגם אותו, ואחר כך עומד עליו כמו אכזרי לכלותו מן העולם. באותה מדה שאדם מודד - בה מודדין לו.

שנינו, שישאל נמנעה מהם אכזריות מכל שאר העמים, ולא ייראו מהם מעשה בעולם. שהרי כמה פעלי עינים עומדים על האדם באותו המעשה. אשרי מי שמראה מעשה פשר למטה, שהרי במעשה תלוי הדבר בכל, לעורר דבר אחר.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים.

ממש, ולא ביומא אחרא. מאי טעמא. בגין דלית לך יום לתתא, דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה. וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא, אוליפנא דההוא יומא לא אתעדדי, עד דאתבטל ההוא גזרה. ואי דחי ליה ליומא אחרא, הא שולטנא דיומא אחרא הוא, ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה. פהאי גוונא, לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא. ובעי בר נש לאסתמרא, דלא יעביד פגימו בההוא יומא, ולא יתפגים קמי שאר יומין אחרנין.

ותנינן, בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא. אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא (דף צ"ב ע"ב) גאות, הכי אתער חילא כדקא גאות לעילא, עביד בר נש חסד בעלמא, אתער חסד לעילא, ושארי בההוא יומא, ואתעטר ביה בגיניה. ואי אתדבר בר נש לרחמי לתתא, אתער רחמי על ההוא יומא, ואתעטר ברחמי בגיניה. וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפוטרופא בגיניה, בשעתא דאצטריך ליה.

בגוונא דא, בהפוכא דדא. (ועל בלא) אי עביד בר נש עובדא דאכזרי, הכי אתער בההוא יומא, ופגים ליה, ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא. בההיא מדה דבר נש מודד, בה מודדין ליה.

תנן, דישראל אכזריות אתמנע מניהו, מפל שאר עמין, ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא. דהא כמה מארי דעיינין קיימין עליה דבר נש בההוא עובדא, ופאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא, דהא בעובדא תלייא מלתא בכלא, לאתערא מלה אחרא.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים, האי קרא

בפסוק זה יש סוד של חכמה, ויש לנו להתבונן בו, שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו.

אָרָא בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם ברעב, אינו נותן דבר זה לידי הפרוץ, שהרי כל הדינים האחרים של העולם, הפרוץ מכריז עליהם טרם שיבאו לעולם, והדין הזה לא נתן לפרוץ, אלא הקדוש ברוך הוא מכריז עליו וקורא. זהו שכתוב (מלכים ב ח) פי קרא ה' לרעב. מאותה שעה נפקדים על העולם ממנים אחרים בפקידת הרעב (של השערים).

ואסור לאדם שיש לו שבע להראות בעצמו שבע, שהרי מראה פגם למעלה ומכחיש את דבר המלך, וכביכול העביר את הממנים של המלך ממקומם. ועל כן אמר יעקב לבניו למה תתראו, למה תעשו פגם למעלה ולמטה ולהכחיש את דבר המלך וכל אותם הממנים בפרוץ שלו.

אָבֵר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ושם הראו את עצמכם בשבע, ואל תכחישו פמליא של מעלה פאן. ובא ראה, כמה תבואה היתה ליעקב, ולא רצה לשבר אלא בתוך הבאים, כדי שלא ימצא פגם במעשהו.

השלמה מהחשמטות סימן ג

אמר רבי רחומאי, מהו שכתוב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד, והרי כבר ירד? אלא וירד מעשת החטאת והעלה, ואחר כך וישא אהרן את ידו אל העם! נשיאות זו למה? לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים. כמו שאמר, צריך אותו שמקרבם לעליונים ומיחדם, ליחד בכללם אלו. ומהו

רזא דחכמתא אית ביה, ואית לן לאסתכלא ביה, דלאו סיפיה רישיה, ולא רישיה סיפיה.

אָרָא תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא בעי למידן עלמא בכפנא, לא יהיב מלה דא לידא דכרוזא, דהא כל דינין אחרנין דעלמא, פרוזא כריז עלוהי עד לא ייתון לעלמא, ודינא דא לא אתיהיב לכרוזא, אלא קדשא בריך הוא אכריז עליה וקארי. הדא הוא דכתיב, (מלכים ב ח) פי קרא יי' לרעב. מההיא שעתא אתפקדן על עלמא ממנן אחרנין, בפקידו דרעב. (דתרעין).

ואסור ליה לבר נש דאית ליה שבועא, לאחזאה בגרמיה שבועא, דהא אחזי פגימו לעילא, ואכחיש מלה דמלפא, וכביכול פאלו אעבר ממנן דמלפא מאתרייהו. ועל דא אמר יעקב לבנוי, למה תתראו, למה תעבידו פגימו לעילא ולתתא, ולאכחשא מלה דמלפא, וכל אינון ממנן בכריזו דיליה.

אָבֵר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ותמן אחזיאו גרמייכו בשבועא, ולא תכחישו פמליא דלעילא הכא. ותא חזי, יעקב כמה תבואה הות ליה, ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים בגין דלא אשתפח פגימו בעובדא דיליה.

השלמה מהחשמטות (סימן ג)

אמר רבי רחומאי מהו דכתיב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד, והא כבר ירד. אלא וירד מעשות החטאת והעולה ואחר כך וישא אהרן את ידו אל העם. נשיאות זו למה, לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים. כדאמר צריך אותו שמקרבן לעליונים ומיחדן לייחד בכללן אלו. ומהו אל העם, בעבור העם. ומאי טעמא בנשיאות

לברוך להון בברכה, אלא

אל העם? בעבור העם. ומה הטעם בנשיאות לברך אותם בברכה? אלא משום שיש באדם עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שנתתמו בהן שמים

וארץ: (ע"כ מזהה שמות).

עוד פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ושנינו, ידו כתיב, שרצה לזקף ימין על שמאל. ולמה? להראות מעשה למטה, כדי שיתעורר מעשה למעלה.

כתוב (שם כה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו'. למה שופר תרועה? אלא שופר שמשבר שלשלאות, שמשבר את השלטון מכל העבדים. וצריך להראות שופר שהוא פשוט, ולא כפוף, להראות חרות לכל, שהרי היום גורם. ובכל צריך להראות מעשה, ועל פן שופר ולא קרן, כדי להראות מיהו המקום שנקרא שופר.

אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים להדבק במלך הקדוש, ולעורר כח שלמעלה, ולהמשיך את קדשת רבונם עליהם. משום כך כתוב, (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. (דברים ט) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אתם וגו'. מצותיו של רבון העולם, הרי שנינו, שפתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אתם. אי שמירה הם צריכים, למה מעשה? ועוד, כל מצוות התורה הם בשני גוונים שהם אחד, זכור ושמור. זכור לזכר, ושמור לנקבה, וכלם כלל אחד. אם שמור לנקבה, למה כתוב ושמרתם (את כל) מצותי?

א"ר הכל בפסוק הזה. ושמרתם - זה שמור. ועשיתם - זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשייה. שהרי מי שמזכיר הדבר

משום דיש באדם עשר אצבעות רמז לי ספירות שנתתמו בהן שמים וארץ. (עד כאן מזהה שמות).

הו פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ותנינן ידו כתיב, דבעי לזקפא ימינא על שמאלא. ואמאי. לאחזאה עובדא לתתא, בגין דיתער עובדא לעילא.

כתיב (ויקרא כ"ה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו', שופר תרועה אמאי. אלא שופר, דמתבר שלשלאין, דמתבר שולטנותא מכל עבדין. ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשיט, ולא כפיה, לאחזאה חירו לכלא, דהא יומא גרים. ובכלא בעי לאחזאה עובדא, ועל דא שופר, ולא קרן, בגין לאחזאה מאן הוא אתר דאקרי שופר.

זבאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינון ידעין לאתדבקא במלכא קדישא, ולא תערא חילא דלעילא, ולא משכא קדשה דמאריהון עלייהו, בגין כך כתיב (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. (דברים ט) ואתם הדבקים בני' אלהיכם חיים כלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אתם וגו'. (ויקרא כב) פקודין דמארי עלמא, הא תנינן. דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אתם. אי נטורי קא בעינן, עבידא למה. תו, כל פקודי אורייתא אינון בתרין גוונים דאינון חד, זכור ושמור, זכור לזכורא, ושמור לנוקבא. וכלהו כללא חדא, אי שמור לנוקבא אמאי כתיב ושמרתם (את כל) מצותי.

אלא כלא בהאי קרא, ושמרתם: דא שמור. ועשיתם: דא זכור, דכלא רזא חדא. זכירה דא איהי עשייה,

- זה שמור. ועשיתם - זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשייה. שהרי מי שמזכיר הדבר

למטה, מתקין (עושים משם לאותו סוד שלמעלה, וכל מי שעושה דבר למטה) ונעשה אותו הסוד שלמעלה. מצוות התורה אלו הן שש מאות ושלש עשרה מצוות, שהן כולל של זכר ונקבה, והכל סוד אחד.

רעיא מהימנא

וְרֵא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. מצוה זו לקדש אותו בכל יום להעלות קדשתו ממטה למעלה, כמו שהוא קדוש למעלה, עד שעולה קדשתו לאבות ובנים. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל, מעלה ומטה. מעלה בשלש דרגות, למטה בשלש דרגות.

קדשה זו הרי בארנו בכמה מקומות, אבל כמו שיש קדשה למעלה על הכל, כך יש קדשה באמצע, קדשה למטה. והכל בסוד שלמטה (בשלשה), קדשה שלמעלה למעלה, בסוד אחד. קדשה באמצע ולמטה, שלש דרגות שהן אחת.

קדוש הוא צד עליון, שנמצא ראשית לכל הדרגות. ואף על גב שהוא צד טמיר ונקרא קדש, משם התפשטה התפשטות, שמאירה בשביל אחד דק ונסתר תוך האמצע. כיון שמאירה האמצעית, אז נרשמת ו' אחת שמאירה בתוך הקדש הזה, ונקראת קדוש. מהאור הזה מתפשטת התפשטות למטה, הסוף של כל הדרגות. כיון שמאירה בסוף, אז נרשמת באור ה' אחת, ונקראת קדשה, והרי בארנוה.

ומה שנקרא קדוש קדוש קדוש, שהרי קדש צריך לו, הסוד של ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו' ?

אלא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשים למטה כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב

דְּהָא מָאן דְּאֲדַבֵּר מִלָּה לְתַתָּא, אֲתַקִּין (עבירו מתפון להוהר וזא דלעילא, וכל מאן דעביר מלה לתתא) ואתעביד ההוא רזא דלעילא. פקודי אורייתא אלין אינון שית מאה ותליסר פקודין, דאינון כללא דדכר ונוקבא, וכלא רזא חדא. (דף צ"ג ע"א).

רעיא מהימנא

וְלֵא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. (ויקרא כב) פקודא דא, לקדשא ליה בכל יומא, לסלקא קדושתיה מתתא לעילא, כמה דאיהו קדישא לעילא, עד דסליק קדושתיה לאבקהו ובנין. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל, עילא ותתא. עילא בג' דרגין. לתתא בג' דרגין.

קדשה, הא אוקימנא בכמה דוכתי, אבל כמה דאית קדושה לעילא על פלא, הכי אית קדשה באמצעיתא, קדשה לתתא. וכלא ברזא דלתתא (ס"א בתלתא), קדשה דלעילא לעילא, ברזא חדא. קדשה באמצעיתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד.

קדוש, איהו סטר עלאה, דאשתכח ראשיתא לכל דרגין. ואף על גב דאיהו סטר טמירא, ואקרי קדש.

מתפון אתפשט פשיטו, דנהיר בחד שבילא דקיקא טמירא, גו אמצעיתא. כיון דאתנהיר גו אמצעיתא, כדיון אתרשים חד ו', דנהיר גו האי קדש, ואקרי קדוש. מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא, סופא דכל דרגין. כיון דאתנהיר בסופא, כדיון אתרשים בנהירו, חד ה', ואקרי קדשה, והא אוקימנא.

ומה דאקרי קדוש קדוש קדוש, דהא קדש מיבעי ליה, רזא דראשיתא (ס"א דאיהו ראשיתא) דכלא, הואיל ומתפון אשתכח, ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש, דהא תמן ו' לא אשתכח.

אלא רזא הכי הוא ודאי, וישראל מקדשי לתתא, כגוונא

ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו' ?

אלא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשים למטה כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב

דמלאכי עלאי לעילא, דכתיב בהו, (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר זה ואמר קדוש. וכיון דישראל קא מקדשי, סלקי מתפא לעילא וקרא עלאה, עד דאסתלק ו' רזא דשמים עלאין לעילא. פיון דאינון שמים אסתלקו לעילא, נהיר ההוא קדש בהו, וכדין אקרי לעילא קדוש. ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה, על פורסיא דאיהו שמים. ואינון שמים תייבין לדוכתייהו, ומתיישבו ביה בההוא נהירו, וכדין אקרי קדוש. לבתר נחית ההוא נהירו, עד דנטיל כלא חד צדיק עלאה, דרגא וקרא לקדשא כלא לתמא. פיון דאיהו נטיל כלא, פדין אקרי קדוש. ודא איהו רזא דכלא.

ומאן דשוי רעותיה בהאי, שפיר קא עביד. ומאן דשוי רעותיה, בתלת דרגין דאבהן בכללא חדא, לחדא לון גו קדושתא דא, אי לא יכיל לשוואה רעותיה תיר, שפיר קא עביד. וכלא לנחתא מגו קדושתא דלעילא לתמא, לקדשא כל חד גרמיה בהאי קדשה, וילנטרא ליה, למפרש פרישו דקדושתא על גביה. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא, ולבתר אני יי מקדשכם.

באן אתר יקדש בר נש גרמיה גו קדושתא דא, לאכללא גרמיה בה. פד מטי בר נש, לשמא קדישא יי צבאות. ורזא דא אני יי מקדשכם. דא אשפחנא ברזא דספרי קדמאי. ואנן לא עבדינן הכי, אלא לבתר יי צבאות בלחודוי. ולבתר פד מטי בר נש למלא כל הארץ כבודו, פדין יכלול גרמיה בההוא קדשה, לאתקדשא לתמא, גו ההוא כבוד דלתמא, ורזא דא ונקדש בכבודי. ולבתר יעביד אורח פרט, לאתקדשא כלא. פמה דאנן עבדין לעמתם דמלאכי עלאי, דאמרי ברוך כבוד יי ממקומו, דא כבוד עלאה. ולבתר ימלוך יי לעולם וכו'.

דא כבוד דלתמא.

בהם (ישעיהו) וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון דישראל מקדשים, הם מעלים ממטה למעלה את הכבוד העליון, עד שמתעלית ו' שהיא סוד של השמים העליונים למעלה. פיון שאותם השמים התעלו למעלה, מאיר בהם אותו הקדש, ואז נקרא למעלה קדוש. ואחר כך מאיר אותו אור עליון על הכפסא, שהוא שמים. ואותם שמים שבים למקומם, והתיישבו בו באותו האור, ואז נקרא קדוש. אחר כך יורד אותו האור, עד שנוטל הכל צדיק עליון אחד, הדרגה הנכבדה לקדש הכל למטה. פיון שהוא נוטל את הכל, אז נקרא קדוש, וזהו הסוד של הכל.

ומי ששם רצונו בזה, עושה יפה. ומי ששם רצונו בשלש הדרגות של האבות בכלל אחד, ליחד אותם בתוך הקדשה הזו, אם אינו יכול לשים רצונו יותר, הוא עושה יפה, והכל להוריד מתוך הקדשה שלמעלה למטה. שכל אחד יקדש את עצמו בקדשה הזו ולשמר אותה, לפרש את פרישת הקדשה עליו. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל - בראשונה, ואחר כך - אני ה' מקדשכם.

באיזה מקום יקדש אדם את עצמו בתוך הקדשה הזו להכליל את עצמו בה? כשמגיע אדם לשם הקדוש ה' צבאות, וסוד זה - אני ה' מקדשכם. זה מצאנו בסוד של ספרי הקדמונים, ואנו לא עושים כך, אלא אחר ה' צבאות לבדו. ואחר כך כשמגיע אדם למלא כל הארץ כבודו, אז יכלל את עצמו באותה קדשה,

להתקדש למטה בתוך אותו הכבוד שלמטה, וסוד זה - (שמות כט) ונקדש בכבודי. ואחר כך יעשה בדרך פרט, שיתקדש הכל. כמו שאנו עושים לעמתם של המלאכים העליונים, שאומרים (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו, זה כבוד עליון. ואחר כך, (תהילים קמו) ימלך ה' לעולם וכו', זה הכבוד שלמטה.

ובספרו של רב יבא סבא, קדוש קדוש קדוש וכו', דא קדוש קדוש קדוש וכו' - זוהי הקדשה שתתקדש תורה שבכתב בכלל אחד. ואחר כך לעמתם ברוף פבוד ה' - אלו נביאים. ואחר כך ימלוך ה' לעולם. סוד זה אנו צריכים בקדשה זו, שתמצא שם קדשה וברכה ומלכות שימצא הכל כאחד. קדשה, כמו שנאמר קדוש. ברכה, ברוף פבוד ה' ממקומו. מלכות, ימלוך ה' לעולם. ועל פן אנו צריכים להשלים את הכל, ועל פן יבון אדם וישים את רצונו בכל יום.

(ע"כ ריעא מוהימנא).

זהר

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי. רבי יצחק פתח, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'. שנינו, האור שהיה בראשונה היה מאיר מסוף העולם עד סוף העולם, כשהסתפל הקדוש ברוף הוא ברשעים שעתידים לעמד בעולם, גנו אותו לצדיקים לעולם הבא. זהו שכתוב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וכתוב (תהלים צ) אור זרע לצדיק.

בא ראה, ויקרא אלהים לאור יום ולחשף קרא לילה. הרי שנינו, יהי אור, אור שפבר היה. וכאן, אם תאמר אור שהוא יום בלבדו, חזר ואמר, ולחשף קרא לילה. אם תאמר פל אחד לבדו - חזר ואמר, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. שאין לילה בלי יום, ואין יום בלי לילה. ולא נקרא אחד אלא בזוג אחד, והקדוש ברוף הוא וכנסת ישראל נקרא אחד, וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, משום שפנסת ישראל עכשו בגלות, פביכול לא נקרא אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל למקומה להזדוג

ובספרא דרב ייסא סבא, קדוש קדוש קדוש וכו', דא איהי קדשה לאתקדשא תורה שבכתב בכלל אחד. ולבתר לעמתם ברוף פבוד יי', אלין נביאים. ולבתר ימלוך יי' לעולם. רזא דא, אגן צריכין בקדושמתא דא, לאשתפחא תמן קדשה וברכה ומלכות, לאשתפחא כלא כחדא. קדשה, פמה דאתמר קדוש. ברכה, ברוף פבוד יי' ממקומו. מלכות, ימלוך יי' לעולם. ועל דא כלא אגן צריכין לאשלקא, ועל דא יבויין בר נש, וישוי רעותיה בכל יומא. (ע"כ ריעא מוהימנא).

זהר:

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אלה מועדי יי' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי. (ויקרא כ"ג) רבי יצחק פתח, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'. תנינן, אור דהיה בקדמיתא, הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא, פד אסתפל קדשא ברוף הוא לחייבין דזמינן למיקם בעלמא, גניז ליה לצדיקייא לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וכתיב (תהלים צ) אור זרוע לצדיק.

תא חזי, ויקרא אלהים לאור יום ולחשף קרא לילה, תא תנינן, יהי אור, אור דכבר הוה. והכא, אי תימא אור דאיהו יום בלחודוי, הדר ואמר ולחשף קרא לילה. אי תימא כל חד בלחודוי, (דף צ"ג ע"ב) הדר ואמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. דלילה לית בלא יום, ולית יום בלא לילה, ולא אקרי אחד, אלא בזווגא חד, וקודשא ברוף הוא וכנסת ישראל אקרי אחד, ודא בלא דא לא אקרי אחד.

תא חזי, בגין דכנסת ישראל השתא בגלותא, פביכול לא אקרי אחד. ואימתי אקרי

אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל למקומה להזדוג

עם הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. (משום כך יהיה ערב ויהי בקר יום אחד) וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, מועדי ה' אשר תקראו אתם וגו'. לזמן את הכל למקום אחד ושימצא הכל בשלמות בסוד של אחד, ולהיות ישראל (בזוג אחד) למטה גוי אחד בארץ. נניח שהקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל שנקרא אחד - ישראל למטה שהם מזמנים כמו שלמעלה, במה יהיו נקראים אחד?

אלה בירושלים של מטה יקראו ישראל אחד. מנין לנו? שכתוב (שמואל ב-ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה הם נקראים אחד, ואינם לבדם. שהרי ומי כעמך ישראל גוי אחד מספיק לו, אבל לא נקראו אחד אלא בארץ, בזוג של הארץ הזו כמו שלמעלה. ומשום כך הכל קשור זה עם זה בזוג אחד. אשרי חלקם של ישראל. ששת ימים תעשה מלאכה נאמר, והרי פרשה.

אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים. רבי יצחק פתח, (תהלים כז) לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש. את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל הפסוק הזה כך נאמר, לך אמר לבי, דוד המלך אמר את זה בשביל כנסת ישראל כנגד המלך הקדוש. ומה אמר? לך אמר לבי, בשבילך אמר לבי לבני העולם, והזהיר אותם לבי, שהוא אחוז בו, שאת זה בשביל המלך העליון הוא אמר. בקשו פני, אלו עטרות המלך שהוא

אחד. בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא, וכנסת ישראל אהדרת לאתרהא, לאזדווגא ביה בקודשא בריך הוא, קדא הוא דכתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. (בגין כך ויהי ערב ויהי בקר יום אחד) ודא בלא דא לא אקרי אחד.

תא חזי, מועדי יי' אשר תקראו וגו'. לזמנא כלא לאתר חד, ולאשתפחא כלא בשלימו, ברזא דאחד. ולמהוי ישראל (בזוגא חדא) לתתא גוי אחד בארץ. תינח קדשא בריך הוא בכנסת ישראל דאקרי אחד, ישראל לתתא דאינון זמינין פגוונא דלעילא, במה יקרון אחד.

אלה בירושלים דלתתא, יקרון ישראל אחד. מנא לן. דכתיב, (שמואל ב ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה אקרון אחד, ולא אינון בלחודייהו. דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי ליה, אבל לא אקרון אחד, אלא בארץ, בזוגא דהאי ארץ פגוונא דלעילא. ובגין כך, בלא קשיר דא בדא בזוגא חדא, זכאה חולקיהון דישראל. ששת ימים תעשה מלאכה אתמר, והא אוקמוה.

אלה מועדי יי' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדים. (ויקרא כ"ג) רבי יצחק פתח, (תהלים כז) לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי' אבקש. האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר, אבל האי קרא הכי אתמר, לך אמר לבי, דוד מלפא אמר דא בגין כנסת ישראל, לקבל מלפא קדישא. ומאי אמר. לך אמר לבי, בגינך אמר לבי לבני עלמא, ואזהר לון לבי. דאיהו אחיד ביה, דדא בגין מלפא עלאה אמר. בקשו פני, אליו עטרי מלפא, דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה. אינון שמייה, ואיהו ושמייה, מלך

חדא הוא. בגין כך אמר

דוד את פניך יי' אבקש, כמה דאת אמר, (תהלים קה) דרשו יי' ועזו בקשו פניו תמיד.

תא חזי, יאות הוא דוד מלפא למימר שירתא בגין פנסת ישראל, יתיר מפל בני עלמא, ולמימר מלי דכנסת ישראל למלפא, בגין דאיהו אחיד בה.

דבר אחר לך אמר לפי בקשו פני. בגינה אמר לפי לבני עלמא, בקשו פני (ס"א את פניך יי' אבקש) אליו זמניא וחגיגיא דכלהו זמין להון לאתר דאקרי קדש, בגין לעטרא לון, כל חד וחד ביומיה, כל חד וחד בזמניה, וישאבון פלהו מההוא עמיקא דעמיקתא, דנחלין ומבועין נפקין מניה, בגין פך פתיב מקראי קדש, זמינין אינון לההוא אתר דאקרי קדש, לאתעטרא ביה, ולאשתאבא ביה, בגין דיתקדשון פלהון פחדא, וישתכח בהו חדוותא.

רבי אבא אמר, מקראי קדש: זמינין דקדש. וכד מהאי זמינין, זמינין מן נחלא דנגיד ונפיק. למלפא דזמין בני נשא לסעודתיה, אעטר קמייהו מפל זיני מיכלא דעלמא, אפתח להו גרבי חמרא, שפיר בריחא, שפיר למשתייא. דהכי אתחזי, מאן דזמין למיכלא ולמשתייא זמין. פך מקראי קדש, פיון דאינון זמינין לסעודתא דמלפא, זמינין אינון לחמרא טוב ושפיר דמוטרא. (כמה דאת אמר (שיר השירים א) כי טובים הדיך מיו) ועל דא מקראי קדש פתיב.

אשר תקראו אתם במועדם, פתיב (שמות כב) ואנשי קדש תהיון לי, ישראל לתתא אקרוין אנשי קדש. פיון דזמינין אינון מקדש דלעילא אתון אנשי קדש לתתא זמינא להו,

למטה הזמינו אותם, אז התקינו סעודה ושמחו, שהרי לכם

אחוזו בהן, והם בו. הם שמו, והוא ושמו דבר אחד הוא. משום כך אמר דוד, את פניך ה' אבקש, כמו שנאמר (שם קה) דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד.

בא ראה, ראוי הוא דוד המלך לומר שירה בשביל פנסת ישראל יותר מפל בני העולם, ולומר דברים של פנסת ישראל למלך, משום שהוא אחוז בה.

דבר אחר לך אמר לפי בקשו פני - בשבילך אמר לפי לבני העולם בקשו פני, (את פניך ה' אבקש) אלו זמנים וחגים שפלם הזמין להם למקום שנקרא קדש, כדי לעטר אותם כל אחד ואחד ביומו, כל אחד ואחד בזמנו, וישאבו כלם מאותו עמק העמקים שהנחלים והמעיינות יוצאים משם. משום כך פתיב מקראי קדש, זמנים הם לאותו מקום שנקרא קדש, להתעטר בו ולהשאב בו, כדי שיתקדשו כלם כאחד, ותמצא בהם שמחה.

רבי אבא אמר, מקראי קדש - זמנים של קדש. וכשמזה הם מזמנים, הם מזמנים מן הנחל ששופע ויוצא. למלך שהזמין בני אדם לסעודתו, עטר לפניהם בכל מיני מאכלים שבעולם, פתח להם חבית יין, יפה בריח ויפה למשתה. שפך ראוי, מי שמזמין - למאכל ולמשתה הוא מזמין. פך מקראי קדש - פיון שהם מזמנים לסעודת המלך, מזמנים הם ליון טוב ויפה שמשמר. (כמו שנאמר (שיר השירים א) כי טובים הדיך מיו)

ועל פן פתוב מקראי קדש. אשר תקראו אתם במועדם, פתיב (שמות כב) ואנשי קדש תהיון לי. ישראל למטה נקראים אנשי קדש. פיון שהם מזמנים מקדש שלמעלה, אתם אנשי קדש משום שאתם נקראים

אנשי קדש, ויהיו כלם מזמנים בכל הצדדים של קדש למעלה ולמטה.

דבר אחר אלה מועדי ה', מה זה מועדי ה'? רבי שמעון אמר, הם מה', שבו נקשרו ממטה למעלה וממעלה למטה. כלם קשורים בו, וכלם מתעטרים (ומזמנים) (ומתאחדים) להקשר קשר אחד בקשר של המלך. מה הטעם? כמו שמלך יורש את האב והאם, ואחיו באותו קדש ומתעטר בהם. (בשביל) כף כל אותם שאחוזים במלך צריכים להזדמן לאותו מקום עליון שנקרא קדש, כדי שכלם יתאחדו כאחד (למלך). ועל כן נקרא מועדי ה', ואחר כף מקראי קדש, שהרי בהם מתעטר במלך.

אשר תקראו אותם במועדם, שני חלקים יש לישראל בהם. אם מצד המלך - יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב (דברים ו) ואתם הדבקים ביה' אלהיכם וגו', (שם לב) כי חלק ה' עמו. ואם מצד העליון של קדש - יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה'. ועל כן ראוי לכם לזמן אותם ולתקן לכהנים שמחה וסעודה ולשמח בהם.

וכי שמומן לאחר (לאורח), צריך להראות לו שמחה ופנים מאירות לעטר (לשמח) את אורחו של אותו האורח. למלך שהזמין אורח יקר, אמר לבני היכלו: כל שאר הימים הייתם כל אחד בביתו, זה עושה עבודתו, וזה הולך עם סחורתו, וזה הולך בשדהו. פרט לאותו יום שלי, שכלם מתעוררים (מזמנים) לשמחתי. עכשו הזמנתי אורח עליון ויקר,

בדין אתקינו סעודתא, וחדו, דהא לכו אתחזי, בגין דאתון אתקרוין אנשי קדש, ויהוין בלהו (דף צ"ג ע"א) זמינין בכל סטריין דקדש לעילא ותתא.

דבר אחר (ויקרא כ"ג) אלה מועדי יי'. מהו מועדי יי'. רבי שמעון אמר, מיי' אינון. דביה אתקשרו מתתא לעילא, ומעילא לתתא, בלהו ביה מתקשרין, ומתעטרין (כ"א ומתעטרין) (כ"א ומתאחדו) בלהו, לאתקשרא קשרא חד בקשרא דמלפא. מאי טעמא. כמה דמלפא ירית לאפא ולאימא, ואחיד בההוא קדש, ואתעטר בהו. (בגין) כף כל אינון דאחידין ביה במלפא, בעיין לאזדמנא בההוא אתר עלאה דאקרי קדש, בגין דיתאחדו בלהו כחדא (למלפא). ועל דא מועדי יי' אקרי, ולבתר מקראי קדש, דהא בהו אתעטר במלפא.

אשר תקראו אותם במועדם, תרין חולקין אית לישראל בהו אי מסטרא דמלפא, חולקא עלאה אית לישראל ביה, דכתוב (דברים ו) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו', (דברים לב) כי חלק יי' עמו. ואי מסטרא עלאה דקדש, חולקא עלאה אית לישראל ביה, דכתוב ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל ליי'. ועל דא לכו אתחזי לזמנא להו, ולתקנא קמיהו חדוותא וסעודתא ולמחדי בהו.

ומאן דזמין לאתרא (כ"א לאתרא), בעי לאחזאה ליה חידו, ואנפין נהירין לעטרא (כ"א לנפרא) אורחיה דההוא אושפיזא. למלפא דזמין אושפיזא ויקרא, אמר לבני היכליה, כל שאר יומין הויתון כל חד וחד בביתיה, דא עביד עבידתיה, ודא אזיל בסחורתיה, ודא אזיל בחקליה. בר ההוא יומא דילי, דכלכוון מתערין (כ"א מתעטרין) בחדוותא דילי, השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקרא,

איני רוצה שתשתדלו בעבודה,
ולא בסחורה, ולא במדבריות,
אלא כלם הזדמנו, כמו שאותו
יום שלי, והתקינו עצמכם לקבל
את אותו אורח בפנים מאירות,
בשמחה ובתשפחת. התקינו לו
סעודה נכבדה כדי שיהיה מזדמן
אלי בכל הצדדים.

כך אמר הקדוש ברוך הוא
לישראל: בני, כל שאר הימים
אתם משתדלים בעבודה
ובסחורה, פרט לאותו יום שלי.
עכשו אורח עליון ונקר הזמנתי,
אתם קבלו אותו בפנים מאירות,
הזמינו אותו, תקנו לו סעודות
עליונות, שלחנות ערוכים, כמו
שאותו היום שלי. משום כך,
תקראו אתם במועדם.

בא ראה, בשעה שישראל למטה
שמחים במועדים הללו
ומשפחים שבח לקדוש ברוך
הוא, עורכים שלחנות, מתקנים
עצמם בכלי נכבדים, המלאכים
העליונים אומרים: מה טיבם של
ישראל בכך? אומר הקדוש ברוך
הוא, אורח עליון יש להם ביום
הזה. אומרים: ולא שלך הוא,
מאותו מקום שנקרא קדש?
אומר להם: וכי ישראל אינם
קדש, ונקראים קדש? ! להם ראוי
להזמין את האורח שלי, אחד
מהצד שלי, שהרי הם דבקים בי,
ואחד מצד של קדש, שכתוב
(ירמיה ב) קדש ישראל לה'. הואיל
וישראל נקראים קדש, ודאי
שהוא אורח שלהם, משום
שהזמנת האורח הזה היא מקדש,
שכתוב מקראי קדש. פתחו כלם
ואמרו: (תהלים קמד) אשרי העם
שפכה לו.

שלישה הם מזמנים מקדש, ולא
יותר: חג המצות, וחג השבועות,
וחג הסוכות. אמר לו רבי אבא,
- שהוא ודאי נקרא קדש, שכתוב

לא בעינא דתשתדלון בעבידתא, ולא
בסחורתא, ולא במדברי, אלא כלכו אזדמנו,
בגוונא דההוא יומא דילי, ואתקינו גרמייכו
לקבלא לההוא אושפיזא, באנפין נהירין,
בחדוותא בתושבחתא. אתקינו ליה סעודתא
יקירא, בגין דיהא זמיני דילי בכל סטרין.

כך אמר קדשא בריך הוא לישראל, בני, כל
שאר יומין אתון משתדלי בעבידתא
בסחורתא, בר ההוא יומא דילי. השתא
אושפיזא עלאה ונקירא זמינית, אתון קבילו
ליה, באנפין נהירין, זמינו ליה, אתקינו ליה
סעודתי עלאי, פתורי מסדרן, בגוונא דההוא
יומא דילי. בגין כך תקראו אותם במועדם.

תא חזי, בשעתא דישראל לתתא חדאן בהני
מועדיא, ומשפחין שבחא לקודשא בריך
הוא, מסדרין פתורי, מתקני גרמייהו במאני
יקר, מלאכי עלאי אמרין, מה טיבן דישראל
בכך. קדשא בריך הוא אמר, אושפיזא עלאה
אית לון יומא דא. אמרי ולא דילך הוא,
מההוא אתר דאקרי קדש. אמר לון וכי ישראל
לאו קדש נינהו, ואקרון קדש, לון אתחזי
לזמנא אושפיזא דילי, חד מסטרא דילי, דהא
אינון דבקים בי. וחד מסטרא דקדש, דכתיב
(ירמיה ב) קדש ישראל לי, הואיל וישראל אקרון
קדש, אושפיזא דלהון הוא ודאי, בגין דזמינו
דהאי אושפיזא מקדש הוא, דכתיב מקראי
קדש. פתחו כלהו ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם
שפכה לו.

תלחא אינון זמינין מקדש, ולא יותר. חג
המצות. וחג השבועות. וחג הסוכות.

אמר ליה רבי אבא, וכי שבת לאו מקדש הוא
זמין. אמר ליה לאו, בתרי סטרין, חד, דהוא
וכי שבת אינה מקדש מזמנת? אמר לו, לא, בשני צדדים, אחד

(שמות לא) ושמרתם את השבת פי קדש היא לכם. ואחד - ששבת אינה זמינה, שהרי ירשתו היא ודאי. ירשה של קדש הוא יורש ואינו מזמן, ועל כן כלם מזמנים בקדש, ומתקשרים בשבת ומתעטרים בו. בו. בזה היום השביעי מתעטר בו, ועל כן שבת אינה מזמנת.

לבן שונכנס לבית אביו ואמו ואכל ושתה בשעה שהוא רוצה. למלך שהיה לו בן יחיד, חביב נפשו, נתן לו שושבין לשמר אותו ולהתחבר עמו. אמר המלך, נאה הוא להזמין את השושבינים הללו של בני ולהראות את הכבוד והחביבות שלי עמם. הזמין את השושבינים הללו. הבן לא ראוי לזמן, אלא להכנס ולאכל ולשתות בבית אביו בשעה שהוא רוצה. זהו שכתוב (שם טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש. נאדר בקדש ודאי, כבן שהתתקן (שהתחזק) באביו נאדר בקדש, ולא מזמן מהקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה. ששת ימים מה מעשיהם? אמר רבי יוסי, כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא כתוב בששת, והרי פרשוה, וכל יום ויום עושה מעשהו, ונקראים ימי מלאכה.

אמר רבי יצחק, אם כן, למה נקראו ששת ימי חל? למה חל? אמר רבי יוסי, עכשו מתנהג העולם על ידי השלוחים שלחם, משום כן נקראים ימי חל.

רבי חייא אמר, משום שמתר לעשות בהם עבודה, ומשום כן לא נקראים קדש, ומי שלא נקראים קדש, נקראים חל, ועל כן התקינו החברים בהבדלה, בין קדש לחל. מה ההבדלה כאן?

ודאי קדש אקרי, דכתיב, (שמות לא) ושמרתם את השבת פי קדש היא לכם. וחד, דשבת לאו זמין הוא, דהא ירותא דיליה הוא ודאי. ירותא דקדש הוא ירית, ולא זמיני. ועל דא כלהוין זמינין בקדש, ומתקשרין בשבת, ומתעטרין ביה. בהאי, יומא שביעאה אתעטר ביה, ועל דא שבת לאו זמין הוא.

לברא דעאל לביתא דאבוי ואמיה, ואכל ושתי, בשעתא דהוא בעי. למלכא דהוה ליה ברא יחידאי, חביבא דנפשיה, יהב ליה שושבינא לנטרא ליה, ולא תחברא בהו. אמר מלכא, יאות הוא לזמנא לאלין שושבינין דברי, ולא חזאה יקרא וחביבותא דילי בהו, זמין לון להני שושבינין. ברא לא אתחזי לזמנא, אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי, בשעתא דאיהו בעי. הדא הוא דכתיב, (שמות טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש, (דף צ"ד ע"ב) נאדר בקדש ודאי, כבר דאתתקן (ס"א דאתתקן) באבוי, נאדר בקדש, ולא זמין מקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מאי עבידתיהו. אמר רבי יוסי, כתיב פי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת. והא אוקמוה, וכל יומא ויומא עביד עבידתיה, ואקרוין יומי מלאכה. אמר רבי יצחק אי הכי אמאי אקרוין ששת ימי חול, אמאי חול. אמר רבי יוסי, השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחיהו, בגין כן יומי חול אקרוין.

רבי חייא אמר, בגין דשרי למעבד בהוין עבידתא, ובגין דא לא אקרוין קדש. ומאן דלאו אקרוין קדש, חול אקרוין. ועל דא אתקיננו חבריאי בהבדלה, בין קדש לחול. מאי הבדלה

הָכָא. אֵלָא קִדְשׁ מְלָה בְגֵרְמִיהּ הוּא, וְשִׂאֲרָא מַנְיָה אֲתֵינָן. וְעַל דָּא אֵלִין לְעוֹבְדָא, וְאֵלִין לְנִטְרָא. וְאִימְתִי אֲשֶׁתְכֹחַ נְטִירוֹ בְּהוּ. בְּדִ זְמִינִין מִקְדָּשׁ.

אֵלָא קִדְשׁ הוּא דְכָר בְּעִצְמוֹ, וּמִתְחִילוֹת מִמְנוּ הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל כֵּן אֵלוֹ לְמַעֲשֵׂה, וְאֵלוֹ לְשֹׁמֵר. וּמִתִּי נִמְצְאוֹת בְּהֵם שְׁמִירָה? כְּשִׁמְזֻמְנִים מִקְדָּשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַשְּׂמֵחָה וְהַשְּׁמִירָה שֶׁל יוֹם הַשְּׂבֵת הֵם עַל הַכֹּל, וּמִשׁוּם שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר בְּאַבָּא וּבִאֲמָא, וְנוֹסֶפֶת קִדְשָׁה עַל קִדְשָׁתוֹ, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשֹׁאֵר הַיָּמִים, שֶׁהָרִי הוּא קִדְשׁ וּמִתְעַטֵּר בְּקִדְשׁ, וּמוֹסִיף קִדְשָׁה עַל קִדְשָׁתוֹ, מִשׁוּם כִּף הַיּוֹם הַזֶּה הוּא שְׂמֵחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחֻתּוֹנִים, כֹּלָם שְׂמֵחִים בּוֹ, מִמְּלֵא בְּרֻכּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כֹּלָם נִתְקְנוּ (נוֹנִי) מִמְנוּ. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת עֲלִיּוֹנִים וְתְחֻתּוֹנִים. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת הַרְשָׁעִים בְּגִיהֶנָם.

לְמַלְךָ שֶׁעָשָׂה הַלּוּלָא לְבָנוּ הַיְחִידִי, עֵטֶר אוֹתוֹ בְּעֵטְרָה עֲלִיּוֹנָה, מִנֵּה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ עַל הַכֹּל. בַּיּוֹם הַזֶּה שְׂמֵחַת הַכֹּל. שׁוֹטֵר אֶחָד שֶׁהִיָּה מִפְּקֹד עַל דִּינָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם, הָיָו בִּידוֹ גְּבָרִים שְׂצָרִיכִים הַרִיגָה, וּגְבָרִים שֶׁהָיוּ צָרִיכִים לְהַלְקָאָה. בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁל שְׂמֵחַת הַמֶּלֶךְ עוֹזֵב אֶת דִּינָיו, וְשׁוֹמֵר אֶת שְׂמֵחַת הַמֶּלֶךְ.

כִּי אוֹתוֹ הַיּוֹם, הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, שְׂמֵחַת הָאָב וְהָאֵם עֲלָיו, שְׂמֵחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחֻתּוֹנִים. בְּשְׂמֵחַת הַמֶּלֶךְ כֹּלָם שְׂמֵחִים, וְלֹא יִצְטָעֵרוּ בּוֹ. עַל זֶה כְּתוּב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לַשְּׂבֵת עֲנָג. מֵה זֶה עֲנָג? עֲנָג לֹא נִמְצָא אֵלָא בְּמִקּוֹם שְׁשׂוּרָה הַקִּדְשׁ הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה'. שֶׁהָרִי עֲנָג הוּא עַל ה'. וְהַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ, מִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ עֵטְרָה שֶׁל עֲנָג. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב וְקִרְאתָ לַשְּׂבֵת עֲנָג, מֵה שְׂאִין נִמְצָא כֵּן בְּשֹׁאֵר הַיָּמִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַדְּוּוֹתָא וּנְטִירוֹתָא דְיוֹמָא דְשְׂבֵתָא עַל כֹּלָא הוּא, וּבְגִין דְהָאִי יוֹמָא אֲתַעֲטֵר בְּאַבָּא וְאִימָא, וְאֲתוּסֵף קִדְשָׁה עַל קִדְוִשְׁתִּיהּ, מֵה דְלֹא אֲשֶׁתְכֹחַ הָכִי בְּשֹׁאֵר יוֹמֵי דְהָא הוּא קִדְשׁ, וְאֲתַעֲטֵר בְּקִדְשׁ, וְאוּסִיף קִדְוִשָׁה עַל קִדְוִשְׁתִּיהּ. בְּגִין כִּי הָאִי יוֹמָא הַדְּוּוֹתָא דְעֲלָאִי וְתַתְּאִי, כֹּלָא חֲדָאן בִּיהּ. מְלִי בְּרַכָּאן בְּכֹלְהוּ עֲלִמִין. כֹּלְהוּ מַנְיָה אֲתִקְנוּ (נ"א אֲתִקְנוּ), בְּהָאִי יוֹמָא נִיחָא דְעֲלָאִי וְתַתְּאִי. בְּהָאִי יוֹמָא נִיחָא דְחִיבִיא דְגִיְהֶנָם.

לְמַלְכָא דְעַבְד הַלּוּלָא לְבָרִיהּ יְחִידָאִי, אֲעֵטֵר לִיהּ בְּעֵטְרָא עֲלָאָה, מְנִי לִיהּ מְלִפָּא עַל כֹּלָא. בְּהָאִי יוֹמָא הַדְּוּוֹתָא לְכֹלָא. חַד סְנִטְרָא דְאֲתַפְקֵד עַל דִּינָא דְבְּנֵי נְשָׂא, הוּוּ בִידִיהּ גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין קְטוּלָא, גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין לְאֲלַקָּאָה. בְּגִין יְקָרָא דְהָאִי יוֹמָא דְחַדְוּוֹתָא דְמַלְפָּא, שְׂבִיק דִּינּוּי, וְנִטֵּר לְחַדְוּוֹתָא דְמַלְפָּא. כִּי הֵהוּא יוֹמָא, הַלּוּלָא דְמַלְפָּא בְּמִטְרוֹנִיתָא, חַדְוּוֹתָא דְאַבָּא וְאִימָא עֲלִיהּ, חַדְוּוֹתָא דְעֲלָאִין וְתַתְּאִין. בְּחַדְוּוֹתָא דְמַלְפָּא, כֹּלְהוּ חֲדָאן, וְלֹא יִצְטָעֵרוּן בִּיהּ. עַל דָּא כְּתוּב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לַשְּׂבֵת עֲנָג. מָאִי עֲנָג לֹא אֲשֶׁתְכֹחַ אֵלָא לְעִילָא בְּאַתֵּר דְקִדְשׁ עֲלָאָה שְׂאִרֵי. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל יִי'. דְהָאִי עֲנָג עַל יִי' הוּא. וְהָאִי יוֹמָא דְהוּא הַלּוּלָא דְמַלְפָּא, אֲתַעֲטֵר בְּהֵהוּא עֵטְרָא דְעֲנָג הַדָּא הוּא דְכְּתוּב וְקִרְאתָ לַשְּׂבֵת עֲנָג. מֵה דְלֹא אֲשֶׁתְכֹחַ הָכִי בְּשֹׁאֵר יוֹמִין.

ביום הזה שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערף שלחנות בשביל כבוד המלך, כמו שבארנו, וכשמזדמן בו חג או זמן, לא יסדר אדם שני שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד לאורח, משום שכתוב (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ההנאה היא בשלחן המלך לאותו האורח שבא אליו. ועל פן צריך אדם לערף שלחן שלם למלך, והוא נתן ממנו לאורח.

אמר רבי אלעזר, הסעודה השלישית של שבת, כשנקרה בה אורח, האם עוזבים אותה או לא עוזבים אותה? אם לא עוזבים אותה, נמצא האורח דחוי משלחן המלך. ואם עוזבים אותה, נמצא פגם בשלחן המלך. אמר לו רבי שמעון אביו, למלך שנקרה לו אורח, ולקח מאכל מלפניו והעלהו לאורח. נמצא, אף על גב שהמלך לא אכל עמו - ממאכל המלך הוא אוכל, והמלך נתן לו לאכל. וכל זה משום שהוא אורח המלך. וכבית רב המנונא סבא לא חוששים לאורח בפעוה זו, ואחר כך עורכים שלחן לאורח.

ביום הזה אסור דבור, וזהו שכתוב (ישעיה נח) ממצא חפצך ודבר דבר. ושנינו, חפצך כתוב, משום שביום זה נקשרת בו כל האמונה. אמר לו רבי אלעזר, ואיך אנו עושים שלא לערף (לסלק) סעודת המלך לאורח, שהרי ארבעה עשר שחל להיות בשבת, עולה סעודת המלך לפסח, אף על גב שאינו האורח שלו.

אמר לו, כך אני אומר, שאם הוא האורח שלו - (כל אותו יום) יכול להעלות אותו, ואם לא - אינו

בהאי יומא, תלת סעודתאן בעיין בני מלפא, לזמנא, ולסדרא פתורי. בגין יקרא דמלפא, כמה דאוקימנא. וכד אזדמן ביה חגא, או זמנא, לא יסדר בר נש תרי פתורי בכל סעודתא, חד לשבת, וחד לאושפיזא, בגין דכתיב, (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ספוקא הוא בפתורא דמלפא, לההוא אושפיזא דאתיא ליה. ועל דא בעי בר נש לסדורי פתורא שלימא למלפא, והוא יהיב מיניה לאושפיזא.

אמר רבי אלעזר, סעודתא תליתאה דשבת, כד אערע ביה אושפיזא, שבקין ליה או לא שבקין ליה, אי לא שבקין ליה, אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלפא, אי שבקין ליה, אשתכח פגימו בסעודתא דמלפא.

אמר ליה רבי שמעון אבוי, למלפא דאיערע ביה אושפיזא, ונטיל מיכלא מקמיה, וסלקא לאושפיזיה, אשתכח אף על גב דמלפא לא אכל עמיה, ממיכלא דמלפא קא אכיל, ומלפא יהיב ליה למיכל. וכך דא, בגין דהוא אושפיזיה דמלפא. ובבי רב המנונא סבא, לא חיישי לאושפיזא בשעתא דא, ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא.

בהאי יומא מלווא אסיר, הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח) ממצוא חפצך ודבר דבר, ותנן חפצך פתיב, בגין דהאי יומא כל מהימנותא אתקשר ביה.

אמר ליה רבי אלעזר, והיך עבידנא דלא לסדרא (פ"א לסלקא) סעודתא דמלפא לאושפיזא, דהא ארביסר דחל להיות בשבת, סלקא סעודתא דמלפא לפסחא, אף על גב דלאו איהו אושפיזיה.

אמר ליה הכי אמנא דאי הוא אושפיזיה, (כל שהוא יומא) יכלא לסלקא ליה,

מַעֲלָה אוֹתוֹ. וְאִם נֹאמַר שִׁי"ד שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, נִדְחִית סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִלִּפְנֵי סְעוּדַת הַפֶּסַח - שׁוֹנֵה הַפֶּסַח, שְׁסְעוּדַת שַׁבַּת נִדְחִית מִכַּמָּה גְּנוּיִם: אֶחָד בְּשִׁבְלֵי מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, שְׁצָרִיף שְׁאָדָם יִהְיֶה תָּאֵב. וְאֶחָד מִשׁוּם פֶּסַח. וְהָרִי לֶחֶם אֵינוֹ נִמְצָא מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּמַעֲלָה, שְׁעָרִיכַת הַשְּׁלֶחָן בְּלֵי לֶחֶם אֵינָה עָרִיכָה.

וְאִם תֹּאמַר בֵּינָן - בֵּינָן מִתָּר, מִשׁוּם שֶׁהֵלֵב תָּאֵב (שְׁגוּרָה ס"א שְׁגוּרָה). אֲבָל מִימֵי הַשְּׁתַדְלָתִי שְׁלֹא בְטַלְתִּי סְעוּדַת שַׁבָּת, אֶפְלוּ אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּמְצָא בּוֹ. בַּיּוֹם הַזֶּה שָׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים מִתְּבַרֵךְ, וּמִתְּבַרְכִּים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא הַקְּשׁוּר שֶׁל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּף הִזָּה עוֹשֶׂה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּזִמְנָן שְׁעָלְתָה סְעוּדַת שַׁבָּת, עוֹרֵף שְׁלַחְנָנוּ וּמִשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה, וְהִזָּה אוֹמֵר: הָרִי סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ שְׁיָבֵא לְאָכֹל אֲצִלִּי. מִשׁוּם כִּף נִמְצְאָת שַׁבַּת עֲדִיפָה בְּכָל מְכַל הַזְּמַנִּים וְהַחֲגִים, וְנִקְרָאת קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַמוֹעֲדִים קוֹרְאִים בָּהֶם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. אֲבָל יוֹצְאִים רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם כְּפוּר שְׁלֹא נִמְצְאָת בָּהֶם שְׁמִחָה, שֶׁהָרִי הֵם דִּין הֵם, אֲבָל אֱלוֹהֵי הַשְּׁלֵשָׁה מְזַמְּנִים מִהַקְּדוּשָׁה לְשִׂמְחַת הַכֹּל, לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּהֶם בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (דְּבָרִים יב) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם, וְכַתוּב (שִׁם כו) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ. בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה נִשְׁכַּח כָּל הַצָּעֵר וְכָל הַרְגוֹז וְכָל הַדַּחֲק מִכָּל הָעוֹלָם, מִשׁוּם שֶׁהוּא יוֹם הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ, שֶׁנִּשְׁמַח מִתּוֹסְפוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הֵבֵא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה,

וְאִי לָאוּ לֹא סִלְקָא לִיה. וְאִי נִימָא דִּי"ד דְּחַל (דף צ"ה ע"א) לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, אֲתַדְחִיָּא סְעוּדַתָּא דְּמִלְכָּא מִקְמֵי סְעוּדַתָּא דְּפֶסַח. שְׁאֵינִי פֶסַח, דְּסְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּת אֲתַדְחִיָּא בְּכַמָּה גְּוּוּנִין. חַד, בְּגִין מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, דְּבַעֲי בַר נָשׁ דִּישְׁתַּכַּח תְּאִיבָא. וְחַד, בְּגִין פֶּסַח וְהָא נְהָמָא לֹא אֲשַׁתַּכַּח מוֹ' שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָה, דְּסְדוּרָא דְּפַתּוּרָא בְּלֹא נְהָמָא, לָאוּ הוּא סְדוּרָא.

וְאִי תִימָא בְּחַמְרָא, חַמְרָא שְׁאֵרִי, בְּגִין דְּתִיב (ס"א דְּנִירִי ס"א דְּנִירִי) לְבָא. אֲבָל מִיּוֹמֵי אֲשַׁתְּדַלְנָא דְּלֹא בְטִילְנָא סְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּת, אֶפְילוּ אֵינוֹן יוֹמֵי, דְּאֲשַׁתַּכַּח בִּיה. בְּהָאֵי יוֹמָא חָקֵל דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין אֲתַבְּרֵךְ, וּמִתְּבַרְכֵן עֲלֵאִין וְתַתָּאִין, וְהָאֵי יוֹמָא קְשׁוּרָא הוּא דְּאוּרִייתָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, הָכִי הוּא עֲבִיד רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּזִמְנָא דְּאֲסִתְּלַק סְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּתָא, מְסִדֵּר פַּתּוּרִיהּ וְאֲשַׁתְּדֵל בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה, וְהוּא אָמַר הָא סְעוּדַתָּא דְּמִלְכָּא דִּייתִי לְמִיכַל גְּבָאֵי. בְּגִינֵי כִף, שַׁבָּת, אֲשַׁתַּכַּח בְּכֹלָא עֲדִיף מִכָּל זְמַנִּין וְחֲגִין, וְאֲקָרִי קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּלֵהוּ מוֹעֲדִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ קְרִינָן בְּהוּ. אֲבָל נִפְקֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹמָא דְּכַפּוּרָא דְּלֹא אֲשַׁתַּכַּח בְּהוּ חִדּוּתָא, דְּהָא אֵינוֹן דִּינָא הוּוּ, אֲבָל אֲלִין תְּלַתָּא, זְמִינִין מְקֹדֶשׁ, לְחִדּוּתָא לְכֹלָא, לְאֲשַׁתַּעֲשֵׂא בְּהוּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים יב) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֵיכֶם, וְכַתִּיב (דְּבָרִים כו) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֵיךָ. בְּהָאֵי יוֹמָא דְּשַׁבָּתָא, אֲתַנְשִׂי כָל צָעֵרָא וְכָל רוּגְזָא וְכָל דוּחָקָא מִכָּל עֲלָמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּהִילּוּלָא דְּמִלְכָּא, דְּנִשְׁמַחְתִּין אֲתוֹסְפֵן, כְּגוּוּנָא דְּעֲלָמָא דְּאֲתִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) זְכוֹר

כְּתוּב (שמות כ) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבֵּת לְקַדְּשׁוֹ, וְשַׁנְיָנוּ, וְזָכְרָהוּ עַל הַיּוֹם. לָמָּה עַל הַיּוֹם? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁיֵינן הוּא שְׁמַחַת הַתּוֹרָה, וְיִינָה שֶׁל תּוֹרָה הוּא שְׁמַחַת הַכֹּל. וְהַיּוֹם הַזֶּה מַעֲטָר אֶת הַמֶּלֶךְ בְּעֶטְרוֹתָיו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר א) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלָמָה בְּעֶטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוֹ. וְשַׁנְיָנוּ, בְּכָל צְרִיף לְהִרְאוֹת אָדָם מַעֲשֵׂה. שְׁלֹא נִמְצְאוּת קִדְּשָׁה אֵלָּא בְּיַיִן, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (שיר א) כִּי טוֹבִים דְּדִידִי מִיַּיִן, מִיַּיִן הֵם טוֹבִים, נִזְכְּרָה דְּדִידִי מִיַּיִן. וְעַל פֶּן קִדְּשָׁה שֶׁל שַׁבַּת בְּיַיִן, וְהָרִי פְּרֻשָׁה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

וּבְחֻדְשׁ הִרְאוּ שׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לְחֻדְשׁ וָגו'. רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח, (שם ה) אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עַר קוֹל דְּדוּדִי דוּפֵק וָגו'. אִמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲנִי יִשְׁנָה - בְּגִלּוֹת מְצָרִים, שְׁהָיוּ כְּנִי בְּשִׁעְבוּד שֶׁל קֶשֶׁי. וְלִבִּי עַר - לְשֹׁמֵר אוֹתָם שְׁלֹא יִכְלּוּ בְּגִלּוֹת. קוֹל דְּדוּדִי דוּפֵק - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁאָמַר (שמות א) וְאָזְכֹר אֶת בְּרִיתִי.

פְּתַחֵי לִי פְּתַח כְּפִתְחוֹ שֶׁל מַחֲטָ, וְאֲנִי אֶפְתַּח לְכֶם שְׁעָרִים עֲלִיוֹנִים. פְּתַחֵי לִי אַחֲתִי, שְׁהָרִי הַפְּתַח לְהַכְנִיס אוֹתִי הוּא בָּךְ, שְׁלֹא יִכְנָסוּ אֲצִלֵּי בְּנֵי אֵלָּא בָּךְ, אֵת הוּא הַפְּתַח לְהַכְנִיס אוֹתִי (בָּךְ). אִם אֵת לֹא תִפְתַּחֵי פְּתַחֵךְ, הָרִי אֲנִי סָגוּר, שְׁלֹא יִמְצְאוּ אוֹתִי. מִשּׁוּם כֶּף פְּתַחֵי לִי. פְּתַחֵי לִי וְדַאי. וְעַל פֶּן אָמַר דּוֹד, כְּשֶׁרָצָה לְהַכְנִיס לְמֶלֶךְ, אָמַר (תהלים קיח) פְּתַחֵנוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָק אָבָא בְּכֶם אוֹדָה יְהוָה. זֶה הַשְּׁעָר לַה', זֶהוּ וְדַאי הַפְּתַח לְהַכְנִיס לְמֶלֶךְ. זֶה הַשְּׁעָר לַה', לְמַצָּא אוֹתוֹ וּלְהַדְבִּק בּוֹ, וְעַל פֶּן פְּתַחֵי לִי אַחֲתִי רַעֲיָתִי שְׂרָאשִׁי וָגו'. כְּדִי לְהַזְדַּוֵּג עִמָּךְ, וְלִהְיוֹת עִמָּךְ בְּשָׁלוֹם לְעוֹלָמִים.

אֶת יוֹם הַשַּׁבֵּת לְקַדְּשׁוֹ, וְתַנְיָנָן זָכְרָהוּ עַל הַיּוֹם, אָמַר עַל הַיּוֹם. אָמַר לִיָּהּ, בְּגִין דְּיַיִן חֲדוּתָא דְּאוֹרֵייתָא, וְיִינָא דְּאוֹרֵייתָא, חֲדוּתָא הוּא דְּכֹלָא. וְהָאִי יַיִן חֲדִי לְמֶלֶכָא, וְהָאִי יַיִן מַעֲטָרָא לְמֶלֶכָא בְּעֶטְרוֹי, הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (שיר השירים ג) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלָמָה בְּעֶטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוֹ. וְתַנְיָנָן בְּכֹלָא בְּעִיָּא לְאַחֲזָאָה בְּרַנְשׁ עוֹבְדָא. דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח קִדְּשָׁה אֵלָּא בְּיַיִן, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דְּדִידִי מִיַּיִן, מִיַּיִן אֵינּוֹן טְבָאָן, נִזְכְּרָה דְּדִידִי מִיַּיִן. וְעַל דָּא קִדְּוֶשָׁה דְּשַׁבַּת בְּיַיִן, וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְהָא אֲתַמַּר.

וּבְחֻדְשׁ הִרְאוּ שׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לְחֻדְשׁ וָגו'. (ויקרא כג) רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח, (שיר השירים

ה) אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עַר קוֹל דְּדוּדִי דוּפֵק וָגו'. אִמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲנִי יִשְׁנָה בְּגִלּוֹתָא דְּמְצָרִים, דִּהְוּוּ בְּנֵי בְּשִׁעְבוּדָא דְּקֶשֶׁי. וְלִבִּי עַר, לְנִטְרָא לְהוּ דְּלֹא יִשְׁתַּיְצוּן בְּגִלּוֹתָא. קוֹל דְּדוּדִי דוּפֵק, דָּא קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר (שמות ו) וְאָזְכֹר אֶת בְּרִיתִי.

פְּתַחֵי לִי פְּתַחֵךְ כְּחֻדוּדָא דְּמַחֲטָ, וְאֲנִי אֶפְתַּח לָךְ תְּרַעֲיִן עֲלֵאִין. פְּתַחֵי לִי אַחֲתִי, דְּהָא פְּתַחֵךְ לְאַעֲלָא לִי, בָּךְ הוּא, דְּלֹא יִיעֲלוּן לְגַבְאֵי בְּנֵי אֵלָּא בָּךְ, אֲנִי הוּא פְּתַחֵךְ לְאַעֲלָא לִי (בָּךְ), אִי אֲנִי לֹא תִפְתַּח פְּתַחֵךְ, הָא אֲנִי סָגִיר. דְּלֹא יִשְׁפַּחוּן לִי. בְּגִין כֶּף, פְּתַחֵי לִי. פְּתַחֵי לִי וְדַאי. וְעַל דָּא אָמַר דּוֹד, כְּדִ בְּעָא לְאַעֲלָא לְמֶלֶכָא, אָמַר (תהלים קיח) פְּתַחֵנוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָק, אָבָא בְּכֶם אוֹדָה יְהוָה. זֶה הַשְּׁעָר לִי, דָּא הוּא פְּתַחֵךְ וְדַאי לְאַעֲלָא לְמֶלֶכָא. זֶה הַשְּׁעָר לִי, לְאַשְׁכַּח לִיָּהּ, וּלְאַתְדַבְּקָא בִּיהּ, וְעַל דָּא פְּתַחֵי לִי אַחֲתִי רַעֲיָתִי שְׂרָאשִׁי וָגו'. בְּגִין לְאַזְדַּוֵּגָא עִמָּךְ, וּלְמַהְוֵי עִמָּךְ בְּשָׁלוֹם דְּעִלְמִין.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא היה הורג את בכורי מצרים, כל אותם שהרג בחצות הלילה והוריד דרגות ממעלה למטה, באותה שעה נכנסו ישראל בקיום של האות הקדוש, נמולו והשתתפו עם כנסת ישראל, ונאחזו בה. אז אותו היום הראו אותו על הפתח. ושני דמים היו אחד של הפסח, ואחד היום שנמולו. והיה רשום על הפתח רשם האמונה, אחד כאן ואחד כאן ואחד ביניהם, והרי נאמר (שמות יב), ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, כדי להראות אמונה.

ובארבעה (ובחמשה) עשר, הרי נאמר, שהרי אז מבטלים חמץ ושאר, והתעלו ישראל מרשות האחרת, ונעקרו ממנה ונאחזו במצה, הקשר הקדוש. אחר שנמולו נכנסו בה, עד שנפרעו והתגלה הרשם שלהם, ואז נתן להם קשר במקום עליון, בקשר של האמונה, במקום שכתוב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דוקא, והרי פרושה.

בא ראה, בארבעה (בחמשה) עשר, בשעה שזווג הלבנה נמצא בשלמות עם השמש, והפתרים התחתונים לא נמצאים כל כך בעולם, שהרי בחודש הלבנה נמצאים מינים רעים, ומתעוררים להתפשט בעולם. ובשעה שהזווג של הלבנה נמצא באור השמש בשלמות, כלם מתפנסים למקום אחד, והקדשות של המלך מתעוררות. אז כתוב, (שם יב) ליל שמרים הוא לה, שהרי הזווג הקדוש נמצא, והוא שמורים בכל.

רבי אחא אמר, משום כך תקון של הכל (של הכלה) הוא באותו יום,

תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא הוה קטיל לבוכרי דמצראי, כל אינון דקטיל בפלגות ליליא, ואחית דרגין מעילא לתתא. ביה שעתא עאלו ישראל בקיומא דאת קדישא, אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל, ואתאחדו בה. פדין ההוא דמא אחזיאו ליה על פתחא. ותרין דמי הוו, חד דפסחא, וחד דמא דאתגזרו. והוה רשים על פתחא, רשימא דמהימנותא, חד הכא וחד הכא וחד ביניהו, והא אתמר, (שמות יב) ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, בגין לאחזאה מהימנותא.

ובארבעה (נ"א ובחמשה) עשר, הא אתמר, דהא כדין מבטלין חמץ ושאר, ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא, ואתעקרו מגייה, ואתאחדו במצה, (דף צ"ה ע"ב) קשורא קדישא. פתר דאתגזרו, עאלו בה, עד דאתפרעו, ואתגלייא רשימא דלהון, וכדין ירב להון קשורא, באתר עלאה, בקשורא דמהימנותא, באתר דכתוב, (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דייקא, והא אוקמויה.

תא חזי, בארביסר (נ"א בחמיסר) בשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בשלימו עם שמשא, וכתרין תתאין לא משתפחין כל פך בעלמא, דהא בחדותי דסיהרא, זינין בישין משתפחין, ומתערי לאתפשטא בעלמא. ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בנהירו דשמשא בשלימו, מתפנשי כלהו לאתר חד, וקדושי מלפא אתערו. פדין פתיב (שמות יב) ליל שמורים הוא ליי, דהא זווגא קדישא אשתכח, והוא שמורים בכלא.

רבי אחא אמר, בגין פך תקונא דכלא (נ"א דכלה) בההוא יומא, ובלייליא אשתכח ישובא

ובלילה נמצא הישוב של הבית. אוי לאותם שאינם מבני הבית, כשפאים להזדווג התורה (האריזות) יחד. אוי לאותם שלא נודעים אצלם. משום כך ישאל הקדושים מתקנים להם הבית כל אותו היום, ועל ידם נכנסים מי שנכנסים, והם שמחים ומזמרים שניהם. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי יוסי, למה לנו להטריח כל זה, מקרא שלם הוא, שהרי בלילה הזה הזווג העליון הקדוש מתעורר ונמצא. זהו שכתוב הוא הלילה הזה לה שמרים. מה זה שמרים? שנים, הזווג של הלבנה עם השמש. לכל בני ישראל לדרתם, שהרי מכאן והלאה נתאחדו ונקשרו בקשר של השם הקדוש ויצאו מרשות אחרת. משום כך בארבעה עשר מתקנים את עצמם, ומבערים חמץ מביניהם ונכנסים לרשות הקדושה, ואז מתעטרים חתן וכלה בעטרות האם העליונה, וצריך אדם להראות את עצמו בן חורין.

אמר רבי יוסי, ארבע הפוסות הללו של אותו הלילה למה? אמר רבי אבא, הרי פרושה החברים, כנגד ארבע גאלות. אבל יפה הוא בספרו של רב ייסא סבא, שאמר, הואיל והזווג הקדוש נמצא בלילה הזה בכל הצדדים, והזווג הוא בארבעה קשרים, שהם ארבע דרגות, ולא נפרדים זה מזה, כשהזווג הזה נמצא, ואנו בשמחתם מתעוררים, משום שהרי זכינו בהם, שמי שאוחז בזה - זוכה בכל. ועל פני השתנה הלילה הזה מפל שאר הלילות, וצריכים לעשות שם בכל ולשמח בלילה הזה, משום ששמחה היא למעלה ולמטה.

דביתא, ווי לאינון דלאו מפני ביתא נינהו, פד אפתאן לאזדווגא אורייתא (ס"א אריותא) כחדא, ווי לאינון דלא אשתמודען גבייהו. בגין כן ישראל קדישין מתקנין לון ביתא, כל ההוא יומא, ועל ידיהו, עיילי מאן דעיילי, ואינון חדאן וזמרון תרוייהו זפאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמר רבי יוסי למה לן לאטרחא כולי האי, קרא שלים הוא, דהא בהאי ליליא, זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח, הדא הוא דכתיב, (שמות יב) הוא הלילה הזה ליי שמורים, מאי שמורים. תרי, זווגא דסיהרא בשמשא. לכל בני ישראל לדורתם, דהא מפאן ולהלאה, אתאחדו ואתקשרו בקשווא דשמא קדישא, ונפקו מרשותא אחרא. בגיני כן בארבעה עשר, מתקני גרמייהו, ומבערי חמץ מביניהו, ועיילי ברשותא קדישא, וכדין מתעטרי חתן וכלה, בעטרוי דאימא עלאה, ובעי בר נש לאחזאה גרמיה דאיהו בר חורין. אמר רבי יוסי, הני ארבע פסי דההוא ליליא אמאי. אמר רבי אבא, הא אוקמוהו חבריאי, לקביל ד' גאלות. אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא, דקאמר הואיל וזווגא קדישא אשתכח בהאי ליליא בכל סטרין, וזווגא הוא בארבע קשרין, דאינון ד' דרגין, ולא מתפרשי דא מן דא, פד זווגא דא אשתכח, ואנן בחדוותא דלהון אתערנא, בגין דהא זכינא בהו, דמאן דאחיד בדא, זכי בכלא. ועל דא אשתני ליליא דא מפל שאר ליליון, ובעינן למעבד שמא בכלא, ולמחדי בהאי ליליא, בגין דחדוותא הוא לעילא ותתא.

לעשות שם בכל ולשמח בלילה הזה, משום ששמחה היא למעלה ולמטה.

ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מאי טעמא. בגין דהאי דרגא בתרא, גואל אתקרי, (בראשית מח) המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא באלין תרין (כ"א באינן דריזו) דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

רבי יהודה שאל לרבי אבא, הא כתיב (כ"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בפסות, דאשתכח ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

אמר לו, יפה אמרת, אבל ידוע הוא, שהרי פאן לא נקשרו ישראל כל כך בכל כמו שנקשרו אחר כך. משום כך בלילה הזה, שזווג נמצא (בכל איתן דרגות עליונות) ושמתת הכל נמצאת, וישראל נקשרו באותה שמחה, עושים שלמות, וההלל נשלם. (אבל באיתן דרגות עליונות) אחר כך, אף על גב שפלים נמצאים, עד פעת ישראל לא נקשרו בהם, ולא נפרעו לגלות את הרשם הקדוש, ולא קבלו תורה, ולא נכנסו במה שנכנסו אחר כך.

משום כך בפסות שלמות הפל נמצאת בו ושמחה של הכל יותר, אבל פאן עד עכשו לא זכו, ולא נמצאת בו שלמות כל כך, אף על גב שנמצאים כל השבעה אינו בהתגלות, וישראל טרם נקשרו בהם כראוי.

וער פן שמתת הפל ושלמות ההלל בלילה הזה, משום אותו החלק שנקשרו בו. מה הטעם? שפינן שנמצא באותו הלילה זווג, כל הקשר של הפל נמצא

ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מאי טעמא. בגין דהאי דרגא בתרא, גואל אתקרי, (בראשית מח) המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא באלין תרין (כ"א באינן דריזו) דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

רבי יהודה שאל לרבי אבא, הא כתיב (כ"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בפסות, דאשתכח ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

אמר ליה שפיר קאמרת, אבל ידיעא הוא, דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא, כמה דאתקשרו לבתר. בגין כך בהאי ליליא, דזווגא אשתכח (בכל אינן דריזו עלאיז) וחדוותא דכלא אשתכח, וישראל אתקשרו בההוא חדוותא, עבידנא שלימו, והלילא אשתלים. (אבל באינן דריזו עלאיז) לבתר אף על גב דכלהו משתכחי, עד פען ישראל לא אתקשרו בהו, ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא, ולא קבילו אורייתא, ולא עאלו במה דעאלו לבתר.

בגין כך בפסות שלימו דכלא אשתכח ביה, וחדוותא דכלא יתיר, אבל הכא עד פען לא זכו, ולא אשתכח שלימו ביה כל כך, אף על גב דאשתכחו כל ז', לאו הוא באתגלייא, וישראל עד לא אתקשרו בהו פדקא חזי.

וער דא חדוותא דכלא ושלימו דהלילא בהאי ליליא, בגין ההוא חולקא דאתקשרו ביה. מאי טעמא. דכיזן דבההוא ליליא זווגא

בצד של הווג, ולא בצד של ישראל. שכפאשר וווג נמצא בה, נמצאות שתי (שלש) הדרגות הללו שעומדות עליה. וכשאלה נמצאות, הרי כל הגוף נמצא בהם, ואז שלמות הכל, ושמה מן הכל, וההלל נשלם, שהרי אז מתעטרת הלכנה בכל, אבל לא אחר כך, שכל יום ויום נמצאים, וישראל טרם זכו בהם, הרי אין ההלל שלם כמו בזמנים אחרים. אמר לו רבי יהודה, יפה הוא, וכך הוא ודאי, והרי פעם אחרת שמעתי אותו בגון הזה, ושכחתי את הדברים. עכשו דבר אחר אני רוצה לדעת, הרי ראינו בפסח ז' ובסכות ז', ושלמות השמחה ביום אחר. בשבועות למה נמצאו בו ז' ימים, והרי כאן ראויים יותר מהכל?

פתח ואמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. וכי מה שונה כאן שישראל נקראו אחד יותר ממקום אחר? אלא פיון שהשבח של ישראל בא לפרש, קרא להם אחד, שהרי בכל מקום השבח של ישראל הוא אחד. מה הטעם? משום שכל הקשר של עליונים ותחתונים נמצא במקום הזה שנקרא ישראל. שנקשר במה שלמעלה, ונקשר במה שלמטה, ונקשר בכנסת ישראל. ועל פן הכל נקרא אחד. ובמקום הזה נודעת האמונה, והקשר השלם, והיחוד העליון הקדוש. ועל פן היום הזה הוא קשר האמונה, הקשר של הכל. וכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה, עץ הוא שנקרא אחד. ועל פן, משום שהם נקשרים במקום הזה, נקרא כך. ועץ חיים הוא ודאי אחד נקרא, משום שהכל

אשתכח, כל קשורא דכלא אשתכח בסטרא דזווגא, ולא בסטרא דישראל, דכד זווגא אשתכח בה משתפחי אלין תרין (דף צ"ז ע"א) (כ"א תלת) דרגין דקיימין עליה. וכד אלין משתפחי, הא כל גופא אשתכח בהו, וכדין שלימו דכלא, וחדוותא מכלא, והלילא אשתלים, דהא כדין אתעטרת סיהרא בכלא. אבל לא לבתר, דכל יומא ויומא אשתכחי, וישראל עד לא זכו בהו, הא לאו הלילא שלימא, כמו בזמנין אחרנין.

אמר ליה רבי יהודה, שפיר הוא, והכי הוא ודאי. והאי זמנא אחרא שמענא ליה בהאי גוונא, ואנשינא מלי. השתא מלה אחרא בעינא למנדע, הא חזינא בפסח ז', ובסכות ז', ושלימו דחדוותא ביומא אחרא. בשבועות, אמאי לא אשתכחו ביה ז' ימים, והא הכא אתחזון יתיר מכלא.

פתח ואמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. וכי מאי שנא הכא דאקרוין ישראל אחד, יתיר מאתר אחרא. אלא, פיון דשבחא דישראל, אתייא לפרשא, קרא לון אחד, דהא בכל אתר שבחא דישראל אחד הוא. מאי טעמא. בגין דכל קשירו דעלאי ותתאי, בהאי אתר דאקרי ישראל אשתכח. (ועוד) דאתקשר במה דלעילא, ואתקשר במה דלתתא, ואתקשר בכנסת ישראל. ועל דא אקרי כלא אחד. ובאתר דא אשתמודעא מהימנותא, וקשורא שלימא, ויחודא עלאה קדישא.

ועל דא, יומא דא, קשורא דמהימנותא הוא, קשורא דכלא. וכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה אילנא הוא דאקרי אחד. ועל דא בגין דאינון מתקשרי באתר דא, אקרי הכי.

ועץ חיים אחד הוא ודאי

אָקְרִי, בְּגִין דְּכֻלָּא בִּיה אֲתַקְשֵׁר, וְיֹוֹמָא (כ"א וּשְׁמָא) דִּילִיה, אֶחָד וּדְאִי, קִשְׁוֵרָא דְכֻלָּא, וְאִמְצָעִיתָא דְכֻלָּא.

נְקַשֵּׁר בּוּ, וְהַיּוֹם (וְהַשָּׁם) שְׁלוֹ וְדְאִי אֶחָד, קִשֵּׁר שֶׁל הַכֹּל וְאִמְצָע שֶׁל הַכֹּל.

זְהוּ שְׁכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן, בְּתוֹךְ מַמֶּשׁ, בְּאִמְצָע, וְאֲחֵזוּ בְּכָל הַצְּדָדִים וְנִקְשֵׁר בּוּ. וְעַל כֵּן פֶּסַח וְסִפּוֹת, וְהוּא בְּאִמְצָע. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָאִמְצָע שֶׁל הַכֹּל, וְזֵהוּ הַשֵּׁבַח שֶׁל הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. שֵׁבַח הָאִמּוֹנָה וְקִשֵּׁר שֶׁל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שִׁשְׁאֲלָתִי וְזִכְיָתִי לְדַבְרִים הַלְלוּ.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן, בְּתוֹךְ מַמֶּשׁ, בְּמִצְיֵעוֹת, וְאֶחָד בְּכָל סְטָרִין, וְאֲתַקְשֵׁר בִּיה. וְעַל דָּא פֶּסַח וְסִפּוֹת, וְהוּא בְּאִמְצָעִיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אִמְצָעִיתָא דְכֻלָּא, וְדָא הוּא שְׁבַחָא דְאֹרִייתָא בְּהַאי יוֹמָא, וְלֹא יוֹתֵר, שְׁבַחָא דְמַהִימְנוּתָא, וְקִשְׁוֵרָא דְכֻלָּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשְׂאִילָנָא, וְזִכְיָנָא לְהַנִּי מִלִּי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַחָה וְשִׁירָה עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַשֵּׁבַח שֶׁשְּׁבַחִים יִשְׂרָאֵל בְּלֵיל הַפֶּסַח, שְׁפָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְקַדְּשֶׁת בְּקִדְשַׁת הַמֶּלֶךְ. זֵהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה) ה' הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הַתְּקֵדֶשׁ חֵג. כְּלֵיל הַתְּקֵדֶשׁ חֵג דְּוִקָא. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, חֲדוּתָא וְשִׁירָתָא, זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּהַאי שְׁבַחָא דְמִשְׁבַּחֵי יִשְׂרָאֵל בְּלֵילָא דְפֶסַחָא, דְּפָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַקְדֶּשֶׁת בְּקִדּוּשָׁה דְּמִלְפָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ל) הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הַתְּקֵדֶשׁ חֵג. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

וּבַיּוֹם הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשַׁבְעַתִּיכֶם מִקְרָא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגו' (בְּמַדְבַּר כח). רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח, (דְּבָרֵי הַיָּמִים - א טז) אִזְ יִרְנָנוּ עֲצֵי הַיַּעַר הַיַּעַר מִלְּפָנֵי ה' כִּי בָא לְשַׁפּוּט אֶת הָאָרֶץ. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְם שֶׁל אוֹתָם הַמִּשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה יוֹמֵם וְלַיְלָה, שִׁיּוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנֹאֲחָזִים בְּשִׁמוֹ (כָּל יום). אוֹי לְאוֹתָם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה, שְׁהָרִי אֵין לָהֶם חֲלֵק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא נֹאֲחָזִים בּוּ, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. מִי שִׁזּוּכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זּוּכָה בְּעוֹלָם הַבָּא. שְׁכָף שְׁנִינּוּ, (שִׁיר ז) דּוֹכֵב שִׁפְתַי יִשְׁנִים, אֶף עַל גֵּב שְׁהֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שִׁפְתוֹתֵיהֶם מְרַחֲשׁוֹת שֵׁם תּוֹרָה. בָּא רָאָה, עַד עַכְשָׁו הַקְרִיבּוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תְּבוּאֹת

וּבַיּוֹם (בְּמַדְבַּר כח) הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ בְּשַׁבְעַתִּיכֶם מִקְרָא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) אִזְ יִרְנָנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי יְיָ כִּי בָא לְשַׁפּוּט אֶת הָאָרֶץ. זְפָאָה חוּלְקֵיהוֹן דְּאִינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאֹרִייתָא יִמָּא וְלֵילִי, דִּידְעִין אֲרַחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲתַאֲחַדֵּן בְּשִׁמְיָה (כָּל יוֹמָא). וְוִי לְאִינוֹן דְּלֹא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאֹרִייתָא, דְּהָא לִית לוֹן חוּלְקָא בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְלֹא אֲתַאֲחַדֵּן בִּיה, לֹא בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. מֵאֵן דְּזָכִי בְּהַאי עֲלָמָא, זָכִי בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. דְּהַכִּי תְּגִינֵן, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) דּוֹכֵב שִׁפְתַי יִשְׁנִים, אֶף עַל גֵּב דְּאִינוֹן בְּהַהוּא עֲלָמָא, שְׁפּוֹתֵיהוּ מְרַחֲשֵׁן תַּמָּן אֹרִייתָא.

תָּא חֲזִי, עַד הַשְׁתָּא אֲקָרִיבּוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תְּבוּאֹת הָאָרֶץ וּדְאִי.

הָאֲרָץ וּדְאִי, וְהִתְעַסְקוּ בָּהּ וּנְקִשְׁרוּ בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר. וְאִף עַל גַּב שְׁהֵדִין נִמְצָא, נִמְצָא בּוֹ דִין בְּשֵׁלוֹם (שְׁהוּלָם הִתְנַהֵג בּוֹ). וְהִקְרִיבוּ שְׁעוּרִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן מִכָּל שְׁאָר הַתְּבוּאָה, וּמְקַרְיָבִים מִהֵרָאשׁוֹן וְלֹא מֵאוֹתוֹ שְׁמֵתֶאֱחָר, שְׁהֵרִי הָאֲחִיזָה הֵרָאשׁוֹנָה שִׁישְׁרָאֵל נֶאֱחָזוּ בְּקֹדֶשׁ בְּרוּף הוּא הֵיא חָאן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, אֲנִי נִתְתִי לָכֶם מִן בְּמִדְבָר מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שְׁפִתּוֹב (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאַתֶּם מְקַרְיָבִים לְפָנַי שְׁעוּרִים.

וְסוּד הַדְּבָר - זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאָת, חֶסֶר. אֲזַהֲרָה לְנִשְׁוֹת הָעוֹלָם שְׁלֹא יִסְטוּ תַּחַת בְּעֲלִיָּהֶן. וְאִם לֹא, אֲזַ קֶמַח שְׁעוּרִים עֲתִיד לְהִקְרָב. וּמִהַדְּבָר הַזֶּה נֹדַע דְּבָר אַחֵר. אֲשֶׁרִי חִלַּקְסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵרִי כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לֹא מִשְׁקֶרֶת בְּמִלְךְ הַקְּדוֹשׁ לְעוֹלָמִים. כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל תְּמַהָה, (בְּמִדְבָר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה! מִשּׁוּם כִּף דִּין הָאִשָּׁה הַזֹּאת מִמְקוֹמָהּ הִיא בָּאָה. וּמִי הוּא מְקוֹמָהּ? אוֹתָהּ שְׁפִתּוֹב בָּהּ (מִשְׁלִי לֹא) אִשְׁתַּ חִיל מִי מְצָא וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (שם) אִשְׁתַּ חִיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ.

וְאוֹתוֹ קֶמַח שְׁעוּרִים שְׁמִבִּיאָה אוֹתָהּ אִשָּׁה, נִקְרָא מְנַחַת קְנָאָת, חֶסֶר. כִּף נִקְרָאָת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּפִנְחָס, תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְהֵיו, שְׁקָנָהּ כָּאֵן נֶאֱחָזוּת. שְׁמִי שְׁמִשְׁקֶר בְּבִרְיַת הַזֶּה, מִתְעוֹרְרַת עֲלָיו קָנָהּ, וְלִכֵּן קָנָאִים פּוֹגְעִים בּוֹ. בֹּא רֵאָה, קֶמַח שְׁעוּרִים, הָעֶמֶר הַזֶּה, שְׁפִינֵן שְׁהֵיָה מְגִיעַ לְרַחֵם שֶׁל גְּרוֹסוֹת, מִפִּיקִים מִמֶּנּוּ עֲשָׂרוֹן מְנַפֵּה בְּשֵׁל עֲשָׂרָה נְפָה.

וְזֶה שְׁבַע שְׁבִתוֹת תְּמִימוֹת. אַחֵר כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְנִתְנָה הַתּוֹרָה. וְאֲזַ

וְאַתְעַסְקוּ בִּיה, וְאַתְקִשְׁרוּ בַּהּ הוּא קְשׁוּרָא. וְאִף עַל גַּב דְּדִינָא אֲשֶׁתְּכַח, דִּינָא בְּשֵׁלְמָא אֲשֶׁתְּכַח בִּיה. (ס"א דְּעִלְמָא אֲתַנְהֵיג בִּיה) וְאַקְרִיבוּ שְׁעוּרִים, בְּגִין דְּאִיהוּ קְדָמָא מִכָּל שְׁאָר תְּבוּאָה, וּמִן קְדָמָא מִתְקַרְבָּא, וְלֹא מִהֵוּא דְּמֵתֶאֱחָר, דִּהָא אֲחִידוּ קְדָמָא, דִּישְׂרָאֵל אֲתַאֲחָדוּ בִּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הֵכָא הוּא. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, אָנָּא יְהִבִית לָכוּ מִן בְּמִדְבָרָא, מִהֵוּא אֲתַר דְּאַקְרִי שָׁמַיִם, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאַתּוֹן מְקַרְבִּין קְמָאִי שְׁעוּרִים.

וְרָזָא דְּמִלָּה, זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאָת, חֶסֶר. אֲזַהֲרִיתָא לְנִשְׁוִי עֲלָמָא, דְּלֹא יִשְׁטוּן תַּחַת בְּעֲלִיָּהוֹן. וְאִי לֹאוּ, קֶמַח שְׁעוּרִים זְמִינָא לְקַרְבָּא. וּמִמִּלָּה קְדָא, אֲשֶׁתְּמוּדַע מִלָּה אֲחָרָא. וְכָפָא חוּלְקִיָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דִּהָא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁקֶרֶת בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא לְעֲלָמִין. כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל תְּוֹהֶת, (בְּמִדְבָר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה, בְּגִין כִּף דִּינָא דִּהָאִי אֲתַתָּא (ד' ט"ז ע"ב)

מֵאֲתַרְהָא קָא אֲתַיָּא. וּמֵאֵן הוּא אֲתַרְהָא הוּא דְּכְתִיב בָּהּ (מִשְׁלִי לֹא) אִשְׁתַּ חִיל מִי יִמְצָא וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (מִשְׁלִי יב) אִשְׁתַּ חִיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְהוּא קֶמַח שְׁעוּרִים, דְּאִיִּיתִית הֵיא אֲתַתָּא, מְנַחַת קְנָאָת אֲתַקְרִי, חֶסֶר, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הֵכִי אֲקִרִי. וְעַל דָּא, בְּפִנְחָס כְּתִיב, (בְּמִדְבָר כה) תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְהֵיו, דְּקָנָהּ הֵכָא אֲתַאֲחָד, דְּמֵאֵן דְּמִשְׁקֶר בַּהִיא בְּרִית, קָנָהּ אֲתַעֲרַת עֲלִיה, וְעַל דָּא קָנָאִין פּוֹגְעִין בּוֹ. תָּא חֲזִי, קֶמַח שְׁעוּרִים, הֵאִי עוֹמֵר, דְּכִיּוֹן דִּהוּה מְטָא לְרִיחִין דְּגְרוֹסוֹת, מְפִיקִין מְנִיָּה עֲשָׂרוֹן מְנוּפָה בִּי"ג נְפָה.

וְדָא שְׁבַע שְׁבִתוֹת תְּמִימוֹת, לְבִתֵּר דְּסִלְקִין שְׁבַע שְׁבִתוֹת אֵלִין, אֲתָא מִלְכָּא קְדִישָׁא

שְׁעוֹלוֹת שְׁבַע הַשְּׁבִתוֹת הֵלְלוּ, בֹּא הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ לְהַזְדַּג עִם

התעטר המלך ביהוד שלם, ונמצא אחד למעלה ולמטה. וכשמתעורר המלך הקדוש ומגיע זמן התורה, כל אותם האילנות שמבכרים את הפרות שלהם, מעלים שירה. ומה הם אומרים בשעה שלוקטים אותם? פותחים ואומרים, (תהלים קג) ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. (שם לו) ה' בהשמים חסדך. וכתוב (ישעיה נה) וכל עצי השדה ימחאו כף.

עוד פתח ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש פי נפלאות עשה. שיר חדש הוא נקרא. משום כך בהקריבכם מנחה חדשה. שם מנחת קנאת, כאן מנחה חדשה. חדשה, שחדוש הפל (הפלה) לש כאן. קשר של הפל של מעלה ומטה, קשר האמונה, ולכן יעקב השלם התעטר בעטרותיו, ונתנה התורה.

וכשמגיעים הבכורים לפה, היה צריך אדם לומר ולפרש דברים על אותו העץ שבארץ, שגשלים כמו שלמעלה בשנים עשר תחומים, בשבעים ענפים, וצריך לאבד את לכן הארמי, שבגללו נפגם העולם. והקדוש ברוך הוא הציל אותו והתעטר בדינו (בבבוי), כמו שבארנו. משום שאותו העץ, שפל קשר האמונה תלוי בו, ועל פן נקרא מנחה חדשה. מה הטעם? משום שהיא שמחת העליונים והתחתונים ושמחת הלבנה. ובכל זמן של הלבנה, הוא קשר האמונה ושמחתה (של הלבנה).

למך שהיו לו בנים ובת אחת, התקין סעודה לכל הבנים, לא נמצאה אותה הבת על השלחן. כשבאה, אמרה למלך: אדוני, את כל אחי הזמנת ונתת לכל אחד פלים ידועים, ולי לא נתת

לאזדווגא בה בפנסת ישראל, ואורייתא אתייהיבת. וכדין אתעטר מלכא ביהודא שלים, ואשתכח אחד לעילא ותתא. וכד אתער מלכא קדישא, ומטא זמנא דאורייתא. כל אינון אילנין דמבכרי אביהו, סלקין שירתא. ומאי אמרי בשעתא דמלקטי להון, פתחי ואמרי, (תהלים קג) יי' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. (תהלים לו) יי' בהשמים חסדך. וכתוב, (ישעיה נה) וכל עצי השדה ימחאו כף.

הז פתח ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו ליי' שיר חדש פי נפלאות עשה. שיר חדש אקרי. בגין כך בהקריבכם מנחה חדשה. התם מנחת קנאות, הכא מנחה חדשה. חדשה דחדושא דכלא (ס"א דבלה) הכא. קשורא דכלא דעילא ותתא, קשורא דמהימנותא. ועל דא יעקב שלימא אתעטר בעטרוי, ואורייתא אתייהיבת. וכד מטון בפורים לגבי כהנא, הוה בעי בר נש למימר ולפרשא מלין, על ההוא אילנא דארעא, דאשתלים פגוונא דלעילא, בתריסר תחומין, בשבעין ענפין, ובכא לאובדא ליה לכן ארמאה, דאתפגים עלמא בגיניה. וקודשא בריך הוא שזיב ליה, ואתעטר בדינוי (ס"א בבבוי) כמה דאוקימנא. בגין ההוא אילנא, דכל קשרא דמהימנותא, ביה תלייא. ועל דא מנחה חדשה אתקרי. מאי טעמא. בגין דחדווא דעלאי ותתאי הוא, וחדווא דסיהרא. ובכל זמנא חדותי דסיהרא, קשרא דמהימנותא הוא, וחדווא דילה. (דסיהרא).

למלכא דהוו ליה בנין, וברתא חדא, אתקין סעודתא לכלהו בנין, לא אשתכחתי ההיא ברתא על פתורא. כד אתאת, אמרת למלכא, מארי, לכל אחי זמינת ויהבת לכל

חלק ביניהם. אמר לה: חזינו בתי, הפלי שלף למצא על אחד פי שנים, הרי כלם יתנו לך מחלקם. נמצא לאחר בידיה חלקים, על כל אחד פי שנים מהכל. כך פנסת ישראל, מהכל נטלה חלקים, ועל פן נקראת פלה פלולה, ככלה שכלם מזמינים לה פלים וחלקים ותכשיטים. כך היא פנסת ישראל, החדוש שלה (שמחתה) בכל, וכלם נותנים לה חלקים וכלים.

בא ראה, בשעה שהמלך הקדוש נמצא בעטרותיו, זו שמחתה של פנסת ישראל. וכשתורה נתנה, התעטרה פנסת ישראל בעטרות עליונות, ומשום שכל קשר האמונה נקשר בעץ הזה, נקרא יום אחד, שפתוב (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע לה. יום אחד ודאי, שפנסת ישראל יום אחד בקשר שלמעלה.

הקשר שלמעלה - הראש והגלגלת והמחין. קשר אחר - שתי זרועות וגוף, שאחוזים מהפח שבראש. ובארה רב המנונא, (בשני) בשלשת קשרי האבות (קשר אחר). שני צמודים (פליות שלמטה) שנמשכו בשמן משחה (בקיום) בשתי דרגות, שני נחלים לכנס את הזרע, להוציא לדרגה אחרת, כפי האמה. העץ הזה הוא גוף האמצע, שאוחז את כל אלה, וכלם מקשרים בו, והוא בהם, ועל פן הפל אחד. וכשמזדווגת עמו הגבירה, אזי הוא אחד, והרי בארנו את הדברים.

בא ראה, פתוב ביום השמיני עצרת. מי העצרת? אלא באותו מקום שהפל נקשרים כאחד נקרא עצרת. מה זה עצרת?

ואי תימא הכא דאקרי עצרת, מאי טעמא. אלא בכל אינון יומין,

חד מאנין ידיען, ולי לא יהבת חולקא ביניהו. אמר ליה, חזינו ברתי, מנא דילך ישתפח על חד תרין. הא כלא יתנון לך מחולקיהון. אשתכח לבתר בידהא חולקין, על חד תרין מפלא. כך פנסת ישראל, מפלא נטלא חולקין, ועל דא אתקרי כלה, פלולא. ככלה דכלהו מזמנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין, כך היא פנסת ישראל, חדתותי (נ"א חדוותא) דילה בכלא, וכלא יהבין לה חולקין ומאנין.

הא חזי, בשעתא דמלפא קדישא אשתכח בעטרוי, חדוותא דפנסת ישראל הוא. וכד אורייתא אתיהיבת, אתעטרת פנסת ישראל בעטרין עלאין, ובגין דכל קשרא דמהימנותא, אתקשר בהאי אילנא, אקרי יום אחד. דכתיב, (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע ליי. יום אחד ודאי, דפנסת ישראל יום אחד, בקשורא דלעילא.

קשורא דלעילא, רישא וגולגלתא ומוחי. קשורא אחרא, תרין זרועין וגופא. דאחידן, מחילא דרישא. ואוקמא רב המנונא, (ס"א בתרין) בתלת קשירין דאבהתא (קשורא אחרא). תרין קימיין (נ"א בוליון דלתתא) דאתמשכו במשח רבות, (בקיפא) בתרין דרגין, תרין נחלין, לאכנשא זרעא, לאפקא בדרגא אחרא, בפום אמה. אילנא דא, הוא גופא דאמצעיתא, דאחיד לכל הגי, וכלא מתקשרן ביה, והוא בהון, ועל דא כלא חד. וכד אזדווגת ביה מטרוניתא, פדין הוא אחד, והא אוקימנא מלי.

הא חזי, פתיב ביום השמיני עצרת. מאן עצרת. אלא בההוא אתר, דכלא מתקשרן פחדא, אקרי עצרת, מאי עצרת, (ס"א כנפלא כנישו)

(בנופיה) התכנסות. ואם תאמר, כאן שנקרא עצרת מה הטעם? אלא בכל אותם ימים, ימי הסעודות של ענפי האילן היו. ועל פן שבעים פרים הם. אחר כך שמחת (הגוף) האילן ממש ושמחת התורה. ובגללו הוא יום אחד עצרת. שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא הגוף.

ועל פן אין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל. משום כך עצרת תהיה לכם, לכם ולא לאחר. (אחר כך שמחת האילן ממש, ובגללו הוא יום אחד, ואין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, ולכן כתוב עצרת תהיה לכם. אף כאן ביום הזה שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא גוף, והכל נמצא בו) שהרי בשעה שהמלך נמצא, הפל נמצא בו. ועל פן שנינו, בעצרת על פרות האילן, והרי פרשה, משום כך נקרא אחד, אחד ודאי, כמו שאמרנו.

בא ראה, מה כתוב? ממושבתיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהינה חמץ תאפינה. מה שונה כאן חמץ (בכנסת ישראל)? אלא משום שהכל אחוים בו (וכן) באילן, שהרי באילן אחוים ענפים, באילן אחוים עלים, קלפות, דינים רבים בכל הצדדים, הפל נמצא בו. ומשום שהאילן הזה מכפר על יצר הרע, שהוא בבית מושב האדם.

אמר רבי אלעזר, מהאילן הזה נזונים כל שאר האילנות למטה, והוא השתרש על נהר אחד עמק ששופע ויוצא, ואין פוסקים מימיו לעולמים. עליו כתוב (ירמיה) וְהָיָה כַעֵץ שְׂתוּל עַל מַיִם וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו, וְעַל פֶּן נִקְרְאת תוֹרָה (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא וְגו'. ומה זה ותמכיה מאשר? (בראשית ל) באשרי פי אשרוני בנות.

יומי סעודתי דענפי אילנא (דף צ"ז ע"א) הווי. ועל דא, שבעים פרים אינון. לבתר, חדותא (דגופא) דאילנא ממש, וחדותא דאורייתא. ובגניניה הוא יומא חד עצרת. חדותא דאורייתא, חדותא דאילנא, דהוא גופא.

ועל דא לית חולקא בהאי יומא, אלא לקודשא בריהוה הוא וכנסת ישראל. בגין כך, עצרת תהיה לכם, לכם, ולא לאחרא. (ס"א לבתר חדותא דאילנא ממש ובגניניה הוא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקודשא בריהוה הוא וכנסת ישראל ועל דא כתיב עצרת תהיה לכם. אף הכי בהאי יומא חדותא דאורייתא חדותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה) דהא בשעתא דמלפא אשתכח, כלא אשתכח ביה. ועל דא תנינו, בעצרת על פרות האילן, והא אוקמוה בגין כך אחד אקרי, אחד ודאי, כמה דאמרן.

תא חזי, מה כתיב, ממושבתיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהינה חמץ תאפינה. מאי שנא הכא חמץ (בכנסת ישראל), אלא בגין דכלא אחידן ביה (וכן) באילנא, דהא באילנא אחידן ענפין, באילנא אחידן עלין, קליפין, דינין סגיאין בכל סטרין, כלא אשתכח ביה. ובגין דהאי אילנא, מכפר על יצר הרע, דהוא בכי מותביה דבר נש.

אמר רבי אלעזר, מהאי אילנא אתזנו כל שאר אילנין לתתא. והוא אשתרשא על חד נהרא עמיקא, דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. עליה כתיב (ירמיה יז) וְהָיָה כַעֵץ שְׂתוּל עַל מַיִם וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו, וְעַל דָּא אַקְרִי אֹרִייתָא, (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא וְגו'. ומאי ותמכיה מאושר. הוה אוקמוה, אבל ותמכיה מאושר, כמה דאת אמר (בראשית ל) באשרי פי אשרוני בנות.

הרי פרשה, אבל ותמכיה מאשר, כמו שנאמר

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

(ויקרא כג) והניף את העמר וגו'. פקודא דא, לקרבא קרבן העמר, קרבנא דא, פלא איהו בדבקותא עילא ותתא, מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין. עמר דא, מקרבין ישראל בדכיותא דלהון, וההוא קרבנא איהו מן שעורים, ודא אתקריבו, למיעל רחימו בין אתתא ובעלה.

והניף את העמר וגו'. מצוה זו להקריב קרבן העמר. הקרבן הזה הוא פלו בדבקות מעלה ומטה, הגביה וכוונה הולכים באחד. העמר הזה מקריבים ישראל בטרתם, ואותו הקרבן הוא משעורים, וזה הקריבו, להכניס אהבה בין אשה ובעלה.

אשת זנונים, אתרחקת גרמה מביניהו, דלא יכילת למיקם על גבה. אשת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא רבא, ודאי טהורה היא, (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע, ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה. אשת זנונים ערקת מן מקדשא, דלא למקרב לגביה, דאלמלא כההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה, איהי אתקריבת לגבה, אתאבידת מעלמא. ועל דא לא בעיא לקרבא למקדשא, וערקת מגיה, ואשתארו ישראל זכאין, פלא ערבוביא אתרא, לגבי רזא דמהימנותא.

אשת זנונים הרחיקה עצמה מביניהם, שלא יכולה לעמד על גבה. אשת חיל הקריבה עצמה להתקרב לכהן הגדול, ודאי היא טהורה, (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע, ומוסיפה כח ואהבה לבעלה. אשת זנונים בורחת מהמקדש, שלא להתקרב אליו, שאלמלא באותו זמן שאשת חיל בורקת עצמה, היא מתקרבת אליה, היתה אובדת מן העולם. ועל פן לא רוצה להתקרב למקדש, ובורחת ממנו, ונשארים ישראל זכאים, בלי ערבוב אחר, אל סוד האמונה.

רזא דסתרא דא, תרתין אחתן. וכד ארחת דא לגבי דא, בבדיקו דילה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. דהא בדיקו דאשת חיל, סמא דמותא לאשת זנונים. ודא איהו עיטא, דיהב קדשא בריף הוא לבנוי, לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל, דתערוק אשת זנונים מגיה. ואשתארו ישראל פלא ערבוביא אתרא, זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא מהימנא).

סוד הסתר הזה שתי אחיות. וכשהריח זו את זו בבדיקה שלה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. שהרי בדיקת אשת חיל הוא סם המות לאשת זנונים. וזוהי העצה שנתן הקדוש ברוך הוא לבנוי להקריב קרבן זה בשביל אשת חיל, שתברח ממנה אשת זנונים, ונשארים ישראל בלי ערבוביא אחרת. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי אבא ורבי חייא הוו אזלי באורחא, אמר רבי חייא, פתיב, (ויקרא כ"ג) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מאי קא מיירי. אמר ליה, הא אוקמוה חבריאי.

ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא). רבי אבא ורבי חייא היו הולכים בדרך. אמר רבי חייא, פתיב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מה זה אומר? אמר לו, הרי פרשוה החברים.

אבא תא חזי, ישראל פד הוו במצרים, הוו ברשותא אתרא, והוו אחידן במסאבותא, פאתתא דא, פד היא יתבא ביומי

אבא בא ראה, פשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחרת, והיו אוחזים בטמאה כאשה. פיון שנאחזו בו, פסקה מהם הטמאה, כאשה

אבא תא חזי, ישראל פד הוו במצרים, הוו ברשותא אתרא, והוו אחידן במסאבותא, פאתתא דא, פד היא יתבא ביומי

הזו שפוסקים ממנה דמי טמא אתה. אחר שפסקו ממנה, מה כתוב? (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים. אף כאן, פיון שנכנסו בחלק הקדוש, פסקה מהם טמאה, ואמר הקדוש ברוך הוא: מפאן והלאה חשבון לטהרה.

וספרתם לכם, לכם דוקא, כמו שנאמר וספרה לה שבעת ימים. לה - לעצמה. אף כאן לכם - לעצמכם. ולמה? כדי להטהר במים קדושים עליונים, ואחר כך להתחבר עם המלך ולקבל תורה. שם וספרה לה שבעת ימים, כאן שבע שבתות. למה שבע שבתות? כדי לזכות להטהר במים של אותו נהר ששופע ויוצא, ונקרא מים חיים. ואותו הנהר, שבע שבתות יצאו ממנו. ועל פן שבע שבתות ודאי, כדי לזכות בו, כמו שאשה טהרה בלילה לשמש עם בעלה.

כך כתוב, ובגדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתוב, ולא כתוב ובגדת הטל לילה, אלא על המחנה, משום שיורד מאותה נקדה על אותם הימים שנקראו מחנה, ומתחברת עם המלך הקדוש. ומתי יורד הטל הזה? כשקרבו ישראל להר סיני, אז ירד אותו הטל בשלמות, ונטהרו ופסקו זהמתם מהם, והתחברו עם המלך ועם כנסת ישראל וקבלו תורה, וקרי בארנו. ובאותו זמן, ודאי כל הנחלים הלכים אל הים, להטהר ולרחץ, והכל נקשרו (התקדשו) והתחברו עם המלך הקדוש.

ובההוא זמנא, ודאי כל הנחלים הולכים אל הים, לאתדכאה ולאסתחאה, וכלא אתקשרו (ס"א אתקדשו) ואתחברו ביה במלפא קדישא.

דמסאבותא. פתר דאתגזרו, עאלו בחולקא קדישא, דאקרי ברית. פיון (ד"צ"ע"ב) דאתאחדו ביה, פסק מסאבותא מנייהו, כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא. פתר דאתפסקו מנה, מה כתיב. (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים. אוף הכא, פיון דעאלו בחולקא קדישא, פסקא מסאבו מנייהו, ואמר קדשא ברוך הוא, מפאן ולהלאה חשבונא לדכיותא.

וספרתם לכם, לכם דייקא, כמה דאת אמר וספרה לה שבעת ימים, לה: לעצמה. אוף הכא לכם: לעצמכם. ולמה. בגין לאתדכאה במיין עלאין קדישין, ולבתר למיתי לאתחברא ביה במלפא, ולקבלא אורייתיה.

חתם וספרה לה שבעת ימים, הכא שבע שבתות, אמאי שבע שבתות. בגין למזפי לאתדכאה במיין, דההוא נהר דנגיד ונפיק. ואקרי מים חיים. וההוא נהר, שבע שבתות נפקו מניה. ועל דא שבע שבתות ודאי, בגין למזפי ביה, כמה דאתתא, דכיו דילה בליליא, לאשתמשא בבעלה.

בך פתיב ובגדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתיב, ולא כתיב ובגדת הטל לילה. אלא על המחנה, בגין דיורד מההוא נקודה, על אינון יומין דאתקריאו מחנה. ומתחברת במלפא קדישא, ואימתי נחת האי טלא. כד קריבו ישראל לטורא דסיני, פדין נחת ההוא טלא בשלימו, ואדפי, ואתפסקת זוהמתן מנייהו, ואתחברו ביה במלפא וכנסת ישראל, וקבילו אורייתא, והא אוקימנא.

ובההוא זמנא, ודאי כל הנחלים הולכים אל הים, לאתדכאה ולאסתחאה, וכלא אתקשרו (ס"א אתקדשו) ואתחברו ביה במלפא קדישא.

בא ראה, כל אדם שאינו מונה חשבון זה, אותן שבע שבתות תמימות, לזכות לטהרה הזו, לא נקרא טהור, ואינו בכלל של טהור, ואינו כדאי להיות לו חלק בתורה. ומי שמגיע טהור ליום הזה והחשבון לא נאכד ממנו, כשמגיע ללילה הזה צריך לו לעסק בתורה, ולהתחבר עמה, ולשמר טהרה עליונה שמגיעה עליו באותו הלילה, ונטהר.

ולמדנו, שהתורה שצריך לו לעסק בלילה הזה - תורה שבעל פה, כדי שיטהרו (שיתדבק) כאחד ממעין הנחל העמק. אחר כך ביום הזה תבא תורה שבכתב, ויתחבר (בהם) עמה, וימצאו כאחד בזווג אחד למעלה. אז מכריזים עליו ואומרים: (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'.

ועל פן חסידים הראשונים לא היו יושנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה ואומרים: נביא את הירשה הקדושה לנו ולבנינו בשני עולמות. ואותו הלילה מתעטרת כנסת ישראל עליהם, ובאה להזדווג עם המלך, וישניהם מתעטרים על ראשם של אותם שזוכים לזה. רבי שמעון כף אומר, בשעה שמתפנסים החברים בלילה הזה אליו, נבא לתקן את תכשיטי הכלה, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה ובתקונייה אל המלך כראוי. אשרי חלקם של החברים כשיבקש המלך את הגבירה, מי תקן תכשיטיה והאיר את העטרת שלה ושם את תקונייה. ואין לה בעולם מי שיודע לתקן את תכשיטי הכלה, אלא החברים. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

ואמרי, גיתי לאחסנא ירותא קדישא, לן, ולבנן, בתרין עלמין. והוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו, ואתייהו, לאזדווגא ביה במלפא, ותרווייהו מתעטרי על רישיהו, דאינון דזפאן להכי.

רבי שמעון הכי אומר, בשעתא דמתפנשי חברייהו בהאי ליליא לגביה, גיתי לתקנא תכשיטי כלה, בגין דתשתכח למחר בתכשיטה, ותקונהא, לגבי מלפא כדקא יאות. זפאה חולקיהון דחברייהו, כד יתבע מלפא למטרוניתא, מאן תקין תכשיטה, ואנהיר עטרהא, ושוי תקונהא. ולית לה בעלמא, מאן דינדע לתקנא תכשיטי כלה, אלא חברייהו, זפאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, כל בר נש דלא מני חושבנא דא, אינון שבע שבתות תמימות, למזכי לדכיותא דא. לא אקרי טהור, ולאו בכללא דטהור הוא. ולאו הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא, ומאן דמטי טהור להאי יומא, וחושבנא לא אתאביד מניה, כד מטי להאי ליליא, לבעי ליה למלעי באורייתא, ולא תחברא בה, ולנטרא דכיו עלאה, דמטי עליה בההוא ליליא, ואתדכי.

ואוריפנא, (דף צ"ז ע"א) דאורייתא דבעי ליה למלעי בהאי ליליא, אורייתא דבעל פה, בגין דיתדכון (ס"א דתדבק) כחדא, ממבועא דנחלא עמיקא. לבתר, בהאי יומא, ליתי תורה שבכתב, ויתחבר (ס"א בהו) בה, וישתכחון כחדא בזווגא חד לעילא. כדין מכריזי עליה ואמרי, (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר יי' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'.

ועל דא, חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא, והוו לעאן באורייתא,

בא ראה, החברים מתקנים
 בלילה הזה את התכשיטים
 לפלה, ומעטרים אותה בעטרה
 שלה אל המלך. ומי מתקין למלך
 בלילה הזה להמצא עם הפלה,
 להזדווג עם הגבירה? הנזהר
 הקדוש העמק של כל הנזהרות,
 האם העליונה. זהו שכתוב (שיר א)
 צאינה וראינה בנות ציון במלך
 שלמה וגו'. אחר שהתקינה את
 המלך ועטרה אותו, היא באה
 לטהר את הגבירה ואת אותם
 שנמצאים עמה.

למלך שהיה לו בן יחיד, בא
 לזוג אותו עם הגבירה העליונה.
 מה עשתה אמו כל אותו הלילה?
 נכנסה לבית גנזיה, הוציאה
 עטרה עליונה עם שבעים אבנים
 יקרות סביבה ועטרה אותו.
 הוציאה פלי מילת והלבישה
 אותו, ותקנה אותו בתקוני
 מלכים.

אחר כך נכנסה לבית הפלה,
 ראתה את עלמותיה שמתקנות
 את העטרה שלה ואת לבושיה
 ואת תכשיטיה לתקן אותה.
 אמרה להן: הרי התקנתי בית
 טבילה, מקום שמים נובעים, וכל
 הריחות והבשמים סביב אותם
 המים לטהר את פלתי, שתבא
 פלתי, הגבירה של בני,
 ועלמותיה, ויטהרו באותו מקום
 שהתקנתי באותו בית הטבילה
 של המים הנובעים שעמי. אחר
 כך תקנו אותה בתכשיטיה,
 הלבישו אותה את לבושיה, עטרו
 אותה בעטרה שלה. למחר
 כשיבא בני להזדווג עם הגבירה,
 יתקן היכל לכלם, וימצא את
 מדורו עמכם כאחד.

כך המלך הקדוש והגבירה
 והחברים כמו זה, והאם העליונה
 שמתקנת את הכל. נמצא שהמלך
 העליון והגבירה והחברים, מדורם כאחד, ואין נפרדים לעולמים. זהו שכתוב, ה' מי יגור באהלך

תא חזי, חברייה מתקני בהאי ליליא
 תכשיטה לכלה, ומעטרי לה
 בעטרהא, לגבי מלכא. ומאן מתקין ליה
 למלכא, בהאי ליליא, לאשתפחא בה בכלה,
 לאזדווגא בה במטרוניתא. נהרא קדישא
 עמיקא דכל נהרין, אימא עלאה. הדיא הוא
 דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון
 במלך שלמה וגו'. לבתר דאתקינת ליה
 למלכא, ואעטרת ליה, אתיית לדפאה לה
 למטרוניתא, ולאינון דמשתפחי גבה.

למלכא דהוה ליה בר יחידאי, אתא לזווגא
 ליה במטרוניתא עלאה, מאי עבדת
 אמיה כל ההוא ליליא, עאלת לבי גניזאה,
 אפיקת עטרא עלאה, בשבעין (דף צ"ח ע"ב) אבני
 יקר סחרנהא, ואעטרת ליה. אפיקת לבושין
 דמילת ואלבישת ליה, ואתקנת ליה בתקוני
 דמלכין.

דבחר עאלת לבי כלה, חמאת עולימתהא,
 דקא מתקני עטרהא, ולבושהא,
 ותכשיטהא, לתקנא לה. אמרה לון, הא
 אתקינת בי טבילה, אתר דמיין נבעין, וכל
 ריחין ובוסמין סוחרני אינון מיין, לדפאה
 לכלתי, לייתי כלתי, מטרוניתא דברי,
 ועולימתהא, ויתדכון בההוא אתר דאתקינת
 בההוא בי טבילה, דמיין נבעין דעמי. לבתר
 תקינו לה בתכשיטהא, אלבישו לה לבושהא,
 אעטרו לה בעטרהא. למחר פד ייתי ברי
 לאזדווגא במטרוניתא, יתקין היכלא לכלהו,
 וישתפח מדוריה פכו כחדא.

בך מלכא קדישא ומטרוניתא, וחברייא, פהאי
 גוונא. ואימא עלאה דמתקנת פלא.
 אשתכח דמלכא עלאה, ומטרוניתא,
 העליון והגבירה והחברים, מדורם כאחד, ואין נפרדים לעולמים.

וגו', הולך תמים ופועל צדק. מי הוא פועל צדק? אלא אלו שמתקנים את הגבירה עם תכשיטיה, בלבושיה, ובצטרה שלה. וכל אחד נקרא פועל צדק. אמר רבי חי'א, אלמלא לא זכיתי בעולם אלא לשמע את הדברים הללו - די לי. אשרי חלקם של אותם שמשתדלים בתורה ויודעים את דרכי המלך הקדוש, שרצונם בתורה, עליהם כתוב (תהלים צא) כי בי חשק ואפלטוהו. וכתוב אחלצהו ואכבדהו.

רעיא מהימנא

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. מצוה זו לספור ספירת העמר הרי בארנו. וסוד זה - ישראל, אף על גב שנטהרו לעשות פסח ויצאו מן הטמאה, לא היו שלמים וטהורים כראוי. ועל פן אין הלל גמור בימי הפסח, שעד עכשו לא השתלמו כראוי.

במו אשה שיוצאת מטמאה, וכיון שייצאה, משם והלאה, וספירה לה. אף כאן ישראל כשיצאו ממצרים, יצאו מטמאה, ועשו פסח לאכל בשלחן אביהם, ומשם והלאה יעשו חשבון לקרב אשה לבעלה, להתחבר עמו, ואותם חמשים ימים של טהרה להפגס לסוד העולם הבא, ולקבל תורה, ולקרב אשה לבעלה. ומשום שהימים הללו ימים של עולם הזכר, לא נמסר חשבון זה אלא לגברים לבדם. ולכן חשבון זה הוא בעמידה, ודברי העולם המתחתון בישיבה, ולא בעמידה. וסוד זה, תפלת העמידה ותפלה של מישב.

והחמשים הללו הם ארבעים ותשע, כלל הפנים של התורה, שהרי ביום החמשים הוא סוד

וחברי'א, מדוריהון פחדא, ולא מתפרשין לעלמין. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (תהלים טו) יי' מי יגור באהלך וגו', הולך תמים ופועל צדק. מאן הוא פועל צדק. אלא, אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטה, בלבושהא, בעטרהא. וכל חד, פועל צדק אקרי.

אמר רבי חי'א, אלמלא לא זכינא בעלמא, אלא למשמע מלין אלין דיי. זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דמלפא קדישא, דרעותא דלהון באורייתא, עלייהו כתיב (תהלים צא) כי בי חשק ואפלטוהו. וכתוב אחלצהו ואכבדהו.

רעיא מהימנא

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. (ויקרא כ"ג) פקודא דא, לספור ספירת העמר, הא אוקימנא, ורזא דא, ישראל, אף על גב דאתדכו למעבד פסחא, ונפקו ממסאבו, לא הוו שלמין ודכניין בדקא חזי. ועל דא, לאו הלל גמור ביומי דפסחא, דעד כען לא אשתלימו בדקא יאות.

באתתא דנפקא ממסאבו, וכיון דנפקא, מתמן ולהלאה, וספירה לה. אוף הכא ישראל, כד נפקו ממצרים, נפקו ממסאבו, ועבדו פסח, למיכל בפתורא דאבוהון, ומתמן ולהלאה זעבדון חושבנא, למקרב אתתא לבעלה, לאתחברא בהדיה, ואינון חמשין יומין דדכיו, לאעלא לרזא דעלמא דאתי, ולקבלא אורייתא, ולמקרב אתתא לבעלה. ובגין דאלין יומין, יומין דעלמא דדכורא, לא אתמסר חשבנא דא אלא לגברי בלחודדיהו. ועל דא חשבנא דא, בעמידה איהו, ומלין דעלמא תתאה, בישיבה, ולא בעמידה. ורזא דא, צלותא דעמידה, וצלותא מיושב.

ואלין חמשין, תשע וארבעין אינון, כלל אנפי אורייתא, דהא ביומא דחמשין, איהו רזא דאורייתא ממש.

תורה ממש. ואלו הם חמשים ימים שבו שמיטה ויובל. ואם תאמר, חמשים? הרי הם ארבעים ותשע! אחד הוא טמיר, והעולם נסמך עליו. ובאותו יום החמשים התגלה הטמיר והתכסה (ונמצא) בו, כמו מלך שפא לבית שושבינו ונמצא שם, אף כאן יום החמשים, והרי בארנו את הסוד הזה.

המצוה (א"ל) שאחר זו, לעשות חג שבועות, שכתוב (דברים טז) ועשית חג שבועות לה' אלהיך. שבועות - על שנכנסו ישראל לסוד חמשים הימים, שהם שבעה שבועות, ובקרבן העמר התבטל יצר הרע, שבורח מאשת חיל. וכששם לא נקרב, מתדבקים ישראל עם הקדוש ברוך הוא, ומתבטל ממעלה וממטה.

ומשום כך נקרא בגון זה עצרת, שיש בו בטול יצר הרע, ועל פן לא כתוב בו חטאת כמו שאר הזמנים שכתוב בהם חטאת (לה). ואז כל האורות מתפנסים לאשת חיל, ומשום כך עצרת.

שבועות, ולא כתוב כמה הם. אלא בכל מקום שנאמר סתם, השם גורם שהם מן שבע. וכתוב (סו) שבעה שבעת תספור לך, למה כתוב שבעת לבדו? אלא כך צריך שבועות סתם, להכליל מעלה ומטה, שהרי בכל מקום שאלו מתעוררים, אף אלה מתעוררים עמם. טרם שהיה שלמה, לא היו מתגלים. כיון שפא שלמה, עשה מהם פרט, שכתוב שבעת ימים ושבעת ימים. זהו פרט.

בזמן אחר בכלל, שבועות סתם. ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שפא שלמה, ואז עמדה הלכנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו היום של שלמה.

שמיטה ויובל. ואי תימא, חמשים, תשע וארבעין אינון. חד טמירא איהו, ועלמא אסתמיה עליה. ובההוא יומא דחמשים, אתגלגא טמירא, ואתפסא (ג"א ואשתכח) ביה. כמלכא דאתי לבי שושביניה, ואשתכח תמן, אוף הכא יומא דחמשים, והא אוקימנא רזא דא.

פקודא (ל"ג) בטר דא, למעבד חג שבועות, דכתיב ועשית חג שבועות ליי' אלהיך. שבועות: על דעאלו ישראל לרזא דחמשים יומין, דאינון שבעה שבועות, ובקרבנא דעמר, אתבטל יצר הרע, דערקת מאשת חיל. וכד תמן לא אתקריב, מתדבקין ישראל בקודשא ברין הוא, ואתבטל מעילא ומתתא.

ובגין כך אקרי בגוונא דא עצרת, דאית ביה בטול יצר הרע. ועל דא לא פתיב ביה חטאת, כשאר זמנין, דכתיב בהו חטאת (ל"ג). וכדין כל נהורין אתפנשו לאשת חיל, ובגין כך עצרת.

שבועות, ולא כתיב כמה אינון. אלא בכל אתר דאתמר סתם, שמא גרים דאינון מן שבע. וכתיב שבעה שבועות תספור לך, אמאי כתיב שבועות בלחודוי. אלא הכי אצטריך שבעת סתם, לאכללא עילא ותתא, דהא בכל אתר דאלין מתערי, אלין אוף הכי מתערי עמהון. עד לא הוה שלמה, לא הוה אתגלגין, כיון דאתא שלמה, עבד מנייהו פרט. דכתיב, (מלכים א ח) שבעת ימים ושבעת ימים, דא איהו פרט.

בזמנא אחרא בכלל, שבועות סתם. ולא אצטריך לבר נש אחרא למעבד מנהון פרט, בר שלמה. בגין דאינון שבעת ימים דלתתא, לא נהירו בשלימו, עד דאתא שלמה, וכדין קיימא סיהרא באשלמותא, באינון שבעת יומין. והכא חג שבועות סתם, בגין דאתכללו תתאי בעלאי, ולא אנהירו כיומא דשלמה.

ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שפא שלמה, ואז עמדה הלכנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו היום של שלמה.

מִצְוָה (ל"ד) אחר זו - להקריב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. הרי בארנו, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם - שְׁתֵּי שְׂכִינֹת, עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהַתְּחַבְּרוּ כְּאֶחָד. לְגַבִּיהֶם, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשֶׁבֶת, שֶׁהוּא מְזוּן שֶׁל אֶחָד שְׁנַיִם שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה. וְעַל זֶה כְּתוּב, שְׁנֵי הַעֲמֹר לְאֶחָד. לְאֶחָד וְדָאֵי, לְהַתְּחַבֵּד בְּמִקּוּם אֶחָד אֶל אוֹתוֹ שֶׁנֶּקְרָא אֶחָד. וּמִי הוּא? הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ מַעְלָה וּמַטָּה שְׁנֵי לַחֲמִים כְּאֶחָד. וּמִשּׁוּם שֶׁשֶּׁבֶת הוּא סוּד שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, וְהַכֹּל הוּא שֶׁבֶת, (נֶקְרָא) שְׁנֵי לַחֲמִים. (עד כאן)

מִצְוָה אחר זו - לְהַסְדִּיר לַחֵם וּלְבֹנָה, לְהַקְרִיב עֲמֹר. דְּכֹתִיב וְעִשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הַעֲמֹר כְּבֶשֶׂת תָּמִים לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשִׁבְעוֹת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְהָכִי כָּכָל יוֹמֵינָי טְבִינְךָ, לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן דְּמוֹסְפִין. אֲלֵא וְדָאֵי כָּכָל יוֹמָא דְּמוֹעַדֵינָא צְרִיף לְקַרְבָּא קֶרֶבֶנָא דִּלְיָה. צְרִיף לְקַרְבָּא עֲלִיָּה תּוֹסֶפֶת דָּאִית לִיָּה, כְּגוֹן תּוֹסֶפֶת כְּתוּבָתָא וּמַתְּנָתָא, דְּאוֹסִיף חֲתָן לְכֻלָּהּ. וְשֶׁבֶת מְלֻבָּתָא, דָּאִיָּה כֻלָּהּ, בְּשֶׁבֶתוֹת וּבְכָל יוֹמֵינָי טְבִינְךָ, צְרִיכָה תּוֹסֶפֶת, דְּאֵינוֹן מוֹסְפִין דְּקֶרֶבֶנִין, וּמַתְּנָתָא, דְּאֵינוֹן מַתְּנוֹת כְּהוֹנָה.

וּבְשִׁבְעוֹת דָּאִיָּהוּ מַתָּן תּוֹרָה, דְּאֵתְיָהִיבוּ תְרִין לוֹחִין דְּאוֹרִיָּתָא, מַסְטָרָא דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי, צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיָּהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּאֵינוֹן ה"ה דְּתְרִין יוֹמֵינָי דְּשִׁבְעוֹת אֵינוֹן י"ו צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיָּהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מְאֵינוֹן ה"ה דְּהָא אִיָּהוּ נְהָמָא דְּאוֹרִיָּתָא, דְּאֵתְמַר בֵּינָה (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמֵי ה"ה, מִן הַמוֹצֵיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.

וְהָאֵי אִיָּהוּ מְאָכְל אָדָם, דָּאִיָּהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לֵיָּי. עוֹמֵר שְׁעוֹרִין, מְאָכְל בְּעֵרִין, דְּאֵינוֹן חִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, דְּמַנְהוֹן צְרִיף לְקַרְבָּא, הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (ויקרא א) מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִים: מְנַגְחִים בְּמַתְּנִיתִין, בְּאֵלִין וְזָחוּ מְאָכְל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לָהּ. עֹמֵר שְׁעוֹרִים, מְאָכְל בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵן חִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, שְׁמָהֶם צְרִיף לְהַקְרִיב, זֶהוּ שְׁכֵתוֹב מִן הַבְּהֵמָה. אֵילִים - מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה, בְּאֵלֵי הַפְּשָׁטִים. מִן הַבָּקָר - פָּרִים מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה,

שְׁתֵּי הַלֶּחֶם (ל"ד) בְּתֵר דָּא, לְקַרְבָּא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. הָא אוֹקִימָנָא, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם: תְּרִינֵי שְׂכִינָתֵי, עֵילָא וְתַמָּא, וְאֵתְחַבְּרִין כְּחֵדָא. לְגַבִּיהוֹן, תְּרִין נְהָמֵי בְּשֶׁבֶת, מְזוּנָא דְּחַד תְּרִין, דְּעֵילָא וְתַמָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות טו) שְׁנֵי הַעֲמֹר לְאֶחָד. לְאֶחָד וְדָאֵי, לְאֵתְיָחַדָּא בְּאֵתֵר חַד. לְהַהוּא דְּאֶקְרִי אֶחָד. וּמֵאֵן אִיָּהוּ. הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, דָּאִיָּהוּ יְרִית עֵילָא וְתַמָּא, תְּרִין נְהָמֵי כְּחֵדָא. וּבְגִין דְּשֶׁבֶת אִיָּהוּ רְזָא דְּעֵילָא וְתַמָּא, וְכֻלָּא אִיָּהוּ שֶׁבֶת, (אתקריבו) תְּרִין נְהָמֵי. ע"ב.

שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּתֵר דָּא לְהַסְדִּיר לַחֵם וּלְבֹנָה, לְהַקְרִיב עֲמֹר. דְּכֹתִיב וְעִשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הַעֲמֹר כְּבֶשֶׂת תָּמִים לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשִׁבְעוֹת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְהָכִי כָּכָל יוֹמֵינָי טְבִינְךָ, לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן דְּמוֹסְפִין. אֲלֵא וְדָאֵי כָּכָל יוֹמָא דְּמוֹעַדֵינָא צְרִיף לְקַרְבָּא קֶרֶבֶנָא דִּלְיָה. צְרִיף לְקַרְבָּא עֲלִיָּה תּוֹסֶפֶת דָּאִית לִיָּה, כְּגוֹן תּוֹסֶפֶת כְּתוּבָתָא וּמַתְּנָתָא, דְּאוֹסִיף חֲתָן לְכֻלָּהּ. וְשֶׁבֶת מְלֻבָּתָא, דָּאִיָּה כֻלָּהּ, בְּשֶׁבֶתוֹת וּבְכָל יוֹמֵינָי טְבִינְךָ, צְרִיכָה תּוֹסֶפֶת, דְּאֵינוֹן מוֹסְפִין דְּקֶרֶבֶנִין, וּמַתְּנָתָא, דְּאֵינוֹן מַתְּנוֹת כְּהוֹנָה.

וּבְשִׁבְעוֹת דָּאִיָּהוּ מַתָּן תּוֹרָה, דְּאֵתְיָהִיבוּ תְרִין לוֹחִין דְּאוֹרִיָּתָא, מַסְטָרָא דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי, צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיָּהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּאֵינוֹן ה"ה דְּתְרִין יוֹמֵינָי דְּשִׁבְעוֹת אֵינוֹן י"ו צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיָּהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מְאֵינוֹן ה"ה דְּהָא אִיָּהוּ נְהָמָא דְּאוֹרִיָּתָא, דְּאֵתְמַר בֵּינָה (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמֵי ה"ה, מִן הַמוֹצֵיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.

וְהָאֵי אִיָּהוּ מְאָכְל אָדָם, דָּאִיָּהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לֵיָּי. עוֹמֵר שְׁעוֹרִין, מְאָכְל בְּעֵרִין, דְּאֵינוֹן חִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, דְּמַנְהוֹן צְרִיף לְקַרְבָּא, הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (ויקרא א) מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִים: מְנַגְחִים בְּמַתְּנִיתִין, בְּאֵלִין

וְזָחוּ מְאָכְל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לָהּ. עֹמֵר שְׁעוֹרִים, מְאָכְל בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵן חִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, שְׁמָהֶם צְרִיף לְהַקְרִיב, זֶהוּ שְׁכֵתוֹב מִן הַבְּהֵמָה. אֵילִים - מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה, בְּאֵלֵי הַפְּשָׁטִים. מִן הַבָּקָר - פָּרִים מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה,

פּשְׁטִין. מִן הַבְּקָר: פָּרִים מְנַגְּחִים בְּמַתְּנִיתִין, בְּתוֹקְפָא
 זַתִּיר. וּמִן הַצֹּאֵן: שְׂאֵר עֲמָא, קְרַבְנָא דְלֵהוּן צְלוּתִין,
 וְעַלֵּיהוּ אֲתַמֵּר, (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֹאֲנֵי צֹאֵן מְרַעִיתֵי אָדָם
 אַתֶּם.

דְּמֵאֲרֵי קְבֵלָה, וּמֵאֲרֵי מַדּוּת, אֵינּוּן מַסְטֵר דְּאֵילְנָא דְחִינֵי.
 שְׂאֵר עֲמָא מַסְטֵרָא דְּאֵילְנָא דְטוֹב וְרַע, אֲסוּר
 וְהֵתֵר. וּבְגִין דָּא, מִן הַבְּהֵמָה, מֵאֲכַל דְלֵהוּן, עֲמֵר לְחֵם
 שְׁעוּרִים, (רות ג) וְיִמְד שֵׁשׁ שְׁעוּרִים. וְיִשֶׁת עֲלֶיהָ, אוֹרִייתָא
 דְּבַעַל פֶּה, דְּשִׁית סְדְרֵי מִשְׁנָה. אֲבָל אֵלִין דְּאֵילְנָא דְחִינֵי,
 דְּאֵינּוּן אָדָם אוֹרִייתָא דְלֵהוּן, נִהְמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.
 הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי ט) לָכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמֵי וְהִינְנוּ שְׁתֵּי
 הַלְחָם. חֲדוּ בְלֵהוּ תְנַאֲין וְאַמּוֹרָאִין, וְאַמְרוּ מֵאֵן קָאִים
 קָמֵי סִינֵי. (ע"כ רעיא מהימנא).

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ, (ויקרא כ"ג)
 יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
 בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגִנּוּ. זַכָּאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל,
 דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבִּיּה, מִן כָּל
 אוֹמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאַתְרַעֵי בְּהוּ, וּמֵאַתֵּר
 רְחִיקָא קָרִיב לוֹן לְגַבִּיּה, הָדָא הוּא דְכְתִיב,
 (יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם פֶּה אָמַר
 ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
 מֵעוֹלָם. לְאַחַזְזָא, דְּהָא מֵאַתֵּר רְחִיקָא אֲתַרְעֵי
 בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבִּיּה, וְכְתִיב, (יהושע כד) וְאַקְחָה
 אֶת אֲבִיכֶם אֶת אֲבֹרְהֶם מֵעֵבֶר הַנֶּהָר וְגו'. הַנִּי
 קָרְאִי אֵית לְאַסְתְּפְּלָא בְּהוּ, וְכִי כָל יִשְׂרָאֵל לָא
 הוּוּ יַדְעֵי דָא, וְכָל שְׁפָן יְהוֹשֻׁעַ.

אַדָּא אוֹרִייתָא כּוּלָּה סְתִים וּגְלִיא, כְּמָה דְשִׁמָּא
 קְדִישָׁא סְתִים וּגְלִיא, בְּגִין דְּאוֹרִייתָא
 כּוּלָּה שְׁמָא קְדִישָׁא הִיא, וְעַל דָּא אִיהִי סְתִים
 וּגְלִיא. אִי יִשְׂרָאֵל (דף צ"ט ע"א) וְיְהוֹשֻׁעַ הוּוּ יַדְעֵי,
 אֲמַאי כְּתִיב פֶּה אָמַר יי'. אֶלָּא וּדְאִי סְתִימָא
 דְּמִלָּה, טִיבוּ סְגֵי עֲבַד קְדָשָׁא בְרִיךְ בִּישְׂרָאֵל,
 דְּאַתְרַעֵי בְּהוּ בְּאַבְהֵתָא, וְעֲבִיד לוֹן רְתִיכָא

בַּחֲזֵק יֵתֵר. וּמִן הַצֹּאֵן - שְׂאֵר
 הָעָם, הַקְּרַבָּן שְׁלֵהֶם תַּפְלוּת,
 וְעַלֵּיהֶם נֹאמֵר (יחזקאל לד) וְאַתָּן
 צֹאֲנֵי צֹאֵן מְרַעִיתֵי אָדָם אַתֶּם.
 שְׁבַעֲרֵי קְבֵלָה וּבַעֲלֵי מַדּוּת הֵם
 מַצֵּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. שְׂאֵר הָעָם
 מֵהַצֵּד שֶׁל עֵץ טוֹב וְרַע, אֲסוּר
 וְהֵתֵר. וּמִשּׁוּם כֶּף מִן הַבְּהֵמָה,
 מֵאֲכַל שְׁלֵהֶם עֹמֵר, לְחֵם שְׁעוּרִים.
 וְיִמְד שֵׁשׁ שְׁעוּרִים וְיִשֶׁת עֲלֶיהָ -
 תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה שֶׁל שְׁשֵׁה סְדְרֵי
 מִשְׁנָה. אֲבָל אֵלוּ שֶׁל עֵץ הַחַיִּים,
 שֶׁהֵם אָדָם, הַתּוֹרָה שְׁלֵהֶם הִיא
 לְחֵמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ
 שְׁכַתוּב (משלי ט) לָכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמֵי,
 וְהִנְנוּ שְׁתֵּי הַלְחָם. שְׁמַחוּ כָּל
 הַתְּנַאֲיִים וְהַאֲמוֹרָאִים וְאַמְרוּ: מִי
 עוֹמֵד לִפְנֵי סִינֵי? (ע"כ רעיא מהימנא).
 בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ.
 רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (שם פא) תִּקְעוּ
 בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגִנּוּ.
 אֲשֶׁרִיֶּהֱם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא קָרִיב אוֹתָם אֵלָיו מִכָּל הָאֲמוֹת
 עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה וְהַתְּרַצָּה בְּהֵם,
 וּמִמְקוֹם רְחוֹק קָרִיב אוֹתָם אֵלָיו.
 זֶהוּ שְׁכַתוּב (יהושע כד) וַיֹּאמֶר
 יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם פֶּה אָמַר ה'
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ
 אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. לְהִרְאוֹת שְׁהִרֵי
 מִמְקוֹם רְחוֹק הַתְּרַצָּה בְּהֵם וְקָרִיב
 אוֹתָם אֵלָיו, וְכַתּוּב, וְאַקְחָה אֶת
 אֲבִיכֶם אֶת אֲבֹרְהֶם מֵעֵבֶר הַנֶּהָר
 וְגו'. בְּפִסּוּקִים הִלְלוּ יֵשׁ
 לְהַסְתַּפֵּל, וְכִי כָל יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ
 יוֹדְעִים אֵת זֶה, וְכָל שְׁפָן יְהוֹשֻׁעַ?
 אֲדָא כָּל הַתּוֹרָה נִסְתַּרְת וּנְגַלִית,
 כְּמוֹ שֶׁהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ נִסְתַּר וּנְגַלָּה,
 מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם
 קְדוֹשׁ, וְעַל כֵּן הִיא נִסְתַּרְת
 וּנְגַלִית. אִם יְהוֹשֻׁעַ וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ
 יוֹדְעִים, לְמָה כְּתוּב פֶּה אָמַר ה'
 אֶלָּא וּדְאִי סְתֵר הַדְּבָר - הַטּוֹב
 הָרַב שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַתְּרַצָּה בְּאַבוֹת,

קדישא עלאה ליקריה, ואפיק לון מגזו נהרא
 עלאה יקירא קדישא, בוצינא דכל בוצינין,
 בגין דיתעטר בהו. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, כֹּה אָמַר
 יי' בַּעֲבַר הַנְּהַר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. הַנְּהַר:
 הוּא נְהַר דְּאַשְׁתְּמוּדַע, וְאַתִּידַע.

מֵעוֹלָם, מְאִי קָא בְּעֵי הֵכָא. אֵלָא לְאַחֲזָא
 חֲכָמָתָא. מַעְבַּר הַנְּהַר מֵעוֹלָם, אֵלָא
 הוּא נְהַר עוֹלָם אַקְרִי. וְעַל דָּא, בַּעֲבַר הַנְּהַר
 יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְאַחֲזָא טִיבוּ וְקִשׁוּט
 דְּעַבְד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. וְאַקַּח אֶת
 אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מַעְבַּר הַנְּהַר מְאִי קָא מִיָּרִי.
 אֵלָא אַבְרָהָם לָא אֲתַדְּבַק בֵּיהּ כִּי הוּא נְהַר,
 כְּמוֹ יִצְחָק דְּאֲתַדְּבַק בֵּיהּ בְּסֹטְרִיהּ לְאַתְתַּקְפָּא.
 תָּא חֲזִי, הָאִי נְהַר, אֲפִי עַל גַּב דְּלָאוּ אִיהוּ
 דִּינָא, דִּינִין נַפְקִי מִסֹּטְרִיהּ, וְאַתְתַּקְפוּ

בֵּיהּ. וְכַד יִצְחָק אֲתַתַּקֵּף (בְּדִינִי) בְּבָנוּי, כְּדִין
 עֲלָאִין וְתַתְּאִין מִתְכַּנְּפִי לְדִינָא, וְכוּרְסִיָּא
 דְּדִינָא אֲתַתַּקֵּן, וּמִלְפָּא קִדְשָׁא יְתִיב עַל
 כּוּרְסִיָּא דְּדִינָא, וְדָאִין עֲלֵמָא, כְּדִין, תַּקְעוּ
 בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֵנוּ. זַכָּאִין אֵינּוּן
 יִשְׂרָאֵל, דִּידַעִין לְסַלְקָא כּוּרְסִיָּא דְּדִינָא,
 וְלַתַּקְנָא כּוּרְסִיָּא דְּרַחֲמִי. וּבְמָה. בְּשׁוֹפָר.

רַבִּי אָבָא הוּוּ יְתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר
 לֵיהּ, הָא זְמַנִּין סְגִיאִין שְׁאִילָנָא עַל הָאִי
 שׁוֹפָר, מְאִי קָא מִיָּרִי, וְעַד פֶּאן לָא אֲתִישְׁבְּנָא
 בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, וְדָאִי הָאִי הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה,
 דִּישְׂרָאֵל בְּעֵיִן בְּיוֹמָא דְּדִינָא (נ"א דא), שׁוֹפָר,
 וְלֹא קֶרֶן. בְּגִין דְּקֶרֶן הָא אֲתִידַע בְּאֵן אֲתֵר
 אִיהוּ, וְלֹאֲתַדְּבַק דִּינָא לָא בְּעֵינָא. אֲבָל הָא
 תְּנִינָן, בְּמִלִּין וּבְעוֹבְדָא, בְּעֵינָן לְאַחֲזָא
 וְלֹאֲתַעְרָא מִלִּין סְתִימִין.

תָּא חֲזִי, כַּד הוּוּ שׁוֹפָר עֲלָאָה, דְּנַהֲירוּ דְּכֻלָּא
 בֵּיהּ, אֲסַתְּלַק וְלֹא נַהֲירוּ לְבָנִין, כְּדִין דִּינָא

וְעָשָׂה אוֹתָם מִרְפָּכָה קְדוּשָׁה
 עֲלֵיוֹנָה לְכַבּוּדוֹ, וְהוֹצִיא אוֹתָם
 מִתּוֹךְ נְהַר עֲלִיּוֹן נִכְבֵּד קְדוּשׁ,
 מֵאוּר כָּל הַמְּאֹרוֹת, כְּדִי שְׁיִתְעַטֵּר
 בָּהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, כֹּה אָמַר ה'
 בַּעֲבַר הַנְּהַר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
 מֵעוֹלָם. הַנְּהַר - אוֹתוֹ הַנְּהַר
 שְׁמֵכֶר וְנוֹדַע.

מֵעוֹלָם - מַה הוּא רוּצָה פֶּאן?
 אֵלָא לְהִרְאוֹת חֲכָמָה. מַעְבַּר הַנְּהַר
 מֵעוֹלָם, אֵלָא אוֹתוֹ נְהַר נִקְרָא
 עוֹלָם, וְעַל כֵּן בַּעֲבַר הַנְּהַר יֵשְׁבוּ
 אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְהִרְאוֹת הַטּוֹב
 וְהַאֲמַת שְׁעָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עִם יִשְׂרָאֵל. וְאַקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת
 אַבְרָהָם מַעְבַּר הַנְּהַר. מַה זֶה
 אוֹמֵר? אֵלָא אַבְרָהָם לָא נִדְּבַק
 בְּאוֹתוֹ נְהַר כְּמוֹ יִצְחָק שְׁנִדְּבַק בּוֹ
 בְּצַדוֹ לְהִתְחַזֵּק.

בֹּא רְאֵה, הַנְּהַר הַזֶּה, אֲפִי עַל גַּב
 שְׁאִינּוּ דִין, יוֹצְאִים דִּינִים מִצְדוֹ
 וּמִתְחַזְּקִים בּוֹ. וְכִשְׁיִצְחָק מִתְחַזֵּק
 (בְּדִינִי) בְּבָנוּי, אֲזִי הַעֲלִיּוֹנִים
 וְהַתְּחַתּוֹנִים מִתְכַּנְּסִים לְדִין, וְכִסָּא
 הַדִּין מִתְתַּקֵּן, וְהַמְּלִךְ הַקְּדוּשׁ
 יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין וְדָן אֶת הָעוֹלָם.
 אֲזִי, תַּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה
 לְיוֹם חֲגֵנוּ. אֲשֶׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל
 שְׁיִדְעִים לְסַלֵּק כִּסֵּא הַדִּין וְלַתַּקֵּן
 כִּסֵּא שֶׁל רַחֲמִים, וּבְמָה? בְּשׁוֹפָר.
 רַבִּי אָבָא הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, הָרִי פְּעָמִים
 רַבּוֹת שְׁאַלְתִּי עַל הַשׁוֹפָר הַזֶּה מַה
 זֶה אוֹמֵר, וְעַד פֶּאן לָא הִתִּישְׁבְּתִי
 בּוֹ. אָמַר לוֹ, הָרִי וְדָא זֶהוּ בְּרוּר
 הַדְּבַר, שְׁיִשְׂרָאֵל צְרִיכִים בְּיוֹם
 הַדִּין (תּוֹה) שׁוֹפָר וְלֹא קֶרֶן, מִשּׁוּם
 שְׁקֶרֶן הָרִי נוֹדַע בְּאִיזָה מְקוּם
 הַיָּא, וְלֹאֲתַדְּבַק בְּדִין אֵינְנוּ רוּצִים.
 אֲבָל הָרִי שְׁנִינּוּ, בְּדַבְּרִים
 וּבְמַעֲשִׂים צְרִיכִים לְהִרְאוֹת
 וְלַהֲעִיר דְּבָרִים נִסְתָּרִים.

בֹּא רְאֵה, כְּשִׂאוֹתוֹ שׁוֹפָר עֲלִיּוֹן,
 שְׁבוּ הָאוּר שֶׁל הַכֵּל, מִסְתַּלֵּק וְלֹא

מאיר לפנים, אזי מתעורר הדין, והפסאות מתקנים לבית הדין, וזה השופר, נקרא אילו של יצחק, תקפו של יצחק, תשבחת האבות, כשמתעלה אותו שופר גדול שאין מיניק את הבנים, אזי יצחק מתחזק, ומתקן לדון את העולם.

ובשמתעורר השופר הזה וכשבני אדם שבים מחטאיהם, צריכים להשפיע קול שופר ממטה, ואותו קול עולה למעלה, אזי מתעורר שופר אחר עליון, ומעורר רחמים ומסתלק הדין. וצריכים להראות מעשה בשופר, לעורר שופר אחר, ולהוציא בשופר הזה למטה אותם קולות, להראות שכל אותם קולות שלמעלה, שכלם כלולים באותו שופר עליון, יתעוררו לצאת.

ובקולות הללו שלמטה נותנים ישראל כח (לרחמים מלמטה, ומתעורר השופר הגדול) למעלה, ועל כן צריכים לזמן שופר ביום הזה ולערוף קולות, לכונן בו פדי לעורר שופר אחר, שבו כלולים הקולות למעלה (ולסדר קולות בשופר).

סדרה ראשונה - יוצא קול ומתעטר למעלה, עולה רקיעים, ונבקע בין הרים רמים, ומגיע לאברהם ושורה בראשו ומתעטר, והוא מתעורר ומתקין את הפסא. ובספר האגדה שנינו, בשעה שאותו קול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם, ומתקין את הפסא, ופוקד עליו (אבא ואמא) אבא.

בינתיים עולה השני, התקיף (לחבר) לשבר את הדינים הקשים. וזה הסדר השני, אותו הקול שובר בכחו. ואז עולה, וכל הדינים שמתעוררים (שנקרים) לפניו נשברים, עד שעולה למקומו של יצחק. פיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הפסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר

אתער, וכרסון אתתקנו לבי דינא, ודא שופר, אילו דיצחק אקרי, תוקפיה (דף צ"ט ע"ב) דיצחק, תושבחתיה דאבהן, פד אסתלק ההוא שופר גדול, דלא ינקא לבניו, פדין יצחק אתתקף, ואתתקן לדינא בעלמא.

וכד אתער האי שופר וכד בני נשא תיבין מחטאיהון, בעיין לנגדא קול שופר מתתא, וההוא קלא סליק לעילא, פדין אתער שופרא אתרא עלאה, ואתער רחמי, ואסתלק דינא. ובעינן לאחזאה עובדא בשופר, לאתערא שופרא אחרא, ולאפקא בהאי שופר לתתא, אינון קלי, לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא, דכלילין פלהו בההוא שופר עלאה, יתערוין לנפקא.

ובהני קלין דלתתא, יהבין ישראל חילא (לרחמי מתתא ואתער שופר גדול) לעילא, ועל דא בעינן לזמנא שופר ביומא דא, ולסדרא קלין, לכיונא ביה בגין לאתערא שופר אחרא, דביה כלילין קלי לעילא. (ולסדרא קלין בשופר).

סדרא קדמאה, קלא נפיק, ומתעטר לעילא, סליק רקיעין, ואתבקע בין טורי רמאי, ומטי לגביה דאברהם, ושריא ברישיה, ואתעטר, ואתער הוא, ואתקין לכורסייא. ובספרא דאגדתא תנינן, בשעתא דההוא קלא קדמאה סליק, אתער ואתעטר אברהם, ואתקן לכורסייא, פקדין עליה (ס"א אבא ואמא) אבא.

אדהבו, סלקא תננינא, תקיפא (לחברא) לתברא תוקפי רגיון. ודא סדרא תננינא, ההוא קלא תבירא בתוקפו. וכדין סלקא, וכל דינין דאתערוין (ס"א דאתערעו) קמיה אתברו, עד דסליק לאתריה דיצחק. פיון דיצחק אתער, ורחמי לאברהם מתקן לכורסייא לקיימא יצחק. פיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הפסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר

את התקף הקשה. ובזה צריך מי שתוקע לכונן הלב והרצון, כדי לשבר הכח והתקף של הדין הקשה. זהו שכתוב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ובוקע כל אותם רקיעים, ומתעוררים רחמים, ומגיע אותו קול לראשו של יעקב, ויעקב מתעורר ורואה את אברהם מתפקן בצד האחר. אזי אוחזים שניהם ביצחק, זה מצד זה וזה מצד זה, ולא יכולים התקף שלו לצאת החוצה, ושלו הסדרות הללו הן סדרה אחת.

סדרה אחרת - קול יוצא ועולה, ונוטל את אברהם ממקומו, ומשפיע אותו למטה, למקום שהגבורות של יצחק שורים שם, ומקמים את אברהם בתוכם.

סדרה שניה - יוצא קול שבור, לא חזק כמו הראשון. לא שחלש אותו קול שפקע, אלא שאותו קול אינו אצל יצחק כבראשונה, ששם שורה התקף הפקיר, אלא רק לאותם בית דין של מעלה שהם יותר רפים, וכלם רואים את אברהם אצלם, ונכנעים לפניו.

ביתים סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ומתעטר בראשו של יעקב, ומשפיע אותו לאותו מקום שאותן הגבורות שורות, ועומד פנגדן, אברהם מצד זה ויעקב מצד זה, והם באמצע, ואז כלם נכנעים ונמצאים (ושוככים) במקומם. ואלו כלם סדר אחר שני.

סדרה אחרונה - שצריך להעלותם למקומם ולישב (ולישב) ביניהם את יצחק במקדם, משום שאותו צריך לישב במקומו,

קמיה, פדין אתפפא, ותבר תוקפא קשא. ובהאי, בעי מאן דתקע, לכוננא לבא ורעותא, בגין לתברא חילא ותוקפא דדינא קשא, הדא הוא דכתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ובקע כל אינון רקיעין, ורחמי מתערין, ומטי ההוא קלא לרישיה דיעקב (דף ק' ע"א) ויעקב אתער, ורחמי לאברהם מתפקן בגיסא אחרא, פדין אחידן תרווייהו ביה ביצחק, דא מהאי סטרא, ודא, מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. והני תלתא סדרין, פלהו סדרא חד.

סדרא אחרא, קלא נפיק, וסליק, ונטיל לאברהם מאתריה, ונגיד ליה לתתא, לאתר דתוקפיהון דיעחק שריין וקיימן ליה לאברהם בגווייהו.

סדרא תניינא, נפיק קלא תבירא, לא תקיפא פקדמאה, לא דחליש ההוא קלא דתקע, אלא דההוא קלא לאו איהו לגבי יצחק בקדמיתא, דתמן תוקפא תקיפא שריא, אלא לגבי אינון בי דינא דלתתא, דאינון רפויין יתיר, וכלהו חמאן לאברהם לגבייהו, ואתפפין קמיה.

אדהכי, סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ואתעטר ברישיה דיעקב, ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין, וקאים לקבלייהו, אברהם מהאי סטרא, ויעקב מהאי סטרא, ואינון באמצעיתא. פדין אתפפין פלהו, ומשתכחין (ס"א ומשתכחי) באתרייהו. והני כלהו סדרא אחרא תניינא, סדרא בתראה, דבעינא לסלקא לון לאתרייהו,

וליישבא (ס"א ולישבא) ביניהו ליצחק פמלקדמין. בגין דהאי בעי

וְלֹא יֵצֵא בְּבוֹרוֹתָיו הַחוּצָה, אִזּוֹ כָּל הַדֵּינִים נִכְנָעִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים.

עַל פֶּן צָרִיף לְכוֹן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן בְּקוֹלוֹת הַלֵּלוֹ, וְלַחֲזוֹר בְּתִשְׁבּוּבָה לְפָנָיו רְבוּנִים. אִזּוֹ כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים וּמְסַדְרִים קוֹלוֹת בְּרִצּוֹן הַלֵּב כְּרֵאוֹי בְּשׁוֹפֵר הַזֶּה, חוֹזֵר אוֹתוֹ שׁוֹפֵר עֲלֵיוֹן. וּכְשִׁחֲזוֹר, מְעַטֵּר אֶת יַעֲקֹב, וְהַכֵּל נִתְקַן. וְכִסָּא אַחֵר עוֹלָה, וְאִזּוֹ נִמְצְאָת שְׁמִיחָה בְּכָל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּדְעִים לְהַנְהִיג וּלְמַשֵּׁךְ אֶת רְבוּנִים מִדֵּין לְרַחֲמִים, וּלְתַקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵיהֶם.

בֵּא רָאָה, כְּנִגְדָּה זֶה נִפְתָּחִים שְׁלֹשָׁה סְפָרִים בְּיוֹם זֶה, וּכְמוֹ שְׁרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים וְהַדֵּינִים הַקְּשִׁים נִכְנָעִים וְנִכְנָסִים לְמִקּוֹמָם - כִּי הוּא לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, הַדֵּינִים הַקְּשִׁים נִכְנָעִים וּמְעַבְרִים מִן הָעוֹלָם. וּמִי הֵם? אֵלוֹ אוֹתָם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁהֵם דֵּינִים קְשִׁים שֶׁנִּכְנָעוּ וְהִעֲבִרוּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן נִכְתָּבִים וְנִחַתְּמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי זְהוּ בְּרוּךְ הַדְּבָר. בְּרוּךְ הַרַחֲמָן שֶׁשְׂאֵלְתִי וְהַרְחַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, עוֹשִׂים זְכוּרֹן, לְכוֹן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן. יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים זְכוּרֹן לְמִטָּה, בְּמָה? בְּמַעֲשֵׂה, כְּדֵי שִׁיתְעוֹרֵר דְּבַר בְּאוֹתוֹ גּוֹן שְׁלִמְעֵלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (תהלים פא) בְּכִסֵּה לְיוֹם חֲגִנּוֹ, שְׁמִתְכַּפֶּסֶה בּוֹ הַלְבָנָה. וְאִיךָ מִתְכַּפֶּסֶה? אֵלֹא כְּשֶׁעוֹמֵד עָנָן וְהִשְׁמַשׁ אֵינוֹ מְאִיר, אִזּוֹ הַלְבָנָה מִתְכַּפֶּסֶה וְלֹא מְאִירָה. וְעַל כֵּן מִלְּפָנָיו עָנָן הִשְׁמַשׁ אֵינוֹ מְאִירָה, כֵּן בְּכִסֵּה לְיוֹם חֲגִנּוֹ, בְּהִיא, שְׁמִתְכַּפֶּסֶה

לְיִשְׂרָאֵל לִיּה בְּאַתְרֵיהּ, וְלֹא יִפּוּק בְּתוֹקְפוֹי לְבָר, כְּדֵין דֵּינִין כְּלָהוּ אֶתְכַפְּיִין, וְרַחֲמִין אֶתְעֵרוּ.

עַל דָּא בְּעֵי לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא בְּהַנִּי קְלִי, וּלְמַהְדֵּר בְּתִיּוּבְתָא קָמִי מְאִירֵהוּן. כְּדֵין כְּדֵין יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי וּמְסַדְרֵי קְלִין בְּרַעוּתָא דְלְבָא כְּדָקָא יְאוּת, בְּשׁוֹפְרָא דָא, אַהְדָּר הַהוּא שׁוֹפֵר עֲלָאָה, וְכַד אַהְדָּר, מְעַטְרָא לִיּה לְיַעֲקֹב, וְאַתְתַּקֵּן כְּלָא. וְכוּרְסֵיָא אַחְרָא רְמִיו, וְכְדֵין חִידוֹ אֲשֶׁתְּכַח בְּכָלָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְרַחֵם עַל עֲלָמָא. זְכָאָה חוּלְקִיָהוּן דִּישְׂרָאֵל, דִּידְעִין לְנִגְדָא וְלֹאֲמַשְׁכָּא (דף ק' ע"ב) לְמְאִירֵהוּן, מִדֵּינָא לְרַחֲמִי, וּלְתַקְנָא כְּלָהוּ עֲלָמִין עַל יְדֵיהוּ.

תָּא חֲזִי, לְקַבֵּל דָּא, תְּלַתָּא סְפָרִין פְּתִיחִין בְּיוֹמָא דָּא, וְכִמָּה דְרַחֲמִין מִתְעֵרִין, וְדֵינִין קְשִׁיִּין אֶתְכַפְּיִין וְעֹאֲלִין לְדוּכְתִּיָּהוּ. כִּי הוּא לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, דֵּינִין קְשִׁיִּין אֶתְכַפְּיִין וְאַתְעֵבְרוּ מְעֲלָמָא. וּמֵאֵן אֵינוֹן. אֲלִין אֵינוֹן רְשָׁעִים גְּמוּרִים, דְּאֵינוֹן דֵּינִין קְשִׁיִּין דְּאַתְכַפְּיִין וְאַתְעֵבְרוּ מְעֲלָמָא. וְעַל דָּא נִכְתָּבִים וְנִחַתְּמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי דָּא הוּא בְּרִירָא דְמַלְאָה, בְּרִיף רַחֲמָנָא דְשְׂאִילְנָא וְרוּוּחָנָא בְּהַנִּי מִיָּלִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, זְכוּרֹן עֲבָדִינָן, לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא, יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין זְכוּרֹן לְתַתָּא, בְּמָה. בְּעוּבְדָא, בְּגִין דִּיתְעֵר מְלָה כְּהוּא גּוּוֹנָא לַעֲיָלָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (תהלים פא) בְּכִסֵּה לְיוֹם חֲגִנּוֹ דְאַתְכַּפְּסִיא בֵּיה סִיְהָרָא. וְהִיךְ אֶתְכַּפְּסִיא. אֵלֹא, כְּדֵי קִימָא עֵיבָא, וְשִׁמְשָׁא לָא נְהִיר, כְּדֵין סִיְהָרָא אֶתְכַפְּסִיא, וְלֹא נְהִיר. וְעַל דָּא, מִקָּמִי עֵיבָא שִׁמְשָׁא לָא נְהִיר, כֵּל שְׁכָן מְאִירָה, כֵּל שְׁכָן הַלְבָנָה שְׁמִתְכַּפֶּסֶה וְאֵינוֹ מְאִירָה. וְעַל כֵּן בְּכִסֵּה לְיוֹם חֲגִנּוֹ, בְּהִיא, שְׁמִתְכַּפֶּסֶה

הלכנה. ובמה מאירה? הפל בתשובה, ובקול שופר, שכתוב אשרי העם יודעי תרועה. אז - ה' באור פניך יהלכון.

רעיא מהימנא

בחדש השביעי באחד לחדש וגו'. מצוה זו לתקע שופר בראש השנה, שהוא יום הדין לעולם, כמו שבארנו. והרי פרשוק, שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. והרי נתבאר. שזהו יום שבו מתפסה הלכנה, והעולם עומד בדין. משום שאותו המקטרג חופה ומכסה ונועל את הפתח על המלך, המקום שהדין שורה לתבוע דין על העולם.

ואם תאמר, איך נתנת רשות לאותו המקטרג לכסות ולתבוע דין? אלא ודאי כיד המקטרג הזה שם הקדוש ברוך הוא לתבוע דין על כל העולם, ושם לו יום ידוע לתבוע לפניו את כל דיני העולם, שהרי הקדוש ברוך הוא עשה אותו ושם אותו לפניו, שתהיה יראת הקדוש ברוך הוא עולה ושורה על הכל. וסוד זה - (קהלת א והאלהים עשה שיראו מלפניו. מה עשה? עשה את המקטרג הזה והתקין אותו לפניו להיות חרב שנונה על כל העולם, וכל זה כדי שיראו כלם מלפני הקדוש ברוך הוא. וזהו השוטר שתובע את חטאי בני האדם, ותובע דין, ותופס בני אדם והורג אותם, ומלכה אותם, הפל כפי שיוצא מן הדין.

כמו אותו הממנה של בית הדין שלמטה, שנתנה לו רשות להזכיר לפני בית הדין: פלוני עשה כן, ופלוני עבר על כן. ולתבוע עליהם דין. ושנינו, נתנה רשות לאותו ממנה בית דין לנעל על בית הדין את הפתח עד שיגזרו דין על כל מה שהוא תובע, ואין רשות לבית הדין לדחות אותו, משום (ישעיה סא) כי אני

סיהרא דאתפסיא ולא נהירא. ועל דא בכסה ליום חגנו, בה"א, דאתפסיא סיהרא. ובמה נהיר. פלא בתיובתא, ובקל שופרא, דכתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה כדין יי' באור פניך יהלכון.

רעיא מהימנא

בחדש השביעי באחד לחדש וגו'. (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ב) דא, לתקוע שופר בראש השנה, דהוא יומא דדינא לעלמא, כמה דאוקימנא. והא אוקמוה דכתיב, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. והא אתמר. דהאי איהו יומא דסיהרא אתפסי ביה, וקאים עלמא דדינא. בגין, דההוא מקטרגא, חפי וכסי ואנעל פתחא על מלכא, אתר דדינא שריא, למתבע דינא על עלמא.

ואי תימא, איך אתייהיב ליה רשו לההוא מקטרגא לחפאה ולמתבע דינא. אלא ודאי בינא דהאי מקטרגא, שוי קדשא בריה הוא למתבע דינא על כל עלמא, ושוי ליה יומא ידיעא, למתבע קמיה כל דינין דעלמא, דהא קדשא בריה הוא עבד ליה ושוי ליה קמיה, למיהוי דחילו דקודשא בריה הוא סלקא, ושריא על פלא. ורזא דא, (קהלת א) והאלהים עשה שיראו מלפניו. מאי עשה. עשה להאי מקטרגא, ואתקין ליה קמיה, למיהוי סיפא שונא על כל עלמא. וכל דא (ד"ז ט"ו ט"א) בגין דידחלון מקמי קדשא בריה הוא כלא. ודא איהו סנטירא, דתבע חובי בני נשא, ותבע דינא, ותפיס בני נשא וקטיל לון ואלקי לון, פלא כמה דנפיק מן דינא.

בגוונא דההוא ממונה בית דין דלתתא, דאתייהיב ליה רשו לאדפרא קמי בי דינא, פלוני עבד כן, ופלוני עבר על כן, ולמתבע עליהו דינא. ותנן, רשו אתייהיב לההוא ממונה בית דין, לאנעלא על בי דינא פתחא, עד דיגזרון דינא על כל מה דאיהו תבע, ולית רשו לבית דין לדחייא ליה. בגין (ישעיה סא) כי אני

ה' אוהב משפט. ואיהו בעי דעלמא יתקנים בדינא, ולמנדע דאית דין ואית דיין.

כהאי גוונא שוי קדשא בריה הוא קמיה להאי, דאיהו תבע דינא קמי מלפא, על כל בני עלמא. ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו, לכסאה פתחא דמלפא, וסיהרא אתחפייא לגו, עד דיתגזר דינא על כל בני עלמא. ואף על גב דכלא אתגלי קמי קדשא בריה הוא, לא בעי אלא בדינא.

בלא כגוונא חדא עילא ותתא, אתקין כורסא דדינא כהאי יומא, וסנטירא אתא, ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא, כל חד וחד פפום ארחוי, וכפום מה דעבד. וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא. ואלין אינון עיני יי, דאינון משטטי בכל עלמא. וכמה אינון עיני יי, דלית לון חשבנא, דקא אזלי ומשטטי בכל עלמא, וחקאן כל עובדי בני עלמא.

ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתפלין בעובדיהון, דהא לגבייהו קיימין אליו סהדי מלפא, ומשגיחין וחקאן כל מה דאינון עבדין, וקאמרי, דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלפא. והאי סנטירא קאים קמי מלפא, ותבע דינא, פלוני עבר דינא, פלוני עבד כף. והא הכא סהדי. ועד דקודשא בריה הוא לא שאיל לון, לית לון רשו לסהדא.

בדין אינון סהדי סהדותא.

ובלא אכתיב קמי מלפא בפתקא. בבי מלפא אית חד היכלא. היכלא דא מלניא אשא חוורא, והאי אשא מתגלגלא בפלקא, ולהיט שביבין והאי לא פסיק לעלמין. לגו האי היכלא, אית היכלא אוחרא, מלניא אשא אוכמא, דלא פסיק לעלמין. תרין סופרין קיימין תדיר קמיה מלפא. בשעתא דדינא, סהדין כל סהדי קמי מלפא. אינון סהדין (נ"א סופרין) נטלין מההוא פלקא דאשא חוורא, וכתיב עליה כההוא אשא אוכמא.

והאש הזו מתגלגלת בעגול, והשביבים לוהטים, וזה לא פוסק לעולמים. בתוף ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחוורה, שלא פוסקת לעולמים. שני סופרים עומדים תמיד לפני המלך. בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך. אותם עדים (נ"א סופרים) נטלים מאותו עגול של אש לבנה, וכותבים עליו באותה האש השחרה.

ואו המלך מעכב את הדין עד זמן ידוע, אויל בין כך ובין כך יחזרו בתשובה. אם יחזרו - נקרעים הפתקים. ואם לא - המלך יושב, וכל אותם של בית הזכות עומדים לפניו, הפרוז קם ומכריז: פלוני עשה כך, מי ילמד עליו זכות? אם יש מי שילמד עליו זכות - יפה. ואם לא - הוא נמסר לשוטר.

והב"ר יודע הקדוש ברוך הוא למה צריך את כל זה? שלא כפי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, אלא להראות שהכל עושה בדרך אמת, ונוח לפניו מי שנצל מן הדין. ואם תאמר, מנין לנו? זה נמסר לחכמים. ואפלו למי שאין יודעים, מי שרוצה להסתפל, ישגיח במה שהוא בנגלה, וידע מה שהוא בנסתר, שהרי הכל בגון אחד. כל מה שמונה הקדוש ברוך הוא בארץ, הכל הוא כמו שלמעלה.

היום של ראש השנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכסא הדין, השוטר בא ומכסה את פתח המלך ותובע דין. ואף על גב שהקדוש ברוך הוא אוהב את הדין, כמו שנאמר (ישעיה סא) כי אני ה' אוהב משפט, מנצחת אהבת בניו את אהבת הדין. ובשעה שהשוטר קם לטען דברים עליהם, הוא מצוה לתקע בשופר, כפי לעורר רחמים מלמטה למעלה באותו שופר.

אותו הקול עולה, כליל באש רוח ומים, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר קול אחר למעלה. כשאותו הקול מתעורר ממעלה וממטה, אזי כל הטענות שטוען אותו מקטרג מתערבבות.

ביום של ראש השנה יוצא יצחק לבדו, וקורא לעשו, להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה (בראשית כז) ותכהין עיניו מראות, שיצא ממנו מי שהחשיף את פני הבריות, ונפרד, ושוכב

ובדין מלפא אחמיץ דינא, עד זמנא ידיעא, דלמא בין כך ובין כך יתדרון בתשובה. אי יתדרון, פתקין נקרעין. ואי לאו, מלפא יתיב, וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה, פרוזא קם וכריז, פלוני עבד כך, מאן יוליף עליה זכות, אי אית מאן דיוליף עליה זכות, יאות. ואי לאו, הא אתמסר לסנטירא.

ובלא ידע קדשא בריך הוא, אמאי אצטריך לכל דא. אלא בגין דלא יהא פטרא דפומא לבני עלמא. אלא לאחזאה דכלא עביד בארץ קשוט, וניחא קמיה מאן דאשתזיב מן דיניה. ואי תימא מנלן. האי, אתמסר לחכמי, ואפילו למאן דלא ידעי, מאן דבעי לאסתכלא, ישגח במה דאיהו באתגליא, וידע במה דאיהו בסתרא, דהא כלא פגוונא חדא, כל מה דפקיד קדשא בריך הוא בארעא, כלא איהו כגוונא דלעילא.

יומא דראש השנה, איהו יומא דינא, ומלפא יתיב בכורסייא דינא, סנטירא קא אתי וחיפי פתחא דמלפא, ותבע דינא. ואף על גב דקודשא בריך הוא רחים ליה לדינא, במה דאת אמר, (ישעיה סא) פי אני יי' אוהב משפט. נצח רחימו דבנוי, לרחימו דינא. ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עליהו, פקיד למתקע בשופר, בגין לאתערא רחמי מתתא לעילא, בההוא שופר.

סלקא ההוא קלא, פלילא באשא ורוחא ומיא, ואתעביד מנייהו קלא חדא, ואתער קלא אחרא לעילא, פד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא, פדין כל טענות דקא טעין ההוא מקטרגא מתערבבי.

ביומא דראש השנה, נפיק יצחק בלחודוי, וקרי לעשו, לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא, כל חד כפום אורחוי, דהא בההיא שעתא (בראשית כז) ותכהין עיניו מראות, דנפיק מגיה מאן דאחשון אפי ברין, ואתפרש,

לבדו, וקורא לעשו, להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה (בראשית כז) ותכהין עיניו מראות, שיצא ממנו מי שהחשיף את פני הבריות, ונפרד, ושוכב

על מטת הדין, וקורא לעשו
ואומר, וצודה לי צידה ועשה לי
מטעמים, והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה,
אהוב נפשה, הבן האהוב שנמסר
לה מיום שנברא העולם, ומצוה
אותו שהוא יתעורר באותם
מטעמים שלו. ויעקב מתעורר
מלמטה, מלבש בתפלות
ובבקשות, והקל קול יעקב
באותו שופר שעולה, ומתעורר
יעקב אליו, ונקרב עמו, ויגש לו
ויאכל, ונכללים זה עם זה. פיון
שנכלל עמו, ויבא לו יין, זה יין
המשמר, היין שהוא שמחת הלב,
הסוד של העולם הבא. אז - וירח
את ריח בגדיו, התפלות שעולות
והבקשות. ויברכהו, נח הרגז
ושמח הלב, והפל הוא רחמים.
ביון שנכלל ביעקב, פל אותם
חילות וגבורות שהיו מזמנים
התפזרו, ולא נמצאו שם. וישאל
יוצאים מן הדין בשמחה
ובברכות. ויהי אף יצא יעקב
מאת פני יצחק אביו, ביום הנה,
בשמחה ובברכות עליונות, ועשו
אחיו בא מצידו, טוען טענות
ממעשי העולם, ויעש גם הוא
מטעמים, לשונו חדה לטען
טענות. מסדר עדים, ויבא לאביו
ויאמר יקם אביו, יתעורר עם
דיניו, ויאכל כמה מעשים רעים
של כל העולם שמצאתי.

ויחרר יצחק חרדה גדלה עד
מאד, שהרי אינו יכול להפך
מכלל של יעקב, שהוא בשמחה.
ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד,
בכמה תפלות ובקשות, ואכל
מכל בטרם תבוא ואברכהו גם
ברוך יהיה. פשמע עשו את דברי
(יצחק) אביו ויצעק צעקה גדלה

וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו התזקים
וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהכל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות
בו תמיד.

ושכיב על ערסיה דדינא, וקרי לעשו, ואמר וצודה לי
צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה, רחימא דנפשה, בנה
רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא.
ופקידת ליה, לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה.
ויעקב אתער מתתא, מתלבש בצלותין ובעותין, והקול
קול יעקב בההוא שופר דקא סליק, ואתער יעקב לגביה,
ואתקריב בהדיה, ויגש לו ויאכל, ואתפליל דא בדא.
ביון דאתפליל בהדיה, ויבא לו יין, דא יין דמנטרא, יין
דהוא חידו דלבא, רזא דעלמא דאתי, פדין וירח את ריח
בגדיו, צלותין דסלקין ובעותין. ויברכהו, נח רוגזא,
וחדו לבא, וכלא איהו רחמי.

ביון דאיהו אתפליל ביעקב, פל אינון חיילין ותוקפין
ורוגזין דהוו זמינין, אתפדרו, ולא אשתכחו תמן.
וישראל נפקין מן דינא, בחדוה ובברפאן. ויהי אף יצא
יעקב מאת פני יצחק אביו, ביומא דא, בחדוה,
ובברפאן עלאין, ועשו אחיו בא מצידו, טועין טועני
מעובדי דעלמא, ויעש גם הוא מטעמים, חדיד לישניה
למטען טענות. אתקין סהדי, ויבא לאביו ויאמר יקום
אביו, יתער דינו, ויאכל כמה עובדין בישין דכל עלמא
דקא אשפחנא.

ויחרר יצחק חרדה גדולה עד מאד, דהא לא יכיל
לאתפרשא מפלגא דיעקב, דאיהו בחדוה.
ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד, בכמה צלותין ובעותין,
ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה. פשמוע
עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק צעקה וגו'. דחמי דהא
צידו לא הוה כלום. עד לבתר דאמר ליה, הנה משמני
הארץ וגו'. אליו תקיפין ואוכלוסיין דשאר עמין ודא
קשיא ליה מפלא. וישטום עשו את יעקב, למיזל
אבתריה, ולקטרגא ליה תדיר.

וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו התזקים
וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהכל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות
בו תמיד.

ויעקב אזיל באיננון יומין דבין ראש השנה ליום
 הפפורים, עריק לאשתזבא מניה. תב בתיובתא,
 שוי גרמיה בתעניתא, עד דאתי ראש השנה ויום
 הפפורים, כדין גדעי ישראל דעשו בא, ועמו ארבע מאות
 איש, פלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון, מיד ויירא יעקב
 מאד וייער לו ואסגי בצלותין ובעותין. (בראשית לב) ויאמר
 יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו'. עד דנטיל עיטא
 ואמר, פי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ויקח
 מן הפא בידו מנחה וגו', עזים מאתים ותישים עשרים
 רחלים מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא סטרא דיליה. גמלים הוא נחש,
 כמין גמל, בשעתא דפתי סמא"ל לאדם, ארפיב
 על נחש כמין גמל. תנינן, מאן דחמי גמל בחלמיה,
 מיתה נקנסה עליה מלמעלה, ואשתזיב מניה. וכלא חד.
 וכרין, אהדר עשו אפטורפוסא דיעקב, ויעקב לא בעא
 דובשיה ועוקציה. יעבר נא אדוני לפני עבדו.
 כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו. אימתי. בשעת נעילה,
 דהא אתפרש מעמא קדישא. וקודשא בריך הוא שביק
 לחוביהון, וכפר עליהו. פיון דההוא מקטרגא אזל
 בההוא דורונא, ואתפרש מניהו, בעי קדשא בריך הוא
 למחדי בכנוי, מה כתיב, ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית
 וגו'. על כן קרא שם המקום סוכות, פיון דיתבי בסכות,
 הא אשתזיבו מן מקטרגא, וקודשא בריך הוא חדי בכנוי.
 זבאה חולקיהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא
 מהדימנא).

תא חזי, בהאי יומא אתפסייא סיהרא, ולא
 נהיר עד בעשור לחדש, דישראל תייבין
 פלהו בתיובתא שלימתא, ואימא עלאה תאבת

ויעקב הלך באותם ימים שבין
 ראש השנה ליום הפפורים, ברח
 להנצל ממנו. שב בתשובה, ושם
 עצמו בתענית, עד שבא ראש
 השנה ויום הפפורים, אז יודעים
 ישראל שעשו בא, ועמו ארבע
 מאות איש, כלם מקטרגים
 מזמנים לקטרג להם. מיד - ויירא
 יעקב מאד וייער לו, והרבה
 בתפלות ובקשות. (בראשית לב)
 ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם
 ואלהי אבי וגו'. עד שנטל עצה
 ואמר, פי אמר אכפרה פניו
 במנחה ההולכת לפני. ויקח מן
 הפא בידו מנחה וגו', עזים
 מאתים ותישים עשרים רחלים
 מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא הצד שלו.
 גמלים הוא נחש, כמין גמל.
 בשעה שפתה סמא"ל את אדם,
 רכב על נחש כמין גמל. שנינו,
 מי שרואה גמל בחלומו, מיתה
 נקנסה עליו מלמעלה ונצול
 ממנה. והכל אחד.

ואז חזר עשו לאפטורפוס של
 יעקב, ויעקב לא רצה דכשו
 ועקצו. יעבר נא אדני לפני עבדו.
 אז - וישב ביום ההוא עשו
 לדרכו. מתי? בשעת נעילה,
 שהרי נפרד מן העם הקדוש.
 והקדוש ברוך הוא עוזב את
 חטאיהם ומכפר עליהם. פיון
 שאותו המקטרג הולך עם אותו
 דורון ונפרד מהם, רוצה הקדוש
 ברוך הוא לשמח עם בניו. מה
 כתוב? ויעקב נסע סכתה ויבן לו
 בית וגו'. על כן קרא שם המקום
 סכות. פיון שישבים בסכות, הרי
 נצולו מן המקטרג, והקדוש ברוך

הוא שמח עם בניו. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהדימנא).
 בא ראה, ביום הזה מתפסה הלכנה, ולא מאירה עד בעשור לחדש, כשכל ישראל שבים
 בתשובה, והאם העליונה שבה ומאירה לה. והיום הזה את אור האם נוטל, ונמצאת שמחה
 בכל. ועל כן כתוב, יום הפפורים הוא. יום פפור הנה צריך להיות! מה זה יום הפפורים? אלא

משום ששני מאורות מאירים כאחד. המאור העליון מאיר למאור התחתון, וביום הזה מאיר מהאור העליון, ולא מאור השמש, ומשום כך כתוב בכסה ליום חגנו.

רבי אבא שלח לרבי שמעון. אמר, מתי הזווג של פנסת ישראל עם המלך הקדוש? שלח לו, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה. התרגש רבי אבא, הרים קולו, בכה ואמר, רבי רבי מנורה הקדושה, אוי ואבוי לעולם כשתצא ממנו! אוי לדור שיהיו בעולם כשתסתלק מהם וישארו יתומים ממך! אמר לו רבי חייא לרבי אבא, זה ששלח לעמתך, מה אמר?

אמר, ודאי שאין זווג המלך עם הגבירה אלא בזמן שמאיר מהאב העליון, וכשנאור ממנו, קוראים לו קדש, שהרי מבית אבא זה נוטל, ואז מזדווגים כאחד, משום שהמלך נקרא קדש, שכתוב (ירמיה כ) קדש ישראל לה, שנוטל ממקום שנקרא קדש. אזי אחתי בת אבי הוא אף לא בת אמי, שהרי מבית אבא השם הזה, ולא מבית אבא. ועל כן ותהי לי לאשה, להזדווג כאחד, בזמן הזה ולא בזמן אחר, בזמן שנוטלים מבית אבא, ולא בזמן שנוטלים מבית אבא. ויום הפפורים מוכיח, שתשמיש המטה אסור, משום שאין נמצא זווג, שהרי מבית אבא נוטל, ולא מבית אבא. אמר רבי חייא, ודאי אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. אשרי אותם שעומדים לפניו כל יום.

ונהרת לה. והאי יומא נהירו דאימא נטלא, ואשתכח חידו בכלא. ועל דא פתיב, יום הפפורים הוא. יום פפור מיבעי ליה, מאן יום הפפורים. אלא בגין דתרי נהורין נהרין בחד. בוצינא עלאה, נהיר לבוצינא תתאה. ובהאי יומא מנהורא עלאה נהיר. ולא מנהורא דשמשא ובגין כך בפסה ליום חגנו כתיב.

רבי אבא שלח ליה לרבי שמעון, אמר, אימתי זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא. שלח ליה, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה. אתרגיש רבי אבא, ארים קליה, בכה ואמר, רבי רבי בוצינא קדישא, ווי, ווי לעלמא כד תפוק מניה, ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון וישתארו יתמין מנה. אמר ליה רבי חייא לרבי אבא, האי דשלח לך בלך. מאי קאמר.

אמר ודאי לאו זווגא דמלכא במטרוניתא, אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה, וכד אתנהרא מניה, קרינן לה קדש דהא מבי אבא נטלא האי. וכדין מזדווגי פחדא, בגין דמלכא קדש אקרי, דכתיב, (ירמיה כ) קדש ישראל ליי, דנטיל מאתר דאקרי קדש. פדין אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי, דהא מבי אבא שמא דא, ולא מבי אימא, ועל דא ותהי לי לאשה, לאזדווגא כחדא, בזמנא דא, ולא בזמנא אחרא, בזמנא דנטלא מבי אבא, ולא בזמנא דנטלא מבי אימא. ויום הפפורים אוכח, דתשמיש המטה אסור, בגין דזווגא לא אשתכח, דהא מבי אימא נטלא, ולא מבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי זפאה דרא דרבי שמעון שארי בגויה, זפאין אינון דקיימין קמיה כל יומא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְקָאִים בְּדִינָא קַמֵּי מְאָרִיָּה, וְתָב (דף ק"א)
 בְּתִיבְתָא, וְקָבִיל לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (א"ו)
 אָמַר לִיָּה, אָדָם, אַנְתָּ תְּהֵא סִימְנָא לְבִנְיָךְ לְדָרֵי
 דְּרִין, בְּהַאי יוֹמָא קִימִין בְּדִינָא, וְאִי יְתוּבוּן
 אָנָּא אֶקְבֵּל לוֹן, וְאִיקוּם מְפֹרְסִיָּא דְדִינָא,
 וְאֶתְקִיִּים עַל פּוֹרְסִיָּא דְרַחֲמֵי, וְאַרְחָם עָלֵיָּהּ.
 וְדוּד אָמַר, (תהלים קטז) אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת
 קוֹלִי תַחֲנוּנָי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קל) כִּי עֲמָךְ
 הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְרָא. וְכְתִיב, (תהלים לו) כִּי עֲמָךְ
 מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְעָמַד בְּדִין לְפָנֵי
 אֲדוֹנֵי וְשָׁב בְּתְשׁוּבָה, וְקָבֵל אוֹתוֹ
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ, אָדָם,
 אַתָּה תִּהְיֶה סִימֵן לְבִנְיָךְ לְדוֹרֵי
 דוֹרוֹת, בַּיּוֹם הַזֶּה יַעֲמְדוּ בְּדִין.
 אִם יִשׁוּבוּ, אֲנִי אֶקְבֵּל אוֹתָם,
 וְאֶעֱמַד מִכֶּסֶּף דִּין, וְאֶתְיָשֵׁב עַל
 כֶּסֶף רַחֲמִים וְאַרְחָם עָלֵיָּהֶם. וְדוּד
 אָמַר, (תהלים קד) אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע
 ה' אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָי. וְעַל זֶה כְּתוּב,
 (שם קל) כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן
 תִּזְרָא. וְכְתוּב, (שם לו) כִּי עֲמָךְ מְקוֹר
 חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר.

אֲךָ בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכְּפוּרִים
 הוּא מְקַרָּא קִדְשׁ יְהִיָּה לְכֶם. (ויקרא כ"ג) רַבִּי
 חֲזִיָּא פְּתַח, (תהלים לב) לְדוּד מְשָׁפִיל אֲשֶׁרִי נִשׁוּי
 פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָאָה. לְדוּד מְשָׁפִיל, הָא תַּנְיִנָן
 בִּי זִינִי זְמַרָּא אֶתְקָרִי (כ"א אֶתְקָרִי) סֵפֶר תְּהִלִּים,
 בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן, בְּמִשְׁפִּיל, בְּמַכְתָּם, בְּמִזְמוֹר,
 בְּשִׁיר, בְּאֲשֶׁרִי, בְּתַפְלָה, בְּהוֹדָאָה, בְּהִלְלוּיָהּ,
 וְעַלְמָה מְכֻלָּהּ הִלְלוּיָהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

אֲךָ בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה
 יוֹם הַכְּפוּרִים הוּא מְקַרָּא קִדְשׁ
 יְהִיָּה לְכֶם. רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח, (שם לב)
 לְדוּד מְשָׁפִיל אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי
 כְּסוּי חֲטָאָה. לְדוּד מְשָׁפִיל, הָרִי
 שְׁנִינּוּ, בְּעֶשְׂרֵי מִינֵי זְמַר נִקְרָא
 (תהלים) סֵפֶר תְּהִלִּים: בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן,
 בְּמִשְׁפִּיל, בְּמַכְתָּם, בְּמִזְמוֹר,
 בְּשִׁיר, בְּאֲשֶׁרִי, בְּתַפְלָה, בְּהוֹדָאָה,
 בְּהִלְלוּיָהּ. וְהַעֲלִינָן מִכָּלֶם -
 הִלְלוּיָהּ, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא דָּא, לְאַתְעֵנְאָה בְּיוֹמָא דְכְּפוּרִי, לְאַכְנַעָא גּוּפָא
 וְנַפְשָׁא, בְּרִזָּא דְחַמְשָׁה עֲנוּיִין, דְּחַמְשָׁה דְּרָגִין
 דְּיוֹמָא דְכְּפוּרִי. דְּהָא מְקַטְרְגָא קָא אֶתִּי לְאַדְכְּרָא חוּבִיָּהוּן,
 כְּמָה דְאַתְמַר. וְכִלְהוּ בְּתִיבְתָא שְׁלִימְתָא קַמֵּי אַבּוּהוּן.
 כְּלָא, כְּמָה דְאַתְמַר בְּכְמָה דּוּכְתִּי. (ע"כ רעיא מהימנא).

רַעִיָּא מְהִימְנָא
 מְצוּחָה זו, לְהַתְעַנּוֹת בְּיוֹם
 הַכְּפוּרִים, לְהַכְנִיעַ אֶת הַגּוּף וְאֶת
 הַנֶּפֶשׁ, בְּסוּד שֶׁל חַמְשָׁה עֲנוּיִים
 שֶׁל חַמֵּשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל יוֹם
 הַכְּפוּרִים. שְׁהָרִי הַמְקַטְרֵג כָּא
 לְהַזְכִּיר אֶת חֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ
 שְׁנַתְפָּאָר, וְכִלְמֵם בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 לְפָנֵי אֲבִיָּהֶם. הַפֶּל כְּמוֹ שְׁנַתְפָּאָר
 בְּכְמָה מְקוּמוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא).

הַכָּא מְשָׁפִיל, אֶתְרִיָּה יְדִיעַ, מְהוּ מְשָׁפִיל, מִיָּא
 דְאַחְפִּימוּ לְאַיְנוּן דְשִׁתּוּ לְהוּ, הַהוּא אֶתְרִ
 (כ"א דְמִשְׁתַּדְּלוּ בְּהוּא אֶתְרִ) דְאַקְרִי מְשָׁפִיל, כְּמָה דְאַתְ
 אָמַר, (משלי טז) מְשָׁפִיל עַל דְבַר יִמְצָא טוֹב. וּבְגִין
 דְאַקְרִי הָכִי, תְּלִיָּא בִיָּה סְלִיחָה, חִירוּ דְחִירִין.
 הַדָּא הוּא דְכְּתִיב אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָאָה.

כָּאן מְשָׁפִיל, מְקוּמוּ יְדוּעַ. מְהוּ
 מְשָׁפִיל? מִים שְׁמַחְפִּימִים אֶת
 אוֹתָם שְׁשׁוֹתִים אוֹתָם, אוֹתוֹ
 הַמְקוּם (שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בְּאוֹתוֹ מְקוּם)
 שְׁנַקְרָא מְשָׁפִיל, כְּמוֹ שְׁנַתְפָּאָר (משלי
 טז) מְשָׁפִיל עַל דְבַר יִמְצָא טוֹב.
 וּמִשׁוּם שְׁנַקְרָא כְּךָ, תְּלִיָּה בּו
 סְלִיחָה, חִירוֹת הַחֲרִיּוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוּב אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי כְּסוּי חֲטָאָה.

מאי כסוי חטאה. הא אוקמוה, דהוא כסוי מבני נשא, ההוא חטאה דחב לקודשא ברין הוא, ואודי קמי קדשא ברין הוא. אבל (כ"א כסוי חטאה) תא חזי, פד בר נש חטי, וחב זמנא חדא, ותריז ותלתא, ולא אהדר ביה, הא חובוי באתגליא אינון ומפרסמי לון לעילא, ומפרסמי לון לתתא. וכרוזי אזלין קמיה ומכרוזי, אסתלקו מסחרגיה דפלגנא, נזיף הוא ממאריה, נזיף הוא לעילא, נזיף הוא לתתא, ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה, ווי ליה דלא חייש ליקרא דמאריה, קדשא ברין הוא גלי חוביה לעילא, הדא הוא דכתיב, (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכד בר נש אזיל באורחא דמאריה, ואשתדל בפולחניה, ואזדמן ליה חטאה חד, פלא מכסין עלויה, עלאין ותתאין, דא אקרי כסוי חטאה.

אמר ליה רבי אבא, עד כען לא מטית לעקרא דמלה. ושפיר קאמרת. והאי דקאמרו חברייא שפיר. אבל אי הכי, מכוסה חטאה מיבעי ליה, מהו כסוי חטאה.

אלא תרי מלי דחכמתא אית ביה, ותרווייהו הכי. חד פמה דתנינו, דעובדין טבין דבר נש עביד בהאי עלמא, עבדין ליה בההוא עלמא לבושא יקירא עלאה, לאתלבשא בהו. וכד בר נש אתקין עובדין טבין, וגברין עליה עובדין בישין, ואשגח ביה קדשא ברין הוא, ועובדוי בישין סגיאין, ואיהו רשע, דאשתכח חטאה קמי מאריה, ותוהא על אינון טבאן דעבד בקדמיתא, הא אתאביד הוא מפלא, מהאי עלמא, ומעלמא דאתי. מה עביד קדשא ברין הוא מאינון טבאן דעביד האי חטאה בקדמיתא.

החוטא הנה בראשונה?

אָרְא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּהֵהוּא רְשַׁע חֲטָאָה אֲתֵאבִיד. אֵינּוּן טְבָאן וְזַכְיִין לֹא אֲתֵאבִידוּ. אֵית צְדִיק דְּאָזִיל בְּאַרְחוּי דְּמַלְפָּא עֲלָאָה, וְאַתְקִין לְבוּשׁוּי מַעֲבֻדוּי, וְעַד לֹא אֲשָׁלִים לְבוּשׁוּי, אֲסַתְּלַק. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשָׁלִים לִיָּה, מְאִינּוּן עוֹבְדִין דְּעֵבֵד (ס"א דאב"ד) הַאי רְשַׁע חֲטָאָה, וְאַשְׁלִים לְבוּשׁוּי, לְאַתְתְּקִנָּא בְּהוּ בְּהֵהוּא עֲלֵמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב כז) יִכִּין וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ. הֵהוּא חֲטָאָה אֲתֵקִין, וְצַדִּיק אֲתַחְפִּי מִמָּה דְאִיהוּ תַקִּין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב כְּסוּי חֲטָאָה, (כסוי הוא מִדָּא דחֲטָאָה אֲתַחְפִּי מִחֲטָאָה) וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב מְכוּסָה, אָלָא כְּסוּי.

וְחַד, דְּאַתְחַפִּי הֵהוּא חֲטָאָה דְּהֵאִי זַפְּאָה, בְּאֵינּוּן דְּאַקְרוּן מְצוּלוֹת יָם, דְּהָא מָאן דְּנַפִּיל בְּמְצוּלוֹת יָם, לֹא אֲשַׁתְּכַח לְעֵלְמִין בְּגִין דְּמִיִּין חֲפִין עֲלֵייהוּ. (מָאן מְצוּלוֹת יָם) כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (מיכה ז) וְתִשְׁלִיךְ (דף ק"א ע"ב) בְּמְצוּלוֹת יָם כָּל חֲטָאָתָם. מָאן מְצוּלוֹת יָם. אָלָא רְזָא יִקְרָא הוּא, וְהָא (אוקמיה רבי שמעון אמר) אֲוִקְמִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, כָּל אֵינּוּן דְּאַתּוּ מְסֻטְרָא תַקִּיפָא, וְאַתְאַחְדוּ בְּזִינִין בִּישִׁין, בְּכַתְרִין תַּתְּאִין, כְּגוֹן עֲזָאזֵל בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרִי, דָּא אֲקָרִי מְצוּלוֹת יָם. כְּזַפְּטָא דְּכַסְפָּא, כַּד בַּחֲנִין לִיָּה בְּנוֹרָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי כה) הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף.

כֶּךָ הַאי, מְאִינּוּן מְצוּלוֹת יָם הוּא, וּמְצוּלוֹת יָם אֲקָרִי, מְצוּלוֹת מֵהֵהוּא יָם קְדִישָׁא, מְצוּלוֹת, זוּהֵמָא דְּכַסְפָּא. וְעַל דָּא, כָּל אֵינּוּן חֲטָאִין דִּישְׂרָאֵל שְׂרִיִין לְגוּיָה (ס"א לנביה), וְהוּא קַבִּיל לֹוֹן, וְיִשְׁתַּאֲבוּן בְּגוּיָה. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ חֲטָאָה אֲקָרִי. מְאִי חֲטָאָה. גְּרַעוּנָא. וְעַל דָּא הוּא גְּרַעוּנָא דְּכֵלָא, וְנִטְל גְּרַעוּנָא דְּגוּפָא וְדִנְפָּשָׁא. בְּהֵאִי יוֹמָא נְחִית הַאי מְצוּלוֹת יָם,

אָרְא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַף עַל גַּב שְׂאוֹתוֹ רְשַׁע חוּטָא נֶאֱבֵד, אוֹתוֹן טוֹבוֹת וְזַכּוּיֹת לֹא נֶאֱבָדוֹת. יֵשׁ צְדִיק שְׁהוּלֵךְ בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן וּמִתְקִין לְבוּשׁוֹ מִמַּעֲשָׂיו, וְטָרַם שְׁהַשְׁלִים אֶת לְבוּשׁוֹ הַסְּתַלְק - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַשְׁלִים לוֹ מְאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שְׁעָשָׂה (שאבד) הַרְשַׁע הַחוּטָא הַזֶּה, וּמַשְׁלִים אֶת לְבוּשׁוֹ שִׁיתַתְּקֵן בָּהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם כז) יִכִּין וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ. אוֹתוֹ חוּטָא הַתְּקִין, וְהַצְדִּיק מִתְכַּסֶּה מִמָּה שֶׁהוּא הַתְּקִין. זֶהוּ שְׁכַתּוּב כְּסוּי חֲטָאָה, (הכסוי הוא מִזֶּה הַחֲטָאָה, מִתְכַּסֶּה מִחֲטָאָה) וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב מְכֻסָּה, אָלָא כְּסוּי.

וְאַחַד, שְׁהַתְּכַסֶּה אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַצְדִּיק הַזֶּה בְּאוֹתָם שְׁנִקְרָאִים מְצוּלוֹת יָם, שְׁהָרִי מִי שְׁנוּפֵל בְּמְצוּלוֹת יָם, לֹא נִמְצָא לְעוֹלָמִים, מִשּׁוֹם שֶׁהַמִּים מְכַסִּים עֲלֵיהֶם, (מהו המצולות ים?) כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (מיכה ז) וְתִשְׁלִיךְ בְּמְצוּלוֹת יָם כָּל חֲטָאָתָם. מִי הֵם מְצוּלוֹת יָם? אָלָא סוּד נֶכְבֵּד הוּא, וְהָרִי (בארה רבי שמעון אמר) בְּאֵר אוֹתוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, כָּל אוֹתָם שְׁבָאוּ מִצַּד הַקְּשָׁה, וְנֶאֱחָזוּ בְּמִינִים רַעִים, בְּכַתְרִים הַתְּחַתּוּנִים, כְּמוֹ עֲזָאזֵל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, זֶה נִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, כְּמוֹ פְּסֻלַת הַכֶּסֶף כְּשׁוֹבְחִנִים אוֹתוֹ בְּאֵשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף.

כֶּךָ זֶה, הוּא מְאוֹתָם מְצוּלוֹת יָם, וְנִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, מְצוּלוֹת מְאוֹתוֹ יָם קְדוּשׁ, מְצוּלוֹת - זַחַמַת הַכֶּסֶף. וְעַל כֵּן כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שׁוֹרִים לְתוֹכוֹ (אצל), וְהוּא מְקַבֵּל אוֹתָם, וְנִשְׁאָבִים לְתוֹכוֹ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא נִקְרָא חוּטָא. מַה זֶה חוּטָא? חֲסָרוֹן. וְעַל כֵּן הוּא חֲסָרוֹן שֶׁל

הַיָּם הַזֶּה, זַחַמַת (הכסף) הַנֶּפֶשׁ, וְנוֹטֵל מְצוּלוֹת הַיָּם הַזֶּה יוֹרֵד מְצוּלוֹת הַיָּם הַזֶּה וְהַנֶּפֶשׁ. בְּיוֹם הַזֶּה יוֹרֵד מְצוּלוֹת הַיָּם הַזֶּה וְהַנֶּפֶשׁ.

זְהֵמַת הַגּוֹרֵף. מִי הוּא זְהֵמַת הַגּוֹרֵף?
זֶה אֱלוֹ הַחֲטָאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי
יֶצֶר הָרַע שֶׁנִּקְרָא מִזֵּהֶם מְנוּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנִינּוּ, וְנָתַן אֶהְרֵן
עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת, אִם כֶּף,
כְּבוֹד הוּא שֶׁל הַעֲזָאוּל, רְאִיתֶם
עֶבֶד שֶׁזֹּרֵק גּוֹרָלוֹת עִם רַבּוֹנוֹ!
דֶּרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעֶבֶד אֵינוֹ נוֹטֵל
אֶלָּא מֵה שֶׁנּוֹתֵן לוֹ רַבּוֹנוֹ. אֲבָל
מִשּׁוֹם שֶׁסָּמְא"ל מְזַמֵּן בְּיוֹם הַזֶּה
עַל מַלְשִׁינוֹת, וְכַדִּי שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ
פְּתוּחוֹן פֶּה, (בַּגּוֹרֵל חֲנֹה הוּא עוֹלָה בּו)
נוֹתְנִים לוֹ חֶלֶק בְּזֶה.

וְהַגּוֹרֵל הַזֶּה מַעֲצָמוֹ הוּא שְׁעוּלָה
בוֹ. שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי
יֶצְחָק, דְּבָר עֲלוּן מְצָאנוּ בַּגּוֹרֵל.
בַּגּוֹרֵל שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ פְּתוּב בּוֹ, (בַּמְדַּבֵּר
כו) עַל פִּי הַגּוֹרֵל, עַל פִּי הַגּוֹרֵל
וְדָאִי, שֶׁהוּא אָמַר: זֶה חֶלְקוֹ שֶׁל
יְהוּדָה, זֶה שֶׁל בְּנֵימִין וְכוּ', וְכֵן
כָּלֶם. אַף כָּאן, כִּינּוּן שֶׁהִכְהֵן שֵׁם
יְדִיו, אוֹתָם הַגּוֹרָלוֹת מְדַלְּגִים
וְעוֹלִים בְּיַד הַכֹּהֵן (וְעוֹלִים הַגּוֹרָלוֹת בְּיַד
הַכֹּהֵן, הֵם מְדַלְּגִים מִיָּדוֹ) וְשׁוֹרִים
בְּמִקּוֹמָם. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב, וְהַשְּׁעִיר
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל, עָלָה עָלָיו
וְדָאִי.

וְדָאִי זֶה בְּלַבְדּוֹ, אֶלָּא בְּכֹל פְּעַם
שֶׁמְזַמֵּן הַמַּלְשִׁין וְנִתְּנָת לוֹ רְשׁוּת,
צְרִיכִים לְשֵׁים כְּנִגְדּוֹ בְּמֵה
שִׁיתְעַסֵּק וְיַעֲזֹב אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּיוֹם
הַזֶּה מְזַמֵּן הַמַּלְשִׁין לְרַגֵּל אֶת
הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (אִיּוֹב א) וַיֹּאמֶר
ה' אֵל הַשָּׁטָן מֵאִן תָּבֹא. וְהָרִי
שְׁנִינּוּ, מִשּׁוֹט בְּאָרֶץ, מֵה זֶה?
אֶלָּא זֶהוּ הַמַּלְשִׁין הַגְּדוֹל
מְקַטְרְגֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוֹ הַחֲבָרִים, (שׁוּדָא)
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל
מְזַמֵּנים לַעֲבֹר בֵּינָם וּלְהַפְרֵעַ מִן
הַמְּצָרִים, אָמַר: אֲנִי עֹבְרֵתִי בְּאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה, וְרִאִיתִי שְׂאֵלָה לֹא

זוֹהֵמָא (דְּכִסְפָּא) דְּנִפְשָׁא, וְנָטִיל זוֹהֵמָא דְּגוֹפָא.
מֵאֵן הוּא זוֹהֵמָא דְּגוֹפָא. דָּא אֵינוֹן חוֹבִין
דְּאִתְעַבְדוּ עַל יְדֵי דִיֶּצֶר הָרַע, דְּאִקְרִי מְזוּהָם
מְנוּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּנַן (וַיִּקְרָא טו) וְנָתַן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי
הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת, אִי הָכִי יִקְרָא הוּא
דְּעֲזָאוּל, חֲמִיתוֹן עֶבְדָּא דְּשָׂדֵי עַדְבִּין בְּמֵאֲרִיָּה,
אֲרִיחִיָּה דְּעֲלָמָא דְּעֶבְדָּא לָא נָטֵל אֶלָּא מֵה
דִּיהֵיב לִיָּה מֵאֲרִיָּה. אֲבָל, בְּגִין דְּסָמְא"ל זְמִין
הָאִי יוֹמָא בְּדִלְטוּרָא, וּבְגִין דְּלָא יְהָא לִיָּה
פְּטוּרָא (ס"א כְּהָא עֲדָבָא הוּא סְלֵקָא בִּיָּה) יְהֵבִין לִיָּה חוֹלְקָא
בְּהָאִי.

וְהָאִי עֲדָבָא מְגַרְמִיָּה הוּא דְּסְלִיק בִּיָּה, דְּאָמַר
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, מְלָה עֲלָאָה
אֲשֶׁכְּחָנָא בְּעֶדְבָא. עֲדָבָא דִּיהוֹשֻׁעַ, פְּתִיב בִּיָּה,
(בַּמְדַּבֵּר כו) עַל פִּי הַגּוֹרֵל, עַל פִּי הַגּוֹרֵל וְדָאִי,
דְּאִיָּהוּ אָמַר דָּא חוֹלְקָא דִּיהוּדָה, דָּא דְּבִנְיָמִין
וְכוּ', וְכֵן כְּלָהוּ. אוּף הָכָא, כִּינּוּן דְּכֶהֱנָא שְׁוִי
יְדִוִי, אֵינוֹן עַדְבִּין מְדַלְּגִי וְסְלֵקִין בִּידָא דְּכֶהֱנָא,
(ס"א וְסְלֵקוּן עַדְבִּין בִּידָא דְּכֶהֱנָא, אֵינוֹן מְדַלְּגִי מִן יְדִוִי) וְשִׁאֲרֵן
בְּאִתְרֵיָּהוּ. הָדָא הוּא דְּכֶתִיב, וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר
עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל, עָלָה עָלָיו וְדָאִי.

וְדָא דָּא בְּלַחֲדוּדִי, אֶלָּא בְּכֹל זְמַנָּא דְּדִלְטוּרָא
זְמִין, וְאִתְיֵהִיב לִיָּה רְשׁוּתָא, בְּעִינָן
לְשׁוּוֹאָה לְקַבְּלִיָּה בְּמֵה דִּיתְעַסֵּק, וְשְׁבִיק לֹון
לְיִשְׂרָאֵל. בְּהָאִי יוֹמָא דְּלְטוּרָא זְמִין לְאֶלְלָא
אַרְעָא. הָדָא הוּא דְּכֶתִיב, (אִיּוֹב א) וַיֹּאמֶר יי' אֵל
הַשָּׁטָן מֵאִן תָּבֹא. וְהָא תְּגִינָן, מִשּׁוֹט בְּאָרֶץ,
מֵאִי הוּא. אֶלָּא הָאִי הוּא דְּלְטוּרָא רַבָּא
מְקַטְרְגָא דִּישְׂרָאֵל.

וְהָא אִתְעַרְו חֲבָרִיָּא, (דְּוִבָא) בְּהֵיָא שְׁעֵתָא דְּהוּו
זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמַעַבְר יִמָּא, וְלֹאִתְפָּרְעָא

מִמְצָרָאִי, אָמַר, אָנָּא אַעֲבֹרְנָא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְחֲמִינָא דְּלָא אִתְחַזְזוֹן אֵלִין

רְאוּיִים לְהַפְנִס לְתוֹכָהּ. אִם אַתָּה דָן דִּין - הַדִּינִים שֶׁלָּהֶם כָּאֵן כְּמוֹ הַמְצָרִים. מַה שׁוֹנִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ? אוֹ שִׁמּוֹתוֹ כָּלֶם כְּאַחַד, אוֹ שִׁיחְזְרוּ כָלֶם לְמִצְרִים. וְלֹא אַתָּה הוּא שְׂאֲמַרְתָּ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְעַבְדּוֹם וְעֵנּוּ אַתֶּם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה? וְהָרִי לֹא עָלוּ מִחֻשְׁבוֹנוֹ אֶלָּא מֵאֲתִים וְעֶשֶׂר, וְלֹא יוֹתֵר.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מַה אַעֲשֶׂה? כָּאֵן צְרִיכָה הַשְׁתַּדְּלוּת, לְהַבִּיא קָרֵב כְּנֶגְדּוֹ. אֲתָן לוֹ בְּמַה שִׁיִּתְעַסֵּק, וְיַעֲזֹב אֶת בְּנֵי, וְהָרִי נִמְצָא בְּמַה שִׁיִּתְעַסֵּק. מִיָּד אָמַר לוֹ: הַשְׁמַת לְבָבְךָ אֶל עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמַהוּ בְּאַרְץ. מִיָּד חָלַק לוֹ הַמַּלְשִׁין בְּדַבְרִים, וַיַּעַן הַשֵּׁטֶן אֶת ה' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יֵרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים. לְרוּעָה שָׂרְצָה לְהַעֲבִיר צֶאֱנוּ בְּנֵהָר אַחַד. עֶבֶר זָאֵב לְהַתְגַּרּוֹת בְּצֶאֱנוּ. הַרוּעָה הִיָּה חֲכָם, אָמַר: מַה אַעֲשֶׂה, שֶׁבַעֲוֹד שְׂאֵנִי מֵעֲבִיר אֶת הַטְּלָאִים, הוּא יִתְגַּרָּה בְּצֶאֱן? הַרִים עֵינָיו וַרְאָה בֵּין הַצֶּאֱן תִּישׁ אַחַד מֵאוֹתָם תִּישִׁי הַבֵּר, שֶׁהִיָּה גְדוֹל וְחֹזֵק. אָמַר: אֲזַרְק זֶה כְּנֶגְדּוֹ, וּבַעֲוֹד שְׂמַתְגָּרִים זֶה בְּזֶה, אַעֲבִיר אֶת כָּל הַצֶּאֱן וְיִנְצְלוּ מִמֶּנּוּ.

כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר: וַדַּאי הַתִּישׁ הַזֶּה גְדוֹל אַחַד וְחֹזֵק וְאֵלִים, אֲזַרְק כְּנֶגְדּוֹ, וּבַעֲוֹד שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק עִמוֹ, יַעֲבְרוּ בְנֵי, וְלֹא יִמְצָא קַטְיֹגוֹרָא עֲלֵיהֶם. מִיָּד - וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשֵּׁטֶן הַשְׁמַת לְבָבְךָ. עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זָוַג אוֹתָם כְּאַחַד, שֶׁכְּתוּב הֵנוּ בְּיַדְךָ. בַּעֲוֹד שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, עֲזַב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצָא מְקַטְרֵג אֲלֵיהֶם.

אִיךָ כָּאֵן בַּיּוֹם הַזֶּה הַמַּלְשִׁין מְזַמֵּן לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ, וְצָרִיכִים לְשַׁלַּח כְּנֶגְדּוֹ בְּמַה שִׁיִּתְעַסֵּק (בְּדִמְיָה שְׁלוֹ),

לְמִיעַל בְּגִוּוָה, אִי אֲנִתְּ דְאֵין דִּינָא, דִּינִיָּהוּ הֵכָא כְּמִצְרָאִי, מַה שְׁנִיָּן אֲלֵין מֵאֲלֵין, אוֹ יְמוֹתוֹן כְּלֵהוּ כְּחֻדָּא, אוֹ יְהַדְרוּן כְּלֵהוּ לְמִצְרִים. וְלֹא אֲנִתְּ הוּא דְאֲמַרְתָּ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְעַבְדּוֹם וְעֵנּוּ אוֹתָם ד' מֵאוֹת שָׁנָה, וְהָא לֹא סְלִיקוּ מִחוֹשְׁבֵינָא אֶלָּא רַד"ו, וְלֹא יִתִּיר.

אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, מָאִי אַעֲבִיד, אֲשֶׁתַּדְּלוּתָא בְּעֵיָא הֵכָא, לְאִיִּתְתָּאָה קָרְבָא לְקַבְּלִיהָ, יְהִיבָנָא לִיהָ בְּמַה דִּיתְעַסֵּק, וַיִּשְׁבּוּק בְּהוּ לְבִנֵי, וְהָא אֲשֶׁתְּכַח בְּמֵאֵן דִּיתְעַסֵּק, מִיָּד אָמַר לִיהָ, הַשְׁמַת לְבָבְךָ אֶל עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמַהוּ בְּאַרְץ. מִיָּד פִּלַּג לִיהָ דְלִטּוֹרָא בְּמַלְיָן, וַיַּעַן הַשֵּׁטֶן אֶת יְי' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יֵרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים.

לְרַעֲיָא דְבַעֲי לְאַעֲפְרָא עֲאֲנִיָּה בְּחַד נְהָרָא, אַעֲפֵר זָאֵבָא לְקַטְרֵגָא לִיהָ בְּעֲאֲנִיָּה, רַעֲיָא הָוָה חֲפִים, אָמַר מָאִי אַעֲבִיד, דְּבַעֲוֹד דְּאֲנָא אַעֲפֵר לְטְלֵיָא, יְקַטְרֵג הוּא בְּעֲאֲנִי. זְקַף עֵינּוּי, וְחֲמָא בֵּין עֲאֲנָא, חַד תִּישָׂא מֵאֲלֵין תִּישִׁי בְרָא, דְּהוּוָה רַב וְתַקִּיף. אָמַר, אֲשַׁדֵּי דָא לְקַבְּלִיהָ, וּבַעֲוֹד דְּמַקְטְרֵגִי דָא בְּדָא, אַעֲפֵר לְכָל עֲאֲנָא, וַיִּשְׁתַּזְבּוּן מִנֶּיהָ.

כֵּן קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר, וַדַּאי הָא תִישָׂא חַד רַב וְתַקִּיף וְאֵלִים, אֲשַׁדֵּי לְקַבְּלִיהָ, וּבַעֲוֹד דְּהוּא יִשְׁתַּדַּל בֵּיהָ, יַעֲבְרוּן בְּנֵי, וְלֹא יִשְׁתַּפַּח קַטְיֹגוֹרָא לְגַבֵּיָהוּ. מִיָּד, וַיֹּאמֶר יְי' אֶל הַשֵּׁטֶן הַשְׁמַת לְבָבְךָ. עַד דְּקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זָוַג לְהוּ כְּחֻדָּא, דְּכְתִיב הֵנוּ בְּיַדְךָ. בַּעֲוֹד דְּהוּא אֲשֶׁתַּדַּל בֵּיהָ, שְׂבִיק לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲשֶׁתְּכַח קַטְיֹגוֹרָא לְגַבֵּיָהוּ.

אִיךָ הֵכִי בְּהַאי יוֹמָא, דְּלִטּוֹרָא זְמִין לְאַלְלָא אַרְעָא, וּבַעֲינָא לְשַׁדְרָא לְקַבְּלִיהָ בְּמַה דִּיתְעַסֵּק (כְּנֶגְדּוֹא דִּילִיָּה), וּבַעֲוֹד דְּאִיהוּ אֲשֶׁתַּדַּל בֵּיהָ,

שְׂבִיק לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל. וּמִתְלָא

ובעוד שהוא מתעסק בו, עוזב את ישראל. ומשל אומרים למזלול של בית המלך: תן לו מעט זין, וישבחה לפני המלך. ואם לא, יאמר למלך דבור רע. לפעמים נוטלים את אותו דבור עליוני בית המלך, והמלך עושה בגללו דין.

רבי יצחק אמר, לשוטה שעומד לפני המלך, תן לו זין, ואחר כך אמר לו והראה לו כל אותן טעיות שעשית וכל אותן רעות, והוא יבא וישבח אותך, ויאמר שלא נמצא בעולם כמותך. אף כאן, הרי עומד המלשין תמיד לפני המלך, ישאל נותנים לו את הדורון הזה, ובדורון הזה פתק לכל הרעות ולכל הטעיות ולכל החטאים שעשו ישראל, והוא בא ומשבח את ישראל, ונעשה עליהם סגור, והקדוש ברוך הוא מחזיר את הכל לראש הרעים של עמו, משום שכתוב (משלי כה) כי גחלים אתה חתה על ראשו.

אמר רבי יוסי, אוי לו לעם של עשו בשעה ששולחים את השעיר הזה לאותו המלשין שממנה עליהם, שבגללו בא לשבח את ישראל, והקדוש ברוך הוא מחזיר את כל החטאים על ראש עמו, משום שכתוב (תהלים קא) דבר שקרים לא יפון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא היו יודעים אמות העולם מהשעיר הזה, לא משאירים את ישראל יום אחד בעולם.

בא ראה, כל אותו יום הוא מתעסק עם אותו שעיר, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מכפר לישראל ומטהר אותם מהכל, ולא נמצאת קטגוריה לפניו. אחר כך הוא בא ומשבח את ישראל, משיב בתשבחתם של ישראל,

אמרי לזלזולא דבי מלכא, הב ליה זעיר חמרא, וישבחה קמי מלכא. ואי לאו יימא למלכא מלה בישא. לזמנין נטלין לה לההיא מלה, עלאי דבי מלכא, ומלכא עביד דינא בגיניה.

רבי (דף ק"ב ע"א) יצחק אמר, לשטיא דקאים קמי מלכא, הב ליה חמרא, ולבתר אימא ליה, ואחזי ליה, פל אינון טעוון דעבדת, וכל אינון בישין, והוא ייתי וישבחה, ויימא דלא ישתבח בעלמא כוותך. אוף הכא, הא קאים דלטורא תדיר קמי מלכא, ישראל יהבין ליה האי דורון, ובהאי דורון פתקא, לכל בישין, ולכל טעוון, ולכל חובין דעבדו ישראל, והוא אתי ומשבח להו לישראל, ואתעביד סניגורא עליהו, וקודשא בריה הוא אהדר פלא לרישא דבישי דעמיה, בגין דכתיב, (משלי כה) פי גחלים אתה חותה על ראשו.

אמר רבי יוסי, ווי לון לעמא דעשו, בשעתא דהאי שעיר משדרי לההוא דלטורא ממנא דעליהו, דבגיניה אתי לשבחה לון לישראל, וקודשא בריה הוא אהדר פל אינון חובין לרישא דעמיה, בגין דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יפון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא הוו ידעי אמות העולם מהאי שעיר, לא שבקין לון לישראל, יומא חד בעלמא.

תא חזי, פל ההוא יומא משתדל איהו בההוא שעיר, ובגין כך קדשא בריה הוא מכפר להו לישראל, ודכי לון מפלא, ולא אשתבח קטגוריא קמיה. לבתר, הוא אתי ומשבח להו לישראל. וכדין שאיל ליה, כמה דאת אמר, ויאמר יי אל השטן מאין תבא, אתיב ואז שאל אותו, כמו שנאמר, ויאמר ה' אל השטן מאין תבא.

והקטגור נעשה סנגור והולף לו. אז הקדוש ברוך הוא אומר לשבעים השנים שסביב הפסא: ראיתם את המלשין הזה, איך עומד על בני תמיד? (מספיימים) הרי שעיר אחד שנמצא (שנשלח) אצלו בפתק עם כל חטאייהם וכל טעיותיהם, וכל מה שחטאו ויחבו לפני, והוא קבל אותם. אזי כלם מספיימים שיחזרו אותם החטאים על עמו.

רבי אבא אמר, כל אותם עוונות וחטאים נדבקים בו, כמו שכתוב (מיכה ז) ותשליך במצלות ים כל חטאתם. ואחר כך כלם חוזרים על ראשי עמו, זהו שכתוב (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה. ביום הזה מתעטר הפהן בעטרות עליונות, והוא עומד בין עליונים ותחתונים, ומכפר עליו ועל ביתו, ועל הפהנים, ועל המקדש, ועל כל ישראל.

למדנו, בשעה שנכנס עם דם הפר, מכון בראש האמונה, ומזה באצבעו, כפתיב והנה אתו על הפפרת ולפני הפפרת. ואיך עושה? טובל בראשי (בדבוק) האצבעות, ומזה כמצליף בטפות האצבע לצדי הטבור (השפוע) (הפפרת), מזה ומתפון, ומתחיל למנות: אחת, אחת ואחת. אחת לבדה, ואחת שכוללת הכל. אחת השבח של הכל, האחת שהכל חוזרים כנגדה, אחת הראש של הכל. אחר כך אחת ואחת, שהם שורים כאחד, ברוצן ובאחנה, ולא נפרדים לעולמים.

אחר שמגיע לואחת הזו, שהיא אם הכל, מפאן מתחיל למנות בזווג, ומונה ואומר: אחת ושנים, אחת ושלוש, אחת

בתושבתחיהו דישראל, וקטיגורא אתעביד סניגורא ואזיל ליה.

בדין קדשא ברוך הוא אמר לשבעין שריין דסחרין פורסטיא, חמיתון האי דלטורא, היאך קאים על בני תדיר, (אסתכמו) הא שעירא חדא דאשתכח (כ"א אשתדר) גביה, בפתקא דכל חובייהו וכל טענותייהו, וכל מה דחטו ויחבו קמאי, והוא קביל לון. פדין אסתכמו כלהו, דיחדרון אינון חובין על עמיה.

רבי אבא אמר, כל אינון חובין וחטאין מתדבקין ביה, כמה דכתיב, (מיכה ז) ותשליך במצולות ים כל חטאתם. ולבתר, פלהו מתהדרן ברישיהון דעמיה, הךא הוא דכתיב, (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. בהאי יומא מתעטר פהנא בעטריין עלאין, והוא קאים בין עלאי ותתאי, ומכפר עליה ועל ביתיה, ועל פהני, ועל מקדשא, ועל ישראל כלהו.

תאנא, בשעתא דעאל בדמא דפר, מכוין ברישא דמהימנותא, ואדי באצבעיה, כמה דכתיב, והזה אותו על הפפרת ולפני הפפרת והיה עביד. בסים בקפטא (כ"א בקמפא) דאצבעא, ואדי כמצליף, בטיפין דאצבעא, לסטרי קפתורא (כ"א קטפורא) (כ"א כפורתא), אדי ואתפון, ושארי לממני אחת, אחת ואחת. אחת בלחודהא, אחת דכליל פלא, אחת שבחא דכלא, אחת דכלא אהדרן לקבלה, אחת רישא דכלא. לבתר אחת ואחת, דאינון שריין פחדא, ברעותא באחיותא, ולא מתפרשן לעלמין.

בתר דמטא להאי ואחת, דהיא אימא דכלא. מפאן שארי לממני בזווגא, ומני ואמר,

אחת ושנים. אחת ושלוש. אחת וארבע. אחת ושש. אחת

וְשִׁבַע. בְּגִין לְאִמְשָׁכָא וּלְנַגְדָא לְהַאי אַחַת, דְּהִיא אִימָא (מ"א) עֲלָאָה, בְּדַרְגִין יְדִיעֵן, לְכַתְרָא (מ"א לְנַהֲרָא לְאִימָא) דְּאִימָא תַתָּאָה. וּלְאִמְשָׁכָא נַהֲרִין עֲמִיקִין מֵאַתְרֵיהּוּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, יוֹמָא דָּא תְרִין נַהֲרִין נַהֲרִין בְּחֻדָּא, אִימָא עֲלָאָה נַהֲרָא לְאִימָא תַתָּאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב יוֹם הַכַּפּוּרִים, כְּמָה דְאַתְמַר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק קַפְטָרָא חֲדָא קְשִׁירָא בְּרַגְלוֹי דְכַהֲנָא, בְּשַׁעְתָּא דְהוּהוּ עָאֵל, דְּאִי יָמוֹת הָתָם, יִפְקוּהוּ מִלְבָּר. וּבְמָה יְדַעֵי. בְּהֵוּא זְהוּרִיתָא אַתְיִידַע וְאַשְׁתְּמוּדַע, כִּד לָא יְהִפֵּף גְּוּוֹנִי. בְּהֵוּא שַׁעְתָּא אַשְׁתְּמוּדַע, דְּכַהֲנָא אַשְׁתַּכַּח לְגוּ בְּחֻטָּאָה. וְאִי יִפּוּק בְּשָׁלָם, בְּזְהוּרִיתָא אַתְיִידַע וְאַשְׁתְּמוּדַע, דְּיִהִפֵּף גְּוּוֹנִי לְחֻוּר. כְּדִין חֲדוּוֹתָא הִיא בְּעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי. וְאִי לָאוּ כְּלָהוּ אַשְׁתַּכַּחוּ בְּצַעְרָא, וְהוּוּ יְדַעֵי כְּלָא, דְלָא אַתְקַבְּלוּ צְלוּתְהוֹן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן דְּהוּהוּ עָאֵל, וְטַמְטָם עֵינֵוֵי דְלָא לְאַסְתַּפְּלָא בְּמָה דְלָא אַצְטְרִיף, וְהוּהוּ שָׁמַע קָל גְּדַפֵּי כְרוּבֵיִיא מְזַמְרֵי וּמְשַׁבְּחֵי. הָוָה יְדַע כַּהֲנָא, דְכֻלָּא הָוָה בְּחֻדָּה, וְיִפּוּק בְּשָׁלָם. וְעַם כָּל דָּא בְּצְלוּתֵיהּ הָוָה יְדַע, דְּמַלִּין נִפְקִין בְּחֻדוּוֹתָא, וּמִתְקַבְּלִין וּמִתְבְּרַכִּין (דף ק"ב ע"ב) כְּדַקָּא יָאוּת, וּכְדִין חֲדוּוֹתָא הִיא בְּעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, הֵיאֵי יוֹמָא אַמַּאי הוּא כְּהַאי אַתְרַ תְּלִי, וְלָא בְּדַרְגָּא אַחְרָא, דִּיאוּת הוּא לְמַהוּי בְּדַרְגָּא דְמַלְפָּא שְׁאֲרֵי, יַתִּיר מְכַלָּא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, הֲכִי הוּא וְדָאֵי, וְיָאוּת שְׁאֵלְתָּ.

תָּא חֲזִי, מַלְפָּא קְדִישָׁא, שְׂבִיק הִיכְלֵיהּ וּבֵיתֵיהּ בִּידָא דְמִטְרוּנִיתָא, וְשַׁבַּק לְבַנּוּי עֲמָה, בְּגִין

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׂרָשְׂרַת אַחַת קְשׁוּרָה לְרַגְלֵי הַכַּהֵן בְּשַׁעָה שְׁהִיָּה נְכַנְס, שְׁאָם יָמוֹת שָׁם, יוֹצִיאֻהוּ מִבְּחוּץ. וּבְמָה יוֹדְעִים? בְּאוּתָהּ זְהוּרִית נוֹדַע וְהַפֵּר, כְּשִׁלָּא נַהֲפֵף צְבָעוּ. בְּאוּתָהּ שַׁעָה נוֹדַע שְׁהַכְּהֵן נִמְצָא בְּפָנִים בְּחֻטָּא. וְאִם יֵצֵא בְּשָׁלוֹם, בְּזְהוּרִית יְנַדַּע וְיִפֵּר, שְׂיִהִפֵּף צְבָעוּ לְלִבָּן, אֲזִי שְׂמַחָה הִיא בְּעֲלִיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים. וְאִם לָא, כָּלָם נִמְצָאוּ בְּצַעַר, וְהָיוּ כָּלָם יוֹדְעִים שְׁלָא הִתְקַבְּלוּ תַפְלוּתֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן דְּהוּהוּ עָאֵל, וְטַמְטָם עֵינֵוֵי דְלָא לְאַסְתַּפְּלָא בְּמָה דְלָא אַצְטְרִיף, וְהוּהוּ שָׁמַע קָל גְּדַפֵּי כְרוּבֵיִיא מְזַמְרֵי וּמְשַׁבְּחֵי. הָוָה יְדַע כַּהֲנָא, דְכֻלָּא הָוָה בְּחֻדָּה, וְיִפּוּק בְּשָׁלָם. וְעַם כָּל דָּא בְּצְלוּתֵיהּ הָוָה יְדַע, דְּמַלִּין נִפְקִין בְּחֻדוּוֹתָא, וּמִתְקַבְּלִין וּמִתְבְּרַכִּין (דף ק"ב ע"ב) כְּדַקָּא יָאוּת, וּכְדִין חֲדוּוֹתָא הִיא בְּעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, הֵיאֵי יוֹמָא אַמַּאי הוּא כְּהַאי אַתְרַ תְּלִי, וְלָא בְּדַרְגָּא אַחְרָא, דִּיאוּת הוּא לְמַהוּי בְּדַרְגָּא דְמַלְפָּא שְׁאֲרֵי, יַתִּיר מְכַלָּא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, הֲכִי הוּא וְדָאֵי, וְיָאוּת שְׁאֵלְתָּ.

תָּא חֲזִי, מַלְפָּא קְדִישָׁא, שְׂבִיק הִיכְלֵיהּ וּבֵיתֵיהּ בִּידָא דְמִטְרוּנִיתָא, וְשַׁבַּק לְבַנּוּי עֲמָה, בְּגִין

לְדַבְּרָא לֹון, וְלֹא לְקַאָה לֹון, וְלִמְשָׁרֵי בְּגוּוּיָהוּ. דְּאִי זַפְּאן מְטְרוּנִיתָא עֲאֵלַת בְּחִדּוּתָא בִּיקְרָא לְגַבֵּי מַלְכָּא. וְאִי לָא זַפְּאן, הִיא וְאִינּוּן, אַתְהֶדרוּ בְּגִלוּתָא. וְהָא אוּקִימְנָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (משלי יט) מְשַׁדָּד אֵב יִבְרִיחַ אִם. וְכְּתִיב, (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם.

וְהַשְׁאִיר אֶת בְּנָיו עִמָּה כְּדִי לְהִנְהִיגֵם וְלְהַלְקוֹתֵם וְלִשְׁרוֹת בְּתוֹכֵם. שְׂאֵם זֹכִים, הַגְּבִירָה נִכְנַסַת בְּשִׂמְחָה וּבְכַבּוּד אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאִם לֹא זֹכִים, הִיא וְהֵם חוֹזְרִים לְגִלוּת. וְהָרִי בְּאֵרְנוּ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (משלי יט) מְשַׁדָּד אֵב יִבְרִיחַ אִם. וְכְּתוֹב (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם.

וְעַל דָּא אִית יוּמָא חַד בְּשַׁתָּא, לְאַשְׁגָּחָא בְּהוּ, וְלַעֲיִינָא בְּהוּ. וְכַד אֲזַדְמֵן הָאִי יוּמָא, אִימָא עֲלָאָה דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא, אֲזַדְמֵן לְקַבְּלִיהָ, לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְרָזוּ בְּהָאִי יוּמָא, בְּכַמָּה פּוֹלְחָנִין, בְּכַמָּה עֲלוּתִין, בְּכַמָּה עֲנוּיִין, כְּלֵהוּ בְּזִכּוּתָא. כְּדִין אֲזַדְמֵן לְהוּ חִירוֹ, מְאַתֵּר דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא. בְּנֵי מַלְכָּא בְּנָהָא, דְאַתְפַּקְדָן בִּידְהָא, כְּלֵהוּ זַפְּאִין, כְּלֵהוּ בְּלֹא חֲטָאָן, בְּלֹא חוּבִין, כְּדִין אֲזַדְרוּגַת (ס"א) וְכַד אֲזַדְמֵן הָאִי יוּמָא וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְמֵנוּ בְּהָאִי יוּמָא בְּכַמָּה פּוֹלְחָנִין בְּכַמָּה עֲלוּתִין בְּכַמָּה עֲנוּיִין כְּלֵהוּ בְּזִכּוּתָא כְּדִין אִימָא עֲלָאָה דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא אֲזַדְמֵן לְקַבְּלָא לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל וְחִמָּתָא בְּנֵי מַלְכָּא בְּנָהָא (נ"א כְּרֵהָא) דְאַתְפַּקְדָן בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא כְּלֵהוּ זַפְּאִין בְּלֹא חֲטָאִין בְּלֹא חוּבִין כְּדִין אֲזַדְמֵן לְהוּ חִירוֹ מְאַתֵּר דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא כְּדִין מְטְרוּנִיתָא עֲלָאָה) לְגַבֵּי מַלְכָּא, בְּנֵהִירוֹ, בְּחִדּוּתָא, בְּשִׁלְמֵוּ, בְּרַעוּתָא. דְּהָא רַבִּינָא בְּנִין לְמַלְכָּא עֲלָאָה כְּדָקָא יָאוּת.

וְעַל כֵּן יֵשׁ יוֹם אֶחָד בְּשַׁנָּה לְהַשְׁגִּיחַ בְּהֵם וּלְעִזֵּין בְּהֵם. וְכַשְׁמֻזְדְּמֵן הַיּוֹם הַזֶּה, הָאֵם הַעֲלִינָה, שְׁכַל הַחֲרוּת בְּיַדְהָ, מְזַדְמֵנַת כְּנִגְדוּ לְהַסְתַּפְּל בִּישְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל מְזַדְרָזִים בְּיוֹם הַזֶּה בְּכַמָּה עֲבוּדוֹת, בְּכַמָּה תַּפְלוּת, בְּכַמָּה עֲנוּיִים, כְּלֵם בְּזִכּוּת. וְאִז מְזַדְמֵנַת לְהֵם חֲרוּת, מִהֶמְקוֹם שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ שֶׁל הַגְּבִירָה. בְּנֵי הַמֶּלֶךְ בְּנֵיהָ, שְׁנַפְקָדוּ בִּידְהָ, כְּלֵם זַפְּאִים, כְּלֵם כְּלֵי חֲטָאִים, כְּלֵי עוֹנוֹת. אִז מְזַדְרוּגַת (וכַאֲשֶׁר מְזַדְמֵן הַיּוֹם הַזֶּה וְיִשְׂרָאֵל הַזֶּה מְזַדְמֵנוּ בְּיוֹם הַזֶּה בְּכַמָּה תַּפְלוּת, בְּכַמָּה עֲנוּיִים - הַכֹּל בְּזִכּוּת. אִז הָאֵם הַעֲלִינָה שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ מְזַדְמֵנַת כְּנִגְדוּ לְהַסְתַּפְּל בִּישְׂרָאֵל, וְרוּאָה אֶת בְּנֵי הַמֶּלֶךְ בְּנֵיהָ (בְּנָה) שְׁנַפְקָדוּ בִּידְהָ שֶׁל הַגְּבִירָה, כְּלֵם זַפְּאִים כְּלֵי חֲטָאִים, כְּלֵי חוּבוֹת, וְאִז מְזַמְנַת לְהֵם חֲרוּת מִמְּקוֹם שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ שֶׁל הַגְּבִירָה, וְאִז הַגְּבִירָה הַעֲלִינָה) לְמַלְךְ בְּאוּר, בְּשִׂמְחָה, בְּשִׁלְמוּת, בְּרַצוֹן. שְׁהָרִי גְּדֵלָה בְּנִים לְמַלְךְ הַעֲלִינָן כְּרָאוּי. וְכַשְׁבִּיּוֹם הַזֶּה אִינֵם נִמְצְאוּ כְּרָאוּי - אוּי לְהֵם! אוּי לְשִׁלְחוּתֵיהֶם! אוּי שְׁהָרִי הַגְּבִירָה הַתְּרַחֲקָה מִן הַמֶּלֶךְ, וְהָאֵם הַעֲלִינָה מְסַתְּלָקַת, וְלֹא יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ חֲרוּת לְעוֹלָמִים. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְמַד אוֹתָם אֶת דְּרָכָיו כְּדִי לְהַנְצִל מִן הַדִּין, וְיִמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו. זְהוּ שְׂפָתוֹב (ויקרא טז) כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. וְכְּתוֹב (יחזקאל לז) וְזַרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיּוֹם טַהוּרֵיכֶם וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְגו'.

וְכַד הָאִי יוּמָא לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ כְּדָקָא יָאוּת, וּוִי לֹון, וּוִי לְשִׁלְחוּתֵיהוֹן, וּוִי דְּהָא מְטְרוּנִיתָא אַתְרַחֲקַת מִן מַלְכָּא, וְאִימָא עֲלָאָה אַסְתַּלְקַת, וְלֹא נִפְיָק מִנָּה חִירוֹ לְעֵלְמִין. זַפְּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אוּלִיף לֹון אוּרְחוּי, בְּגִין לְאַשְׁתַּזְבָּא מִן דִּינָא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן זַפְּאִין קַמֵּיהָ. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא טז) כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. וְכְּתִיב, (יחזקאל לז) וְזַרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיּוֹם טַהוּרֵיכֶם וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְגו'.

וּבַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגו' (ויקרא
 כ"ג) רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל לְרַבִּי אַבָּא, אָמַר
 לִיָּהּ, הֲיֵי חֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם, מָאִי קָא מִיִּירִי.
 אָמַר לִיָּהּ, וְדָאִי רִזָּא יִקְרָא הוּא. תָּא חֲזִי, בֵּין
 לְעִילָא בֵּין לְתַתָּא, כָּל חַד וְחַד, בְּאַרְחִיּוּהִי נִטְלָא,
 וּבְאַרְחִיּוּהִי יִתְבָּא, וּבְאַרְחִיּוּהִי אֲתַעֵר וְעֵבִיד מָאִי
 דְעֵבִיד. הָאִי עֶשׂוֹר מְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֵינּוּן.
 וְיוֹמָא עֲשִׂירָאָה, בְּעֲשִׂירָאָה קְיִימָא. וְעַל דָּא
 (שמות יב) בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ
 שָׂה לְבֵית וְגו'. וְהָאִי יוֹמָא, הוּא דִילָּהּ. וְחֲמֹשֶׁה
 יוֹמִין אַחֲרֵינֵין, דְּמִלְכָּא הוּא. הֵהוּא יוֹמָא דְאֲתִי
 עָלָהּ. דְּהָא חֲמִשָּׁאָה, בֵּיהּ יִתִּיב מְלָכָא,
 בְּכוּרְסִיָּא. וּבְכָל אֲתַר בְּעֶשׂוֹר, דְּמִטְרוּנִיתָא
 הוּא. חֲמִשָּׁה עֲלִייהוּ, דְּמִלְכָּא הוּא (ס"א תהוּא יוֹמָא
 דְעָלָה כְּגֵין דְּרָנָא חֲמִשָּׁאָה בֵּיהּ יִתִּיב מְלָכָא בְּכוּרְסִיָּא, וּבְכָל אֲתַר וכו').
 הֵהוּא יוֹמָא דְאֲתִי עָלָהּ דְּהָא חֲמִשָּׁאָה בֵּיהּ יִתִּיב
 מְלָכָא בְּתַרְעָא.

וּבְכָל אֲתַר בְּעֶשׂוֹר דְּמִטְרוּנִיתָא הוּא, חֲמִשָּׁה
 עֲלִייהוּ, דְּמִלְכָּא הוּא. הֵהוּא יוֹמָא דְאֲתִי
 עָלָהּ. בְּגֵין כְּפֹךְ חֲמִשָּׁה יוֹמִין מִיִּרְחָא,
 לְאוּרִייתָא. וְאִי תִימָא שְׁבִיעָאָה, בְּזִמְנָא דְתֵרִין
 אַבְהֵן מִשְׁתַּפְּחִי בֵּיהּ, דְּהָא מְלָכָא בְּהוּ, וּכְדִין
 מִתְעֵטֵר בְּכֻלָּא. וְחַד מְלָה, שְׁבִיעָאָה וְחֲמִשָּׁאָה.
 תָּא חֲזִי, חֲמִשָּׁאָה דִילִיָּהּ הוּא וְדָאִי, כְּמָה
 דְאֲתַמֵּר, וּכְדִין נְהִיר אַבָּא לְאִימָא,
 וְאֲתַנְהִירוּ מְנָה חֲמִשִּׁין תְּרַעִין לְאַנְהָרָא
 לְחֲמִשָּׁאָה. וְאִי תִימָא שְׁבִיעָאָה, בְּגֵין דְּמִלְכָּא
 בְּשְׁלִימוּ דְאַבְהֵן, וְעֵטְרָה יֵרִית מְשְׁבִיעָאָה, כְּמָה
 דְכִתִּיב, (שיר השירים ג) צְאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.
 וְעַל דָּא בְּשְׁבִיעָאָה הוּא יוֹמָא דְמַעֲטָרָא מְלָכָא
 בְּעֵטְרוֹי, וּכְדִין יֵרִית מְלָכָא לְאַבָּא וְאִימָא,
 דְּמִזְדוּוּגִין כְּחַדָּא. וְעַל דָּא כֻלָּא בְּחַד תְּלִיָּא.

וּבַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ
 הַשְּׁבִיעִי וְגו'. רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל אֶת
 רַבִּי אַבָּא. אָמַר לוֹ, הַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר
 יוֹם הֵלְלוּ, מָה הֵם אוֹמְרִים? אָמַר
 לוֹ, וְדָאִי זְהוּ סוּד נְכַבֵּד. בָּא רָאָה,
 בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד בְּדַרְכּוֹ נוֹסֵעַ, וּבְדַרְכּוֹ יוֹשֵׁב,
 וּבְדַרְכּוֹ מִתְעוֹרֵר וְעוֹשֶׂה מָה
 שְׁעוֹשֶׂה. הַעֲשׂוֹר הַזֶּה הֵם מְכַנְסַת
 יִשְׂרָאֵל. וְהַיּוֹם הַעֲשִׂירִי עוֹמֵד
 בְּעֵשֶׂרִי. וְעַל כֵּן, (שמות יב) בְּעֶשׂוֹר
 לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה
 לְבֵית וְגו'. וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא שְׁלָהּ.
 וְחֲמֹשֶׁה יָמִים אַחֲרָיִם הוּא שֶׁל
 הַמְּלָךְ, הַיּוֹם שְׂבָא עָלֶיהָ. שְׁהֲרִי
 הַחֲמִישִׁי, בּוֹ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא.
 וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשׂוֹר, הוּא שֶׁל
 הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל
 הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּהּ מִשׁוֹם
 שֶׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל
 מְקוֹם וכו'). אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׂבָא עָלֶיהָ,
 שְׁהֲרִי הַחֲמִישִׁי, בּוֹ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ
 בְּשַׁעַר.

וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשׂוֹר, הוּא שֶׁל
 הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל
 הַמְּלָךְ הוּא, אוֹתוֹ יוֹם שְׂבָא עָלֶיהָ.
 מִשׁוֹם כְּפֹךְ חֲמִשָּׁה יָמִים מִהַחֲדָשׁ
 לַתּוֹרָה. וְאִם תֵּאמַר שְׁבִיעִי, בְּזִמְן
 שְׁשָׁנֵי אַבּוֹת נִמְצְאִים בּוֹ, שְׁהֲרִי
 הַמְּלָךְ בְּהֶם, וְאִזּוּ מִתְעֵטֵר בְּכָל.
 וְדַבֵּר אֶחָד שְׁבִיעִי וְחֲמִישִׁי.

בָּא רָאָה, הַחֲמִישִׁי הוּא שֶׁלּוֹ
 וְדָאִי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְאִזּוּ מֵאִיר
 הָאֵב לְאֵם, וּמֵאִירִים מְמַנָּה
 חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים לְהָאִיר לְחֲמִישִׁי.
 וְאִם תֵּאמַר הַשְּׁבִיעִי, מִשׁוֹם
 שֶׁהַמְּלָךְ בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל הָאֲבוֹת,
 וְעֵטְרָה יוֹרֵשׁ מִהַשְּׁבִיעִי, כְּמוֹ
 שְׁכַתּוּב (שיר א) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת
 צִיּוֹן. וְעַל זֶה בְּשְׁבִיעִי הוּא הַיּוֹם
 שְׁמַעֲטֵר הַמְּלָךְ בְּעֵטְרָתוֹ, וְאִזּוּ
 יוֹרֵשׁ הַמְּלָךְ אֶת הָאֵב וְאֵת הָאֵם,
 שְׁמִזְדוּוּגִים כְּאֶחָד. וְעַל כֵּן הַכֹּל
 תְּלוּי בְּאֶחָד.

ובחמשה עשר יום, רבי יהודה פתח, (במדבר כא) וישמע הפנעני מלך ערד. שנינו, שלש מתנות עליונות הודמנו לישראל על ידי שלשה אחים: משה, אהרן ומרים. מן - בזכות משה. ענני כבוד - בזכות אהרן. באר - בזכות מרים. וכלם אחוזים למעלה. מן בזכות משה, שפתיב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. מן השמים (דוקא) - זה משה.

ענני כבוד בזכות אהרן, שפתיב (במדבר יד) אשר עין בעין (אהרן) נראה אלהי וגו', וכתוב (ויקרא טז) וכסה ענן הקטרת. מה למעלה שבעה, אף כאן גם שבעה, שהרי בקטרת שבעה עננים נקשרים כאחד (ועד). ואהרן הוא ראש לכל שבעת העננים, והוא קושר את ששת האחרים עמו בכל יום.

באר בזכות מרים, שהרי היא ודאי נקראת באר. ובספר האגדה, (שמות ב) ותתצב אחותו מרחק לדעה וגו' - זוהי באר מים חיים, והכל קשר אחד. מתה מרים - הסתלקה הבאר, שפתיב (במדבר א) ולא היה מים לעדה. ובאותה שעה רצתה באר אחרת להסתלק, שהיתה מצויה עם ישראל. כשראתה ששה עננים שהיו קשורים עליה, נקשרה היא בהם.

מת אהרן, הסתלקו אותם עננים והסתלק ענן הבאר עמהם. בא משה, החזיר אותם. זהו שפתיב (תהלים טח) עלית למרום שבי לקחת מתנות באדם. לקחת מתנות ודאי, אותן מתנות שהיו כראשונה - באר ועננים.

באר - זו בארו של יצחק. עננים - אלו העננים של אהרן. אמר רבי יצחק, מפני מה זכה אהרן לזה? משום שהוא קשור בעננים

ובחמשה עשר יום, (ויקרא כ"ג) רבי יהודה פתח, (במדבר כא) וישמע הפנעני מלך ערד. תנינן, ג' מתנן עלאין, אודמנו להו לישראל, על ידי תלתא אחין: משה, אהרן, ומרים. מן, בזכות משה. ענני כבוד, בזכות אהרן. באר, בזכות מרים. וכלהו אחידן לעילא. מן בזכות משה, דכתיב, (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם (דף ק"ג ע"א) מן השמים מן השמים (ד"קא), דא משה.

ענני כבוד בזכות אהרן, דכתיב, (במדבר יד) אשר עין בעין (אהרן) נראה אלהי וגו', וכתוב (ויקרא טז) וכסה ענן הקטרת. מה להלן, שבעה. אף כאן נמי שבעה. דהא בקטרת שבעה עננין מתקשרן פחדא (ועוד). ואהרן רישא לכל שבעה עננין הוא והוא קשיר לשית אחרנין ביה בכל יומא.

באר בזכות מרים, דהא היא ודאי באר אתקרי. ובספרא דאגדתא, (שמות ב) ותתצב אחותו מרחוק לדעה וגו'. דא הוא באר מים חיים, וכלא קשורא חד. מתה מרים, אסתלק באר. דכתיב, (במדבר כ) ולא היה מים לעדה. ובההיא שעתא בעאת באר אחרא לאסתלקא, דהוה שכיח עמהון דישראל. פד חמאת שיתא עננין דהוו קשירין עליה, אתקשרת היא בהו.

מית אהרן, אסתלקו אינון עננין, ואסתלק עננא דבירא עמהון. אתא משה, אהדר להו. דהא הוא דכתיב, (תהלים טח) עלית למרום שבי לקחת מתנות באדם. לקחת מתנות ודאי, אינון מתנות דהוו בקדמיתא באר ועננין.

באר, דא באר דיצחק. עננים, אלין עננים דאהרן. אמר רבי יצחק, מפני מה זכה אהרן לדא, בגין דאיהו קשיר בעננים (נ"א רישא

(ראש לעננים), והוא נקשר כל יום ויום לכלם כאחד, שכלם מתפרכים על ידו.

בא ראה, על כל חסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, קשר עמם שבעה עננים נכבדים, וקשר אותם עם פנסת ישראל, שהרי הענן שלה נקשר עם ששה אחרים. ועם כל השבעה הלכו ישראל במדבר. מה הטעם? משום שכלם הם הקשר של האמונה, ועל זה פסקת תשובו שבעת ימים. מה זה אומר? משום שכתוב (שיר ב) בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחפי וצריף אדם להראות את עצמו שיושב תחת צל האמונה.

בא ראה, כל אותן השנים שעמד אהרן, היו ישראל בצל האמונה תחת העננים הללו. אחר שמת אהרן, הסתלק ענן אחד, שהוא הימין של הכל. וכשזה הסתלק, הסתלקו כל השאר עמו (עננים) ונראו כלם בחסרון. והרי פרשוה, שכתוב (במדבר כא) ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו אלא וייראו. מיד - וישמע הפנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. שמע שהסתלקו אותם העננים, ומת התיר הגדול שכל אותם העננים נקשרו עמו.

אמר רבי יצחק, הפנעני מלך ערד ישב הנגב ודאי. וכשבאו אותם מרגלים ששלח משה, אמרו (שם א) עמלק יושב בארץ הנגב, כדי לשבר את לבם, שהרי בעמלק נשבר פחם בראשונה.

אמר רבי אבא, וישמע הפנעני, מה זה אומר כאן אחר שהסתלקו אותם העננים? אלא בכנען פתויב, ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. כאן למדנו, מי שמוציא את עצמו מצל האמונה, ראוי להיות עבד לעבדי

לעננים). והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו כחדא, דמתברכאן בלהו על ידי.

תא חזי, על כל חסד דעבד קדשא ברוך הוא בישראל, קשיר עמהון ז' ענני יקירן, וקשיר להו בכנסת ישראל, דהא עננא דילה אתקשר בשיתא אחרנין. ובכלהו שבעה, אזלו ישראל במדברא. מאי טעמא, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא ניהו ועל דא בספות תשובו שבעת ימים. מאי קא מיירי. בגין דכתיב, (שיר השירים ב) בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחפי. ובעי בר נש לאחזאה גרמיה, דיתייב תחות צלא דמהימנותא.

תא חזי, כל אינון שגין דקאים אהרן, הוו ישראל בצלא דמהימנותא, תחות אלין עננין. בתר דמית אהרן, אסתלק עננא חד, דהוא ימינא דכלא. וכד האי אסתלק, אסתלקו כל שאר עמיה (כ"א עננין) ואתחזיאו כלהו בגריעותא. והא אוקמוה, דכתיב, (במדבר כ) ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו, אלא וייראו. מיד וישמע הפנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. שמע דאסתלקו אינון עננים, ומית תיירא רברבא דכל אינון עננים אתקשרו ביה.

אמר רבי יצחק, הפנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי. וכד אתו אינון מאללין דשדר משה, אמרו (במדבר יג) עמלק יושב בארץ הנגב, בגין לתברא לפייהו. דהא בעמלק אתבר חיליהון בקדמיתא.

אמר רבי אבא, וישמע הפנעני, מאי קא מיירי הכא. בתר דאסתלקו אינון עננים. אלא כנען פתיב ביה, (בראשית ט) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. הכא אוליפנא, מאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אתחזי

עבדים. זהו שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדים מישראל לעצמו.

וער פן כתוב, כל האזרח בישראל ישבו בסכת. כל מי שהוא משרש וגזע קדוש של ישראל, ישבו בסכת, תחת צל האמונה. ומי שאינו מגזע ושרש קדוש של ישראל, לא יושב בהם, ומוציא את עצמו מתחת צל האמונה. כתוב (הושע יב) פנען בידו מאזני מרמה, זה אליעזר עבד אברהם. ובא ראה, כתוב ארור פנען, ומשום שזכה פנען זה לשמש את אברהם, פיון ששמש את אברהם, ישב תחת צל האמונה, וזה לא עוד, אלא שכתוב בו ברכה, שכתוב (בראשית כד) ויאמרו בא ברוך ה'. מה זה אמר? שכל מי שישב תחת צל האמונה, יורש חרות לו ולבניו לעולמים ומתברך ברכה עליונה. ומי שמוציא את עצמו מצל האמונה, יורש גלות לו ולבניו, שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי.

בסכת תשבו חסר, וזה ענן אחד שכלם קשורים בו, שכתוב פי ענן ה' עליהם יומם. וכתוב ובעמד ענן אתה הלך לפניהם יומם. זהו עננו של אהרן, שנקרא יומם, שכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. ענן אחד נוטל עמו חמשה אחרים, והם ששה. וענן אחר, שכתוב ובעמוד אש לילה, זה האיר לישראל מהאור של אותם הששה.

רעיא מהימנא

בסכת תשבו שבעת ימים וגו'. מצוה (מ"ה) זו לישב בסכה. והרי בארנו, כפי

ענן יי' עליהם יומם. וכתוב, (במדבר יד) ובעמד ענן אתה הולך לפניהם יומם. דא הוא עננא דאהרן, דאקרי יומם, דכתוב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. עננא חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, ואינון שית. ועננא אחרא, דכתוב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית.

רעיא מהימנא בסכת תשבו שבעת ימים וגו', (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ה) דא, לישב בסופה.

למהוי עבד לעבדי עבדין, הדא הוא דכתיב, (במדבר כא) וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדין מישראל לגרמיה.

וער דא כתיב, כל האזרח בישראל ישבו בסופות. כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל, ישבו בסופות, תחות צלא דמהימנותא. ומאן דליתיה מגזעא ושרשא קדישא דישראל, לא יתיב בהו, ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא.

כתוב (הושע יב) פנען בידו מאזני מרמה, דא אליעזר עבד אברהם. ותא חזי, פתיב ארור פנען ויבגין דזכה פנען דא, לשמשא לאברהם, פיון דשמש לאברהם, יתיב תחות צלא דמהימנותא, זכה למיפק מההוא לטייא דאתלטטיא, ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה. דכתיב, (בראשית כד) ויאמר בא ברוך יי'. מאי קא מיירי. דכל מאן דיתבי תחות צלא דמהימנותא, אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין, ואתברך ברכתא עלאה, ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אחסין גלותא ליה ולבנוי, דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. (דף ק"ג ע"ב).

בסכת תשבו (ויקרא כ"ג) חסר, ודא עננא חד, דכלהו קשירין ביה. דכתיב, פי

ענן יי' עליהם יומם. וכתוב, (במדבר יד) ובעמד ענן אתה הולך לפניהם יומם. דא הוא עננא דאהרן, דאקרי יומם, דכתוב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. עננא חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, ואינון שית. ועננא אחרא, דכתוב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית.

רעיא מהימנא בסכת תשבו שבעת ימים וגו', (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ה) דא, לישב בסופה.

להראות שישׁראל יושבים בסוד האמונה בלי פחד כלל, שהרי המקטרג נפרד מהם, וכל מי שהוא בסוד האמונה, יושב בספקה, כמו שבארנו, שכתוב כל האזרח בישראל ישוב בספק. מי שהוא בסוד האמונה ומהזרע והשרש של ישראל, ישוב בספק.

והסוד הזה נאמר בכמה מקומות. מצוה (מ"ו) אחר זו, להקריב קרבן בכל יום, והקרבן הזה להיות חלק בכל, בשמחת בניו, מפנין שכלם אחוזים באילן. הענפים שלמטה שלגבי שרש האילן, הפל מתברכים משום האילן. אף על גב שאין בהם תועלת, כלם מתברכים. ושמחת ישראל באביהם שלמעלה, נותנים חלק של ברכות לכל אותם שאר העמים שיש להם אחיזה ונאחזו בהם בישראל.

וכך הקרבנות הללו, לתת מזון לאותם הממנים של שאר העמים, שהרי מתוך האהבה שאוהב הקדוש ברוך הוא את בניו, רוצה שכלם יהיו אוהבים שלהם. וסוד זה - (משלי יז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו. אפלו כל אותם המקטרגים העליונים, כלם חוזרים להיות אוהבים את ישראל, וכשהחילות של מעלה הופכים לאוהבי ישראל - כל אותם שלמטה על אחת כמה וכמה.

ואם תאמר, להם היו מקריבים הקרבן? לא כן. אלא הכל עולה לקדוש ברוך הוא ונקרב. והוא מפריד המזון לכל ההמונים של הצדדים האחרים שיהנו באותו הדורן של בניו, ויהפכו

לאוהבים שלהם, שידעו למעלה ולמטה שאין עם פעם ישראל, שהם חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא, ומתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה פראוי. וכל האוכלוסים העליונים פותחים ואומרים: (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד

פארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

והא אוקימנא, בגין לאתחזא דישׁראל יתבי ברזא דמהימנותא, בלא דחילו כלל, דהא מקטרגא אתפרש מנייהו. וכל מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, יתיב בסופה. כמה דאוקימנא, דכתיב, כל האזרח בישראל ישוב בספק. מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, ומזרעא ושרשא דישׁראל, ישוב בספק. ורזא דא אתמר בכמה דוכתי.

פקודא (מ"ו) בטר דא, לקרבא קרבנא בכל יומא, וקרבנא דא, למהוי חולקא בכלא, בחדוותא דבנוי. בגין דכלהו אחידן באילנא. ענפין דלתתא דלגבי שרשא דאילנא, כלא אתברכן בגין אילנא. אף על גב דלית בהו תועלתא, כלא אתברכאן. וחדוותא דישׁראל באבוהון דלעילא, יתבי חולקא דברכאן, לכל אינון שאר עמין, דאית לון אחידו, ואתאחדו בהו בישראל.

וכל אליון קרבניו, למיהב מזונא, לאינון ממנן דשאר עמין, דהא מגו רחמיו דקא רחים קדשא בריך הוא לבנוי, בעי דכלא יהון רחמין דלהון. ורזא דא, (משלי טז) ברצות יי' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. אפילו כל אינון מקטרגי עלאי בלהו אהדרן רחמין לישׁראל וכד תיילין דלעילא אהדרו רחמין לישׁראל, כל אינון דלתתא, על אחת כמה וכמה.

ואי תימא להון הוו מקרבי קרבנא, לאו הכי, אלא כלא לקודשא בריך הוא סליק ומתקרב. ואיהו פריש מזונא לכלהו אוכלוסין דסטרין אתרנין, דיתהנון בההוא דורונא דבנוי, ויתהדרון רחמין דלהון, דינדעון עילא ותתא, דהא לית עמא פעמא דישׁראל, דאינון חולקיה ועדביה דקודשא בריך הוא, ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא כדקא יאות. וכל אוכלוסין עלאין פתחי ואמרי, (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד פארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי אלעזר פתח, פה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריהך וגו'. הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל בשעה שהיתה הולכת במדבר עם ישראל. זכרתי לך חסד - זהו עננו של אהרן שנוסע עם חמשה אחרים שנקשרו עליך ומאירים עליך. אהבת כלולתיך - שנתקנו לך (ובלשון נהגנו בך) ועטרו אותך, והתקינו אותך כמו כלה שעונדת את תכשיטיה. וכל כך למה? בשביל לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

בא ראה, בשעה שאדם יושב במדור הזה, צל האמונה, השכינה פורסת את כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם וחמשה צדיקים אחרים שמים את מדורם עמו. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקים ודוד המלך שמים מדוריהם עמו. זהו שכתוב, בספת תשבו שבעת ימים. שבעת ימים כתוב, ולא בשבעת ימים. כמו זה כתוב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'. וצריך אדם לשמח בכל יום ויום בפנים מאירות באורחים הללו ששורים עמו.

ואמר רבי אבא, כתוב בספת תשבו שבעת ימים, ואחר כך ישובו בספת. בראשונה תשבו, ואחר כך ישובו. אלא הראשון לאורחים, השני לבני העולם. הראשון לאורחים, כמו שרב המנונא סבא, כשהיה נכנס לספה היה שמח, ועומד על פתח הספה מבחוץ ואומר: נזמן לאורחים. מסדר (סדר) את השלחן, ועומד על רגליו, ומברך ואומר: בספות תשבו שבעת ימים. שבו אורחים עליזים, שבו. שבו אורחי האמונה, שבו. הרים (רמץ) נדיו ושמח, ואמר: אשרי חלקנו, אשרי חלקם של ישראל, שכתוב

רבי אלעזר פתח (ואמר), (ירמיה ב) פה אמר יי' זכרתי לך חסד נעוריהך וגו'. האי קרא על כנסת ישראל אתמר, בשעתא דהות אזלא במדברא עמהון דישראל. זכרתי לך חסד: דא עננא דאהרן, דנטלא בחמש אחרנין, דאתקשרו עלך, ונהירו עלך. אהבת כלולתיך, דאשתכללו לך, (ס"א ובלהו אשתכללו בך) ואעטרו לך, ואתקיננו לך ככלה דתעדי תכשיטה. וכל כך למה. בגין לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

תא חזי, בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא, צלא דמהימנותא, שכנינתא פרסא גדפקא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקייא אחרנין שויין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקייא, ודוד מלכא, שויין מדוריהון עמיה. הךא הוא דכתיב, בספות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים פתיב, ולא בשבעת ימים. כגוונא דא כתיב, (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי' את השמים וגו'. ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא, באנפין נהירין, באושפיזין אלין דשריין עמיה.

ואמר רבי אבא, פתיב בספות תשבו שבעת ימים, ולבתר ישבו בספות. בקדמיתא תשבו, ולבתר ישבו. אלא, קדמא לאושפיזי. תניינא, לבני עלמא. קדמא לאושפיזי, כי הא דרב המנונא סבא, כד הוה עייל לסופה הוה חדי, וקאים על פתחא לסופה מלגאו, ואמר נזמן לאושפיזין. מסדר (נ"א נסדר) פתורא, וקאים על רגלוהי, ומברך, ואומר בספות תשבו שבעת ימים. תיבו אושפיזין עלאין, תיבו אושפיזי מהימנותא, תיבו. ארים (ס"א אפתי) ידוי, וחדי, ואמר זכאה חולקנא, זכאה חולקיהון דישראל, דכתיב,

(דברים לב) **כִּי חֶלֶק יִי עִמּוֹ וְגוֹ', וְהוּהוּ יְתִיב.**
 יושב.

השני - לכני העולם, שמי שיש לו חלק בעם ובארץ הקדושה, יושב בצל האמונה, לקבל את האורחים, לשמח בעולם הזה ובעולם הבא, וצריך לשמח את העניים. מה הטעם? משום שהחלק של אותם אורחים שזמן הוא לעניים. ואותו שיושב בצל הזה של האמונה, ומזמין את האורחים העליונים הללו, אורחי האמונה, ולא נותן להם חלקם, כלם קמים ממנו ואומרים: (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין וגו'. נמצא שאותו שלחן שתקן - שלו הוא, ולא של הקדוש ברוך הוא. עליו כתוב (מלאכי ב) וזריתי פרש על פניכם וגו', פרש חגיכם, ולא חגי. אוי לו לאותו אדם בשעה שאורחי האמונה הללו קמים משלחנו.

ואמר רבי אבא, אברהם, כל ימיו היה עומד בפרשת דרכים לזמן אורחים ולסדר להם שלחנות. עכשו שמזמינים אותו ואת כל הצדיקים ואת דוד המלך ואין נותנים להם את חלקם, אברהם עומד מהשלחן וקורא: (במדבר טז) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה. וכלם עולים אחריו. יצחק אמר, (משלי יג) ובטן רשעים תחסר. יעקב אמר, (שם כג) פתך אכלת תקיאנה. ושאר כל הצדיקים אומרים, (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום.

דוד המלך אמר, והשלים דינו, שכתוב (שמואל א-כח) ויהי כעשרת הימים ויגף ה' את נבל וימת. מה זה אומר? משום שדוד שאל מנבל ונעשה לו אורח, ולא רצה. וזה הזמין אותו, ולא נתן לו חלק.

כִּי חֶלֶק יִי עִמּוֹ וְגוֹ', וְהוּהוּ יְתִיב.
תְּנִינָא, לְבָנֵי עֲלָמָא, דְּמֵאן (דף ק"ד ט"ו) דְּאִית
לֵיה חוּלְקָא בְּעָמָא וּבְאַרְעָא קְדִישָׁא,
יְתִיב בְּצֵלָא דְּמַהִימְנוּתָא, לְקַבְּלָא אוֹשְׁפִיזִין,
לְמַחְדֵי בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְּאִתִּי וּבְעֵי
לְמַחְדֵי לְמַסְפְּנֵי. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּחוּלְקָא
דְּאִינוּן אוֹשְׁפִיזִין דְּזַמִּין דְּמַסְפְּנֵי הוּא. וְהוּא
דְּיְתִיב בְּצֵלָא דָּא דְּמַהִימְנוּתָא, וְזַמִּין אוֹשְׁפִיזִין
אַלִּין עֲלָאִין, אוֹשְׁפִיזֵי מַהִימְנוּתָא, וְלֹא יְהִיב
לוֹן חוּלְקִיהוֹן, כְּלֵהוּ קִימֵי מְנִיָּה, וְאַמְרֵי (משלי
כג) אַל תִּלְחַם אֶת לַחֵם רַע עֵין וְגוֹ', אֲשֶׁתִּכַּח
דְּהוּא פְּתוּרָא דְּתַקִּין, דִּילִיָּה הוּא, וְלֹא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, עֲלִיָּה כְּתִיב (מלאכי ב) וְזִרְיִתִּי
פָּרֵשׁ עַל פְּנִיכֶם וְגוֹ', פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם, וְלֹא חֲגִי.
וּוִי לִיָּה לְהוּא בְּרַ נֶשׁ, בְּשַׁעְתָּא דְּאַלִּין
אוֹשְׁפִיזֵי מַהִימְנוּתָא קִימֵי מִפְּתוּרִיָּה.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אַבְרָהָם, כָּל יוֹמוֵי הוּהוּ קָאִים
בְּפִרְשַׁת אוֹרְחִין, לְזַמְנָא אוֹשְׁפִיזִין,
וּלְתַקְנָא לוֹן פְּתוּרֵי, הַשְׁתָּא, דְּמְזַמְנִין לֵיה,
וְלִכְלֵהוּ צְדִיקֵיָּא, וּלְדוּד מְלָפָא, וְלֹא יְהִיבִין
לוֹן חוּלְקִיהוֹן, אַבְרָהָם קָאִים מִפְּתוּרָא, וְקָרִי,
(במדבר טז) סוּרוּ נָא מֵעַל אַהְלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים
הָאֵלֶּה. וְכִלְהוּ סִלְקִין אַבְתְּרִיָּה. יִצְחָק אָמַר,
(משלי יג) וּבְטֶן רְשָׁעִים תִּחְסֹר. יַעֲקֹב אָמַר, (משלי
כג) פֶּתֶךָ אֲכַלְתָּ תְּקִיאָנָה. וּשְׁאָר כָּל צְדִיקֵיָּא
אַמְרֵי, (ישעיה כח) כִּי כָּל שְׁלַחְנוֹת מְלֹאוּ קִיא צוּאָה
בְּלֵי מְקוּם.

דְּוֹד מְלָפָא אָמַר, (חסר כאן) וְאַשְׁלִים דִּינוֹי, דְּכְתִיב,
(שמואל א כח) וַיְהִי כַעֲשָׂרַת הַיָּמִים וַיִּגּוֹף יְיָ
אֶת נָבַל וַיָּמָת. מְאִי קָא מִיָּרִי. בְּגִין דְּדוּד שְׁאַל
לְנָבַל, וְאַתְּעִבִיד לִיָּה אוֹשְׁפִיזָא, וְלֹא בְּעָא. וְדָא
זַמִּין לִיָּה, וְלֹא יְהִיב לִיָּה חוּלְקָא, וּבְאִינוּן עֲשָׂרָה

ובאותם עשרה ימים שדוד המלך דן את העולם, נדון עליו אותו אדם שהשלים לו רע יותר מנבל.

אמר רבי אלעזר, (משום כך) אין התורה מטריחה על אדם יותר, אלא כמו שהוא יכול, שכתוב (דברים טו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא יאמר אדם אכל ואשבע ואשתה וראשונה, ומה שישאר אתן לעניים. אלא ראשית הפל הוא של האורחים. ואם שמח את האורחים והשקה אותם, הקדוש ברוך הוא שמח עמו, ואברהם קורא עליו, (ישעיה נח) אז תתענג על ה' וגו'. ויצחק קורא עליו, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, את זה דוד המלך אמר אותו, משום שכל כלי הזין של המלך והקרבנות של המלך נפקדו ביד דוד. אבל יצחק אמר, (תהלים קג) גבור בארץ יהיה ורעו וגו', הוץ ועשר וגו'. יעקב אמר, (ישעיה נח) אז יבקע פשח אורף וגו'. שאר הצדיקים אומרים, (שם) ונתף יי' תמיד והשביע וגו'. דוד המלך אמר, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח, שהרי הוא נפקד על כל כלי הזין של העולם. אשרי חלקו של האדם שזוכה לכל זה. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (שם ט) ועמף פלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. רבי שמעון פתח, (שם מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי - זה אדם, שהקדוש ברוך הוא ברא אותו בשמו (בדמותו), שכתוב (בראשית ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא לו בשמו, בשעה שהוציא אמת ודין בעולם, ונקרא אלהים, שכתוב (שמות כב) אלהים לא תקלל.

דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זפאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ט) ועמף פלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', (ויקרא כ"ג) רבי שמעון פתח, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה (נ"א בדיוקניה), דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב, (שמות כב) אלהים לא תקלל.

יומין דדוד מלפא דאין עלמא, אתדן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה ביש יתיר מנבל.

אמר רבי אלעזר (בגין כך) אורייתא לא אטרח עליה דבר נש יתיר, אלא כמה דניכיל, דכתיב, (דברים טו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא לימא איניש אכול ואשבע וארווי בקדמיתא, ומה דישתאר אתן למספני, אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא, ואי חדי לאושפיזין ורוי לון, קדשא בריך הוא חדי עמיה, ואברהם קרי עליה, (ישעיה נח) אז תתענג על יי' וגו'. ויצחק קארי עליה, (ישעיה נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, האי, דוד מלפא אמר ליה, בגין דכל זיינין דמלפא, וקרבין דמלפא, בידוי דדוד אתפקדו, אבל יצחק קאמר, (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה ורעו וגו', הוץ ועשר וגו'.

יעקב אמר, (ישעיה נח) אז יבקע פשח אורף וגו', שאר צדיקייא אמרי, (ישעיה נח) ונתף יי' תמיד והשביע וגו', דוד מלפא אמר, (ישעיה נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח,

דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זפאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ט) ועמף פלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', (ויקרא כ"ג) רבי שמעון פתח, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה (נ"א בדיוקניה), דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב, (שמות כב) אלהים לא תקלל.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא (מ"ו) דָּא לִיטוּל לולב בְּהוּא יוּמָא בְּאִינוּן זִינִין דִּילִיָּה וְהָאֵי רְזָא אוּקְיָמְנָא וְאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא פְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא נְטִיל לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּהִנֵּי יוּמִין וְחֲדֵי בְּהוּן. אוּף הֵכִי יִשְׂרָאֵל נְטִילִי לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְחוּלְקִיהוּן וְחֲדָאן בִּיָּה. וְדָא הוּא רְזָא דְלולב. וּמִינִין דְּבִיָּה דְאִיָּהוּ רְזָא דִּיוּקְנָא דְאָדָם וְהָא אֶתְמַר. (ע"ב רעיא מהימנא).

קָרָא לִיָּה בְּשִׁמְיָה, דְּכַתִּיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וּשְׁפִיר. הָא אוּקְיָמְנָא, דְּכַתִּיב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא דְזוּוּגָא אֶתְמַר. וְכַף הוּא בְּזוּוּגָא דְתַרְוִיָּהוּ, בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם מְדַכָּר וְנוֹקְבָא נַפְק. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּסַפְרָא דְשְׁלֵמָה מְלָפָא אֲשַׁכְּחָנָא, דְּבַשְׁעֲתָא דְזוּוּגָא (דף ק"ד ע"ב) אֲשַׁתְּכַח לְתַתָּא, שְׁדַר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא חַד דִּיוּקְנָא כְּפַרְצוּפָא דְבַר נֶשׁ, רְשִׁימָא חֲקִיקָא בְּצוּלְמָא, וְקִימָא עַל הַהוּא זוּוּגָא. וְאֶלְמָלָא אֲתִיָּיָהֵב רְשׁוֹ לְעִינָא לְמַחְזִי, חֲמִי בַר נֶשׁ עַל רִישִׁיָּה חַד צוּלְמָא, רְשִׁימָא כְּפַרְצוּפָא דְבַר נֶשׁ, וּבְהַהוּא צוּלְמָא אֲתַבְּרִי בַר נֶשׁ, וְעַד דְּקִימָא (ס"א ועד לא קיימא) הַהוּא צוּלְמָא דְשְׁדַר לִיָּה מְאָרִיָּה עַל רִישִׁיָּה, וַיִּשְׁתַּכַּח תַּמָּן, לֹא אֲתַבְּרִי בַר נֶשׁ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

הַהוּא צַלְמֵם אֲזִדְמִין לְקַבְּלִיָּה, עַד דְּנַפִּיק לְעַלְמָא. כַּד נַפְק, בְּהַהוּא צַלְמֵם אֲתַרְבִּי, בְּהַהוּא צַלְמֵם אֲזִיל, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים לט) אַךְ בְּצַלְמֵם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וְהָאֵי צַלְמֵם אִיָּהוּ מְלַעֲלִילָא.

בְּשַׁעֲתָא דְאִינוּן רוּחִין נַפְקִין מְאֲתַרְיָהוּ, כָּל רוּחָא וְרוּחָא אֲתַתְּקִין קַמִּי מְלָפָא קְדִישָׁא בְּתַקוּנֵי יָקָר, בְּפַרְצוּפָא דְקָאִים בְּהָאֵי עַלְמָא. וּמְהַהוּא דִּיוּקְנָא תַקוּנָא יָקָר, נַפִּיק הָאֵי

רעיא מהימנא

מְצוּהָ (מ"ו) זֹו לְטַל לולב בְּאוּתוּ יוּם עִם אוּתֵם הַמֵּינִים שְׁלוֹ, וְהַסוּד הַזֶּה בְּאַרְנוֹ, וּפְרָשׁוּהָ הַחֲבָרִים, כְּמוֹ שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיָמִים הַלְלוֹ וְשִׂמַּח בָּהֶם, אַךְ כִּף יִשְׂרָאֵל נוֹטֵלִים אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַלְקֵם וְשִׂמְחִים עִמּוֹ. וְזֵהוּ הַסוּד שֶׁל הַלּוּבֵב וְהַמֵּינִים שָׁבוּ, שֶׁהוּא סוּד הַדְּמוּת שֶׁל אָדָם, וְהָרִי נִתְבָּאָר. (ע"ב רעיא מהימנא).

קָרָא לוֹ בְּשִׁמוֹ, שְׁכַתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וַיְפַה. הָרִי בְּאַרְנוֹ, שְׁכַתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא שֶׁהַזּוּג נֶאֱמַר. וְכַף הוּא בְּזוּוּג שֶׁל שְׁנֵיָהֶם, בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם יֵצֵא מְזַכָּר וְנוֹקְבָה.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. בְּסַפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְּלֵךְ מְצִאֲנוּ, שֶׁבְשַׁעֲתָא שֶׁהַזּוּג נִמְצָא לְמַטָּה, שׁוֹלֵחַ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּיוּקָן אֶחָד כְּמוֹ פַרְצוּף אָדָם, רְשׁוּם חֲקוּק בְּצַלְמֵם, וְעוֹמֵד עַל אוּתוֹ זוּוּג. וְאֶלְמָלָא נִתְנָה רְשׁוּת לְעִין לְרֵאוּת, רוּאָה אָדָם עַל רֵאשׁוֹ צַלְמֵם אֶחָד רְשׁוּם בְּפַרְצוּף שֶׁל אָדָם, וּבְאוּתוֹ צַלְמֵם נִבְרָא הָאָדָם. וְעַד שְׁעוֹמֵד (וְטָרַם שְׁעוֹמֵד) אוּתוֹ צַלְמֵם שְׁשַׁלַּח לוֹ רְבוּנוֹ עַל רֵאשׁוֹ וַיִּמְצָא שֵׁם, לֹא נִבְרָא הָאָדָם. זֵהוּ שְׁכַתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אוּתוֹ הַצַּלְמֵם מְזַדְמֵן כְּנִגְדוֹ עַד שְׁיּוּצָא לְעוֹלָם. כְּשִׁיּוּצָא, הוּא מִתְגַּדֵּל עִם אוּתוֹ צַלְמֵם, בְּאוּתוֹ צַלְמֵם הוֹלֵךְ. זֵהוּ שְׁכַתוּב (תהלים לט) אַךְ בְּצַלְמֵם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וְהַצַּלְמֵם הַזֶּה הוּא מְלַמְעֵלָה.

בְּשַׁעֲתָא שְׁאוּתָן רוּחֹת יוּצְאוּת מְקוּמוֹן, כָּל רוּחַ וְרוּחַ מִתְתַּקְנָת לְפָנֵי הַמְּלֵךְ הַקְדוֹשׁ בְּתַקוּנֵי כְבוֹד, בְּפַרְצוּף שְׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמְאוּתוֹ דִּיוּקָן תַּקוּן כְּבוֹד יוּצָא

הצ'לם הנה. וזה שלישי לרות, ומקדימה בעולם הנה בזמן שנמצא הזיווג. ואין לך זיווג בעולם שלא נמצא בתוכם צ'לם. אבל ישראל קדושים, הצ'לם הנה קדוש, ומקום קדוש הוא נמצא בתוכם. ולעובדי כוכבים ומזלות צ'לם מאותם המינים הרעים, מצד הטמאה נמצא בתוכם. ועל כן לא צריך לאדם לערב צ'לם שלו בצ'לם של עובדי עבודה זרה, משום שזה קדוש - וזה טמא. בא ראה מה בין ישראל לעובדי כוכבים ומזלות וכו'.

שכתוב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, שהרי היום הזה מהמלך הוא בלבדו, שמחתו עם ישראל. משל למלך שהזמין אורחים, והשתדלו עמהם כל בני היכלו. אחר כך אמר המלך: עד כאן אני ואתם התעסקנו כלם באורחים, והקרבתם קרבנות על שאר העמים בכל יום, מכאן והלאה אני ואתם נשמח יום אחד. זהו שכתוב ביום השמיני עצרת תהיה לכם. לכם, להקריב קרבנות עליכם. אבל אורחי האמונה נמצאים במלך תדיר, וביום של שמחת המלך, כלם מתכנסים עמו ונמצאים. ועל זה כתוב עצרת, תרגומו: פנוס.

וריום הנה יעקב הוא ראש לשמחה, וכל אותם אורחים שמחים עמו. ועל כן כתוב (דברים 5) אשריך ישראל מי כמוך. וכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויקחו אליך שמן זית וך פתית למאור וגו'. אמר רבי אלעזר, הרי פרשה. אבל למה הסמיך הקדוש ברוך הוא פרה זו לפרשת מועדים? אלא כל

צ'לם. ודא תליתאה לרוחא, ואקדימת בהאי עלמא, בשעתא דזיוגא אשתכח. ולית לך זיוגא בעלמא, דלא אשתכח צ'לם בגווייהו. אבל ישראל קדישין, האי צ'לם קדישא, ומאתר קדישא אשתכח בגווייהו. ולעובדי כוכבים ומזלות, צ'לם מאינון זינין בישין. מסטרא דמסאבותא אשתכח בגווייהו. ועל דא, לא ליבעי ליה לאיניש, לאתערבא צולמא דיליה, בצולמא דעובדי עבודה זרה, בגין דהאי קדישא, והאי מסאבא. תא חזי מה בין ישראל ולעובדי כוכבים ומזלות וכו'.

דכתיב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, דהא יומא דא, ממלפא הוא בלחודוי, חדוותא דיליה בהו בישראל. מתל למלפא דזמין אושפיזין, אשתדלו בהו כל בני היכליה, לבתר אמר מלפא, עד פאן אנא ואתון אשתדלנא כלהו באושפיזין, וקרבתון קרבנין על שאר עמין בכל יומא, מכאן ולהלאה, אנא ואתון נחדי יומא חד, הדא הוא דכתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם. לכם: לקרבא קרבנין עליכו. אבל אושפיזי מהימנותא במלפא משתכחי תדירא. וביומא דחדוותא דמלפא, פלהו מתכנפי עמיה, ומשתכחן. ועל דא כתיב, עצרת, תרגומו: פנישו.

והאי יומא, יעקב הוא רישא לחדוותא, וכל אינון אושפיזי חדאן עמיה. ועל דא כתיב, (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך. וכתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

ויקחו אליך שמן זית וך פתית למאור וגו', (ויקרא כ"ד) אמר רבי אלעזר, הא אוקמוה. אבל אמאי אסמיך קדשא בריך הוא פרה דא, לפרשת מועדים. אלא, פלהו בוצינין עלאין, פלהו בוצינין לאדלקא

המאורות העליונים, כלם מאורות להדליק שמן משחה עליון, והרי נתבאר, ועל ידי ישראל מתברכים עליונים ותחתונים, ונדלקים המאורות, כמו שבארנו, שכתוב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, שמחת העליונים והתחתונים.

רבי אבא פתח, (תהלים לב) שמחו בה' וגילו צדיקים, (שמחו בה' כמו שצאמר) וכתוב (שם קיח) זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. ופרשוה, שהרי בקדוש ברוך הוא (במועדים) צריך לשמח ולהאיר פנים, וימצא אדם בשמחה, משום שאותה שמחה היא של הקדוש ברוך הוא, שכתוב נגילה ונשמחה בו - ביום. בו - בקדוש ברוך הוא, והכל דבר אחד.

שמחו בה', לפשהדינים נכנעים ומתעוררים רחמים, וכאשר מתעוררים הרחמים, אזי וגילו צדיקים, (בתוב) צדיק וצדק מתברכים יחד, שנקראים צדיקים, כמו שנתבאר, שהרי אלו מתברכים (מברכים) לעולמים, ושמחים לעולמים כלם. והרנינו כל ישרי לב - אלו בני האמונה, להקשר להם.

וכבר צריך מעשה למטה לעורר למעלה. בא ראה, מי שאמר שלא צריך מעשה בכל, או דברים להוציא אותם ולעשות בהם קול, תפח רוחו. והרי פאן הפרשה הזו תוכיח, הדלקת הנרות וקטרת הפשמים, (כאחד, משום) שכתוב שמן וקטרת ישמח לב. (ובזה) ובמעשה הזה נמצאת הדלקה למעלה ושמחה למטה (הדלקה ושמחה למעלה ולמטה) והתקשרות יחד פראוי.

(ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה) אמר רבי יהודה, המזבח שלמטה מעורר מזבח אחר. הפהן שלמטה מעורר כהן אחר. במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה.

משח רבות עלאה, והא אתמר. ועל ידיהו דישראל, מתברכאן עלאין ותתאין, ואדליקו בוצינין, כמה דאוקמוה דכתיב, (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, חדוותא (ד"ק"ח ע"א) דעלאין ותתאין.

רבי אבא פתח, (תהלים לב) שמחו בניי וגילו צדיקים, (שמחו בניי כמה דאת אמר) וכתיב, (ק"ח) זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. ואוקמוה, דהא בקודשא בריהו הוא (נ"א במועדי) בעי למחדי, ולאנהרא אנפין, וישתכח בר נש בחדוה, בגין דההוא חדוה דקודשא בריהו הוא הוי, דכתיב נגילה ונשמחה בו ביומא. בו: בקודשא בריהו הוא, וכלא חד מלה.

שמחו בניי, כד דינין אתכפין, ורחמי אתערו, וכד מתערי רחמי, כדין וגילו צדיקים, (כתיב) צדיק וצדק מתברכאן פחדא, דאקרוין צדיקים, כמה דאתמר, דהא אלין מתברכאן (ס"א מברכין) לעלמין, וחדאן לעלמין פלהו. והרנינו כל ישרי לב, אלין בני מהימנותא, לאתקשרא בהו.

ובכלא, בעי עובדא לתתא, לאתערא לעילא. תא חזי, מאן דאמר דלא בעיא עובדא בכלא, או מלין לאפקא לון ולמעבד קלא בהו, תיפח רוחיה. והא הכא פרשתא דא אוכח, אדלקות בוציניא, וקטרת בוסמין, (כדא בנין) דכתיב שמן וקטרת ישמח לב. (ובהא) ובעובדא דא אשתכח אדלקותא לעילא וחדוותא לתתא (ס"א אדלקותא וחדוותא לעילא ותתא) ואתקשרותא כחדא כדקא יאות. (ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא) אמר רבי יהודה, מזבח דלתתא, אתער מזבח אחרא. כהן דלתתא, אתער כהן אחרא. בעובדא דלתתא, אתער עובדא לעילא.

רבי יוסי ורבי יצחק הוו אזלי באורחא, אמר רבי יוסי לרבי יצחק, כתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכבד וגו', וכבדתו מעשות דרכיה שפיר. אבל ממצוא חפצה ודבר דבר מה הוא. ומאי גריעותא הוא לשבת. אמר ליה, ודאי גריעותא הוא, דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה דבר נש, דלית לה קלא, וסלקא לעילא, ואתער מלה אחרא. ומאי הוא. ההוא דאקרי חול, (לעילא) מאינאן יומין דחול. וכד אתער חול ביומא קדישא, גריעותא הוא לעילא ודאי. וקודשא בריה הוא וכנסת ישראל שאלי עליה, מאן הוא דבעי לאפרשא זווגא דילן. מאן הוא דבעי חול הכא. עתיקא קדישא לא אתחזי, ולא שריא על חול.

רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי יצחק, כתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבד וגו', וכבדתו מעשות דרכיה - יפה. אבל ממצוא חפצה ודבר דבר מה זה? ומה חסרון הוא לשבת?

אמר לו, ודאי שזהו חסרון, שאין לך דבור ודבור שיוצא מפיו של אדם שאין לו קול, ועולה למעלה ומעורר דבור אחר. ומה הוא? אותו שנקרא חל, (למעלה) מאותם ימים של חל וכשמתעורר חל ביום קדוש, ודאי זהו חסרון למעלה, והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שואלים עליו: מי הוא שרוצה להפריד הזווג שלנו? מי הוא שרוצה חל כאן? העתיק הקדוש לא נראה, ולא שורה על חל.

בגין כך, הרהור מותר. מאי טעמא. בגין דהרהור לא עביד מדי ולא אתעביד מניה קלא, ולא סליק. אבל לבתר דאפיק מלה מפומיה, ההוא מלה אתעביד קלא, ובקע אורין ורקיעין, וסלקא לעילא, ואתער מלה אחרא. ועל דא ממצוא חפצה ודבר דבר כתיב. ומאן דאפיק מלה קדישא מפומיה, מלה דאורייתא, אתעביד מניה קלא, וסליק לעילא, ואתערו קדושי מלכא עלאה, ומתעטרין ברישיה, וכדין אשתכח חדותא לעילא ותתא. אמר ליה, ודאי הכי הוא. והא שמענא מלה. אבל מאן דשארי בתעניתא בשבתא, עביד גריעותא לשבת, או לא. אי תימא דלא עביד גריעותא, הא סעודתי דמהימנותא בטיל מניה, ועונשיה סגי, הא חדותא דשבת בטיל מניה.

משום כך הרהור מותר. מה הטעם? משום שהרהור לא עושה דבר ולא נעשה ממנו קול, ולא עולה. אבל אחר שהוציא דבור מפיו, אותו דבור נעשה קול, ובקע אורין ורקיעים, ועולה למעלה ומעורר דבר אחר, ועל כן כתוב ממצוא חפצה ודבר דבר. ומי שמוציא דבור קדוש מפיו, דבר תורה, נעשה ממנו קול ועולה למעלה, ומתעוררות קדשות המלך העליון ומתעטרות בראשו, ואז נמצאת שמחה למעלה ולמטה.

אמר לו, ודאי כך הוא, והרי שמענו את הדבר. אבל מי ששרוי בתענית בשבת, עושה חסרון לשבת או לא? אם תאמר שלא עושה חסרון, הרי סעודת האמונה בטל ממנו וענשו רב, הרי שמחת השבת בטל ממנו. אמר לו, דבר זה שמעתי, שזהו שמשגיחים עליו מלמעלה מכל בני העולם, משום שהיום הזה

אמר ליה, מלה דא שמענא, דדא הוא דאשגחן עליה מלעילא, מכל בני

עֲלָמָא. בְּגִין דְּהָאֵי יוֹמָא, חֲדוּתָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא. חֲדוּתָא דְכָל חֲדוּן. חֲדוּתָא, דְכָל מְהִימְנוּתָא בֵּיה אֲשַׁתְּכַח. וְאֶפִּילוּ רִשְׁעִים דְּגִיּהֲנָם נִיחִין בְּהָאֵי יוֹמָא. וְהָאֵי בַר נֶשׁ לִית לִיה חֲדוּה, וְלִית לִיה נִיחָא, וְשִׁנְיָא דָא מְכַל עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כְּלָהוּ שְׂאֵלִין עֲלֵיה, מָאֵי שִׁנְיָא דְפִלְנִיָא הוּא בְּצַעְרָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא אֲתַגְלִי בְּהָאֵי יוֹמָא, וְאֲשַׁתְּכַח הָאֵי בְּצַעְרָא, צְלוּתִיה סִלְקָא וְקִיּוּמָא קַמִּיה, פְּדִין אֲתַקְרְעוּ כָל גְּזָרֵי דִינִין דְּאֲתַגְזְרוּ עֲלֵיה, וְאֶפִּילוּ אֲסַתְּכְמוּ בְּבֵי דִינָא דְמִלְפָּא עֲלֵיה לְבִישׁ, כְּלָא אֲתַקְרַע, בְּגִין דְּבְשַׁעְתָּא דְעַתִּיקָא אֲתַגְלִיָּא, כְּלָא חִירוּ וְכָל חִירוּ אֲשַׁתְּכַח, בְּגִין דְּאֲתַגְלִיָּא בְּהַלּוּלָא דְמִלְפָּא.

וְעַד דָּא תְּנִינָן, קוֹרְעִין לוֹ גְּזָר דִּינוּ שְׁבָעִים שָׁנָה. מָאֵן שְׁבָעִין שָׁנָה. אָלָא אָף עַל גַּב דְּאֲסַפְמוּ עֲלֵיה כָּל אֵינּוּן שְׁבָעִין כְּתָרֵי מִלְפָּא, דְּהוּא אֲתַחֲזִי בְּהוּ, כְּלָא אֲתַקְרַע. בְּגִין דְּעַתִּיקָא קְדִישָׁא נְטִיל (ס"א כְּטִיל לִית וְהִנֵּי) לִיה לְבַר נֶשׁ, וְהִנֵּי (דף ק"ה ע"ב) מְלִי, פֶּד מִתְעָרֵי עֲלֵיה בְּחִלְמָא בְּלִילָא דְשַׁבְתָּא.

לְמַלְכָּא דְעֵבִיד הַלּוּלָא לְבָרִיה, וְגִזַּר חֲדוּה עַל כְּלָא. בְּהָאֵי יוֹמָא דְהַלּוּלָא, כְּלָא עֲלָמָא הוּוּ חֲדָאן, וּבַר נֶשׁ חַד הָוָה עָצִיב, תְּפִיס בְּקוּלְרָא. אֲתָא מִלְפָּא לְחֲדוּתָא, חָמָא כָּל עֲמָא חֲדָאן כְּמָה דְאִיהוּ גְּזָר. זְקַף עֵינּוּי, חָמָא הַהוּא בַר נֶשׁ תְּפִיס בְּקוּלְרָא עָצִיב. אָמַר, וּמָה כָּל בְּנֵי עֲלָמָא חֲדָאן בְּהַלּוּלָא דְבָרִי, וְדָא תְּפִיס בְּקוּלְרָא. מִיד פְּקִיד וְנִפְקִי לִיה, וְשְׂאָרוּ לִיה מְקוּלְרִיה. (ס"א מְקוּרִי).

כִּךְ הָאֵי דְשָׂאֲרֵי בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְתָּא, כְּלָא עֲלָמָא חֲדָאן, וְאִיהוּ עָצִיב, וְהָאֵי אֲתַפְס בְּקוּלְרָא.

הוּא שְׂמַחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שְׂמַחַת כָּל הַשְּׂמַחוֹת, שְׂמַחָה שְׂכַל הָאֲמוּנָה נְמַצָּאת בֵּיה, וְאֶפִּילוּ הַרְשָׁעִים שֶׁל הַגִּיּוֹנִים נָחִים בְּיוֹם הַזֶּה. וְהָאִישׁ הַזֶּה אֵין לוֹ שְׂמַחָה וְאֵין לוֹ מְנוּחָה, וְזֶה שׁוֹנֵה מְכַל הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. כְּלָם שׁוֹאֲלִים עֲלָיו: מָה שׁוֹנֵה שְׂפִלוּנִי הוּא בְּצַעַר?

וּבְשַׁעָה שֶׁהַעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ מִתְגַּלֶּה בְּיוֹם הַזֶּה וְזֶה נְמַצָּא בְּצַעַר, תְּפִלְתּוֹ עוֹלָה וְעוֹמֶדֶת לְפָנָיו, אֲזַי נִקְרָעִים כָּל גְּזָרֵי הַדִּינִים שֶׁנִּגְזְרוּ עֲלָיו, וְאֶפִּילוּ הַסְּפִימוֹ בְּבֵית הַדִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ עֲלָיו לְרַע - הַכֹּל נִקְרָע, מִשׁוֹם שֶׁבְּשַׁעָה שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַעֲתִיק, נְמַצָּאִים כָּל הַחֲרוֹת וְכָל הַשְּׂמַחָה, מִשׁוֹם שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּהַלּוּלַת הַמֶּלֶךְ.

וְעַד זֶה שֶׁנִּינּוּ, קוֹרְעִים לוֹ גְּזָר דִּינוּ שֶׁל שְׁבָעִים שָׁנָה. מִי הַשְּׁבָעִים שָׁנָה? אָלָא, אָף עַל גַּב שֶׁהַסְּפִימוֹ עֲלָיו כָּל אוֹתָם שְׁבָעִים כְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא נִרְאֶה בָּהֶם, הַכֹּל נִקְרָע, מִשׁוֹם שֶׁהַעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ נוֹטֵל (מְכַטֵּל אוֹתוֹ וּמַהֲרֵה) אֶת הָאָדָם, וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים עֲלָיו בְּחִלוּם בְּלִיל שַׁבָּת.

דְּמִיָּךְ שַׁעֲשֵׂה הַלּוּלָא לְבָנוּ, וְגִזַּר שְׂמַחָה עַל הַכֹּל. בְּיוֹם הַזֶּה שֶׁל הַהַלּוּלָא כָּל הָעוֹלָם הָיוּ שְׂמַחִים, וְאִישׁ אֶחָד הָיָה עָצוּב, תְּפִיס בְּקוּלְרָא. כָּא הַמֶּלֶךְ לְשַׂמְחָה, רָאָה אֶת כָּל הָעָם שְׂמַחִים כְּמוֹ שֶׁהוּא גְּזָר. הָרִים עֵינָיו, רָאָה אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ הַתְּפִיס בְּקוּלְרָא עָצוּב. אָמַר, וּמָה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂמַחִים בְּהַלּוּלָא שֶׁל בְּנֵי, וְזֶה תְּפִיס בְּקוּלְרָא? מִיד צָוָה וְהוֹצִיא אוֹתוֹ וְהַתִּירוּ אוֹתוֹ מְקוּלְרָו (מְקוּרִי).

כִּךְ זֶה שֶׁשְׂרׁוּי בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, כָּל הָעוֹלָם שְׂמַחִים - וְהוּא עָצוּב,

בְּשַׁעְתָּא דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא

וזה נתפס בקולר. בפשעה
שחזרתית הקדוש מתגלה ביום
הזה ונמצא האיש הזה תפוס
בקולר - אף על גב שהסכימו
עליו כל אותם שבעים שנים
שאמרנו, הכל נקרע, ולא שורה
עליו הדין. ביום אחר יש בו
רשות לקרע אותו. באותו יום,
כל שכן בשבת.

שאין לך יום שלא נמצא בו פח,
ומי ששרוי בתענית חלום באותו
היום, לא עולה אותו היום עד
שקורע דינו. אבל לא ששבעים
שנה ביום השבת. משום כף,
באותו יום ממש, ולא ביום אחר,
שאין רשות ליום על יום אחר.
כל יום, מה שארע ביומו - עושה.
שלא ארע ביומו - אינו עושה.
ועל כן לא צריך לאדם להעלות
אותו מיום זה ליום אחר. ומשום
כף שנינו, דבר יום ביומו, ולא
דבר יום ליום אחר.

ובא ראה, לא לחנם מתעוררים
עליו בחלום, כדי לבקש עליו
רחמים. אוי לאותו אדם שלא
מתעוררים עליו ולא מודיעים לו
בחלום, שזה נקרא רע. ומשום
כף כתוב, (תהלים ה) לא יגרך רע.
וכתוב (משלי יט) כל יפקד רע. כל
יפקד, משום שהוא רע.

אמר רבי יוסי, כתוב (ישעיה נח)
ממצוא חפצך ודבר דבר. פיון
שכתוב ממצוא חפצך, מהו ודבר
דבר? אלא, עד שיגזר הדבר
כראוי וידבר אתו. ודאי כף הוא
ברור הדבר, משמע שכתוב ודבר
דבר. אשריהם ישראל בעולם
הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב
ויאמר אף עמי המה בנים לא
ישקרו ויהי להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן
איש מצרי וגו'. ויצא, רבי יהודה
אמר, יצא מכלל של החלק של
מכאן למדנו, כל מי שבא מזחמת

אתגלייא בהאי יומא, ואשתכח האי בר נש
תפיס בקולרא, אף על גב דאסכימו עליה כל
אינון שבעין שנין דאמרן, כלא אתקרע, ולא
שארין עליה דינא. ביומא אחרא אית ביה רשו
למקרע ליה, בההוא יומא, כל שכן שבת.

דלית לך יום דלא אשתכח ביה חילא, ומאן
דשארין בתעניתא דחלמא בההוא יומא,
לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה. אבל
לאו דשבעים שנה כיומא דשבת. בגין כף,
בההוא יומא ממש, ולא ביומא אחרא, דלית
רשו ליומא על יומא אחרא. כל יומא, מה
דארע ביומיה, עביד. דלא אירע ביומיה, לא
עביד. ועל דא לא לבעי ליה לאינש לסלקא
ליה מיומא דא ליומא אחרא. ובגין כף, דבר
יום ביומו תנינן, ולא דבר יום ליומא אחרא.
ותא חזי, לאו למגנא מתערי עליה בחלמא,
בגין למתבע עליה רחמי. ווי לההוא בר
נש דלא מתערי עליה, ולא אודעו ליה
בחלמא, דהא אקרי רע. ובגין כף, (תהלים ה) לא
יגורך רע פתיב. וכתוב (משלי יט) כל יפקד רע,
כל יפקד, בגין דאיהו רע.

אמר רבי יוסי, פתיב (ישעיה נח) ממצוא חפצך
ודבר דבר, פיון דכתיב ממצוא חפצך,
מהו ודבר דבר. אלא, עד דיגזר מלה כדקא
יאות, וימלל ליה. ודאי כף הוא ברירא דמלה,
משמע דכתיב ודבר דבר. זכאין אינון ישראל
בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב, (ישעיה
מ) ויאמר אף עמי המה בנים לא ישקרו ויהי
להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי
וגו'. (ויקרא כד) ויצא, רבי יהודה אמר, נפק
מכללא דחולקא דישראל, דנפק מכללא
ישראל, שיצא מכלל הכל, יצא מכלל האמונה. וינצו במחנה,

הזרע, בסוף מגלים אותו לפני הכל. מי גרם לו? זהמת החלק הזרע שיש בו, שאין לו חלק בכלל ישראל.

רבי חייא פתח, (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר. כבוד אלהים הסתר דבר, שאין רשות לאיש לגלות דברים סתומים שלא נמסרו לגלוי, דברים שפסה אותם אותם עתיק הימים, כמו שנאמר (ישעיה כב) לאכל לשבעה ולמכסה עתיק. לאכל לשבעה, עד אותו מקום שיש לו רשות ולא יותר. ועם כל זה, ולמכסה עתיק, למכסה עתיק ודאי.

דבר אחר לאכל לשבעה - אותם החברים שיודעים דרכים ושבילים ללכת בדרך האמונה פראוי, כמו הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. ולמכסה עתיק - מדורות אחרים, שהרי כלם לא ראויים לאכל ולשבעה ושיתגלו דברים בתוכם, אלא למכסה עתיק, כמו שנאמר (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטא את בשרך. בימי רבי שמעון היה אדם אומר לחברו: פתח פיך ויאירו דבריך. אחר שנפטר, היו אומרים: אל תתן את פיך וגו'. במקו - לאכל לשבעה. אחר שנפטר - ולמכסה עתיק. שהחברים מגמגמים ולא עומדים בדברים. דבר אחר לאכל לשבעה - באותם דברים שהתגלו. ולמכסה עתיק - באותם דברים שהתכסו.

ויקב בן האשה הישראלית את השם. מה זה ויקב? רבי אבא אמר, ויקב ודאי, כמו שנאמר (מלכים א-יב) ויקב חזר בדלתו, וקב את מה שהיה סתום. ושם אמו

דכלא, נפק מפללא דמהימנותא. וינצו במחנה, מפאן אוליפנא, פל מאן דאתי מזוהמא דזרעא, לסוף גלייה ליה קמי כלא. מאן גרים ליה, זוהמא דחולקא בישא דאית ביה. דלית ליה חולקא בכללא דישראל.

רבי חייא פתח, (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר. כבוד אלהים הסתר דבר, דלית רשו לבר נש לגלאה מלין סתימין, דלא אתמסרו לאתגלייא. מלין דחפא לון עתיק יומין, פמה דאת אמר, (ישעיה כב) לאכול לשבעה ולמכסה עתיק. לאכול לשבעה, עד ההוא אתר דאית ליה רשו ולא יתיר. ועם פל דא, ולמכסה עתיק, למכסה עתיק ודאי.

דבר אחר, לאכול לשבעה, אינון חבריאי דידעין ארחין ושבילין למיהו פארח מהימנותא כדקא יאות. פגון דרא דרבי שמעון שארי בגויה. ולמכסה עתיק, מדרין אחרנין דהא כלהון לא אתחזון לאכול ולשבעה ולא תגלייא מלין בגווייהו, אלא למכסה עתיק, פמה דאת אמר, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטא את בשרך.

ביומוי דרבי שמעון, הוה בר נש אמר לחבריה, פתח פיך ויאירו דבריך. פתר דשכיב, הוה אמרי, אל תתן את פיך וגו'. ביומוי, לאכול לשבעה. פתר דשכיב, ולמכסה עתיק. דחבריאי מגמגמי, ולא קיימי במלין. דבר אחר, לאכול לשבעה: באינון מלין דאתגליין. ולמכסה עתיק: באינון מלין דאתחפיין. (ד) 9

ק"ו ע"א

ויקוב בן האשה הישראלית את השם, מהו ויקוב. רבי אבא אמר, ויקוב ודאי, פמה

דאת אמר, (מלכים ב יב) ויקוב חזר בדלתו, וקוב את מה דהוה סתים. ושם אמו

שלומית בת דבְרִי, עד פֶּאן סְתִים שְׁמָא דְאִמְיָה, כִּינֹן דְכְתִיב וַיִּקְוֹב, נְקִיב שְׁמָא דְאִמְיָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, אִי לָאו דְבוּצִינָא קְדִישָׁא קִימָא בְּעֵלְמָא, לָא אַרְשִׁינָא לְגַלְאָה, (מִכְּאֵן וְהִלְאָה) דְהָא לָא אַתִּיְהִיב מְלָה דָּא לְגַלְאָה אֶלָּא לְחַבְרִיָּא, דְאִינוּן בֵּין מְחֻצְדֵי חֻקְלָא (דְּאִי לֹא). תִּיפְח רוחיהוֹן דְאִינוּן דְאִתְיִין לְגַלְאָה, לְאִינוּן דְלָא יַדְעִי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב וַיִּנְצֹו בַּמַּחְנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וַאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, הָאִי קָרָא הָא אוֹקִימָנָא, אֶבְל דָּא בַר אִינְתוּ אַחְרָא דְאָבוּי, בְּעֵלָה דְשְׁלוֹמִית הוּהוּ. וְכִינֹן דְאִתָּא הֵהוּא מְצַרָּה עֲלָהּ, בְּפַלְגוּת לִילִיא, תָּב לְבֵיתָא וַיַּדַּע מְלָה, אַתְּפָרֶשׁ מִנָּה וְלָא אַתָּא עֲלָהּ. וְנָטַל אִינְתוּ אַחְרָא, וְאוֹלִיד לְהָאִי, וְאֶקְרִי אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְאַחְרָא בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית. אִי אִינוּן אִינְצוּ הֵכָא כְּחֻדָּא, מָאִי קָא בְּעִי הֵכָא שְׁמָא קְדִישָׁא. וְאַמְאִי קָלִל שְׁמָא קְדִישָׁא. אָרְאָ, אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אָמַר מְלָה מִאִמְיָה, מִגּוּ קְטָטָה. מִיַּד וַיִּקְוֹב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית. כְּמָה דְאִתָּא אָמַר, וַיִּקְוֹב חוֹר בְּדַלְתּוּ. רְזָא דְמְלָה, נָטַל ה' דְשְׁמָא קְדִישָׁא, וְלִיט, לְאַגְנָא עַל אִמְיָה. וְדָא הוּא נְקִיבָא, דְאִיהוּ נְקִיב וּפְרִישׁ שְׁמָא קְדִישָׁא. וְלְמַחְצְדֵי חֻקְלָא אַתְּמַר. וְרְזָא דְמְלָה, (מִשְׁלִי ל) כִּינֹן דְרַף אִשָּׁה מְנַאֲפַת וְגו', זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְצְדִיקִיָּא, דִּינְדְעִין מְלָה, וּמְכַסְיִין לָהּ. וְעַל דָּא אַתְּמַר, (מִשְׁלִי כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעְךָ וְסוּד אַחַר אֶל תִּגְל.

אָרְאָ, אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אָמַר הַדְּבַר מֵאִמּוּ מִתּוֹף קְטָטָה. מִיַּד - וַיִּקְוֹב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית, כְּמֹו שְׁנַאֲמַר וַיִּקְוֹב חוֹר בְּדַלְתּוּ. סוּד הַדְּבַר - נָטַל ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וְקָלִל, לְהַגִּין עַל אִמּוּ. וְזוּהִי נְקִיבָה, שֶׁהוּא נְקִיב וּפְרִישׁ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְנֹאֲמַר לְקוֹצְרֵי הַשְּׂדֵה. וְסוּד הַדְּבַר - (מִשְׁלִי ל) כִּינֹן דְרַף אִשָּׁה מְנַאֲפַת וְגו'. אֲשֶׁרִי חֻלְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׂיִוְדְעִים דְּבַר וּמְכַסִּים אוֹתוֹ, וְעַל זֶה נֹאֲמַר (שם כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעְךָ וְסוּד אַחַר אֶל תִּגְל.

ה' אַחְרוּנָה הִיְתָה נְקִיבָה שְׂיִוְנְקַת בְּשִׁנֵי צְדָדִים, מְשׁוּם כִּי נָטַלָה אֶת כְּלֵי זֵינוּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְנוֹקְמַת נְקָמוֹתֶיהָ, שְׁכַתוּב הוֹצֵא אֶת הַמְּקַלֶּל. עַל זֶה כְּתוּב, אִישׁ אִמּוּ וְאָבוּי תִירָאוּ, יִרְאת הָאִם הַקְּדִים לְאָב. אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הִנֵּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

ה' בַּתְּרָאָה, הוּת נּוֹקְבָא דִּינְקָא בְּתַרִּין סְטָרִין, בְּגִין כִּי נָטַלָא זֵינִין דְּמִלְכָּא, וְנְקָמַת נְקָמָהָא, דְכְּתִיב הוֹצֵא אֶת הַמְּקַלֶּל. עַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אִמּוּ וְאָבוּי תִירָאוּ, דְחִילוּ דְאִימָא אֶקְדִים לְאַבָּא. וְזַפְּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי.

ה' בַּתְּרָאָה, הוּת נּוֹקְבָא דִּינְקָא בְּתַרִּין סְטָרִין, בְּגִין כִּי נָטַלָא זֵינִין דְּמִלְכָּא, וְנְקָמַת נְקָמָהָא, דְכְּתִיב הוֹצֵא אֶת הַמְּקַלֶּל. עַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אִמּוּ וְאָבוּי תִירָאוּ, דְחִילוּ דְאִימָא אֶקְדִים לְאַבָּא. וְזַפְּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי.

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו וּנְשָׂא חֲטָאוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אֲבָל כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו סְתוּם. וּמְשׁוּם שֶׁאָמַר אֱלֹהָיו סְתוּם, לְכַף וּנְשָׂא חֲטָאוֹ. שֶׁהָרִי אֵין יוֹדְעִים מִי הוּא אֱלֹהָיו, מִי הִירָאָה שְׁלוֹ, אִם אֶחָד מִן הַשָּׂרִים, אוֹ אֶחָד מִן הַכּוֹכָבִים, אוֹ אֶחָד מִמְּנֵהֶינִי הַעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם הוּא צְדִיק גָּמוּר, לֹא יַעֲזוֹר (דְּבַר) אֶת הַכַּח שְׁלֵהֶם, וְכִיּוֹן שֶׁעוֹרֵר הַדְּבָר הַזֶּה, חוֹשְׁשִׁים שֶׁנִּזְרָקָה בּוֹ מִיְנוּת, וְלֹא יְמוּת (אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲפִלוּ צְדִיק גָּמוּר לֹא יְמוּת) עַל זֶה, מְשׁוּם שֶׁהוּא דְּבָר סְתוּם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּנִים אוֹתוֹ לְטוֹב בְּזָה, שֶׁאִם אָמַר אֱלֹהִי, יְכוּל לְטַעַן: אֱלֹהִי שֶׁהִיָּה עַד עַכְשָׁו, שֶׁנִּמְשַׁכְתִּי אַחֲרָיו בְּלִבִּי, וְעַכְשָׁו חֲזַרְתִּי בְּגֵד הָאֲמוּנָה הַעֲלִיּוֹנָה. אֲבָל אִם אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ, וְנִקַּב אוֹתוֹ בְּשֵׁמוֹ - לְזֶה אֵין לְטַעַן בְּזָה, מְשׁוּם שֶׁזוֹהִי אֲמוּנַת הַכֹּל, וְכָל אוֹת אוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה עוֹלָה לְשֵׁם הַשְּׁלָם (לְשַׁבַּח).

דְּבָר אַחַר וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל - רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה, לְמָה? אֵלָּא כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ. אֲבָל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, בְּעֵלָה שֶׁל שְׁלוּמִית הִיָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּנוֹ שֶׁל בְּעֵלָה שֶׁל שְׁלוּמִית מְאִשָּׁה אַחֲרַת הִיָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רַבּוּ כְּאֶחָד, וְאָמַר לוֹ דְּבָר עַל אָמוֹ, וְכִי אָבִיו הִיָּה שֶׁנִּהְרַג בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ב) הִלְהַרְגֵנִי אַתָּה אָמַר, שֶׁזֶה בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ הִרְגָה אוֹתוֹ מִשָּׁה, וְעַל כֵּן הוֹשִׁיט דְּבוּר כְּנִגְדּוֹ.

וְזוֹהוּ שֶׁכְּתוּב, וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו וּנְשָׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאֵ אֻקְמוּהָ. אֲבָל כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו סְתוּם. וּבְגִין דְּאָמַר אֱלֹהָיו סְתוּם, לְכַף וּנְשָׂא חֲטָאוֹ. דְּהָא לֹא יְדַעִינן מָאן הוּא אֱלֹהָיו, מָאן דְּחֵלָא דִּילֵיהָ, אִי אֶחָד מִן הַשָּׂרִים, אוֹ חַד מִן כּוֹכְבֵיָא, אוֹ חַד מִדְּבָרֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי צְדִיק גָּמוּר הוּא, לֹא יִתְעַר (ס"א מְלָה) חִילֵיהוֹן, וְכִיּוֹן דְּאִתְעַר מְלָה דָא, חִיִּישִׁינן מִיְנוּת אֲזַדְרִיקַת בֵּיהּ, וְלֹא יְמוּת (ס"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲפִילוּ צְדִיק גָּמוּר לֹא יְמוּת) עַל דָא, בְּגִין דְּאִיהוּ מְלָה סְתוּם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּאֵין לֵיהָ לְטַב בְּהָא, דְּאִי אָמַר אֱלֹהִי, יְכִיל לְמַטְעַן אֱלֹהִי דְּהוּהָ עַד הַשְּׁתָא, דְּאִתְמַשְׁכְּנָא אַבְתְּרִיהָ בְּלַבָּאִי, וְהַשְּׁתָא אֶהְדְּרָנָא לְקַבְּלָא מְהֵימְנוּתָא עֲלָאָה. אֲבָל אִי אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ, וְנִקְיַב לֵיהָ בְּשֵׁמָא, הָאִי לֵית לֵיהָ לְמַטְעַן בְּהָאִי, בְּגִין דְּדָא הוּא מְהֵימְנוּתָא דְּכָלָא, וְכָל אֶת וְאֶת דְּשֵׁמָא קְדִישָׁא דָא, סְלִקָא לְשֵׁמָא שְׁלִימָא. (ס"א לְשַׁבַּחֵא).

דְּבָר אַחַר וַיִּקְוֹב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקְוֹב בֶּן הָאִשָּׁה, אֲמָאִי. אֵלָּא כְּמָה דְּאֻקְמוּהָ. אֲבָל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, בְּעֵלָה דְּשְׁלוּמִית הוּהוּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּרִיהַ דְּבְעֵלָה דְּשְׁלוּמִית מְאֵנְתוֹ אַחֲרָא הוּהוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִצּוּ כְּחֲדָא, וְאָמַר לֵיהָ מְלָה מְאִימִיָה, וְכִי אָבוּי הוּהוּ דְּאִתְקַטְּל בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא, כְּמָה דְּאֻקְמוּהָ דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ב) הִלְהַרְגֵנִי אַתָּה אוֹמַר, דְּהָא בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא, קְטִיל לֵיהָ מִשָּׁה, וְעַל דָא אוֹשִׁיט מְלָה לְקַבְּלֵיהָ.

וְדָא הוּא דְּכְתִיב, וַיִּקְוֹב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מִשָּׁה.

אָמַאי. (ס"א לַגְבִּיּוֹת דְּמֹשֶׁה בְּגִין דְּקָמִיל לְאַבוּהֵי וְכוּ') **בְּגִין דְּמָטָא לַגְבִּיּוֹת דְּמֹשֶׁה, עַל דְּקָטִיל לְאַבוּהֵי בְּשִׂמְא קַדִּישָׁא. בְּגִין כְּפֵי וְיָבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. בִּיּוֹן דְּחָמָא מֹשֶׁה, מִיַּד וַיִּנְיַחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר, וְאַבָּא וּבָרָא נִפְלוּ בִּידָא דְּמֹשֶׁה.**

אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) **רַבִּי יִצְחָק פְּתַח,** (תהלים פא) **שָׁמַע עַמִּי וְאַעֲיִדָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, בִּיּוֹן דְּכַתִּיב לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, מָאִי וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. (דף ק"ו ע"ב) אֵלָא לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, דְּלֹא יִיעוּל בְּרֵשׁ נֶשׁ לְיִצְרָר הָרַע בְּגוּיָה, דְּכָל מָאן דְּאִתִּי לְאַתְחַבְרָא בֵּיהּ, אֵל זָר שְׂרִיא בְּגוּיָה, דְּהָא כַּד אִתְחַבְרַת בְּרֵשׁ נֶשׁ בֵּיהּ מִיַּד אִתִּי לְאַעֲבָרָא עַל פְּתַגְמֵי אוֹרִייתָא, אִתִּי לְאַעֲבָרָא עַל מַהִימְנוּתָא דְּשִׂמְא קַדִּישָׁא, וְאִתִּי לְבַתָּר לְמַסְגַּד לְטַעֲוּוֹן אַחֲרָן, וְעַל דָּא כַתִּיב, לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, בִּיּוֹן דְּלֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, לָא תִיתִי לְמַסְגַּד לְטַעֲוּוֹן אַחֲרָן, וְלַמַּעֲבָר עַל מַהִימְנוּתָא דְּשִׂמְא קַדִּישָׁא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, וּמַהִימְנוּתָא בִּישָׂא דְּבַר נֶשׁ דָּא הוּא. וְעַל דָּא כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו, דִּיכִיל לְמַטְעֵן דְּהוּא לֵייט לְהַהוּא אֵל זָר, יִצְרָא בִישָׂא דְּשְׂרִיא עֲלִיָּה לְזַמְנִין, וְאַנָּן לֹא יַדְעִינָן מַלּוּי אִי קְשׁוּט אוּ לָאוּ. וְעַל דָּא, וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם יְיָ מוֹת יוֹמֶת.**

וְיָבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. לְמָה? (אל מֹשֶׁה? מִשּׁוּם שֶׁהָרַג אֶת אָבִיו וְכוּ') מִשּׁוּם שֶׁהִגִּיעַ אֶל מֹשֶׁה עַל שֶׁהָרַג אֶת אָבִיו בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כְּפֵי וְיָבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. בִּיּוֹן שְׂרָאָה מֹשֶׁה, מִיַּד וַיִּנְיַחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר, וְהָאֵב וְהַבֵּן נִפְלוּ בִּיַּדֵי מֹשֶׁה.

אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) **שָׁמַע עַמִּי וְאַעֲיִדָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. בִּיּוֹן שְׁכַתוּב לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, מַה זֶה וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר? אֵלָא לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, שְׂלֵא יִכְנִיס אָדָם אֶת הַיִּצְרָר הָרַע לְתוֹכוֹ. שְׁכַל מִי שְׂבָא לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ, אֵל זָר שְׂרִוי בְּתוֹכוֹ, שְׁהָרִי כְּשִׁמְתַּחְבֵּר בּוֹ אָדָם, מִיַּד בָּא לְעֵבֵר עַל דְּבַרֵי תוֹרָה, וּבָא לְעֵבֵר עַל אַמוּנַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וּבָא אַחֲרַי כְּפֵי הַשְׁתַּחֲוּוֹת לְאַלְלִיּוֹת אַחֲרִים, וְעַל זֶה כְּתוּב לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר. בִּיּוֹן שְׂלֵא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, לֹא תִבָּא לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְאַלְלִיּוֹת אַחֲרִים וְלְעֵבֵר עַל אַמוּנַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. זֶהוּ שְׁכַתוּב וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, וְזוֹהִי אַמוּנָה רַעְיָה שֶׁל הָאָדָם. וְעַל זֶה, כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו, שְׂיִכּוּל לְטַעֵן שֶׁהוּא קָלַל אֶת אוֹתוֹ אֵל זָר, יִצְרָר הָרַע שְׁלַפְעָמִים שׁוֹרֶה עֲלָיו, וְאַנּוּ אֵינְנוּ יוֹדְעִים אִם דְּבַרְיוֹ אֱמֶת אוּ לֹא. וְעַל זֶה, וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמֶת.**

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כְּפֵי, לְמָה וְנִשְׂא חֲטָאוֹ? וְנִסְלַח חֲטָאוֹ הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! (אָמַר לוֹ, כְּמוֹ שְׂבָאֲרֵנוּ סֶתֶם, וְלֹא פִּרְשׁ. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו סֶתֶם, וְלֹא פִּרְשׁ, וְזֶה וְדַאי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמֶת, שְׁהָרִי כְּפֵי תְלוּיָה אַמוּנַת הַכֹּל, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְטַעֵן עֲלָיו כְּלָל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, אָמַאי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ, וְנִסְלַח חֲטָאוֹ מִיִּבְעֵי לִיה. (ס"א אָלָא) אָמַר לִיה, בְּגוֹן דְּאָמַר אֱלֹהֵי כְמָה דְּאוּקִימְנָא סֶתֶם, וְלֹא פִּרְשׁ. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו סֶתֶם, וְלֹא פִּרְשׁ, וְהָא וְדַאי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם יְיָ מוֹת יוֹמֶת, דְּהָא הָכָא תְלוּיָא מַהִימְנוּתָא דְּכָלָא, וְלִית לִיה רְשׁוּ לְמַטְעֵן עֲלִיָּה כְּלָל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּף זֶה וְדָאֵי, שְׁהַרִי הַשֵּׁם הַזֶּה הֵנוּ אָמוּנַת הָעֵלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה עוֹמְדִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, בְּאוֹת זְעִירָה אַחַת תְּלוּיִים אֶלְף אֶלְפִים וְרַבּוּא רַבּוּת עוֹלָמוֹת שֶׁל תְּשׁוּקוֹת, וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ קְשׁוּרוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְכַמּוֹה אֶלְף רַבּוּת עֵלְיוֹנִים (עוֹלָמוֹת) תְּלוּיִים בְּכָל אוֹת וְאוֹת, וְעוֹלוֹת וְנִקְשׁוּרוֹת בְּאָמוּנָה (בְּגִלְיָ), וְנִסְתַּר בָּהֶם מַה שְּׁלֹא הִשְׁיִגּוּ הָעֵלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָהֶם, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, הוּא וְשִׁמוֹ אַחַד. וְעַל כֵּן כְּתוּב, (תְּהִלִּים לט) אֲמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחְשׂוֹא בְּלִשׁוֹנִי. וְכְתוּב, (קֹהֶלֶת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיָּא אֶת בְּשַׂרְךָ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח, (שְׁמוֹת יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יֵרָה יֵרָה אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה בְּמִשְׁפַּח הַיָּבֵל. וּמַה הֵרַסִינִי, שֶׁהוּא הֵרַס בְּשַׂעַר הָרִי הָעוֹלָם, מִשׁוּם שֶׁנִּרְאָה עָלָיו כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יֵרָה יֵרָה - מִי שֶׁקָּרַב לַמֶּלֶךְ לֹא כָּל שֶׁכֶּן. וּמַה הֵרַסִינִי, שֶׁיִּכְוֹל אָדָם לְהוֹשִׁיט בּוֹ יָד דְּרָף כְּבוֹד בִּירְאָה, כְּתוּב בּוֹ לֹא תִגַּע בּוֹ יָד סִתָּם, וְאִפְלוּ בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד - מִי שֶׁמוֹשִׁיט יָדוֹ בְּדֶרֶךְ קְלוֹן כִּנְגַד הַמֶּלֶךְ לֹא כָּל שֶׁכֶּן.

רַבִּי יִיסָא פֶּתַח וְאָמַר, (שׁו"א א) אֵל תִּקְרַב הָלֵם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא. וּמַה מִּשָּׂה, מִיּוֹם שְׁנוּלָד, לֹא סָר מִמֶּנּוּ הַזֵּהר הַקְּדוֹשׁ הָעֵלְיוֹן, כְּתוּב בּוֹ אֵל תִּקְרַב הָלֵם. אָמַר לוֹ, מִשָּׂה, עַד כָּאֵן אֵינְךָ פְּדָאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַבּוּדֵי שֶׁל נְעֻלְיָךְ. וּמַה מִּשָּׂה כִּף, שֶׁהִיָּה מִתְקָרַב בִּירְאָה בְּקִדְשָׁה כְּתוּב בּוֹ כִּף - מִי שֶׁקָּרַב בְּאֶרַח שֶׁל קְלוֹן אֵל הַמֶּלֶךְ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵכִי הוּא וְדָאֵי, דְּהָא שְׁמָא דָּא מְהִימְנוּתָא דְעֵלְאֵי וְתַתְּאֵי. וְעַל דָּא קִיַּיְמִין עֲלִמִין כְּלָהוּ, בְּאַת חַד זְעִירָא, תְּלִיין אֶלְף אֶלְפִין וְרַבּוּא רַבְּבִין עֲלִמִין דְּכִסּוּפִין, וְעַל דָּא תְּנִינָן, אַתּוּן אֵלִין, קְשִׁירִין אֵלִין בְּאֵלִין, וְכַמּוֹה אֶלְף רַבְּבִין עֲלִאִין (כ"א עֲלִמִין), תְּלִיין בְּכָל אֶת וְאַת, וְאַסְתְּלִיקוּ וְאַתְקַשְּׁרוּ בְּמְהִימְנוּתָא (בְּאַתְגִּלְיָא) וְסִתִּים בְּהוּ, מַה דְּלֹא אַתְדַּבְּקוּ עֲלִאִין וְתַתְּאִין, אֹרִייתָא בְּהוּ תְּלִיָּא, עֲלִמָּא דִּין וְעֲלִמָּא דְאַתִּי, הוּא וְשְׁמִיָּה חַד. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תְּהִלִּים לט) אֲמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחְשׂוֹא בְּלִשׁוֹנִי. וְכְתִיב (קֹהֶלֶת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיָּא אֶת בְּשַׂרְךָ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח, (שְׁמוֹת יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יֵרָה יֵרָה אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה בְּמִשְׁוֹף הַיּוֹבֵל. וּמַה טּוֹרָא דְסִינִי, דְּאִיהוּ טּוֹרָא כְּשַׂעַר טּוֹרֵי עֲלִמָּא, בְּגִין דְּאַתְחַזִּי עֲלִיָּה יִקְרָא דְמַלְכָּא קְדִישָׁא, כְּתִיב לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יֵרָה יֵרָה, מָאן דְּקָרַיב לְמַלְכָּא לֹא כָּל שֶׁכֶּן. וּמַה טּוֹרָא דְסִינִי דִּיכִיל בַּר נֶשׁ לְאוֹשִׁיט בֵּיהּ יָדָא אֶרְחָ יִקְרַב דְּחִילוֹ, כְּתִיב לֹא תִגַּע בּוֹ יָד סִתָּם, וְאִפְלוּ בְּאֶרַח יִקְרַב. מָאן דְּאוֹשִׁיט יָדֵיהּ בְּאֶרַח קְלָנָא לְקַבִּיל מַלְכָּא, לֹא כָּל שֶׁכֶּן.

רַבִּי יִיסָא פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת ג) אֵל תִּקְרַב הָלוֹם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲתָה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא. וּמַה מִּשָּׂה, דְּמִן יוֹמָא דְאַתְיָלִיד זִיְהֵרָא קְדִישָׁא עֲלֵאָה לֹא אַעֲדֵי מִנִּיהּ, כְּתִיב בֵּיהּ אֵל תִּקְרַב הָלוֹם. אָמַר לִיהּ, מִשָּׂה, עַד כָּאֵן לֹא אֲנָתְּ פְּדָאֵי לְאַשְׁתַּמֵּשׂא בִּיקְרִי, שֶׁל נְעֻלְיָךְ. וּמַה מִּשָּׂה כִּף, דְּהוּא קָרַיב דְּחִילוֹ בְּקִדְוִשָׁה כְּתִיב בֵּיהּ הֵכִי. מָאן דְּקָרַיב בְּאֶרַח קְלָנָא לְגַבִּי מַלְכָּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

רבי אבא אמר, איש איש כפי יקלל
 אלהיו ונשא חטאו. בא ראה,
 כשהיו ישראל במצרים, היו
 מפירים את אותם הגדולים של
 העולם שממנים על שאר העמים,
 ולכל אחד ואחד היה לו פחד
 לבדו מהם. כיון שנקשרו בקשר
 האמונה, וקרב אותם הקדוש
 ברוך הוא לעבודתו, נפרדו מהם
 וקרכו לאמונה העליונה
 הקדושה. ומשום כך כתוב איש
 איש כפי יקלל אלהיו, ואף על גב
 שזוהי עבודה זרה, כיון שאני
 הפקדתי להם ממנה להנהיג את
 העולם, מי שמקלל ומבזה אותם,
 ודאי ונשא חטאו, שהרי ברשותי
 עומדים והולכים ומנהיגים את
 בני העולם. אבל ונקב שם ה'
 מות יומת, לא ונשא חטאו כמו
 לאלו, אלא מות יומת. מות
 בעולם הזה, יומת בעולם הבא.
 לאלה ונשא חטאו, משום
 שמבזה מעשי ידיו, מבזה את
 השמשים שלי שאני הפקדתי,
 ואסור הוא, אבל מיתה לא
 התחייב בהם.

רבי שמעון היה הולך בדרך, והיו
 עמו רבי אלעזר ורבי אבא ורבי
 חייא ורבי יוסי ורבי יהודה.
 הגיעו לחרוץ מים אחד. החליק
 רבי יוסי בכגדיו לתוך המים,
 אמר, הלואי שחריצי המים לא
 היו נמצאים. אמר לו רבי שמעון,
 אסור לך! שמש של העולם הוא,
 ואסור לנהג קלון בשמשו של
 הקדוש ברוך הוא, וכל שפן
 כשהם מעשים של אמת
 שנמצאים בהנהגות ההשגחה
 העליונה.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים
 את כל אשר עשה והנה טוב מאד.
 וירא אלהים את כל אשר עשה -
 סתם, אפלו נחשים ועקרבים
 ויתושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתוב והנה טוב מאד, כלם שמשי העולם,

רבי אבא אמר, איש איש כפי יקלל אלהיו
 ונשא חטאו. תא חזי, פד הווי ישראל
 במצרים, הווי ידעי באינון רב רבי עלמא,
 דממנן על שאר עמין, וכל חד וחד הוה ליה
 דחלא בלחודוי מנייהו. כיון דאתקשרו
 בקשרא דמהימנותא, וקריב לון קדשא בריך
 הוא לפולחניה, אתפרשו מנייהו וקריבו לגבי
 מהימנותא עלאה קדישא. ובגין כך פתיב,
 איש איש כפי יקלל אלהיו, ואף על גב דפולחנא
 נוכראה הוא, כיון דאנא פקידת לון ממנא
 לדברא עלמא מאן דלייט ומבזי לון, ונשא
 חטאו ודאי, דהא ברשותי קיימין ואזלי
 ומדברין בני עלמא. אבל ונקב שם יי' מות
 יומת, לאו ונשא חטאו כמה לאלין, אלא מות
 יומת. מות בעלמא דין, יומת בעלמא דאתי.
 לאלין ונשא חטאו, בגין דמבזי עובדי ידוי,
 מבזי לשמשי דאנא פקידת, ואסיר הוא, אבל
 מיתה לא אתחייב בהו.

רבי שמעון הוה אזיל בארחא, והוה עמיה
 רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי
 יוסי ורבי יהודה מטו לחד טיקלי דמיא,
 פוסקרא רבי יוסי בקטפוי לגו מיא, אמר (דף
 ק"ו ע"ב) קוטרא דקוסטי דמיא ולואי לא שכיח.
 אמר ליה רבי שמעון, אסיר לך. שמשא
 דעלמא הוא, ואסיר לאנהגא קלנא בשמשא
 דקודשא בריך הוא וכל שפן דאינון עובדי
 קשוט, בנימוסי דקסטירא עלאה שכיחי.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר
 עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את
 כל אשר עשה, סתם, אפילו נחשים ועקרבים
 ויתושים, ואפילו אינון דאתחזון מחבלי
 עלמא, בכלהו כתיב והנה טוב מאד פלהו
 ויתושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתוב והנה טוב מאד, כלם שמשי העולם,

מנהיגי העולם, ובני אדם אינן יודעים.

עד שהיו הולכים, ראו נחש אחד הולך לפניהם. אמר רבי שמעון, ודאי זה הולך להרחיש לנו נס. רץ אותו נחש לפניהם ונקשר באפעה אחד בקשר הדרף, הסיטו (גלחמו) זה את זה ומתו. כשהגיעו, ראו את שניהם שוכבים בדרף. אמר רבי שמעון, ברנף הרחמן שהרחיש לנו נס, שהרי כל מי שמסתכל בזה כשהוא בקיומו, או שהוא מסתכל באדם, לא ינצל בודאי. כל שפן אם יקרב אליו. קרא עליו, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. ובכל עושה הקדוש ברנף הוא את שליחותו, ואין לנו לנהג בזיון בכל מה שהוא עושה. ועל זה כתוב, (שם קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך ה' כל מעשיך.

רבי שמעון פתח, (שיר ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. פמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברנף הוא, שהקדוש ברנף הוא משבח אותה, והיא משבחת אותו תמיד. וכמה שבחים וזמירות מתקניה למלך תמיד. אשרי חלקם של ישראל שאחוזים בגורל החלק הקדוש, ככתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון - זו כנסת ישראל שנקראת חבצלת, שעומדת ביפי של נוי בגן עדן להנטיע. השרון, שהיא (שומרת נ"א שרה) ומשבחת את המלך העליון. דבר אחר אני חבצלת השרון - שצריכה להיות משקה מהשקאת הנחל העמק, מעין הנחלים, כמו

אמר (ישעיה לג) הנה השרון (בערב). (לאנח מים) שושנת העמקים, דקיימא

שמשי עלמא, מדברי עלמא, ובני נשא לא ידעו.

עד דהוו אזלי, חמו חד חויה מדבר קמייהו, אמר רבי שמעון, ודאי דא אזיל לארחשא לן ניסא, רהט ההוא חויה קמייהו, וקטר בחד אפעה בקיטרא דאורחא סטון (כ"א נ"ז) חד בחד ומיתו. פד מטון, חמו לון לתרווייהו שכיבין בארחא. אמר רבי שמעון, בריך רחמנא דרחיש לן ניסא. דהא כל מאן דאסתפל בהאי, פד איהו בקיומיה, או איהו יסתפל בפבר נש, לא ישתזיב ודאי, פל שפן אי יקרב בהדיה. קרא עליה, (תהלים צא) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. ובכלא עביד קדשא בריך הוא שליחותא דיליה, ולית לן לאנהגא קלנא בכל מה דאיהו עבד. ועל דא כתיב, (תהלים קמה) טוב יי' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך יי' כל מעשיך.

רבי שמעון פתח, (שיר השירים ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. פמה חביבה כנסת ישראל קמי קדשא ברנף הוא, דקודשא בריך הוא משבח ליה, והיא משבחת ליה תדיר. וכמה שבחין ומזמרין אתקנת ליה למלפא תדיר. זפאה חולקיהון דישראל, דאחידין בעדבא דחולקא קדישא, פמה דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון, דא כנסת ישראל, דאקרי חבצלת, דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן לאתנטעא. השרון, דהיא (נמרת נ"א שרה) ומשבחת ליה למלפא עלאה. דבר אחר אני חבצלת השרון, דבעיא לאשתקאה משקיו דנחלא עמיקא, מבויעא דנחלין. פמה דאת אמר (ישעיה לג) הנה השרון (בערב). (לאנח מים) דקיימא

בְּעִמְיָקְתָּא דְכֻלָּא.

שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים. מָאן אֵינּוּן עִמְּקִים. כְּמָה
 דְּאֵת אָמֵר (תהלים קל) מִמְּעַמְּקִים קָרְאֵתִיךְ
 יי'. חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן, מֵהָהוּא אֵתֵר דְּשִׁקְיָו
 דְּנַחֲלִין עִמְיָקִין נְפִיקִין, וְלֹא פְּסִיקִין לְעֻלְמִין.
 שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, שׁוֹשְׁנַת דְּהָהוּא אֵתֵר דְּאִקְרִי
 עִמְיָקָא דְכֻלָּא, סְתִים מְפֹל סְטָרִין.

תָּא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצְלַת יְרוּקָא, בְּטָרְפִין
 יְרוּקִין לְבִתֵּר שׁוֹשְׁנָה, בְּתֵרִין גְּוֹוִינִין סוּמְקָא
 וְחִוּוֹר. שׁוֹשְׁנַת: בְּשִׁית טָרְפִין. שׁוֹשְׁנַת:
 דְּשִׁנְיָאֵת גְּוֹוִנְהָא, וְאִשְׁתְּנִיאֵת מְגוּוֹנָא לְגוּוֹנָא.
 שׁוֹשְׁנַת, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצְלַת, בְּזַמְנָא דְּבַעֲיָא
 לְאִזְדוּוּגָא בִּיהַּ בְּמִלְכָּא, אִקְרִי חֲבַצְלַת. בְּתֵר
 דְּאִתְדַבְּקַת בִּיהַּ בְּמִלְכָּא, בְּאֵינּוּן נְשִׁיקִין, אִקְרִי
 שׁוֹשְׁנָה. בְּגִין דְּכִתִּיב (שיר השירים ה) שְׁפֹתוֹתָיו
 שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים. דְּהִיא שְׁנִיית
 וּמְשִׁנְיָאֵת גְּוֹוִנְהָא, זְמַנִּין לְטַב, וְזְמַנִּין לְבִישׁ.
 זְמַנִּין לְדִינָא, וְזְמַנִּין לְרַחֲמֵי.

וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאֵוָה
 הוּא לְעֵינַיִם וְגו' (בראשית ג) תָּא חֲזִי, דְּהָא
 בְּנֵי נֶשֶׂא לֹא יִדְעִין, וְלֹא מְסַתְּפְלִין, וְלֹא
 מְשַׁגְּיחִין, בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְאָדָם, וְאוּקִיר לִיהַּ בְּיָקִירוּ עֲלָאָה, בְּעָא מְנִיָּה
 לְאִתְדַבְּקָא בִּיהַּ, בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח יְחִידָאֵי, וּבְלָפָא
 יְחִידָאֵי, וּבְאַתֵּר דְּדְּבִיקוּתָא יְחִידָאָה, דְּלֹא
 יִשְׁתַּנִּי וְלֹא יִתְהַפֵּף לְעֻלְמִין, בְּהָהוּא קְשׁוּרָא
 דְּמַהִימְנוּתָא יְחִידָאָה, דְּכֻלָּא בִּיהַּ אִתְקַשֵּׁר.
 הָדָא הוּא דְּכִתִּיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֶּן.

וְלְבִתֵּר סָאטוּ מְאוּרְחָא דְּמַהִימְנוּתָא, וְשִׁבְקוּ
 אִילָנָא יְחִידָאָה עֲלָאָה מְפֹל אִילָנִין,
 וְאֵתוּ לְאִתְדַבְּקָא בְּאַתֵּר דְּמִשְׁתַּנִּי וּמִתְהַפֵּף
 לְגוּוֹנָא לְגוּוֹנָא, וּמְטַב לְבִישׁ, וּמְבִישׁ לְטַב,
 בְּמָקוּם שְׁמִשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּף מְגוּוֹן לְגוּוֹן, וּמְרַע לְרַע, וּמְרַע לְטוֹב, וְיִרְדּוּ מִמְּעֻלָּה לְמִשְׁחָה, וְנִדְּבָקוּ

שְׁנֵאמֵר הִיָּה הַשְּׁרוּן (בְּעִרְכָּה). וְלֹאגֹם
 מִיָּם) שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, שְׁעוּמֵד
 בְּעַמְּקֵי שֶׁל הַכֹּל.

שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, מִי הֵם
 הָעִמְּקִים? כְּמוֹ שְׁנֵאמֵר (תהלים קל)
 מִמְּעַמְּקִים קָרְאֵתִיךְ ה'. חֲבַצְלַת
 הַשְּׁרוּן, מֵאוֹתוֹ מָקוּם שֶׁהִשְׁקֵאת
 הַנְּחָלִים הָעִמְּקִים יוֹצְאִים וְלֹא
 פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשְׁנַת
 הָעִמְּקִים, הַשׁוֹשְׁנָה שֶׁל אוֹתוֹ
 מָקוּם שְׁנִקְרָא עִמְּקֵי הַכֹּל, נִסְתָּר
 מִכָּל הַצְּדִידִים.

בֵּא רְאֵה, בְּרֵאשׁוֹנָה חֲבַצְלַת יְרוּקָה
 עִם עֵלִים יְרוּקִים, אַחֵר כֶּף שׁוֹשְׁנָה
 בְּשְׁנֵי גְּוִינִים - אָדָם וְלֶכֶן. שׁוֹשְׁנַת
 - בְּשַׁעֲתָא עֵלִים. שׁוֹשְׁנַת - שְׁשֹׁנְתָהּ
 אֵת גְּוִינָהּ, וּמִשְׁתַּנָּה מְגוּוֹן לְגוּוֹן.
 שׁוֹשְׁנַת, בְּרֵאשׁוֹנָה חֲבַצְלַת. בְּזַמֵּן
 שְׁרוּצָה לְהִזְדַּוֵּג עִם הַמֶּלֶךְ, נִקְרָאת
 חֲבַצְלַת. אַחֵר שְׁנִדְּבָקָה עִם הַמֶּלֶךְ
 עִם אוֹתָן נְשִׁיקוֹת, נִקְרָאת
 שׁוֹשְׁנָה, מְשׁוּם שְׁכִתוּב (שיר ה)
 שְׁפֹתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת
 הָעִמְּקִים. שֶׁהִיא מְשַׁתַּנָּה וּמְשַׁנָּה
 אֵת גְּוִינָהּ, לְפַעְמִים לְטוֹב,
 וְלְפַעְמִים לְרַע. לְפַעְמִים לְדִין,
 וְלְפַעְמִים לְרַחֲמִים.

וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל
 וְכִי תֵאֵוָה הוּא לְעֵינַיִם וְגו' (בראשית
 ג) בֵּא רְאֵה, שְׁהִרֵי בְּנֵי אָדָם לֹא
 יוֹדְעִים וְלֹא מְסַתְּפְלִים וְלֹא
 מְשַׁגְּיחִים, בְּשַׁעֲתָא שְׁבָרָא הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם וְכִבְדוֹ אוֹתוֹ
 בְּכַבּוּד עֲלִיּוֹן, רְצָה מִמֶּנּוּ לְהִדְבֵּק
 בוֹ, כְּדֵי שְׁיִמְצָא יְחִידֵי, וּבְלֵב
 יְחִידֵי, וּבְמָקוּם שֶׁל דְּבִקוּת
 יְחִידָה, שְׁלֵא יִשְׁתַּנָּה וְלֹא יִתְהַפֵּף
 לְעוֹלָמִים בְּאוֹתוֹ קְשֵׁר הָאִמּוּנָה
 הַיְחִידָה, שֶׁהַכֹּל נִקְשֵׁר בוֹ. זֶהוּ
 שְׁכִתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֶּן.

וְאַחֵר כֶּף סָטוּ מְדַרְךְ הָאִמּוּנָה,
 וְעוֹבּוּ אֵת הָעֵץ הַיְחִידֵי הָעֲלִיּוֹן
 מִכָּל הָעֲצִים, וּבָאוּ לְהִדְבֵּק
 בְּמָקוּם שְׁמִשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּף מְגוּוֹן לְגוּוֹן, וּמְרַע לְטוֹב, וְיִרְדּוּ מִמְּעֻלָּה לְמִשְׁחָה, וְנִדְּבָקוּ

למטה בשנויים רבים, ועזבו את העליון של הכל, שהוא אחד, ולא משתנה לעולמים. זהו שכתוב (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. והמה בקשו חשבנות רבים ודאי, אז התהפך לפס לאותו צד ממש, לפעמים לטוב, לפעמים לרע, לפעמים לרחמים, לפעמים לדין. כמו אותו הדבר שנדבקו בו ודאי. והמה בקשו חשבנות רבים, ונדבקו בהם.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: אדם, עזבת את החיים ודבקת במות. חיים, שכתוב ועץ החיים בתוך הגן, העץ שנקרא חיים, שמי שאוחז בו לא טועם טעם המות לעולמים, ונדבקת בעץ אחר - הרי ודאי מות הוא כנגדך. זהו שכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות וגו'. וכתוב (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי שנדבק למקום של מות, ועזב את המקום של חיים, משום כך נגזר עליו ועל כל העולם מות.

אם הוא חטא, מה חטאו כל העולם? אם תאמר שכל הבריות באו ואכלו מהעץ הזה ונלקח מכלם - לא כך. אלא בשעה שאדם עמד על רגליו, ראו אותו כל הבריות ופחדו מפניו, והיו נוסעים אחריו כמו עבדים לפני המלך, והוא אומר להם: אני ואתם, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני ה' עושנו. וכלם באו אחריו. פיון שראו שאדם משתחוה למקום הזה ונדבק בו, פלם נמשכו אחריו, וגרם מות לו ולכל העולם.

אז השתנה האדם לכמה גונים, לפעמים לטוב לפעמים לרע. לפעמים רגז, לפעמים נחת. לפעמים דין, ולפעמים רחמים.

ונחתו מעילא לתתא, ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין, ושבקו עלאה דכלא, דהוא חד, ולא אשתני לעלמין. הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. והמה בקשו חשבנות רבים ודאי, פדין אתהפך לפייהו בההוא סטרא ממש, זמנין לטב, זמנין לביש, זמנין לרחמי, זמנין לדינא. (ד ק"ז ע"ב) כההוא מלה דאתדבקו בה ודאי. והמה בקשו חשבנות רבים, ואתדבקו בהו.

אמר ליה קדשא בריה דאדם, שבקת חיי, ואתדבקת במותא. חיי, דכתיב ועץ החיים בתוך הגן, עץ דאתקרי חיים, דמאן דאחיד ביה, לא טעים טעמא דמותא לעלמין. ואתדבקת באילנא אחרא, הא ודאי מותא הוא לקבלך. הדא הוא דכתיב, (משלי ה) רגליה ירדות מות וגו'. וכתוב (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי באתר דמותא אתדבק, ושבק אתר דחיי, פגין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא.

אי הוא חטא, כל עלמא מאי חטאו. אי תימא דכל בריין אתו ואכלו מאילנא דא, ואתרמי מפלא. לאו הכי, אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי, חמו ליה בריין פלהו, ודחלו מקמיה, והו נטלין בתריה, פצעדין קמי מלכא. והוא אמר לון, אנא ואתון, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני יי' עושנו, וכלהו אתו בתריה. פיון דחמו דאדם סגיד להאי אתר, ואתדבק ביה, פלהו אתמשכו אבתריה, וגרים מותא ליה, ולכל עלמא.

ברין אשתני אדם לכמה גוונין, זמנין לטב, זמנין לביש. זמנין רוגזא, זמנין נייחא. זמנין דינא, וזמנין רחמי. זמנין חיי, זמנין

מוֹתָא. וְלֹא קָאִים בְּקִיּוּמָא תְּדִיר בְּחַד מְנִיָּהּוּ. בְּגִין דִּיהוּא אֶתְר גְּרָמָא לִיה. וְעַל דָּא אֶקְרִי, לְהַט הַחֲרִב הַמִּתְהַפֵּכַת, מִן סִטְרָא דָּא, לְסִטְרָא דָּא, מִן טַב לְבִישׁ, מִן רַחֲמֵי לְדִינָא, מִן שְׁלוֹם לְקַרְבָּא, אֶתְהַפִּיכַת הִיא לְכָלְא. וְאֶקְרִי טוֹב וְרַע, דְּכִתִּיב וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

לְפַעֲמִים חַיִּים, לְפַעֲמִים מוֹת. וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּם תְּמִידֵי בְּאַחַד מֵהֶם, מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ מְקוּם גְּרָם לוֹ. וְלִכְּנָן נִקְרָא לְהַט הַחֲרִב הַמִּתְהַפֵּכַת, מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, מְטוֹב לְרַע, מְרַחֲמִים לְדִין, מְשָׁלוֹם לְקַרְב, הִיא מִתְהַפֵּכַת לְכָל. וְנִקְרָא טוֹב וְרַע, שְׁכַתוּב וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וּמִלְבָּא עֲלָאָה, רַחֲמָא עַל עוֹבְדֵי יְדוּי, אוֹכַח לִיה, וְאָמַר לִיה וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לָא קָבִיל מְנִיָּה, וְאֶתְמַשְׁן בְּתַר אֶתְתִּיה, וְאֶתְתְּרֵן לְעֵלְמִין. דְּהָא אֶתְתָּא לְאֶתְר דָּא סְלָקָא, וְלֹא יִתִּיר. וְאֶתְתָּא גְרִים מוֹתָא לְכָלְא.

וְהַמְדִּיךְ הָעֲלִיוֹן, הַמְרַחֵם עַל מַעֲשֵׂי יְדוּי, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ, וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קָבִיל מִמֶּנּוּ, וְנִמְשַׁךְ אַחֵר אֶשְׁתוּ וְנִתְגַּרְשׁ לְעוֹלָמִים. שְׁתַּרִּי הָאִשָּׁה עוֹלָה לְמְקוּם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. וְהָאִשָּׁה גְרָמָה מוֹת לְכָל.

תָּא חֲזִי, לְעֵלְמָא דְאֶתִּי כְּתִיב, (ישעיה סה) פִּי כִימִי הָעֵץ יָמִי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ: הַהוּא עֵץ דְּאֶשְׁתְּמוּדַע. בִּיה זְמַנָּא פְתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצַח וּמָחָה יִי אֱלֹהִים דְּמַעָה מַעַל כָּל פְּנִים.

בֹּא רָאָה, לְעוֹלָם הַבָּא כְּתוּב, (ישעיה סה) פִּי כִימִי הָעֵץ יָמִי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ - אוֹתוֹ עֵץ שְׁנוּדַע. בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב, (שם כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה מַעַל כָּל פְּנִים.

בְּרוּךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
פְּרִשְׁתָּ בְּהַר

פְּרִשְׁתָּ בְּהַר

וַיְדַבֵּר יִי אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. (ויקרא כ"ה) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם פִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא ז) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה וְגו'. הָאִי קָרָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אוֹקִימָנָא, דְּהִיא סְלָקָא וּמִתְחַבְּרָא בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא בְּזוּוּגָא שְׁלִים.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם פִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא ז) זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה הִיא הָעֵלָה וְגו'. פְּסוּק זֶה בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְנוֹ, שְׁהִיא עוֹלָה וּמִתְחַבְּרַת עִם הַמְלֹךְ הַקְדוֹשׁ בְּזוּוּג שְׁלָם.

הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כָּל הַלֵּילָה וְגו'. תָּא חֲזִי, פִּינּוֹן דְּעָאֵל לִילְיָא, וְתַרְעִין סְתִימִין, דִּינִין תַּפְאִין מִתְעַרִּין בְּעֵלְמָא, וְאַזְלִין וְשִׂאטִין, חֲמַרִּי וְאַתְנִי וְכַלְבִּי. חֲמַרִּי הָאִי אוֹקִימָנָא, וְכַלְבִּי וְאַתְנִי, לֹא שִׂאטִין וְלֹא אֲזִלִין,

הִיא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כָּל הַלֵּילָה וְגו'. בֹּא רָאָה, פִּינּוֹן שְׁנַכְנַס הַלֵּילָה וְהַשְּׁעָרִים סְתוּמִים, הַדִּינִים הַתְּחַתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים וַיִּמְשׁוּטְטִים חֲמַרִּים וְאַתּוֹנוֹת אֶלָּא בְּהוּ עֲבָדֵי תַרְשִׁיא

וּכְלָבִים. חֲמוּרִים הָרִי בְּאַרְנוּ,
וּכְלָבִים וְאַתּוֹנוֹת לֹא מְשׁוּטְטִים
וְלֹא הוֹלְכִים, אֲלֵא בְּהֵם עוֹשִׂים
כְּשֵׁפִים לְבְנֵי אָדָם, כְּמוֹ בַלְעָם,
וּפְרֹשֵׁה. אִזּוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
יִשְׁנִים, וְהַמְזַבֵּחַ הַתַּחְתּוֹן הַחִיצוֹן
שׁוֹרֵף.

בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה מִתְעוֹרְרֶת רוּחַ
צָפוֹן, וַיֵּאמְרוּ הַמְזַבְּחַת הַתַּחְתּוֹן
יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ, וְהַשְּׁעָרִים
נִפְתָּחִים, וְהַדִּינָיִם הַתַּחְתּוֹנִים
מִתְפַּנְסִים לְנִקְבֵי שְׁלֵהֶם, וְאוֹתָהּ
שְׁלֵהֶבֶת הוֹלְכֶת וּמְשׁוּטְטֶת,
וְשֹׁעֲרֵי גֶן עֵדֶן נִפְתָּחִים, עַד
שְׁמִינִיעָה (הַבְּקָר) אוֹתָהּ הַשְׁלֵהֶבֶת,
וּמִתְחַלֶּקֶת לְכֶמְהָ צְדָדִים שֶׁל
הָעוֹלָם, וְנִכְנָסֶת תַּחַת פְּנֵי
הַתַּרְנַגּוּל, וְהוּא קוֹרָא.

אִזּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא נִמְצָא בֵּין
הַצְּדִיקִים, וְנִכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחַת
אֵת הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, עַד שְׁמִינִיעַ
הַבְּקָר. בֵּינָן שְׁמִינִיעַ הַבְּקָר
נִמְצָאִים מְסַפְרִים בְּסוּד אֶחָד, וַיֵּשׁ
לָהּ נַחַת עִם בַּעֲלָהּ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב
עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזַבְּחַת כָּל הַלְּיָלָה
וְגו'. עַד הַבְּקָר, שְׁהָרִי בַּבְּקָר
הַדִּינָיִם וְהַשְּׁלֵהֶבֶת שׁוֹכְכִים, וְאִזּוּ
מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בַּעֲלוֹם, וּמְנוּחָה
הִיא שֶׁל הַכֹּל.

בֹּא רֵאָה, בֵּינָן שְׁנִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל
לְאַרְץ, לֹא נִמְצְאוּ בָּהּ הַדִּינָיִם
הַתַּחְתּוֹנִים, וְנִכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל הֵיטָה
בָּהּ בְּמְנוּחָה עַל פְּנֵי הַכְּרוּבִים,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר, שְׁכֵתוֹב (יְשַׁעְיָה א) צֶדֶק
יֵלֵין בָּהּ. אִזּוּ הֵיטָה לָהּ נַחַת מִהַכֹּל,
שְׁהָרִי יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁנִים עַד
שְׁמִקְרִיבִים אֵת הַקְרָבָן שֶׁל בֵּין
הַכְּרוּבִים, וּמִסְתַּלְקִים הַדִּינָיִם.
וְהָעוֹלָה הֵיטָה בּוֹעֵרֶת עַל הַמְזַבְּחַת,
וְאִזּוּ הֵיטָה לָהּ נַחַת מִהַכֹּל, וְלֹא

נִמְצָא אֲלֵא אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשְׁבַתָּה הָאֶרֶץ, מְנוּחָה בּוֹדֵאִי. וְשְׁבַתָּה
הָאֶרֶץ שְׁבַת לָהּ, שְׁבַת לָהּ מִמֶּשׁ.

עוֹד פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד שְׁנַיִם יַעֲבֹד וְגו'. מִשׁוּם שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל

לְבָנֵי נֶשֶׁא. כְּגוֹן בַּלְעָם, וְאוֹקְמוּהָ. כְּדִין כָּל
בְּנֵי עַלְמָא נְיִימִין, וּמְזַבְּחַת תַּתְּאָה דְלִבְר אֶתּוּקְדָה.
בְּבַלְגוֹת לִילְיָא, אֶתְעַר רוּחַ צָפוֹן, וּמֵהָהוּא
מְזַבְּחַת תַּתְּאָה, נִפְיֵק שְׁלֵהוּבָא דְאִשָּׁא,
וְתַרְעִין אֶתְפִּתְחוּ, וְדִינָין תַּתְּאִין אֶתְכַנְשׁוּ
בְּנוֹקְבֵייהוּ, וְהָהוּא שְׁלֵהוּבָא אֲזִיל וְשֹׁאט,
וְתַרְעִין דְגֶן עֵדֶן אֶתְפִּתְחוּ, עַד דְמַטִּי (נ"א צְפָרָא)
הָהוּא שְׁלֵהוּבָא, אֶתְפִּלַּג לְכֶמְהָ סְטָרִין דְעַלְמָא,
וְעָאֵל (ד' ק"ח ע"א) תַּחֲזוֹת גְּדַפּוּי דְתַרְנַגּוּלָא וְקָאֵרִי.
כְּדִין קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא אֶשְׁתַּכַּח בֵּין צְדִיקֵיִיא,
וּכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחַת לִיָּה לְקוֹדֶשָׁא
כְּרִיף הוּא, עַד דְאֶתִּי צְפָרָא. בֵּינָן דְאֶתִּי צְפָרָא,
אֶשְׁתַּכַּחוּ מִשְׁתַּעֲיָן בְּרִזָּא חֲדָא. וְאִית לָהּ נְיִיחָא
בְּבַעֲלָהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, עַל מוֹקְדָה עַל
הַמְזַבְּחַת כָּל הַלְּיָלָה וְגו'. עַד הַבְּקָר, דְהָא
בְּצְפָרָא דִינָין וְשְׁלֵהוּבִין אֶשְׁתַּכְּכוּ, וְכִדִּין אֶתְעַר
אַבְרָהָם בַּעֲלָמָא, וְנְיִיחָא הוּא דְכֹלָא.

תָּא חֲזִי, בֵּינָן דְעָאֵלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, לֹא
אֶשְׁתַּכְּחוּ בָּהּ דִינָין תַּתְּאִין, וּכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל
הָיָה בָּהּ בְּנְיִיחָא, עַל פְּנֵי דְכְּרוּבִים. כְּמָה
דְאֶתְמַר, דְכְּתִיב, (יְשַׁעְיָה א) צֶדֶק יֵלֵין בָּהּ. כְּדִין
הָיָה לָהּ נְיִיחָא מִכֹּלָא. דְהָא יִשְׂרָאֵל לֹא נְיִימִין,
עַד דְמִקְרִבֵי קְרַבְנָא דְבֵין הָעַרְבִים, וְאֶסְתַּלְיִקוּ
דִינָין. וְעוֹלָה הָיָה אֶתּוּקְדָה עַל מְדַבְּחָא, וְכִדִּין
הָיָה לָהּ נְיִיחָא מִכֹּלָא, וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח אֲלֵא אֶתְתָּא
בְּבַעֲלָהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשְׁבַתָּה
הָאֶרֶץ, נְיִיחָא וְדָאִי. (וַיִּקְרָא כֹה) וְשְׁבַתָּה הָאֶרֶץ שְׁבַת
לִי, שְׁבַת לִי מִמֶּשׁ.

הֲנוּ פֶתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד

נִמְצָא אֲלֵא אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשְׁבַתָּה הָאֶרֶץ, מְנוּחָה בּוֹדֵאִי. וְשְׁבַתָּה
הָאֶרֶץ שְׁבַת לָהּ, שְׁבַת לָהּ מִמֶּשׁ.

עוֹד פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד שְׁנַיִם יַעֲבֹד וְגו'. מִשׁוּם שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל

מי מוכיח? תפלה, בהתחלה של יד, משום שבזה הוא נכנס לשאר הקדשה. ואם זה לא נמצא אצלו, לא שורה עליו קדשה למעלה, משום זה פתוב, (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'.

והע"ר הזה לא שורה במי שכפות לאחר, ועל כן עבדים פטורים מעל מלכות שמים. ואם מהעל הזה הם פטורים, מכל השאר הם פטורים, שהרי השאר לא שורה על האדם, עד שנמצא עמו העל הזה, ומשום זה היו אוכלים ישראל במצרים חנם. אף כן יצא לחפשי חנם, שהרי עבד היה, וכל מה שעשה - חנם הוא, בלי על מלכות שמים. ואף על גב שחנם היו מעשיו - יצא לחפשי, ותהיה לו מנוחה.

לדבר שהיה בחרות ונמצאת בו מנוחה, נותנים עליו על, מאותו מקום שהוציא אותו לחרות. ואם כן אדם יסרב לצאת לחרות, כמו שנאמר ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני וגו', הרי בודאי פגם את אותו מקום, שעזב על מלכות שלמעלה ולקח את על אדונו. ועל זה מה פתוב? והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו'. והגישו אדניו אל האלהים, אל האלהים סתם, אל אותו המקום שפגם אותו שגם כן נקרא אלהים.

והא"ז מה מקום קרב אליו? אל הדלת או אל המזוזה. משום שהמקום הזה הוא הפתח שלמעלה, ונקרא מזוזה, והרי נתבאר. וכיון שהוא התפון לפגם את המקום הזה, אותו פגם נשאר עמו בו בגופו. זהו שפתוב ורצע אדניו את אָזְנוֹ בַּמְרָצֵעַ וְעַבְדּוֹ לְעֵלָם. יהיה עבד פתח רגלי לעלם עד שנת היובל.

בְּקַדְמִיתָא הוּא דְּכָלְא. מָאן אוֹכַח. תְּפִלָּה, בְּקַדְמִיתָא שֶׁל יָד. בְּגִין דְּבִהָאֵי עֵייל לְשָׁאָר קְדָשָׁה. וְאֵי הָאֵי לֹא אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיהָ, לֹא שְׂרִיא בִּיהָ קְדָשָׁה לְעֵילָא, בְּגִין כְּדָּ (ויקרא טו) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ' פְּתִיב.

וְהָאֵי עוֹל לֹא שְׂרִיא, בְּמָאן דְּאִיהוּ כְּפִית בְּאַחְרָא. וְעַל דָּא עֲבָדִין פְּטוּרִין מֵעוֹל מְלָכוֹת שָׁמַיִם. וְאֵי מֵהָאֵי עוֹל פְּטוּרִין, מְכַל שְׂאָר פְּטוּרִין. דְּהָא שְׂאָר לֹא שְׂרִיא עֲלֵיהָ דְּבַר נֶשׁ, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח גַּבִּיהָ בְּהָאֵי עוֹל. וּבְגִין כְּדָּ הוּוּ אֶכְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם חֲנָם. אוֹף הֲכָא יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם. דְּהָא עֲבָדָא הוּוּ, וְכָל מַה דְּעֵבִיד, חֲנָם הוּוּ, בְּלֹא עוֹל מְלָכוֹת שָׁמַיִם. וְאִף עַל גַּב דְּחֲנָם הוּוּ עוֹבְדוּהִי יֵצֵא לְחַפְשֵׁי, וְיִהְיָ לִיהָ נְיִיחָא.

לְבַתָּר דְּאִיהוּ בְּחִירוֹ, וְאֲשַׁתְּכַח בִּיהָ נְיִיחָא, יְהִיבִין עֲלֵיהָ עוֹל, מֵהָהוּא אֶתְר דְּאִפִּיק לִיהָ לְחִירוֹ. וְאֵי בַר נֶשׁ יְסַרְב לְמִיפִק לְחִירוֹ, כְּמַה דְּאֵתְר אָמַר וְאִם אָמַר יֵאמֵר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי וְגוֹ'. הָא וְדָאֵי פְּגָמִים לִיהָ לְהָאֵי אֶתְר, דְּשָׁבִיק עוֹל מְלָכוֹתָא דְּלְעֵילָא, וְנָטִיל עוֹל דְּמֵאָרִיָּה. וְעַל דָּא מַה כְּתִיב, וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדֶּלֶת וְגוֹ'. וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים. אֶל הָאֱלֹהִים סְתָם. לְגַבִּי הֵהוּא אֶתְר דְּפְּגָמִים לִיהָ דְּהֲכִי נָמִי אֱלֹהִים אֶקְרִי.

וְלֵאָן אֶתְר יִתְקַרִיב לְגַבִּיהָ. אֶל הַדֶּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה. (דף ק"ח ע"ב) בְּגִין דְּהָאֵי אֶתְר פְּתָחָא הוּא דְּלְעֵילָא, וּמְזוּזָה אֶקְרִי, וְהָא אֶתְמַר. וְכִיּוֹן דְּאִיהוּ אַכְוּוֹן לְאַפְגָּמָא לְהָאֵי אֶתְר, הֵהוּא פְּגִימוֹ אֲשַׁתְּאָר בְּהִדְיָה בִּיהָ בְּגוּפִיהָ הָדָא הוּא דְּכְתִיב, וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמְרָצֵעַ וְעַבְדּוֹ לְעוֹלָם. יְהוּי עֲבָדָא תַּחוֹת רַגְלוֹי דְּמֵאָרִיָּה, עַד שְׁתָּא דְּיּוֹבְלָא.

לְמָה אַתְּ אֲזַנּוּ? הֲרִי פִרְשׁוּהָ. אֲבָל שְׂמִיעָה תְלוּיָהּ בְּמִקּוֹם הַזֶּה, עֲשִׂיהָ לְמַעַלָּה. וּמִשּׁוֹם שִׁישְׂרָאֵל, כְּשֶׁקָּרְבוּ לָהּ סִינִי וְהָיוּ בְּאַהֲבַת לִבָּם לְהִתְקַרֵּב לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִקְדִּימוּ עֲשִׂיהָ לְשְׂמִיעָה, שֶׁהִרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הַשְּׂמִיעָה, וְאַחֵר כִּף עֲשִׂיהָ. הַשְּׂמִיעָה תְלוּיָהּ בְּשִׂמְטָה הַזֹּאת. וְעַל זֶה שֶׁהוּא פָּגַם אֶת הַשְּׂמִיעָה הַזֹּאת, תִּפְגַּם שְׂמִיעָתוֹ וְיִשְׁאַר בּוֹ פָּגַם, וְהוּא לֹא יִשְׁאַר עֲבָד לְאֲדוֹנּוֹ, עַד שִׁיתְקַרֵּב לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂפָגָם, וּפְגָם הוּא לְפָנָיו, וְיִשְׁאַר בּוֹ אוֹתוֹ פָּגַם. וּמִשּׁוֹם זֶה, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סֹתָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְעַל זֶה, וְשִׁבְתָּהּ הָאֶרֶץ שִׁבֹת לָהּ.

שִׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנֵה הַשְּׂבִיעִת שִׁבֹת שְׂבִתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ שִׁבֹת לָהּ. וְהִרִי פִרְשׁוּהָ, שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׂבִיעִת תִּשְׂמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָה הַטַּעַם וְאֲכָלוּ אֲבִינֵי עֲמֻךְ? מִשּׁוֹם שֶׁהַעֲנִיִּים תְלוּיִים בְּמִקּוֹם הַזֶּה, וּמִשּׁוֹם זֶה תִּשְׁאִיר אוֹתָם לְאֶכֶל. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמְרַחֵם עַל הָעֲנִי, נוֹתֵן שְׁלוֹם בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וּמוֹסִיף בְּרָכָה לְעוֹלָם, וְנוֹתֵן שְׂמֵחָה וְכַח לְמִקּוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָקָה, לְהוֹרִיק בְּרָכָה לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וּבְאַרְנוֹ.

רעיא מהימנא

וּבִשְׁנֵה הַשְּׂבִיעִת שִׁבֹת שְׂבִתוֹן וְגו'. מִצְנָה זֹאת לְשִׁבֹת בִּשְׁנֵה הַשְּׂבִיעִת, וְלֹא אֶחָרִיָּה לְשִׁבֹת בְּשִׁבְעֵי, וְאֶחָרִיָּה לְהַשְׂמִיט כְּסָפִים בְּשִׁבְעֵי, וְאֶחָרִיָּה לְמִנּוֹת שְׂבַע שָׁנִים שְׂבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ תִּשְׁעַת אַרְבָּעִים שָׁנָה. הֵכָא רִזָּא דְכָל שְׂבִיעִיּוֹת, מִסְטָרָא דְשְׂכִינְתָּא דְאַתְקָרִיאַת שְׂבַע מִסְטָרָא דְצָדִיק דְאַיְהוּ שְׂבִיעִי לְבִינָה, וְאַיְהוּ בֵּת שְׂבַע, מִסְטָרָא דְאַיְמָא עֲלָאָה, דְאַתְמַר בֵּה (תהלים קיט) שְׂבַע בְּיָוִם הַלְלִיתִיךָ.

אַתְּ אֲזַנּוּ אֲמַאי. הָא אֲוֹקְמוּהָ. אֲבָל שְׂמִיעָה תְלוּיָהּ בְּהַאי אֶתְרָא, עֲשִׂיהָ לְעִילָא. וּבְגִין דִּישְׂרָאֵל כִּד קָרִיבוּ לְטוֹרָא דְסִינִי, וְהָיוּ בְּרַחֲמֵי דְלְבִיָּהּ לְאַתְקָרְבָא לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, אִקְדִּימוּ עֲשִׂיהָ לְשְׂמִיעָה, דְהָא שְׂמִיעָה בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר עֲשִׂיהָ. שְׂמִיעָה בְּהַאי שְׂמִיעָה תְלוּיָא. וְעַל דָּא הוּא פָּגַם לְהַאי שְׂמִיעָה, יִתְפָּגִים שְׂמִיעָה דִּילִיָּה, וְיִשְׁתַּאֲר פְּגִימוּ בֵּיהּ. וְלֹא יִשְׁתַּאֲר הוּא עֲבָדָא לְמֵאֲרִיָּה, עַד דִּיתְקַרֵּב לְהַהוּא אֶתְרָא דְפָגִים, וְיִתְפָּגִים הוּא קָמִיָּה, וְיִשְׁתַּאֲר בֵּיהּ הַהוּא פְּגִימוּ. וּבְגִין כִּף, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סֹתָם, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא, וְשִׁבְתָּהּ הָאֶרֶץ שִׁבֹת לִיָּי.

שִׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנֵה הַשְּׂבִיעִת שִׁבֹת שְׂבִתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ שִׁבֹת לִיָּי. (ויקרא כ"ה) וְהָא אֲוֹקְמוּהָ, דְכִתְיִב, (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׂבִיעִת תִּשְׂמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָאי טַעְמָא וְאֲכָלוּ אֲבִינֵי עֲמֻךְ. בְּגִין דְּמִסְכְּנֵי בְּהַאי אֶתְרָא תְלוּיִין, וּבְגִין כִּף שְׂבִיק לֹוֹן לְמִיכָל. וְעַל דָּא, מָאן דְּרַחִים לְמִסְכְּנָא, יְהִיב שְׁלָמָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹסִיף בְּרַכְתָּא בְּעֲלָמָא, וְיְהִיב חִידוֹ וְחִילָא לְאַתְרָא דְאַתְקָרִי צְדָקָה, לְאַרְקָא בְּרַכְתָּא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹקִימְנָא.

רעיא מהימנא

וּבִשְׁנֵה הַשְּׂבִיעִת שִׁבֹת שְׂבִתוֹן וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְשִׁבֹת בִּשְׁנֵה הַשְּׂבִיעִת וְאַבְתְּרִיָּה לְשִׁבֹת בְּשִׁבְעֵי. וְאַבְתְּרִיָּה לְהַשְׂמִיט כְּסָפִים בְּשִׁבְעֵי. וְאַבְתְּרִיָּה לְמִנּוֹת שְׂבַע שָׁנִים שְׂבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שְׂבַע שְׂבִיעִיּוֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַת אַרְבָּעִים שָׁנָה. הֵכָא רִזָּא דְכָל שְׂבִיעִיּוֹת, מִסְטָרָא דְשְׂכִינְתָּא דְאַתְקָרִיאַת שְׂבַע מִסְטָרָא דְצָדִיק דְאַיְהוּ שְׂבִיעִי לְבִינָה, וְאַיְהוּ בֵּת שְׂבַע, מִסְטָרָא דְאַיְמָא עֲלָאָה, דְאַתְמַר בֵּה (תהלים קיט) שְׂבַע בְּיָוִם הַלְלִיתִיךָ.

שְׂבַע, מִצְד הָאֵם הַעֲלִינָה, שְׂנַמְרָא בֵּה (תהלים קיט) שְׂבַע בְּיָוִם הַלְלִיתִיךָ.

שֶׁבַע שְׁמוֹת הֵם אֲבָגִית"ץ, וְכֵהם אֲרַבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כָּלֵל הָאוֹתִיּוֹת וְהַתְּכוּת הֵם תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים, הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, שְׁבָה וְקִרְאָתָם דְּרוּר. בָּהּ תִּהְיֶה שְׁכִינְתָּא תַּתְּמָא, דְּרוּר פְּדוּת וּשְׁבִיתָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְמַר בְּהוּן (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ.

כָּל סְפִירָה מְאֲלִין שֶׁבַע, שֵׁית גְּדִפִין, דְּאִינוּן שֵׁית אֲתוּוֹן לְכָל חַד. וּבְהוּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (וּשְׁכִינְתִּיהּ) בְּכָל סְפִירָה מְאֲלִין שֶׁבַע, (ישעיהו ו) בְּשֵׁתַיִם יִכְסֶה פָּנָיו וּבְשֵׁתַיִם יִכְסֶה רַגְלָיו וּבְשֵׁתַיִם יַעֲוֹפֶף, וּבִינָה אִיהוּ אַחַת, וּשְׁכִינְתָּא תַּתְּמָא שֶׁבַע. וְלַעֲלִילָא מְבִינָה, אַחַת וְאַחַת, הָא עֶשֶׂר סְפִירָן. שְׁתַּיִם, ג', וּד', וְה', וּו', וז'.

כְּאֵן וַיִּלְךְ הַלּוֹף וְגַדְל. מְסֻטְרָא נּוּכְרָאָה, וְהַמִּים הִיוּ הַלּוֹף וְחֶסֶר, אִימְתִי. בְּאַתֵּר דְּשְׁכִינְתָּא תַּתְּמָא שְׁרִיא בּוֹ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתְּמָא. בְּשֶׁבְעָה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ, אִיהִי שְׁבִיעָאָה וְעֶשְׂרִיאָה.

דְּסְלִיקַת בְּהוּן אֶהֱיָה, דְּאִיהִי בִינָה, שְׁנַת הַיּוֹבֵל, אִיהִי אֶהֱיָה אֲשֶׁר אֶהֱיָה, תְּרִין זְמַנִּין אֶהֱיָה חֲשָׁבֵן מ"ב, וְתַמְנֵיאָה אֲתוּוֹן בְּהוּן חֲמִשִּׁין. דְּבְהוּן פְּקוּדָא לַחֲשׁוּב שְׁנַת הַיּוֹבֵל. וּבִיהּ פְּקוּדָא לַחֲזוּר לְאַחֲזוּתוֹ בַּיּוֹבֵל, בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ וְגו'. כָּל חַד יַחֲזוּר בִּיהּ לְדַרְגָּא דִּילֵיהּ, דְּנִשְׁמַתִּיהּ אַחֲזִיא מִתְּמָן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ (קהלת יב) וְהַרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'.

שְׁמוּטָה: שְׁכִינְתָּא תַּתְּמָא, דְּאִיהִי מִשְׁבַּע שְׁנִין. יוֹבֵל: אִימָא עֲלָאָה, בִּינָה, אִיהִי לַחֲמִשִּׁין שְׁנִין. וְכֵה אֲתִיחֲסִין יִשְׂרָאֵל בְּמִפְקָנֵיהוּן מִן גְּלוּתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוּוֹנָא דְּמִפְקָנֵי דְּמִצְרַיִם דְּאִינוּן מְאֲרֵי תוֹרָה בָּהּ, אֲתַמַּר בְּהוּן (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עֶלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאוּקְמוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

הָעֲלִיּוֹנָה, בִּינָה, הִיא לַחֲמִשִּׁים שְׁנִים, וְכֵה מִתִּיחֲסִים יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מִהַגְּלוּת. זְהוּ שְׁכִינְתָּא וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוּן שְׁיִצִּיאַת מִצְרַיִם שְׁאוּתָם בְּעֲלֵי תוֹרָה בָּהּ, נְאֻמַּר בְּהֵם (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עֶלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּפְרָשׁוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

כְּאֵן וַיִּלְךְ הַלּוֹף וְגַדְל. מְסֻטְרָא נּוּכְרָאָה, וְהַמִּים הִיוּ הַלּוֹף וְחֶסֶר, אִימְתִי. בְּאַתֵּר דְּשְׁכִינְתָּא תַּתְּמָא שְׁרִיא בּוֹ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתְּמָא. בְּשֶׁבְעָה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ, אִיהִי שְׁבִיעָאָה וְעֶשְׂרִיאָה.

דְּסְלִיקַת בְּהוּן אֶהֱיָה, דְּאִיהִי בִינָה, שְׁנַת הַיּוֹבֵל, אִיהִי אֶהֱיָה אֲשֶׁר אֶהֱיָה, תְּרִין זְמַנִּין אֶהֱיָה חֲשָׁבֵן מ"ב, וְתַמְנֵיאָה אֲתוּוֹן בְּהוּן חֲמִשִּׁין. דְּבְהוּן פְּקוּדָא לַחֲשׁוּב שְׁנַת הַיּוֹבֵל. וּבִיהּ פְּקוּדָא לַחֲזוּר לְאַחֲזוּתוֹ בַּיּוֹבֵל, בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ וְגו'. כָּל חַד יַחֲזוּר בִּיהּ לְדַרְגָּא דִּילֵיהּ, דְּנִשְׁמַתִּיהּ אַחֲזִיא מִתְּמָן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ (קהלת יב) וְהַרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'.

שְׁמוּטָה: שְׁכִינְתָּא תַּתְּמָא, דְּאִיהִי מִשְׁבַּע שְׁנִין. יוֹבֵל: אִימָא עֲלָאָה, בִּינָה, אִיהִי לַחֲמִשִּׁין שְׁנִין. וְכֵה אֲתִיחֲסִין יִשְׂרָאֵל בְּמִפְקָנֵיהוּן מִן גְּלוּתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוּוֹנָא דְּמִפְקָנֵי דְּמִצְרַיִם דְּאִינוּן מְאֲרֵי תוֹרָה בָּהּ, אֲתַמַּר בְּהוּן (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עֶלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאוּקְמוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

הָעֲלִיּוֹנָה, בִּינָה, הִיא לַחֲמִשִּׁים שְׁנִים, וְכֵה מִתִּיחֲסִים יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מִהַגְּלוּת. זְהוּ שְׁכִינְתָּא וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוּן שְׁיִצִּיאַת מִצְרַיִם שְׁאוּתָם בְּעֲלֵי תוֹרָה בָּהּ, נְאֻמַּר בְּהֵם (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עֶלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּפְרָשׁוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

הָעֲלִיּוֹנָה, בִּינָה, הִיא לַחֲמִשִּׁים שְׁנִים, וְכֵה מִתִּיחֲסִים יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מִהַגְּלוּת. זְהוּ שְׁכִינְתָּא וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוּן שְׁיִצִּיאַת מִצְרַיִם שְׁאוּתָם בְּעֲלֵי תוֹרָה בָּהּ, נְאֻמַּר בְּהֵם (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עֶלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּפְרָשׁוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

וּשְׂכִינְתָא תַּתְּחוּנָה הִיא גְּאֵלֶת בְּתִי עָרֵי חוּמָה נֹאמַר בֵּה, וּבְתֵי עָרֵי הַחֲצָרִים. שְׁשֻׁנֵי בְּתִים יֵשׁ בְּלֵב: אִם הֵם מִבְּעַלֵי תוֹרָה, הֵם נִקְרְאִים בְּתֵי עָרֵי חוּמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, (שם יד) וְהַמִּים לָהֶם חוּמָה מִיַּמִּינֵם וּמִשְׂמָאלֵם. לְאַחֲרֵים שְׁאִינֵם בְּעַלֵי תוֹרָה, נִקְרְאוּ בְּתֵי הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָרִי מְצִאֲנוּ חֲצָרִים שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (אסתר ה) וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל מְקוֹם הַמֶּלֶךְ סָתֵם, זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וַתַּעֲמֹד, אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תַּפְּלָה. נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ, שְׁכַל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל תַּפְּלָתָם לְשֵׁם וְלְהִיּוֹת נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ. מִי זֶה כָּאֵן חֲצַר הַפְּנִימִית? וְדָאֵי שְׁנַיִם הֵם חֲצָרוֹת בֵּית ה'.

אָמַר לּוֹ הַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁנֵי חֲצָרִים, הֵם הַחִיצוֹנִיִּים שֶׁל הַלֵּב, וְהֵם שְׁנֵי אֲזָנִים שֶׁל הַלֵּב. וּשְׁנֵי בְּתִים פְּנִימִיִּים, שְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב. וּשְׁנַיִם הֵם הַבְּתִים הַפְּנִימִיִּים, וּשְׁנַיִם הֵם בְּתִים חִיצוֹנִיִּים. וּבִזְמַן שִׁיְהִי פְּרָקוֹן, תִּהְיֶה גְּאֵלָה לְכָלֶם, לְאוֹתָם הַקְּרוֹבִים לְלֵב, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, וְלֵאמֹר הַרְחוֹקִים שֶׁהִתְקַרְבוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה נג) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרָחוֹק וְלִקְרוֹב. וּפְרָשָׁה, לְרָחוֹק מִעֲבָרָה, וְלִקְרוֹב מִמְצָוָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מְצוּה לְתַקַּע בְּשׁוֹפָר בַּיּוֹבֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם יח) כִּנְשֹׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמַעוּ. כְּמוֹ שֶׁבְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר הַיּוֹבֵל כָּל הָעֲבָדִים יוֹצְאִים לְחֵירוֹת, כִּף בְּגָאֵלָה הָאֲחֻרוּנָה בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר מִתְּפַסְּסִים כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֲבָדֵי הַיּוֹבֵל. שְׁבַבְעַלֵי תוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֲבָדִים עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְנִקְרְאִים עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּגֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, דְּאִינּוֹן גְּדַפֵי חִיוּן דְּמִרְבַּבְתָּא.

וּשְׂכִינְתָא תַּתְּחָה, אִיהִי גְּאֵוֹלֶת בְּתֵי עָרֵי חוּמָה אֶתְמַר בֵּה, וּבְתֵי עָרֵי הַחֲצָרִים. דְּתֵרִי בְּתֵי אִית בְּלֵבָא, אִם אֵינּוֹן מִמְּאָרֵי תוֹרָה, אֶתְקָרְיָאוּ בְּתֵי עָרֵי חוּמָה, כְּגוֹוֹנָא דְּאֶתְמַר בְּמִפְקָנֵי דְּמִצְרַיִם, (שמות יד) וְהַמִּים לָהֶם חוּמָה מִיַּמִּינֵם (דף ק"ט ע"א) וּמִשְׂמָאלֵם. לְאַחֲרֵים, דְּלָאוּ אֵינּוֹן מְאָרֵי תוֹרָה אֶתְקָרְיָאוּ בְּתֵי הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָא אֲשַׁבְּחָנָא חֲצָרִים דְּאֶתְמַר בֵּיה (אסתר ה) וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל אֶתְר הַמֶּלֶךְ סָתֵם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַתַּעֲמֹד, אֵין עֲמִידָה, אֶלָּא צְלוֹתָא. נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ: נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין לְצַלָּאָה צְלוֹתָא דְּלְהוֹן לְתַמָּן, וְלְמַהוּי נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ. הֵכָא מָאֵן חֲצַר הַפְּנִימִית. וְדָאֵי תְרִין אֵינּוֹן חֲצָרוֹת בֵּית יי'.

אָמַר לִיָּה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, תְרִין חֲצָרִים, אֵינּוֹן חִיצוֹנִיִּים דְּלֵבָא, וְאֵינּוֹן תְרִין אֲזָנִים דְּלֵבָא. וְתִרִין בְּתִים פְּנִימִיִּים, תְרִין בְּתֵי דְלֵבָא. וְתִרִין אֵינּוֹן בְּתֵי גּוֹאֵי, וְתִרִין אֵינּוֹן בְּתֵי בְּרָאֵי. וּבְזַמְנָא דִּיהָא פּוֹרְקָנָא, גְּאוּלָּה תִּהְיָ לְכַלְהוֹ לְאֵינּוֹן קְרִיבִין לְלֵבָא, דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָא, וְלֵאמֹר רְחִיקִין דְּאֶתְקָרְבוּ, הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה נג) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרָחוֹק וְלִקְרוֹב, וְאוֹקְמוּהָ לְרָחוֹק מִעֲבָרָה, וְלִקְרוֹב מִמְצָוָה.

בְּהַהוּא זְמַנָּא, פְּקוּדָא לְתַקוּעַ שׁוֹפָר תְרוּעָה בַּיּוֹבֵל, הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה יח) כִּנְשֹׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמַעוּ. כְּגוֹוֹנָא דְּבְתַקִּיעַת שׁוֹפָר דִּיּוֹבֵלָא, כְּלְהוּ עֲבָדִין נְפָקֵי לְחֵירוֹת, הֵכִי כְּפּוֹרְקָנָא בְּתִרִיבְתָא, בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר, מִתְּפַנְשִׁין כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת סְטְרֵי עֲלֵמָא, דְּאֵינּוֹן עֲבָדִין דִּיּוֹבֵלָא. דְּמְאָרֵי תוֹרָה, אִית בְּהוֹן עֲבָדִין עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְאֶתְקָרְיָאוּ עֲבָדֵי מְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא. אֲבָל בְּגוֹי דְּמְלָכָא קְדִישָׁא, (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, דְּאִינּוֹן גְּדַפֵי חִיוּן דְּמִרְבַּבְתָּא.

יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֲבָדֵי הַיּוֹבֵל. שְׁבַבְעַלֵי תוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֲבָדִים עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְנִקְרְאִים עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּגֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, שֶׁהֵם פְּנֵי חֵיוֹת הַמְּרַבְּכָה.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְתַתּ לְלוּיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּמִשׁוּם שֶׁהֵם לֹא הִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַגְלָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֵלֶק אוֹתָם אֲלֵינוּ, שִׁיְהִיו מְנַגְּנִים לוֹ בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן. שְׁכֵהֲנִים בְּעַבְדוֹתֵם, וְלוּיִם לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנֻיָּהֶם. בְּעַבְדוֹתֵם, שִׁישׁ שָׁם כַּמָּה מִצְוֹת. מִצְוָה אַחַת - לְעִשׂוֹת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה. ב' - לוּיִם שׁוֹמְרִים בְּמִקְדָּשׁ. ג' - יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד' - עַבְדוֹת הַלוּיִם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה' - לְהַקְטִיר קִטְרֵת פְּעֻמִּים. ו' - כֹּהֲנִים תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת בְּמִקְדָּשׁ. ז' - לְקַדֵּשׁ זֶרַע אֶהְרֹן בְּמִקְדָּשׁ. ח' - לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי כֹהֲנָה בְּמִקְדָּשׁ. ט' - רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם לְעַבְד בְּמִקְדָּשׁ.

י' - לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קִרְבָּנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. י"א - לְפָדוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁים. י"ב - קִרְבַּן הַיּוֹלֵדֶת בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי. י"ג - לְמַלְח קִרְבָּנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. י"ד - לְעִשׂוֹת הַעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ו - לְעִשׂוֹת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ז - אֲכִילַת קִדְשִׁים כְּמִשְׁפָּט לַכֹּהֲנִים. י"ז - אֲכִילַת שְׂרֵי מִנְחוֹת. ח"י - לְעִשׂוֹת מִנְחוֹת כְּמִצְוֹת. י"ט - לְהִבְיָא קִרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ' - לְהִבְיָא נֶדֶר אוֹ נִדְבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א - לְהִבְיָא קִרְבָּנוֹת קִדְשִׁים, תְּמוּרוֹת וּוְלָדוֹת. כ"ב - לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין כְּהִלְכָתָן. כ"ג - לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד - לְעִשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה - לְהַדְלִיק נְרוֹת הַמְּנוֹרָה. כ"ו - לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז - לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּשַׁבָּת. כ"ח - לְהַסְדִיר לֶחֶם וּלְבֹנָה. כ"ט -

לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ. ל' - לְהַקְרִיב בְּשַׁבְּעַת יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א - לְהַקְרִיב בְּיוֹם הָעֹמֵר כְּבֶשֶׂת לְעוֹלָה. ל"ב - לְהַקְרִיב הָעֹמֵר (הַיְנוּ סְפִירַת הָעֹמֵר). ל"ג - לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ד - לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ה - לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו - לְהַקְרִיב מוֹסֵף

בְּקוֹרְבָּא בְּתֵר דָּא, לְתַתּ לְלוּיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּבִגְזִין דְּאִינוּן לֹא אִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַגְלָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֵלֶק לֹוֹן לְגַבְיָהּ. לְמַהוּי מְנַגְּנִין לִיה בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן. דְּכִתְּנִים בְּעַבְדוֹתָן, וְלוּיִים לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנֻיָּהֶם. כֹּהֲנִים בְּעַבְדוֹתֵם, דְּאִית תְּמָן כַּמָּה פְּקוּדִין.

בְּקוֹרְבָּא חַד, לְעִשׂוֹת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה. ב', לוּיִים שׁוֹמְרִין בְּמִקְדָּשׁ. ג' יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד', עַבְדוֹת הַלוּיִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה', לְהַקְטִיר קִטְרֵת פְּעֻמִּים. ו', כֹּהֲנִים תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת בְּמִקְדָּשׁ. ז', לְקַדֵּשׁ זֶרַע אֶהְרֹן בְּמִקְדָּשׁ. ח', לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי כֹהֲנָה בְּמִקְדָּשׁ. ט', רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם, לְעַבְד בְּמִקְדָּשׁ.

י', לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קִרְבָּנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. י"א, לְפָדוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין. י"ב, קִרְבַּן הַיּוֹלֵדֶת בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי. י"ג, לְמַלְח קִרְבָּנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. י"ד, לְעִשׂוֹת הַעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ו, לְעִשׂוֹת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ז, אֲכִילַת קִדְשִׁים כְּמִשְׁפָּט לַכֹּהֲנִים. י"ז, אֲכִילַת שְׂרֵי מִנְחוֹת. ח"י, לְעִשׂוֹת מִנְחוֹת כְּמִצְוֹת. י"ט, לְהִבְיָא קִרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ', לְהִבְיָא נֶדֶר אוֹ נִדְבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א, לְהִבְיָא קִרְבָּנוֹת קִדְשִׁים תְּמוּרוֹת וּוְלָדוֹת. כ"ב, לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין כְּהִלְכָתָן. כ"ג, לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד, לְעִשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה, לְהַדְלִיק נְרוֹת הַמְּנוֹרָה. כ"ו, לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז, לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּשַׁבָּת. כ"ח, לְהַסְדִיר לֶחֶם וּלְבֹנָה. כ"ט, לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ. ל', לְהַקְרִיב בְּז' יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א, לְהַקְרִיב בְּיוֹם הָעֹמֵר כְּבֶשֶׂת לְעוֹלָה. ל"ב, לְהַקְרִיב (קִרְבַּן) הָעֹמֵר. (הַיְנוּ סְפִירַת הָעֹמֵר) ל"ג, לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ד, לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ה, לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו, לְהַקְרִיב מוֹסֵף

בְּקוֹרְבָּא בְּתֵר דָּא, לְתַתּ לְלוּיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּבִגְזִין דְּאִינוּן לֹא אִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַגְלָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֵלֶק לֹוֹן לְגַבְיָהּ. לְמַהוּי מְנַגְּנִין לִיה בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן. דְּכִתְּנִים בְּעַבְדוֹתָן, וְלוּיִים לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנֻיָּהֶם. כֹּהֲנִים בְּעַבְדוֹתֵם, דְּאִית תְּמָן כַּמָּה פְּקוּדִין.

ביום הפורים. ל"ז - להקריב מוסף בשבעת ימי החג. ל"ח - להקריב מוסף בשבעת ימי החג. ל"ט - להקריב מוסף בשמיני עשרת. ט"ל - לשרף את הנותר באש. מ' - לשרף קדשים שנטמאו. מ"א - לעבד כהן גדול ביום הפורים.

מ"ב - המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג - להביא החוטא קרבן חטאת

על חטאת (מ"ג - להביא החוטא קרבן חטאת על חטאת) קרבן חטאת. מ"ד - אשם תלוי על ספקו. מ"ה - קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו - קרבן עולה ויורד. מ"ז - קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח - להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט - קרבן זבה אחר שתטהר. נ' - קרבן יולדות. נ"א - קרבן מצרעים.

משם ואילך שאר המצוות.

בע"י הישיבות, בשבועה עליכם, אל תזונו ממני עד שאתקין קרבנות לקדוש ברוך הוא, שהשכינה היא קרבן לה' בכל איבר ואיבר של המלך, בחבור שלם, בזכר ונקבה. בכל האיברים, שהם: מהם בראש, עינים בעינים, אזנים לגבי אזנים, חטם בחטם, פנים בפנים, פה בפה, פגון (מלכים ב ד) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו. ובזה היה מחיה את הילד. וכך ידי המלך עם ידי הגבירה, גוף בגוף, בכל איבריו. קרבן שלם.

שבן אדם בלי אשה הוא חצי גוף, ואין השכינה שורה עליו. כף (פאשר) הקדוש ברוך הוא, הוא איננו בקרבן עם השכינה, בכל ישראל, שהם אנשי מדות, שהם האיברים שלה. עלת העלות לא שורה שם, וכאלו לא היה הקדוש ברוך הוא אחד, מאחר שהוא אינו עם שכינתו. ובחוצה לארץ, שהשכינה מרחקת מבפלה,

נאמר, כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ. ובזמן שהקדוש ברוך הוא מתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שורה עליהם.

הפורים. ל"ז, להקריב מוסף בז' ימי החג. ל"ח, להקריב מוסף בשמיני עשרת. ט"ל, לשרוף את הנותר באש. מ', לשרוף קדשים שנטמאו. מ"א, לעבוד כהן גדול ביום הפורים.

מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאת) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי

על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, קרבן מצרעים, מתמן ואילך שאר פקודין.

מארי מתיבתאן, באומאה עליכו, לא תעדו מני, עד דאתקין קרבנין לקודשא בריהוה. דשכינתא איהי קרבן ליי', בכל אבר ואבר דמלפא, בחבורא שלים, בדבר ונוקבא. בכל אברים, דאינון: מנהון ברישא, עיינין בעיינין. אודנין (דף ק"ט ע"ב) לגבי אודנין. חוטמא בחוטמא. אנפין באנפין. פומא בפומא. פגון (מלכים ב ד) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו. ובדא הוה מחיה הילד. והכי ידיו דמלפא, עם ידיו דמטרוניתא, גופא בגופא, בכל אברים דיליה. קרבנא שלים.

דבר נש בלא אתתא, פלגו גופא איהו, ושכינתא לא שריא עליה. הכי (ס"א כד) קדשא בריהוה הוא, לאו איהו בקרבנא עם שכינתא, בכל ישראל, דאינון אנשי מדות, דאינון אברים דילה. עלת העלות לא שריא תמן, וכאלו לא היה קדשא בריהוה אחד, בתר דלאו איהו עם שכינתיה. ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה, אתמר כל הדר בחוצה לארץ, דומה כמי שאין לו אלוה. בגין דלית תמן קרבנין בחוצה לארץ. ולזמנא דקודשא בריהוה הוא מתקרב עם שכינתיה, אתקיים ביה האי קרא, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שריא עליהו.

נאמר, כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ. ובזמן שהקדוש ברוך הוא מתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שורה עליהם.

אף על גב דתקיננו אַבְהָן צְלוֹתִין בְּאַתְר דְּקַרְבְּנִין. הַאי אִיהוּ לְקַרְבָּא נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּאֵינוּן שְׁכֻלָּיִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה. כְּאַבְרִין לְגַבֵּי גּוּפָא אָבֵל מַסְטָרָא דְכוּרְסִיָּין וּמְלָאכִין, דְּאֵינוּן גּוּפִין וְאַבְרִין, דְּלִבְר מִמְלָכָא וּמַמְטְרוֹנִיתָא, לִית תַּמָּן קַרְבָּנָא. וּבְגִין דָּא אֲתַמַּר בְּכוּרְסִיָּא, (שמות יז) וַיֹּאמֶר פִּי יָד עַל פֶּס יָהּ. (כס, חסר מכס א) (א) (נ"א ה"ו חסר משם הו"ה) (ירמיה יז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן מְקוּם מְקַדְשָׁנוּ. וְאַבְרִין בְּפְרוּדָא מִן גּוּפָא. אִיהוּ לְגוּ, וְאֵינוּן לְבַר. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֲרָאֲלָם צַעְקוּ חוּצָה, חוּצָה וּדְאִי.

יְהֵא רַעוּא דִּילָךְ, לְאַחֲזֵרָא לָן לְבֵי מְקַדְשָׁא, לְקַיִם צְלוֹתָא דְּאוּקְמוּהָ קְדָמָא, יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׁמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתַטְעֵנוּ בְּגַבּוּלְנוּ וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קַרְבְּנוֹת חוּבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסֻדְרָן, כֹּל חַד בְּסֻדְרָא דִּילֵיהּ, וּמוֹסְפִין כְּהִלְכְתָּן. דְּכַעַן לְבַר מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, לִית תַּמָּן קַרְבְּנִין, כְּגוּפִין דְּבְרִיאָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה, מַסְטָרָא דְאַצִּילוֹת דִּילֵיהּ, לִית תַּמָּן פְּרוּדָא וְאַפְרָשׁוּתָא. דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי יְחוּדֵיהּ, וּבְרַכְתִּיהּ, וּקְדוּשַׁתִּיהּ. וְלֹא אֲתַקְרִיאַת גּוּפָא, אֶלָּא כַּד אֲתַגְשְׁמוּ בְּכוּרְסִיָּין, וּמְלָאכִין דְּבְרִיאָה, כְּנִשְׁמָתָא דְּאֲתַלְבָּשָׁא בְּגוּפָא שְׁפָלָה. וּבְגִין דָּא, כַּד שְׁכִינְתָּא אִיהִי לְבַר מַהִיכְלָא דְבֵי מְקַדְשָׁא, וּלְבַר מְפוּרְסִיָּין דִּילָהּ, כְּפִיכּוּל כְּאַלוּ לֹא הָוָה חַד עֲמִיהּ.

מַסְטָרָא דְכִסָּא עֲלִיּוֹן דְּאִיהוּ גּוּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְלָאכִין דְּתַלְיִין מַגִּיה, כְּאַבְרִין דְּתַלְיִין מִן גּוּפָא, דְּאֵינוּן דְּכוּרִין. וְנִשְׁמָתִין דְּאֲתַגְזְרוּ מַגִּיה דְּכוּרִין. כִּסָּא תַנְיִנָּא, גּוּפָא דְשְׁכִינְתָּא, וְכֹל נִשְׁמָתִין דְּתַלְיִין מַגִּיה, נוֹקְבִין. וּמְלָאכִין דְּתַלְיִין מִתְּהוּא פּוּרְסִיָּא, נוֹקְבִין. וְקַרְיָבוּ דְלֵהוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה.

הַכִּי יְחוּד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה, אִף עַל גַּב דְּאֵינוּן וְהַנְשָׁמוֹת שְׁנַגְזְרוּ מִמְנוּ זְכָרִים. הַכִּסָּא הַשְּׁנִי גּוּף הַשְּׁכִינָה, וְכֹל הַנְשָׁמוֹת שְׁתַּלוּיִים מִמְנוּ נִקְבּוֹת, וְהַמְלָאכִים שְׁתַּלוּיִים מֵאוֹתוֹ כִּסָּא נִקְבּוֹת, וְקַרְבְּתָם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּו.

כִּד יְחוּד הַקְּדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּו, אִף עַל גַּב שְׁהֵם כְּנִשְׁמָתוֹת לְגַבֵּי הַכִּסָּא וְהַמְלָאכִים, כִּד הֵם

אִף עַל גַּב שְׁתַּקְּנוּ הַאֲבוֹת תְּפִלוֹת בְּמְקוֹם קַרְבְּנוֹת, זֶה הוּא לְקַרְב גְּפֻשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, שְׁהֵם שְׁכֻלָּיִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה. כְּאַבְרִין לְגַבֵּי גּוּפָא אָבֵל מַסְטָרָא דְכוּרְסִיָּין וּמְלָאכִין, דְּאֵינוּן גּוּפִין וְאַבְרִין, דְּלִבְר מִמְלָכָא וּמַמְטְרוֹנִיתָא, לִית תַּמָּן קַרְבָּנָא. וּבְגִין דָּא אֲתַמַּר בְּכוּרְסִיָּא, (שמות יז) וַיֹּאמֶר פִּי יָד עַל פֶּס יָהּ. (כס, חסר מכס א) (א) (נ"א ה"ו חסר משם הו"ה) (ירמיה יז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן מְקוּם מְקַדְשָׁנוּ. וְאַבְרִין בְּפְרוּדָא מִן גּוּפָא. אִיהוּ לְגוּ, וְאֵינוּן לְבַר. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֲרָאֲלָם צַעְקוּ חוּצָה, חוּצָה וּדְאִי.

יְהֵא רַעוּא דִּילָךְ, לְאַחֲזֵרָא לָן לְבֵי מְקַדְשָׁא, לְקַיִם צְלוֹתָא דְּאוּקְמוּהָ קְדָמָא, יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׁמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתַטְעֵנוּ בְּגַבּוּלְנוּ וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קַרְבְּנוֹת חוּבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסֻדְרָן, כֹּל חַד בְּסֻדְרָא דִּילֵיהּ, וּמוֹסְפִין כְּהִלְכְתָּן. דְּכַעַן לְבַר מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, לִית תַּמָּן קַרְבְּנִין, כְּגוּפִין דְּבְרִיאָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה, מַסְטָרָא דְאַצִּילוֹת דִּילֵיהּ, לִית תַּמָּן פְּרוּדָא וְאַפְרָשׁוּתָא. דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי יְחוּדֵיהּ, וּבְרַכְתִּיהּ, וּקְדוּשַׁתִּיהּ. וְלֹא אֲתַקְרִיאַת גּוּפָא, אֶלָּא כַּד אֲתַגְשְׁמוּ בְּכוּרְסִיָּין, וּמְלָאכִין דְּבְרִיאָה, כְּנִשְׁמָתָא דְּאֲתַלְבָּשָׁא בְּגוּפָא שְׁפָלָה. וּבְגִין דָּא, כַּד שְׁכִינְתָּא אִיהִי לְבַר מַהִיכְלָא דְבֵי מְקַדְשָׁא, וּלְבַר מְפוּרְסִיָּין דִּילָהּ, כְּפִיכּוּל כְּאַלוּ לֹא הָוָה חַד עֲמִיהּ.

מַסְטָרָא דְכִסָּא עֲלִיּוֹן דְּאִיהוּ גּוּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְלָאכִין דְּתַלְיִין מַגִּיה, כְּאַבְרִין דְּתַלְיִין מִן גּוּפָא, דְּאֵינוּן דְּכוּרִין. וְנִשְׁמָתִין דְּאֲתַגְזְרוּ מַגִּיה דְּכוּרִין. כִּסָּא תַנְיִנָּא, גּוּפָא דְשְׁכִינְתָּא, וְכֹל נִשְׁמָתִין דְּתַלְיִין מַגִּיה, נוֹקְבִין. וּמְלָאכִין דְּתַלְיִין מִתְּהוּא פּוּרְסִיָּא, נוֹקְבִין. וְקַרְיָבוּ דְלֵהוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה.

הַכִּי יְחוּד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה, אִף עַל גַּב דְּאֵינוּן וְהַנְשָׁמוֹת שְׁנַגְזְרוּ מִמְנוּ זְכָרִים. הַכִּסָּא הַשְּׁנִי גּוּף הַשְּׁכִינָה, וְכֹל הַנְשָׁמוֹת שְׁתַּלוּיִים מִמְנוּ נִקְבּוֹת, וְהַמְלָאכִים שְׁתַּלוּיִים מֵאוֹתוֹ כִּסָּא נִקְבּוֹת, וְקַרְבְּתָם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּו.

כִּד יְחוּד הַקְּדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּו, אִף עַל גַּב שְׁהֵם כְּנִשְׁמָתוֹת לְגַבֵּי הַכִּסָּא וְהַמְלָאכִים, כִּד הֵם

לגבין עלת העלות, כגוף, שאפה הוא שמיחד אותם ומקרב אותם, ולכן אמונתך בהם, ואפה אין נשמה עליך, שתהיה אפה כגוף אליה, שאפה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ולא אלוה עליך. אפה מחוץ לפל, ובתוך הפל, ולכל צד, ולמעלה מהפל, ולמטה מהכל. ואין אלוה אחר למעלה ולמטה ומכל צד, ומתוך עשר הספירות, שמהם הפל, ובהם הפל תלוי, ואפה בכל ספירה, בארפה ורחבה, למעלה ולמטה, ובין כל ספירה וספירה, ובכפי כל ספירה וספירה.

ואפה הוא שמקרב את הקדוש ברוך הוא לשכינתו בכל ספירה וספירה, ובכל הענפים של המאורות שתלויים מהם, כעצמות, וגידים, ועור, וכשר, התלויים מן הגוף. ואפה אין לך גוף, ולא איברים, ואין לך נקבה. אלא אחד בלי שני. יהי רצון שלך, שתקרב אפה את השכינה לקדוש ברוך הוא בכל הדרגות שהן אצילות שלה, שהן נשמות של בעלי מדות. נשיאי ישראל. חכמים. נבונים. חסידים. גבורים. אנשי אמת. נביאים. צדיקים. מלכים. כלם מאצילות, שיש אחרים של בריאה.

שהשכינה היא קרבן, שמן המשחה. מימין שמן למאור, כגון (בראשית א) את המאור הגדל. שמן משחת קדש הוא מצד השמאל, שנאמר בו וקדשת את הלויים. שמן כתיב הוא מצד של צדיק, שהוא כותש כתישות מאיברים, שהם זיתים, להוריד שמן לגבי פתילה, פתיל תכלת. והגבורה משם היא יראה, ולויים שומרים המקדש.

ומשם מצוה לירא מן המקדש, והיא מצות עבודת הלויים במקדש בעשרים וארבע משמרות לויים שבהן היו מזמרים לויים בשירה ובזמרה לפניך להעלות שכינה, שהיא שירה וזמרה, בהם

כנשמתין לגבי כורסייא ומלאכין, הכי אינון לגבך עלת העלות, כגופא, דאנתה הוא דמייחד לון, ומקרב לון, ובגין דא אמונה דילך בהון, ואנתה לית עלך נשמתא, דתהוי אנת כגופא לגבה, דאנתה הוא נשמה לנשמות, ולית נשמה עלך, ולא אלהא עלך, אנת לבר מפלא, ולגאו מפלא, ולכל סטרא, ולעילא מפלא, ולתתא מפלא. ולית אלהא אתרא, עילא ותתא, ומפל סטרא, ומלגו דעשר ספירן, דמנהון פלא, ובהון פלא תליא ואנת בכל ספירה, בארפה ורחבה, עילא ותתא, ובין כל ספירה וספירה, ובכופי דכל ספירה וספירה.

ואנתה הוא דמקרב לקודשא בריך הוא ושכינתיה, בכל ספירה וספירה, ובכל ענפין דנהורין דתלנין מנהון, כגרימין, וגידין, ועור, וכשר, דתלנין מן גופא. ואנתה לית לך גופא, ולא אברים, ולית לך נוקבא. אלא אחד בלא שני. יהא רעוא דילך, דתקרב אנת שכינתא לגבי קדשא בריך הוא, בכל דרגין דאינון אצילות דילה, דאינון נשמתין דבעלי מדות. נשיאי ישראל. חכמים. נבונים. חסידים. גבורים. אנשי אמת. נביאים. צדיקים. מלכים. פלהו דאצילות. דאית אתרנין דבריאה.

דשכינתא איהי קרבן, שמן המשחה. מימינא שמן למאור, כגון (בראשית א) את המאור הגדול. שמן משחת קדש איהו מסטרא דשמאלא, דאתמר בה וקדשת את הלויים. שמן כתיב, איהי מסטרא דצדיק, דאיהו כתיש כתישין מאברין דאינון זיתים, לאתתא משחא לגבי פתילה. פתילה תכלא. וגבורה מתמן איהי יראה, ולויים שומרין המקדש.

ומתמן פקודא לירא מן המקדש, ואיהו מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה הו מזמרין קדמך, לסלקא שכינתא

לה'. כ"ד עם שירה וזמרה - כ"ו, כחשבון יהו"ה. ולאחריה מצוה, היא מצות קטרת תמיד לקדוש ברוך הוא, וקטרת כקרבן.

והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמורים ופרדים שהם מתעפלים כל הלילה, הם פפרת איברי הגוף שלו ונפשו שלא ישרפו בגיהנם, ולא ימסרו ביד מלאך המות. ומשום שכן אדם חטא ביצר הרע, שהוא צפוני, כך שחיתתו בצפון, להצילו מאותו צפוני.

ובקרבנות, קח בהם קל וחמר מנביאים. שאף על גב שהתורה היא שם יהו"ה, והנבואה שנאמר בה (ישעיה סו) רוח ה' תניחנו - עם כל זה, לא כל בעלי תורה שקולים, ולא כל הנביאים שקולים, שיש נביאים שנבואתם בלבושי המלך, וכך היא תורה שבעל פה, כמה בעלי ספקות ופרוקים בלבוש המלך.

ויש אחרים שעולים יותר באיברי גוף המלך, שנאמר בהם ואראה, וראיתי, במראה - בעינים. (חבוקק א) ה' שמעתי שמעך יראתי - בשמיעה. יחזקאל, הסתכלותו ונבואתו מהעינים. חבוקק מהאזנים, בשמיעה. ולכן ראה יחזקאל כל מראות המרכבה האלה בראיה, בעין השכל. חבוקק בשמיעה. ויש נביא שנבואתו בפה, זהו שכתוב ויגע על פי. נבואה אחרת מריח החטם, זהו שכתוב (יחזקאל ב) ותבא בי הרוח. ויש שנבואתו ביד, זהו שכתוב (הושע יב) ובני הנביאים אדמה. ואחרים לפני ולפנים. המלך, ואחרים לפני ולפנים.

וכך בתורה, פשטי"ם, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת של סתרי תורה, ולמעלה סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות, אף על גב

דאיהי שירה וזמרה בהון לני'. כ"ד עם שירה וזמרה כ"ו, כחשבון יהו"ה. ואבתריה פקודא איהי מצות קטרת תמיד לקודשא בריך הוא, וקטרת כקרבנא.

והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמורין ופדרין דאינון מתאפלין כל הלילה, (דף ק"ו ע"א) אינון פפרה דאברין דגופא דיליה ונפשיה, דלא יתוקדון בגיהנם, ולא יתמסרון בידא דמלאך המות, ובגין דבר נש חב ביצר הרע, דאיהו צפוני, הכי שחיתתו בצפון לשזבא ליה מההוא צפוני.

ובקרבנין, טול בהו קל וחומר מנביאים, דאף על גב דתורה איהי שם יהו"ה, ונבואה דאתמר בה (ישעיה סו) רוח יי' תניחנו. עם כל דא, לאו כל מארי תורה שקולין, ולא כל נביאים שקולין, דאית נביאים, דנבואה דלהון בלבושין דמלכא, והכי הוא אורייתא דבעל פה, כמה מארי ספקות ופרוקין, בלבושא דמלכא.

ואית אחרנין דסלקין יתיר, באברים דגופא דמלכא, דאתמר בהון ואראה, וראיתי, בעינין. (חבוקק ג) יי' שמעתי שמעך יראתי, בשמיעה. יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעינין. חבוקק מאודנין בשמיעה. ובגין דא, יחזקאל חזא כל אליו מראות דמרכבה בראיה, בעין השכל. חבוקק, בשמיעה. ואית נביאה דנבואתיה בפומא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה ו) ויגע על פי. נבואה אחרא מריחא דחוטמא, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל ב) ותבא בי הרוח. ואית דנבואתיה ביד, הדא הוא דכתיב, (הושע יב) ובני הנביאים אדמה. ואחרנין לפני ולפנים בחיי המלך, ואחרנין לפני ולפנים.

והכי באורייתא, פשטי"ם, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת דסתרי תורה, ולעילא סתרי סתרים לה' הכי כקרבנין אף על גב דקרבנין פלהו ליהו"ה, איהו נטיל פלא, ופליג קרבנין למשיריין דיליה. מנהון פליג

תורה, ולמעלה סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות, אף על גב

הכל ומחלק את הקרבנות למחנותיו. מהם מחלק לפלגים, אותם קרבנות פסולים, שנותן אותם לסמא"ל הכלב ולמחנותיו, ולכן היתה יורדת דמות כלב. ומהם לשדים, שיש בהם פכהמות, ומהם כמלאכי השרת, ומהם כבני אדם. לאותם שמעשיהם כשדים, מחלק קרבנותיהם לשדים.

א"ת שמעשיהם כמלאכים, מחלק את קרבנותיהם למלאכים. זהו שפ"תוב, (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי. שאותם קרבנותיהם לא תלויים בכהמות. שקרבנות של ביהמות הם של עמי הארץ. אותם קרבנות (של מלאכים) של בני אדם - תפלות ומעשים טובים. הקרבנות של תלמידי חכמים, בעלי מדות, אלה בעלי סודות תורה והסתרים הגנוזים שבהם, הקדוש ברוך הוא יורד בעצמו לקבל את קרבנותיהם, שהיא תורת ה' תמימה, שכינה קדושה, מעשר מדות.

ותלמידי רבותינו, אותם הדברים שלהם כמו אכילת שירי מנחות. ויש אחרים שמתגברים עליהם, שתורתם פאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות. ויש אחרים שתורתם אכילת קדשים, מאכלים מכמה מינים למלך. ואת כל המנחות של מאכלים של קרבנות צוה הקדוש ברוך הוא להקריב לו כלם בביתו, שהיא השכינה. וזוהי המצוה להקריב קרבנות בבית הבחירה, לקיים (ירמיה ט) כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'.

דמ"ד שעבדיו ושריו ושלטי מלכותו שולחים לו פמה דורונות. אמר: מי שרוצה לשלח לי דורון, לא ישלח, רק בידי הגבירה, לקיים בה (תהלים ק) ומלכותו בכל משלה. ומשום זה נקראת השכינה קרבן לה', עלה לה', אשם לה', ואפלו קרבן נדות וילדות ומצורעים וזבים וזבות, הכל צריך להקריב לה' ושכינתו, ואחר

לפלגים, אינון קרבנין פסולין, דיהיב להון לסמא"ל כלב, ולמשריתיה. ובגין דא הוה נחית דיוקנא דכלבא. ומנהון לשדים, דאית בהון כבצירן, ומנהון כמלאכי השרת, ומנהון כבני נשא. לאינון דעובדהון כשדים, פליג קרבנהון לשדים.

אלין דעובדיהון כמלאכין, פליג קרבנין דלהון למלאכים, הדא הוא דכתיב, (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי. דאינון קרבנין דלהון, לאו תליין כבצירן. דקרבנין דבצירן, אינון דעמי הארץ. אינון קרבנין (דמלאכין) דבני נשא, צלותין ועובדין טבין. קרבנין דתלמידי חכמים, מארי מדות, אליו מארי רזי דאורייתא, וסתרין גניזין דבהון, קדשא בריך הוא נחית הוא בגרמיה, לקבלא קרבנין דלהון, דאיהי תורת ה' תמימה, שכינתא קדישא, מי' מדות.

ותלמידי דרבנן, אינון מלין דלהון פאכילת שירי מנחות, ואית אחרנין דמתגברין עליהו, דאורייתא דלהון פאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות. ואית אחרנין דאורייתא דלהון אכילת קדשים, מאכלים מכמה מינין למלאכא. וכל מנחות דמאכלין דקרבנין, מגי קדשא בריך הוא לקרבא ליה פלהו בביתא דליה, דאיהי שכינתא. והאי איהו פקודא לקרבא קרבנות בבית הבחירה, לקיים (ירמיה ט) כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'.

למלאכא דהו עבדוי ואפרפסוי ושולטני מלכותא שלחי ליה פמה דורוני, אמר, מאן דבצי למשלח לי דורונא, לא ישלח אלא בנדא דמטרוניתא, לקיים בה (תהלים ק) ומלכותו בכל משלה. ובגין דא אתקריאת שכינתא קרבן לה', עולה לה', אשם לה', ואפילו קרבן נדות וילדות ומצורעים וזבים וזבות, כלא צריך לקרבא

כף היא מחלקת לכל. זהו שכתוב (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ואפלו מזון החיות, כגון קרבן שעורים מאכל עבדים ושבחמות, ומאכל עבדים ושבחמות של בית המלך, ואפלו של כלבים ושל חמורים וגמלים, לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ומנין לנו שעל ידיה מתחלק הכל? שכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

משום שהקדוש ברוך הוא בן י"ה, ו' בן י"ה, כולל י"ו. ושלמותו ה', היא עולה ליהו"ה. קרבן ליהו"ה. שלמים לה. קרבותו, שלמותו, שבו השלים י"ו, להיות יהו"ה.

והכ"ר חוזר בו, ולכן (שמות כב) זבח לאלהים יחירם בלתי לה' לבדו, שלא נותן שלטון לצד האחר בקרבן, שכל אלהים אחרים הם עולם הפרוד, ואין להם קרבה ויחוד, והקדוש ברוך הוא הפריד משמו כמו שהפריד חשף מאור. זהו שכתוב (בראשית א) ויבדל אלהים בין האור ובין החשף. ומי שמקרב לקדוש ברוך הוא מה שהפריד, כמי שקרב טמאת הנדה לבעלה, וזהו סוד (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה.

ולא תגלה ערותה הנה - קרוב, שכל העריות שקולים לעבודה זרה של כל הצדדים האחרים, עליהם נאמר (בראשית י) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם. וכתוב, ללשונתם בארצותם בגויהם. פי שם כלל ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה'. וכל מי שמקריב שום קרבן לצדדים האחרים, הקדוש ברוך הוא מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אמות, זהו שכתוב ובה בחר ה'. וחלקם מהם לחלקו, זהו שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו.

לוי, ושכנותיה, ולבחר איהי פליגת לכלא הדא הוא דכתיב, (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ואפילו מזונא דחיוון, כגון קרבן שעורים מאכל בעירן, ומאכל עבדים ושבחמות דבי מלכא, ואפילו דכלבי ודחמרי וגמלי, לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ומנין דעל ידהא פליג כלא, דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

כגון דקודשא בריה הוא בן י"ה, ו' בן י"ה, כליל יה"ו. ושליו דיליה ה', איהי עולה ליהו"ה. קרבן ליהו"ה. שלמים לוי. קריבו דיליה, שלימו דיליה, דביה אשלים יה"ו, למהוי יהו"ה.

וכלא אתהדר ביה, ובגין דא (שמות כב) זבח לאלהים יחירם, בלתי ליהו"ה לבדו, דלא יהיב שולטנותא לסטרא אתרא בקרבנא, דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון, ולית לון קריבא ויחודא, וקודשא בריה הוא אפריש לון משמיה, כגון דאפריש חשף מאור, הדא הוא דכתיב, (בראשית א) ויבדל אלהים בין האור ובין החשף. ומאן דקריב לקודשא בריה הוא מה דאפריש, כמאן דקריב מסאבו נדה לבעלה, והאי איהו רזא (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה.

והאי לא תגלה ערותן, קרוב, דכל עריין שקולין לעבודה זרה, דכל סטריין אחרנין, עליהו אתמר, (בראשית י) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם. וכתיב ללשונותם בארצותם בגויהם. וכתיב פי שם כלל יי שפת כל הארץ ומשם הפיצם יהו"ה. וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטריין אחרנין, קדשא בריה הוא אפריש ליה משמיה, ולית ליה חולקא בשמיה. דקודשא בריה הוא בחר לון לישראל מכל שאר אומין, הדא הוא דכתיב, (דברים יד) ובה בחר ה'. ופליג לון מנייהו לחולקיה, הדא הוא דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי עמו.

מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אמות, זהו שכתוב ובה בחר ה'. וחלקם מהם לחלקו, זהו שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו.

וְרָבֵן נִתֵּן לָהֶם תּוֹרָה מִשְׁמוֹ. (שמות
 א) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם לְעֹלָם וְזֶה זְכָרִי לְדוֹר
 דוֹר, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, יִי"ה עִם שְׁמִי -
 שִׁס"ה. וִי"ה עִם זְכָרִי - רמ"ח.
 בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה קוֹשֵׁר אֶת
 יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמּוֹ, לְהִיּוֹת כֹּל אֵיבָר
 וְאֵיבָר שְׁלָהֶם חֵלֶק גּוֹרְלוֹ וִירִשְׁתּוּ,
 וְלִכְנֹן זִבְחַת לְאַלְהִים יִחְרַם וְכוּ'.

צָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְשִׁתְּףָ אֶת ה'
 בְּהַלְכֵיכֶם, בִּיקְצִצְתֶּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (משלי ו) בְּהַתְּהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ
 בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹת
 הִיא תִּשְׁחִיחֶךָ. קָם אוֹתוֹ תִּלְמִיד
 וְהִשְׁתַּטַּח לִפְנֵי וְאָמַר: אֲשֶׁרִי הוּא
 חֵלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁזוֹכָה לְשִׁמְעַ
 דְּבָרִים אֵלֶּה, כָּלֵם שֵׁם ה' בְּכָל
 צַד, וְלֹא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַחוּצָה בְּכָל

צִדְדָו. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

זְכִי תֹאמְרוּ מֶה נֹאכַל וְגו'. רַבִּי
 יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לו) בְּטַח בַּה'
 וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה
 אֲמוּנָה. לְעוֹלָם יִהְיֶה בֶן אָדָם זְהִיר
 בְּרַבּוּנוֹ, וְיִדְבֵּק לְבוֹ בְּאֲמוּנָה
 הַעֲלִינָה כְּדֵי שִׁיחֶה שְׁלָם עִם
 רַבּוּנוֹ. שְׁכַשְׁיחֶה שְׁלָם עִמּוֹ, לֹא
 יוֹכְלוּ לְהִזְיִקוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רֵאֵה, בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב,
 מֶה זֶה וַעֲשֵׂה טוֹב? אֵלֶּה כֶּף
 שְׁנִינּוּ, בְּמַעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרֵר
 מַעֲשֵׂה שְׁלִמְעָלָה. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ,
 וַעֲשִׂיתֶם אִתֶּם - כְּכִיכּוֹל אִתֶּם
 תַּעֲשׂוּ אוֹתֶם, מִשּׁוּם שְׁבָאוֹתָה
 הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלָכֶם שְׂאֵתֶם עוֹשִׂים
 לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה, וְעַל זֶה
 כְּתוּב וַעֲשֵׂה טוֹב, וְאִין טוֹב אֵלֶּה
 צְדִיק, שְׁפָתוֹב (ישעיה א) אֲמָרוּ צְדִיק
 כִּי טוֹב. פִּינֹן שְׂאֵתֶם עוֹשִׂים אֶת
 זֶה, וְדָאִי שְׁהַטּוֹב הִנֵּה יִתְעוֹרֵר,
 וְאֵז שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה, וְהַכֹּל
 אַחַד.

שְׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ הַעֲלִינָה, שְׁהִרִי
 אִין לָךְ בְּעוֹלָם שְׁיִכּוֹל לְשִׁרוֹת

וּבְגִין דָּא זְהִיב לֹון אוֹרִינְתָא מִשְׁמִיָּה. (שמות ג) זֶה שְׁמִי
 לְעֹלָם וְזֶה זְכָרִי לְדוֹר דוֹר, וְהֵא אוֹקְמוּהָ יִי"ה עִם
 שְׁמִי, שִׁס"ה. וִי"ה עִם זְכָרִי, רמ"ח. בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה,
 קוֹשֵׁר לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁמִּיָּה, לְמַהוּי כָּל אֵבָר וְאֵבָר דְּלִהוֹן,
 חוֹלֵק עַדְבִּיָּה וְאַחַסְנַתִּיָּה. וּבְגִין דָּא זִבְחַת לְאַלְהִים יִחְרַם
 וְגו'.

צָרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְשִׁתְּפָא לִינִי, בְּהַלְכֵיךָ דְּלִהוֹן, בְּהַקִּיץ
 דְּלִהוֹן. הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (משלי ו) בְּהַתְּהַלֵּכְךָ
 תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁחִיחֶךָ.
 קָם הֵהוּא תִּלְמִידָא וְאַשְׁתַּטַּח קַמִּיָּה, וְאָמַר זַכָּאָה אִיְהוּ
 חוֹלְקִיָּה, דְּמֵאן דְּזָכִי לְמִשְׁמַע מְלִין אֵלִין, כְּלִהוּ שֵׁם יִי
 בְּכָל סְטָרָא, וְלֹא נִפִּיק מִנֵּיהּ לְבַר בְּכָל סְטָרוּי. (ע"כ רעיא
 מהימנא).

זהר:

זְכִי תֹאמְרוּ מֶה נֹאכַל וְגו', (ויקרא כה) רַבִּי יְהוּדָה
 פָּתַח, (תהלים לו) בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן
 אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה. לְעוֹלָם בַּר נֶשׁ יִהְיֶה זְהִיר
 בְּמֵאֲרִיָּה, וְיִדְבֵּק לְבִיָּה בְּמֵהִימְנוּתָא עֲלֵאָה,
 בְּגִין דִּיהוּי שְׁלִים בְּמֵאֲרִיָּה. דְּכַד יִהְיֶה שְׁלִים
 בִּיָּה, לֹא יִכְלִין לְאַבְאָשָׁא לִיָּה כָּל בְּנֵי עֲלֵמָא.
 תָּא חֲזִי, בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב, מָאִי וַעֲשֵׂה
 טוֹב. אֵלֶּה הִכִּי תִנְיִן, בְּעוֹבְדָא דְּלִתְתָא,
 יִתְעַר עוֹבְדָא דְּלְעִילָא. וְהֵא אוֹקְמוּהָ, וַעֲשִׂיתֶם
 אוֹתֶם, כְּכִיכּוֹל, אִתּוֹן תַּעֲבְדוֹן לְהוֹן, בְּגִין
 דְּכִיְהוּא אִתְעוֹרוּתָא דְּלִכּוֹן דְּאִתּוֹן עֲבָדִין
 לְתַתָּא, אִתְעַר לְעִילָא וְעַל דָּא וַעֲשֵׂה טוֹב כְּתִיב,
 וְאִין טוֹב, אֵלֶּה צְדִיק, דְּכַתִּיב (ישעיה ג) אֲמָרוּ
 צְדִיק כִּי טוֹב. פִּינֹן דְּאִתּוֹן עֲבָדִין הֵאִי, וְדָאִי
 הֵאִי טוֹב יִתְעַר, כְּדִין שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה,
 וְכֹלָא חַד.

שְׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ עֲלֵאָה. דְּהֵא לִית לָךְ בְּעֵלְמָא,
 דִּיכּוֹל לְמִשְׁרִי כְּהִדָּה, עַד דִּיתְעַר הֵאִי טוֹב

עמה עד שיתעורר הטוב הזה אליה. פיון שמעורר אותו, כביכול הוא עושה אותו, ואז שכן ארץ, שרה בתוכה ואכל פריה, השתעשע עמה. ורעה אמונה, זו ארץ, והכל אחד, כמו שנאמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הנהיגה בכל רצונה.

ואם לא תתעורר כנגדה, הטוב הזה מתרחק ממנה, ואל תתקרב אליה, אל תתקרב לתוך כבשן אש יקדת. ואם תקרב אליה - בפחד, כמי שפחד מן המות, שהרי אז האש דולקת ושורפת את העולם בשלהבותיה. וכיון שמתעורר כנגדה הטוב הזה, אז הוא שורה בתוכה, ואתה אל תפחד ממנה. אז - (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

בא ראה, בני האמונה מנהיגים את זאת לרצונם בכל יום. מי הם בני האמונה? אותם שמעוררים הטוב הזה כנגדו, ולא חס על שלו, ויודעים שהרי הקדוש ברוך הוא יתן לו יותר, כמו שנאמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מה הטעם? משום שזה מעורר ברכות כנגדו, ולא יאמר: אם אתן את זה עכשו, מה אעשה למחר? אלא הקדוש ברוך הוא נותן לו ברכות עד בלי די, כמו שבארנו. ומשום כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתוב? וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים. ועשית? ועשית! הנה צריך להיות! מה זה ועשית? אלא להוציא ה', שיש לה שמטה ומנוחה ולא עושה מעשה. כתוב (שמות טז) ראו כי ה' וגו', נתן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'. כגון זה, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

לגבה, פיון דיתער ליה, כביכול הוא עביד ליה, וכדין שכן ארץ, שרי בגויה, איכול איבה, אשתעשע בהדה. ורעה אמונה, דא ארץ וכלא חד כמה דאת אמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הוי דבר לה בכל רעותך.

ואי לא תתער לקבלה, האי טוב אתרחק מנה, ולא תקרב בהדה, לא תקרב לגו אתון נורא יקידתא, ואי תקרב בהדה, בדחילו, כמאן דדחיל מן מותא. דהא פדין נורא דליק, ואוקיד עלמא בשלהובי. וכיון דאתער לקבלה האי טוב, פדין, שארי בגויה, ולא תדחל מנה אנת, פדין, (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

תא חזי, בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהון בכל יומא. מאן אינון בני מהימנותא. אינון דמתערי האי טוב לקבליה, ולא חס על דיליה, וידעי דהא קדשא בריך הוא זיהב ליה יתיר. כמה דאת אמר, (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מאי טעמא. בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה, ולא יימא אי אתן האי השתא, מאי אעביד למחר. אלא קדשא בריך הוא זיהב ליה ברכאן עד בלי די, כמה דאוקמוה.

ובגין כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתיב. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים. ועשית, ועשית מיבעי ליה, מאי ועשית. אלא לאפקא ה', דאית לה שמטה ונניחא, ולא עביד עבידתא. כתיב (שמות טז) ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו', כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, פגעו באותו הר, מצאו שני גברים שהיו הולכים. בין כף ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם: בבקשה מכם, תנו לי מזון פת לחם, ששני ימים אלה שתעיתי במדבר ולא אכלתי דבר. נשמט אחד מאותם שני גברים, והוציא מזונו שהוא הביא לדרך, ונתן לו והאכיל והשקה אותו. אמר לו חברו: מה תעשה עם המזון, שהרי אני את שלי אני אוכל? אמר לו: ומה על שלך אני הולך? ישב אצלו אותו עני, עד שאכל כל מה שהיה אצלו, ואותו לחם שנשאר נתן לו לדרך, והלך לו.

אמר רבי חייא, לא רצה הקדוש ברוך הוא שדבר זה יעשה על ידינו. אמר רבי יוסי, אולי נגזר דין על אותו איש, ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לפניו את זה כדי להצילו. בעוד שהלכו, התעייף אותו איש בדרך. אמר לו חברו: ולא אמרתי לך שלא תתן לחם לאחר? אמר רבי חייא לרבי יוסי, הרי מזון עמנו, נתן לו לאכל. אמר רבי יוסי, התרצה להוציא ממנו את הזכות? גלף ונראה, שהרי בנדאי בצורת פניו של זה, הדפוס של המות נאחז, ורצה הקדוש ברוך הוא לזמן זכותו כדי להצילו.

בין כף ישב אותו האיש וישן פתח אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחרת. אמר רבי יוסי לרבי חייא, כעת נשב ונראה, שנדאי הקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס. קמו וחכו. בין כף ראו צורה אחת של שלהבות עומדת לפניו. אמר רבי חייא, אוי על אותו האיש, שעכשו ימות. אמר רבי יוסי, אשרי אותו האיש, שהקדוש

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארְחא, פגעו בההוא טורא, אשכחו תרי גברי דהוו אזלי, אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, ואמר לון, במטו מנייכו, הבו לי מזונא פתא דנהמא, דהני תרין יומין דתעינא במדברא, ולא אכלנא מדי. אשתמיט חד מאינון תרי גברי, ואפיק מזוניה דאיהו אייתי לאורחא, ויהיב ליה, ואכיל ואשקי ליה. אמר ליה חבריה, מה תעביד מן מזונא, דהא אנא דידי אכלנא. אמר ליה, ומה עלי דידך, אנא אזיל, יתיב גביה ההוא מספנא, עד דאכל כל מה דהוה גביה, וההוא נהמא דאשתאר, יתב ליה לאורחא, ואזל ליה.

אמר רבי חייא, לא בעא קדשא בריך הוא דמלה דא יתעביד על ידן. אמר רבי יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא בר נש, ובעא קדשא בריך הוא לזמנא קמיה האי, בגין לשזבא ליה. עד דהוו אזלי, לאה ההוא גברא באורחא, אמר ליה חבריה, ולא (דף ק"א) אמנא לך דלא תתן נהמא לאחרא. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל. אמר רבי יוסי תבעי למיפק מניה זכותא, גזיל ונחמי, דהא ודאי בקפטורי דדא טפסא דמותא אתאחיד, ובעא קדשא בריך הוא לזמנא זכותיה, בגין לשזביה.

אדהכי, יתיב ההוא בר נש, ונאים תחות חד אילנא, וחבריה אתרחיק מניה, ויתיב בדרך אחרא. אמר רבי יוסי לרבי חייא, השתא יתיב ונחמי, דודאי קדשא בריך הוא בעי למרחש ליה ניסא, קמו ואוריכו. אדהכי חמו חד טיפסא בשלהובי קאים גביה. אמר רבי חייא, ווי על ההוא בר נש, דהשתא ימות. אמר רבי יוסי, זפאה ההוא בר נש, דקודשא

ברוך הוא ירחיש לו גס. בין כִּף
נרד מאילן אחד נחש אחד ורצה
להרגו. קמה אותה צורה עליו
והרגתו. סוככה הצורה בראשה,
והלכה לה.

אמר רבי יוסי, ולא אמרתי לך
שהקדוש ברוך הוא רוצה
להרחיש לו גס, ולא תוציא זכותו
ממנו? בין כִּף התעורר אותו
האיש, וגם והלך לו. אחזו בו
רבי חייא ורבי יוסי, ונתנו לו
לאכל. אחר שאכל, הראו לו הגס
שהרחיש לו הקדוש ברוך הוא.

פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים לו)
בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ
ורעה אמונה. אשרי חלקו של
האיש שעושה טוב משלו, שהרי
מעורר טוב עם כנסת ישראל,
ובמה? בצדקה. שפשצדקה
מתעוררת, הוא טוב, אז מתעורר
אל כנסת ישראל, ועל זה כתוב
(משלי י) וצדקה תציל ממות. מה
הטעם? משום שצדקה היא עץ
חיים, ומתעוררת על אותו עץ
המות, ולוקח אותם שאחוזים בו
ומצילים מהמות. מי גרם לאותו
עץ חיים שיתעורר לזה? הנה
אומר, אותה צדקה שהיא עושה,
כבכול הוא עשה אותו למעלה,
כמו שנאמר (תהלים קו) עשה צדקה
צדקה בכל עת. והרי נתבאר.

השלמה מההשממות סימן ז'

וכי בכל עת יכול בר נש למעבד צדקה, אי
צדקה? אם כן, שתיים עשרה
שעות ביום מי יכול? ! אלא כִּף
למדנו, מי שעושה צדקה בכל
עת. מהו בכל עת? כמו שנאמר
(ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל
הקדש, ובארונה. ולא תאמר
בכנסת ישראל לבדה, שהיא עת
רצון קדוש בצדיק, אלא אפלו
בכל עת שלמטה מרבה צדקה
עליהם, ומתעוררת צדקה בכלם,
בעליונים ותחתונים. מפני כן

ברוך הוא ירחיש ליה ניסא. אדהכי נחת
מאילנא חד חוץ, ובעא למקטליה. קם ההוא
טפסא עליה וקטליה. קסטר ברישיה טפסא,
ואזל ליה.

אמר רבי יוסי, ולא אמינא לך דקודשא בריך
הוא בעא למרחש ליה ניסא, ולא תיפוק
זכותיה מניה. אדהכי אתער ההוא בר נש,
וקם ואזיל ליה. אחידו ביה רבי חייא ורבי
יוסי, ויהבו ליה למיכל. בתר דאכל, אחויאו
ליה ניסא דרחיש ליה קדשא בריך הוא.

פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים לו) בטח ביה' ועשה
טוב שכן ארץ ורעה אמונה, ופאה
חולקיה דבר נש דעביד טוב מדידיה, דהא
אתער טוב בכנסת ישראל. ובמה. בצדקה.
דכד אתער צדקה, הוא טוב כדין אתער לגבי
כנסת ישראל. ועל דא כתיב (משלי י) וצדקה
תציל ממות. מאי טעמא. בגין דצדקה אילנא
דחיי הוא, ואתער על ההוא אילנא דמותא,
ונטיל אינון דאחידן ביה, ושזיב לון מן מותא.
מאן גרים לההוא אילנא דחיי דאתער להאי,
הוי אימא ההיא צדקה דאיהו עביד, כבכול
הוא עביד ליה לעילא, כמה דאת אמר (תהלים
ק) עושה צדקה בכל עת. והא אתמר.

השלמה מההשממות (סימן ז')

וכי בכל עת יכול בר נש למעבד צדקה, אי
הכי תריסר שעתי ביומא מאן יכול. אלא
הכי אוליפנא, מאן דעביד צדקה בכל עת.
מאי בכל עת, כמה דאת אמר (ויקרא טז) ואל יבא
בכל עת אל הקודש, ואוקמוה. ולא תימא
בכנסת ישראל בלחודוי, דאיהי עת רעוא
קדישא בצדיק. אלא אפילו בכל עת דלתתא
אסגי צדקה עליהו ואתער צדקה בכלהו,
בעלאי ותתאי. בגין כִּף ישוי לביה ורעותיה

ישים אדם לבו ורצונו וידבק בו
בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

ביון שהגיעו לפני רבי שמעון,
ספרו לו המעשה. אמר, ומה זה
בעצמו, אפלו כל מי שמחזיק
לאילן (באילן) החיים נצול בעולם
הזה, ואפלו מן מיתת העולם
משאר בני אדם, כל שכן מאחר.

אמר רבי שמעון, בכלם מעוררת
הצדקה את אילן החיים, ומקום
זה הוא המזון לכל, ולתלמידי
החכמים מה מעשיהם? שהרי כל
בני העולם לא יכולים לעורר
צדקה עליהם, שהרי הם אחוזים
בצדקה, וכל בני העולם נזונים
בזכותם, בהם ממש. והם לא
יכולים להתפרנס מהם ממש,
מפני שכל מי שמשתדל בתורה,
משתדל באילן החיים שכל בני
העולם מתפרנסים ממנו.

נמצא שהתלמידי חכמים
מעוררים מזון לעולם ושלום. אם
לכל בני העולם מתעורר מזון,
מדוע להם לא מתעורר? אלא
תלמיד חכם הוא אילן החיים
ממש, ואילן החיים לא נזון אלא
מן העולם הבא, והעולם הבא
לא נמצא בעולם הזה, אלא לאחר
שעולה לעולם ההוא, אז נזון
ממנו ונשרש שרשיו עליו. עכשו
אוכלים מפרי עץ החיים. ומה
הוא? אותו מקום שנמצא אצל
העניים, והוא נקרא (בראשית א) פרי
העץ אשר בתוף הגן. ועל זה
אוכלים מהפרי הוא בעולם הזה.
ועל זה למדנו, הם נזונים בזרוע.

מהי הזרוע? זו גבורה. והם
מזמנים לעולם הבא. שמזון
העולם הבא אינו בעולם הזה,
אלא צמצום קטן של הפח שלו
שנמצא במתיקות התורה. וזה
טעמו על הפרי ההוא של העץ
הפתוח, וזו שמחה של התלמידי
חכמים ומזון העליון שלהם. ביון

בר נש וידבק ביה בקודשא בריך הוא.
ביון דמטו קמי דרבי שמעון סחו ליה עובדא.
אמר, ומה דא בלחודוי, אפילו כל מאן
דאחיד לאילנא (באילנא) דחיי אשתזיב בהאי
עלמא ואפילו מן מותא דעלמא, משאר בני
נשא. כל שפן מאתרא.

אמר רבי שמעון בכלהו אתער צדקה אילנא
דחיי, והאי אתר איהו דמזונא לכלא
לתלמידי חכמים מאי עבידתייהו דהא כל בני
עלמא לא יכלי לאתערא צדקה עליהו, דהא
אינון בצדקה אחידן וכל בני עלמא בזכותיהו
נזונין, בהו ממש. ואינון לא יכלין לאתזנא
בהו ממש, בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא,
אשתדל באילנא דחיי דכל בני עלמא נזונין
מניה.

אשתבח דתלמידי חכמים מתערי מזונא
לעלמא ושלמא. אי לכל בני עלמא
מתערי מזונא, לון אמאי לא מתערי. אלא
תלמיד חכם הוא אילנא דחיי ממש. ואילנא
דחיי לא מתזן אלא מן העולם הבא. והעולם
הבא לא אשתבח בהאי עלמא אלא לבתר
דעאל להווא עלמא, פדין אתזן ביה ואתנטעו
שרשוי עליה. השתא אכלי מאיבא דאילנא
דחיי. ומאן איהו, ההוא אתר דאשתבח לגבי
מספנא ואיהו אקרי (בראשית ג) פרי העץ אשר
בתוף הגן. ועל דא אכלי מהווא פרי בהאי
עלמא.

ועל דא תנינו, הם נזונין בזרוע. מאי בזרוע,
דא גבורה. ואינון זמינין לעולם הבא.
דמזונא דעולם הבא, לאו איהי בהאי עלמא,
אלא צמצומא זעירא דחילא דיליה, דאשתבח
במתיקו דאורייתא. ודא טעמי על ההוא איבא
דאילנא תתאה ודא חידו דתלמידי חכמים

שִׁיעֲבֵרוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה, כִּמְהַר
נִחְלִים עֲלֵינוּם שֶׁל עוֹלָם הַבָּא
מְקִיפִים לְמִקוּמָם, וְיִשְׁתַּרְשׁוּ בוֹ
וְיַעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ
אֱלֹהִים וְזוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לּוֹ.
מִהוּ יַעֲשֶׂה? זֶה הַיּוֹבֵל, זֶה שֶׁנֶּקְרָא
עוֹלָם הַבָּא. לְמַחֲכָה לּוֹ, וְדַאי.
שֶׁלֹא רוֹצִים מְזוּן לְעוֹלָם הַזֶּה עַד
שֶׁיִּגְיַעוּ (שחוק) לְמִזוֹן שְׁלֵהֶם. וּמִהוּ
הַמְּזוּן שְׁלֵהֶם? הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל
זֶה זָכָאִים בְּכָל, שֶׁעֲלִיָּהֶם כְּתוּב
עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים וְגו': (עד כאן
מדהשמטות).

רַעִיָא מַהִימְנָא

וְהַתְנַחֲלִיתֶם אֹתָם לְבִנְיָכֶם וְגו',
לְעֵלֶם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְגו'. מְצוּהַ זֶה
לְעַבְדַּת בְּעַבְדֵי כְּנַעֲנִי, שֶׁכְּתוּב לְעֵלֶם
בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ, וְהֵם מֵהַצֵּד שֶׁל חָם
שֶׁגִּלָּה עֲרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עָלְיוֹ
(בראשית ט) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עַבְדִּים
יִהְיֶה לְאַחִיו. לְמָה עֶבֶד עַבְדִּים?
אֵלֶּא עֶבֶד לְאוֹתוֹ עֶבֶד עוֹלָם,
שֶׁהוּא עוֹלְמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאִם
תֵּאמַר שֶׁהֵי אַחִיהֶם שֶׁל שָׁם וְכַתּוּב
הִיָּה, לְמָה לֹא הִיָּה כִּף כְּמוֹתָם?
וְכֵן, מֵהַזֶּרַע שֶׁל חָם הִיָּה אֱלִיעֶזֶר
עֶבֶד אַבְרָהָם, לְמָה לֹא הִיָּה
כְּמוֹתוֹ, שֶׁיִּצְא צְדִיק, וְהַקְדוּשׁ
כְּרוּף הוּא הוֹדָה בְּכִרְכָּתוֹ כְּשֶׁבָרַךְ
אוֹתוֹ לְכֵן?

אֲרַא וְדַאי כָּאן בְּסוּד הַגְּלִגּוּל,
גּוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֲשֶׁךְ - עֶבֶד
אַבְרָהָם שֶׁיִּצְא מֵחֲשֶׁךְ, וְזֶה הַזֶּרַע
שֶׁל חָם, דִּי לְעַבְדֵי לְהִיּוֹת כְּרָבוֹ,
שֶׁהוּא אַבְרָהָם, שֶׁיִּצְא מִתְּרַח
עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, וְחֲשֶׁךְ מִפְּנֵי
אוֹר - זֶה יִשְׁמַעְאֵל שֶׁיִּצְא
מֵאַבְרָהָם, וְעָשׂוּ מִיִּצְחָק.

וְסוּד תַּעֲרֹכַת טְפוֹת בְּמִקוּם שְׁאִינוּ
שָׁלוֹ גָרַם אֶת זֶה. מִי שֶׁמְעַרְבֵי טְפוֹ
שָׁלוֹ בְּשִׁפְחָה מִחֲלַת בֵּת
יִשְׁמַעְאֵל, אוֹ בֵּת אֶל נִכְר, שֶׁהֵם

וּמְזוֹנָא עֲלָאָה דִּילְהוּן. פִּינּוֹן דִּינַעֲבֵרוּן מִהָאִי
עֲלָמָא, כִּמְהַר נִחְלִין עֲלָאִין דְּעוֹלָם הַבָּא סַחְרִין
לְדוּכְתִּיָּהוּ, וְיִשְׁתַּרְשׁוּן בֵּיהּ וְיִסְתַּלְקוּן לְעִילָא
לְעִילָא. כִּמְהַר דָּאתָ אָמַר (ישעיה ס"ד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ
אֱלֹהִים וְזוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לּוֹ.

מַאי יַעֲשֶׂה, דָּא יוֹבֵלָא. הַהוּא דְּאֶקְרִי הָעוֹלָם
הַבָּא. לְמַחֲכָה לּוֹ וְדַאי, דְּלֹא בְּעֵינַי מְזוֹנָא
לְעֲלָמָא דָּא, עַד דְּאֶתְאֵן (ס"א דִּאֶתְאֵן) לְמְזוֹנָא
דִּילְהוּן. וּמַאי מְזוֹנָא דִּילְהוּן, הָעוֹלָם הַבָּא.
וְעַל דָּא זָכָאִין בְּכָלָא. דְּעֲלִיָּהוּ כְּתוּב עֵינַי לֹא
רָאִיתָ אֱלֹהִים וְגו': (עד כאן מדהשמטות).

רַעִיָא מַהִימְנָא

וְהַתְנַחֲלִיתֶם אוֹתָם לְבִנְיָכֶם וְגו', (ויקרא כה) לְעוֹלָם בְּהֶם
תַּעֲבֹדוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְעַבְדֵי בְּעַבְדֵי
כְּנַעֲנִי, דְּכְתוּב, לְעוֹלָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְאִינוּן מִסְטָרָא דְּחָם
דְּגַלִּי עֲרִיָּין דְּאֶתְמַר עֲלֵיהּ (בראשית ט) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עַבְדִּים
יִהְיֶה לְאַחִיו. אֲמַאי עֶבֶד עַבְדִּים. אֵלֶּא עֶבֶד לְהוּא עֶבֶד
עוֹלָם, דְּאִיְהוּ עוֹלְמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאִי תִימָא דְּהָא אַחִיהּ
דְּשָׁם וְיִפְתַּת הָוָה, אֲמַאי לֹא הָוָה הָכִי כְּוֹתִיָּהוּ. וְהָכִי
מְזַרְעָא דְּחָם הָוָה אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד דְּאַבְרָהָם, אֲמַאי לֹא הָוָה
כְּוֹתִיָּהּ, דְּנִפְק צְדִיק, וְקוּדְשָׁא כְּרוּף הוּא אוּדִי בְּכִרְכָּתֵיהּ,
כְּד כְּרוּף לֵיהּ לְכֵן.

אֲלֵא וְדַאי הֵכָא כְּרִזָּא דְּגִלְגּוּלָא, גּוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֲשֶׁךְ,
עֶבֶדָא דְּאַבְרָהָם דְּנִפְק מִחֲשֶׁךְ, וְדָא זָרַעָא דְּחָם, דִּי
לְעַבְדֵי לְהִיּוֹת כְּרָבוֹ דְּאִיְהוּ אַבְרָהָם, דְּנִפְק מִתְּרַח עוֹבֵד
עֲבוּדָה זָרָה. וְחֲשֶׁךְ מִפְּנֵי אֹר, דָּא יִשְׁמַעְאֵל דְּנִפְק
מֵאַבְרָהָם, וְעָשׂוּ מִיִּצְחָק.

וְרִזָּא תַּעֲרוּכַת טְפוֹן, בְּאֶתְר דְּלָאו דִּילֵיהּ גְרִים דָּא. מָאן
דְּעָרִיב טְפוֹה דִּילֵיהּ, בְּשִׁפְחָה מִחֲלַת בֵּת יִשְׁמַעְאֵל,
אוֹ בֵּת אֶל נִכְר, דְּאִינוּן רַע חֲשֶׁךְ, וְטְפוֹה דִּילֵיהּ טוֹב אֹר,
(בראשית א) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מְעַרְבֵי טוֹב עִם
רַע, עֶבֶר עַל מִימְרָא דְּמֵאֲרִיָּה, דְּאָמַר (בראשית ב) וּמַעַן

הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

קדשא ברין הוא, בההוא דערב (רב), ארפיב ליה, ואייתי ליה בגלגולא לקבלא עונשיה. חזר בתיובתא, אשפדל באורייתא, ואפריש טוב מרע, דאינון אסור והתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. בדא אתפרש רע מטוב, דאתמר ביה וייצר, יצירה לטב, ויצירה לביש. באורייתא אפריש לון, קדשא ברין הוא נרית ליה נשמתא מניה, למחוי שלטא על תרווייהו, בחד דאיהו אור. עלמא דאתי. ובחד דאיהו חשך, עלמא דין. הדא הוא דכתיב ויפח באפיו נשמת חיים.

וכפום זכוון וחובין. כמה דאוקמוה, העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני, זכוון וחובי שקולין, פלגו זכוון לעילא (ס"א ופלגו לתתא) ופלגו חובי לתתא, ורזא דא (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. צדיק גמור, פל זכווי לעילא, וחובי לתתא. רשע גמור, חובי לעילא, וזכווי לתתא.

ובר נש דחב באתגלייא, בתרין דרגין איהו, אי חזר בתיובתא באתגלייא, בין צדיקייא, (דף קי"א ע"ב) בגין דינדעין דינוי דקודשא ברין הוא, ונטרין גרמייהו מלמחטי. ובאתפסייא, בין רשיעייא, לקיים בהו (איוב יא) ועיני רשעים תכלינה.

ובגין דא, חובא דאדם דעבר, על (בראשית ב) ויצו יי' אלהים, ואוקמוה, אין צו אלא עבודה זרה, אעבר עליה, ארפיב ליה בטפת תרח, דביה רתח לקודשא ברין הוא, דעבר על צו מעבודה זרה. הדר בתיובתא, ותבר צולמין דעבודה זרה, וכל מזוני דיליה. הוא תקין במה דחב, ותבר חובא, ובנינא בישא דבנה, ואמליף ליה לקודשא ברין הוא ושכינתיה. על עלמא.

רע חשך, והטפה שלו טוב אור, (שם א) וירא אלהים את האור פי טוב, מערב טוב עם רע, עובר על מאמר רבונו שאמר, (שם ב) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

הקדוש ברין הוא מרפיב אותו באותו שערב (רב), ומביאו בגלגול לקבל ענשו. אם חזר בתשובה, התעסק בתורה והפריד טוב מרע, שהם אסור והתר, טמאה וטהרה, כשר ופסול - בזה נפרד הרע מהטוב, שנאמר בו וייצר, יצירה לטוב ויצירה לרע. בתורה הפריד אותם. הקדוש ברין הוא מורישי לו נשמה ממנו, שיהיה שולט על שניהם, באחד שהוא אור - העולם הבא, ובאחד שהוא חשך - העולם הזה. זהו שכתוב ויפח באפיו נשמת חיים.

וכפי זכיות וחובות, כמו שבארנו, העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני - זכיות וחובות שקולים, חצי זכיות למעלה (חצי למטה) וחצי חטאיו למטה, וזה סוד (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. צדיק גמור - פל זכיותו למעלה, וחובותיו למטה. רשע גמור - חובותיו למעלה, וזכיותיו למטה.

ובן אדם שחטא בגלוי, הוא בשני דרגות: אם חזר בתשובה בגלוי - בין צדיקים, משום שיודעים דיני הקדוש ברין הוא ושומרים עצמם מלחטא. ובמכסה - בין רשעים, לקיים בהם (איוב יא) ועיני רשעים תכלינה.

ומשום זה החטא שאדם עבר על (בראשית ב) ויצו ה' אלהים, ופרשוה אין צו אלא עבודה זרה, עבר עליו, הרפיב אותו בטפת תרח, שבו הרגיו את הקדוש ברין הוא, שעבר על צו מעבודה זרה. חזר בתשובה, ושבר צלמי עבודה זרה וכל מזונו. הוא תקן במה שחטא, ושבר את החטא ואת הבגין הרע שבנה, והמליף את הקדוש ברין הוא ושכינתו על העולם.

במה? משום שקדש שמו יתברך ברבים ונכנס לאש לשרף את עצמו, לקים בו (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש. ולא עוד, אלא שאת אביו תרח החזיר בתשובה, והכניס אותו ואת אמו ואת כל פרנסי אותו דור לגן עדן, וכך התלבן באש כפסוף, שהיא מטבע המלך. וזיה אותה בעפרת, הכניס אותה לאש, ויצאה העפרת החוצה, ישמעאל. ולפיכך יצא מצחק בעבודה זרה. ונשאר אדם מלבן, וזהו שנוי השם. שפשמתגלגל אדם, צריך לעשות לו שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

אחר כך בא יצחק, והתחזק בו מהחטא השני שנאמר בו על האדם, שנה שפיכות דמים, וזה גרם את הנסיון של יצחק בספיין, והתברר בו, כמי שבורר אכל מתוך פסלת, ויצאה הפסלת החוצה, עשו שופך דמים.

אחר כך בא יעקב והרפיב אותו בלבן, ונעשה עבד אליו, זהו שכתוב (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל. ובאותה סבה שהחליפה באחותה, עשה שבע שנים אחרות, להוציא שתי טפות שזרק אדם במקום נכרי, וזה גלוי עריות, וזהו לאמר. והוציאם מלבן הארמי, נחש.

ובשרשת אלה היה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם - באברהם. ושנוי מקום - ביצחק. ושנוי מעשה - ביעקב. ואם לזה שנאמר בו (איוב כח) אז ראה ויספרה קבל בתשובה, כל שכן לאחרים.

ומשום זה, עבד טוב המקום גורם, ועבד רע גם כן. אבל שאר עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו בעלי הישיבה ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שיי' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

במאי. בגין דקדיש שמייה יתברך ברבים, ועאל בנורא לאתוקדא גרמיה. לקיים ביה (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש. ולא עוד אלא דלאבוי תרח אהדר בתיובתא, ואעיל ליה ולאמיה, ולכל מארי דהווא דרא בגן עדן. והכי אתלבן בנורא ככספא, דאיהי מוני"טא דמלפא, ושקר לה בעופרת, אעיל ליה בנורא, ונפק העופרת לבר, ישמעאל. ובגין דא נפק, מצחק בעבודה זרה. ואשתאר אדם מלובן, והאי איהו שינוי השם. דכד אתגלגל אדם, בעי למעבד ליה שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

לבתר אתא יצחק, ואתתקף ביה, מחובא תניינא, דאתמר ביה על האדם, דדא שפיכות דמים, ודא גרם נסיונא דיצחק בספינא. ואתברר ביה, כמאן דבריר אוכל מגו פסולת, ונפיק פסולת לבר, עשו שופך דמים.

לבתר אתא יעקב, וארפיב ליה בלבן, ואתעביד עבד לגביה, הדא הוא דכתיב. (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל. ובההיא סבה דאחלה ליה באחותה, עבד שבע שנים אחרנין. לאפקא תרין טפין דזרק אדם באתר נוכראה, ודא גלוי עריות, והאי איהו לאמר. ואפיק לון מן לבן הארמי, נחש.

ובתלת אלין, הוה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם: באברהם. ושנוי מקום: ביצחק. ושנוי מעשה: ביעקב. ואי להאי דאתמר ביה, (איוב כח) אז ראה ויספרה, קבל בתיובתא כל שפן לאחרים. ובגין דא, עבד טוב אתרא גרים. ועבד רע, אוף הכי אכל שאר עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו מארי מתיבתא, ואמרו (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שיי' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו בעלי הישיבה ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם הרועה הנאמן ואמר, אשרי העם שיה' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

כי לי בני ישראל עבדים וגו'. (ויקרא כה) פקודא לעבוד בכל מיני עבודה במקדש, ולבר במקדש, בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה, בצלותא, לאשתדלא בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה, כעבד דאשתדל בתר מאריה, בכל מה דאצטריך.

בגין דישראל קרי לון עבדים, דכתיב פי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מאי טעמא אינון עבדים. בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ובגין כך כתיב בעשר אמירן לבתר, דכתיב (שמות כ) אנכי יי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, למפלח ליה כעבד דפלח למאריה דפריק ליה מן מותא, דפריק ליה מפל בישין דעלמא.

בתרין זינין (נ"א שמהן אליו) אקרון ישראל לקודשא בריה הוא, עבדים, דכתיב עבדי הם. ואקרון בנים, דכתיב (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם. בזמנא דידע ליה בר נש לקודשא בריה הוא באורח כלל, כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמאריה, ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי ובקזין דביתיה. בזמנא דידע ליה בר נש באורח פרט, כדין אקרי בן רחימא דיליה, כבן דחפיש בגניזוי, בכל רזין דביתיה.

ואף על גב דאקרי בן פרא בוכרא לקודשא בריה הוא, פמה דאת אמר (שמות ד) בני בכורי ישראל, לא יפוק גרמיה מפללא דעבד, למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי. והכי אצטריך לכל בר נש למיהוי לגבי אבוי בן, לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דביתיה, ולאשתדלא אבתריהו. ולמהוי לגבי אבוי עבד.

ורזא דמלה, תרין דרגין אינון לעילא,

זהר

כי לי בני ישראל עבדים וגו'. מצוה לעבד בכל מיני עבודה במקדש, ומחוץ למקדש בכל אותן עבודות שנקראות עבודה, בתפלה, להשתדל אחר מצוות התורה, שהכל נקרא עבודה, כעבד שמשתדל אחר רבו בכל מה שצריך.

משום שישראל קרא להם עבדים, שכתוב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מה הטעם הם עבדים? משום שכתוב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ומשום כך כתוב בעשרת הדברות אחר כך, שכתוב אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לעבד אותו כעבד שעובד את רבו שפדה אותו ממות, ושפדה אותו מכל הרעות של העולם.

בשני סוגים (שמות אלו) נקראים ישראל לקדוש ברוך הוא עבדים, שכתוב עבדי הם (שם), ונקראים בנים, שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. בזמן שמכיר האדם את הקדוש ברוך הוא בדרך כלל, אז הוא נקרא עבד שעושה מצות רבו, ואין לו רשות לחפש בגניזוי ובסודות ביתו. בזמן שמכיר אותו האדם בדרך פרט, אז נקרא בן, אהוב שלו, כמו בן שמחפש בגניזוי, בכל סודות ביתו.

ואף על גב שנקרא בן, בן בכור לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (שמות ד) בני בכורי ישראל, אל יוציא את עצמו מפלל של עבד, לעבד את אביו בכל העבודות שהן כבוד אביו. וכך צריך לכל בן אדם להיות בן לגבי אביו, לחפש בגניזוי ולדעת סודות ביתו ולהשתדל אחריהם, ולהיות עבד לגבי אביו.

וסוד הדבר - שתי דרגות הן

למעלה שצריך בן אדם להתעטר
בהן, והן סוד האמונה, והן אחת.
אחת סוד של עבד, ואחת סוד
של בן. והעבד הזה נקרא אדון
כל הארץ. בן, כמו שבארנו, בני
בכרי ישראל, והכל סוד אחד של
האמונה. וצריך בן אדם להתעטר
בדרגות הללו, להכלל בסוד
האמונה.

עבד, לעבד בכל מיני עבודה,
בתפלה שנקראת עבודה, כמו
אותו עבד שהוא סוד עליון, שלא
שוכף לעולמים תמיד, ומשבח
ומנגן תמיד. והרי נתבאר
בעבודות אחרות, שכל העבודות
ודברי העולמות, כלם הוא עושה
ועובד. ומשום זה נקרא אדון,
משום שהוא עבד לעבד, נקרא
אדון כל הארץ. בן אדם
שמתעטר בסוד הזה, להיות עבד
לעבד עבודת רבו, הוא עולה
ומתעטר להיות בדרגה הזו,
ונקרא אף כאן אדון, שהרי הוא
מכרף בכל העבודות האלה את
העולם הזה ומעמידו, ועל זה
נקרא אדון. (אדוני הארץ).

אשרי חלקו של הבן הזה, שזוכה
להשתדל לדעת בגנוי אביו ובכל
סודות ביתו, כמו בן יחידי
שהשליטו אביו בכל גנויו, וזהו
הפבור, ששולט על הכל מי
שמשתדל בתורה לדעת את
הקדוש ברוך הוא. ובאותם
הגנוים שלו נקרא בן לקדוש
ברוך הוא, בכל כחות השמים
אין מי שימחה בידו, בכל שעה
שמצטרף להפגס אל אביו. אשרי
חלקו בכל העולמות. ומשום זה,
כשמשתדל להפירו בדרך פרט,
בסוד החכמה, אז נקרא בן.

בעבודה שפן אדם עובד לקדוש
ברוך הוא יש עבודה שצריך אדם

דאצטריך בר נש לאתעטרא בהו, ואינון רזא
דמהימנותא, ואינון חד. חד, רזא דעבד. וחד,
רזא דבן. והאי עבד, אקרי אדון כל הארץ.
בן, כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל. וכלא
רזא חדא דמהימנותא. ואצטריך בר נש
לאתעטרא באלין דרגין, לאתפללא ברזא
דמהימנותא.

עבד, למפלה בכל זיני פולחנא, בצלותא
דאקרי עבודה, פהאי עבד דאיהו רזא
עלאה, דלא שכיף לעלמין תדיר, וקא משבחה
ומנגנא תדיר. והא אתמר בפולחנין אחרנין,
דכל פולחנין ומלין דעלמין פלהו איהו עביד
ופלח. ובגין דא אקרי אדון, בגין דאיהו עבד
למפלה, אקרי אדון כל הארץ. בר נש
דאתעטר ברזא (דף ק"ב ע"א) דא, למיהוי עבד
למפלה פולחניה דמאריה, איהו סליק
ואתעטר למיהוי בדרגא דא, ואקרי אוף הכי
אדון, דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין,
להאי עלמא, וקיים ליה. ועל דא אקרי אדון.

(ס"א אדוני הארץ).

זבאה חולקיה דהאי בן, דזכי לאשתדלא
למנדע בגנוי דאבוי, ובכל רזין
דביתיה, פברא יחידאי דאשליטיה אבוי בכל
גנזוי, ודא איהו יקרא, דשליט על פלא מאן
דישתדל באורייתא, למנדע ליה לקודשא
ברוך הוא. ובאינון גניזין דיליה, אקרי בן
לקודשא בריך הוא, פל חילי שמיא, לית מאן
דימחי בידיה, בכל שעתא דאצטריך למיעל
לגבי אבוי. זבאה חולקיה בעלמין פלהו. ובגין
דא, פד אשתדל למנדע ליה בארץ פרט, ברזא
דחכמתא, פדין אקרי בן.

בפולחנא דבר נש פלח ליה לקודשא בריך
הוא, אית פולחנא, דאצטריך בר

נש לאתפללא בתרווייהו,

להפילל בשניהם, להיות עבד ובן, להתעטר בקדוש ברוך הוא. ומהו? זו עבודת התפלה, שצריך להיות בה עבד ובן, להפילל בדרגות העליונות הללו. לעבד ולהתקין תפלה בסוד של עבד, לעבד את העבודה של תקון העולמות, ולהדביק רצונו בסודות החכמה, להתדבק ברבו בגנוים עליונים כראוי.

בן נדבק תמיד באביו ללא פרוז כלל, אין מי שימחה בידו. העבד עושה עבודת רבו ומתקין תקוני העולם. מי שיהיה שניהם בכלל אחד, בחבור אחד, זהו אדם שמתקין את סוד כל האמונה בכלל אחד, ללא פרוז כלל, ומחבר את הכל כאחד. זהו בן אדם שהקדוש ברוך הוא מכריז עליו בכל אותם תילות ומחנות של כל העולמות ובכל אותם הרקיעים: הזהרו בפלוני נאמן בית המלך, שכל גנוי רבו בידו. אשריו בעולם הזה, ואשריו בעולם הבא.

מאותו יום והלאה נודע האדם ונרשם בכל העולמות. בשעה שצריך, כל התילות והמחנות, כלם מזהרים להיות אצלו, והקדוש ברוך הוא לא רוצה אלא אותו בלבד. וקול מתעורר: ראוי הוא ליחיד להיות אצל היחיד ולהתעסק יחיד ביחיד.

והסוד של שתי הדרגות האלו מצאנו בפסוק אחד, שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה - הרי עבד. ישראל - הרי בן. שכאשר הם כלל אחד, אז כתוב אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

למהוי עבד ובן, לאתעטרא ביה בקודשא בריך הוא. ומה איהו. דא פולחנא דצלותא, דאצטריך למהוי בה עבד ובן, לאתפללא בדרגין עלאין אלין. למפלח ולא תקנא צלותא ברזא דעבד, למפלח פולחנא דתקונא דעלמין. ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא, לאתדבקא במאריה בגניזין עלאין פדקא חזי. בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרוזא כלל, לית מאן דימחי בידיה. עבד, עביד פולחנא דמאריה, ואתקין תקוני עלמא. מאן דהוי תרווייהו בכללא חדא, בחבורא חדא, דא איהו בר נש דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא, בלא פרוזא כלל, ומחבר פלא כחדא. דא איהו בר נש, דקודשא בריך הוא אכריז עלוי בכל אלין חיילין ומשריין דכל עלמין, ובכל אינון רקיעין, אזדהרו בפלוגיא מהימנא דבי מלפא, דכל גנזי דמאריה בידיה. זכאה איהו בהאי עלמא, וזכאה איהו בעלמא דאתי.

מההוא יומא ולהלאה, אשתמודע בר נש, ואתרשים בעלמין פלהו. בשעתא דאצטריך כל חילין ומשריין פלהו אזדהרן למהוי גביה, וקודשא בריך הוא לא בעי אלא איהו בלחודוי. וקלא אתער, יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד, ולא תעסקא יחיד ביחיד. ורזא דתרין דרגין אלין, אשפחנא בחד קרא, דכתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה, הא עבד. ישראל הא בן. דכד אינון פללא חדא, פדין כתיב אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרֻשֵׁת בְּחֻקְתִּי

אם בְּחֻקְתִּי תִלְכוּ וְגו' (ויקרא כ"ו) רַבִּי חֲזִינָא פְּתַח,
 עֲמִי זָכַר נָא מַה יַּעֲזֵב בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב
 וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר
 נָא, זַפְּאָה חוּלְקָא דְעַמָּא דָּא, דְמֵאֲרִיִּהוּן אוֹכַח
 לוֹן הָכִי. עֲמִי זָכַר נָא, אַף עַל גַּב דְּאִתּוּן סְטָאן
 מֵאוּרְחִי, עֲמִי אִתּוּן, דְּלֹא בְּעִינָא לְמַעַבְדַּ לְכוּ
 כְּעוּבְדֵיִכוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זַפְּאָה חוּלְקָא דְעַמָּא,
 דְמֵאֲרִיִּהוּ אָמַר לוֹן, (מִיכָה ו') עֲמִי מָה
 עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ עָנָה בִּי. מַה יַּעֲזֵב
 בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה מְלִין וְעוּבְדִין אָמַר
 לְשִׁיצָאָה לְכוּ מֵעַלְמָא, וּכְמָה חֲרָשִׁין אִתְעַר
 לְקַבְלֵיִכוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל, זְכוֹר נָא. וְוִי דְאַנְן צְוּוּחִין בְּכָל
 יוֹמָא, וְגַעֲיִנְן וּבְכִינְן, (אֵיכָה ה') זְכוֹר יְי' מָה הָיָה
 לָנוּ. (תְּהִלִּים קל"ז) זְכוֹר יְי' לְבַנְי אֲדוּם, וְלֹא בְּעִי
 לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵנָא, הוּא אָמַר לָן בְּבַעו זְכוֹר נָא,
 אִין נָא אֵלֹא לְשׁוֹן בְּעוּתָא, וְאַנְן לֹא אֲשַׁגְחָנָא
 בֵּיהּ, כְּגוּוֹנָא דָּא אַנְן צְוּוּחִין, זְכוֹר יְי' מָה הָיָה
 לָנוּ, זְכוֹר יְי' לְבַנְי אֲדוּם, (תְּהִלִּים ע"ד) זְכוֹר עֲדַתְךָ
 קְנִיַת קָדָם, (תְּהִלִּים ק"ו) זְכַרְנִי יְי' בְּרַצוֹן עֲמָךְ, וְלֹא
 בְּעִי לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁגַּח
 עֲלֵן תְּדִיר, וְדְכִיר לָן, אִי לָאו דְאִיהוּ אֲשַׁגַּח
 בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, וְדְכִיר לוֹן, לֹא יְקוּמוּן חַד יוֹמָא
 בְּגְלוּתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא כ"ו) וְאַף גַּם
 זֹאת בְּהִיּוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲרִיִּיָּהֶם וְגו'. (דף ק"ב ע"ב)

קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא עָבִיד לָן כְּעוּבְדֵינָא.
 תָּא חֲזִי, בְּלֶק חַפִּים הָוָה, וְרַב חֲרָשִׁין בְּעוּבְדֵי
 יְדוּי, יִתִּיר מִן בְּלַעַם. וְהָכִי אוֹלִיפְנָא כָּל

פְּרֻשֵׁת בְּחֻקְתִּי

אם בְּחֻקְתִּי תִלְכוּ וְגו'. רַבִּי חֲזִינָא
 פְּתַח, (מִיכָה ו') עֲמִי זָכַר נָא מַה יַּעֲזֵב
 בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אוֹתוֹ
 בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר נָא,
 אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל הָעַם הַזֶּה
 שְׂרָבוּנָם מוֹכִיחַ אוֹתָם כֶּף. עֲמִי
 זָכַר נָא, אַף עַל גַּב שְׂאֵתָם סוּטִים
 מִדְּרָכֵי - עֲמִי אִתּוּם, שְׂאִינִי רוּצָה
 לְעַשׂוֹת לָכֶם כְּמַעֲשֵׂיכֶם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל
 הָעַם שְׂרָבוּנָם אָמַר לָהֶם: עֲמִי
 מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ עָנָה
 בִּי. מַה יַּעֲזֵב בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב.
 בְּכַמָּה דְּבָרִים וּמַעֲשִׂים אָמַר
 לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם, וּכְמָה
 כְּשָׁפִים עוֹרֵר כְּנַגְדְּכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: זָכַר נָא. אוֹי
 שְׂאֵנוּ צוּוּחִים בְּכָל יוֹם, וְגוֹעִים
 וּבּוֹכִים, (אֵיכָה ה') זָכַר ה' מָה הָיָה
 לָנוּ, (תְּהִלִּים קל"ז) זָכַר ה' לְבַנְי אֲדוּם,
 וְלֹא רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ, הוּא
 אָמַר לָנוּ: בְּבַקְשָׁה זָכַר נָא. אִין
 נָא אֵלֹא לְשׁוֹן בְּקָשָׁה, וְאַנּוּ לֹא
 הַשְׁגַּחְנוּ בּוּ. כְּמוֹ כֵּן אַנּוּ צוּוּחִים:
 זָכַר ה' מָה הָיָה לָנוּ, זָכַר ה' לְבַנְי
 אֲדוּם, (שֵׁם ע"ד) זָכַר עֲדַתְךָ קְנִיַת קָדָם,
 (שֵׁם ק"ו) זְכַרְנִי ה' בְּרַצוֹן עֲמָךְ, וְלֹא
 רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי שְׁהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ תְּמִיד
 וְזָכַר אוֹתָנוּ, שְׂאֵם הוּא לֹא יַשְׁגִּיחַ
 עַל יִשְׂרָאֵל וְזָכַר אוֹתָם, לֹא
 יַעֲמְדוּ יוֹם אֶחָד בְּגְלוּתָא. זְהוּ
 שְׂכַתוּב (ויקרא כ"ו) וְאַף גַּם זֹאת
 בְּהִיּוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲרִיִּיָּהֶם וְגו'.
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אִינוּ עוֹשֶׂה לָנוּ
 כְּמַעֲשֵׂינוּ.

בֵּא רָאָה, בְּלֶק חַכָּם הָיָה, וְגִדּוּל
 הַמְּכַשְׁפִּים בְּמַעֲשֵׂי יְדוּי יוֹתֵר
 מִבְּלַעַם. וְכַף לְמַדְנּוּ, כָּל מָה

מָה דְבַעֲי בְּרַ נֶשׁ בְּהַאי עֲלֵמָא כְּפּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעִי לְאַתְעָרָא

שְׂרוּצָה בְּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּעַבְדוּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, צָרִיף
לְעוֹרֵר בְּמַעֲשֵׂה לְמַטָּה. שְׂבַמְעֵשָׂה
שְׁלֵמְטָה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה,
וְהַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה צָרִיף בְּקִדְשָׁה,
וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ. וּבְמִקּוֹם שְׂאִין
מַעֲשֵׂה, יֵשׁ דְּבוּר. וּבְדְבוּר הַפָּה
תְּלוּי הַמַּעֲשֵׂה, לְעוֹרֵר לְמַעְלָה.
כְּמוֹ שְׂצָרִיכִים לְעוֹרֵר קִדְשָׁה
עֲלִיּוֹנָה בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר, כִּף גַּם
אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַטְּמָאָה
צָרִיכִים לְעוֹרֵר אֶת הַצַּד שְׁלֵהֶם
בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר הַפָּה.

וְאִף עַל גַּב שְׂבַלְעִים הִיָּה הַגְּדוֹל
מִכְּשֵׁי הָעוֹלָם - מִכְּשֵׁף
עֲלִיּוֹן מִמְּנוּ הִיָּה בְּלָק. בְּקֶסֶם הִיָּה
בְּלָק גְּדוֹל מִכָּל הַחֲכָמִים, וּבְלַעַם
בְּנַחֲשׁ (וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ). קֶסֶם וְנַחֲשׁ שְׂתִי
דְּרָגוֹת הֵן. קֶסֶם תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה,
נַחֲשׁ לֹא תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה, אֲלָא
בְּהַסְתַּפְּלוּת וּבְדְבוּר הַפָּה, וְאִז
מְעוֹרְרִים עֲלֵיו רוּחַ טְמָאָה
לְהַתְּלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְעוֹשֶׂה מֵה
שְׂעוֹשָׂה.

וְיִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לֹא כִּף, אֲלָא
כָּלִם קְדוֹשִׁים, וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם
לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדוֹשָׁה, כְּמוֹ
שְׂנַאָמֵר (יִשְׁעִיָּה ל"ב) עַד יַעֲרָה עֲלֵינוּ
רוּחַ מִמְּרוֹם. וְעַל זֶה כְּתוּב, (בְּמַדְבָּר
כ"ג) כִּי לֹא נַחֲשׁ בִּיעֻקֵּב וְלֹא קֶסֶם
בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי הֵם אַחוּזִים בְּצַד
הַקְּדוֹשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה. וּמַעֲשֵׂיהֶם
בְּקִדְשָׁה בָּאִים, וּקְדוֹשָׁה מִתְעוֹרְרָת
עֲלֵיהֶם וּמִתְּלַבְּשִׁים בָּהּ.

וְכֹא רֵאָה, בְּקֶסֶם הִיָּה בְּלָק גְּדוֹל
מִכָּל הַחֲכָמִים, וּבְלַעַם בְּנַחֲשׁ.
וְעַל זֶה, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה בְּלָק
לְהַתְּחַפֵּר עִמּוֹ, מֵה כְּתוּב? (שֵׁם כ"ב)
וַיִּלְכּוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן
וּקְסָמִים בְּיָדָם. (וּבְלַעַם מַעֲשִׂיו בְּנַחֲשׁ)
בֹּא רֵאָה, בְּדְבוּר הַפָּה הִיָּה בְּלַעַם
גְּדוֹל מִכָּל הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם,
וּבְהַסְתַּפְּלוּת אוֹתוֹ נַחֲשׁ הִיָּה יוֹדֵעַ
לְכוּן אֶת הַשַּׁעַת, וְעַל זֶה רָצָה בְּלָק לְהַשְׁלִים דְּבַר (הַכֵּל) קֶסֶם וְנַחֲשׁ.

בְּעוֹבְדָא לְתַתָּא. דְּבַעוֹבְדָא דְּלְתַתָּא, אֲתַעֲר
עוֹבְדָא לְעִילָא, וְעוֹבְדָא דָּא כְּעֵי בְּקְדוּשָׁה, וְהָא
אוּקְמוּהָ. וּבְאַתֵּר דְּלִית עוֹבְדָא, אִית מְלָה,
וּבְמְלָה דְּפוּמָא, תְּלִיא עוֹבְדָא, לְאַתְעָרָא
לְעִילָא. כְּמָה דְּבַעֲיָנָן לְאַתְעָרָא קְדוּשָׁה עֲלָאָה,
בְּעוֹבְדָא וּבְמְלָה. הִכִּי נְמִי אִינּוּן דְּאַתְיִין
מִסְטָרָא דְּמִסְאָבוּתָא, בְּעִיָּין לְאַתְעָרָא סְטָרָא
דְּלַהוּן, בְּעוֹבְדָא וּבְמְלָה דְּפוּמָא.

וְאִף עַל גַּב דְּבַלְעִים חֲרָשָׁא הוּוּה רַב מִכָּל חֲרָשִׁין
דְּעֲלָמָא, חֲרָשָׁא עֲלָאָה מִנִּיה הוּוּה בְּלָק.
בְּקֶסֶם הוּוּה בְּלָק רַב מִכָּל חֲפִימִין. וּבְלַעַם בְּנַחֲשׁ
(וְהָא אוּקְמוּהָ). קֶסֶם וְנַחֲשׁ תְּרִין דְּרָגִין אִינּוּן, קֶסֶם
תְּלִיא בְּעוֹבְדָא. נַחֲשׁ לֹא תְלִיא בְּעוֹבְדָא אֲלָא
בְּאַסְתַּפְּלוּתָא, וּבְמְלָה דְּפוּמָא. וּכְדִין מִתְעָרִין
עֲלֵיהוּ רוּחָא מִסְאָבָא, לְאַתְלַבֵּשׁא בְּהוּ, וְעַבִּיד
מֵה דְּעַבִּיד.

וְיִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין לֹאוּ הִכִּי, אֲלָא כְּלַהוּ קְדִישִׁין,
וְכָל עוֹבְדֵיהוּ לְאַתְעָרָא עֲלֵיהוּ רוּחָא
קְדִישָׁא. כְּמָה דְּאַתָּ אָמֵר, (יִשְׁעִיָּה ל"ב) עַד יַעֲרָה
עֲלֵינוּ רוּחַ מִמְּרוֹם. וְעַל דָּא כְּתוּב, (בְּמַדְבָּר כ"ג) כִּי
לֹא נַחֲשׁ בִּיעֻקֵּב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא אִינּוּן
בְּסְטָרָא דְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה אַחִידִין. וְעוֹבְדֵיהוּ
בְּקְדוּשָׁה אָתוּ, וּקְדוּשָׁה מִתְעָרִי עֲלֵיהוּ
וּמִתְּלַבְּשִׁין בָּהּ.

וְהָא חֲזִי, בְּקֶסֶם הוּוּה בְּלָק רַב מִכָּל חֲפִימִין,
וּבְלַעַם בְּנַחֲשׁ. וְעַל דָּא בְּשַׁעַתָּא דְּבַעָא
בְּלָק לְאַתְחַבְּרָא עִמִּיהָ, מֵה כְּתוּב (בְּמַדְבָּר כ"ב) וַיִּלְכּוּ
זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם. (וּבְלַעַם
עוֹבְדוּי בְּנַחֲשׁ) תָּא חֲזִי, בְּמְלָה דְּפוּמָא הוּוּה בְּלַעַם
רַב מִכָּל חֲרָשִׁין דְּעֲלָמָא, וּבְאַסְתַּפְּלוּתָא דְּהָהוּא
נַחֲשׁ, הוּוּה יוֹדֵעַ לְכוּוֹנָא שַׁעַתָּא. וְעַל דָּא בַּעָא
בְּלָק לְאַשְׁלָמָא מְלָה (ס"א כְּלָא) קֶסֶם וְנַחֲשׁ.

לְכוּן אֶת הַשַּׁעַת, וְעַל זֶה רָצָה בְּלָק לְהַשְׁלִים דְּבַר (הַכֵּל) קֶסֶם וְנַחֲשׁ.

אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע, הָרִי קַדְמוֹךְ בְּנִי. מַעֲשֵׂה יֵשׁ בְּתוֹכְךָ שְׁכַל הַצְדִּידִים הָרָעִים וְהַמִּינִים הָרָעִים וְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם לֹא יְכוּלִים לְהִתְקַרֵב אֵלֵיהֶם, שְׁכַלְם בּוֹרְחִים מִלְּפָנָיו. וּמָהוּ? אֵהָל מוֹעֵד, וּבִגְדֵי קֹדֶשׁ, וְשִׁמוּשֵׁי הַמְּקֻדָּשׁ, וּקְטָרֶת הַבְּשָׂמִים, שְׁמֵבִטְלַת כָּל רִתְחָה וּרְגֵז שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלֹמַעֲלָה וּלְמַטָּה, וְעוֹלוֹת וְקַרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם, וּשְׁנֵי מִזְבְּחוֹת, לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה מִזְבְּחוֹת, וְשִׁלְחָן וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַכִּיּוֹר וְאֵת כֶּנֶף, וְכַמָּה שְׁמוּשִׁים לַמַּעֲשֵׂה, לְדַבּוֹר הַפֶּה, הָאָרוֹן וּשְׁנֵי לִחוֹת הַתּוֹרָה, וְאֶהְרֹן לְכַפֵּר עַל הָעַם בַּתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂגִיחַ אוֹתוֹ רָשָׁע בְּזָה, אָמַר כִּי לֹא נִחַשׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסַם בַּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְתִרְוַעַת מִלֶּךְ בּוֹ.

וְעַל זֶה עָמִי זְכָר נָא, בְּבַקְשָׁה מִכֶּם, זְכְרוּ אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּלֶק וּבְלָעַם לְשִׁיצָאָה לָכוּ, וְלֹא יָכִילוּ, דְּאֲנָא אַחִידָנָא בְּכוּ, כַּאֲבָא דְאַחִיד בְּכָרִיָּה, וְלֹא שְׂבִיק לִיָּה בִּידָא דְאַחְרָא. מִן הַשְּׂטִיִּים וְעַד הַגִּלְגָּל, מָאִי דָא לְקָבִיל דָּא. אֲלָא אָמַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוּ מִנֵּיכּוֹ, הוּוּ דְכִירִין כָּל זְמָנָא דְהוּיְתוֹן אַחִידָן בִּי, וְלֹא יָכִיל הוּוּ רָשָׁע בְּחָרְשׁוֹי וְקַסְמוֹי לְשִׁלְטָאָה עַלֵּיכּוֹ. כִּיּוֹן דְשִׁבְקָתוֹן יְדֵיכּוֹ לְאַחְדָא בִּי, וְהוּיְתוֹן בְּשְׂטִיִּים, מָה כְּתִיב. (במדבר כה) וַיֵּאכֹל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְאַלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָּל, כְּמָה דָּאָתְּ אָמַר (הושע יב) בְּגִלְגָּל שְׁוֹרִים זָבְחוּ, וְאָז שָׁלְטוּ בְכֶם שׁוֹנְאִיכֶם.

וְכַל זֶה לְמָה? לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'. כָּל אוֹתָן צְדָקוֹת שְׁעִשִׂיתָ לָכֶם בְּזְמַן שֶׁאַתֶּם אַחֲזִיִּים בִּי, וְלֹא הִשְׁאַרְתִּי דָבָר בְּעוֹלָם לְשִׁלְטָאָה

דְּלַעֲיִלָא וְתַתָּא, וְזִינִין

אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, הָא קַדְמוֹךְ בְּנִי. עוֹבְדָא אִית בְּגוֹוִיָּהוּ, דְכָל סְטָרִין בִּישִׁין וְזִינִין בִּישִׁין וְחָרְשִׁין דְּעִלְמָא לֹא יְכָלִין לְקַרְבָּא בְּהַדְיָהוּ, דְכִלְהוּ עֲרָקִין מִקְמֵיהּ. וּמָאִי אִיהוּ. אֵהָל מוֹעֵד, וּמָאִי קַדְשָׁא, וְשִׁמוּשֵׁי מִקְדְּשָׁא, וּקְטָרֶת בּוֹסְמִין, דְקָא מְבִטֵּל כָּל רִתְחָא וּרוּגְזָא דְעִלְמָא, דְלַעֲיִלָא וְתַתָּא, וְעִלְוֹן וְקַרְבָּנִין בְּכָל יוֹמָא, וְתָרִי מִזְבְּחוֹת, לְמַעַבְדַּ עוֹבְדָא מִזְבְּחוֹת, וְשִׁלְחָן וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַכִּיּוֹר וְאֵת כֶּנֶף, וְכַמָּה שְׁמוּשִׁין לְעוֹבְדָא, לְמַלְה דְּפוּמָא, הָאָרוֹן וְתָרִי לּוּחֵיָא דְאֻרֵיָּתָא, וְאֶהְרֹן לְכַפָּרָא עַל עַמָּא בְּצִלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. כִּיּוֹן דְאַשְׁגַּח הוּוּ רָשָׁע בְּהָאִי, אָמַר כִּי לֹא נִחַשׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסַם בַּיִשְׂרָאֵל. מָאִי טַעְמָא. יי' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְתִרְוַעַת מִלֶּךְ בּוֹ.

וְעַל דָּא עָמִי זְכָר נָא, בְּבָעוּ מִנֵּיכּוֹ, הוּוּ דְכִירִין הוּוּ זְמָנָא דְאַתְחַבְּרוּ בְּלֶק וּבְלָעַם לְשִׁיצָאָה לָכוּ, וְלֹא יָכִילוּ, דְּאֲנָא אַחִידָנָא בְּכוּ, כַּאֲבָא דְאַחִיד בְּכָרִיָּה, וְלֹא שְׂבִיק לִיָּה בִּידָא דְאַחְרָא. מִן הַשְּׂטִיִּים וְעַד הַגִּלְגָּל, מָאִי דָא לְקָבִיל דָּא. אֲלָא אָמַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוּ מִנֵּיכּוֹ, הוּוּ דְכִירִין כָּל זְמָנָא דְהוּיְתוֹן אַחִידָן בִּי, וְלֹא יָכִיל הוּוּ רָשָׁע בְּחָרְשׁוֹי וְקַסְמוֹי לְשִׁלְטָאָה עַלֵּיכּוֹ. כִּיּוֹן דְשִׁבְקָתוֹן יְדֵיכּוֹ לְאַחְדָא בִּי, וְהוּיְתוֹן בְּשְׂטִיִּים, מָה כְּתִיב. (במדבר כה) וַיֵּאכֹל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְאַלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָּל, כְּמָה דָּאָתְּ אָמַר (הושע יב) בְּגִלְגָּל שְׁוֹרִים זָבְחוּ, וְכַדִּין שְׁלִיטוּ בְכוּ שׁוֹנְאִיכּוֹן.

וְכַל דָּא אָמַי. לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת יי' כָּל אִינוֹן צְדָקוֹת, דְּעַבְדָּנָא לָכוּ, בְּזְמָנָא דְאַתּוֹן אַחִידָן בִּי, וְלֹא שְׂבִיקָנָא מְלָה דְעִלְמָא לְשִׁלְטָאָה בְּכוּ, וּרוּגְזָא

בִּישִׁין, לָא יִכְלִין לְקַרְבָּא

וְהַרְגֵזוּ שְׁלַמְעֵלָה וְלַמְטָה
וְהַמֵּינִים הָרַעִים לֹא יְכוּלִים לְקַרְב

לְכֶם.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פַּה הַלִּילָה
וְהַשְׁבֵּתִי אֲתֶכֶם דְּבַר פֶּאֶשֶׁר יְדַבֵּר
ה' אֵלַי. בֹּא רֵאדָה, בְּשַׁעַה שְׁנַכְנַס
הַשָּׁמֶשׁ, וְכָל הַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים,
וְנִכְנַס הַלִּילָה וּמַחְשֵׁיךָ, כְּמָה
קְבוּצוֹת מִתְרִים מִשְׁלֹשְׁלוֹתֵיהֶם,
וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם,
וְכַמָּה מְמַנִּים גְּדוּלִים עֲלֵיהֶם
שְׁמַנְהִיגִים אוֹתָם. וַיֵּשׁ מִמֶּנָּה גְּדוּל
עַל הַפֶּל מִצַּד הַשָּׁמַאל, וְאוֹתוֹ
רָשַׁע הָיָה מְצוּי אֲצֵל אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה
הַעֲלוֹן מִהַכֵּל בְּכַשְׁפּוֹ. וְהוּא הָיָה
אוֹמֵר בְּכַשְׁפּוֹ בְּלִילָה, בְּזִמָּן
שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּכָל סִיעָתוֹ, וְהוּא
הָיָה בֹא לְהַמְצֵא אֲצֵלוֹ, וּמוֹדִיעַ
לוֹ מָה שֶׁהוּא רוֹצֵה.

בְּגוֹן זֶה, (בְּרַאשִׁית לֹא) וַיְבֹא אֱלֹהִים
אֶל לְבֵן הָאֲרָמִי, אוֹתוֹ שְׁמַצּוּי
אֲצֵלוֹ. (שֵׁם ב) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל
אֲבִימֶלֶךְ, כָּלֵם כְּגוֹן זֶה. בְּכָל
מְקוֹם קוֹרְאִים לוֹ בְּאוֹתָם כְּשִׁפִּים,
וְעַל זֶה הָיָה מְצוּי בְּלִילָה יוֹתֵר
מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ. וְכָל
הַמְכַשְׁפִּים וְהַחֲכָמִים הָאֵלּוּ הָיוּ
לְאֲבִימֶלֶךְ, שְׁפָתוֹב (שֵׁם ב) וַיִּשְׁקֶף
אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד
הַחֲלוֹן. כְּתוּב כֹּאן בְּעַד הַחֲלוֹן,
וְכְתוּב שֵׁם, (שׁוֹפְטִים ד) בְּעַד הַחֲלוֹן
נִשְׁקָפָה וַתִּיבֵב אִם סִסְרָא. לְבֵן
הָרִי פִרְשׁוּהָ, בְּלַעַם כְּמוֹ זֶה.

וְעַל זֶה כְּתוּב בְּכָלֵם אֱלֹהִים; וַיְבֹא
אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וַיְבֹא אֱלֹהִים
אֶל לְבֵן, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל
אֲבִימֶלֶךְ. הוּא בֹא אֲלֵיהֶם, וְלֹא
הֵם אֵלָיו, שֶׁהָרִי אֵין לָהֶם מְקוֹם
זְמִין. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי כְּתוּב
אֱלֹהִים! אֲלֵא שֶׁהֵשֵׁם הָזֶה
מִשְׁתַּתֵּף בְּכָל, וְאִפְלוּ עֲבוּדָה זָרָה
גַּם נִקְרְאוּת אֱלֹהִים, אֱלֹהִים
אֲחֵרִים, וּבְכָלֵל שֶׁל אֱלֹהִים
אֲחֵרִים אֵלֶּה מְמַנִּים, וּבְכָלֵל זֶה

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פַּה הַלִּילָה וְהַשְׁיִבוּתִי
אֲתֶכֶם דְּבַר פֶּאֶשֶׁר יְדַבֵּר יְי' אֵלַי. תָּא
חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּעָאֵל שְׁמַשָּׁא, וְתַרְעִין כְּלָהּ
אִסְתִּימוּ, וְעָאֵל לִילִיָּא וְאֲתַחֲשָׁךְ, כְּמָה חֲבִילִי
שָׂרְאן מִשְׁלֹשְׁלִיחוֹן, וְאֲזֻלִין וְשִׁטָּאן בְּעֵלְמָא,
וְכַמָּה רַבְרַבִּי מְמַנָּן עֲלֵיהֶו דְּמַדְבְּרִי לָהּ. וְאִית
מְמַנָּא רַבְרַבָּא עַל כָּל מְסִטְרָא דְשְׁמַמָּא
וְהוּא רָשַׁע הָוָה שְׁכִיחַ לְגַבִּי הוּא מְמַנָּא
עֲלָאָה מְכֻלָּא בְּחַרְשׁוֹי. וְהוּא הָוָה אָמַר בְּחַרְשׁוֹי
בְּלִילִיָּא, בְּזִמָּנָא דְאִיהוּ שְׁלִטָּא בְּכָל סִיעָתָא
דִּילֵיהָ, וְהוּא הָוָה אֲתִי לְאֲשַׁתְּפָחָא גַבִּיָּה,
וְאוֹדַע לֵיהָ מָה דְאִיהוּ בְּעִי.

בְּגוֹנוֹנָא (דף קי"ג ע"א) דָּא (בְּרַאשִׁית לֹא) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל

לְבֵן הָאֲרָמִי, הוּא דְשְׁכִיחַ גַבִּיָּה. (בְּרַאשִׁית

ב) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ, כְּלָהּ כְּגוֹנוֹנָא דָּא.
בְּכָל אֲתַר אֲקָרוּן לֵיהָ בְּאִינוּן חַרְשִׁין, וְעַל דָּא
הָוָה שְׁכִיחַ בְּלִילִיָּא יַתִּיר מִבִּימָמָא. וְהָא
אוּקְמוּהָ. וְכָל הַנִּי חַרְשִׁין וְחַפְיִמִּין הָווּ
לְאֲבִימֶלֶךְ, דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית כו) וַיִּשְׁקֶף
מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן. כְּתִיב הֵכָא בְּעַד
הַחֲלוֹן, וְכְתִיב הָתָם (שׁוֹפְטִים ה) בְּעַד הַחֲלוֹן
נִשְׁקָפָה וַתִּיבֵב אִם סִסְרָא. לְבֵן הָא אוּקְמוּהָ,
בְּלַעַם כְּדִין.

וְעַל דָּא בְּכָלֵהוּ כְּתִיב אֱלֹהִים, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל
בְּלַעַם, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל לְבֵן, וַיְבֹא אֱלֹהִים
אֶל אֲבִימֶלֶךְ, הוּא אֲתַא לְגַבִּיָּהּ, וְלֹאוּ אִינוּן
לְגַבִּיָּה, דְּהָא לִית לָהּ אֲתַר זְמִין. וְאִי תִימָא,
הָא כְּתִיב אֱלֹהִים. אֲלֵא, שְׁמָא דָּא אֲשַׁתְּפָף
בְּכָלֵא, וְאִפְלוּ עֲבוּדָה זָרָה נְמִי אֱלֹהִים אֲקָרִי,
אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּבְכָלֵלָא דְאֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲלִין
מְמַנָּן, וּבְכָלֵלָא דָּא הָווּ, וּבְגִין כֵּן אֲקָרִי הַכִּי.
וְהוּא רָשַׁע הָוָה אָמַר בְּחַרְשׁוֹי וְקָרִי לֵיהָ,

היו, ולכן נקרא כף. ואותו רשע היה אומר בכשפיו וקורא לו, ובא אליו. ומשום כף פתוב, לינו פה הלילה והשבת אתכם דבר פאָשר ידבר ה' אלי. אותו רשע משבח את עצמו, שהרי לא כתוב בו, אלא ויבא אלהים.

דבר אחר פאָשר ידבר ה' אלי - על ידי אותו שליח של הצד האחר. ואם תאמר, הרי ביום נמצא אצלו (בשניה אצל בלק. אלא) - אלא ודאי בנחש ההתבוננות היתה בו, ובאותו זמן היה מסתפל לכוון את השעה. זהו שפתוב ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים. וירא בלעם פי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. אלא שאותו יום הסתפל לכוון את השעה, ולא נמצא פשאר הימים, ואז ראה שאין רגז גדול נמצא בעולם, אז ידע כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. באותו זמן העזיב את עצמו מפל הנחשים של העולם, ולא הסתפל בהם. זהו שפתוב ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים.

בא ראה, באותה שעה שהרגז נמצא, אז השמאל מתעורר, והיה יודע אותו הרשע את המקום לקחו בצד השמאל לקלל. והתבונן באותו הזמן, ולא מצא. ואז מה פתוב? (במדבר כג) מה אקב לא קבה אל ומה אָזעם לא זעם ה'. ומשום כף, (מיכה ו) עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו' ומה ענה אתו בלעם בן בעור. אשריהם ישראל, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. (שרבוים הוכיח להם כף).

אם בחקתי תלכו. אם בחקתי - זה מקום שגזרות התורה תלויות באותו מקום, כמו שנקאמר (ויקרא יט) את חקתי תשמרו. חק הוא שנקרא כף, וגזרות התורה בו נכללות. (שם כה) ואת משפטי

ואתי לגביה. ובגין כף פתיב (במדבר כב) לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר פאָשר ידבר יי' אלי. ההוא רשע קא משבח גרמיה, דהא לא פתיב ביה, אלא ויבא אלהים.

דבר אחר פאָשר ידבר יי' אלי, על ידי דההוא שליחא דסטרא אחרא. ואי תימא הא

ביממא אשתכח לגביה. (ס"א כד הוה לגביה בלק אלא)

אלא ודאי בנחש אסתפלותא הוה ביה, ובההוא זמנא הוה מסתפל לכוונא שעתא, הדא הוא דכתיב ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים. וירא בלעם כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל. אלא דההוא יומא אסתפל לכוונא שעתא, ולא אשתכח פשאר יומי, וכדין חמא דהא רוגזא רבא לא אשתכח בעלמא, כדין ידע כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל. בההוא זמנא שביק גרמיה מפל נחשים דעלמא, ולא אסתפל בהו, הדא הוא דכתיב ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים.

תא חזי, בההיא שעתא דרתחא אשתכח, כדין שמאלא אתער, והוה ידע ההוא רשע

אתר, לאחדא בסטרא שמאלא, למילט.

ואסתפל בההוא זמנא, ולא אשתכח. כדין מה

כתיב, (במדבר כג) מה אקוב לא קבה אל ומה

אָזעום לא זעם יי'. ובגין כף, (מיכה ו) עמי זכר

נא מה יעץ בלק וגו'. ומה ענה אותו בלעם

בן בעור (בגין כף) זכאין אינון ישראל, זכאה

חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. (דמאריהון

אוכח לון הכי).

אם בחקתי תלכו. (ויקרא כ"ו) אם בחקתי, דא אתר

דגזירין דאורייתא תליין בההוא אתר,

כמה דאת אמר (ויקרא יח) את חקותי תשמורו.

חוק הוא דאקרי הכי, וגזירין דאורייתא בה

אתפלילן. (ויקרא כה) ואת משפטי תשמורו.

תשמרו. משפטי - זהו מקום אחר עליון שאותה חקה אחונה בו, ומתחברים זה בזה, של עליונים ומתחונים, וכל מצוות התורה, וכל גזרות התורה, וכל קדושות התורה בזה אחוים, משום שזו תורה שבכתב, וזו תורה שבעל פה.

ועל זה אם בחקתי, כל אותם גזרות ודינים וענשים ומצוות, שהם באותו מקום שנקרא תורה שבעל פה - חקה. ואת משפטי תשמרו, באותו מקום שנקרא תורה שבכתב, כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב. וזה אחוז בזה וזה בזה, והכל אחד. וזהו כלל השם הקדוש. ומי שעובר על דברי התורה, כאלו פגם את השם הקדוש, משום שחוק ומשפט זהו השם של הקדוש ברוך הוא. ועל זה, אם בחקתי תלכו - זו תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו - זו תורה שבכתב, וזהו כלל השם הקדוש. ועשיתם אותם. מה זה ועשיתם אותם? כיון שאמר תלכו ותשמרו, למה ועשיתם? אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרךיה, כבכול פאלו עשה אותו למעלה. אמר הקדוש ברוך הוא, כאלו עשיתי, ופרשוה. ועל זה ועשיתם אותם. ועשיתם אתם כתוב ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש פראוי, ועשיתם אותם ודאי.

כמו זה אמר רבי שמעון, (שמואל ב-ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עשה אותו? אלא משום שהלך בדרך התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות פראוי, כבכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה

משפטי, דא הוא אתר אחרא עלאה, דההיא חקה אחידת ביה, ומתחברין דא בדא דעילאי ותתאי. וכל פקודי אורייתא, וכל גזרי אורייתא, וכל קדושי אורייתא, בהני אחידין. בגין דהאי תורה שבכתב, והאי תורה שבעל פה.

ועל דא אם בחקתי, כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין, דאינון בההוא אתר דאקרי תורה שבעל פה, חקה. ואת משפטי תשמרו, בההוא אתר דאקרי תורה שבכתב, כמה דאת אמר (תהלים פא) משפט לאלהי יעקב. ודא אחיד בדא ודא בדא, וכלא חד. ודא הוא כללא דשמא קדישא ומאן דאעבר על פתגמי אורייתא, כאלו פגים שמא קדישא, בגין דחוק ומשפט שמא דקודשא בריך הוא הוי. ועל דא, אם בחקתי תלכו: דא תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו: דא תורה שבכתב. ודא הוא כללא דשמא קדישא.

ועשיתם אותם. מאי ועשיתם אותם, כיון דאמר תלכו ותשמרו, אמאי ועשיתם. אלא, מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי, כבכול פאלו עביד ליה לעילא. אמר קדשא בריך הוא, כאלו עשיתי, ואוקמוה. ועל דא ועשיתם אותם. ועשיתם אתם כתיב ודאי, והואיל ומתערי עליכו לאתחברא דא בדא, לאשתפחא שמא קדישא כדקא יאות, ועשיתם אתם ודאי.

בגזונא דא אמר רבי שמעון, (שמואל ב ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עביד ליה. אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא, ועביד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא פדקא יאות, כבכול, עשה שם לעילא. ולא הוה מלכא בעלמא דזכה (דף קי"ג ע"ב) להאי כדוד, דהוה קם

וְהִיא מְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁעוּלָה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכֹפֶסֶת, בְּשַׁעֲרֵי שְׁעוּלָה הַיּוֹם. כְּבִיכּוֹל הוּא עֹשֶׂה שֵׁם מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד) וַיִּקַּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. וּמִשּׁוֹם כֵּן, וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל זֶה כָּתוּב וְעַשִׂיתֶם אִתְּכֶם, וְאִם אַתֶּם תִּשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, לְהִתְקִין אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּי, כָּל אוֹתָן בְּרִכּוֹת שֶׁלְמַעַלָּה יִמְצְאוּ אֶצְלָכֶם בְּתַקּוּנֵיהֶן כְּרֵאוּי.

וְנִתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְגו'. כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִתֵּן פָּחוּ עֲלֵיכֶם. מִי הֵם? אוֹתוֹ תִּקּוּן שְׁעַשִׂיתֶם שֶׁל אוֹתוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי כִּיּוֹן שְׁכָתוּב וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ ה', לְמַה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט? אֵלָּא מִי שְׁשׁוֹמֵר דְּרָכֵי הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַה זֶה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּכְּה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אוֹי לְהֵם לְבַנְי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּכַבּוֹד רַבּוֹנָם. מִי עוֹשֶׂה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכָל יוֹם? הוּא אוֹמֵר, מִי שְׁנוֹתָן צְדָקָה לְעַנְיִים.

בֵּא רֵאָה, הָרִי פְּרִשׁוּהָ כֵּן הוּא, שְׁהַעֲנִי אַחֲזוּ בְּדִין, וְכָל מֵאֲכָלוּ הוּא בְּדִין, הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קב) תִּפְלָה לְעַנִּי כִּי יַעֲטֹף. תִּפְלָה, זֹאת תִּפְלָה שֶׁל יָד, וּבִאֲרָנוּ. וּמִי שְׁנוֹתָן צְדָקָה לְעַנִּי, הוּא עוֹשֶׂה לְמַעַלָּה שֵׁם קְדוֹשׁ שְׁלָם כְּרֵאוּי. כִּי צְדָקָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, וְצְדָקָה נוֹתֵן לְצְדָק. וּכְשֶׁנוֹתֵן לְצְדָק, אֲזִי מִתְחַבֵּר זֶה עִם זֶה, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִמְצָא שְׁלָם.

בְּפִלְגוֹת לַיְלִיָּא, וְהוּא מְשַׁבַּח לִיהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּסָלִיק שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכוֹרְסֵייהָ, בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק נְהוֹרָא דִּימָמָא. כְּבִיכּוֹל הוּא עֹבֵד שֵׁם מִמֶּשׁ כְּמַה דְּאֵת אָמַר, (ויקרא כד) וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. וּבְגִין כֵּן וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל דָּא וְעַשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב, וְאִי אַתּוֹן תִּשְׁתַּדְּלוּן לְמַעַבְדַּד לוֹן, לְאַתְתַּקְנָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, כָּל אִינוּן בְּרַכָּאן דְּלַעֲיִלָּא יִשְׁתַּכְּחוּן גְּבִיּוּכוֹ בְּתַקּוּנֵיהוֹן כְּדָקָא יְאוּת.

וְנִתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְגו'. (ויקרא כד) כָּל חֵד וְחֵד, יִתֵּן חֵילָא דִּילֵיהָ עֲלֵיכֶם. מָאן אִינוּן. הֵהוּא תַקּוּנָא דְּעַבְדְּתוֹן דִּהוּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּגוּוּנָא דָּא כְּתִיב, (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ יי' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי כִּיּוֹן דְּכָתִיב וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ יי', אָמַאי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. אֵלָּא מָאן דְּנִטִיר אוֹרְחוּי דְּאוֹרֵייתָא, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַאי צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּכְה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וּוי לוֹן לְבַנְי נָשָׂא, דְּלֹא יוֹדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיהוֹן, מָאן עֹבֵיד שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא, הוּי אִימָא מָאן דִּיהִיב צְדָקָה לְמַסְכְּנֵי.

תָּא חֲזִי, הָא אוּקְמוּהָ הָכִי הוּא, דְּמַסְכְּנָא אֶחִיד בֵּיהּ בְּדִינָא, וְכָל מִיכְלִייהוּ בְּדִינָא הוּא, אֶתְר דְּאֶקְרִי צְדָק, כְּמַה דְּאֵת אָמַר (תהלים קב) תִּפְלָה לְעַנִּי כִּי יַעֲטֹף. תִּפְלָה, דָּא תִּפְלָה שֶׁל יָד, וְאוּקְיִמָּא. וּמֵאן דִּיהִיב לִיהָ צְדָקָה לְמַסְכְּנָא, הוּא עֹבֵיד לְעִילָא שְׁמָא קְדִישָׁא שְׁלִים כְּדָקָא יְאוּת. בְּגִין דְּצְדָקָה דָּא אֵילְנָא דְּחַיִּי, וְצְדָקָה יְהִיב לְצְדָק. וְכֵד יְהִיב לְצְדָק, כְּדִין אֶתְחַבֵּר דָּא כְּדָא, וְשְׁמָא קְדִישָׁא אֶשְׁתַּכַּח שְׁלִים.

מי שעושה זו ההתעוררות (שעושה התעוררות זו) שלמטה, בודאי פאלו עשה את השם הקדוש בשלמות. כמו שהוא עושה למטה, כך מתעורר למעלה. ועל זה כתוב, (שם קו) אשרי משפט עשה צדקה בכל עת. עשה צדקה - זה הקדוש ברוך הוא, פככול הוא עושה אותו.

בא ראה, העני הרי נתבאר מיהו מקומו. מה הטעם? כי העני אין לו משלו כלום אלא מה שנותנים לו, והלכנה אין לה אור משלה אלא מה שהשמש נותן לה.

בא ראה, למה עני חשוב כמת? מה הטעם? כי אותו מקום גורם לו, שהרי במקום המות הוא מצוי, ולכן נקרא מת. אותו שחס עליו הוא נותן לו צדקה, עץ החיים שורה עליו, כמו שזאמר (משלי י) וצדקה תציל ממות. וכמו שעושה אדם למטה, כך גם הוא עושה למעלה ממש. אשרי חלקו של הזוכה לעשות שם קדוש למעלה, משום כך הצדקה עולה על הכל.

והדברים האלה, כשהצדקה לשמה, שהרי מעורר צדקה לצדק לחברם פאחד, ושיהיה הכל שם קדוש פראוי. שהרי צדק לא מתקן ולא נשלם אלא בצדקה, שכתוב (ישעיה נד) בצדקה תכונני ולכנסת ישראל נאמר, ומשום כך ועשיתם אתם וגו'.

ונתתי שלום פארץ ושכבתם ואין מחריד וגו'. רבי יוסי פתח, (תהלים ד) רגזו ואל תחטאו, פסוק זה פרושהו, שצריך בן אדם להרגיז יצר טוב על יצר הרע, ויפה. אבל בפעם שיורד הלילה וכן אדם שוכב על מטתו, פמה ממנים על החקים

מאן עביד דא אתערוותא (ר"א דעביד אתערוותא דא) דלתתא, ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו. פגוונא דאיהו עביד לתתא, הכי אתער לעילא. ועל דא כתיב, (תהלים קו) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. עושה צדקה, דא קדשא ברוך הוא, פככול הוא עביד ליה.

תא חזי, מספנא דא אתמר מאן הוא אתריה. מאי טעמא. בגין דמספנא לא אית ליה מדיליה כלום, אלא מה דיהבין ליה וסיהרא לא אית לה נהורא מדילה, אלא מה דיהיב לה שמשא.

תא חזי, אמאי עני חשוב כמת, מאי טעמא. בגין דההוא אתר גרים ליה, דהא באתר דמותא הוא שכיח, ובגין כך אקרי מת. ההוא דחייס עליה, הוא יהיב ליה צדקה, אילנא דחיי שריא עלוי. פמה דאת אמר, (משלי י) וצדקה תציל ממות. וכגוונא דעביד בר נש לתתא, הכי נמי עביד לעילא ממש. זפאה חולקיה דזכי למעבד שמא קדישא לעילא, בגין כך צדקה סליק על פלא.

והני מלי, צדקה לשמה. דהא אתער צדקה לצדק, לחברא לון פחדא, ולמהוי כלא שמא קדישא פדקא יאות. דהא צדק, לא אתתקן, ולא אשתלים, אלא בצדקה. דכתיב, (ישעיה נד) בצדקה תכונני, ולכנסת ישראל אתמר, ובגין כך ועשיתם אותם וגו'.

ונתתי שלום פארץ ושכבתם ואין מחריד וגו'. (ויקרא כ"ו) רבי יוסי פתח, (תהלים ד) רגזו ואל תחטאו וגו'. רגזו ואל תחטאו, האי קרא אוקמוה, דבעי בר נש לארגזא יצר טוב על יצר הרע, ושפיר. אבל בשעתא דרמש ליליא, ובר נש שכיב על ערסיה, פמה גרדיני נמוסין

מתערין בעלמא, ואזלין

מתעוררים בעולם, והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחרד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרף לו לכן אדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו. זהו שכתוב אמרו בלבבכם על משפככם ודמו סלה. שלא יוציא מהם דבור בפיו.

בא ראה, בשעה שנמצאים ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, מה כתוב? ונתתי שלום בארץ. זה למעלה. שבא הקדוש ברוך הוא להתחבר עם כנסת ישראל. אז, ושכבתם ואין מחריד. מה הטעם? משום והשפתי חיה רעה מן הארץ. זו חיה של מין רע למטה. ומה? אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה. זה בלילה. ביום, בני אדם שבאים מצדה, זהו שכתוב (ויקרא כו) וחרב לא תעבר בארצכם. רבי אבא אמר, הרי פרשוה שאפלו חרב של שלום, כמו פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבר, זו הסיעה שלה. והשפתי חיה רעה, שלא תשלט בארץ, ואפלו העברה בעלמא לא תעבר עליכם, ואפלו חרב של שאר העמים, ואפלו בן אדם מזין לא יעבר עליכם.

ואת זה דרש יאשיהו המלך, ופרשוה שהוא נתפס בחטאי ישראל, כמו שכתוב (איכה ד) רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. כאן יש להסתפל, שהרי שנינו, אם ראש העם הוא טוב, כל העם נצולים בגללו. ואם ראש העם לא כשר, כל העם נתפסים בחטאו. והרי יאשיהו ראש פשר היה ומעשיו כשרים, למה נתפס בחטאי ישראל?

ושאטין, ובני נשא בעאן לאתרגזא מקמיה קדשא ברין הוא, ולדחלא מניה, בגין דלא ישתפח נפשיה בגוייהו, וישתזיב מנייהו. ויבעי ליה לפר נש, דלא יפיק מנייהו מלה בפומיה. בגין דלא יתער להו לגביה, ולא ישתפחון בהדיה. הדא הוא דכתיב אמרו בלבבכם על משפככם ודמו סלה. דלא יפיק מנייהו מלה מפומיה.

הא חזי, בשעתא דאשתכחו ישראל זפאין קמי קדשא ברין הוא, מה כתיב, ונתתי שלום בארץ. האי לעילא. דאתי קדשא ברין הוא לאתחברא בכנסת ישראל. כדין ושכבתם ואין מחריד. מאי טעמא. בגין והשפתי חיה רעה מן הארץ. (דף ק"ד ע"א) דא חיה דזינא בישא לתתא. ומאי איהי. אגרת בת מחלת, היא, וכל סיעתא דילה. האי בלילה. ביממא, בני נשא דאתו מסטרהא דא, הדא הוא דכתיב, (ויקרא כ"ו) וחרב לא תעבור בארצכם.

רבי אבא אמר, הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום, כגון פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבור, דא סיעתא דילה. והשפתי חיה רעה, דלא תשלוט בארעא, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עלייכו, ואפילו חרב דשאר עמין, ואפילו בר נש מזינא, לא יעבור עלייכו.

ודא דריש יאשיהו מלפא, ואוקמוה דהוא אתפס בחובייהו דישראל. כמה דכתיב, (איכה ד) רוח אפינו משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו'. הכא אית לאסתפלא, דהא תנינן אי רישא דעמא הוא טב, כל עמא משתזבן בגיניה. ואי רישא דעמא לא אתפשר, כל עמא אתפסן בחוביה. והא יאשיהו רישא דכשרא הוה, ועובדוי מתפשרן. אמאי אתפס בחוביהו דישארל.

אָרְאָ על דְּלֹא הֵימִין בִּיהַּ בִּירְמִיָּהוּ, וְלֹא כַפִּית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכֻלְּהוּ זַפְאִין פְּנוּתִיהַּ. וְהָוָה אָמַר לִיהַּ יִרְמְיָהּ, וְלֹא הֵימִין בִּיהַּ. וּבִגִּין כֶּף אֶתְפֶּס בְּחוּבֵיהוֹן. וְעוּד דְּסִיְהָרָא הָוָה מְאִיךְ נְהוּרָא, וּבַעֲיָא לְאַסְתְּמָא.

וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וּגּוֹ'. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי - זֹו הַשְּׂכִינָה. מִשְׁפְּנֵי - מִשְׁכּוֹנֵי, שֶׁהִתְמַשְׁכְּנָה בְּחֻטְאֵי יִשְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, מִשְׁכּוֹנֵי בּוֹדְאֵי. מִשָּׁל לְכֹן אָדָם שְׁהִיָּה אוֹהֵב אֶחָד אַחֵר, אָמַר לוֹ: וּדְאִי בְּאַהֲבָה עֲלִיּוֹנָה שְׂיִישׁ לִי אֲלִיךְ אֲנִי רוּצָה לְדוּר עִמָּךְ. אָמַר, אֵיךְ אֲדַע שְׁתְּדוּר אֲצִלִּי? לְקַח כָּל חֻמְדַּת בֵּיתוֹ וְהִבִּיא אֵלָיו. אָמַר, הִנֵּה הַמִּשְׁכּוֹן אֲצִלְךָ שְׁלֹא אֶפְרָד מִמָּךְ לְעוֹלָמִים.

כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רְצָה לְדוּר עִם יִשְׂרָאֵל, מָה עֲשֶׂה? לְקַח אֶת חֻמְדָּתוֹ וְהוֹרִיד לְהֶם לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לְהֶם: יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה מִשְׁכּוֹנֵי אֲצִלְכֶם כְּדִי שְׁלֹא אֶפְרָד מִכֶּם לְעוֹלָמִים. וְאַף אִף גַּב שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַחַק מֵאַתְנּוּ, אֶת הַמִּשְׁכּוֹן הַשְּׂאִיר בְּיַדְיָנוּ, וְאָנוּ שׁוֹמְרִים אֶת אוֹתָהּ חֻמְדָּתוֹ. מִי שִׁירְצָה אֶת מִשְׁכּוֹנוֹ, יָבֵא לְדוּר אֲצִלְנוּ. לְכֹן וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם, מִשְׁכּוֹן אֶתְּן בְּיַדְכֶם כְּדִי שְׁאֲדוּר עִמְכֶם. וְאַף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל כְּעַת בְּגִלוּת, מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲצִלְם, וְלֹא עָזְבוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים.

וְרֵא תִגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם. לְאָדָם שְׁאוֹהֵב אֶת חֻבְרוֹ וְרוּצָה לְדוּר עִמוֹ, מָה עֲשֶׂה? לְקַח מִטָּתוֹ וְהִבִּיאָהּ לְבֵיתוֹ. אָמַר, זֹו מִטָּתִי בְּבֵיתְךָ כְּדִי שְׁלֹא אֶתְרַחַק מִמָּךְ, מִמִּטָּתְךָ וּמִכְּלִיךְ. כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם. הִנֵּה מִטָּתִי בְּבֵיתְכֶם. כִּיּוֹן שְׂמִטָּתִי

אָרְאָ על דְּלֹא הֵימִין בִּיהַּ בִּירְמִיָּהוּ, וְלֹא כַפִּית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכֻלְּהוּ זַפְאִין פְּנוּתִיהַּ. וְהָוָה אָמַר לִיהַּ יִרְמְיָהּ, וְלֹא הֵימִין בִּיהַּ. וּבִגִּין כֶּף אֶתְפֶּס בְּחוּבֵיהוֹן. וְעוּד דְּסִיְהָרָא הָוָה מְאִיךְ נְהוּרָא, וּבַעֲיָא לְאַסְתְּמָא.

וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וּגּוֹ'. (ויקרא כ"ו) וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, דָּא שְׂכִינְתָא. מִשְׁפְּנֵי: מִשְׁכּוֹנָא דִּילִי. דְּהִיא אֶתְמַשְׁכְּנָא בְּחוּבֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, מִשְׁכּוֹנֵי וּדְאִי. מִתַּל לְבַר נֶשׁ דְּהָוָה רַחֲמֵא לְאַחְרָא, אָמַר לִיהַּ וּדְאִי בְּרַחֲמֵמוּתָא עֲלָאָה דְאִית לִי גַבְךָ, בְּעֵינָא לְדִיִּירָא עִמָּךְ. אָמַר הֵיךְ אֲנִדַּע דְּתִידוּר גַּבְאִי, נָטַל כָּל פְּסוּפָא דְבֵיתִיהַּ, וְאִיִּתִּי לְגַבִּיהַּ, אָמַר הָא מִשְׁכּוֹנָא לְגַבְךָ, דְּלֹא אֶתְפָּרַשׁ מִנָּךְ לְעֵלְמִין.

כֶּף קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעָא לְדִיִּירָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, מָה עֲבַד, נָטַל פְּסוּפָא דִּילִיהַּ, וְנַחֲתִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹן, יִשְׂרָאֵל, הָא מִשְׁכּוֹנָא דִּילִי גַבְיִיכוֹ, בְּגִין דְּלֹא אֶתְפָּרַשׁ מִנִּיכוֹ לְעֵלְמִין. וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַחֵיק מִינָן, מִשְׁכּוֹנָא שְׂבִיק בִּידָן, וְאֲנָן נְטַרִין הֵהוּא פְּסוּפָא דִּילִיהַּ, מָאן דִּיבְעֵי מִשְׁכּוֹנִיהַּ יִיתִי לְדִיִּירָא גַבְךָ בְּגִין כֶּף וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם, מִשְׁכּוֹנָא אֶתְן בִּידֵיכֶם, בְּגִין דְּאֲדוּר עִמְכוֹן. וְאַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל הִשְׁתָּא בְּגִלוּתָא, מִשְׁכּוֹנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא גַבְיִיהוּ, וְלֹא שְׂבָקוּ לִיהַּ לְעֵלְמִין.

וְרֵא תִגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, לְבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים לְחַבְרִיָּה, וּבְעָא לְדִיִּירָא עֲמִיהַּ, מָה עֲבַד, נָטַל עֲרֶסָא דִּילִיהַּ וְאִיִּתִּי לְבֵיתִיהַּ. אָמַר דָּא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבֵיתִיךָ, בְּגִין דְּלֹא אֶרְחִיק מִינָךְ, עֲרֶסְךָ, וּמֵאֲנָךְ. כֶּף קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, הָא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבֵיתִיכוֹ, כִּיּוֹן דְּעֲרֶסָא דִּילִי

עמכם, תדעו שלא אפרד מכם, ולכן ולא תגעל נפשי אתכם.

והתהלכתו בתוככם והייתי לכם לאלהים. כיון שמשכני אצלכם, בודאי תדעו שאני הולך עמכם, כמו שנאמר (דברים כג) כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנה להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנהיך קדוש.

רבי יצחק ורבי יהודה היו מצויים לילה אחד בכפר קרוב לים טבריה, קמו פחצות הלילה. אמר רבי יצחק לרבי יהודה, נאמר בדברי תורה, שאף על גב שאנו במקום זה, לא צריכים להפרד מעץ החיים.

פתח רבי יהודה ואמר, (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל למה? אלא אמר משה, הואיל וישראל משקרים בקדוש ברוך הוא והחליפו את כבודו, הרי משכנו יהיה ביד של נאמן, עד שגראה אצל מי ישאר.

אמר לו ליהושע, אתה תהיה הנאמן בין הקדוש ברוך הוא ובין ישראל, וישאר המשכון בידיך בנאמנות, ונראה אצל מי ישאר. מה כתוב? ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מה הטעם ליהושע? משום שהוא פלכנה לגבי השמש, והוא ראוי לשמר את המשכון, ועל זה לא ימיש מתוך האהל.

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, לא ראוי כן, שהרי משכוני נתתי בידיהם. אף על פי שהם חטאו אלי, המשכון יהיה אצלם, שלא יפרדו ממנו (שלא יפרד מהם). התרצה שאפרד מישראל, ולא אשוב אליהם לעולמים!?

עמכון, תנדעון דלא אתפרש מנייכו, ובגין כן ולא תגעל נפשי אתכם.

והתהלכתו בתוככם והייתי לכם לאלהים, (ויקרא כ"ו) כיון דמשכנא דילי גבייכו, בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכון, כמה דאת אמר (דברים כג) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחנהיך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנהיך קדוש.

רבי יצחק ורבי יהודה, הוו שכיחי לילנא חד בכפר קריב לימא דטבריא, קמו בפלגות לילנא אמר רבי יצחק לרבי יהודה נימא במלי דאורייתא דאף על גב דאנן באתר דא, לא בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי.

פתח רבי יהודה ואמר, (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל, אמאי. אלא אמר משה, הואיל וישראל קא משקרי ביה בקודשא בריך הוא, ואחליפו יקרא דיליה, הא משכונא דיליה יהא בידא דמהימנא, עד דנחמי במאן ישתאר.

אמר ליה ליהושע, אנת תהא מהימנא בין קדשא בריך הוא, ובין ישראל, וישתאר משכונא ביך ביהימנותא, ונחמי (דף ק"ד ע"ב) במאן ישתאר. מה כתיב, ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מאי טעמא ליהושע בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא, ואיהו אתחזי לנטרא משכונא. ועל דא, לא ימיש מתוך האהל.

אמר ליה קדשא בריך הוא למשה, משה, לא אתחזי הכי, דהא משכונא דילי יהבית בידיהו, אף על גב דאינון חאבו לגבאי, משכונא יהא לגבייהו, דלא יתפרשון מניה.

(כ"א דלא אתפרש מנייהו) תבעי דאתפרש מנייהו דישראל, ולא איתוב לגבייהו

אֵלָא הָשֵׁב אֶת מִשְׁכּוֹנֵי אֲלֵיהֶם, וּבְגָלְלוּ לֹא אֶעֱזֹב אוֹתָם בְּכָל מְקוֹם.

אָף עַל גַּב שֵׁיִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶת הַמִּשְׁכּוֹן הַזֶּה שְׁלוֹ חָם לֹא עֲזָבוּ, וְהַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא לוֹקַח אוֹתוֹ מִבִּינֵיהֶם. וְעַל זֶה, בְּכָל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וְעַל זֶה כְּתוּב וְנִתְתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם, וְהָאֵל אוֹקְמוּהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שיר השירים ב) דוֹמָה דוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ שֶׁמִּשְׁכּוֹן זֶה יִהְיֶה אֲצִלָּם מִהַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן. שֶׁאָף עַל גַּב שְׁהֵם בְּגָלוּת, הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשִׁבְתוֹת וְזִמְנִים לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, וְלְהַסְתַּפֵּל בְּאוֹתוֹ מִשְׁכּוֹן שֵׁיִשׁ לוֹ אֲצִלָּם, שֶׁהוּא חֲמֻדָּתוֹ.

רַמְבַּ"ם שֶׁסְּרַחָה הַגְּבִירָה, וְהוֹצִיאָהּ מֵהִיכָלוֹ. מֶה עֲשֵׂתָה? לְקַחָהּ אֶת הַבֵּן שְׁלוֹ, חֲמֻדַּת הַמְּלָךְ, אֲהוּבֹו. וּמִשׁוּם שְׂדוּעַת הַמְּלָךְ עָלֶיהָ, הַשְּׂאִירוּ בִּידֶיהָ. בְּשִׁעָה שְׁעוּלָה רְצוֹן הַמְּלָךְ עַל הַגְּבִירָה וְעַל בְּנוֹ, הִזְיָה עוֹלָה לְעֲלִיּוֹת וְיִוָּרֵד מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכֶּתֶלִים, לְהַסְתַּפֵּל וְלְהַשְׁגִּיחַ בֵּין נִקְבֵי הַכֶּתֶל עֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שְׂרֹאָה אוֹתָם, הוּא מִתְחִיל לְכַפּוֹת מֵאַחֲרֵי חֲרָפֵי הַכֶּתֶל, וְאַחַר כֵּן הוֹלֵךְ לוֹ.

כֵּן יִשְׂרָאֵל, אָף עַל גַּב שֵׁיִצְאוּ מֵהִיכָל הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ הַמִּשְׁכּוֹן חָם לֹא עֲזָבוּ, וּמִשׁוּם שֶׁרְצוֹן הַמְּלָךְ עָלֵיהֶם, הַשְּׂאִיר אוֹתוֹ עִמָּהֶם. בְּשִׁעָה שְׁעוּלָה רְצוֹן הַמְּלָךְ הַקִּדּוֹשׁ עַל הַגְּבִירָה וְעַל יִשְׂרָאֵל, הוּא עוֹלָה עֲלֵיוֹת (מִקְפָּץ עַל הַגְּבִעוֹת), יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכֶּתֶלִים, לְהַסְתַּפֵּל וְלְהַשְׁגִּיחַ בֵּין

לְעֲלָמִין, אֵלָא אֲתִיב מִשְׁכּוֹנָא דִּילִי לְגַבִּייהוּ, וּבְגִינִיהּ לֹא אֶשְׁבּוּק לְהוֹן בְּכָל אֲתַר.

אָף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל חָבוּ לְגַבִּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָאִי מִשְׁכּוֹנָא דִּילֵיהּ לֹא שְׁבָקוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא נָטִיל לֵיהּ מִבִּינֵיהוּ. וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּגָלִי יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמָּהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְנִתְתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם. וְהָאֵל אוֹקְמוּהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר (שיר השירים ב) דוֹמָה דוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'.

זְכַאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּזָכוּ דְּמִשְׁכּוֹנָא דָּא לְמַהוּי גַבִּייהוּ, מִן מַלְכָּא עֲלָאָה. דָּאָף עַל גַּב דְּאֵינוֹן בְּגָלוּתָא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִי בְּכָל רִישׁ יַרְחֵי וְשִׁבְתִּי וְזִמְנִי, לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵיהוּ, וְלְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּא מִשְׁכּוֹנָא דָּאִית לֵיהּ גַבִּייהוּ, דְּאִיהוּ כְּסוּפָא דִּילֵיהּ.

לְמַלְכָּא דְּסְרַחָא מִטְרוּנִיתָא, אֶפְקָה מֵהִיכָלֵיהּ. מֶה עֲבַדַּת. נְטָלַת בְּרָהּ דִּילֵיהּ כְּסוּפָא דְּמַלְכָּא, רַחֲמֵיָא דִּילֵיהּ. וּבְגִין דְּדַעְתָּא דְּמַלְכָּא עָלֶיהּ, שְׁבָקִיָּהּ בִּידְהָא. בְּשִׁעָתָא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמַלְכָּא, עַל מִטְרוּנִיתָא, וְעַל בְּרָהּ, הָוָה סָלִיק אֲגָרִין, וְנַחֲתִית דְּרָגִין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאַסְתַּפְּלָא וְלְאַשְׁגַּחָא בֵּין נִוְקְבֵי כּוֹתְלָא עֲלֵיהוּ, כִּיּוֹן דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי בְּכִי מֵאַחֲרֵי קוּסְטֵי כּוֹתְלָא, וְלְבַתַּר אֲזִיל לֵיהּ.

כֵּן יִשְׂרָאֵל, אָף עַל גַּב דְּאֵינוֹן נְפָקוּ מֵהִיכָלֵיהּ דְּמַלְכָּא, הֵהוּא מִשְׁכּוֹנָא לֹא שְׁבָקוּ, וּבְגִין דְּרְעוּתָא דְּמַלְכָּא עֲלֵיהוּ, שְׁבָקִיָּהּ עִמָּהוֹן. בְּשִׁעָתָא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמַלְכָּא קִדְשָׁא, עַל מִטְרוּנִיתָא וְעַל יִשְׂרָאֵל. סָלִיק אֲגָרִין (מִקְפָּץ עַל הַגְּבִעוֹת), נַחֲתִית דְּרָגִין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאַסְתַּפְּלָא וְלְאַשְׁגַּחָא בֵּין קוּסְטֵי כּוֹתְלָא עֲלֵיהוּ. כִּיּוֹן דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי וּבְכִי, הָדָא הוּא דְּכְתִיב דוּמָה דוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר

דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי וּבְכִי, הָדָא הוּא דְּכְתִיב דוּמָה דוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר

חֲרַפִּי הַפְתַּל עֲלֵיהֶם. כִּינן שְׂרֹאָה אֹתָם, מִתְחִיל לִכְפֹּת. זֶהוּ שְׂפָתוֹב דּוּמָה דּוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעַפְר הָאֵילִים, לְדַלֵּג מִכְתֵּל לְעֲלִיָּה, וּמַעֲלִיָּה לְכַתֵּל.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחֵר כְּתַלְנוּ, בְּבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת. מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוֹנוֹת, (שְׁבֻדָּאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת צְרִיךְ חֲלוֹנוֹת). מִצִּיץ מִן הַחֲרָכִים, לְהִסְתַּפֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם. וְלִכְן יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְשִׂמְחָה בְּאוֹתוֹ יוֹם, שֶׁהֵם יוֹדְעִים זֶה וְאוֹמְרִים, (תְּהִלִּים קִיח) זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה ה' נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ. וְנִשְׂמָחָה בּוֹ.

וְאִם בְּחֻקֵּי תַמְאָסוּ וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסִי פִתַח, (מִשְׁלֵי א) מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקֵּן בְּתוֹכְחָתוֹ. כִּמְהַ חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹכִיחַ אוֹתָם וּלְהַנְהִיגֵם בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, כִּמּוֹ אֵב שְׂאוּהֵב אֶת בְּנוֹ, וּמִתּוֹךְ אֶהְבְּתוֹ אֵלָיו יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׂרִבִּיט תָּמִיד לְהַנְהִיגוֹ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִסְטֶה לִימִין וְלִשְׂמָאל. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שס) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ וּכְאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה. וּמִי שֶׁלֹּא אוֹהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹנֵא אוֹתוֹ, הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ תוֹכְחָה, וּמְסַלֵּק מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׂרִבִּיט.

כְּתוּב (מִלְאכֵי א) אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגוֹ'. מִתּוֹךְ אֶהְבְּתוֹ יֵשׁ בְּיָדוֹ תָּמִיד שְׂרִבִּיט לְהַנְהִיגוֹ. וְאֶת עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי, מִשׁוּם כִּף סִלְקֵתִי מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׂרִבִּיט, סִלְקֵתִי מִמֶּנּוּ תוֹכְחָה, כְּדִי שֶׁלֹּא אֶתֵּן לוֹ חֵלֶק בִּי. הוּא רְחוּק נִפְשִׁי, אֲבָל אֶתֵּם - אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם וְדָאֵי. וּמִשׁוּם כִּף, מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקֵּן בְּתוֹכְחָתוֹ. מַה זֶה וְאֵל תִּקֵּן? כִּמּוֹ מִי שְׁבוֹרַח מִתּוֹךְ קוֹצִים, שְׂאוֹתֵם דְּבוֹרִים כִּמּוֹ קוֹצִים אֵלָיו בְּעַצְמוֹ. בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁמִּתְעוֹרֵר צְדָק שְׂרִבִּיטִים יוֹצֵאִים, מֵהֶם שְׂרִבִּיטִי

הָאֵילִים לְדַלֵּג מִכְתֵּל לְאִיגָרָא, וּמֵאִיגָרָא לְכוֹתֵלָא.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחֵר כְּתַלְנוּ, בְּבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוֹנוֹת, (דְּוָדֵי כִי כְּנִישְׂתָא כְּעִירָא חֲלוֹנוֹת). מִצִּיץ מִן הַחֲרָכִים, לְאִסְתַּפֵּלָא וְלֹא שְׂגָחָא עֲלֵיָּהוּ. וּבְגִין כִּף, יִשְׂרָאֵל בְּעוֹ לְמַחֲדֵי בְּהוּא יוֹמָא, דְּאִינְהוּ יוֹדְעֵי דָא, וְאִמְרֵי. (תְּהִלִּים קִיח) זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה יי' נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ. וְאִם בְּחֻקֵּי תַמְאָסוּ וְגוֹ'. (וִיקָרָא כו) רַבִּי יוֹסִי פִתַח, (מִשְׁלֵי א) מוֹסֵר יי' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקֵּן בְּתוֹכְחָתוֹ. כִּמְהַ חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאוֹכְחָא לְהוֹ, וְלְדַבְּרָא לְהוֹ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּאִפְּא דְרַחֲמִים לְבְרִיָּה, וּמִגּוֹ רַחֲמֵי דִילֵיהּ לְגַבִּיָּה, שְׂרִבִּיטָא בִּידֵיהּ תְּדִיר, לְדַבְּרָא לֵיהּ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, דְּלֹא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (מִשְׁלֵי א) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב יי' יוֹכִיחַ וּכְאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה. וּמֵאֵן דְּלֹא רַחֲמִים לֵיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָאֲנִי לֵיהּ, סְלִיק מִנֵּיהּ תוֹכְחָה, סְלִיק מִנֵּיהּ שְׂרִבִּיטָא.

כְּתִיב. (מִלְאכֵי א) אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי' וְגוֹ', מִגּוֹ רַחֲמֵי וְתָא דִילֵיהּ, שְׂרִבִּיטָא בִּידֵיהּ תְּדִיר, לְדַבְּרָא לֵיהּ. וְאֶת עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי, בְּגִין כִּף סְלִיקִית מִנֵּיהּ שְׂרִבִּיטָא, סְלִיקִית מִנֵּיהּ תוֹכְחָתָא, בְּגִין דְּלֹא אֶתֵּן לֵיהּ בִּי חוּלְקָא, רַחֲמֵי דְנִפְשָׁאֵי הוּא. אֲבָל אֶתֵּן, אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם וְדָאֵי. וּבְגִין כִּף, מוֹסֵר יי' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקֵּן בְּתוֹכְחָתוֹ. מָאֵי וְאֵל תִּקֵּן. לֹא תִקְוֹצוֹן בֵּיהּ, כִּמְאֵן דְּעֵרַק מִגּוֹ גּוֹבִינ, דְּאִינוֹן מִילִין כְּגוֹבִינ לְגַבִּיָּהּ בְּגַרְמִיָּה.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּאֶתְעַר צְדָק בְּדִינוּי. כִּמְהַ סְטֵרִי טְהִירִין, מִתְעַרִּין מִימִינָא

בְּדִינוּי, כִּמְהַ צְדָדִי רַחוּת מִתְעוֹרְרִים מִימִין וּמִשְׂמָאל, כִּמְהַ

אש, שרביטי גחלים, שרביטי שלהבת, כלם יוצאים ומתעוררים בעולם ומלקים בני אדם. תחתיהם ממנים אחרים, בעלי חבלה, ממנים של ארבעים חסר אחת. משוטטים ויורדים, מלקים ועולים ונוטלים רשות, נכנסים לנקב תהום רבה, מצבעים צורות, ואש שדולקת מתחברת עמהם, יוצאים הגחלים ומשוטטים ויורדים, ונמצאים כנגד בני אדם. והינו מה שפתי, ויספתי ליסרה אתכם. אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם.

כמו שנאמר, (בראשית ח) לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מה זה לא אסף? לא אתן תוספת לבעלי דין להשמיד את העולם, אלא תוספת כמו שהעולם יכול לסבל. ועל זה ויספתי, אתן תוספת ודאי.

למה תוספת? כדי ליסר אתכם שבע על חטאתיכם. שבע? והרי הקדוש ברוך הוא אם גובה את שלו, אין העולם יכול לסבל אפלו רגע אחד, זהו שפתי (תהלים קל) אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד, ואתה אמרת שבע על חטאתיכם?!

אלא מה תלמוד לומר שבע? אלא הרי שבע כנגדכם, ומי היא? זו שמטה, שהיא שבע, שנקראת שבע, כמו שנאמר (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל זה שבע על חטאתיכם, ונקראת שבע, ונקראת בת שבע. מה בין זה לזה? אלא שבע לבדה, לעשות שמטה ולעשות דינים, להוציא חרות, שהכל בה. נקראת בת שבע, שהתחברה עם אחר כאחד, להאיר, לשלט במלכות, להודיע המלכות בארץ ובכל, בת שבע נקראת. כתוב, על פן שם

ומשמאלא, כמה שרביטין נפקין, מנהון שרביטי אשא, שרביטי גומריין, שרביטי שלהובא, בלהו נפקין ומתעריין בעלמא, ולקאן לבני נשא. תחותיהו ממנן אתרנין, מארי טפסין, ממנן דארבעין חסר חד. שאטיין ונחתין, לקאן וסלקין, ונטליין רשותא, עיילין (דף קט"ו ע"א) בנוקבא דתהומא רבא, מצבעין טפסי, ונורא דדליק אתחבר בהו, נפקי גומריין ושאטיין ונחתין, ואשתכחו לקבליהון דבני נשא. והיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם אתן למאריהון דדינא, תוספת על דינא דלהון.

כמה דאת אמר, (בראשית ח) לא אוסיה לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מאי לא אוסיה. לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא, אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל. ועל דא ויספתי, אתן תוספת ודאי. תוספת אמאי. בגין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. שבע, והא קדשא ברין הוא אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא חדא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קל) אם עונות תשמר יה יי מי יעמוד, ואת אמרת שבע על חטאתיכם.

אלא מה תלמוד לומר שבע. אלא הא שבע לקבלייכו. ומאי איהי. דא שמטה, דאיהי שבע, דאקרי שבע, כמה דאת אמר, (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל דא שבע על חטאתיכם, ואקרי שבע, ואקרי בת שבע. מה בין האי להאי. אלא שבע בלחודהא, למעבד שמטה, ולמעבד דינין, לאפקא חירו דכלא בה. בת שבע אקרי, דאתחבר באחרא כחדא, לאנהרא, למשלט במלכותא, לאודעא מלכותא בארעא ובכלא, בת שבע אקרי. פתיב, (בראשית כו) על פן שם

העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, באר שבע, באר שבע של יצחק היא, והכל הוא דבר אחד.

רבי אבא אמר, ויפירתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויפירתי אתכם, על ידי ממנים אחרים, כמו שבארורה. אף אני, הריני מתעורר כנגדכם, והרי שבע להתעורר עליכם.

בא ראה את האהבה העליונה של הקדוש ברוך הוא לישראל. למלך שהיה לו בן יחידי, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד סרח לפני המלך, אמר המלך: כל הימים הללו הלקייתי אותך ולא קבלת. מכאן ואילך ראה מה אעשה לך; אם אגרש אותך מן הארץ ואוציא אותך מן המלכות, אוילי יקומו עליך דבי השדה, או זאבי השדה, או לסטים, ויעבירו אותך מן העולם. מה אעשה? אלא אני ואתה נצא מן הארץ.

כך אף אני, אני ואתה נצא מן הארץ ואף אני ואתה נלך בגלות ונצא יחד. כך אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל, מה אעשה לכם? הרי הלקייתי אתכם ולא הרפנתם אזניכם. הרי הבאתי עליהם בעלי מגנים, בעלי חבלה, להלקות אתכם, ולא שמעתם. אם אוציא אתכם מן הארץ לבדכם, אני פוחד עליכם מפמה דביים, מפמה זאבים שיקומו עליכם ויעבירו אתכם מן העולם. אבל מה אעשה לכם? אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך לגלות.

זהו שכתוב ויפירתי אתכם, ללכת בגלות. ואם תאמרו שאעזב אתכם - אף אני עמכם. שבע על חטאתיכם - זו שבע שתתגרש עמכם. ולמה? על חטאתיכם. זהו שכתוב (ישעיהו) ובפשעיכם שלחה אמכם. אמר הקדוש ברוך הוא:

אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור (בארץ) בעולם (נגרש מהארץ) מהעולם, הרי הגבירה יצאה מהיכלה

העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארה דיצחק הוא, וכלא חד מלה הוא.

רבי אבא אמר, (ויקרא כ"ו) ויפירתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויפירתי אתכם, על ידי ממנן אחרנין, כמה דאוקמוה. אף אני, הא אנא אתער לקבלייכו. הא שבע, לאתערא עלייכו.

תא חזי, רחימותא עלאה דקודשא בריה הוא בישראל, למלכא דהיה ליה בר יחידיאי, והיה חטי קמי מלכא, יומא חד סרח קמי מלכא, אמר מלכא, כל הני יומין אלקינא לך, ולא קבלת. מכאן ואילך חמי מאי אעביד לך, אי אתריד לך מן ארעא, ואפיק לך ממלכותא, דילמא יקומון עלך דובי חקלא, או זאבי חקלא, או לסטין, ויעברון לך מעלמא. מה אעביד. אלא אנא ואת גיפוק מארעא.

כך אף אני, אנא ואת גיפוק מארעא (אף אני ואתה נלך בגלות וגיפוק כתרדא).

הוא, ישראל מה אעביד לכו, הא אלקינא לכו, ולא ארפיתו אודנייכו, הא אייתינא עלייכו מארי תריסין, מארי טפסין, לאלקאה לכו, ולא שמעתון. אי אפיק לכו מארעא לחודכו, דחילנא עלייכו מפמה דובין, מפמה זאבין, דיקומון עלייכו, ויעברון לכו מעלמא. אבל מה אעביד לכו, אלא אנא ואתון גיפוק מארעא, ונהך בגלותא.

תרא הוא דכתיב ויפירתי אתכם למחך בגלותא. ואי תימרון דאשבוק לכו, אף אני עמכו. שבע על חטאתיכם, דא שבע דיתתרון עמכו, ואמאי. על חטאתיכם. תרא הוא דכתיב, (ישעיהו) ובפשעיכם שלחה אמכם. אמר קדשא בריה הוא, אתון גרמתון, דאנא אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור (בארץ) בעולם (נגרש מהארץ) מהעולם, הרי הגבירה יצאה מהיכלה

עמכם. הרי הפל נחרב, ההיכל שלי ושלכם נחרב. שהרי למלך לא ראוי היכל אלא פשהוא נכנס עם הגבירה. ושמחת המלך אינה נמצאת.

א"ל בשעה שנכנס להיכל הגבירה, ונמצא בנה עמה בהיכל, כלם שמחים כאחד. עכשו שאין נמצאים הבן עם הגבירה, הרי ההיכל חרב מהפל. אלא אני מה אעשה? אף אני עמכם. ועכשו, אף על גב שישאל הם בגלות, הקדוש ברוך הוא נמצא עמם ולא עוזב אותם. שפאשר יצאו ישראל מן הגלות, הקדוש ברוך הוא ישוב עמם, שפנתוב (דברים ל) ושב ה' אליהי, ושב ה' אליהי ודאי, והרי נתבאר.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, נפגשו באותה מערה בשדה. אמר רבי חייא לרבי יוסי, זה שכתוב (שם כח) אלה דברי הברית וגו', מלכד הברית. מה זה דברי הברית? דברי גבורה (האלה) הנה צריך להיות! אמר לו, הרי פשוה, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו של משה, והרי נתבאר.

בא ראה, אלה ואלה היו דברי הברית. שאף על גב שהדברים היו מפי הגבורה - דברי ברית היו, שהרי טוב ורע תלויים בו. הטוב שבא מצדיק, והרע שבא מן הדין. הדין ממקום הדין, והינו צדק. וצדיק וצדק הם ברית, ונקראים ברית. ולכן מלים אלו דברי ברית הן, וקשר הברית כאחד. ומשום כך זכור ושמור קשורים כאחד. זכור פיוס, שמור פלילה. הרי ברית כאחד, ומשום כך ברית ודאי, דברי הברית הם. ובכל מקום הברית היא במקום הנה.

ואתון לא נידור (ס"א בארעא) בעלמא (נ"א נפרוד ס"א מארעא) מעלמא. הא מטרוניתא נפקת מהיכלה עמכון, הא אתחרב פלא, היכלא דילי ודלכון אתחרב. דהא למלכא לא אתחזי היכלא, אלא כד איהו עייל עם מטרוניתא. וחדוה דמלכא לא אשתכח.

א"ל בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא, ואשתכח ברהא עמה בהיכלא, חדאן פלהו כחדא. השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא, הא היכלא חריבא מפלא. אלא אנא מה אעביד. אף אנא עמכון. והשתא אף על גב דישראל אינהו בגלותא, קדשא בריך הוא אשתכח עמהון, ולא שביק לון, דכד יפקון, ישראל מן גלותא, קדשא בריך הוא יתוב עמהון. דכתוב (דברים ל) ושב יי' אליהי, ושב יי' אליהי ודאי. והא אתמר.

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה, אערעו בההיא מערתא בחקלא. אמר רבי חייא לרבי יוסי, האי דכתוב (דברים כח) אלה דברי הברית וגו', מלכד הברית. מאי דברי הברית? דברי גבורה (ס"א האלה) מיבעי ליה. אמר ליה הא אוקמוה, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו של משה, והא אתמר.

תא חזי, אלין ואלין דברי הברית הוו, (דף קט"ו ע"ב) דאף על גב דמפי הגבורה הוו מלין. מלי ברית הוו, דהא טב וביש ביה תליין. טב דאתי מצדיק. פיש דאתי מן דינא. דינא, מאתר דדינא, והיינו צדק. וצדיק וצדק ברית אינון, ברית אקרונ. ועל דא, מלין אלין, מלי ברית אינון. וקשיר ברית פחדא. ובגיגי כף זכור ושמור, קשיר פחדא. זכור פיוס, שמור פלילה. הא ברית פחדא, ובגיין כף ברית ודאי, דברי הברית נינהו. ובכל אתר ברית באתר דא איהו.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְדַאי כִּף זֶה, וּמְשׁוּם כִּף שִׁבְתָּ, שֶׁהִיא זְכוּר וְשְׁמׁוֹר, נִקְרָאת בְּרִית, שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת לז) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁבְתָּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ לְדוֹתְכֶם בְּרִית עוֹלָם. וְהַפֵּל דְּבַר אַחַד, וְהִמְקוֹם הַזֶּה נִקְרָא בְּרִית בְּכָל מְקוֹם.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְץ, הוּא יְסוּד, שֶׁהוּא שְׁלוֹם הָאָרֶץ, שְׁלוֹם הַבַּיִת, שְׁלוֹם הָעוֹלָם. וְיִסְרְתִי אֶתְכֶם אִף אֲנִי שְׁבַע. מַה זֶה שְׁבַע? זֶה צְדָק. הֲרִי וְדַאי הַבְּרִית, וּמְשׁוּם כִּף דְּבַרִּי הַבְּרִית הֵם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתְכֶם בְּאַרְץ אִיבִיחֶם וְגו'. וְאִף גַּם זֹאת, וְאִף - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִף אֲנִי. גַּם - לְרַבּוֹת כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת זֹאת, שֶׁלֹּא עוֹזְבֵת אוֹתָם לְעוֹלָמִים. בְּהִיּוֹתְכֶם בְּאַרְץ אִיבִיחֶם - בְּהִיּוֹתְכֶם הַכֹּל כְּאַחַד. לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים - כְּדִי שֶׁלֹּא אֶתְחַבֵּר עִמָּם. לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם - שֶׁאִם לֹא אֶפְדֶּה אוֹתְם, הֲרִי בְּרִיתִי מִתְחַלֶּקֶת. וּמְשׁוּם כִּף, לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, אֲנִי שִׁמְעֵתִי דְּבַר חֲדָשׁ, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכֻלְתְּכֶם, לֹא הַכִּפִּיתִים וְלֹא הִרְגַתִּים לְכֻלְתְּכֶם הִיא צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים - מִי שֶׁשׁוֹנֵא מִיִּשְׁהוּ אַחַר, הוּא מְאוּס כְּנִגְדוֹ, וּמִגְעִיל בְּגַעַל לְפָנָיו. אֲבָל כְּאֵן, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. מַה הַטַּעַם? מְשׁוּם שֶׁחִבִּיבוֹת נִפְשֵׁי בִינְיָהִם, וּבִגְלָלָה כָּלֶם חִבִּיבִים עֲבוּרִי. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב לְכֻלְתְּכֶם. לְכֻלְתְּכֶם כְּתוּב, חֲסֵר וַי'ו, בְּגִלְלָה לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, מְשׁוּם שֶׁהִיא אֶהְבֵת נִפְשֵׁי, אֶהְבֵתִי אֶצְלָה.

הִיא לֹא הִיְתָה שֵׁם, לֹא הִיְתָה נִכְסֵס

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְדַאי הִכִּי הוּא, וּבִגְיִן כִּף שִׁבְתָּ דְּאִיהוּ זְכוּר וְשְׁמׁוֹר, אִקְרִי בְּרִית. דְּכַתִּיב, וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁבְתָּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ לְדוֹתְכֶם בְּרִית עוֹלָם. וְכֹלֵא מְלָה חַד, וְאַתְר דָּא, אִקְרִי בְּרִית בְּכָל אֶתְר.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְץ, הוּא יְסוּד, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְאַרְעָא, שְׁלָמָא דְבֵיתָא, שְׁלָמָא דְעוֹלָמָא. וְיִסְרְתִי אֶתְכֶם אִף אֲנִי שְׁבַע. מַאי ז'ו. דָּא צְדָק. הָא וְדַאי בְּרִית, וּבִגְיִן כִּף דְּבַרִּי הַבְּרִית נִינְהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּתִיב. (ויקרא כ"ו) וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתְכֶם בְּאַרְץ אִיבִיחֶם וְגו'. וְאִף גַּם זֹאת, וְאִף, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, אִף אֲנִי. גַּם, לְרַבּוֹת כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, דְּאִקְרִי זֹאת, דְּלֹא שְׁכַתּוֹת לֹון לְעוֹלָמִין. בְּהִיּוֹתְכֶם בְּאַרְץ אִיבִיחֶם, בְּהִיּוֹתְכֶם כֹּלֵא כְּחֻדָּא. לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים בְּגִין דְּלֹא אֶתְחַבֵּר בְּהוּ. לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם, דְּאִי לֹא אֶפְרוֹק לְהוּ, הָא בְּרִיתִי פְּלִיג, וּבִגְיִן כִּף לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, אֲנֵא שִׁמְעֵנָא מְלָה חֲדָתָא, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכֻלְתְּכֶם, לֹא הַכִּפִּיתִים וְלֹא הִרְגַתִּים לְכֻלְתְּכֶם מִיבְעֵי לִיה. אֲלֵא לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, מֵאֵן דְּסֵאנִי לְאַחֲרָא מְאִיס הוּא לְקַבְּלִיה, וְגַעַלָּא הוּא בְּגִיעוּלָא קַמִּיה. אֲבָל הִכָּא, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. מַאי טַעַמָּא. בְּגִין דְּחִבִּיבוּתָא דְּנִפְשָׁאֵי בִינְיָהוּ. וּבִגְיִנָה כְּלֵהוּ חִבִּיבִין גְּבָאֵי, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב לְכֻלְתְּכֶם. לְכֻלְתְּכֶם כְּתִיב, חֲסֵר וַי'ו, בְּגִינָה לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, בְּגִין דְּאִיְהִי רַחֲמֵתָא דְּנִפְשָׁאֵי, רַחֲמֵמוּתָא דִּילֵי גְבָהָא.

דְּבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים אִתְּתָא, וְהוֹת דְּיִירָא בְּשׁוּקָא דְּאַדָּם שְׁאוּהֵב אִשָּׁה, וְהִיְתָה גְּרָה בְּשׁוּקָא שֶׁל בּוֹרְסָקִים, אִם

לְשֵׁם לְעוֹלָמִים. פִּינּוֹן שֶׁהִיא שָׁם, דּוֹמָה בְּעֵינָיו כְּמוֹ שׁוֹק שֶׁל רוֹכְלִים, שֶׁכָּל הַרְיחוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת טוֹבִים נִמְצְאִים שָׁם.

אַף כָּאן, וְאֵף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם, שֶׁהוּא שׁוֹק שֶׁל בּוֹרְסָקִים, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעֻלְתִּים, וְלָמָּה? לְכַלְתָּם. בְּשִׁבִיל כְּלָתָם, שְׂאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָהּ, שֶׁהִיא אֲהוּבָת נִפְשִׁי, שְׁשׂוּרָה שָׁם, וְדוֹמָה עָלַי כְּמוֹ כָּל הַרְיחוֹת הַטּוֹבִים שֶׁל הָעוֹלָם מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַפְּלָה שֶׁבְּתוֹכָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ לֹא כָּאֵנוּ לְכָאֵן אֶלָּא לְשִׁמְעַת אֵת זֶה - דִּי לִי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו. בֵּן יִכְבֵּד אָב, כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) כְּבֹד אֵת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, וּפְרָשִׁי, בְּמֵאֵכָל וּבְמִשְׁתֵּה וּבְכָל. זֶה בְּחִיּוֹ שֶׁהִתְחַיֵּב בּוֹ. אַחַר שְׁמַת, אִם תֹּאמַר הָרִי הוּא פְּטוּר מִמֶּנּוּ - לֹא כֵּן. שְׂאֵף עַל גַּב שְׁמַת, הִתְחַיֵּב בְּכַבּוּדוֹ יוֹתֵר, שֶׁפְּתוּב כְּבֹד אֵת אָבִיךָ. שְׂאֵם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עֲקָשָׁת, וְדָאִי שֶׁהוּא מְבַזֶּה אֵת אָבִיו, וְדָאִי שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ קְלוֹן.

וְאִם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וּמִתְקַן אֵת מַעֲשָׂיו, וְדָאִי שֶׁזֶּה מְכַבֵּד אֵת אָבִיו, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶצֶל בְּנֵי אָדָם, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶצֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכִסֵּא כְּבוֹדוֹ. וְדָאִי בֵּן יִכְבֵּד אָב.

כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁמְכַבֵּד אֵת אָבִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, עֲכָשׁוּ מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי שֶׁמְעוֹן בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת - בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר אֲשֶׁר בְּחִיּוֹ. שְׂזָכָה לְבָנִים קְדוֹשִׁים וְלִגְזָעִים קְדוֹשִׁים. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׂזוֹכִים לְבָנִים קְדוֹשִׁים, לִגְזָעִים קְדוֹשִׁים.

דְּבוֹרְסָקִי, אִי לֹא הָיוֹת הִיא תַּמָּן, לֹא עָיִל בָּהּ לְעֵלְמִין. פִּינּוֹן דִּהִיא תַּמָּן, דְּמִי בְּעֵינָיו כְּשׁוֹקָא דְרוֹכְלִי, דְּכָל רִיחִין דְּעֵלְמִין טְבִין אֲשֶׁתְּכַחוּ תַּמָּן.

אוֹף הָכָא, וְאֵף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוֹקָא דְּבוֹרְסָקִי, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעֻלְתִּים. וְאִמְאִי. לְכַלְתָּם. בְּגִין כְּלָתָם, דְּאִנָּא רְחִימָנָא לָהּ, דְּאִיְהִי רְחִימָתָא דְּנִפְשָׁאִי, דְּשְׂרִיא תַּמָּן, וְדְּמִי עָלַי כְּכָל רִיחִין טְבָאֵן דְּעֵלְמָא, בְּגִין הִיא כְּלָה דְּבַגְוִייהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ לֹא אֲתִינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מְלָה דָא דִּי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו. בֵּן יִכְבֵּד אָב, כְּמֹה דָאֵת אָמַר (שמות כ) כְּבֹד אֵת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, וְאִמְאִי, בְּמִיכְלָא וּמִשְׁתֵּיָא וּבְכָלָא. הִיא בְּחִיּוֹ דְּאֵתְחַיֵּב בִּיהּ. בְּתֵר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פְּטוּר מִנִּיהּ הוּא, לֹא הֵכִי. דְּאֵף עַל גַּב דְּמִית, אֵתְחַיֵּב בִּיקְרִיָּה יִתִּיר, דְּכְתִיב כְּבֹד אֵת אָבִיךָ. דְּאִי הִהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַת תְּקֵלָא, וְדָאִי מְבַזֶּה לְאָבוּי הוּא, וְדָאִי עֲבִיד לִיהּ קְלָנָא.

וְאִי הִהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַת מִיִּשְׂרָאֵל, וְתִקִּין עוֹבְדוּי, וְדָאִי דָא אוֹקִיר לְאָבוּי, אוֹקִיר לִיהּ בְּהִיא עֵלְמָא גְּבִי בְּנֵי נֶשְׂאָ, אוֹקִיר לִיהּ בְּהִהוּא עֵלְמָא, גְּבִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חִיִּים עָלֶיהּ, וְאוֹתִיב לִיהּ בְּכוֹרְסִיָּא דִּיקְרִיָּה. וְדָאִי בֵּן יִכְבֵּד אָב.

בְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיְהוּ אוֹקִיר לִיהּ לְאָבוּי בְּהִיא עֵלְמָא, וּבְהִהוּא עֵלְמָא הַשְּׁתָּא אֲסֻגִי שְׁבַחָא דְּרַבִּי שֶׁמְעוֹן בְּתֵרִין עֵלְמִין, בְּהִיא עֵלְמָא, וּבְהִהוּא עֵלְמָא יִתִּיר מְחִיּוּי. דְּזָכָה לְבָנִין קְדִישִׁין, וְלִגְזָעִין קְדִישִׁין. זְכָאֵן אֵינוֹן צְדִיקָיָא, דְּזְכָאֵן לְבָנִין קְדִישִׁין, לִגְזָעִין קְדִישִׁין. עָלִיְהוּ אֲתִקְרִי, (ישעיה סא) כָּל רְאִיְהֶם

יִפְרֹוּם כִּי הֵם זָרַע בְּרִיךְ יְיָ אֱמֵן. בְּרִיךְ יְיָ
 לְעוֹלָם אֱמֵן וְאֱמֵן. יִמְלֹוךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱמֵן
 וְאֱמֵן.
 עֲלֵיהֶם נִקְרָא, כָּל רְאֵיהֶם יִפְרֹוּם
 כִּי הֵם זָרַע בְּרִיךְ ה'. אֱמֵן. בְּרִיךְ ה'
 לְעוֹלָם אֱמֵן וְאֱמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם
 אֱמֵן וְאֱמֵן.

הֲדָרֵן לְסִיּוּם סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזֹּהָר

הֲדָרֵן עֲלֵךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזֹּהָר. וְהֲדָרֵךְ עֲלֵךְ, דַּעְתֵּן עֲלֵךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזֹּהָר. וְדַעְתֵּךְ עֲלֵךְ.
 לֹא תִתְנַשֵּׂי מִנֶּךָ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזֹּהָר. וְלֹא תִתְנַשֵּׂי מִנֶּךָ. לֹא בַעֲלָמָא הַדִּין וְלֹא בַעֲלָמָא דְאִתֵּי: (א) (ב)
 הָעָרֵב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאֵינוּ
 וְצִאֲצָאֵי צִאֲצָאֵינוּ, וְצִאֲצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לְשִׁמְחָה. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנֵי
 מִצּוֹתֶיךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי לִפִּי תָמִים בַּחֲקִיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁבַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי
 כִּם חִיִּיתֵנִי. בְּרִיךְ אֶתָּה יְיָ לְמַדְנֵי חֲקִיךָ. אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן סֵלָה וְעַד. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁשְׁמַתְךָ חֲלַקְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדֻרָשׁ וְלֹא שְׁמַתְךָ חֲלַקְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֵנוּ
 מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אֲנִי מִשְׁכִּימִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אֲנִי עֲמָלִים
 וְהֵם עֲמָלִים, אֲנִי עֲמָלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר, וְהֵם עֲמָלִים וְאֵינִם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רְצִים וְהֵם רְצִים, שְׁחַת
 הֵם רְצִים לְבָאֵר שְׁחַת, וְאֲנִי רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאמֹר וְאֶתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֵם לְבָאֵר שְׁחַת.
 אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרַמָּה לֹא יִחַצּוּ יְמִיהֶם, וְאֲנִי אֲכַטַּח בְּךָ.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתֵּנִי לְסִיּוּם סֵפֶר וַיִּקְרָא. כִּד תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְחִיל
 סְפָרִים אַחֲרֵים וְלִסְיָמָם. לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד מִתּוֹךְ הֶרְחַבְתָּ. לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד
 תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָתָה. וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים (וְהַנְּבִיאִים) וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים הַנּוֹזְכִּים בְּסֵפֶר תְּקוּנֵי הַזֹּהָר, יַעֲמִד
 לִי וְלִזְרַעִי וְלִזְרַע זְרַעִי, שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מִפִּי וּמִפִּי זְרַעִי וְזַרְעֵי זְרַעִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
 וַיִּקְיָם בְּנוֹ מִקְרָא שְׁכֵתוֹב, בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֶתְּךָ בְּשִׁבְכְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁחַדְךָ. כִּי
 כִּי יִרְכוּ יְמֶיךָ וַיִּוְסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים. אֲרֵךְ יָמִים בְּיַמִּינֶךָ, עוֹשֵׁר וְכַבּוֹד בְּשִׁמְאֵלָה. יְיָ עֲזֵר לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ
 יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

וַתִּגְדַּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (א) בַּעֲלָמָא דְהוּא עֲתִיד לְאַתְחַדְתָּא. וְלֹא תִיָּאָה מִתְּיָא. וְלֹא סְקָא וְתַהוֹן
 לְחַיֵּי עָלְמָא, וְלִמְבַנֵּי קְרַתָּא דִירוּשָׁלַם. וְלִשְׁכַּלְלָא הַכְּלִיָּה בְּגוּתָה. וְלִמְעַקֵּר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מֵאַרְעָה.
 וְלֹא תִבְאָ פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהּ. וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וַיִּקְרִיָּה. וַיִּצְמַח פּוֹרְקָנִיָּה
 וַיִּקְרַב מְשִׁיחֵיהּ. (א) בְּתַיִיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעִגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאִמְרוּ אֱמֵן: (א)
 יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא וְיִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר
 וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (א) לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחְמָתָא
 דְאִמְרִין בַּעֲלָמָא. וְאִמְרוּ אֱמֵן: (א) לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא. שִׁירָתָא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחְמָתָא. דְאִמְרִין
 בַּעֲלָמָא וְאִמְרוּ אֱמֵן. עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנֵן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. דְעַסְקוּן
 בְּאוֹרֵיתָא קְדֻשָּׁתָא. דִּי בְּאַתְרָא הַדִּין וְדִי בְּכָל אַתְרָא וְאַתְרָא. יְהִי לָנָא וּלְכוּן וְלַהוֹן חֲנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמֵי.
 מִן קָדָם מְאִרֵי שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אֱמֵן. (א) יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא. חַיִּים וְשִׁבְעָ וְיִשׁוּעָה
 וְנַחְמָה וְשִׁיבָא וְרַפּוּאָה וְגִנְאָה וְסְלִיחָה וְכַפְּרָה וְרוּחַ וְהַצְּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אֱמֵן. (א)
 עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אֱמֵן. (א)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי
בְּאֵהָל מוֹעֵד וּגּוֹ'. רַבִּי אֲבָא פָתַח,
(בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ וּגּוֹ'. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְּבָא.
בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁבְּרָא
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָאָדָם,
עָשָׂה אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים, וְהָיָה כְּלוּל מֵהַכֹּל,
וְהָיָה אוֹרוֹ מְאִיר מִסוּף הָעוֹלָם,
וְעַד סוּפוֹ, וְהָיוּ פוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ
הַכֹּל.

וְאֵף עַל גַּב שְׁהָרֵי פְּרִשׁוּהָ, יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל בְּפְסוּק הַזֶּה. וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם
אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן שֶׁאָמַר
בְּצַלְמוֹ, מֵהָזֶה בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בְּרָא
אוֹתוֹ? אֵלָּא וְדַאי שְׁתֵּי דְרַגּוֹת
שֶׁפְּלוּלוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, אַחַת לְזָכַר
וְאַחַת לְנִקְבָּה.

וְלָכֵן שְׁנֵי פְּרָצוּפִים הָיוּ בְּרִדְאֵי,
וְסוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב זָכַר
וְנִקְבָּה בְּרָא אֹתָם. וְכְלוּל הָיָה מִכֹּל
הַצְּדִידִים (מִשְׁנֵי צְדִידִים). וְאֵף עַל גַּב
שֶׁהַנִּקְבָּה אַחֲזָה בְּצִדוֹ, הָרִי הִיא
גַּם כְּלוּלָה מִשְׁנֵי צְדִידִים, לְהִיּוֹת
שְׁלָם בְּכֹל.

וְהָיָה מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָה לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה. כִּיּוֹן שֶׁפְּרָח, הִתְמַעְטוּ
הַפְּרָצוּפִים, וְהַחֻכְמָה הִסְתַּלְּקָה
מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא
בְּדַבְּרֵי גּוֹפּוֹ. אַחַר כֵּן הוֹלִיד בְּנִים
מִעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא
הִתְיַשְׁבוּ זֶה וְזֶה בְּעוֹלָם עַד
שֶׁהוֹלִיד בֶּן, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁלַם (נִשְׁתַּל)
הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא שֵׁת, וְכֵן פְּרִשׁוּהָ.
וְעַם כָּל זֶה, הָעוֹלָם הִתְחַתָּן לֹא
הַשְׁלָם וְלֹא הָיָה שְׁלָם וְלֹא נִמְצָא
בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְעַמְד
הָעוֹלָם. אֲבָל לֹא הַשְׁלָם עַד
שֶׁאַבְרָהָם נִמְצָא בּוֹ בְּעוֹלָם, וְאַחַז
בּוֹ בְּיָמֵינוּ כְּמִי שֶׁאוֹחֵז בְּיָמֵינוּ אֶת
מִי שֶׁנּוֹפֵל. בָּא יִצְחָק וְאַחַז בְּיָדֵי

פְּרִשְׁת בְּמִדְבַר (דף קי"ז ע"א)

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד
וּגּוֹ', (במדבר א) רַבִּי אֲבָא פָתַח, (בראשית א)
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וּגּוֹ', הָאִי
קָרָא אֶתְמַר. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּבְרָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם עֶבֶד לִיָּה בְּדִיוקְנָא דְּעֲלָאִי
וְתַתָּאִי, וְהָיָה כְּלוּל מִכֹּל, וְהָיָה נְהוּרִיָּה נְהוּרִי,
מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְהוּוּ דְּחַלִּין
קַמֵּיהָ כְּלָא.

וְאֵף עַל גַּב דְּהָא אוֹקְמוּהָ, אִית לְאִסְתַּפְּלָא בִּיה
בְּהָאִי קָרָא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן דְּאָמַר
בְּצַלְמוֹ, מְאִי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֵלָּא
וְדַאי תְּרִין דְּרַגִּין דְּכִלְיָן דְּכַר וְנוֹקְבָא, חַד
לְדַכַר, וְחַד לְנוֹקְבָא.

וּבְגִין כֵּן הוּוּ פְּרָצוּפִין הוּוּ וְדַאי, וְסִיפָא דְּקָרָא
אוֹכַח, דְּכְתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָא אוֹתָם.
וְכִלְיָל הָוָה מִכֹּל סְטָרִין (ג"א מִתְרִין סְטָרִין) וְאֵף עַל
גַּב דְּנוֹקְבָא אַחֲדַת בְּסְטָרֵי. הָא הִיא נְמִי
כְּלִילָא מִתְרִין סְטָרִין, לְמַהוּי שְׁלִים בְּכֹלָא.

וְהָוָה מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָתָא, לְעִילָא וְתַתָּא. כִּיּוֹן
דְּפְרָח, אֶתְמַעְטוּ פְּרָצוּפִין, וְחֻכְמָתָא
אֶסְתַּלְּקַת מִנֵּיהָ, וְלֹא הָוָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא בְּמִלֵּי
דְּגוֹפִיָּה. לְבַתָּר אוֹלִיד בְּנִין מִעֲלָאִי וְתַתָּאִי, וְלֹא
אֶתְיַשְׁבוּ דָא וְדָא בְּעֲלָמָא, עַד דְּאוֹלִיד בְּרַ,
וּמִנֵּיהָ אֶשְׁתַּלִּים (ס"א אֶשְׁתַּלִּיל) עֲלָמָא, דְּאֶקְרִי שֵׁת,
וְהָא אוֹקְמוּהָ.

וְעַם כָּל דָּא, עֲלָמָא תַתָּאָה לָא אֶשְׁתַּלִּים, וְלֹא
הָוָה שְׁלִים, וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמֵיהָ, עַד
דְּאֶתָא אַבְרָהָם, וְאֶתְקַיִים עֲלָמָא. אֲבָל לָא
אֶשְׁתַּלִּים, עַד דְּאַבְרָהָם אֶשְׁתַּכַּח בִּיהָ בְּעֲלָמָא
וְאַחֲדַת בִּיהָ בְּיָמֵינָא, כְּמָאן דְּאַחֲדַת בְּיָמֵינָה,
לְמָאן דְּנִפְּלִיל. אֶתָא יִצְחָק, וְאַחֲדַת בְּיָדֵיהָ דְּעֲלָמָא בְּשִׁמְאָלָא, וְאֶתְקַיִים וְתִיר.

העולם בשמאל והתקנים יותר. פיון שבא יעקב, אחז באמצע הגוף, ונכלל בשני צדדים, עמד העולם ולא היה מתמוטט.

ועם כל זה לא נשתל (נשלם) בשרשיו עד שהוליד שנים עשר שבטים ושבעים נפש, ונשתל (ונשלם) העולם. ועם כל זה לא השתלם עד שקבלו ישראל תורה בהר סיני והוקם המשכן, ואז עמדו העולמות ונשלמו, והתבשמו עליונים ותחתונים.

ביון שהתורה והמשכן הוקמו, רצה הקדוש-ברוך-הוא לפקד החילות של התורה, פמה צבאות הם של התורה, פמה צבאות הם של המשכן. בא ראה, כל דבר שצריך להתישב במקומו, לא מתישב עד שזנזר בפה, ומתמנה עליו. אף פאן - רצה הקדוש-ברוך-הוא לפקד חילות התורה וחילות המשכן, וכלם היו כאחד ולא נפרדים זה מזה, הכל כמו למעלה, שהרי התורה והמשכן לא נפרדים זה מזה, והולכים כאחד.

ומשום זה חילותיהם עולים בחשבון להודע אליהם, פרט לאותם אחרים שאין להם חשבון. ולכן פתוב, וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד. אם באהל מועד, למה במדבר סיני? אלא אחד לתורה ואחד למשכן. וזה וזה - באחד לחדש השני בשנה השנית, והכל אחד, וזה נקרא חדש זיו, רמז לאותו חדש ושנה שמאיר ללבנה, שהרי אז כל העולמות נמצאים בשלמות. לצאתם מארץ מצרים, להודיע שפשיצאו מארץ מצרים, זה היה בחדש הראשון.

רבי יצחק פתח, (תהלים קטו) ה'

פיון דאתא יעקב, אחיד באמצעיתא בגופא, ואתפליל בתרין סטרין, אתקנים עלמא ולא הוה מתמוטט.

ועם כל דא לא אשתיל (ס"א אשתלים) בשרשוי, עד דאוליד תריסר שבטין, ושבעין נפשין, ואשתיל (ס"א ואשתלים) עלמא. ועם כל דא לא אשתלים, עד דקבילו ישראל אורייתא בטורא דסיני, ואתקם משפנא. פדין אתקיימו עלמין ואשתלימו, ואתבסמו עלאין ותתאין. ביון דאורייתא ומשפנא אתוקמו, בעא קדשא בריה הוא למפקד (דף קי"ז ע"ב) חילוי

דאורייתא, פמה חילין אינון דאורייתא, פמה חילין אינון דמשפנא. תא חזי, כל מלה דבעי לאתישבא בדוכתיה, לא מתישבא עד דאדפר בפומא, ואתמני עלה. אוף הכא, בעא קדשא בריה הוא למפקד חילין דאורייתא, וחילין דמשפנא, וכלהו הוו פחד ולא מתפרשי דא מן דא, פלא כגוונא דלעילא, דהא אורייתא ומשפנא לא מתפרשי דא מן דא, ואזלין פחדא.

ובגין פה, חיליהון עאלין בחושפנא לאשתמודעא גבייהו, בר אינון אחרנין דלית לון חשפנא. ובגין פה פתיב, וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד. אי באהל מועד, אמאי במדבר סיני. אלא חד לאורייתא וחד למשפנא. והאי והאי, באחד לחדש השני בשנה השנית, וכלא חד, והאי אקרי (מלכים א') חדש זיו רמז לההוא ירחא ושפא דנהיר לסיהרא, דהא כדין עלמין פלהו אשתכחו בשלימו. לצאתם מארץ מצרים, לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים, פחדש הראשון הוה.

רבי יצחק פתח, (תהלים קטו) יי זכרנו יברך יברך את בית וגו'. יי זכרנו יברך,

זְכַרְנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית וְגו' .
 ה' זְכַרְנוּ יְבָרֵךְ - אֵלֶּה הַגְּבֵרִים,
 שְׁהִיו עוֹלָיִם בְּחֻשְׁבוֹן בְּמִדְבָּר,
 וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָם
 וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם כָּל זְמַן .

בא ראה, מי שאומר שבת חבירו,
 של בניו, או של ממונו - צריך
 לברכו ולהודות עליו בברכות.

מנין לנו? ממושה, שפתיב (דברים
 א) והנכם היום ככוכבי השמים
 לרב. אחר כך מה כתוב? ה' אלהי
 אבותכם יסף עליכם ככם אלה
 פעמים וגו'. שתי ברכות היו:
 אחת - ה' אלהי אבותכם, הרי
 אחת. אחר כך - ויברך אתכם
 כאשר דבר לכם. להודות עליהם,

ברכות על ברכות.

ואם הוא מונה את שבת חבירו
 ולא מודה עליו ברכות - הוא
 נתפס בתחלה מלמעלה. ואם
 הוא מברך אותו - הוא מתברך
 מלמעלה. והברכה צריך לברך
 אותה בעין טובה, ולא בעין רעה.
 ובכל רוצה הקדוש-ברוך-הוא
 אהבת הלב. ומה מי שמברך את
 חבירו, רוצה הקדוש-ברוך-הוא
 שיברך אותו בעין טובה, בלב
 טוב - מי שמברך את
 הקדוש-ברוך-הוא על אחת כמה
 וכמה שצריך עין טובה ולב טוב
 ואהבת הלב. בגלל זה, (שם ו)
 ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך
 וגו'.

בא ראה, הרי פרשוה, אין
 הברכה שלמעלה שורה על דבר
 שנמנה. ואם תאמר, ישראל איך
 נמנו? אלא כפר לקח מהם, והרי
 פרשוה, והחשבון לא היה עד
 שנאסף כל אותו הכפר ועלה
 לחשבון. ובתחלה מברכים את
 ישראל, אחר כך מונים אותו
 כפר, אחר כך חוזרים ומברכים
 את ישראל. נמצא שישאל
 מתברכים בתחלה ובסוף, ולא עולה בהם מגפה.

אֵלֶּיךָ גוֹבְרִין . דְּהוּוּ עָאֲלִין בְּחוּשְׁבְּנָא דְּמִדְבָּרָא,
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לוֹן, וְאוּסִיף עֲלֵיהוּ
 בְּכָל זְמַנָּא .

תא חזי, האי מאן דאמר שבחא דחבריה,
 דבנוי, או דממוניה, בעי לברכא ליה,
 ולאודאה עליה ברקאן. מנלן. ממושה. דכתיב,
 (דברים א) והנכם היום ככוכבי השמים לרב, לבתר
 מה כתיב, יי אלהי אבותכם יסף עליכם ככם
 אלה פעמים וגו'. תרין ברקאן הוו, חד יי
 אלהי אבותכם וגו'. הא חד. לבתר ויברך
 אתכם כאשר דבר לכם. לאודאה עליהו,
 ברקאן על ברקאן.

ואי איהו מני שבחא דחבריה, ולא אודי עליה
 ברקאן. הוא נתפס בקדמיתא מלעילא. ואי
 איהו מברך ליה, הוא מתברך מלעילא.
 וברכתא בעי לברכא לה בעינא טבא, ולא
 בעינא בישא. ובכלא בעי קדשא בריך הוא
 רחימותא דלבא. ומה מאן דמברך לחבריה,
 בעי קדשא בריך הוא דיברך ליה בעינא טבא,
 בלבא טבא. מאן דמברך לקודשא בריך הוא,
 על אחת כמה וכמה, דבעי עינא טבא, ולבא
 טבא, ורחימותא דלבא. בגין כך (דברים ו) ואהבת
 את יי אלהיך בכל לבבך וגו'.

תא חזי, הא אוקמוה לית ברכתא דלעילא
 שריא, על מלה דאתמני. ואי תימא,
 ישראל איך אתמנון. אלא כופרא נטלי מנייהו,
 והא אוקמוה, וחושבנא לא הוי עד דיתפניש
 כל ההוא כופרא, וסליק לחושבנא,
 ובקדמיתא מברכן להו לישראל, ולבתר מנאן
 ההוא כופרא, ולבתר מהדרין ומברכין לוֹן
 לישראל. אשתכחו דישאל מתברכין
 בקדמיתא ובסופא, ולא סליק בהו מותנא.

רַמָּה הַמַּגִּיפָה עוֹלָה בְּמִנְיָן? אֵלֶּא
מִשּׁוּם שֶׁבִּרְכָה לֹא שׁוֹרָה בְּמִנְיָן.
כִּיּוֹן שֶׁמִּסְתַּלַּקְת הַבִּרְכָה, הַצַּד
הָאֲחֵר שׁוֹרָה עָלָיו, וְיִכּוֹל לְהִנּוּק.
בְּגַלּל זֶה בְּמִנְיָן לּוֹקְחִים כִּפְר
וּפְדִיּוֹן, לְסַלֵּק אוֹתוֹ מִהֶם.

יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל - אֵלּוֹ
הַנְּשִׁים, שֶׁלֹּא עוֹלוֹת בְּמִנְיָן. יְבָרַךְ
אֶת בֵּית אֶהְרֹן - שֶׁהֵם מְבָרְכִים
אֶת הָעָם בְּעֵינֵי טוֹבָה וּבְלֵב טוֹב
וּבִאֲהֶבֶת הַלֵּב. אֶת בֵּית אֶהְרֹן -
כִּף גַּם הַנְּשִׁים (שְׁלֵחַם), שֶׁמִּתְבָּרְכוֹת
בְּבִרְכָה (שְׁלֵחַם).

יְבָרַךְ יִרְאֵי ה' - אֵלֶּה הֵם הַלְוִיִּם,
וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים, כִּי הֵם יִרְאִים
מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַקְטָנִים עִם
הַגְּדוּלִים - אִף עַל גַּב שֶׁלֹּא עוֹלִים
בְּמִנְיָן.

בֵּא רְאָה, לֹא נִמְצָא מִנְיָן בְּיִשְׂרָאֵל
שֶׁהִתְבָּרְכוּ בּוֹ כְּמִנְיָן זֶה, שֶׁמִּנְיָן
זֶה לְהַתְבָּרֵךְ הִיָּה, וְלִהְיוֹת שְׁלֵמוֹת
הָעוֹלָמִים הִיָּה, וּבְמִקּוֹם
שֶׁהִתְבָּרְכוֹת יוֹצְאוֹת נִמְנוּ, שֶׁכְּתוּב
בְּאֶחָד לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי, שֶׁהוּא זִיו
בְּרֻכּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא זִיו
לְעוֹלָם. וְעַל זֶה נִקְרָא חֹדֶשׁ זִי'ו,
שֶׁהַזִּיו שֶׁל הַכֹּל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְעַל
זֶה כְּתוּב (תְּהִלִּים קלד) יְבָרַכְךָ ה'
מִצִּיּוֹן, וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד, וְכְתוּב
(שֵׁם קלג) כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבִּרְכָה
וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה מְצוּי לְפָנַי רַבִּי
שֶׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ, יִשְׂרָאֵל, מֵאִיזָה
מְקוֹם הֵם מִתְבָּרְכִים? אָמַר לוֹ,
אוֹי לְעוֹלָם שֶׁלֹּא מִשְׁגִּיחִים וְלֹא
מִסְתַּפְּלִים בְּנֵי אָדָם בְּכַבּוּד הַמְּלָךְ
הָעֲלִיּוֹן. בֵּא רְאָה, בְּשַׁעַת שֶׁנִּמְצְאוּ
יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים לְפָנַי
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהָעוֹלָמוֹת
הָיוּ (עַמּוּ) מְצוּיִים בְּעֵץ אֶחָד עֲלִיּוֹן
קְדוּשׁ, שֶׁהַמְזוּן שֶׁל הַכֹּל בּוֹ, הִיָּה
מִתְבָּרֵךְ מִמְּקוֹם שֶׁכָּל הַבִּרְכּוֹת
כְּנוֹסוֹת בּוֹ, וּבּוֹ נִנְטַע וְנִשְׁתַּלּוּ
שְׂרָשָׁיו.

מוֹתָנָא אַמַּאי סָלִיק בְּמִנְיָנָא. אֵלֶּא בְּגִין
דְּבִרְכַתָּא לָא שְׂרִיא בְּמִנְיָנָא, כִּיּוֹן
דְּאִסְתַּלַּק בְּרַכַתָּא, סְטָרָא אַחְרָא שְׂאֲרֵי עָלָיו,
וְיִכּוֹל לְאַתְזָקָא. בְּגִין דָּא בְּמִנְיָנָא נְטָלִין כּוּפְרָא
וּפְדִיּוֹנָא, לְסַלֵּקָא עָלֵיהּ מִנְיָהּ.

(ס"א מעליה מותנא) יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֵלִין נְשִׁין,
דְּלֹא סָלְקִין בְּמִנְיָנָא. יְבָרַךְ אֶת בֵּית אֶהְרֹן,
דְּאִינוּן מְבָרְכִין לְעַמָּא, בְּעֵינָא טְבָא וּבְלֵבָא
טְבָא, וּבְרַחֲמֵימוֹתָא דְּלֵבָא. אֶת בֵּית אֶהְרֹן, הַכִּי
נְמִי נְשִׁין (דְּלֵחוּן), דְּאִתְבָּרְכִין בְּבִרְכַתָּא (ס"א דְּלֵחוּן).

יְבָרַךְ יִרְאֵי יי. אֵלִין אִינוּן לִינְאֵי, וְכִלְהוּ
מִתְבָּרְכִין, בְּגִין דְּדַחְלִין לִיהּ לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. הַקְטָנִים עִם הַגְּדוּלִים, אִף עַל גַּב
דְּלֹא עָאֲלִין בְּמִנְיָנָא.

תָּא חֲזִי לָא אֲשַׁתְּכַח מִנְיָנָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל
דְּאִתְבָּרְכִין בֵּיהּ, כְּהֵאִי מִנְיָנָא. דְּהֵאִי
מִנְיָנָא לְאַתְבָּרְכָא הָוָה, וְלֹא שְׁלֵמָא שְׁלִימוֹתָא
דְּעֲלָמִין הָוָה, וּבְאַתָּר דְּבִרְכָאן נְפָקִין אִתְמַנּוּן,
דְּכְתִיב בְּאֶחָד לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי, דְּאִיהוּ זִיּוּא
דְּבִרְכָאן דְּעֲלָמָא, דְּמִנְיָה נְפִיק זִיּוּא לְעֲלָמָא.
וְעַל דָּא אֶקְרִי חֹדֶשׁ זִי'ו, דְּזִיּוּא דְּכֻלָּא נְפִיק
מִנְיָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תְּהִלִּים קלד) יְבָרַכְךָ יי מִצִּיּוֹן,
וְכֻלָּא חַד מְלָה וְכְתִיב (תְּהִלִּים קלג) כִּי שָׁם צִוָּה יי
(דף ק"י"ח ע"א) אֶת הַבִּרְכָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה שְׂכִיחַ קַמִּיהּ דְּרַבִּי שֶׁמְעוֹן,
אָמַר לִיהּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵן אַתָּר אִתְבָּרְכִין. אָמַר
לִיהּ, וּוִי לְעֲלָמָא, דְּלֹא מִשְׁגִּיחִין וְלֹא מִסְתַּפְּלִין
בְּנֵי נְשָׂא, בִּיקְרָא דְּמִלְכָא עֲלָאָה. תָּא חֲזִי,
בְּשַׁעַתָּא דְּאִשְׁתְּכַחוּ יִשְׂרָאֵל וּפְאִין קַמִּי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְהוּוּ עֲלָמִין (ס"א עַמּוּיָה) שְׂכִיחִין בְּחַד
אִילָנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְּמִזְוֹנָא דְּכֻלָּא בֵּיהּ, הָוָה
מִתְבָּרֵךְ מֵאַתָּר דְּכָל בְּרַכָּאן פְּנִישִׁין בֵּיהּ. וּבֵיהּ
אִתְנַטַּע וְאִשְׁתִּילוּ שְׂרָשָׁיו.

וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הוּוּ מִתְּבַרְכָן (ואשתילוי שרשוי) מֵאֲתָר
 דְּכָל אֵינוֹן בְּרַכָּאן נִפְקִין בֵּיהּ, וְלֹא
 מִתְעַכְבֵּי לְמִיפַק, הָדָא הוּא דְכְּתִיב יְבָרְכֶךָ יי
 מִצִּיּוֹן, וְכְתִיב (תהלים קלג) כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁינְרַד עַל
 הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יי אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד
 הָעוֹלָם. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְעָלְמָא. דְכְּתִיב, (תהלים
 ג) מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ -
 הוֹפִיעַ - הָאִיר, כְּמוּ שְׁנֹאֲמַר (דברים
 לג) הוֹפִיעַ מֵהָר פֶּאֶרְן. (וְזֶה אוֹר)
 וְכַשְׁמַאִיר, מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת.
 וְכַשְׁאוּר זֶה מִתְעוֹרֵר, הַכֹּל הוּא
 בְּחֻבְרוֹת (הַכֹּל הוּא בְּחֻבִּיבוֹת), הַכֹּל הוּא
 בְּאֶהְבָּה, הַכֹּל הוּא בְּשִׁלְמוֹת, וְאִז
 הוּא שְׁלוֹם הַכֹּל, שְׁלוֹם שְׁלֻמְעֵלָה
 וְשְׁלֻמְטָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קכב)
 יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה
 בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

אִישׁ עַל דְּגִלּוֹ יַחְנוּ בְּאֵתָת לְבִית
 אֲבָתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר
 א). רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ישעיה סו)
 שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילּוּ בָהּ כָּל
 אֶהְבִּיָהּ וְגו'. כְּמָה חֻבִּיבָה הַתּוֹרָה
 לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁהִרִי
 בְּכָל מְקוֹם שְׂדֻכְרֵי תּוֹרָה
 וְשִׁמְעִים, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְכָל
 חִילוֹתֵיו, כְּלָם מְקַשְׁבִים לְדַבְּרֵיו,
 וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּא לְדוֹר
 עֲמוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שמות כ) בְּכָל
 הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'.
 וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא שְׁשׁוֹנְאֵיו נּוֹפְלִים
 לְפָנָיו, וְהִרִי פְּרֻשׁוֹהָ.

בֵּא רָאָה, מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵן
 עֲלִיּוֹנוֹת לְמַעְלָה. בֵּא אָדָם וְעֵשָׂה
 מִצְוָה אַחַת - אוֹתָהּ הַמִּצְוָה
 עוֹמְדָת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 וּמִתְעַטְרָת לְפָנָיו וְאוֹמְרָת: פְּלוֹנִי
 עֹשֶׂה אוֹתִי, וּמְפִלוֹנִי אֲנִי. מִשׁוּם
 שֶׁהוּא עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה. כְּמוֹ
 שֶׁהוּא עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַטָּה, כִּף גַּם
 עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וְעֵשָׂה שְׁלוֹם

לְעִילָא. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי,

וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הוּוּ מִתְּבַרְכָן (ואשתילוי שרשוי) מֵאֲתָר
 דְּכָל אֵינוֹן בְּרַכָּאן נִפְקִין בֵּיהּ, וְלֹא
 מִתְעַכְבֵּי לְמִיפַק, הָדָא הוּא דְכְּתִיב יְבָרְכֶךָ יי
 מִצִּיּוֹן, וְכְתִיב (תהלים קלג) כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁינְרַד עַל
 הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יי אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד
 הָעוֹלָם. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְעָלְמָא. דְכְּתִיב, (תהלים
 ג) מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ -
 הוֹפִיעַ - הָאִיר, כְּמוּ שְׁנֹאֲמַר (דברים
 לג) הוֹפִיעַ מֵהָר פֶּאֶרְן. (וְזֶה אוֹר)
 וְכַשְׁמַאִיר, מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת.
 וְכַשְׁאוּר זֶה מִתְעוֹרֵר, הַכֹּל הוּא
 בְּחֻבְרוֹת (הַכֹּל הוּא בְּחֻבִּיבוֹת), הַכֹּל הוּא
 בְּאֶהְבָּה, הַכֹּל הוּא בְּשִׁלְמוֹת, וְאִז
 הוּא שְׁלוֹם הַכֹּל, שְׁלוֹם שְׁלֻמְעֵלָה
 וְשְׁלֻמְטָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קכב)
 יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה
 בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

וְכַד הָאִי נְהִירוּ אֲתַעֵר, פְּלֵא הוּא בְּחֻבְרוֹתָא (פ"א
 כְּלֵא הוּא בְּחֻבִּיבוֹתָא), כְּלֵא הוּא בְּרַחֲמֵימוֹתָא, כְּלֵא
 הוּא בְּשִׁלְמוֹ, פְּדִין הוּא שְׁלֻמָא דְכְּלֵא, שְׁלֻמָא
 דְעִילָא וְתַתָּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קכב) יְהִי
 שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

אִישׁ עַל דְּגִלּוֹ בְּאוֹתוֹת לְבִית אֲבָתָם יַחְנוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְגו'. (במדבר ב) רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח,
 (ישעיה סו) שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילּוּ בָהּ כָּל אֶהְבִּיָהּ
 וְגו'. כְּמָה חֻבִּיבָא אוֹרִייתָא קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, דְּהָא בְּכָל אֲתָר דְּמַלִּי דְאוֹרִייתָא
 אֲשַׁתְּמְעוּ, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל חִיילִין דִּילִיָּה
 כְּלָהוּ צִיִּיתִין לְמַלוּלִיָּהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 אֲתִי לְדִיִּירָא עֲמִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כ)
 בְּכָל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'. וְלֹא
 עוֹד, אֶלֶּא דְשְׁנֹאֵי נְפִלִין קָמִיָּה, וְהָא אוֹקְמוּהָ.
 תָּא חֲזִי, פְּקוּדֵי אוֹרִייתָא עֲלֵאִין אֵינוֹן לְעִילָא.
 אֲתִי בַר נֶשׁ וְעֵבִיד פְּקוּדָא חֲדָא, הַהוּא
 פְּקוּדָא קָיִימָא קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 וּמִתְעַטְרָא קָמִיָּה, וְאָמַר פְּלוֹנִיָּא עֵבִיד לִי, וּמִן
 פְּלוֹנִיָּא אָנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַעֵר לִיָּה לְעִילָא.
 כְּגוֹנוֹנָא דְּאִיהוּ אֲתַעֵר לִיָּה לְתַתָּא, הֵכִי נָמִי
 אֲתַעֵר לְעִילָא, וְעֵבִיד שְׁלֻמָא לְעִילָא וְתַתָּא,
 כְּמָה דְּאֲתָא אָמַר, (ישעיה כז) אוּ יַחֲזֵק בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה
 שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי,

לתתא. זכאה חולקיה דיהווא בר נש, דעביד פקודי אורייתא.

שמחו את ירושלם וגו', בגין דחדוה לא אשתבח, אלא בזמנא דישראל קיימי בארעא קדישא. דתמן אתחברת אתתא בבעלה, וכדין הוא חדוותא דכלא, חדוותא דעילא ותתא. בזמנא דישראל לא אשתכחו בארעא קדישא, אסיר ליה לבר נש למחדי, ולאחזאה חידו. דכתיב, שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דייקא.

רבי אבא חמא חד בר נש, דהוה חדי בבי טרונייא דבבל, פטש ביה, אמר שמחו את ירושלם כתיב (אמר רבי אבא), בזמנא דירושלם בחדוה, פעי בר נש למחדי. רבי אלעזר לטעמיה, דאמר שמחו את ירושלם, היינו דכתיב, (תהלים ק) עבדו את יי בשמחה.

כתוב אחד אומר, עבדו את יי בשמחה, וכתוב אחד אומר, (תהלים ב) עבדו את יי ביראה וגילו ברעדה. מה בין האי להאי. אלא, פאן בזמנא דישראל שראן בארעא קדישא. פאן בזמנא דישראל שראן בארעא אחרא. (ד"א) עבדו את יי ביראה, דא כנסת ישראל, בזמנא דאיהי בגלותא ביני עממיא.

אמר רבי יהודה, והא כתיב (ישעיה נה) פי בשמחה תצאו, ודא היא כנסת ישראל, פיון דאמר תצאו, מן גלותא הוא, ואקרי שמחה. אמר ליה, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דאיהי בגלותא ושכיבת לעפרא, לא אקרי שמחה, עד דקודשא בריך הוא ייתי לגבה, ויוקים לה מעפרא, ויימא (ישעיה נב) התנערי מעפר וגו'.

(ישעיה ס) קומי אורי וגו'. ויתחברון פחדא, (ויקים ויאמר, (שם נב) התנערי מעפר קומי וגו', (שם ס) קומי אורי וגו',

למעלה ולמטה, כמו שנאמר (ישעיה כז) או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום לי - למעלה. שלום יעשה לי - למטה. אשרי חלקו של אותו אדם שעושה מצוות התורה.

שמחו את ירושלם וגו', משום שחדוה לא נמצאת אלא בזמן שישראל עומדים בארץ הקדושה, ששם מתחברת אשה בבעלה, ואז זוהי שמחת הכל, השמחה שלמעלה ושלמטה. בזמן שישראל לא נמצאים בארץ הקדושה, אסור לאדם לשמח ולהראות שמחה, שכתוב שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דוקא.

רבי אבא ראה איש שהיה שמח בבית טרוניא שבבבל. הפה בו ואמר, שמחו את ירושלם כתוב (אמר רבי אבא), בזמן שירושלם בשמחה צריך אדם לשמח. רבי אלעזר לטעמו, שאמר שמחו את ירושלם, היינו שכתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה.

כתוב אחד אומר, עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחד אומר, (שם ב) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה? אלא, פאן בזמן שישראל שרויים בארץ הקדושה - פאן בזמן שישראל שרויים בארץ אחרת. (ד"א) עבדו את ה' ביראה - זו כנסת ישראל בזמן שהיא בגלות בין העמים.

אמר רבי יהודה, והרי כתוב (ישעיה נה) פי בשמחה תצאו, וזו היא כנסת ישראל. פיון שאמר תצאו, מהגלות הוא, ונקראת שמחה. אמר לו, ודאי כן הוא זה, שכל זמן שהיא בגלות ושוככת לעפר, לא נקראת שמחה, עד שהקדוש-ברוך הוא יבא אליה, ויקימה מהעפר ויתחברו כאחד, (ויקימה מעפרה) ואז

חֲדָה נִקְרָאת, חֲדוֹת הַכֹּל, וְאִזּוּ בְּשִׁמְחָה תִּצְאוּ וְדָאֵי. אִזּוּ כְּמָה חֲדָלוֹת יִצְאוּ מוֹל הַגְּבִירָה לְחֲדוֹת הַלְּוִיֹּת הַמֵּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁשׁוֹנָה) הַקְּרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ וְגוֹ', וְכַתוּב (שְׁשׁוֹנָה) כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם ה' וּמֵאֲסַפְכֶם וְגוֹ'.

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתָת - אֵלּוּ אַרְבַּע מַחְנֵוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲוּמִים סְבִיב סְבִיב לָהּ. הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כְּתוּב (תַּחֲלִים קַכּב) שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוָה וְגוֹ'. שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים - אֵלּוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲוּמִים שֶׁלְּמַטָּה.

שְׁבָטֵי יְהוָה - הֵרִי פִּרְשׁוּהָ, מִשׁוּם שֶׁיְיָ עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְדָאֵי. וְלִכְּן (בְּמַדְבָּר כו) הִרְאֹבֶנִי, הִשְׁמַעוּנִי, יְיָ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. אָבֵל וְדָאֵי כֶּף הוּא, שֶׁהֵרִי הַעֵץ הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, בּוֹ חוֹתֵם בְּחוֹתְמוֹ. וּפִרְשׁוּהָ שְׁכַתוּב, (יִחֻקָּאֵל א) וְדַמּוֹת פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין וְגוֹ'. דַּמּוֹת אָדָם נִכְלָלֶת בְּכֹלָם, וְהַפְּנִים הֵיוּ לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם, וְנִפְרָדִים בְּדַמְיּוֹתֵיהֶם, וְכֹלָם פְּלוּלִים בּוֹ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִיָּמִינָא, גְּבִירָאֵל מִשְׁמָאלָא, אֲוִירָאֵל לִפְנֵיהֶם, רְפָאֵל לְאַחֲוֵירֵיהוּ, שְׁנַיִם מִכָּאֵן, וּשְׁנַיִם מִכָּאֵן, וְהִיא בְּאֲמַצְעָה. כְּמוֹ זֶה בְּאַרְצָא שֶׁלְּמַטָּה - שְׁנַיִם מִכָּאֵן, וּשְׁנַיִם מִכָּאֵן, וְיְיָ בִּינֵיהֶם.

בֵּינָן שְׁלוֹקָחִים שְׁנַיִם דְּגָלִים, מַה כְּתוּב? וְנִסְעֵ אַהֲל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלְּוִיִּם וְגוֹ'. וְאַחֲרֵי כֶּף אֹתָם שְׁנַיִם אַחֲרֵים אַרְבַּע מַחְנֵוֹת הֵן לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם, וְנִמְצָאִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר. אַרְצָא כֶּף לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְנִסְעֵ בְּרֵאשׁוּנָה דְּגָל מַחְנֵה יְהוּדָה מוֹל מַחְנֵה אֲוִירָאֵל. וּמַחְנֵה יִשְׂרָאֵל מוֹל מַחְנֵה מִיכָאֵל.

כְּדִין חֲדוֹתָא אַקְרִי. חֲדוֹתָא דְכָלָא, וְכְדִין בְּשִׁמְחָה תִּצְאוּ וְדָאֵי. כְּדִין כְּמָה חֲדָלוֹת יִפְקוּן לְקַבְּלָא דְמִטְרוֹנִיתָא, לְחֲדוֹתָא דְהַלְּוִיאַ דְּמִלְפָא, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (יִשְׁעִיָּה נה) הַקְּרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ וְגוֹ', וְכַתוּב (יִשְׁעִיָּה נב) כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם יְיָ וּמֵאֲסַפְכֶם וְגוֹ'. (דף קי"ח ע"א).

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת. (בְּמַדְבָּר ב) אֵלּוּן אַרְבַּע מִשְׁרִיִּין דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן תְּרִיסָר שְׁבָטִין, תְּרִיסָר תַּחֲוּמִין, סְחוֹר סְחוֹר לָהּ. פְּלֵא כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא, כְּתִיב (תַּחֲלִים קַכּב) שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוָה וְגוֹ'. שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים, אֵלּוּן תְּרִיסָר שְׁבָטִין, תְּרִיסָר תַּחֲוּמִין דְּלְתַתָּא. שְׁבָטֵי יְהוָה, הָא אוֹקְמוּהָ בְּגִין דִּי יְיָ עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְדָאֵי. וּבְגִין דָּא, הִרְאֹבֶנִי, הִשְׁמַעוּנִי, יְיָ בְּכָל חֵד וְחֵד. אָבֵל וְדָאֵי הַכִּי הוּא, דְּהָא אֵילָנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, בְּהוּ אַחְתָּם בְּחוֹתְמוֹי. וְאוֹקְמוּהָ דְכְּתִיב, (יִחֻקָּאֵל א) וְדַמּוֹת פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין וְגוֹ'. דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם אֵתְפִּילִל בְּכֹלְהוּ, וְאַפִּין הוּוּ לְדִי סְטְרִין דְעֲלָמָא, וּמִתְפָּרֶשׁן בְּדִיּוֹקְנֵיהוֹן, וְכֹלְהוֹן פְּלִילָן בֵּיהּ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִיָּמִינָא, גְּבִירָאֵל מִשְׁמָאלָא, אֲוִירָאֵל לְקַדְמֵיהוּ, רְפָאֵל לְאַחֲוֵירֵיהוּ, שְׁכִינְתָא עֲלֵיהוּ. תְּרִין מִכָּאֵן, וְתְרִין מִכָּאֵן, וְהִיא בְּאֲמַצְעֵיתָא. כְּגוּוֹנָא דָּא בְּאַרְעָא דְלְתַתָּא, תְּרִי מִכָּאֵן, וְתְרִי מִכָּאֵן, וְיְיָ בִּינֵיהוּ.

בֵּינָן דְּנִטְלִין תְּרִין דְּגָלִים, מַה כְּתִיב. וְנִסְעֵ אַהֲל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלְּוִיִּם וְגוֹ'. וְלִכְּתֵר, אִינוּן תְּרִין אַחֲרֵנִין אַרְבַּע מִשְׁרִיִּין אִינוּן לְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלָמָא, וְאַשְׁתַּכְּחוּ תְּרִיסָר. אוֹף הַכִּי לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא. וְנִסְעֵ בְּרֵאשׁוּנָה דְּגָל מַחְנֵה יְהוּדָה, לְקַבִּיל מִשְׁרִיָּא דְאֲוִירָאֵל. וּמַחְנֵה דְרָאוּבֵן לְקַבִּיל מִשְׁרִיָּא דְמִיכָאֵל. דָּא לְדָרוֹם,

צפונית מערבית, דהא מערב דאיהי בה' בתראה, נטלא מצפון. ועל דא צפון אזיל למערב. מערבית דרומית, היא אזלא (כ"א לאתחבא) לאתחבא בדרום, כמה דדרום תליא במזרח, ותוקפיה אזיל בשוואתא. הכי נמי מערב, אזלא (כ"א לאתחבא) לאתאחדא בדרום, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) וימינו תחבקני. ימינא דא הוא דרום. בגין כך ינקא מתרין סטרין, מצפון ומדרום. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דא הוא צפון, וימינו דא הוא דרום.

וסוד זה למדנו, שהקדוש-ברוך-הוא נותן מטתו בין צפון לדרום, ואוחזת הבן הזה בודאי, ועל זה יש לבני אדם לתת מטתם בין צפון לדרום. וזה למד אותי אבא, שנותנים לו בנים זכרים. שהרי הוא התפון כלפי האמונה השלמה העליונה, בשלמות הכל, לגבי הקדוש ברוך הוא שהוא בין צפון לדרום, ולגבי כנסת ישראל שמאירים (שהיא) שהיא בין צפון לדרום - ודאי יהיו לו בנים זכרים.

ובבב' צריך להראות מעשה כמו שלמעלה. וכמו שמראה מעשה למטה, כך מעורר למעלה, ופרשוה. שמע רבי פנחס ונשק לרבי אלעזר, ובכה וצחק ואמר, אשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא.

פתח ואמר, (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. ה' אורי וישעי, כיון שאדם הסתפל באור שלמעלה, והקדוש ברוך הוא מאיר עליו, לא פוחד מעליונים ותחתונים, כמו שנאמר (ישעיה ס) ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. ה' מעוז חיי, כיון שהקדוש ברוך הוא אוחז באדם, לא יפחד באותו עולם

צפונית מערבית, דהא מערב דאיהי בה' בתראה, נטלא מצפון. ועל דא צפון אזיל למערב. מערבית דרומית, היא אזלא (כ"א לאתחבא) לאתחבא בדרום, כמה דדרום תליא במזרח, ותוקפיה אזיל בשוואתא. הכי נמי מערב, אזלא (כ"א לאתחבא) לאתאחדא בדרום, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) וימינו תחבקני. ימינא דא הוא דרום. בגין כך ינקא מתרין סטרין, מצפון ומדרום. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דא הוא צפון, וימינו דא הוא דרום. ורוא דא אוליפנא, קדשא בריך הוא יהיב מטתיה, בין צפון לדרום. ואחידת להאי בן ודאי. ועל דא אית להו לבני נשא למיהב מטתייהו בין צפון לדרום. והכי אוליף לי אבא. דיהבין להו בגין דכרין. דהא איהו אתפון כלפי מהימנותא שלימא עלאה, בשלימותא דכלא, לגבי קדשא בריך הוא דאיהו בין צפון לדרום, ולגבי כנסת ישראל דאנהירין (כ"א דאיהי) בין צפון לדרום. ודאי יהוין ליה בגין דכרין.

ובבב'א (דף קי"ט ע"א) בעי לאחזאה עובדא כגוונא דלעילא, וכמה דאחזי עובדא לתתא, הכי נמי אתער לעילא, ואוקמוה. שמע רבי פנחס, ונשקיה לרבי אלעזר, ובכה וחייה אמר, זפאה חולקי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

פתח ואמר, (תהלים כז) יי אורי וישעי ממי אירא וגו'. יי אורי וישעי, כיון דבר נש אסתפל (כ"א אתאחד) בנהורא דלעילא, וקודשא בריך הוא אנהיר עליה, לא דחיל מעלאין ותתאין. כמה דאת אמר, (ישעיה ס) ועליך יזרח יי וכבודו עליך יראה. יי מעוז חיי, כיון דקודשא בריך הוא אחיד ביה בבר נש, לא מסתפי בההוא עלמא

מפל בעלי הדינים. גם אני כמו זה, כיון שאחזיתי באביך וברך, לא אפחד בעולם הזה ובעולם האחר.

ועלך כתיב, (משלי כג) ישמח אביך וגו'. כיון שכתוב ישמח אביך ואמך, מה זה ותגל יולדתך? שהרי באמך מספיק. אלא ישמח אביך - זה הקדוש ברוך הוא. ואמך - זו כנסת ישראל. ותגל יולדתך - יולדתך שלמטה. איפה שמחתו של רבי שמעון אביך? אלא פסוק הוא לבדו, שכתוב (שם) גיל גיל אבי צדיק - זה הקדוש ברוך הוא. ויולד חכם ישמח בו - זה אביך שלמטה. דבר אחר, גיל גיל אבי צדיק - זה אביך שלמטה. ויולד חכם ישמח בו, כתוב בתוספת וא"ו - זה הקדוש ברוך הוא למעלה.

אמר רבי אלעזר, כתוב (תהלים לא) בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת. יש להסתכל בפסוק הזה. ראיתם מי שמפקיד דבר בידי המלך? אלא, ודאי אשרי האיש שהולך בדרך המלך הקדוש ולא חוטא לפניו. בא ראה, כיון שזכנס הלילה, עץ המות שולט בעולם, ועץ החיים מסתלק למעלה למעלה. וכיון שעץ המות שולט בעולם לבדו, כל בני העולם טועמים טעם מות. מה הטעם? משום שאותו עץ גורם.

והאדם צריך להקדים ולהפקיד בידו את נפשו בפקדון, כפקדון של אדם שנותן פקדון לאחר. שאף על גב שהוא התחייב אליו יותר מאותו פקדון - לא פדאי להאחז בו, הואיל והפקדון נמסר לו, ואם יסרב בו - ודאי נבדק אחריו, שאין הוא מנרע קדש ולא מבני האמונה.

מפל מאריהון דינין. אוף אנא כהאי גוונא, כיון דאחידנא באבוך וברך לא אסתפינא כהאי עלמא ובעלמא אחרא.

ועלך כתיב, (משלי כג) ישמח אביך וגו'. כיון דכתיב ישמח אביך ואמך, מאי ותגל יולדתך, דהא באמך סגינא. אלא ישמח אביך: דא קדשא בריך הוא. ואמך: דא כנסת ישראל. ותגל יולדתך: יולדתך דלתתא. רבי שמעון אבוך אן חדוותא דיליה. אלא קרא הוא בלחודוי דכתיב, (משלי כג) גיל גיל אבי צדיק: דא קדשא בריך הוא. ויולד חכם ישמח בו: דא אביך דלתתא. דבר אחר, גיל גיל אבי צדיק: דא אביך דלתתא. ויולד חכם ישמח בו, כתיב בתוספת וא"ו, דא קדשא בריך הוא הוא לעילא.

אמר רבי אלעזר, כתיב (תהלים לא) בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יי אל אמת. האי קרא אית ליה לאסתכלא ביה, חמיתון מאן דאפקיד בידי דמלפא מידי. אלא, ודאי זכאה הוא בר נש, דאזיל באורחוי דמלפא קדישא, ולא חטי קמיה. תא חזי, כיון דעאל ליליא, אילנא דמותא שליט בעלמא, ואילנא דחיי אסתלק לעילא לעילא. וכיון דאילנא דמותא שליט בעלמא בלחודוי, כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא. מאי טעמא. בגין דההוא אילנא גרים. ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה נפשיה בפקדונא. כפקדונא דבר נש, דיהיב פקדונא לאחרא, דאף על גב דאיהו אתחייב לגביה יתיר מההוא פקדונא, לאו פדאי לאתאחדא ביה, הואיל ופקדונא אתמסר לגביה, ואי יסרב ביה, ודאי נבדוק אבתריה, דלאו מנרעא קדישא הוא, ולאו מבני מדינתא.

בְּךָ הָיָה אֵילָנָא, בְּנֵי אָדָם מְקַדְּמִים
 לִיה פְּקֻדוֹנָא דְנַפְשֵׁיהוּ, וְכָל נִשְׁמַתִּין דְּבְנֵי
 עֲלָמָא נָטִיל. וְכִלְהוּ טַעְמִין טַעְמָא דְמוֹתָא,
 בְּגִין דְּהָאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא הוּא. וּבְגִין דְּכָל
 אֵינוֹן נַפְשָׁתָא, אָף עַל גַּב דְּכִלְהוּ אֶתְחַיְיבוּ
 לְגַבְיָהּ, וְלֹאוּ כְדָאֵי הוּא לְאַתְבָּא פְּקֻדוֹנָא לְגַבְיָהּ
 דְּבַר נֶשׁ, אֲלֵא כִּיּוֹן דְּכִלְהוּ אֶתְמַסְרוּ לִיה
 בְּפְקֻדוֹנָא, אֲתִיב כָּל פְּקֻדוֹנִין לְמֵאֲרִיהוֹן.

תָּא חֲזִי, לָאוּ כְדָאֵי הוּא הָאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא
 לְאַתְבָּא פְּקֻדוֹנָא לְגַבְיָהּ דְּבַר נֶשׁ. אֲלֵא
 בְּשַׁעְתָּא דְּאֵילָנָא דְּחֵי אֶתְעַר בְּעֲלָמָא. וְאִמְתִּי
 אֶתְעַר הָהוּא אֵילָנָא דְּחֵי. בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק
 צַפְרָא. וּכְדִין, כִּיּוֹן דְּהָאֵי אֶתְעַר בְּעֲלָמָא, כָּל
 בְּנֵי עֲלָמָא חֵיּינן, וְשָׂבִיק וְאֶהְדֵּר הָהוּא אֵילָנָא
 דְּמוֹתָא כָּל פְּקֻדוֹנִין דְּאֶתְפְּקְדוּ לְגַבְיָהּ, וְאִזִּיל
 לִיה. מָאֵי טַעְמָא חֵיּינן. בְּגִין דְּהָהוּא אֵילָנָא
 דְּחֵי גְרָמִים.

וְאִי תִימָא, הָא בְּנֵי נֶשְׁא סְגִיאיִן אֵינוֹן דְּמִתְעַרְיִן
 בְּלִילְיָא, בְּעוֹד דְּאֵילָנָא דְמוֹתָא שְׁלִיט.
 אֲלֵא, וְדָאֵי הָהוּא אֵילָנָא דְּחֵי קָא עֲבִיד. מָאֵי
 טַעְמָא. בְּגִין דְּכִתִּיב, (תהלים יד) לְרֵאוֹת הַיָּשׁ
 מִשְׁכִּיל דִּרְשׁ אֶת אֱלֹהִים. וְלֹא יִהְיֶה פִתְחוֹן פִּה
 לְבַר נֶשׁ, דִּימָא, אֲלֵמָלָא שְׁלִיטְנָא בְּנַפְשָׁאֵי
 בְּלִילְיָא אֶשְׁתַּדְּלָנָא בְּאוּרֵייתָא. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, הָאֵי בִישְׂרָאֵל וְדָאֵי וְהָכֵי הוּא. אֲבָל
 בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם דְּחִמִּינָא כְּהָאֵי גְוּוֹנָא, מָאֵי
 טַעְמָא. אָמַר לִיה וְדָאֵי שְׁפִיר הוּא דְקָא אֲמַרְתָּ.
 פִּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) מָה אֶקוּב לֹא קִבְּהָ אֵל
 וּמָה אֲזַעוּם לֹא זַעַם יִי. תָּא חֲזִי, כְּגוּוֹנָא
 דָּאֵי לְעִילָא, אֵי תִתָּא. לְעִילָא אֵי תִמִּינָא
 וְאֵי שְׁמָלָא. לְתַתָּא יִשְׂרָאֵל וְעַמּוּיָן. יִשְׂרָאֵל
 אֶתְאַחַדוֹן לִימִינָא, בְּקֻדוּשָׁא דְמִלְכָּא קְדִישָׁא.
 עַמּוּיָן עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת לְשְׁמָלָא,

פִּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) מָה אֶקוּב לֹא
 קִבְּהָ אֵל וּמָה אֲזַעַם לֹא זַעַם ה'.
 בָּא רָאָה, כְּמוֹ שֵׁישׁ לְמַעְלָה יֵשׁ
 לְמַטָּה. לְמַעְלָה יֵשׁ יְמִין וְיֵשׁ
 שְׁמָאל - לְמַטָּה יִשְׂרָאֵל וְהַעַמִּים.
 יִשְׂרָאֵל אַחֲזִיזִים לְיְמִין בְּקֻדְשַׁת
 הַמְּלָכָה הַקְּדוּשָׁה. הַעַמִּים עוֹבְדֵי
 כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת לְשְׁמָאל, לְצַד
 רִיחַ הַטְּמָאָה. וְכֹלָם לְמַטָּה מִכָּל

לְסִטְרָא דְרוּחַ מְסָאבָא. וְכִלְהוּ לְתַתָּא מְכֻלְהוּ
 דְרַגְיִן דְשִׁמְאָלָא. וְכִלְהוּ דְרַגְיִן אַחֲדִין דָּא בְדָא,
 (דף ק"ט ע"ב) עַד דְתַלְיִין מִן רִישָׁא. וּבְגוּוּנָא דְרִישָׁא
 נְטִיל, בְּהֵוּא גּוּוּנָא נְטִיל זַנְבָא, דְאִיהִי תַתָּאָה.
 מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְאַחֲדִי בִיהּ. וּבְגִין כְּךָ, עֲמִין
 עוּבְדֵי כּוּכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּהֵוּא סִטְר מְסָאבָא
 דְלַהוּן, הֲכִי אַתְדַבְרוּ.

בְּלַעַם הָוָה אֲשַׁתְּמַשׁ בְּכִלְהוּ כְתָרִין (נ"א דר"ז)
 תַּתָּאִין. וְהוּא הָוָה חָמִי בְּהִי תַתָּאָה
 דְאִיהוּ זַנְבָא, דְלֹא יְכִיל לְאַתְדַבְרָא אֶלָּא
 בְּרִישָׁא. בְּגִין כְּךָ אָמַר, מָה אָקוּב לֹא קִבְהֵ אֵל,
 (דאיהו רישא גנין) דְהֵוּא רִישָׁא עֲלָאָה, לֹא אֲשַׁתְּכַח
 בְּדִינָא בְּאִינוּן יוּמִין.

וְאִף עַל גַּב דְהֵאִי אֵל אוּקִימָנָא, הֵאִי מְלֻכוּתָא
 קְדִישָׁא נְטִיל שְׁמָא כְּגוּוּנָא דְכֻלָּא, וְהֵאִי
 טַב וְחֻסְדֵּי דְהֵאִי עֲלָמָא (ס"א אוּקִימָנָא בְּאִתְרֵי אַחְרָא עֲלָאָה
 וְהוּא טַב וְחֻסְדֵּי דְעֲלָמָא הֵאִי מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא נְטִיל שְׁמָא כְּגוּוּנָא דְעִילָא)
 וּבְגִין כְּךָ אֶקְרִי אֵל, אֶלָּא דְאִיהוּ זֹעֵם בְּכָל
 יוֹם, דְאַשְׁתְּכַח בִּיהּ דִּינָא.

וְהָא חֲזִי, אֵל שְׂדֵי הָא אוּקִימָנָא דְבִיהּ סְפוּקָא
 דְעֲלָמָא וְאִיהוּ אָמַר לְעוֹלָם דִּי, דְהָא הֵאִי
 אֵל הוּא דְאֲזַדְוּוּג בְּהַדְיָה, וּבְגִין כְּךָ אֶקְרִי אֵל
 שְׂדֵי, אֵל דְשְׂדֵי. וְעַל דָּא מָה אָקוּב לֹא קִבְהֵ
 אֵל. בְּגִין כְּךָ, כְּגוּוּנָא דְאַתְעֵר רִישָׁא, הֲכִי נְמִי
 אַתְעֵר תַּתָּאָה.

בְּכַה רַבִּי אֶלְעָזָר, פִּתַּח וְאָמַר (ירמיה מו) קוּלְהָ
 כְּנַחֲשׁ יִלְךְ וְגו' . הַשְּׁתָּא (כְּהֵאִי גּוּוּנָא) דִּישְׁרָאֵל
 בְּגֻלוּתָא, אִיהִי וְדָאִי אֲזֵלָא כְּנַחֲשׁ. חוּיָא כַּד
 אִיהוּ (ר"א בְּדִינָא) כְּפִיף רִישָׁא לְעַפְרָא, סְלִיק זַנְבָא,
 שְׁלִיט וּמְחִי לְכָל אִינוּן דְאַשְׁתְּכַחוּ קַמִּיהּ. אוּף
 הֲכִי הַשְּׁתָּא בְּגֻלוּתָא, כְּהֵאִי גּוּוּנָא, רִישָׁא כְּפִיף
 לְעַפְרָא, וְזַנְבָא שְׁלִיט. מָאן עֲבִיד לְזַנְבָא
 דִּיסְתְּלִיק לְעִילָא וְשְׁלִיט וּמְחִי, רִישָׁא דְאַתְכַּפִּיָּא לְתַתָּא. וְעַם כָּל דָּא, מָאן

דְרַגְוֹת הַשְּׁמָאֵל. וְכֹל הַדְרַגְוֹת
 אַחְזוּזוֹת זוּ בְּזוּ עַד שְׁתַּלְוִיּוֹת
 מִהֵרָאשׁ. וּכְמוֹ שֶׁהֵרָאשׁ נוֹסֵעַ,
 בְּאוֹתוֹ הִגּוֹן נוֹסֵעַ הַזַּנָּב, שֶׁהוּא
 תַּחְתּוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שְׂאֲחוּזוֹ בּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה הָעַמִּים
 עוּבְדֵי כּוּכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּאוֹתוֹ עַד
 הַשְּׁמָאָה שְׁלָהֶם כְּךָ מְנַהֲגִים.

בְּלַעַם הַשְּׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַדְרַגְוֹת
 הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְהוּא הָיָה רוֹאֶה
 בַּתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא הַזַּנָּב, שֶׁלֹּא
 יְכוּל לְהַתְנַהֵּג אֶלָּא בְּרֵאשׁ. מִשּׁוּם
 כְּךָ אָמַר מָה אָקוּב לֹא קִבְהֵ אֵל,
 (שְׁהוּא הֵרָאשׁ מִשּׁוּם) שְׂאוֹתוֹ הֵרָאשׁ
 הָעֲלִיּוֹן אֵינוֹ נִמְצֵא כְּדִין בְּאוֹתָם
 הַיָּמִים.

וְאִף עַל גַּב שֶׁהָאֵל הַזֶּה בְּאֶרְנוֹ,
 הַמְּלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת לֹקַחַת
 שֵׁם כְּמוֹ הַפֶּל, וְהַטּוֹב וְהַחֹסֵד שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה, (בְּאֶרְנוֹ בְּמִקּוּם אַחֵר עֲלִיּוֹ,
 וְהוּא טוֹב וְחֹסֵד שֶׁל הָעוֹלָם, הַמְּלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה
 הַזֹּאת לֹקַחַת שֵׁם כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה) וּמִשּׁוּם זֶה
 נִקְרָאת אֵל, אֶלָּא שֶׁהוּא זֹעֵם בְּכָל
 יוֹם, שֶׁנִּמְצֵא בּוֹ דִין.

וְכֹא רָאָה, אֵל שְׂדֵי בְּאֶרְנוֹ שְׂבוֹ
 הַנְּאֻת הָעוֹלָם, וְהוּא אָמַר לְעוֹלָם
 דִּי. שְׁהֵרִי הָאֵל זֶה הוּא שְׁמֻזְדּוּג
 עִמוֹ, וּמִשּׁוּם כְּךָ נִקְרָא אֵל שְׂדֵי,
 אֵל שֶׁל שְׂדֵי. וְעַל זֶה מָה אָקוּב לֹא
 קִבְהֵ אֵל. מִשּׁוּם כְּךָ, כְּמוֹ
 שְׁמַתְעוֹרֵר הֵרָאשׁ - כְּךָ מַתְעוֹרֵר
 הַתַּחְתּוֹן.

בְּכַה רַבִּי אֶלְעָזָר, פִּתַּח וְאָמַר,
 (ירמיה מו) קוּלְהָ כְּנַחֲשׁ יִלְךְ וְגו' .
 כְּעַתָּה (כְּמוֹ זֶה) שִׁישְׁרָאֵל בְּגֻלוּתוֹ, הֵיא
 וְדָאִי הוֹלֶכֶת כְּנַחֲשׁ. נַחֲשׁ, כְּשֶׁהוּא
 (בְּדִין) כּוֹפֵף רֵאשׁוֹ לְעַפְרָא, עוֹלְהָ
 הַזַּנָּב, שׁוֹלֵט וּמַכֶּה אֶת כָּל אוֹתָם
 שֶׁנִּמְצְאִים לְפָנָיו. אִף כְּךָ כְּעַתָּה
 בְּגֻלוּתוֹ - כְּגוֹן זֶה הֵרָאשׁ כְּפִיף
 לְעַפְרָא, וְהַזַּנָּב שׁוֹלֵט. מִי עֹשֶׂה
 שֶׁהַזַּנָּב יַעֲלֶה לְמַעְלָה, יִשְׁלֵט

וְעַם כָּל דָּא, מָאן

וַיִּכַּחַ? הָרֹאשׁ שֶׁמְתַכּוֹפֵף לְמִטָּה.
וְעַם כָּל זֶה, מִי מִנְהִיג אֶת הַזָּנָב
וּמִי מְסִיעוֹ לְמַסְעָיו? זֶה הָרֹאשׁ.
אֵף עַל גַּב שֶׁהוּא כְּפוּף לְעַפְר,
הוּא מִנְהִיג אֶת מְסָעָיו. בְּגִלְל זֶה,
קוֹלָה כְּנַחֵשׁ יִלְךְ.

וְעַכְשָׁיו, שְׁאֵר הָעַמִּים שֶׁהֵם
אֲחוּזִים בְּזָנָב, עוֹלִים לְמַעְלָה,
וְשׁוֹלְטִים וּמְכִים, וְהָרֹאשׁ כְּפוּף
לְעַפְר, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (עֲמוֹס ה) נְפֹלָה
לֹא תוֹסִיף קוֹם וְגו'. וְעַם כָּל זֶה,
הָרֹאשׁ הַזֶּה מִנְהִיג אֶת הַזָּנָב
וְשׁוֹמֵר (וּמְסִיעַ) אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר
(שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁמַנִּי נִטְרָה אֶת
הַפְּרָמִים. אֵלֶּה עַמִּים עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, שֶׁהֵם הַזָּנָב. כֹּא
רַבִּי יְהוּדָה, וְנִשְׁק יָדָיו וְאָמַר,
אֲלֵמָּלָא לֹא שְׁאַלְתִּי דְבַר בְּעוֹלָם,
אֵלָּא שְׁשֵׁאלְתִּי זֶה וְהַרְוַחְתִּי אוֹתוֹ
- דִּי לִי, שְׁעַכְשָׁו יִדְעָתִי עַמִּים
עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְשִׁלְטוֹנִים
אֵיךְ מְנַהֵג. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שְׁעֲלֵיהֶם כְּתוּב (תְּהִלִּים קל"ה)
כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה וְגו'.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶה
לְסַגְלָתוֹ? אָמַר לוֹ, שְׁלִשְׁתַּיִם הָאֲבוֹת
הִלְלוּ נִקְרְאוּ סְגָלָה, בֵּין לְמַעְלָה
בֵּין לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה פְּהִינִים לוֹיִם
וְיִשְׂרָאֵלִים, וְהַכֹּל אֶחָד. וְאֵלֶּה
סְגָלָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמַעְלָה וּסְגָלָתוֹ לְמַטָּה, וְזֶהוּ
שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת יט) וְהֵייתֶם לִי סְגָלָה
מִכָּל הָעַמִּים.

וְנִסְעֵ אֲהֵל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלוֹיִם
וְגו'. אַחֵר כֶּף מַה כְּתוּב? [וְנִסְעֵ]
דְּגַל מַחְנֵה אֶפְרַיִם לְצַבְאֹתֶם יָמָה.
הֵינּוּ שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בְּמַעְרָב,
וּפְרָשׁוּהָ. כְּתוּב (בְּרַאשִׁית מ"ח) וַיִּבְרַכְכֶם
בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר כֶּף יִבְרַךְ
יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר וְגו', וַיִּשֶׂם אֶת
אֶפְרַיִם וְגו'. כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל,
יִשְׂרָאֵל סָבָא. מַה מְשַׁמֵּעֵנו?
אֲרָא כֶּף יִתְבָּרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כְּתוּב,
אוֹ כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה יִבְרַךְ

מְדַבֵּר לִי לְזָנָב, וּמֵאֵן נָטִיל לִי לְמִטְלָנוּי.
הַאִי רִישָׁא. אֵף עַל גַּב דְּאִיהוּ כְּפִיף לְעַפְרָא,
הוּא מְדַבֵּר לְמִטְלָנוּי, בְּגִין דָּא קוֹלָה כְּנַחֵשׁ
יִלְךְ.

וְהִשְׁתָּא שְׁאֵר עַמִּין דְּאִינוּן אֲחִידָן בְּזָנָב,
סְלָקִין לְעֵילָא, וְשִׁלְטִין וּמַחְזִיין,
וְרִישָׁא כְּפִיף לְעַפְרָא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (עֲמוֹס ה)
נְפֹלָה לֹא תוֹסִיף קוֹם וְגו'. וְעַם כָּל זֶה, הַאִי
רִישָׁא מְדַבֵּר לְזָנָב וְנָטִיר (ס"א וְנָטִיל) לִי, כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁמַנִּי נִטְרָה אֶת הַפְּרָמִים,
אֵלִין עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
דְּאִינוּן זָנָב. אֲתָא רַבִּי יְהוּדָה וְנִשְׁיַק יָדָיו,
אָמַר אֲלֵמָּלָא לֹא שְׁאִילְנָא מְלָה בְּעַלְמָא, אֵלָּא
דְּשְׁאִילְנָא דָּא וְרוּוַחְנָא לִי, דִּי לִי. דְּהִשְׁתָּא
יִדְעָנָא עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
וְשׁוֹלְטָנוּתָא דְלֵהוּן אֵיךְ מְתַדְבֵּר. זְכָאָה
חִוְלָקִיהוּן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּעֲלִייהוּ כְּתִיב, (תְּהִלִּים קל"ה)
כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה וְגו'.

אָמַר לִי רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ לְסַגְלָתוֹ. אָמַר
לִי, תִּלְתַּי אֲבָהָן אֵלִין אֲקָרוּן סְגוּלָה,
בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא דָּא כְּהִנִּים לוֹיִים
וְיִשְׂרָאֵלִים, וְכֹלָא חַד. וְאֵלִין סְגוּלָתוֹ שֶׁל
קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְעֵילָא, וּסְגוּלָתוֹ לְתַתָּא, וְדָא
הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת יט) וְהֵייתֶם לִי סְגוּלָה מִכָּל
הָעַמִּים.

וְנִסְעֵ אֲהֵל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלוֹיִם וְגו'. (בְּמַדְבָּר ב)
לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, וְנִסְעֵ דְגַל מַחְנֵה אֶפְרַיִם
לְצַבְאֹתֶם יָמָה. הֵינּוּ שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בְּמַעְרָב,
וְאוּקְמוּהָ. כְּתִיב (בְּרַאשִׁית מ"ח) וַיִּבְרַכְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא
לְאִמּוֹר כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר וְגו'. וַיִּשֶׂם אֶת
אֶפְרַיִם וְגו'. כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא.
מַאי קָא מְשַׁמֵּעֵ לָן.

אֲרָא כֶּף יִתְבָּרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כְּתִיב, אוֹ כֶּף יִבְרַךְ

ישראל, מהו יברך ישראל. אלא, ישראל קדישא לא יברך לעלמא, אלא בך, דאנת במערב. וכתוב (בראשית לה) אני אל שדי פרה ורבה. אוליפנא דחמא עמיה שכינתא, וכדין אמר בך יברך ישראל לאמר. בך יברך לעלמא. והיאך חמא, והפתיב (בראשית מח) ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'. אלא שכל את ידיו כתיב. מאי שכל. אלא ימינא הוה זקיף, וסטי ליה שכינתא כלפי אפרים, וארח ריחא דשכינתא על רישיה, פדין אמר בך יברך ישראל. וחמא דאיהו למערב.

ישראל? אלא ישראל הקדוש לא יברך את העולם אלא בך, שאתה במערב, וכתוב (שם לה) אני אל שדי פרה ורבה. למדנו שראה עמו שכינה, ואז אמר בך יברך ישראל לאמר. בך יברך את העולם.

ואיך ראה? והרי פתוב (שם) ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'? אלא פתוב, שכל את ידיו. מה זה שכל? אלא הימין הנה זקוף, והשכינה הסיטה כלפי אפרים, והריח ריח שכינה על ראשו, ואז אמר בך יברך ישראל, וראה שהוא במערב.

ודאי שכינתא במערב, והא אוקימנא בגין דלהוי בין צפון לדרום, ולא תחברא בגופא, ולמהוי בזווגא חד. וצפון מקבלא לה תחות רישא, ודרום מחבקא לה, הקדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והא אוקימנא ודאי, מטתו של שלמה בין צפון לדרום, ולא תחברא בגופא, וכדין כללא חד לאתברכא עלמא. תנן, כל האומר תהלה לדוד תלת פעמים בכל יומא, מובטח לו שהוא בן העולם הבא, (דף ק"כ ע"א) והא אוקימנא בגין לזווגא לה להאי תהלה, ולא שתפחא בכל יומא בין צפון לדרום.

ודאי שכינה במערב, והרי בארנו, פדי שיהיה בין צפון לדרום, ולהתחבר בגוף ולהיות בזווג אחד. וצפון מקבל אותה תחת הראש, והדרום מחבק אותה. והו שפתוב (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והרי בארנו ודאי, (שם א) מטתו של שלמה, בין צפון לדרום, ולהתחבר בגוף, ואז כלל אחד להתברך העולם. למדנו, כל האומר תהלה לדוד שלש פעמים בכל יום, מבטח לו שהוא בן העולם הבא. והרי בארנו, פדי לזוג את התהלה הזו, ושתמצא בכל יום בין צפון לדרום.

אתי בר נש בצפרא, מקבל עליה עול מלכות שמים (בבא דאמור מסדר שבחא) באינון תשבחון דקאמר (עם) תהלה לדוד, וכלהו הללויה דאינון סדורא דעשרה תשבחון, דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא. ובגין כך עשרה אינון הללויה. לבתר סיים בעשרה תשבחון, דאינון (תהלים קג) הללויה הללו אל בקדשו וגו'. הללויה וגו'. מאן אינון עשרה הללויה, והא חמשה אינון. אלא שרי שבחא בהללויה, וסיים בהללויה.

בא אדם בבקר - מקבל עליו על מלכות שמים (כמו שנתבאר, מסדר שבח) באותן תשבחות שאומר תהלה לדוד, וכל ההללויה, שהם סדור של עשר תשבחות של עשרה כתרים קדושים של השם הקדוש, ומשום זה עשרה הם הללויה. אחר כך סיים בעשר תשבחות, שהן: (תהלים קג) הללויה הללו אל בקדשו וגו', הללויה וגו'. מי אלה עשרה הללויה, והרי חמשה הם? אלא מתחיל שבח בהללויה, ומסיים בהללויה.

לְבַתָּר עֲלוּיָא דְסִדּוּר שְׁבַחָא, בְּאִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה, דְּאִית בֵּיהּ כְּלָא. וּבְדָא מְקַבֵּל עָלֶיהָ עוֹל מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא. לְבַתָּר אֲשֵׁרִי לָהּ בְּחֻסְדָּא, בְּסִיּוּמָא דְצְלוּתָא, לְאִתְקַדְשָׁא בֵּיהּ. לְבַתָּר בְּצְלוּתָא דְמִנְחָה דְגִבּוּרָה תְּלִיָא, וְדִינָא שְׂאֲרֵי. אֲשֵׁתְכֶח בְּכָל דְרוּמָא (ס"א יומא) דָּא מִטָּה דְאִתְהֵיבַת בֵּין צְפוּן לְדְרוּם. לְאִתְחַבְרָא בְּזוּוּגָא דָּא בְּגוּפָא כְּדָקָא יָאוּת. וּמֵאֵן דְמִסְדֵּר וּמְחַבֵּר לָהּ בְּכָל יוּמָא כְּהֵאֵי גְוּוּנָא, וְדָאֵי הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא.

בְּגִין כִּף הָאֵי דְגַל מְחִנָּה אֲפָרִים יָמָה, וְאִיהוּ בֵּין צְפוּן לְדְרוּם. דְרוּם רְאוּבֵן מִן סְטָרָא חַד, דְכִתִּיב דְגַל מְחִנָּה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוּן דֵּן מְסֻטָּרָא אַחְרָא, דְכִתִּיב דְגַל מְחִנָּה דֵּן צְפוּנָה. אֲפָרִים, בֵּין דָּא לְדָא. אֲשֵׁתְכֶח מְעַרְב דְּאִיהוּ אֲפָרִים, בֵּין צְפוּן לְדְרוּם, כְּלָא כְּגוּוּנָא דְלַעֲלִילָא.

רְזָא לִיתְבֵּי דְרוּמָא אַחוּנָא. וְהָכֵי שְׂדֵר לֹזֶן אַחוּנָא, מְסֻטָּרָא דְבוּצִינִין (ס"א מְסֻטָּרָא בּוּצִינִין) בְּרִזִּין קְטִירִין, דְבַעֲיָתוּ לִיחְדָּא יַחְדָּא בְּטוּפְסָרָא דְקְטָרָא עֲלָאָה, קַבִּילוּ עֲלֵיכּוּ עוֹל מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא בְּכָל יוּמָא בְּקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן (ס"א בְּקִשּׁוּרָא) בְּקִסּוּרָא (ס"א בְּקִסּוּרָא) קְדִישָׁא דְדְרוּם, וְאַסְחֵרוּ סְטָרֵי עֲלֵמָא, עַד דְמִתְקַשְׁרֵן בְּקִטּוּרָא חֲדָא, וּבְדְרוּם תְּקִיפוּ (ס"א תְּקִיעוּ) דְיוֹכְתָא, וְתַמְן תִּשְׁרוּן.

רַבִּי אֱלֵעָזָר שְׂאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, סִימְנָא לְזוּוּגָא דִיחְדָּא מְנִין. אָמַר לֵיהּ בְּרִי, אַף עַל גַּב דְּאוּקִימְנָא מְלִין לְכָל סְטָר וּסְטָר, וְאִתְבְּדְרוּ הֵכָא מְלָה וְהֵכָא מְלָה סִימְנָא דָּא נְקוּט בִּידָךְ, וְהָכֵי הוּא, פְּעִין סַחְרָא דְמַדְבְּחָא, דִּתְנֵן, וּבָא לֹו לְקַרְן דְּרוּמִית מְזַרְחִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית. אָמַר לֹו, וְהָרִי

לְאִתְר הַעֲלוּי שֶׁל סִדּוּר הַשְּׁבַח בְּאִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה, שֵׁישׁ בּוֹ הַכֵּל, וּבִזְהָ מְקַבֵּל עָלָיו עַל מְלֻכוֹת הַקְּדוּשָׁה. אַחַר כֵּךְ מְשַׁרְה אֹתָהּ בְּחֻסְדָּא בְּסוּף הַתְּפִלָּה, לְהִתְקַדְּשׁ בּוֹ. אַחַר כֵּךְ בַּתְּפִלַּת מִנְחָה, שֶׁהַגְּבוּרָה תְּלוּיָהּ וְהַדִּין שׁוֹרָה. נִמְצָא בְּכָל הַדְּרוּם (הַיּוֹם) הַמְּטָה הַזֶּה שְׁנֵתוּנָה בֵּין צְפוּן לְדְרוּם, לְהִתְחַבֵּר בְּזוּוּג זֶה בְּגוּף כְּרָאוּי. וּמִי שֶׁמְסֻדֵּר וּמְחַבֵּר אֹתָהּ בְּכָל יוֹם כֵּךְ, וְדָאֵי הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא.

בְּגִין כִּף הָאֵי דְגַל מְחִנָּה אֲפָרִים יָמָה, וְאִיהוּ בֵּין צְפוּן לְדְרוּם. דְרוּם רְאוּבֵן מִן סְטָרָא חַד, דְכִתִּיב דְגַל מְחִנָּה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוּן דֵּן מְסֻטָּרָא אַחְרָא, דְכִתִּיב דְגַל מְחִנָּה דֵּן צְפוּנָה. אֲפָרִים, בֵּין דָּא לְדָא. אֲשֵׁתְכֶח מְעַרְב דְּאִיהוּ אֲפָרִים, בֵּין צְפוּן לְדְרוּם, כְּלָא כְּגוּוּנָא דְלַעֲלִילָא.

רְזָא לִיתְבֵּי דְרוּמָא אַחוּנָא. וְהָכֵי שְׂדֵר לֹזֶן אַחוּנָא, מְסֻטָּרָא דְבוּצִינִין (ס"א מְסֻטָּרָא בּוּצִינִין) בְּרִזִּין קְטִירִין, דְבַעֲיָתוּ לִיחְדָּא יַחְדָּא בְּטוּפְסָרָא דְקְטָרָא עֲלָאָה, קַבִּילוּ עֲלֵיכּוּ עוֹל מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא בְּכָל יוּמָא בְּקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן (ס"א בְּקִשּׁוּרָא) בְּקִסּוּרָא (ס"א בְּקִסּוּרָא) קְדִישָׁא דְדְרוּם, וְאַסְחֵרוּ סְטָרֵי עֲלֵמָא, עַד דְמִתְקַשְׁרֵן בְּקִטּוּרָא חֲדָא, וּבְדְרוּם תְּקִיפוּ (ס"א תְּקִיעוּ) דְיוֹכְתָא, וְתַמְן תִּשְׁרוּן.

רַבִּי אֱלֵעָזָר שְׂאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, סִימְנָא לְזוּוּגָא דִיחְדָּא מְנִין. אָמַר לֵיהּ בְּרִי, אַף עַל גַּב דְּאוּקִימְנָא מְלִין לְכָל סְטָר וּסְטָר, וְאִתְבְּדְרוּ הֵכָא מְלָה וְהֵכָא מְלָה סִימְנָא דָּא נְקוּט בִּידָךְ, וְהָכֵי הוּא, פְּעִין סַחְרָא דְמַדְבְּחָא, דִּתְנֵן, וּבָא לֹו לְקַרְן דְּרוּמִית מְזַרְחִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית. אָמַר לֹו, וְהָרִי

וְהָא לֹא יָכִיל עַד דְּמַקְבֵּל עָלֶיהָ בַּר נָשׁ עוֹל מְלֻכוּתָא קַדִּישָׁא בְּקַדְמִיתָא, וְיַהֲיִב עָלֶיהָ עוֹל דָּא, וְאַתְּ אִמְרַת דִּי יִתִּי לְדָרוּם בְּקַדְמִיתָא.

לא יכול עד שמקבל עליו אדם על מלכות הקדושה בתחלה ונותן עליו על זה, ואתה אמרת שיבא לדרום בתחלה?!

אִמְרַ לִּיהּ, פְּלֵא הָא אֲמִינָא לָךְ, דְּהָא וּבָא לוֹ לְקַרְנֵי, אֲמִינָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָא יִדְעָתָא רְזָא דְקַרְנֵי, וְדָא הוּא עוֹל מְלֻכוּתָא קַדִּישָׁא. לְבַתֵּר דְּרוּמִית מְזַרְחִית, דְּתַמָּן הוּא אֵילָנָא דְחַיִּי. וְדָא לְאִזְדוּגָא לִיהּ בְּמִזְרַח דְּאִיהוּ אַבָּא עֲלָאָה. דְּהָא בֵּן מִסְטָרָא דְאַבָּא קָא אֲתִי. וּבְגִין כַּף, מְדָרוּם לְמִזְרַח, דְּתוּקְפָא דְדָרוּם בְּמִזְרַח הוּא, וּבְעֵי לְאַתְקַשְׁרָא כַּחְדָּא, דָּרוּם בְּמִזְרַח.

אמר לו, הפל אמינא לך, והוא ובא לו לקרני, אמינא בקדמיתא, והוא ידעתא רזא דקרני, ודא הוא עול מלכותא קדישא. לבתור דרומית מזרחית, דתמן הוא אילנא דחיי. ודא לאזדוגא ליה במזרח דאיהו אבא עלאה. דהא בן מסטרא דאבא קא אתי. ובגין כף, מדרום למזרח, דתוקפא דדרום במזרח הוא, ובעי לאתקשרא כחדא, דרום במזרח.

וּמִזְרַח דְּאַתְקַשְׁרָא בְּצַפּוֹן, (כַּמָּת דְּאַתְּ אִמְרַ תְּהֵלִים י"ז) וְצַפּוֹנָךְ

והמזרח שמתקשר בצפון, (כמו

תמלא בטנם) בְּגִין דְּהָאֵי אֲשֵׁלִים וּמְלֵי נַחְלִין

שנאמר (תהלים יז) וצפונה תמלא בטנם)

וּמְבוּעֵין, וְעַל דָּא מְזַרְחִית צְפוֹנִית, אֵלִין אַבָּא וְאַמָּא דְלָא מִתְפָּרְשֵׁן לְעֵלְמִין, וְהָא אוּקְיָמְנָא. וּמָה דְּאַתְמַר צְפוֹנִית, דְּאִיהוּ טְמִירָא עֲלָאָה, וּמִסְטַר דִּילָהּ נְפִיק צְפוֹן, וְדִינִין מִסְטָרָא דִּילָהּ מִתְעָרִין, אַף עַל גַּב דְּהִיא רַחֲמֵי וַחֲדוּ. וְהָא אוּקְיָמְנָא. וְכַד אִיהִי נְפִיקַת, צְפוֹן נְפִיקַת בֵּיהּ, דְּאִיהוּ אֶתְפְּלִיל וְאַתְקַשְׁרָא בְּדָרוּם.

משום שזה משלים וממלא נחלים ומעינות, ועל זה מזרחית צפונית, אלו אבא ואמא שלא נפרדים לעולם, והרי בארנו. ומה שנאמר צפונית, שהוא סתר עליון, ומצדה יוצא צפון, ומצדה מתעוררים הדינים, אף על גב שהיא רחמים ושמחה. והרי בארנו. וכשהיא יוצאת - צפון יוצא עמה, שהוא נכלל ונקשר בדרום.

לְבַתֵּר צְפוֹנִית מְעַרְבִית, דְּהָא מִסְטָרָא דְאַבָּא נְפִיק בֵּין, וּמִסְטָרָא דְאַמָּא נְפִיקַת בֵּת.

אחר כך צפונית מערבית, שהרי מצד האבא יוצא בין, ומצד האמא יוצאת בת, ומשום כך צפונית מערבית, וזוהי קרן של התחלה, שפעת נקשרת בצפון סתם. אחר כך צריך לקשרה בדרום, ששם הוא קשר הכל, והגוף בה נמצא, ועל כך מערבית דרומית.

וּבְגִין כַּף צְפוֹנִית מְעַרְבִית, וְדָא הוּא קַרְנֵי דְקַדְמִיתָא, דְּהִשְׁתָּא אֶתְקַשְׁרָא בְּצַפּוֹן סְתָם. לְבַתֵּר בְּעֵי לְקַשְׁרָא לָהּ בְּדָרוּם, דְּתַמָּן הוּא קַשׁוּרָא דְכֻלָּא, וְגוּפָא בֵּיהּ אֲשִׁתְּכַח, וְעַל דָּא מְעַרְבִית דְּרוּמִית.

נמצאת קרן זו שלש פעמים: אחת לקבל אותה אדם בתחלה, אחר כך לקשרה בשתי זרועות, להתחבר בגוף ולהיות הכל אחד. וזהו סדור של היחוד השלם. וכל צד וצד באותו קשר שראוי לו, ולא יחליף צד בצד אחר שלא ראוי לו, כדי שלא יעגש. מי

אשתכח האי קרן תלת זמנין, חד לקבלא ליה בר נש בקדמיתא, ולבתר הכי לקשרא לה בתרי דרועי, לאתחברא בגופא, ולמהוי כלא חד. ודא הוא סדורא דיחודא שלים. וכל סטר וסטר בההוא קשורא דאתחזי ליה, ולא יחליף סטרא בסטרא אחרא דלא

שְׁעוֹשָׁה יְחִוּד זֶה כְּרָאוּי כְּפִי
שְׁאֲמַרְנוּ, אֲשֶׁרֵי חָלְקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהָרִי יוֹדֵעַ לְסִדְר
שְׁבַח רְבוּנוּ וְיְחִוּד רְבוּנוּ, וְלֹא
עוֹד, אֲלֵא שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְשַׁתְּבַח בּוֹ. עֲלֵיו כְּתוּב, (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
כָּךְ אֲתַפְּאֵר.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (תהלים כה) לְדוֹד
אֲלִיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשֵׁא אֱלֹהֵי כָךְ
כְּטַחְתִּי וְגו'. מַה רָאָה דוֹד לְסִדְר
שְׁבַח זֶה כִּכָּה? וְכֵל הַשְּׁבַחִים
שֶׁהֵם בְּא"ב, כְּלָם שְׁלָמִים, וְזֶה
חֶסֶד, שְׁאִין בּוֹ ו'? וְלָמָּה סִדּוֹר זֶה
לְפַל עַל אַפְּסִים?

אֲרָא סוּד עֲלִיזוֹן הוּא גְּנוּז בֵּין
הַחֲבָרִים. בְּשַׁעֲה שְׁנַכְנֵס הַלֵּילָה,
(ושולט) הַעֵץ הַתְּחַתּוֹן שֶׁהַמּוֹת תְּלוּי
בּוֹ, פּוֹרֵשׁ עֲנַפּוֹ וּמְכַסֶּה הַכֹּל. וְעַל
כֵּךְ מַחְשִׁיב, וְכֵל בְּנֵי הָעוֹלָם
טוֹעֲמִים טַעַם הַמּוֹת, וּמְקַדִּים
אָדָם וְנוֹתֵן פְּקֻדוֹן נִפְשׁוֹ, וּמְפַקֵּד
בְּיָדוֹ בְּפִקְדוֹן. וּמִשׁוּם שְׁלֹקַח
אוֹתָם בְּפִקְדוֹן, חוֹזֵר הַפְּקֻדוֹן
לְבַעֲלָיו בְּשַׁעֲה שְׁמַגִּיעַ הַבְּקָר.
כְּשִׁמְגִיעַ הַבְּקָר וְחוֹזֵר אֵלָיו
פְּקֻדוֹנוֹ, צָרִיךְ לְבָרוּךְ אֵת הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַנְּאֻמָּן הַעֲלִיזוֹן.
אֲחֵרֵי שְׁקָם, נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת,
מִתְעַטֵּר בַּתְּפִלִּין, מִתְכַּסֶּה בְּכִסּוּי
צִיצִית, נִכְנָס וּמְטַהֵר עֲצָמוֹ
בְּקַרְבָּנוֹת בַּתְּחִלָּה, אַחֵר כֵּךְ מְקַבֵּל
עֲלָיו עַל מַלְכוּת בְּסִדּוֹר שֶׁל שְׁבַחֵי
דוֹד, שֶׁהֵם סִדּוֹר שֶׁל עַל מַלְכוּת.
וּבְסִדּוֹר שְׁבַח זֶה מְשַׁרְה עֲלָיו
אוֹתוֹ עַל. אַחֵר כֵּךְ סִדּוֹר תְּפִלַּת
מִשְׁב, וְתְּפִלָּה מְעַמֵּד, לְקַשְׁרָם
כְּאַחַד.

בֵּא רָאָה סוּד הַדְּבָר, אֵף עַל גֵּב
שְׁתְּפִלָּה תְּלוּיָהּ בְּמַלְל וְדַבּוּר הַפָּה
- הַכֹּל תְּלוּי בְּעַקֵּר הַמַּעֲשֵׂה
בַּתְּחִלָּה, אַחֵר כֵּךְ בְּדַבּוּר וּבְמַלְל

אֵיתְחַזִּי לִיָּה, בְּגִין דְּלֹא יִתְעַנֵּשׁ. מֵאֵן דְּעַבִּיד
(דף ק"ב ע"ב) יְחִוּדָא דָּא כְּדָקָא חֲזִי כְּמָה דְאַמִּינָא,
זַכָּאָה חוֹלְקִיָּה בְּהָאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי,
דְּהָא יָדַע לְסִדְרָא שְׁבַחָא דְמֵאֲרִיָּה, וְיְחִוּדָא
דְּמֵאֲרִיָּה, וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מְשַׁתְּבַח בֵּיה. עֲלֵיהּ כְּתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי
עַבְדִּי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּךְ אֲתַפְּאֵר.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח (תהלים כה) לְדוֹד אֲלִיךָ יי נִפְשִׁי
אֲשֵׁא אֱלֹהֵי כָךְ בְּטַחְתִּי וְגו', מָאֵי קָא חָמָא
דוֹד לְסִדְרָא הָאֵי שְׁבַחָא הַכִּי. וְכִלְהוּ שְׁבַחֵי
דְּאִינוּן בְּאַלְפָּא בֵּיתָא כְּלְהוּ שְׁלָמִין, וְהָאֵי
חֶסֶדָא דְלֹא אֵית בֵּיה ו'. וְאַמֵּי סִדּוּרָא דָּא
לְמַנְפַּל עַל אַנְפִּין.

אֲרָא (תָּא חֲזִי) רְזָא עֲלָאָה הוּא, גְּנִיז בֵּין חֲבָרֵיָּא.
בְּשַׁעֲתָא דְלֵילִיא עָאֵל, (ושלמא) אֵילְנָא
תְּתַאָה דְתְּלִיאָא בֵּיה מוֹתָא פְּרִישׁ עֲנַפּוֹי וּמְכַסִּיא
לְכֹלָא. וְעַל דָּא אֲתַחֲשֵׁךְ. וְכֵל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמִין
טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְאַקְדִּים בְּר נֶשׁ וְיָהִיב לִיָּה
פְּקֻדוֹנָא דְנִפְשִׁיָּה, וְאַפְקֵדִיה בִּידִיה בְּפִקְדוֹנָא.
וּבְגִין דְנִטִּיל לוֹן בְּפִקְדוֹנָא, תָּב פְּקֻדוֹנָא
לְמֵאֲרִיָּה בְּשַׁעֲתָא דְאַתִּי צְפָרָא. כִּד אֲתִי צְפָרָא
וְתָב לְגַבִּיָּה פְּקֻדוֹנִיָּה, בְּעֵי לְבָרְכָא לִיָּה
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ מְהִימָנָא עֲלָאָה.
לְבַתֵּר דְקָם, עָאֵל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, מְעַטֵּר
בְּטוֹטְפִי. אֲתַפְּסִי בְּכִיסוּי דְצִיצִית.

עָאֵל וּמְדַכֵּי גְרַמִּיָּה בְּקוּרְבָּנִין בְּקַדְמִיתָא. לְבַתֵּר
קָבִיל עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּתָא בְּסִדּוּרָא דְשְׁבַחֵי
דְדוֹד, דְּאִינוּן סִדּוּרָא דְעוֹל מַלְכוּתָא. וּבְסִדּוּרָא
דְשְׁבַחָא דָּא, אֲשֶׁרָא עֲלֵיהּ הָהוּא עוֹל. לְבַתֵּר
סִדּוּרָא דְצִלוּתָא דְמִיּוּשָׁב, וְצִלוּתָא דְמְעוּמָד,
לְקַשְׁרָא לוֹן כְּחָדָא.

תָּא חֲזִי רְזָא דְמַלְהָ אֵף עַל גֵּב דְצִלוּתָא תְּלִיאָא
בְּמַלּוּלָא וְדַבּוּרָא דְפּוּמָא, כְּלֹא תְּלִיאָא בְּעַקֵּרָא דְעוֹבְדָא בְּקַדְמִיתָא,

הפה. איזה מעשה? אלא אותו מעשה שעושה האדם בתחלה כמו תפלה זו. ולא יתפלל אדם תפלה, עד שיראה מעשה בתחלה כמו התפלה.

מעשה ראשון (בראשונה מעשה) בשעה שאדם קם - צריך לטהר עצמו בתחלה, ואחר כך יקבל עליו על זה, יפרש על ראשו פריסת מצוה. אחר כך יקשר קשר היחוד, שהם תפלין, (מהו תפלין?) תפלה של ראש ושל יד, ויתקנם בקשר אחד בשמאל ועל הלב, כפי שבארנו (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. (וכתוב (שם ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך. ויהרי בארנו. וזהו המעשה שבתחלה.

אחר כך, בשעה שאדם נכנס לבית הפנסת, יטהר עצמו בתחלה בקרבנות, בדבור הפה. אחר כך יקבל עליו על מלכות זה, לפרש על ראשו (פרישת מצוה) בשבחי דוד המלך, כמו המעשה שפורס על ראשו פרישת מצוה. אחר כך תפלת מישב כנגד תפלין של יד, ואחר כך תפלת מעמד שהיא כנגד תפלין של ראש. וזה כמו זה. מעשה כמו דבור. ודאי במעשה ודבור תלויה התפלה. ואם פוגם את המעשה, הדבור לא מוצא מקום ששורה בו, וזו לא תפלה, ונפגם האיש ההוא למעלה ולמטה, (ולא עוד, אלא) שצריך להראות מעשה ולמלל דבור עליו, וזוהי תפלה שלמה. אוי לאיש שפוגם בתפלתו, עבודת רבונו, עליו כתוב (ישעיה א) כי תבאו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שמע. שהרי במעשה ודבור הדבר תלוי.

כי תבואו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שומע, דהא בעובדא ובמלווא תליא מלתא.

ולבתר בדבורא ובמלווא דפומא. מאן עובדא, אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא, כגוונא דצלותא הוא, ולא יצלי בר נש צלותא, עד דיתחזי עובדא בקדמיתא כגוונא דצלותא.

עובדא דקדמיתא (כ"א בקדמיתא עובדא) בשעתא דבר נש קאים, בעי לדפאה גרמיה בקדמיתא. ולבתר יקבל עליה האי עול, לפרשא על רישיה פרישו דמצוה. לבתר יתקשר קשורא דיהודא דאינון תפלין, (מהו תפלין?) תפלה של ראש, ושל יד. ולא תקנא לון בקשורא חדא בשמאלא, ועל לבא, כמה דאוקימנא (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. וכתוב (שיר השירים ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך. והא אוקימנא. ודא הוא עובדא בקדמיתא.

לבתר בשעתא דבר נש עאל לבי כנישתא, ידפי גרמיה בקדמיתא, בקרבנין, במלווא דפומא. לבתר יקבל עליה האי עול מלכות, לפרשא על רישיה (פרישו דמצוה) בשבחי דדוד מלפא. כגוונא דעובדא דפריש על רישיה פרישו דמצוה. ולבתר צלותא דמיושב, לקבל תפלה של יד. לבתר צלותא דמעומד, דהיא לקבל תפלה דרישא. ודא כגוונא דדא. עובדא כגוונא דדבורא. ודאי בעובדא ומלווא תלייא צלותא.

ואי פגים עובדא, מלווא לא אשפח אתר דשריא ביה, ולא איהו צלותא, ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא. (ולא עוד אלא) דבעינן לאחזאה עובדא, ולמללא מלווא עליה, ודא הוא צלותא שלים. ווי ליה לבר נש דפגים צלותיה, פולחנא דמאריה. עליה כתיב, (ישעיה א) כי תבואו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שומע, דהא בעובדא ובמלווא תליא מלתא.

יִכְזָבוּ לוֹ וְלָבָם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ. הוּא אוֹמֵר (תהלים כה) אֵלֶיךָ יי נִפְשֵׁי אִשָּׁא, וְלֹאוּ כָּל מְלוֹי אֵלָא בְּלִבָּא רְחִיקָא, הָא גַּרְם עָלִיָּה לְאַסְתִּלְקָא מִעֲלָמָא, עַד לָא מְטוּן יוֹמוֹי, בְּזַמְנָא דְהָא אֵילָנָא אֲתַעַר בְּעֲלָמָא לְמַעֲבַד דִּינָא.

וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַדְבָּקָא נִפְשֵׁיהּ וְרַעוּתֵיהּ בְּמֵאֲרִיָּה, וְלֹא יִיתִי לְגַבִּיָּה בְּרַעוּתָא כְּדִיבָא, בְּגִין דְכֹתִיב, (תהלים קא) דוֹבַר שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּי עֵינַי. מָאִי לֹא יִפּוֹן. אֵלָא בְּשַׁעֲתָא דְהוּא אֲתַקִּין גְּרַמִּיָּה לְהֵאִי, וְלִבִּיָּה רְחִיקָא מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא נִפְיָא וְאָמַר, לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּי עֵינַי. (אמאי) הֵאִי בְּעֵי לְאַתְקִנָּא גְּרַמִּיָּה, לֹא יִפּוֹן, לֹא בְּעֵינָא דִּיתְתַּקֵּן. כָּל שְׂפָן אֵי אֲתִי לְיַחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא, וְלֹא מִיַּחַד לִיָּה פְּדָקָא יֵאוּת.

וּבָאָה חוּלְקִיָּהוּן דְּצַדִּיקָא בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאֲתִי, עָלִיָּהוּ כְּתִיב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי וְגו' וְכֹתִיב, (תהלים קמ) אַף צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו'. אֲתָא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁקֵי יְדוּי. אָמַר, אֲלִמְלָא לֹא אֲתִינָא לְעֲלָמָא אֵלָא לְמִשְׁמַע מְלִין אֵלִין דִּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַפְּאָה חוּלְקִנָּא, וְזַפְּאָה חוּלְקִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל, דְּאֵינּוּן מִתְדַבְּקִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְכֹתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים וְגו'. (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים וְגו'.

בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
יְמִלוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

עִמּוֹ. הוּא אוֹמֵר (שם כה) אֵלֶיךָ ה' נִפְשֵׁי אִשָּׁא, וְלֹא כָּל דְּבָרֵי, אֵלָא בְּלִבָּא רְחִיקָא, זֶה גוֹרֵם עָלָיו לְהַסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם טָרַם שְׂלֹא הִגִּיעוּ יְמֵי, בְּזַמֵּן שְׂאִילָן זֶה מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם לְעִשׂוֹת דִּין.

וְלָבָן צָרִיךְ אָדָם לְהַדְּבִיק נִפְשׁוֹ וְרַצוֹנוֹ בְּרַבּוֹנוֹ, וְלֹא יָבֵא אֵלָיו בְּרַצוֹן כּוֹזֵב, מִשּׁוֹם שְׂכָתוּב (שם קא) דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּי עֵינַי. מַה זֶה לֹא יִפּוֹן? בְּשַׁעֲתָא שְׂהוּא מִתְקִין עִצְמוֹ לְזֶה וְלָבּוֹ רַחֵק מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, קוּל יוֹצֵא וְאוֹמֵר: לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּי עֵינַי. (למח) זֶה צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת עִצְמוֹ, לֹא יִפּוֹן, אֵינּוּ רּוֹצֵחַ שְׂיִתְתַּקֵּן. כָּל שְׂפָן אִם הוּא בָּא לְיַחַד שֵׁם הַקְּדוּשׁ וְלֹא מִיַּחַד כְּרֵאוּי.

אֲשֵׁרֵי חֵלְקָם שֵׁל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עָלִיָּהֶם כְּתוּב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי וְגו'. וְכֹתוּב (תהלים קמ) אַף צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו'. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁקֵי יְדוּ וְאָמַר, אֲלִמְלָא לֹא בָּאֲתִי לְעוֹלָם רַק לְשַׁמַּע דְּבָרִים אֵלָיו - דִּי לִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֵׁרֵי חֵלְקֵי וְאֲשֵׁרֵי חֵלְקֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂנֵדְבָקִים

בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂכָתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים וְגו'. (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים וְגו'.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמִלוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פְּרִשְׁתַּי נִשְׂא

וְיַדְבֵּר ה' אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר נִשְׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן וְגו'. רַבִּי אַבְבָּא פָּתַח, (תהלים לב) אֲשֵׁרֵי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב ה' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ

פְּרִשְׁתַּי נִשְׂא

וְיַדְבֵּר יי אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר, נִשְׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן וְגו'. (במדבר ד) רַבִּי אַבְבָּא פָּתַח, (תהלים לב) אֲשֵׁרֵי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב ה' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

רמיה. הפסוק הנה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו. ויש להסתכל בו, וכף פרשהו.

בא ראה, בשעת תפלת מנחה הדין שורה בעולם, ויצחק תקן תפלת מנחה, וגבורה עליונה שולטת בעולם, עד שבא ונכנס הלילה, בשביל לקבל אותו (לילה). ומזמן ששורה תפלת מנחה, נפרד השמאל לקבל (אותו) ומתעורר הלילה. אחר שמתעוררים כל אותם שומרי הפתחים שבחוץ, כלם מתעוררים בעולם ומתפשטים, וכל בני העולם טועמים טעם מות.

והרי נתבאר. בחצות הלילה ממש מתעורר השמאל כמקדם, ושושנה הקדושה מעלה ריחות ומשבחת ומרימה קול, ואז עולה ושורה הראש למעלה בשמאל, והשמאל אז מקבלה.

אז הפרוז קורא בעולם, שהרי זמן הוא להתעורר לשבח למלך. ואז תשבחות מתעוררות, ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו של מי שמתעורר לזוג זוג זה כשפא הבקר, והימין מתעורר ומחבקה, ואז זוג הכל נמצא כאחד. (למלך, כשפא הבקר והימין מתעורר ומחבק אותה, אז נמצא זוג הכל כאחד, ואז התשבחות מתעוררות ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו של מי שמתעורר לזוג זוג זה).

בא ראה, בשעה שבני אדם ישנים וטועמים טעם מות והנשמה עולה למעלה - עומדת במקום שעומדת, ונבחנת על מעשיה שעשתה כל היום, וכותבים אותם על פתק. מדוע? משום שהנשמה עולה למעלה ומעידה על מעשי האדם ועל כל דבור ודבור שיוצא מפיו.

וכשאותו דבור שהוציא האיש מפיו הוא כפראי, דבור קדוש של

האי קרא, לאו רישיה סיפיה, ולא סיפיה רישיה. ואית לאסתכלא ביה, והא אוקמוה.

תא חזי, בשעתא דצלותא דמנחה דינא שריא בעלמא, ויצחק תקן צלותא דמנחה, וגבורה עלאה שלטא בעלמא, עד דאתי ועאל ליליא, בגין לקבלא ליה (לילה), ומזמנא דשארי צלותא דמנחה, אתפרש שמאלא לקבלא (ליה) ואתער ליליא. בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר, פלהו מתערין בעלמא ואתפשטו. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא.

והא אתמר. בפלגות ליליא ממש, אתער שמאלא כמלקדמין, וורדא קדישא סלקא ריחין, והיא משבחת וארימת קלא, וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא, (דף קכ"א ע"ב) ושמאלא מקבל לה.

בדין פרוזא קארי בעלמא, דהא עידן הוא לאתערא לשבחה ליה למלכא. וכדין תשבחן מתערין, ואתבסמותא דכלא אשתכח. זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא. פד אתי צפרא, וימינא אתער ומחבקה לה, פדין זוגא דכלא אשתכח פחדא. (ס"א למלכא, פד אתי צפרא וימינא אתער ומחבק לה פדין זוגא דכלא אשתכח פחדא וכדין תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא).

תא חזי, בשעתא דבני נשא דמיכין, וטעמין טעמא דמותא, ונשמתא סלקא לעילא, קיימא באתר דקיימא, ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא, וכתבין להו על פתקא. מאי טעמא. בגין דנשמתא סלקא לעילא, ואסהידת על עובדוי דבר נש, ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומיה.

ובר ההיא מלה דאפיק בר נש מפומיה איהי

כְּדָקָא יָאוּת, מְלָה קְדִישָׁא דְאוּרֵייתָא וְצִלוֹתָא. הֵיחָא מְלָה סִלְקָא, וּבְקַע רְקִיעֵין, וְקִימָא בְּאַתָּר דְקִימָא, עַד דְעָאֵל לִילֵיא, וְנִשְׁמַתָּא סִלְקָא וְאַחִיד לְהֵיחָא מְלָה, וְעָאֵל לָהּ קָמִי מִלְכָּא.

תפלה ותורה - אותו דבור עולה ובוקע רקיעים, ועומד במקום שעומד, עד שנכנס הלילה, והנשמה עולה ואוחזת אותו הדבור ומכניסתו לפני המלך.

ובשאותו דבור אינו כראוי, והוא דבור מדבורים רעים, מלשון הרע - אותו הדבור עולה למקום שעולה, ונרשם אותו דבור ואותו חטא על האדם. זהו שכתוב (מיכה ז) משכבת חיקך שמר פתחי פיך. ולכן אשרי אדם לא יחשב ה' לו עון, אימתי? כשאין ברוחו רמיה.

רְעִיא מְהִימְנָא (רועה הנאמן)

מבין שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבד עבדת עבדה ועבדת משא באהל מועד. מצוה זו להיות הלויים משוחררים במקדש. ואף על גב שבארנו למעלה, כאן צריך לחדש דברים, שהרי הפהן מקריב קרבן, והוא מיכאל. לוי הוא גבריאל, הוא צריך לנגן.

וכור הדבר - (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו, זה חסד כהן גדול, שמיכאל הוא כהן הדיוט לגבי רבונו, ועם כל זה שהדיוט הוא אצל רבונו - הוא מלך חיות הקדש. ובכפת הדיוט אל תהי קלה בעיניך, וזהו יומם יצוה ה' חסדו.

ובבבבב שירה עמי - זו גבורה. שירה - (דברים לג) בכור שורו הדר לו. (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל.

וגבריאל שלוחו, וצריך לשורר ולנגן בחדוה בין התורה, (להתעסק לשלח קרבות לפני המלך בשמחה. ומי שאין לו רשות) להתעסק בתורה, יקיים (איכה ב) קומי רני בליל לראש אשמורת. ויאמר באשמורות כמה סליחות ותחנונים ובקשות בכל מיני רנה

וכד הֵיחָא מְלָה לָאו אִיחָא כְּדָקָא יָאוּת, וְאִיחָא מְלָה מִמִּילִין בִּישִׁין, מְלִישְׁנָא בִישָׁא, הֵיחָא מְלָה סִלְקָא לְאַתָּר דְסִלְקָא, וְכַדִּין אֲתַרְשִׁים הֵיחָא מְלָה, וְהֵהוּא חוּבָה עֲלֵיהּ דְבַר נָשׁ, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (מיכה ז) מְשׁוֹכְכַת חִיקְךָ שְׁמֹר פְּתַחֵי פִיךָ. וּבְגִין כֵּן (תהלים לב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יַחְשׁוּב יְיָ לֹו עוֹן. אִימְתִי. כְּשֹׁאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

רְעִיא מְהִימְנָא

מבין שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבוד עבדות עבודה ועבדת משא באהל מועד. (במדבר ד) פקודא דא להיות הלויים משוחררים במקדש. ואף על גב דאוקימנא לעילא, הבא צריך לחדש מלין, דהא כהן איהו מקריב קרבנא, ואיהו מיכאל. לוי איהו גבריאל. איהו צריך לנגנא.

ורוא דמלה, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו, דא חסד כהנא רבא דמיכאל איהו כהן הדיוט לגבי מאריה, ועם כל דא דהדיוט איהו אצל מאריה. מלך דחיות הקדש איהו. ובכפת הדיוט אל תהי קלה בעיניך, והאי איהו יומם יצוה יי חסדו.

ובבבבב שירה עמי, דא גבורה. שירה: (דברים לג) בכור שורו הדר לו. (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל, וגבריאל שלוחיה, וצריך לשורר ולנגן בחדוה בחמרא דאורייתא, (להתעסקא לשלחא קרבנא קמי מלכא בחדוה ומאן דלית ליה רשו) להתעסקא באורייתא, יקיים (איכה ב) קומי רני בליל לראש אשמורת.

ויימא באשמורות, כמה סליחות ותחנונים ובקשות, בכל מיני רנה בגרוניה, דאיהו כנור

בגרונו, שהוא כנור להוציא בו קול בשש פנפי ראה עם ורדים בששת צנורות הקנה, וזו ו'. ויוציאו מהלב, ששם בינה, כמו שפרשה בעלי המשנה, הלב מבין. יוציא בן מבינה, מבן יה, שהוא ו', שהוא אפרוח בשש פנפים, ויעלה בששת צנורות הקנה, שהם (מלכים א' י) שש מעלות לפסה.

ושני כסאות הם, (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון, והם הלב והפה. ל"ב, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה מלחמה לה' בעמלק. כבוד, סמ"ל, פה הכס"ה, פס ה', זהו שפתיב (תהלים פא) תקעו בחדש שופר וגו'.

מהו שופר? קנה, ו', קול שעולה מן הקנה אל הפה, ששם ה', בחמשה מיני תקיני דבור, שהם: השפתיים ושנים וחדף. שפתיים שנים. שנים וטוחנות שני מינים. וחדף - הרי חמשה. שטוחנים כנהר, שהוא קול, כמו שטוחנים הרחמים. להוציא קול ודבור שיוצא מהבינה של הלב במחשבה.

שהוא שם מפרש בעשרה מיני תלים. ובשופר, אין פוחתין מעשרה שופרות. והתורה - הקול שלה, הדבור שלה, הבינה שלה, שפרשה, איזהו חכם? המבין דבר מתוך דבר. מחשבה שלו חשוכה לפני הקדוש ברוך הוא מפל קרפנות ועולות. זהו שפתיב (ויקרא ז) זאת התורה לעלה

[ו] למנחה. (עד כאן רעיא מהימנא) איש או אשה פי יעשו מפל חטאת האדם וגו' (במדבר ח). בא ראה, פתיב (שופטים ד) וחקר הקיני נפרד מקיני מבני חותן משה וגו'. (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. למה נקרא קיני? והרי פרשה. וכתוב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ונתבאר שעשה קן במדבר

לאפקא ביה קלא, בשית פנפי ריאה עם וורדא. בשית עזקאן דקנה. ודא ו'. ויפוק ליה מלבא, דתמן בינה. כמה דאוקמוה מארי מתניתין, הלב מבין. יפוק בן מבינה, מבן יה, דאיהו ו', דאיהו אפרוח בשית גדפין. ויסלק ליה בשית עזקאן דקנה, דאינון (מלכים א' י) שש מעלות לפסה.

וב' פרסיין אינון (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון, ואינון לבא ופומא. ל"ב, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה מלחמה לי בעמלק, (בנה"ר) כבוד, סמ"ל, פומא דכס"ה, פ"ס י"ה, הדא הוא דכתיב, (תהלים פא) תקעו בחדש שופר וגו'.

מאי שופר. קנה, ו', קול דסליק מן הקנה, לגבי פומא, דתמן ה'. בה' מיני תקינין דדבורא, דאינון שפון ושינים וחדף. שפון תריין. שינים וטוחנות תריין מינין. וחדף, הא חמש. דטחנין כנהר דאיהו קול, כגוונא דטחנין ריחייא. לאפקא קול ודבור, דנפיק מבינה דלבא. במחשבה.

דאיהו שמא מפרש בעשר מיני תלים. ובשופר, אין פוחתין מעשרה שופרות. ואורייתא, קלא דילה, דיבור דילה, בינה דילה, דאוקמוה איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר. מחשבה דילה. חשיב קמי קדשא בריך הוא, מפל קרפנין ועלוון, הדא הוא דכתיב, (ויקרא ז) זאת התורה לעולה ולמנחה. (ע"ב רעיא מהימנא).

איש או אשה כי יעשו מפל חטאת האדם וגו'. (במדבר ח) תא חזי, פתיב (שופטים ד) וחקר הקיני נפרד מקיני מבני חותן משה וגו', וחקר הקיני מבני בנוי דיתרו הוה, כמה דאת אמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. אמאי אקרי קיני. והא אוקמוה. וכתוב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ואתמר דעבד קנא

וגו'. וחקר הקיני מבני בנוי של יתרו הוה, כמו שנאמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. למה נקרא קיני? והרי פרשה. וכתוב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ונתבאר שעשה קן במדבר

בְּמִדְבָּרָא, פְּעוּפָא דָא, בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא,
 וְאַתְפָּרֵשׁ מִן מְתָא, נִפְרַד מְקִין, אַתְפָּרֵשׁ מֵהָהוּא
 עָמָא דְהָוָה בְּקַדְמֵיתָא, וְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא, נִפְרַד מְקִין.

וּבָאָה בַר נֶשׁ דְּזָכִי בְּאוּרֵייתָא, לְמִיזַל
 לְאַתְדַּבֵּקָא בְּאוּרְחוּי. דְּכַד בַר נֶשׁ אָזִיל
 (דף קכ"ב ע"א) בְּאוּרְחוּי דְּאוּרֵייתָא, מְשִׁיף עָלֶיהָ
 רוּחָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה לב)
 עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מְמָרוּם. וְכַד בַר נֶשׁ סְטִי
 אוּרְחוּי, מְשִׁיף עָלֶיהָ רוּחָא אַחְרָא מְסֻטְרָא
 אַחְרָא, דְּהוּא סְטְרָא דְמְסֻאָבָא. וְסְטְרָא
 דְמְסֻאָבָא אַתְעַר מְסֻטְרָא דְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא
 רַבָּא, דְתַמְן מְדוּרִין דְרוּחִין בִּישִׁין, דְנִזְקֵי לְבָנֵי
 נֶשָׂא, דְאַקְרוּן נִזְקֵי עֲלָמָא. דְהָא מְסֻטְרָא דְקִין
 קְדַמָּאָה אֲשַׁתְּכַחוּ.

וַיִּתְרוּ בְּקַדְמֵיתָא כּוּמְרָא לְעַבְדָּהּ זָרָה הָוָה,
 וְלֵהָהוּא סְטֵר הָוָה פְּלַח, וּמְשִׁיף עָלֶיהָ
 רוּחָא מֵהָהוּא אַתְר. וְעַל דָּא אַקְרִי קִינֵי לְבַתָּר
 נִפְרַד מְקִין (נדא), וְאַתְדַּבֵּק (נ"א וְאַתְחַבֵּר) בֵּיהּ
 בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, (מאי משמע) דְכָל מָאן
 דְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְעַבִּיד
 פְּקוּדֵי אוּרֵייתָא, כְּבִיכּוּל, הוּא קִיִּים עֲלָמִין,
 עֲלָמָא דְלַעֲיִלָא וְעֲלָמָא דְלַתְתָּא. וְהָא אוּקְמוּהָ,
 וְעַשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב.

וְכֹל מָאן דְעֵבֵר עַל פְּקוּדֵי אוּרֵייתָא, כְּבִיכּוּל
 פְּגִים לְעִילָא, פְּגִים לְתַתָּא, פְּגִים לְגַרְמִיָּה,
 פְּגִים לְכָל עֲלָמִין. מְתַל לְאִינוּן מְפִרִישֵׁי יָמִין
 דְשִׂאטֵי (ס"א דְמְסֻרִין) בְּאַרְבָּא, קָם חַד שְׂטֻיָּא
 בִּינִייהוּ, בְּעָא לְנִקְבָא וְכו'.

וְעַל דָּא אִישׁ אוּ אִשָּׁה פִי יַעֲשׂוּ וְגו', הָאָדָם
 וְגו'. (תא תו) (הושע ו) וְהִמָּה כְּאָדָם עֲבֵרוּ בְרִית.
 אָדָם עֵבֵר עַל פְּקוּדָא חַד דְּאוּרֵייתָא, גְּרִים לִיהָ
 לְגַרְמִיָּה מִיתָה, וְגַרְם לְכָל עֲלָמָא, פְּגִים לְעִילָא,

כְּעוּף זָה, כְּדִי לְעַסֵּק בְּתוּרָה,
 וְנִפְרַד מִן הָעִיר. נִפְרַד מְקִין, נִפְרַד
 מֵאוֹתוֹ עִם שְׁהִיָּה שָׁם קָדָם וְנִדְבֵּק
 בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, נִפְרַד מְקִין.
 אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שְׂזוּכָה בְּתוּרָה לְלַכֵּת
 וְלִהְתְּדַבֵּק בְּדַרְכֵי. שְׂכַשְׂאָדָם
 הוּלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוּרָה, מוֹשֵׁף עָלָיו
 רוּחַ קְדוּשָׁה עֲלִינוּהָ, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר
 (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ
 מְמָרוּם. וְכַשְׂאָדָם סוּטָה בְּדַרְכֵי,
 מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ אַחֲרַת מְצַד אַחַר,
 שְׁהוּא צַד טְמָאָה, וְצַד הַטְּמָאָה
 מִתְעוֹרֵר מְצַד נֶקֶב תַּהוּם רַבָּה,
 שְׁשָׁם מְדוּרֵי רוּחֹת רַעוֹת
 שְׂמִיזִיקִים לְאַנְשִׁים שְׂנִקְרָאִים
 מְזִיקֵי הָעוֹלָם, שְׁהֵרִי מְצַד קִין
 הִרְאִישׁוֹן נִמְצְאוּ.

וַיִּתְרוּ בְּהַתְחִלָּה הִיָּה כְּמָר
 לְעַבְדָּהּ זָרָה, וְלֵאוֹתוֹ צַד עַבֵּד,
 וּמְשִׁיף עָלָיו רוּחַ מֵאוֹתוֹ מְקוּם,
 וְלִכְן נִקְרָא קִינֵי, אַחַר שְׂנַפְרֵד
 מְקִין (נדא) וְנִדְבֵּק (נ"א וְהַתְחַבֵּר)
 בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. (מה משמיענו)
 שְׂכַל מִי שְׂנַדְבֵּק
 בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְעוֹשֶׂה מְצוּוֹת
 הַתּוּרָה, כְּבִיכּוּל הוּא מְעַמִּיד
 עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֲלִיוֹן וְעוֹלָם
 הַתְּחִתּוֹן. וְהֵרִי פְּרִשׁוּהָ, שְׂכַתוּב
 וְעַשִׂיתֶם אֹתָם.

וְכֹל מִי שְׂעוֹבֵר עַל מְצוּוֹת הַתּוּרָה,
 כְּבִיכּוּל פּוֹגֵם לְמַעְלָה, פּוֹגֵם
 לְמַטָּה, פּוֹגֵם אֶת עַצְמוֹ, פּוֹגֵם
 בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מְשַׁל לְאוֹתָם
 סְפִינִים שְׂפִיִם שְׂשֻׁטִים בְּאַנְיָה, קָם
 שׁוּטָה אַחַד בִּינֵיהֶם וְרַצָּה לְעַשׂוֹת
 חוֹר בְּסַפִּינָה וְכו'.

וְכֵן, אִישׁ אוּ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגו',
 הָאָדָם וְגו'. (בא ראח) (הושע ו) וְהִמָּה
 כְּאָדָם עֲבֵרוּ בְרִית. אָדָם עֵבֵר
 מְצוּהָ אַחַת שֶׁל הַתּוּרָה - גְּרָם
 לְעַצְמוֹ מִיתָה, וְגַרְם לְכָל הָעוֹלָם,
 פְּגִים לְמַעְלָה, פְּגִים לְמַטָּה. וְאוֹתוֹ

פְּגִים לְתַתָּא, וְהָהוּא חוּבָא

חטא תלוי עד שיצמיד הקדוש ברוך הוא העולם כמקדם ויעבר אותו פגם מהעולם. זהו שכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ולכן פי יעשו מפל חטאת האדם. (כתוב) האדם - אדם הראשון.

למעל מעל בה, שמי שיוצא מרחמים ויונק מדין, גורם פגם. ולכן הרחמן יצילנו מרשעי העולם הזה ומפגמיהם. כמה צדיקים מסתלקים בגללם, מלבד לכל מה שגורמים למעלה ולמטה.

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים מאושא ללוד. אמר רבי יהודה (יצחק), נאמר דברי תורה ונלף. פתח רבי יהודה (יצחק) ואמר, (שמות כא) כי יפתח איש בור או פי יכרה איש בר וגו'. מה כתוב אחריו? בעל הבור ישלם וגו'. ומה על זה כף - מי שגורם להסריח העולם בחטאיו על אחת כמה וכמה. אלא תמהנו, שאף על גב שמסריח העולם, למה יש לו תשובה, כמו שכתוב איש או אשה פי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב?

אלא ודאי זה מועיל להם משום שעשה תשובה, כפיכול הוא עושה אותו ממש. שהרי מה שפגם למעלה - תקן, ובמה? בתשובה, שכתוב איש או אשה פי יעשו וגו', והתודו את חטאתם והשיב, ותשובה מתקנת הכל, מתקנת למעלה - מתקנת למטה, מתקנת עצמו - מתקנת לכל העולם.

פתח רבי יצחק (יהודה) אחריו ואמר, (דברים ו) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצר לך - מפאן שתשובה מעליא מפלא, כחו, מי יעבירו מהעולם ויסקלו?

תלויא, עד דיקיים קדשא בריך הוא עלמא כמלקדמין, ויתעבר ההוא פגימו מעלמא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ובגין כך פי יעשו מפל חטאת האדם. (כתיב) האדם, אדם קדמאה.

למעורר מעל ביי, דמאן דיפוק מרחמי, וינקא מן דינא, הוא גרים פגימו וכו', ועל דא, רחמנא לישזבן מחייבי דהאי עלמא, ומן פגימו דלהון, כמה זפאין מסתלקי בגינייהו, בר כל מה דגרמי לעילא ותתא.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי מאושא ללוד, אמר רבי יהודה (יצחק) גימא מילין דאורייתא ונזיל. פתח רבי יהודה (ס"א יצחק) ואמר, (שמות כא) כי יפתח איש בור או פי יכרה איש בר וגו'. מה פתיב בתריה, בעל הבור ישלם וגו'. ומה על דא כף, מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי על אחת כמה וכמה. אלא תוהנא דאף על גב דאבאיש עלמא, אמאי אית ליה תשובה, כמה דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב. אלא ודאי דא מהניא להו, בגין דעביד תשובה, כפיכול הוא עביד ליה ממש. דהא מה דפגים לעילא, אתקין ליה, ובמה בתשובה. דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו', והתודו את חטאתם והשיב, ותשובה אתקין פלא, אתקין לעילא, אתקין לתתא, אתקין לגרמיה, אתקין לכל עלמא.

פתח רבי יצחק (ס"א יהודה) אבתריה ואמר, (דברים ו) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצר לך, מפאן דתשובה מעליא מפלא, עד לא ישרי דינא בעלמא. דבתר דשרי דינא עד שלא ישרה הדין בעולם. שאחר ששורה הדין מתחזק

שְׁהָרִי בִּינּוֹן שְׁשׁוּרָה הַדִּין, לֹא מִסְתַּלַּק עַד שְׁנֹשְׁלָם. אַחַר שְׁנֹשְׁלָם וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, מִתְקַן כָּל הָעוֹלָמוֹת. מִשְׁמַע שְׁכַתוּב וּמִצְאוּךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, וְכַתוּב וּשְׁבַתְּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'. כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, מִה יֵשׁ כְּאֵן? אֵלֶּה לְהַכְלִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּגִלוּת וְנִמְצָאת בְּצִרְתָּם, וְלֹא עוֹזֶבֶת אוֹתָם לְעוֹלָמִים. וְלִכְּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵף עַל גַּב שְׁמִשְׁרָה דִּין בְּעוֹלָם, רוֹצֵה שְׁיַחְזֹרוּ יִשְׂרָאֵל בְּתְשׁוּבָה לְהֵיטִיב לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לָךְ מִי שֶׁיַּעֲמִד בְּפָנָי הַתְּשׁוּבָה.

בֹּא רְאֵה, אֶפְלוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת תְּשׁוּבָה. וְאִם תֹּאמַר, (תְּשׁוּבָה) עֲלִינָה (מַעֲלָה) (וְאוֹת עֲלִינָה) מִכָּל מְקוֹם לֹא נִמְצָאת - אֵלֶּה זֶה נִקְרָאת תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁחֲזָרוּ רַחֲמִים לְמוֹלָה, וְהִיא חוֹזֶרֶת עַל כָּל אוֹתָם אוּכְלוּסִים וּמִינִיקָתָם. וְהַתְּשׁוּבָה מַעֲלָה - כְּשֶׁנִּמְסַרְת הַנֶּפֶשׁ אֵלֶּה וְלוֹקַחַת אוֹתָהּ בְּזִמְנָה שֶׁהִיא בְּתְשׁוּבָה, אִזּוּ הַכֹּל מִתְתַּקֵּן לְמַעֲלָה וְלַמְטָה, וּמִתְתַּקֵּן הוּא וְכָל הָעוֹלָם.

רְשַׁע אֶחָד בְּעוֹלָם - בְּגִלְלוּ יֵשׁ קְלִקוּל לְכַמָּה אַחֲרִים. אוֹי לְרַשָּׁע, אוֹי לְשֹׁכֵנו! בֹּא רְאֵה, יוֹנָה, מִשׁוּם שֶׁלֹּא רָצָה לְלַכֵּת בְּשְׁלִיחוֹת רַבּוֹנוּ, כִּמָּה אֲנָשִׁים הָיוּ אוֹבְדִים בְּגִלְלוּ בָּיִם, עַד שֶׁכָּלֵם חֲזָרוּ עֲלָיו וְדָנוּ אוֹתוֹ בְּדִין בָּיִם, וְאִזּוּ נִצְלוּ כָּלֵם, וְאַחַר כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחוּם עֲלָיו, וְהִצִּיל כִּמָּה אוּכְלוּסִים בְּעוֹלָם. מִתִּי? כְּשֶׁחֲזָרוּ לְרַבּוֹנוּ מִתּוֹף צָרְתוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוּב (יוֹנָה ב) קִרְאתִי מִצְרָה לִי אֵל ה' וַיַּעֲנֵנִי. וְכַתוּב (תְּהִלִּים קיח) מִן הַמִּצַּר קִרְאתִי יְהוָה עָנְנִי בְּמִרְחָב יְהוָה וְגו'.

תְּקִיף חִילִּיה מֵאֵן יַעֲבֹר לִיה מִעֲלָמָא וַיִּסְלַק לִיה. דְּהָא (דף קכ"ב ע"ב) בִּינּוֹן דְּשָׂאֲרֵי דִינָא, לֹא אִסְתַּלִּיק עַד דִּישְׁתַּלִּים. בְּתַר דְּאִשְׁתַּלִּים, וְעַבְד תְּשׁוּבָה, אֲתִקִּין עֲלֵמִין כְּלָהוּ. מִשְׁמַע, דְּכַתִּיב וּמִצְאוּךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, וְכַתִּיב וּשְׁבַתְּ עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגו'. כִּי אֵל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, מָאִי אֵיפָא הֶכָּא. אֵלֶּה לְאַכְלָלָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּגִלוּתָא, וְאִשְׁתַּכַּחַת בְּעֵאקוּ דְלַהוּן, וְלֹא שְׁבַקַת לוֹן לְעֲלָמִין. וּבְגִין כֵּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵף עַל גַּב דְּשָׂאֲרֵי דִינָא בְּעֵלְמָא, בְּעֵי דִיהֲדְרוּן יִשְׂרָאֵל בְּתְשׁוּבָה, לְאוּטְבָא לְהוּ בְּהֵאִי עֲלָמָא, וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְלִית לָךְ מֵאֵן דְקָאִים קָמִי תְשׁוּבָה.

תָּא חֲזִי, אֶפְלוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, תְּשׁוּבָה אֶקְרִי. וְאִי תִימָא (תְּשׁוּבָה) עֲלָאָה (ס"א מַעֲלָא) (נ"א וְאֵת עֲלָאָה) מִכָּל אֲתַר לֹא שְׁכִיחַ, אֵלֶּה דָּא אֶקְרִי תְשׁוּבָה, כִּד אֶהְדֵּר רַחֲמִי לְקַבְּלָאָה, וְהִיא תַבַּת עַל כָּל אֵינּוּן אוּכְלָסִין וַיִּנְקָא לוֹן. וְתְשׁוּבָה מַעֲלָאָה, כִּד אֶתְמַסַּר נֶפֶשׁא לְגַבְהָ, וְנָטִיל לָהּ בְּזִמְנָא דְאִיהִי בְתְשׁוּבָה, כִּדִּין כִּלְאָ אֶתְתַּקֵּן לְעִילָא וְתַתָּא, וְאֶתְתַּקֵּן הוּא, וְכָל עֲלָמָא.

חֲזִיבֹא חַד בְּעֵלְמָא, קְלִקוּלָא דְכַמָּה אֶתְרַנִּין בְּגִינָה. וְוִי לְחֲזִיבֹא, וְוִי לְשְׁבִיבִיהָ. תָּא חֲזִי, יוֹנָה, בְּגִין דְלֹא בְעָא לְמַהֵךְ בְּשְׁלִיחוֹתָא דְמֵאֲרִיָה, כִּמָּה בְּנֵי נֶשׂא הוּוּ אֶתְאַבִּידוּ בְּגִינָה בִּימָא, עַד דְּכַלְהוּ אֶהְדְרוּ עֲלָיו, וְדֵאִינוּ לִיה בְּדִינָא בְּיָמָא, וְכִדִּין אֶשְׁתַּזִּיבוּ כְלָהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עֲלֵיהָ לְבַתָּר, וְשְׁזִיב כִּמָּה אוּכְלָסִין בְּעֵלְמָא. אֵימַתִּי. כִּד אֶהְדֵּר לְמֵאֲרִיָה מִגּוֹ עֲקָתִיהָ. הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (יוֹנָה ב) קִרְאתִי מִצְרָה לִי אֵל יְיָ וַיַּעֲנֵנִי. וְכַתִּיב, (תְּהִלִּים קיח) מִן הַמִּצַּר קִרְאתִי יְהוָה עָנְנִי בְּמִרְחָב יְהוָה וְגו'.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא דָא, היא מצות תשובה. וְדָא אֵיהִי בִינָה. וּבְעוֹנוֹתֵינוּ מִדְּתָרְבַּי בִּי מִקְדָּשָׁא, לָא אֲשַׁתָּאֵר לָנוּ אֲלֵא וְדוּי דְבָרִים לְבַד, וְדָא מְלָכוּת. וּמֵאִי בִינָה. בְּן ז"ה. וְהֵאִי בְּן, ו' אֵיהוּ וְדָאִי. וְכָל מָאן דְּחִזְרַי בְּתִיבְתָא, כְּאֵלוּ חִזְרַי אֵת ה' לָאֵת ו', דָּאֵיהוּ בְּן ז"ה, וְאֲשַׁתְּלִים בִּיהִי ה' ז"ה. וְדָא אֵיהוּ תְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבַת ה' וְדָאִי לְגַבִּי ו'.

דָּאֵת ה' וְדָאִי אֵיהוּ וְדוּי דְבָרִים, וְרִזָּא דְמַלְהָ, (הושע יד) קָחוּ עִמָּכֶם דְבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יי אִמְרוּ אֲלֵינוּ וְגו' וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ. דְּוִדָּאִי כַד בַּר נֶשׁ אֵיהוּ חוּטָא, גָּרִים לְאֵתְרַחֲקָא ה' מָאֵת ו'. דָּאֲסַתְּלַק בְּן ז"ה, דָּא יֵה"ו, מָאֵת ה'. וּבְגִין דָּא אֲתַתְּרַב בִּי מִקְדָּשָׁא, וְאֵתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מִתְּמָן, וְאֵתְגַלוּ בִּינֵי עַמְמֵיָא. וּבְגִין דָּא, כָּל מָאן דְּעֵבִיד תְּשׁוּבָה, גָּרִים לְאֵתְרַחֲקָא ה' לָאֵת ו', וּפּוֹרְקָנָא בְּדָא תְּלִיָא. וּבְגִין דָּא הַכֹּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. דְּכַף אִמְרוּ קְדָמָי, כָּל הַקְּצִים כְּלוּ, וְאִין הַדְּבָר תְּלוּי אֲלֵא בְּתִשׁוּבָה, דָּאֵיהוּ שְׁלִימוּ דְשְׁמִיהָ.

וְעַל דָּא (יחזקאל כ) וְאַעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וְעוֹד (ישעיה מח) לְמַעַנִי לְמַעַנִי אֲעֲשֶׂה. וְאִם לָאוּ חִזְרִין, אֲנָא אֲעַמִּיד לִזְוֹן מְלָפָא, שְׁקִשִׁין גְּזוּרְתֵינוּ מִשְׁל פְּרָעָה, וְיַחְזִירוּן עַל כְּרַחֲמֵיהוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְשָׁבַת עַד יי אֲלֵהֶיךָ, עַד יֵהוּ"ה וְדָאִי.

וְתִשׁוּבָה דָּא אֲתַקְרִיאַת חַיִּים, (משלי ד) כִּי מִמֶּנּוּ תוֹצְאוֹת חַיִּים, דָּאֵינוֹן נִשְׁמַתִּין דִּישְׂרָאֵל. וְאֵיהוּ הַכֹּל דְּנִפְק וְעַל בְּפוּמָא דְּבַר נֶשׁ, בְּלֵא עֲמַל וּבְלֵא יִגִּיעָה. ה' דְּבַהֲבָרָאִים. וְעֵלָה אֲתַמַּר, (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יי יַחֲיֶה הָאָדָם. וְהֵיא עַל רִישֵׁיהָ דְּבַר נֶשׁ. עֵלָה אֲתַמַּר, (במדבר יב) וְתַמּוּנַת יי יִבִּיט. (תהלים לט) אַף בְּצִלָּם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ.

וּבְגִין דָּאֵיהִי עַל רִישֵׁיהָ דְּבַר נֶשׁ, אֲסִיר לִיהָ לְבַר נֶשׁ לְמִיזַל אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִלּוּי דְרִישָׁא, דָּאִם הֵיא אֲסַתְּלַקַּת מֵעַל רִישֵׁיהָ דְּבַר נֶשׁ, מִיַּד אֲסַתְּלַקוּ חַיִּים מִגִּיהָ. וְאִי תִימָא דְכַף שְׂרִיא עַל אוֹמִין דְּעֵלְמָא, אַף עַל גַּב דְּלָא

רעיא מהימנא

מִצְוָה זוּ הִיא מִצְוֹת תְּשׁוּבָה, וְזוּהִי בִינָה. וּבְעוֹנוֹתֵינוּ, מִשְׁחָרְבַּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לָא נִשְׁאָר לָנוּ אֲלֵא וְדוּי דְבָרִים לְבַד, וְזוּ מְלָכוּת. וּמֵה זֶה בִינָה? בְּן ז"ה. וּבְן זֶה הוּא ו' בְּוִדָּאִי. וְכָל מִי שְׁחִזְרַי בְּתִשׁוּבָה, כְּאֵלוּ חִזְרַי ה' לָאוֹת ו', שְׁהֵיא בְּן ז"ה, וְנִשְׁלָם בּוֹ יֵהוּ"ה. וְזוּהִי תְּשׁוּבָה - תְּשׁוּבַת ה' וְדָאִי לָו'.

שְׁאוֹת ה' וְדָאִי הִיא וְדוּי דְבָרִים, וְסוּד הַדְּבָר - (הושע יד) קָחוּ עִמָּכֶם דְבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' אִמְרוּ אֲלֵינוּ וְגו' וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ. שְׁוִדָּאִי כְּשִׂאָדָם חוּטָא, גוֹרָם לְהַרְחִיק ה' מֵאוֹת ו'. שְׁמַסְתְּלַק בְּן ז"ה, זֶה יֵה"ו, מֵאוֹת ה'. וְלִכְן חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהֵתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מִשְׁם וְגִלוּ לְבִין הַעַמִּים. וּמִשׁוּם זֶה, כָּל מִי שְׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, גוֹרָם לְהַחֲזִיר ה' לָאוֹת ו', וְהִגְאָלָה תְּלוּיָהּ בְּזֶה. וּמִשׁוּם זֶה הַכֹּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. שְׁכַף אִמְרוּ הִירָאוּנוּ, כָּל הַקְּצִים כְּלוּ, וְאִין הַדְּבָר תְּלוּי אֲלֵא בְּתִשׁוּבָה, שְׁהוּא שְׁלָמוֹת שְׁמוֹ.

וְעַל כֵּן, (יחזקאל כ) וְאַעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וְעוֹד (ישעיה מח) לְמַעַנִי אֲעֲשֶׂה. וְאִם לָאוּ חִזְרִים, אֲנִי אֲעַמִּיד לָהֶם מְלַף שְׁקִשִׁים גְּזוּרְתֵינוּ מִשְׁל פְּרָעָה, וְיַחְזִירוּן בְּעַל כְּרַחֲמִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברים ד) וְשָׁבַת עַד ה' אֲלֵהֶיךָ, עַד יֵהוּ"ה וְדָאִי.

וְתִשׁוּבָה זוּ נְקִרָאֵת חַיִּים, (משלי ד) כִּי מִמֶּנּוּ תוֹצְאוֹת חַיִּים, נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְהוּא הַכֹּל שִׁיּוּצָא וְנִכְנַס בְּפִי הָאָדָם בְּלֵא עֲמַל וּבְלֵא יִגִּיעָה, ה' שֶׁל הַבְּרָאָם, וְעֵלּוּ וְנִאֲמַר (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה' יַחֲיֶה הָאָדָם. וְהֵיא עַל רִאשׁ הָאִישׁ, עֵלָיָהּ נִאֲמַר (במדבר יב) וְתַמּוּנַת ה' יִבִּיט. (תהלים לט) אַף בְּצִלָּם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וּמִשׁוּם שְׁהֵיא עַל רִאשׁ הָאִישׁ,

אָסור לוּ לְאָדָם לְלַכֵּת אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִלּוּי רֹאשׁ, שְׂאֵם הִיא מִסְתַּלְקֶת מֵעַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, מִיַּד מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ הַחַיִּים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁכֶּף שׁוֹרָה עַל רֹאשׁ אַמּוֹת הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שְׂלֵא נִבְרָאוּ בָהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם - לֹא שׁוֹרָה וְדַאי.

שְׂמֻשָּׁה בְקֵשׁ מִהִקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׂלֵא תִשָּׁרָה שְׂכִינָה עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְנִתְּנָן לוֹ. הַהִבֵּל הָעוֹמֵד עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם מֵאִיפֹה יוֹצֵא? אוֹ עַל הַרְשָׁעִים שֶׁהֵם עָרֵב רַב, מְעַרְבִים עִם יִשְׂרָאֵל? אֲלֵא וְדַאי לֹא כָּל הַפְּנִים שׁוּיִם. אֲפִלּוֹ יִשְׂרָאֵל אֵינָם שׁוּיִם, כָּל שֶׁפֶן אַחֲרֵיהֶם.

אֲלֵא וְדַאי עַל דְּמוֹת זֹו שֶׁל אוֹת ה' פְּרֻשָׁה, מִתְּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנוּזֵי וְשִׁבְתָּ שְׂמָה. וְכִשְׂמָה שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל, אֵינן לָהֶם יִגְיֵעָה וְלֹא שְׁעָבוּד, וְכֵה נֶפֶשׁ עֲמֵלָה יִגְיֵעָה (שְׁמוֹת ל"ב) שְׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ.

שְׁנַפְשׁ אַחֲרַת יֵשׁ עַל רֹאשׁ הָאָדָם, שְׁנַקְרָאת עֶבֶד, וְהִיא דְּמוֹת עַל הָאִישׁ, וְהוּא עֶבֶד הַמֶּלֶךְ, שְׁמֻנְעֻנְעַת כָּל אֵיבְרֵי הָאָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְכֵיכֶם טוֹבוֹת וְלִקְיָם בָּהֶם רַמ"ח מְצוּוֹת, לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם ה' שֶׁל בְּהַבְרָאָם, שֶׁכֶּף עוֹלָה הַבְּרָאָם לְרַמ"ח.

וְדִיּוֹקָן אַחַר עַל רֹאשׁוֹ, שְׁנַקְרָא יִרְאָה, וְזֶה י'. וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים. שְׁתֵּי דְמוּיֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם זָכָר וְנִקְבָּה. זָכָר מִצַּד הָאוֹת י', נִקְבָּה מִצַּד הָאוֹת ה'.

וְשְׁתֵּי אוֹתוֹת מְעוֹרְרוֹת אֶת הָאָדָם לְתוֹרָה וְלַמְצוּהָ. י' יִרְאָה, וְזוֹהִי עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה תִּכְנֵס שְׂלֵא יַעֲבֹר עַל מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. ה' אֶהְבֶּה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה נִכְנָסֶת אֶהְבֶּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַל רַמ"ח אֵיבְרֵי לִקְיָם בָּהֶם מְצוּוֹת עֲשֶׂה. ו' הִיא עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה יִכְנָס עַל פֶּה הָאָדָם דְּבוּרִים לְלַמֵּד בְּתוֹרָה.

וְכֵה קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. וְכֵה שְׁתַּהֲיֶה בְּכֶם הַיִּרְאָה וְהַאֲהָבָה וְהַתּוֹרָה, יַחֲזוּר יְהוֹרָה

אֲתַבְרִי בְּהוֹן שְׂמִיָּא וְאַרְעָא וְכָל תּוֹלְדֵינָן דְּבַהוֹן. לֹא שְׂרִיָּא וְדַאי, דְּמֻשָּׁה בְּעָא מְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּלֹא תִשָּׁרִי שְׂכִינָה עַל אוֹמִינן דְּעֵלְמָא, וְיַהֲיִב לֵיהּ. הַבְּלָא דְקִיַּימָא עַל אוֹמִינן דְּעֵלְמָא מֵאֵן נִפְקָא. אוֹ עַל חֲתִיבֵיָּא דְאֵינוֹן עָרֵב רַב מְעוֹרְבִין עִם יִשְׂרָאֵל. אֲלֵא וְדַאי לִית כָּל אֲפִיָּא שׁוּינן, אֲפִילוֹ יִשְׂרָאֵל לֹאוּ אֵינוֹן שׁוּינן, כָּל שֶׁפֶן אַחֲרֵינוּן.

אֲלֵא וְדַאי עַל הָאֵי דִיוֹקְנָא דְאֵת ה' אוֹקְמוּהָ, מִתְּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנוּזֵי וְשִׁבְתָּ שְׂמָה. וְכֵה הִיא שְׂרִיָּא עַל יִשְׂרָאֵל, לִית לוֹן יִגְיֵעָה וְלֹא שְׁעָבוּד. וְכֵה נֶפֶשׁ עֲמֵלָה וְיִגְיֵעָה (שְׁמוֹת ל"א) שְׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ.

דְּנֶפֶשׁ אַחֲרָא אֵית עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׁ, דְאֵתְקִרִיאַת עֶבֶד. וְאִיהוּ דִיוֹקְנָא עַל בַּר נֶשׁ. וְאִיהִי עֶבֶד דְּמִלְכָּא, דְּמִנְעֻנְעָא כָּל אַבְרִין דְּבַר נֶשׁ, לְמִזְל בְּאַרְחִין טְבִינן, וְלִקְיַימָא בְּהוֹן רַמ"ח פְּקוּדִין, לְשְׂרִיָּא עֲלֵיהוּ ה' דְּבַהַבְרָאָם, דְּכֶף סְלִיק הַבְּרָאָם לְרַמ"ח.

וְדִיוֹקְנָא אַחֲרָא עַל רִישֵׁיהּ, דְאֵתְקִרִיאַת יִרְאָה, וְדַא י'. וְעֲלֵיהוּ אֲתַמַּר, (בְּרַאשִׁית א') וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים. תְּרִין דִיוֹקְנֵין טְבִינן, דְאֵינוֹן דְּכַר וְנוֹקְבָא. דְּכַר מִסְטֵרָא דְאֵת י'. נוֹקְבָא מִסְטֵרָא דְאֵת ה'.

וְתִרִין אַתּוֹן אַתְעֲרִין לֵיהּ לְבַר נֶשׁ לְתוֹרָה וְלַמְצוּהָ. י' יִרְאָה, וְדַא אִיהִי עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׁ, וּמִמֶּנָּה יִיעוֹל דְּחִילוֹ לְלַבָּא דְּבַר נֶשׁ, לְמַדְחַל מְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְלִנְטֵרָא גְרַמִּיהּ דְּלֹא יַעֲבֹר עַל פְּקוּדֵינָן דְּלֹא תַעֲשֶׂה. ה' אֶהְבֶּה עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׁ, וּמִמֶּנָּה עֵאל רְחִימוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, עַל רַמ"ח אַבְרִין דִּילֵיהּ, לְקִיַּימָא בְּהוֹן פְּקוּדֵינָן דְּעֲשֶׂה. ו' אִיהִי עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׁ, וּמִמֶּנָּה יִיעוֹל עַל פּוֹמָא דְּבַר נֶשׁ מְלוּלִין לְאוּלְפָּא בְּאוֹרֵיָּתָא.

וְכֵהא' קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יי'. וְכֵהאֵי דִיְהֵא

יִרְאָה לְלַב הָאָדָם לִירָא מִהִקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְלִשְׁמַר אֶת עֲצֻמוֹ ה' אֶהְבֶּה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה נִכְנָסֶת אֶהְבֶּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַל רַמ"ח אֵיבְרֵי לִקְיָם בָּהֶם מְצוּוֹת עֲשֶׂה. ו' הִיא עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה יִכְנָס עַל פֶּה הָאָדָם דְּבוּרִים לְלַמֵּד בְּתוֹרָה.

וְכֵה קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. וְכֵה שְׁתַּהֲיֶה בְּכֶם הַיִּרְאָה וְהַאֲהָבָה וְהַתּוֹרָה, יַחֲזוּר יְהוֹרָה

שהוא בינה, תשובה, ו' תשוב
לה', שהיא מעשה בראשית,
והיא ל"ב אלהים. וישתלים יהוה,
ובה תהיה לכם מנוחה ונחת
מהכל, ובה שבת וינפש.

ובה יפלל יה"ו, ומשום זה ויכלו
- שלמות הפל. בה נברא כל
העולם, ועליה עומדים שמים
וארץ והים וכל הבריות שנבראו,
שפתיב (בראשית ב) אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, בה'
בראם. ואם היא תתרחק מהעולם
אפלו רגע, הכל יחרב ויתבטל,
ולא תהיה עמידה לעולם.

ה' זאת לא תלך מהגוף, ובו הוא
עומד. וכשהיא תלך ממנו, הוא
סם המות יבא וישרה עליו,
שתקרא טמאה, נבלה, פסולה,
מלאך המות, חשך, אפלה,
ושורה על גוף האיש. ובאותו
זמן נקרא האדם מת, וסוד הדבר
- (יחזקאל יח) כי לא אֶחַפֵּץ בְּמוֹת
הַמֵּת נָאִם ה' אֱלֹהִים וְהִשִּׁיבוּ
וְחִיו.

כל מצוות עשה שהיו עתידות
לשרות ברמ"ח איבריו, כלן
מתאבלות עליו, וסוד הדבר -
(ישעיה נז) דרכיו ראיתי וארפאהו
וגו', ולאבליו. מה זה ולאבליו?
אלו רמ"ח איברים שמתאבלים
עליו, שהם דמות עליונה ששורה
על ראשו, שבה שורה הו"ה.
שכמו שיש דמות טובה על צדיק
ומנהיגה אותו לכל מעשים
טובים לזכותו לעולם הבא, כִּי
יש דמות רעה על ראש הרשעים
להנהיגם במעשים רעים, שיִרְשׁוּ
גיהנם. ומשום זה יש הֶבֶל ויש
הֶבֶל. יש הֶבֶל טוב, שִׁנְאָמַר בּוֹ
כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יִחְיֶה
הָאָדָם. ויש הֶבֶל רע, שִׁנְאָמַר בּוֹ
גַם זֶה הֶבֶל וְרַעוּת רֹחַ.

כֹּחַן הִרְאָה וְהֵאֱהָבָה וְהִתְנַחֵם יְהוָה דְּאִיהוּ בִּינָה
תשובה, ו' תשוב לגבי ה', דאיהו עובדא דבראשית.
ואיהי ל"ב אלהים. (דף קכ"ג ע"א) וישתלים יהוה ובה יהא
לכֹּחַן נִיחָא מִכְּלָא, ובה שבת וינפש.

ובה תפליל יה"ו, ובגין דא ויכלו: שלימו דכלא. בה,
אתברי כל עלמא, ועלה קיימין שמיא וארעא וימא
וכל בריין דאתברון, דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. ואם היא אתרחקת
מעלמא אפילו רגעא, כלא אתחרב ואתבטל, ולא הוי
קיומא בעלמא.

הא' ה' לא תיזיל מגופא, ובה קיימא וכד היא תיזיל
מיניה, הוא סם המות תיתי ותשרי עליה, דתתקרי
טומאה, נבלה, פסולה, מלאך המות, חשך, אפלה,
ושריא על גופא דבר נש. ובההוא זמנא אתקרי בר נש
מת. ורזא דמלה, (יחזקאל יח) כי לא אֶחַפֵּץ בְּמוֹת הַמֵּת
נָאִם יי אֱלֹהִים וְהִשִּׁיבוּ וְחִיו.

כל פקודין דעשה, דהוו עתידין לשריא ברמ"ח אברין
דיליה, כלהו מתאבלין עליה. ורזא דמלה, (ישעיה נז)
דרכיו ראיתי וארפאהו וגו'. ולאבליו. מאי ולאבליו.
אילין רמ"ח אברין, דקא מתאבלין עליה, דאינון דיוקנא
עלאה דשריא על רישיה, דבה שריא יהו"ה. דכמה דאית
דיוקנא טבא על צדיק, ומנהיג ליה לכל עובדין טבין,
לזפאה ליה לעלמא דאתי. כן אית דיוקנא בישא, על
רישא דחייביא, לאנהגא לון בעובדין בישין, דירתון
גיהנם. ובגין דא אית הֶבֶל ואית הֶבֶל, אית הֶבֶל טב,
דאתמר ביה, (דברים ח) כי על כל מוצא פי יי יחיה האדם.
ואית הֶבֶל ביש, דאתמר ביה (קהלת ב) גם זה הֶבֶל ורעות
רוח.

ותא חזי בעובדין דבר נש אשתמודע פרוצופא, דאיהי
עליה, ופרוצופא דאנפוי. הדא הוא דכתיב, (ישעיה

ובא וראה, במעשי האדם נודע הפרצוף שעליו ופרצוף פניו. זהו שפתיב (שם א) הכרת פניהם
ענתה בם. בדמות נודע פרצוף החיה ששורה עליו, אם הוא אריה, או שור, או נשר, או אדם.

הַפֶּרֶת פְּנֵיהֶם עֲנָתָה בָּם. בְּדִיוקְנָא, אֲשֶׁתְּמוֹדַע פְּרָצוּפָא דְחִיָּה דְשָׂרְיָא עֲלֵיהּ, אִם הוּא אַרְיָה, אוֹ שׂוֹר אוֹ נֶשֶׁר, אוֹ אָדָם. מִהֶמְרָבָה דְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ, אוֹ מִהֶמְרָבָה דְמִלְאָךְ שׂוֹר הַפְּנִים, אוֹ מִהֶמְרָבָה כִּישָׂא דְסַמְאֵל, אוֹ מִהֶמְרָבָה דְאַרְבַּע יְסוּדִין דְעֵלְמָא. וְלִית בְּהוֹן לֹא הֵיצֵר טוֹב, וְלֹא הֵיצֵר הָרַע, אֲלֵא כִבְעִירִין דְעֵלְמָא. וּבְגִין דָּא כַּמָּה הֶבְלִים אֵית בְּכִי נֶשָׂא, כָּל חַד לְמִינֵיהּ. וְרָזָא דְמִלְכָּה, (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינֵיהּ. וּבְגִין דָּא, בְּמִדָּה שְׂאֵדָם מוֹדֵד בַּהּ מוֹדֵדִין לוֹ. וּבְכָל פְּרָצוּפָא אֵית מְמָנָא עֲלֵיהּ.

תָּא חֲזִי, לְשִׁית יוֹמֵי בְּרָאשִׁית, לְכָל חַד אֵית לֵיהּ פְּרָצוּפֵיהּ, דִּהְהוּא דְרָגָא דְאַנְהִיג לֵיהּ, וְלֹא תִשְׁפַּח יוֹם דְלִית בֵּיהּ טוֹב. וְאִף עַל גַּב דְבִיּוֹמָא תְּנִינָא לֹא אֵית בֵּיהּ טוֹב, בִּיּוֹמָא תְּלִיתָא תִשְׁפַּח לֵיהּ. וּבְגִין דָּא אֲתַמַּר בֵּיהּ תְּרִי זְמַנֵּי טוֹב.

וְכָל יוֹמָא אֵית לֵיהּ גָּדַר מְלַבֵּר, דְלֹא יִיעוּל כָּל בַּר נֶשׁ לְהֵהוּא טוֹב. כְּגוֹן חֲשָׁךְ דְכִסִּי לְנַהוּרָא. דְתִשְׁפַּח בִּיּוֹמָא קְדָמָא אֹר, וְתִשְׁפַּח בֵּיהּ חוֹשֶׁךְ. בְּכָל יוֹמָא תִשְׁפַּח נְטִירָא. וְאִינוּן נְטִירִין אִינוּן, כְּגוֹן קוֹצִים לְפָרִם. וְאֵית נְטִירִין אַחֲרֵינִין, כְּגוֹן נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים וְשָׂרְפִים, וְנִטְרִין הֵהוּא טוֹב, דְלֹא יִיעוּל תַּמָּן דְלֹא אִיהוּ רְאוּי לְמִיעַל. וְאִי לָאו, כָּל חֵיבֵיָא הוּוּ עֲאֵלִין בְּרִזִין דְאֹרִייתָא.

וּבְגִין דָּא מָאן דְאִיהוּ חֵיבָא, וְיִיעוּל לְמַגְדַּע רִזִין דְאֹרִייתָא, כַּמָּה מְלֹאכֵי חַבְלָה דְאֲתַקְרִיאוּ חֲשָׁךְ וְאַפְלָה, נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים חֵינֹת בְּרָא אֲתַקְרִיאוּ, וּמְבַלְבְּלִין מִחֻשְׁבְּתֵיהּ, דְלֹא יִיעוּל לְאַתָּר דְלָאו דִּלְיָה.

אֲבָל מָאן דְאִיהוּ טוֹב, כָּל אֵלִין נְטִירִין אִינוּן לְמַמְרֵיהּ, וְקִטִּיגוֹר נַעֲשֶׂה סְגִיגוֹר, וְיִיעוּלוּן (לֵיהּ) לְטוֹב הַגְּנוּז, וְיִמְרוּן לֵיהּ מְרָנָא, הָא בַר נֶשׁ טוֹב וְצָדִיק יָרָא שְׁמַיִם, בְּעֵי לְאַעְלָא קְדָמָךְ, אָמַר לְנוּ, (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעְרֵי הוּא טוֹב וְצָדִיק, יָרָא שְׁמַיִם, רוֹצֵה לְהַכְּנֵס לְפָנֶיךָ, אָמַר לְנוּ (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָק אָבֵא

מִמְרָבָתָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינְתּוֹ, אוֹ מִמְרָבָתָהּ מִלְאָךְ שׂוֹר הַפְּנִים, אוֹ מִמְרָבָתָהּ רַעָה שֶׁל סַמְאֵ"ל, אוֹ מִמְרָבָתָהּ אַרְבַּעַת יְסוּדוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וְאִין בְּהֵם לֹא הֵיצֵר הַטוֹב, וְלֹא הֵיצֵר הָרַע, אֲלֵא כְּבִהְמוֹת הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם זֶה כַּמָּה הֶבְלִים יֵשׁ בְּכִי אָדָם, כָּל אֶחָד לְמִינוֹ. וְסוּד הַדְּבַר - (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינֵיהּ. וּמִשּׁוּם זֶה, בְּמִדָּה שְׂאֵדָם מוֹדֵד - בַּהּ מוֹדֵדִים לוֹ. וְלְכָל פְּרָצוּף יֵשׁ מְמָנָה עֲלָיו.

בָּא רְאָה, לְשִׁשֶׁת יְמֵי בְּרָאשִׁית, לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת פְּרָצוּפוֹ שֶׁל אוֹתָהּ דְרָגָה שְׂמַנְהִיגָה אוֹתוֹ, וְלֹא תִמְצָא יוֹם שְׂאִין בוֹ טוֹב. וְאִף עַל גַּב שְׂבִיּוֹם הַשְּׁנַי אִין בוֹ טוֹב, תִּמְצָאנוּ בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וּמִשּׁוּם זֶה נֹאמַר בוֹ פְּעַמִּים כִּי טוֹב.

וְרַבְרָב יוֹם יֵשׁ גָּדַר מְבַחוּץ שֶׁלֹּא יִכְנַס כָּל אָדָם לְאוֹתוֹ טוֹב, כְּמוֹ חֲשָׁךְ שְׂמַכְסָה אֶת הָאוֹר. שְׂתַמְצָא בִּיּוֹם רֵאשׁוֹן אֹר, וְתִמְצָא בוֹ חֲשָׁךְ. בְּכָל יוֹם תִּמְצָא שְׂמִירָה, וְאוֹתָם שׁוֹמְרִים הֵם כְּמוֹ קוֹצִים לְפָרִם. וְיֵשׁ שׁוֹמְרִים אַחֲרֵים, כְּמוֹ נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים וְשָׂרְפִים, וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ טוֹב שֶׁלֹּא יִכְנַס לְשֵׁם מִי שְׂאִינוֹ רְאוּי לְהַכְּנֵס. וְאִם לֹא - כָּל הַרְשָׁעִים הֵיוּ נִכְנְסִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה.

וּמִשּׁוּם זֶה, מִי שֶׁהוּא רָשָׁע וְיִכְנַס לְדַעַת סוּדוֹת הַתּוֹרָה, כַּמָּה מְלֹאכֵי חַבְלָה שְׂנַקְרָאִים חֲשָׁךְ וְאַפְלָה, נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, חֵינֹת בְּרָ נַקְרָאִים, וּמְבַלְבְּלִים מִחֻשְׁבְּתוֹ שֶׁלֹּא יִכְנַס לְמַקוֹם שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ.

אֲבָר מִי שֶׁהוּא טוֹב, כָּל הַשׁוֹמְרִים הֵם לְמִרוּתוֹ, וְקִטְגוֹר נַעֲשֶׂה סְגִיגוֹר, וְיִכְנִיסוּ (אוֹתוֹ) לְטוֹב הַגְּנוּז, וְיִאמְרוּ לוֹ: מוֹרְנוּ, אִישׁ זֶה (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָק אָבֵא

כּם אוֹדָה יְהוָה. אוֹתוֹ טוֹב הַגְּנוּז יֵאמַר לָהֶם: פִּתְחוּ לוֹ בְּשַׁעַר זֶה שְׁנַקְרָא אֶהְבֵּה, אוֹ בְּשַׁעַר זֶה שְׁנַקְרָא תְּשׁוּבָה. כָּל צְדִיק יִכְנָס כְּפִי דַרְגָּתוֹ, וְסוּד הַדְּבָר - (ישעיה
כ) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צְדִיק וְגו'.

כַּעֲת צְרִיף לְחֹזֵר עַל פִּתְחַת הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכְּמָה מֵינִים הִיא הַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם? כָּלֵם טוֹבִים, אֲבָל לֹא כָּל הַפְּנִים שׁוֹיִם. יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא רָשָׁע גְּמוּר כָּל יָמָיו, וְהוּא עוֹבֵר עַל כְּמָה מַצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחַרֵּט וּמוֹדָה עֲלֵיהֶם, וְאַחַר כֵּן לֹא עוֹשֶׂה לֹא טוֹב וְלֹא רַע - לְזֶה בּוֹדָאי יִמְחַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא יִזְכֶּה לַתְּשׁוּבָה עֲלֵיוֹנָה. יֵשׁ אָדָם שֶׁלֹּא אַחַר שִׁישׁוּב מִחֻטְאָיו וּמִתְכַפֵּר לוֹ, הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ מַצְוָה וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כַּחוֹ בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - זֶה זוֹכֵה לַתְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה שְׁנַקְרָאת ה', וְזוֹ הִיא תְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה.

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁלֹּא אַחַר שֶׁהִתְחַרֵּט עַל חֻטְאָיו וַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וְיִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא עַל מַגְּת לְקַבֵּל פָּרֶס - זֶה זוֹכֵה לְאוֹת ו', וְהוּא בֶּן יָ"ה, וְעַל שְׂמוֹ נִקְרָאת בֵּינָה, וְזֶה גוֹרֵם שֶׁתְּשׁוּב ו' לָהּ. וּמִלַּת תְּשׁוּבָה כֵּן הִיא, תְּשׁוּב ו' לָהּ.

וְיֵשׁ אָדָם לֹא שׁוֹרֵה ה' בְּאִישׁ, וְלֹא ו', לֹא יִרְאֶה וְלֹא אֶהְבֵּה, שֶׁהֵם יָ"ה, יִרְאֶה וְאַהֲבֵה נִקְרָאִים בּוֹדָאי. וּמִשֵּׁם נִתְּנוּ הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה, שֶׁהֵם בֶּן וּבַת. וּמִשׁוֹם שִׁישׁוּרָאֵל מִקְיָמִים הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה, נִקְרָאוּ בְּנִים לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים יב) בְּנִים אַתֶּם לָהּ אֱלֹהֵיכֶם.

הַנֶּסֶתֶרֶת (דְּבָרִים כט) - יִרְאֶה וְאַהֲבֵה, שֶׁהֵם כַּמַּח וּכְלָב, בַּחֲלָל מִבְּחוּץ. וְסוּד הַדְּבָר כֵּן הוּא וְדָאי,

צְדִק אֲבֵא כֵּם אוֹדָה יְהוָה. הַהוּא טוֹב הַגְּנוּז יֵימָא לוֹן, פִּתְחוּ לִיהּ בַּהֲי תַרְעָא דְאַתְקַרֵי אֶהְבֵּה, אוֹ בַּהֲי תַרְעָא דְאִיהִי תְּשׁוּבָה. כָּל צְדִיק יֵיעוֹל כְּפּוּם דַּרְגָּא דִּילִיהּ, וְרָזָא דְמַלְא (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צְדִיק וְגו'.

כַּעֲת צְרִיף לְאַהֲרָא עַל פִּתְחַת הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכְּמָה מֵינִין אִיהוּ תְּשׁוּבָה דְעַבְדִּין בְּנֵי נֶשָׁא, כַּלְהוֹ טְבִין, אֲבָל לֹא כָּל אֲפִיָא שׁוֹיִן. אִית בַּר נֶשׁ דְּאִיהוּ רָשָׁע גְּמוּר כָּל יָמָיו, וְאִיהוּ עוֹבֵר עַל כְּמָה פְּקוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחַרֵּט וּמוֹדָה עֲלֵיהוּ, וּלְכַתֵּר כֵּן לֹא עַבְד לֹא טוֹב וְלֹא בִישׁ. לְדָא וְדָאי יִמְחַל לִיהּ קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אֲבָל לֹא דִיזְכֶּה לַתְּשׁוּבָה עֲלֵאָה. אִית בַּר נֶשׁ לְכַתֵּר דִּינִיב מִחֻטְאָיו, וּמִתְכַפֵּר לִיהּ, אִיהוּ אֲזִיל בְּדַרְךְ מַצְוָה, וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כַּחוֹ בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. דָּא זְכִי לַתְּשׁוּבָה תַּמְאָה, דְּאַתְקַרֵי ה'. וְדָא אִיהוּ תְּשׁוּבָה תַּמְאָה.

וְאִית בַּר נֶשׁ לְכַתֵּר דְּמִתְחַרֵּט מִחוּבִי, וְיַעֲבִיד תְּשׁוּבָה, וְיִתְעַסֵּק בְּאוּרֵייתָא בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְלֹא עַל מַגְּת לְקַבֵּל פָּרֶס. דָּא זְכִי לְאֵת ו', וְאִיהוּ בֶּן יָ"ה, וְעַל שְׂמִיָּה אֶתְקַרֵי בֵּינָה, וְדָא גְרִים דְּתְשׁוּב ו' לְגַבֵּי ה'. וּמִלַּת תְּשׁוּבָה כֵּן הִיא, תְּשׁוּב ו' לָהּ.

וְלְעוֹלָם לֹא שְׂרִיא ה' בְּכַר נֶשׁ, וְלֹא ו', (דף קכ"ג ע"ב) בְּלֹא דַחֲלוֹ וּבְלֹא רְחִימוֹ, דְּאִינוּן יָ"ה, יִרְאֶה וְאַהֲבֵה קְרִינָן לִיהּ וְדָאי. וּמִתְמָן אֶתְיִהִיבוּ הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה דְּאִינוּן בֶּן וּבַת. וּבְגִין דִּישְׂרָאֵל מִקְיָמִין הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה, אֶתְקַרֵיאוּ בְּנִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הִדָּא הוּא דְכַתִּיב, (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם.

הַנֶּסֶתֶרֶת: יִרְאֶה וְאַהֲבֵה, דְּאִינוּן כַּמַּח וּלְבָא. בַּחֲלָל דְּגוּפָא. וּבְרִישָׁא. וְהַנְּגֻלָּת: הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה, דְּאִינוּן בְּגוּפָא וּבְרִישָׁא לְבַר. וְרָזָא דְּמַלְא הָכִי הוּא וְדָאי, דָּאי בַר נֶשׁ דַּחֲלִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אוֹ רַחִים לִיהּ, דָּא לֹא יִדַּע בַּר נֶשׁ אַחֲרָא, בְּגִין דְּאִיהוּ מַלְא דְּלֹא אֶתְגַּלְיָא אֲלֵא בֵּינוּ לְבִין קוּנוֹ.

הַגּוּף וּכְרָאשׁ. וְהַנְּגֻלָּת - הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה, שֶׁהֵם בְּגוּף וּכְרָאשׁ

ש'אם האדם פוחד מהקדוש ברוך הוא או אוהב אותו - את זה לא יודע אדם אחר, משום שזהו דבר שלא התגלה אלא בינו לבין קונו. אבל אדם שמתעסק בתורה ומתעסק במצוות עשה - זה גלוי לכל אדם, פי הקדוש ברוך הוא עשה לו פה בגלוי להתעסק בתורה, ועינים להסתכל בה, ואזנים לשמע אותה, ועשה הקדוש ברוך הוא ידים ורגלים וגוף לעשות בה מצוות עשה.

אם כן, חטם למה צריך? (בראשית א) ויפח באפיו נשמת חיים, זוהי דמות שעל האדם, שנאמר בה (שם כח) ויחלם והנה סלם. סלם ודאי היא נשמת חיים, כפי לשם יהו"ה, שהוא היראה והאהבה, התורה והמצוה, וכו' שורה. וכפי זה, ממנו גזרות כל נשמות ישראל, והיא דמות על ראש האדם.

והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו - אלו הכלים שעולים ויוצאים בגוף בסלם זה. הוא אחד, שביעי של הכל. והוא מצב ארצה - שנים. וראשו מגיע השמימה - שלשה. והנה מלאכי אלהים עלים - שנים. וירדים - שנים. אלה כנגד ארבע רוחות והשמים והארץ. וסוד הדבר - (קהלת א) הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל. הם שבעה כנגד הפסא שהוא הסלם, והשמים והארץ, וארבעה יסודות העולם, והם שבעה כנגד שבעת ימי בראשית. יש כל בריות השמים והים והארץ, כמו חיות, עופות, בהמות ודגים, וכמה תולדות שתלויים ממנו.

ומשום שהכל נברא בצלם הזה שעל כל ישראל, שהוא צדיק, נאמר בהם (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וזה מדבר על בני אדם שמשולים לחיות השדה, לבהמות ולעופות ולדגי הים. שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם.

אבל בר נש דמתעסק באורייתא, ואזיל בפקודין דעשה, דא אתגליא לכל בר נש, בגין דקודשא בריך הוא עבד ליה פומא באתגליא, לאתעסקא באורייתא, ועינין לאסתכלא בה, ואודנין למשמע בה. ועביד קדשא בריך הוא כבר נש, ידין ורגלין וגופא, למעבד בהון פקודין דעשה.

אם כן חוטמא למאי נפקא מניה. (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים, דא איהי דיוקנא דעל בר נש, דאתמר ביה (בראשית כח) ויחלום והנה סלם. סלם ודאי איהי נשמת חיים, פרסייא לשם יהו"ה דאיהו היראה והאהבה התורה והמצוה ובה שריא, והאי פרסייא, מנה גזרות כל נשמתין דישראל, ואיהי דיוקנא על רישא דבר נש.

והנה מלאכי אלהים עולים וירדים בו. אליו הכלים דסלקין ונפקין בגופא, בהאי סלם. איהו חד, שביעאה דכלא. ואיהו מצב ארצה, תרין. וראשו מגיע השמימה, תלת. והנה מלאכי אלהים עולים, תרי. וירדים תרי. אינון לקבל ארבע רוחות והשמים והארץ. ורזא, דמלה (קהלת א) הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל. אינון שבעה, לקבל כורסייא, דאיהו הסלם, והשמים והארץ, וארבע יסודין דעלמא, ואינון שבעה. לקבל שבעה יומי בראשית. אית כל ברין דשמיא, ונמא, וארעא. כגון חיות עופות בהמות דגים, וכמה תולדות דתליון מיניה.

ובגין דכלא אתברי בהאי צולמא, דעל כל ישראל דאיהי צדיק, אתמר בהון (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. ודא ממלל על בני נשא, דאינון מתילין לחיון ברא, ולבערין, ולעופין, ולנוני נמא. דאית בר נש דמזליה שור, ומזליה אריה, ומזליה נשר, ומזליה אדם.

שעל כל ישראל, שהוא צדיק, נאמר בהם (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וזה מדבר על בני אדם שמשולים לחיות השדה, לבהמות ולעופות ולדגי הים. שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם.

וְכַל אֵלֶּיךָ לָמָּה מִתְפַּחְדִּין מִהָאֵי דִּיּוֹקְנָא דְאֵינוֹן מִתְמַן
 זו שֶׁהֵם נִבְרְאוּ מִשָּׁם? אֵלֶּא מִשּׁוּם
 שְׁשֵׁם ה' שׁוֹרָה עֲלֵיו. סוּד הַדְּבָר
 - (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ
 וְגו'. וְכָל מִי שֶׁפָּגַם מִעֲשִׂיו,
 נִפְגַּמְת דְּמוּתוֹ, וְשֵׁם ה' לֹא שׁוֹרָה
 בְּמִקּוֹם פָּגוּם. וּבְאוֹתוֹ פָּגַם שׁוֹרָה
 חֲשֵׁף, בְּגִלּוֹל פְּגִימַת הַלְּבָנָה
 שֶׁחֲשֵׁף שׁוֹרָה בָּהּ. וְאָדָם זֶה, כְּמוֹ
 שֶׁהוּא פָּגַם דְּמוּתוֹ - כִּי נִפְגַּם הוּא
 לְמִטָּה, אוֹ שֶׁנֶּעֱשָׂה אֵלֶם, אוֹ
 חֲרָשׁ, אוֹ סוּמָא, אוֹ חֲגֵר, בְּשִׁבִיל
 שִׁיחִיָּה רְשׁוּם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.
 וְאוֹתוֹ חֲשֵׁף שׁוֹרָה בְּפָגַם שְׁלוֹ,
 וּמִיָּד יוֹדְעִים בּוֹ דְּרִגּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת,
 שֶׁהֵם כַּחוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּמִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּבֵד יוֹדְעִים
 שֶׁבְאוֹתוֹ פָּגַם לֹא שׁוֹרָה הַמְּלָךְ.
 וּמִשּׁוּם זֶה חֵיוֹת הַמְּלָךְ מִתְרַחֲקוֹת
 מִמֶּנּוּ, שֶׁחֵיוֹת הַמְּלָךְ לֹא שׁוֹרִים
 וְלֹא מִתְקַרְבִּים, אֵלֶּא בְּמִקּוֹם
 שֶׁהַמְּלָךְ שׁוֹרָה. שְׁכָף הֵם
 מִתְנַהֲגִים אַחֲרָיו, כְּאֵיבָרִים אַחֲרֵי
 הַגּוֹף.

וּבְאוֹתוֹ מִקּוֹם שֶׁשׁוֹרָה אוֹתוֹ
 חֲשֵׁף, כְּפֶה מְלֹאכֵי חֲבָלָה,
 שֶׁנִּקְרָאִים נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים,
 מִתְקַרְבִּים אֵלָיו, וְנוֹתְנִים לוֹ כְּפֶה
 נְשִׁיכוֹת, וְאֵלֶּה אוֹתָם יְסוּרִים. וְאִם
 יֵשׁ לוֹ מְמוֹן שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים
 שֶׁעָשָׂה - יִתְמַעֲטוּ מִמֶּנּוּ. וְאִיךָ
 יִתְמַעֲטוּ מִמֶּנּוּ? אֵלֶּא כָּל זְכוֹת
 שִׁיּוֹרְדֵת לוֹ מִלְּמַעַלָּה, נוֹתְנִים
 אוֹתָהּ לְאוֹתָם מְלֹאכֵי חֲבָלָה,
 וּמְבַטְלִים מִמֶּנּוּ יְסוּרִים. וְאִם אֵין
 לוֹ זְכוֹת וְלֹא חוֹבָה לְמַעַלָּה, אֵלֶּא
 הַכֹּל לְמִטָּה - בְּכָל זְכוֹת שֶׁעוֹשָׂה,
 יוֹרֵד לוֹ מְמוֹנוֹת, וְאֵמוֹת הָעוֹלָם
 מִתְקַרְבִּים אֵלָיו כְּנֶגֶד מְלֹאכֵי
 הַחֲבָלָה, וְנוֹתֵן לָהֶם מְמוֹן וְנִצָּל
 מֵהֶם.

וּמִשּׁוּם זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים לְעֻזְאֵל אֶצֶל אוֹתוֹ חֲשֵׁף. וְשִׁבְעִים פְּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֵמוֹת,
 לְקַיֵּם הַפְּסוּק (משלי כה) אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱמַר הָאֲכִילֵהוּ לְחֵם וְאִם צָמָא הִשְׁקֵהוּ
 בְּתוֹבָה, עוֹבֵר אוֹתוֹ חֲשֵׁף מֵאוֹתוֹ פָּגַם וְנִשְׁלַם. וְסוּד הַדְּבָר - (שמואל ב יב) גַּם ה' הֵעֵבִיר חֲטָאתָךְ

וְכַל אֵלֶּיךָ, לָמָּה מִתְפַּחְדִּין מִהָאֵי דִּיּוֹקְנָא דְאֵינוֹן מִתְמַן
 אֲתַבְרִיאוּ. אֵלֶּא מִשּׁוּם דְּשֵׁם יְהוָה שְׁרִיא עֲלֵיהּ.
 רְזָא דְמִלָּה, (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל מָאן
 דְּפָגַם עוֹבְדוֹי, אֲתַפְּגִים דִּיּוֹקְנֵיהּ. וְשֵׁם יי לֹא שְׁרִיא בְּאֲתַר
 פָּגִים, וּבְהֵוּא פְּגִימוֹ שְׁרִיא חֲשֵׁף, בְּגִין פְּגִימוֹ דְּסִיחֵרָא
 דְּשְׁרִיא בִּיה חֲשׁוּכָא. וְהָאֵי בַר נֶשׁ כְּפֶה דְּאִיהוּ פָּגִים
 דִּיּוֹקְנֵיהּ, כְּפֶה אֲתַפְּגִים אִיהוּ לְתַתָּא, אוֹ אֲתַעְבִּיד אֵלֶם, אוֹ
 חֲרָשׁ, אוֹ סוּמָא, אוֹ חֲגֵר. בְּגִין דִּיהָא רְשִׁים לְעִילָא וְתַתָּא.
 וְהָתוּא חֲשֵׁף שְׁרִיא בְּפְגִימוֹ דִּילֵיהּ, וּמִיָּד אֲשַׁתְּמוּדְעָאן
 בִּיה דְּרִגִין קְדִישִׁין, דְּאֵינוֹן חֵילוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, וּמִתְרַחֲקִין מִנֵּיהּ, דְּכַבֵּר יְדַעִין דְּבִהֵוּא פְּגִימוֹ לֹא
 שְׁרִיא מְלָכָא. וּבְגִין דָּא חֵילוֹי דְּמְלָכָא מִתְרַחֲקִין מִנֵּיהּ,
 דְּחִיילִין דְּמְלָכָא לֹא שְׁרִיין, וְלֹא מִתְקַרְבִּין, אֵלֶּא בְּאֲתַר
 דְּמְלָכָא שְׁרִיא, דְּכַיּוֹן אֵינוֹן מִתְנַהֲגִין אַבְתְּרִיהּ, כְּאֵבָרִין בְּתַר
 גּוּפָא.

וּבְהֵוּא אֲתַר דְּשְׁרִי הֵוּא חֲשֵׁף, כְּפֶה מְלֹאכֵי חֲבָלָה,
 דְּאֲתַקְרִיאוּ נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, מִתְקַרְבִּין לֵיהּ,
 וְיַהֲבִין לֵיהּ כְּפֶה נְשִׁיכִין, וְאֵלֶּיךָ אֵינוֹן יְסוּרִין. וְאִי אֵית
 לֵיהּ מְמוֹנָא דְּעוֹבְדִין טְבִין דְּעֵבִיד, אֲתַמַּעֲטוֹן מִנֵּיהּ. וְאִיךָ
 אֲתַמַּעֲטוֹן מִנֵּיהּ, אֵלֶּא כָּל זְכוֹת דְּנִחִית לֵיהּ מְלֵעִילָא, יַהֲיֵב
 לֵיהּ לְאֵלֶּיךָ מְלֹאכֵי חֲבָלָה, וּבְטָלִין מִנֵּיהּ יְסוּרִין. וְאִי לֵית
 לֵיהּ זְכוֹ, וְלֹא חוֹבָא לְעִילָא, אֵלֶּא כְּלָא לְתַתָּא, בְּכָל זְכוֹ
 דְּעֵבִיד נִחִית לֵיהּ מְמוֹנִין, וְאוּמִין דְּעֵלְמָא מִתְקַרְבִּין לֵיהּ,
 לְקַבֵּל מְלֹאכֵי חֲבָלָה, וְיַהֲיֵב לוֹן מְמוֹנָא, וְאֲשַׁתְּזִיב מִנֵּיהּ.
 וּבְגִין דָּא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין לְעֻזְאֵל, לְגַבֵּי הֵוּא חֲשֵׁף.
 וְשִׁבְעִים פְּרִים, לְקַבֵּל שִׁבְעִים אוּמִין, לְקַיֵּמָא קְרָא,
 (משלי כה) אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱמַר הָאֲכִילֵהוּ לְחֵם וְאִם צָמָא הִשְׁקֵהוּ
 מִים. וּמִיָּד דִּהֲדִרִין בְּתִיבְתָא, אֲתַעְבֵּר הֵוּא חֲשֵׁף מִהֵוּא
 פְּגִימוֹ, וְיִשְׁתְּלִים. וְרְזָא דְּמִלָּה, (שמואל ב יב) גַּם יי הֵעֵבִיר
 חֲטָאתָךְ לֹא תַמוֹת. וּמִיָּד אֲתַהֲדֵר בִּיה שְׁמָא דְיִי, וְאֲתַרְעִי
 וּמִשּׁוּם זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים לְעֻזְאֵל אֶצֶל אוֹתוֹ חֲשֵׁף. וְשִׁבְעִים פְּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֵמוֹת,
 לְקַיֵּם הַפְּסוּק (משלי כה) אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱמַר הָאֲכִילֵהוּ לְחֵם וְאִם צָמָא הִשְׁקֵהוּ בְּתוֹבָה, עוֹבֵר אוֹתוֹ חֲשֵׁף מֵאוֹתוֹ פָּגַם וְנִשְׁלַם. וְסוּד הַדְּבָר - (שמואל ב יב) גַּם ה' הֵעֵבִיר חֲטָאתָךְ

שְׁלֹמֹה מִתְּבַרְכֶת בְּשִׁבְעַת בְּרָכוֹת,
שְׁאֲחֻזָּה בָּהּ בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל,
וְהִכְהֵן עוֹמֵד לְתַנּוּן דְּבָרֵי הַמַּלְכָּה
וְלַעֲמִין בְּכָל מָה שְׁצָרֶיךָ, וּמִשׁוֹם
זֶה הִכְהֵן לָזֶה, וְלֹא אַחֵר.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה דִין - לֹא
כֵּן, אֲלֵא כְּדֵי לְהַרְבּוֹת שְׁלוֹם
בְּעוֹלָם הוּא מִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה,
וְלְהַגְדִּיל חֶסֶד. שְׂאִם אוֹתָהּ אֵשֶׁה
תִּמְצָא צְדָקָת וְנִפְאִית, הִכְהֵן
מְגִדִיל שְׁלוֹמָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
שְׂמִתְעַבְרַת בְּבֵן זָכָר, וְנַעֲשֶׂה
שְׁלוֹם עַל יְדוֹ. וְאִם לֹא תִמְצָא
צְדָקָת, הוּא לֹא עוֹשֶׂה דִין, אֲלֵא
אוֹתוֹ שֵׁם קְדוֹשׁ שֶׁהִיא מִשְׁקֶרֶת
בוֹ, הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַדִּין וְהוּא
בוֹדֵק אוֹתָהּ.

בֵּא רָאָה, הִכְהֵן לֹא מְכַנִּים אֶת
עַצְמוֹ לָזֶה, רַק בְּשֶׁהִיא נוֹתֶנֶת אֶת
עַצְמָהּ לְפָנָיו לְכִסּוֹת (לְהוֹדוּכוֹת),
פַּעַם וּפַעַמִּים שׁוֹאֵל אוֹתָהּ. כִּיִּן
שֶׁהִיא רוֹצֶה לְהִמְצָא וְנִפְאִית, אֲזִי
הִכְהֵן עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת
שְׁלוֹם.

הִכְהֵן כּוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
פַּעַם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, אַחֵר כֵּן כּוֹתְבוֹ
לְמַפְרַע אוֹתוֹת (רְשׁוּמוֹת) מִהַפְּכוֹת
בְּאוֹרוֹתֶיהֶן, דִּין בְּדִין, רַחֲמִים
בְּרַחֲמִים, רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין
בְּרַחֲמִים. נִמְצְאָה וְנִפְאִית -
אוֹתוֹת הַרַחֲמִים נִמְצְאִים,
וְהַדִּינִים מְסֻתְּלָקִים. לֹא נִמְצְאָת
כְּרֵאוֹי - הַרַחֲמִים מְסֻתְּלָקִים,
וְנִשְׁאָרִים הַדִּינִים, וְאֲזִי נַעֲשֶׂה
הַדִּין.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת טו)
וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת
מִים מִמֶּרְהָ פִי מְרִים הֵם, הָרִי
פָּרְשׁוּהָ. אָמַר, תּוֹהָה אֲנִי אֵיךְ בְּנֵי
אָדָם לֹא מְסֻתְּפִלִים וְלֹא
מִשְׁתַּדְּלִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה. כֵּאֵן יֵשׁ
לְהִסְתַּפֵּל, לָמָּה כְּתוּב כֵּאֵן, שֵׁם

אֲשֶׁתוֹ אֶל הַכֹּהֵן, לְמִדּוֹן דִּינָהָּ. אֲלֵא וְדָאִי
פַּהֲנָא לְדָא חֲזִי, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוֹשְׁבֵינָא
לְמִטְרוֹנִיתָא, וְכָל נָשִׁי עֲלָמָא מִתְּבַרְכֶן (נ"א אִתְּבַרְכֶן)
בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא אִתְּתָא דְלִתְתָא
מִתְּבַרְכָא בְּשִׁבְעַת בְּרָכוֹת, דְּאִחִידַת בָּהּ בְּכִנְסַת
יִשְׂרָאֵל, וְכַהֲנָא קָאִים לְאִתְקַנָּא מִלֵּי
דְּמִטְרוֹנִיתָא, וְלַעֲיִינָא בְּכָל מָה דְּאִצְטְרִיךְ, בְּגִין
כֵּן פַּהֲנָא לְדָא, וְלֹא אַחֵרָא.

וְאִי תִימָא דְאִיהוּ עָבִיד דִּינָא, לָאו הָכִי, אֲלֵא
לְאִסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעֲלָמָא קָא אִשְׁתַּדֵּל בְּהֵאִי,
וְלְאִסְגָּאָה חֶסֶד. דְּאִי הִיא אִתְּתָא אִשְׁתַּכְּחַת
זַפָּאָה, פַּהֲנָא אִסְגֵי שְׁלָמָא בָּהּ, וְלֹא עוֹד אֲלֵא
דְּמִתְעַפְרָא בְּכֵרָא דְכֵר, וְאִתְעַבִּיד שְׁלָמָא עַל
יְדֵיהּ. וְאִי לֹא אִשְׁתַּכְּחַת זַפָּאָה, אִיהוּ לֹא עָבִיד
דִּינָא, אֲלֵא הֵהוּא שְׂמָא קְדִישָׁא דְאִיהִי קָא
מִשְׁקֶרֶת בֵּיהּ, הוּא עָבִיד דִּינָא, וְהוּא בְּדִיק לָהּ.
תָּא חֲזִי, פַּהֲנָא לֹא עֵייל גְּרַמִּיהָ לְהֵאִי, אֲלֵא
כֵּד הִיא יְהַבַת גְּרַמָּה קְמִיהָ לְחַפָּאָה (נ"א

לְזַפָּאָה), (דף קכ"ד ע"ב) זְמַנָּא וְתִרִין שְׁאִיל לָהּ. כִּיִּן
דְּאִיהִי בַעֲיָא לְאִשְׁתַּכְּחָא זַפָּאָה, כִּדִּין פַּהֲנָא
עָבִיד עוֹבְדָא, בְּגִין לְאִסְגָּאָה שְׁלָמָא.

בְּהֲנָא פְתִיב שְׂמָא קְדִישָׁא חַד זְמַנָּא בְּאַרְחַ
מִישְׁר, לְבַתָּר פְּתִב לִיהּ לְמַפְרַע אֲתוּוֹן
(נ"א סְרִישׁוֹן) טְרִיסִין בְּטְהִירִין, דִּינָא בְּדִינָא, רַחֲמִי
בְּרַחֲמִי, רַחֲמִי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמִי. אִשְׁתַּכְּחַת
זַפָּאָה, אֲתוּוֹן רַחֲמִי אִשְׁתַּכְּחוּ, וְדִינִין סְלִקִין.
לֹא אִשְׁתַּכְּחַת כְּדִקָּא יְאוּת, רַחֲמִי סְלִקִין, וְדִינִין
אִשְׁתַּאָרוּ, וְכִדִּין דִּינָא אִתְעַבִּיד.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת טו) וַיִּבְאוּ מִרְתָּה
וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת מִים מִמֶּרְהָ פִי מְרִים
הֵם, הָא אוּקְמוּהָ. אָמַר, תּוֹהָנָא אֵיךְ בְּנֵי עֲלָמָא
לֹא מְסֻתְּפִלִין וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִין בְּמִלִּין דְּאוֹרִייתָא,
הָכָא אִית לְאִסְתַּפְּלָא, אָמַאי כְּתִיב הָכָא שֵׁם שֵׁם

לֹא חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.

אב"ר ודאי רזא דמלָה, דהכא על מיא הוה, בגין דמצראי הוה אמרי, דבנייהו דישראל הוה מנייהו, והוה כמה בישראל דחשדין לאנתתייהו בדא. עד דקודשא בריך הוא מטא לון להאי אתר, ובעי למבדק לון, מה כתיב ויבאו מרתה וגו'. ויצעק אל יי וגו'. אמר קדשא בריך הוא למשה, משה מה את בעי, הא כמה חבילין קיימין גבייכו הכא, ואנא בעינא למבדק הכא נשיהון דישראל, פתוב שמא קדישא, ורמי למיאי, ויבדקון פלהון, נשי וגוברין, ולא ישתאר לעז על בני. ועד דיבדקון פלהו הכא, לא אשרי שמי עלייהו, מיד ויורהו יי עץ וישלף אל המים, דא שמא קדישא, ההוא דהוה כותב פהנא למבדק נשיהון דישראל, פדין, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו.

ואי תימא נשיהון דישראל יאות, אינון אמאי. אלא אוף אינון בעיין, דלא אסתאבו בנשיהון דמצראי. ונשיהון דישראל לא אסתאבו במצראי, כל אינון שנין דהוה בינייהו, וכלהו נפקו גוברין ונוקבין זפאין, ואשתכחו זרעא דישראל קדישין, זפאין, פדין (דף קכ"ה ע"א) קדשא בריך הוא אשרי שמייה בינייהו, ועל דא על מיא ודאי, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו אוף הכא, במיא בדיק פהנא לאתתא, ובשמא קדישא.

ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן. (במדבר ה) מאן העפר. הא תנינו, פתיב (קהלת א) הפל היה מן העפר והפל שב אל העפר הפל היה מן העפר, אפילו גלגל חמה, כל שפן בר נש דאשתכחו מניה.

אמר רבי יוסי, אלו כתיב ומן העפר ולא יתיר, הוינא אמר הכי. אבל פיון דכתיב ומן

שם לו חק ומשפט ושם נסהו? אב"ר ודאי סוד הדבר, שכאן על מים זה היה, משום שהמצרים היו אומרים, שבנים של ישראל היו מהם, והיו כמה בישראל שחשדו בזה בנשותיהם, עד שחשדו בזה בנשותיהם, עד שהקדוש ברוך הוא הביאם למקום זה ורצה לבדקם. מה פתוב? ויבאו מרתה וגו'. ויצעק אל ה' וגו'.

אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה, מה אתה רוצה? הרי כמה חבילות עומדות עליכם פאן, ואני רוצה לבדק פאן את נשות ישראל. כתב שם קדוש וזרק אותו למים, ויבדקו כלם, נשים וגברים, ולא ישאר לעז על בני. ועד שיבדקו כלם פאן, לא אשרי את שמי עליהם. מיד - ויורהו ה' עץ וישלף את המים, זה השם הקדוש, אותו שהפקן היה כותב לבדק את נשות ישראל, ואז - שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. ואם תאמר, נשות ישראל ראוי, הם למה? אלא גם הם צריכים, שלא נטמאו בנשות מצרים. ונשות ישראל לא נטמאו במצרים כל אותן שנים שהיו ביניהם, וכלם יצאו, גברים ונשים, זפאים, ונמצאו זרע ישראל קדושים וזפאים. אז הקדוש ברוך הוא השרה שמו ביניהם, ועל זה על מים ודאי, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. גם פאן במים בודק הפהן את האשה, ובשם הקדוש.

ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן. איזה עפר? הרי למדנו, פתוב (קהלת א) הפל היה מן העפר והפל שב אל העפר. הפל היה מן העפר - אפילו גלגל חמה, כל שפן פן אדם שנמצא ממנו.

אמר רבי יוסי, אלו פתוב ומן העפר ולא יתיר - הייתי אומר

כך. אבל כיון שכתוב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשפן, משמע שאחר הוא. אלא כתיב (ישעיה מא) יתן כעפר חרבו, אליו מאריהוון דקיסטין ובליסטראין, מארי דדינא קשיא. משמע דכתיב בקרקע המשפן, דאחידן לתתא. ועל דא יקח הכהן ונתן אל המים.

מי המרים המארים, אליו מי ימא, דאינון מרירין. מאי הוא. דא שמא קדישא, בשעתא דאשתכח בדינא, פדין אקרון מי המרים המארים. ובגין פך מיא דימא דלתתא כלהון מרירין.

תא חזי, האי ימא קדישא כמה נהרין מתיקין עאלין בגווה, ובגין דאיהי דינא דעלמא, מימוי מרירין, בגין דאחיד ביה מותא לכל בני עלמא. ואף על גב דאינון מרירין, פד מתפשטין מתיקין אינון. לזמנין מיין דימא מרירין. לזמנין ימא דבלע לכל שאר מימין, ואקרי ימא דקפא, ובלע כל אינון אחרנין, ושאיב לון בגוויה, ולא ניגרין לבר. לזמנין שארן מיא, ונגדין מההוא ימא, כל מה דנגיד לתתאי. ובכמה גוונין קיימא האי ימא. המים המארים, בשעתא דאתי חיויא ואטיל זוהמא, פדין המים המארים ועל דא פהנא עביד עובדא לתתא, ואומי אומאה, ואתעביד דינא.

תא חזי, אי אתתא אשתכחת זכיתא, אליו מיין עאלין בגווה, (דף קב"ה ע"ב) ואתהפכן מתיקין, ונקאן גרמה, וקיימין בגווה, עד דמתעברא. כיון דמתעברא, הוון משפרי בשפירי לעופרא דמעהא, ונפיק ברא שפירא, נקי בלא מומא דעלמא. ואי לאו, אינון מיין עיילין בגווה, וארחא ריחא דזוהמא, ואינון מיין מתהפכין לחיויא במעהא, במה דקלקלה

בא ראה, ים קדוש זה, כמה נהרות מתוקים נכנסים בתוכו, ומשום שהוא דין העולם, מימיו מרירים, משום שאחוז בהם המות לכל בני העולם. ואף על גב שהם מרירים, כשמתפשטים הם מתוקים. לפעמים מי הים מרירים. לפעמים הים שכולע לכל שאר המים, ונקרא ים קפוא, וכולע כל אותם אחרים ושואב אותם לתוכו, ולא נגרים החוצה. לפעמים שורים המים ומשפיעים מאותו הים כל מה ששופע לתחתונים. ובכמה גוונים עמד ים זה. המים המארים, בשעה שבא הנחש והטיל זהמה, אז המים המארים, ועל כך הכהן עושה מעשה למטה, ונשבע שבועה, ונעשה דין.

בא ראה, אם האשה נמצאת זכאית, מים אלה נכנסים בתוכה ונהפכים למתוקים, ומנקים עצמה, ועומדים בתוכה עד שמתעברת. כיון שמתעברת, היו מינים ביפי לעבר שבמעה, ויוצא בן פה, נקי בלי מום של העולם. ואם לא - המים האלה נכנסים בתוכה, ומריחה ריח זמה, ואותם מים מתהפכים

תא חזי, אי אתתא אשתכחת זכיתא, אליו מיין עאלין בגווה, (דף קב"ה ע"ב) ואתהפכן מתיקין, ונקאן גרמה, וקיימין בגווה, עד דמתעברא. כיון דמתעברא, הוון משפרי בשפירי לעופרא דמעהא, ונפיק ברא שפירא, נקי בלא מומא דעלמא. ואי לאו, אינון מיין עיילין בגווה, וארחא ריחא דזוהמא, ואינון מיין מתהפכין לחיויא במעהא, במה דקלקלה

תא חזי, אי אתתא אשתכחת זכיתא, אליו מיין עאלין בגווה, (דף קב"ה ע"ב) ואתהפכן מתיקין, ונקאן גרמה, וקיימין בגווה, עד דמתעברא. כיון דמתעברא, הוון משפרי בשפירי לעופרא דמעהא, ונפיק ברא שפירא, נקי בלא מומא דעלמא. ואי לאו, אינון מיין עיילין בגווה, וארחא ריחא דזוהמא, ואינון מיין מתהפכין לחיויא במעהא, במה דקלקלה

לנחש במציעה. במה שקלקלה נתפסת, ונראה קלון לכל, וכך פרושה החברים.

בא ראה, כל נשות העולם עומדות במקומן ונדונות, ועל כך, אותו מקום ממש שהן עומדות, שם נדונות. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מתרצה בהם ורוצה לזכותם.

רבי חזקיה פתח, (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה וגו'. מה גפן לא מקבלת עליה אלא משלה - כך אשת ישראל עומדת כגפן זה, שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה, כמו היונה (ביונה) הזו שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה. ועל כן, כגפן פריה בירכתי ביתך. מה זה פריה? כמו שנאמר (דברים כט) פרה ראש. פריה - פורחת, שמוציאה ענפים לכל צד. ואיפה? בירכתי ביתך, ולא לחוץ בשוק, משום שלא תבא לשקר בבית עליונה.

ושלמה אמר, (משלי ב) העזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מה זה ברית אלהיה? אותו מקום שנקרא ברית והיא התקשרה בו, בגלל כך בירכתי ביתך.

אמר רבי חזקיה, קללה תבא על אותו איש שמשאיר את אשתו להראות עם שערות ראשה בחוץ, וזה אחד מאותם צניעיות של הבית. ואשה שמוציאה משערות ראשה החוצה להתפתק בו, גורמת עני לבית, וגורמת לבניה שלא יחשבו בדור, וגורמת דבר אחר ששורה בבית. מי גרם זה? אותו שער שנראה מראשה החוצה. ומה בבית כך - כל שפן בשוק, וכל שפן חציפות אחרת. ומשום זה, אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך. אמר רבי יהודה, שער ראש

אתפסת, ואתחזי קלנא לכלא, והא אוקמוה חברייא.

תא חזי, כל אינון נשי עלמא, באתרייהו קיימי ואתדנו, ועל דא ההוא אתר ממש דאינהו קיימי, ביה אתדנו. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא בריה הוא אתרעי בהו, ובעי לדכאה להו.

רבי חזקיה פתח, (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה וגו', מה גפן לא מקבל עליה אלא מדידיה, כך אתתא דישראל, קיימא בהאי גוונא, דלא מקבלא עליה אלא ההוא בר זוגה. כשפנינא (נ"א בתורא) דא, דלא מקבלא אלא ההוא בר זוגה. ועל דא כגפן פוריה בירכתי ביתך. מהו פוריה. כמה דאת אמר (דברים כט) פורה ראש. פוריה: פורחת, דאפיקת ענפים לכל סטרא. ואן. בירכתי ביתך, ולא לבר בשוקא, בגין דלא תיתי לשקרא בבית עלאה.

ושלמה אמר, (משלי ב) העזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מאן ברית אלהיה. ההוא אתר דאקרי ברית. והיא אתקשרא ביה, בגין כך בירכתי ביתך.

אמר רבי חזקיה, תונבא לימי על ההוא בר נש, דשבק לאנתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר. ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתה. ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר, לאתתקנא ביה, גרים מסכנותא לביתא. וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא. וגרים מלה אחרא דשריא בביתא. מאן גרים דא. ההוא שערא דאתחזי מרישה לבר. ומה בביתא האי, כל שפן בשוקא, וכל שפן חציפותא אחרא. ובגין כך אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך.

אמר רבי יהודה, שערא דרישא (דף קכ"ו ע"א) דאתתא דאתגלייא, גרים שערא אחרא

האשה שמתגלה, גורם לשער אחר להתגלות ולפגם אותה. משום כך צריכה אשה שאפלו קורות ביתה לא ייראו שערה אחת מראשה, וכל שכן בחוץ. בא ראה, כמו שבזכר השער הוא חמרת הכל - כך גם לנקה. צא וראה כמה פגם גורם אותו שער האשה: גורם למעלה וגורם למטה, גורם לבעלה להתקלל, גורם עני, וגורם דבר אחר בבית, גורם שתסתלק חשיבות מבניה. הרחמן יצילנו מחציפותן.

ועל כך צריכה אשה להתכסות בזויות ביתה. ואם עושה כך, מה כתוב? (תהלים קכח) בניך כשתלי זיתים. מה זה כשתלי זיתים? מה זית זה, בין פסתו בין בקיץ לא אוכדים עליו, ותמיד נמצאת בו חשיבות יתרה על שאר האילנות - כך בניה יעלו בחשיבות על שאר בני העולם. ולא עוד, אלא שבעלה מתברך בכל: בברכות שלמעלה, בברכות שלמטה, בעשר, בכנים ובבני בנים. זהו שכתוב (שם) הנה פי כן יברך גבר ירא ה'. וכתוב, 'ברכה ה' מציון וראה בטוב ירושלם כל מי חיה וראה בנים לבניה שלום על ישראל. (ישראל הזקן הקדוש)

רעיא מהימנא

אלהו, קום פתח אתי במצוות, שאתה הוא עוזר לי בכל צד, שהרי עליך נאמר בתחלה, (במדבר כח) פינתם בן אלעזר בן אהרן הכהן. ובן אהרן הוא ודאי אח שלי, אח לצרה יולד.

פתח ואמר, מצוה לידן בדיני סוטה, זהו שכתוב ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'. ודאי רוח קנאה נמצאת בשני צדדים, אחד בשקר ואחד באמת, בגלל זה, ברוח שקר - וקנא את אשתו, והיא לא נטמאה. ולמדנו, ועבר עליו וגו',

לאתגלייא, ולאפגמא לה. בגין כך, בעיא אתתא דאפילו טסירי דביתא, לא יחמוץ שערא חד מרישא, כל שכן לבר.

תא חזי, כמה בדכורא שערא הוא חומרא דכלא, הכי נמי לנוקבא. פוק חמי, כמה פגימו גרים ההוא שערא דאתתא. גרים לעילא, גרים לתתא, גרים לבעלה דאתלטייא, גרים מספנותא, גרים מלה אחרא בביתא, גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא. רחמנא לישזבון, מחציפו דלהון.

ועל דא, בעיא אתתא לאתפסייא, בזויותי דביתא. ואי עבדת בן מה פתיב, (תהלים קכח) בניך כשתלי זיתים. מהו כשתלי זיתים. מה זית דא, בין בסתווא, בין בקייטא, לא אתאבידו טרפו, ותדיר אשתכח ביה חשיבות יתיר על שאר אילנין. כך בנהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא. ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכלא, בברכאן דלעילא, בברכאן דלתתא, בעותרא, בכנין, בכני בנין. הדא הוא דכתיב, (תהלים קכח) הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'. וכתיב (תהלים קכח) 'ברכה ה' מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חייה וראה בנים לבניה שלום על ישראל. (ישראל סבא קדישא).

רעיא מהימנא

אלהו, קום אפתח עמי בפקודין, דאנת הוא עוזר לי, בכל סטרא. דהא עלך אתמר בקדמיתא, פנתם בן אלעזר בן אהרן הכהן. ובן אהרן ודאי איהו אח דילי, (משלי יז) אח לצרה יולד.

פתח ואמר, פקודא לידן בדיני סוטה, הדא הוא דכתיב ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'. ודאי רוח קנאה מתרין סטרין אשתכח, חד בשקרא, וחד בקשוט. בגין

וקנא את אשתו והיא נטמאה. וכי יש אמת ברוח טמאה? אלא באדם מצד עץ טוב ורע, שם יצר הרע, נחש. בזמן שיש לאדם אשה יפה בכל מעשים טובים, שנאמר בה (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה, ליצר הרע יש קנאה, כמו שלמדנו שקנא אדם על אשתו, עד שפתה אותה וגרם לה מיתה. ולפעמים שולט עליה בעברות ומטמא אותה ונעשית נבלה.

ויצר הרע מצד ימין שלו, דרגת ישמעאל, נקרא נחש. ומצד שמאלו דרגת עשו, סמאל, נקרא כלב, ממנה של גיהנם שצונח הב הב. זהו שפתוב (משלי) לעלוקה שתי בנות הב הב. ובצוננו לאכל נשמה טמאה באש שלו, גיהנם. ועבר עליו רוח טמאה וקנא את אשתו באמת, והיא נטמאה.

ובגנינה אתמר, (ויקרא כא) ובת איש כהן - זה מיכאל - פי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. ושם נשרפת אותה זהמא, ומתלבנת היא ממנו ככסף שמתלבן באש, ואותה עפרת של זהמא נשרפת, ונעשית עפר ונאבדת.

כמו זה ישראל, כשהם מחללים את התורה, הקדוש ברוך הוא מכניס אותם לגלות בני עשו ובני ישמעאל שפתח שעבודם, שדרגתם כל"ב ונח"ש, ונדונים שם, ובהם יתבררו ויתלבנו ויצרפו כצורף הפסוף ויבחנו הזקב. זהו שפתוב (זכריה יג) וצרפתים כצורף את הפסוף ויבחנו את הזקב, עד שיתקיים בהם, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלהם ילבינו.

ועין טוב ורע, בגללו נאמר (שמות

דא, ברוח שקרא וקנא את אשתו, והיא לא נטמאה. ותנינא, ועבר עליו וגו', וקנא את אשתו והיא נטמאה. וכי אית קושטא ברוח מסאבא. אלא כבר נש מסטרא דאילנא דטוב ורע, תמן יצר הרע, נחש. בזמנא דאית לבר נש אתתא שפירא, בכל עובדין טבין, דאתמר בה (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה. יצר הרע אית ליה קנאה, כגוונא דאשפחנא דקני אדם על אנתייה, עד דפתי לה, וגרם לה מיתה. ולזמנין שליט עליה בחובין, ומסאב לה, והא אתעבידת נבלה.

ויצר הרע, מסטרא דימינא, דיליה, דרגא דישמעאל, אתקרי נחש. ומסטרא דשמאלא, דרגיה דעשו סמאל, אתקרי כלב, ממנא דגיהנם דצונח הב הב, הדא הוא דכתיב, (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב הב, וברעותא דיליה למיכל נשמתא מסאבא, בנורא דיליה, גיהנם. ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו בקשוט, והיא נטמאה.

ובגנינה אתמר, (ויקרא כא) ובת איש כהן, פי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. ותמן אתוקדת ההיא זוהמא, ואתלבנת איהי מגיה, ככסף דאתלבן בנורא, וההיא עופרת דוזהמא אתוקד, ואתעביד עפר, ואתאביד.

כגוונא דא בישראל, פד אינון מחללין אורייתא, קדשא בריה הוא ייעול לון בגלותא דבני עשו ובני ישמעאל, תחות שעבודא דלהון, דדרגניהו כל"ב ונח"ש, ואתדנו תמן, ובהון יתבררו ויתלבנו ויצורפו כצורף הפסוף וכבחון הזקב, הדא הוא דכתיב, (זכריה יג) וצרפתים כצורף את הפסוף ויבחנו את הזקב, עד דיתקיים בהו, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלהם ילבינו.

ואילנא דטוב ורע, בגיניה אתמר, (שמות טו) ויורהו יי עץ וישלף אל המים וימתקו המים וגו'. בגין דהו

(טו) ויורהו ה' עץ וישלף אל המים וימתקו המים וגו'. משום

היו עץ של טוב ורע, ועל זה חציו
מתוק מצד ימין, וחציו מר מצד
שמאל. ובזמן שערב רב היו
מחטיאים את ישראל, הנה כאלו
היו כלם מצד הרע, והמים חזרו
להיות מרירים כמו אותו עץ מר
במים. זהו שכתוב ויבאו מרתה
ולא יכלו לשותות מים ממרה פי
מרים הם.

ועץ מר זה הוא כמו נסיון
הסוטה. אם סטתה תחת בעלה,
אותם מים שמשקים אותם
חוזרים להיות מרירים, ובהם
צבתה בטנה ונפלה רכה. ואם
לא סטתה, מה כתוב? ונקתה
ונזרעה זרע, ומולידה בן. אף כאן
וימתקו המים.

כמו זה יעשה לנסות את ישראל
בגאלה האחרונה, זהו שכתוב
(דניאל יב) ותבררו ויתלבנו ויצרפו
רבים - שהם מצד הטוב,
ועומדים בנסיון. והרשיעו
רשעים - הם מצד הרע, ויתקיים
בהם (יחזקאל יג) ואל אדמת ישראל
לא יבאו, והורג אותם.

והמשפילים יבינו - מצד הבינה,
שהוא עץ החיים, בגללם נאמר
(דניאל יב) והמשפילים יזהרו כזהר
הרקיע, בחבור זה שלך, שהוא
ספר הזהר, מזהר האם העליונה
תשובה. באלה לא צריך נסיון,
ומשום שעתידים ישראל לטעם
מעץ החיים, שהוא ספר הזהר
הזה, יצאו בו מהגלות, ויתקיים
בהם (דברים לב) ה' בדרך ינחננו ואין
עמו אל נכר.

ועץ טוב ורע, שהוא אסור והתר,
טמאה וטהרה, לא שולט יותר
על ישראל, שהרי פונסתנו לא
תהיה אלא מצד עץ החיים, שאין
שם לא קשי מצד הרע, ולא
מחלקת מרוח הטמאה, שכתוב
ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.
(זכריה יג)

ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.
ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.
ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

ישראל עם ערב רב, פלהו הווי אילנא דטוב ורע, ועל
דא, חציו מתוק מסטרא דימינא. וחציו מר, מסטרא
דשמאלא. ובזמנא דערב רב הווי מחטיאין לון לישראל,
הוי כאילו הווי פלהו מסטרא דרע. ומיא אתהדרא כלהו
מרירין, כהווא עץ מר במיא, הדא הוא דכתיב, (שמות
טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשותות מים ממרה כי מרים
הם.

והאי עץ מר, איהו כגוונא דנסיונא דסוטה, אי סטת
תחות בעלה, אינון מיין דאשקין לה אתהדרו
מרירין, ובהון וצבתה בטנה ונפלה יריכה, ואי לא סטת
מה כתיב, ונקתה ונזרעה זרע, ואולידת בר. אוף הכא
וימתקו המים.

כגוונא דא, יתעביד לנסאה לון לישראל כפונקא
בתרייתא, הדא הוא דכתיב, (דניאל יב) ותבררו ויתלבנו
ויצרפו רבים, דאינון מסטרא דטוב, וקיימין בנסיונא.
והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע, ויתקיים בהון (יחזקאל
יג) ואל אדמת ישראל לא יבאו וקטיל לון.

(דניאל יב) והמשפילים יבינו, מסטרא דבינה, דאיהו אילנא
דחיי, בגינייהו אתמר, (דניאל יב) והמשפילים יזהירו
כזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר, מן
זוהרא דאימא עלאה תשובה. באלין לא צריך נסיון,
ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי
ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. ויתקיים בהון,
(דברים לב) יי בדרך ינחננו ואין עמו אל נכר.

ואילנא דטוב ורע, דאיהו איסור ויהיתר טומאה וטהרה,
לא שלטא על ישראל יתיר, דהא פונסה דילן לא ליהוי,
אלא מסטרא דאילנא דחיי, דלית תמן לא קשיא מסטרא
דרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, דכתיב, (זכריה יג) ואת
רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

דלא יתפונסון תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא
מסטרא דטוב, דאכלין טהרה כשר היתר, ולא

שרא יתפונסו תלמידי חכמים מעמי הארץ אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה, כשר, היתר, ולא

בגוונא דפליג לזין קדשא בריהו הוא בטורא דסיני, הכי פליג לזין בפורקנא בתרייתא, דישראל דאתמר בהון, (שמות יג) וַחֲמוּשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִסְטָרָא דאילנא דחיי, דאינון חמשין שנין דיובלא, אתמר בהון, (שמות יט) הֲמָה יַעֲלוּ בְהָר. ובהון (שמות יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים הַהוּלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. ולזין אתמר (שמות יט) וְאִשָּׁא אֲתַכֶּם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים, דאינון ענני כבוד. ואבא אַתְכֶם אֲלֵי. ובני ישראל יוצאים ביד רמה, הכי יפיק לתלמידי חכמים, בכל האי יקר.

ובגוונא דאתמר בעמי הארץ מסטרא דטוב, (שמות יט) וַיִּתְיַצְבוּ בַּתְּחִתִּית הָהָר. הכי יהון במפקנא בתרייתא, תחות תלמידי חכמים, פעבדא דאזיל לרגליא דסוסיא דמאריה. ובגוונא דאמר לזין בתחתית ההר, אם תקבלו תורתו מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם. הכי יימא במפקנו פורקנא בתרייתא, אם תקבלון עליכון תלמידי חכמים במפקנו דגלותא, כאדם דרכיב על סוסיא, ועבדא דמשמש ליה מוטב. ואם לאו תמן תהא קבורתכם, בגלותא.

וערב רב בגוונא דאתמר בהון, (שמות כ) וַיֵּרָא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעֲמֵדוּ מֵרָחוֹק. הכי יהון רחיקין מן פורקנא, ויחמון לתלמידי חכמים, ולעמא קדישא בכל האי יקר, ואינון רחיקין מיניהו. ואי בעו לאתחברא בהדיהו מה כתיב בהו, (שמות יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל או ירה יירה. בהווא זמנא יתקיים בהו בישראל, (דברים לב) יִי בָדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נָכָר, והא אוקמוה אין מקבלין גרים לימות המשיח. (שמואל א ב) וַרְשָׁעִים בַּחֲשֵׁף יָדְמוּ, אינון ערב רב. ובגין דא אמר נביאה עלייהו, (יחזקאל יג) וְאֵל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ.

אמר אליהו, רעיא מהימנא, הא שעתא איהי לסלקא (שמואל א ב) וַרְשָׁעִים בַּחֲשֵׁף יָדְמוּ - הם ערב רב. ומשום זה אדמת ישראל לא יבאו. אמר אליהו, רועה הנאמן, הרי שעה היא לעלות למעלה, בשבועה אמר אתה, שהרי בגלגלך

כמו שחלקם הקדוש ברוך הוא בהר סיני, כף חלקם בגאלה האחרונה, שישראל שנאמר בהם (שם יג) וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מצד עץ החיים, שהם חמשים שנות יובל, נאמר בהם (שם יט) הֲמָה יַעֲלוּ בְהָר. ובנהם (שם יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים הַהוּלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. ולהם נאמר (שם יט) וְאִשָּׁא אֲתַכֶּם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים, שהם ענני כבוד, ואבא אַתְכֶם אֲלֵי. ובני ישראל יוצאים ביד רמה, כף יוציא את התלמידי חכמים בכל הכבוד הזה.

וכמו שנאמר בעמי הארץ מצד הטוב, (שם) וַיִּתְיַצְבוּ בַּתְּחִתִּית הָהָר - כף יהיה ביציאה האחרונה תחת תלמידי חכמים, כעבד שהולך לרגלי סוס בעליו, וכמו שאמר להם בתחתית ההר: אם תקבלו תורתו - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. כף יהיה ביציאת גאלה אחרונה: אם תקבלו עליכם תלמידי חכמים ביציאת הגלות, כאדם שרוכב על סוס ועבד שמשמשו - מוטב. ואם לא - שם תהא קבורתכם בגלות.

וערב רב, כמו שנאמר בהם, (שמות כ) וַיֵּרָא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעֲמֵדוּ מֵרָחוֹק. כף יהיו רחוקים מן הגאלה, ויראו תלמידי חכמים והעם הקדוש בכל הכבוד הזה, והם רחוקים מהם. ואם ירדו להתחבר אתם, מה כתוב בהם? (שם יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל או ירה יירה. באותו זמן יתקיים בישראל, (דברים לב) ה' בָּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נָכָר, והרי פרשוה, אין מקבלין גרים לימות המשיח. אמר עליהם הנביא, (יחזקאל יג) וְאֵל

לְעִילָא, בְּאוּמָאָה אִימָא אַנְתָּה, דְּהָא בְּגִינְךָ אַנְתָּה בְּעֵי לְסַלְקָא. דְּיַהִיב לִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְשׁוֹ, לְאַתְגַּלְיָא לְךָ בְּבֵית אַסְוִירִים דִּילְךָ, בְּקַבְוֵרָה דִּילְךָ, וְלִמְעַבְד עִמּוּךָ טִיבוֹ, דְּאַנְתָּה מְחוּלָל בְּחוּבֵין דְּעַמָּא. הֵדָּא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה ג) וְהוּא מְחוּלָל מִפְּשַׁעֵינוּ.

אַנְי רוּצָה לְעֵלוֹת. שְׁנַתָּן לִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רְשׁוֹת לְהַתְגַּלוֹת לְךָ בְּבֵית הָאֲסוּרִים שְׁלֶךְ, בְּקַבְוֵרָתְךָ, וְלַעֲשׂוֹת עִמָּךְ טוֹב, שְׂאֵתָה מְחוּלָל בְּחֻטְאֵי הָעָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה ג) וְהוּא מְחוּלָל מִפְּשַׁעֵינוּ.

אָמַר לִיה רַעֲיָא מְהִימְנָא, בְּאוּמָאָה עֲלֶךְ בְּשִׁמְא דִּיהוּ"ה, לָא תֵּאֲחַר בְּכָל יְכוּלְתָךְ, דְּהָא אַנְתָּה בְּצַעְרָא סְגִי.

אָמַר לוֹ רוּצָה הִנְאַמְן, בְּשְׂבוּעָה עֲלֶיךָ בְּשֵׁם ה', אַל תֵּאֲחַר בְּכָל יְכוּלְתָךְ, שְׁהָרִי אֲנִי בְּצַעְרֵךְ רַב. (שמות ו) וַיִּפֶן פָּה וַכָּה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ, עוֹזֵר לִי, לְהוֹצִיאֲנִי מִצַּעַר זֶה, בְּקַבְוֵרָה זוֹ שְׁנַאמְר עֲלִי, (ישעיה ג) וַיִּתֵּן אֶת הָרְשָׁעִים קַבְרוֹ, וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעֵן בִּי, וְאֲנִי חָשִׁיב בְּעִינְיָהוּ בֵּין עַרְב רַב רְשִׁיעֵינָא, כְּכֹלֵב מֵת דְּסַרְח בִּינְיָהוּ, דְּחֻכְמַת סוֹפְרִים תְּסַרְח בִּינְיָהוּ, בְּכָל קַרְתָּא וְקַרְתָּא, וּבְכָל אַתְר דְּיִשְׂרָאֵל מְפּוֹזְרִין בִּינְיָהוּ בֵּין מְלַפְוֹן. וְאַתְהֵדְרוּ אִינוּן עַרְב רַב רַעֲיָן עַל יִשְׂרָאֵל, עֲאֲנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַתְמַר בְּהוּ (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֹאנִי צֹאן מְרַעִיתִי אֲדָם אַתְם, וְלִית לֹוֹן יְכוּלָת לְמַעַבְד טִיבוֹ עִם תְּלַמִּידֵי חֻכְמַיִם.

וְאֲנָשִׁי חִיל וַיֵּרָאִי חֲטָא מְסוּבְכִים מַעִיר לְעִיר וְלֹא יְחוּנְנוּ, וּמְחַרִּימִין עַרְב רַב בִּינְיָהוּ. וְלֹא יַהֲבִין לֹוֹן בְּאַתְרִין סְגִיאִין אֲלֵא דְבַר קְצוּב, דְּלֵא יְהֵא תְקוּמָה לְנַפְּלוֹ דְּלֵהוּן, וְאַפִּילוּ חַיִּי שְׁעָה. וְכָל חֻכְמַיִם וְאֲנָשִׁי חִיל וַיֵּרָאִי חֲטָא בְּצַעְרָא בְּדוּחְקָא בִּיגוּנָא, חָשִׁיבִין כְּכֹלְבִים. (מִיכָה ד) בְּנִים הַמְּסוּלָּאִים בְּפֹז אִיכָה נְחֻשְׁבוּ לְנַבְלֵי חֲרַשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. דְּלֵא אֲשַׁפְחוּ אַכְסִינָא בִּינְיָהוּ.

וְאִינוּן עַרְב רַב, אִינוּן עֲתִירִין, בְּשִׁלּוּה, בְּחֻדוּוּא, בְּלֵא צַעְרָא, בְּלֵא יְגוּנָא כְּלָל, גְּזֻלְנִין מְאִרֵי שׁוּחַד, דְּאִינוּן דִּינְיָן רִישֵׁי עַמָּא. (בראשית ו) כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם, עֲלִייהוּ אֲתַמַּר (איכה א) הִיוּ צָרִיָה לְרֹאשׁ. בְּאוּמָאָה עֲלֶךְ זְמַנָּא תְנִינָא, בְּחֵי יֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים, דְּכָל אֲלִין מְלִין לֹא יִפְלוּן מִפּוּמָךְ, בְּכָל יְכוּלְתָךְ לְמַלְלָא בְּהוּן קַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא חֲזָאָה דוּחְקָא דְּלֵהוּן. (ע"כ רעיא מְהִימְנָא).

וְאֲנָשִׁי חִיל וַיֵּרָאִי חֲטָא מְסוּבְכִים מַעִיר לְעִיר וְלֹא יְחוּנְנוּ, וּמְחַרִּימִים עַרְב רַב בִּינְיָהוּ. וְלֹא נוֹתְנִים לְהֶם בְּמִקוּמוֹת רַבִּים, אֲלֵא דְבַר קְצוּב, שְׁלֵא תַהֲיָה תְקוּמָה לְנַפְּלוֹתָם, וְאַפְּלוּ חַיִּי שְׁעָה. וְכָל חֻכְמַיִם וְאֲנָשִׁי חִיל וַיֵּרָאִי חֲטָא בְּדַחַק וְיָגוֹן, חָשׁוּבִים כְּכֹלְבִים, בְּנִים הַמְּסוּלָּאִים בְּפֹז אִיכָה נְחֻשְׁבוּ לְנַבְלֵי חֲרַשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. שְׁלֵא מְצָאוּ אַכְסִינָה בִּינְיָהוּ.

וְאוֹתָם עַרְב רַב הֵם עֲשִׂירִים בְּשִׁלּוּה, בְּשִׁמְחָה, בְּלֵי צַעַר, בְּלֵא יָגוֹן כְּלָל, גְּזֻלְנִים, בְּעֲלֵי שַׁחַד, שְׁהֵם דִּינִים רֹאשֵׁי הָעָם. (בראשית ז)

עֲלֵיהֶם נְאֻמַּר (איכה א) הִיוּ צָרִיָה לְרֹאשׁ. בְּשְׂבוּעָה עֲלֶיךָ פַּעַם שְׁנֵיה, בְּחֵי ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים, שְׁכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא יִפְלוּ מִפִּיךָ, בְּכָל יְכוּלְתָךְ לְדַבֵּר אוֹתָם לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִהְרָאוֹת אֶת הַדַּחַק שְׁלָהֶם. (ע"כ כּאן רעיא מְהִימְנָא).

כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם. עֲלֵיהֶם נְאֻמַּר (איכה א) הִיוּ צָרִיָה לְרֹאשׁ. בְּשְׂבוּעָה עֲלֶיךָ פַּעַם שְׁנֵיה, בְּחֵי ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים, שְׁכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא יִפְלוּ מִפִּיךָ, בְּכָל יְכוּלְתָךְ לְדַבֵּר אוֹתָם לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִהְרָאוֹת אֶת הַדַּחַק שְׁלָהֶם. (ע"כ כּאן רעיא מְהִימְנָא).

איש פי נפליא לנדרור וגו'. (במדבר ו) רבי אלעזר פתח, (ישעיה ג) מדוע באתי ואין איש וגו'. מדוע באתי חביבין אינון ישראל קמי קדשא ברין הוא, דבכל אתר דאינון שריין, קדשא ברין הוא אשתכח בינייהו, בגין דלא אעדי רחימותא דיליה מנהון, מה כתיב, (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ועשו לי מקדש סתם, דכל בי כנישתא דעלמא מקדש אקרי. והא אוקמוה. ושכינתא אקדימת לבי כנישתא.

איש פי נפלא לנדר וגו'. רבי אלעזר פתח, (ישעיה ג) מדוע באתי ואין איש וגו'. מדוע באתי חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום בו הם שורים, הקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם, משום שלא מעביר אהבתו מהם. מה כתוב? (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ועשו לי מקדש סתם. שכל בית כנסת בעולם נקרא מקדש, והרי פרושה. והשכינה מקדימה לבית הכנסת.

זבאה ההוא בר נש דאשתכח מאינון עשרה קדמאה בבי כנישתא, בגין דבהו אשתלים מה דאשתלים, ואינון מתקדשי בקדמייתא בשכינתא. והא אתמר. והא בעיא דישתכחו עשרה בזמנא חדא בבי כנישתא. ולא ייתו פסקי פסקי, דלא יתעפב שלימו דשייפין, דהא בר נש בזמנא חד עבד ליה קדשא ברין הוא, ואתקין ליה פחדא כל שייפי, הדא הוא דכתיב, (דברים לב) הוא עשך ויכוננך. (חסר וזה הוא).

אשרי האיש שנמצא מעשרה הראשונים בבית הכנסת, משום שבו נשלם מה שנשלם, והם מתקדשים בהתחלה בשכינה, והרי נתבאר. והרי צריך שימצאו עשרה בזמן אחד בבית הכנסת, ולא יבאו קבוצות קבוצות, שלא תתעפב שלמות האיברים, שהרי האדם בזמן אחד עשאו הקדוש ברוך הוא, והתקינו כאחד כל האיברים. זהו שכתוב (דברים לב) הוא עשך ויכוננך.

תא חזי, פיון דבר נש אשתלימו שייפוי, בההוא זמנא אתתקן לכל שייפא ושייפא כדקא יאות. פגוונא דא, פיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא, בעיין עשרה דישתכחו תמן פחדא, וישתלים מה דישתלים. ולבתר דאתתקן פלא. ובמה היא תיקוונא דכלא. כמה דאת אמר (משלי יד) ברב עם הדרת מלך, ועל דא עמא דאתיאן לבתר פן, פלהו תיקוונא דגופא.

בא ראה, פיון שנשלמו איברי האדם, באותו זמן התתקן לכל איבר ואיבר פראוי. כמו זה, פיון ששכינה מקדימה לבית הכנסת, צריך עשרה שימצאו שם כאחד, וישתלם מה שישתלם. ואחר שמתתקן הכל. ובמה הוא תקון הכל? כמו שנאמר (משלי יד) ברב עם הדרת מלך. ועל זה העם שבא אחר כך, כלם תקון הגוף.

ובר אתת אקדימת שכינתא, ובגי נשא לא אתיאן פחדא כדקא יאות. קדשא ברין הוא קארי, מדוע באתי ואין איש. מאי ואין איש. דלא מתתקני שייפי, ולא אשתלים גופא. דכד גופא לא אשתלים,

ובשבאה ומקדימה שכינה, ובגי אדם לא באים פראוי - הקדוש ברוך הוא קורא, מדוע באתי ואין איש. מה זה ואין איש? שלא מתקנים האיברים ולא השלם הגוף. שפשוט לא משלם, אין איש. ומשום זה, ואין איש דוקא.

ובא וראָה, בְּשַׁעַה שֶׁהַגּוֹף הַשְּׁלֵם לְמַטָּה, קָדְשָׁה עֲלִיוֹנָה בְּאֵה וְנִכְנָסֶת בְּגוֹף זֶה, וְנִעֲשֶׂה לְמַטָּה כְּמוֹ לְמַעְלָה מִמֶּשׁ, וְאֵז הַכֹּל צְרִיכִים שֶׁלֹּא יִפְתָּחוּ פֶה בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם. מִשּׁוּם שֶׁהָרִי עוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמוֹת עֲלִיוֹנָה וּמִתְקַדְשִׁים בְּקִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה, אֲשֶׁרֵי חִלְקָם.

אִישׁ פִּי יִפְלֵא וְגו'. מֵה זֶה פִּי יִפְלֵא? שֶׁנִּפְרַד מִשְׁאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם לְהִתְקַדֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה וְלִהְיוֹת מִצַּע שְׁלֵם. בְּשַׁעַה שֶׁבָּא אָדָם לְטָהֵר - מְטַהְרִים אוֹתוֹ. אָדָם שְׂרוּצָה לְהִתְקַדֵּשׁ - מִקְדָּשִׁים אוֹתוֹ, וּפּוֹרְסִים עָלָיו קִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה, קִדְשָׁה שֶׁהִתְקַדֵּשׁ בָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי אֲבָא פִּתַח, (תהלים קג) לְדוֹד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכֹל קִרְבֵי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ. כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּפֵּל וְלִדְעַת בְּעִבּוּדֵת רַבּוֹנוֹ, שֶׁהָרִי בְּכֹל יוֹם יוֹם הַכְּרוֹז קוֹרֵא וְאוֹמֵר: (משלי א) עַד מָתִי פִתִּים תֵּאָהָבוּ פִתֵי וְגו'. (ירמיה א) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אַרְפֵּה מְשׁוֹבְבֵיכֶם. וְאִין מִי שִׁירְכִין אֲזַנֵּי. הַתּוֹרָה מְכַרְזָה לְפָנֵיהֶם, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ.

בֵּא רָאָה, בֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְחוֹשֵׁב שֶׁשְׁלוֹ הוּא תְּמִיד וְיִשְׁאֵר בְּתוֹכוֹ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. עַד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם, נוֹתֵנִים אוֹתוֹ בְּקוֹלָר. עַד שֶׁהוּא יוֹשֵׁב, דְּנִים אוֹתוֹ בְּמוֹשֵׁב הַדְּיָנִים עִם שְׂאֵר בְּנֵי הַדִּין. אִם נִמְצָא לוֹ סַגְנוֹר - הָרִי נִצּוֹל מִהַדִּין. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב אב) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְאָךְ מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרוּ וַיַּחַנְנוּ וַיֵּאמְרוּ וְגו'. מִי הוּא הַסַּגְנוֹר? אֵלֶּה מַעֲשִׂים פְּשָׁרִים שְׁעוֹמְדִים עַל הָאָדָם בְּשַׁעַה שֶׁמְצַטְרֵף לָהֶם.

אִין אִישׁ. וּבְגִין כֵּן, וְאִין אִישׁ דִּי יִיקָא. וְתָא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּגוּפָא אֲשַׁתְּלִים לְתַתָּא, קִדְוֶשָׁה עֲלָאָה אֲתִיא וְעָל בְּהָאִי גוּפָא, וְאֲתַעְבִּיד תַּתָּאָה, כְּגוֹוָנָא דְלַעִילָא מִמֶּשׁ. וְכַדִּין, כִּלָּא בְּעִיין דְלָא יִפְתָּחוּן פּוּמָא בְּמִילֵי דְעֲלָמָא. בְּגִין דְהָא קַיִימֵי יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמוֹ עֲלָאָה, וּמִתְקַדְשֵׁי בְּקִדְוֶשָׁה עֲלָאָה, זַכָּאָה חוֹלְקִיהוּן.

אִישׁ פִּי יִפְלֵא וְגו'. (במדבר ו) מָאִי כִי יִפְלֵיא. דְאֲתַפְרֵשׁ מִשְׁאֵר בְּנֵי עֲלָמָא, לְאֲתַקְדָּשָׁא כְּגוֹוָנָא דְלַעִילָא, וְלֹאֲשַׁתְּפַחָא שְׁלִים. בְּשַׁעַתָּא דְבַר נֶשׁ אֲתִי לְאֲתַדְפָּאָה, מְדַפִּין לִיה. בַּר נֶשׁ דְּבַעֵי לְאֲתַקְדָּשָׁא, מְקַדְשִׁין לִיה. וּפְרַסֵי עֲלִיה קִדְשָׁה דְלַעִילָא, קִדְשָׁה דְאֲתַקְדָּשׁ בָּהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (חסר).

רַבִּי אֲבָא פִּתַח, (תהלים קג) לְדוֹד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יי וְכֹל קִרְבֵי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ. כִּמְהָ אֶת לִיה לְבַר נֶשׁ לְאֲסַתְפְּלָא וְלִמְנַדַּע בְּפוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה, דְהָא בְּכֹל יוּמָא וְיוּמָא כְּרוּזָא קֵאֲרִי וְאוֹמֵר, (משלי א) עַד מָתִי פִתִּים תֵּאָהָבוּ פִתֵי וְגו'. (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אַרְפֵּה מְשׁוֹבְבֵיכֶם. וְלִית מָאן דִּירְכִין אוֹדְנִיה, אוֹרִייתָא קָא מְכַרְזָא קַמִּייהוּ, וְלִית מָאן דִּישְׁגַח.

תָּא חֲזִי, בַּר נֶשׁ אֲזִיל בְּהָאִי עֲלָמָא, וְהוּא חָשִׁיב דְדִילִיה הוּא תְדִיר וְיִשְׁתַּאֵר בְּגוֹיָה לְדַרְי דְרִין, עַד דְאִיהוּ אֲזִיל בְּעֲלָמָא, יְהִבִין לִיה בְּקוֹלְרָא, עַד דְאִיהוּ יְתִיב, דִּינִין לִיה בְּקִינְפוֹן עִם שְׂאֵר בְּנֵי דִינָא. אִי אֲשַׁתְּכַח לִיה סַגְנוֹרָא, הָא אֲשַׁתְּזִיב מִן דִּינָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (איוב אב) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְאָךְ מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרוּ וַיַּחַנְנוּ וַיֵּאמְרוּ וְגו'. מָאן (דף קכ"ו ע"ב) הוּא סַגְנוֹרָא. אֵלִין עוֹבְדִין דְכַשְׂרוֹן, דְקַיִימֵי עֲלִיה דְבַר נֶשׁ בְּשַׁעַתָּא דְאֲצַטְרִיף לִיה.

ואם לא ימצא עליו סגנור - הרי התחייב מהדין להסתלק מהעולם. באותה שעה כששוכב בקולר המלך, עד שמרים עיניו, רואה שבאים אליו שנים שפותבים לפניו כל מה שעשה בעולם הזה, וכל מה שהוציא מפיו, ונותן דין (חשוב) על הכל וכותבים לפניו. זהו שכתוב (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו'. והוא מודה עליהם.

מה הטעם? משום שאותו מעשה שעשה, עולה ועומד עליו להעיד בו, ועומדים להעיד עליו, וכלם יורדים ונרשמים לפניו ועומדים לפניו, ולא עוברים ממנו עד שעה שנדון בהם באותו עולם. בא ראה, כל אותם דברים שעשה בן אדם בעולם הזה, כלם זמינים ועומדים להעיד בו, ולא נאבדו ממנו.

ובשעה שמוציאים אותו לקבר, כלם מזדמנים והולכים לפניו. ושלשה כרוזים מכריזים; אחד לפניו, ואחד מימינו, ואחד משמאלו, ואומרים: זה פלוני שמרד ברבוננו; מרד למעלה, מרד למטה, מרד בתורה, מרד במצוותיו. ראו מעשיו! ראו דבריו! טוב לו שלא נברא!

עד שמגיע לקבר, כל המתים רוגזים עליו ממקומם ואומרים: אוי אוי שזה נקבר בתוכנו! מעשיו ודבריו מקדימים ונכנסים לקבר, ועומדים על אותו גוף, ורוחו הולכת ושטה ומתאבלת על הגוף. כיון שהאדם נטמן בבית הקברות, דומ"ה מקדים ויוצא תחת ידיו שלשה בתי דינים שממנים על דין הקבר, ושלשה שרביטי אש בידיהם, ודינים רוח ונפש כאחד. אוי על אותו הדין! אוי על מעשיו!

ואי לא ישתפח עליה סניגורא, הא אתחייב מן דינא לאסתלקא מן עלמא. בההיא שעתא כד איהו שכיב בקולרא דמלכא, עד דזקיף עינוי, חמא דאתיין לגביה תריין, דכתבין קמיה כל מה דעביד בהאי עלמא, וכל מה דאפיק מן פומא, ויהיב דינא (נ"א חשבנא) על פלא וכתבין קמיה. הךא הוא דכתיב, (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו'. והוא אודי עליהו.

מאי טעמא, בגין דההוא עובדא דאיהו עביד, סלקא וקיימא עליה לאסהדא ביה, וקיימין לאסהדא עליה, וכלהו נחתין ואתרשימו קמיה, וקיימי קמיה, ולא מתעפרין מגיה, עד שעתא דאתדן בהו בההוא עלמא. תא חזי, כל אינון מלין דעביד בר נש בהאי עלמא, כלהו זמינין וקיימי לאסהדא ביה, ולא אתאבידו מיניה.

ובשעתא דמפקי ליה לקברא, כלהו מתעתדן ואזלי קמיה. ותלת פרוזי מכריזי. חד קמיה, וחד מימיניה, וחד משמאליה. ואמרי דא פלגיא דמריד במאריה. מריד לעילא, מריד לתתא, מריד באורייתא, מריד בפיקודוי. חמו עובדוי, חמו מלוי, טב ליה דלא אברי. עד דמטי לגבי קברא, כלהו מתין אתרגזון מדוכתייהו עליה, ואמרי ווי ווי דדא אתקבר בגוון. עובדוי ומלוי אקדמן ועאלין לקברא, וקיימי עליה דההוא גופא, ורוחיה אזלא ושאט, ומתאבלא על גופא. כיון דבר נש אתטמר בכי קברי, דומ"ה קדים (ס"א קאים) ונפיק, תחות ידיה תלתא בי דינא די ממנן על דינא דקברא, ותלת שרביטי דאשא בידיהו, ודינין רוחא וגופא פחדא. ווי על ההוא דינא, ווי על עובדוי.

בשעה שהוא תפוס בקולר המלך ונדון דינו ונשלם, שלא נמצא עליו סגור, ושטר המלך נחת, ועומד לפניו לרגליו, וחרב שנונה אחת בינו.

מרים האיש את עיניו, ורואה כתלי הבית לוחטים באש (היו) ממנו. ובין כך רואה אותו לפניו כלו מלא עינים, לבוש אש לוחט לפני האדם. כך הוא ודאי, שהרי כמה בני אדם ראו מלאך בשוק ועמדו לפניו, ושאר בני אדם לא ראו אותו.

ואם תאמר, הרי פתוב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות וגו', איך יכול להראות בארץ? אלא דבר זה כך בארוהו: שפיון שיוור מלאך לארץ, מתלבש בגוף, ונראה למי שנראה באותו לבוש שהוא לבוש בו. ואם לא, לא יכול העולם לסבלו ולהראות בו. כל שפן וכל שפן זה שכל בני העולם צריכים אותו.

ש"ש טפות בחרבו, והרי בארוהו החברים. פיון שרואהו, מזדעזע כל גופו ורוחו, ולבו לא שוכף, משום שהוא המלך של כל הגוף. ורוחו הולכת בכל איברי הגוף, ונפרדת מהם, כמו בן אדם שנפרד מחברו ללכת למקום אחר. אז הוא אומר אוי על מה שעשה - ולא עוזר לו, אלא אם הקדים רפואת התשובה עד שלא הגיעה אותה שעה.

פחד אותו האיש ורוצה להסתתר ולא יכול. פיון שרואה שאינו יכול, הוא פותח עיניו, ויש לו להסתפל בו, ומסתפל בו בעינים פקוחות. ואז הוא מוסר עצמו ונפשו. ואותה שעה הוא זמן דין הגדול שהאדם נדון בו בעולם הזה, ואז הרוח הולכת

בשעתא דאיהו תפיס בקולרא דמלכא, ואתדן דיניה, ואשתלים, דלא אשתכח עליה סניגוריא. וסנטירא דמלכא נחית, וקאים קמיה, לרגלוי, וחד סיפא שננא בידיה.

וקנה בר נש עינוי, וחמי כתלי ביתא דמתלהטן באשא (היו) מניה אדהכי חמי ליה קמיה כוליה מלי עינין, לבושיה אשא דלהיט קמיה דבר נש. הכי הוא ודאי, דהא כמה בני נשא חמו מלאכא בשוקא, וקיימי קמיה, ושאר בני נשא לא חמאן ליה.

ואי תימא, הא כתיב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'. היך יכול לאתחזאה בארעא. אלא מלה דא, הא אוקמוה, דכיון דנחית מלאכא לארעא, אתלבש בגופא, ואתחזי למאן דאתחזי, בההוא לבושא דאתלבש ביה. ואי לא, לא יכול למסבל ליה עלמא ולאתחזאה. כל שפן וכל שפן האי דכל בני עלמא צריכין ליה.

תלת טפין בחרביה וכו', והא אוקמוה חבריא. פיון דחמי ליה, אזדעזע כל גופיה ורוחיה, ולביה לא שכיף, בגין דאיהו מלכא דכל גופא. ורוחא דיליה אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל מנייהו, כבר נש דאשתאיל מחבריה, למהך לאתר אחרא. פדין הוא אומר ווי על מה דעבד, ולא מהנייא ליה, אלא אי אקדים אסוותא דתשובה, עד לא מטא ההיא שעתא.

דחיל ההוא בר נש, ובעי לאתטמרא ולא יכול. פיון דחמי דלא יכול, הוא פתח עינוי, ואית ליה לאסתפל ביה, ואסתפל ביה בעינין פקוחין. וכדין הוא מסיר גרמיה ונפשיה. וההוא שעתא, הוא עידן דדינא רבא, דבר נש אתדן ביה בהאי עלמא. וכדין רוחא אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל

אתדן ביה בהאי עלמא. וכדין רוחא אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל

בְּכָל הַאיִבְרִים שֶׁל הַגּוֹף וְנִפְרְדַת מֵהֶם, וּמִשׁוֹטְטַת בְּכָל הַאיִבְרִים וּמִזְדַּעְזְעַת לְכָל הַצְּדִידִים, וְכָל אִיבְרֵי הַגּוֹף כֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים. כְּשֶׁמִּגִּיעָה הַרוּחַ לְכָל אִיבְרֵי וְאִיבְרֵי וְנִפְרְדַת מִמֶּנּוּ, נּוֹפֶלֶת זִיעָה עַל אוֹתוֹ אִיבְרֵי, וְהַרוּחַ מִסְתַּלְקַת מִמֶּנּוּ, וּמִיָּד מֵת אוֹתוֹ אִיבְרֵי, וְכֵן בְּכֻלָּם.

בֵּינָן שֶׁמִּגִּיעָה הַרוּחַ לְצֵאתָ, שֶׁהָרִי נִפְרָדָה מִכָּל הַגּוֹף, אִזְּ הַשְּׂכִינָה עוֹמְדָת עָלָיו, וּמִיָּד פּוֹרְחַת מִהַגּוֹף. אֲשֶׁרֵי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ! אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁרְחוּקִים מִמֶּנָּה וְלֹא מִתְדַבְּקִים בָּהּ!

וְכַמּוֹה בְּתֵי דִינִים עוֹבֵר הָאִישׁ כְּשִׁיּוֹצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה? אֶחָד - אוֹתוֹ דִּין עָלְיוֹן שְׂאֵמְרָנוּ כְּשִׁיּוֹצֵאת הַרוּחַ מִהַגּוֹף. וְאֶחָד דִּין, כְּשֶׁמַּעֲשִׂיו וְדִבְרָיו הוֹלְכִים לְפָנָיו וְהַכְּרוֹזִים מְכַרְזִים עָלָיו. וְאֶחָד דִּין כְּשֶׁנִּכְנָס לְקִבְרֵי. וְאֶחָד דִּין הַקִּבְרֵי. וְאֶחָד דִּין הַגִּיהֵנּוּם. וְאֶחָד דִּין הַרוּחַ שֶׁהוֹלְכַת וּמִשׁוֹטְטַת בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מְקוֹם עַד שִׁישְׁתַּלְמוּ מַעֲשָׂיו. וְדָאֵי שְׂבָעָה עֲדָנִים יַחֲלָפוּ עָלָיו. בְּגַלְלָה זֶה צְרִיף הָאָדָם כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה לִירָא מִרְבוּנוּ וְלִהֲסַתְפֵּל בְּכָל יוֹם יוֹם בְּמַעֲשָׂיו, וְיָשׁוּב מֵהֶם לְפָנֵי רְבוּנוּ. כְּשֶׁהִסְתַּבֵּר דְּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם דִּינֵי הָאָדָם כְּשֶׁמִּסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם הַזֶּה, הַקְּדִים וְאָמַר, (תהלים קג) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת ה', עַד שְׁלֹא תֵצֵא מִהָעוֹלָם, כַּעַת שְׂאתָ נִמְצֵאת עִם הַגּוֹף. וְכָל קִרְבֵי אֵת שֵׁם קִדְשׁוֹ, אַתָּם הַאיִבְרִים שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים בְּרוּחַ, כַּעַת שֶׁהִיא נִמְצֵאת אַתָּם, הַקְּדִימוּ לְכַרֵּף אֵת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ עַד שְׁלֹא יִגִיעַ זְמַן שְׁלֹא תוּכְלוּ לְכַרְכוּ וְלִהְיוֹת עֲלֵיכֶם.

בֹּא רֵאָה, אִישׁ כִּי יִפְלֵא לְנִדְרֵי נְדָר.

מִיִּנְיָהּ, וְשֵׁאֵט בְּכָל שִׁיפִין, וְאִזְדַּעְזְעָא לְכָל סְטָרִין וְכָל שִׁיפֵי גּוּפָא כְּלֵהוּ מִזְדַּעְזְעוֹן. בְּדֵ מְטָא רוּחָא לְכָל שִׁיפָא וְשִׁיפָא, וְאִשְׁתַּאֲלִיל מִנְיָה. נִפְל זִיעָא עַל הַהוּא שִׁיפָא, וְרוּחָא אִסְתַּלִּיק מִנְיָה. וּמִיָּד מֵת הַהוּא שִׁיפָא. וְכֵן בְּכֻלָּהוּ.

בֵּינָן דְּמִטֵּי רוּחָא לְמִיפָק, דִּהָא אִשְׁתַּאֲלִיל מִפְל גּוּפָא, פְּדִין שְׂכִינְתָא קִיִּימָא עָלֶיהָ. וּמִיָּד פִּרְחָא מִן גּוּפָא. וְכַפָּה חוֹלְקִיהָ דִּמְאֵן דִּאִתְדַבֵּק בָּהּ, וְוִי לְאִינוֹן חִיבִינָא דִּרְחִיקִין מִנָּה, וְלֹא מִתְדַבְּקִין בָּהּ.

וְכַמּוֹה בִּי דִינָא אַעֲבַר בַּר נָשׁ כִּד נָפַק מֵהָא עֲלָמָא. חַד הַהוּא דִינָא עֲלָאָה דְקָאֲמַרְן, כִּד נָפִיק רוּחָא מִן גּוּפָא. וְחַד דִינָא, כִּד עוֹבְדוּי וּמְלוּי אֲזֻלִין קַמִּיָּה, וְכַרוֹזִי מְכַרְזִי עָלוּי. וְחַד דִינָא, כִּד עֵיִיל לְקִבְרָא (דף קכ"ו ע"א) וְחַד דִינָא דְקִבְרָא. וְחַד דִינָא דְתוֹלְעָתָא. וְחַד דִינָא דְגִיְהֵנּוּם. וְחַד דִינָא דְרוּחָא דְאֲזָלָא וְשֵׁאֵט בְּעֲלָמָא, וְלֹא אֲשַׁכַּח אַתָּר, עַד דִּישְׁתַּלְיִמוּ עוֹבְדוּי. וְדָאֵי שְׂבָעָה עֲדָנִין יַחֲלָפוֹן עָלוּי. בְּגִין כַּף בְּעֵי בַר נָשׁ, כִּד אִיהוּ אִשְׁתַּכַּח בְּהָאֵי עֲלָמָא, לְדַחֲלָא מִן מְאָרִיָּה, וְלִאִסְתַּפְלָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעוֹבְדוּי, וְיִיתוּב מִנְיָהּ קַמִּי מְרִיָּה.

כִּד אִסְתַּפֵּל דְּוֹד מְלָפָא בְּאִינוֹן דִּינִין דְּבַר נָשׁ, כִּד אִסְתַּלַּק מֵהָאֵי עֲלָמָא, אַקְדִים וְאָמַר, (תהלים קג) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת יי, עַד דְּלֹא תִפּוּק מְעֲלָמָא, הַשְׁתָּא דְאַנְתָּ אִשְׁתַּכַּחַת עִם גּוּפָא. וְכָל קִרְבֵי אֵת שֵׁם קִדְשׁוֹ, אַתוֹן שִׁיפֵי דְמִשְׁתַּתְּפִי בְּרוּחָא, הַשְׁתָּא דְאִשְׁתַּכַּחַת עִם מְכוּן, אַקְדִימוּ לְכַרְכָּא שְׂמָא קִדִּישָׁא, עַד לֹא יִמְטֵי זְמַנָּא, דְּלֹא תִיכְלוֹן לְכַרְכָּא לִיָּה, וְלִאֲוֹדָאָה עֲלֵיכֶוּ.

תָּא חֲזִי אִישׁ כִּי יִפְלֵא לְנִדְרֵי נְדָר, נְזִיר

נזיר שהקדים בעולם הזה להתקדש בקדושת רבוננו, מיין ושכר יזיר חומץ יין וגו'. כאן יש להסתפל, כיון שאסור לו יין - ענבים למה? שהרי בפקהנים כתוב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת וגו'. יכול גם ענבים? לא. בענבים מתיר. כאן לנזיר, מה הטעם אסור לו ענבים?

אלא מעשה זה ודבר זה סוד עליון הוא להפרד מהדין בכל. והרי ידוע אותו עץ שחטא בו אדם הראשון, ענבים היו. וזהו סוד הדבר, שהרי יין ושכר וענבים בצד אחד נאחזו. יין למעלה, ופרשוה. שכר לשמאל, שהרי שכר יוצא מיין. ענבים, שפונסים כלם אליהם, וזהו עץ שחטא בו אדם הראשון. בגלל זה הפל נאחזו בצד אחד. ואם תאמר שנזיר זה עובד אמונה עליונה - (כלום) לא כף, אלא לא נראה בו מעשה מצד שמאל כלום.

בא ראה, שהרי למדנו מספרו של רב המנונא סבא, וכף הוא: כתוב גדל פרע שער ראשו, צריך שיתרבה שער ראשו וזקנו, ויפרש מיין ושכר וענבים, משום שכלם צד שמאל, והשערות לא תלויות. יין - האם העליונה (בנה). שכר - צד שאחוזים בו לויים, ויוצא מיין עליון, ולא תלוי השער. ומשום כף עולים הלויים לאותו מקום, צריך להעביר כל שערים, כמו שנאמר (במדבר ח) והעבירו תער על כל בשרם.

ענבים - האם התחתונה, שפונסת יין ושכר לתוכה, ועל כף נפרד מכל צד שמאל, שלא להראות מעשה שלהם אליו. ענבים זה לא תולה שער וזקן, שהרי הנקבה צריכה לספר שערה כשפאה להזדוג בזכר, והרי זקן

דאקדים בהאי עלמא, לאתקדשא בקדושה דמאריה (במדבר ו) מיין ושכר יזיר חומץ יין וגו'. הכא אית לאסתפל, כיון דאסיר ליה חמרא, ענבים למה. דהא בכהני כתיב יין ושכר אל תשת וגו', יכול ענבים נמי לא, בענבים שרי. הכא לנזיר, מאי טעמא אסר ליה ענבים.

אלא, עובדא דא, ומלה דא, רזא עלאה הוא, לאתפרשא מן דינא בכלא. והא ידיעא ההוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה, ענבים הוו. ודא הוא רזא דמלה, דהא יין ושכר וענבים, בסטרא חד אתאחדו. יין לעילא ואוקמוה. שכר לשמאלא, דהא שכר מיין נפקא. ענבים דכניש פלהו לגבייהו, ודא הוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה. בגין כף פלא בחד סטרא אתאחד. ואי תימא דהאי נזיר שביק מהימנותא עלאה. (ס"א כלום) לאו הכי, אלא לא אתחזי ביה עובדא מסטר שמאלא כלום.

תא חזי, דהכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא, והכי הוא. כתיב גדל פרע שער ראשו, בעי דיתרבי שער רישיה ודיקניה, ויתפרש מיין ושכר וענבים, בגין דכלהו סטר שמאלא, ולא תליין שיערא. יין אימא עלאה. שכר סטרא דאחידו ביה ליואי ונפקי מיין עלאה ולא תלי שיערא. ובגין כף פד סליקו ליואי לההוא אתר, בעיין לאעברא כל שיערא דלהון, כמה דאת אמר (במדבר ח) והעבירו תער על כל בשרם.

ענבים אימא תתאה, דכניש יין ושכר לגויה, ועל דא אתפרש מכל סטר שמאלא, דלא לאחזאה עובדא דילהון לגביה. ענבים דא לא תלי שיערא ודיקנא. דהא נוקבא בעיאי לספרא שיערא, פד אתיא לאזדווגא בדכורא,

לא נמצא בה. בגלל זה הוא תולה שער הראש והזקן, וסוד הדבר - נזיר אלהים (שופטים יג) נקרא, ולא נזיר ה', פרוש מהדין כלו.

בא ראה, על זה כתוב, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'. על נפשו לא כתוב, אלא על הנפש סתם. ומהו? זה ענבים, שנקרא נפש. ולכן כתוב חטא, משום שצד שלו זין ושכר הוא, וגרע ממנו מקום דין. חטא, מה זה חטא? אלא גרע דין הנפש.

אם כן, למה וכפר עליו? משום שעכשו בא להתחבר אתם, ולא מקבלים אותו מקומות אלה, עד שימלך בכהן וכפר עליו. משום שהוא זרק אותם החוצה בהתחלה, כיון שכעת בא אליהם, צריך להתחבר תקון של כפרה ויקבלוהו, וזהו סוד הדבר. (ודאי בכל).

ואם תאמר, שמשון נזיר אלהים היה, למה נענש? אלא נאה הוא הדבר, שבצל בת אל נכר, והיה לו להתחבר בשלו, במה שראוי לו. והוא, שהיה קדוש, ערב אותה קדשה בבת אל נכר, ועזב מקומו שראוי לאותה קדשה, ולכן נענש.

ויש מי שאומר, שאין לו חלק באותו עולם. מה הטעם? משום שאמר (שופטים טז) תמת נפשי עם פלשתים, ומסר חלקו בחלק פלשתים, שתמות נפשו אתם בעולם ההוא. כן היו מכריזים על הנזיר: לך לך, אומרים לנזיר, סביב סביב, ולפרס אל תקרב. והרי פרושה החברים.

דיונים, מה כתוב בהם? (במדבר ח) וכה תעשה להם לטהרם הנה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם. כיון שהעבירו

והא דיקנא לא אשתכח בה. בגין כך הוא תלי שער א דרישא ודיקנא, ורזא דמלה (שופטים יג) נזיר אלהים אקרי, ולא נזיר יי, פריש מדינא כלא.

תא חזי, על דא כתיב, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'. על נפשו לא כתיב, אלא על הנפש סתם. ומאי איהו. דא ענבים, דאקרי נפש. ועל דא כתיב חטא, בגין דסטר דיליה זין ושכר הוא, וגרע מגיה אתר דינא. חטא, מאי חטא. אלא גרע דינא של הנפש.

אי הכי, אמאי וכפר עליו. בגין דהשתא קא אתיא לאתחברא בהדייהו, ולא מקבלן ליה הגי אתרי, עד דימלך בכהנא, וכפר עליה, בגין דאיהו שדי לון לבר בקדמיתא, כיון דהשתא אתי לגבייהו, בעי לאתחברא תקונא דכפרה, ויקבלון ליה, ודא הוא רזא דמלה.

(ודאי בכלא).

ואי תימא, שמשון נזיר אלהים הוה, אמאי אתענש. אלא שפיר הוא מלה, דבעל בת אל נכר. והוה ליה לאתחברא בדידיה, במה דאתחזי ליה. והוא דהוה קדיש, אערב ההיא קדשה בבת אל נכר, ושביק אתריה, דאתחזי ליה היא קדשה, ובגין כך אתענש.

ואית מאן דאמר, דלית ליה חולקא בההוא עלמא. מאי טעמא בגין דאמר (שופטים ט"ז) תמות נפשי עם פלשתים, ומסר חולקיה בחולקא דפלשתאי, דימות נפשיה עמהון בההוא עלמא. כך (דף קכ"ז ע"ב) הוה מכרזי על נזירא, לך לך אמרין נזירא, סחור סחור, לכרמא לא תקרב. והא אוקמוה חבריאי.

דיוני מה כתיב בהו, (במדבר ח) וכה תעשה להם לטהרם הנה עליהם מי חטאת והעבירו

תער על כל בשרם. כיון דעברי שער, ועבדי כולי האי, פדין אקרי

לְיוֹאֵי טְהוֹר, וְלֹא קְדוֹשׁ. אֲבָל הָאֵי נְזִיר בְּגִין דְּאִתְפָּרַשׁ מֵהָאֵי סְטָרָא, אֲקָרִי קְדוֹשׁ וְלֹא טְהוֹר. בְּגִין כּוֹן כְּתִיב, כָּל יְמֵי נְדָר נִזְרוּ וְגו' אֲשֶׁר יִזִּיר לִי קְדוֹשׁ יְהִיָּה וְגו'.

גְּדַר פָּרַע שְׁעַר רֵאשׁוּ, מְשׁוּם הָא דְכְתִיב, (דניאל ו) וּשְׁעַר רֵאשׁוּ כְּצִמְר נְקִי, שְׂבֻזָּה דוֹמָה לְגֹזֵן הָעֲלִיּוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַב, בְּשִׁעְרוֹת מִמֶּשׁ נוֹדַע שְׁהוּא קְדוֹשׁ, שְׂכַתוּב (שיר השירים ה) קְנוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים.

תְּאֵנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלִמְלָא יִדְעֵי בְנֵי נִשְׂא, מָאֵי קָאמְרִי בְּהָאֵי שְׁעָרָא, וּבְרָזָא דִּילֵיהּ, (ס"א בְּהַנִּי שְׁעָרֵי וּבְהַנִּי מִלִּין) כְּמָה דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְרִזִּין, אֲשֶׁתְּמוּדְעָן לְמֵאֲרִיְהוֹן, בְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה. עַד כָּאֵן רִזִּי דְאֹרִייתָא, מִכָּאֵן וְלֵהֲלָאָה כְּתָרִי (נ"א סְתָרִי) תוֹרָה, (ישעיה כג) סְחָרָה וְאִתְנַנְהָ קְדֵשׁ לִי.

שְׁעַר וְעֵשׂוּ כָּל זֶה, אֲזוּ נִקְרְאִים הַלְוִיִּם טְהוֹר, וְלֹא קְדוֹשׁ. אֲבָל נְזִיר הִזָּה, מְשׁוּם שְׂנִפְרָד מִצַּד זֶה, נִקְרָא קְדוֹשׁ, וְלֹא טְהוֹר. בְּגִלְל כֶּף כְּתוּב, כָּל יְמֵי נְדָר נִזְרוּ וְגו' אֲשֶׁר יִזִּיר לֵה' קְדֵשׁ יְהִיָּה וְגו'.

גְּדַר פָּרַע שְׁעַר רֵאשׁוּ, מְשׁוּם זֶה שְׂכַתוּב (דניאל ו) וּשְׁעַר רֵאשׁוּ כְּצִמְר נְקִי, שְׂבֻזָּה דוֹמָה לְגֹזֵן הָעֲלִיּוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַב, בְּשִׁעְרוֹת מִמֶּשׁ נוֹדַע שְׁהוּא קְדוֹשׁ, שְׂכַתוּב (שיר השירים ה) קְנוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים.

שְׂנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלִמְלָא יִדְעוּ בְנֵי אָדָם מָה אֹמְרִים בְּשְׁעַר הַזֶּה וּבְסוּדוֹ (באלו השערות ובאלו הדברים) כְּמוֹ שְׁהוּא בְּסוּד הַסּוּדוֹת, יוֹדְעוּ לְרַבּוֹנָם בְּחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה. עַד כָּאֵן סוּדוֹת הַתּוֹרָה. מִכָּאֵן וְהֲלָאָה כְּתָרִי (סְתָרִי) תוֹרָה, (ישעיה כג) סְחָרָה וְאִתְנַנְהָ קְדֵשׁ לֵה'.

אמר אברהם המגיה להסיר מכשול מדרך המעיינים אשר לא הופיע עליהם עדין אור בקבלה השומע ישמע והמבין יבין כי כל המלות אשר הביא האלהי רשב"י בזה הספר הקדוש כגון מצחא דגולגלתא, שערי דרישא, חללי דמוחא, חוטמא דעתיקא, אודנין, ידין, ורגלין וזולתם מהכלים הגשמיים ותארים אחרים שתאר בהם ה' ית' ובפרט באדרא קדישא רבא ובאדרא קדישא זוטא כי באלו השני מקומות רבו התארים הללו, הלא המה מורים מדות וספירות וענינים פנמיים שכליים וכל האברים שבנו החכמים הללו הם לדמיון וסימנים לדברים לא לשום סתומים ונעלמים דבר גשמי וחמרי חלילה וחס כי אין דמיון בינו ית' וביננו בשום צד מהצדדים וכל שכן מצד העצם והתבנית ה' יצילנו משגיאות. אכ"ר.

האדרא רבא קדישא

האדרא רבא קדישא

למדנו, אמר רבי שמעון לחברים, עד מתי נשב בקיום עמוד אחד? פתוב (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך. הימים קטנים, ובעלי החוב דוחק. הפרו קורא כל יום, וקוצרי השדה קטנים הם, והם בשולי הפרם, לא משגיחים ולא יודעים לאיזה מקום הולכים כראוי. התפנסו החברים לבית האדרא, לבושים שריון סף, ורמחים בידיכם! הדרו בתקוניכם, בעצה, בחכמה, בשכל, בדעת, במראה, בימים, ברגלים. המליכו עליהם למי שפרשותו חיים ומות, לגזר דברי אמת, דברים שקדושים עליונים מקשיבים להם ושמחים לשמעם ולדעת אותם.

ישב רבי שמעון ויבכה ואמר, אוי אם אגלה! אוי אם לא אגלה! החברים שהיו שם שתקו. עמד רבי אמר ואמר לו, אם נוח לפני מר לגלות, הרי פתוב (שם כה) סוד ה' ליראיו, והרי חברים אלו הם יראי הקדוש ברוך הוא, וכבר נכנסו באדרת בית המשכן, מהם נכנסו, מהם יצאו.

שנינו, נמנו החברים לפני רבי שמעון, ונמצאו רבי אלעזר בנו, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי בר יצחק, ורבי יצחק, ורבי חזקיה בר רב, ורבי חייא, ורבי יוסי, ורבי ייסא. ידים נתנו לרבי שמעון, ואצבעות זקפו למעלה, ונכנסו בשדה בין העצים וישבו. גם רבי שמעון והתפלל תפלתו, ישב בתוכם ואמר, כל אחד ישים ידו בחזקו. שמו ידיהם, ולקח אותם. פתח ואמר, (דברים כו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה [וגו'] מעשה ידי חרש ושם בסתר וענו כל העם ואמרו אמן.

תנא, אמר רבי שמעון לחברייא, עד אימת ניתב בקיימא דחד סמכא. פתיב (תהלים קיט) עת לעשות ליי הפרו תורתך. יומין זעירין, ומארי דחובא דחיק. פרוזא קארי כל יומא, ומחצדי חקלא זעירין אינון. ואינהו בשולי פרמא. לא אשגחו, ולא ידעין, לאן אתר אזלין פמה דיאות. אתפנשו חברייא לבי אדרא, מלופשין שרין סיפי ורומחי בידיכון, אזדרו בתקוניכון. בעיטא, בחכמתא. בסוכלתנו. בדתתא. בחיזו. בדין. ברגלין (נ"א בחילא דדין ורגליו). אמלכו עליכון למאן (ס"א לפלגא) דברשותיה חיי ומותא. למגזר מלין דקשוט. מלין דקדישי עליונין צייתי להו, וחדאן למשמע להו, ולמנדע להו.

ותיב רבי שמעון ויבכה, ואמר ווי אי גלינא, ווי אי לא גלינא. חברייא דהוה תמן אשתיקו. קם רבי אבא ואמר ליה, אי ניהא קמיה דמר לגלאה, הא כתיב (תהלים כה) סוד יי ליראיו, והא חברייא אלין דחלין דקודשא בריה הוא אינון, וכבר עאלו באדרא דבי משפנא, מנהון עאלו, מנהון נפקו.

תאנא, אתמנו חברייא קמיה דרבי שמעון, ואשתכחו, רבי אלעזר בריה. ורבי אבא. ורבי יהודה. ורבי יוסי בר יעקב. ורבי יצחק. ורבי חזקיה בר רב. ורבי חייא. ורבי יוסי. ורבי ייסא. ידין יהבו לרבי שמעון, ואצבעין זקפו לעילא. ועאלו בחקלא ביני אילני ויתבו. קם רבי שמעון וצלי צלותיה, יתיב בגווייהו ואמר, כל חד ישוי ידוי בתוקפוי. שוו ידייהו, ונסיב לון פתח ואמר (דברים כו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש (דף קכ"ז ע"א) ושם בסתר וענו (ס"א כל העם) כלם ואמרו אמן.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לִי, אֲמַאי עַת לַעֲשׂוֹת לִי. מִשׁוּם דְּהִפְרוּ תוֹרְתֵךְ. מֵאֵי הִפְרוּ תוֹרְתֵךְ, תוֹרָה דְלַעֲיָלָא. דְּאִיְהִי מִתְבַּטָּלָא אִי לָא יִתְעַבֵּיד בְּתַקּוּנֵי (ס"א שְׁמָא) דָּא. וְלַעֲתִיק יוֹמִין אֲתָמַר. כְּתִיב (דברים לג) אֲשֶׁרִיף יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ. וְכְתִיב, (שמות טו) מִי כְמוֹךְ בְּאֱלִים יי.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עַת לַעֲשׂוֹת לַה', מִדּוּעַ עַת לַעֲשׂוֹת לַה' ? מִשׁוּם הִפְרוּ תוֹרְתֵךְ. מַה זֶה הִפְרוּ תוֹרְתֵךְ ? תוֹרָה שְׁלֹמְעֵלָה שְׁהִיא מִתְבַּטָּלַת אִם לֹא יַעֲשֶׂה בְּתַקּוּנֵי זֶה. וְלַעֲתִיק הַיָּמִים נֶאֱמַר. כְּתוּב (דברים לג) אֲשֶׁרִיף יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ, וְכְתוּב (שמות טו) מִי כְמוֹךְ בְּאֱלִים ה'.

קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, אוֹתְבִיָּה קָמִיה, וְלְרַבִּי אָבָא מִסְטָרָא אַחְרָא, וְאָמַר אֲנִן פְּלָלָא דְכוּלָּא. עַד הִשְׁתָּא אֲתַתְּקֵנוּ קִימִין. אֲשֶׁתִּיקוּ, שְׁמַעֵי קָלָא, וְאַרְפוּכְתָן דָּא לְדָא נְקִשָּׁן. מֵאֵי קָלָא. קָלָא דְכְנוּפִיָּיא עֲלָאָה דְמִתְכַּנְפִּיָּיא.

קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, הוֹשִׁיבוּ לְפָנָיו, וְלְרַבִּי אָבָא מִצַּד אַחַר, וְאָמַר, אֲנִן פְּלָל הַכֹּל. עַד עֲכָשׁוּ הַתְּתַקְנוּ הָעוֹמְדִים. שְׁתַּקּוּ. שְׁמַעוּ קוֹל, וְאַרְפּוּכְתֵיהֶם נְקִשׁוּ זֶה לְזֶה. אִיזָה קוֹל ? קוֹל שֶׁל פְּנִפְיָה הָעֲלִיוֹנָה שְׁמִתְכַּנְפִּים.

חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (חבקוק ג) יי שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. (אמר) הָתָם יָאוֹת הָיָה לְמַהוּי דְחִיל. אֲנִן בְּחִבִּיבוּתָא תְלִיָּיא מְלִתָּא, דְכְתִיב, (דברים ו) וְאַהֲבַתְּ אֶת יי אֱלֹהֶיךָ, וְכְתִיב (דברים ז) מֵאַהֲבַת יי אֲתַכֶּם, וְכְתִיב (מלאכי א) אֶהְבַּתִּי אֲתַכֶּם וְגו'.

שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (חבקוק א) ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. שֵׁם רָאוּי לְהַיּוֹת נְרָא. אֲנִן בְּחִבִּיבוּת תְּלוּי הַדְּבָר, שְׁכְתוּב (דברים ו) וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכְתוּב (שם ז) מֵאַהֲבַת ה' אֲתַכֶּם, וְכְתוּב (מלאכי א) אֶהְבַּתִּי אֲתַכֶּם וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (משלי יא) הוֹלֵךְ רְכִיל מְגַלֵּה סוּד וְנֶאֱמָן רֹחַ מְכַסֶּה דָּבָר. הוֹלֵךְ רְכִיל, הָאֵי קָרָא קְשִׁיא, (בין דְּאֲתָמַר רְכִיל אֲמַאי הוֹלֵךְ) אִישׁ רְכִיל מִיבְעֵי לִיה לְמִימַר, מָאן הוֹלֵךְ. אֶלָּא מָאן דְּלֹא אֲתִיְשֵׁב בְּרוּחִיה, וְלֹא הוּי מְהִימְנָא, הָהוּא מְלָה דְשְׁמַע, אֲזִיל בְּגוּוִיָּה פְּחִיזְרָא בְּמִיא, עַד דְּרַמִּי לִיה לְבַר. מֵאֵי טַעְמָא. מִשׁוּם דְּלִית רוּחִיה רוּחָא דְקִיּוּמָא. אֲבַל מָאן דְּרוּחִיה רוּחָא דְקִיּוּמָא, בִּיה פְּתִיב, וְנֶאֱמָן רֹחַ מְכַסֶּה דָּבָר. וְנֶאֱמָן רֹחַ, קִיּוּמָא דְרוּחָא. (בְּמוֹ יִשְׁעִיה ב"ב) וְתַקְעִתִּיו יְתֵד בְּמִקּוּם נֶאֱמָן) בְּרוּחַ (בסוד) הַדְּבָר תְּלוּי. וְכְתוּב (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשַׂרְךָ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (משלי יא) הוֹלֵךְ רְכִיל מְגַלֵּה סוּד וְנֶאֱמָן רֹחַ מְכַסֶּה דָּבָר. הוֹלֵךְ רְכִיל, פְּסוּק זֶה קָשָׁה, אִישׁ רְכִיל הִיָּה לוֹ לוּמַר, מַה זֶה הוֹלֵךְ ? אֶלָּא מִי שְׁלֹא הִתְיַשֵּׁב בְּרוּחוֹ וְאִינוּ נֶאֱמָן, אוֹתוֹ דְּבַר שְׁשַׁמַּע הוֹלֵךְ בְּתוֹכוֹ כְּקִנְיָה בְּמִים עַד שְׁמוּצִיאֵי הַחוּצָה. מַה הַטַּעַם ? מִשׁוּם שְׁאִין רוּחוֹ רֹחַ שֶׁל עֲמִידָה. אֲבַל מִי שְׁרוּחוֹ רֹחַ עֲמִידָה, כְּתוּב בּוֹ וְנֶאֱמָן רֹחַ מְכַסֶּה דָּבָר. וְנֶאֱמָן רֹחַ, קִיּוּם הַרְוּחַ. (בְּמוֹ וְתַקְעִתִּיו יְתֵד בְּמִקּוּם נֶאֱמָן) בְּרוּחַ (בסוד) הַדְּבָר תְּלוּי. וְכְתוּב (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשַׂרְךָ.

וְרִית עֲלִמָּא מִתְקִימָא אֶלָּא בְּרָזָא. וְכִי אֵי בְּמִלִּי עֲלִמָּא אֲצַטְרִיךְ רָזָא. בְּמִלִּין רָזִין דְּרִזְזִיא דַּעֲתִיק יוֹמִין, דְּלֹא אֲתַמְסְרָאן אֶפִּילוּ לְמִלְאָכִין עֲלֵאִין עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וְאִין הָעוֹלָם מִתְקִים אֶלָּא בְּסוּד. וְכִי אִם בְּדְבָרֵי הָעוֹלָם צְרִיךְ סוּד - בְּדְבָרִים סוּדִיִּים שֶׁל סוּדוֹת

אמר רבי שמעון, לשמיא לא אימא דיציתון
 (ס"א דיציתון), לארעא לא אימא דתשמע, דהא אנן
 קיומי עלמין. תנא רזי דרזין, פד פתח רבי
 שמעון ברזי דרזין, אזדעזע אתרא, וחרבין
 אתחלחלו.

עתיק הימים שלא נמסרו אפלו
 למלאכים עליונים על אחת כמה
 וכמה. אמר רבי שמעון, לשמים
 לא אמר שיקשיבו, לארץ לא
 אמר שתשמע, שהרי אנו קיומי
 העולמות. למדנו סודי הסודות.
 כשפתח רבי שמעון בסודי
 הסודות, הודעו המקום,
 והחברים התחלחלו.

גלי ברזא ופתח ואמר, פתיב (בראשית לו) ואלה
 המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני
 מלך מלך וגו'. זפאין אתון צדיקיא, דאתגלי
 לכוון רזי דרזין דאורייתא, דלא אתגליין לקדישי עליונים, מאן ישגח
 בהאי, ומאן יזפה בהאי, דהוא סהדותא על מהימנותא (דמחיימנותא) (דנהיר למאתאן
 ושבעין עלמין ומניה נהיר אורחא דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי. דהא הוא דכתיב (משלי ד) וארח צדיקים כאור ננה
 הולך ואור עד נכון היום. מן ההוא ארעה מתפרשן לשית מאה ותליסר אורחיה דפליג בועיר אנפין דכתיב (תהלים כ"ה)
 כל ארחות יי חסד ואמת לנוצרי בריתו וגו') דכלא. צלותא ברעוא יהא, דלא יתחשב לחובא
 לגלאה דא.

ומה יימרון חבריא, דהאי קרא קשיא הוא, דהא לא הוה ליה למכתב
 הכי, דהא חזינן כמה מלכים הוו, עד דלא ייתון בני ישראל, ועד
 לא יהא מלפא לבני ישראל ומה אתחזי הקא, ובדא אתערורי חבריא. אלא
 רזא דרזין הוא, דלא יכלין בני נשא למנדע ולאשתמודע ולמרחש
 בדעתיהו בהאי.

תאנא, עתיקא דעתיקין, טמירא דטמירין, עד לא זמין תקונוי (דמלפא),
 ועטורי עטורין, שירותא וסיומא לא הוה. והוה מגליף ומשער
 ביה. ופריס קמיה חד פרסא, ובה גליף ושיער מלפין.

ותקונוי לא אתקיימו, דהא הוא דכתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ
 אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. מלפא קדמאה, לבני ישראל
 קדמאה. וכלהו דגליפו (ולא אתקיימו) בשמהן אתקרוין. ולא אתקיימו, עד
 דאנח להו, ואצנע להו, ולבתר זמנא הוא אסתלק (ניא הוה מסתבל) בההוא
 פרסא, ואתתקן בתקונוי.

ותאנא, פד סליק ברעותא, למברי אורייתא טמירא תרי אלפי שנין,
 ואפקה, מינד אמרה קמיה, מאן דבעי לאתקנא ולמעבד, יתקן
 בקדמיתא תקונוי.

תאנא בצניעותא דספרא, עתיקא דעתיקין, סתרא דסתרין טמיר דטמירין,
 אתתקן (דף קכ"ח ע"ב) ואזדמן, (כלומר אשתכח, ולא אשתכח ממש, אבל אתתקן ולא דבע ליה

משום דהוא עתיק דעתיקין) (אבל בתיקוני ידע) כחד סבא דסבין, עתיק מעתיקין, טמיר מטמירין, ובתיקוני ידע ולא ידע. מארי דחורר כסו (ס"א בסומק), וחיזו בוסיטא (ס"א בוצינא) דאנפוי (נ"א באנפוי), יתיב על פורסייא דשביבין, לאכפייא לון.

ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חורא דגולגלתא דרישוי. ומנהירו דהאי חורא, ירתי צדיקייא לעלמא דאתי, ארבע מאה עלמין, הדא הוא דכתיב, (בראשית כג) ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

בגולגלתא, יתבין (בכל יומא) תליסר (ס"א תריסר) אלפי רבוא עלמין, דנטלין עלוי רגלין, וסמכין עלוי. ומהאי גולגלתא נטיף טלא, לההוא דלבר, ומלייא לרישיה בכל יומא, דכתיב, (שיר השירים ה) שראשי נמלא טל.

ומההוא טלא דאנער מרישיה, ההוא דאיהו לבר, יתערוז מתייא לעלמא דאתי. (דכתיב שראשי נמלא טל, מלאתי טל לא כתיב, אלא נמלא) דכתיב (ישעיה כו) פי טל אורות טלף, אורות נהורא דחורתא דעתיקא. ומההוא טלא, מתקיימין קדישי עליונין. והוא (רצ"ב) מנא דטחני לצדיקייא לעלמא דאתי. ונטיף ההוא טלא לחקלא דתפוחין קדישין. הדא הוא דכתיב, (שמות טז) ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס. דחיזו ההוא טלא חור. כהאי גוונא דאבנין (מ"ט) דבדולחא, דאתחזייא כל גוונין בגווה. הדא הוא דכתיב, (במדבר יא) ועינו פועין הבדולח.

האי גולגלתא. חורא דיליה, אנהיר לתליסר (רפ"ח) עיבר גליפין בסחרנוי. לארבע עיבר בסטרא חד, ולארבע עיבר בסטרא דא, בסטרא דאנפוי. ולארבע עיבר בסטרא דא, לסטרא דאחורא. וחד לעילא דגולגלתא. (בלומר לסטרא דלעילא).

ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי, לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין. וההוא אתקרי ארף אפים. (בלומר אורכא דאנפין) והאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריכא דאנפין. וההוא דלבר אתקרי זעיר אנפין. לקבליה דעתיקא סבא, קדש קדשים דקדשיא. וזעיר אנפין כד אסתפל להאי, פלא (ס"א טלא) דלתתא אתתקן, ואנפוי מתפשטין ואריכין בההוא זמנא, אבל לא כל שעתא כמה דעתיקא.

ומהאי גולגלתא, נפיק חד עיבר חור לגולגלתא דזעיר אנפין, לתקנא רישיה. ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא, דלית לון חשבנא. וכל גולגלתא יתבין אגר חורתא (ס"א אודותא) לעתיק יומין. כד עאלין בחושבנא תחות שרביטא. ולקביל דא, (קל"ו) בקע לגולגולת לתתא, כד עאלין בחושבנא.

בְּחֵלְלָא דְגוּלְגֻלְתָּא, קְרוּמָא דְאֹיָרָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה סְתִימָה דְלֹא פָּסַק.
וְהָאִי לָא שְׂכִיחַ (קב"ט), וְלֹא אֲתַפְתְּחָ. וְהָאִי קְרוּמָא אֲתַחְפְּיָא עַל
מוּחָא דְאִיהוּ חֻכְמָתָא סְתִימָאָה. וּבְגִינִי כֹךְ אֲתַפְסִיא (ס"א וּבְגִין דְאֲתַפְסִיא) הָאִי
חֻכְמָתָא בְּהֵוּא קְרוּמָא, דְלֹא אֲתַפְתְּחָ. (ס"א בְּגִין דְאֲתַפְסִיא סְתִימָאָה).
וְהָאִי מוּחָא, דְאִיהוּ הָאִי חֻכְמָתָא סְתִימָאָה. שְׂקִיט וְאֲשְׁתַּכִּיף בְּאַתְרֵיהּ,
כְּחָמֵר טַב עַל דְּוִרְדֵּייהּ, וְהֵינּוּ דְאֲמְרֵי סְבָא דְעֵתוּי סְתִים, וּמוּחֵיהּ
סְתִים וְשְׂכִיף.

וְהָאִי קְרוּמָא אֲתַפְסֵק מְזַעִיר אֲפִין, וּבְגִינִי כֹךְ מוּחֵיהּ אֲתַפְשֵׁט וְנִפְיָא לְתַלְתִּין
וְתַרְיִן שְׂבִילִין, הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעַדְן. מָאִי
טַעְמָא. מִשּׁוּם דְקְרוּמָא אֲתַפְסֵק, דְלֹא מְחַפְּיָא עַל מוּחָא. (ועל כל פנים קרוּמָא
פְּסִיק לְתַתָּא) וְהֵינּוּ דְתַנְיֵן בְּרִישׁוּמֵי אֲתוּוּן, תִּי"ו רְשִׁים רִישׁוּמָא לְעֵתִיק יוּמִין
דְלִית דְכּוֹוֹתִיהּ. (דְבִיהּ תִּלְוָא תַּמִּים דְעוֹת שְׁלֹם מִכָּל סְמֻרוֹי וְסָתִים וְשְׂכִיף וְשְׁקִיט כְּחָמֵר טַב עַל דְּוִרְדֵּייהּ).

תְּאֵנָא, בְּגוּלְגֻלְתָּא דְרִישָׁא, תְּלִיין אֶלְפִין רַבּוּא, וְשִׁבְעַת אֶלְפִין, וְחֻמְשׁ
מָאָה קוּצֵי דְשַׁעְרֵי, חָוּוּר וְנָקִי, פְּהָאִי עֲמָרָא כַּד אִיהוּ נָקִי, דְלֹא
אֲסַתְפֹּךְ דָּא בְדָא. דְלֹא לְאַחְזָאָה עֲרַבּוּכְיָה מְתַקוּנָוִי. אֶלָּא כֻּלָּא עַל בְּרִייהּ,
דְלֹא נִפְיָא מְנִימָא, וְשַׁעְרָא מְשַׁעְרָא.

וְכָרְ קוּצָא וְקוּצָא, אִית בֵּיה אַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרֵי נִימֵי דְשַׁעְרֵי, כְּחוּשְׁבָן
קְדוּ"ש. וְכָל נִימָא וְנִימָא (דף קכ"ט ע"א) לְהֵיט בְּאַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרֵי עֲלָמִין.
וְכָל עֲלָמָא וְעֲלָמָא סְתִים וְגִנְזִי, וְלִית דִּידַע לֹוּן, בַּר אִיהוּ. וְלְהֵיט לְשַׁבַּע
(ס"א לְאַרְבַּע) מָאָה וְעֶשְׂרִין עֵיבָר.

וְכָרְ נִימָא וְנִימָא, אִית מְבוּעַ דְנִפְק מִמוּחָא סְתִימָאָה, (דְכֻתֵר בּוּתְלָא) וְנָהָר
וְנָגִיד בְּהֵוּא נִימָא, לְנִימִין דְזַעִיר אֲנִפִין. וּמַהֲאִי מְתַקֵּן (ס"א מְתוּן)
מוּחֵיהּ. וְכַדִּין, נָגִיד הֵוּא מוּחָא, לְתַלְתִּין וְתַרְיִן שְׂבִילִין.

וְכָרְ קוּצָא וְקוּצָא מְתַלְהֵטֵן, וְתַלְיִין. מְתַתְּקֵן בְּתַקוּנָא יָאָה, בְּתַקוּנָא שְׁפִירָא.
מְחַפְּיִין עַל גּוּלְגֻלְתָּא. מְתַתְּקֵי קוּצֵי דְנִימִין, מַהֲאִי סְטָרָא, וּמַהֲאִי
סְטָרָא, עַל גּוּלְגֻלְתָּא. וְתְאֵנָא, כָּל נִימָא וְנִימָא, אֶקְרִי (ס"א אִיהֵ) מְשִׁיכָא
דְמְבוּעַ (ס"א מְמִבוּעִין) (ס"א וְאִינוּן מְבוּעִין) סְתִימִין, דְנִפְקִין מִמוּחָא סְתִימָאָה.

וְתְאֵנָא, מְשַׁעְרוּי דְבַר נֶשֶׁךְ, אֲשַׁתְּמוּדַע מָאִי הוּא, אִי דִינָא אִי רַחֲמֵי. מִפְּד
עֲבָרִין עֲלוּי אַרְבַּעִין שָׁנִין. וְאֶפִּילוּ כַּד אִיהוּ עוֹלָם, בְּשַׁעְרֵיהּ
בְּתִיקוּנֵיהּ (ס"א בְּדִיקוּנֵיהּ) (ס"א בְּדִיקוּנֵיהּ) וּבְגִינֵי עֵינָוִי.

קוּצִין דְשַׁעְרֵי, תְּלִיין בְּתַקוּנֵי נָקִי כְעֵמֶר נָקֵא עַד כְּתַפּוּי. עַד כְּתַפּוּי סְלָקָא
דְעֵתָךְ. אֶלָּא עַד רִישֵׁי דְכְתַפּוּי, דְלֹא אֲתַחְזִי קוּדְלָא. מִשּׁוּם דְכְתִיב,

(ירמיה ב) כִּי פָנוּ אֵלַי עֹרְפָה וְלֹא פָנִים. וְשַׁעֲרָא סְלִיק אַבְתְּרוּי דְּאוּדְנִין, דְּלֹא
לְחַפְיָא עֲלוּי, דְּכְתִיב לְהִיּוֹת אֲזַנְיָךְ פְּקוּחוֹת.

שַׁעֲרָא דְנַפְיָךְ מִבְּתַר אוּדְנִי, כּוּלִיָּהּ בְּשַׁקּוּלָא. לֹא נַפְיָךְ דָּא מִן דָּא, תְּקוּנָא
שְׁלִים. תְּקוּנָא יָאָה. תְּקוּנָא שְׁפִירָא. תְּאִיב לְמַחְמִי. תִּיאוּבְתָא
וְחִדּוּתָא דְצַדִּיקֵי, דְּאִינוּן בְּזַעִיר אַפִּין, לְמַחְמִי וְלֹא תִדְבְּקָא בְּתַקּוּנִי.
דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דְכָלָא.

תִּלְתָּ עֶשֶׂר נִימִין דְּשַׁעְרִין, קִימִי מֵהַאי סְטְרָא, וּמֵהַאי סְטְרָא דְגוּלְגֻלְתָּא,
לְקַבִּיל אַנְפוּי. וּבְאִינוּן שְׁרִיין שַׁעְרֵי לְאַתְפְּלָגָא. לִית שְׁמָלָא בְּהַאי
עַתִּיקָא סְתִימָאָה, כָּלָא יְמִינָא. אַתְחֲזִי וְלֹא אַתְחֲזִי. סְתִים וְלֹא סְתִים. וְהַאי
בְּתַקּוּנִיה, כָּל שְׁפָן בִּיה.

וְעַרְיָ הַאי, תְּאִיבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְצַרְפָּא בְּלַבְהוֹן, דְּכְתִיב, (שמות יז) הִישׁ יִי
בְּקַרְבְּנוּ אִם אֵין. בִּין זַעִיר אַנְפִּין דְּאַקְרִי יִי, וּבִין אַרְיָ אַנְפִּין דְּאַקְרִי
אִי'ן. אַמַּאי אַתְעַנְשׂוּ. מִשׁוּם דְּלֹא עֲבָדוּ בְּחִבּוּבוּתָא, אֶלָּא בְּנִסְיוֹנָא. דְּכְתִיב,
(שמות יז) וְעַל נְסוּתָם אֶת יִי לֵאמֹר הִישׁ יִי בְּקַרְבְּנוּ אִם אֵין.

בְּפִלְגוּתָא דְשַׁעְרֵי, אֲזִיל חַד אַרְחָא דְנְהִיר לְמֵאֲתָן וְשַׁבְעִין עֲלָמִין. וּמְנִיָּה
נְהִיר אַרְחָא דְזַעִיר אַנְפִּין, דְּנְהִירִין בִּיה צַדִּיקֵי לְעֲלָמָא דְאַתִּי.
הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים פָּאוּר נּוֹגֵה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן
הַיּוֹם. וּמִן הַהוּא אַרְחָא אַתְפְּרָשָׁא לְשִׁית מָאָה וְתִלְסָר אוֹרְחִין דְּאוּרִייתָא,
דְּפִלִּיג בְּזַעִיר אַפִּין. דְּכְתִיב בִּיה (תהלים כח) כָּל אַרְחוֹת יִי חֶסֶד וְאַמֶּת וְגו'.
מְצַחָא דְגֻלְגֻלְתָּא רַעוּא דְרַעוּיִן, רַעוּתָא דְזַעִיר אַנְפִּין לְקַבִּילֵי הַהוּא רַעוּתָא
(נ"א מְצַחָא דְגֻלְגֻלְתָּא, רַעוּא אַקְרִי. דְּהַא רַעוּא דְרַעוּיִן אַתְגְּלִי בְּהַהוּא מְצַחָא לְקַבִּיל דָּא לְתַמָּא. פְּתִיב) דְּכְתִיב
(שמות כח) וְהָיָה עַל מְצַחוֹ תְּמִיד לְרַצוֹן וְגו', וְהַהוּא מְצַחָא דְאַקְרִי רַצוֹן, הוּא
גְלוּיָא דְכָל רִישָׁא וְגוּלְגֻלְתָּא, דְּמִתְפַּסְיָא בְּאַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרִין (נ"א וְעֶשֶׂר)
עֲלָמִין.

וְכַד אַתְגְּלִיא, אַתְקַבְּלָא צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. אִימְתִי אַתְגְּלִיא. שְׁתִּיק רַבִּי
שְׁמַעוֹן. שְׁאַל תְּנִינּוֹת אִימְתִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה,
אִימְתִי אַתְגְּלִיא. אָמַר לִיה בְּשַׁעֲתָא דְצְלוֹתָא (רפ"ח) דְּמִנְחָה דְשַׁבְּתָא. אָמַר
לִיה מַאי טַעְמָא. אָמַר לִיה, מִשׁוּם דְּהַהִיא שַׁעֲתָא בְּיוֹמֵי דְחוּל, תְּלִיא דִינָא
לְתַתָּא בְּזַעִיר אַפִּין.

וּבְשַׁבְּתָא אַתְגְּלִיא מְצַחָא דְאַתְקְרִי רַצוֹן. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אַשְׁתַּכִּיף רּוּגְזָא.
וְאַשְׁתַּכַּח רַעוּא, וּמִתְקַבְּלָא צְלוֹתָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים טו)
וְאֲנִי תַפְלִיתִי לְךָ יִי עַת רַצוֹן. וְעַת רַצוֹן מֵעַתִּיק יוֹמִין, לְגַלְאָה מְצַחָא. וּבְגִין
כִּף אַתְתַּקֵּן הַאי קְרָא, לְמִימְרִיה בְּצְלוֹתָא דְמִנְחָה בְּשַׁבְּתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן

לרבי אלעזר בריה, בריך ברי לעתיק יומין, רעוא דמצחא תשפח בשעתא
דתצטריך ליה.

תא חזי, בשאר (ס"א בשעתא) דלתתא, פד אתגלי מצחא אשתכח חוצפא, (הא
חו בשאר דלתתא כד אתגלי מצחא דינא אתער ואשתכח ואתעביד מצחא דאשחוחתא לחיובי עלמא לאינון דלא
מתכספי בעובדיהו כמה דאת אמר) הדא הוא דכתיב (ירמיה ג) ומצח אשה זונה היה לה
מאנת הפלם. והכא כד אתגלי מצחא, תיובתא (ס"א תכינותא) ורעוא שלים
אשתכח, וכל רוגזין אשתככו ומתכפין קמיה.

מהאי מצחא (ס"א דלתתא), נהרין ארבע מאה בתי דינין. פד אתגליא האי
עת רצון, פלהו משתכין קמיה, הדא הוא דכתיב, (דניאל ז) דינא
יתיב. (פלומר יתיב באתריה (דף קכ"ט ע"ב) ודינא לא אתעביד) ותאנא, שערא לא קאים בהאי
אתר, משום דמתגליא, ולא אתכסיא. אתגליא, דיסתכלון מארי דדינא,
וישתככו ולא אתעבידו.

תאנא, האי מצחא אתפשט במאתן ושבעין אלפין נהירין דבוצינין (ס"א
דנהירו) מעדן עלאה. דתניא, אית עדן דנהיר לעדן. עדן עלאה לא
אתגליא, והוא סתים בסתימא ולא מתפרשא לארחין פדקאמרן. והאי
עדן דלתתא, מתפרש בשבילוי, לתלתין ותריין (עיר) שבילין.
ואף על גב דמתפרש האי עדן בשבילוי, לית דינדע ליה, פר האי זעיר
אפין. ועדן דלעילא, לית דינדע ליה, ולא שבילוי, פר ההוא אריך
אנפין. הדא הוא דכתיב, (איוב כח) אלהים הבין דרפה והוא ידע את מקומה.
אלהים הבין דרפה, דא עדן דלתתא, דינדע זעיר אפין. והוא ידע את
מקומה, דא עדן דלעילא, דינדע עתיק יומין, סתימא דכלא.

עינוי דרישא חוורא, משתנין משאר עינין, לית פסותא על עינא. ולית
גבינין על עינא. מאי טעמא. דכתיב (תהלים קכא) הנה לא ינום ולא יישן
שומר ישראל. ישראל דלעילא. וכתיב (ירמיה לב) אשר עיניך פקוחות. ותאנא,
פל מה דאתי ברחמי, לית פסותא על עינא, ולית גבינין על עינא. פל
שפן רישא חוורא, דלא בעא מידי. (ס"א נטורו).

אמר רבי שמעון לרבי אבא למאי היא רמיזא. אמר ליה לנוני ימא, דלית
פסותא על עינא, ולית גבינין על עינא, ולא ניימין, ולא בעיין
נטורא על עינא. פל שפן עתיקא דעתיקא, דלא בעי נטורא. ופל שפן
דאיהו משגח לכלא, וכלא מתזן ביה ולא נאים. הדא הוא דכתיב, (תהלים
קכא) הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ישראל דלעילא.

בתוב (תהלים לג) הנה עין יי אל יראיו. וכתיב (זכריה ד) עיני יי המה משוטטים
בכל הארץ. לא קשיא, הא בזעיר אפין. הא באריך אנפין. ועם

כָּל דָּא תְּרִי עֵינֵינִן אֵינּוֹן וְאִתְחַוְוֵי (ס"א וְאִתְחַוְוֵי) לְחַד, עֵינָא דְאִיְהִי חַוְוֵי בְּגוֹ
חַוְוֵי וְחַוְוֵי דְכָלִּיל כָּל חַוְוֵי.

חַוְוֵי קְדָמָא, נְהִיר וְסָלִיק, וְנַחֲתִית לְאִסְתְּכָלָא (ס"א לְאִתְכָלָא), דְצָרִיר בְּצֻרָא.
תְּאֵנָא, בְּטַשׁ הָאִי חַוְוֵי, וְאִדְלִיק תְּלַת בּוּצִינִי, דְאִקְרוּן: הוּד, וְהָדָר,
וְחֻדָּה. וְלֵהֲטִין בְּחַדְוֹתָא בְּשְׁלִימוּתָא.

חַוְוֵי תְּנִינָא, נְהִיר, וְסָלִיק וְנַחֲתִית, וְכַטְשׁ וְאַפִּיק (ס"א וְאִדְלִיק) תְּלַת בּוּצִינִין
אַחֲרֵינִין, דְאִקְרוּן נְצַח וְחֻסָּד וְתַפְאָרַת, וְלֵהֲטִין בְּשְׁלִימוּתָא
בְּחַדְוֹתָא.

חַוְוֵי תְּלִיתָא, לְהִיט וְנְהִיר, וְנַחֲתִית וְסָלִיק, וְנַפִּיק מִסְתִּימוּתָא דְמוּחָא,
וְכַטְשׁ בְּבוּצִינָא אֲמַצְעִיתָא שְׁבִיעָא. וְאַפִּיק אַרְחָא לְמוּחָא תַּתְּאָה,
(נ"א וְאַפִּיק אַרְחָא לְלָפָא תַּתְּאָה) וּמִתְלַהֲטֵן כְּלֵהוּ בּוּצִינִין דְלַתְּתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
יָאוֹת הוּא, וְעַתִּיק יוֹמִין יַפְקַח עֵינָא דָּא עֲלֵהּ, בְּשַׁעֲתָא דְתַצְטְרִיף לֵיהּ.

תְּאֵנָא חַוְוֵי בְּגוֹ חַוְוֵי. וְחַוְוֵי דְכָלִּיל כָּל חַוְוֵי. חַוְוֵי קְדָמָא, נְהִיר,
וְסָלִיק. וְנַחֲתִית לְתַתָּא (ס"א לְתַתָּא) בּוּצִינִי דְלִסְטֵר שְׁמָאֲלָא, וְלֵהֲטִין
וְאַסְחִין בְּהָאִי חַוְוֵי, כְּמָאן דְאַסְחִי גּוֹפִיָּה בְּבוּסְמִין טְבִין, וְכַרְיַחִין, עַל
מָה דְהוּוּ עֲלוּי בְּקַדְמִיתָא.

חַוְוֵי תְּנִינָא, נַחֲתִית, וְסָלִיק, וְנְהִיר לְתַלַּת בּוּצִינִי, דְלִסְטֵר יְמִינָא. וְלֵהֲטִין
וְאַסְחִין בְּהָאִי חַוְוֵי, כְּמָאן דְאַסְחִי בְּבוּסְמִין טְבִין וְכַרְיַחִין, עַל
מָה דְהוּוּ עֲלוּי בְּקַדְמִיתָא.

חַוְוֵי תְּלִיתָא, נְהִיר וְסָלִיק וְנַחֲתִית, וְנַפִּיק נְהִירוֹ דְחַוְוֵי, דְלִגּוֹ לְגוֹ מִן
מוּחָא, וְכַטְשׁ בְּשַׁעֲרָא אוּכְמָא, כַּד אַצְטְרִיף. וְכַרְיַשָּׁא, וְכַמוּחָא
דְרִישָׁא. וְנְהִיר לְתַלַּת כְּתָרִין דְאַשְׁתָּארוּ, כְּמָה דְאַצְטְרִיף לְגַלְאָה. אִי נִיחָא
קָמִי עַתִּיק סְתִימָא דְכָלָא.

וְתְּאֵנָא לָא סְתִימָא הָאִי עֵינָא. וְאֵינּוֹן תְּרִין וּמִתְחַוְוֵין (ס"א וְאִתְחַוְוֵין) לְחַד. כְּלָא
הוּא יְמִינָא. לָא הָוִי (ס"א לִית בֵּית) שְׁמָאֲלָא. לָא נְאִים וְלָא אַדְמִיף,
וְלָא כְּעֵי נְטִירוּתָא. לִית מָאן דְאַגִּין עֲלֵיהּ. הוּא אַגִּין עַל כְּלָא, וְהוּא אַשְׁגַּח
עַל כְּלָא. וּמֵאַשְׁגַּחוּתָא דְהָאִי עֵינָא מִתְזַנֵּן כְּלֵהוּ.

תְּאֵנָא, אִי עֵינָא דָּא אִסְתִּים רַגְעָא חָדָא, לָא יְכַלִּין לְקַיִימָא כְּלֵהוּ, בְּגִין
כְּן אַקְרִי עֵינָא פְּקִיחָא. עֵינָא עֲלָאָה. עֵינָא קְדִישָׁא. עֵינָא
דְאַשְׁגַּחוּתָא. עֵינָא דְלָא (דף ק"ז ע"א) אַדְמִיף וְלָא נְאִים. עֵינָא דְהוּא נְטוּרָא
דְכָלָא. עֵינָא דְהוּא קִיּוּמָא דְכָלָא. וְעַל הָאִי כְּתִיב (משלי כב) טוֹב עֵין הוּא
יְבוּרָה, אַל תִּקְרִי יְבוּרָה אֲלָא יְבוּרָה. דְהָאִי אַתְקִירִי טוֹב עֵין, וּמְגִיָּה מְכַרְף
לְכָלָא.

וְתֵאנָא, לִית נְהִירוּ דְעֵינָא תַתָּא, לְאַסְתַּחָּא מֵאֲדַמִּימוּתָא מֵאוּכְמוּתָא בַר
פֶּד חֲזִי (ס"א אַתְחִי) (ס"א אַתְחִי) מֵהֵאֵי נְהוּרָא חוּרָא דְעֵינָא עֲלָא דְאֶקְרִי
טוֹב עֵין. וְלִית דִּידַע פֶּד נְהִיר עֵינָא עֲלָא דָא קְדִישָׁא וְאַסְחִי לְעֵינָא תַתָּא
דָא בַר אֵיהוּ.

וְזַמְיִן צְדִיקָיָא, זַפְּאֵי עֲלִיוֹנִין, לְמַחְמֵי דָא בְרוּחָא דְחֻכְמָתָא, הָדָא הוּא
דְכְתִיב, (ישעיה נב) פִּי עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ. אִימְתִי. בְּשׁוּב יֵי צִיּוֹן. וְכְתִיב
(במדבר יד) אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֶתָּה יֵי. וְאַלְמָלָא עֵינָא טָבָא עֲלָא, דְאַשְׁגַּח
וְאַסְחִי לְעֵינָא תַתָּא, לָא יְכִיל עֲלָמָא לְמִיקָם רְגַעָא חָדָא.

תֵּאנָא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, אֲשַׁגְּחוּתָא דְעֵינָא תַתָּא, פֶּד אֲשַׁגְּחַנְהִירוּ
עֲלָא בֵיה, וְעֵייל הֵהוּא נְהִירוּ דְעֲלָא בְתַתָּא. דְמַנִּיה נְהִיר פְּלָא
הָדָא הוּא דְכְתִיב אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֶתָּה יֵי.

בְּתִיב (תהלים לג) הִנֵּה עֵין יֵי אֶל יֵרְאוּ. וְכְתִיב (זכריה ד) עֵינֵי יֵי הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים
בְּכָל הָאָרֶץ. זְכוּ, עֵינֵי יֵי אֶל יֵרְאוּ, עֵינָא דְלְעֵילָא. לָא זְכוּ, עֵינֵי יֵי
הֵמָּה מְשׁוֹטְטוֹת, עֵינָא דְלְתַתָּא.

דְתֵנָא, מִפְּנֵי מָה זְכָה יוֹסֵף דְלָא שְׁלֵטָא בֵיה עֵינָא בִישָׁא, מִפְּנֵי שְׁזָכָה
לְאַשְׁתַּגְּחָא בְּעֵינָא טָבָא עֲלָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית מט) בֵּין
פָּרַת יוֹסֵף בֵּין פָּרַת עֲלֵי עֵין. אֲמַאי הוּא בֵּין פָּרַת. עֲלֵי עֵין. פְּלוּמַר עַל סַבַּת
עֵין דְאַשְׁתַּגְּחַ בֵיה.

וְכְתִיב טוֹב עֵין הוּא יְבוּרָךְ, מְאִי טַעְמָא. פִּי נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל. מְאִי טַעְמָא
אֶקְרִי חֵד. תָּא חֲזִי, בְּעֵינֵיה דְתַתָּא אִית עֵינָא יְמִינָא, וְאִית עֵינָא
דְשְׁמָלָא. וְאִינוּן תְּרִי, בְּתִרֵי גְוֹנִי. אֲבָל הָכָא, לִית עֵינָא שְׁמָלָא. וְתִרוּוִיָּהוּ
בְּדַרְגָּא חֵד סְלָקִי, וְכֻלָּא יְמִינָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, עֵינָא חֵד, וְלָא תִרִין.

וְתֵאנָא, עֵינָא דָא, דְהוּא עֵינָא דְאַשְׁגְּחוּתָא. פְּקִיחָא תְדִיר. חִיכָאן תְדִיר.
וְחֵדָאן (ס"א וְחָאן) תְדִיר, דְלָא הוּי הָכִי לְתַתָּא, דְכְלִילָן בְּסוּמְקָא
וּבְאוּכְמָא וּבְחַוּוּרָא, בְּתַלַּת גְוֹנִי, וְלָא הוּוּה תְדִיר פְּקִיחָא (ס"א דְלִית גְבִינָא) דְלִית
גְבִהָנָא סוּטְרָא (ס"א כְּלִיה גְבִינֵי סוּדְרָא) (ס"א דְלִית עֵינֵי בְּגִינֵי דְמַכְסָאן) עַל עֵינָא. וְעַל דָּא
כְתִיב, (תהלים מד) עוֹרָה לָמָּה תִישָׁן יֵי. פְּקַח בִּי טֵי עֵינֶיךָ.

פֶּד אַתְפַּקַּח, אִית לְמָאן דְאַתְפַּקַּח לְטָב. וְלְמָאן דְלָא אַתְפַּקַּח לְטָב. וְוִי
לְמָאן דְאַתְפַּקַּח וְעֵינָא אַתְעָרַב בְּסוּמְקָא, וְסוּמְקָא אַתְחִי לְקַבְלִיה, וּמְכַסֵּיָא עֵינָא.
מָאן יִשְׁתַּזִּיב מַנְיָה. אֲבָל עֲתִיק יוֹמִין, טָבָא דְעֵינָא. חוּרָא
בְּגוּ חוּרָא. חוּרָא דְכְלִיל כָּל חוּרֵי. זַפְּאֵה חוּלְקִיָּה, לְמָאן דִּישְׁגַּח עֲלִוִיָּה,
חֵד חוּרָא מַנְיָה. וְעַל דָּא וְדָאֵי כְתִיב טוֹב עֵין הוּא יְבוּרָךְ. וְכְתִיב (ישעיה ב)
בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנִלְכָה בְּאוּר יֵי.

תַּאנָא, (עם פל דא) שְׁמִיּה דְעֵתִיקָא סְתִים מִפְּלָא, וְלֹא מִתְפָּרֵשׁ בְּאוּרִייתָא, בְּרִי
 מִן אֲתֵר חַד, דְּאוּמֵי זְעִיר אֲפִין לְאַבְרָהָם, דְּכְתִיב, (בראשית כב) בְּרִי
 נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְיָ. נְאֻם דְּזְעִיר אֲפִין. וְכְתִיב, (בראשית מח) בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל,
 יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיָלָא. וְכְתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר, לְיִשְׂרָאֵל קָאֵמֵר
 דָּא. וְתַנִּינָן עֵתִיק יוֹמִין אָמְרוּ וְהָאֵי וְהָאֵי שְׁפִיר.

תַּנְיָא, פְּתִיב (דניאל ז) חֲזַה הָוִית עַד דֵּי כְּרִסְוֹן רְמִיו וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב.
 כְּרִסְוֹן רְמִיו, מָאן הוּא. אָמֵר לְרַבִּי יְהוּדָה, קוּם בְּקִיּוּמְךָ וְאַתְקִין
 כְּרִסְיָא דָּא.

אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה, פְּתִיב (דניאל ז) כּוּרְסִיָּה שְׂבִיבִין דִּינוּר. וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב
 עַל הָאֵי כְּרִסְיָא. מָאֵי טַעְמָא. דְּתַנְיָא אֵי עֵתִיק יוֹמִין לֹא יְתִיב עַל
 הָאֵי כְּרִסְיָא, לֹא יְכִיל לְאַתְקִימָא עַלְמָא, מְקַמֵּי הוּא כּוּרְסִיָּא. פֶּד יְתִיב
 עֵתִיק יוֹמִין עֲלֵיהּ לְפַפְיָא (ס"א אַתְבְּפִיָּא) לְהוּא כּוּרְסִיָּא, וּמָאן דְּרַכִּיב שְׁלִיט.
 בְּעֵידְנָא דְנָטִיל מֵהָאֵי כְּרִסְיָא, וְיְתִיב עַל כּוּרְסִיָּא אַחְרָא, כּוּרְסִיָּא קְדָמָא
 רְמִיו, דְּלֹא שְׁלֻטָא אֵלָא אִיהוּ דְרַכִּיב בֵּיהּ עֵתִיק יוֹמִין. אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן
 לְרַבִּי יְהוּדָה, יִתְתַּקֵּן אַרְחֻךְ, וְיִיתִי בְּךָ מֵעֵתִיק יוֹמִין.

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב (ישעיה מא) אָנֹכִי יְיָ רֵאשׁוֹן וְאַתְּ אַחֲרוֹנִים אָנֹכִי הוּא. פְּלֵא הוּא,
 וְהוּא סְתִים מִפְּלָא סְטְרוֹי. (בבא) חוּטְמָא. תַּאנָא, בְּחוּטְמָא אֲשֶׁתְמוּדַע
 פְּרַצוּפָא.

וְתָא חֲזִי, מַה (דף ק"ז ע"ב) בֵּין עֵתִיקָא, לְזְעִיר אֲפִין. דָּא מְאָרִיָּה דְחוּטְמָא
 מִחַד נּוֹקְבָא חֲזִין, וּמִחַד נּוֹקְבָא חֲזִין דְחֲזִין. הָאֵי חוּטְמָא. הוּא
 פְּרִדְשָׁקָא, דְבֵיהּ נְשִׁיב רוּחָא דְחֲזִי, לְזְעִיר אֲפִין. וְקָרִינָן לֵיהּ סְלִיחָה. וְהוּא
 נַחַת רוּחַ, אַתְבְּסוּמָתָא דְרוּחָא.

דְרוּחָא דְנַפְיָא (מבבא) מְאִינּוֹן נּוֹקְבֵי, חַד רוּחָא נַפִּיק לְזְעִיר אֲפִין. לְאַתְעָרָא
 (ס"א חֲזִין מִכָּל סְטְרוֹן, חֲזִין מִכָּל סְטְרוֹן, חֲזִין דְחֲזִין) לֵיהּ בְּגַנְתָּא דְעַדְן. וְחַד רוּחָא דְחֲזִי,
 דְבֵיהּ זְמִין לְזַמְנָא לְבָרִיָּה דְדוּד, לְמַגְדַּע חֲכָמָתָא. וּמַה הוּא נּוֹקְבָא, אַתְעָר
 וְנַפִּיק רוּחָא מִמוּחָא סְתִימָאָה, וְזְמִין לְאַשְׁרָאָה עַל מַלְפָּא מְשִׁיחָא, דְכְּתִיב,
 (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דְעֵת
 וְיִרְאֵת יְיָ. הָא הָכָא אַרְבַּע רוּחִין, וְהָא רוּחָא חַדָּא אֲמָרִינָן. אָמֵי תִלַּת.
 קוּם רַבִּי יוֹסִי בְּקִיּוּמְךָ.

קָם רַבִּי יוֹסִי וְאָמֵר. בְּיוֹמוֹי דְמַלְפָּא מְשִׁיחָא, לֹא יִמְרוּן חַד לְחַד, אֲלִיף
 לִי חֲכָמָתָא, דְכְּתִיב, (ירמיה לא) וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגוֹ', פִּי
 כָּלָם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָּם. וּבַהּ הוּא זְמָנָא, יִתְעַר עֵתִיק יוֹמִין,
 רוּחָא דְנַפִּיק מִמוּחָא סְתִימָאָה דְכָלָא, וְכַד יִשְׁלוּף דָּא, כָּל רוּחִין דְלִתְפָּא

יִתְעַרוֹן עִמֶיהָ. וּמֵאֵן אֵינוֹן. אֵינוֹן (תרי"ו) כְּתָרִין קְדִישִׁין דְּזַעֲרֵר אַפִּין. וְאֵינוֹן
 שִׁיתָא רוּחִין אַחֲרָנִין, דִּינְהֵבֵי (ס"א דקכ"י) אֵינוֹן (ס"א וְאֵינוֹן שִׁיתָא רוּחִין, תְּלַת רוּחִין אֵינוֹן דְּכִלְיָן
 תְּלַת אַחֲרָנִין) דְּכְתִיב רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת יי'.
 דְּתַנִּינָן, כְּתִיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא יי'. וְכְתִיב (מַלְכִים א י') שֵׁשׁ
 מַעְלוֹת לְכֶסֶּא. וּמִלְכָּא מְשִׁיחָא זְמִין לְמִיתָב בְּשַׁבְּעָה. שִׁיתָא אֵינוֹן
 וְרוּחָא דַּעֲתִיק יוֹמִין דְּעֲלִייהוּ, הָא שְׁבַעָה. כְּמָה דְּאַתְמַר. (תְּלַת רוּחֵי אֵינוֹן דְּכִלְיָן
 תְּלַת אַחֲרָנִין) אָמַר לִיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, רוּחָךְ יִנּוּחַ לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (יחזקאל לו) כֹּה אָמַר יי' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי הָרוּחַ וְגו'. וְכִי
 אַרְבַּע רוּחֵי עֵלְמָא, מְאֵי עַבְדֵי הָכָא. אֲלֵא אַרְבַּע רוּחֵי יִתְעַרוֹן. תְּלַת
 אֵינוֹן. וְרוּחָא דַּעֲתִיקָא סְתִימָא אַרְבַּע, וְהַכִּי הוּוּ. דְּכַד יְפוּק דָּא, נְפָקִין
 עִמֶיהָ תְּלַתָּא, דְּכִלְיָן בְּגוּ תְּלַתָּא אַחֲרָנִין.

וְזִמִּין קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא לְאַפְקָא חַד רוּחָא דְּכִלְיָל מִכְּלָהוּ. דְּכְתִיב מֵאַרְבַּע
 רוּחוֹת בָּאֵי הָרוּחַ. אַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי לֹא כְּתִיב כָּאן, אֲלֵא מֵאַרְבַּע
 רוּחוֹת בָּאֵי. וּבִיּוֹמֵי דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא, לֹא יִצְטָרְכוּן לְמִילְף חַד לְחַד, דְּהָא
 רוּחָא דְּלַהוֹן דְּכִלְיָל מִכְּלָ רוּחִין. יְדִיעַ כְּלָא. חֲכָמָה וּבִינָה עֲצָה וּגְבוּרָה
 (רוּחַ) דַּעַת וְיִרְאָת יי'. מְשׁוּם רוּחָא דְּכִלְיָלָא מִכְּלָ רוּחֵי. בְּגִין כְּוָן כְּתִיב,
 מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, דְּאֵינוֹן אַרְבַּע דְּכִלְיָן בְּשַׁבְּעָה דְּרַגִּין עֲלָאִין דְּאַמְרָן. וְתֵאנָא,
 דְּכִלְהוּ כְּלִילָן בְּהַאי רוּחָא דַּעֲתִיקָא דַּעֲתִיקִין, דְּנִפְיָק מִמוּחָא סְתִימָאָה
 לְנוֹקְבָא דְּחוּטְמָא.

וְתָא חֲזִי, מַה בֵּין חוּטְמָא לְחוּטְמָא. חוּטְמָא דַּעֲתִיק יוֹמִין חֲזִין מִכְּלָ
 סְטְרוֹי. חוּטְמָא דְּזַעֲרֵר אַפִּין, כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) עֲלָה עֲשֵׂן בְּאָפוֹ וְאֵשׁ
 מִפִּיו תֹּאכַל וְגו'. עֲלָה עֲשֵׂן בְּאָפוֹ, וּמַהְהוּא עֲשֵׂן דְּלִיק נוֹר, כַּד סָלִיק
 תְּנַנָּא לְבָתַר. גְּחָלִים בְּעָרוּ מִמְּנוּ. מַהוּ מִמְּנוּ (ג' נוסחתי). מַאוּתוֹ עֲשֵׂן. מַהְהוּא
 חוּטְמָא, מַהְהוּא אֲשָׁא.

תֵּאנָא, כַּד הוּוּ רַב הַמְנוּנָא סְבָא כְּעֵי לְעֲלָאָה צְלוּתִיהָ, אָמַר לְבַעַל הַחוּטִים
 אֲנִי מִתְפַּלֵּל, לְבַעַל הַחוּטִים אֲנִי מִתְחַנֵּן. וְהֵינּוּ דְּכְתִיב, (ישעיה מח)
 וְתַהֲלִתִּי אַחֲטִים לָךְ, הַאי קָרָא לַעֲתִיק יוֹמִין אָמְרוּ.

תָּנָא, אוּרְכָא דְּחוּטְמָא, תְּלַת מָאָה וְחַמְשָׁה וְשַׁבְּעִין עֲלָמִין, אַתְמַלְיִין מִן
 הַהוּא חוּטְמָא. וְכִלְהוּ מִתְדַבְּקִין בְּזַעֲרֵר אַפִּין. הַאי תוֹשְׁבַחְתָּא דְּתַקוּנָא
 דְּחוּטְמָא הוּא. וְכָל תַּקוּנֵי דַּעֲתִיק יוֹמִין, אַתְחַזוֹן וְלֹא אַתְחַזוֹן, אַתְחַזוֹן
 לְמֵאֲרֵי מִדִּין, וְלֹא אַתְחַזוֹן לְכֵלָא.

כְּתָח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וּוֵי מָאן דְּאוּשִׁיט יְדוּי בְּדִיקְנָא יְקִירָא עֲלָאָה,
 דְּסְבָא קְדִישָׁא, טְמִירָא סְתִימָא (ג'א טְמִיר וְסְתִימֵי מִכְּלָא) דִּיקְנָא דְּהַיָּא

תושב־חַתָּא. דִּיקְנָא דְסָתִים וְיָקִיר מִכָּל תְּקוּנוֹי. דִּיקְנָא דְלָא יִדְעִין עֲלֵאִין
וְתַתְּאִין. דִּיקְנָא דְהִיא תוֹשְׁבַחְתָּא דְכָל תוֹשְׁבַחִין. דִּיקְנָא דְלָא הָוִי בַר נָשׁ
נְבִיאָה וְקִדְיָשָׁא דִּיקְרַב לְמַחְמֵי לִיה. דִּיקְנָא דְהִיא תְּלֵיא בְּשַׁעְרוֹי עַד
טְבוּרָא דְלַבָּא. חוּרָא כְּתִלְגָּא יְקִירָא דִּיקְרִין. טְמִירָא דְטְמִירִין. מְהִימְנוּתָא
דְמְהִימְנוּתָא דְכָלָא.

תְּאֵנָא, בְּצַנִּיעוּתָא (דף קל"א ע"א) דְסַפְרָא, דְהֵאִי דִּיקְנָא מְהִימְנוּתָא דְכָלָא,
נְפִיק מְאוּדְנוֹי, וְנַחֲתִית סוּחְרַנְיָה דְפּוּמָא קִדְיָשָׁא, וְנַחֲתִית וְסָלִיק
וְחָפִי, בְּתַקְרוּבְתָּא (ס"ג) דְבוּסְמָא טְבָא, חוּרָא דִּיקְרָא (ס"א דְבִדְרִיקְנִית). וְנַחֲתִית
(ס"א חוּרָא יְקִירָא דְדִיקְנִית נַחֲתִית) בְּשַׁקּוּלָא, וְחָפִי עַד טְבוּרָא. הוּא דִּיקְנָא יְקִירָא,
מְהִימְנָא שְׁלִימָא, דְנַגְדִין בֵּיה תְּלַת עֶשֶׂר נְבִיעִין, מְבוּעִין דְמִשַׁח רְבוּת
טְבָא, בְּתַלְת עֶשֶׂר תְּקוּנִין מִתְתַּקְנָא.

תְּקוּנָא קְדָמָא. מִתְתַּקֵּן שַׁעְרָא מְלַעֲיָלָא, וְשַׁאֲרֵי מַהֲהוּא תְּקוּנָא דְשַׁעַר
רִישִׁיָּה, דְסָלִיק בְּתַקּוּנוֹי לְעֵילָא מְאוּדְנוֹי, וְנַחֲתִית מְקַמֵּי פְתָחָא
דְאוּדְנִין, בְּחַד חוּטָא בְּשַׁקּוּלָא טְבָא, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא.
תְּקוּנָא תְּנִינָא. מִתְתַּקֵּן שַׁעְרָא מְרִישָׁא דְפּוּמָא, (וְסָלִיק) עַד רִישָׁא אַחְרָא
דְפּוּמָא, בְּתַקּוּנָא שְׁקִיל.

תְּקוּנָא תְּלִיתָא. מְאַמְצַעִיתָא דְתַחֲתוֹת (ס"א דְהָא) חוּטָא, מִתַּחֲתוֹת תְּרִין נוּקְבִין,
נְפִיק חַד אֹרְחָא, וְשַׁעְרָא אֲתַפְסֵק בְּהֵוּא אֹרְחָא, וּמְלֵיא מַהֲאִי
גִיסָא, וּמַהֲאִי גִיסָא שַׁעְרָא, מְתַקּוּנָא שְׁלִים סוּחְרַנְיָה דְהֵוּא אֹרְחָא.
תְּקוּנָא רְבִיעָא. מִתְתַּקֵּן שַׁעְרָא (וְנַחֲתִית) תַּחֲתוֹת פּוּמָא, מְרִישָׁא חַדָּא לְרִישָׁא
חַדָּא, בְּתַקּוּנָא שְׁלִים.

תְּקוּנָא חֲמִישָׁא. תַּחֲתוֹת פּוּמָא נְפִיק אֹרְחָא אַחְרָא, בְּשַׁקּוּלָא דְאֹרְחָא
דְלַעֲיָלָא, וְאֵלִין תְּרִין אֹרְחִין רְשִׁימִין עַל פּוּמָא, מְכַאן מְכַאן.
תְּקוּנָא שְׁתִּיתָא. מִתְתַּקֵּן שַׁעְרָא, וְסָלִיק וְנְפִיק מְלַרַע לְעֵיל לְרִישָׁא דְפּוּמָא.
וְחָפִי תַקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא טְבָא, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא דְלַעֲיָלָא. וְנַחֲתִית
שַׁעְרָא לְרִישָׁא דְפְתָחָא דְאֹרְחָא תַתָּא דְפּוּמָא.

תְּקוּנָא שְׁבִיעָא. פְּסִיק שַׁעְרָא, וְאֲתַחֲזֵן תְּרִין תַּפּוּחִין, בְּתַקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא
טְבָא, שְׁפִירִין וְיָאן לְמַחְזִי. בְּגִינִיהוּן אֲתַקְיִים עֲלָמָא, הָדָא הוּא
דְכַתִּיב, (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

תְּקוּנָא תְּמִינָא. נְפִיק חַד חוּטָא דְשַׁעְרֵי סוּחְרַנְיָה דִּיקְנָא, וְתֵלִין בְּשַׁקּוּלָא
עַד טְבוּרָא.

תקונא תשיעא. מתערי ומתערבין שערי דיקנא, עם אינון שערי דתליין בשקולא, (דתליין) ולא נפקי דא מן דא.

תקונא עשיראה. נחתין שערי תחות דיקנא, וחפיין בגרונא תחות דיקנא.

תקונא חד סר. דלא נפקין נימא מן נימא, ומתשערין בשיעורא שלים. תקונא תריסר. דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מפל סטרוי, ויזן שערי סחור סחור ליה.

תקונא תליסר. דתליין שערין בתחות דיקנא, מפאן ומפאן, ביקרא יאה, ביקרא שפירא. מחפיין עד טבורא. לא אתחזי (ס"א לאתחזאה) מפל אנפי תקרובא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירין חנורין, דמפקין חייין לעלמא, ומחזיין חדו לזעיר אפיין.

בתריסר תקונין אלין, נגדין ונפקין תליסר מבויעין דמשח רבות, ונגדין לכל אינון דלתתא. ונהרין בההוא משחא. ומשיחין מההוא משחא, דבתליסר תקונין אלין. בתליסר תקונין אלין אתרשים דיקנא יקירא, סתימאה דכלא, דעתיק דעתיקין. מתרי תפוחין שפירין דאנפוי, נהירין אנפוי דזעיר אנפין, וכל חיור (ס"א חיור) ושושן דאשתכחן לתתא, נהירין ומתלהטין מההוא נהורא דלעילא. תקונין תליסר אלין, אשתכחו בדיקנא, ובשלימות דיקנא בתקוני, אתקרי בר נש נאמן. דכל דחמי דיקניה, תלי ביה מהימנותא.

תאנא בצניעותא דספרא, תליסר תקונין אלין דתליין בדיקנא יקירא, בשביעאה (מנהון) משתפחי בעלמא, ומתפתחי בתליסר תרעי דרחמי. ומאן דאשיט ידיה לאומאה, כמאן דאומי בתליסר תקוני דיקנא. האי באריה אפיין. בזעיר אפיין בכמה. אמר לרבי יצחק, קום בקיומך, וסלסל בסלסלא דתקונא דמלכא (ס"א בדיקנא) קדישא היאך יתתקנון.

קם רבי יצחק, פתח ואמר, (מליכה ז) מי אל פמוך נושא עון וגו', ישוב ירחמנו וגו', תתן אמת ליעקב וגו'. תאנא, תליסר מכילין אתחזון הקא, וכלהו נפקין מתליסר מבויעין דמשח רבות דתיקוני (דף קל"א ע"ב) דיקנא קדישא, עתיקא דעתיקין. טמירא דטמירין. תנא, תקונא דדיקנא טמיר וסתים, טמיר ולא טמיר. סתים ולא סתים. בתקוני דיע ולא ידע. תקונא קדמאה. הא תנינן, דכל שער ושער וכל נימא ונימא לא מתדבקא לחברתה. ושאריו נימין דדיקנא לאתקנא, מתקונא דשער רישא.

הָבָא אֵיט לְאַסְתַּפְּלָא, אִי כָל נִימִין דְּשַׁעַר רִישָׁא, וְנִימִין דְּדִיקְנָא וְדִיקְנָא וְקִירָא
 עֲלָאָה, בְּחַד נִימָא אֲתַפְּלָלוּ, (ס"א פסד מתקלא אתקלו) אַמַּאי אֲלִין אַרִיכִין,
 וְאֲלִין לָא אַרִיכִין. אַמַּאי (ק"ט) נִימִין דְּדִיקְנָא לָא אַרִיכִין כּוּלֵי הָאֵי, וְקִשְׁיִין.
 וְאֲלִין דְּרִישָׁא לָא קִשְׁיִין, אָלָא שְׁעִיעִין.

אַרְא, כָּל נִימִין שְׁקוּלִין דְּרִישָׁא וְדִיקְנָא. דְּרִישָׁא אַרִיכִין עַל פְּתִפִּין, לְמִיגַד
 לְרִישָׁא (ר"א מְרִישָׁא) דְּזַעִיר אַפִּין, מֵהֵהוּא מְשִׁיכָא דְמוּחָא, לְמוּחָא
 דִּילְיָה. וּבְגִינֵי כֹף לָא הוּוּ קִשְׁיִין. וְעַל דָּא אֲתַחֲזוּן לְמַהוּי רְכִיכֵי.

תְּאֵנָא, מְאִי דְכְּתִיב, (מְשִׁלֵי א) חֲכָמוֹת בַּחוּץ תְּרַנֶּה. וּלְכַסּוּף פְּתִיב, בְּרַחוּבוֹת
 תַּתָּן קוּלָה. הָאֵי קָרָא לָאוּ רִישִׁיה סִיפִיה, וְלָאוּ סִיפִיה רִישִׁיה. אָלָא
 חֲכָמוֹת בַּחוּץ תְּרַנֶּה, כַּד נְגִיד מְמוּחָא סְתִימָאָה דְאַרְיָה אַפִּין, לְמוּחָא דְזַעִיר
 אַפִּין, בְּאִינוּן נִימִין. פְּאֵלוּ מִתְחַבְּרָאן לְבַר, תְּרִין מוּחִין, וְאֲתַעְבִּיד חַד
 מוּחָא, בְּגִין דְּלִית קִיוּמָא לְמוּחָא תַּתָּאָה, אָלָא בְּקִיוּמָא דְמוּחָא עֲלָאָה.
 וְכַד נְגִיד מֵהָאֵי לְהָאֵי, פְּתִיב תַּתָּן קוּלָה חַד.

וּבְגִין דְּנְגִיד מְמוּחָא לְמוּחָא בְּאִינוּן נִימִין (פְּאֵלוּ מִתְחַבְּרָאן לְבַר תְּרִין מוּחִין וְאֲתַעְבִּיד חַד
 מוּחָא בְּאִינוּן נִימִין) אִינוּן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ קִשְׁיִשִׁין. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִי
 אֲשַׁתְּכַחוּ קִשְׁיִשִׁין, לָא נְגִיד חֲכָמְתָא לְמוּחָא בְּהוּן. בְּגִינֵי כֹף, לִית חֲכָמְתָא
 נְפָקָא מִבַּר נֶשׁ דְּאִיהוּ קִשְׁיִשָׁא (ס"א מְשִׁיא) וּמְאִרֵי דְרוּגְזָא. דְכְּתִיב, (קֹהֶלֶת ט)
 דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים. וּמֵהָבָא אוֹלִיפְנָא, מָאן דְּשַׁעְרוּי דְּרִישִׁיה
 קִשְׁיִשִׁין, לָאוּ חֲכָמְתָא מִתִּישְׁבָא עֲמִיה.

וְעַל דָּא אִינוּן אַרִיכֵי, לְמִיתֵי תוּעֲלֵתָא לְכֹלָא. מְאִי לְכֹלָא. לְמִיעַל עַל חוּטָא
 דְּשַׁדְּרָה, דְּמִתְשַׁקְּיִין מִן מוּחָא. וּבְגִין דָּא לָא תְּלֵי שַׁעְרָא דְּרִישָׁא עַל
 שַׁעְרָא דְּדִיקְנָא. דְּשַׁעְרָא דְּרִישָׁא תְּלֵי וְסָלִיק עַל אוּדְנִין לְאַחוּרוּי, וְלָא תְּלֵי
 עַל דִּיקְנָא, מִשּׁוּם דְּלָא אַצְטְרִיף לְאַתְעָרְבָא אֲלִין בְּאֲלִין. דְּכִלְהוּ מִתְפָּרְשִׁין
 בְּאַרְחִייהוּ.

תְּאֵנָא, פְּלֵהוּ שַׁעְרֵי בֵין דְּרִישָׁא, בֵין דְּדִיקְנָא, פְּלֵהוּ חוּוּרֵי כְּתִלְגָא. וְתֵאֵנָא,
 אִינְהוּ דְּדִיקְנָא קִשְׁיִשָׁאֵי פְּלֵהוּ. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִינוּן תְּקִיפָא
 דְּתְּקִיפִין, לְאַחֲסִין (נ"א לְאַחֲסִין) אִינוּן תְּלַת עֶשֶׂר מְכִילָן, מַעֲתִיק דְּעִתִּיקִין. וְהִנֵּי
 מְכִילָן מְקָמֵי אוּדְנוּי שְׁרִיין, וְהִנֵּי מְכִילָן סְתִימָן אִינוּן. דְּלָא יִתְעָרְבוּן
 בְּאַחֲרֵינִין. (דְּאִתְחַסְּיֵנוּ לְתַתָּא וְחָבִי תְּנִינָא מְקָמֵי אוּדְנוּי שְׁרִיין שַׁעְרֵי מִשּׁוּם דְּכִלְחוּדְרֵיהוּ אִינוּן וְלָא אֲתַעְרְבוּ בְּאַחֲרֵינִין).

וְאִי תִימָא דְּלִית אַחֲרֵינִין פְּנוּתִייהוּ. לָא. דְּתִנְיָא תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי
 מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא: מִי אֵל כְּמוּד, חַד. (ק"ט) נוּשָׂא עוֹן, תְּרִי. וְעוּבֵר עַל
 פְּשַׁע, תְּלַת. לְשִׁאֲרִית נַחֲלָתוּ, אַרְבַּע. לָא הַחֲזִיק לְעַד אַפּוּ, חֲמֵשׁ. פִּי חֲפִץ
 חֶסֶד הוּא, שֵׁית. יָשׁוּב יִרְחַמְנוּ, שְׁבַעָה. יִכְבוֹשׁ עוֹנוֹתֵינוּ, תְּמַנְיָא. וְתִשְׁלִיף

במצולות ים כל חטאתם, תשעה. תתן אמת ליעקב, עשרה. חסד לאברהם,
חד סר. אשר נשבעת לאבותינו, תריסר. מימי קדם, תליסר. לקביל דא,
אל רחום וחנון וגו', ואינון לתתא.

ואי תימא, משה איך לא אמר אלין עלאין. (קל"ח) אלא, משה לא אצטרך,
אלא לאתך דדינא אשתכח, ובאתך דדינא אשתכח, לא בעי הכי
למימר. ומשה לא אמר, אלא בעידנא דישראל חאבו, ודינא הוה תלייא,
ובגיני כך לא אמר משה, אלא באתך דדינא אשתכח. אבל בהאי אתר,
סדורא דשבחא דעתיק יומין מסדר נביאה.

ואינון תליסר תקונין דדיקנא עלאה קדישא, טמירא דטמירין, תקיפין,
לתברא ולאכפייא כל גזרי דינין. מאן חמי דיקנא עלאה קדישא,
טמירא דטמירין דלא אכסיף (ס"א אתהבס) מגייה. ובגין כך, כל שערוי קשישין,
ותקיפין בתקונוי (דף קל"ב ע"א).

ואי תימא, אי הכי הא שערי דלתתא, אינון אוכמי, אמאי לא הוו דא
כדא. דתנא כתיב, (שיר השירים ה) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב.
וכתיב, (דניאל ז) ושער רישיה כעמר נקא. לא קשיא, הא בדיקנא עלאה,
הא בדיקנא תתאה. ועל דא, פד אתיהיבת אורייתא לישראל, אתיהיבת
באש שחורה על גבי אש לבנה.

ועקרא דמלה משום דהני שערי בגין דממוחא אשתכחו לאתמשכא
למוחא דלתתא ואינון לעילא מן דיקנא דיקנא בלחודוי הוא.
וכל תקונוי בלחודיהון אשתכחו. דיקנא בלחודוי. ושערי בלחודיהו.
תקונא קדמאה תקונא דשארי מרישא דשערי דרישא. ותאנא, פל תקוני
דיקנא לא אשתכח אלא (מחומא דלבא) ממוחא דרישא, (ס"א מתיקוני דרישא)
והכא לא פריש הכי, דהא לא הוי. אלא תקונא דא, דנחית מן רישא
דשערי דרישא, הכי אשתכח. (חסר כאן).

ומהאי דיקנא אשתמודע, פל מה דהוי ברישא, דאלף עלמין דסתמיין
(ס"א אלף עלמין סתמיין) בעזקא דדכיא. עזקא, דכליל פל עזקין.
אורבא דכל שערא, דנחית מקמי אודנוי, לא הוי אריכא. ולא אתדבק
דא בדא, ולא (ס"א דכלא) נחתין. אלין שעריין. מפד נגדין אתמשכון
(ס"א אלא מפד נחתין אלין, שעריין. נגדין ואתמשכון) ותליין.

ושירותא דתקונא קדמאה, תלתין וחד קוצי, שקילן, אתמשכון עד רישא
דפומא. ותלת מאה ותשעין נימין אשתפחן בכל קוצא וקוצא.
תלתין וחד קוצי שקילין, דהוו בתקונא קדמאה תקיפין, לאכפייא לתתא,
פחושפון א"ל. מהו א"ל. תקיף יכול. ובכל קוצא וקוצא, מתפרשין

תְּלַתִּין וְיָחַד עֲלָמִין, תְּקִיפִין שְׁלֹטִין, לְאַתְעֵינָא (ס"א לְאַתְפְּשָׁמָא) (ס"א לְאַכְפֵּינָא, וְאַתְפְּשָׁמוּן) תְּלַתִּין וְיָחַד בְּהַאי סָטֵר, וְתְלַתִּין וְיָחַד בְּהַאי סָטֵר. וְכָל עֲלָמָא וְעֲלָמָא מְנִיָּה, מִתְפָּרֵשׁ לְאַלְפָּה עֲלָמִין דְכְּסִיפִין לְעֵדוּנָא רַבָּא. וְכֹלָא סְתִים בְּרִישָׁא דְדִיקְנָא, דְכֻלִּיל תְּקִיפָא, וְכֻלִּילֵן בְּהַאי א"ל. וְעַם כָּל דָּא, הַאי א"ל אֶתְכַפְּיָא לְרַחְמֵי, דְרַחְמֵי דְעֵתִיק יוֹמִין, (אֲתַבְּסֵם) וְאַתְכַּלֵּל וְאַתְפְּשֵׁט בֵּיהּ.

אַמְאֵי עַד פּוּמָא. מְשׁוּם דְכְּתִיב, (דְּנִיָּא ל'ו) דִּינָא יְתִיב וְסַפְרִין וְגו'. מְאֵי דִינָא יְתִיב. יְתִיב לְאַתְרִיָּה דְלָא שְׁלֹטָא. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ט) פְּלָא יוֹעֵץ אֶל גְּבוּר. אֶל דְּהוּא גְבוּר, וְאַתְבְּסֵם בְּדִיוֹקְנָא (ס"א בְּדִיקְנָא) קְדִישָׁא דְעֵתִיק יוֹמִין. וְרָזָא דְכְּתִיב, מִי אֶל כְּמוֹד בְּעֵתִיק יוֹמִין אֶתְמַר, בְּתַקּוּנָא קְדָמָאָה דְדִיקְנָא קְדִישָׁא עֲלָאָה.

עֲלָמָא קְדָמָאָה, דְנִפְיָא מִתְקוּנָא קְדָמָאָה, שְׁלִיט וְנַחֲתִית. וְסְלִיק לְאַלְפָּה אֶלְפִין וְרַבּוּא רַבְבֵּן מְאֵרִי תְרִיסִין. וּמְנִיָּה מִתְאַחֲדִין, בְּקַסְטָא בְּעִזְקָא רַבָּא. עֲלָמָא תְנִינָא. דְנִפְיָא מְהַאי תְקוּנָא. שְׁלִיט וְנַפְיָא, וְנַחֲתִית וְסְלִיק, לְשַׁבְעָה וְחֲמִשִּׁין אֶלְפָּה דְרַגִּין, מְאֵרִי דִיבְבָא. וּמִתְאַחֲדִין מְנִיָּה, לְאַכְפֵּינָא בְּקוּדְלָא בְּחִינְרָא. (ס"א בְּחִינְרָא).

עֲלָמָא תְלִיתָאָה. דְנִפְיָא מְהַאי תְקוּנָא שְׁלִיט וְנַחֲתִית, וְסְלִיק לְשִׁיתָא וְתַשְׁעִין אֶלְפִין מְאֵרִי דִילְלָה, וּמִתְאַחֲדִין מְנִיָּה (בְּבוֹסִימָא לְקוֹסְסִירָא) כְּבוֹסִינָא לְקוֹסְרָא, וּמְהַאי תְקוּנָא, מִתְכַּפְּיִין כְּלָהוּ, וּמִתְבַּסְמֵן בְּמִרְיָא דְדַמְעִין, דְמִתְבַּסְמֵן בְּיָמָא רַבָּא.

מָאן חָמֵי תְקוּנָא דָּא, דְדִיקְנָא קְדִישָׁא, עֲלָאָה, וְקִירָא, דְלָא אַכְסִיף מְנִיָּה. מָאן חָמֵי טְמִירוּתָא (ס"א וְקִירוּתָא) דְקוּצִין דְשַׁעְרֵי דְתַלְיִין מְהַאי סְבָא. יְתִיב בְּעִטְרָא דְעִטְרִין, עִטְרִין דְכָל עִטְרִין. עִטְרִין דְלָא אֶתְכַּלְלוּ בְּעִטְרִין. עִטְרִין דְלָא כְשָׂאָר עִטְרִין. עִטְרִין, דְעִטְרִין דְלִתְתָּא מִתְאַחֲדִין מְנַהוּן. וּבְגִין כֵּן, הֵנִי תְקוּנִין, אֵינּוּן תְקוּנִין דְלִתְתָּא מְנַהוּן מִתְאַחֲדִין.

תְקוּנֵי דְאַתְתְּקֵן, דְאַצְטְרִיף לְאַתְבְּרָכָא, מָאן דְבְעֵי בְרָכָה. דְכָל תְקוּנִין דְאַתְתְּקֵן בְּקַבְלִיָּהוּן, בְּרָכָאן מְשַׁתְּפַחִין (לְקַבְלִיָּהוּן) וְאַתְעַבִּיד מְהַאי דְאַתְעַבִּיד. פְּלָא כְלִיל בְּהַנִּי תְקוּנִין. פְּלָא זְקָפֵן לְקַבְלִיָּה תְקוּנִין דְמִלְפָּא תְקִיפָא, עֵתִיקָא, סְתִימָא דְכֹלָא. וְכֵלְהוּ אֶתְבַּסְמֵן מִתְקוּנִין אֶלִין. (דְמִלְכָא עֵתִיקָא).

תְאָנָא. אֵי עֵתִיק דְעֵתִיקִין, קְדִישָׁא דְקְדִישִׁין, לָא אֶתְתְּקֵן בְּאֶלִין תְקוּנִין, לָא אֶשְׁתַּכְּחוּ עֲלָאִין וְתַתְּאִין. וְכֹלָא הוּי כְלָא הוּי. וְתְנִיָּא, עַד כְּמָה זְהִירִין אֶלִין (ס"א אֶתְתְּקֵן בְּאֶלִין ל"ב) תְקוּנֵי דְדִיקְנָא. עַד תְלִיסֵר (דְלִתְתָּא), וְכָל זְמָנָא (דף קל"ב ע"ב) דְתְלִיסֵר אֶלִין מְשַׁתְּפַחִין, זְהִירִין אֶלִין דְלִתְתָּא. וְכֹלָא. בְּחוּשְׁבָנָא

דאלין תליסר, אשתכח דיקנא דמלפא עתיקא יקירא מפלא. פלא בחד
איהו טמירא ויקירא.

ובגין דאיהו יקירא וטמירא מפלא, לא אדפר ביה באתר דאורייתא (ס"א
לא אדפר באורייתא), ולא אתגלייא. ומה דיקנא אתגלייא. דיקנא דכהנא
רפא עלאה. ומהאי דיקנא, נחית לדיקנא דכהנא רפא דלתתא. (פ"א דיקנא
דכהנא רפא) דיקנא דכהנא רפא בתמניא תקונין אתתקן. ובגין כך, תמניא
תקונין לכהנא רפא, פד משחא נחית על דקניה, הדא הוא דכתיב, (תהלים
קלב) פשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וגו'.

זמנא לן. דכתיב, (תהלים קלב) שבת אחים גם יחד. גם לרבות כהן גדול
דלתתא. דכל זמנא דכהנא רפא דלתתא, משמש בכהונא רפא,
כפיכול כהן גדול דלעילא, משמש בכהונא רפא.

דא תקונא חד, דדיקנא דעתיקא סתימא דכלא. אמר ליה רבי שמעון,
זאות אנת רבי יצחק, למחמי ביקירא דתקוני דדיקנא, וסבר אפי
דעתיק יומין, עתיקא דעתיקין. זפאה חולקך, וזפאה חולקי עמכון בעלמא
דאתי.

תקונא תנינא. מתתקן שערא, מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפומא,
בתקונא שקיל.

קום רבי חזקיה, וקאים בקיומן, ואוקיר יקרא דתקונא דא דדיקנא קדישא.
קם רבי חזקיה, שארי ואמר, (שיר השירים ז) אני לדודי ועלי תשוקתו מי
גרם שאני לדודי. משום דעלי תשוקתו.

מסתבר הוינא, וארו חמית, נהורא יקירא דבוצינא עלאה, נהיר וסליק
לתלת מאה וחמשה ועשרין עיבר. וחד חשוף הוה אתסחי בההוא
נהורא, כמאן דאתסחי בההוא נהרא עמיקא, דמימוי מתפלגין, ונהירין,
ונגדין לכל עיבר, ממה דעלוי. וסליק ההוא נהורא, בשפתא דימא עלאה
עמיקא, דכל פתחין טבין ויקירין, בההוא פתחא אתפתחין.

אנא שאיל מהם (ס"א מהו), פשרא דחמית. פתחו ואמרו, נושא עון חמיתא.
אמר, דא הוא תקונא תנינא. יתיב. אמר רבי שמעון, האידנא אתקשר
(ס"א אהבסם) עלמא. בריך אנת רבי חזקיה, לעתיקא דעתיקין.

אמר רבי שמעון, פלהו בוצינין חברין, דאתיין בהאי עזקא קדישא.
אסהדנא עלי שמייא עלאין דעלאין, וארעא קדישא עלאה דעלאה.
דאנא חמי השתא, מה דלא חמא בר נש, מיומא דסליק משה זמנא
תנינא לטורא דסיני. דאנא חמינא אנפאי נהירין, כנהורא דשמשא
תקיפא, דזמין למיפק באסוותא לעלמא. דכתיב, (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי

שְׁמִי שְׁמֹשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ. וְעוֹד דְּאָנָּא יְדַעְנָא דְּאִנְפָּאי נְהִירִין,
וּמִשָּׁה לֹא יָדַע וְלֹא אִסְתַּפַּל. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (שמות לד) וּמִשָּׁה לֹא יָדַע פִּי
קָרַן עוֹר פָּנָיו.

וְעוֹד, דְּאָנָּא חָמֵי בְעֵינֵי, תְּלִיסַר מְכִילִין גְּלִיפִין קִמָּאי, וְנִהִירִין כְּבוֹצִינִין.
וְכַד אֲתַפְרִישׁ כָּל חַד מְנִייהוּ מְפוּמִּיכוֹן, אִסְתַּלִּיק וְאֲתַתְקַן, וְאֲתַעְטֹר
וְאֲתַטְמַר בְּטַמִּירוּתָא דְתַקוּנֵי דְדִיקְנָא, וְכָל אַחֲרָנִין אֲשַׁתְּאַרְן. וּבְעוֹד דְּכָל
חַד מִתְפָּרֵשׁ בְּפוּמִיכוֹ, נִהִיר וְאֲתַעְטֹר וְיָתִיב כְּמִלְכָּא בְּגוֹ חִילִיה. וְכַד
אִסְתַּיִים לְאֲתַפְרָשָׁא, סָלִיק וְאֲתַעְטֹר בְּעֵטְרָא קְדִישָׁא, וְאֲתַתְקַן וְאֲתַטְמַר,
וְיָתִיב בְּתַקוּנֵי דְדִיקְנָא קְדִישָׁא, וְכֵן לְכָל חַד וְחַד. אֲזִדְרִזוּ חֲבָרִין קְדִישִׁין,
דְּהָא בְּקִיּוּמָא דָּא, לֹא יְהֵא עַד דִּיִּתִי מְלָכָא מְשִׁיחָא.

קוּם רַבִּי חֲזַקְיָה תְּנַיִנּוּת, וְאוּקִיר תִּיקוּנָא תְּלִיתָא, דְדִיקְנָא קְדִישָׁא. תְּנָא,
עַד לֹא קָם רַבִּי חֲזַקְיָה, קָלָא נִפְק וְאָמַר, אֵין מְלָאךְ אַחַד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי
שְׁלִיחוֹת. אֲתַרְגִּישׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְדָאי כָּל חַד וְחַד בְּאֲתַרִּיה. וְאָנָּא,
וּרְבִי אֶלְעָזָר בְּרִי, וּרְבִי אַבָּא, אֲשַׁתְּלִים שְׁלִימְתָא עֲלָאָה.

קוּם רַבִּי חֲזִיא. קָם רַבִּי חֲזִיא, פִּתַּח וְאָמַר, (ירמיה א) וְאוֹמֵר אֶהְיֶה יְיָ אֱלֹהִים
הִנֵּה לֹא יַדְעָתִי דְבַר פִּי נֶעַר אֲנֹכִי. וְכִי יִרְמֶיָה לֹא הָוּה יָדַע לְמִלְלָא,
וְהָא כְּמָה מְלוּלִין נִפְקִי מְפוּמוֹי, עַד לֹא אָמַר דָּא. וְהוּא אָמַר מְלָה כְּדִיבָא,
דְּכָתִיב הִנֵּה לֹא יַדְעָתִי דְבַר. אֶלָּא (תנאים) חֶסֶד וְשְׁלוֹם דְּאִיהוּ אָמַר עַל דָּא.
אֶלָּא הָכִי תֵּאנָּא, מַה בֵּין דְּבוּר לְאֲמִירָה. אֲמִירָה הוּא דְלֹא בְּעֵי לְאַרְמָא
קָלָא, (דף קט"ג ע"א) דְּבוּר, בְּעֵי לְאַרְמָא קָלָא, וְלֹא כְּרוּזָא מְלִין.

דְּכָתִיב, (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר. וְתֵאנָּא, כָּל
עֲלָמָא שְׁמַעוּ הַהוּא דְּבוּר, וְכָל עֲלָמָא אֲזִדְעִזְעוּ. וּבְגִין כְּנֵי פְתִיב
וַיְדַבֵּר, וְלֹא כְּתִיב וַיֹּאמֶר. אוֹף הָכָא כְּתִיב הִנֵּה לֹא יַדְעָתִי דְבַר, לְאַכְרִזָּא
מְלָה וְלֹא וְכָחָא בְּרוּחַ קְדִישָׁא לְעֲלָמָא.

אִי הָכִי, הָא כְּתִיב (שמות ו) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. אֶלָּא, מָאן הוּא נְבִיאָה
עֲלָאָה כְּמִשָּׁה, דְּלֹא זָכָה בַּר נֶשׁ כְּוֹתִיָה. דְּהוּא שְׁמַע דְּבוּר בְּהַכְרִזָּה,
וְלֹא דְחִיל, וְלֹא אֲזִדְעִזְעוּ. וְשָׂאֵר נְבִיאִים אֲזִדְעִזְעוּ, אֶפִּילוּ בְּאֲמִירָה, וְדַחֲלִין
בְּדַחֲלוּ.

וְתֵאנָּא, תְּקוּנָא קְדָמָא דְדִיקְנָא, וְתְנַיִנָּא לְאַתְבָּא (ג"א לְאִיִּתְאָה) (ס"א לְאַכְפָּא)
לְתִלִּיתָאָה. דְּכָתִיב, (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יַפְעֵל אֵל פְּעֻמִּים שְׁלֵשׁ
עִם גָּבַר. (תְּרִין נִסְכֵּי) וְתֵא חֲזִי דְתִרִין תְּקוּנִין קְדָמָאִין לְמִיתִי לְתִלִּיתָאָה הוּוּ,
דְּהוּא:

תְּקוּנָא תְּלִיתָאָה. מְאֲמַצְעִיתָא דְתַחֲתָא חוּטְמָא, מִתַּחֲתָא תְּרִין נוֹקְבִין. נְפִיק

חד אֶרְחָא, וְשַׁעְרָא אֶפְסִיק (ס"א אֶתְפֶּסֶק) בְּהֵוּא אֶרְחָא. אַמַּאי אֶתְפֶּסֶק. מְשוּם
 (דְּכַתִּיב וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע) דְּהָאִי אֶרְחָא אֶתְתַּקֵּן לְאַעְבְּרָא בֵּיהּ. וּבִגִּין כּוֹ, יְתִיב תְּחוּת
 נוֹקְבֵי חוּטְמָא הָאִי אֶרְחָא. וְשַׁעְרָא לֹא אֶתְרַבִּי בְּהָאִי אֶרְחָא, מְשוּם דְּכַתִּיב
 וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, לְמִיּהֵב אַעְבְּרָא עַד (על) פּוּמָא קְדִישָׁא, דִּימָא סְלַחְתִּי.
 תַּאנָּא, כְּמָה עֲרֻקִיסָאוֹת מְחַכָּאן לְהֵוּא פּוּמָא, וְלֹא אֶתְגַּלִּי לְחַד מִנֵּיהּוּ,
 דְּהָא אֶסְתַּלַּק וְאֶתְעַטֵּר, יָדִיעַ וְלֹא יָדִיעַ.

תַּאנָּא, בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, מְהוּ דְכַתִּיב פֶּשַׁע. זְכוּ עוֹבֵר, לֹא זְכוּ פֶּשַׁע.
 (מַאי מְשַׁמַּע עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, שְׁפַע דְאַקְרִים ש' ל'פ', לֹא זְכוּ עוֹמֵד וְלֹא עוֹבֵר) (הָאִי) בְּזַעִיר אֶפִּין.

מַאי בֵּין הָאִי לְהָאִי. בְּזַעִיר אֶפִּין, כַּד נְחִית הֵוּא אֶרְחָא מִתְּחוּת נוֹקְבֵי
 חוּטְמוֹי, כְּתִיב, (בַּמְדַּבֵּר יב) וַיֵּחַר אֵף יְיָ בָּם וַיִּלְךְ. מַאי וַיִּלְךְ. דְּנִפְיָק רַוְחָא
 דְּרוּגְזָא מְאִינוֹן נוֹקְבֵי, וּמֵאֵן דְּאֶשְׁכַּח קַמֵּיהּ, אָזִיל וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח. הָדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (ישעיה ז) כִּי רוּחַ יְיָ נִשְׁבָּה בּוֹ וַאֲיָנָנוּ (ס"א כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וַאֲיָנָנוּ). בְּאַרְיָךְ אֶפִּין
 כְּתִיב, (מִיכָה ז) וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. וְכַתִּיב, (אִיּוֹב לו) וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרֵם. וְתַאנָּא,
 הֵכָא כְּתִיב, עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע בְּהֵוּא אֶרְחָא. הָתָם, (שְׁמוֹת יב) וְעֹבֵר יְיָ לְנִגְוָף
 אֶת מְצָרִים.

זְבָאָה חוּלְקִיָּה דְמֵאֵן דְּזָכִי לְהָאִי. וְדָא הוּא תְּקוּנָא תְּלִיתָאָה, (דְּאוּרְחָא) דְּדִיקְנָא
 יְקִירָא קְדִישָׁא עַלְאָה עֵתִיקָא דְעֵתִיקֵי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדָאִי קְדִישָׁא
 בְּרִיךְ הוּא יִסְגֵי לְאוּטְבָא לָךְ, וַיַּחְדִּי לְאַגְנָא עֲלֵךְ.

וְתַאנָּא, מַאי דְכַתִּיב, (ישעיה סא) שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בֵּינִי, בְּעֵתִיק יוֹמִין אֶתְמַר. דְּהָא
 הוּא חֲדוּוּתָא דְכֻלָּא. תַּאנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְגַּלִּי הָאִי אֶרְחָא דְדִיקְנָא
 דְעֵתִיק יוֹמִין. כְּלֵהוּ מְאִרֵי דִיבְכָא וַיִּלְלָה, וּמְאִרִיהוֹן דְּדִינָא סְתִימִין
 וְשַׁתִּיקִין, וְלִית דִּיפְתַּח פֶּטְרָא לְאַבְּאָשָׁא. מְשוּם דְּהָאִי אֶרְחָא אֶתְגַּלִּיא
 לְתַקְנָא. וּמֵהָאִי, מֵאֵן דְּאֶחִיד (נ"א דְאַחִית) וְאַזְהַר (מְשוּם דְּהָאִי אֶרְחָא סִימְנָא לְשַׁתִּיקוּתָא וּמֵהָאִי
 הוּא מֵאֵן דְּאֶחִיד וְאַזְהַר) לְשַׁתְּקָאָה, לְהָאִי אֶרְחָא רְשִׁים, דְּהוּא סִימְנָא דְעֵתִיקָא
 קְדִישָׁא.

תְּקוּנָא רַבִּיעָאָה, מִתְתַּקֵּן שַׁעְרָא (וְנִחִית) תְּחוּת פּוּמָא, מְרִישָׁא חֲדָא לְרִישָׁא
 חֲדָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (מִיכָה ז) לְשָׂאֲרִית נַחֲלָתוֹ. כְּמָה דָּאֵת אָמַר
 (מַלְכִים ב יט) וְנִשְׂאֵת תְּפִלָּה בְּעַד הַשָּׂאֲרִית הַנִּמְצָאָה. הַנִּמְצָאָה מִמֶּשׁ. שָׂאֲרִית
 דְכַתִּיב, (צַפְנִיָּה ג) שָׂאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה.

תְּקוּנָא חֲמִישָׁאָה. נִפְיָק אֶרְחָא אַחְרָא מִתְּחוּת פּוּמָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב,
 (מִיכָה ז) לֹא תִחְזִיק לְעַד אָפוּ. קוּם רַבִּי יוֹסִי. קוּם רַבִּי יוֹסִי, פְּתַח
 וְאָמַר, (תְּהִלִּים קמ"ד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁכַּח לּוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁיִי אֶלְהֵיוּ. אֲשֶׁרֵי הָעַם

שְׁפָכָה לוֹ. מָהוּ שְׁפָכָה לוֹ. כִּמְהוּ דְאֵת אָמַר (אסתר ז) וְחִמַּת הַמֶּלֶךְ שְׁפָכָה, שְׁכִיף מְרוּגְזִיָּה.

דְּבַר אַחַר. שְׁכִיף בְּרוּגְזִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (במדבר יא) וְאִם כָּכָה אֵת עוֹשֶׂה לִי הֲרֹגְנִי נָא הָרוּג. דָּא הוּא דִּינָא דְדִינָא. אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂיִי אֱלֹהִיו, רַחֲמֵי דְרַחֲמֵי.

דְּבַר אַחַר, שְׁפָכָה, שְׂמָא דְכְּלִיל פֶּל שְׂמָהֶן, וְקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא מְעַבְר רוגזייה, וְאִנַּח בֵּיה לְזַעִיר אֲנַפִּין, וּמְעַבִּיר עַל פֶּל אִינוּן דְּלִבְר.

דְּתַנָּא, אֲרַחָא, עֲלָאָה דְדִיקְנָא קְדִישָׁא, (עלמא עתיקא דעתיקי) דְאִיהוּ נְחִית (בְּרִיקְנִיָּה) תַּחֲוֹת נוֹקְבֵי דְחוּטְמָא דְעֵתִיקִי. וְהֵאִי אֲרַחָא דְלִתְתָא. שְׁקִילֵן אִינוּן בְּכֻלָּא. דָּא (דף קל"ג ע"ב) לְעֵילָא, וְדָא לִתְתָא. לְעֵילָא, עוֹבֵר עַל פְּשַׁע. לִתְתָא, לֹא הִחְזִיק לְעַד אַפּוּ. וְתַנִּינֵן, לֹא הִחְזִיק: דְּלֹא אִית אֲתֵר לְמִיתֵב. כִּמְהוּ דְלְעֵילָא יְהִיב אֲתֵרָא לְאֲעַבְרָא. כִּן לִתְתָא, יְהִיב אֲתֵר לְאֲעַבְרָא.

תַּנָּא, בְּכָל אֲתֵר דְּבַהֲאֵי עֵתִיקָא טְמִירָא דְכֻלָּא אֲרַחָא אֲתַגְלִיָּא, טֵב לְכֻלְהוּ דְלִתְתָא, דְּהָא אֲתַחְזִי עֵיטָא לְמְעַבְד טֵב לְכֻלָּא. מָאן דְּסִתִּים וְלֹא אֲתַגְלִיָּא, לִית עֵיטָא, וְלִית מָאן דִּיִּדַע לִיה, אֲלֹא הוּא בְּלַחֲוֹדוּי. כִּמְהוּ דְעַדֵן עֲלָאָה, לִית דִּיִּדַע לִיה אֲלֹא הוּא עֵתִיקָא דְעֵתִיקִי. וְעַל הֵאִי כְּתִיב, (תהלים צב) מָה גִדְלוּ מְעַשְׂיָךְ יְיָ מְאֹד עֲמָקוּ מַחֲשָׁבוֹתֶיךָ. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן יִתְקַנְנוּן עוֹבְדֵךְ לְעֲלֵמָא דְאֵתִי מְעַם עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין.

תְּקוּנָא שְׁתִּיתָאָה. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא וְסְלִיק מְלָרַע לְעֵילָא, וְחִפֵּי תְּקוּבָתָא דְבוֹסְמָא טְבָא עַד רִישָׁא דְפּוּמָא דְלְעֵילָא. וְנְחִית שְׁעָרָא (דְרִישָׁא) לְרִישָׁא דְפִתְחָא דְאֲרַחָא תַּתָּאָה דְפּוּמָא.

קוּם רַבִּי יִיסָא וְאֲתַקִּין תְּקוּנָא דָּא. קָם רַבִּי יִיסָא, פִּתַּח וְאָמַר, (ישעיה נד) וְחִסְדֵי מֵאֲתַךְ לֹא יָמוּשׁ, וְכְּתִיב (ישעיה נד) וּבְחֻסְדֵּךְ עוֹלָם רַחֲמֶתֶיךָ, הֲנִי קָרָאִי קִשְׁיִין אֶהְדִּי.

וְרָא אֲקָשׁוּ, דְתַנִּינֵן, אִית חֻסְדֵּךְ וְאִית חֻסְדֵּךְ. אִית חֻסְדֵּךְ דְלָגוּ, וְאִית חֻסְדֵּךְ דְלִבְר. חֻסְדֵּךְ דְלָגוּ, הָא דְאֲמַרְן דְעֵתִיקָא דְעֵתִיקִין, וְהוּא סְתִים בְּסִטְרָא דָּא דְדִיקְנָא, דְאֲקָרִי פֶּאֶת הַזֶּקֶן. וְלֹא בְעֵי בַר נָשׁ לְחַבְלָא הֵאִי סִטְרָא, מְשׁוּם הֵאִי חֻסְדֵּךְ דְלָגוּ דְעֵתִיק יוֹמִין. וּבְגִין כִּן, בְּכַהֵן דְלִתְתָא כְּתִיב בֵּיה, (ויקרא כא) לֹא יִקְרַחַה קְרַחַה בְּרֵאשֶׁם וּפֶאֶת זֶקֶנָם לֹא יִגְלַחוּ. מָאִי טַעֲמָא. בְּגִין דְּלֹא לְחַבְלָא אֲוִרְחוּי דְחֻסְדֵּךְ דְעֵתִיקָא, דְכַהֵן מְסִטְרָא דָּא קָא אֲתִי.

וְתַנָּא בְּעִנְיֵוֹתָא דְסִפְרָא, בְּכֻלָּא אֲצִטְרִיךְ חֻסְדֵּךְ לְאֲתַרְבָּאָה וְלִמְבַנִּי, וְלֹא לְקֻטְעָא לִיה, וְלֹא אֲשַׁתְּצִי מְעֲלָמָא. וְהֵאִי דְכְּתִיב וְחִסְדֵי מֵאֲתַךְ לֹא יָמוּשׁ, חֻסְדֵּךְ דְעֵתִיק יוֹמִין. וּבְחֻסְדֵּךְ עוֹלָם, חֻסְדֵּךְ דְאֲקָרִי חֻסְדֵּךְ עוֹלָם, וְהֵאִי

הוא אחרא דזעיר אנפין, דכתיב, (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה. והאי חסד דעתיק דעתיקין, הוא חסד דקשוט. וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר, אלא בחיי דנשמתא. ובגין כך כתיב, (מכה ז) פי חפץ חסד הוא. דא הוא תקונא שתיתאה דדיקנא יקירא, דעתיק דעתיקין. תקונא שביעאה. פסיק שערא, ואתחזן תרין תפוחין בתקרוכתא דבוסמא, שפירן ויאן למחזי.

פתח רבי שמעון ואמר, (שיר השירים ב) כתפוח בעצי היער וגו'. מה תפוח זה כליל בתלת גוונני, כך קדשא בריה הוא, תרין תפוחין כליל שיתא גוונני, ותרין תפוחין אלין, דאינון תקונא שביעאה, אינון כללא דכל שיתא תקונין דאמינא. ובגיניהון אתקנים (משלי טז) באור פני מלך חיים.

ותאנא, מהני תפוחין נפקין חיין לעלמא, ומחזיין חידו לזעיר אפין. כתיב (במדבר ו) יאר יי פניו אליך. וכתיב (משלי טז) באור פני מלך חיים. באור פני מלך אלין אינון תרין תפוחין דתקרוכתא דבוסמא דאמינא. יאר יי פניו אליך, פנים דלבר, דכד נהרין מתברך עלמא. ותאנא, פל זמן דהני בוציני דלבר נהירין, פל עלמא מתברך, ולא אשתכח רוגזא בעלמא. ומה אי הני דלבר כך. תרין תפוחין דנהירין תדירא, דחדאן תדירא על אחת פמה וכמה.

תנא, כד אתגליין תרין תפוחין אלין, אתחזי זעיר אפין בחדוותא. וכל אינון בוצינין דלתתא, בחדוותא. וכל אינון דלתתא, נהירין, וכל עלמין חדאן, ושלמיין מפל שלימותא. וכלא חדאן ונהירין. וכל טיבו לא פסיק. פלהו אתמליין בשעתא חדא, פלהו חדאן בשעתא חדא. תא חזי, פנים דלבר, אית זמן דנהרין, ואית זמן דלא נהרין. ובגין כך כתיב, יאר יי פניו אליך. (תהלים טז) יאר פניו אתנו סלה. מכלל דלא הוי תדירא. אלא כד אתגליין תפוחין דלעילא.

תאנא, אלין תפוחין דסתימין, נהירין ותוורין תדירא. ומנהון נהירין לתלת מאה ושבעין עיבר. וכל שיתא תקונין קדמאין דבדיקנא ביה פלילן. הדא הוא דכתיב, (מכה ז) ישוב ירחמנו. ישוב, מכלל דזמנין טמירין, וזמנין אתגליין. הכא, הוא ישוב ירחמנו. ובהאי דלתתא, הוא וואמת. דא הוא תקונא (ד"ק ט"ז ע"א) שביעאה, דכליל שיתא, בתרין תפוחין דבעתיקא דעתיקין.

תקונא תמינאה. נפיק חד חוטא דשערי סוחרניה דדיקנא, ותליין בשקולא עד טבורא. קום אלעזר ברי, אתקין תקונא דא.

קם רבי אלעזר (בריה), פתח ואמר, הפל תלוי במזל, ואפילו ספר תורה שבהיכל. מלה דא אוקימנא בספרא דצניעותא, והכא אית לאסתפלא, וכי הפל תלוי במזל, ותנינן, ספר תורה קדש, ונרתקו קדש, וההיכל קדש. וכתיב (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר קדש קדש קדש, הא תלת אינון. וספר תורה. לקבליהון, נרתקו קדש, וההיכל קדש, והוא קדש. והתורה נתנה בשלש קדושות. בשלש מעלות, בימים שלשה, שכינה בשלש, לוחות וארון והיכל בספר תורה תליא, ואיהו תליא במזל, וכתיב (ירמיה י) ומאותות השמים אל תחתו. מאן דאיהו בקדושות הללו להוי תליא במזלא.

אלא הכי אוקימנא בספרא דצניעותא, האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערי דדיקנא תליין ביה, אתקרי מזל. מאי טעמא. משום דכל קדשי קודשין דקודשין, בהאי מזלא תליין. וספר תורה, אף על גב דאיהו קדוש לא חל עליה עשר קדושין עד דעייל להיכל. פיון דעייל להיכל, אתקרי קדוש בעשר קדושות. פגוונא דלעילא דלא אתקרי היכל, אלא כד אתחברן עשר קדושות. ותאנא, הפל תלוי במזל, דאיהו האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערין תליין ביה.

אמאי אתקרי מזל. משום דמניה תליין מזלי, ומזלי מניה עלאין ותתאין. ובגין כך איהי תליא. וביה תליין כל מלי דעלמא עלאין ותתאין. ואפילו ספר תורה שבהיכל, דמתעטר בעשר קדושות, לא נפיק מקבליה עם שאר קדושין וכלהו תליין בהאי. ומאן דחמי להאי תקוונא, אתכבשן חוביהון מקמיה ומתפפין, הדא הוא דכתיב, (מכח ז) יכבוש עוונותינו. אמר ליה רבי שמעון, בריה ברי לקודשא דקדישין, עתיק מפלא.

תקוונא תשיעאה. מתערבין שערי עם אינון שערי דתליין, ולא נפקין דא מן דא. קום רבי אבא, קם רבי אבא ואמר, אלין (אינון) שערי דמתערבין עם אינון דתליין, אקרון מצולות ים. משום דנפקי ממותרי מוחא, ומחאי אתרא רמיו, כל מארי דתבעין חובי דבני נשא ומתפפין. אמר רבי שמעון, בריה תהא לעתיק יומין.

תקוונא עשיראה. נחתין שערי תחות דיקנא, וחספין בגרונא תחות דיקנא. קום רבי יהודה. קם רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה ב) וכאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד יי וגו'. מפני פחד יי, הא אתידע דמאן דאיהו לבר, פחד יי אתקרי. ומחדר גאוונו, אינון שערי דתחות דיקנא, ואתקרון הדר גאוונו, תרי. תקוונא עשיראה, (מכח ז) תתן אמת ליעקב. וחד סר, דלא נפקי נימא מן נימא, חסד לאברהם.

תקונא דתריסר. דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מפל סטריין,
וַיֵּאִין שְׁעָרֵי סְחֹר סְחֹר לִיה, בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח טְרַחוּתָא, כְּמָה
דְּאַצְטְרִיד.

מְרַחוּתָא בְּמַאי קָא מִיִּירֵי. דִּינָא. בְּאַתְרֵי (נ"א כתר) דִּינָא טְרַחוּתָא אֲשַׁתְּכַח.
וְכִי שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא טְרַחָא אִינוּן, אוּ דִּינָא אִינוּן, וְהָא כְּלָא רַחְמֵי
אַתְחִזִּין. אֵלָא דְלֹא אַתְטַרַח בִּישׁוּבָא (ס"א בְּשׁוּבָא) דְרוּחָא דְזַעִיר אֲפִין.

דְּתַאנָּא מְהַאי פּוּמָא קְדִישָׁא עֲלָא, קְדֵשׁ קְדָשִׁים, נְשָׁבָא רוּחָא. מְהַאי
רוּחָא. רוּחָא דְאִיתְרַק (ס"א דְאִתְרַק) בֵּיה, דְמִתְלַבֵּשׁ בֵּיה (נ"א דְאִתְמַקֵּן
וּמִתְלַבֵּשׁ בֵּיה) זַעִיר אֲפִין. וּמְהַאי רוּחָא מִתְלַבְּשִׁין כָּל אִינוּן דְלִתְתָּא. וְכֵד הֵהוּא
רוּחָא נְפִיק, אַתְפְּרֵשׁ לְתַלְתִּין וּשְׁבַעָה אֶלְף עֵיבֵר. וְאַתְפְּשֵׁט (ס"א וְאַתְפְּרֵשׁ) כָּל
חַד בְּלַחֲדוּדֵי לְאַתְרֵיה, וְכָל מָאן דְאַתְחִזִּי לְאַתְלַבְּשָׁא מְנִיה אַתְלַבֵּשׁ. וְעַל
דָּא שְׁעָרִין לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ עַל פּוּמָא קְדִישָׁא, מְשׁוּם דְרוּחֵיה נְפִיק, וְלֹא בְּעֵי
מְלָה אַחְרָא לְאַתְעָרְבָא בֵּיה, וְלִקְרָבָא בְּהִדְיָה.

וְדָא הוּא טְמִירוּתָא דְכְּלָא, דְלֹא אַתְדַּבֵּק לֹא לְעֵילָא וְלֹא לְתַתָּא. וְהוּא
סְתִימָא בְּסְתִימִין דְלֹא אַתְיַדַּע. (ד' קל"ד ע"ב) דָּא הוּא דְלֹא אַתְמַקֵּן,
וְלֹא הָוָה בֵּיה תְּקוּנָא. וּבְגִין כֵּן, רוּחַ דְנְפִיק לְבַר (ס"א דְנְפִיק מִתְהוּא וְלְבַר),
וּמִתְלַבְּשִׁין בֵּיה נְבִיאֵי מְהִימְנֵי, אַתְקֵרֵי פֶה יי. אֲבָל בְּהַאי עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין
לֹא אַתְפְּרֵשׁ. וְלִית מָאן דְיַדַּע רוּחֵיה בַּר אִיהוּ. וּבְגִין כֵּן שְׁעָרֵי שְׁקוּלִין
סוּחְרָנָא דְפּוּמָא, וּפּוּמָא אַתְפְּנֵי מִכָּל סְטְרוּי.

וּבְהַאי אַתְרַחֲצוּ אֲבָהֵתָּא, לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהַאי רוּחָא, דְמִתְפְּשֵׁט לְכַמָּה
עֵיבְרִין, בְּאַתְרֵי דְכָל שְׁעָרֵי שְׁקוּלִין בְּסוּחְרָנוּי. (הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מִכָּה ז) אֲשֶׁר
נִשְׁפַּעַת לְאַבּוּתֵינוּ). וְדָא הוּא תְּקוּנָא קְדִישָׁא עֲלָא דְתְרִיסְר. דְמִכָּאן אֲשַׁתְּלִשְׁלוּ
תְרִיסְר תְּחוּמִין לְעֵילָא. תְרִיסְר תְּחוּמִין לְתַתָּא. תְרִיסְר תְּחוּמִין לְתְרִיסְר
שְׁבִטֵי אֲבָהֵתָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב אֲשֶׁר נִשְׁפַּעַת לְאַבּוּתֵינוּ.

תְּקוּנָא דְתְלִיסְר. תְּלִיין שְׁעָרֵי דְתַחוּת דִּיקְנָא מִכָּאן וּמִכָּאן, בִּיקְרָא יָאָה,
וּבִיקְרָא שְׁפִירָא, וְחַפְזִין עַד טְבוּרָא וְלֹא אַתְחִזִּין מִאֲנִפֵי תְקָרוּבָא
דְבוּסְמָא, בַּר אִינוּן תְּפּוּחִין שְׁפִירִין חֲזוּרִין.

אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זַכָּאָה חוּלְקִיה דְמָאן דְאַשְׁתְּכַח בְּהַאי אַדְרָא קְדִישָׁא
עֲלָאָה דְאַנְן בֵּיה. זַכָּאָה חוּלְקִיה בְּעֲלָמָא דִין, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי. דְאַנְן
יְתִבִּין בְּקְדוּשָׁא עֲלָאָה, אֲשָׁא עֲלָאָה אֶסְחַר לָן (ס"א בֵּין אֲשָׁא עֲלָאָה דְאַסְחַר לָן) וְהָא
כָּל תְּקוּנִין עֲלָאִין (לְדִיקְנָא) דְדִיקְנָא קְדִישָׁא אַתְמַקְנֵנוּ, וְאַתְעָטְרוּ וְאַסְחַרוּ
לְדוּכְתֵייהוּ.

וְהָא תְּקוּנָא דְתְלִיסְר, הוּא תְּקוּנָא יָאָה, דְבֵיה אַחֲזִידִן כְּלָא. כְּלָהוּ מִתְפַּסְפִּין

לְמִזְקָף רִישָׁא לְקַבְלִיָּהּ. מַגִּיבָה תַלְיִין כָּל אֵינּוֹן דְּבִזְעִיר אַפִּין אַחֲדָן. מַגִּיבָה
תַלְיִין עַלְאִין וְתַתְּאִין, וְכָל גְּנִיזִין עַלְאִין וְתַתְּאִין גְּנִיזִין בֵּיהּ, וּבֵיהּ כְּלִילָן.
וְאִיהוּ מִזְלָא דְּמִתְזַלָּא מַגִּיבָה כְּלָא, דָּא הוּא תְּקוּנָא שְׁלִימָתָא, דְּאִשְׁלִים לְכָל
תְּקוּנִין, דָּא אִשְׁלִים לְכָלָא.

תַּאנָּא, אֵלִין תְּקוּנִין אַקְרוּן יְמֵי קָדָם, יוֹמִין קַדְמָאִין דְּקַדְמָאִי. וְאֵינּוֹן
דְּאִשְׁתַּכְּחוּ בְּזְעִיר אַפִּין, אַקְרוּן (ישעיה סג) יְמֵי עוֹלָם. וְתַאנָּא, אֵלִין
יְמֵי קָדָם, כְּלָהוּ מִתְּקַנְנָן בְּתְּקוּנָא דְּדִיקְנָא דְּעִתִּיקָא דְּעִתִּיקִין, טְמִירָא
דְּטְמִירִין (כְּלִיל בְּהוּ). וְהֵאֵי דְּתַלְיִסְר כְּלִיל לְהוּן, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְדָא יוֹמָא לָא
אִתְּפְלִיל בְּהַדְיָהוּ, אֶלָּא הוּא כְּלִיל כְּלָא.

וּבְהַהוּא זְמַנָּא דְּאִתְּעַר עִתִּיק יוֹמִין בְּתְּקוּנִין דְּלַעֲיָלָא, הַהוּא אִתְּקַרֵי יוֹם
אַחַד, דְּבֵיהּ זְמַין לְאוּקִיר דִּיקְנִיָּה, הַדָּא הוּא דְּכְתִיב, (זכריה יד) יוֹם
אַחַד הוּא יוֹדֵעַ לֵינִי. הוּא בְּלַחֲדוּדֵי יַתִּיר מְכָלָא. הוּא דְּכְלִיל כְּלָא, הוּא
דְּאִתְּקַרֵי בְּשָׂמָא יְדִיעָא.

דְּתַנְיָן, בְּאַתְרֵי דְּאִית יוֹם אִית לִילָה דְּלִית יוֹם כְּלָא לִילָה. וּמִשׁוּם דְּהַהוּא
זְמַנָּא, זְמַן יְהֵא דִּיקְרָא דִּיקְנָא, וְהוּא בְּלַחֲדוּדֵי יִשְׁתַּפַּח. לָא אִתְּקַרֵי
לָא יוֹם וְלָא לִילָה. דְּלִית יוֹם אַקְרִי, אֶלָּא מִסְטָרָא דִילָן. וְלִית לִילָה אַקְרִי,
אֶלָּא מִסְטָרָא דִילָן. וּמִשׁוּם דְּהֵאֵי תְּקוּנָא כְּלִיל כְּלָא, לָא אִתְּיַדַע וְלָא
אִתְּחַזֵי מַגִּיבָה, וּמַגִּיבָה נְגִיד מִשְׁחָא דְּרַבּוּתָא לְתַלְיִסְר עֵיבָר מְבוּעִין. לְכָל
אֵינּוֹן דְּלַתְּפָא, דְּנַהֲרִין בְּהַהוּא מִשְׁחָא. (אִתְּתַקְנוּ).

בְּתַלְיִסְר תְּקוּנִין אֵלִין אִתְּתַקְנָא דִּיקְנָא קְדִישָׁא עַלְאָה, וְאֵלִין תְּקוּנִין דְּבַהֲאֵי
דִּיקְנָא, מִתְּתַקְנָן וְנַחְתָּן לְכְּמָה עֵיבָר. וְלָא אִתְּחַזוּן הֵיךְ מִתְּפַשְׁטִין
וְהֵיךְ נְפַקִין, מְכָלָא אִסְתִּימוּ, וּמְכָלָא אִתְּטַמְרוּ. לִית דִּידַע אִתְּרֵי לְהֵאֵי
עִתִּיקָא, בְּפִשְׁטוּתָא דְּלַהוּן כְּלָהוּן כְּלִילָן, כְּמָה דְּאִתְּמַר, אִתְּיַדַע וְלָא
אִתְּיַדַע. טְמִיר וְלָא טְמִיר. עַלְיָה אִתְּקַרֵי, (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי
לְאַחַר לָא אִתְּן. וּכְתִיב (תהלים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלָא אֲנַחְנוּ. וּכְתִיב (דניאל ז) וְעִתִּיק
יוֹמִין יְתִיב. בְּאַתְרֵיהּ יְתִיב וְלִית יְדִיעַ לֵיהּ. יְתִיב וְלָא שְׁכִיחַ, וּכְתִיב (תהלים
קלט) אֹדְדָה עַל פִּי נִזְרָאוֹת נִפְלִיתִי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרֵיָא, כַּד אִתְּפְרִיס פְּרִיסָא דָּא, דְּאִתּוֹן חָמָאן עַלְנָא,
אַנָּא חָמִינָא דְּנַחְתּוּ כָל תְּקוּנִין בְּגִוּוָה, וְנַהֲרֵרוּ בְּאַתְרֵי דָּא. וְחַד פְּרוּכְתָּא
בוּצִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א בּוּצִינָא דְּקוּדְשָׁא), פְּרִיסָא בְּאַרְבַּע סְמִכִין, לְאַרְבַּע
עֵיבָר. (דף קל"ה ע"א).

סְמִכָּא חַד הוּא יְתִיב מִתְּפָא לְעֵילָא, וְחַד מְגֻרּוּפִיא בִּידֵיהּ. וּבְמְגֻרּוּפִיא
אַרְבַּע מִפְתָּחֵי שְׁנַיִן (ס"א שְׁנַיִן) מְכָל סְטְרוֹי. וּמִתְּאַחַדָן פְּרָסָא, וְנַחְתָּן

לוח זיהור ש"ס דף היומי מספכת בבא קמא

זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה שא-שב	בבא קמא דף סו	ח"ה רלו-רלח	בבא קמא דף לד	ח"ה קעג-קעד	בבא קמא דף ב
ח"ה שג-שד	בבא קמא דף סז	ח"ה רלט-רמ	בבא קמא דף לה	ח"ה קעה-קעו	בבא קמא דף ג
ח"ה שוה-שו	בבא קמא דף סח	ח"ה רמא-רמב	בבא קמא דף לו	ח"ה קעז-קעח	בבא קמא דף ד
ח"ה שז-שח	בבא קמא דף סט	ח"ה רמג-רמד	בבא קמא דף לז	ח"ה קעט-קפ	בבא קמא דף ה
ח"ה שט-שי	בבא קמא דף ע	ח"ה רמה-רמו	בבא קמא דף לח	ח"ה קפא-קפב	בבא קמא דף ו
ח"ה שיא-שיב	בבא קמא דף עא	ח"ה רמוז-רמח	בבא קמא דף לט	ח"ה קפג-קפד	בבא קמא דף ז
ח"ה שיג-שיד	בבא קמא דף עב	ח"ה רמט-רנ	בבא קמא דף מ	ח"ה קפה-קפו	בבא קמא דף ח
ח"ה שטו-שטז	בבא קמא דף עג	ח"ה רנא-רנב	בבא קמא דף מא	ח"ה קפז-קפח	בבא קמא דף ט
ח"ה שזו-שיח	בבא קמא דף עד	ח"ה רנג-רנד	בבא קמא דף מב	ח"ה קפט-קצ	בבא קמא דף י
ח"ה שיט-שכ	בבא קמא דף עה	ח"ה רנה-רנו	בבא קמא דף מג	ח"ה קצא-קצב	בבא קמא דף יא
ח"ה שכא-שכב	בבא קמא דף עו	ח"ה רנז-רנח	בבא קמא דף מד	ח"ה קצג-קצד	בבא קמא דף יב
ח"ה שגכ-שכד	בבא קמא דף עז	ח"ה רנט-רס	בבא קמא דף מה	ח"ה קצה-קצו	בבא קמא דף יג
ח"ה שכה-שכו	בבא קמא דף עח	ח"ה רסא-רסב	בבא קמא דף מו	ח"ה קצז-קצח	בבא קמא דף יד
ח"ה שכז-שכח	בבא קמא דף עט	ח"ה רסג-רסד	בבא קמא דף מז	ח"ה קצט-ר	בבא קמא דף טו
ח"ה שכט-של	בבא קמא דף פ	ח"ה רסה-רסו	בבא קמא דף מח	ח"ה רא-רב	בבא קמא דף טז
ח"ה שלא-שלב	בבא קמא דף פא	ח"ה רסז-רסח	בבא קמא דף מט	ח"ה רג-רד	בבא קמא דף יז
ח"ה שלג-שלד	בבא קמא דף פב	ח"ה רסט-רע	בבא קמא דף נ	ח"ה רה-רו	בבא קמא דף יח
ח"ה שלה-שלו	בבא קמא דף פג	ח"ה רעא-רעב	בבא קמא דף נא	ח"ה רז-רח	בבא קמא דף יט
ח"ה שלז-שלח	בבא קמא דף פד	ח"ה רעג-רעד	בבא קמא דף נב	ח"ה ריא-רי	בבא קמא דף כ
ח"ה שלט-שמ	בבא קמא דף פה	ח"ה רעה-רעו	בבא קמא דף נג	ח"ה ריא-ריב	בבא קמא דף כא
ח"ה שמא-שמב	בבא קמא דף פו	ח"ה רעז-רעח	בבא קמא דף נד	ח"ה ריג-ריד	בבא קמא דף כב
ח"ה שמג-שמד	בבא קמא דף פז	ח"ה רעט-רפ	בבא קמא דף נה	ח"ה רטו-רטז	בבא קמא דף כג
ח"ה שמה-שמו	בבא קמא דף פח	ח"ה רפא-רפב	בבא קמא דף נו	ח"ה ריז-ריח	בבא קמא דף כד
ח"ה שמוז-שמח	בבא קמא דף פט	ח"ה רפג-רפד	בבא קמא דף נז	ח"ה ריט-ריכ	בבא קמא דף כה
ח"ה שמש-שנ	בבא קמא דף צ	ח"ה רפה-רפו	בבא קמא דף נח	ח"ה רכא-רכב	בבא קמא דף כו
ח"ה שנא-שנב	בבא קמא דף צא	ח"ה רפז-רפח	בבא קמא דף נט	ח"ה רכג-רכד	בבא קמא דף כז
ח"ה שנג-שנד	בבא קמא דף צב	ח"ה רפט-רצ	בבא קמא דף ס	ח"ה רכה-רכו	בבא קמא דף כח
ח"ה שנה-שנו	בבא קמא דף צג	ח"ה רצא-רצב	בבא קמא דף סא	ח"ה רכוז-רכח	בבא קמא דף כט
ח"ה שנוז-שנח	בבא קמא דף צד	ח"ה רצג-רצד	בבא קמא דף סב	ח"ה רכט-רל	בבא קמא דף ל
ח"ה שנט-שס	בבא קמא דף צה	ח"ה רצה-רצו	בבא קמא דף סג	ח"ה רלא-רלב	בבא קמא דף לא
ח"ה שסא-שסב	בבא קמא דף צו	ח"ה רצז-רצח	בבא קמא דף סד	ח"ה רלג-רלד	בבא קמא דף לב
ח"ה שסג-שסד	בבא קמא דף צז	ח"ה רצט-ש	בבא קמא דף סה	ח"ה רלה-רלו	בבא קמא דף לג

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה שצז-שצח	בבא קמא דף קיד
ח"ה שצט-ת	בבא קמא דף קטו
ח"ה תא-תב	בבא קמא דף קטז
ח"ה תג-תד	בבא קמא דף קיז
ח"ה תה-תו	בבא קמא דף קיח
ח"ה תז-תח	בבא קמא דף קיט

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה שפא-שפב	בבא קמא דף קו
ח"ה שפג-שפד	בבא קמא דף קז
ח"ה שפה-שפו	בבא קמא דף קח
ח"ה שפז-שפח	בבא קמא דף קט
ח"ה שפט-שצ	בבא קמא דף קי
ח"ה שצא-שצב	בבא קמא דף קיא
ח"ה שצג-שצד	בבא קמא דף קיב
ח"ה שצה-שצו	בבא קמא דף קיג

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה שסה-שסו	בבא קמא דף צח
ח"ה שסז-שסח	בבא קמא דף צט
ח"ה שסט-שע	בבא קמא דף ק
ח"ה שעא-שעב	בבא קמא דף קא
ח"ה שעג-שעד	בבא קמא דף קב
ח"ה שעה-שעו	בבא קמא דף קג
ח"ה שעז-שעח	בבא קמא דף קד
ח"ה שעט-שפ	בבא קמא דף קה

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת בבא מציעא

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה תעג-תעד	בבא מציעא דף לד
ח"ה תעה-תעו	בבא מציעא דף לה
ח"ה תעז-תעה	בבא מציעא דף לו
ח"ה תעט-תפ	בבא מציעא דף לז
ח"ה תפא-תפב	בבא מציעא דף לח
ח"ה תפג-תפד	בבא מציעא דף לט
ח"ה תפה-תפו	בבא מציעא דף מ
ח"ה תפז-תפח	בבא מציעא דף מא
ח"ה תפט-תצ	בבא מציעא דף מב
ח"ה תצא-תצב	בבא מציעא דף מג
ח"ה תצג-תצד	בבא מציעא דף מד
ח"ה תצה-תצו	בבא מציעא דף מה
ח"ה תצז-תצח	בבא מציעא דף מו
ח"ה תצט-תק	בבא מציעא דף מז
ח"ה תקא-תקב	בבא מציעא דף מח
ח"ה תקג-תקד	בבא מציעא דף מט
ח"ה תקה-תקו	בבא מציעא דף נ
ח"ה תקז-תקה	בבא מציעא דף נא
ח"ה תקט-תקי	בבא מציעא דף נב
ח"ה תקיא-תקיב	בבא מציעא דף נג
ח"ה תקיג-תקיד	בבא מציעא דף נד
ח"ה תקטו-תקטז	בבא מציעא דף נה
ח"ה תקיז-תקיא	בבא מציעא דף נו
ח"ה תקיט-תקכ	בבא מציעא דף נז
ח"ה תקכא-תקכב	בבא מציעא דף נח
ח"ה תקכג-תקכד	בבא מציעא דף נט
ח"ה תקכה-תקכו	בבא מציעא דף ס
ח"ה תקכז-תקכח	בבא מציעא דף סא
ח"ה תקכט-תקל	בבא מציעא דף סב
ח"ה תקלא-תקלב	בבא מציעא דף סג
ח"ה תקלג-תקלד	בבא מציעא דף סד
ח"ה תקלה-תקלו	בבא מציעא דף סה

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה תט-תי	בבא מציעא דף ב
ח"ה תיא-תיב	בבא מציעא דף ג
ח"ה תיג-תיד	בבא מציעא דף ד
ח"ה תטו-תטז	בבא מציעא דף ה
ח"ה תיז-תיח	בבא מציעא דף ו
ח"ה תיט-תכ	בבא מציעא דף ז
ח"ה תכא-תכב	בבא מציעא דף ח
ח"ה תכג-תכד	בבא מציעא דף ט
ח"ה תכה-תכו	בבא מציעא דף י
ח"ה תכז-תכח	בבא מציעא דף יא
ח"ה תכט-תל	בבא מציעא דף יב
ח"ה תלא-תלב	בבא מציעא דף יג
ח"ה תלג-תלד	בבא מציעא דף יד
ח"ה תלה-תלו	בבא מציעא דף טו
ח"ה תלז-תלח	בבא מציעא דף טז
ח"ה תלט-תמ	בבא מציעא דף יז
ח"ה תמא-תמב	בבא מציעא דף יח
ח"ה תמג-תמד	בבא מציעא דף יט
ח"ה תמה-תמו	בבא מציעא דף כ
ח"ה תמוז-תמח	בבא מציעא דף כא
ח"ה תמט-תנ	בבא מציעא דף כב
ח"ה תנא-תנב	בבא מציעא דף כג
ח"ה תנג-תנד	בבא מציעא דף כד
ח"ה תנה-תנו	בבא מציעא דף כה
ח"ה תנוז-תנח	בבא מציעא דף כו
ח"ה תנט-תס	בבא מציעא דף כז
ח"ה תסא-תסב	בבא מציעא דף כח
ח"ה תסג-תסד	בבא מציעא דף כט
ח"ה תסה-תסו	בבא מציעא דף ל
ח"ה תסז-תסח	בבא מציעא דף לא
ח"ה תסט-תע	בבא מציעא דף לב
ח"ה תעא-תעב	בבא מציעא דף לג

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ו כג-כד	בבא מציעא דף צג
ח"ו כה-כו	בבא מציעא דף צד
ח"ו כז-כח	בבא מציעא דף צה
ח"ו כט-ל	בבא מציעא דף צו
ח"ו לא-לב	בבא מציעא דף צז
ח"ו לג-לד	בבא מציעא דף צח
ח"ו לה-לו	בבא מציעא דף צט
ח"ו לז-לח	בבא מציעא דף ק
ח"ו לט-מ	בבא מציעא דף קא
ח"ו מא-מב	בבא מציעא דף קב
ח"ו מג-מד	בבא מציעא דף קג
ח"ו מה-מו	בבא מציעא דף קד
ח"ו מז-מח	בבא מציעא דף קה
ח"ו מט-נ	בבא מציעא דף קו
ח"ו נא-נב	בבא מציעא דף קז
ח"ו נג-נד	בבא מציעא דף קח
ח"ו נה-נו	בבא מציעא דף קט
ח"ו נז-נח	בבא מציעא דף קי
ח"ו נט-ס	בבא מציעא דף קיא
ח"ו סא-סב	בבא מציעא דף קיב
ח"ו סג-סד	בבא מציעא דף קיג
ח"ו סה-סו	בבא מציעא דף קיד
ח"ו סז-סח	בבא מציעא דף קטו
ח"ו סט-ע	בבא מציעא דף קטז
ח"ו עא-עב	בבא מציעא דף קיז
ח"ו עג-עד	בבא מציעא דף קיח
ח"ו עה-עו	בבא מציעא דף קיט

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה תקלז-תקלח	בבא מציעא דף סו
ח"ה תקלט-תקמ	בבא מציעא דף סז
ח"ה תקמא-תקמב	בבא מציעא דף סח
ח"ה תקמג-תקמד	בבא מציעא דף סט
ח"ה תקמה-תקמו	בבא מציעא דף ע
ח"ה תקמו-תקמח	בבא מציעא דף עא
ח"ה תקמט-תקנ	בבא מציעא דף עב
ח"ה תקנא-תקנב	בבא מציעא דף עג
ח"ה תקנג-תקנד	בבא מציעא דף עד
ח"ה תקנה-תקנו	בבא מציעא דף עה
ח"ה תקנז-תקנח	בבא מציעא דף עו
ח"ה תקנט-תקס	בבא מציעא דף עז
ח"ה תקסא-תקסב	בבא מציעא דף עח
ח"ה תקסג-תקסד	בבא מציעא דף עט
ח"ה תקסה-תקסו	בבא מציעא דף פ
ח"ה תקסז-תקסח	בבא מציעא דף פא
ח"ו א-ב	בבא מציעא דף פב
ח"ו ג-ד	בבא מציעא דף פג
ח"ו ה-ו	בבא מציעא דף פד
ח"ו ז-ח	בבא מציעא דף פה
ח"ו ט-י	בבא מציעא דף פו
ח"ו יא-יב	בבא מציעא דף פז
ח"ו יג-יד	בבא מציעא דף פח
ח"ו טו-טז	בבא מציעא דף פט
ח"ו יז-יח	בבא מציעא דף צ
ח"ו יט-כ	בבא מציעא דף צא
ח"ו כא-כב	בבא מציעא דף צב

